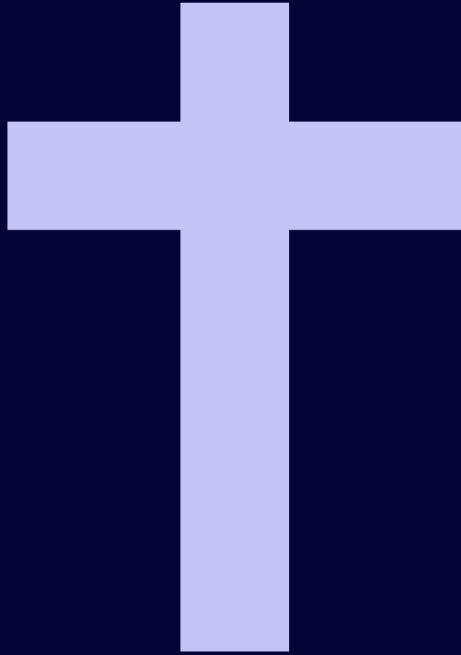

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua
New Guinea

SISIPAC AC QELIA
The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua New Guinea
Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665

Contents

front	1
Legic	2
Mataio	98
Mareko	147
Luka	177
Yohane	230
Méliméli icac ai	266
Roma	315
1 Korinti	337
2 Korinti	359
Galatia	373
Efeso	380
Filipai	388
Kolosai	393
1 Tesalonika	398
2 Tesalonika	403
1 Timoteo	406
2 Timoteo	412
Tito	417
Filemon	420
Hebiraio	422
Yakobo	438
1 Petero	444
2 Petero	450
1 Yohane	454
2 Yohane	460
3 Yohane	461
Yuda	462
Ac Saṇa	464
Read the New Testament	488

**Sisipac Ac Qelia
Sampela hap Buk Baibel
long tokples Kube long
Niugini**

**The New Testament and
Psalms in the Kube language
of Papua New Guinea**

Global Bible Translators

Sisipac Ac Qelia

Sampela hap Buk Baibel long tokples
Kube long Niugini

The New Testament and Paslmas in the
Kube language of Papua New Guinea
[iso]

Translation: © 2012, Global Bible
Translators

Print publication, 2012, Global Bible
Translators

Web version
2017, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you
under the terms of the Creative Commons
license (Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share — to copy, dis-
tribute and transmit the text under the
following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the
work to *Wycliffe Bible Translators* (but not
in any way that suggests that they endorse
you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this
work for commercial purposes.

- **No Derivative Works.** You may not
alter, transform, or build upon this work.

- **In addition,** you have permission to
port the text to different file formats, as
long as you don't change any of the text
or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution,
you must make clear to others the license
terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok
orait na lo bilong Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Deriva-
tive Works license. Em i tok olsem
**yu ken givim kopi long narepela
manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim
long husat i laikim. Tasol, yu mas tok
klia dispela samting i kam long [http://
tokplesbaibel.org](http://tokplesbaibel.org). Yu no ken kisim mani
na salim dispela. **Yu mas givim nating.**

Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na nara-
pela buk i stap long dispela sait i gat tok
orait long usim wantaim dispela samting
tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu
mas askim husat i papa bilong copyright
long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait
long dispela tok orait, stretim tok, salim
Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long
nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English
i stap long [http://creativecommons.org/li-
censes/by-nc-nd/4.0/legalcode](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode).

Sapos yu gat askim long dispela, **plis
askim mipela.**

Legic Kiwi 1

1

(Legic 1–41)

Héna éréhéc.

¹ Ic ségi ségiyaguc imi ic zipiliñ zapalaña ionac niniñ areñgia imi ménda méndacma kemma, késpedesic ic ionac kekecac hénaiguc momacnec ménda namma, zédesi ic iniguc* momacnec ménda tacanzac.

² Néñ Yaweac† héna acwac‡ ewa siña heyu, siñi kaiwe séc héna ac imi zéniñanzac.

³ Inéñ ic hésa doku téfara giñgiñaguc himicgic nañanzac ésécnec haréña ménda bura tiyu naléya méndacma héla gocmia haianzac. Inéñ imuac me imuac ai meyu hiabianec saima keñanzac.

⁴ Néñ ic zipiliñ zapalaña imi imuhuc qahac. Inéñ imi gorosoña sénéwéra luhucnéñ mihilañgéyu keñanzac ésécnec.

⁵ Imuac niñac ic zipiliñ zapalaña ieneñ imi Anutunéñ kitiwa biria melenéñ énécmiyu hia ménda nañselimu. Wañu késpedesic ic ieneñ ic solaña iniguc momacnec kecmuac séc qahac.

⁶ Ic hiabia imi Yawenéñ inicgalen wañ énécmianzac, néñ ic zipiliñ zapalaña imi eneñ tima keñanzu héna imuac tetcgia imi humu qai wawaña.

2

Anutunéñ Kristoac sisipac ac ézéyec.

¹ Némac niñac baera baera ic embac ieneñ qeçetali ac qeweloña wamma, imuac ic embac ieneñ ai gorosoña imuhucyawac niñareñ wañanzu?

² Wañu Yawe zéma iwac halécnéñ météré mima gésimimia iorac hazéc wañ érécmima baecac ic kewu ieneñ zérenqéréñ wamma nañgic, baecac galenhéra ieneñ momacnec toroqe amuma yomuhuc emininzu;

* **1:1:** Hebiraió aciguc; Ionac tataciguc. † **1:2:** Yawe; Anutuac qara, kiwi téréyaiguc ogic hezac, néñ qac téréya imi ménda olomma Miñ Kewu zéanzu. ‡ **1:2:** Héna ac; Hebiraió aciguc Tora, Moseac kiwi ura 5 Anutuac ackuazéc imuac hénihéniaguc hezac imuac qara. * **3:2:** Hebiraió aciguc; Kekec uñanawac.

³ Señ hésa qaté nénécmizac imi qetecgéma hésa selia ziki sipac menénéc mizac imi hulac gilidacbiñ.

⁴ Wañu ou kurumeniguc taczac inéñ desi énécmizac. Miñ Kewunéñ isocfagociguc onopoczac.

⁵ Inéñ qeri geric wamma ac wañ énécmizac, tericgé énécmima yomuhuc zézac;

⁶ Nenaoc, nena ic kewu, nuac baec boña téréya Zioniguc kumuwa nanzac.

⁷ Imuac ni miñ kewuac zézé seli ac imi zéau énécmiwa baec séc kenzac. Yawenéñ yomuhuc nézézac; Gi imi nuac nañña. Deguc ni héri haima mihicji génzua.

⁸ Zéwelecnénna neñ nuac mératéc baec séc ic embac hénia hénia imi gémba guac buña wandacmu. Wañu baec tetcgia séc moczoñ guac buña wandacmu.

⁹ Wañu geñ aiñ qarucganéñ hazéchécga unuwésémañ. Kewuc nomuñ ésécnec qésénénécmina.

¹⁰ Imuac baera baera ic kewu ini niñtegiç qinçtegiç ginaguc wammu. Baera baera galen ini goro ac imuac gezac haimu.

¹¹ Bac yandi yandi wamma Yaweac welenéñ qemima, bac yandi yandi wamma zézé ségiségi wammimu.

¹² Qeri geric wañ énécmiyu baec hénaginaiguc biriwu niñac. Iwac naña kiricne mima welenéñ qemimu. Qeri birianéñ élanzañnec geric bélañ ésécnec yacma onowac niñac. Iwac muru héima nañanzu imi eneñ moczoñ ségiségi ginaguc wammu.

3

Hazéc hécgina ieneñ helanzi énécmigic Anutuac muru héima nammu.

¹ (Dawidinéñ eneya naña Apsalomac wésia igucnec néngacma keñec nalé imuaru oyec.) Yawe, hazéc hécna imi yei sasala yanda. Ic embac hazéc wannémma yaré qewiñ zéma yacma nanzu imi sasala yanda.

2 Ic embac sasalanéh nuac* yomuhuc zéanzu; Anutunéh anjéna ménda tianzac. (Ohec)

3 Néj Yawe, gi imi nuac saiwa, nuac edamuna, nuac orucna meyac néjanzañ.

4 Ni Yaweac kucnec ewa ewananéh qacma héiwa, inéh iwac baec boña téréyaguc† acna melené néjanzac. (Ohec)

5 Ni ama sinjiyu gau heanzua. Wañu Yawenéh néngalené wañnéñu sinjunc munjuc yaczua.

6 Hazéchécna tausenja tausenja ienen lelecgé néngic, néj ni bac yandi yandi ménda wañanzua.

7-8 Anjéñ titi imi Yawe guac murunec. Miñ kewuac mériané imi ic embachécga qacginaiguc mama heanzac. Imuac niñac, Yawe, gi yacna! Oh nuac Anutu, ni anjéñna tina. Nuac hazéchécna nekanjina kuma ic zipiliné zapalaña ionac zécgina hézénjena.

4

Zérabéra naléiguc ewa éréhéc qahac zéwelec wañec.

1 (Legic galenawac; wañgoñ hésiaguc, Dawidiac legic zéra.) Anutu, nuac solaña miñina, ni guac qacma guruwa acna melené némbésémañ, ni baec wéñwéñgiaiguc kecba baec kondonja mihicñi nénec, imuac ewa hia niñénma zéwelecna niñna.

2 Baec ic ionac nanjhéra* ini nalé dahecac séc gamu qeque mihicñi némmu? Nalé dahecac séc edamuna imi melenjic gamu qequeac buña wañu, haka biriawac siña nimma baniara méndac énécmima kecmu? (Ohec)

3 Yawenéh eñeya niñac wamma siñ niñmianzac i gésimiyec imi niñasarimu. Imuac ni zéwelec wamba Yawenéh nimma keczac.

4 Ini bac yandi yandi wamma kápésic ménda wammu. Gaugina hewiñ zé emma acgina qaiyu bénzénec qeriginanéh zéma nimmu. (Ohec)

5 Miñ Kewuac muru hakagina solaña iminéh mulu ésécnec haimimu. Yaweac muru héima nammu.

6 Ic embac sasalanéh Mérénehé haka silic hiabia méj nénézéyu hémbiñ? zéanzu. Imuac Yawe gi guac kic tanecga asac mararaña gucnéh ninicna.

7 Miñ Kewunéh nuac ewa qerinaiguc ségiségi kunehé yanda tiyu sécgéanzac. Ségiségi iminéh padi me waiñ qelianéh sécgéyu ségiségi wañanziné imi qeyu maanzac.

8 Ni imuhuc solañanec deminé menénma néngalené wañnéñanzac imi Yawe momacguc sac keczac, imuac mia ni ewana déñ wañu gauna heanzua.

5

Anutunéh yéwéri igucnec metecgé némmac zéma niñkinzéh wamma zéwelerec.

1 (Legic galenawac; kuñaguc héigic, Dawidiac legic.) Yawe nuac acnawac gezac haina. Nuac yaiwisisiné acna niñénna.

2 Méra némbésémañ niñ wamma guru héhéli genzua imi nimbésémañ.

3 Yawe, sinjunc séc geñ nuac ac ewana niñanzañ. Acna melené némbésémañ niñac sinjunc zéwelecma bénzénec mambéc keczua.

4 Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewu gi biriawac siña ménda niñanzañ. Ic birianéh giguc hia tacyac ménda wammac.

5 Séwi eñehé icnéñ guac wéségaiguc nammuac séc qahac. Miñ Kewu gi imi haka silic biria wañanzu imi onac mézéga kunehé yanda tianzac.

6 Yawenéh ikoc ac zéanzu imi unuma sac naec énécmianzu imi zéma tilic qilic ic ionac mézéya tianzac.

7 Ni imi Miñ Kewu guac goi héihéiganéh nanjé néñu kucna mihicñima Miñ Kewuac ocmuñ téréyaguc keremmañ. Eega héigénma siminé héigénma Miñ Kewu guac ocmuñ téréyawac muru kemmac.

8 Yawe, nuac leleciguc hazéchécna sasala keczu, imuac Miñ Kewu guac hena

† 3:4: Zion baec boña, imuac qahaiguc Dawidiac deminé selia neuné kiroponéh lelecgéma nanzac. * 4:2: Ac haka silicginaiguc ic tosara kuc buñagaguc ionac icac nanjhéra zéanjic.

solaŋaiguc nuagicma kenna, Miŋ Kewu, hénaga dindiŋa imi nézéna hémba.

⁹ Imuac hénia imi yomuhuc; Kuagi-naiguc imi ac héla méné ménda hezac. Ewa qerigina imi ic embac mebiri énécmiwiŋ zé niŋareŋgégic sécgédaczac. Waŋu déméŋgina imi kic suaŋ aŋaŋgia ésécnec. Waŋu ezelaŋgina iminéŋ haléc ac efima zéanžu.

¹⁰ Anutu, ionac imi kápésic ginaguc zéénécmina. Waiénécmina eŋaŋ niniŋ bétaciguc eŋaoc hiŋgacgic inimac. Ieneŋ Miŋ Kewu andé qeaŋžu, imuac niŋac wawaŋ memegina biria imuac niŋac wamma nesi énécmina kemmu.

¹¹ Néŋ méŋnéŋ méné guac muru hama saŋgianžu imi ségiségi mihicŋi énécmina. Ionac imi wai énécmina nalé tetcgia qahac ségiségiac legic héima kecmu. Ic imuhucya imi saiwa waŋ énécmina, guac waŋanžu imi eneŋ guac niŋ wamma ségiségi wammu.

¹² Yawe, gi imi hélacnec ic solaŋa mériaŋ mihicŋi énécmianzaŋ. Guac ewa hiaganéŋ saiwa éséc demin meénécmina.

6

Qenzen manzen qeriaiguc Miŋ Kewu zéwelec wammiyec.

¹ (Dawidiac ewa biriac legic, waŋgoŋ hésiaguc.) Yawe, qeri biricgaiguc ac ménda waŋnéna. Miŋ Kewu, guac qeri gericgaiguc zémindiŋi ménda waŋnéna.

² Yawe, ni kucna qahac, imuac ewa hia waŋnéna. Yawe, mehiaru néna. Sicanawac toroya imi geriwa nozac.

³ Nuac kekec uŋananéŋ zuracgézac ésécnec geriwa nozac. Yawena nalé dahecac séc mambéc kecmaŋac hezac?

⁴ Yawe, liliŋgéma hama kekec uŋana metecgé néna, Miŋ Kewuna goi héihéiganéŋ ni humuc igucnec aŋgéŋna tina.

⁵ Méŋnéŋ méné humumaguc Miŋ Kewu niŋqelimaac séc qahac. Humuc ic ionac baec sasaŋgia igucnec méréneŋ gi hia mepési gémmac?

⁶ Ni zésilac wamma kecma birizua. Siŋi herec kic qelinec kecma siacba kic masinanéŋ hehena mézégézac. Siacma kecba aturu hehenanéŋ dokuyaguc wandaczac.

⁷ Siac yanda waŋkecba kicnanéŋ biriyu hia hémmaŋac séc qahac wanzac. Hazéchécna niŋac siacba kic masinanéŋ waŋu kicnawac kuhanéŋ mazac.

⁸ Haka biria waŋanžu ini moczoŋ nuac murunec néŋgacma kendacmu. Yawenéŋ nuac zésiacna niŋnéŋzac.

⁹ Ewa biric waŋ némmac niŋac qerinanéŋ hélacnec qacma zéwelecba Yawenéŋ niŋnéŋzac. Waŋu nuac zéwelecna imi késa aŋgétizac.

¹⁰ Nuac hazéchécna imi gamu qeŋe zéma bac yandi yandi kuneŋ yanda mihicŋi énécmiyu, gamugina nimma néŋgacma liliŋgéma kemmu.

7

Ununesi mihicŋima Anutunéŋ méra mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Benzaminac qelia méné Kusinéŋ ac wammiyu Dawidinéŋ ara bakia melenmiyec.) Yawe, nuac Anutuna, ni Miŋ Kewunawac muru saŋgi saŋgina mihicŋizua. Nesinéŋžu moczoŋ yanda ionac murunec aŋgéŋna tima kératacnec népésina.

² Imuhuc ménda waŋ némbaŋnec, ieneŋ laion yaŋ ésécnec kucnec hama kekec uŋana kiricqiric waŋ némbunec. Gi qahac waŋu metecgé néneŋa méné ménda keczac.

³ Yawe, nuac Anutuna, ni haka yomuhuc waŋi iguc, nuac méranaiguc hakana biria yomuhuc hezaciguc wai énécmina imuhuc hia waŋ némmu.

⁴ Ni ic méŋac kápésic méné wammiyi iguc, héniaŋa qahac hazécnawac iwawai méné wagiri iguc,

⁵ wai énécmina hazéchécna ieneŋ kekec uŋana nesima hama népésimu. Waŋu wai énécmina ieneŋ baeciguc kekecna tiŋumu némma edamuna imi seitotoŋiguc gilic hia mamac. (Ohec)

⁶ Yawe, qeri biricgaiguc yacbésémaŋ. Nuac hazéchécna geric bélaŋginaguc hazéc waŋ énécmima yacbésémaŋ. Anutuna, yacma nambésémaŋ. Héna

ac nénézénec imuac séhaiguc wañ énécmiwéséman.

⁷ Baera baera unuruna hama lelecgé géngic, geñgaoc lilingéma hama ou eñeña tacma inicgaleñ wañ énécmiwéséman.

⁸ Miñ Kewunéñ baera baera ic embac zégési nénécmimac. Yawe eñeña miñina, geñgaoc solañ dindiña zéma haka héla qerinaiguc hezac imi héngésiwéséman.

⁹ Qeri héhéñ, solañ miñina, gi imi niniñina batucgéma héñanzañ. Ic zipiliñ zapalaña ionac haka biria imi metecgéma haka solañ mesolañanina nammac.

¹⁰ Eñeña miñina, Anutu, nuac saiwa keczac. Inéñ ic embac qeri solañ keczu imi añgéh tiénécmianzac.

¹¹ Anutu imi zégésigési ic solañ. Inéñ naléya naléya qeri biric niñénécmianzac.

¹² Ieneñ ewa qerigina ménda mindiñimuiguc Anutunéñ souya zéra qericma tewiya hére muimañac zé zéréñ qéréñ wammac.

¹³ Anutunéñ zérabéra humumia zéréñqéréñ wandaru hezac. Inéñ tewi geric bélañaguc miyacgéyu hezac.

¹⁴ Ic birianéñ haka biria azi kiyu mi-hicñizac. Inéñ réwéri héri haima imuac-nec merac ikora mezac.

¹⁵ Baec séséñ tewi luacyaguc mi-hicñianzac i eñeyaoc imuaru mama hiñgacanzac.

¹⁶ Kaižiliweña iminéñ eñeya oruc qahaiguc maanzac. Zipiliñ zapalaña iminéñ eñeya oruc siraiguc maanzac.

¹⁷ Ni Yawe imi solañawac niñac ewa hia ac ézéman. Eñeña miñinawac qara mepésiman.

8

Ic imi némac hiaya niñac niñmianzan?

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra, wañgoñ hésiaguc.) Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé ségiségiyaguc wanzac. Gi imi ou kurumeñiguc asac mararañga haina sécgéma hezac.

² Miñ Kewuac hazéchéra zéma ac bakia melembiñ zé wañanzu imi eneñ acgina qaimac niñac, Miñ Kewunéñ wañu kokoc

namu nene ieneñ Miñ Kewu mepésimigic kuhaguc wañanzac.

³ Miñ Kewuna méraga merawanéñ memeya kurumeñ zéma imuac iwawai qeriaiguc haina hezac maso zéma ménni sikiluc imi kicna hima hémba kuneñ yanda wanzac.

⁴ Néñ icac niñna némaria wañu, Miñ Kewunéñ niñmianzan. Wañu icac naña imi némaria wañu héngaleñ wammianzan?

⁵ Ic imi mihicñima séha komora mén memamina kuaya meme uña ionac bacginaiguc kerec.* Wañu edamu zéma qac buña eñeñanéñ ic kewuac opocya éséc nec haiminec.

⁶ Wañu Miñ Kewunéñ zéhicñiyec kekec iwawai imi moczoñ inicgaleñ wammac niñac zémima iwac héna bawaiguc onopocnec.

⁷ Imi mia rama tuña tuña, burumakao tuña tuña, zéma zéléñ baec kondonaiguc wiri yañ zéma

⁸ sawaiguc nei hénia hénia zéma kondun dokuiguc lambéc zéma iwawai hicñima héna hezac séc keñha wañanzu imi moczoñ yanda momacnec.

⁹ Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé bipiyaguc wanzac.

9

Anutuac kuha zéma zégésigési solañ.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra; Songgoñ legic 'Naña humuzac' imuac ewaiguc.) Oh, Miñ Kewu, ni ewa qerina moczoñnec Yawe qacma mepési géñzua. Ai welicwelicgia wamma menec imi moczoñ zéau énécmiman.

² Ni Miñ Kewu guac ségiségi wamma ewa hia nimman. Eñeña miñina kecanzan guac qacga gita kulele qema mepési gémmañ.

³ Nuac hazéchécna ieneñ néngacbiñ zé lilingégic, néñ guac wéségaiguc qonzontoj géma mama humudacgic.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Geñ mia nuac solañ dindiña zéma acna héipuc

* 8:5: Heb 2:6-8, 1Ko 15:27

wannemma meselinec. Ic kewu tatacgaiguc tacma dindiñanec zétecgénecc.

⁵ Geñ baera baera ac geriwaguc wañ énécmima ic biria mebiri énécmima qacgina hémbénañawac auna qahac wandaczac.

⁶ Humuc hémbénañanén hazéchécna énépésiyecac keczac. Wañu ama areña areña yanda demin seliaginaguc imi ic gétéya ésécnecc héréma qézidacnecc. Méñnéñ méñ ama areñ imuac méndagucnecc niñqelianzac.

⁷ Yawenén hémbénaña kecanzac. Inén zégésigési ai niñac ic kewu tatacya miy-acgéyu hezac.

⁸ Inén solañanec baera baera imuac tacyachéra zégési énécmianzac. Wañu dindiñanec ic embac galeñgé énécmianzac.

⁹ Yawe imi helanzi énécmimia ionac kiropo selia wanzac, zérabéra naléiguc eñeyaoc demin seli wañ énécmimac.

¹⁰ Geñ guac hochoc ai meanzu imi ménda wai énécmianzan, imuac niñac Yawe guac qacga ninzu imi enen guac héima nandacmu.

¹¹ Ini imi Zion iguc kecanzac Yawe imi mepési migic. Iwac haihaka imi baera baera ic embac suginaiguc zéau énécmigic.

¹² Ic méñac sacnéñ mayu haka imuac zéqesi énécmianzac inén mia niñqeli énécmima kecmac. Inén maqeqeya, gum bénzénzén mema amuma kekec, tidacgé énécmimia ionac zésiacginawac ménda eluñ qemac.

¹³ Yawe ewa hia wañnéna, hazéc wannénzu ienen tilanzi néñkeczu imi héna. Gi humuc ac sañgulañaguc ni meyac néñanzan.

¹⁴ Imuhuc wañ néna ni guac mepé qepésiac legic imi énézédacman. Ninna béracga tanec wañanzac Zion kiropo imuac sañgulañ yandaiguc* añgén titi aiga menec imuac wamma ségiségi wamman.

¹⁵ Baera baera ienen baec sésén eñaac éségic imuaru mama hiñgacgic. Wañu ufic eñaac musañgéma haigic iminén eñañ hénagina késazac.

¹⁶ Yawenén tasia meénécmima eñeya héna mewininiyu niñgicac nindaczu. Ic biria enen iwawai eñañ méraginanéñ miy-acgéic iminén ziki sipac meénécmizac. (Ohec)

¹⁷ Kaiziliwen ic ienen humuc ic ionac baec sañgeñaguc liliñgéma kendacmu. Anutuac eluñ unuyec imi enen moczon imuhuc wandacmu.

¹⁸ Maqeqeya ionac imi nalé séc eluñ ménda qemac. Maqeqeya imi onac kic hihi imi hémbénaña haréña ménda wammac.

¹⁹ Yawe gi yacma nanna. Baec icnéñ meseliwu niñac. Baera baera imi enen guac kicgaiguc zétecgé énécmimia wammac.

²⁰ Oh Yawe, bac yandi yandi mihicñi énécmima, baera baera imi enen hénagina niñtegicma baec icdac imuhucya keczu imi niñasarimu. (Ohec)

10

Helanzi mianzu ionac murunec añgéña timac niñac zéwelerec.

¹ Yawe, némac niñac lakec nañkeczan? Némac niñ zérabéra naléiguc sañgima keczan?

² Ic birianén séwi eñen wamma ic kucya mamaya nesi mikeczac. Geñ zéna manam batuc areñgéyu hezac imuaru eñeyaoc mama hiñgacmac.

³ Ic birianén eñeya kekec uñayawac ewa siñ imuac mepési amuanzac. Hémbaac icnéñ Yawe zéhiaru mimaguc mematiti wammima keñanzac.

⁴ Ic birianén séwi eñen ac kic tanecya wamma Yawenén ménda kic hima néñanzac zéma niniña imuac me imuac séc Anutu ménda keczac. zéma niñanzac.

⁵ Iwac hénayanén nalé séc seligima heyu, guac zégésigésiac tatacnén ou taru inén héñtegicmacac séc qahac wañ, hazéchéra moczon ionac imi mematiti wañ énécmima kecanzac.

⁶ Eñeya ewa qerianén ni imi keñe haqena qahac hicñisaiya hicñisaiya yéwéri méñ ménda mihicñiman imuhuc zéanzac.

* **9:14:** Yuda ic ienen sañgulañ yandaiguc ac gésigési ai meañgic.

7 Iwac kuayaiguc imi saec ac zéma ikoc ac zéma zébiri qébiri acnéh sécgéma heyu ezelaŋa bawaiguc imi réwéri zéma kaiziliweŋnéh hezac.

8 Inéh ama areŋ maréŋaiguc mambéc tacma sasaŋgiaiguc ic kápésic solaŋ kekera unuhumuanzac. Waŋu ic maqeqeyawac niŋu neneyawac tanec waŋu imuac kiwa hima awima tacanzac.

9 Inéh laion yaŋnéh zunzuŋaiguc tacanzac éséc nec sasaŋgiaiguc héima tacma ic maqeqeya késamaŋ zé mambéc keru hayu uficyanéh késahéréma keŋanzac.

10 Inéh tererema héima taru ic maqeqeyanéh mériaiguc eŋanzac.

11 Waŋu ic birianéh ewa qeriiguc yomuhuc zéanzac; Anutunéh eluŋ qeyu kecanzac. Waŋu kic tanera imi usuyaguc imuac hémbénaŋa hémmacac séc qahac.

12 Yawe, yacma nanna. Anutu, méraga meyacna eŋu. Ic maqeqeya helanzi énécmiawac eluŋ ménda gumac.

13 Ic birianéh Anutu mematiti wammima Inéh hakana biria yomuac ménda zéqesi waŋ némmac. zéma niŋanzac imuac niŋac imuhuc zézua.

14 Geŋ imi héndaczaŋ. Ewa biric zéma yéwéri imi héŋsosolima méraganéh tasia melemmaŋ zé ninzaŋ. Imuac ic maqeqeyanéh guac muru héianzac. Gi imi becarunec gupaŋ merac héipuc wammianzaŋ.

15 Ic biriawac méria kuna. Ic biriawac haka biria imi moczoŋ mihicŋi dacmaguc hocma waiwésémaŋ.

16 Yawenéh tetecgia qahac hémbénaŋa ic kewu kecanzac, baera baera ic embac* imi iwac baec igucnec auénécmiyu humuqai wandaczu.

17 Yawe gi imi ic memama amuma kecanzu ionac ewa siŋgina imi niŋénécmianzac. Imuac ionac ewa qerigina meseli énécmima gezac qema niŋna.

18 Gupaŋ merac zéma helanzi énécmimia ionac niŋac wamma zétecgé énécmima baec ic eneŋ muŋguc ménda tericgé énécmimu.

* **10:16:** Ic enia ionac zézéya.

11

*Niŋkinzéŋnina imi Miŋ
Kewuninawac muru haini hemac.*

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Ni néŋgacma Yaweac muru saŋgizua. Ini némac niŋac kekec uŋanawac ézéma nei éséc nec néŋgacma nonac baec boŋaiguc hana zézu?

2 Ic biria ieneŋ tewiginaiguc zakona mui hérétéŋ wanzu. Ic qeri solaŋa tunumaŋiguc qewiŋ zé wanzu.

3 Baec nanaŋanéŋ bacgéyu ic solaŋanéŋ dimuhuc wammac?

4 Yawenéh eŋeya ocmuŋ téréyaiguc kecanzac. Yaweac ic kewu tatacya imi kuruŋiguc taczac. Imuac nec inéh kic hima baec ic neŋaŋ ninic tegicanzac. Kicyanéŋ ninic sosolianzac.

5 Yawenéh ic solaŋa batucgé inicma ic biria zéma kaiziliweŋac siŋa niŋanzac iwac kekec uŋayawac mézia tianzac.

6 Inéh zéyu salfanéh kia éséc nec mama ic biria onomac. Geric zéma salfa zéma luhuc bélaŋagucnéŋ ionac sokociguc mesécgé énécmimac.

7 Yawe imi solaŋa dindiŋa, imuac ai solaŋawac siŋa niŋanzac. Imuac ic solaŋa ieneŋ iwac kic tanera hémmu.

12

*Nalé biriaiguc méra mimac
niŋac zéwelerec.*

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe méra némbésémaŋ. Eega héianzac imi humuqaimaŋ zé wanzac. Ic hélanéh ic onac sugina igucnec qahac wammaŋ zé wanzac.

2 Ic ieneŋ ama momac hécgina ac ikoc waŋ énécmima kecanzu. Ac haléc zéma qeriginanéh lukeŋ luha waŋu ac zéanzu.

3 Yawenéh haléc ac zéanzu ionac kua taségina zéma séwi eŋeŋ ac zéanzu ionac ezelaŋgina imi hericdacmac.

4 Ieneŋ ezelaŋ ninanéŋ meseliwiŋ, kuanina imi neŋaŋ buŋa, imuac mérénéŋ neuŋ hia héi nénécmimac? Imuhuc zéanzu, imuac niŋac imuhuc waŋ énécmiwésémaŋ.

⁵ Yawenén yomuhuc zézac; Ic mété qététaña, helanzi mimia zéma ic maqeqeya ionac zésilaccgina niñac ni deguc yacma onagicma baec imuhucgeñ me imuhucgeñ kembiñ zé niñkumu wanzu baec zéra béra qahac imuaru keñ onopocmañ.

⁶ Yaweac ackuazécnén siliwa nomuñ geric wenwenanén hatac ⁷ zesolananiyu hiaruyec éséc nec laclalac gocya qahac wanzac.

⁷ Yawe, ic imi hicñisai yomi onac murunec demin memina hémbénaña guac buña kecmac.

⁸ Baec ic ionac sugcinaiguc haka kai ziliwenawac niñgic enu ic biria imi baec séc lelecgéma keñha wanzu.

Hazéchéra ionac murunec anjéña timac niñac zéwelerec.

13

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe némac naléac? Nuac nalé hémbénaña eluñ guzac? Guac kic tanecga nuac murunec nalé dahecac séc musañgésémañ?

² Nalé dahecac séc ni ewa qerinanén niñareñgéma, kaiwe herec niñyéwérimañ? Hazécnanén nalé dahecac séc mematiti wannéma tétéc qeque wammac?

³ Yawe nuac Anutu, niñnémma acna melené némbésémañ. Kicna meqeli néna gau yanda* hewi niñac.

⁴ Hazécnanén ni ic imi ogiczua zéwac niñac. Ni qeken qeha wamba hazéchéna ienené ségiségi wambu niñac.

⁵ Ni imi guac goi héihéigawac héima kecmac. Nuac ewa qerinanén guac anjéñ titigawac niñac wamma ségiségi wammac.

⁶ Yawenén goina héinéñanzac imuac niñac ni legicya héimimañ.

14

Anutunén ic solañawac horec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Ic qelananén ewa qerianén zéma Anutu

* **13:3:** Humuc niñac gau yanda zéañgic. * **14:7:** Anutunén Yakoboac qara qelia mén Israel miyec. * **15:1:** Yuda ic ionac hali imi yan séwélanéñ nec meyacgéañgic. Imi ama hémbénaña qahac. Israel ic embac ienené baec kéra kérésiaiguc kegcic imuaru Anutunén sugcinaiguc tacyac waju hali imi memigic.

ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya enené houdacma haka ewa loloña Anutuac wammianzu. Imuac haka hiabiawac wanzac imi méné ménda keczac.

² Yawenén baeciguc ic ménéné niñtegic qindegicyaguc wamma Anutuac niñkewu wanzac méné keczac me qahac imi inicyacgémañ zé kurumené iguc nec sicgéma kic hiyu mazac.

³ Néñ momac yanda sigima kemma momac nec zapi qeque wandacgic. Imuac haka hiawac wanzac méné ménda keru, qahac téngén waju horec.

⁴ Képésic wamma saméné neanzu éséc nec nuac ic embachéna neénémianzu. Waju Anutugina ni ménda nuruanzu imi enené niniñgina qahac keczacu me?

⁵ Waju Anutunén ic solañaguc keczac imuac niñac ienené imuaru zénén hirihiri wamma keczu.

⁶ Biria meme ini imi maqeqeya ionac niniñ areñgia imi gamu mamasuñguc opocanzu, néñ Yawenén iwac sanji sanjia wanzac.

⁷ Israelac* anjéñ titi iminéné Zion iguc nec hicñimac niñac wanzua. Yawenén ic embachéra melené énécmiyu hésa ama iguc nec éréma hamu nalé imuaru Yakoboac areñhéra ienené ségiségi wammu. Israel ienené ségiségi wammu.

15

Mérénené Anutuac wésiaiguc hia kecmac?

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe mérénené guac hali téreyaiguc* hia tacyac wammac? Mérénené guac baec boña téreyaiguc hia kecmac? Ic yomuhucyanén kecmac;

² Haka solaña wamma kecmac qeken qeha qahac namma ewa qerianén ac héla zéanzac ic imuhucyawac buña wanzac.

³ Waju ezelanéné mematiti ac ménda zéma alaya haka biria ménda wammima alahéra ménda zébiri énécmianzac.

⁴ Kicyanéné kaiziliwené ic mematiti wammima Yaweac zénén hirihiri wanzu ionac eegina héianzac. Waju

qerianéj wammaj zéma ac ménj zéselima andiaiguc niñu yéwériyuguc kilenj ewaya hai netec ménda wañanzac.

⁵ Soukiwa énécmimaciguc kosia ménda meanzac. Wañu ic késpedesica qahac yéwéri miwiñ zé hena ac logima soukiwa migic ménda késama ménda niñénécmianzac.

Wañu haka hiabia imuhuc wamma kecanczac iminéj hémbénaña qekenj qeha qahac kecmac.

16

Anutu niñkinzénj wammima ewa déj wamma kekec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, demin menénna, ni néngacma guac muru hazua.

² Ni Yawe guac yomuhuc zézua; Gi imi nuac Miñ Kewuna. Nuac ségiségina imi tosara qahac, néj gi sac keczanj.

³ Baeciguc météré ic keczu imi moczoñ eeginaguc. Nuac ségiségi imi moczoñ ionac muru hezac.

⁴ Anutu ménjac muru sese hai énécmianzu ionac imi yéwéri toroqe énécmiyu emmac. Sac muluac sokoc ienenj hai énécmianzu imi ni ménda haimanj. Wañu imuac qara acguc ménda zéwa kua tasénaiguc emmac.

⁵ Yawenénj nuac mératéc buña zéma sokocna kuaya qeqeya. Gi nuac buña héngalenj wañanzanj.

⁶ Qañañ sililic hainénzanj imi baec hiabia, méra téc nuaru imi hiabia téngénj.

⁷ Ac pakenj wañnéjanzac Yawe i simin héimima zéhiaru mimanj. Sinja séc nuac wéiwécnanénj ac pakenj wañnéjanzac.

⁸ Ni nalé séc Yawe wésénaiguc opocma añgétima kecanzua. Wañu inénj nuac méra héinaiguc keru ni kenqe haqe qahac kecmanj.

⁹ Imuac nuac ewa qerinanénj ségiségi wañu nuac qeri uñananénj* ségiségi wañu nuac séwina acguc bénzénj heanzac.

¹⁰ Miñ Kewuac ic téréya ménda waina houmac. Imuac niñac gi nuac kekec uñana imi humuc ic ionac baec sanjeñaiguc ménda waina hemac.

* **16:9:** Hebiraió aciguc; edamuna. † **16:11:** Méra héiyaiguc; Imuac niñgic kuhaguc zéma eeyaguc wañec.

* **17:9:** Hebiraió aciguc; kekec uña. † **17:10:** Hénia imi; qeriginanénj yéwériyu.

¹¹ Geñ imi kekecac hena nézénna hémmanj. Guac wéségaiguc imi ségiséginénj sécgéma hezac. Guac méra héigaiguc† imi ségiségi hémbénañanénj heanzac.

17

Qenesi wammianzu ionac murunec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac zéwelecwelec ac.) Yawe, acna solaña nimbésémanj. Nuac qaqaiguc gezac haiwésémanj. Kua tasé ikora qahac imuacnec zéhicñi hicñiya zéwelecna imuac gezac haiwésémanj.

² Ac zésolañi nénéña imi zéna guac wéséga igucnec hamac. Kicganénj solañana hémbésémanj.

³ Geñ nuac ewa qerina héngésima héipuc wañ nénzanj. Wañu sinjiyaiguc ni hanénna kicganénj némma késpedesicna hoczanj, imuac ni ewa qerinanénj zéseli amuma késpedesic ménj ménda wammañ.

⁴ Baec ic nanañ ninaiguc hémma zénimba ni imi kaiziliwenj ic ionac hena biria imi héñara mema guac ackuazéc niñtohoma kecanzua.

⁵ Kenkenj hahanaiguc guac hena imi tima kamba seligiyu hénananénj tisuqisurac ménda wañi.

⁶ Anutu gi acna niñanzanj imuac guruwa gezac haima acna niñnémbésémanj.

⁷ Ic tosara hazéc hécgina ionac murunec néngacma guac méra héigawac bawaiguc sanjianzu ionac añgénj titi ic imi gi, goi héihéiga imi nézénna hakaga welic welicgiaguc hicñiyu hémmanj.

⁸ Ni guac kic gomacga ésécnec galengé némma guac qeñgañga amiaiguc musañgé némbésémanj.

⁹ Ic biria helanzi néñanzu imi zéma hazéchécna wésé polañ ginagucnéñj* lelecgé némma nanzu ionac murunec metecgé nénnna.

¹⁰ Ienenj eñañ haléginanénj oso énécmiyu† niñingina qahac wañu kuaginanénj tétéc qeqe ac wamma zéanzu.

11 Deguc nini kemma kecni lelecgé nénécmima nunugic baeciguc mama nunumac niñ ninictima awima keczu.

12 Ieneñ imi laion yañnéñ neneya kiric qiricmanñ zé wañanzac ésécnec. Wañu laion sac qelinéñ sasañgiaiguc héima taczac ésécnec.

13 Yawe, geñgaoc yacma ic biria ionac wésé bacginaiguc tima qéfacgé énécmima maunuyu. Guac souganéñ ic biria ionac murunec nuac kekec uñana metecgé néna.

14 Yawe, ic tosara baeciguc eñañ buña késa keczu ionac murunec guac méraganéñ metecgé némbésémañ. Ic imuhucya ieneñ haleñ guac buña haihaiyanéñ tomeñgina kuaya qeyu nambérac héraguc ségiségi wamma kegcic, ai buña saméña he énécmiyu kokoc onac acguc mératéc hai énécmianzu.

15 Ni imi solañ kekeciguc kecmanc guac kic tanecga hémmañ. Gau yanda igucnec‡ yacmañ imuaru guac tanecga hémba ségiséginéñ sécgé némmac.

18

Ewa hia ac.

1 (Legic galenawac; Yaweac welenqege ic Dawidiac legic zéra. Yawenéñ Dawidi hazéchéra ionac murunec metecgémiyu legic yomi Yaweac héimiyec.) Nuac kucna Yawe, ni siñga ninzua.

2 Yawe imi nuac zamanziñ,* nuac demin seli, añgéñ titi ic, nuac Anutu, hoc seli musañgé nénéña, nuac saiwa, añgéñ titiac iliha, neunñ kiropo selina wanzac.

3 Ni mepé qepési minjina Yawe guac muru acna zéwa kemmac. Ni hazéchéna ionac murunec añgéñna tinémmac.

4 Humucac hésianéñ dérécgé néñu héna logilogiac hakanéñ doku qaonña luma kenkeña ésécnec tericgé nénzac.

5 Kic suañac hésanéñ dérécgé néñu humucac bétacnéñ wésé bacna tizac.

6 Wañu ni zérabéraiguc Yawe ézéma nuac Anutu qacmiwa inéñ iwac ocmuñ téryaiguc nuac ewana niñu, wésiaiguc zésiactanéñ kemma gezawaiguc héiyu niñec.

7 Nimma qeri biric wañu baecnéñ hiriyu baec boñawac qambaña acguc hiriyec.

8 Iwac sunğuruñiaiguc hofac mayu kuayaiguc geric bélañanéñ éréma zeyu bélañ imuac qeriaiguc geric lokocnéñ wenwenğéma zezac.

9 Inéñ kurumeñ tilicgéyu mayu tima mayec. Mayu iwac héna bawaiguc tunumañ yandanéñ siñindéngéma heyec.

10 Wañu welenñ qeçe uña qeñgañaguc imuac qahaiguc emma tacma putitima luhuc qeñgañanéñ mihilañgéyu uuuknec mayec.

11 Inéñ tunumañnéñ hali ésécnec hoturumiyu sañgianzac. Sawaiguc dokuac tunumañ zéma hosusu dépañ yandanéñ hoturumiyec.

12 Wésiaiguc asac mararañ iminéñ hosusu dépañ yanda qéndemma keñec. Wañu komboc zéma geric lokoranéñ mayec.

13 Kurumenjiguc parandañ héiyu eñeña minjananéñ ac ewa zéhicñiyu komboc zéma geric lokoc mayec.

14 Inéñ luhucnéñ zakonñ ésécnec muiyu mama hazéchéra héndéñ énécmiyec. Wañu pilitic sasalanéñ nesi énécmiyec.

15 Nalé imuaru Yaweac zéqindiñi ac wañ énécmiyu kondunñ dokunéñ kenha wañu dumuc sira wininiyu baec qambaña wininiyec.

16 Wañu inéñ ounec méramma mama népésiyec. Népésima doku yanda igucnec hérénéñec.

17 Ni hazéchéna selia zéma nuac mézétiti wañanzu ionac murunec metecgé néñec. Kucginanéñ kucna ogirec imuac mia imuhuc wannéñec.

18 Ieneñ nuac zérabéra naléiguc hosucgé néñgic, néñ Yawenéñ nuac héipuc wannéñec.

19 Wañu ni nuagicma kemma baec kondonñaguc noporec. Inéñ nuac ségiségi wamma añgéñna tiyec.

20 Yawenéñ nuac haka solaña niñac bakia hiabia meñeñ néñec. Wañu mérana solaña niñac tasia hiabia ku néñec.

21 Ni Yaweac héna ac tohotoho wamma ic biria ésécnec ménda wamma Anutu

‡ 17:15: Humuc igucnec. * 18:2: Musañgé nénéña.

ménda waiyi imuac niñac imuhuc wannéjec.

²² Wañu héna ac imi nuarunec ménda giliwa keñec, néñ zégésigési acya imi nalé séc nuaru heyec.

²³ Imuacnec sac qahac, ni iwac kiwaiguc solañanec kecma kápésic igucnec nena añgéhna tima galenjë amuyi.

²⁴ Imuac niñac Yawenéh nuac solañ niñac wamma bakia hiabia menémma kiwaiguc mérana solañanec keru imuac séhaiguc tasia menéjec.

²⁵ Goi héihéi icac imi goi héihéiga mewinini mianzan. Ic solañawac imi solañaga ézéna héñanzac.

²⁶ Ic météré amuma kekec imi guac téréyaga mewinini mima ic qarinj qarinjgiawac imi héimindiñi wammianzan.

²⁷ Hénaorinj maqeqeya imi añgéhgina tiéncmima sugginaiguc méñnéñ séwi eñej kic hiyu memama mianzan.

²⁸ Miñ Kewu geñ mia nuac kifana otorianzan. Yawe nuac Anutunanéh nuac tunumañ measarianzac.

²⁹ Ni guac muru héima namma hazéchécna sugginaiguc usuñnec keñha wañanzua. Nuac Anutuac muru héima namma deminj hézicgé nénéña imi hia técgélogima keñanzua.

³⁰ Anutuac héna acnéñ solañ wanzac. Yaweac ackuazécnéh gocya qahac. Inéh eñeya muru néñgacma haanzu séc saiwa wañ énécmianzac.

³¹ Mérénéñ Anutu keczac? Yawenéh sac Anutu keczac. Mérénéñ neñañ zamanziñ wanzac? Anutunéh sac neñañ zamanziñ wanzac.

³² Anutu iminéñ kucyanéh rikujna menémma nuac héna mesolañaniansac.

³³ Nuac hénana imi haséh yañ dia hénaya ésécnec meefinémma ou baec boñaguc noporu nañanzua.

³⁴ Inéh mérana yaré qeqeac hénia kumiyec. Kumiyu mérananéh aij tewi neñgocya héréanzua.

³⁵ Geñ añgéh titigawac saiwaya nénec, wañu méra héiganéh meyac kumu nénec. Wañu guac gum bénzénzénğanéh meyandi nénec.

³⁶ Gi héna titina mehoruginec. Wañu meseli néna tisuqisurac ménda wañanzua.

³⁷ Ni hazéchécna nesi énécmima onogiri. Wañu keñkecma unuwa humuqai wandacgicguc lilingéyi.

³⁸ Unu hézézna énécmiwa yacbiñ zé osigic. Osima héna bakanaiguc tendinjédacgic.

³⁹ Geñ mia yaré qemañ niñac kucganéh rikujna menénec. Wañu hazéc wannémma yacgic geñ mebelacgé énécmiwa héna bakanaiguc sicgé néñgic.

⁴⁰ Geñgac wañ énécmiwa andégina numa néñgacgic, hazéc wannénzu imi unudacba qahac wandacgic.

⁴¹ Qac kuc kuc wañgic méñnéñ méñ ménda metecgé énécmiyec. Miñ Kewuninawac muru acguc wammigic, néñ ac kitiwa méñ ménda melen énécmiyec.

⁴² Neñ unuma qézézna énécmiwa luhucnéñ seitotoñ mihilañgéyu keñanzac ésécnec kendacgic, wañu hoñnec qolacgé énécmiwa gizon ésécnec séñganñeñ mama hedacgic.

⁴³ Geñ mia ni baera baera ic embac ionac zébiri qébiri igucnec metecgé némma meyac néna orucgina wamma kecba tosara ménda niñénécmiyi imi eneñ acguc hama welen qenéñanzu.

⁴⁴ Ieneñ nuac buña nimma nalé sosola qahac acna tohoanzu. Ic enia ieneñ méra bacnaiguc qeka meka wandaczu.

⁴⁵ Ic méréra ieneñ kucgina loloma mayu eñañ neuj kiropo selia igucnec zénéñ hiri wamma mama hadacanzu.

⁴⁶ Nuac zamanziñ Yawe kekecyaguc, siminj héima zéhiaru mimia wañu. Nuac añgéh titiac Anutu, meyac mimia wañu.

⁴⁷ Anutu iminéñ mia nuac wamma hazéchécna bakia melen énécmiwa baera baera ic embac méra bacnaiguc onoporec.

⁴⁸ Inéh ni hazéchécna ionac murunec metecgé némma hazéc wannénzu ionac qacginaiguc meyac némma ic qeri gericginaguc ionac murunec metecgé néñec.

⁴⁹ Yawe, hénia imuac niñac baera baera sugginaiguc ni ewa hia ac gézemañ. Wañu guac qacga mepésigémma legic héigémman.

⁵⁰ Yawenénj enjeya ic kewuya méra miyu hazéchéra onogicdarec. Halécnénj météré mimia iwac goi héihéi wammianzac. Wañu Dawidi zéma qelihéra ionac momacnec hémbénaña imuhuc wañénémianzac.

19

Kaiwe zéma Anutuac ackuazéc.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kurumenénj Anutuac edamuya zéauanzac. Wañu iwawai iwac mérianénj meyec imi ou sawanénj mewininianzac.

² Kaiwe méñnéj kaiwe méñac ac zéhicñimiyu, siñi méñnéj siñi méñac ninij zéaumianzac.

³ Ac qahac ewa méñ ménda niñanzij, néj

⁴ ac ewa imi baec séc kenha wandarú ackuazéc iminénj baec tetcgia séc kereñdaczac. Anutunénj kaiwe niñac wamma kurumenj imi hali ésécnec héréyec.

⁵ Kaiwe iminénj ic méñ embac meyec iminénj ama gianjiyu ama igucnec mazac ésécnec, wañu ic kawali enjeya héna ségiségi wamma usuñnec kenñanzac ésécnec,

⁶ Kurumenj néwéc igucnec éréma néwéciguc hénia méndacma kenñanzac. Wañu iwawai méñnéj méñ geriwa imuacnec ménda sanjima kecanzac.

⁷ Yaweac héna acnéj solaña wañu kekec uñanina meqeli nénécmianzac. Yaweac héipuc acnéj niñkinzénaguc nambérac ewa kekec ic niñtegic qinñtegic mihicñi mianzac.

⁸ Yaweac ac pakenj imi dindiña wañu ewa qerinaiguc ségiségi mihicñianzac. Wañu Yaweac zézé seli acnéj qala qala wañu kicnina measari nénécmianzac.

⁹ Yawe eeya héimimiawac haka imi météré qeque wañu hémbénaña hema kecmac. Yaweac haka silicac pakenj ac imi héla wañu moczoñ solaña wanzac.

¹⁰ Imi mia goli solaña ogicma wañmimiawac séc wañu, morombazecac dokuya, doku howia imi ogicma siñaguc wanzac.

¹¹ Iminénj guac welenj qeque icac goro ac wammianzac. Wañu nimma niñtohoju mérianj kunenj yandanénj bakia melejmiyu meanzac.

¹² Mérenénj enjeya biriaya hia niñtegicmac? Biriana musañ gégéya imuacnec hetecgé némbésémañ.

¹³ Wañu meseli néna guac welenj qeque icganénj séwi enenjac kápésic wañañiac wañanzua imuac méra bawaguc ménda kecmañ. Imuhuc wañ néna ni ikoc ménda wamma kápésic kunenj yanda imuacnec zuacnéña wammac.

¹⁴ Nuac zamanziñ, nuac boñhére meme miñina, Yawe, nuac kuanaiguc ac zézéna zéma ewa qerinaiguc ac zéma niñanzua imi guac kicgaiguc héna sécgéyu késa añgé tiwésémañ.

20

Ic kewuginawac mozoc ac zéma zéwelecgic.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Zérabéraiguc Yawenénj guac acga niñgémmac. Qara qacna Yakoboac Anutunénj ou enenjaiguc goporu tacbésémañ.

² Ocmuñ téréya igucnec méria sulugémmac. Zioniguc gi késa nanjé gémmac.

³ Guac lémbañ sese imi moczoñ niñqelimac. Guac hofac oo seseya imi añgé timac. (Ohec)

⁴ Ewa siñga hezac séc niñgémmac. Ai memañ zé niñareñgéna hezac séc héla mihicñi gémmac.

⁵ Añgéñ tinénécmína* hérianj legic héima nenñañ Anutuac qaraiguc filacnina meyacni emmac. Yawenénj guac zéwelecgá moczoñ niñgémmac niñac wanzua.

⁶ Yawenénj enjeya buña qemima halécnénj météré mimia imi añgéña tianzac imi deguc ni niñzua. Anutuac méra héiyaiguc añgéñ titiac kuha hezac. Inénj kurumenj téréyaiguc iwac ara nim-mima kuha iminénj mia méra mimac.

⁷ Tosara imi karisiiginawac, tosara imi becosicginawac niñqelianzu, néj

* **20:5:** Hebraio aciguc; añgéñ titigawac qeriaiguc.

nini imi Yawe Anutuninawac qarawac niñqelianziñ.

⁸ Ieneñ imi licgéma madacanzu, néñ nini imi héñgeñec yacma nananzziñ.

⁹ Yawe ic kewuninawac añgéña tina. Guru héhéli génziñ séc, niñnéncmina.

21

Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe, ic kewu iminéñ guac kucgaiguc ségiségi wammac. Guac añgéñ titigawac niñac kunenñ yanda ségiségi wammac.

² Geñ, iwac qeriaiguc ewa siñ haiminec. Wañu iwac kua tasianéñ zéweleru ménda qaecgémianzanñ. (Ohec)

³ Geñ iwawai hiabianéñ mérianñ mihicñi mima tétécgéminec. Imuhuc wamma iwac oruhaiguc ic kewuac opoc goli solañanéñ memeya haiminec.

⁴ Inéñ kekecac zéweleru mima kekec hémbénaña minec.

⁵ Guac añgéñ titiganéñ iwac edamuya meyandima eebipiya zéma qac buñaya héiminec.

⁶ Nalé tetcgia qahac, mérianñ mihicñi mina meanzac. Wañu ézéna guac wéségaiguc ségiségi zéma ewa hia nimma kecanzac.

⁷ Ic kewu iminéñ Yaweac muru héima nananzzac. Imuac niñac eñeña miñinawac goi héihéianéñ wammiyu qekenñ qehaya qahac kecanzac.

⁸ Ic kewu, guac méraganéñ guac hazéchécga moczonñ mihicñi guac méra héiganéñ mézétiti wañgéñanzu imi moczonñ mihicñi énécmiwésémañ.

⁹ Geñ wininiwésémañ nalé imuaru hazéchécga ieneñ geric lokoc weñweña ésécnec wammu. Yawenéñ qeri birianéñ qéccgé énécmiyu zema qahac wandacmu.

¹⁰ Gi imi qelihécgina baec igucnec metecgé énécmiña, qelihécgina ieneñ baec ic ionac sugina igucnec humu qai wandacmu.

¹¹ Ieneñ mebirigémbiñ zé haka biria niñareñ gémuiguc hia ménda meseli gémmu.

¹² Musuginaiguc tewiganéñ héré mui wanna liliñgéma néñgacmu.

¹³ Yawe, guac kucga mewininina meyac géñgéña wammac. Nini guac kucga legiciguc héima mepési gémbiñ.

22

Añgéña timac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra. Legic ménñ Siñunecac dia yañ imuac ewaiguc.) Nuac Anutu, nuac Anutu, némac niñac wainénzanñ? Némac niñac lakec namma méra ménda néñzanñ? Némac niñac nuac zésilacna ménda niñnéñzanñ?

² Nuac Anutu, ni kaiweiguc qacma siñiya acguc ac ewana ménda qaiyu guruwa acna ménda meñeñ néñzanñ.

³ Israel ic ieneñ legic héigic imuaru tatac dunña mihicñi tacañzanñ gi imi téréya.

⁴ Yanda hécninanéñ guac héima nanangic. Ieneñ imuhuc wañgic yéwérigina igucnec añgéñgina tiénécmianñec.

⁵ Ieneñ guru héhélima añgéñ titi mihicñigic. Guac muru héima namma gamu ménda mihicñigic.

⁶ Ni imi ic qahac, néñ gisic zinangoc ésécnec. Ic ieneñ zédesi desiac buña zéma mema titiac buña nopocgic kecanzua.

⁷ Néngic séc zédesi némma kichoc menéma orucgina gilima yomuhuc zéanzu;

⁸ Inéñ Yaweac héima nanzac waigic inéñ hama metecgé mimac. Iwac niñac ségiségi wanzaciguc i eñeyaoc metecgé mimac.

⁹ Wañu gi geñgaoc ni neñgocnawac héri qeri igucnec népésinec. Wañu neñgocnawac namu nekeri imuaru geñgaoc wañ néna ni ewa déñ kerí.

¹⁰ Ni hicñihicñinaiguc guac buña zénénéña. Wañu neñgocnawac héri qeri igucnec hicñiyi imuarunec geñgaoc nuac Anutuna wañnecac wañanzanñ.

¹¹ Imuac lakec ménda nambésémañ. Zérabéra hosucgé néñu méra nénéña ménñ ménda keczac.

* 22:12: Ic biria ionac zéma burumakao zézac.

12 Burumakao sasalanéj* lelecgé nénzu. Basan baec boḡawac burumakao kuc seliseli ginagucnéj ni lelecgé nénzu.

13 Kiric qiric wamma qacma kuagina aḡéanzu laion imuhucya ésécnec waḡ nénzu.

14 Waḡu ni doku ésécnec wamma mazua.† Nuac sicna imi moczoḡ tegéma sicsaoc waḡu nuac ewa qerinanéj kendol dokuya ésécnec pépélíma mazac.

15 Nuac kuana‡ imi qakarāḡéyu eze-laḡnanéj kewuc nomuḡ ésécnec waḡu, nuac ezelaḡnanéj ewa siraiguc qékétazac. Geḡ mia muḡuc ni humumac seito-toḡiguc nopocna hezua.

16 Kazu eneḡ lelecgé néḡgic. Ic biria tuḡaguc ieneḡ lelecgé némma méra hénana tiricqiric§ wannéḡgic.

17 Ni sicna zaḡgégina imi moczoḡ olom-maḡac séc.** Ieneḡ néḡtima

18 nuac séwi usuna mena mewa wamma késama malekuna mewuḡ zé sumbic nézu.

19 Yawe lakec ménda kenna. Nuac kucna, focdac méra némbésémaḡ.

20 Nuac kekec uḡana imi sou zéra iguc-nec aḡéḡa tina. Momacguc henénéḡa imi kazu onac kucgina igucnec aḡéḡa tina.

21 Laionac kua igucnec kekec uḡana aḡéḡa tina acna niḡnémma haséḡ buru-makao ilicgina igucnec aḡéḡa tinénna.

22 Ni guac qacga imi dacmuna hécna ionac sugcinaiguc zéau énécmima hénarūḡ sugcinaiguc mepésimaḡ.

23 Yaweac bac yandi yandi wamma keczu ini i mepésimu. Yakoboac qelihéra ini moczoḡ qac buḡaya meyacmu. Is-raelac qelihéra ini moczoḡ eeya héimimu.

24 Inéḡ helanzi énécmigic kecanzu ionac helanzi énécmimia imi niḡu eḡomia ménda waḡanzac. Waḡu imuac ewa loḡloḡ ménda waḡanzac. Inéḡ kic tanecya ménda musaḡgé énécmimac. Qacgic séc niḡénécmianzac.

25 Azoazoroiguc nuac mepé qepési imi guac murunec haanzac. Eega héianzu

† 22:14: Kuha qahac wandaru séséc ac imuhuc zézac.

‡ 22:15: Kiwi tosaraiguc melemma 'kucna' ogic hezac. Kucna zéma kuana imi Hebiraio aciguc sécgira éréreḡ tanec wanzaoc; ytk 'kuc', ykt 'kua'. § 22:16: Hebiraio ac momacgucac hénia éréhécnec imuac niḡac kiwi téréya tosaraiguc 'laion yaḡ ésécnec' ogic hezac. ** 22:17: Sic toroya toroyaiguc geriwa zeyec me séwiya madaru sic zaḡgégina olommacac séc waḡec. †† 22:29: Humucac déciguc. ‡‡ 22:31: Miḡ Kewunéḡ.

ionac sugcinaiguc ac koroma zézé seli ac zéyi imi moczoḡ meselimaḡ.

26 Memaamuma kekec imi eneḡ negic sécgé énécmimac. Yaweac hochoc waḡanzu imi eneḡ i mepésimimu. Ewa qerigina imi heheseli kekecyaguc kecmac.

27 Baec teteugia séc Yawe niḡqelima liliḡéma hamu. Baec séc ic embac hénia hénia imi eneḡ guac wéségaiguc sicgéḡémmu.

28 Héḡgaleḡ ama yanda imi Yaweac buḡa. Yawe imi baera baera ic embac ionac héḡgaleḡ waḡ énécmianzac.

29 Baec séc ic embac mériaḡginaguc ini negic sécgé énécmiyu mepésimimu. Eḡeya kekec uḡaya meqeli amumacac séc qa-hac seitotoḡiguc†† maḡezac i acguc iwac wésiaiguc simiḡ héimimac.

30 Qelihéra moczoḡ i welenqemimu. Imuhuc wamma hicḡisai qelia hahaya ionac miḡ kewuac hénia énézégic nimmu.

31 Hama iwac hénia solaḡa imi hicḡisai kecma hahaya ionac énézéma inéḡ‡‡ haka waḡec imi suruc waḡ énécmimu.

23

Kurumeḡac rama galeḡ téréya.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac rama galeḡna, ni imuac me imuac ménda hocmaḡ.

2 Inéḡ ni qézézac téḡgiḡ téḡgiḡiguc noporu hemaḡ. Waḡu doku giḡgiḡa hétéḡa qahac imuaru nuagicma keḡanzac.

3 Nuac kekec uḡana meqeli néna.

Inéḡ eḡeya qac buḡaya niḡac wamma hénia solaḡaiguc nuagicma keḡanzac.

4 Ni humucac baec wéḡwéḡgia siḡi déndéḡgiaiguc keḡha wammaḡiguc, geḡ mia niguc kecanzaḡ, imuac kiléḡ zérabérawac bac yandi yandi ménda wammaḡ. Guac tacga zéma qarucganéḡ ni qindiḡi néḡanzaḡ.

5 Geḡ mia nuac hazécnawac kicginaiguc neneac zae hainénna halécnéḡ orucna

naecma météré nénna nuac sokocnéj sécgéma mazac.

⁶ Nuac kekecnawac nalé séc, guac ewa hia zéma goi héihéiganéj hélacnec méndac néju, ni Yawe guac amaiguc hémbénaŋa kecammaŋ.

24

Météré amuma ocmuŋ téréyaiguc kerembij.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Baec zéma iwawai imuaru sécgéma hezac iwawai momac yanda zéma baec séc ic embac imi moczoŋ Yaweac buŋa wanŋu.

² Yawenéj baec qambaŋa imi konduŋ qeriaiguc* haiyu naŋu doku téfara qeriaiguc† miyacgéyu naŋec.

³ Mérénéj Yaweac baec boŋaiguc hia emmac? Mérénéj iwac baec boŋa téréya imuaru hia nammac?

⁴ Mérayaiguc késpedesira qahac zéma qeri solaŋaguc kecma haka sicsao-cyawac eŋeya kekec uŋaya ménda oporu keŋu zéselima ac ikoc ménda waŋanzac imuhucya.

⁵ Ic imuhucya imi Yaweac muru mériaŋ mema aŋgéj titiac Anutu iwarunec késpedesic solaŋ mihicŋimac.

⁶ Imuhucya imi hicŋisai Yaweac hochoc wamma Yakoboac Anutu guac kic tanec-gawac waŋanzu. (Ohec)

⁷ Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endacmac. Saŋgulaŋ hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, Miŋ Kewu edamuyagucnéj keremmac.

⁸ Mérénéj ic kewu edamuyaguc? Kuc miŋina, wandac wandac miŋina, Yawe imi mia. Yaré miŋina Yawe imi mia.

⁹ Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endaru. Saŋgulaŋ hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, ic kewu edamuyagucnéj keremmac.

¹⁰ Mérénéj ic kewu asac mararaŋaguc? Kurumeŋac téŋgiŋ ic ionac Yawe iminéj mia ic kewu edamuyaguc wanzac. (Ohec)

25

Héŋgaleŋa wammima saiwa memimac niŋac wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, nuac kekec uŋananéj kic hiwa eŋu génzua.

² Nuac Anutu, ni guac muru héima nanzua. Imuac méra nénna, gamuna mihicŋiwi niŋac. Nuac hazéc hécnanéj nogicbu niŋac.

³ Guac kichihi waŋanzu imi eneŋ gamu qeŋeiguc ménda onopocgic emmu, néj hénia qahac ikoc waŋ énécmianzu imi eneŋ gamu qeŋe mihicŋimu.

⁴ Yawe, guac hénaga nézéna hémba. Guac hénia imi nézéna ku némbésémaŋ.

⁵ Guac ac hélanéj ni ku némma zéqindiŋi nénna. Gi imi nuac aŋgéj titiac Anutu, imuac ni kaiwe herec guac ewa kewu wamma kecua.

⁶ Yawe, guac wésé niniŋ zéma goi héihéiga hegéŋecac hegénzac imuac niŋqeliwésémaŋ.

⁷ Yawe, komocnawac késpedesic zéma haka biria ménda niŋqelina. Guac goi héihéiiguc ni niŋqeli némma ewa hiagawac niŋac niŋnémbésémaŋ.

⁸ Yawe imi hiabia zéma solaŋa, imuac inéj eŋeya hénia acnéj késpedesic ic ku énécmianzac.

⁹ Inéj gum bénzénzénj ic imi wagicma hénia solaŋaiguc keŋanzac. Waŋu gum bénzénzénj ic imi eŋeya hénia kumianzac.

¹⁰ Sésépac ac zéma héipuc ac niŋtohoanzu ionac muru imi Yaweac hénia imi moczoŋ goi héihéi zéma haka hénia waŋanzac.

¹¹ Yawe, nuac késpedesic imi kunéj yanda, guac qacga niŋac auna.

¹² Mérénéj Yawe bac yandi yandi-iguc eeya héimianzac? Yawenéj ic imuhucyawac hénia imuac me imuac aŋgé timacac hezac imuac kumimac.

¹³ Iwac kekec uŋayanéj luaeguc kecmac. Waŋu qelihéra ieneŋ baec mératéc memu.

¹⁴ Yaweac ala kekecnéj eeya héimianzu ionac muru he énécmimac. Inéj sisipac acya énézéyu nimmu.

* 24:2: Hebiraio aciguc; konduŋ qahaiguc. † 24:2: Hebiraio aciguc; doku téfara qahaiguc.

15 Nuac kicnanéñ susucnec Yaweac hiwa eñanzac. Imuac niñac, inéñ uñic igucnec nuac hénana hetecgé némmac.

16 Ni nenacnec niñgumbi niñguñ wamma kecba zérabéra mihicñi néñgic kecañzua. Liliñgéma ewa hia niñ némbésémañ.

17 Nuac ewa qerinaiguc niñyéwéc sasala henéñzac. Yéwécna igucnec metecgé néñna.

18 Nuac yéwécna zéma zérabéra imi hémma nuac kápésicna moczoñ auna qahac wañu.

19 Nuac hazéchécna inicna, zañgégina imi sasala, wañu nuac mézé titi kuneñ yanda wañanzu.

20 Nuac kekec uñana héñgaleñ wamma añgéhna tiwésémañ. Ni néñgacma guac muru hazua. Méra néñna gamu qeque mihicñi némbu niñac.

21 Ni ewa qerina moczoñnec niñtoho wañgéhñanzua. Imuac gi hakaga solaña zéma dindiñanéñ ni osonénna.

22 Anutu, Israel zérabéra hénia hénia imuacnec boñhérégina meénécmina.

26

Zésolañi mimac niñ zéwelerec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Ni hakana solañanec wañanzua. Wañu keñqe haqe qahac Yaweac héima kecañzua. Imuac Yawe néñgési wambésémañ.

2 Yawe ni néñsosolima batucgé némma nuac ewa qerina zéma nuac ewa siñna mesolañi néñna.

3 Guac goi héihéiganéñ nuac wésénaiguc hezac ni guac haka héra imuac méndacma keñha wammañ.

4 Ic gorosona iniguc ménda tacyac wañanzua. Wañu ic diwi qiwiliña iniguc momacnec keñha ménda wammañ.

5 Ni kaiziliweñ ic ionac azoazoro imuac mézétiti wamma ic biria iniguc momacnec tacyac ménda wammañ.

6 Yawe ni kápésicna qahac, imuac mérana zuacma* guac zaki téryaiguc kereñ haré wammañ.

7 Ewa hia ac zéhicñima guac haka welic welicgia imi zéau énécmimañ.

8 Yawe ni guac tacyacwac ama zéma ocmuñ térya guac edamugaguc imuac qerinanéñ wammianzua.

9 Nuac kekec uñana imi kápésic ic iniguc, wañu nuac kekecna imi sac naec ic iniguc momacnec ménda metocgéna.

10 Ionac méraginaiguc imi iwawai zéragucnéñ heyu méra héiginaiguc imi ikociguc boñhéré wawañawac iwawainéñ sécgéma hezac.

11 Néñ nenaoc solañanec hakana wamma kecmañ imuac ni boñ héréna menémma ewa hia niñnéñna.

12 Ni hénana baec kondoraiguc tima nanzua.* Hénaoriñ ionac sucginaiguc Yawe zéhiaru mimañ.

27

Ewa déñ wamma Anutu mepésimiyec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac asac mararañ, nuac añgéh titi miñina, ni mérac zénéñ hirihiri wammañ? Yawe imi kuhanéñ kekecnawac saiwa wañnéñanzac, ni mérac mia bac yandi yandi wammañ?

2 Biria meme ic, hazéc wañ némma, héñacna meanzu, ieneñ nuac séwi busuna newiñ zé hagic, hama tisuqisura wamma maunudarec.

3 Téñgiñ ic tuñagucnéñ yaré wañ némbiñ zé areñgéma lelecgémuiguc kileñ nuac qerinanéñ bac yandi yandi ménda wammañ. Yaré hicñi némmaciguc kileñ niñkinzéñgéma kecmañ.

4 Ni Anutunéñ yomuhuc wañ némmac niñac qesimiyi imuac wamma kecmañ. Inéñ niñu sécgéyu ni ménda humumanec Yaweac ocmuñ téryaiguc emma kecma Yaweac hénia héñsorocya imuac kic hihi wamma ocmuñ téryaiguc qerinanéñ iwac wamma kecmañ.

5 Yawenéñ zérabéra naléiguc eñeya haliiguc ni sasañgianec néñgaleñ wannémma hali imuac sañgi sañgiiguc ni musañgé némmac. Wañu kecma zamanziñ yanda qahaiguc ou meyac néñu nammañ.

* 26:6: Mat 27:24, Hén 21:6 * 26:12: Baec luaeyaguc. * 27:6: Edamuna mihicñi néñu.

⁶ Inéj deguc nuac orucna meyac néju* ni hazéhcéna lelecgé nénzu imi moczon onogicma ou emmaj. Wanju ni hali téréya imuaru ewa hiawac hériañ wamma hofac omima legic héima Yawe mepésimañ.

⁷ Yawe, ni ac ewanaguc qacba niñémma ewa biric wañ némma acna melenj némbésémañ.

⁸ Ini nuac kic tanecnawac wamma kic hihi wammu zéneć imuac mia ni guac kic tanecgawac wamma kic hihi wanzua.

⁹ Guac kic tanecga imi ménda musañgé nénna. Guac welenj qeqe icga qeri biric nimma ménda nesinéna. Gi imi méra néřannecac néřanzañ. Nuac añgéñ titina Anutu ni ménda wainémma kembésémañ.

¹⁰ Nuac neřgoc mařgocnéñ wai némbaocnec, Yawenéñ kilenj añgéřna timac.

¹¹ Yawe, guac hénaga ku némma hazéhcéna kicgaleñ wannénzu imi in-icma hénna kondonaiguc hezac imuaru ni nuagicma kembésémañ.

¹² Héipuc ic ikora zéma ac biria lořanzu imi eneñ yacma nuwiñ zé wanzu, imuac nuac kekeć uřana imi hazéhcéna ionac méřaginaiguc ménda opocna.

¹³ Ni Yaweac haihaka hiabiawac hémmañ zéma niñzéngeyiac deguc ic kekećginaguc ionac baeciguc keczua.

¹⁴ Gi imi Yaweac ewa kewu wambésémañ. Kucgaguc wamma zénéñ hirihiri qahac Yaweac ewa kewu wambésémañ.

28

Méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guac qacma guruzua. Nuac zamanziñ gi gezacga ménda hézicgéna. Acga qaiyu kecbésémañiguc ni imi kic suañiguc hi-gacbi niñac.

² Ni guac ocmuñ téréyawac qeria météré qeqeya imuac melemma mérana meemma zéwelecma guruwa nuac zésiaca niñénna.

³ Ic biria zéma haka biria wařanzu iniguc ni momacnec ménda hérénémma gilina. Ieneñ imi ama momachéra luae

ac énezémaguc ewa qeriginaiguc imi ninin biria dongećic heanzac.

⁴ Ionac haka silic séc wawañ meme biriawac séc tasia melenj énéćmina. Méřaginanéñ wařgic séc tasia memuac hezac séc melenj énéćmiwésémañ.

⁵ Ieneñ imi ai Yawenéñ meyec imi zéma méřianéñ meyec imuac niñgic ménda eřanzac, imuac niñac Yawenéñ mebiru énéćmima muñguc ménda meyacgé énéćmimac.

⁶ Zéwelecna niñnéncac imuac niñac Yawe imi mepésimimañ.

⁷ Yawe imi nuac kuc zéma nuac saiwa, ewa qerinanéñ iwac niñkinzénj wamba méra nénzac. Imuac ewa qerinanéñ ségiségi kuneñ yanda nimma legicnanéñ i mepésimizua.

⁸ Yawe imi haléćnéñ météré énéćmimia ionac kucgina zéma añgéñ titiac neuñ kiropo wanzac.

⁹ O, ic embachéćga añgéřgina tiénéćmina, guac méřatéc buřaga mozoc ac wañ énéćmina. Geñ rama galeñ wañ énéćmima hémbénařa énépésima kecbésémañ.

29

Yaweac kuc yanda.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kucginaguc ini qac buřa zéma kuc buřa imi Yaweac melenjmigic iwac buřa wañu.

² Edamu asaha qac buřayawac séha mi-hicñi mima séwi usu téréya héima Yawe mepési migic.

³ Yaweac ewa hétéñ imi doku qahaiguc hicñjima hezac. Anutu edamuyaguc inéñ parandañ mihicñianzac imuac Yawe imi doku yanda qahaiguc keczac.

⁴ Yaweac ewa hétéñ imi kuhaguc. Yaweac ewa hétéñ imi kuc eeyaguc.

⁵ Yaweac ewa hétéñ iminéñ yéménzéc ic kuanzac. Yawenéñ Lebanon yéménzéc ic kuyu maanzac.

⁶ Inéñ wañu Lebanon* imi haséñ buru-makao merawa tanec téćgéyu Sirion† imi burumakao sac qelia tanec téćgézac.

* **29:6:** Lebanon imi Galilaia doku téřaraiguc héni baec wařgořa Not iguc nanzac. † **29:6:** Herimon baec bořawac qara ménj, Lebanon baec bořaiguc héni kaiwe éré éřéyaiguc nanzac.

⁷ Yaweac ewa hétérnénj wañu geric bélaña téma maanzac.

⁸ Yaweac ewa hétérj iminénj wañu baec kisanénj hirianzac. Inénj wañu Kadesi baec kérékérasianénj hirizac.

⁹ Yaweac ewa hétérnénj wañu dia yañnéj aurima azi kiyu merac alia mezac. Wañu ic zuñ imi hetecgéyu katanec wañanzac. Imuac ocmuñ téréyaiguc haka imi moczoñnéj edamuyaguc! zémizu.

¹⁰ Yawenénj doku qaon luyu imuaru tat-acya késa tarec. Wañu Yawenénj tetecgia qahac ic kewu wamma kecmac.

¹¹ Yawenénj ic embachéra kuha qeénécmianzac. Yawenénj ic embachéra luaeac mériaña énécmianzac.

30

Hafi humuc igucnec yacma ewa hia ac zéyec.

¹ (Dawidiac legic, ocmuñ téréya qelia Anutuac buña qemima legic yomi héiyec.) Yawe geñ mia meyac néna hazéchécna ieneñ nuac niñ ségiségi wammuc séc qahac wañec. Imuac gi meyacgénzua.

² Yawe Anutu ni guac qachéliwa mehiaru nénec.

³ Yawe geñ mia kecec uñana késa héréma humuc igucnec meqeli néna ni kicsuañiguc ménda hiñgari.

⁴ Miñ Kewuac météré énécmimia imi Yawe mepésimigic. Qara téréyawac ewa hia ac zému.

⁵ Qeri biria imi nalé hotoñadac heheya, néj ewa hiyawac buña imi kececawac séc henémmac. Siñyaiguc zésiacnéj hama hemac, néj ama gianiyu ségiséginénj hama hemac.

⁶ Méñac méñ ménda osianj nalé imuaru ni héménaña qekez qeha ménda wammañ zéyi.

⁷ Yawenénj ewa hiawac nuac baec boña meyacgéyu seligima nañec, néj kic tanera musañgéyu ni niñyéwériyi.

⁸ Yawe ni guac qacma zéwelecma yomuhuc zéyi;

⁹ kic suañiguc hiñgacmañiguc sacnanénj némaciguc nañgé némmac. Dimuhuciguc seitotoñ wawañanéj gi mepésigemma guac ac héla imi zéau énécmimac.

¹⁰ Yawe acna niñnémma ewa hia niñnémbésémañ. Yawe nuac héipuc icna wañ némbésémañ imuhuc ézéyi.

¹¹ Geñ mia nuac soñgoñac zésiacna melenña legic hirihiri wañu soñgoñac séwi usu hetecgéma ségiségiac rikuña menéñanzañ.

¹² Imi mia acna ménda qaiyu nuac kecec uñananénj gi mepési gémmañ niñac imuhuc wañ néñanzañ. Yawe nuac Anutu ni nalé tetecgia qahac ewa hia ac zégémmañ.

31

Zérabéra naléiguc zéwelec wammiyec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ni néngacma guac muru hazua. Guac hiaganénj ni metecgé néna gamuna méndagucnec nimmañ.

² Nuac gezac qema kératacnec népésina. Nuac wamma hoc bañec kuhaguc zéma demin seli añgéné tinéneña wambésémañ.

³ Gi imi nuac zamanziñ zéma demin seli baec boñaiguc tatara, guac qacga niñac ni nuagicma kemma hénana qindinji néna.

⁴ Népesiwiñ zé sasañgiaiguc uñic haigic hezac imuacnec héré némbésémañ. Gi imi nuac hoc bañec.

⁵ Ni nuac qeri uñana guac méraçaiguc haizua. Haka hélawac Anutu gi boñ héréna menec.

⁶ Ni imi iwawai enomia ikora mepésianzu imi onac mézéna tianzac. Ni Yaweac muru héima nañanzua.

⁷ (7a) Geñ nuac yéwécna héñtegicma kecec uñana zérabéraiguc keczac imi nim-mizañ. Imuac guac goi héihéigawac qer-aiçuc ewa hia nimma ségiségi wammañ.

⁸ Imuhuc wamma hazéchécna ionac méraiguc ménda wainémma nuac hénana baec kawé qeqeya yandaiguc nopoczañ. (7b) Imuac niñac ni guac goi héihéiguc ewa hia nimma ségiségi wañanzua.

⁹ Yawe nuac zérabéra niñac wamma ewa hia niñnémbésémañ. Ni imi niñ yéwécna niñac kicna zéma kecec uñana zéma séwinanéj méiméiya wanzac.

¹⁰ Kececna imi ewa biriciguc sohoanzac. Yawuñna imi zésilacguc hama kenzac.

Képésicna niṅac nimbiriwa séwinawac kuha imi mayu, sicna imi lokolima kenzac.

¹¹ Hazéchécna ieneṅ zédesi waṅnéjanzu, waṅu ama momachécna imi eneṅ acguc ogicma imuhuc waṅnéjanzu. Alahécna eneṅ néṅqacgéma kejanzu. Waṅu ic tosara imi hénaiṅuc mihicṅi némma néṅgacanzu.

¹² Ni imi humuc ic ésécnec eluṅ unudaczac. Waṅu ni kewuc nomuṅ tétéya ésécnec, ewa qeriginanéṅ ménda niṅnézsu.

¹³ Ic tuṅagucnéṅ zébiri néṅṅic niṅanzua. Ieneṅ lelecgé némma tericgé nénzsu. Ieneṅ hazéc waṅ némma zéeminiṅ wamma kekec uṅana nuagicbiṅ zé niṅareṅgézu.

¹⁴ Néṅ ni imi Yawe guac muru héima namma gi imi nuac Anutu zéanzua.

¹⁵ Naléna imi méragaiguc hezac. Hazéchécna zéma nunesi waṅanzu ionac méragina igucnec kératacnec népésina.

¹⁶ Guac kic tanecga asahagucnéṅ welen qeṅe icga ni némma guac goi héihéiganéṅ aṅgéṅna tina.

¹⁷ Yawe, ni guruzua, gamuiguc ménda nopocma, ic biria ionac gamu qeṅe mihicṅi énécmima kic suaṅiguc onopocna acgina qaimac.

¹⁸ Séwi eneṅ ac zéma ac zéragucnéṅ ic solaṅa unuanzu ionac kua taségina ikora imi hézicgéna acgina qaimac.

¹⁹ Guac bac yandi yandi wamma kecanzu ionac niṅac sese qauqau haina emma hezac imi yei kuneṅ yanda wanzac. Ewa hiawac buṅa imi guac néṅgacma haanzu ionac niṅ wamma sasala haina hezac.

²⁰ Geṅ ic imuhucya guac saṅṅi saṅṅiiguc musaṅgé énécmima, ic onac manam batucac ai areṅgéṅic hezac imuacnec metecgé énécmima, guac haliiguc musaṅgé énécmima, ic biria ionac zéhésiginawac qizizṅgéma keczu.

²¹ Yawe zéhiaru mimia waṅu. Inéṅ ama areṅa deminṅ seliaguc imuhucgeṅ goi héihéiya welic welicgia nézéyu héṅi.

²² Ni aurima guac wéségaiguc elicgé nénéṅa wanzua zéyi, néṅ guac qachéhéliwa nuac zéwelecnac selia imuac hétéṅa niṅnec.

²³ Ic embac météré énécmimia ini moczoṅ Yawe siṅa niṅmigic. Yawenéṅ ic hakagina héla imi inicgaleṅ waṅ énécmima, séwi eneṅ ic imi bakia yéwéria melenṅ énécmimac.

²⁴ Yaweac mambéc kekec ini zénéṅ hiri-hiri qahac seligima nammu.

32

Képésic waiwaiac ségiségi.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Héna ac logiyu aumima képésicya hoturu mimia waṅu ségiségiyaguc wammac.

² Qeri uṅaiguc ikoc ménda heyu Yawenéṅ képésiraguc ménda zémiyu imi ségiségiyaguc wammac.

³ Ni képésicna ménda lomma zeauyi nalé imuaru kaiwe herec hésilac wamba sicnanéṅ lokoliyec.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Guac méraganéṅ siṅi kaiwe helanzi néṅu kaiwe geriwanéṅ zeriru iwawai moczoṅ zicgéanzac ésécnec nuac sépécna imi zicgédarec. (Ohec)

⁵ Waṅu ni képésicna Yaweac muru zéaumaṅ zéma nuac képésicna zéma hakana biria ménda musaṅgéma auwa geṅ imi képésicnaguc zénénéṅa imuacnec metecgé nénnec. (Ohec)

⁶ Imuac niṅac, Anutu eeya héimima kecanzu imi wai énécmima, gi mihicṅi géṅgéṅa wammac nalé imuaru gi zéwelecnac waṅgémmu. Imuhuc waṅṅic doku qaoṅ érémac imi ionac hia ménda emma énépésimac.

⁷ Gi imi nuac saṅṅi saṅṅina, zérabéraiguc ni néṅgaleṅ waṅ némma, aṅgéṅ titiac hériaṅ legicnéṅ ni lelecgé néṅanzaṅ. (Ohec)

⁸ Ni imi gi imuhucgeṅ me imuhucgeṅ kemmaṅ zé niṅna héna imi gézéwa hémbésémaṅ. Waṅu géṅsosolima zéqindiṅi gémmaṅ.

⁹ Ini imi becosic kuneṅ me komora niniṅgina qahac imuhucya ésécnec ménda wammu. Ieneṅ imi kuaginaiguc pinzuṅ zéma déméṅginaiguc hésanéṅ koro qaté ménda énécmigic imi hosucginaiguc ménda haanzu.

¹⁰ Ic biria ionac imi ewa biric sasala hicṅi énécmimac, néṅ Yawe niṅkinzéṅ

wammianzu ionac imi goi héihéiya lelecgé énécmimac.

¹¹ Ic solañja ini Yaweac ségiségi wamma zézé ségiségi wammu. Ewa qeri dindiñanec kecanzu ini moczoñ ségiségi wamma hériañ haimu.

33

Anutu imi hiabia.

¹ Ic solañja ini Yaweac niñac zézé ségiségi wammu. Mepé qepésiac legic imi ic solañja ionac buña sécyá.

² Gita zéma kulele hésia sasalanéñ Yawe ewa hia wammima mepési mimu.

³ Legic qelianéñ héimima ségiségiac ewa hétérñéñ hiabianec mezericma héimimu.

⁴ Yaweac ackuazéc imi solañ dindiña, wañu iwac haka silic imi moczoñ hélacnec.

⁵ Inéñ haka solañja zéma haka dindiñawac siña niñanzac. Imuac baec séc Yaweac goi héihéianéñ sécgéma hezac.

⁶ Yaweac ackuazécnéñ kurumeña kurumeña mihicñiyec. Iwawai sécgéma hezac imi moczoñ kuaya wéséséyanéñ mihicñidarec.

⁷ Inéñ kondun doku qauqau haiyu enu doku hiñgac hiñgara imi hofi yandaiguc haiyu heañzac.

⁸ Baec séc ic embac Yaweac bac yandi yandi wañgic. Baera baera miñina ini eeya héi mimu.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Iwawai imi moczoñ inéñ zéyu hicñidarec. Wañu inéñ zéseliyu seligima nandarec.

¹⁰ Yawenéñ baera baera ionac niniñ arenña imi nélicgéyu nenesic wandaczac. Wañu hicñisai hénia hénia ionac niniñ hiñgac hiñgara imi melenu enomia wandaczac.

¹¹ Yawenéñ niniña niñarenngéyu hehe seli nanñselianzac. Iwac niniña hiñgac hiñgaranéñ hicñisaiya hicñisaiya emma hema kecmac.

¹² Yaweac neñañ Anutu zémima añgéh tигic Anutuac ic embac buña zéénécmiyu keczu imi enéñ ségiségi ginaguc.

¹³ Yawenéñ kurumeniguc ninicosolima baec ic moczoñ ninicanzac.

¹⁴ Tacyac wañanzac ama duña imuacnec mia baec séc tacyachéra imi moczoñ kiwa hiyu mayu ninicanzac.

¹⁵ Inéñ mia ic séc ionac ewa qerigina héniaquina meyacgéma wawañ memegina héñsosolianzac.

¹⁶ Ic kewu ménac añgéh timimia imi téngiñ ichéra sasala ionac muru ménda hezac. Ic kawali ménac añgéh timimia imi acguc eneya kuha kunéñ yanda imuaru ménda hezac.

¹⁷ Kekecnina imi becosic me kuc yandanéñ ménda añgéh tiwiñac séc.

¹⁸ Ninzu, Yawe imi eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi wañanzu imi onac inicgaleñ wañ énécmianzac.

¹⁹ Imuhuc wamma ionac kekec uña imi humuc igucnec metecgé énécmima béti naléiguc méra énécmiyu kekecginaguc kecanzu.

²⁰ Kekec uñaninanéñ Yaweac kic hihi wañanzin. Inéñ mia neñañ héipuc ic zéma saiwanina wanzac.

²¹ Ewa qerininanéñ iwac ségiségi wamma iwac qac téréyawac héima nanñanzin imuac mia imuhuc wañ nénécmianzac.

²² Yawe, guac mambéc wañanzin nalé sura imuac séc guac goi héihéiga qacni-naiguc hemac.

34

Réwéri metecgémiyu Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidinéñ ic kewu Awimelekac wésiaiguc ic moroha tanec haka wañu nesimigic mayec nalé imuaru legic yomi oyec.) Ni Yawe nalé séc mepési mimañ. Mepé qepésiya imi nuac kuaiguc susucnec hemac.

² Nuac kekec uñananéñ Yaweac niñac zézé ségiségi ac wammañ. Maqeqeya ieneñ nimma ségiségi wammu.

³ Niguc momacnec Yawe imi kunéñ yanda kunéñ zéni. Neñawu iwac qac buñaya meyacmini.

⁴ Ni Yawe zéwelecmiwa niñnémma zénéñ hirihirina hénia hénia igucnec metecgé néñec.

⁵ Ieneñ iwac niñkumuma kecma asac mararañ séwi usu ésécnec héiénécmimia

wañec. Ionac kic tanecgina imi hémbénaña gamuyaguc ménda wammac.

⁶ Kekec uña maqeqeya imuhucyanéñ qac héhéli miyu Yawenéñ nimmima zérabéra hénia hénia imuacnec añgéña tiyec.

⁷ Yaweac kua meme uñanéñ Miñ Kewuac eeya héimianzu imi onac lelegé énécmima tacyac wamma añgéñ tiénécmianzac.

⁸ Ini imi Yawe imi hiabia wanzac imi batucgéma siña niñgic. Néngacma iwac muru kemma kecanzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc.

⁹ Météré énécmimia ini Yawe eeya héimigic. Ninzu! I eeya héimianzu imi eneñ sécgé énécmiyu iwawai méñac méñ niñac ménda wammu.

¹⁰ Laion sac qelinéñ yaka niñ humuwacnec, néñ Yaweac wamma kecanzu imi eneñ buña hiabia hénia hénia he énécmiyu ménda hocmu.

¹¹ Nambérac ini hama gezac qema nimmu. Yawe eeya dimuhuc héimimu imuac hénia ku énécmimañ.

¹² Méréñéñ kekecac niñ kumuma yawuñ sasala kecma mériañ mihicñimañ zé wanzac?

¹³ Gi imi guac ezelañgawac neuñ héiamuma kua tasianéñ ac biria ménda zéna.

¹⁴ Haka biria gilina keñu, haka hiawac wamma mema, luaeac wamma nesimiwésémañ.

¹⁵ Yaweac kiwanéñ ic solañawac hiyu keñanzac. Wañu ic imuhucya ionac qac héhéliginawac gezac qeanzac.

¹⁶ Yaweac kic tanera imi kaižiliwen wañanzu imi onac musuqege wañ énécmima ionac eluñ unudacmac niñac baeciguc metecgé énécmimañ zé niñanzac.

¹⁷ Qac héhélima zéwelecmianzu imi onac niñénécmima zérabéra hénia hénia igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁸ Yawe imi ewa biri wañkeczu ionac hosucgé énécmima ewa qerigina melen énécmianzac. Wañu ewa qerigina qéséñu howuc howuc* wanzac imi añgéñgina tiénécmianzac.

* 34:18: Yer 23:29

¹⁹ Ic solañanéñ zérabéra sasala mihicñimacac hezac, néñ Yawenéñ zérabéra séc metecgé mianzac.

²⁰ Sicya imi moczoñ galengéyu méñ ménda zéngémac.

²¹ Birianéñ ic biria qeyu humumac. Wañu ic solañawac mézétiti wammianzu imi késpedes ginaguc zéénécmimac.

²² Yawenéñ welen qeqehéra ionac kekec uña imi moczoñ boñhérégina meénécmimac. Néngacma iwac muru keñanzu imi onac imi késpedes ginaguc ménda zéénécmimac.

35

Añgéña timac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe, niguc tohalic wanzu iniguc tohalic wamma, niguc euqege wanzu iniguc euqege wambésémañ.

² Saiwa yanda zéma asamañ késama yacma méra némbésémañ.

³ Luac héréma nesinénzu imi onac hénagina hézicgéna. Nuac kekec uñanawac zéma Neñ guac añgéñ titi miñina. zénénna.

⁴ Nuac kekec uñanawac hochoc ai mezu imi onac gamu qege mihicñi énécmima. Mebiri némbiñ zé wanzu imi nesi énécmima andé andé kemma gamunéñ unu humudacmac.

⁵ Kua meme uñahécga énézéna ienen luhucnéñ goc mihilañgéyu keñanzac ésécnec mihilañgé énécmiyu kendacmu.

⁶ Hénaginaiguc siñi zéma susurac mihicñi énécmima kua meme uñaga ézéna nesi énécmimac.

⁷ Ienen héniana qahaciguc ni népésiwiñ zé baec séséñiguc uñic musañgé haima héniana qahaciguc kekec uñana mebiri némbiñ zé baec séséñ éséma lekiñ himicanzu.

⁸ Zéna élanzañnec humucnéñ hicñi énécmimac. Uñic musañgéñic hezac imuaru eñaoc eñgic énépésiyu humucac buña hiñgacdacmu.

⁹ Nuac kekec uñananéñ Yaweac ségiségi wammac. Iwac añgéñ titi niñac zézé ségiségi wammac.

10 Nuac sicna moczoŋ yomuhuc zému; Mérénéŋ Yaweac séc wammac? Inéŋ maqeqeya imi kucginaguc helanzi énécmianzu ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac. Waŋu maqeqeya imi iwawaigina onagicanzu ionac murunec metecgé énécmianzac.

11 Héipuc ic ikoranéŋ yacma haka ni ménda niniŋnawac qesinéŋzu.

12 Hakana hiawac haka birianéŋ melenéŋgic, kekec uŋananéŋ niŋgumbi niŋguŋ keczua.

13 Ni imi ieneŋ hafi iniyu hegic ewa bircac séwi usu héima nene ziki kecma kekec uŋana helanzi amuyi, néŋ zéwelecnanéŋ eŋ liliŋgéma hayu tétécgézua.

14 Nuac alana zénimma dac muna waŋ énécmianzua ésécnec waŋ énécmiyi. Waŋu neŋgocnawac siari ésécnec ionac wamma sicgéma siari.

15 Waŋu ni zérabéra mihicŋima kecha ieneŋ ségiségi wamma azorogic. Waŋu kaiziliweŋ ic ni ménda nimmianzua imi eneŋ sasaŋgiaiguc tocgéma susucnec nunesi néŋanzu.

16 Waŋu ieneŋ ségiségi ariaciguc azoroma zébiri qébiri waŋanzu ésécnec nuac niŋac zécgina kizéŋgéanŋu.

17 Miŋ kewu, nalé dahecac séc eŋ inicma kecbésémaŋ? Nuac kekec uŋana imi kisikiyoŋ ic ionac murunec metecgéna. Momacguc sac henénéŋa imi laion imuhucya ionac murunec metecgé némbésémaŋ.

18 Ni hénaroiŋ sucginaiguc mepésigémma, ic embac tuŋa tuŋa sucginaiguc gi mepésigémmaŋ.

19 Ménda wai énécmina, nuac hazéchécna ieneŋ sicsaoc nuac niŋac ségiségi wambu niŋac. Hazéc waŋnéŋanŋu ieneŋ héniana qahaciguc kic hoc menémma zébiri némbu niŋac.

20 Ieneŋ imi luaeac ac ménda zéma baeciguc bénzéŋ kecanzu imi onac ac ikocnéŋ yéwéri mihicŋi énécmianzu.

21 Waŋu ieneŋ kuagina kunéŋ yanda aŋgéma nuac zédesima ahaec, ahaec, kicnéŋ héipuc wamma héndacziŋ. zézu.

22 Yawe, geŋ mia haka imi héndaczaŋ imuac acga qaiyunec ménda kecbésémaŋ. Waŋu lakec ménda kecbésémaŋ.

23 Nuac Anutu, Miŋ Kewuna gau igucnec hetecgéma yacma nuac acna zégési wambésémaŋ.

24 Yawe, nuac Anutu, guac haka solaŋaiguc zégési néŋna. Ieneŋ nuac niŋac ségiségi ménda wammu.

25 Ménda wai énécmina, ewa qeriginanéŋ ahaec ewa siŋnina* séc hicŋizac, ic imi qécgé miziŋ. zéwu niŋac.

26 Zéna yéwécna niŋac ségiségi waŋanŋu ieneŋ gamu qeŋe mihicŋima gamu mamasuŋ kunéŋ yanda nimmu. Waŋu nuac muru séwi eneŋ waŋanŋu imi onac gamunéŋ qacginaiguc endacmac.

27 Nuac solaŋ dindiŋanawac niŋgic sécgéanzac ionac imi zéna ségiségi wamma qacma ewa hia nimmu. Welenqeqe icya luaeiguc keru ségiségi waŋanzac Yawe imi kunéŋ yanda! zéma nalé séc ézému.

28 Ni ezelaŋnanéŋ kaiwe herec guac haka solaŋa zénimma kaiwe herec gi mepési gémmaŋ.

36

Baec ic ionac biriagina zéma Anutuac hiaya.

1 (Legic galeŋawac; Yaweac welenqeqe ic Dawidiac legic zéra.) Ic biria ionac héniaŋina biriawac niŋtegic qinŋtegic ac mén ewa qerinaiguc yomuhuc hicŋizac; Iwac kiwaiguc Anutuac bac yandi yandi mén ménda hezac.

2 Inéŋ séwi eneŋ wamma eneŋa késpedesyawac zéma ménéŋ mén mewininimac me mézia timacac séc qahac zéanzac imuac mia.

3 Kuayawac ac imi késpedesyaguc zéma ikocyaguc. Inéŋ niŋtegic qinŋtegicya zéma haka hia imi waiyu tecgéyec.

4 Inéŋ hehe tataciguc hema biria niŋareŋgéma eneŋa hénia biriaguc opocamuma haka biriawac mézétiti qahac kecanzac.

* 35:25: Hebiriaio aciguc; kekec uŋanina.

5 Yawe, goi héihéiga kurumenjiguc sécgéma heyu, guac haka héla iminéj ou hosusu iguc sécgéma hezac.

6 Solaŋga imi Anutuac baec boŋa ésécnec. Guac zégésigésinéj konduj ésécnec. Yawe geŋ imi ic embac zéma yaŋ momacnec ninicgaleŋ waŋ nénécmianzaŋ.*

7 Anutu guac goi héihéiganéj yei eeyaguc yanda wanzaç. Baec ic moczoŋ guac qeŋgaŋga amiayaiguc néŋgacma saŋgianzu.

8 Ienej imi guac amaiguc iwawai kindindiŋa hezac imi nezeléléj wamma, ségiségiac doku téfara igucnec gumu énécmiŋa neanzu.

9 Kecec dokuac kiwanéj guac muru hezac. Guac asac mararaŋiguc asaha hémbiŋ.

10 Gi niŋgéŋanzu ionac muru goi héihéi susucnec waŋ énécmiŋa ewa solaŋ kecanzu ionac guac solaŋga imuhucyanec mihicŋi énécmiŋa.

11 Séwi eŋeŋ ic ionac héna tawéginanéj nesinémbac niŋac. Galeŋgé néŋna ic biriawac méraginanéj nesinémbac niŋac.

12 Kaižiliweŋ waŋanzu imi eneŋ imuaru maunuyec. Ienej mama hema muŋguc yacmuac séc qahac wammac.

37

Minj Kewuac muru kemma saŋgimu.

1 (Dawidiac legic zéra.) Haka biria waŋanzu ionac niŋac qeri geric hélendaŋnec ménda wamma késpedesic waŋanzu imi onac nimbupuc ménda wambésémaŋ.

2 Ienej imi qézézac ésécnec focdac qeriru qasima mamu. Waŋu zuazua ésécnec méima humumu.

3 Yaweac muru héima namma haka hiabia wambésémaŋ. Baeciguc kecma iwac haka héla imi nene ésécnec nema kecbésémaŋ.

4 Yaweac ségiségi wamma kecbésémaŋ. Inéj guac ewa siŋgawac héla mihicŋigémmac.

* 36:6: Yon 4:11

5 Guac kekecgawa hénaya imi Yaweac muru haimina. Iwac muru héima nanna, inéj wamma medacmac.

6 Inéj waŋgéŋu, guac solaŋga imi asac mararaŋ ésécnec, guac hakaga solaŋga imi melenju kaiwe wenzoroŋiguc kaiwe asaha ésécnec wammac.

7 Yaweac wéséyaiguc bénzéŋnec mambéc kecbésémaŋ. Ic birianéj héna qéréŋgé mimia waŋu ai areŋ biria meseliyu kindindiŋa yaru hémma qeri biric hélendaŋnec ménda wambésémaŋ.

8 Qeri geric waima qeri biric gilina keŋu. Zénasiŋ menasiŋ ménda wanna. Haka imuhucya imi haka biria mihicŋimac.

9 Haka biria waŋanzu imi eneŋ qericénécmiyu qahac wandacmu, néj Yaweac mambéc kecanzu imi eneŋ baec késamu.

10 Ic biria imi hotoŋadac kecma tegéma qahac wandacgic imuaru hocma hocbipiwésémaŋ.

11 Waŋu gum bénzénzén ic imi baec késamu. Waŋu ewa momac hakanéj sécgé énécmiyu ségiségi wamma kecmu.

12 Ic birianéj ic hiabia qemaŋ zé niŋareŋ wamma kic hiyu iwac muru keŋu zéra kizéŋgéanzac.

13 Miŋ Kewunéj ic imuhucyawac naléya hosucgéyu héŋtegiçzac imuac niŋac zédesi wammianzac.

14 Ic birianéj maqeqeya zéma iwawai niŋac hocanzu imi eneŋ maunumac niŋac zéma ic dindiŋanec keŋha waŋanzu imi unuhumumaŋ zé souya héréma tewiya awianzac.

15 Néj sou iminéj eŋeya wéiwécya nézéŋgémac. Waŋu tewi imi zéŋgémac.

16-17 Ic biriawac méria imi zéŋgémac, néj ic hiabia imi Yawenéj késa seligimimac.

Imuac niŋac ic solaŋawac iwawai komodianéj ic biria sasala ionac iwawai kunéj yanda imi ogicanzac.

18 Yawenéj ic késpedesicya qahac iwac kecec naléya imi moczoŋ nindaru hezac. Iwac mératéc ai buŋa imi heheseli hema emma kecmac.

19 Ic imuhucya ieneŋ imi zérabéra naléiguc gamugina ménda mihicŋima béti

naléiguc acguc iwawai sécgé énécmiyu kecmu.

²⁰ Ic biria imi birimac. Yaweac hazéchéra imi rama merawawac haléc éséc nec zepépélíma hofac qema aucgéma qahac wammac.

²¹ Ic biria imi iwawai mema tasia ménda melenanzu, néj ic solaña imi ewa hiawac eñ énécmianzac.

²² Miñ Kewuac mériañginaguc imi eneñ baec késamu. Ic saecginaguc imi qeric énécmigic qahac wammu.

²³ Yawenénj ic onac tikenj tihagina meseligima kekecac héna imuac ségiségi wañanzac.

²⁴ Ic imuhucya imi Yawenénj késaseligianzac imuac niñac qonzontonj gémaciguc moczoñ nec ménda tendiñgédacmac.

²⁵ Ni komocna iguc nec éréma deguc yandanaiguc, ic solaña andé qema waimimia ménj ménda héñiac hénzua. Wañu hémba iwac qelihéra ménjnéj ménj yaka niñ ménda zéwelec wañec.

²⁶ Ic imuhucya imi kaiwe herec ewa hiawac eñ énécmima haiyu keñ haiyu ha wañanzac. Imuac qelihéra eneñ mériañ mihicñj énécmiyu kecanzu.

²⁷ Haka biria waima haka hiawac wammu. Imuhuc wamma nalé tetcgia qahac kecmu.

²⁸ Yawenénj haka solañawac siña nimma météré ic imuhuc wañanzu imi ménda wai énécmimac. Ic imuhucya imi nalé tetcgia qahac inicgaleñ wañ énécmimac, néj kaiziliweñ ic ionac qelihéra imi qeric énécmigic qahac wandacmu.

²⁹ Ic solaña imi baec késama imuaru hémbénaña kecmu.

³⁰ Ic solañawac kua imi ac niñtegic qinñtegicyaguc zéhicñjima, ezelañanéj haka dindiñawac zémac.

³¹ Iwac ewa qeriaiguc imi Anutuac héna acnéj heyu keñkeñ hahaguc tisuqisurac ménda wammac.

³² Ic biria eneñ ic solaña unuwiñ zé awima kecanzu.

³³ Yawe imi ic solaña ic biriawac mériaiguc ménda waimimac. Wañu zégésigési naléiguc acguc kápésiraguc ménda zémimac.

³⁴ Yaweac niñkumuma iwac kekecac héna imi méndacma kembésémañ. Inéj meyac gémma baec buña qegéñu añgétiwésémañ. Wañu kaiziliweñ ic imi birima qahac wañgic kicganénj hima inicbésémañ.

³⁵ Ni ic biriawac kuha hémba ic hésa téngiñ téngiñ eñeya baeciguc nanaña éséc nec wanzac, néj

³⁶ ic hésa imi éléñ nec humuqai wañu hocma hocbipiñi.

³⁷ Néj ic solaña héñsosoligic. Ic dindiña héngic. Luae ic imuhucya imi eneñ andiaginaguc.

³⁸ Ac qeçe ic ieneñ momac nec biriadacmu. Kaiziliweñ ic ionac tetcgia imi humu qaiyaguc.

³⁹ Ic solañawac añgénj titi imi Yaweac muru hezac. Inéj zérabéra naléiguc hoc bañec éséc nec wammimac.

⁴⁰ Yawenénj méra énécmima metecgé énécmimac. Ic biria ionac murunec metecgé énécmimac. Ieneñ imi néñgacma iwac muru sañgianzu hénia imuac niñac imuhuc wañ énécmianzac.

38

Eñeya kápésic niñac ewa biric wamma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic yomi hofac omiwiñ zé héiañgic.) Yawe, guac qeri biricganénj kápésicna ménda zénénna. Guac qeri gericnéj ni ménda zéqindiñj néna.

² Guac zakonénj nuac séwinaiguc nézénngéma hiñgaczac. Guac méraganénj selianec helanzi nénczac.

³ Guac qeri biric niñac séwi busuna solaña ménj ménda hezac. Nuac kápésic niñac nuac sicna imi bénzénja qahac wanzac.

⁴ Nuac kápésicnanénj orucnaiguc sécgéma enu hinac yéwéria tanec wañu bisiqaténj wammañac séc qahac.

⁵ Nuac wizinanénj houyu wérénj biria haizac. Imi mia nuac haka qelaña imuac tasia.

⁶ Ni geriwa noyu qoucgéma kaiwe herec ewa biric wamma kecanzu.

⁷ Nuac maréjnaiguc geriwa sécgénénzac. Wañu nuac séwina solaña ménj ménda hezac.

⁸ Séwina hézézayu humumia tanec wanzac. Ewa qerina waizalañ wañu zésilac wanzua.

⁹ Miñ Kewu nuac niñ kewu imi moczoñ guac muru hezac. Nuac zésilacnanéñ guac wéségaiguc usuya qahac hezac.

¹⁰ Wéiwécnanéñ hélendañ yaru kucnanéñ mayu qeka meka wamma kicna imi acguc mugu mugumia wañu asaha qahac wanzac.

¹¹ Numindiñiga imi nuac séwinaiguc hezac imuac niñac nuac sorochécna zéma alahécna lakec kecgic sac taséhécna ini acguc lakec nanzu.

¹² Nuac kekec uñanawac hochoc ai meanzu ieneñ bétac hainénzu. Mebiri némbiñ zé wanzu imi eneñ humumia tericgé némma kaiwe herec andé nuwiñ zé haka biria zéareñgéma keczu.

¹³ Ni gezac héñ éséc nec niñbipima ic ara qahac éséc nec kuana ménda añgéma kecanzua.

¹⁴ Ni gezac héñ éséc nec wamma acgina ménda meñanzua.

¹⁵ Yawe ni guac niñkumuma kecanzua. Nuac Miñ Kewu Anutu, gi acna meñeñ némbésémañac hezac.

¹⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni tisuqisurac wamba ieneñ nuac niñac ségiségi wamma séwi eneñ wañ némbu niñac.

¹⁷ Ni léklék manumacac heyu niñyéwécnanéñ nalé séc henénzac.

¹⁸ Hénia imi yomuhuc; Ni kápésicna zéauma nuac kápésic niñac ewa biric wañanzua.

¹⁹ Nuac hazéchécna ieneñ kucginaguc keñha wañanzu. Wañu téñésima mézétiti wañnéñanzu ionac zañgégina imi sasala.

²⁰ Wañu haka birianéñ haka hiawac meñeñ énécmianzu imi eneñ ni haka hiawac méndacma kemba hénia imuac niñac mia hazéc wañ néñanzu.

²¹ Yawe gi ménda wainémma kenna. Nuac Anutu lakec ménda kecbésémañ.

²² Focdac qenañgé wañ némma. Miñ Kewu, gi nuac añgéñ titina.

39

Niñtegitic qin̄tegitic mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Neñ yomuhuc zéyi; Ni hakana lolongéma wamma eze-lañnanéñ kápésic ménda mihicñimañ. Ic biria ieneñ wésénaiguc nanzu séc kua-naiguc neñ zékalaña haiwa hemac.

² Ni acna qaiyu ac hiabia acguc ménda zéwa niñ yéwécna imi muñguc yandizac.

³ Nuac ewa qerina geriwaguc wañu qerinanéñ zénimba hiñgacma éséyu qeri biric yaru ezelañnanéñ yomuhuc zézua;

⁴ Yawe, kekecnawac teteçgia zéma nalénawac séha imi nézéna niñasarima nuac kekecna dodowima hazac imi niñtegiticmañ niñac ku némma.

⁵ Geñ mia nuac naléna imi méra tawé éséc nec mehotoñina nuac kekecnanéñ guac kicgaiguc ménda hezac tanec wanzac. Icy a icya nañselima kecanzu, néñ hofac éséc nec aucgéanzu. (Ohec)

⁶ Hélaç nec, ic neñac neñac imi héla qahac, néñ uña tanec keñha wamma ai enomiawac keñkésa hakésa wamma iwawai mihicñima saméñaguc haini emma hezac, néñ hélaç nec méréneñ iwawai imi nonagicma késamac imi acguc ménda niñasarima kecanziñ.

⁷ Miñ Kewu ni erac némac iwawai niñac niñkumuma mambéc kecmañ? Nuac niñkumuna imi guac nec hezac.

⁸ Ni kápésicna moczoñ imuac nec metecgé némma galeñgé némma, ewa soho ic ieneñ zébiri qébiri wañ némbu niñac.

⁹ Wañu Miñ Kewunéñ haka imi wañ néñzac zéma nimma acna qaiyu kuana ménda auanzua.

¹⁰ Guac numindiñi nuac muru hezac imi nuagicma gilina keñu. Méraganéñ nuna ni qeka meka wanzua.

¹¹ Geñ ac zéénéc mima ic unu qindiñianzañ nalé imuaru iwawaigina eeyaguc imi wañ énécmina gisicnéñ neyu qahac wañanzac éséc nec qahac wanzac. Imuac icya icya imi wésésé éséc nec wanzu. (Ohec)

¹² Yawe nuac zéwelecna niñnémma nuac qacsilaciguc gezac hainéñna. Kic masina maanzac nalé imuaru acga ménda

qaimac. Ni imi yandahécna éséc nec ic kian tanec, ic qañ tanec giguc kec zua.

¹³ Képésicnawac ménda hénsosolima, hafina mehiaru némma kekecna komocdia dac mehorugina ségiségi nimmaguc humuwa.

40

Méra mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Ni Yaweac mambécneñ mambéc kecha gezac haima zésiacna niñec.

² Ineñ ni baec séséñ biriçiria iguc nec hérénéñu éréwa hénana zamanziñ hilañeñiguc nopocma kenkeñ hahana imi meseli néñec.

³ Legic qelia Anutuac mepé qepésiac buña, kuanaiguc haiyu ic embac sasalanéñ némma bac yandi yandi wamma Yaweac muru héima nammu.

⁴ Yaweac héima namma séwi eñeñ ic zéma ac ikociguc lukeñ luha wañanzu imi onac kichihi ménda wañanzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc.

⁵ Yawe nuac Anutuna, wawañ meme welic welicgia geñ wannec imi sasala. Wañu niniña nonac niñ wamma niñna hiñgacanzac imi acguc sasala wañu ni olomma zémañac séc qahac wanzac.

⁶ Geñ mia gezacnaiguc nézéna héiyu yomuhuc niñi; Ni mulumanañ zéma seseac ewa hia ménda nimma hofac oo zéma képésic waiwaiac olémbañ imuac ménda wañanzua.

⁷ Imuhuc zéna imuaru ni yomuhuc zéyi; Ni hazua, nuac ac ooya imi kiwi limbi limbiñaiguc hezac.

⁸ O, nuac Anutu, ni guac ewa siñ niñtohomañ zé ségiségi wañanzua! Imuac guac hena acnéñ nuac ewa qerinaiguc heanzac.

⁹ Ni henaoriñ yandaiguc guac solañ dindiñaga imuac buña suruc ségiségiyaguc imi zéau énécmianzua. Niñzañ, Yawe ni kua taséna ménda héiwa eñ heanzac imi gi nindaczañ.

¹⁰ Ni guac solaña imi nuac ewa qerinaiguc ménda musañgéwa heyec, néñ guac haka héléa imi zéma añañéñ titi imi

zéau énécmima goi héihéiga zéma hakaga héléa imi henaoriñ yandaiguc ménda musañgé énécmianzua.

¹¹ Yawe guac ewa biricga imi ménda hézigéna susucnec mayu. Wañu goi héihéiga zéma hakaga héléa iminéñ ni nalé séc néñgaleñ wañ némbésémañ.

¹² Biria gelec malec qahac ni lelegé neñu nuac képésicnanéñ méramma nuaru hayu kic hima gémmañac séc qahac. Képésic imuac zañgégina imi nuac oruc zucna ogicma heyu nuac ewananéñ sohodaczac.

¹³ Yawe ewa biric wañ némma añañeña tina. Yawe focdac méra némbésémañ.

¹⁴ Nuac kekec uñaña mihicñima mebiri némbiñ zé wanzu imi moczoñ gamu qe qe zéma gamu mamasuñ mihicñi énécmina. Wañu zéna zérabéra hicñineñu ségiségi wanzu imi moczoñ néñgacma kemma gamu qe qe mihicñimu.

¹⁵ Wañénécmina nuac niñac ahaec zéma desianzu ieneñ eñañ gamugina héñtegitma aurimu.

¹⁶ Wañénécmina, guac hochoc wamma mihicñianzu imi eneñ guac niñac ségiségi wammu. Wañu guac añañéñ titiac qerineñ wammianzu imi eneñ nalé séc Yawe imi kuneñ yanda kuneñ zému.

¹⁷ Ni imi maqeqeya kecma imuac me imuac hocanzua. Imuac niñac Yawe imi nuac niñnémmac. Gi imi nuac méra néneñ zéma metec metec miñna. Anutuna, nalé ménda mehorugina.

41

Hafiya mehiaru mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kuc mama wamma kecanzu ionac niñkewu wañ énécmianzac ic imi zézé ségiségiyaguc, nalé biriaiguc Yawenéñ hénaya méwéréñgéyu orima kemmac.

² Yawenéñ demin memima kekecyaga galeñgé miyu baeciguc zézé ségiségiyaguc kecmac. Wañu hazéc onac ewa siñiguc* i ménda waimimac.

³ Hafi kiyu heyu Yawenéñ nañgémimac, Hehe taticiguc hafiya mehiaru midacmac.

* 41:2: Hebiraiac aciguc; kekec uñañawac.

4 Waņu neŋ yomuhuc zéyi; Yawe, ewa hia niŋnéna. ni guac kicgaiguc késpedesna mihicŋizua. Nuac kekec uŋana mehiaruna.

5 Hazéc hécnanéŋ nuac zébiri némma némac naléiguc ic imi humuyu qara eluŋ nunudacmac zézu.

6 Ni némbiŋ zé hama ac gorosoŋa wamma newéc ewa qeriginaiguc zébiri qébiri niŋtociéma amana igucnec hiŋgacma kemma zésaigic keŋanzac.

7 Mézétiti waŋ nézŋu ieneŋ moczoŋ nuac andé ac zéma mebiri némbiŋ zé areŋgéma yomuhuc zéanzu;

8 Hafi biria késazac imuac ic imi hema muŋguc ménda yacmac.

9 Ala sorocna ninzénge miwa nuac saméŋ momacnec neaŋic i acguc hazéc wannémma sou andianéŋ qéfacgé néhec.

10 Waņu Yawe Miŋ Kewuna ni ewa hia niŋnémma hafi igucnec metecgé néna bakia meleŋ énécmimaŋ.

11 Hazécnanéŋ hia ménda nogiczac imuac gi nuac ségiségi wanzaŋ imi ni ninzua.

12 Ni qerina mesolaŋanima kecba naŋge némma kecnc. Kumu néna wéségaiguc hémbénaŋa nammaŋ.

13 Miŋ Kewunina, Israelac Anutu hénihénia qahac, tetcgia qahac, mepési mimia wammac, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 2

42

(Legic 42–72)

Anutuac ewa siŋsiŋ wamma kekec.

1 (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra niŋtegiŋ qinŋtegiŋcyaguc.) Anutu, dia yaŋ déméŋa qaŋgararaŋ qeyu hakhak géma doku téfara niŋac hocanzac ésécnec nuac kekec uŋananéŋ guac ewa ewa waŋanzac.

2 Nuac kekec uŋananéŋ Anutu kekec miŋinawac déméŋa kérékérasia wanzac. Ni némac naléiguc kemma Anutu wésiaiguc wininimaŋ.

3 Ic embac eneŋ kaiwe herec nuac ac zénémma guac Anutu imi dimia zéma zézé qesi waŋ néngic nuac kic masinéŋ siŋi kaiwe nenena éséc waŋanzac.

4 Ni becnc nalé téréyawac tacniniŋ kecaŋgic iniguc momacnec keŋha wamma zézé ségiségi wamma mepé qepési legic héima onagicma kemma Anutuac ocmuŋ téréyaiguc onopocaŋi. Waņu deguc haka silicna imuac niŋqelima ewa biric wamma ewa howucna qocgezua.

5 Kekec uŋana, gi némac niŋac niŋméima waizalaŋ nukeczan? Gi imi Anutuac niŋkumu wambésémaŋ. Ni imi iwac aŋgéŋ titiac kic tanera niŋac newéc i mepésimimaŋ.

6 Anutuna, kekec uŋananéŋ qerinaiguc niŋméima mayu, ni Yodan baec zéma Herimon zéma Miza baec boŋaiguc gi niŋqeli gémmaŋ.

7 Guac kondun dokunéŋ qaru kondun hiŋgac hiŋgaranéŋ qac héhéli amugic, guac doku renduŋanéŋ zéma doku temboŋa limbima hama hoturu nézŋac.

8 Kaiweiguc Yawenéŋ goi héihéiya waŋ némma siŋiyaiguc legicnéŋ nuac muru henéŋu, kekecnawac Anutu zéwelec miŋmaŋ.

9 Zamanziŋna Anutu, yomuhuc zézua; Némac niŋac nuac eluŋ guzac? Némac niŋac hazéc hécnanéŋ helanzi néngic ewa biric wamma keŋha waŋanzua me?

10 Sounéŋ sicna nézac ésécnec hazéchécna eneŋ zébiri qébiri wannémma Anutuga imi dimia? zéanzu.

11 Kekec uŋana, némac niŋac kucmama wamma, némac niŋac qerinaiguc siroŋ qaroŋ wamma keczan? Gi imi Anutuac niŋkumu wambésémaŋ. Ni imi kileŋ kic tanecna meyac néŋanzac Anutu i mepési mimmaŋ.

43

Réwéri qeriaiguc zéwelec wammiyec.

1 Anutu ni niŋgési némma, baec yanda eega ménda héigéŋanzu ionac muru, acna imi héipuc wannémma meselima, ikoc ic, hena ac logilogi ic ionac murunec ni metecgé némbésémaŋ.

2 Gi imi Anutu nuac hoc baŋecna kecmaguc némac niŋac ni héŋacna mena hazéchécna ieneŋ helanzi néngic ewa biric wamma keŋha waŋanzua?

³ Guac asac mararaᅇa zéma acga héla mélina hama ni qindiᅇi némma nuagicma kemma guac baec boᅇa téréya zéma haliga téréya imuaru nopocmac.

⁴ Imuac mia ni Anutuac zaki téréyaiguc keremma, nuac Anutu, zézé ségiségina, nuac ewa hiawac buᅇa, guac muru harémaᅇ. Anutu, Anutuna, ni waᅇgoᅇa hésiaguc imi qema gi mepésigémaᅇ.

⁵ Kekec uᅇana, némac niᅇac niᅇac kuc mama wamma némac niᅇac qerinaiguc waiᅇalaᅇ numa keczaᅇ? Gi imi Anutuac niᅇkumu wambésémaᅇ. Ni imi néwéc kic tanecna meyac néᅇanzaᅇ Anutu i mepési mimaᅇ.

44

Baec yandagina imi aᅇgéᅇa timac niᅇ zéwelecgic.

¹ (Legic galeᅇawac; Korawac qelihéra ionac legic, niᅇgic hiᅇgac hiᅇgara.) Anutu geᅇ becneᅇ yanda hécnina ionac naléiguc haᅇa silic wannec imuac suruc imi nénezégic gezacniᅇanéᅇ niᅇiᅇ.

² Gi imi baera baera hicᅇisai wamma kegcic imi méraganéᅇ nesi énécmiᅇa keᅇgic, yanda hécnina imuaru ic hésa ésécneᅇ himic énécmineᅇ. Hicᅇisaiᅇa hicᅇisaiya tosara imi yéwéri mihicᅇi énécmiᅇa, yanda hécnina imi méndéᅇ énécmigic baecgina séc kemma késagic

³ Ieneᅇ souginanéᅇ baec imi ménda késagic. Eᅇaᅇ méraginanéᅇ yaréguc ménda onogicgic, néᅇ geᅇ mia ewa hia niᅇénécmiᅇa héniᅇa imuac niᅇac guac méraga zéma huaga zéma kic tanecgawac asac mararaᅇanéᅇ imuhuc waᅇ énécmineᅇ.

⁴ Anutu imi nuac ic kewuna, imuac Yakoboac niᅇac wamma yaréiguc onogicdacmu zéma zétecgéneᅇ.

⁵ Nini guac muru héima namma hazéchécnina helanzi énécmiᅇa nunuwiᅇ zé yacgic séc guac qacganéᅇ tidacgé énécmianziᅇ.

⁶ Ni imi tewinawac ménda héima nammaᅇ. Sou acguc hia ménda metecgé némmaᅇ.

⁷ Gi sac hazéchécnina ionac murunec aᅇgéᅇnina tinéncmima mézétiti waᅇ néncmianzu imi onac gamu qeᅇe mihicᅇi énécmianzaᅇ.

⁸ Nini kaiwe herec Anutuac niᅇac zézé ségiségi wanziᅇ. Nini Anutuac qara hémbénaᅇa ewa hia ac wammiwiᅇ.

⁹ Kileᅇdac deguc imi geᅇ mia héᅇacnina mema gamuiguc memama waᅇ néncmima téᅇgic ic hécnina iniguc momacneᅇ ménda keᅇha waᅇanzaᅇ.

¹⁰ Geᅇ imuhuc wanna nini hazéchécnina wéséginaiguc liliᅇgéma néᅇgac énécmiᅇi, hazéc waᅇ néncmianzu imi eneᅇ eᅇaᅇ siᅇginawac nunuma iwawainina nonagicdaczu.

¹¹ Geᅇ mia nini rama qeᅇeyawac buᅇa ésécneᅇ nonopocna, baera baera héndéᅇ qéndéᅇ rouc wamma kecziᅇ.

¹² Geᅇ ic embachécgā boᅇteᅇic hai énécmiᅇa meᅇic, néᅇ imuac boᅇa méᅇ ménda géᅇgic mezaᅇ.

¹³ Geᅇ imi lelec lelec tacyachéra ionac méraginaiguc nonopocna gamu mema keᅇni lelecgéma nanzu imi eneᅇ zédesi waᅇ néncmima isocfagociguc nonopocanzu.

¹⁴ Geᅇ baera baera ionac sugcinaiguc gamu mamasuᅇac nonopocna kuaginaiguc eᅇanzaᅇ. Waᅇu sugcinaiguc oruc héinénc mimiawac buᅇa imuac sésécya wamma kecziᅇ.

¹⁵⁻¹⁶ Séwi eᅇeᅇ wamma ac waᅇ némma zébiri qébiri waᅇ néncmianzu ionac niᅇac zéma hazéchécnina tasé melenᅇ némbiᅇ zé wanzu imi onac niᅇac, isocfagocnanéᅇ kaiwe herec wésénaiguc henéᅇu gamunanéᅇ musuna hoturu nénczac.

¹⁷ Haka silic imuhucya moczoᅇ hicᅇi néncmiyec, néᅇ guac eluᅇ ménda nunuyunec guac sisipac ac imi ménda logianziᅇ.

¹⁸ Ewa qerininanéᅇ héᅇacga ménda mema liliᅇgéyec. Waᅇu keᅇkeᅇ haha niᅇaiguc imi guac héna imi ménda waiyiᅇ.

¹⁹ Geᅇ imi haséᅇ kazuac baec kisiaiguc hézéza néncmima humucac tunumaᅇnéᅇ hoturu néncmizaᅇ.

²⁰ Nini Anutuac qara eluᅇ nunuyeciguc me méranina ic eniᅇa ionac anutu hécgina ionac muru sulu méraᅇ waᅇiᅇiguc imi

²¹ Anutu inéᅇ ewa qerinaiguc niniᅇ saᅇa hezac imi nindaczac, imuac niᅇac héniᅇa imi hia menzamma mihicᅇiwacneᅇ.

²² Nini kaiwe herec guac niḡac humuciguc nonopocgic kecanziḡ. Waḡu rama qeḡumumiawac buḡa ésécnec waḡanziḡ.

²³ Miḡ Kewu gi yacna, némac niḡac gau hekeczanḡ? Yacma nanḡa. Nini hémbénaḡa héḡacnina ménda mewésémaḡ.

²⁴ Némac niḡac kic tanecga musaḡḡé nénécmima zérabéranina zéma helanzi nénécmimia imuac eluḡ guyu keczanḡ?

²⁵ Kekec uḡanina imi baec gizonḡiguc mama héima hezac. Séwinina imi baeciguc mékétama hezac.

²⁶ Gi yacma méra nénécmiwésémaḡ. Guac goi héihéigawac niḡac wamma nini boḡ hérénina menénéc mina.

45

Ic kewuac zammaréḡ legic.

¹ (Legic galeḡawac; Korawac qeli ménéḡ legic zéra niḡu hiḡac hiḡara yomi oyec. Sosanim waḡḡoḡ hésiaguc. Ic kewuac kikiya mema siḡ nimmima legic yomi héigic.) Ewa qerina igucnec ac hiabianéḡ kuaya qema mayu ic kewuac zéareḡgéyiac hezac imuac zémaḡ. Eze-laḡna imi kiwi oo ic qacguc méḡac kirifi ésécnec wanzac.

² Ic kewu gi imi baec ic ionac nanḡhécgina moczoḡ onogicma hiabia soroc wanzanḡ. Waḡu ewa hia acnéḡ kuaga igucnec qocgéma maanzac. Imuac Anutunéḡ nalé séc gi mériaḡ mihicḡi géḡanzac.

³ Kuc miḡina gi, souga zikina hénaga kembraḡiguc hiḡaru, ic kewuac asac mararaḡ zéma qac buḡa séwi usu ésécnec héina.

⁴ Ic kewu gi, ac héla zéma gum bénzénzén zéma haka solaḡawac wamma edamugaguc becosic qahaḡiguc tacma kemma yaréiguc onogicbésémaḡ. Guac méra héiganéḡ gi haka welic welicgia kugémmac.

⁵ Ic kewu, guac zakonḡanéḡ zéra qizilic, guac hazéchécga ionac wéiwécgina nézégéma keremmac. Ic embac momac yanda guac wéségaiguc simiḡ héigémmu.

⁶ Anutu guac tatacga edamuyaguc imi hémbénaḡa, baec héḡgaleḡ wawaḡawac

ic kewu qarucganéḡ héna ac dindiḡanec meselimac.

⁷ Gi imi haka solaḡawac siḡa nimma haka biriawac mézéga tianzac. Imuac Anutu, ic kewu guac Anutunéḡ zézé ségiségiac halécnéḡ météré gémma guac qocgégémma meyac géḡu alahécga onogiczanḡ.

⁸ Guac séwi usuga imi moczoḡ hémbénaḡa guac hiabia, ziniḡ kizubera sanḡkara imuac héméḡa héimimia waḡu elefante yaḡac zuḡanéḡ memeya guac ama kewuya igucnec gita kulele qacma mehiaru géḡanzac.

⁹ Guac iniḡhécgga eeginaguc ionac suginaiguc imi baera baera ic kewu ionac bérac hécginanéḡ keczu. Guac iniḡga qézianéḡ Ofiri baecac golinéḡ mezeric amuma guac méra héigaiguc nanzac.

¹⁰ Béracna, gezac qema niḡna, gi geḡga ic embachécga zéma maḡcogcawac ama areḡa yanda imuac eluḡ gumac.

¹¹ Imuhuc wanna ic kewunéḡ guac tanec héḡ sorocya imuac ewa siḡsiḡ waḡgémmac. Inéḡ mia guac miḡga wanzac imuac sicgé miwésémaḡ.

¹² Ic kewu guac imi Tirowac béraranéḡ* sese eeyaguc haigémmac. Waḡu imuac ic embac zuḡa masapu ginaguc imi enéḡ ewa hia waḡ énécmimac niḡac hulunḡa késama yaizézé ac waḡgémmu.

¹³ Guac béracganéḡ zuḡa masapuyaguc kecmac.

Iwac séwi usuya imi golinéḡ bilonḡéma memeya.

¹⁴ Béracga séwi usu kiwiyaḡuc imi waḡiru guac muru hamac. Alahéra embac serana imi enéḡ momacnec onagiru hamu.

¹⁵ Waḡu onagiru ségiségi wamma ewa hia nimma ama kewuyaiguc keremmu.

¹⁶ Guac nanḡhécgga ieneḡ guac yandahécga mératécgina mema nanḡic geḡ imi baera baera imuac baec galeḡ buḡa onopocbésémaḡ.

¹⁷ Ni waḡ énécmiwa ic kewu guac qacga hicḡisaiya hicḡisaiya niḡqelimu. Imuac baec séc ic embac ieneḡ ic kewu gi hémbénaḡa mepési gémmu.

* 45:12: Ama areḡ yanda imuac ic embachéra.

46

*Anutunéh ic embachéra zéma
ama baecginawac saiwa meénécmianzac.*

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic, Alamot legic imuac ewaiguc héihéiya.) Anutu imi sanji sanjinina zéma kucnina. Méra nénéjnina soroc yéwéri qeriaiguc ha nénécmimia.

² Imuac baecnéh melenju baec bojanéh qeken qeha wamma kondunjuguc hingacmaciguc me

³ kondun dokunéh qac silacma yacma sépéc sépéra lonju baec bojanéh sicsuc wamma hirimaciguc imi ni kiléh bac yandi yandi ménda wammañ. (Ohec)

⁴ Imuac doku téfara imi téma séra sasala wamma eneja minina Anutuac ama areña yanda, ocmuñ térya imi ségiségi mihicñi mianzu.

⁵ Anutunéh ama areña yanda imuac suraiguc keru ama areña yanda imi seligima ménda hirimac. Wañu ama gianjamac imuaru Anutunéh méra mimac.

⁶ Baera baera qewelon qegic héngalen ama areña yanda imuac minina enej zénéngina hirizac. Wañu inéh ac zéyu baecnéh pépélima mazac.*

⁷ Kurumenjac téngin ic tausenja tausenja imuac minina Yawenéh niniguc momacnec keczac. Yakoboac Anutu iminéh neñan hoc banec eneja wanzac. (Ohec)

⁸ Hama Yaweac wawanj meme imi hémmu. Inéh baec melenju kérasizac.

⁹ Wañu inéh baec tetcgia séc yaré metecgéma tewigina kuma luacgina hézégéma becosiac karisi imi gericnéh odarec.

¹⁰ Zéyecnéh gi imi bénzéh kecma ni Anutu wanzua imi héñ tegicbésémañ. Ni baera baera zéma baec séc ic embac ionac suginaiguc meyac nénéña wammac.

¹¹ Ic téngina tausenja tausenja ionac Yawenéh niniguc keczac. Yakoboac Anutu imi neñan hoc banec eneja wanzac. (Ohec)

* **46:6:** Baec ic enej bacgina yandizac.

* **47:5:** Dimuaru enec zéma eminiñgic ac zéra haréwéc wañec; 1) Sésépac acwac katapa huama Zioniguc enjic imuac niñqeli mimia (2Sa 6:1-19). 2) Anutunéh mama yaréiguc Israel méra énécmima muñguc kurumenju enec. 3) Yesu mama aiya metecgéma kurumenjic enec.

47

Anutunéh galenagé énécmianzac.

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini méragina qema ewa ségiségiyaguc qacma Anutu mepésimu.

² Eneña minina Yawenéh kuc buña eeyaguc kecma baec séc ic embac ionac ic kewu wañ énécmima keczac.

³ Yawenéh baec séc ic embac momac yanda imi nonac muru onopocma, baera baera ic embac imi welen qenénécmimu niñac hénanina duandiaiguc onoporec.

⁴ Neñan niñac wamma mératécac baec imi gésima angé tiyec. Imi mia siñ niñmianzac Yakobo iwac zézé ségiségiyawac buña wanzac. (Ohec)

⁵ Anutu ségiségi legic héimini enanzac. Tomuñ hihini qacma enanzac.*

⁶ Mepésimigic, Anutu mepésimigic, mepésimigic, ic kewunina mepésimigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Anutunéh baec ic embac momac yanda neñan ic kewu keczac. Legic zéra niñtegic qinjegicyaguc mepésimimu.

⁸ Anutunéh baera baera inicgalen wamma ic kewu tatic téryaiguc taczac.

⁹ Saiwa baec séc hezac imi moczon Yaweac buña. Inéh eneña minina wanzac. Imuac mia baera baera imuac baec galenhéra, Abarahamac Anutu iwac ic embachéra wamma tocgic.

48

Anutuac baec boña Zion.

¹ (Korawac qelihéra ionac legic zéma legic zéra.) Yawe imi kuneh yanda, Anutuninawac ama areña yanda demin seliaguc, baec boña térya imuaru i kuneh yanda mepési mimia wammac.

² Zion baec boña, ic kewu yandawac ama areña yanda, baec wañgoña Not iguc nanzac imi nanaña eneña zéma héñ sorocya. Wañu baec séc ic embac ienenj imuac zézé ségiségi wanzu.

³ Ic kewuac ama areña yanda demin seliaguc imuac qeria séc Anutunéh keczac. Kecma eneyaoc imi anjén tinénéc mimi-awac neuñ kiropo wanzac imi zéauzac.

⁴ Ninzu, imuaru ic kewu enej azoroma momacnec ototoñ qema kenjic.

⁵ Ieneñ ama areña yanda imi hémma aurima bac yanidi yandi wamma néngacgic.

⁶ Wañu zénéh hirihirinéh énépésiyu embacnéñ azi kiyu merac mihicñianzac ésécnec geriwanéh kuney yanda onoyec.

⁷ Gi imi luhuc Is igucnec hahayanéh Tarasisiac zéic imi moczoñ qéséñdacnec.

⁸ Gezac ninanéh niñij ésécnec, téngij ic tausenja tausenja miñina Yawe iwac ama areña yanda demin seliayaguc, neñaj Anutuac ama areña yanda demin seliayaguc imuaru kicninanéh héñij. Anutunéh ama areña yanda imi hémbénaña meselimimac. (Ohec)

⁹ Anutu, nini guac ocmuñ téréya imuac suraiguc guac goi héhéigawac niñij.

¹⁰ Anutu guac qacga ésécnec mepé qepésiga imi acguc baec tetcgia kereñdaczac. Wañu guac méra héigaiguc imi haka solañanéh sécgéma hezac.

¹¹ Guac zégésigési niñac Zion baec boñanéh ségiségi wanzac. Yuda baecac ama areña kuney kuney séc* imi enej ségiségi wammu.

¹² Ini imi Zion baec boña imi baec hena tima kereñdacma lelecgéma kemma awiawi ama horua imuac zanjégina olommu.

¹³ Demin seli imuac tanera hényacgéma ic kewuac ama imi moczoñ héndacma énézégic bian hicñisaia hicñisaia hema kecmac imi suruc imi acguc hema kecmac.

¹⁴ Anutu imi hémbénaña neñaj Anutu kecmac. Qindiñi nénécmimacnec keru nalé tetcgia hamac.

49

Baecac iwawaiiguc héima nanaña imi ewa soho haka.

¹ (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini gezac qema niñjic. Gezacgina nuac muru haima niñjic.

* **48:11:** Hebiraiio aciguc; bérachéra.

² Ic enej me mamaya, ic zuña masapuyaguc me ic maqeqeya ini moczoñ niñjic.

³ Kuananéh niñtegic qñtegic ac zéma ewananéh hénia héiqelima nimmañ.

⁴ Ni qeqain ac imuac gezacna haima gita kulele qema legiciguc haima nuac qelumbec ac imi measarimañ.

⁵⁻⁶ Ic tosara imi iwawai kindindiñ he énécmimia zéma saméh bipiyaguc imuac héima namma séwi enej wañanzu, hazéchécna imuhucya ionac haka qarñ qarñianéh méndac némma lelecgé némmac nalé imuaru ni némac niñ bac yandi yandi wammañ?

⁷ Ic méñnéñ méñ dac munaya méñac kekecya boñ héré wañ mimacac séc qahac. Wañu iwac niñ wamma Anutuac muru mulu memeac soukiwa méñ haimacac séc qahac.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Kekec uñawac mulu meme imi eeyaguc wanzac. Soukiwanéh hémbénaña boñ mewinjac séc qahac.

⁹ Houhouya ménda mihicñi mima hémbénaña kecmacac niñ méra mimi-awac séc qahac.

¹⁰ Méñnéñ méñ hémma hénia yomi niñtegicmac. Niñtegic qñtegic ic imi humumu, wañu ic qelaña zéma ic zampaliliña imi momacnec humuqai wandacmu. Humugic iwawai saméh bipiyaguc he énécmimia imi ic méñnéñ késaanzu.

¹¹ Wañu qeriginanéh niñjic amagina imi hémbénaña heyu baec tacyac wañanzu imi hicñisaia hicñisaia hema emma kecmac tanec wañu baec imi qac waségina haima qacanzu.

¹² Baec ic imi eeginagucnéñ hémbénaña ménda kecanzu. Yanqesi ésécnec humuanzu.

¹³ Haka silicgina imi ionac niniñ sic- saocya zéauanzac, néñ qelihécgina hahaya ieneñ ionac ackuazéc imuac mepésimu. (Ohec)

¹⁴ Rama ésécnec ieneñ humucac buña zéénécmimia. Humucnéñ ionac galengina wammac. Ama gianjiyu ic solaña ionac

méra bacginaiguc kecmu. Wañu ionac haihaka héñsoroc sorocya imi humuc ac buñja wandaru ama duñgina imuhucyanec qahac wandacmac. (Ohec)

¹⁵ Néñ Anutunéñ ni népésimac. Imuac nuac kekec uñana imi humuc igucnec boñhére menémmac. (Ohec)

¹⁶ Ic ménéñ iwawai saméñ bipiyaguc hemiyu amaya imi yandima eeyaguc wañu gi kiléñ bac yandi yandi ménda wammiwésémañ.

¹⁷ Ic imi humumac nalé imuaru iwawai méné ménda mema kemmac. Qac buñaya acguc ménda méndacmima kemmac.

¹⁸ Inéñ kekec uñayaguc kecmanc mepési amuma mezeric amuyu ic embac enéñ iwac niñgic emmac, néñ

¹⁹ yandahécgina ionac muru liliñgéma kemma toroqe énécmimac. Wañu hémbénaña kaiwe asaha hémmacac séc qahac wammac.

²⁰ Eñeña kecma kekecac hénia ménda niñtegicanzu imi enéñ haséñ yañ éséc nec humumu.

50

Mulu ai héla añgé timacac séha.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu, Yawenéñ Is igucnec Wes igucgeñ baec séc ic embac énézéma unuruyec.

² Zion baec boña héñsoroc sorocya imuarunec Anutunéñ asaha qetagaliyu kenzac.

³ Anutunina imi hama hétéñ qahac ménda kecanzac. Iwac wésiaiguc imi qécgé énécmimawac geric bélañanéñ nañu wiliñ wiliñ luhucnéñ lelecgémima humumia qeanzac.*

⁴ Anutunéñ ic embachéra zégési énécmimañ zé ou kurumeniguc zéma baeciguc zéau énécmima yomuhuc zéyec;

⁵ Nuac météré ic hécna mulu meme aiguc niguc sisipac ac megic imi nuac wésénaiguc unuruna hadacmu.

⁶ Anutu imi zégésigési ai miñina wanzac. Imuac niñac kurumenéñ iwac solaña measarimac. (Ohec)

⁷ Ic embachéna gezac qema niñgic neñ énézémañ. Israel, neñ héipuc ac wañ

énécmimañ. Ni imi Anutu, enañ Anutu keczua.

⁸ Hofac ooginanéñ nalé séc wésénaiguc hezacnec imuac mia ni zaki téréyawac iwawai niñac ac ménda wañ énécmimañ.

⁹ Ni imi amaginaiguc burumakao iwa me demingina qeriaiguc noniñ iwa imi ménda onagicmañ.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Haséñiguc wiri yañ zéma zéléñ boña boñaiguc burumakao hezac imi moczoñ nena.

¹¹ Baec boñaiguc nei hénia hénia imi moczoñ neñ kampititi nindacba hezu. Baec kisiaiguc kenha wañanzu imi acguc moczoñ nuac buña.

¹² Wañu baec kuruméñ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoñ nena buña, yaka niñ wañ némbacnec qesi énécmiwinec.

¹³ Niñgic, ni burumakao busia nema noniñ sawa neanzua tanec wanzac me?

¹⁴ Ewa hia acginanéñ hofac oo éséc nec Anutu haimima eñeña miñina iwac muru zézé seli acgina megic imi wamma mema melené midacgic.

¹⁵ Wañu zéra béra naléiguc nurugic metecgé énécmiwa qac buñana meyac némmu.

¹⁶ Ic biria ionac imi Anutunéñ yomuhuc zézac; Gi dimuhuc nuac hénia ac zéau énécmima nuac sisipac ac imi guac kuaga taségaiguc opocna enanzac?

¹⁷ Geñ imi ac pakeñnawac mézégá tiyu acna andégaiguc gilina mazac?

¹⁸ Kowu nene ic inicma toroqe énécmima kaisero ic iniguc ala wañamuma

¹⁹ kuaga haka biriawac buña qemima ezelaña zéma ac ikocga dérécgéma zéanzañ.

²⁰ Tacma dac munahécgá hazéc ac wañ énécmima, neñgocgawac naña zébiri mianzañ.

²¹ Gi haka imuhucya wañanzañ, néñ ni acna qaiyu kecba, gi imi nuac niñna gi éséc nec wañec. Wañu neñ gi ac wañgémma késpedesga guac kicgaiguc qerere ma areñgéwa hémbésémañ.

²² Anutuac eluñ unuyu kecanzu ini deguc haka yomuac qeriginanéñ niñgic,

* 50:3: Mmh 19:16,18

imuhuc ménda wammuiguc imi neŋ ini meric qeric waŋ énécmiwa ménénéŋ mén metecgé énécmimacac séc qahac wammac.

²³ Ewa hia acnéŋ hofac onénzu imi eneŋ mia nuac qac buŋana meyac néŋanzu. Waŋu haka silic dindiŋanec wamma meanzu imi onac mia neŋ Anutuac aŋgéŋ titi énézéwa hémmu.

51

Ac qeŋe hakayawac tasia waimac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic, inéŋ Batsebaguc heyicguc Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Natannéŋ hayec nalé imuaru^{*} legic zéra yomi oyec.) O Anutu, goi héihéigawac séhaiguc ewa hiawac waŋnéna. Ewa biricga zékéŋanéŋ acqeŋe hakana auna qahac waŋu.

² Hakana qariŋ qariŋgia imi moczoŋnec zuacnédacna, késpedesicna solaŋanec zuacnéna.

³ Nuac késpedesicna imi nalé séc wésenaiguc heyu ni ac qeŋe hakana niŋtegicanzua, imuac mia imuhuc zézua.

⁴ Ni guac, guacnec sac, késpedesic wamma, guac kicgaiguc haka biria waŋi. Imuac niŋac acga zéna nimba solaŋa wanzac, zégésina nimba dindiŋa wanzac.

⁵ Héna! Ni hakana qariŋ qariŋgiaguc hicŋiyi. Neŋgocnawac héri qeriiguc keru nalé imuaru acguc késpedesicna qeriaiguc keru.

⁶ Ewa qerinaiguc ac héla hemac niŋac ewa ewa waŋanzaŋ. Qerinaiguc geŋgaoc niŋtegic qinŋtegic ku némma mihicŋi néanzaŋ.

⁷ Ic hésa haréŋanéŋ zuacnéna, ni lalac lalac wammaŋ. Zuacnéna ni komboc saŋgeŋa lalac lalac imi ogicma lalac qeŋe wammaŋ.

⁸ Zéhiaru néna nimma zézé ségiségi wammaŋ. Sicna hézéngeŋec imi^{*} qelima ségiségi wammac.

⁹ Késpedesicnawac musuqeŋe imi waima késpedesicna imi moczoŋ auna.

¹⁰ Anutu nuac qerinaiguc ewa lalac lalac mihicŋi némma qeri uŋana

seligima nanaŋa imuhucyawac meŋeli némbésémaŋ.

¹¹ Guac wéséga igucnec ménda nesinéna. Uŋaga téréya ménda nuagicna.

¹² Guac aŋgéŋ titiac zézé ségiségi imi meŋeli néna. Wésé polaŋac qeri uŋana qenaŋgé néna.

¹³ Ni ac qeŋe ic ionac guac héna ku énécmiwa, késpedesic ic ieneŋ guac liliŋgéma hamu.

¹⁴ Anutu, aŋgéŋ titiac Anutu, sac naec énécmiawac késpedesicna igucnec kératecneŋ metecgé néna. Ezelaŋnanéŋ hakaga solaŋawac qacma mepésigemmaŋ.

¹⁵ Miŋ Kewu kuana meefina aŋgéma legicga héima zéau énécmimaŋ.

¹⁶ Gi imi hofac oo niŋac ségiségi ménda waŋanzaŋ. Imuhuc wambaŋnec bec hofac ogémbineŋ. Gi imi hofac oo imuac ewa hia ménda niŋanzaŋ.

¹⁷ Hofac oo Anutunéŋ niŋkumuanzac imi ewa biric nimma kekec. Anutu gi imi qerinéŋ ewa biric wamma késpedesic niŋac zésiŋac wawaŋa imi mematiti ménda waŋanzaŋ.

¹⁸ Guac hiagawac Zion mehiaruma Yerusalemac demina imi meyacgéna.

¹⁹ Nalé imuaru imi gi mulu solaŋa zéma hofac oo solaŋa zéma hofac oo howiawac ségiségi wanna ieneŋ burumakao iwa hofac ogemma.

52

Ikoc ic zégési énécmiawac ara.

¹ (Dawidiac Héngésigésiŋac legic zéra, Edom ic Doeknéŋ ic kewu Sauloac amaiguc hama Dawidinéŋ Ahimelekac amaiguc hayec zéma ézéyec nalé imuaru oyec.) Kaiziliweŋ ic gi, dimuhuc haka biria niŋareŋgéma imuac zézé ségiségi wanzaŋ? Anutuac goi héihéianéŋ hémbénaŋa heanzac.

² Ezelaŋnanéŋ haka biria téngéŋ zéareŋgéma sou zéra ésécneŋ ikoc waŋanzaŋ.

³ Gi imi haka hiabia imuac niŋna mayu haka biriawac niŋna enu ac solaŋa waima ac ikorawac siŋa niŋanzaŋ. (Ohec)

^{*} 51:1: 2Sa 11:2-6 ^{*} 51:8: Késpedesicac niŋac niŋu ewa howuc waŋu geriwa imi sicya zéŋgéyec tanec waŋec.

⁴ Ezelanj ikora miñina gi imi ac qécg é nécmimia imuhucyawac siña niñanzañ.

⁵ Imuac Anutunéñ gi hémbénaña mebirí gémma gépésima guac ama igucnec héréma baec tacyac wañanzañ imuacnec hérégénju gété zaligaguc éréwésémañ. (Ohec)

⁶ Ic solaña enej haka imi hémma bac yandi yandi wamma ic imuac zédesi wammima yomuhuc zému;

⁷ Ic imi Anutuac nuac sañgi sañginawac bañec imuhuc ménda zénimma hincyawac héima namma eneya haka birianéñ meseli amuyec.

⁸ Néñ ni imi oliwa ic téngiña Anutuac amaiguc nanzac ésécnec Anutuac goi héihéiyaiguc hémbénaña héima nammañ.

⁹ Ni imi haka silic wamma menec imuac wamma ewa hia ac gézémañ. Wañu guac qacgaiguc héima nammañ. Qacga imi hiabia imuac niñac météré ichécga ionac kicginaiguc imuac mambéc kecmañ.

53

Anutunéñ ic solañawac horec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, Mahalat legic imuac ewaiguc héihéiya.) Ic qelanj imi ewa qerianéñ zéma Anutu ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya enej houdacma haka ewa loloñawac wañanzu. Imuac haka hiabiawac wañanzac imi méñ ménda keczac.

² Anutunéñ ic niñtegic qin̄tegicyaguc, Anutuac hochoc ai meanzac méñ taczac me qahac imi hémmañ zé, kurumenj igucnec baec icac nanhéra neñañ niñac kic hiyu mazac.

³ Héñu momac yanda andé andé kemma momacnec biridacgic, imuac haka hiabia wañanzac méñ ménda kerec, qahac téngéñ wañu horec.

⁴ Képésic wamma saméñ neanzu ésécnec nuac ic embachécna neénécmima Anutugina ni ménda nuruanzu imi enej niniñgina qahac keczanzu me?

⁵ Onac yaré qewiñ zé areñgéma nanzu imi onac sigina imi Anutunéñ héndéñ

* **53:6:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéñ qacmimia, wañu qara imi iwac qelihéra ionac qac yanda wanzac.

☆ **54:1:** 1Sa 23:19 * **54:1:** Hebraio aciguc; 3égési néñna. † **54:3:** Hebraio aciguc; Anutu wéséginaiguc ménda opogic keczanzac.

énécmiyec, imuac niñac ienenj zénéñ hirihiriac iwawai méñ ménda heyec imuaru zénéñ hirihiri yanda wañgic. Anutunéñ ionac héñacgina meyec imuac niñac gi gamu qeque mihicñi énécminec.

⁶ Israelac anjéñ titi miñinanéñ Zion igucnec hamac. Anutunéñ ic embachéra hésa qatégina igucnec onagiru liliñgému nalé imuaru Yakobonéñ zézé ségiségi wañu, Israelnéñ ewa hia nimmac*

54

Héipuc wammimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, gita kuleleginaguc, 3ip ic enej Sauloac hama ézéma, Dawidinéñ sucninaiguc ménda sañgima taczac? zégic nalé imuaru oyec.)☆ Yawe qacganéñ anjéñna tima kucganéñ wañ néñna solañanimañ.*

² Anutu zéwelecna nimma kuana igucnec acna gezac qema niñna.

³ Ic enianéñ yacma nuwiñ zé wanzu. Helanzi tilanzi wannénzu ienenj nuac kecec uñanawac hochoc wanzu, imuac niñac guruzua. Ienenj imi Anutuac ewa éréhéc ménda wañanzu.† Ohec

⁴ Héñgic! Anutu imi nuac héipuc icna keczac, Miñ Kewuna imi kecec uñana qeñan̄gé némma keczanzac.

⁵ Inéñ hazéchécna bakia biria meénécmimac. Miñ kewu, hakaga héla iminéñ unuhumuna.

⁶⁻⁷ Geñ zérabéra hénia hénia igucnec metecgé néñna hazéchécna ienenj bakia megic kicnanéñ iniri, imuac niñac ni ewa siñnawac sese haigémmañ. Qacga imi hiabia imuac niñac, Yawe guac qacga qacma mepési gémmañ.

55

Alayanéñ andé qeyu imuac ac zéraguc zéyec.

¹ (Legic galeñawac; gita kuleleguc héihéiya, Dawidiac legic zéra, niñu hiñgac hiñgara.) Anutu zéwelecnaawac

gezac qena. Guruhéliwa ménda sanjiwésémañ.

² Gezacga qema acna bakia melen néña. Ni niñ yéwérima waizalañ wamma zésilac mezua.

³ Imi mia hazéhcna ionac ewa hétén zéma ic biria ionac helanzi nénéña niñac imuhuc wañanzua. Ieneñ yéwéri mi-hicñi némma qeri biric wamma niniñ hazérawac héwiña meanzu.

⁴ Qerinaiguc ewa qerina geriwa noyu humucnéñ hosucgé néñu zénéñña hirizac.

⁵ Bac yandi yandi zéma zénéñ hirihir-inéñ hicñinéñu humucnéñ tericgé néñzac.

⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni kembo nei ésécneç qeñgañna henémbacneç putitima kemma bénezñeç tac hiaruwineç.

⁷ Lakeç putitima kemma baec kéra kérasiaiguc kemma keçbineç. (Oheç)

⁸ Sasañgiaiguc focdac kemma murayo luhuc zéma yowaro luhucnéñ qizizinqé néñu keçbineç.

⁹ Ni neñañ ama areña yanda neñ kiropo seliaiguc imuac qeriaiguc kaiziliweñ zéma euqeçe hicñiyu héñi. Miñ Kewuna mebiri énécmima acgina* héndéñ énécmina.

¹⁰ Ieneñ siñi kaiwe neñ kiropo seli imuac qahaiguc keñha wañgic imuaru haka qarinq qarinqia zéma réwéri hicñianzac.

¹¹ Kisikiyoñ zéma helanzi énécmimia zéma ac ikocnéñ somben yandagina imi ménda waima kenzac.

¹² Ac geriwaguc wannéñeç imi hazécna qahac. Hazécnanéñ imuhuc wañ némbacneç hia bisiqatéñ wammiwineç. Nuac hama séwi eñeñ wanzu imi hazécna qahac. Hazécnanéñ imuhuc wambacneç néñgacma sañgibineç.

¹³ Ic imi mia nuac séc. Wañu alahécna, alahécna eñomia qahac, néñ nekawu qéqéhéréñ wamma kecañic imi mia.

¹⁴ Niri nekawu siña nimma zéemi nimma ic embac tosara iniguc momacneç Anutuac ocmuñ téreyaiguc eñeñ mama wañiñ.

¹⁵ Haka biria humumianéñ ionac sucginaiguc acguc he énécmizac, imuac niñac

wañ énécmina, humucnéñ élanzañneç ionac muru haénécmiyu ménda humumanec kicsuañguc hiñgacmu.

¹⁶ Ni imi Anutu qachéhéliwa Yawenéñ añgéñña timac.

¹⁷ Siñiya zéma siñunec zéma kaiweiguc ni niñyéwécnaç zésilacba Yawenéñ qac-silacna imi niñnémmac.

¹⁸ Sasalanéñ hazéc wañ néñgic, inéñ yaré mihiçni nénéña imuacneç luae qema uñana boñhéreç menéñeç.

¹⁹ Becarunec kereçac keçzac Anutu iminéñ acna niñnémmac oheç waheç. Ewagina ménda melemma Anutu eeya ménda héimianzu imi onac tasia melen énécmimac.

²⁰ Ic imi ic tosara luae qema momacneç kecañu imi zikiziki ac logima méria meyaçma unuyec.

²¹ Kua dokuya imi namu haléc ogicma susurac wanzac, néñ ewa qeriaiguc imi yaré doñgéma keçzac. Ac zéanzac imi moczoñ haléc ogicma bénezña wanzac, néñ imuac héla imi sou bec meyaçma nanaña ésécneç wanzac.

²² Guac yéwécga Yaweac muru hetecgé haina, inéñ ic solañanéñ hémbénaña keñqe haçe ménda wammac niñac késaselimac.

²³ Anutu zéna, ieneñ humucac baec séséñguc hiñgacmu. Sac naec énécmima ikoc wañ énécmianzu imi eneñ kekeç nalégina bakia ménda keçma humudacmu, néñ ni imi guac muru niñkinzéñna haima keçmañ.

56

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutuac niñkumuma kekeç.

¹ (Legic galeñawac; Yonawac legic Kembo nei lakeçaru hétén qahac tatara imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Fileset ic eneñ Gat baeciguc i késagic nalé imuaru oyec.) Anutu, ewa biric wañ néña. Ic imi qéçgé némmañ zéma kaiwe hereç numa helanzi néñzac.

² Hazéc héçnanéñ kaiwe hereç qéçgé némbiñ zé wanzu. Wañu séwi eñeñ

* 55:9: Hebiraiò aciguc; ezelañgina.

wamma nuanzu ionac zanégina imi sasala imuac niñac.

³ Bac yandi yandi wammañ nalé imuaru guac muru héima nammañ.

⁴ Ni Anutuac muru héima namma ackuazécya mepési mimañ. Ni Anutuac muru héima nanzua imuac bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némac haka hia wañ némmu?

⁵ Ieneñ kaiwe herec acna megic qaríñ qaríngia wañu nuac niñgic niniñgina areñareñgia imi moczoñ biria wañanzac.

⁶ Ieneñ qeriiguc ésé ésé wañ énécmiyu eugege wañanzu. Nuac kekecna mebiri-wiñ zéma eñaooc tocgo amuma sañgima héna titinawac awima keczu.

⁷ Ieneñ haka qaríñ qaríngia wamma dimuhuc tasiawac hia qizizíngéma kemmu me? Anutu qeri biric wamma ic embac imi memaénécmína.

⁸ Néngacma lelecgéma kenha wamba gi yéwécna imi oloñniñec. Nuac kic masi imi guac kiruñguc haina hiñgaru. Haka imi guac kiwiiguc ooyawac hezac imuac oloñnimbésémañ.

⁹ Ni gi gurumañ nalé imuaru hazéchéna ieneñ héréamuma kemmu. Anutunéñ nuac keczac imi ni ninzua.

¹⁰ Ni Anutuac muru héima namma ackuazéc imi mepésima Yaweguc héima namma ackuazécya mepésimañ.

¹¹ Anutuac muru niñkinzérna haizua. Imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némac haka hia wañ némmu?

¹² Anutu ni ac zéseliyiac hezac. Ac imi meselima ni ewa hiawac sese haigémmañ.

¹³ Geñ nuac kekec uñana humuc igucnec metecgé nénnec imuac mia imuhuc zézua. Ni Anutu wéségaiguc kekec asa-haiguc kenha wammañ niñac geñgaoc hénana galeñgé néna tisuqisura ménda wañi, imi gi qahac wañu méré?

57

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutu mepésimiyec.

¹ (Legic galeñawac; Ménda mebiri nénécmína, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Saulo inéñ qemañ zéyu néngacma kemma bañeciguc sañgiyec nalé imuaru oyec.) Ewa biric wañ néna, Anutuna, kekec uñananéñ néngacma guac muru sañgima hezac imuac niñac, ewa biric wañ néna. Zéra béranéñ nogicma kemmac nalé imuac suraiguc séc ni néngacma qeñgañgawac amiaiguc hama kecmañ.

² Ni eñeña miñina Anutu, nuac niñ wamma iwawai moczoñ meseligianzac iwac mia qachéhélizua.

³ Inéñ kurumeñ igucnec méramma ni qécgé némbiñ zé wanzu ionac murunec metecgé némmac. (Ohec) Anutunéñ iwac goi héihéi zéma haka héla imi wañ néñu hicñinémmac.

⁴ Ni laion yañ hémbaoc wamma qécgé énécmianzu ionac sugcinaiguc kecanzua. Imi mia baec ic mia,* néñ zécgina imi luac zéma zakon zéra ésécnec, wañu ezelañgina imi sou zéraguc ésécnec.

⁵ Anutu, meyac génni ou kurumeñiguc kecbésémañ. Guac edamuganéñ baec séc ic embac ionac qacginaiguc ou meeñmimia wammac.

⁶ Ieneñ nuac kenken hahanaiguc ufic haigic hezac. Imuac qerinanéñ† memamimiawac hezac. Wañu ieneñ wésénaiguc baec séséñ éséma mihicñigic, néñ eñaooc imuaru hiñgacgic unuyec. (Ohec)

⁷ Qeri uñana imi béñ qema hezac. O Anutu, qeri uñananéñ kenqe haqeya qahac. Ni mepési gémma legic héigémmañ.

⁸ Neñ gíañgíaña imi mindiwa yacmac. Nuac qeri uñana gi yacna,‡ gita kulelena iri yaric.

⁹ Ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézémañ. Baera baera ionac sugcinaiguc legic héigémmañ.

¹⁰ Guac goi héihéiganéñ imi kurumeñiguc sécgéma heyu, guac haka héla iminéñ ou hosusuiguc sécgéma hezac.

¹¹ Anutu gi meyac géñgéña wamma ou kurumeñiguc kecbésémañ. Guac edamu-

* 57:4: Hebiraio aciguc; icac nañhéra † 57:6: Kekec uñana. ‡ 57:8: Hebiraio aciguc; uñanina imi Anutu arunec hahaya imuac niñac uñana ménda oma edamuna ogic hezac.

ganéj baera baera ionac qacginaiguc hemac.

58

Hazéchéra bakia melen énécmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; legic ‘Ménda mebirí nénécmína’ imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc.) Icac nanhéra* ini, ini hénac ac solañanec zéanzu? Ini hénacoriñ hécgina kenkésa hakésaya qahac zégési énécmianzu?

² Qahacgucnec, ini qeriginaiguc haka biria wamma baeciguc enañ méraginawac kaiziliweñ imuac yéwéria imi sasala korohemma énécmianzu.

³ Ic zipiliñ zapalaña imi neñgoc hériiguc kecmanc kemma rouc wañgicac hicñima imuarunec bec qiziziñgéma kemma ikoc ac zéma kecanzu.

⁴ Ionac sacmasi biria imi mokoleñac sac masi biria ésécnec. Wañu ieneñ gezac héñ qaté mokoleñ gezacgina hézicgé énécmimia ésécnec wañu

⁵ zina icnéñ ac wañu ménda niñanzac. Gété manirawac kuhanéñ haréña wañanzac.

⁶ Anutu ionac kuaginaiguc zécgina imi kuna. Laion sac qeli zérawac eriña imi kuna mayu.

⁷ Waiénécmína ieneñ doku téfara focfoc kenanzac ésécnec ken qahac wammu. Zakoña muigic zéñgéanzac ésécnec zéñgédacmu.

⁸ Wañénécmína, gulucnéñ kenkecma loloma humuanzu ésécnec wammu. Wañu kokocnéñ naléya heyunec hicñima asac mararañ ménda hémmanc hu-muanzu ésécnec wammu.

⁹ Ic hésa waiyaguc imuac geric bélañanéñ kuzi zeyu geriwiguc ménda wañunec nene qelikiñ zéma geric bélañaguc momanc luhuc neñgocyanéñ mihilañgéyu éléñnec kenanzac ésécnec auénécmimac.

¹⁰ Ic solaña ieneñ ic biria eneñ bakia megic inicma ségiségi wammu. Ionac saciguc hénagina zuacmu.

* **58:1:** Me ic kewu kucginaguc.

¹¹ Nalé imuaru ic embac ieneñ yomuhuc zému; Hélacnec ic solaña imi tasia hiabia ku énécmianzac. Hélacnec baeciguc Anutunéñ zégési nénécmianzac.

59

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac ‘Ménda mebirí nénna.’ Miktam tanera, Saulonéñ Dawidi qehumumañ zé amayawac awima tacmu niñ énézéyec nalé imuaru oyec.) Anutuna hazéchécna ionac murunec ni metecgé némma, yacma nuwiñ zé wanzu ionac muruenc ni ou meyac néña.

² Haka biria wañanzu ionac murunec metecgé néña. Siña nimma sac naec énécmianzu ionac murunec kececna añgég tina.

³ Ieneñ nuac kececna mebiriwíñ zé héima tacma mambécanzu. Ic kawali eneñ tocgéma ni nuwiñ zé wanzu. Yawe, imi mia ac qeçe hakana me késpedesna niñac qahac.

⁴ Hakana qaríñqaríngia qahac, néñ ieneñ kucnec hama enaoc zéréñ qéréñ wandaczu. Gi kic qeli kecma méra némmañ zé nuac awima tacbésémañ.

⁵ Téñgíñ ic miñina Yawe Anutu, Israelac Anutu, yacma baera baera bakia melen énécmína. Andé qeçe ic biria ionac ewa biric ménda wañ énécmína. (Ohec)

⁶ Ieneñ ama siñiyu liliñgéma hama kazu eneñ ésécnec qacma ama areña yanda séc lelecgéanzu.

⁷ Kua taséginaiguc sou zérac heyu Kuaginaiguc ac zérac géréréc mericma mérénéñ gezac qema acnina hia nimmac imuhuc zéanzu.

⁸ Yawe geñ zédesi énécmína, baera baera zédesi énécmína.

⁹ Anutu, nuac neñ kiropona selia, nuac kuc miñina, guac kic hihi wamma kecmañ.

¹⁰ Nuac Anutunéñ goi héihéiyaguc tétécgé némmac. Wañu hazéchécna bakia megic nézéyu kicnanéñ inicmañ.

¹¹ Gi imi ménda unuhumuna ic embacnecna ieneñ eluñ unuwac niñac.

Saiwanina Miñ Kewu, kucganéñ héndéñ énécmima memaénécmima.

¹² Ezelañginawac ac imi kuaginawac kápésic wanzac. Saec ac zéma ikoc ac zéanzu imuac niñac waina séwi eñeñ wamma kecgicnec énéc énépésia wammac.

¹³ Qeri gericganéñ onona, qahac wammuc séhaiguc onona. Hémma Anutunéñ Yakoboac qelihéra sugginaiguc inicgaleñ keczac imi niñasarimu. (Ohec)

¹⁴ Wañu ieneñ ama sinjiyu lilingéma hama kazu ésécnec qacma lelecgéanzu.

¹⁵ Ieneñ nene niñac hocma lelecgégic tomençina ménda qeyu lelecgémanec kecgic ama gianñazac.

¹⁶ Ni imi guac kucga mepésigemma sinunec guac goi héihéiga meyacma legic héigemmañ. Gi imi nuac demin selina baec boñaguc nanaña. Wañu zérabéra naléiguc sanji sançina wanzañ.

¹⁷ Nuac kucna, ni gi mepésigemmañ. Anutu imi neuj kiropo selina baec boñaguc nanaña. Anutu imi ewa biric wañ néñazac.

60

Anutuac héima nammu.

¹ (Legic galeñawac; 'Sésépac acac baorac zariñ.' imuac ewaiguc héihéiya, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc pakeñ ac wañ énécmimañ zé oyec. Dawidinéñ Aram Naharaim* zéma Aram Zobaguc† yaré wamma yéwéri mihicñiyecac eñeya kawali ic Yoapnéñ yaré ic énépésima lilingéma hama Edom ic 12,000 imuac séc baec boña wéñwéngia sei heyec imuaru unugic nalé imuaru oyec.) Anutu héñacnina mema héndéñ énécmima qeri biric wañ néncminec. Wañu deguc mehiaru néncmima.

² Geñ wanna baec mimiñzalizac, geñ wanna baecnéñ tézac. Téma hirizac imuac niñac toroqema qotona.

³ Geñ imi geñga ic embachéçga nalé yéwéria mihicñi néncmizañ. Waiñ tarac turuc mihicñi néncmimia gumu néncmima neyiñ.

* **60:1:** Mesopotamiawac Not Wes iguc Aram ic kecgic ionac qacgina. † **60:1:** Siria baec namuñaguc Aram ic kecgic ionac qacgina.

⁴ Néñ eega héianzu ionac filac énécmima énézéna ac hélawac meyacgic eñec. (Ohec)

⁵ Goi héihéi wañ énécmianzañ neñañ metecgé néncmimañ zé acnina melen néncmima méra héiganéñ metecgé néncmima.

⁶ Anutunéñ ocmuñ téréyaiguc nénezéyec imuac séciguc; Ni Dawidinéñ téçgéma aria memañ. Sikem baec méndemma Sukot baec wéñwéngia imuac séçya olommañ.

⁷ Gileade imi nuac, Manase imi imuhucyanec nuac, Eferaim imi nuac aiñ opocna, Yuda imi ic kewu qarucna.

⁸ Moabi imi nuac naec naecac doku pakena, Edom baeciguc imi héna usuna giliwa hemac, Fileset baec imi nuac wamma qacmac.

⁹ Méréneñ nuagicma ama neuj kiropo seliaguc keremmac? Méréneñ Edomoac héna nézéyu hémmañ.

¹⁰ Anutu geñ nini ménda wai néncmizañ me? Anutu gi neñañ téñgiñ ic iniguc momacnec ménda kenzañ.

¹¹ Méra néncmima hazéchécnina un-uwiñ. Ic onac añgéñ titi ai imi gorosonja wanzac.

¹² Imuac nini Anutuac muru héima namma efima kembin. Inéñ mia hazéchécnina tidacgé énécmimac.

61

Anutunéñ añgéña timac zéma ninzéngéyec.

¹ (Legic galeñawac; wañgoñ hésiaguc qema héihéiya, Dawidiac legic zéra.) Anutu nuac qaçacna nimma zéwelecnawac gezac haina.

² Ewa qerina imi helanzi mimia wañu baec tetecgia igucnec guac qacma héhélizua.

Nuagicma hoc yanda ni nogiczac imuaru keñ nopocna.

³ Gi imi nuac sanji sançina, neuj kiropo selia hazéchéçna hézicgé énécmimia.

⁴ Ni hémbénaña guac haliiguc kecmañ. Néñgacma qeñgañgawac amiaiguc hama kecmañ.

⁵ Anutu zézé seli acna nimma eega héianzu ionac ai buña imi nuac qenénec.

⁶ Ic kewu iwac kekecya imi mehorugina yawuᅇa yawuᅇa ogicma emma kecmac.

⁷ Inéᅇ hémbénaᅇa Anutuac wésiaiguc ic kewu waᅇ énécmima kecmac. Goi héihéiga hémbénaᅇa zéma hakaga héla zéréᅇ qéréᅇ wamma wammima héᅇgaleᅇ wammiwésémaᅇ.

⁸ Imuhuc wanna ni guac qacga nalé tetcgia qahac mepésima kaiweya kaiweya zézé seli acna meselima wammaᅇ.

62

Anutu arunec sac héima nammaᅇ.

¹ (Legic galeᅇawac; Yédudun tanera méndacma ooya, Dawidiac legic zéra.) Qeri uᅇananéᅇ bémzéhᅇnec Anutuacnec sac niᅇkumuma kecmāᅇ. Nuac aᅇgéh titi imi iwarunec haanzac.

² Inéᅇ sac nuac zamanziᅇᅇna, aᅇgéh titina, demih selina baec boᅇa eᅇeᅇaiguc nanaᅇa, imuac ni kuneᅇ yanda keᅇqᅇ haᅇ ménda wammaᅇ.

³ Nalé dahecac séc ini ic demih qasima nanaᅇa zéma demih mimihzalia imuhucya ni nuwih zé momacnec néfacgé némbih zé wanzu?

⁴ Ieneᅇ dimuhuc wammimi ou eᅇeᅇa igucnec mama qemac zéma niᅇareᅇgéma ac ikoc efima zéanzu. Kuaginaneᅇ mériaᅇ ac zéma qeriginaneᅇ saec ac zéanzu. (Ohec)

⁵ Niᅇkumuma kekecac kuha imi Anutu arunec sac haanzac. Imuac niᅇac qeri uᅇana gi imi bémzéhᅇnec iwacnec sac niᅇ kumuma kecbésémaᅇ.

⁶ Inéᅇ sac nuac hoc saiwana zéma aᅇgéh titina zéma demih selina baec boᅇaiguc nanaᅇa, imuac ni keᅇqᅇ haᅇ qahac kecmāᅇ.

⁷ Aᅇgéh titina zéma edamunaneᅇ Anutuac muru hezac. Nuac zamanziᅇᅇna selia zéma saᅇgi saᅇgina imi acguc Anutuac muru hezac.

⁸ Anutunéᅇ neᅇaᅇ saᅇgi saᅇginina imuac mia, ic embac ini, naléya naléya iwac muru héima namma iwac wésiaiguc ewa qerigina zéqolacgéic mayu. (Ohec)

⁹ Hélécnec baec ic maqeqeya* imi héla qahac,† ic eᅇeᅇa acguc ac ikocginaguc, momac yanda eᅇaᅇ eegina imuac qétéya imi komodia dac, korohénni wéséséac réwéria ménda ogicmac.

¹⁰ Hénia qahac hélanzi énécmimia haka imuhucyawac héima namma iwawai onagicma késagic imuac nimbupuc héla qahac imuhucya ménda wammu. Waᅇu hinacgina yandima kuneᅇ yanda he énécmizaciguc kileᅇ imuac ménda niᅇkinzéhᅇ wammu.

¹¹ Anutunéᅇ hatac éréhécnéhᅇ ménᅇ zéyu yomuhuc niᅇi; Kuc imi Anutuac buᅇa wanzac.

¹² Mih Kewu, geᅇ icya icya wamma meanzu séc bakia meleᅇ énénécmianzaᅇ imuac niᅇac goi héihéi imi acguc guac buᅇa.

63

Anutu ninzéhᅇgéma ewa bémzéhᅇ mi-hicᅇiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra, baec kisiaiguc kerec nalé imuaru oyec.) Anutu, gi imi nuac Anutu, kekec uᅇananéᅇ moczoᅇnec guac hochoc wamma baec kéra kérasia, kic giligili mihicᅇi néneᅇa imuaru gi niᅇ héhéli gémma kecba nuac séwina acguc guac siᅇsiᅇ waᅇ néᅇu keczua.

² Ni guac kucga zéma edamuga hémmaᅇ zé yomuhuc ocmuᅇga téréyaiguc kichihi wamma keczua.

³ Guac goi héihéiganéᅇ kekec ogiczac imuac kua tasénanéᅇ mepési gémmac.

⁴ Imuac kekecnawac séc gi mepési gémma guac qacgaiguc mérana meyacma zéwelecmāᅇ.

⁵ Aᅇaroroc zéma haléc sic qeriaiguc heheya neanzu ésécnec nuac qeri uᅇananéᅇ sécgémimia waᅇu kua tasénanéᅇ ségiségi wamma gi mepési gémmac.

⁶ Ni hehe tatacnaiguc gi niᅇqeli gémma siᅇiyaiguc kicqeli kecmā qerinanéᅇ guac zénimmaᅇ nalé imuaru imuhuc wammaᅇ.

⁷ Gi nuac héipucna waᅇ nénnec imuac niᅇ imuhuc wammaᅇ. Ni guac qeᅇgaᅇgawac amiaiguc ségiségi wamma legic héimaᅇ.

* 62:9: Baec icac naᅇhécgina. † 62:9: Hebiraió aciguc; wésésé.

⁸ Nuac kekec uņananéh qéhéréngaiguc naņu méra héiganéh népési seligianzan.

⁹ Kekec uņana mihicņima qewiņ zé wanzu imi eneņ baec séséh hiņgac hiņgaraiguc hiņgacmu.

¹⁰ Sounéh énériyu haséh kazuac neneya wandacmu.

¹¹ Néh ic kewu inéh* imi Anutuac ségiségi wamma. Waņu guac zéseligéņgic séc zézé bipi ac waņgémmu, néh ac ikoc zéanzu ionac kuagina imi wézéc qeénécmimac.

64

Angéņa timac niņac zéwelerec.

¹ (Legic galeņawac; Dawidiac legic zéra.) Anutu, niņyéwécnawac ewa hétéh imi nimma hazéc hécnawac bac yandi yandi yandi igucnec metecgé némbésémaņ.

² Gi ni musaņgé némma ic biria ionac niņareņ areņgia saņa imuacnec zéma tilic qilic ic ionac qewelon igucnec ni musaņgé néna.

³ Ieneņ ezelaņginawac zéra imi sou ésécnec qericma acgina howura zakonj ésécnecnéh muinéņanzu.

⁴ Sasaņgiaiguc ic solaņa unuwiņ zé bac yandi yandi ménda wamma éléņnec unuanzu.

⁵ Ieneņ haka biria wambiņ zé niņkumugic heheya imuac selianec kesa aņgétima sasaņgiaiguc bétac haiwiņ zé eminimma méréneh hia ninicmac zéanzu.

⁶ Héna ac logilogiac haka imuac hohoc ai mema neņa hēna diwi qiwiliņa qacguc niņareņ gédacziņ zéanzu. Hēlacnec eņac eņac ionac ewa siņgina zéma ewa qerigina imi hiņgac hiņgara.

⁷ Néh Anutunéh ini unumac. Éléņnec zakonjéh unuyu biridacmu.

⁸ Eņa ezelaņ ginanéh waņu qonzontonj géma maunuyu birianzu. Waņu inicanzu séc orucgina gilianzu.

⁹ Ic momac yanda bac yandi yandi wamma Anutuac ai zéauma haka silicya qerianéh hiņgac hiņgarawac nimmu.

¹⁰ Ic solaņa eneņ Yaweac niņac wamma zézé ségiségi wamma néngacma iwac

muur kemmu. Qeri solaņ keczu séc ségéra herec wammu.

65

Mériaņ hemiyu ewa hia ac zéyec.

¹ (Legic galeņawac; Dawidiac legic zéra, 'Legic'.) Anutu, mepé qepésiac legicnéh Zioniguc guac mambéc hezac. Ic eneņ zézé seli acgina meselima wandacmu.

² Anutu gi zéwelecnina niņanzaņ. Ic séwiginaguc moczonj guac muru hamu.

³ Képésicnéh nonogiczac. Gi kēpésicnina aunéncmina.

⁴ Ic embac geņ unuruna hosucgaiguc hama kecanzu imi eneņ ségiségi ginaguc. Guac amaga, guac ocmuņ téréyawac tanec hēnsoroc sorocgia imi hēņni zézé ségiséginéh sécgé néncmimac.

⁵ Miņ Kewu geņ mia haka solaņa méndacma haka silicga welic welicgianéh acnina meleņ néncmianzan. Neņa aņgéh titinina Anutu, baec tetcgia zéma konduņ lakec arunecnéh guac muru héima nammuc hezac.

⁶ Gi kucga imi rikuņ ésécnec zikima kucganéh baec boņa miyacgénc.

⁷ Konduņac hétēja zéma temboņawac hétēja zéma ic embac ionac qewelonj yanda imi mebélac géanzaņ.

⁸ Baec tetcgiaiguc kecanzu imi eneņ guac asé kiwiga méréra niņac bac yandi yandi waņanzu. Wainéncmina ama gĩaņgiaņawac naguya zéma ama mariyawac naguyaiguc séc ic embac keczu momac yanda neņa ségiségi legic héiwiņ.

⁹ Baec goiya héima doku haimima halécya mihicņima Anutuac doku téfaraiguc doku tina sécgéanzaņ. Baec imuhuc mindiņima nene yaka* mihicņi néncmianzan.

¹⁰ Geņ mia ai takareņiguc doku sécyā haimima baec boņa héimindiņima kia silic silicyanéh héiyu qérawia qeanzaņ.

¹¹ Ai yawuņnina imi guac ewa hiawac mériaņneh ic kewuac opoc héimina, tikenj tiha waņanzaņ baec imuac séc halécyağuc waņanzaņ.

* 63:11: Dawidinéh eņeya niņac zézac. * 65:9: Hebiraiō aciguc; seņgoņ padi.

12 Baec kisia, baec lulucyaguc imi acguc halécyaguc wanju, baec bonja komoc komocnéj zézé ségiségiac séwi usuginaguc† wanju.

13 Baec lulucyaiguc ramanéj hoturu mima hezac. Baec wénwéngia kondonjaiguc imi padinéj hoturuma hezac. Imuac momac yanda ienej ségiségi wamma qacma legic héizu.

66

Anutuac hiaya niñac mepésimigic.

1 (Legic galenawac; Legic ménjac legic zéra.) Baera baera Anutu zézé ségiségi wammigic.

2 Qac buñayawac edamuya imuac legic héimima mepé qepési edamuyaguc héimigic.

3 Anutu yomuhuc ézégic; Yei guac aiga imi eeyaguc yéwéria. Guac kucga yanda niñac hazéchécga enej méra bacgaiguc keczu.

4 Wanju baera baera enej simiñ héima legic héigemma guac qacga mepési génzu. (Ohec)

5 Hama haka silic Anutunéj wamma meyec imi héngic. Baec ic neñañ niñac wamma meyec imi eeyaguc yéwéria.

6 Anutunéj kondun melenju baec wanec. Wanju doku téfara qeriru baec hena doku nówéc hagic. Hama iwac niñac ségiségi wanij.

7 Inéj kuhanéj hémbénaña ninicgalen wan nénécmima kicyanéj baera baera hénsosolianzac. Imuac ac qeçe ic ini séwi eñej ménda wammu. (Ohec)

8 Ic embac momac yanda ini Anutu mepésima legic héimigic. Ewa hétéj iminéj héiyu nimmac.

9 Inéj kecec uñanina galengé nénécmiyu kekecninaguc kecanziñ. Wanju inéj nangé nénécmiyu hénaninanéj tisuqisura ménda wananzñ.

10 Anutu gi imi manam batuc wan nénécmima siliwa oanžu éséc nec mezeric nénécminec.

11 Imuhuc wamma nonagicma ufciguc nonopocma yéwéri qacninaiguc hai nénécminec.

12 Wanju wai énécmima ic embac ienej orucnina tidacgéma kenha wanjic. Nini geric zéma doku yanda qericma hani geñ mia héré nénécmima baec halécyaguc imuhucgeñ nonopocnec.

13 Ni hofac ooac buña mema amaga téryaiguc emma zézé seli acnawac tasia imi melenj gémmañ.

14 Imi mia kua tasénanéj zéseliyi. zérabéra naléiguc nuac kuananéj zéseliyi.

15 Ni rama iwawac wéréñaguc zéma halécyaguc hofac ogemma burumakao iwa zéma noniñ momacnec haigemmañ. (Ohec)

16 Anutuac bac yandi yandi wamma kecanzu ini moczon hama niñgic. Anutunéj kecec uñanawac ai meyec imuac zéau énécmimañ.

17 Neñ nena kuananéj qacmima ezeñanén legic héimimañ.

18 Ni qerinaiguc kápésic dongéma kecbinec inéj ménda niñ némbacnec, néj

19 inéj hélacnec niñnémma nuac zéwelecnawac gezac qeyec.

20 Anutu mepésimigic, inéj zéwelecn ménda elicgéma goi héihéiya ménda añgé tinéjec.

67

Anutu mepésimimu.

1 (Legic galenawac; wanjon hésiaguc, legic ménjac legic zéra.) Anutu, goi héihéi wan nénécmima mériañ nénécmima kic tanecga asahagucnéj ninicna. (Ohec)

2 Imuhuc wamma guac hena imi baeciguc, guac añgéñ titiac buña imi baera baera énézéna nimmu.

3 Anutu wai énécmima baec séc ic embac tuña tuña gi mepési gémmu. baec séc ic embac momac yanda ienej legic héigemma.

4 Énézéna baera baera ségiségi wamma ewa hia nimma legicya héimu. Inéj ic embac kenkésa hakésaya qahac zégési énécmima baec qahaiguc ic embac hénia hénia imi galengé énécmimac. (Ohec)

5 Anutu wai énécmima baera baera ic embac ienej gi mepési gémmu. Ic embac momac yandanéj gi legic héigemma.

† 65:12: Hebraio aciguc; rikunjinaguc.

⁶ Baecnéh héra haizac. Anutunéh nenəŋ muru mériaŋ nénécmimac.

⁷ Anutunéh mériaŋ nénécmiyu baec tetcgia séc moczoŋ Anutu eeya héimu.

68

Mepé qepési zéma ewa hia ac.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra, Legic.) Anutu yaru, hazéchéra héndéh énécmiyu tuidacmu. Héŋara meanzu ionac waŋ énécmiyu moczoŋ iwac murunec néŋgacma kendacmu.

² Luhucnéŋ hofac mihilaŋgéyu keŋanzac ésécnec nesi énécmiyu kendacmu. Gericiguc kendolnéŋ pépélíma maanzac ésécnec ic biria eneŋ Anutuac wésiaiguc humu qai wandacmu.

³ Ic solaŋa eneŋ ségiségi wamma Anutuac wésiaiguc técgéma aria mema ewa hia nimma ségiségi wammu.

⁴ Anutuac muru legic héimima iwac qara mepésimimu. Hosusuiguc tacma baec kéra kérésiaiguc keŋha waŋaŋec i meyacmigic.* Iwac qara imi Yawe, wésiaiguc técgéma aria memu.

⁵ Rara téréyaiguc kecanzac Anutu iminéŋ gupaŋ merac onac maŋgoc zéma embac malé onac zégésigési ic kiwa wanzac.

⁶ Anutunéh niŋgumbi niŋguŋ keczu imi ama géséhéra mihicŋi énécmima hésa amaiguc keczu imi metecgé énécmima kekecgina mébéreŋgé énécmianzac. Néŋ acqeŋe ic ionac tacyacac buŋa imi baec kérékérésia waŋanzac.

⁷ Anutu, ic embachéŋga wéséŋaiguc walac keŋnec nalé imuaru, baec kéra kérésia qericma keŋec nalé imuaru, (Ohec)

⁸ baecnéh hiriyu kurumeŋnéŋ mayec.† Waŋu Sinai baec boŋa acguc Israelac Anutu guac wéséŋaiguc hiriyec.

⁹ Anutu geŋ kia sécyá haina mayec. Guac mératéc buŋahécŋanéŋ météqététaŋ waŋŋic meseli énécminec.

¹⁰ Imuhuc wamma guac henaoriŋ héŋga imuaru onopocna kecgic. O Anutu, geŋga

hiaga niŋac maŋeŋeŋa ionac imi iwawai mihicŋi énécminec.

¹¹ Geŋ ackuazéc nénézéna embac gezac qézéh ac zéauanzu imi tuŋ yandaguc wanzac.

¹² Téŋŋiŋ ic tuŋa tuŋa ionac ic kewu héŋŋinanéh ichéra iniguc néŋgacma kendacŋic, embac amaiguc kecgic ieneŋ‡ acguc téŋŋiŋ ic onac ama baec saocyaiguc iwawai mema hama méndéh énécmiyec.

¹³ Ini rama demin qeriaiguc heŋic tamera imi kembo nei qeŋgaŋa siliwanéh oso osoya, nei zucya goli qaoranéh oso osoya ésécnec waŋec.

¹⁴ Wandac wandac medac medac miŋinanéh ic kewu héndéh énécmiyu Zalmoniguc komboc efefia luhucnéŋ mihilaŋgéyu sicsaoc maanzac tanec waŋŋic.

¹⁵ Basanac baec boŋa imi Anutuac buŋa. Basanac baec imi eŋeŋa yanda.

¹⁶ Baec boŋa eŋeŋa eŋeŋa ini némac niŋa baec boŋa§ Anutunéh tacyac wammaŋ zé wanzac imuac nimbupuc wamma héŋ sosolizu? Hélacnec Yawenéŋ baec boŋa imuaru hémbénaŋa kecmac.

¹⁷ Anutuac yaré qeŋeac becosicac karesi imi zaŋgéŋina tausenja tausenja wanzu. Miŋ Kewunéh sugŋaiguc keru héŋni Sinai baec boŋa tacyacac buŋa téréyaiguc keczac ésécnec wanzac.

¹⁸ Gi ou eŋeŋaiguc eŋnec nalé imuaru hésa ic énépésinec imi héré énécmima kemma ic onac murunec me acqeŋe ic ionarunec acguc momacnec sese menec. Mema Yawe Anutunéh imuaru tacyac wammaŋ zé eŋec.**

¹⁹ Kaiweya kaiweya yéwérinina nonag-icma bisianzac Miŋ Kewu Anutunina imi mepésimimu. (Ohec)

²⁰ Anutu imi aŋgéŋ titi miŋjina. Humuc igucnec qiziziŋgéma keŋkeŋa imi Anutuac murunec.

²¹ Hazéchéra ionac orucŋina, nalé séc képésicac hena tima keŋha waŋanzu imi onac oruc zuc ic kewuac opoc tanec mezericŋic heheya imi Anutunéh qéséma unumac.

* **68:4:** Kiwi tosaraiguc; 'meyacmigic' ménda oma 'hena yanda haimigic' ooyawac hezac. † **68:8:** Anutunéh Mose hena ac miman zé mayec nalé imuaru gururu mericma parandan pilitic qeyu hosusu zapéla mayec imuac niŋqelima zézac. ‡ **68:12:** Hebiraio aciguc; embac mén amaiguc kerec. § **68:16:** Zion baec boŋa niŋac zézac.

** **68:18:** Zion baec boŋaiguc eŋec.

²² Miñ Kewunéñ zézac; Neñ wañ énécmiwa ieneñ Basan igucnec lilingéma hamu. Wañu kondun hinggac hinggara igucnec munğuc lilingéma érému.††

²³ Hagic eneñ humumia unuma sacginaiguc hénagina tindunğégic kazugina acguc sacgina nemu.

²⁴ Anutuna, ic kewuna gi ocmun téréyaiguc kereña ieneñ gégic.

²⁵ Walac legic héihéi ic eneñ hocma keñgic imuac andiaiguc wañgoñ ic eneñ embac serañ tambariñ ginaguc ionac sugginaiguc méndac énécmima keñgic.

²⁶ Israel hénaroiñ sugginaiguc Miñ Kewu Anutu mériañ ac wammigic. Israelac doku hogocya igucnec hicñihicñiya ini imuhuc wammigic.

²⁷ Imuaru imi ziağina Benzaminac sac taséhéra ieneñ kiwa wañ énécmima keçgic. Wañu Yudawac galeñhéra zéma Sebulonac galeñhéra zéma Naftaliac galeñhéra ieneñ momacnec keçgic.

²⁸ Anutunéñ kucgina zéhiaru énécmizac. O, Anutu neñañ niñac wañ nénéç mineç imi meseligina.

²⁹ Ocmunğa Yerusalem taczac imuac niñac wamma ic kewu eneñ guac sese mema hamu.

³⁰ Zéléñ baeciguc haséñ yañ zéma burumakao iwa tunğuc zéma baera baera imuac burumakao merawa imi ac geriwaguc wañ énécmima. Anutunéñ ic yaréac siña niñanzu imi héndéñ énécmima siliwagina tidacğeyec.

³¹ Ic kuneñ eneñ Izipte baeciguc éréçic, Etiopia ic eneñ focdac méragina meyacma Anutuaru opocamumu.

³² Baecac héngaleñ ama areña yanda moczoñ Anutu legic héimimu. Miñ Kewu mepésimimu. (Ohec)

³³ Inéñ kurumeñ kerecac keczac imuac qahaiguc tacma parandañ ésécnec ac zéanzac.

³⁴ Anutuac kuha zéau énécmigic. Iwac eeya yéwérianéñ Israel qacginaiguc hezac. Iwac kuhanéñ kurumeñiguc hezac.

³⁵ O Anutu ocmunğaiguc keczanzañ gi imi welic welicğiguc. Israelac Anutu imi

eneña ic embachéra ionac kuc énécmima meseli énécmianzac. Anutu mepésimigic!

69

Qenesi wawaña igucnec metecgé mimac niñ welerec.

¹ (Legic galeñawac; ‘Baorac zariñ’ ewaiguc, Dawidiac legic zéra.) O Anutu ni metecgé néna. Dokunéñ déméñnaiguc* éréma séçgézac.

² Ni hauruc gizoñ dumunğa qahac imuac qeriaiguc hinggacmanec keczua. Ni doku hinggac hinggaraiguc hinggacba, temboñ yandanéñ hoturu nénzac.

³ Guac qacma keçba kucna qahac wañu, déméñna kéraçerasia wanzac. Anutunawac mambéc keçba kicna acguc méiméiña wanzac.

⁴ Héniana qahac mézétiti wannénzu imi oruc zucna ogicma sasala wanzu. Héniana qahac numa mebiri némbiñ zé wanzu imi eneñ gelec malec qahac. Iwawai ni kowu ménda meyi, wañu meleş énécmimañ niñac téñésima qesinéñgic énécmimañac hezac.

⁵ Anutu, gi imi ni ic témpinğa keczua héniana imi ninzañ. Imuac képésicna kicgaiguc winiñu hezac.

⁶ Kurumeñac téñgiñ ic tauseña tauseña Anutu Yawe, guac niñkumuma keczazu imi eneñ nuac niñac wamma gamugina nimbu niñac. O Israelac Anutu, guac hochoc ai meanzu imi eneñ nuac niñac mematiti mihicñiwu niñac.

⁷ Gamunéñ kic tanecna osonénzac. Wañu ni guac niñ wamma imi bisiqatén wanzua.

⁸ Ni nuac dac munahécna ionac muru ic méréra ésécnec wamma keczua. Sac taséhécna ionaru ic enia tanec keczua.

⁹ Imi mia guac amagawac siñniñ henénzac iminéñ geric bélañ ésécnec noyu imuhuc wanzua. Zébiri géñanzu ionac zébiri qébirinéñ nuac qacnaiguc mazac.

¹⁰ Ni nene ziki keçma keçec uñana memaamuma keçba ic embac eneñ zédesi wañ nénzac.

†† **68:22:** Hénia imi Anutuac hazéchéra eneñ néngacma kemmuac séç qahac wañu baec boña zunğ igucnec me Kondunğ Humumia imuacnec lilingéma hamuac hezac. * **69:1:** Hebiraiac aciguc; keçec uñanaiguc.

némbiņ zé waņanzu imi waņ énécmína andé andé kemma gamu mihicņimu.

³ Ahaec, ahaec zéma desizu imi waņ énécmína gamugína niņac wamma andé andé kendacmu.

⁴ Guac hochoc waņanzu imi moczoņ waņ énécmína guac niņ wamma ségiségi wamma ewa hia nimmu. Waņu guac aņgėņ titiac niņkumuma kecaņzu imi waņ énécmína nalé séc Anutu imi kuney yanda! zémanec kecmu.

⁵ Ni maqeçeya zéma météqététaņ keczua. Anutu focdac hawésémaņ.

Gi imi nuac héipucna. Ni metecgé nénéņa imuac miņina, sosola ménda wamma focdac hawésémaņ.

71

Saiwa memima méra mimac niņac zéwelerec.

¹ Yawe ni néņgacma guac muru hazua. Hémbénaņa gamunaguc ménda wammaņ niņac galeņgė nénna.

² Hakaga solaņanéņ metecgéma hulac némbésémaņ. Gezac qenimma metecgé némbésémaņ.

³ Gi imi nalé séc saņgi saņginawac baņec wambésémaņ. Gi imi nuac zamanziņ zéma demiņ seli baec boņaiguc nanaņa, imi aņgéna timac niņac zéna hicņima hezac.

⁴ Anutuna ic biriawac méria igucnec metecgé nénna. Kaiziliweņ zéma biria meme icnéņ népésiyu méria igucnec metecgé nénna.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Miņ Kewu Yawe, Nuac niņkumuna imi guaru hezac. Komocna igucnec guac muru héima namma kecaņzua.

⁶ Neņgocnawac hériiguc kecbanec népésinecac népésianzaņ. Neņgocnawac tomeņaiguc kecha geņ nuagicna mayi. Mepé qepésina zéņgė toroya qahac imi guac buņa wanzac.

⁷ Ic tuņagucnéņ nuac niņgic ic témpiņa tanec waņu néņsosoligic. Waņu geņ mia nuac saņgi saņgi selina waņanzaņ.

⁸ Nuac kuananéņ kaiwe herec guac edamuga zéauwa mepé qepésiganéņ sécgéanzac.

⁹ Ic yanda wamma kecmāņ nalé imuaru ménda wainémbésémaņ. Kucna audacba mamaya waņu ménda wai némbésémaņ.

¹⁰ Hazéchécna ieneņ nuac zéemi niņzu. Waņu kecec uņanawac awima taczu imi eneņ nuwiņ zé zéareņ wamma yomuhuc zégic imuhuc zéwelecza;

¹¹ Anutunéņ i waimizac metecgé mimiawac ic méņ ménda keczac, nesima késani.

¹² Anutu lakec ménda néņgac némma kembésémaņ. Nuac Anutuna focdac méra némbésémaņ.

¹³ Waņénécmína qeri uņanawac hazéc wannénzu imi eneņ gamu qeçe zéma humuc mihicņimu. Waņénécmína mebiri némbiņ zé wanzu imi zédesi zéma mematitinéņ hoturu énécmimac.

¹⁴ Ni imi nalé séc guac niņkumuma gi séc méņ meemma mepési gémmaņ.

¹⁵ Ni guac haka solaņa oloņ oloņawac séc qahac imi zéma guac aņgėņ titiac ai imi kaiwe herec zéau énécmimāņ.

¹⁶ O Miņ Kewu Yawe, ni guac hama guac wawaņ memega kuhaguc imi mepési gémmaņ. Ni guac haka solaņa imuacnec sac niņqelima zémaņ.

¹⁷ Anutu gi imi ni komocna igucnec ac pakeņ ku nénnecac néņanzaņ imuac mia ni éréma deguc guac wawaņ memega welic welicgia imi zéau énécmianzua.

¹⁸ O Anutu ni ic yanda wamba oruc zucna lalac lalac wammac nalé imuaru acguc ni ménda wainémbésémaņ. Ni kucga imi hicņisai méndacma hahaya ionac énézédacmaņ imuac nalé sura séc ménda wainémma niguc kecbésémaņ.

¹⁹ Anutu guac haka solaņa imi eneņa yanda. Anutu gi haka silic kuney yanda menec, imuac méréneņ gi ésécnec wammac.

²⁰ Zérabéra réwéria sasala mihicņi nénneac Miņ Kewu geņ mia ni muņguc meqeli némma baec dumuc sira hiņgac hiņgara igucnec muņguc hérénéņa érémaņ.

²¹ Ni séc méņ meyandi nénna. Liliņgéma ewa qerina mebélacgé nénna.

²² Anutuna ni gita kulelenéņ gi mepésima guac haka héla imuac

mepésigémman. Israelac Miñ Kewu téréya ni gita kulelenéh gi mepési gémman.

²³ Gi mepési gémba, kua tasénanéh ségiségi wamma qacmac. Wañu kekec uñana añgèña tinec imi acguc imuhuc wañgémmac.

²⁴ Nuac ezelaña acguc kaiwe herec guac haka solaña zéaumas. Imi mia mebiri némman zé wanzu imi enej gamu mihicñima sicsaoc wanzu imuac mia imuhuc wañgémman.

72

Ic kewu nañgémima galeñgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Solomonac legic zéra.) Anutu guac niñgési gésigawac kuha imi ic kewu iwac miwéséman. Solañanec galeñgé énécmiawac kuha imi ic kewuac naña mina.

² Inéñ ic embachécga solañanec niñgésima maqeçe hécgá héná ac méndacma dindiñanec zégési énécmimac.

³ Inéñ imuhuc wañu baec boña eñeña eñeñanéh ic embac ionac mériañ mihicñi énécmimu. Wañu baec boña komoc komoc acguc imuhuc wañ énécmimu.

⁴ Wañu inéñ ic embac maqeçeya héipuc wañ énécmima météqététañ ic añgèngina tima helanzi énécmianzu imi hézèngé énécmidacmac.

⁵ Inéñ kaiwe zéma maso nañicnec nañselima hicñisaiya hicñisaiya inicgaleñ wammac niñac wammiwéséman.

⁶ Inéñ qézézac qegic mama heheya imuaru kianéh mazac ésécnec, wañu kia yanda baec mézécgéanzac ésécnec wañ énécmimac.

⁷ Iwac naléiguc imi ic solaña enej yandi saima kecgic maso asaha nañunec luae sécgé énécmima hemac.

⁸ Inéñ kondun hénihénia igucnec tetcgiawac séc, doku téfara Yufurata igucnec baec tetcgiawac séc galeñgé énécmimac.

⁹ Baec zéléñaiguc kecanzu imi enej iwac wésiaiguc sicgémigic hazéchéra enej seito-ton ezelañ ginanéh bézéma nemu.

¹⁰ Tarasisi zéma kondun baec komoc komoc imuac ic kewu ieneñ takis haimimu.

Arabia zéma Ediofia* ic kewunéh sese eeyaguc mema hamu.

¹¹ Ic kewu momac yanda wésiaiguc sicgémigic baera baera i welenqemimu.

¹² Inéñ ic embac iwawai niñac osiqosi kecanzu imi enej qacgic metecgé énécmima maqeçeya héipuc ichécgina qahac imi metecgé énécmianzac.

¹³ Inéñ maqeçeya zéma météqététañ kekec ionac ewa biric wañ énécmima iwawai niñac hochoc ai mema kecanzu imi humuc igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁴ Inéñ ic embac helanzi énécmianzu ionac murunec zéma kaizilíweñ ic ionac murunec sacginawac niñu eeyaguc wañu kekec uñagina añgèngina tiénécmianzac.

¹⁵ Inéñ kekecyaguc keru Sebawac goli mema hama iwac muru haimimu niñac wanzua. Wañu ic embac ieneñ iwac niñac wamma nalé séc zéwelecma kaiwe herec legic héimimu niñac wanzua.

¹⁶ Baec séc padinéñ sécgéma hemimac. Baec boña qahaiguc acguc padi heyu luhucnéñ mihilañgéyu Lebanonac ic hésa ésécnec hirima nammac. Ama areña yandaiguc imi ic embac enej imi baec kisiaguc zéléñ ésécnec kucginaguc saima kemmu.

¹⁷ Qara imi hémbénaña, kaiwe ésécnec hehe seli hemac. Ic embac ionac imi iwac niñac wamma mériañ énécmiyu memu. Baera baera ic embac ieneñ iwac mia mériañaguc zémimu.

¹⁸ Momacguc eñeyanec wawañ meme welic welicgia wañanzac Israelac Anutu, Yawe mepésimimu.

¹⁹ Qara zézé bipiyaguc imi hémbénaña mepésimimu. Baec séc iwac edamuyanéh sécgéma hemac, hélacnec, hélacnec!

²⁰ Yesiac naña Dawidiac zéwelec méñnéñ you hama tecgézac.

Kiwi 3

73

(Legic 73–89)

Hélanzi énécmianzu ionac méra igucnec hulac énécmimac niñ zéwelerec.

* 72:10: Hebiraio aciguc; Shewa zéma Sewa.

1 (Asafeac legic.) Anutunéh Israel ionac sucginaiguc ewa qerigina lalac lalac kecanzu ionac muru hia wañ énécmianzac.

2-3 Néñ ni imi kaiziliweñ ic ionac kekec mériañaguc imi hémma séwi eñeñ ic ionac nimbupuc wañi imuac niñac hénana tisuqisurac wamma manumañ zé wañec. Wañu nanañawac qambaña imi keñ sañgimañ zé wañec.

4 Ieneñ imi humucac naléiguc acguc hafi geriwa qahac kucginaguc kecma humuañzu.

5 Tosara ionac ésécneç zérabéra ménda mihicñima yéwéri ménda mihicñianzu.

6 Imuac séwi eñeñginanéñ soronjina wañu kaiziliweñ ginanéñ ionac séwi usu wañanzac.

7 Ieneñ haléginaguc wañu kicgina qégélianzac. Wañu iwawai ewa siñginawac séc ogicma késa keczu.

8 Ieneñ zédesi wañ énécmima zébiri qébiri wañ énécmima séwi eñeñginaiguc tericgé énécmima helanzi énécmianzu.

9 Kuagina imi kurumeñac séc emma keczac. Wañu ezelañgina imi baec séc lelecgéanzac.

10 Imuac ic embac ieneñ lilingéma keñ toroqe énécmima dokugina kuaya qeqeya moczon qéçgéanzu.

11 Anutunéh dimuhuc niñtegicmac? Eñeña miñina imi niniñaguc wambacneç zéanzu.

12 Inictegicgic. Ieneñ imi ic biria ionac héniaquina imi ewa éréhéc ménda wamma kecma hinacgina meyandianzu.

13 Ni ewa qerina galeñgé kecba lalac lalac wañu mérana zuacma késpedesna qahac zéma kecañi imi héla qahac wanzac.

14 Ni kaiwe herec zérabéra mihicñima siñunec séc zéqindiñi wañnéñu kecañi.

15 Ni imuhuc zéaumañ zé zéwinec miñ kewuac nambérac héra ikoc wañ énécmiwinec

16 Dimuhuc hénia imi niñasarimañ zéma batucgéma nimba sécna ogicma yéwéria wañec.

17 Wañu Anutuac ocmuñ qeriaiguc keremma nimmaguc kekecginawac tetecgia imi niñasariyi.

* 73:26: Hebraio aciguc; zamañziñ.

18 Hélaçneç geñ mia ic biria ini baec susuraciguc onopocma humucac buña gili énécmianzañ.

19 Ieneñ dimuhuc éléñneç birianzu? Tericgé énécmima aurigic, usuñénécmima qahac wañanzu.

20 Ic neñañ gau igucneç yacma gau héñiñ imuac ninni eñomia wañanzac ésécneç gi yacbésémañ nalé imuaru ionac niñna eñomia wandacmac.

21 Ewa biric wamba wéiwéçnaiguc néyu

22 ni sicsaoc niniñna qahac kecba kicganéh néna wéségaiguc haséh yañ ésécneç wañi.

23 Wañu geñ mia nuac méra héinaiguc késana ni nalé séc giguc kecanzua.

24 Geñ pakeñ acganéh zéqindiñi némma biañ kecma edamugaiguc nuagicma kembésémañ.

25 Gi qahac wañu mérénéñ kurumeñiguc kecnéñzac? Gi qahac wañu, baeciguc méñac méñ niñkumuma keçmañac séc qahac.

26 Séwi qerina imi qasima kenzac, néñ Anutu gi imi ewa qerinawac kuha* zéma buñaña hémbénaña wanzañ.

27 Anutu héñacya mema lakeç keczu imi eneñ moczon biridacmu. Gi waigemma keñgic séc mebiñi énécmianzañ.

28 Anutuac hosuraiguc kekec iminéñ nuac mériaña wanzac. Gi imi nuac sañgi sañgina imuhuc zéma nimma wawañ memega moczon zéau énécmimañ.

74

Héngaleñ ama areñ yandaginawac zéweleçgic.

1 (Asafeac legic zéra.) O Anutu gi némac niñac hémbénaña wai nénécmizañ? Dimuhuc ramahéçga galeñgé nénécmianzañ ionac qeri biricac hofac qéfacgé nénécmizañ?

2 Hénaoriñ héçga ionac kisic areñ tuña tuña becarunec añgéñ tima metecgé énécmineç imi niñqeli énécmima guac baec boña téréya Zion imi momacneç niñqeliwésémañ.

3 Hémbénaña mebiñi mimia imuaru hénaga lilingéma hana, hazéchéçga eneñ

ocmuᅇga téréyaiguc kaiziliweᅇ hénia hénia wamma keczu.

⁴ Hazéchécgá eneᅇ imi geᅇ mihicᅇi nénécminec ama areᅇa yanda imuaru hériaᅇ héima filacgina imuaru kumugic nanzac.

⁵ Ieneᅇ imi naka meyacma ic zuᅇ héianzu ésécnecc waᅇ nénécmima keczu.

⁶ Deguc ieneᅇ imi naka zéma aiᅇ hamanéᅇ ocmuᅇac méra kiwi imi héiqéséᅇ wamma

⁷ ocmuᅇga geric higic zeyu guac qacga heyec imi zapi qema hezac.

⁸ Qerigananéᅇ imi qéséᅇni qahac wandacmac zéma Anutuac azoazoro amaya amaya baec yomuaru nanᅇic imi moczoᅇ kumugic zedarec.

⁹ Kiwi méréra méᅇ ménda hénziᅇ Anutuac tiliᅇtiliᅇ ic muᅇguc ménda keczac. Nalé dahecac séc imuhuc mehorugima kecmac imi sucninaiguc méᅇnéᅇ méᅇ ménda ninzac.

¹⁰ Nalé dahecac séc hazécganéᅇ zédesi waᅇgémmac? Inéᅇ hémbénaᅇa gi zébiri gémmac?

¹¹ Némac niᅇac méraga, guac méra héiga imi aᅇgétima zikima keczanᅇ? Méraga imi tétécgá igucnec hulacma méra némbésémaᅇ.

¹² Anutu gi imi becarunec nuac ic kewu kecnecc keczanᅇ. Waᅇu ic embac sugcinaiguc aᅇgéᅇ tinénéc mimiawac ai imi meañec.

¹³ Gi imi kucganéᅇ konduᅇ doku qericna éréhécc waᅇec. Doku qeriaiguc mokoleᅇ yandawac oruha qéséᅇnec.

¹⁴ Oawac oruha* hézéhégéma imi zéléᅇ yaᅇ baec kéra kérasiaiguc kecanzu ionac nene buᅇa énécminec.

¹⁵ Baᅇa zéna téyu doku yanda mayec. Doku téfara hémbénaᅇa keᅇkeᅇa imi zéna zicgédaec.

¹⁶ Siᅇi kaiwe imi moczoᅇ guac. Geᅇ mia maso† zéma kaiwe zéna hicᅇiyoc.

¹⁷ Baecac suc séré mihicᅇjima kaiwe nalé zéma kia nalé zéhicᅇjinec.

¹⁸ Hazéc héccganéᅇ zébiri gémma ic embac niniᅇgina qahac ieneᅇ guac

qacga zébiri qébiri wammizu imi niᅇ asariwésémaᅇ.

¹⁹ Kembo neiac kekec uᅇa‡ imi haséᅇ yaᅇ ménda énécmina, guac ic maqeqeya ionac kekec imi hémbénaᅇa eluᅇ ménda gumac.

²⁰ Baec tosara siᅇidéhégzac imuaru kaiziliweᅇ ic ionac baᅇec séccgéma hezu. Imuac niᅇac sisipac acga imi niᅇqeliwésémaᅇ.

²¹ Helanzi énécmimia ieneᅇ gamuginaguc andé andé ménda kemmu niᅇac waᅇ énécmina. Maqeqeya zéma iwawai niᅇac osiqosi kecanzu imi eneᅇ mepésigémmu niᅇac waᅇ énécmina.

²² Anutu yacma zé solaᅇanina. Ic témpiaᅇ imuhucyanéᅇ kaiwe herec zébiri qébiri waᅇgénzu imi niᅇqeliwésémaᅇ.

²³ Hazéchécgá ionac ewa hétéᅇ imuac eluᅇ ménda gumac. Yacma hazéc waᅇgénzu imi onac qewelonᅇ acginanéᅇ nalé séc guac muru haanzac.

75

Anutuac haka welic welicgiawac ewa hia ac wammigic.

¹ (Legic galeᅇawac; Ménda mebiru nénécmina. Asafeac legic zéra.) Ewa hia ac gézéziaᅇ, o Anutu nini ewa hia ac gézéziaᅇ. Guac qacga qacni hosucninaiguc kecma melenᅇ nénécmianzanᅇ. Ic eneᅇ guac wawaᅇ meme welic welicgiawac zéaugic guac qacga gezac ninaiguc heyu niᅇanziaᅇ.

² Gi yomuhuc zézanᅇ; Naléya imi mewa hezac, ni héna aciguc dindiᅇanec zégési énécmimaᅇ.

³ Baec zéma imuac tacyachéra imi hirimu, néᅇ neᅇ imi baecac tandéya késaseligima keczua.

⁴ Séwi eᅇeᅇ ic ionac séwi eᅇeᅇ ménda waᅇᅇic zéma kaiziliweᅇ ic ionac ilicgina ménda meyacᅇic eᅇu zézuá.

⁵ Ini ilicgina meyacᅇic ou ménda emmac. Waᅇu séwi eᅇeᅇac déméᅇginanéᅇ ac ménda zému.

⁶ Meyac énécmimia imi baec waᅇgoᅇa Is me Wes me Saut igucnec hahaya qahac.

* **74:14:** Izipte ic ionac zézéya. † **74:16:** Kiwi tosaraiguc; asac mararaᅇ ooyawac hezac. ‡ **74:19:** Mété qététaᅇ icac kekec uᅇa.

7 Zégésigési miñina Anutunina Yawenénj méñac meyacmima méñac memamianzac.

8 Yaweac mériaiguc sokoc taru wain hénia hénia lelecgégéya imuac sépéc sépéra qéitima érézac. Wain imi inén qocgéyu mazac. Mayu wain imi imuac gocya momacnec baeciguc ic biria ienen nedacmu.

9 Ni imi Yakoboac Anutu imi hémbénañja zéau énécmima mepésimimañ.

10 Wañu kaiziliwenj ic ionac ilicgina imi moczoñ mericdacma ic solañja ionac ilicgina meyac énécmimañ.

76

Zégésigési miñina Israelac Anutu.

1 (Legic galeñawac; Gita kuleleginaguc, Asafeac legic zéra marayaguc.) Anutu imi Yuda baeciguc niñmimia. Wañu qara imi Israel suginaiguc niñgic kunenj yanda wañanzac.

2 Haliya imi Salem héngalenj ama arenjaiguc, tacyacwac ama duña imi Zioniguc hezac.*

3 Imuaru inén yaréac iwawai zakonj gericyaguc zéma saiwa zéma sou imi qésérju qahac wandarec. (Ohec)

4 Gi imi baec boña yaré qema onag-icna saocga wañec imuaru edamugaguc wanzañ.

5 Ic kawali imi unuyu mama hezu. Méñnéñ méñ méragina meyacmac ac séc qahac wanzac.

6 Yakoboac Anutu gi ac wañ énécmima yaréac karisi zéma becosic imi moczoñ gau yanda hezu.

7 Gi momacguc sac bac yandi yandi wañgégéñawac buña keczañ. Geñ qeri biric wanna mérenénj guac wéségaiguc hia nañselimac?

8 Gi kurumeniguc zétecgéna baecnénj zénénj hirihiri wamma nénj qema hezac.

9 Imi mia, o Anutu geñ baeciguc gum bénzénzénj ic aňgégina timañ zé yacnec nalé imuaru imuhuc hicñiyec. (Ohec)

* **76:2:** Becnec Melkisedec naléiguc imi Yerusalem baecac Salem zéañgic. Zion imi acguc Yerusalem baec boña imuac qara. Dawidinénj zéyu imuaru Anutuac hénia acac katapa imi huama hagic. * **77:10:** Anutunénj méra héiyawac kuha mewininima Israel ic Izipte baec igucnec énépésima hayec imuac naléya.

10 Gi biriawac qeri biric wanna ic embac ienenj mepési génzu. Qeri biricga saméña hegénzac imi rikuj ésécnec zikiamuna hezac.

11 Ini imi Yawe Anutugina sisipac ac memima ac imi meselima melenj mimu. Lelec lelec keczu ini acguc moczoñnec eeya héimimiawac hezac iwac mia sese haimimu.

12 Inén kawali wéségina makikia wésé qoñqoñ mihicñi énécmiyu ic kewu momac yanda bac yandi yandi wammizu.

77

Anutuac haka silic kuhaguc imi niñqeliyec.

1 (Legic galeñawac; Asafeac legic zéra Yédudun ewaiguc héihéiya.) Ni nuac ewananénj Anutuac muru qacmañ. Inén gezac qenémmac.

2 Nuac zérabéra naléiguc ni Anutuac hochoc wamma siñjaiguc mérana meyacma ménda memayi. Nuac kekec uñananénj ic onac héibélac qéibélac imuac héñara meyec.

3 Anutuac nimma ewa goro wamma niñyéwériwa nuac qerinanénj birima kemma qiritic numañac zé wañ nénzac. (Ohec)

4 Kicna héménjalimañ zéwa ménda wainénna niñyéwériwa acna zémañac séc qahac wañec.

5 Becnecac naléna niñqelima

6 legic méñ siñi méñu héiyi imuac nimba qerinanénj hiñgaru kekecac héniaawac hocma zéyi;

7 Miñ Kewunénj hémbénañja wai nénécmimac me? Ewa hia muñguc ménda wañ nénécmimac?

8 Iwac goi héihéianénj hémbénañja tecgézac me? Inénj hémbénañja ménda niñnéncmimac me?

9 Eluj qeyu ewa hiawac ménda wañ nénécmianzac me? Qeri biricnénj goi héihéiya hézicgézac me? (Ohec)

10 Wañu muñguc yomuhuc zéyi; Ewana mayu nimba birizac. Ni eñeña miñinawac méra héiyawac nalé* imuac niñqelimañ.

11 Ni Yaweac, wawañ memeya becñec wañec imi niñqelima haka wañec imi zéaumañ.

12 Imuacñec toroqema ai menec imi moczoñ nimba hiñgaru guac wawañ memega imi hiñgac hiñgarawac nimmañ.

13 Yawe guac héna imi téréya yanda. Anutu ménj gi éséc kuneñ yanda ménj ménda keczac.

14 Gi imi Anutu haka welic welicgia wawaña. Imuac hiñjisaiya baeciguc keczu imi onac kucga imi énézéna hémmu.

15 Guac kucganéñ guac ic embachécga Yakobo zéma Yosefeac qelihéra boñhére meénéc minec. (Ohec)

16 Anutu doku yanda yandanéñ gi géñgic. Gémma bac yandi yandi wamma doku dumuñanéñ hiriyec.

17 Hosusunéñ kia qocgéyu mayu sawanéñ buñ parandañ héiyu piliticga acguc zakonj ésécñec néwéc néwéc mayec.

18 Luhuc neñgocya qeriaiguc guac parandañ qaru pilitic asahanéñ baec séc qetagaliyu baecnéñ hirima keñha wañec.

19 Guac héna duñganéñ konduñ doku yandaiguc heyec. Wañu héna tawégawac uñaya imi hocanzij.

20 Ic embachécga rama tuñ ésécñec Mose zéma Aron iorac méragiranéñ onag-icma hayoc.

78

Israel ic eneñ Anutuac hiaya ménda nimmigic.

1 (Asafeac Masikil legic zéra.) Ic embachécna ac pakeña nimma gezacgina kuañiguc haigic.

2 Kuana añgéma qeqaiñ aciguc héima ac saña becarunec imi zéau énécmimañ.

3 Imi yanda hécninanéñ nénézégic gezacninanéñ nimma niñtegicma kecziñ imi mia.

* **78:9:** Yakobonéñ walac Ruben mihiñjima imuac andiaiguc Eferaim mihiñjiyec. Wañu mériañ ac méréc meracwac buña imi Ruben waima Eferaimac mozocgéma ézéyec. † **78:14:** Hosusu imi hazéchéra hénagina nezicgé énécmima Israel ic amia mihiñji énécmima kaiwe geriwa imi nezicgé énécmima néma naléiguc waima kemmu me zikima namu imuac énézéma qindiñi énécmiyec. Geric bélaña imi sinji tunumañ measari énécmima sinjiac sañgeña igucñec mehocñi énécmiyec.

4 Nini imi qelihécgina ionac ménda musañgé énécmima Yaweac qac buña zéma kuha zéma haka welic welicgia imi hiñjisai hahaya ionac énézéni hema kec-mac.

5 Héna ac imi Yawenéñ Yakoboac niñac kumuyu nanzac. Zézé seli ac imi Israel onac énézéyec. Wañu yanda hécninanéñ héna ac imi qeli hécgina ku énécmimu niñac énézéyec.

6 Imi mia qelihécgina bianguc hiñji saima kecmu imi onac énézégic nimma ieneñ acguc imuhucyanec wañgic hema kecmac niñac imuhuc énézéyec.

7 Wañu qelihécgina ieneñ Anutuac niñkumuma Anutuac wawañ meme imuac eluñ ménda unuyu héna ac imi niñtohoma kecmu.

8 Yandahécgina ewa seli wamma ac qeqe wamma ewa qeriginanéñ eñeñ mama wañu keñhéi hahéi wamma Anutu solañanec ménda welenj qemigic ionac ésécñec ménda wamma kecmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

9 Eferaim* qelihéra imi tewigina zéma yaréac iwawai tosara késa kecgcic, néñ yaré hiñji énécmiyu andé andé kendacgcic.

10 Ieneñ Anutuac sisipac ac ménda niñtohoma héna acwac héñara mema ménda méndacma keñgic.

11 Imuhuc wamma haka welic welicgia Yawenéñ wañec zéma énézéyu héñgic imuac eluñ unudarec.

12 Becñec Anutunéñ Izipte baec yanda Soan baec kondoñaguc haka welic welicgia yandahécgina kicginaiguc wañec.

13 Inéñ konduñ qeriru dokunéñ néwéc néwéc qauqau emma nañu onagiru sucnéñ suc keñgic.

14 Wañu kaiweiguc imi hosusunéñ, sinji herec imi geric bélañanéñ walac andu wañ énécmiyec.†

15 Baec kéra kériasiaiguc imi baña qeriru dokunéñ doku hogocya hiñgac hiñgaraiguc éréanzac ésécñec éréyu doku sécgina gumu énécmiyec.

16 Waņu doku imi baņa imuacnec éréma doku téfara ésécnec wamma keņec.

17 Waņu kileņ ieneņ imi toroqemanec késpedes wamma baec kéra kérésiaiguc eņeņa miņina andé qegic.

18 Ieneņ ionac séwiac siņ méndacma nene yaka niņ qesima ewa qeriginanéņ Anutu manam batuc wammigic.

19 Imuacnec toroqema, Anutuac hazéc wammima ac zéma Anutunéņ baec kéra kérésiaiguc neneac tatak imi hia hai nénécmimacac séc? zégic.

20 Inéņ Moseac mérianéņ baņa qema doku mihicņi énécmiyu doku téfara ésécnec luma keņec, néņ ieneņ muņguc Anutu zégicsiņ megicsiņ zémima inéņ saméņ zéma yaņ busia hia mihicņi nénécmimac ac séc? zégic.

21 Waņu Yawenéņ nimma qeri biric wamma Yakoboac qeri biric geriwaguc wammima Israel onac hazéc eņeņa waņ énécmiyec.‡

22 Imi mia Anutu ménda ninzéņgémima iwac aņgéņ titi ai imuac ménda héima naņgic imuac mia imuhuc waņ énécmiyec.

23 Waņu néwécgeņaiguc inéņ ou sawa ézéma kurumeņac nagu auma

24 ionac muru Manaš imi kia ésécnec haiyu mayec. Mayu kurumeņa nene haima gumu énécmiyec.

25 Baec icnéņ kuc miņina ionac** saméņ negic. Anutunéņ nene énécmiyu sécgé énécmiaņec.

26 Inéņ zéyu baec waņgoņa Is igucnec luhucnéņ yacma hayec. Waņu iwac kuhanéņ baec waņgoņa Saut igucnec luhuc wagicma hayec.

27 Imuhuc wamma ionac yaņ busia imi seitotoņ ésécnec haiyu mayec. Nei putitima keņkeņanéņ mama konduņ sakasac ésécnec sécgéma heyec.

28 Tacyac wawaņa imuaru mama sel haligina lelegéma heyec.

29 Waņu ieneņ negic sécgé énécmiyec. Anutunéņ séwiac siņgina séc hai énécmiyec.

30 Waņu ieneņ séwiac siņ imuac héņacya ménda mema keņgic kuaginaiguc nene he énécmiyunec,

31 Anutunéņ ionac hazéc waņ énécmima sugcina igucnec haléginaguc†† imi unuyu Israelac sacqeli ieneņ tendiņgéma mama humudacgic.

32 Imuhuc waņ énécmiyec, néņ ieneņ néwéc késpedes susucnec wamma kileņ haka welic welicgia imi ménda ninzéņgégic.

33 Anutunéņ kekecac nalégina eņ mesoho énécmima waņ énécmiyu zénéņ hirihiri waizalaņiguc naņgicnec yawuņa yawuņa hama keņec.

34 Anutunéņ tosara unuhumuyec nalé imuaru tosara ieneņ zéwelecmima liliņgéma hama Anutuac hochoc wammigic.

35 Imuhuc wamma Anutunéņ eņaņ zamanziņ hilaņeņ keczac imi zéma aņgéņ titi miņina keczac imi niņqeligic.

36 Néņ ieneņ kuaginanéņ haléc ac wammima ezelaņ ginanéņ ikoc ac wammigic.

37 Ewa qerigina Anutuac muru heyec iminéņ keņhéi hahéi waņu sisipac acyaiguc hélacnec ménda héima naņgic.

38 Waņu kileņ Anutunéņ ewa biric waņ énécmima késpedesgina wai énécmima moczoņ ménda unu humudacma hatac sasala qeri biria imi waima qeri geric moczoņnec ménda pocgé énécmiyec.

39 Ieneņ imi baec ic kecma luhuc ésécnec kemma muņguc ménda hamu imi niņqelima imuhuc waņ énécmiyec.

40 Baec kéra kérésiaiguc ieneņ yei hatac dahec acqeqe wamma ewa biric mihicņi migic?

41 Ieneņ muņguc muņguc Anutu manam batuc wammima Israelac téréya miņina qeri biric mihicņi migic.

42 Ieneņ iwac kuha ménda niņqelima hazéc hécgina ionac murunec metecgé énécmiyec imuac naléya acguc ménda niņqelima kecgic.

‡ 78:21: Israel imi Yakoboac qara méņ Anutunéņ qacmimia, waņu kiwi yomuaru imi qeli hécginawac imuhuc qacénécmizac. § 78:24: Nene méņ kurumeņiguc mayec imuac qara, qac imuac hénia imi Imi némac? ** 78:25: Kiwi tosaraiguc; Anutuac kua meme uņahéra ogic hezac. †† 78:31: Kiwi tosaraiguc; kucginaguc.

43 Nalé imuaru Anutunéh Izipte baec Soan baec kendonaguc haka welic welicgia imi mihicji énécmima

44 doku téfara yanda me komora melenju sac wanju hima nemuac séc qahac wandarec.

45 Sék tunaguc méli énécmiyu hama awéénécmima inigic taña méli énécmiyu hama mebiri énécmigic.

46 Wanju padi imi kambin onac buña qeyec. Wanju aiguc hicnima heyec imi zikon onac buña qeyec.

47 Wanju wain ic imi kombocnéj, sanşan ic imi şinunecac doku sanşenénéj unuyec.

48 Wanju ama yanhécgina imi kombocac buña, rama yanhéra imi piliticac buña onoporec.

49 Qeri biric geriwaguc zéma qeri geric, zérabéra, tasé kukuac kua meme unahéra imuhucya méli énécmiyec.

50 Inéh qeri biric imi mewininimanj zé hénaya arengéma méndarec. Wanju humucnéj qizizingéma kemmu ninjac ménda wamma kekecgina imi wizi selia kuhaiguc onoporec.

51 Izipte baeciguc méréc merac, kucginawac hénihénia wawana, Ham wac‡‡ ama hali séc kecgic imi moczon unuhumu-darec.

52 Imuhuc wamma eneya ic embachéra imi rama ésécnec énépésima hama baec kéra kérésiaiguc rama tunj ésécnec qindinj énécmiyec.

53 Bénzénec walac andu wanj énécmiyu zénéj hirihiri qahac kecgic, néj hazéc hécgina ienenj imi konduniguc dokunéh téngé énécmiyec.

54 Wanju baec téréya eneya méra héyawac kuhanéh onagirec baec boña yomuaru ic embachéra imi onagicma hayec.

55 Wanju baera baera imuac minjina imi wéséginaguc nesi énécmiyu kenjic baec bunagina ic sunj qema méndéh énécmima Israel areña areña ama hali imuaru onoporu tacyac wanjic.

56 Néj kilenj imi enenj eneya minjina Anutu batucgéma acqege wamma hénacya imi ménda ninjtoho wanjic.

57 Yandahécgina ésécnec andé qeçe wamma haka biria wanjic. Tewi merawa qarinj qaringia muigic qelu qeluluma sigima kenanzac ésécnec andé qema kenjic.

58 Kemma baec boña eneya eneya séc ocmunj meyacgéma méraginanéh banarawac ireha meyacgéma haima qeri biric mihicji migic.

59 Wanju Anutunéh nimma qeri biric wamma Israel hazéc kunenj yanda wanj énécmiyec.

60 Wanju Siloac ama hali téréya baec ic onac sugcinaiguc hésicgéyec imi hénara mema

61 eneya kuha zéma eneya edamu asahawac buña hénacya acac katapa imi hazéc hécgina ionac méraginaiguc haiyu mema kenjic.

62 Wanju souac buña onopocma eneya buña ionac qeri geric wanj énécmiyec.

63 Qapé wilingina yaréac gericnéj onoyu humugic imuac ninjac seranja ionac muru zamarénéj legic héténacya imi qahac wandarec.

64 Ionac hofac oo ic imi sou zéraiguc onoporu humudacgic. Wanju neunj héiénécmiyu embac maléhécgina zésiacya ménj ménda wanjic.*

65 Wanju nalé imuaru Minj Kewunéh gau igucnec yaczun ésécnec yacma ic kawali wainj doku selianéh wammiyu qaczun ésécnec

66 hazéchéra ununesi wanj énécmima gamu qeçe hémbénaña mihicji énécmiyec.

67 Yosefeac ama hali imuac mézétiti wamma Eferaim areña imi ménda énépésima

68 Yuda areña zéma hénsoroc wammimia Zion baec boñanec sac énépésima

69 eneya ocmunj téréya imi baec boña eneya ésécnec, baec hémbénaña hemac ninj haiyec ésécnec meyacgéyec.

70 Wanju eneya welenj qeçe icya Dawidi gésimimanj zé rama deminj qeriaiguc késayec.

71 Wanju rama namu nene imuac galenacya imi wagicma eneya ai buña Yakoboac

‡‡ 78:51: Ham imi Noawac méréc merac Sem wac bawaguc hicnjihicnija. Izipte ic embac ienenj imi Hamwac qelihéra wanzu. * 78:64: 1Sa 4:19-22

qelihéra Israel gumu énécmimac niñac oporec.

⁷² Wañu Dawidi inéñ qeri hélanéñ hénngalen wañ énécmima méria welic welicgianéñ galenñé énécmiyec.

79

Yerusalem ewa biric wammimac niñ welerec.

¹ Anutu, baera baera ieneñ guac buñaguc haréma ocmuñga téréya imi mezapi qema Yerusalem mebiridacgic.

² Ieneñ welen qeqehécga ionac qamoc imi sawa nei onac neniawac énécmima météré ichécga ionac séwigina imi yañ onac énécmigic neanzu.

³ Sacgina imi Yerusalem leleclelec doku éséc nec qocgégic mayec. Wañu qamocgina téngémuc icya mén ménda kerec.

⁴ Ama yanda lelec lelec imuac minjina ionac zébiri qébiri imuac buña kecziñ. Ieneñ zédesi wañ nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

⁵ Yawe nalé dahecac séc? Hémbénaña qeri biric wañ nénécmi wésémañ? Qeri biricganéñ geric bélañ éséc nec nonomac me?

⁶⁻⁷ Ieneñ Yakoboac ama baecya imi mebirianzu imuac niñac Hénngalen amaya amaya gi ménda niñgénanzu imi onac zéma baera baera guac qacga ménda guruanzu ionac mia qeri biricga qocgé énécmiwésémañ.

⁸ Yanda hécninawac kápésicgina niñqelima nonac muru ménda melen nénécmiwésémañ. Nini maqeqeya gamu qeqeninaguc wamma kecziñ. Ewa biric wañ nénécmima tétécgé nénécmima.

⁹ Anñéñ titi minjina Anutu, guac qac buñagawac niñac méra nénécmima, guac qac buñaga niñac wamma metecgé nénécmima kápésicnina waina.

¹⁰ Dimuhuciguc wai énécmima baera baera ieneñ Anutugina imi dimia zénénzu? Welen qeqehécga sac naec nénécmigic imuac bakia kicninaiguc baera baera meénécmima gi tasé kuku minjina kecanzañ imi niñtegicmu.

¹¹ Waina hésa ic ionac zésilacgina imi guac wéségaiguc hia harémac. Humucac

buña qeénécmimia imi kucga yandanéñ anñgé tiénécmima kecmu.

¹² Baera baera ic embac lelec lelec keczu zébiri qébiri wañgénanzu ionac imi taségina hatac 7ac séc meyandima melen énécmima.

¹³ Imuhuc wanna ic embachécga rama hénngalen wañ énécmimia nini hémbénaña ewa hia ac gézéma guac qac buñaga hicñisaiya hicñisaiya énézéní hema emma kecmac.

80

Israel meqeli énécmimac niñac welerec.

¹ (Legic galenawac; Asafeac legic zéra, Legic 'Ewa momacac baorac' imuac ewaiguc.) Yosefeac qelihéra rama tuñ éséc nec hénngalen wañ énécmianzañ, Israelac rama galen gi, gezac qema niñnéncmina. Kua meme uña Kerubim iorac sucgiraiguc kecanzañ gi, asac mararaña qetagali nénécmima.

² Eferaim zéma Benzamin zéma Manase ionac wéségaiguc kucga meqelima mehiaru nénécmimañ zé hawésémañ.

³ Anutu acnina melen nénécmima, guac kic tanecga asahagucnéñ ninicna, anñgéñ titi guac murunec hahaya mihicñiwiñ.

⁴ Kurumenjac téngiñ ic tausenja tausenja ionac Anutu Yawe, ic embachécga ionac zéwelecgina ménda niñnéncmima nalé dahecac séc qeri biric niñnénc miwésémañ?

⁵ Geñ imi kic masigina imi nene éséc nec gumu énécmima kic masi sasala gumu énécmianzañ.

⁶ Baera baera ic embac lelec lelec keczu ionac muru tohaliac buña nonopocna hazéc hécnina ieneñ enawu tacma desi nénécmianzu.

⁷ Kurumenjac téngiñ ic tausenja tausenja ionac Anutu, acnina melen nénécmima guac kic tanecga asahagucnéñ ninicna anñgénina tinénécmimia wammac.

⁸ Geñ waiñ ic momacguc Izipte baec iguc nec mema hama baera baera ic embac imi nesina kenñgic baec imuaru himic nec.

⁹ Geñ walac zérénqérén wandac nec imuac niñac zalianéñ emu hiñgacma baec késama sécgéyec.

¹⁰ Imuac amiyanéh baec boŋa hoturu énécmima imuac hawaya hawaya imi Anutuac yéménzéc ic tanec wanzac.

¹¹ Hawa imi suluma kemma kondun késazac. Imuac hésia imi doku téfara Yufurataac séc kerezac.

¹² Némac niŋ gi deminŋa imi hézéhéna hénaiŋuc keŋha wanzu imi eneŋ imuac héla gocmia metecgéanzu?

¹³ Waŋu haséh bericnéŋ mebirigic haséh waŋ eneŋ neanzu.

¹⁴ Kurumenŋac téŋgiŋ ic tausenŋa tausenŋa ionac Anutu, zéwelecŋenziŋ. Liliŋéma kurunenŋ igucnec kic hina mayu hémma waiŋ ic imi héŋgaleŋ wammiwésémaŋ.

¹⁵ Wariha imi méra héiganéh himicnec. Waŋu imi mia guac niŋac wamma meseli mimia waŋec.

¹⁶ Imi mia deguc qericma gericiguc ooya wanzac. Geŋgaoc ac waŋ nénécmima ic embachécga imi biridaczu.

¹⁷ Guac méra héigaiguc tacyac wawaŋa, guac niŋac wamma meyacna nanzac ic iwac qahaiguc méraga haimina.

¹⁸ Imuhuc wanna nini imi guac murunec ménda waima kembiŋ. Meqeli nénécmima nini qacga qacbiŋ.

¹⁹ Kurumenŋac téŋgiŋ ic tausenŋa tausenŋa ionac Anutu Yawe, meleŋ nénécmima guac kic tanecga asahagucnéŋ ninicna, nini aŋgéŋnina tinénécmimia wammac.

81

Israel ic ewa seli ménda waŋgi.

¹ (Legic galeŋawac; Gitit waŋgoŋguc héimu. Asafeac legic zéra.) Kucnina Anutu imi ségiségi wamma kucnec qacma legic héimiwiŋ. Yakoboac Anutu ségiségi wamma hériaŋ héimiwiŋ.

² Legic zéra zéauma tambariŋ qema gita kulele momacnec hiabianec qemu.

³ Maso qeliawac témuŋ qemu. Maso bakianéh yandima howia waŋu kendoŋ aria naléiguc imuhuc wammu.

⁴ Imi mia Israelac zézé seli ac, Yakoboac Anutu iwac hénac wanzac.

⁵ Anutunéh Izipte baec unumaŋ zé keŋec nalé imuaru Yosefeac areŋ ionac sugcinaiguc zézé seli ac imi kumuyu naŋec.

Ni imuaru ac méréra ménŋ yomuhuc niŋi;

⁶ Ni huaya igucnec hinac hetecgéma wagicmaŋ. Méria igucnec kodoc wagicba efima kecmaç.

⁷ Gi zéra béraiguc qac héhéline metecgé gémma parandaŋ hétéŋaguc acga meleŋ gémma Meriba doku giŋgiŋaiguc batucgé géŋi. (Ohec)

⁸ Ic embachécna gezac qema niŋgiç neŋ gorogina qema énézúa. Israel ini acna nimmu niŋac wanzua.

⁹ Sugcinaiguc anutu tosara ménda onopocgiç kecmu. Baera baera ionac anutuhécgina ménda sicgé énécmigic.

¹⁰ Ni imi ini Izipte baec igucnec énépésima hayi onac Anutu Yawe wanzua. Kuagina kuneŋnec aŋgégiç kuaya qéénécmimaŋ.

¹¹ Nuac ic embachécna ieneŋ acna ménda niŋnémmu. Israel imi nuac niŋ ménda efimu.

¹² Imuac ni ewa qerigina selia imi hezac séc wai énécmiwa hakagina siŋginawac sicsaoc wammu.

¹³ Ic embachécna imi eneŋ ni niŋtoho waŋ némmu niŋac wanzua. Israel eneŋ nuac hénac wamma memu niŋac wanzua.

¹⁴ Imuhuc waŋgiç ni focdac hazéc hécgina helanzi énécmima mérana melemma hazéc hécgina unumaŋ.

¹⁵ Yaweac mézétiti waŋanzu imi eneŋ ikoc wamma sicgémiç, néŋ taségina hémbénaŋa he énécmimac.

¹⁶ Waŋu onac imi padi hiabia gumu énécmima morombazecac dokuya gumu énécmiwa niŋgiç sécgémac.

82

Héna ac dindiŋanec hiçŋitegiçmac niŋac zéwelereç.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu imi nemu ionac sugcinaiguc nammac. Waŋu anutu tosara sugcinaiguc namma zégési énécmimac.

² Ini hénac solaŋanec ménda zégési énécmima nalé dahecac séc ic biria ionac muru keŋhéi hahéi wammu? (Ohec)

³ Maqeqeya zéma gupaŋ merac onac niŋac wamma zégési wammu. Yéwériginaguc zéma iwawai niŋac osiqosi

wamma kecanzu imi onac héna solañanec zégési énécmimu.

⁴Maqeqeya zéma mété qététañ kecanzu imi anğéngina tima kaižiliweñ ic ionac murunec metecgé énécmimu.

⁵Ic biria imi eneñ niñtegic qñtegicgina qahac kecma siñi qeriaiguc keñha wañgic baec qambaña moczoñ hirima keczac.

⁶Ni énézéma ini moczoñ anutu, eñeña miñinawac nañhéra zéyi,

⁷néñ ini ic eñomia ésécnec humuma baec galeñ tosara ésécnec maunudacmac.

⁸Anutu yacma baec séc ic embac imi zégési énécmima baera baera ic embac imi moczoñ guac buña wandacmu.

83

Israelac hazéchéra zégési énécmimac niñac zéwelerec.

¹(Legic. Asafeac legic zéra.) Anutu, ac qahac ménda kecbésémañ. Acga ménda qaimac; ménda néñ qemac.

²Guac hazéchécga ieneñ hériañ haizu. Hazéchécga ieneñ orucgina meyacma keczu.

³Ieneñ ic embachécga unuwiñ zé imuac héna humumia niñareñgéma geñ musañgé énécmima keczu imi unuwiñ zé eñawu eminimma keczu.

⁴Wañu yomuhuc zéanzu; Mebiri énécmimi ionac héngaleñ ama areña yanda imi muñguc ménda meyacgému. Israelac qara imi eluñ unudacmac.

⁵Ieneñ ewa momac wamma eminimma gi hazéc wañgémma acgina zikizu.

⁶Ieneñ imi Edomac ama hali zéma Isimael ic zéma Moap zéma Hagiri ic

⁷zéma Gebal zéma Ammon zéma Amalek zéma Tirowac tacyachéra,

⁸wañu Asiria acguc iniguc toroqema Lot iwac qelihéra méra énécmizu. (Ohec)

⁹Gi imi Midian ic wañ énécminec ésécnec, wañu Kison doku téfaraiguc Sisera zéma Yabin onac wañ énécminec ésécnec ionac acguc imuhuc wañ énécmima.

¹⁰Ieneñ imi Endoroiguc maunuyu baecac sézéñ wandacgi.

¹¹Ionac ic eñeña imi wañ énécmima, Orep zéma Zeep ésécnec wammu. Galeñhécgina imi Zeba zéma Zalmunna ésécnec wandacmu.

¹²Ieneñ yomuhuc zéanzu; Nini Anutuac rama baec imi onagicni nonac buña wammac.

¹³Anutuna wañ énécmima ieneñ imi luhuc neñgocyanéñ seitotoñ meyaru melen qeleñ wañanzac ésécnec wammu.

¹⁴Gericnéñ ic zuñ zeanzac ésécnec, wañu geric bélaña baec boña zeanzac ésécnec

¹⁵guac luhuc selianéñ nesi énécmima guac luhuc humumianéñ tericgé énécmima.

¹⁶Yawe, wañ énécmima gamunéñ kic tanecginaiguc sécgé énécmimac. Imuhuc wañ énécmima ieneñ guac qacgawac hoc hoc wammu.

¹⁷Wañénécmima gamuginaguc wamma aurima hémbénaña humu qai wammu.

¹⁸Qacga imi Yawe wanzac imi zéma gi sac baec séc ionac eñeña miñina kecanzañ imi niñtegicdacmu.

84

Ama téréyaiguc mepé qepési ai imi ségiségiyaguc.

¹(Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Kurumeñac téngiñ ic tauseña tauseñac Yawe, yei guac ama haliga imi héñsorocya yanda.

²Nuac kekec uñananéñ guac ama yanda demñaguc imuac niñkumuma kecba séwi qerina momacnec kuc qahac wañu kic qeli kecanzac Anutu guac guru héhéli wanzua.

³Nuac ic kewu, nuac Anutu, kurumeñac téngiñ ic tauseña tauseñac Yawe, guac ocmuñiguc rezorezo nei acguc haecgina mihicñiangic zipilalec acguc haecgina mihicñianzu.

⁴Guac amaiguc tacyac wañanzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc. Ieneñ imi nalé séc gi mepési gémma kecanzu.

⁵Guac murunec kuc mema ewa qerigina meefigic Zionac héna yanda béréngé énécmiyu kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc.

* **84:6:** Baka imi baec wocwocya méñ Palesitainiguc hezac imuac qara. Wañu qac imuac hénia imi 'zésiac wawaña'.

6 Ienej imi baec wocwocya qara Baka* imuacnec keremmu nalé imuaru doku hogocya sasala mihicňianzu. Waňu kia nalé ménda ducňiyunec hahaya imi acguc doku zékéňa mihicňi énécmianzac.

7 Ienej imi kuc mema toroqema ogicma mema eňac eňac keremma guac baec boňa Zioniguc, Anutuac wésiaiguc wininima nammu.

8 Kurumeňac téngiň ic tauseňa tauseňac Yawe, zéwelecna niňnéna. Yakoboac Anutu, gezac qema niňna. (Ohec)

9 Saiwanina Anutu, gi halécnéň météré mimia iwac kic tanera imi hémma nimbésémaň.

10 Guac ama yandagaiguc ai meme momacguc kekera iminéň ama tosaraiguc ai meme tauseň kekec imi qeyu mazac. Ic biria ionac ama yandaiguc kekec imuac nimba omaya wanzac, néň guac amagawac sanġulaň imuac galeňdac wamma kekec imuac nimba eeyaguc wanzac.

11 Yawe Anutu imi kaiwe zéma saiwanina waňanzac. Yawenéň ewa hia waň nénécmima kekec eeyaguc mihicňi nénécmianzac. Ikoc qahac kecanzu ionac iwawai hiabia ménda aňgé tiénécmianzac.

12 Kurumeňac téngiň ic tauseňa tauseňac Yawe, guac héima naňanzu imi eneň zézé ségiségi ginaguc.

Anutunéň muňguc ewa hia waň énécmimac niň zéwelerec.

85

1 (Legic galeňawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Yawe, gi baecga yomuac ewa hia wammima Yakoboac areň hésa ic keczu imi onagicna liliňgéma hagic.

2 Ic embachécga kápésicgina imi wai énécmima kápésicgina moczoň oso énécminec. (Ohec)

3 Qeri biricga imi moczoň waina keňu, kimbeňga imi qiziziňgéna keňu.

4 Aňgéň titiac Anutu, acnina meleň nénécmima. Qeri biricga nonac muru hahaya imi waina qahac waňu.

5 Geň imi hémbénaň qeri biric waň nénécmima hazéc waň nénécmi wésémaň me?

6 Meqeli nénécmima ic embachécga guac niň wamma ségiségi wambiň.

7 Yawe goi héihéiga mewininina hémbiň. Waňu aňgéňnina tina.

8 Inéň ic embachéra eňeya météré ichéra luae qeénécmimac. Imuhuc wamma ieneň muňguc kápésic wambiň zé ménda liliňgému niňac meseli énécmimac. Imuac niňac ac imuac me imuac Yawe Anutunéň zémaň zé wanzac imi ni moczoň niňtoho wammaň.

9 Hélaecnec iwac aňgéň titi ai imi eeya héimianzu ionac muru hosuru hezac. Imuac niňac odamuyanéň neňaň baeciguc hemac.

10 Goi héihéi hémbénaň zéma haka héla iminéň aňanzaoc. Haka solaň zéma lu-aenéň kiricne amuzaoc.

11 Ac héla imi baeciguc doku éréanzac ésécnec érézac. Haka solaň miňinanéň kurumeňiguc kicya hiyu maanzac.

12 Yawenéň iwawai hiabia nénécmiyu baecninanéň imuac héla gocmia haimac.

13 Haka solaňanéň wéséyaguc kemmac. Kemma iwac keňkeň hahayawac héna héimindiňi wammac.

86

Hazéchéra ionac méra igucnec metecgé mimac niňac zéwelerec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawe, ni kucna qahac, maqeqeya keczua. Gezac qema niňnéna.

2 Eega héima kekera nuac qeri uňana galeňgé néna. Miň Kewu Anutuna guac muru héima naňanzua. Weleň qeqe icga ni aňgéňna tina.

3 Ni kaiwe herec guac guru héhélizua, imuac wamma goina héina.

4 Miň Kewu, kekec uňanawac kiwanéň hiwa éreyu génzua. Weleň qeqe icga qeri uňana ségiségi mihicňi néna.

5 Gi imi hiabia, ségiségi wamma kápésic wai énécmianzaň. Waňu guac guru héhélima kecanzu ionac goigina héianzaň imuac niňac imuhuc zéwelecza.

6 Yawe, nuac zéwelecnaiguc gezac qema niňna. Zéwelecna selia niňsima gézúza imi niňnéna.

7 Nuac zérabéra naléiguc ni guac guru héhélihua. Gi nuac niñnémbésémañ zéma ninzénégzua.

8 Miñ Kewu Anutu nemu ionac sugc-naiguc guac séc mén ménda keczac. Ménénén mén wawañ memega imuac séc mén ménda wammac.

9 Héngalen ama areña areña geñ zéna hicñima hezac moczoñ wéségaiguc hama odamuga mepési gémmu.

10 Gi imi kuney yanda imuac kiwi welic welicgia meanzañ. Gi sac Anutu keczañ.

11 Yawe guac héna nézéna niñarenégemañ, ni guac ac héla méndacma kemmañ. Ewana momacguc wañu qacga eeya héigemmañ niñac méra néna.

12 Nuac Anutu, ni ewa moczoñnec legic héigemma hémbénaña guac qacga mepési gémmañ.

13 Imi mia goi héihéiga nuac hezac imi kuney yanda wañu kekec uñana humucac déc igucnec metecgé nénnec imuac niñac mia imuhuc wañgémmañ.

14 Anutu, séwi eney ic eney yacma ni nuwiñ zé wanzu. Kaiziliweney ic tuñagucnéñ qeri uñanawac hochoc ai megic. Wañu ieneney guac niñac niñ éréhéc ménda wanzu.

15 Wañu gi imi goi héihéiac Anutu, qeri biric focdac ménda wamma goi héihéi zéma haka héla iminéñ guac muru sécgéma hezac.

16 Nuac liliñgéma hama weleney qeçe icga ni meseli némma guac weleney qeçe embacgawac naña ni imi humuc igucnec metecgé néna.

17 Ewa hiagawac asé kiwiya imi mewininina hémba. Imuhuc wañ néna hazéc wañ nénzu imi eney gamugina nimmu. Yawe gi imi méra némma mebélacgé néñanzañ.

87

Zioniguc tacyac wawaña imi ségiségyagu

1 (Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Inéñ baec boña téréyaiguc tacyac wañanzañ.

2 Yawenénéñ Yakoboac tacyacac buña tosara onogicma Zionac nagu imuac siña niñanzañ.

3 Anutuac ama areña yanda, guac zéma edamugaguc zéanzañ. (Ohec)

4 Ni niñnéñanzañ ionac sugcnaiguc Rahab* zéma Babilon hezaoc zémañ. Filisitia, Turo zéma Kusi imi acguc imuhucyanec Zion igucnec hicñihicñiya zéénécmimañ.

5 Eñeña miñina eñeyaoc Zion imi meycagémac imuac niñac Zionac yomuhuc zému; Ic yomi me imi imuacnec hicñi hicñiya.

6 Yawenénéñ ic embac qacgina oma zañgégina olomma ic yomi acguc imuacnec zémac. (Ohec)

7 Legic héima hirianzañ imi eney yomuhuc zému; Doku kiwana imi moczoñ guac muru hezac.

88

Qeri mamaiguc méra mimiawac zéwelerec.

1 (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra, Kuñaguc.) Yawe, nuac angén titiac Anutu, ni siñi kaiwe wéségaiguc guru héhélianzañ.

2 Nuac zéwelecnanénéñ guac wéségaiguc érémac niñ wanzua. Guru héhéliwa gezac qema niñnéna.

3 Kekec uñana imi yéwérinéñ sécgé néñu, kekecna imi humucac déciguc hezac.

4 Nuac niñgic ic kic suañiguc hiñgac hiñgarawac tanec kuc mama wanzañ.

5 Ni imi humuc ic ionac sugcnaiguc gilinénéña ésécnec. Nuhumugic kic suañ qeriaiguc heheya ésécnec. Humuc ic imi guac méra igucnec elicgé énécmimia, imuac niñac gi imi ionac ménda niñqeli énécmianzañ.

6 Gi imi ni baec sésén horua dumuc sira tunumañiguc nopocnec.

7 Guac qeri biricganénéñ ni réwérianec chelanzi nénzac. Doku temboñganénéñ nuagickeney nuagicha wañ nénzañ.

8 Ni niñnéñanzañ imi moczoñ énézéna lakec kendacgic. Wainéña kekecnawac

* 87:4: Izipteac qara mén. Qac yomi yañ kuney yanda kondunjuguc kekeru imuac qara.

niñgic qaorac qeqeya wanzac. Ni imi nagu héinénéña wañu, néngacma kemmanjac séc qahac wanzac.

⁹ Niñ yéwéríma kecba kicna mugu mizac.

Yawe ni naléya naléya guac guru héhélíma kecma méra éréhéčna meyacma kecanzua.

¹⁰ Gi imi dimuhuc humuc ic ionac kiwi welic welicgia wañ énécmína hía hémmu? Uñaginanéñ yacma gi hía mepési gémmu me?

¹¹ Guac goi héihéíga imi kic suañ qerí-aiguc, wañu guac haka héla imi humuc ic ionac sugcínaiguc hía zéau énécmímia wammac me?

¹² Tunumañ qerí-aiguc guac haka welic welicgia, wañu baec eluñ unuunuyaiguc guac haka solañña imi hía nimmu me?

¹³ Yawe ni guacnec sac guru héhéli génzua. Siñunec nuac zéwelecñanéñ guac muru érémac.

¹⁴ Yawe némac niñac nuac qerí uñana imi waizañ? Némac niñac guac kic tanecga musañgé nénzan?

¹⁵ Ni komocna igucnec yéwéri mi-hicñíma hakecma deguc humucac déciguc kecua. Bac yandi yandi mihicñi néñña niñkinzénña imi héla qahac wanzac.

¹⁶ Guac qerí biricnéñ hoturu nénzac. Guac nimba zénéñ hirihirinanéñ bacna mésénzac.

¹⁷ Haka imuhucya imuhucyanéñ doku ésécnec kaiwe herec lelegé némma momacnec hoturu nénzu.

¹⁸ Geñ imi ala sorochéčna nuac murunec elicgé énécmína lakec kendaczu. Tunumañnéñ nuac ala sorochéčna ésécnec niguc qéqéhéréñ kecanzac.

89

Sésépac ac Anutunéñ Dawidiguc memeyá.

¹ (Ezera ic qara Etanac Masikil legic.) Ni Yaweac goi héihéíya imi nalé tetecgia qahac legic héigémman. Guac haka héla imi kuananéñ énézéwa hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac.

² Ni yomuhuc zéau énécmíman; Goi héihéíga hémbénaña seligima nananzac.

Hakaga héla imi kurumeniguc kumuna seligima nananzac.

³ Wañu geñ yomuhuc zénec; Ni nuac gésimímia i guc sisipac ac memañ. Welenqege icna Dawidiac sipacgéma yomuhuc zéyi;

⁴ Neñ qelihécga meseli énécmíma guac ic kewu tatacga edamuyaguc imi kumuwa hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac. (Ohec)

⁵ Yawe guac haka welic welicgia imi kurumen enéñ mepésimu. Wañu hakaga héla imi météré énécmímia ienéñ kurumenjac hénaríñ sugcínaiguc mepésimu.

⁶ Sawaiguc mérénéñ Yaweac séc wammac? Uña kucginaguc ionac sugcínaiguc mérénéñ Yaweac séc wammac?

⁷ Anutunéñ kurumenjac météré ic ionac azoazoroiguc eeyaguc yanda wañu lelegé mímia moczoñ onogicma bac yandi yandi wammiwiñjac hezac.

⁸ Yawe, kurumenjac téngiñ ic tausenja tausenja ionac Anutu, mérénéñ gi éséc kuhaguc wammac? Haka hélanéñ lelegé gémma hezac.

⁹ Geñ mia konduñ temboñaguc galengéanzañ. Temboñ yaru geñ zéna néñ qeanzac.

¹⁰ Gi Rahab* imi qegic bec humuma hayec ésécnec efefianec qéséñnec. Hazéchécga imi méragawac kuhanéñ héndéñ énécmíneç.

¹¹ Kurumen imi guac, baec imi acguc guac. Baec kurumen zéma imuac qerí-aiguc iwawai sécgéma hezac imi moczoñ geñ zéna hicñidarec.

¹² Baec wañgoña Not zéma Saut imi geñ zéna hicñiyec. Saut baec boña Taboro zéma Not baec boña Helmon imi qacgawac niñac ségiségi wanzaoc.

¹³ Guac méraga imi kuha yanda, guac méraga imi selia, wañu méra héíga imi eñeña.

¹⁴ Hakaga solañña zéma zégésigésiga solañanéñ tatacga edamuyaguc imuac qambaña wanzac. Goi héihéíga hémbénaña zéma hakaga héla iminéñ wéségaiguc heanzac.

* 89:10: Izipteac qara méñ imi konduñ yan yanda méñac waséya mema Rahap zéanzu.

15 O, Yawe hériañ héigemma imuac hénia niñtegicanzu imi eneñ ségiségi ginaguc. Ieneñ imi kic tanecga asahaiguc kenña wanzu.

16 Imuhuc wamma kaiwe herec qac-gawac zézé ségiségi wanzu. Wañu imi eneñ imi hakaga solaña niñac meyac énécmimia wanzac.

17 Gi imi ionac kucginawac edamuya wanzañ imuac niñac imuhuc wañanzu. Ilicninanéñ† ewa hiaga niñac yandima eñanzac.

18 Saiwanina imi Yaweac muru hezac. Ic kewunina imi Israelac téréya miñina iwac buña wanzac.

19 Becnec qeri uñawac haka mén hicñi énécmiyu héngic imuacnec météré ichécga yomuhuc énézénec; Ni méra énécmiawac kuha ic kawali ménac mima i ic embachéra ionac sugginaiguc meyacba eñec.

20 Ni welen qe qe icna Dawidi mihicñima haléc téréya qocgémiyi.

21 Mérananéñ iguc zéngé toroya qahac hemac. Huananéñ meseli mimac.

22 Ic imi hazécya méñnéñ mén eñeya méra bawaiguc opocmacac séc qahac. Ic biria méñnéñ mén helanzi mimacac séc qahac.

23 Ni wésiaiguc hazéchéra mebiri énécmima hazéchéra unudacmañ.

24 Hakana héla zéma goi héihéinanéñ i guc momacnec hemac. Qacnawac niñac ilihanéñ yandimac.

25 Ni méria meyacba kondun qaha zéma doku téfara séc qahaiguc hemac.

26 Imuhuc wammiwa inéñ nuac nézéma zémac; Gi imi nuac mañgocna, nuac Anutu, añgég titiac zamanziña.

27 Ni imi i méréc meracna kumuwa inéñ baec séc ic kewu ionac orucgina wammac.

28 Iwac niñ wamma goi héihéi wammima kecmañ. Sisipac ac ic imiguc memeya imi selianec meseligiwa hekecmac.

29 Wañu qelihéra wañ énécmiwa hémbénaña hicñisai wamma kecmu. Wañu ic kewu tatacya naléya mehorugiwa

kurumeña kurumeñanéñ nalé horua heanzac ésécnec horua hemac.

30 Qelihéra ieneñ héna acna waima zézé seli acnawac séc niñtoho ménda wamma

31 héna acna mesohoma zézé seli acna ménda niñtoho wammuiguc imi

32 qarucnanéñ kápésic ginawac unumindiñi énécmima hihilocnéñ haka biriagina unumindiñi énécmimañ.

33 Wañu kileñ goi héihéina moczon ménda wagicma hakana héla wammima ikoc ménda wammimañ.

34 Sisipac acna ménda auma ac kuananéñ zéhicñiyi imi ménda melemmañ.

35 Hakana téréyanéñ hatac momacguc zéseliwa heyecac hezac. Dawidi ac ikoc ménda wammimañ.

36 Qelihéra imi eneñ hémbénaña hicñisai wamma kecmu. Ic kewu tatacyanéñ kaiwe ésécnec wésénaiguc nalé tetecgia qahac hema kecmac.

37 Wañu sawawac héipuc ic‡ qe qe qehaya qahac nanaña maso ésécnec hémbénaña seligima nammac. (Ohec)

38 Néñ gi kileñ halécnéñ météré mimia imi qeri biric kunen yanda wamma zésure wammima héñara menec.

39 Welen qe qe icgawac sisipac ac imuac mézégá tiyu ic kewu opocya imi baeciguc gilina qaurac qezac.

40 Wañu demaña imi hézéñ gédacma neñ kiropo selia imi mebiridaczañ.

41 Imuac héna kenken haha wañanzu imi eneñ kisikiyon qemigic ama lelec lelec ieneñ imi isocfagociguc opocanzu.

42 Geñ imi hazéchéra ionac méra héigina imi meyac énécmima eñu hazéc eneñ moczon ségiségi wanzu.

43 Wañu iwac souya mebirina zéra qahac wañu yaréiguc kemmacac séc qahac wanzac.

44 Edamuya auna tecgéyu ic kewu tatacya imi meleña baeciguc mazac.

45 Iwac sac qeli naléya imi meducñima gamunéñ qacyaiguc haina enzac. (Ohec)

46 Yawe nalé dahecac séc me? Geñgac hémbénaña musañgé amuwésémañ? Nalé

† 89:17: Ic kewugina kuha iwac niñac zézéya. ‡ 89:37: Maso imi tunumañ qeriaiguc ninicanzac imuac niñac héipuc ic zézac.

dahecac séc qeri biricga geric bélaña téma zeanzac éséc nec wañ némbésémañ?

⁴⁷ Yei naléna hotoña dac wanzac imi niñqeliwésémañ. Gi imi baec ic moczoñ mihicñi énécmima imuhuc wai énécmima kekecgina yei gorosona éséc nec wanzac.

⁴⁸ Mérénéñ kecma humuc ménda mi-hicñima hémma eneya qeri uñaya humucac kuha igucnec hia metecgé amumac? (Ohec)

⁴⁹ Miñ Kewu hakaga héla iminéñ Dawidi sisipac ac wamminec. Wañu imuac goi héihéi bec nec heañec imi dimuaru keñ sañgizac?

⁵⁰ Welen qe qe ichécga zébiri qébiri wammianzu imi niñqelina, kucginaguc hicñi saima keczu momac yanda ionac zébiri qébiriginanéñ nuac wésénaiguc hezac.

⁵¹ Yawe zébiri qébiri imi mia hazéc hécganéñ guac halécnéñ météré wammimia inéñ tima keñec héna imuac mia zébiri qébiri wammizu.

⁵² Yawe, hémbénaña mepésimini, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 4

90

(Legic 90–106)

Kecec hémbénaña imi Anutuac muru hezac.

¹ (Anutuac icya Moseac zéwelec welec.) Miñ Kewu, guac niñni gi imi hicñisaiya hicñisaiya nonac tacyacninawac ama oc-muñ wanzañ.

² Baec boña ménda hicñigicnec, baec kuruñ ménda zéna hicñiyunec hémbénaña igucnec hémbénaña gi imi Anutu kecanzañ.

³ Geñ zéna ic embac eneñ lilingéma seitotoñ wañanzu. Geñ mia baec ic ini lilingéma kemmu zé nec.

⁴ Kicgaiguc yawuñ tauseña imi orañ éséc nec hotoña wañu siñi bakia tanec wanzac.

⁵ Geñ mia doku qaon éséc nec luma usuñéncmima keñanzañ. Ieneñ imi gau héhéñ éséc nec, zariñ siñunec zuria qeanzac éséc nec wanzu.

⁶ Zariñ imi siñunec zuria qema heyu kaiwenéñ qeyu mariyaiguc sélécgéanzac.

⁷ Nini imi guac qeri gericnéñ nonoyu zema qahac wanzñ. Wañu guac qeri gericnéñ hoturu nénécmizac.

⁸ Geñ mia késpedesicnina wéségaiguc haima, hakanina biria saña imi kic tanecgawac asahaiguc haianzañ.

⁹ Nalénina moczoñ imi qeri biricgawac qeriaiguc qahac wañanzac. Kekecnina howianéñ wésénina éséc nec tecgéanzac.

¹⁰ Yawuñnina imi 70, wañu tosara kucginaguc imi 80 wanzac. Wañu imuac surucya imi bisi qatéñ zéma zési ac. Wañu imi focdac keñu nini putitima keñ humuanzñ.

¹¹ Mérénéñ qeri gericgawac kuha hia niñtegicmac? Mérénéñ héniaga séha niñtegicma bac yandi yandi wammac?

¹² Ku nénécmima nalénina hia olomma niñtegic qñtegic ewa qerininanéñ dongéma kecbñ.

¹³ Yawe, némac naléiguc hawésémañ? Focdac lilingéma hana. Welenqe qe ichécga goi héihéi wañ nénécmima.

¹⁴ Siñunec guac goi héihéiganéñ mesécgé nénécmima kekecninawac nalé howia séc zézé ségiségi wamma kecbñ.

¹⁵ Yéwéri mihicñi nénécminec imuac naléya moczoñ zéma qeri biric wañ nénécminec imuac yawuñ moczoñ toroqema imuac séc zézé ségiségi mihicñi nénécmiwésémañ.

¹⁶ Wawañ memega welen qe qe ichécga ionac muru mewinini énécmima guac edamuga imi qelihécgina ionac muru mewinini énécmima.

¹⁷ Miñ Kewu Anutuninawac ewa hia imi neñañ muru haina mayu. Méraninanéñ wamma meanzñ imi meseligina nammac. O, méraninanéñ wamma meanzñ imi meseligina nammac.

91

Anutunéñ saiwa wammimac zéma ninzénégéyec.

¹ Eñeña miñinanéñ hoturumiyu sañgima kecanzac imi wandac wandac miñinawac amiaiguc kecmac.

² Ni Yaweac yomuhuc zéanzua; Inéñ sañgi sañgina, zéma neuñ kiropo selina; Anutu iwac muru mia héima nananzua.

³ Imuac mia inéj nei késakésa ic ionac ufic igucnec zéma yanħafi warihaguc humumia imuacnec metecgé gémmac.

⁴ Inéj gi kuruc nenġocya ésécnec qenġaŋ zucyanéj hoturugéŋu qenġaŋa bawaiguc kemma saŋgiwésémaŋ. Imuhucyanéj iwac haka héla iminéj saiwaga zéma asamaŋga ésécnec hézicgé gémmac.

⁵ Gi imi sinjyawac zéra imuac bac yandi yandi zéma kaiweac zakonj muigic hahaya imuac zénéj hirihiri ménda wambésémaŋ.

⁶ Yanħafi wariha tunumaŋiguc hahaya zéma kisi kiyonj kaiweiguc hicŋi hicŋiya imuhucyawac bac yandi yandi ménda wambésémaŋ.

⁷ Tausenj me 10 tausenénj wésé andégaiguc mama humuwu, néj gi imi saec imuhucyanéj ménda hosucgé gémmac.

⁸ Gi imi kaižiliweŋ ic ienej bakia megic kicganéj inicbésémaŋ.

⁹ Gi imi Yawe aŋgétina saŋgi saŋgigawac buŋa wanzac. Eneŋa miŋina aŋgétina tacyacgawac ama ocmuŋa wanzac.

¹⁰ Imuac niŋac zérabéra guac muru ménda haréma yan ħafinéj ama haliga hosuraiguc ménda hosucgémac.

¹¹ Inéj guac wamma kua meme uŋahéra énézéyu héna kenkenj haha waŋanzaŋ imuaru galenġé gémmu.

¹² Ienej méraginanéj gépésigic hénaga imi hocnéj ménda héimac.

¹³ Gi imi laion zéma qaté mokolej tidacgéwésémaŋ. laion sacqeli zéma mokolej hénaga bawaiguc tidacgé énécmiwésémaŋ.

¹⁴ Anutunéj yomuhuc zézac; Inéj goina héianzac imuac aŋgéŋa timaŋ. Inéj qacna niŋnéŋanzac imuac i meyacmimaŋ.

¹⁵ Inéj zéwelecnéj acya melej miman. Zérabéra naléiguc i guc momacnec kecma metecgé mima méra miwa eebipiyaguc wammac.

¹⁶ Yawuŋa mehorugiwa niŋu sécgémac. Waŋu aŋgéj titiac ai ézéwa hémmac.

92

Héipuc wammiyu ewa hia ac ézéyec.

¹ (Legic zéra, Sabata naléiguc nehéiyawac legic.) Eneŋa miŋina Yawe, ewa hia ac gézéma guac qacga kikicmelonj legiciguc héigénġeŋa imi hiabia.

² Sinjunc goi héihéiga zéauma sinjyaiguc hakaga héla imuac zéauauya imi hiabia.

³ Gita kulele zéma waŋonj qema mepési géŋġeŋa imi hiabia soroc.

⁴ Yawe, wawaŋ memeganéj ségiségi mi-hicŋi nénzanj. Ni méragawac haka silic niŋac ewana meyacma mepési génzua.

⁵ Yawe, wawaŋ memega imi yei kunej yanda. Guac niŋiŋga imi yei kunej yanda wanzac.

⁶ Ic diwi qiwiliŋa imi ménda niŋasarianzac. Ic sicsaocya imi ménda niŋteġicanzac.

⁷ Ic biria imi qézézac ésécnec saigic. Kaižiliweŋ ic enej kindindiŋ ginaguc wanzu, néj kecma hémbénaŋa birima qahac wandacmu.

⁸ Yawe, gi imi hémbénaŋa eneŋa miŋina wanzaŋ.

⁹ Niŋzanj? Hazéchécga, O, Yawe, hazéchécga ienej kilej biridacmu. Képésic meme ic imi héndéj qéndéj waŋ énécmimia wammac. Imuac mia imuhuc zézua.

¹⁰ Waŋu geŋ imi ilicna haséj burumakao ésécnec meyac néŋanzaŋ. Haléc hiabia orucnaiguc qocgé nénzanj.*

¹¹ Hazéchécna haka biriawac bakia megic kicnanéj inicanzua. Yacma nuanzu imi tasia biria mezu zégic gezacnanéj niŋanzua.

¹² Ic solaŋa imi yéménzéc ic ésécnec lonġo biacbiac wamma Lebanonjac sida ic ésécnec yandimu.

¹³ Yaweac ama, Anutuninawac ama yandaiguc himicgic lonġo biacbiac wamma nanzu.

¹⁴ Waŋu ic yanda wammaguc kilej héla haianzu. Dokugina ménda zicgéyu téŋġiŋ téŋġiŋ waŋanzu.

* **92:10:** Halécnéj météré mima kuc buŋa qemima Israelac ic kewu kumu mimiawac zézéya.

¹⁵ Yawe hakaga dindiņa imi mewininina. Yawe imi nuac zamanziņ. Iwaru imi k p s c m ņ m nda hezac.

93

Anutuac héngalen ai imi edamuyaguc.

¹ Yawen j h ngalen wamma eņeyaoc h ngalen aiac kuha h iamuyu eeyaguc wanzac. Yawe imi kuhan j s wi usuya z ma rikunja h iamuzac. Imuac baec kurumeņ kumuyu qekeņ qehaya qahac seligima nammac.

² Gi imi nal  h mb naņa igucnec kec-necac keczaņ. Ic kewu tatacga imi be-carunec h itumuna seligima taczac.

³ Yawe doku yandan j luma yaczac. Doku yandan j luma h t ņa meyaczac. Doku yandan j luma g r r c mericzac.

⁴ Ou eņeņa tacanzaņ, Yawe guac kucga imi doku qara z ma konduņ temboņ yanda ogicma kuneņ yanda wanzac.

⁵ Yawe, ackuazécga imi h la t ng j. T ryagan j amaga mezericna s cya waņu h mb naņa hema kecmac.

94

Anutunéj ic solanja ionac haz c hécgina bakia melen n cmimac.

¹ Yawe, tas  kuku miņina Anutu, bakia melenmelen miņina Anutu, geņ asac mararaņ qetagaliw s maņ.

² Yacna, baec yandawac zégésigési miņina gi. Yacma s wi eņeņ ic tas  ku  n cmina.

³ Yawe, ic biria eneņ nal  dahecac s c h riaņ haimu? N mac naléiguc haka imi tecgémac?

⁴ Ieneņ s wi eņeņ wamma zébiri qébiri waņanzu. Biria meme ieneņ moczoņ s wi eņeņ wamma keczu.

⁵ Yawe, ieneņ ic embachécga q z ng  unuma guac buņa imi helanzi  n cmianzu.

⁶ Embac mal  z ma, ic kian unuhumuma, gupaņ merac unuhumuanzu.

⁷ Imuhuc wamma yomuhuc zéanzu; Yawe imi ninicmacac s c qahac. Yakoboac Anutu imi niniņa qahac.

⁸ Ic embac suginaiguc ic qelana keczu ini qeriginanéj niņgic. Niniņgina qahac

ini, n mac naléiguc niņtegic qiņtegic ginaguc wammu?

⁹ Gezacnina meyacgé nénécmiyec in j acnina hia m nda nimmac me? Kicnina meyacgé nénécmiyec in j hakanina hia m nda h mmac me?

¹⁰ Baera baera bakia meénécmima ic pakeņ ac ku nénécmianzac in j niniņa qahac z ma ninzu me?

¹¹ Yawenéj ic onac niniņgina nindaczac. Niniņgina imi gorosonja wanzac imi nindaczac.

¹² Yawe, gi z qindiņi mianzaņ ic imi zézé ségiségiyaguc. H na acgan j pakeņ ac wammianzaņ ic imi ségiségiyaguc.

¹³ Ic imi zérabéra naléiguc metecgé mima luaeiguc opocna kerunec, ic biria ionac imi baec s s j  s  n cmimia wammac.

¹⁴ Yawenéj ic embachéra m nda wai  n cmianzac. Waņu eņeya buņa h jacgina m nda meanzac.

¹⁵ Zégésigési imi haka solanjaiguc liliņg ma hamac. Hayu ewa qerigina solanjanec kecanzu imi eneņ moczoņ qeriginanéj m ndacmimu.

¹⁶ Mérénéj nuac niņ yacma biria meme ic unumac?

¹⁷ Yawenéj m nda m ra némbacnec kekec uņanan j bec humuma n j qema kecbacnec.

¹⁸ Yawe, hénana tisuracg yi nal  imuaru goi héihéiganéj ni n p sinec.

¹⁹ Qerinaiguc niniņ sasala hicņin ju guac mebélac qebélac ain j kekec uņanaguc ségiségi mihicņi n ņanzaņ.

²⁰ H na aciguc koroma haka biria waņanzac gésigési ic kiwa biria imuhucyanéj dimuhuc giguc ala kekec wammac?

²¹ Ieneņ tocgéma ic solanawac kekecya qewiņ z  wamma ic k p sicya qahac imi k p siraguc z ma zétecgéma sac naecmianzu.

²² Yawe imi neuņ kiropo selia baec boņaiguc nanaņa. Nuac Anutu imi zamanziņ selia, réwéri igucnec néņgacma imuaru sanģianziņ.

²³ K p sicgina melen énécmina ionac muru liliņg ma kemmac. Haka biriagina

niḡac mebiri énécmína qahac wandacmu.
Yawe Anutunanéḡ mebiri énécmimac.

95

*Mepésimima niḡtoho wammiwiḡ
zé nunuruzac.*

¹ Hagic nini Yawe legic héimima, neḡaḡ aḡḡéḡ titiac zamanziḡ séḡiséḡi wamma legic héimiwiḡ.

² Ewa hia ac ézéma wésiaiguc kemma legic zéra zéni iwac muru kemmac.

³ Yawe imi Anutu kuneḡ yanda, anutu moczoḡ ionac qacginaiguc eḡeḡa keczac.

⁴ Baec hiḡḡac hiḡḡara imi mériaiguc hezac. Baec boḡa eḡeḡa acguc iwac buḡa wanzac.

⁵ Konduḡ imi iwac, inéḡ zéyu hiçḡiyec. Waḡu baec acguc mérianéḡ meyec.

⁶ Hagic nini sicḡéma mepésimima, kekecnina mihicḡi nénécmiyec Yawe iwac muru simiḡ héimiwiḡ.

⁷ I imi Anutunina, nini imi ic embachéra, rama tuḡa mériaiguc ono onopora.

Ini nalé yomuaru ewaya nimbiḡ zé wanzuiguc imi;

⁸ Meriba zéma baec kérékérasia Masa imuac nalé ésécneç ewa qerigina seliseli ménda wammu.

⁹ Nalé imuaru yandahécgina ni batucḡé némma awinémma wawaḡ memena imi héḡḡic.

¹⁰ Ni yawuḡ 40 séc hiçḡisai imuac niḡyéwécnaḡuc wamma zéyi; Ieneḡ imi ic embac ewagina soho sohoya, nuac hena imi ménda ninzu.

¹¹ Imuac ni qeri biric wamma zéselima zéyi. Ieneḡ nuac tac hiaharuiguc harémuac séc qahac.

96

*Zégési nénécmimaḡ zé hahaya Anutu i
mepésimini.*

¹ Legic qelia Yawe héimigic. Baec séc ic embac Yawe legic héimigic.

² Yawe legic héimima qara mepési migic. Aḡḡéḡ titi ai imuac naléya naléya zéau énécmigic.

* 96:9: Ic kewunéḡ zuri zambayaguc naḡu héḡsoroc wammiḡḡic ésécneç.

³ Edamuya imi baera baera ionac. Waḡu kiwi welic welicḡia imi ic embac momac yanda ionac zéau énécmigic.

⁴ Yawe imi kuneḡ yanda, imuac niḡac hélaçneç mepésimimu. Anutu tosara moczoḡ onogicma eeya héimimu.

⁵ Anutu baera baera keczu imi moczoḡ eḡomia. Tosara qahac, néḡ Yawe inéḡ mia kurumeḡ zéyu hiçḡiyec imuac mia imuhuc zézua.

⁶ Eeya eḡeḡa zéma ic kewuac qarucnéḡ iwaru hezac. Kuha zéma héḡsorocyanéḡ iwac ocmuḡ téréyaiguc hezac.

⁷ Yawe zézé séḡiséḡi wammigic. Baera baerawac ic embac hénia hénia ini, edamuya zéma kuha imuac Yawe zézé séḡiséḡi wammigic.

⁸ Yaweac qara eeyaguc imuac séçiguc edamuyawac zézé séḡiséḡi wammigic. Sesegina mema iwac ama yandaiguc keremmu.

⁹ Héḡsorocya* zéma téréya niḡac wamma Yawe mepési mimu. Baera baera iwac wésiaiguc zénéḡ hirihiri wammu.

¹⁰ Baera baera sugginaiguc ini yomuhuc zému; Yawenéḡ héḡḡaleḡ wanzac imuac baec momac yandanéḡ seligima qeken qeha ménda wammu. Inéḡ ic embac momac yanda hena ac hezac séc dindiḡaneç zégési énécmimac.

¹¹ Kurumeḡ imi séḡiséḡi waḡu baec imi zézé séḡiséḡi waḡu konduḡ zéma iwawai imuac qeriaiguc séçḡéma hezac imi hériaḡ haimimu.

¹² Nene ai lépaya lépaya zéma iwawai imuaru hezac imi moczoḡ séḡiséḡi wammu. Imuhuc waḡḡic zuḡiguc ic hési acguc Yaweac wésiaiguc séḡiséḡi wamma legic héimu.

¹³ Inéḡ hamac. Baec zégési énécmimaḡ zé hamac. Inéḡ solaḡanéḡ baec yanda zégési énécmima ikoc qahac, néḡ hélaçneç ic embachéra zégési énécmimac.

97

Anutuac héḡḡaleḡ ai imuac edamuya.

¹ Yawenéḡ héḡḡaleḡ waḡ énécmimac. Imuac baecnéḡ séḡiséḡi waḡu konduḡiguc

baec komoc komoc imi acguc zézé ségiségi wammu.

² Hosusu zéma tunumañnéñ lelecgémizac. Haka solañ zéma zégésigési solañ iminéñ ic kewu tatacyawac qambañ wanzac.

³ Geric bélañanéñ wésia igucnec hicñima hazéchéra yanda lelec lelec keczu onodacmac.

⁴ Iwac piliticnéñ baec séc ken qetagaliyu baecnéñ hémma zénéña hirizac.

⁵ Baec boñaya boñaya iminéñ Yawe baec yanda miñina iwac wésiaiguc kufañ ésécnec pépélíma mazac.

⁶ Kurumeñnéñ iwac solañ dindiña zéauyu ic embac moczoñ edamuya héñanzu.*

⁷ Anutu méraginanéñ seima memeya welen qemima iwawai eñomia niñac séwi eñeñ wañanzu imi eneñ moczoñ gamuginaguc wammu. Anutu sasala ini Yawe mepésimigic.

⁸ Yawe guac zégésigési imi Zionac hénaríñ eneñ nimma ségiségi wanzu. Yudawac ama areña kuneñ kuneñ séc* ieneñ imuac wamma zézé ségiségi wanzu.

⁹ Yawe gi imi baec séc eñeña keczañ. Anutu momac yanda qacginaiguc onogicma keczañ.

¹⁰ Yawe siñniñ wammianzu ini, biriawac mézégina tiyu. Inéñ hénaríñ héra galeñgé énécmima ic biria ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac.

¹¹ Ic solañ onac asac mararañ zilaloña qesa énécmima qerigina dindiña kecanzu ionac ségiségiac gocmia qesa énécmianzac.

¹² Ic solañ ini Yaweac niñac ségiségi wamma qara téréyawac ewa hia ac zémigic.

98

Baec zégési mimiawac mepésimigic.

¹ (Legic zéra.) Yawenéñ haka welic welicgia wañec imuac niñac legic qelianéñ mepési migic. Iwac méra héiya zéma hua héiya téréyanéñ onogicma kawali wañec.

² Yawenéñ añgénéñ titi ai imi énézéyu héngic. Wañu iwac solañ dindiña imi

baera baera ionac kicginaiguc kawé qema mewininiyec.

³ Inéñ goi héihéiya zéma haka héra imi Israel héra géséhéra ionac niñac wamma sisipac acya niñqelima imuhuc wañec. Wañu baec zécgéria séc Anutuac añgénéñ titi ai imi héñdacgic.

⁴ Baera baera ini ségiségi wamma Yawe hétéñ héimigic. Ewagina meyacma ségiségi wamma legic héima mepési migic.

⁵ Gitanéñ Yawe mepésigic. Gita zéma ewaginanéñ mepési migic.

⁶ Tomuñ mimisuleac hétéñanéñ ic kewu Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma hériañ haimu.

⁷ Konduñ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi zéma baec zéma imuaru tacyac wañanzu imi moczoñ hériañ haimimu.

⁸ Yaweac wésiaiguc dokunéñ luma méra qeçe wañgic baec boñanéñ momacnec ségiségi wamma legic héimigic.

⁹ Inéñ mia baec zégési énécmimañ zé hamac. Inéñ solañ dindiñyanéñ baec zégési énécmima, kenkésa hakésaya qahac ic embachéra zégési énécmimac. Hénia imuac niñac mia imuhuc mepé qepési wammigic.

99

Anutuac hénia téréya imuac wamma mepésimigic.

¹ Yawenéñ héngalen wañ énécmizac, ic embac momac yanda zénéñ hirihiri wañgic. Yawenéñ Kerubim kua meme uña qacginaiguc taczac. Baecnéñ hiriyu.

² Yawenéñ Zioniguc kuneñ keczac. Icembac hénia hénia ionac qacginaiguc meyac mimiawac kecanzac.

³ Énézéna ieneñ qacga yanda welic welicgia imi mepésimu. Inéñ téréya wanzac!

⁴ Ic kewunina imi kuhaguc. Inéñ zégésigési dindiñawac siña niñanzac. Inéñ haka kenkésa hakésaya qahac imi kumuyec. Yakoboac ichéra ionac sugginaiguc héra aciguc nanañ seli zéma haka solañ kumuyec.

⁵ Ini Yawe Anutunina meyacmima iwac héniaiguc mepésimu. Inéñ téréya wanzac.

* 97:6: Rom 1:20 * 97:8: Hebraio aciguc; bérachéra.

⁶ Hofac oo ichéra ionarunec imi Mose zéma Aron, waŋu Anutuac qara qacanzu ionarunec imi Samuel, ic imuhucyanén ewagina moczoŋnec Yawe zéwelecmigic acgina niŋénécmiyec.

⁷ Yawenén hosusu tandéyaiguc namma ionac énézéyu hénac ac zéma zézé seli ac imi niŋtoho waŋgic.

⁸ Yawe, Anutunina, gi imi acgina niŋénécminéc. Nalé tosiaiguc bakia melen énécminec, néŋ gi imi késpedesic waiwaiac Anutu kecaŋaŋ.

⁹ Ini Yawe Anutunina meyacmima baec boŋa téréya imuaru i mepési mimu. Yawe Anutunina imi téréya wanzac.

Baera baera Anutu mepésimimu niŋac unuruyec.

100

¹ (Ewa hia zémimiawac legic zéra.) Baera baera momac yanda, ségiségi wamma Yawe oŋhériaŋ haimigic.

² Ségiségi wamma Yawe welen qemima legic héima iwac wésiaiguc kereŋgic.

³ Yawe imi Anutunina wanzac imi ini niŋasarigic. Inén zéyu nini hicŋjima kecziŋ. Waŋu nini imi iwac buŋa. Iwac ic embachéra zéma rama inén ninicgaleŋ waŋ nénécmiyu kekera.

⁴ Ewa hia ac ézéma saŋgulaŋaiguc keremmu. Legic héimima ama yandayaiguc keremmu. Keremma ewa hia ac wammima legic héima qara meyac mimu.

⁵ Yawe imi hiabia. Goi héihéiya hémbénaŋa imi nalé tetecgia qahac heanzac. Hakaya héla imi hicŋisaiya hicŋisaiya ionac muru hema emma kecmac.

101

Ic kewu zéma sisipac acya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni goi héihéiga zéma zégési gésigawac legic héimaŋ. Yawe, ni gi gita kulele qehéi waŋémmaŋ.

² Ni hénac solanawac ewama kecaŋaŋ. Néma naléiguc nuac hanémbésémaŋ? Ni amanaiguc ewa solananecc hakana wamma kecaŋaŋ.

³ Iwawai biria imi imuac me imuac kicnaiguc ménda haiwa hemac. Héna ac andé

qema kecaŋu ionac mézétiti wamma keca haka iminéŋ ménda qéqéhéréŋ waŋnémmac.

⁴ Ewa qerigina qarini qarini ieneŋ nuac murunec lakec kemma kecmu. Ni haka biria héŋara mema kecaŋaŋ.

⁵ Méŋnéŋ méŋ alahéra sasaniŋaiguc zébiri qébiri waŋ énécmianzac imi mebirini énécmiwa qahac wandacmu. Ségéra herec zéma séwi eneŋ imi bisiqatén ménda waŋ énécmimaŋ.

⁶ Kicna hima baec yomuaru ic héla imuhucya mihicŋi énécmima énézéwa niguc momacnec kecmu. Héna solana tima kecaŋu imi kumu énécmiwa welen qenémmu.

⁷ Ikoc ic imi méŋnéŋ méŋ amanaiguc ménda kecmac. Ikoc ac zéanzu imi eneŋ kicnaiguc ménda wai énécmiwa nammu.

⁸ Siŋunec séc ni baec yomuaru ic biria moczoŋ mebirini énécmiwa qahac wandacmu. Biria meme ieneŋ Miŋ Kewuac ama areŋa yandaiguc qahac wandacmu.

102

Méra mimac niŋac zéwelecmi Ic kewu hémbénaŋa ézéc.

¹ (Yéwéri mihicŋjima ewa biric wamma niŋyéwécya imi Yawe ézéma zéwelerec.) Yawe, zéweleccweleccna niŋénna. Waina guru héhéliwa qaqaŋanéŋ guac muru haréyu.

² Helanzi nénéŋawac keca nalé imuaru kic tanecga ménda musaŋgé némbésémaŋ. Guru héhélimaŋ imuaru gezac qema focdac acna kitiwa meŋ némbésémaŋ.

³ Kekeccnawac naléya imi hofac ésécnec emma sohoanzac. Siŋanéŋ geric lokora ésécnec zeanzac.

⁴ Ni eluŋ nuyu nene ménda neanzua. Ewa qerina imi baec kéracasiawac qézézac ésécnec zicgézac.

⁵ Zésilacna niŋac séwinanéŋ sicnaiguc qékézac.

⁶ Ni imi baec kéra kérasiaiguc guae nei ésécnec, baec kisiaiguc kouteraŋ nei ésécnec wanzua.

⁷ Siŋiiguc kic qeli keca ama bauyaiguc maulalac nei ésécnec wanzua.

8 Hazéhcna enej kaiwe herec zébiri qébiri wañ némma meeqesac memaqesac wañ némma sésécac wammac niñac qacna imi saeciguc haianzu.

9 Sigic* newa nenena éséc nec wañu doku newa kic masina mayu momac nec neanzua.

10 Hénia imi yomuhuc; Guac qeri biric zéma qeri geric niñac imuhuc wanzua. Gi ni népési yacmaguc duña gilina nuanzac.

11 Naléna imi tecgémanj zé mariawac amia éséc nec melemma mazac. Qézézac éséc nec zañgéma kenzua.

12 Néj Yawe gi imi hémbénaña kecanzañ. Qacga imi niñqeligic hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac.

13 (13a) Deguc imi Zion wéséniniñ wañmimiawac naléya. Nalé niñna hezac imi ducñizac.

14 Wañu welenj qe qe ichécga nini Zionac hoc banec niñac ségiségi wanzin. Wañu imuac seitotoñadac imuhucya acguc siña nimmianzin. (13b) Imuac niñac geñ yacma Zion ewa hia wammiwésémanj.

15 baera baera ic embac imi Yawe guac qacga nimma bac yandi yandi wammu. Baec séc ic kewuhéra ienenj edamugawac eeya héimu.

16 Yawenénj Zion miyacgéma eñeya edamuya qeriaiguc wininiyu imuhuc wammu.

17 Yawenénj maqeqeya inic sosoli wañ énécmima zéwelecgina mematiti ménda wañu imuhuc wammu.

18 Haka imi bianac hicñisai ionac ogic heyu ic embac bianj hicñimu imi enej Yawe mepési mimu.

19-22 (21) Wañu hésa ic ionac zésilacgina nimma humucac buña qeénécmimia hulac énécmiyu. (22) Ic embac hénia hénia zéma héngalenj ama areña yanda Yawe mepésimiwiñ zé tocgému nalé imuaru, (21) Yaweac qara imi Zioniguc, wañu qac buñaya imi Yerusalemiguc zéau énécmimu niñac (19) Yawenénj ocmuñ téréya eñeña imuaru kic hiyu mayu ninicanzac. Inéj kurumenj igucnec baec héngalenj wañanzac.

23 Inéj kecec hénanawac suraiguc nuac kucna memama kecec nawac nalé imi mehotoñiyec.

24 Wañu ni yomuhuc zéyi; Anutuna, Anutuna, naléna kembrañu ménda nuagicna. Guac yawuñga imi hicñisai lépaya lépaya hema emma kecmac.

25 Geñ mia bec nec baec qambaña hainec. Kurumenj acguc méraganénj mihicñinec.

26 Baec kurumenj imi hia qahac wammac, néj gi imi hémbénaña kecanzañ. Iwawai imuhucya imi séwi usu éséc nec méiméiya wamma tegicanzac. Wañu séwi usu éséc nec hainetec wañanzañ.

27 Gi imi ménda melemma imuhucyanec kecanzañ. Yawuñga imi tectecgia qahac.

28 Welenj qeqehécga ionac qelihécgina imi nalé séc kecmu. Qelihécgina imi wéségaiguc seligima nammu.

103

Anutuac hiyawac niñac ewa hia ac wammiyec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Kecec uñana, Yawe zéhiaru mina. Qerinaiguc heheya ini moczonj qara téréya zéhiaru migic.

2 Kecec uñana, Yawe zéhiaru mima, ewa hiawac buña iwarunec hahaya moczonj imuac eluñ ménda gumac.

3 Inéj késpedesca moczonj augémma yanñafiga moczonj mehiaruma

4 kececga imi humuc igucnec metecgé gémma goi héihéia zéma wésé niniñanénj ic kewu opoc héigémmac.

5 Wañu iwawai hiabianénj ewa siña mesécgé gém mac. Wañu séwigawac sac qeli imi meqeligéñu kunta nei éséc nec kucgaguc wambésémanj.

6 Yawenénj haka solaña wamma mema helanzi énécmimia ionac niñac wamma hazéc hécgina hena acac séhaiguc zétecgé énécmianzac.

7 Imuhuc wamma hakaya Moseac muru, wañu wawañ memeya imi Israel qelihéra énézéyu niñgic.

8 Yawe imi wésé niniñ wañ énécmima ewa hia wañ énécmima qeri biric focdac

* 102:9: Ewa biric mihicñima sigic naecanjic.

ménda niñénémima goi héihéi kuaya qe-qeya wañ énécmianzac.

⁹ Inéj kápésicninawac nalé séc tualefic ac ménda wañanzac. Wañu qeri biric nalé horua ménda dongéanzac.

¹⁰ Képésic ninawac séc ménda melej nénécmima, haka biriawac bakia howiac-nec ménda melej nénécmianzac.

¹¹ Hénia imi yomuhuc; Kuruménéj baec igucnec ou eñeña hezac ésécnec, goi héihéiya imi eeya héimianzu ionac muru kunéj yanda he énécmianzac.

¹² Baec wañgoña Is néj Wes igucnec lakec hezac ésécnec, inéj ac qeqe wawañanina imi qetecgéyu lakec keñec.

¹³ Mañgocnéj nambérac héra ionac wésé ninéj wañ énécmianzac ésécnec, Yawe imi eeya héimianzu imi onac wésé ninéj wañ énécmianzac.

¹⁴ Inéj séwininawac hénia nimma, nini imi seitoton wañziñ imi niñqelima imuhuc wañ nénécmianzac.

¹⁵ Baec ic kekecninawac nalé imi qézézac ésécnec. Edamunina imi baec kisiawac zariñ zuria ésécnec.

¹⁶ Imuhucya imi luhuc geriwigucnéj qacginaiguc qeyu qahac wañu, baec kisanéj zariña hocanzac.

¹⁷ Néj Yaweac goi héihéianéj eeya héimianzu ionac hémbénañaguc hémbénaña hema emma kecmac. Solañ dindiñaya imi qelihécgina lépaya lépaya he énécmima kecmac.

¹⁸ Imi mia sisipac acya niñtoho wamma héna acya niñqelima wamma meanzu ionac mia imuhuc wañ énécmianzac.

¹⁹ Yawenéj ic kewu tatacya kurumenéjiguc meyacgéma, héngalen kuhanéj kekec momac yanda galengé énécmianzac.

²⁰ Kucginaguc wamma Yaweac ackuazéc meselima, ac ewaya niñtohoanzu kua meme uña ini Yawe zéhiaru migic.

²¹ Yawe welenéj qemima iwac ewa siñ wamma meanzu kua meme uña ini Yawe zéhiaru migic.

²² Yawenéj zéhicñi énécmiyu baec imuaru me imuaru inéj héngalen wañanzac séc kecnazu ini moczonéj Yawe

zéhiaru migic. Kekec uñana Yawe zéhiaru mina.

104

Baec kuruménéj miñina Anutunéj héngalenéj wañ nénécmianzac.

¹ Kekec uñana, Yawe zéhiaru mina. Yawe Anutuna, gi imi kunéj yanda, eega eñeña zéma edamuga imi maleku ésécnec héima kecanzañ.

² Inéj asac mararaña imi séwi usu ésécnec héima, kuruménéj imi sel hali ésécnec hérétéj haiyu hezac.

³ Dokuiguc amayawac nandunéj kumuma hosusu ézéyu kareya wañu luhuc ézéyu qeñgaña wañu keñha wañanzac.

⁴ Luhuc oporu eñeya welenéj qeqe icya wañu, geric oporu eñeya ai icya wanzac.

⁵ Baec imi qambaña qahaiguc haimiyu hémbénaña qekenéj qeha ménda wanzac.

⁶ Geñ baec imi kondunéj doku yandanéj séwi usu ésécnec hoturuna baec boña qahaiguc nanec.✧

⁷ Wañu geñ mia ac wammína dokunéj néngacma keñec. Parandaña qaru foc foc keñec.

⁸ Keñu baec boñanéj eñu baec wéñwéngianéj hiñgacma imuac me imuac zémínecc séc mekemma hezac.

⁹ Wañu dokunéj muñguc ménda hama hoturumu niñ ménda logimu zéma qañañ silic hai énécmínecc.

¹⁰ Yawenéj zéyu doku hogocyanéj baec boña wéñwéngia séc hicñima éréma baec boña namunéj ginaiguc téfara wamma keñanzu.

¹¹ Kemma baec kisiaiguc haséj yañ sécgina séc gumu énécmiyu haséj becosic enéj acguc negic déméngina qañgararaña imi méwécgéyu hiaruanzac.

¹² Sawa nei acguc imuac giñgiñaguc aségina haima ic hawaiguc tacma ewa hétéj wañanzu.

¹³ Inéj ou ai amayaiguc tacma baec boña séc doku haiyu aiyawac héla imi baeciguc sécgéma hezac.

¹⁴ Inéj wañu ama yañ onac qézézac zéma ic neñañ niñac zuazua yandianzac.

✧ 104:6: Hén 1:2

Waṅu inéṅ zéyu baeciguc nene yaka hicṅianzac.

15 Icac ewa qeriaiguc zézé ségiségi mi-hicṅi mimia waiṅ zéma icac kic tanera measari mimia haléc zéma icac ewa qeriaiguc kuha mihicṅi mimia nene yaka imi inéṅ zéyu hicṅidarec.

16 Yaweac ic hésa dokunéṅ sécgé énécmiyu hezac. Lebanonac yéménzéc ic imi inéṅ himiru hezac.

17 Nei eneṅ imuaru haegina haianzu. Zanṅaṅ nei eneṅ imi kumbu* iciguc amia mihicṅianzu.

18 Baec boṅa eṅeṅa imi haséṅ noniṅ ionac buṅa, waṅu hoc baṅec imi ne-hec qérandeṅ ionac saṅgi saṅgiac buṅa wanzac.

19 Inéṅ maso haiyu baec ai memeyawac naléya zéanzac. Waṅu kaiwe imi naléya nimma hiṅgacanzac.

20 Geṅ mia tunumaṅ mihicṅina ama siṅiyu haséṅ yaṅ hénia hénia mama keṅha waṅanzu.

21 Laion sac qelinéṅ neneyawac buṅa nesima qacma neneyawac Anutu guru héhélima kecanzu.

22 Kaiwe éréyu kemma teṅginaiguc heanzu.

23 Duṅa ic eneṅ mama kuc qema ai mema kecgic ama siṅianzac.

24 Yawe ai geṅ menec imi yei sasala yanda wanzac! Geṅ mia niṅtegic qinṅtegicganéṅ kekec imi moczoṅ mi-hicṅina mériaṅganéṅ baec séc sécgéma hezac.

25 Eri konduṅ hilaṅeṅ kuneṅ yanda hezac. Waṅu imuac qeriaiguc imi, iwawai bacṅinanéṅ héima keṅha waṅanzu zéma doku yaṅ kuneṅ komora hénia hénia zaṅgégina ménda oloṅ oloṅawac séc hezac.

26 Zéicnéṅ imuac qahaiguc keṅha waṅgic geṅ zéhicṅi mimia konduṅ yaṅ oa gazugazu eneṅ doku imuac qeriaiguc lelecgéanzu.

27 Imuhucya ieneṅ moczoṅ nalégina séc méndacma geṅ nene gumu énécmiwésémaṅ niṅac guac kichihi wamma kecanzu.

* 104:17: Me yéménzéc.

28 Gumu énécmiṅa neanzu. Méraga auna iwawai hiabia sécgé énécmianzac.

29 Kic tanecga musaṅgéna ieneṅ zénéṅ hirihiri wamma kecanzu. Waṅu geṅ wéségina onagicna humuma baec iguc-nec hicṅigicac imuac muṅguc liliṅéma keṅanzu.

30 Waṅu geṅ uṅaga téréya mélina hama kekec hezac séc mihicṅi énécmiyec. Waṅu inéṅ baec séwiya imi muṅguc meqelianzac.

31 Yaweac edamuya imi hémbénaṅa hema emma kemmac. Yawenéṅ eṅeya ai niṅac zézé ségiségi wammac.

32 Inéṅ baec héṅu baecnéṅ hirianzac. Waṅu baec boṅa osiyu hofacnéṅ yacanzac.

33 Kekecnawac séc Yawe legic héimimaṅ. Kic qeli kecmaṅ imuac sura séc Anutuna gita kulele qemimaṅ.

34 Zézé niniṅnanéṅ ségiségi mihicṅi mimac niṅac wanzua. Ni imi Yaweac niṅac zézé ségiségi wammaṅ.

35 Zéna képésic ic baeciguc humuc qai waṅgic, kaiṅiliweṅ ic imuaru muṅguc ménda kecmu. Kekec uṅana, Yawe mepé qepési wammina, haleluya ohec wahec!

105

Miṅ kewunina imi hakaya hélanéṅ galeṅgé nénécmianzac.

1 Yawe ewa hia ac ézéma qara qacma ézégic. Ic embac momac yanda sugcinaiguc wawaṅ memeya imi zéau énécmimu.

2 Legic héimima i mepésigic. Haka welic welicgia waṅec imi moczoṅ zéau énécmigic.

3 Qara téréya mepésigic. Yawe hochoc waṅanzu imi ewa qeriginaiguc ségiségi he énécmimac.

4 Yawe zéma kuhawac niṅkewu waṅgic. Kic tanecyawac nalé séc niṅkewu waṅgic.

5-6 Weleṅ qeṅeya Abarahamac qelihéra, Yakoboac qelihéra, gési énécmimia ini haka welic welicgia zéma kiwi méréra zéma kuayaiguc zégésigési ac inéṅ wamma meyec imuac niṅqeligic.

7 I imi Yawe Anutunina wanzac. Iwac zégésigésinéṅ baec séc sécgéma hezac.

8 Inéj sisipac ac hicñisai lépaya tausenja imuac buña qeénéc mima zéselima zéyec imi hémbénaña niñqelima kecanzac.

9 Imi mia sisipac ac Abarahamac zémiyec imi zéma zézé seli Isaka wammiyec imi mia.

10 Wañu inéj Yakoboac muru imi hénac acwac buña meseligiyu Israelac sisipac ac hémbénaña wañecac hezac.

11 Zéyecnéj; Ni Kanaan baec imi ic suc qema gémba mératécgina wammac.

12 Wañu nalé imuaru imi zañgégina sasala qahac efefia komodia dac téngénj ic kian wamma kecgic.

13 Kecma hicñisai ménjac murunec ménjac muru, héngalenj ama arenja yanda ménjac murunec ménjac muru kian wamma lelecgégic.

14 Néj ic enenj mebiri énécmimu niñac ménda wai énécmiyec, hélanec ionac niñac wamma ic kewuya ic kewuya ac geriwaguc wañ énécmima yomuhuc zéyec;

15 Nuac haléc qocgémimia imi ménda osigic, nuac tiliñ tiliñ ic imi ménda mebirigic.

16 Inéj baec imuaru béti zéhicñi énécmima saménj padi imuac ura imi moczoñ hézégéyu qahac wañec.

17 Béti igucnec añgégina timañ zé ic ménj méliyu walacgina mema keñec. Qara imi Yosefe, welenj qeque buña qeyu, mamboñ mema wagicma keñgic.

18 Hénaya imi iwawai sou zéragucnéj kima heyec. Séwiya* imi senj hésanéj dérécgégic migic heyec.

19 Yaweac ackuazécnéj hélaguc wandacmac nalé imuac sura séc, Yaweac ackuazécnéj† Yosefe manam batuc wañ mimanec kerec.

20 Keru baec imuac ic kewunéj icya mélimima hulacmiyec. Baera baera ic embac ionac ic kewunéj imuhuc wammiyec.

21-22 Ic kewu inéj eñeya ewa siña méndacma galenj ichéra dérécgégic énécmima hésa amaiguc onopocma ic yanda niñtegic qinñtegic ku énécmimac zéma Yosefe oporu

héngalenj ama arenja yanda imuac galenja wamma iwawaiya moczoñ galenjyéec.

23 Nalé imuaru Israelnéj‡ Izipte baeciguc kereñec. Yakobonéj§ Ham baeciguc** ic kian kerec.

24 Yawenéj Israelac ic embachéra imi kunenj yanda mesai énécmiyu kucgina imi hazéc hécgina ionac kucgina ogirec.

25 Wañu Anutunéj hazéc hécgina ionac ewa qerigina melenj énécmiyu ic embachéra ionac mézétiti wañ énécmigic. Anutuac welenj qeque ichéra diwi qiwiliñ wañ énécmigic.

26 Wañu welenj qeque icya Mose zéma ic gésimimia Aron méli érécmiyec.

27 Ierenj imi ic embac ionac sugcinaiguc asé kiwiyawac haka énézéyic héngic. Ham baeciguc haka welicwelicgia wañoc.

28 Yawenéj tunumañ méliyu siñjindéngyéec. Wañu ierenj ara qema niñtohojic

29 Anutunéj doku melemma sac mi-hicñima lambéc unuhumudarec.

30 Wañu baec imuaru tañanéj sasala saima sécgéma kecgic. Ic kewuhécgina ionac ama qeriaiguc acguc sécgéma kecgic.

31 Yawenéj zéyu sék tunagucnéj hagic. Wañu baec yanda imuac qeria séc imiñ sasala sécgéma kecgic.

32 Kiawac melemma komboc luhuc hai énécmiyu mayec. Wañu buñ parandanj geric bélanagucnéj baecgina séc qocgégic énécmiyec.

33 Qocgéma ionac waiñ ic hésa zéma fik ic qeyu humudarec. Wañu ic hésa lelec lelec imi héiyu madarec.

34 Yawenéj zéyu gaoc zéma kambin enenj gelec malec qahac harégic.

35 Haréma baec imuac zuazua moczoñ nedacma aiiguc héla gocmia heyec imi nedacgic.

36 Yawenéj baec imuac méréc merac moczoñ unuyu humudacgic. Ienenj imi ionac séwiginawac kucya imuac hénihénia.

37 Wañu ic embachéra énézéyu siliwa goli medacgic onagiru érécgic. Wañu arenja

* **105:18:** Hebiraio aciguc; Kekec uñaya. † **105:19:** Ackuazéc inéj gauiguc hémma niñec imi manam batuciguc ménda waima niñzégéyec. ‡ **105:23:** Yosefeac mañgoc. § **105:23:** Israelac qara wahala. ** **105:23:** Izipte ic ienenj Hamac qelihéra hénia imuac niñac Iziptec baecac qacma Ham baec zéañgic. (Hén 10:6)

arenja séc méhñéñ ménj météqététañ ménj ménda wañgic.

³⁸ Izipte ic eneñ ionac zénéñ hirihiri wañgic imuac niñac waima hagic ségiségi wañgic.

³⁹ Yawenéñ hosusu imi kaiweiguc ami-aginawac, wañu geric bélaña imi sinjiiguc asahaginawac lémbéc énécmiyec.††

⁴⁰ Wañu ieneñ zéwelecgic zéyu koneñ nei hagic. Wañu kurumeñ nene mayu negic sécgé énécmiyec.

⁴¹ Wañu baña kuaya auyu doku mama baec kéra kérésiaiguc doku téfara éséc nec hama keñec.

⁴² Imi mia eñeya ackuazéc téréya zéma welen qeqeya Abaraham niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

⁴³ Ic embachéra wañ énécmiyu ségiségi wamma mama hagic. Gési énécmimia ieneñ legic héima mama hagic.

⁴⁴ Héngalen ama arenja yanda yanda imuac baec imi onagicma énécmiyec. Baera baera ic embac ieneñ ai yanda mema mihicñigic imi moczoñ ionac buña qeénécmiyec.

⁴⁵ Imi mia ieneñ héna ac imi niñtohoma zézé seli ac imi méndacmu niñac imuhuc wañ énécmiyec. Haleluya ohec wahec!

106

Israelac késpedesic.

¹ Haleluya, Yawe imi hiabia. Wañu goi héihéiya imi héménaña. Imuac niñac ewa hia ac ézégic.

² Mérénéñ Yaweac wawañ meme kuh-aguc imi hia énézéma qac buñaya moczoñ hia zéau énécmimac?

³ Héngalen wawañawac héna ac tohodacma nalé séc haka solaña wañanzu imi eneñ ségiségi ginaguc.

⁴ Yawe, ic embachécgga ewa hia wañ énécmiwésémañ nalé imuaru ni niñqeli néna. Anjéngina tiwésémañ nalé imuaru nuac hanémbésémañ.

⁵ Wainénna guac gési énécmimia ieneñ mériañginaguc kecgic inicmañ. Inicma héngalen ama arenja yandagawac

mératéc buña niñac ségiségi wamma mératécgawac zézé ségiségi wammañ.

⁶ Nini yanda hécnina wañgic éséc haka biria wamma kaiziliweñ wamma késpedesic mihicñiyiñ.

⁷ Yanda hécninanéñ Izipte baeciguc hak-aga welic welicgia imuac hénia ménda niñtegicma goi héihéiga yanda imi ménda niñqelima kondun, kondun pésia imuaru ac qeqe haka wañgic.

⁸ Wañu Yawenéñ eñeya qac buñaya niñac wamma anjéngina tiénécmiyec. Imi mia kuha yanda imi énézéyu héntegicmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁹ Imuhuc nimma kondun pésia imi ac wammiyu focdac zicgéyu ic embachéra onagiru kondun dumuc sira imi baec kérésia éséc nec tima hagic.

¹⁰ Imuhuc wamma hazéc hécgina ionac méragina igucnec anjéngina tiénécmima ununesi wañ énécmigic ionac méragina igucnec boñhére meénécmiyec.

¹¹ Wañu hazéc hécgina imi mia dokunéñ hoturu énécmiyu moczoñ humuqagic méhñéñ ménj ménda kerec.

¹² Imuacnec ieneñ ackuazéc imi niñzégéma legicya héimigic.

¹³ Wañu ieneñ nalé sosola ménda wañunec haka imi elun unuyu iwac zéareñ areñgiawac ménda mambéc wañgic.

¹⁴ Imuhuc wamma baec kéra kérésiaiguc hémbaoc kuneñ yanda wamma baec sakasacya imuaru Anutu batucgéic.

¹⁵ Yawenéñ zéwelecgic séc énécmiyec, néñ kecec uñaginawac imi hafi mihicñi énécmiyu zañgéma keñec.

¹⁶ Ieneñ baec ménj tacyac wañgic imuaru Mose zéma Yaweac météré ic Aron iorac nimbupuc wañgic.

¹⁷ Imuhuc wañgic baecnéñ téma Datan qécgé mima Abiramac tohotoho ichéra imi hoturu énécmiyec.

¹⁸ Wañu geric bélañanéñ tohotoho ic tun imi késama onodarec.

¹⁹ Ieneñ Horep baec boñaguc buru-makao merawa ireha meyacgéic. Goli opépélma qocgéma memeya baniara imi mepésimigic.

†† 105:39: Hebraio aciguc; Hoturu énécmiyec.

20 Imuhuc wamma Anutuac asac mararañ imi melenjic qézézac nema kekera burumakao tanec wañec.

21 Izipte baeciguc haka kuney yanda wañec aṅgéh titi miñina Anutu imi eluñ unuyec.

22 Inéñ Ham baeciguc kiwi méréra zéma konduñ pésiaiguc haka welic welicgia wañec imi mia.

23 Imuac Yawenéh unuhumumañ zéyec, néñ gésimimia Mosenéh Anutu zéma icembac héra téamuma nañgic imuac suginaiguc Anutuac wésiaiguc namma ménda unumac niñac qeri biria mebélacgéyec.

24 Wañu ieneñ ackuazécya ménda ninzérngéma baec hiabia imi mematiti wammigic.

25 Haliginaiguc zébiri qébiri wamma Yaweac ackuazéc imi ménda niñtohogic.

26 Imuhuc wañgic inéñ zéselima zéyec; Neñ wañ énécmiwa baec kéra kérésiaiguc maunudacmac.

27 Wañu qelihécgina imi héndéñ énécmiwa baera baera ic embac ionac sugginaiguc kemma maunudacmac.

28 Ieneñ Peol baec boñawac Baal iwac muru toroqema baniara kekecyá qahac imuac wamma nene saméh ohai wammigic imi mema negic.

29 Imuhuc wamma wawañ meme iminéh Miñ Kewu qeri biric yanda mihicñi migic yañ hafi humumianéh saima énépésiyec.

30 Nalé imuaru Pinehasinéh yacma Anutuac ewa siña méndacma acqeqe ic imi bakia melenj énécmiyu saec buña imi tecgéyec.*

31 Imuhuc wañu Anutunéh iwac niñu ic solaña wañec imi hémbénaña niñyacgéwiñac hezac.

32 Wañu ieneñ imi Meriba dokuiguc Yawe qeri biric mihicñi migic haka imuac niñac wamma yéwéri méñ Moseac muru hicñimiyec.

33 Imi mia ieneñ Anutuac uñawac ac qeqe wammigic Mose imi kua tasianéh ac sicsaocya zéyec imuac niñac imuhuc hicñiyec.

34 Wañu ieneñ Yaweac zézé seli imi ménda tohoma ic enia ménda unugic.

35 Imuhuc wamma iniguc momacnec tacyac wamma hakagina biria imi niñarenjéma késagic.

36 Késama baniarawac ireha imi mepésigic iminéh ionac muru bétac ésécnec wañec.

37 Ieneñ nambérac hécgina baniarawac mulu buña hai énécmigic.

38 Sac solaña kápésicya qahac, nambérac héra ionac sac imi qocgéma Kanaañ ic ionac baniarawac mulu buña hai énécmigic baec imi sac iminéh mezapi qeyec.

39 Ieneñ imi wawañ meme iminéh mezapi qeamuma kaiseroac haka wañgic.

40 Hénia imuac niñac Yawenéh eñeya ic embachéra qeri biric kuney yanda niñénécmima eñeya buña mézétiti wañ énécmiyec.

41 Imuhuc nimma baera baera ic embac ionac méraginaiguc onoporu mézétiti wañ énécmianzu imi onac méra bacginaiguc kecgic.

42 Hazéchécgina ieneñ helanzi énécmigic ionac méra bacginaiguc welenj qeqe ic kecgic.

43 Yawenéh hatac sasala mehiaru énécmiyec, néñ niniñgina qarinqarinqia méndacma andé qegic. Wañu eñañ kápésic niñac memaénéc mimia wañec.

44 Wañu Yawenéh ionac qachéhéli imi niñénécmiyec nalé imuaru zénañgé énécmiyec.

45 Wañu ionac niñac wamma sisipac ac imi niñqelima goi héihéiya zékéñaguc imi méndacma ewaya melenjec.

46 Melemma ionac wañ énécmiyu hésa ic énépésigic ieneñ moczoñ ewa biric wañ énécmigic.

47 Yawe Anutunina aṅgéhñina tima baera baera igucnec tocgé nénécmima qacga téréyawac ewa hia nimma qac buñaga mepési gémbiñ.

48 Yawe Israelac Anutu hémbénaña igucnec hémbénaña mepésimigic. Ic embac momac yandanéh 'Hélacnec!' zému. Haleluya ohec wahec!

Kiwi 5

* 106:30: Qét 25:11-18

107

(Legic 107–150)

Angéngina tiyu ewa hia ac zégic.

¹ Yawe imi hiabia, wañu goi héihéiya imi hémbénaña imuac niñac i ewa hia ac zémigic.

² Yawenén boñhéré meénécmyu keczu imi enen imuhuc zému. Ini Yawenén hazéc hécgina ionac méragina igucnec mulu meénécmyec.

³ Baec wañgoña Is, Wes, Saut zéma Not igucnec tocgé énécmiyec.

⁴ Baec kéra kérésiaiguc rouc wamma tacyacwac tauña mén ménda mihicñima

⁵ nene doku niñac humugic déméngina kérékésia wañec. Wañu imuac niñac kekec uñaginanén kuc mama wandacgic.

⁶ Imuac ienen qeri yéwéc nimma Yawe qachéhéligic yéwéri igucnec metecgé énécmiyec.

⁷ Wañu hena dindiña mihicñi énécmima tacyacwac tauñ méngiguc kemma onopōrec.

⁸ Yaweac goi héihéi zéma baec ic onac niñac wamma haka welic welicgia inén wañec imuac niñac i mepésimigic.

⁹ Inén doku niñ humuanzu imi mesécgé énécmima yaka niñac humuanzu imi iwawai hiabia gumu énécmianzac.

¹⁰ Tunumañ zéma humucac amiaiguc tacgic yéwéri zéma señ hésanéñ dérécgé énécmiyu keczu imi

¹¹ Anutuac ackuazéc andé qema eñeña miñinawac ewa siñ imi mematiti wañgic imuac mia imuhuc hicñi énécmiyec.

¹² Imuac zérabéra yéwéria mihicñi énécmiyu maunuyec, néñ méñnéñ mén méra ménda énécmigic.

¹³ Imuaru ienen yéwéc qeriaiguc Yawe qachéhéligic, inén zérabéra igucnec angéngina tiyec.

¹⁴ Inén tunumañ zéma humucac amia igucnec énépésima hésa dérécgé énécmima heyec imi qéséñu bororoñanec madarec.

¹⁵ (15a) Yaweac goi héihéi zéma haka welic welicgia baec ic onac wañec imi zéma

¹⁶ inén nagu aiñnéñ memeya imi qésémma aiñ wétéya imi kuyec imuac wamma (15b) i ewa hia ac zémigic.

¹⁷ Tosara imi acqeçe wamma ic diwi qiwiliña wamma kecgic. Kecma kápésicgina niñac zérabéra mihicñigic.

¹⁸ Ienen imi nene yaka moczoñ héñacya mema kecma humucac sanğulañiguc hosucgégic.

¹⁹ Nalé imuaru ienen yéwérigina niñac Yawe qachéhéli wammigic. Wañu inén helanzi énécmiyec yéwéri imuacnec angéngina tiénécmiyec.

²⁰ Inén ackuazécya mélima humucac dec igucnec metecgé énécmiyec.

²¹ Yaweac goi héihéiya imuac ewa hia ac zémigic. Haka welic welicgia ic onac wañec imuac ewa hia ac zémigic.

²² Ewa hiawac mulu haimima zézé ségiségiac legic héima wawañ meme Yawenén wañec imi ic embac momac yanda énézégic.

²³ Tosara zéiciguc kemma kondun yandaiguc nénnagémba ai meanzu imi enen

²⁴ Yaweac wawañ meme zéma haka welic welicgia kondun hiñgac hiñgaraiguc héngic.

²⁵ Yawenén zéyu luhuc selianén yacma kondun temboña meyarec.

²⁶ Yaru ienen ou kurumeniguc emmaguc duña emu dumuc siraiguc hiñgacgic. Wañu haka iminén tericgé énécmiyu ewa qerigina imi pépélima mayec.

²⁷ Wañu ienen tendiñ tendiñ kemma qeken qeha wamma duña waiñ dokunén wañ énécmiyu wañanzu ésécnec sic-saoc qasiken qasiha wañgic niñtegic qinñtegicgina aulanğeyec.

²⁸ Wañu ienen niñ yéwérima Yawe qachéhéligic yéwéri helanzi énécmimia imuacnec metecgé énécmiyec.

²⁹ Wañu luhuc selia imi ézéyu néñ qema qahac wañu kondun temboña ézéyu néñ qeyec.

³⁰ Néñ qeyu ienen bénzén kekec imuac ségiségi wañgic Yawenén zéic ala imuaru me imuaru kembiñ zé niñkumuma kecgic imuaru onagicma keñanzac.

³¹ Yaweac goi héihéi zéma haka welicwelicgia ic onac wañec imuac ewa hia ac zémigic.

³² Ic embac azoazoroiguc i mepési mima galen ionac azoazoroiguc legic héimigic.

³³ Yawenéh doku téfara melemma baec kérékérasia mihicnjanzac. Wañu doku hogocya melemma baec témbaña mi-hicnjanzac.

³⁴ Tacyachéra ionac biria niñac baec halécya melemma baec kérékérasia mi-hicnjanzac.

³⁵ Wañu baec kérékérasia melemma doku zékéh mihicnima baec témbaña melemma doku hogocya mihicnjanzac.

³⁶ Wañu maqeqeya imi imuaru onoporu tacyacwac tauñgina meanzu.

³⁷ Wañu aiguc iwawai gocmia qesama wain ai galengéma héla mihicnjanzu.

³⁸ Wañu mérian mihicni énécmiyu zanégina saima sasala wañanzu. Wañu ama yanhécgina zanégina imi ménda maanzac.

³⁹ Wañu duña muñguc yéwéri helanzi énécmimia zéma zérabéra zéma yanhafinéñ wañ énécmiyu zanégina maanzac.

⁴⁰ Yawenéh galen ionac qacginaiguc gamu qolacgé énécmima baec kérékérasia héna qahac imuhucgen onoporu rouc wañanzu.

⁴¹ Wañu néwéc maqeqeya imi météqétetan igucnec meyac énécmima sac taséhéra rama tuñ ésécnec mesai énécmianzac.

⁴² Ic dindiña imi haka imi hémma zézé ségiségi wañanzu, néñ ic biria momac yanda enen enañ kuagina wézéc qema ac qahac kecgcic.

⁴³ Enañ niñac niñgic niñtegic qintegic ginaguc wanzuiguc Yaweac haka imuhucyawac héñsosolima iwac goi héihéi imi niñtegicgcic.

baera baera ionac sugcinaiguc gi mepési gémmañ.

⁴ Guac goi héihéiga ou kurumeniguc kunen yanda wanzac. Wañu guac haka héla iminéñ ou hosusu igucgen sécgéma hezac.

⁵ Anutu, ou kurumeniguc meyac géngéña wammac. Asac mararaña imi baec séc ic embac ionac qacginaiguc meyacara wammac.

⁶ Méra héiganéh angéña tima zéwelecná niñna. Goi héihéi wañ énécmianzan ionac muru angéñ titi hicnimac.

⁷ Anutunéh ocmuñ téréyaiguc zézac. Ni técgéma técgéma aria memañ. Sekem méndemma Sukot baec wéñwéngia imuac qétéya memañ.

⁸ Gileate imi nuac, Manase imi acguc nuac, Eferaim imi nuac orucnawac opoc selia. Yuda imi héngalen ainawac qarucya wanzac.

⁹ Moap imi nuac doku naec pakeya wanzac. Edomiguc nuac héna usuna giliwa hemac wañu Filisitia qahaiguc ni hérian haimañ.

¹⁰ Méréneh nuagicma ama neuñ kiropo seliaguc imuaru keremmac? Méréneh Edomac héna nézéyu hémmañ?

¹¹ Anutu gi imi wai nénécmizan me? Anutu gi imi némac niñac téngin icnina iniguc momacnec ménda kenanzan?

¹² Méra nénécmia hazéchécnina un-uwiñ. Baec icnéñ méra nénécmigic gorosona wañanzac.

¹³ Nini Anutuaru héima namma bac yandi yandi qahac kembiñ. Inéh hazéchécnina tidacgé énécmimac.

108

Méra mimac niñac Anutu ewa hia ac zéma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, ewa qerina imi kenqe haqeya qahac, qeri unana moczoñnec legic héima mepési gémmañ.

² Gita kulele zéma wañgoña, ini yacgcic. Ni gianñaña imi mindiwa yacmac.

³ Yawe ni ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézéma

109

Zésolañanima hazéchéra bakia zéracug meénécmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Nuac mepé qepésiac Anutu, acga ménda qaiyu.

² Ienen imi kua biria zéma kua ikora angéma ni zébiri nénzu. Ezelañgina ikoranéh ac wañnéñanzu.

3 Waṅu mézétiti ac wamma helanzi némma hénia qahaciguc zébiri qébiri wannénzu.

4 Ni imi ala waṅ énécmianzua nēj ieneṅ imi néwéc hazéc wannénzu imuac ni zéwelec sac waṅanzua.

5 Ieneṅ haka birianéṅ hakana hiawac bakia melenj nénzu. Waṅu nuac ala siṅnawac bakiawac mézétiti waṅ nénzu.

6 Ieneṅ yomuhuc zégic; Kaiziliweṅ icac mériaiguc opocna helanzi mimac. Hazécya mihicṅi mina méra héiyaiguc namma aciguc opocmac.

7 Aciguc emmac nalé imuaru waina késpedesyaguc zémimia wammac. Waina zéwelecyac acguc melemma késpedesyac wammac.

8 Kekecyawac yawuṅ imi meducṅima ai buṅaya imi wagicma ic tosara énécmi.

9 Waiénécmi nambérac héra ieneṅ gupaṅ merac wandacmu. Iniṅa imi malé wammac.

10 Nambérac héra eneṅ lelecgéma yaka niṅac zéqesi énécmi kecmu. Amagina kisiya waṅu waima météqététaṅ wamma kecmu.

11 Soukiwa kosia meme icnéṅ iwawaiya moczoṅ wagicmu. Iwawai inéṅ kuc qema mihicṅiyec imi ic tosanéṅ medacmu.

12 Ic méṅnéṅ méṅ iwac ewa hiawac susucnec ménda wammimac. Gupaṅ merachéra ionac méṅnéṅ méṅ ewa biric ménda waṅ énécmimac.

13 Qelihéra humuqai wandacmu. Kecma qacgina imi moczoṅ eluṅ unudacmac.

14 Yawe imi yandahéra ionac késpedesic imi nimmanec kecmac. Neṅgocginawac késpedesic imi ménda auna.

15 Késpedesicgina imi nalé séc Yaweac wésiaiguc waina hemac. Qac buṅaya imi auna baeciguc qahac wammac.

16 Imi mia inéṅ goi héihéi waṅénéc mimiawac haka imuac niṅ éréhéc ménda wamma maqeqeya zéma mété qététaṅa zéma ewa biric mihicṅima kecanzu imi ununesi wamma unuhumumaṅ zé waṅec imuac mia imuhuc zéziṅ.

17 Inéṅ siṅa nimma saec ac énézéyec. Waṅu iminéṅ eṅeya muru liliṅgéyec. Mériaṅ ac zémaṅ zé mézétiti waṅec imuac mériaṅnéṅ héṅacya mema lakec keṅec.

18 Inéṅ séwi usu héianzac éséc saec ac waṅ énécmiyec. Waṅu saecnéṅ doku ésécnec qeriaiguc hiṅgaru haléc ésécnec sira mézécgéma késayec.

19 Wammima saecnéṅ séwi usu zéma rikuṅa ésécnec nalé séc héi ziki waṅu hemimac.

20 Qeri uṅana hazéc wammima zébiri qébiri imuhuc wammianzu ionac imi Yawenéṅ bakia imuhucyanec melenj énécmimac niṅac wanzua.

21 Yawe qacga niṅac wamma goina hiabianec héina. Guac goi héihéiga hiabia imuac niṅac wamma metecgé néna.

22 Ni imi maqeqeya météqététaṅ wamma kecba ewa qerinanéṅ birizac imuac mia.

23 Kekecna imi mariyawac amia ésécnec melemma mazac. Waṅu gaoc dac imuhucya luhucnéṅ mihilaṅgéyu kenzu ésécnec efefianec kenzac.

24 Nene sigi kecba simiṅna kuha qahac séwina mazac.

25 Ni imi ionac zébiri qébiriac buṅa wanzua. Ieneṅ ni némma oruc gilianzu.

26 Yawe Anutuna, méra néṅna goi héihéigawac niṅac ni metecgé néna.

27 Imuhuc wanna ieneṅ haka iminéṅ guac méraga wanzac imi héṅtegitmu. Yawe geṅ imuhuc waṅ nénnec imi niṅtegitmu.

28 Ieneṅ saecnec sac zénémmu, nēj geṅ mia mériaṅ mihicṅi némbésémaṅ. Ieneṅ hazéc waṅ némma yacmu imuaru gamugina mihicṅimu, nēj guac wleṅ qeqega imi ségiségi wammaṅ.

29 Waṅénécmi hazéchécna ieneṅ zébiri qébiri séwi usu ésécnec héima kecmu. Gamugina imi sanṅeṅa maleku ésécnec he énécmimac.

30 Ni kuananéṅ Yawe ewa hia kunéṅ yanda zémima ic embac tuṅaguc ionac suginaiguc legic héimimaṅ.

31 Inéṅ maqeqe icyawac méra héiyaiguc nammac. Namma iwac qeri uṅayawac késpedesiraguc zéwiṅ zé wanzu ionac méragina igucnec aṅṅeṅa timac.

110

Anutuac hofac oo ic hélanéṅ, ic kewu

wan̄ énécmimac.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawenén̄ Miñ̄ Kewuna yomuhuc ézéc; Gi mérana héiyaiguc tacnanec ni hazéchécga hénagaiguc hén̄a titigawac buña onopocman̄.

² Yawe geñ̄ Zion igucnec ic kewu qarucga kuhaguc imi méranna kemmac. Miñ̄ Kewu gi hazéchécga sucginaiguc inicgaleñ̄ wambésémañ̄.

³ Héñgaleñ̄ kucgawac naléiguc hén̄aoriñ̄ hécga séwi usu météré mimiaguc ségiségi wamma welen̄ qema kecgic. Gian̄ gian̄awac héri igucnec sac qelihécga séñéréc ésécnec hicñima guac muru hamu.

⁴ Yawenén̄ zéselima ménzézé ménzéya ménda wañanzac. Inén̄ mia yomuhuc zéc; Gi Melikisedekac* areñ̄ méndacma hofac oo ic hémbénaña wambésémañ̄.

⁵ Miñ̄ Kewuna guac méra héigaiguc keczac inén̄ qeri geric nimmac nalé imuaru ic kewu momac yanda unuyu wizi kukuginaguc wandacmu.

⁶ Baera baeraiguc zégési énécmiyu qamocnéñ̄ ionacmuru sécgéma hemac. Orucgina qéséma unudacmac.

⁷ Unudacmaguc hén̄a giñginaiguc doku téfara nema usuña meqelima oruha meyacmac.

111

Anutuac ai welic welicgiawac mepésimiye

¹ Haleluya, ni ic solañ̄ dindiña ionac azoazoroiguc zéma hén̄aoriñ̄ ionac azoazoroiguc ewa qerina moczoñ̄nec Yawe ewa hia ac ézémañ̄.

² Yaweac wawañ̄ meme imi kuney yanda, imuac ségiségi wañanzu imi eney moczoñ̄ hén̄a imuac niñareñ̄ géanzu.

³ Wawañ̄ memeya imi eeya eñeña, héñgaleñ̄ kuc buñayaguc. Wañu solañ̄ dindiñanéñ̄ hémbénaña heanzac.

⁴ Haka welic welicgia imi ic embac wañ̄ énécmiyu niñqelmanec keczu. Yawe imi ewa hia wañ̄ nénécmima goi héihéi wañ̄ nénécmianzac.

⁵ Yawe imi eeya héimianzu ionac nene yaka gumu énécmima sisipac acya hémbénaña nimmanec kecmac.

* **110:4:** Hén 14:18, Heb 7:3

⁶ Inén̄ baera baera imi ic embachéra énécmima wawañ̄ memeyawac kuha énézényu héñgic.

⁷ Mériawac wawañ̄ meme imi hén̄a zéma gésigési aiya imi solañ̄a. Hén̄a acya imi niñkinzén̄aguc.

⁸ Imi mia hémbénañawac buña qemimia, wañu ewa hén̄a zéma solañ̄ dindiñanec wamma memeya.

⁹ Yawenén̄ ic embachéra boñhéré meénécmima sisipac ac hémbénañawac buña kumu énécmiyec. Imuac niñac qara imi téréya zéma welic welicgiaguc.

¹⁰ Yaweac bac yandi yandi wawaña imi niñtegitic qin̄tegiticac hénihén̄a wanzac. Hén̄a acya niñtoho wañanzu imi eney moczoñ̄ niñtegitic qin̄tegitic ginaguc. Yawe mepé qepésiac haka imi ionac muru hémbénaña heanzac.

112

Ic solañ̄ dindiñawac muru ségiségi hemimac.

¹ Haleluya, Yawe eeya héimima hén̄a acyawac ségiségi kuney yanda wañanzac inén̄ zézé ségiségiyaguc.

² Qelihéra ienen̄ baeciguc kucginaguc kecmu. Ic solañ̄ dindiña ionac qelihécgina ienen̄ zézé ségiségi ginaguc.

³ Amayaiguc mériañ̄ hemimac. Hakaya solañ̄ dindiñanéñ̄ hémbénaña hemimac.

⁴ Ic solañ̄ dindiña ionac imi tunumañ̄ qeriaiguc asac mararañ̄néñ̄ éréanzac. Asacmararañ̄ iminén̄ ewa hia zéma ewa biric zéma haka solañ̄ dindiña wañ̄ énécmianzac.

⁵ Ewa hia wañ̄ énécmima iwawaiyanén̄ ic tosara méra énécmianzac imi hiaruanzac. Inén̄ ai memañ̄ zé hén̄a ac séciguc dindiñanec meanzac.

⁶ Inén̄ qeken̄ qehaya qahac. Ic solañ̄a imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

⁷ Inén̄ gezac qézén̄ ac biriawac bac yandi yandi ménda wañanzac. Ewa qeria imi Yaweac héima nañu waizalaña qahac.

⁸ Ewa qerianén̄ seligima heyu zénén̄ hirihiri ménda wammanec keru Hazéchéra bakia megic inicmac.

⁹ Inéj iwawaiya méndemma maqeqeya ionac énécmiyec. Haka solañja imi hémbénaña heyu iliha imi zézé bipiyaguc meyac mimia wammac.

¹⁰ Kaižiliweñ ic imi haka imi hémma aric aric kima pépélíma qahac wammac. Kaižiliweñ ic ionac ewa sinjina imi gorosoña wandacmac.

113

Anutunéj météqététañ wamma kecanzu i méra énécmianzac.

¹ Haleluya, Yaweac welen qeqehéra, Yaweac qara mepésigic!

² Degucmuacnec hémbénaña Yaweac qara mepésigic.

³ Baec wañgoña Is igucnec Wes ac séc Yaweac qara mepési mimia wammac.

⁴ Yawe imi baera baera moczoñ yanda imuac qacginaiguc eñeña keczac. Edamuya imi eñeña ou kurumenjiguc hezac.

⁵ Méréneñ Yawe Anutunina éséc? Inéj ou eñeña keczac.

⁶ Wañu eñeyaoc memaamuma kiwa hiyu mayu baec kurumenj héñanzac.

⁷ Hémma maqeqeya seitotoñ igucnec meyac énécmima météqététañ ic muñguc senduruñ igucnec meyac énécmianzac.

⁸ Wañu onoporu ic kiwa, ic embac ionac galenhecgina iniguc momacnec nañanzu.

⁹ Wañu embac héfiña mehiaru miyu amaiguc bénzéh kecma nambérac héra mihicñima neñgoc wañ énécmima ségiségi wamma kecanzu. Haleluya, Yawe mepésigic.

114

Anutuac haka welic welicgia.

¹ Israel, Yakobo zémimia iwac ic embachéra ieneñ Izipte baeciguc acgina ménj zéañgic ionac murunec érégic.*

² Nalé imuaru Yuda imi Yaweac ocmuñ téréya wañec. Israel imi iwac ama baera wañec.

* **114:1:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéj zémimia. Ic embac acgina ménj zéañzu imi Izipte ic ionac imuhuc zézac. Kembraña 2 iguc Yakoboac qelihéra qacgina qacma Yuda zéma muñguc melemma Israel zézac. Jakobonéj Yudawac mériañ ac sasala zéma areñ imuacnec ic kewu sasala hicñimac zéyec imi niñqelimu. * **115:4:** Izipte ic ionac.

³ Konduñ imi hémma néngacma keñec. Wañu Yodan doku acguc héréma andé andé keñec.

⁴ Baec boña imi eneñ rama iwa ésécnec técgéma aria megic. Baec boña komoc komoc imi rama merawa ésécnec imuhuc wañgic.

⁵ Konduñ doku gi némac niñac néngacma keñec? Yodan doku gi némac niñac héréma andé andé keñec?

⁶ Baec boña ini némac niñac rama iwa ésécnec técgéma aria megic? Baec boña komoc komoc ini némac niñac rama merawa ésécnec técgéma aria megic?

⁷ Baec ini imi miñ kewuninawac kiwaiguc, Yakoboac Anutu iwac wésiaiguc zénéñ hirihiri wammu.

⁸ Inéj baña hilaneñ melemma doku zékéh mihicñima hoc selia melemma doku hogocya mihicñianzac.

115

Anutu imi kuneñ yanda.

¹ Yawe, goi héihéiga zéma hakaga héla imuac niñac guac qacgaiguc edamu yanda hemac. Nonac muru qahac, nonac muru qahac, guac muru hegémmac.

² Némac niñac baera baera ic embac ieneñ Anutugina dimia zéma zédesi wañ nénécmianzu?

³ Anutunina imi kurumenjiguc kecma imuac me imuac siña hemizac séc wañanzac.

⁴ Néj ionac* baniara imi siliwa zéma goli mema ic onac méraginanéñ memeya.

⁵ Kuaginaguc, néj ac zézégina qahac, kicginagucnéñ kic hihigina qahac.

⁶ Gezacginaguc, néj ac nimmuac séc qahac. Sunjuruñ ginaguc, néj wéréña nimmuac séc qahac.

⁷ Méraginaguc, néj késa nimmuac séc qahac. Hénaginaguc, néj keñha wammuc séc qahac. Wañu déméngginaguc, néj ewa hétéh wammuc séc qahac.

8 Baniara meyacgéanzu imi enej zéma imuaru héima nananzu imi enej moczon imuhucyanec.

9 Israel, Yaweac muru héima nammu. Inej méra énécmima saiwa wan énécmianzac.

10 Aronac ama momachéra ini, Yaweac muru héima nammu. Inej méra énécmima saiwa wan énécmianzac.

11 Yawe eeya héimianzu ini, Yaweac muru héima nammu. Inej méra énécmima saiwa wan énécmianzac.

12 Yawenén niñnécmima mérian mihicji nénécmianzac; Israelac ama imuhucyanec, Aronac ama imuhucyanec.

13 Kunej komora momacnec Yaweac muru héima nananzu imi onac mérian mihicji énécmimac.

14 Yawenén ini zéma qelihécgina séc mér meemma mesai énécmimac niñac wanzua.

15 Ini imi baec kurumenj zéyu hicniyec Yawenén mérian mihicji énécmimac niñ wanzua.

16 Kurumenj imi Yaweac buña. Wanu baec imi ic neñan buña qenénécmiyec.

17 Humuc icnéj Yawe mepési mimuac séc qahac. Mérénén hiñgacma néj qema hema hia mepési mimac.

18 Nini imi deguc muacnec hémbénañ Yawe mepési miwiñ.

116

Hafya hiaruyu ewa hia ac ézýec.

1 Yawenén ac ewana zéma zéwelecn selia niñnéñanzac imuac ni siña niñanzua.

2 Gezac qema niñnéñec imuac kekecnawac séc zéwelec wammimanj.

3 Humucac hésanéj dérécgé néñu kic-suañac zéra béranéj nuac muru hayu zérabéra zéma ewa biric mihicniyi.

4 Wanu ni Yaweac qaraiguc yomuhuc zéweleri; Yawe zéwelec génzua qeri unana metecgé néna.

5 Yawe imi ewa hia zéma solanj dindiñayaguc. Anutu imi goi héihéiyaguc.

6 Yawe imi ic ewa éréhéc ménda wawaña galengé énécmianzac. Ni mematiti wan nénéñawac kecba añgéñna tiyec.

7 Kekec unana, liliñgéma hama bénzén kecbésémañ. Yawenén goihéihéi wanéñzac.

8 Inej kekec unana imi humuc igucnec zéma kicna imi kic masi igucnec, wanu hénana imi qonzontoj igucnec metecgé néñec.

9 Kekecninaguc kecanziñ baec yomuaru ni imi Yaweac wésiaiguc kenha wammañ.

10 Ni yéwéri kunej yanda mi-hicñizua imuhuc zéma keru nalé imuaru ninzéngéma keru.

11 Focdac nimba ménda sécgéyu ic momac yanda imi ikoc ic zéyi.

12 Ewa hiawac buña Yawenén néñec imi némac iwawainén bakia melejñmimanj?

13 Ni kekecna añgéñ tinénéñawac sokoc mema Yaweac qara qacma

14 Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaguc zézé selinawac tasia imi Yawe melejñmimanj.

15 Météré ic méñnéñ humuyu Yawenén niñu eeyaguc wananzac.

16 Yawe ni hélacnec welenj qeçe icga wanzua. Guac welenj qeçe embacgawac nanja guac welenj qeçe ic wanzua. Geñ mia dérécgé néñéña imi hulac néñec.

17 Ni guac muru ewa hiawac mulu haigemma Yawe guac qacga qacmañ.

18 Ni Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséginaguc zézé seli acnawac tasia Yawe guac muru melejñgemmañ.

19 O Yerusalem, tacyachécgá ionac suginaiguc, Yaweac ocmuñ téreyaguc taséna melejñmimanj, haleluya!

Baec séc tacyachéra, Anutu mepésigic.

117

1 Baera baera icembac ini Yawe mepésimigic. Ic embac momac yanda ini zéhiaru migic.

2 Anutuac goi héihéi imi nonac muru kunej yanda he nénécmizac. Wanu Yaweac haka héla imi hehe seli nanjelimac, haleluya!

118

Yawe mepé qepési mimiawac legic.

1 Yawe ewa hia ac zémigic. Inéh hi-
abia waṅu goi héihéiya imi hémbénaṅa
heanzac.

2 Israel ini goi héihéianéh hémbénaṅa
zéma zémimu.

3 Aronac ama ini goi héihéianéh
hémbénaṅa zéma zémimu.

4 Yawe eeya héimianzu ini goi héihéianéh
hémbénaṅa zéma zémimu.

5 Ni qenzen manzeniguc Yawe qachéhéli
miwa Yawenéh acna melej némma ni baec
kondoṅa yandaiguc hulac néhec.

6 Yawe imi niguc keczac. Ni bac yandi
yandi ménda wanzua. Baec ic méréneh
némac waṅnémmac?

7 Yawenéh niguc keczac. Méra néṅanzu
ionac suginaiguc keczac. Imuac hazéc
waṅ nénzū imi bakia melej énécmiyu
hémmanṅ.

8 Yaweac muru héima nanaṅ imi ic onac
héima nanaṅ ogiczac.

9 Néṅacma Yaweac muru keṅkeṅa
imi galeṅ ionac niṅkinzéh wawaṅa imi
ogiczac.

10 Baera baera icembac ieneṅ ni lelecgé
nénzū, néṅ ni Yaweac qaraiguc qeric
énécmimaṅ.

11 Ieneṅ ni lelecgéma wésé andu lelecgé
nénzū imuac ni Yaweac qaraiguc qeric
énécmimaṅ.

12 Ieneṅ morombazec éséc nec ni lelecgé
nénzū, néṅ sécmanṅ imuac geric bélaṅa
éséc nec focdac zedacmu. Ni Yaweac
qaraiguc qeric énécmimaṅ.

13 Néfacgé néṅgic manumanṅ zé waṅec,
néṅ Yawenéh méra néhec.

14 Yawe imi nuac kucna zéma mepé
qepésina. Waṅu inéh nuac aṅgéh titina
wanzac.

15 Ic solanawac haliiguc zézé ségiségi,
aṅgéh titiac hériaṅ hicṅjima hezac. Yaweac
méra héianéh kuc yanda mihicṅjima

16 Yaweac méra héiya imi ou meyac
mimiawac hezac. Yaweac méra héianéh
kuc mihicṅj nénzū.

17 Ni ménda humuma kicqeli kecma
Yaweac wawaṅ meme imi zéau
énécmimaṅ.

18 Yawenéh yéwéria humumia mihicṅj
némma mindi qindiṅi néhec, néṅ humucac
buṅa ménda noporec.

19 Haka solanawac naguya naguya au-
dacgic, ni keremma Yawe ewa hia ac
zémimaṅ.

20 Nagu imi Yaweac sanṅulaṅ, ic so-
lananéh imuac nec keremmu.

21 Inéh acna melej némma nuac aṅgéh
titina waṅec. Imuac ni miṅ kewu
mepésimimaṅ.

22 Mericqe ic ieneṅ hoc méṅ héṅara
mema gilic keṅkeṅa iminéṅ ama
waṅgoṅaiguc ama imuac hoc oruha
waṅec.

23 Haka imi Yawenéh waṅec. Waṅu
héni kicninaiguc haka welic welicgia
wanzac.

24 Nalé yomi Yawenéh meyu heyec.
Nalé imuaru nini zézé ségiségi wammanec
ségiségi wambiṅ.

25 Yawe zéwelec gэнziṅ; Aṅgéh nina tina.
Nini zéwelec gэнziṅ; Mehiaru nénécmina.

26 Yaweac qaraiguc hahaya imi
mériaṅaguc. Nini Yaweac ocmuṅ
téryaiguc mériaṅ ac waṅgэнziṅ.

27 Yawe imi Anutu, neṅaṅ muru qeta-
gali nénécmiyec. Ic hésa haréṅa mema
ségiségiac areṅiguc toroqema naṅgic, zaki
térya ilihaiguc kerembiṅ.*

28 Gi imi Anutuna, ewa hia ac
zégémmanṅ. Gi imi Anutuna, ni meyac
gémmanṅ.

29 Yawe ewa hia ac ézégic! Goi héihéiya
imi hémbénaṅa heanzac.

119

*Héna ac edamuyaguc Anutuac murunec
hahaya.*

1 Wawaṅ meme solanawac Yaweac héna
ac méndacma wamma meanzu imi eneṅ
ségiségi ginaguc.

* **118:27:** Ac iliha yomi Yesuac asé kiwiya wanzac. Képésicnina niṅac hofac oo ic eneṅ méragina merawa saciguc tunduṅéma zaki térya imuac ilihaiguc zuacgic éséc nec Yesunéh neṅaṅ niṅac wamma sacya qocgéma képésicnina zuac nénécmiyec.

² Yaweac héna ac niñtohoma ewa qeri moczoñec Yaweac ewama kecanzu imi enej ségiségi ginaguc.

³ Ieneñ haka biria ménda wamma iwac héna acya wamma meanzu.

⁴ Geñ héna ac zéseli nénécmima imi niñtohodacbiñ niñac nénézénec.

⁵ Kekecac hénananéñ imuhucyanec hemac niñac wanzua. Héna acga keñhéi hahéi qahac niñtohomañ niñac wanzua.

⁶ Guac héna acga moczoñ nimma héiqelima kecmañ imi gamunaguc ménda wammañ.

⁷ Zégésigési aiga solañ niñareñgémañ imuaru ewa qeri solañanec mepési gémmañ.

⁸ Ni guac zézé seliga wamma medacmañ. Ni moczoñ ménda wainémbésémañ.

⁹ Sac qeli méñnéñ némacnéñ eneya wawañ memeya lalac lalac galeñgéma kecmaç? Imi mia ackuazécga méndacma kecma imuhuc wammac.

¹⁰ Ni ewa qeri moczoñec guac hochoc ai meanzua. Méra néna guac héna acga ménda waima kemmañ.

¹¹ Ni guac muru késpedes ménda wammañ niñac ackuazécga ewa qerinaiguc haiwa hezac.

¹² Yawe, gi imi zéhiaru géñgéña wanzac. guac héna ac imi ku néna.

¹³ Kuagawac zézé seli ac moczoñ kuananéñ zéauanzua.

¹⁴ Ni baecac iwawai niñac ségiségi wañanzua ésécñec guac héna acgawac ségiségi wañanzua.

¹⁵ Ni héna acga nimba hiñgaru héna acga héñ sosolianzua.

¹⁶ Ni guac zézé seli acga moczoñ imuac me imuac ségiségi wamma ackuazécgawac eluñ ménda numac.

¹⁷ Welen qeçe icga hiabia wañ néna kecmañ. Imuhuc wañ néna ackuazécga niñtohomañ.

¹⁸ Uñanawac kiwa mebéréñgéna héna acgawac héna welic welicgia imi héñtegicmañ.

¹⁹ Baeciguc ic kian wamma kecua, héna acga imi ménda musañgé néna.

²⁰ Héna acgawac nalé séc niñkumuma kecha kekec uñananéñ kuha qahac

wanzac.

²¹ Séwi enej ic saecginaguc héna ac waima keñanzu imuhucya ac geriwiguc wañ énécmianzañ.

²² Ni guac ackuazéc niñtohoanzua. Imuac zébiri qébirigina zéma mema titigina imi nuac murunec nesina keñu.

²³ Galeñ enej acguc tacma zébiri qébiri wannéñgic, néñ welen qeçe icga ni imi héna acga nimma héiqeliyi.

²⁴ Guac héñgaleñ héna ac imi ségiségina zéma zéqindiñi icna wanzac.

²⁵ Qeri uñananéñ gizoñiguc héima hezac, ackuazécga méndacma ni meqeli némbésémañ.

²⁶ Wawañ memena gézéwa acna melen nénéñec. Imuac guac héna ac imi ku néna.

²⁷ Méra néna zézé seli acgawac héna niñtegicmañ. Imuhuc wañ néna guac haka welic welicgia imi nimma héiqelimañ.

²⁸ Kekec uñana imi helanzi mimia wañu pépélima mazac. Ackuazécga méndacma ni meyac néna.

²⁹ Haka ikora, wawañ memena ikora metecgéna keñu. Héna acga imi ewa hiawac béñzénec ku néna.

³⁰ Ni héna héla méndacma héna acga wésénaiguc haianzua.

³¹ Ni guac héñgaleñ héna ac imuaru qéqéhéréñ kecanzua. Yawe ménda wainénna gamunaguc wambi niñac.

³² Ewa qerina meyandina hilaneñ yanda wañu zézépañ acgawac hénaiguc usuñec kemmañ.

³³ Yawe guac zézé seli acgawac héna imi ni ku néna niñtohomanec kemma kecma humumañ.

³⁴ Méra néna niñtegicma héna acga niñtohoma ewa qerina moczoñec wamma memañ.

³⁵ Héna acga hezac imuac héna nézéna hémma tima kemmañ. Ni imuac ségiségi wañanzua imuac mia imuhuc zézia.

³⁶ Ewa qerina melenña hémbaoc qahac, néñ héna acgawac niñkumu wammañ.

³⁷ Kicna melen néna iwawai gorosoñawac kic hihi ménda wammañ. Kekecna imi ackuazécga méndacma galeñgé néna.

38 Eega héianzu ionac guac sisipac acga zéselinec imi welen qeque icga nuac muru meselina.

39 Guac hénna acga imi hiabia imuac niñac ionac mema titigina zénéñ hirihiri mihicñi nénéña imi nesina kenju.

40 Pakenj acgawac niñkumuma kecanzua. Solañ dindinaganénj ni héiqeli nénña.

41 Ackuazécgawac séciguc goi héihéiga imi zéma añgérj titiga imi hainémbésémañ.

42 Imuhuc wañ nénna zébiri qébiri wañ néñanzu ionac ac bakia mihicñima énézémañ. Ni ackuazécgga imuaru héima nañanzua imuac mia imuhuc zézua.

43 Ni hénna acgawac niñkumuma kecanzua, imuac mia nañgé nénna ac hélanéñ kuana igucnec komodia méñ ménda waima kemmac.

44 Ni hénna acga nalé séc hémbénaña niñtoho wammañ.

45 Ni hénna acgawac zéwelecanzua imuac solañanima kenña wammañ.

46 Wañu ic kewu momac yanda ionac wéséginaiçuc guac hénna ac zémañ nalé imuaru gamunaguc ménda wammañ.

47 Ni guac zézé seli acgawac niñsiñsiñ wañanzua imuac niñac imuaru ségiségi mihicñianzua.

48 Zézé seli acga hénna hénna niñsiñsiñ wañanzua. Imuac mérana meyacma mepési génzua. Ni hénna ac imi nimma héiqelianzua.

49 Ackuazéc welen qeque icgawac zéneç imuac niñqeliwésémañ. Geñ ac imi zéma ewa qerinaiguc niñkumu kumuna mihicñi nénneç.

50 Iminénj yéwéri qeriaiguc ewana mehiaruanzac. Ackuazéçganénj kekeç wésé polañaguc mihicñi nénzac.

51 Tétéc qeque ic enej gelec maleç qahac zédesi néñgic, néñ ni guac hénna ac imi ménda waiyi.

52 Yawe ni hénna ac wahala imi niñqelima ni nenaoc mehiaru amuyi.

53 Ic biria hénna acga andé qegic ionac niñac qeri geric kunenj yandanénj népésizac.

54 Ama méñu ic kianj wamma tacba hénna acganénj legic zéra hénna hénna wañu

héianzua.

55 Yawe, ni siñiyaiguc qacga niñqelizua. Héna acga imi niñtoho wamma kecanj.

56 Héna acga niñtohowa kekeç iminénj nuac mériaña wanzac.

57 Yawe, gi imi nuac buñana ni ackuazécgga imi niñtohomañ.

58 Ni ewa qerina moczoñnec kic tanecgawac zéweleçzua. Ackuazécgga zéneç séc ewa hia niñnéna.

59 Ni wawañ memena niñgésima hénana melemma hénna acgaiguc hazua.

60 Nalé ménda mehorugima hénna acga focdac niñtohomañ.

61 Kaiziliwenj ic ionac hésanéñ ni qaté néneç, néñ ni hénna acgawac eluñ ménda nuyec.

62 Guac hénna ac solaña niñac siñiyaiguc yacma ewa hia ac gézémañ.

63 Ni imi bac yandi yandi wañgémma guac hénna acga niñtohoanzu ionac alagina wanzua.

64 Yawe, goi héihéiganénj baeciguc séçgéma hezac. Héna acganénj ni ku nénna.

65 Yawe, ackuazécgga zéneç séc welen qeque icga ni hiabia wañ nénna.

66 Ni hénna acga niñzénégzua. Niñtegic qintegic zéma ninin ku nénna.

67 Zérabéra qahac keri imuaru imi ni sicsaoc wamma keri, néñ deguc imi ackuazécgga tohoma wamma meanzua.

68 Gi imi hiabia imuac wawañ meme hiabia wañanzañ. Héna acga nézéma ku nénna.

69 Tétéc qeque ic enej ikoc mihicñima mebiri némbin zé wañanzu, néñ ni imi ewa qeri moczoñnec hénna acga niñtoho wañanzua.

70 Ionac ewa qerigina imi haléc dépañ yanda éséçnec,* néñ ni imi hénna acgawac ségiségi wañanzua.

71 Zérabéra imuac nimba méra nénéña wanzac. Iminénj wañnéñu ni hénna acga niñarenjéyi

72 Kuagawac hénna acnéñ siliwa goli sasala ogiczac.

* 119:70: Anutuac ackuazéc téçya ménda niñanzu ionac zézéya.

⁷³ Méraganén ni mihicjima kumu nénec. Imuac méra néna niñtegicma héna acga niñareñgemañ.

⁷⁴ Ac kua zécgawac niñac niñkumuma kecba eega héigéñanzu imi enen ni némma ségiségi wañanzu.

⁷⁵ Yawe, ni zégésigésiga imi solañ wanzac imi zéma hakaga héla imuaru héima namma yéwéri mihicji nénec imi ninzua.

⁷⁶ Zéwelec génzua, welen qeçe icga sisi-pac ac wañ nénec séc méndacma wañ néna goi héihéiganén ewana mehiarumac.

⁷⁷ Guac ewa biric wawañawac hakanén wannémma humuc igucnec meqeli néna. Héna acga imi nuac zézé ségiségina wanzac imuac mia imuhuc zézua.

⁷⁸ Tétéc qeçe ic enen héniana qahaciguc yéwéri mihicji nénzu. Gamugina mihicji énécmína. Ni imi héna acga zénimma kecmañ.

⁷⁹ Eega héigéñanzu imi wañ énécmína nuac liliñgéma hamu. Imuhuc wanna ienen héipuc acga imi niñasarimu.

⁸⁰ Ewa qerina mehiaruna héna acgawac séc kápésicna qahac wañu gamunaguc ménda wammañ.

⁸¹ Kecec uñananén añgén titigawac nalé herec niñkumu wamma kecma qiritic qezac, nén ni héna acgawac niñkumu wammanec kecmañ.

⁸² Kicna imi sisipac ac imuac hélawac mambéc kecma kucmama wanzac. Qesigénzua, gi némac naléiguc ewa qerina mehiaru némbésémañ?

⁸³ Tanecna imi kiruñ yañ séwélanén memeya imi hofac qeriaiguc zapi qeyec ésécnec wanzac, nén guac héna acga imi eluñ ménda nuanzac.

⁸⁴ Welen qeçe icgawac naléya imi dahec hezac? Nunesi wañnéñanzu imi némac naléiguc ac geriwaguc wañ énécmiwésémañ?

⁸⁵ Tétéc qeçe ic héna acga ménda tohoanzu. Imi enen mebiri némbiñ zé baec sésén ésézu.

⁸⁶ Ienen héniana qahaciguc ni nunesi wañ nénzu, Méra némbésémañ. Guac héna ac imi moczoñ hélacnec!

⁸⁷ Ienen imi baec igucnec metecgé némbiñ zé humumia nugic, nén ni guac héna acga ménda waiyi.

⁸⁸ Goi héihéiga niñac wamma meqeli néna. Imuhuc wañ néna kuagawac héipuc ac imi niñtoho wammañ.

⁸⁹ Yawe, guac ackuazécga kurumeniguc hémbénaña seligima hezac.

⁹⁰ hakaga héla iminéñ hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac. Baec imi geñ hainecac nalé séc seligima heanzac.

⁹¹ Iwawai imi moczoñ méra bacgaiguc hezac imuac mia baec kurumenénéñ kuaga tohoma heyecac hezac.

⁹² Héna acganén ségiségi ménda mihicji némbacnec qenzeñ manzeñ qeriaiguc bec humuwinec.

⁹³ Gi héna acnéñ kekecna galenjena kecanzua imuac ni héna acgawac hémbénaña eluñ ménda numac.

⁹⁴ Ni imi guac buña. Imuac mehiaru néna. Ni héna acgawac hochoc wamma kecanzua.

⁹⁵ Kaiziliwen ic ienen nuhumuwiñ zé néñsosolima kecanzu, nén ni guac héna ac nimma kecmañ.

⁹⁶ Neñ hémba iwawai solaña zézéya imi moczoñ qétégina olombiñac séc, nén héna acga imi hilaneñ yanda qétéya olombiñac séc qahac.

⁹⁷ Yei ni héna acga kuneñ yanda niñsiñsiñ wañanzua. Ni kaiwe herec imuac nimma héiqelianzua.

⁹⁸ Héna acganén nalé séc niguc hema méra néñu hazéchécna onogicma niñtegic qinjegicna kuneñ yanda wanzac.

⁹⁹ Ni héna acga nimma héiqeliwa kiwi ichécna moczoñ onogicma niñtegic qinjegicna kuneñ yanda henénzac.

¹⁰⁰ Héna acga niñtohowa ic yanda moczoñ onogicma niñtegic qinjegicna kuneñ yanda henénzac.

¹⁰¹ Ni ackuazécga niñtoho wammañ zé hénana neñ héima héna biria hénia hénia ménda kereñi.

¹⁰² Geñ héna ac ku nénec imuac niñac ni héna ac ménda waianzua.

¹⁰³ Ackuazécga imi yei siña kuneñ yanda, kuanaiguc morombazecac dokuya ogiczac.

104 Héna acgawac niḡac niḡtegic qinḡtegicnaguc wanzua. Imuac haka ikora hénia hénia imuac mézéma tianzac.

105 Ackuazécganéḡ hénanawac kifa wamma baec hénawac asaha wanzac.

106 Héna acga solaḡa imi niḡtohomaḡ zé zéselima acna selianec zikizua.

107 Qenzeḡ manzeḡna imi gelec malec qahac imuac ackuazécgawac séc galenḡé néna kekecnaguc kecmaḡ.

108 Yawe, zéwelec génzua. Mepé qepésiac legic kuana igucnec imi aḡgétima hénacganéḡ ni ku néna.

109 Kekecna imi nalé séc humucac déciguc hezac, néḡ guac hénac ac imi eluḡ ménda nuanzac.

110 Kaižiliweḡ ic ieneḡ mebiru némbiḡ zé bétac haigic hezac, néḡ ni hénac acga ménda waizua.

111 Héna acga imi hémbénaḡa mératécnaawac buḡa opoḡba hezac. Iminéḡ ewa qerinawac zézé ségiségi waḡanzac.

112 Ni hénac acga tetecḡia qahac niḡtohomaḡ zé ewa qerinanéḡ doḡgéma kecanzua.

113 Ni ewa éréhéc waḡanzu ionac mézé titi wamma hénac acga imuac siḡa niḡanzua.

114 Gi imi nuac saḡi saḡgina, nuac saiwa, ni ackuazécgawac niḡkumu wamma kecanzua.

115 Biria meme ini wainémma keḡic. Ni imi Anutunawac hénac ac niḡtoho wammaḡ.

116 Ackuazécgawac séc ni népésima meqeli néna kecmaḡ. Galenḡé néna niḡkumunanéḡ gamuyaguc ménda wammac.

117 Népésima aḡgéḡna tina hénac acgawac nalé séc kic hihi wamma kecmaḡ.

118 Héna acga waima kenzu imi gi elicḡé énécmianzaḡ. Imi mia hakagina ikora imi gorosoḡa waḡanzac imuac mia imuhuc waḡ énécmianzaḡ.

119 Gi imi baeciguc ic biria imi nenesic ésécnec gilina keḡanzac. Imuac ni hénac acga siḡa niḡanzua.

120 Séwinanéḡ guac bac yandi yandi wamba hirizac. Ni zégési gésigawac bac yandi yandi waḡanzua.

121 Ni haka solaḡa wamma hénac acac séc wamma kecanzua. Helanzi néḡanzu ionac méraginaiguc ménda nopocna.

122 Meseli néna mériaḡnaguc keḡba, tétéc qeḡe ic eneḡ ni hia ménda helanzi némmu.

123 Guac aḡgéḡ titi zéma guac ackuazéc solaḡawac kic hihi wamma keḡba kicnanéḡ birizac.

124 Goi héihéiga méndacma welenḡ qeḡe ni hia waḡ némma hénac acga ku néna.

125 Ni imi guac welenḡ qeḡe icga. Niḡtegic qinḡtegic mihicḡi néna hénac acga niḡasarimaḡ.

126 Ic embac eneḡ hénac acga qeḡic madaczac. Deguc imi guac ai memegawac nalé wanzac.

127 Imuac ni imi hénac acga goli, goli solaḡa ogicma eeya héianzua.

128 Imuac ni wawaḡa memenawac séc hénac acac nimba dindiḡa waḡu haka ikora moczoḡa imuac nimba mézétitiyaguc waḡanzac.

129 Héna acga imi welic welicḡia imuac kekec uḡananéḡ niḡtoho waḡanzua.

130 Ic diwi qiwiliḡanéḡ ackuazéc auma oloḡu qetagalimiyu niḡtegic qinḡtegicyaguc waḡanzac.

131 Kazunéḡ doku niḡac ezelaḡa tacḡéyu kuaya aḡgéma wésésé kucnec héianzac ésécnec ni hénac acgawac niḡkumuma imuhuc waḡanzua.

132 Qacga eeya héianzu ionac haka waḡ énécmianzaḡ ésécnec nuac liliḡéma ewa biric waḡ néna.

133 Hénana ackuazécgaiguc meseligima képésic méra bacyaiguc ménda nopocna.

134 Ic embac helanzi nénécmianzu ionac murunec ni metecḡé néna, ni hénac acga hia niḡtoho wammaḡ.

135 Kic tanecḡa asahagucnéḡ ni némma hénac acganéḡ ni ku néna.

136 Ic embac eneḡ hénac acga ménda niḡtohoanzu imuac kic masinanéḡ doku téfara ésécnec maanzac.

137 Yawe, gi imi solaḡa, guac zégésigésiga imi hélanec.

138 Héna acga zéselinec imi solaḡa zéma héra téḡéḡ.

139 Hazéc hécnanén ackuazécga eluḡ unuyu ni guac ackuazécgawac niḡkewu wamba geric bélanj ésécnec nozac.

140 Ackuazécga imi solanḡa imuac guac welenḡ qeḡe icganénḡ imuac niḡsiḡsiḡ waḡanḡzac.

141 Ni ic mamaya kecba mema titi waḡ nénzu. Nénḡ héna acḡa imuac eluḡ ménda nuanḡzac.

142 Dindinḡaga imi dindinḡa hehe selia, waḡu héna acḡa imi héla.

143 Nunesí zéma niḡyéwécnanénḡ népésizac, nénḡ kilenḡ zézé seli acganénḡ ségiségi mihicḡni néḡanḡzac.

144 Guac zéauauganénḡ hehe seli solanḡanec hema kecmac. Niḡteḡicteḡic mi-hicḡni nénná kekecnaguc kecmaḡ.

145 Ni qeri howiacnec guru héhélizua, O Miḡ Kewu niḡnénná ni héna acḡa imi niḡtohomāḡ.

146 Ni Miḡ Kewu gi guru héhélizua ni metecḡé nénná zéauau acḡa imi wamma mema kecmaḡ.

147 Ni ama ménda ḡianḡiyunec yacma ḡuruanḡzua, ḡuruma acḡawac mambéc kecānḡzua.

148 Guac ackuazécga imi hiḡḡac hiḡḡarawac nimmaḡ zé siḡi ménda horuḡiyunec kic qeli yacānḡzua.

149 Goi héhiégawac wamma ewa héténḡa niḡna. O Miḡ Kewu zéḡindinḡigawac séciguc kekecna héḡḡalenḡ wanna.

150 Haka biria méndacma waḡanḡzu imi enenḡ hosucnu nesinénzu. Ienenḡ imi héna acḡa andé qema kecānḡzu.

151 Miḡ Kewu gi mia hosucḡé némma keczaḡ. Waḡu héna acḡa imi moczoḡḡ hélacnec.

152 Zéauau acḡa imi becarunec niḡareḡḡéyi. Guac ac imi hehe seli hemac niḡ hainec.

153 Zéra waizalanḡa hémma metecḡé néḡna, ni héna acḡawac ménda eluḡ nuanḡzac.

154 Nuac héipuc ac énézéma boḡhéré menémbésémaḡ waḡu zézé seli acḡawac séciguc kekec qelia hainémbésémaḡ.

155 Kaiḡiliwenḡ ic ienenḡ ac seligawac hochoc ai ménda meanzu. Imuac niḡac ionac imi anḡḡéḡ titiganénḡ ménda hosucḡé énécmianḡzac.

156 O Miḡ Kewu, gi qeri bénzénḡa yéwéria imuac zémindi mindinḡigawac séciguc kekecna meqeli nénná.

157 Sasalanénḡ nunesi wamma hazéc waḡnéḡanḡzu. Waḡu ni mia zéauau acḡa ménda waianḡzua.

158 Ni acqeqe ic inicba Ienenḡ héna acḡa ménda tohoanḡzu imuac niḡac lommaḡ zé wānḡzua.

159 Ni héna acḡa dimuhuc niḡsiḡsiḡ wammianḡzua imi kicḡa hina mayu hénná. Yawe, goi héhiéḡa séciguc kekecna meqeli nénná.

160 Acḡa moczoḡḡ héla wānḡzac. Waḡu zéḡésigésiga dindinḡa moczoḡḡ hehe seli hema emma kecmac.

161 Galenḡ enenḡa ienenḡ téḡésima nunesi wānḡzu. Nénḡ qerinanénḡ ackuazécgawac eeya héimianḡzac.

162 Ni imi hinac yanda onagicma ségiségi waḡanḡzu ésécnec ni zézé seli acḡawac ségiségi wānḡzua.

163 Ni ikocwac mézéma tiyu ewa lolonḡ waḡ néḡanḡzac, nénḡ héna acḡawac siḡa imi niḡiac niḡanḡzua.

164 Gésigési acḡa imi dindinḡa, imuac niḡ kaiwe séc hatac 7 mepési ḡéḡanḡzua.

165 Héna acḡawac siḡa niḡanḡzu ienenḡ luae kunenḡ yanda mihicḡnianḡzu. Ionac muru imi iwawai qonḡontonḡé énécmimia ménḡ ménda hezac.

166 Yawe, ni guac anḡḡéḡ titiac kic hihi wamma guac héna acḡa tohoanḡzua.

167 Kekec uḡananénḡ zéauau acḡa méndacānḡzac. Ni imuac siḡa kilenḡ yanda niḡanḡzua.

168 Hénana imi moczoḡḡ kicḡaiguc hedacḡzac, imuac ni guac héna acḡa zéma zéauau acḡa tohoanḡzua.

169 O Yawe qac héhélinanénḡ wéséḡaiguc érémac niḡac wānḡzua. Waḡu acḡawac séciguc niḡteḡic qinḡteḡic hainénna.

170 Welec welecnanénḡ wéséḡaiguc érémac. Ackuazécgawac séciguc metecḡé némbésémaḡ.

171 Geḡ héna acḡa ku néḡanḡzaḡ imuac niḡ kua taséna igucnec zézé ségiségi dunḡḡaguc maānḡzac.

172 Zézépaḡ acḡa imi moczoḡḡ solanḡanec. Imuac ezelanḡnanénḡ ackuazécgawac zézé

ségiségi wammac.

¹⁷³ Ni héna acga aňgétiyi imuac niň méraganénj méra némmac.

¹⁷⁴ O Yawe, ni aňgénj titigawac qerina héngénj héngénj waň néňanzac. Waňu héna acgawac ewa hia niňanzua.

¹⁷⁵ Qeri uňana meqeli nénna zéhiaru gémmac. Héna acganénj méra némmac.

¹⁷⁶ Ni rama soho sohoya ésécnec rouc wamma kecza. Néň ni héna acgawac eluň ménda nuanzac imuac welenj qeqe icga ni mihicňj némbésémaň.

120

Anğéňa timac niňac zéwelerec.

¹ (Ocmuň téréyaiguc eňeňawac legic.) Ni zérabéra qeriaiguc kecma kewu yomuhuc welecmiwa niňnéjec;

² O, Miň Kewu ic kua taséya ikora zéma ezelaňa ikora igucnec metecgé némbésémaň.

³ Ezelaň ikoraguc gi, Anutunénj némac waňgémmac? Némac toroqema waňgémmac?

⁴ Ic kawaliac tewi merawa zéraguc zéma zunipa ic geric weňweňagucnéň bakia melenj gémmac.

⁵ Ewa biric, Meseke baeciguc kekera nidac imuhucya, ewa biric Kedarawac haliiguc kekera nidac imuhucya.*

⁶ Ni nalé horua luaeac mézégina tianzac ic imuhucya iniguc kecanzua.

⁷ Ni luaeac wamma ac zéwa ienenj yaré qewiňj zé wanzu.

121

Anutuac aňgénj titi iguc nanaň selia.

¹ (Ocmuň téréyaiguc eňeňawac legic.) Ni kicna hiwa baec boňaiguc enzac. Méra nénéňa imi dimuarunec hamac?

² Méra nénéňa imi baec kurumenj mi-hicňjyec Yawe iwarunec hamac.

³ Inénj niňu hénaga ménda tisurac géwésémaň. Galenğa iminénj gau niňac sicgéturuc ménda wammac.

* **120:5:** Kiwi oo icyawac hazéchéra ionac arenjinawac qara. Ménj imi Not iguc ménj imi Saut iguc hezac. (Hén 10:2, 25:13) * **121:6:** Kaiweac geriwa me masoac sanjenja. * **122:1:** Sel hali téréya héna acac katapa téréya heyec imuac zézéya.

⁴ Israel héngalenj wammianzac inénj sicgéturuc me gau yanda ménda hemac.

⁵ Yawe imi galenğa kecanzac. Yawe imi amiaga, héigaiguc nanaňa.

⁶ Imuac kaiweiguc kaiwenénj ménda mebiri gémmac. Waňu siňiiguc masonénj acguc ménda mebiri gémmac.*

⁷ Yawenénj galenğé gémma zérabéra moczoň yanda imuacnec aňgénj tigénanzac. Waňu kekec uňaga imi galenğéanzac.

⁸ Yawenénj keňkenj hahaga imi deguc muacnec hénima hémbénaňa galenğémac.

122

Mepé qepési zéma zéwelec ac Yerusalem niňac wawaňa.

¹ (Ocmuň téréyaiguc eňeňawac legic, Dawidinénj oyec.) Ic enenj Yaweac ocmuňiguc* enni zéma nézégic nimma ségiségi waňi.

² O Yerusalem! Hénaninanénj guac demin qeriaiguc tima nanziňj.

³ O Yerusalem, tanecga imi héiqelima megic amaya amaya toroqema qin héima taczac ésécnec.

⁴ Ama arenj yanda imuaru mia Yaweac qara mepési miwiňj zé Miň Kewuac hénaroinj Israel énézéyec imuac séciguc enzu.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Imuaru mia zégésigésiac tatic eeyaguc imi sasala haiyecac tacma kenzac. Imi mia tatic eeyaguc Dawidiac ama imuac buňa qemimia.

⁶ Yerusalemwac luae niňac zéwelecic. Yerusalem guac siňga niňanzu imi enenj ewa déňj wamma kecmu.

⁷ Deminğa qeriaiguc luae hema kecmac. Ama arenğa demin seliaguc imuac qeriaiguc mériaňj hema kecmac.

⁸ Ala sac taséhécna ionac niňac wamma zémaňj; Deminğa qeriaiguc luae hekecmac.

⁹ Anutunina Yaweac ocmuň niňac wamma Yerusalem gi mériaňgaguc wambésémaň niňac wanzua.

123

*3é siac ac goi héihéiya
niñac zézéya.*

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic.) Kurumeniguc tacyac wañanzañ Miñ Kewu guac mia ni kicna hiwa érezac.

² Ninzañ, welen qeçe merac eneñ miñginawac méraiguc kic hianzu ésécnec, wañu welen qeçe embac eneñ embac kunenjinawac méraiguc kic hianzu éséc kicnina imi Miñ Kewu Anutuninawac hi-manec kecni ewa hia wañ nénécmimac.

³ Yawe ewa hia wañ nénécmima. Mematiti humumianéñ kuaya qeçeya sécgé nénécmizac.

⁴ Yéwéri qahac bénzéñnec kecanzu ieneñ zédesi nénécmima mema titi wañ nénécmigic kekec uñaninaiguc sécgéma hezac.

124

*Ewa hia ac Israelac añgén
titi niñac zézéya.*

¹ (Dawidiac ocmuñiguc eñeñawac legic.) Nonac muru kec nénécmianec imi Yawe qahac zéma ninzaniguc, Israel imi yomuhuc hia zémac;

² Ic ieneñ hazéc wañ nénécmima yacgic nalé imuaru Miñ Kewunéñ nonac muru ménda kecnénécmiyec iguc,

³ ionac qeri biricginawac bélañanéñ zeyec nalé imuaru nini qeliqeli kerinñec focdac qécgé nénécmiwunec.

⁴ Wañu imuaru doku qaonanéñ qacninaiguc hoturu nénécmima nénépésima kerembacnec. Wañu doku dunduñanéñ qeri uñanina hoturu nénécmiyu hiñgacbiñnec.

⁵ Wañu doku dunduñanéñ tétéc qea-muma hoturu nénécmiwacnec.

⁶ Zécginaiguc nini neneginawac buña ménda hai nénécmiyec Miñ Kewu imi mepésiwiñ.

⁷ Neinéñ zuñ meme ic ionac bétac igucnec néñgacanzac ésécnec bétac imi tegiru néñgacdaczin.

⁸ Méra nénécmimia imi baec kurumen zéyu hicñiyec Yawe iwac qaraiguc hezac.

*Anutuac hénaorin héra imi ménda hir-
ima qin héima kecmu.*

125

¹ (Ocmuñiguc eñeñawac legic.) Yaweac héima nananzu imi eneñ Zion boñanéñ Yerusalem lelecgémima ménda hirima hémbénaña qin héima tacselizac ésécnec wammu.

² Baec boña imuac sia yandanéñ Yerusalem lelecgéma nanzac ésécnec Yawenéñ hénaorin héra deguc muacnec hémbénaña lelecgé énécmima kecmac.

³ Ic solaña ieneñ késpedes wambiñ zé méragina suluwu niñac Anutunéñ imuhuc wañ énécmianzac. Ic biria ionac ic kewuac qarucnéñ ic solaña ionac buña qeénécmimia baec imuaru ménda galenjë énécmima kecmac.

⁴ Yawe gi ic hiabia zéma ic qeri solañ kecanzu ionac mia hiabia wañ énécmima.

⁵ Eñañ héna qarinq qarinqiawac liliñgéma keñanzu imi onac imi Yawenéñ wañ énécmiyu biria meme ic iniguc momacnec kemmu, néñ Israel ionac muru imi luae hema kecmac niñac wanzua.

126

*Ai yawuñiguc metocgo
metocgoac ségiségi.*

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic zéra.) Yawenéñ hésa ic imi onagicma amagina Zioniguc liliñgéma hayec nalé imuaru nini haka imi hénni gau tanec wañec.

² Nalé imuaru imi kuanina imi zédesi yandanéñ sécgéyec. Ezelañnina imi legicnéñ sécgéyec. Wañu baera baera ic embac ieneñ Yawenéñ ionac niñac wamma haka kuneñ yanda meénécmizac zéma zégic.

³ Yawenéñ nonac niñ wamma haka kuneñ yanda wañec imuac nini ségiségi wañanzin.

⁴ O Yawe, hésa ichécnina melen nénécmima, kia hayu baec wañgoña Saut iguc doku téfaranéñ luma keñanzac ésécnec focdac hadacmu.

⁵ Iwawai gocmia siacma himicanzu imi eneñ ségiségi legicya héima imuac héra metocgé wammu.

⁶ Siacma gocmia eeyaguc qesamañ zé mema kenzac imi kileñ imuac héla déréc dérécgiaguc ségiségi wamma huama hamac.

127

Anutuac mériañ amaiguc hicñihicñiya.

¹ (Solomonac legic, ama tétéyaiguc eñeñawac legic.) Yawenéh ama ménda memaciguc imi ama meme ic ionac ai imi eñomia wammac. Yawenéh ama areñ yanda imuac demina ménda galen gémaciguc imi galen meme ic ionac kicqeli wamma kekec imi eñomia wammac.

² Siñunec yanda yacma ai mema kecma gau nalé ogicma hema qenzen manzen qema héla mihicñima neanzu imi eñomia wanzac. Héna imuac mia Yawenéh ala wañ énécmimia ionac imi gaugina siñaguc énécmianzac.

³ Ninzu, nanhécgina imi Yawenéh onac buña énécmimia. Héni qeriiguc hicñima kezcac imi bakia hiabia iwarunec hahaya.

⁴ Kucginaguc kecma merachécgina mihicñi énécmigic merachécgina ieneñ imi ic kawali ionac méraiguc tewi merawa éséc nec wammu.

⁵ Ic mén tewi zakonéhén hénéñaiguc sécgéma hezac éséc nec nanhéra keczu imi zézé ségi ségiyaguc. Imuac niñac hazéchéra iniguc ac gésigési ic ionac* kemma ac wammu nalé imuaru gamuyaguc ménda wammac.

128

Ic hélawac héna géséhéra imi ségiségi ginaguc.

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic zéra.) Yawe eeya héimima iwac héna acwac wamma meanzac inéñ ségiségiyaguc.

² Méraganéh ai mena imuac héla hicñigéñu newésémañ. Ai ménac mén meanzañ séc hiarudaru ségiségiyaguc wammac.

³ Amaga qeriaiguc iniñga imi wain ic héla mériañaguc éséc nec wañu, nambérac hécgá zaega lelecgéma tacma kenzu imi eneñ olivañ ic séra qeqeya éséc nec wammu.

* 127:5: Hebraio aciguc; sanjulanjiguc.

⁴ Ninzu, Yaweac eeya héimianzac imi hélac nec imuhuc mériañaguc wanzac.

⁵ Yawenéh Zioniguc kecma mériañ haigémmac. Wañu Yerusalemac mériañ imi kic qeli kecbésémañ nalé imuac suraiguc séc hémbésémañ.

⁶ Esahécgá hicñigic inicbésémañ. Israel héna géségaiguc luae hemac.

Israelac hazéc hécgina ménda nanjseligimu niñac zéwelecgcic.

129

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic.) Israel imi deguc yomuhuc hia zémac; Ieneñ komocna iguc nec haisisiric eñeña wañ néñañgic.

² Ieneñ komocna iguc nec haisisiric wañ néñañgic wañu kileñ ménda nogicgcic.

³ Ieneñ baec aiguc takareñ éséanzu éséc nec gemacnaiguc wizi horua mihicñi néñgic.

⁴ Wañu Yawe imi solaña kezcac imuac niñ kaiziliweñ ic ieneñ qaté nénécmigic heyec hésa imi héricma hulac nénécmiyec.

⁵ Zionac mézé titi wanzanzu imi gamu qeqe mihicñi énécmiyu moczoñ yanda andé andé kemma baecginaiguc lilingéma kendacmu.

⁶ Ieneñ imi ama qahaiguc qézézac hicñima ménda yandimanec qasianzac éséc nec wammu.

⁷ Qinziñ imuhucya imi komocdiadac imuac niñac dérécgéanzac iwac tétéyaiguc me qericanzac iwac mériaiguc hia ménda sécgémac.

⁸ Ic imuhucya ionac imi ic kian kenha wanzanzu imi eneñ acguc inictegicma mériañ ac yomuhuc ménda énézéanzu; “Yaweac mériañnéñ onac muru hema kecmac!” “Yaweac qaraiguc mériañ ac wañ énécmiziñ!”

130

Anutuac bonhére ai niñac mambécma kecmu.

¹ (Ama téréyaiguc eñeñawac legic.) Yawe, ni yéwérinawac dumuc siraiguc gi guruzua.

² Miñ Kewu, ewa hétérna niñna. Zéwelecna hélacnec imuac gezac haina.

³ Yawe, gi kápésicnina héñsoli wambañec mérénéh hia nañseliwacnec?

⁴ Képésic waiwai imi guaru hezac, imuac mia nini eega héigéñanzij.

⁵ Ni, kekec uñananéh Yaweac mambéc kecanzua. Iwac ackuazéc niñac niñhéhelima kecanzua.

⁶ Siñi galeñ eneñ gían gíanawac mambécanzu imuac séha ogicma kekec uñananéh Miñ Kewuac mambéc kecanzac. Hélacnec siñi galeñéh gían gíanawac mambéc kecanzu imuac séha ogiczac.

⁷ Israel ini Yaweac mambéc wañgic. Iwaru imi gum bénzénzéh zéma boñhére hakanéh sécgéma hezac.

⁸ Inéh mia Israel hénagésé kápésicgina moczoñ yanda imuacnec metecgé énécmimac.

Waizalañ ménda wamma Anutuac niñkumuyec.

131

¹ (Dawidiac legic zéra, ocmuñ téréyaiguc eñeñawac legic.) Yawe, ni qeri eñeñ ménda kecanzua. Wañu iwawai méñac méñ sécna ogicma hezac imuac kic hihi ménda wañanzua. Ni ai qac buñayaguc me ai tosara nuac séc ogiczac imuac mia nimbupuc ménda wañanzua.

² Hélacnec ni qerina* kuma mama mebélacgéwa kokoc namu nema sécgémiyu neñgocyawac tawéiguc heanzac imuac séc qerinanéh néñ qema hezac.

³ Israel ini degucmuacnec hémbéñaña Yaweac niñkumu wammu.

132

Anutunéh Zioniguc hémbéñaña kecmac.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc eñeñawac legic.) Yawe, Dawidiac niñac wamma inéh yéwéri hénia hénia bisiqatéh wañec imi niñqeliwésémañ.

² Inéh Yawe zépañgé mima Yakoboac wandac wandac miñina zéseli mima yomuhuc zéyec;

³ Ni hélacnec amanaiguc ménda emmañ. Hehe duñnaiguc ménda emma hemañ.

⁴ Wañu kicna galeñgéwa gau niñ ménda wammac, wañu kicna amia ménda waiwa mamac.

⁵ Imuhuc wammanec kecmac ama geric méñ Yawe guac buña mewa tecgémac. Yakoboac wandac wandac miñina, ama méñ guac buña mewa tecgéyuguc mia kicna waiwa gauya hemac.

⁶ Nini Efarata amaiguc tacma sisipac acgawac katapa imuac zégic niñiñ. Wañu Yarim baec kisiaiguc miñicñiñ.

⁷ Hagic iwac tacyac wawañawac amaya imuaru kerenni, keremma hénia titiya imuac wésiaiguc sicgémini.

⁸ O Miñ Kewu gi yacma tacniñiñ amagaiguc hama embésémañ. Gi zéma sisipac acgawac katapa kuhaguc imi momacnec.

⁹ Wañénécmina héfac oo ichécga ieneñ haka solañanéh séwi usugina ésécnec héigic hiñgacmac. Wañu ichécga téréya ieneñ ségiségi wamma qacmu.

¹⁰ Welen qeçe icga Dawidiac niñmiwésémañ. Guac haléc naecmimiaga imi ménda nesimina keñu.

¹¹ Yawenéh Dawidiac ac héra yomuhuc zépañgémiyec. Inéh imi ménda andé qema kemmac; Guac sac igucnec hicñimu ionarunec méñ tatacga edamuyaguc imuaru opocba tacmac.

¹² Nañhécgga eneñ zikiziki ac zéma héipuc acna ku énécmimañ imi tohoma wammuiguc imi nañhécgina ieneñ imuhucyanec tatacga edamuyaguc imuaru tetecgia qahac tacmu.

¹³ Yawenéh Zioniguc* tacyac wammañ zé ama imi megésima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Yomi mia nuac tac niñiñ wawañawac buña hémbéñaña wanzac. Ni imuac wañi imuac mia yomuaru tacyac wammañ.

¹⁵ Ni imuac nene yaka kindindiña me-saima imuac ic embachéra maqeqeya gumu énécmiwa sécgé énécmimac.

¹⁶ Wañu hofac oo ichéra añgéh titina imi maleku ésécnec héiéncmimañ. Ocmuñ imuac téré ichéra ieneñ ségiségi wamma hémbéñaña legic héima kecmu.

* **131:2:** Kekec uñana. * **132:13:** Yerusalem taczac baec boña imuac qara.

17 Neñ zéwa ama imuaru Dawidiac niñac wamma iliha mén† éréma yandimac. Wañu ni nenaoc halécnéñ météré mimia iwac niñ wamma kifa mézézéngéwa héntegicmu.

18 Neñ iwac hazéchéra ionac imi gamu qeçenéñ séwi usugina ésécnec héiénécmiwa hiñgacmac, néñ iwac imi ic kewuac opoc haimiwa asarimac.

133

Ala siñ wañamuma kekec imi mériañaguc.

1 (Ocmuñ téréyaiguc eneñawac legic.) Ninzu, dacmuna momac yanda azoroma ewa momac wamma kekeru imuac hi-abiaya zéma inicsoroc sorocya imi yei dimuhucya wanzac!

2 Tanera imi mia haléc Aronac orucyaiguc qocgéiguc ewa zucya igucnec mama malekuya horua imi mézécgéma mama zécgériaiguc momacnec naecmiyec ésécnec.

3 Wañu Herimon baec boñawac tutu-lucnéñ* Zion baec boñaya boñayaiguc mama mebélac géanzac ésécnec. Imuac hénia imi yomuhuc; Baec imuaru Yawenéñ mériañ ac zéyec. Imi mia kekec hehe seliawac mériañ ac.

134

Siñi qeriaiguc mepé qepési wammimu.

1 (Ocmuñ téréyaiguc eneñawac legic.) Siñiaiguc Yaweac amaiguc welen qema nañanzu Yaweac welenqeçe ichéra ini moczoñ Yawe mepésimu.

2 Méragina meyacgic ocmuñ téréyaigucgenj bendaru Yawe mepésigic.

3 Baec kurumeñ zéyu hicñiyec Yawe inéñ mia Zion igucnec mériañ ac gézémac.

Anutuac kuha zéma hiaya niñac mepésimigic.

135

1 Haleluya, Yaweac qara mepésigic, Yaweac welen qeçe ichéra ini i mepésigic.

2 Yaweac ocmuñ, Anutuninawac ocmuñ imuac sombeniguc nanzu ini

3 Yawe mepésigic. Yawe imi hiabia, wañu qara imi niñsoroc sorocya, imuac niñac qara imi mepésigic.

4 Yawenéñ eneya niñac wamma Yakobo, qara mén Israel i angétiyu iwac buña wañec.

5 Ni ninzua, Yawe imi kuneñ yanda, wañu nemu momac yanda onogiczac.

6 Yawe imi haka niñu sécgéyu séc wañanzac. Kurumeñiguc zéma baeciguc, wañu konduniguc zéma zékéñ hiñgac hiñgara horuaiguc.

7 Inéñ zéyu baec zécgériaiguc hosusu yacanzac. Wañu kia mihicñimañ zé pilitic mihicñianzac. Wañu luhuc ézéyu hofiya igucnec éréma haanzac.

8 Inéñ mia Izipte baeciguc méréc mer-achéçgina ic zéma yanhéçgina momacnec unudarec.

9 Izipte baec, guaru mia Yawenéñ haka sésécyaguc zéma haka welicwelicgia méliyu Farao zéma ichéra momac yanda ionac hayec.

10 Inéñ baera baera sasala unuma ic kewu kucginaguc unuhumuyec.

11 Qacgina imi Amori ic ionac ic kewu Sihon zéma, Basan ic kewu Ok zéma, Kanaan baecac ic kewuya ic kewuya momac yanda.

12 Wañu baecgina imi Israel ic embachéra ionac buña qema énécmiyec.

13 Yawe, guac qacga imi hémbénaña hema kecmac. Yawe, guac qacga imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

14 Yawenéñ eneya ic embachéra zénañgé énécmimac. Wañu welen qeçe ichéra ewa bircic niñénécmimac.

15 Baera baera imuac nemu imi siliwa zéma goli, ic méranéñ memeya.

16 Kua ginagucnéñ ac ménda zéanzu, kicginagucnéñ kic hihigina qahac.

17 Gezac ginagucnéñ ac ménda niñanzu. Wañu kua ginaigucnéñ wéséségina qahac.

18 Imuhucya meanzu ini zéma imuaru héima nañanzu ini imi moczoñ imuhucyanec wamma kecmu.

19 Israel hénia gésé ini, Yawe mepésigic. Aronac hénia gésé ini Yawe mepésigic.

† 132:17: Ac iliha imuac hénia imi kuc yanda, wañu yomuaru imi ic kewu mén hicñimac niñ zézéya. * 133:3: Kiwi tosaraiguc; séjérec.

²⁰ Lewi hena gésé ini Yawe mepésigic. Yawe eeya héimianzu ini Yawe mepésigic.

²¹ Yerusalemiguc tacyac wañanzac Yawe imi Zioniguc mepésimimia wammac. Haleluya!

136

Goi héihéiya niñac Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ Yawe imi hiabia, wañu goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac i ewa hia ac ézégic.

² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac nemu momac yanda onogicma Anutu keczac i ewa hia ac ézégic.

³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac miñ kewu momac yanda onogicma Miñ Kewu kecanzac i ewa hia ac ézégic.

⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac enyaoacnec kiwi welic welicgia kuney yanda meanzac i ewa hia ac ézégic.

⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac niñtegic qin̄tegicyanéñ kurumeña kurumeña zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac doku qahaiguc baec lémbécma haiyec i ewa hia ac ézégic.

⁷ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac asac mararañ kuney kuney zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

⁸ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac kaiwenéñ kaiwe séc galeñ nammac niñac zéyu hicñiyec i ewa hia ac ézégic.

⁹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac maso zéma ménni sikilunéñ sinji galeñ nammuc niñ zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

¹⁰ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte baeciguc méréc merachécgina unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹¹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte ic ionac sugcina igucnec Israel hena gésé onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac méraya kuhagucnéñ suluma

nañgé nénécmima nonagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac konduj pésia qeriru nówéc nówéc nañoc i ewa hia ac ézégic.

¹⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Israel henaorin̄ goigina héima konduj namuñaguc onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Farao zéma tén̄gin̄ ichéra konduj pésia imuaru hoturu énécmiyu melemma h̄ingacgic i ewa hia ac ézégic.

¹⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic embachéra onagicma baec kéra kériasia qericma keñec i ewa hia ac ézégic.

¹⁷ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic kewu kuney kuney unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁸ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac ic kewu qac buñaginaguc unuhumuyec i ewa hia ac ézégic.

¹⁹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Amori ic ionac ic kewu Sihon qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²⁰ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Basanac ic kewu Ogo qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

²¹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac baecgina onagicma ic embachéra ionac buña qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac welen̄ qeqe ichéra Israel ionac wamma baec iwawai buña qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac mageqeya kecni niñnécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac hazéchécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

²⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac séwiginaguc kecanzu ionac nene yaka gumu énécmianzac i ewa hia ac ézégic.

²⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac kurumeñac Anutu ewa hia ac

ézégic.

137

Yerusalemiguc kisikiyon hicniyu zésiac wanjic.

¹ Nini Babilon baecac doku téfara zécgériaiguc tacma Zion niŋqelima siariŋ.

² Imuaru suruŋ ic naŋu hawaiguc gita kulelenina koroni naŋec.

³ Héna imi yomuhuc; Hésa icac nénépésigic ieneŋ imuaru legic héiwiŋ niŋac nénézégic imuhuc waŋiŋ. Amanina kisikiyon qenénécmigic imi eneŋ Zionac legic méŋ héigic nimma ségiségi wanni zégic imuhuc waŋiŋ.

⁴ Nini dimuhuciguc Yaweac legic imi baec méreraiguc kecma héiwiŋ?

⁵ Yerusalem ni guac eluŋ numaciguc imi méra héina imi gita qequeac héniawac eluŋ gemac.

⁶ Guac eluŋ numaciguc, waŋu Yerusalemac nimba ségiségina tosara onogicma eŋeŋa ménda wammaciguc imi legic ménda héimaŋ niŋac ezelaŋnanéŋ owuruŋnaiguc mékétamac.

⁷ Yawe gi Yerusalem imi zérabéra mi-hicniyec nalé imuac niŋqelima Edomac qelihéra ununa. Héna imi ieneŋ imi yomuhuc zégic; Héndéŋ qéndéŋgic, ama wotuŋa momacnec hérédacma kisikiyon qegic.

⁸ Kisikiyonac buŋa embac biria, Babilon baec gi, ménéŋ méŋ geŋ waŋ nénécminecac séc imuhucyanec waŋgémmac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Méŋéŋ méŋ kokochécga hociguc qéséŋ énécmimac imi ségi ségiyaguc wammac.

138

Dawidiac ewa hia ac zéma mepé qepési ac.

¹ Ni qeri howiacnec ewa hia ac gézézua. Nemu ionac kicginaiguc gi mepésigénzua.*

² Ni ocmuŋga téréyawac† sicgégemba hazac. Waŋu goi héihéiga zéma hakaga

* **138:1:** Héna imi efefianec niŋsariwiŋac séc qahac. Néŋ niniŋ ic tosara imi yomuhuc héniaya zéanzu; Nemu tosara ménda mepési énécmima guacnec sac mepésigénzua. † **138:2:** Yerusalem ocmuŋ imi ménda megic heyec. Imuac niŋ yomi imi sel hali héna acac katapa haigic heyec imuac zézéya.

hela imuac niŋ guac qacgawac ewa hia ac gézémaŋ. Imi mia gi qacga zéma zézé seli acga meyacna iwawai moczoŋ qehoturuma onogicma eŋec imuac mia imuhuc waŋgénzua.

³ Ni guruyi nalé imuaru acna melenec, waŋu kekec uŋanawac kuha meyandi nénénc.

⁴ Baecac ic kewu moczoŋ ieneŋ kuaga igucnec acga niŋgic imuac niŋac ieneŋ Miŋ Kewu gi zéhiaru gémmu.

⁵ Yaweac edamuya imi eŋeŋa yanda imuac ieneŋ Yaweac hakayawac mepésimimu.

⁶ Yawe imi eŋeŋa. néŋ mamaya hia inicgaleŋ waŋ énécmianzac, waŋu tétéc qeque ic imi acguc lakec kecma hia inictégicanzac.

⁷ Ni zéra waiya qeriaiguc kenha wamba gi kekecna héngaleŋ waŋanzaŋ. Waŋu hazéchécna ionac qeri gericgina igucnec méraga suluma méra héiganéŋ metecgé néŋanzaŋ.

⁸ Yawenéŋ nuac wamma eŋeya ewa siŋ hezac séc wandacmac. Yawe guac goi héihéiganéŋ hehe seli hema kecmac. Ai méraganéŋ memeya imi ménda waiwésémaŋ.

139

Anutuac kiwa igucnec néngacbiŋac séc qahac.

¹ (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe gi ésé hindihindi wannemma niŋtegitic néŋanzaŋ.

² Tacyacna nimma lakec kecma niniŋna niŋtegiticanzaŋ.

³ Héna kekecna zéma hehena héngaleŋ wamma wawaŋ memena imi moczoŋ niŋtegiticnecac niŋtegiticanzaŋ.

⁴ Ac méŋ ezelaŋnaiguc ménda hicŋi tegirunec Yawe geŋ bec howiacnec niŋtegiticanzaŋ.

⁵ Gi wésé andu lelecgé némma méraga nuac qacnaiguc hainéŋanzaŋ.

⁶ Niniŋ imuhucya imi eebipiya séc méŋ eŋeŋa waŋu nimmaŋ zéma nimbipizua.

⁷ Ni uŋaga waima dimia méné hia kemman? Kic ségéraga néngacmima dimuaru méné sanjiwinesc?

⁸ Kurumenjiguc embinec imi imuaru gi keczaŋ. Humuc amaiguc hiŋgacma hehe tatacna lémbécbinec imi imuaru acguc gi keczaŋ.

⁹ Siŋunec imi asoŋ héiyu qeŋgaŋnaguc putitima kemma konduŋ tetecgiaiguc keremma tachinec

¹⁰ imuaru acguc méraganéŋ nuagicma méra héiganéŋ selianec népésiwésémaŋ.

¹¹ Siŋi panamaŋnéŋ hoturunéŋu asac mararaŋ lelecgé némma hezac imi siŋidéŋgédaru zéwinesc,

¹² guaru imi siŋi zéma kaiwe imi héniaŋira momacguc wanzac imuac niŋac guac kicgaiguc imi siŋinéŋ iwawai méné ménda musaŋgémac. Waŋu siŋi imi kaiwe ésécnecc asahaguc wammac.

¹³ Geŋ mia séwinawac qeriaiguc séwi taséna momac momac mihicŋidacnecc. Neŋgocnawac héri qeriaiguc geŋgaoc mia séwina toro toroya moczoŋ areŋgéma mihicŋi nénnec.

¹⁴ Ni imi hiabianec welic welicŋianec mihicŋi nénnec imuac niŋ ewa hia ac gézézua. Wawaŋ memega imi welic welicŋiaguc imi qeri uŋana acguc héŋteŋicanzac.

¹⁵ Sasaŋgiaiguc menémma baec dumuc siraiŋuc welic welicŋianec menénnec nalé imuaru nuac séwi busuac iwawai imi guac kicga igucnecc ménda sanjima heyec.

¹⁶ Séwinawac tanera ménda hicŋi teŋirunec qérawa imi kicganéŋ bec hénnecc naléna ménda ducŋiyunec bec séwinawac tasia hicŋima keŋec séc kiwigaiguc ona hedaczac.

¹⁷ O Anutu niniŋga imi nimba ee-bipiyaguc eŋeŋa wanzac. Qétéya imi acguc yei eŋeŋa wanzac.

¹⁸ Némacnanéŋ olombinec, qétégina imi sakasac ogiczac. Ni gau igucnecc yacmaŋ imuaru acguc giguc kecmaŋ.

¹⁹ O Anutu kaiŋiliweŋ ic unuwaŋnecc, sac nene ieneŋ wainémma kembunec.

²⁰ Ieneŋ guac zébiri qébiri waŋgéŋanzu. Hazéchécga ieneŋ kicgaiguc iwawai eŋomiawac séwi eŋeŋ waŋanzu.

²¹ O Miŋ Kewu guac mézégina tianzac imi onac ni acguc mézéna tianzac. Waŋu gi zébiri géŋanzu ionac imi ewa lolon waŋ néŋanzac.

²² Ieneŋ hazéchécna wanzu imuac ionac niniŋ biric hélacnecc késa kecza.

²³ O Anutu néŋsosolima batucgé némma qerinawac hénia niŋna. Batucgé némma niniŋna niŋteŋicna.

²⁴ Néŋgésina nuaru wawaŋ meme biria méné hezaciguc qindiŋi némma hénia hémbénaŋawac buŋa imuaru nuagicna.

140

Hazéchéra ionac murunec metecgé mi-mac niŋ zéwelerecc.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ic biria ionarunec metecgé néna. Kaiŋiliweŋ ic ionac murunec saiwa menénna.

² Ieneŋ qeriginanéŋ haka biria niŋareŋ mema nalé séc yaré mihicŋianzu.

³ Ieneŋ mokoleŋ ésécnecc ezelaŋgina qer-icŋic zéraguc waŋanzac. Waŋu ezelaŋgina bawaiŋuc imi qaté mokoleŋac kua doku zéraguc he énécmizac. (Ohec)

⁴ O Yawe galenagé néna. Kaiŋiliweŋ ic méraginaiguc embi niŋac. Yaré qeŋe ic ionarunec hetecgé néna. Ieneŋ imi néfacgé némbiŋ zé wanzu.

⁵ Séwi eŋeŋ ic ieneŋ mebiri némbiŋ zé bétac hainémma hésanéŋ uŋic mema hénia ewaiŋuc haima baec séséŋna éségic hezac. (Ohec)

⁶ Ni Yawe yomuhuc zéma gézézua; Gi Anutuna, O Yawe, guru héhélinawac gezac haina.

⁷ Nuac aŋgéŋ titi Miŋ Kewu Yawe, gi yaré naléiguc orucnawac saiwa menénnec.

⁸ Yawe kaiŋiliweŋ icac ewa siŋ imi ménda nimmina. Manambatucac niniŋ biria imi muŋguc ménda seligimac. Qahac waŋu séwi eŋeŋ wambu niŋac. (Ohec)

⁹ Lelecgé néŋanzu imi eŋeŋ orucgina meyacŋic, zéna eŋaŋ ezelaŋŋinawac zéranéŋ liliŋgéma eŋaŋ hoturu énécmimac.

¹⁰ Geric lokocnéŋ ionac mama hoturu énécmimac niŋ wanzua. Gericiguc néfacgé éneccmina baec séséŋ imuaru hiŋgacma muŋguc ménda érému.

¹¹ Zébiri qébiri ic ienen baeciguc ménda seligima nammu. Yaré qeque ic imi birianéh méndacmima kemma inimac.

¹² Ni ninzua Yawenéh zérabéra mihicjima keczu ionac acgina goiya héianzac. Wanu maqeqeya ienen aciguc engic zédirji énécmianzac.

¹³ Hélaac nec ic solanja ienen guac qacgawac ewa hia ac zému. Ic dindirja ienen kicgaguc tacyac wammu.

141

Kaiziliwen iguc nec anghéna timac nijac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guru héhélizua, focdac hanéhna. Guruwa ewa héténawac gezac haina.

² Zéwelecnawac nijna hofac héméhna hiabia éséc nec wammac. Mérana meyaacha iminéh sinjyawac mulu ai éséc nec wammac.

³ Yawe kuanawac galen meme ai ic mén opocna nanu. Kua tasénawac naguya galengéma kecbéséma.

⁴ Imuhuc wan nenna qerinanéh haka biriawac ménda qasima mamac. Képésic meme ic iniguc momac nec haka biria ménda wamma. Wanu ionac nene halécyaguc imi ménda nema.

⁵ Wanu ic solananéh orucnaiguc numindirji nénu nimba goi héihéiya éséc nec wammac. Wanu qindirji nénu nimba orucnawac météré haléc éséc nec wanu orucnanéh imuac héngacya ménda memac. Ionac haka biria imuac nijac kilen ni zéwelec ai mema.

⁶ Wanu galen hécgina* hocnéj unugic mama unuyu, ic embac ienen ackuazéna† imi sinjaguc wanzac imi nijtegicmu.

⁷ Wanu ienen ackuazéc yomi nijqelimu; Ai icnéj baec patoma hoc sira giligic hezac éséc nec sicnina imi kicsuan kuayaiguc héndéh qéndéngiawac hezac.✧

⁸ Minj Kewu Yawe kicna hiwa guaru hayu néngacma guac hazua. Qeri unana imi katanec ménda waimina nammac.‡

* **141:6:** Saulo zéma ichéra. † **141:6:** Anutuac ackuazéc Dawidinéj zéauyec imuac zézéya. ✧ **141:7:** Yes 26:19 ‡ **141:8:** Ac yomuac hénia imi; Ménda wainéhna kec humuwi nijac.

⁹ Ni galengé némma biria meme ic ienen népésima zé bétac haigic imuac nec zéma ionac baec séséh iguc nec metecgé néhna.

¹⁰ Ic biria ienen wai énécmia enan bétacginaiguc momac nec hingacgic inimac, néj ni imi técgéma ogicma.

142

Zérabéra iguc nec metecgé mimac nij zéwelerec.

¹ (Dawidiac Masikil tanera legic. Banec ménac qeriaiguc sanjima zéwelec ac yomi zéyec.) Ni Yaweac qachéhélizua. Ni Yaweac qacma zéwelecmizua.

² Ni ewa gorona wésiaiguc qocgéwa mazac. Wanu nuac zéra waiya imi zéhicji mizua.

³ Qerinaiguc qeri unananéh kic gili gili wanec séc, gen mia hénana bétacya qahac imi nijdacma mihicji nennec.

Ni hénagaalen keriiguc ienen sanjima bétac hainéngic.

⁴ Nuac héinaiguc hima hénna, ménéh mén héniana ménda nijnénu hoczua. Hainezic mén ménda hayu hoczua. Ménéh mén qeri unana ménda galengé nénu hoczua.

⁵ O Yawe ni zésiác wanngemma zézua. Minj Kewu gen gaoc imi hainezicna zéma kicqeli kecec baec yomuaru gi imi nuac bunja wanza.

⁶ Zésiácna nijna, ni maqeqeya wamma kecanzua, nunesi wanénéanzu ionac méra iguc nec metecgé néhna, ienen kucgina enenja nuac séc qahac.

⁷ Qeri unana imi hésa ama iguc nec hulac néhna, qacgawac ewa hia ac zéma. Goi héihéi wan nenna, ic solanja ienen lelecgé némma nammu.

143

Hazéchéra méragina iguc nec metecgé mimac nij zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe gi zéwelecnanijna. Guru héhelinawac gezac haina. Héniaga héra zéma héniaga solanawac séciguc acna nijna.

² Guac kicgaiguc imi baec ic ménénéj mén kápésic solañ ménda keczac. Imuac niñac welenj qeque icga niguc ac ai ménda mena.

³ Hazécnanéj qeri uñanawac zuñ mezac. Kekecna qéziyu baeciguc magezac. Siñi tunumañ qeriaiguc noporu becaru humugic ionac séc wanzua.

⁴ Imuac qerinaiguc qeri uñananéj kic gili gili wañ néñu wésé bacna imi témañ zé wanzac.

⁵ Ni nalé wahalawac nimba kenzac. Ai menec imi qerinanéj nimma taczua. Wañu iwawai méraganéj wamma menec imi nimma

⁶ mérana guac murugenj suluzua. Baec irec irecgianéj doku niñ humuanzac imuac séc kekec uñananéj guac wammizac. (Ohec)

⁷ Yawe gi acna foc niñnéna. Qeri uñana kuha mazac. Kic tanecga ménda musañgé néna. Baec séséñiguc hiñgacanzu ionac séc wambi niñac.

⁸ Niñkinzéñna imi guaru hezac imuac niñ siñunec goi héihéigawac ackuazéc nézéna nimba. Kekec uñana guaru nañgéwa érezac imuac mia héna kecmañ niñ ninzañ imi ku néna.

⁹ Yawe hazéchécna ionac méragina igucnec metecgé néna, ni guac méraga bawaiguc sañgizua.

¹⁰ Gi nuac Anutu keczañ, imuac niñac ku néna guac ewa siñga méndacma wammañ. Uñaga imi hiabia, imuac héna kondonaiguc nuagicma kembésémañ.

¹¹ Yawe qacgawac wamma kekecna meqeli néña. Solañ dindiñagawac séciguc zéra waiya igucnec népésina éréwa.

¹² Wañu goi héihéiga nuac hezac imuac séciguc hazéchécna qeric énécmima qahac wañgic. Neñ guac welenj qeque icga kecza. Imuac niñ qeri uñana yéwéri mihicñi mianzu imi moczoñ auénécmima qahac wandacmu.

144

Baec yanda imi añgéña timac niñac zéwelerec.

* **144:6:** Zakoñ imi piliticac séséc ac wanzac.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe hainezicac zamanziñna i zézé ségiségi wammimañ. Inéj mérana yaréac meefima mérana merawa yaré qequeac hénia kumiyec.

² Yawe imi goi héihéina, zamanziñna zéma bañecna, inéj neuñ kiropo selina zéma metec metecna zéma saiwana, ni imi ic embac hécna méra bacnaiguc onopocanzac iwaru mia héiselianzua.

³ Yawe, gi ic imi némac hiaya niñac eeya héianzañ? Miñ Kewu gi baec icac ninna némaria wañu niñmianzañ?

⁴ Ic imi kua wésésé ésécnec hotonañdac kecma qahac wammac, wañu kekec naléyanéj amia timima keñanzac ésécnec focdac hama kemmac.

⁵ Miñ Kewu gi kuruménj misicgéma tima mana. Baec boña séc onosina hofac téma yacmac.

⁶ Hazéchécga pilitic giliénécmima héndéj énécmina. Zakoñga* muima héndéj énécmina keñgic.

⁷ Ounec méraga suluma népésina éréwa. Doku qañu kuhaguc imuacnec zéma ic mérera ionac méragina igucnec metecgé néna.

⁸ Ieneñ kua taséginanéj ikoc ac zéma méra héiginanéj manam batuc ai meanzu.

⁹ O Anutu ni legic qelia héima gita hésia 10 imi qema legic héigénzua.

¹⁰ Geñ meseli énécmina ic kewuya ic kewuya yaréginaguc onogicanzu. Welenj qeque icga Dawidi sou zéra igucnec metecgé néñanzañ guac mia legic héigénzua.

¹¹ Ic enia ionac méragina igucnec ni metecgé néña. Ieneñ kua taséginanéj ikoc ac zéma méra héiginanéj manam batuc ai meanzu.

¹² Nañ hécnina imi ic hésa komoranéj kecma séha séc yandianzac ésécnec wammu. Wañu bérac hécnina ieneñ ic kewuac ama yanda meanzu imuac hénia méndacma méra kiwi héimimia ama kewuac wotuña hocnéj memeya imuhucya ésécnec wammu.

¹³ Hofi amaninaiguc nene mériañ kuaya qeyu rama hécnina ieneñ baec kisiaiguc

saigic zanğégina imi tausenja tausenja zéma 10 tausenja 10 tausenja wammu.

¹⁴ Burumakao hécnina iwa ienen haléginaguc réwéria wammu. Nununesi ménda hicņiyu ama sombeņnina iguc zésiac méņ ménda hicņimac.

¹⁵ Ic embac areņ imuhucya imi zézé ségiségi ginaguc. Ic embac Yawenéņ Anutu kecénécmimia imi zézé ségiségi ginaguc.

145

Anutuac hiaya zéma kewuya.

¹ (Dawidiac mepé qepési ac.) Ic kewu Anutuna, ni zézé ségiségi wanğemma qacga nalé tetecgia qahac mepési gémmaņ.

² Ni kaiweya kaiweya zézé ségiségi wanğemmaņ. Waņu qacga tetecgia qahac mepési gémmaņ.

³ Yawe imi kuney yanda imuac kuney yanda mepésimimia wammac. Kuney yandayawac séha imi qétéya olombiņac séc qahac.

⁴ Hicņisaia hicņisaia emma kemma guac wawaņ memega imi mepésima haka silicga kuhaguc imi zéau énécmimu.

⁵ Qac buņaga eebipiyaguc zéma edamugaguc imi zéma guac haka welic welicgia imi qerinanéņ zénimma kecmaņ.

⁶ Hakaga welic welicgia imuac kuha imi zéau énécmimia wammac. Ni acguc héniaga kuney yanda imi zéau énécmimaņ.

⁷ Ienen guac sese kuney yanda imuac buņa zéma guac héniaga solaņa imuac legic héimu.

⁸ Yawe imi ewa hiawac waņ énécmima ewa biric waņ énécmima qeri geric foc foc ménda wamma goi héihéi kuney yanda waņ énécmianzac.

⁹ Yawe imi kecec momac yanda hiabia waņ énécmima zéyu hicņima keczu séc goi héihéi waņ énécmianzac.

¹⁰ Yawe geņ zéna hicņima keczu imi moczoņ guac ewa hia ac zému. Guac muru météré amuma kecec ienen gi mepésigému.

¹¹ Ienen guac héngalen ama areņa yanda imuac edamuya zéauma guac kucga zéeminiņ wammu.

¹² Guac ai kuhaguc imi zéma héngalen ama areņa yandagawac qac buņayawac edamuya imi ic onac qelihécgina énézégic nimmu.

¹³ Guac héngalen ama areņa yanda imi héngalen ama areņa yanda hémbénaņa. Waņu héngalen aiga imi hicņisai lépaya lépaya hema emma kecma. Miņ kewu imi zéyu hicņima keczu imi moczoņ goigina héima méņzé méņzéya qahac zikiziki acya moczoņ méndacanzac.

¹⁴ Yawe imi tendiņgéwiņ zé waņanzu ionac nanğé énécmianzac. Waņu mema titi waņ énécmimia imi meyac énécmianzac.

¹⁵ Kecec momac yandanéņ guaru kic hianzu. Geņ nalé zézéya méndacma nene yaka gumu énécmianzaņ.

¹⁶ Waņu méraga suluma iwawai kekecginaguc imi moczoņ galenğé énécmima sécgé énécmianzac.

¹⁷ Yawe imi wawaņ memeya moczoņ solaņ dindiņa waņanzac. Haka silicya moczoņ ewa hiawac waņanzac.

¹⁸ Yawe imi zéwelec wammima hélacnec zéwelecanzu séc hosucgé énécmianzac.

¹⁹ Inéņ mia eeya héimianzu séc ewa siņginawac sécgé énécmianzac. Waņu ionac qac héhéligina imi nimma aņğéngina tianzac.

²⁰ Yawe imi goi héihéi wammianzu séc héngalen waņ énécmianzac, néņ kaižiliwen ic imi moczoņ mebiru énécmianzac.

²¹ Kuananéņ Yaweac qac buņaya zéaumaņ. Waņu séwiginaguc momac yanda ienen qara téréya imi tetecgia qahac mepésimu.

146

Anutunéņ méra miyu mepésimiyec.

¹ Haleluya, kecec uņana Yawe mepésina.

² Ni kecma emma kecmaņ séc Yawe mepésimaņ. Kecma emma kecmaņ séc Anutuna legic héimimaņ.

³ Ini ic eņeņa ionaru ménda laheņgému. Baec ic ienen méra énécmimuac kuc ménda he énécmizac.

⁴ Ienej imi unagina wai énécmiyu baeciguc lilingéma kemmu. Keñgic kaiwe imuaru mia ionac niñareñ areñgia imi moczoñ qahac wandacmac.

⁵ Yakoboac Anutunéj méra mimac imi ségi ségiyaguc. Wañu Yawe Anutuyawac niñkumuma kecanzac imi zézé ségi ségiyaguc.

⁶ Yawe imi baec kurumeñ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoñ zéyu hicñidacgic. Wañu hémbénaña qeri héla késa kecanzac.

⁷ Inéj hédacgé énécmiawac kecanzu imi héna acac séc zédiñi énécmima yaka niñ humuanzu séc nene yaka gumu énécmianzac.

Wañu Yawenéj qaté énécmimia imi hulac énécmianzac.

⁸ Yawenéj kic hilic onac kic hihi meénécmianzac. Yawe imi mema titi wañ énécmimia imi meyac énécmianzac. Wañu Yawe imi ic solaña goi héihéi wañ énécmianzac.

⁹ Yawe imi ic kiana héngalen wañ énécmianzac. Wañu qawéc gupañ énépésima nanjé énécmianzac. Wañu kaižiliweñ ic ionac hénagina imi mebiré énécmianzac.

¹⁰ Zion ama areña yanda, Yawe guac Anutunéj hicñisai lépaya lépaya hémbénaña héngalen wañgémmac. Haleluya!

Anutunéj Yerusalem héngalen wammianzac, mepésimini.

147

¹ Anutunina legic héimimia imi hiabia. Wañu imi niñsorocya zéma niñu sécgémac. Imuac niñac Yawe mepésini, haleluya!

² Yawenéj Yerusalem meyacgéanzac. Inéj mia Israel héndéñ qéndéñ wañ énécmigic keczu imi qutulanjé énécmianzac.

³ Inéj ewa biric wamma keczu séc mehiaru énécmima wizigina oso énécmianzac.

⁴ Inéj ménni sikilu qétégina oloñ énécmima qacgina qacénécmianzac.

⁵ Miñ Kewunina imi kunéñ yanda, kuc yandayaguc. Wañu niñtegic qñtegiçya séha imi olombiñac séc qahac.

⁶ Yawenéj memaamuma kecanzu imi énépésima nanjé énécmianzac. Wañu kaižiliweñ ic imi giliyu baeciguc maunudacmac.

⁷ Saiwop zémima Yawe legic héimimu. Gita kulele qema Anutu legic héimigic.

⁸ Inéj hosusu haima kurumeñ osoanzac. Wañu baecac wamma kia imi hofiaiguc haiyu heanzac. Wañu kia haiyu baec boñaiguc qézézac éréma yandianzac.

⁹ Inéj haséñ wañ zéma koeckoec nei merawanéñ qacma kecgic nenegina mihicñi énécmianzac.

¹⁰ Yawe imi becosicac kuhawac niñkumuma kenzu ionac siñgina ménda niñanzac. Wañu ic méñ eñeya héna kuhawac niñkumuma keñanzac imuac ménda hénsorocanzac.

¹¹ Inéj eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi wañanzu ionac mia ewa hia niñanzac.

¹² Yerusalem gi Yawe legic héimina. Zion gi Anutuga legic héimina.

¹³ Inéj amagawac nagu wétéya imi meseligianzac. Wañu ama imuac qerigaiguc merachécga mériañ mihicñi énécmianzac.

¹⁴ Inéj baecgawac suc sére yanda imuac qeriaiguc luae qegéñu heanzac. Wañu nene héla gocmia hiabianéñ gumu géñu sécgéanzac.

¹⁵ Inéj zézé seli acya baeciguc méliyu ackuazéc iminéñ foc foc keñanzac.

¹⁶ Inéj komboc rama zucya imuhucya éséc nec giliyu maanzac. Wañu komboc bororoña baeciguc hicñi hicñiya imi qesayu bucgazeñ éséc nec heanzac.

¹⁷ Inéj saméñ bororoña éséc nec komboc giliyu maanzac. Mérenéñ sanjeña imi ogicma hia ménda téténgarimac?

¹⁸ Wañu inéj zéyu komboc imuhucya imi pépélina doku wañanzac. Inéj luhuc ézéyu qeanzac. Wañu doku ézéyu keñanzac.

¹⁹ Inéj ackuazécya Yakobo zéhicñi miyec. Wañu héna acya zéma pakeñ acya imi Israelac zéhicñi miyec.

* **147:20:** Hebiriaio ac yomuac hénia imi; Yawe mepésigic!

²⁰ Baec méñac ic areñ tosia ionaru imi imuhuc méñ ménda wañ énécmiyec. Imuac ieneñ Anutuac héna ac imi ménda ninzu. Haleluya!*

Anutuac edamuya imi baec kurumeñ sécgéma hezac.

148

¹ Haleluya, kurumeñiguc keczu ini Yawe mepésigic. Yawe mepésigic, ou eñeñaguc keczu ini i mepésigic.

² Kua meme uñahéra ini moczoñ i mepésigic. Kawali areñhéra ini i mepésigic.

³ Maso kaiwe iri i mepésiyic. Sikilu asarianzu ini moczoñ i mepésigic.

⁴ Kurumeñac kurumeñ ini acguc i mepésigic. Sawaiguc doku hedaczac ini acguc i mepésigic.

⁵ Momac yanda inéñ zéyu hicñima hezu imi wai énécmigic Yaweac qara mepésimu.

⁶ Inéñ méñnéñ méñ ménda logimac niñ qañañ silic hai énécmima imuhucya imuhucya hémbénaña kumu énécmiyu nanzu.

⁷ Baec igucnec Yawe mepésigic, konduñac mokoleñ yanda zéma konduñ zékéña zékéña ini momacnec.

⁸ Geric zéma komboc zéma komboc boboroña zéma hosusu dépañ zéma luhuc kuaya tohoanzu ini acguc imuhucyanec.

⁹ Baec boña zéma baec qindiñ qindiña moczoñ, ic gocmiaguc zéma yéménzéc ic moczoñ imuhucyanec,

¹⁰ haséñ yañ moczoñ yanda zéma ama yañ moczoñ zéma gisic zéma nei qeñgañginaguc moczoñ imuhucyanec.

¹¹ Baera baera ic kewu moczoñ zéma ic embac areña areña moczoñ zéma ic eñeña zéma baecac zétegittegic ic moczoñ imuhucyanec,

¹² ic qapé, embac seraña, ic embac yanda zéma nambérac moczoñ imuhucyanec.

¹³ Iwac qara momacgucnec sac eñeña yanda wanzac. Wañu edamuya imi baec kurumeñiguc keczu imi moczoñ onogicma

eñeña wanzac, imuac niñac momac yanda ini Yaweac qara mepésimu.

¹⁴ Inéñ mia héna géséhéra ilicgina meyac énécmiyec imuac niñac i imi qéhéréngé mima kecanzu météré énécmimia Israel ic ionac mepé qepésiac buña wanzac. Haleluya!

Anutuac haka hiabia ic embachéra ionac muru hezac.

149

¹ Haleluya, legic qelianéñ Yawe mepésigic. Météré ichéra* ionac azoazoroiguc legic héimigic.

² Israel imi eñeya mihicñi miyec iwac niñac wamma ségiségi wammac. Zionac nanhéra ieneñ eñañ ic kewu niñac wamma ségiségi wammu.

³ Legic hirima qara mepésigic. Wañgoñ zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Yawenéñ eñeya ic embachéra niñac ségiségi wañanzac. Wañu ic embac memaamuma kecanzu séc anjéngina tima kiwi méréra hénsoroc sorocya meénécmianzac.

⁵ Météré énécmimia ieneñ imi edamuya qeriaiguc ségiségi wamma eñañ hehe tataguc legic héimimu.

⁶ Kuaginaiguc imi Anutuac mepé qepési acnéñ hemac. Wañu méraginaiguc sou bawa andia zéracuc imi he énécmimac.

⁷ Wañu iminéñ mia baera baera ic bakia melené énécmima ic embac areña areña tasé ku énécmimu.

⁸ Wañu ic kewuhécgina imi señ hésanéñ, ic eñeña hécgina imi aiñ bétacnéñ hénagina helanzi énécmimu.

⁹ Zétegittegic ac ooyawac hezac imuac séciguc imuhuc wañ énécmimu. Ai eeyaguc imuhucya imi météré énécmimia ionac méraginaiguc hai énécmiyu hezac. Haleluya!

Kewunina yanda Anutu.

150

¹ Haleluya, ocmuñaguc Anutu legic héimigic. Kuha héima hezac kurumeñ imuaru legic héimigic.

* **149:1:** Hénaoriñ Anutu niñzéngeanzu momac yanda ionac qacgina.

² Wawan memeya kuhaguc imuac niḡac legic héimigic. Héniaya, kuney yanda edamuyaguc imuac niḡac wamma legic héimigic.

³ Tomuḡ qema legic héimigic. Kulele zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Tambariḡ qema legic hirima mepésigic. Kuḡa zéma gitanéḡ legic héimigic.

⁵ Aiḡ hilaḡa qara kuney yanda imuhucya qema mepésigic. Aiḡ hilaḡa hétéḡ ou eḡeḡawac qema mepésigic.

⁶ Kua wésésé héima kecanzu séc Yawe legic héimigic. Haleluya!

Mataio

Yesuac esañ ambéchéra ionac qacgina.

¹ Abaraham zéma Dawidiac qeli, Kristo Yesuac sac kitichéra.*

² Abarahamnén Isaka mihicñiyec. Isakanén Yakop mihicñiyec. Yakobonén Yuda zéma iwac dac munahéra mihicñi énécmiyec.†

³ Yudanén Tamari iwarunec Feresi zéma Zara mihicñi érécmiyec. Feresinén Hesiron mihicñiyec. Hesironnén Aram mihicñiyec.

⁴ Aramnén Aminadap mihicñiyec. Aminadapnén Nason mihicñiyec. Nasonnén Salmon mihicñiyec.

⁵ Salmonnén Rahap iwarunec Boasi mihicñiyec. Boasinén Rut iwarunec Yobedi mihicñiyec. Yobedinén Yesi mihicñiyec.

⁶ Yesinén ic kewu Dawidi mihicñiyec.

Wañu Dawidinén Uriawac iniña iwarunec Solomon mihicñiyec.

⁷ Solomonnén Rehoboam mihicñiyec. Rehoboamnén Abia mihicñiyec. Abiyanén Asafe‡ mihicñiyec.

⁸ Asafenén Yosafat mihicñiyec. Yosafatnén Yoram mihicñiyec. Yoramnén Uzia mihicñiyec.

⁹ Uzianén Yotam mihicñiyec. Yotamnén Ahazí mihicñiyec. Ahazinén Hezekia mihicñiyec.

¹⁰ Hezekianén Manase mihicñiyec. Manasenén Amosi§ mihicñiyec. Amosinén Yosia mihicñiyec.

¹¹ Wañu Babilon baeciguc onagicma kenkeña nalé imuaru Yosianén Yekonia zéma dac munahéra mihicñi énécmiyec.

¹² Wañu Babilon baeciguc onagicma kenjicguc Yekonianén Salatiel mihicñiyec. Salatielnén Zorobabel mihicñiyec.

¹³ Zorobabelnén Abiut mihicñiyec. Abiutnén Eliakim mihicñiyec. Eliakimnén Azori mihicñiyec.

¹⁴ Azorinén Sadok mihicñiyec. Sadoknén Akim mihicñiyec. Akimnén Eliut mihicñiyec.

¹⁵ Eliutnén Eleazari mihicñiyec. Eleazarinén Matan mihicñiyec. Matannén Yakop mihicñiyec.

¹⁶ Yakopnén Mariawac euya Yosefe mihicñiyec. Wañu Maria iwarunec mia Yesu Kristo** zémimia imi hicñiyec.

¹⁷ Imuac Abaraham igucnec éréma Dawidiguc hayu hicñisaiac qétégina imi 14 wanzac. Wañu Dawidi igucnec éréma Babiloniguc onagicma kenkeñawac naléiguc hayu hicñisaiac qétégina imi 14 wanzac. Wañu Babiloniguc onagicma kenkeñawac nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc hayu hicñisaiac qétégina imi 14 wanzac.

Halécnén météré mimia Yesuac hicñihicñiya imuac suruc.

¹⁸ Wañu Kristo Yesuac hicñihicñiya imi yomuhuc; Iwac nenjocya Maria imi Yosefec buña wammac niñ zéérécmimia wañec, nén ekawu momacnec ménda kericnec Uña Téréyanén kiwi meyu hériyaguc wañu héjec.

¹⁹ Wañu iwac eu buña Yosefe imi ic dindiña kerec. Imuac niñ, ara zéauyu kicginaiguc gamuyaguc wambac niñac, éléñec waimiyu kemmac zé nimma niñareñgéyec.

²⁰ Imuhuc nimma keru Miñ Kewuac kua meme uña méñnén gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec; Dawidiac qeli Yosefe, iniñ buñaga Maria wagicmañ zé zénénga ménda hiriyu, tomenjaiguc taczac imi Uña Téréyawac murunec.

²¹ Inén nañawac mihicñimac. Mihicñiyu inén kecma eneya ic embachéra kápésicgina igucnec anjéngina timac, imuac niñac qara Yesu zéwésémañ.

* **1:1:** Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, nén kemaña 1:2-17 imuac ac oruha wanzac. Kiwi téréya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owinj zé Zipilalec ac me Nei ac qahac, nén Girik ic me Hebraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. † **1:2:** Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, nén tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. ‡ **1:7:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Asafeac qara mén imi Asa. § **1:10:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Amosiac qara mén imi Amon. ** **1:16:** Hebraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnén météré mimia. ☆ **1:22:** Yes 7:14

²² Haka hicñiyec imi Miñ Kewuninanén kua meme icya kuaya mema ac yomuhuc zéyec imi moczoñ meselimañ zé imuhuc hicñiyec;✧

²³ Ninzu, embac serañanén héri haima naña meyu iwac qara Immanuel zému (Hénia imi Anutunén neñanguc keczac).

²⁴ Imuhuc zéyu Yosefenén gau igucnec yacma Miñ Kewuac kua meme uñanén zéyec séc wamma iniñ buñaya wagicma hayec.

²⁵ Wañu inén i guc momacnec heyac ménda wamma kerunec embac imi méréc merac naña mihicñiyec. Mihicñiyu Yosefenén qara Yesu zéyec.

2

Niniñ ic ieneñ Yesu hémbiñ zé hagic.

¹ Ic kewu Herodeac héngalen naléiguc Yesunén Yuda baec Betelehem ama areña yandaiguc hicñiyec. Gezac qema niñgic, hicñiyu Is igucnec niniñ ic tosara Yerusalem hama yomuhuc zégic;

² Merac Yuda ic onac ic kewu buña hicñiyec imi dimia? Nini Is iguc iwac widi mén hémma mepésimiwiñ zé haziñ.

³ Imuhuc zégic ic kewu Herodenén ac imi niñu ewayaiguc niñkéndéñaguc wañec. Imi mia inéñ nec qahac, Yerusalem miñina i guc kecgic ieneñ moczoñ imuhuc wañgic.

⁴ Wañu inén hofac oo ic kiwahécgina zéma henaoriñ ionac hena acac kiwi ic unuruma Kristo* dimuaru hicñima keczac imuac qesiéncmiyec.

⁵ Qesiéncmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tiliñ tiliñ ic méñnéñ yomuhuc oyecac hezac hénia yomuhuc niñac imuhuc zégic;

⁶ Betelehem ama areña, guac murunec galen méñnéñ hama nuac henaoriñ Israel imi rama galen éséc nec galengé éncmimac. Imuac niñ gi imi Yuda baeciguc ama areña yanda kunen kunen hema kenzac imuac sugcinaiguc komodia ménda wanzañ.

⁷ Imuhuc zégic nimma Herodenén niniñ ic éléñ nec unuruyu hagic eñac nec tacma

widi hicñiyec imuac naléya dindiñanec qesiéncmima niñec.

⁸ Qesiniñu tecgéyu Betelehem ama areña yandaiguc méli éncmima yomuhuc énézéyec; Kemma merac imuac dindiñanec qesinimmu. Wañu mi-hicñimuiguc liliñgéma hama nézégic, ni acguc kemma mepési mimañ.

⁹ Ic kewunén imuhuc zéyu niñgic tecgéyu, hénagina méñgucnec toroqema keñgic. Wañu gezac qema niñgic, widi Is imuaru héngic iminén muñguc hicñi éncmima walac walac kemma moczoñ merac heyec ama imuaru kemma héiselima tarec.

¹⁰ Wañu ieneñ widi imi muñguc hémma ségiségi kunen yanda wañgic.

¹¹ Wañu ama imuaru haréma merac imi neñgocya Mariaguc momacnec iricma simiñ héima mepési migic. Imuhuc wamma géségina auma sese mema hagic goli, libanosi ic tutuha héméñaguc zéma sacmasi haléc héméñaguc imi sécgina séc haimigic.

¹² Wañu gauiguc Herodeac muru ménda kemmu niñ énézéyec. Énézéyu nimma hena mén igucnec ama baecginaiguc liliñgéma keñgic.

Yosefe iniñ meracyaguc Izipte baeciguc néñgacma keñgic.

¹³ Liliñgéma keñgic, ninzu, Anutuac kua meme uñanén gauiguc Yosefe hicñimima yomuhuc ézéyec; Herodenén merac yomi qemañ zé hochoc ai mezac, imuac gi yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte† baeciguc néñgacma kemna kecna muñguc gézemañ.

¹⁴ Imuhuc zéyu Yosefenén siñiyaiguc yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte baeciguc keñec.

¹⁵ Kemma imuaru kerunec Herode humuyec. Imi mia Miñ Kewuninanén eñeya kua meme ic méñac kuaya mema zéma yomuhuc zéyec ac yominén héla héimac niñ imuhuc hicñiyec; Izipte baec igucnec naña qac hérémizua.✧

Yesu qewiñ zé wamma namu nene tosara unuhumugic.

* **2:4:** Hebiraió aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéñ météré mimia. † **2:13:** Girik aciguc; Aigiptos. ✧ **2:15:** Hos 11:1

16 Wañu Herode imi niniñ ic ieneñ ikoc wammigic imi niñtegicma qeri biric kuneñ yanda wañec. Wañu yaré ic méli énécmiyu kemma Betelehem ama areña yanda zéma ama areñ yanda yanda ho-suraiguc tacma keñec imuac qeriaiguc merac kecgic imi niniñ ic qesiéncmima naléya niñec imi méndacma yawuñgina éréhéc zéma bawaiguc moczoñ unugic humudacgic.

17 Imuhuc wañgic kua meme ic Yere-mianéñ yomuhuc zéyec ac imi héla héiyec;

18 Ewa hétéñ méñ Rama ama areña yandaiguc hicñiyu niñgic. Ewa biric yanda zéma zésiác yandanéñ hicñiyu niñgic. Rahelnéñ merachéra ionac niñ siaczac. Merachéra qahac wandaczu imuac niñ mebélac gémuac séc qahac wañec.

Izipte baec igucnec liliñgéma hagic.

19 Wañu Herode humuyu, ninzu, Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ Izipte baeciguc Yosefe gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec;

20 Meracac kekecyá qewiñ zé hocgic ieneñ humudaczu, imuac gi yacma merac imi zéma neñgocya oragicma Israel baeciguc liliñgéma kenna.

21 Imuhuc zéyu Yosefenéñ yacma merac neñgocyaquc oragicma Israel baeciguc keñec.

22 Néñ Akelaonéñ mañgocya Herodeac tatic késama Yuda baec galengézac imuhuc zégic nimma imuaru kemman zé zénéña hiriyec. Wañu gauiguc kua meme uñanéñ ézéyu nimma Galilaia baeciguc keñec.

23 Kemma tauñ méñ Nazarete zéanzu imuaru kerec. Haka imi mia kua meme ichéra kuagina mema ac yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñ imuhuc hicñiyec; Nazarete ic zémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

1 Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenéñ hama Yuda baec kisiaiguc yomuhuc zéauyec;

2 Kurumenjac héngalen ama areña yandanéñ hosucninu hazac, imuac niñ ewa qerigina melenjic.

3 Wañu ic iwac mia kua meme ic Yesaiawac kuaya mema yomuhuc zéyec; Ic méñ baec kisiaiguc qaczac, iwac ewa imi yomuhuc; Miñninawac hénaya zéréñ qéréñ wamma megic, iwac hénaya héimindiñgic dindiña wañu.

4 Yohane i imi maleku kamele zuanéñ memeya imi héima rikuña yañ séwélanéñ memeya imi kemañaguc zikima kerec. Wañu iwac neneya imi gaoc zéma haséñ morombazecac dokuya.

5 Wañu imuhuc zéauyu Yerusalem zéma Yuda baec séc zéma Yodan doku néwéc néwéc ic embac moczoñ iwac muru kendacgic.

6 Kemma késpedesgina zéaugic Yodan Dokuiguc doku naec énécmiyec.

7 Wañu doku naec énécmiyec imuaru Farisaio ic zéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolenjac qelihéra qeri geric hahaya imuacnec néñgacmu niñac mérénéñ goro ac énézéyec?

8 Ewa melenj melenjac séciguc héla mi-hicñigic.

9 Wañu enañ qeriginanéñ Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zéma nimmu. Ni énézéwa niñgic, Anutunéñ hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu.

10 Ic hésa sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu hedaczac. Héla hiabia ménda haianzac séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiñgacdacmac.

11 Ni imi qerigina melemmu niñac dokunéñ naec énécmianzua, néñ nuac andénaiguc hakeczac inéñ kuc yandayaguc ni nogiczac. Nidac imuhucyanéñ hena usuya metecgéma késamañac séc qahac. Inéñ Uña Téréya zéma geric bélañanéñ naec énécmimac.

12 Iwac méraiguc sarac yanda iminéñ héla gocmia imi tocgéma hofiiguc haimac, néñ gorosona imi héiusuñ wamma geric bélañ tectecgia qahac imuaru giliyu zemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

13 Wañu nalé imuaru Yesunéh Galilaia baec igucnec Yodan dokuiguc hama Yohanenéh doku naecmimac niñ ézéyec.

14 Ézéyu Yohanenéh qetalimima yomuhuc zéyec; Geñ ni doku naec némbésémañ niñac wanzua, néh geñ nuac muru hazañ?

15 Yesunéh melemma zéyec; Deguc imi acna niñénna imuhuc wamma nekan haka solañ moczoñ meseliwic, imuhuc zéyu ara nimmiyec.

16 Nimmima doku naecmiyu Yesu imi doku igucnec éréyec. Éréyu kurumén añgéyu Anutuac Uña Téréya kembo nei ésécnec mama hama iwac orucyaiguc nañu héñec.

17 Wañu kurumén igucnec ewa mén yomuhuc hicñiyec; Yomi imi nuac Nañna. Iwac siñ kunen yanda niñanzua. Iwac niñ ewa qerinanéh ségiségi yanda wañanzac.

4

Yesu manam batuc wammiyec.

1 Wañu Yesu Biria miñinawac ala batuciguc emmac niñ Uña Téréyanéh wagiru baec kisiaiguc keñec.

2 Kemma siñi kaiwe 40 imuac séc nene zikima zéwelecma kecma andiaiguc yaka niñ humuyec.

3 Ara batuc miñinanéh Yesuac muru hama yomuhuc zéyec; Gi Anutuac Naña wanzañiguc zéna hoc sasala yominéh melemma saméh wammac.

4 Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Icnéh saméh sac qahac, néh ackuazéc Anutuac kuaya igucnec haanzac imi moczoñ nimma kekecyaguc kecma.

5 Imuhuc zéyu Biria miñinanéh Yesu wagicma Yerusalem kiro poc téréyaiguc emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu nañec.

6 Nañu yomuhuc ézéyec; Inéh guac wamma kua meme uñahéra énézéyu ienené méruginanéh gi gépésima osogéñgic hocnéh hénaga ménda nézénégmac. Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi Anutuac Naña wanzañiguc yomuacnec luma emu hiñgacna.

* 4:10: Girik aciguc; Satana.

7 Zéyu Yesunéh muñguc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc ogic hezac; Néh Miñ Anutuga ménda batucgé miwésémañ.

8 Imuhuc zéyu Biria miñinanéh wagicma baec boña eneña yandaiguc emma héngalen ama areña yanda sasala baec séc hema keñkeña imi zéma imuac edamuya ézéyu héndarec.

9 Héñu yomuhuc ézéyec; Gi simiñ héima mepési némbésémañiguc iwawai imi moczoñ guac géndacmañ.

10 Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Biria miñina,* gi néngacna! Yomuhuc mia ogic hezac; Miñ Anutuga simiña héimima mepési miwésémañ, wañu iwacnec sac welen qemiwésémañ.

11 Imuhuc zéyu Biria miñinanéh Yesu waimima keñec. Keñu kua meme uña enen haréma Yesu welen qemigic.

Yesunéh Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

12 Wañu Yesunéh Yohane hésa amaiguc opocgic imuac buña suruc nimma Galilaia baeciguc keñec.

13 Wañu Nazarete ama waima Kafanaum amaiguc kemma kerec. Ama imi Zabulon zéma Naftali baec suciguc zékéh yanda hezac imuac giñgiñaguc taczac.

14 Imi mia Anutuac tiliñtiliñ ic Yesa-iawac kuaya mema ac yomuhuc zéyec imuac héla héimac niñac imuhuc hicñiyec;

15 Zabulon baec, Naftali baec, Yodan doku néwécgeñ kondun giñgiñawac hén zéma ic enia ionac baec Galilaia imuaru,

16 ic embac tunumañiguc taczu enen asac mararañ yanda hicñiyu héngic. Wañu humucac tunumañaguc kecgic ionac muru asac mararañ qetagali énécmizac.

17 Wañu nalé imuaru mia Yesunéh aiya hénima yomuhuc zéauma énézéyec; Anutuac héngalen ama areña yanda hosucginu hazac, imuac mia ewa qerigina melençic.

Yesunéh hénima tohotoho ichéra unuruma énépésiyec.

18 Wañu Yesunéh Galilaia kondun giñgiñaguc keñkecma héñu Simon, Petero

zémimia imi zéma iwac munaya Anderea ieren konduniguc ufigira gilimanec nanoc. Wañu ieren imi lambéc héréhéré ic keroc.

¹⁹ Wañu iricma yomuhuc éréyéec; Hama ni méndacnéñic, neñ ai mén érécmiwa iri ic embac héréhéré ic wammaoc.

²⁰ Imuhuc zéyu focnec ufigira waiyic taru Yesu méndaroc.

²¹ Wañu imuacnec kenkecma héñu dac muna éréhéc Zebedaioc nañ héréra, Yokobo zéma iwac munia Yohane ieren mañgocgira Zebedeguc eñawu zéiciguc ufigina qotoma tacgic mihicñi érécmima ururuyec.

²² Ururuyu focnec zéic zéma mañgocgira imi waima Yesu méndacmiyoc.

Yesunéñ ic embac tunaguc ackuazéc ku énécmiyec.

²³ Wañu Yesunéñ Galilaia baec séc kereñ haré wamma togotocgo amaginaiguc Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac buña suruc hiabia imi zéauma ku énécmima ic embac sugginaiguc ic embac tosara hafi zepaginaguc hénia hénia imi moczoñ mehiaru énécmiyec.

²⁴ Imuhuc wañu iwac qac buñaya imi Siria baec séc saima kendarec. Kendaru ic embac ieneñ hafi ic hénia hénia; hafi zepaginaguc, uña biriaginaguc, humuc turucginaguc, zéma hena méragina séléc sélécgia imi onagicma hagic mehiaru énécmiyec.

²⁵ Wañu Galilaia, Dekapoli, Yerusalem, Yuda, zéma Yodan doku néwéc igucnec ic embac tunja tunja hama méndacmigic.

5

Ic zézé ségiségiyaguc.

¹ Wañu Yesunéñ ic embac tunja tunja imi inicma baec boñaiguc emma tarec. Taru tohotoho ichéra ieneñ iwac muru hagic.

² Wañu kuaya auma ku énécmima zéyec;

³ Uña qerigina maqeqeya kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, kurumeñac héñgaleñ ama areña yanda imi ionac buña wanzac.

⁴ Zé siac wamma kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutunéñ ewa hia qeénécmimac.

⁵ Gumbénzénzén kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, baec yanda baec imi mératéc énécmiyu késamu.

⁶ Yaka zéma doku niñ humuanzu éséc haka solañawac wañanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, sécgé énécmimia wammac.

⁷ Goi héihéi wañ énécmianzu imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutunéñ goigina héimac.

⁸ Ewa qerigina qala qala imi eneñ ségiségi ginaguc, ieneñ Anutu hémmu.

⁹ Luae qeqe ic imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutuac nambérac héra zéénécmimu.

¹⁰ Haka solañawac unuhéi wañ énécmigic birizu imi eneñ ségiségi ginaguc, kurumeñac héñgaleñ ama areña yanda imi ionac buña wammac.

¹¹ Nuac niñac zéma zébiri qébiri wañ énécmima unuhéi wañ énécmima ikoc wamma ac biria hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiségi ginaguc,

¹² Anutuac kua meme ic walaç hama kecgic imi imuhucyanec unuhéi wañ énécmigic. Imuac niñac ewa hia nimma ségiségi wammu. Imuac kitiwa kurumeñiguc heheya imi kuneñ yanda imuac niñac imuhuc zézu.

Sei zéma asac mararañ.

¹³ Ini imi baec ic ionac sei keczu. Wañu seinéñ siña qahac wammaciguc némacyanéñ iwawai mén hésiyyu siñaguc wammac? Qahacgucnec, iwawai omaya wamma iwawai mén ménda mehiarumac, néñ momacguc wañmimiawac séc imi giligic ic embac eneñ tizizamu.

¹⁴ Wañu ini imi baec ic ionac asac mararañ, ama areña yanda mén baec boñaiguc imi musañgémacac séc qahac.

¹⁵ Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianzu, qahac, imi mia tatarraiguc haigic taru asahanéñ ama qerraiguc ic embac asari énécmianzac.

¹⁶ Imuac onac asac mararañ ginanéñ imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Wañu ieneñ onac wawañ meme hiabia imi héñgic hiaruyu

Maŋgocgina kurumeŋiguc keczac imi mepési mimu.

Héna ac zéma Anutuac tiliŋtiliŋ ic.

17 Niŋgic ni héna ac zéma kua meme ic ionac ac imi mesohomaŋ zé mazua tanec ménda wammac. Ni imi mesohomaŋ zé ménda mayi, néŋ meseligimaŋ niŋac mayi.

18 Ni hélacnec énézézua, héna ac igucnec ac kiwi siliha me bororoŋadac mén eŋ hema ménda qahac wammac, néŋ moczoŋ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumeŋ imi hia qahac wammac.

19 Imuac ic méŋnéŋ mén héna ac imuarunec komocdiadac mén logima tosara imuhucnec wammu niŋ ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic mamaya zémimac. Waŋu méŋnéŋ mén wawaŋ memeyaiguc haima héna ac imi imuhuyanec tosara ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic eneŋa zémimac.

20 Imuac énézézua niŋgic, onac haka solaŋanéŋ héna acac* kiwi ic zéma Farisaio ic ionac hakagina ménda ogicmac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

21 Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qehumuwésémaŋ, waŋu méŋnéŋ ic qehumumac imi acac buŋa wammacac hezac, ac imi ini niŋgicac nindaczu.

22 Néŋ neŋ yomuhuc énézézua; Méŋnéŋ mén hénia qahac alaya qeri biric niŋmizac imi acac buŋa wammac. Méŋnéŋ mén imi alayawac niŋac, ic qelaŋa† zémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Méŋnéŋ mén alayawac moroc zémizac imi geric siauwac buŋa wammac.

23 Imuac gi zaki téréyawac sese mema hama alaganéŋ guac niŋac hazéc ac mén késa keczac imi niŋqelizaŋiguc

24 sesega imi zaki téréya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luae qegéŋuguc bec liliŋgéma hama sesega imi haimiwésémaŋ.

25 Gi hazécgaguc hénaiguc kemmanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna hazécganéŋ gésigési icac muru goporu gésigési ic iminéŋ téŋgiŋ ic kunéŋginawac mériaiguc waigéŋu hésa amaiguc gopocmac.

26 Goporu, ni hélacnec gézéwa niŋna, alagawac kitic imi moczoŋ ménda kudacma imuarunec mawésémaŋac séc qahac wammac.

Kaisero haka.

27 Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewésémaŋ, ac imi niŋgicac nindaczu.

28 Néŋ ni yomuhuc énézézua; Ic méŋnéŋ embac mén hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianéŋ bec kaisero wanzac.

29 Kicga héiigucnéŋ biriawac simbaiguc goporu, imi néfindiŋgéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbésemaŋ iminéŋ hia wammac.

30 Méraga héiigucnéŋ biriawac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbésemaŋ iminéŋ hia wammac.

Eu iniŋ waiwai haka.

31 Zézéya mén imi yomuhuc; Ic méŋnéŋ mén iniŋa waimimac imi wai amuamuac kiwi oma mimac.

32 Néŋ ni yomuhuc énézézua; Ic méŋnéŋ mén iniŋa kaiseroac qahac, néŋ yéwéri tosara niŋac waimizac imi, inéŋ embac imi kaiseroiguc opoczac. Waŋu ic méŋnéŋ embac waimimia imi mezac imi, i acguc kaisero wanzac.

Zézépaŋ ac.

33 Waŋu muŋguc, yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc acga eŋ ménda zéseliwésémaŋ, néŋ guac zézépaŋ acga imi kewuac kiwaiguc wandacbésemaŋ.

34 Waŋu ni yomuhuc énézézua; Anutuac kiwaiguc ac mén méndagucnec zéselimu. Kurumeŋ qacma ménda zéselimu. Kurumeŋ imi Iwac ic kewu tatak wanzac.

* 5:20: Moseac héna ac. † 5:22: Girik aciguc; Raka.

³⁵ Wañu baec acguc ménda qacma zéselimu. Baec imi Anutuac héna titiya wanzac. Wañu Yerusalem acguc ménda qacma zéselimu. Imi ic kewu eñeñawac ama areña yanda wanzac.

³⁶ Wañu orucgaiguc acguc ménda korama zéseliwésémañ. Imi mia gi oruc zucga melenña ménac mén lalac me zapéla wammacac séc qahac imuac niñac imuhuc zézua.

³⁷ Imuac bénzén dac, hélacnecac imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac zému. Ac toroqegeya imi Biria miñinawac murunec hahaya.

Bakia melen énécmimiawac haka.

³⁸ Ac zézéya mén yomuhuc niñanzu; Kiwawac kitiwa imi kiwa, zécyawac kitiwa imi zécy.

³⁹ Wañu neñ yomuhuc énézézua; Haka biria kétik imuac nuna guwa ménda wammu. Ménén hulunña otomac imi, néwécgeñga hia melen mina qemac.

⁴⁰ Wañu ménén geñga maleku niñac aciguc guagicma keñu sanjeña malekuga imi momacnec wai miwésémañ.

⁴¹ Ménén héna hosuru guagicma kemmanac zéyu horua méndacmima kembésémañ.

⁴² Ménén iwawaiga mén guagicman zé me lagulawac késamañ niñac welecgeñu eñdac ménda mélina kemmac.

Hazéc onac goigina héimu.

⁴³ Alaga siñ nimmima hazécga mézétiti wammiwésémañ ac zézéya mén imuhuc niñanzu,

⁴⁴ néñ neñ mia yomuhuc énézézua; hazéc hécgina siñgina niñénémimu. Wañu ununesi wañ énécmianzu ionac niñac wamma zéwelec wammigic goigina héimac.

⁴⁵ Imuhuc wamma kurumen Mañgoc ginawac nambérac wamma kecmu. Kurumen Mañgocginanén kaiwe zéyu ic hia biria momacnec asari énécmianzac. Wañu kiaya imuhucyanec ic hia biria momacnec énécmianzac.

⁴⁶ Siñ niñénémianzu ionacnec sac goigina héiénémimu imi, némac kitiwa hiabia he énécmimac? Takis meme ic

acguc haka imuhucya hia ménda wañanzu me?

⁴⁷ Wañu alahécgina ionacnec sac ac qacguc wañ énécmimu imi, némac iwawai kunen yanda wanzu wammac? Ic enia enen haka imuhucya hia ménda wañanzu me?

⁴⁸ Imuac mia kurumen Mañgocgina imi solaña keczac séc ini imuhucnec solaña kecmu.

6

Méra énécmimiawac haka.

¹ Técgina nimma kecmu. Haka solaña imi ic ienen hémmu niñac zéma kicginaiguc wambu niñac. Imuhuc wammuiguc kurumen Mañgoc ginanén bakia hiabia ménda melen énécmimac.

² Kicac welen qeque imi ienen tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc kemma icnéñ mepési énécmimu niñac témuñ hianzu. Néñ hélacnec zéwa niñgic; Ic imi enen baec icnéñ mepési énécmigic bakiagina bec medaczu. Gi imi geñga wéségaiguc imuhuc ménda wambésémañ.

³ Néñ maqegeya iwawai mén énécmiwésémañ nalé imuaru méra héiganén némac haka wanzac imi méra kanaganén ménda nimmac.

⁴ Imuac niñ halen haihaiga imi sasanñaiguc wambésémañ. Wañu Mañgocga sasanñaiguc geñanzac inén imuac bakia melengémmac.

Zéwelec ai.

⁵ Wañu zéwelec wambésémañ imuaru ninzén ninzén ic ikora ienen wañanzu ésécnec ménda wambésémañ. Ienen mia inicmu niñac tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc namma zéwelec wawaña imuac siña niñanzu. Ni hélacnec énézézua; Ienen imi boña bec késagic tecgezac.

⁶ Gi zéwelecbésémañ imuaru amaiguc emma naguga héima mañgocga sasanñaiguc kecanzac iwac muru zéwelec wambésémañ. Wañu mañgocga sasanñaiguc hémma niñanzac inén bakia imi melengémmac.

⁷ Ini zéwelecbiñ zé ic enia ésécnec ac héra qahac sasala ménda olommu. Ienen

mia ac sasala zéniguc niñnénécmimac imuhuc zéma niñanzu.

⁸ Mañgocgina imi zéwelec ménda wañgicnec iwawai hocanzu imi bec nindaczac. Imuac ini ionac séc ménda wammu.

⁹ Imuac ini yomuhuc zéma zéwelec wammu; Kurumey Mañgocnina guac qacga mepésini téréya hemac.

¹⁰ Guac héngaleñ ama areña yanda mama hamac; Kurumeyguc hezac ésécnec baeciguc guac ewa siñga wandac wandara wammac.

¹¹ Gi deguc kaiwe yomuac nene sécnina nénécmína.

¹² Nini ic ionac késpedescina wai énécmizñ, imuhucyanec késpedescina wai nénécmína.

¹³ Nini ménda wai nénécmína ala batuciguc kerembiñ niñac. Néñ Biria miñinawac murunec metecgé nénécmína.

¹⁴ Ini ic ionac késpedes waimuiguc kurumey Mañgocginanéñ onac késpedes imuhucyanec waimac.

¹⁵ Wañu ini ic onac késpedes ménda waimuiguc mañgoc ginanéñ késpedescina imuhucyanec ménda waimac.

Nene zikima zéwelec wawaña.

¹⁶ Wañu nene zikima zéwelec wammuiguc ninzén ninzén ic ikora ieneñ wañanzu ésécnec ewa biric tanec ménda wammu. Némac niñ ieneñ imi tanecgina wininiyu inictegicmu niñac imuhuc wañanzu. Hélacnec énézézua; Ieneñ imi bakiagina séha imi bec megic tecgézac.

¹⁷ Geñ mia nene zikima zéwelecbésémañ imuaru orucga haléc naec mima kic tanecga zuacbésémañ.

¹⁸ Wañu nene zikima zéwelecma keczañ imi ic ionac muru qahac, néñ Mañgocga sasañgiaiguc kecañzac iwac muru sac wininiyu géñtegiac. Wañu Mañgocga sasañgiaiguc iwawai hicñiyu héñanzac inéñ bakia melenj gémmac.

Iwawai eeyaguc kurumeyguc haigic emmac.

¹⁹ Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi baeciguc ménda tocgégic emmac. Imuaru mia gureñ zéma hufeñanéñ mebiriwac

niñac. Wañu imuaru imi kowu nene ieneñ hézénégéma hiñgacma kowu memu.

²⁰ Néñ hinac iwawaigina eeyaguc imi kurumeyguc qutulangégic emmac. Imuaru imi gureñ zéma hufeñanéñ ménda mebirimac. Wañu imuaru kowu nene ieneñ ménda hézénégéma hiñgacma kowu memu.

²¹ Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru mia ewa qeriga acguc hemac imuac niñac imuhuc zézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

²² Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hiabia hezaciguc asahanéñ séwiga moczoñ yanda sécgémac.

²³ Néñ kicga birizaciguc imi tunumañnéñ séwiga moczoñ yanda sécgémac. Wañu asac mararañ ewa qerigaiguc hezac iminéñ siñindéñgézaciguc siñi tunumañ dimuhucyanéñ hicñigémmac?

Anutu iwacnec sac welenj qemimu.

²⁴ Ic momacgucnéñ ic kewu éréhéc welenj qeércmimacac séc qahac. Méñac mézétiti wammima méñac siñ nimmimac, me méñac eeya héima méñac niñméimac. Ini Anutu zéma soukiwa momacnec welenj qeque wañ érécmimuac séc qahac.

Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda wammu.

²⁵ Imuac bec énézéwa; Némac dokuac me neneac newiñ zéma kekecginawac qeri yéwéri ménda wammu. Séwiginawac némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu. Kekecganéñ nenega ogicma eeyaguc ménda wanzac me? Séwiganéñ malekuga ogicma eeyaguc ménda wanzac me?

²⁶ Ini sawaiguc nei inicgic. Ieneñ héihimic ménda wañanzu. Wañu nene mequtulañ me hofiiguc haihai ménda wañanzu. Wañu onac kurumey Mañgocnéñ gumu énécmianzac. Wañu ini nei onogicma eeginaguc ménda wanzu me?

²⁷ Wañu onarunec mérénéñ qeri réwéri wamma kekecginawac naléya komora méñ hia mehorugimac?

²⁸ Wañu ini némac niñac malekugina niñac qeri réwéri wañanzu? Sombenac

baorac zurigina inicgic dimuhuc éréma yandianzu? Ienenj malekugina ninjac hésadac ménj taranj ménda héianzu.

²⁹ Wañu énézéwa ninjic; Solomonnéj edamuyaguc mezeric amuma kerec, néj zuria yomi ionarunec ménj ménda ogirec.

³⁰ Anutunénéj baec kisiawac qézézac deguc you heyu oranuc gericiguc giligic hinjacmacac hezac zariñdac imuhucya imi imuhuc haioso meénécmianzac iguc, yei ninzénj ninzénjgina komodia ini, Anutunénéj ini imi zuriadac imuhucya onogicma ménda haioso meénécmimac me?

³¹ Imuac mia, némac neneac me dokuac newin me némac iwawai héiwinj zéma qeri réwéri ménda wammu.

³² Imi mia ic enia enej imuac wañanzu. Wañu kurumenj Mañgocginanéj iwawai imuhucyawac hocanzu imi nindaczac.

³³ Imuac bec walac imi Anutuac héngalenj ama arenja yanda zéma iwac haka solanja* ninjac wamma zéwelecmu. Iwawai tosara imi moczonj momacnec toroqe énécmidacmac.

³⁴ Imuac ini oranac qeri réwéri ménda wammu. Oranac qeri réwéri imi oran enjeya buña. Ai meme enac enac imi enjeya réwéria sécyá hemizac.

7

Ninjesi énécmimiawac haka.

¹ Ménda gési énécmimu imi, ini acguc imuhucyanec ménda gési énécmimia wammac.

² Imi mia gési énécmianzanj imuhucyanec gésigéngéña wammac. Wañu ac wañ énécmianzanj imuhucyanec ac wañgéngéña wammac, hénia imuac ninjac imuhuc zézua.

³ Gi némac ninjac alagawac kiwaiguc gocya hémma geñga kicgaiguc ic zékalaña imuac mia ménda ninjtegicanzanj?

⁴ Geñgac kicgaiguc ic zékalaña heyunec, gi alagawac dimuhuc waina kicgaiguc gocya imi mewa mayu zéma hia ézévésémañ?

⁵ Ninzénj ninzénj ic ikora gi, walac ic zékalaña geñga kicgaiguc imi mena

mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi hiabianec hémma auwésémañ.

⁶ Ini iwawai téréya imi kazu ménda énécmimu. Wañu décnanjanj boña enenaguc imi beric onac ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc imi iwawai imi hénaginanénj tizizama lilingéma enanjanj kiricqiric wañ énécmiwu ninjac.

Zéqesi ai, hochoc ai, zéma nagu qeqe ai.

⁷ Zéwelec wañgic énécmimac. Hochoc ai mema mihicñimu. Qonqonjanj qegic nagu auénécmimac.

⁸ Mérénenj ménj zéwelec wañanzac séc, énécmiyu meanzac. Mérénenj ménj hochoc ai meanzac séc, mihicñianzac. Wañu mérénenj ménj qonqonjanj qeanzac séc, nagu aumimia wammac.

⁹ Onarunec ménjnéj nanja saménj ninjac weleru hoc hia mema mimac me?

¹⁰ Lambéc ninjac weleru qaté mokolenj hia mema mimac me?

¹¹ Ini imi ic birianénj iwawai hiabia nambérac hécgina énécmimiawac hénia nindaczu. Wañu Mañgocgina kurumenjiguc keczac inénj welecmianzu ionac iwawai hiabia sécgina ogicma ménda énécmimac me?

¹² Némac haka wañgémmu ninjanjanj séc ionac muru imuhucyanec wañ énécmia. Ac iminénj hénia ac zéma kua meme ic ionac ac imi moczonjanj dérécgédacma hezac.

Nagu komora.

¹³ Ini nagu géngéña imuaru keremma kemmu. Imi mia hénia yomuhuc ninjac imuhuc zézua; Nagu onagicma kisikiyonjiguc kenkenja imi kunenjanj yanda. Wañu hénaya imi lanjahala yanda, imuac mia imuaru ic embac kileñnéj kereñanzu.

¹⁴ Nagu zéma hénia kekeciguc nonagicma kenzac imi komora zéma géngéña. Imuac ninjac ic embac éréhécdacnéj imi mihicñianzu.

Ic hésa zéma imuac gocmia.

¹⁵ Kuameme ic ikora ionac galenjanj mema kecmu. Ienenjanj imi rama séwi hamu, néj qerigina imi hasénjanj kazu yaréya.

* **6:33:** Anutunénéj ewa qerigina mañgoc wañ énécmiyu iguc qéhéréngéma kecmu ninjac.

16 Héla gocmiagina hémma héniagina inictegicmu. Ini imi hésa waiyagucnéñ waiñ gocmia haiyu meanzu me? Wañu qézézacnéñ fik ic gocmia haiyu meanzu me?

17 Qahacgucnec, imuac mia ic hésa hiabianéñ héla hiabia haianzac, néñ ic hésa birianéñ héla biria haianzac.

18 Ic hésa hiabianéñ héla biria ménda haianzac. Wañu ic hésa birianéñ héla hiabia ménda haianzac.

19 Imuac ic hésa héla hiabia ménda haianzac imi qericma geric qeriaiguc gilanzac.

20 Imuac niñ hélagina hémma héniagina inictegicmu.

Ikoc wañamuma kekec.

21 Nuac niñac Miñ Kewuna, Miñ Kewuna zénéñanzu séc moczoñ kurumeñac héngaleñ ama areña yandaiguc kereñdacmuac ménda hezac. Mañgocna kurumeñiguc kecanzac iwac ewa siñ tohoanzac inéñ sac keremmac.

22 Ic sasalanéñ nalé yandaiguc yomuhuc zému; Miñ Kewuna, nini guac qacgaiguc bianac ara ménda énézényiñ me? Guac qacgaiguc tiliñtiliñ biria ménda nesi énécmiyiñ me? Guac qacgaiguc kiwi méréra yanda sasala ménda meyiñ me?

23 Imuhuc zégic ni yomuhuc zéasarimañ; Ni méndagucnec niñénécmiyi, héna ac logima ai meanzu ini nuac muru néngacgic!

Gezacnéñ sac ninija zéma niñ tohotoho haka.

24 Imuac méréneñ mén nuac acna yomi nimma tohoma wañanzac imi, niñtegic qin̄tegic icnéñ amaya zamanziñ qahaiguc meyec tanec wanzac.

25 Kia kiyu doku luyu luhuc qema ama lukunziyec, néñ ménda hucgéyec. Ama sérañ qambaña imi zamanziñ qahaiguc ésékumuyec imuac niñac imuhuc wañec.

26 Wañu méréneñ mén nuac acna yomi nimma ménda tohoma wañanzac imi ic niñtegic qin̄tegicya qahac. Inéñ amaya sakasac qahaiguc meyec tanec wanzac.

27 Kia mayu doku luyu luhucnéñ qema ama qeyu kuney yandanec hézén qézéñgéma mayec.

28 (28a) Yesunéñ ac imuhuc zédaru tecgéyu ic embac tuñ yanda imi eney niñgic

29 héna acac kiwi ic ésécnec qahac, néñ ic kuc buñaguc ésécnec ku énécmiyec imuac niñac (28b) ku énécmima zéyéya imuac welicgéyc.

8

Yesunéñ lepra wizi selia mehiaruyec.

1 Yesunéñ baec boña igucnec mayu ic embac tuñ sasala yandanéñ méndacmigic.

2 Wañu ic mén wizi seliayagucnéñ* hama sigémima yomuhuc ézéyec; Miñ kewuna gi mehiaru némmañ zé wanzan̄iguc imuhuc hia wambésémañac séc.

3 Imuhuc zéyu Yesunéñ méria sulumá séwélaiguc haima zéyec; Ni siñna imuac wanzac, hiaruna. Imuhuc zéyu imuarunec mia wizi seliaya imi solañaniyec.

4 Wañu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Ic ménac mén ménda énézézésémañ, néñ kemma hofac oo ic ézéna séwiga héñu, Mosenéñ énézézec séc sese haina kicginaiguc héipuc acga ésécnec wañu hémma niñtegicmu.

Yesunéñ yaré ic 100 ionac orucgina ménac welen̄ qeqe icya mehiaruyec.

5 Wañu Yesunéñ Kafanaum ama areña yandaiguc kereñu yaré ic 100 ionac orucgina ménéñ iwac muru hama méra mimac niñac zéwelec wammima yomuhuc zéyec;

6 Miñ kewuna, welen̄ qeqena mén imi séwiya humudaru amaiguc qenzen̄ manzen̄ réwéria qema hezac.

7 Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Neñ kemma mehiaru mimañ.

8 Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galeñginanéñ ac yomuhuc melemma zéyec; Miñ kewuna gi hana nidac imuhucya nuac ama baen̄anéñ logigémmacac

* 8:2: Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia zéma wizi selia tosara mutulan̄géma zéan̄gic.

séc qahac, imuac acnec sac zéna, nuac welen qeqena imi hiarumac.

⁹ Ni acguc eñeña hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa bacnaiguc yaré ichécna kezcu. Wañu méñac niñ kenna zéwa keñanzac. Wañu méñac niñ hana zéwa haanzac. Wañu welen qeqena méñac yomi wanna zéwa wañanzac.

¹⁰ Yesunéñ ac imi nimma welicgéyec. Wañu méndacmima kecgc ionac yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézézua. Israel ic sugcinaiguc ic ninzén ninzén kunen yanda imuhucyaguc mén ménda mihicñiyi.

¹¹ Ni énézézua, Is igucnec zéma Wes igucnec ic embac sasalanéñ haréma kurumeñac héngalen ama areña yandaiguc Abaraham, Isaka zéma Yakop iniguc tacma momacnec nezélélén wammu.

¹² Néñ becarunec kurumeñac héngalen ama areña yanda imuac buña kecanzu ienen imi séñganen siñi tunumaniguc giliénécmiyu hiñgacdacmu. Hiñgacma imuaru mia zésiñac yanda wamma zécgina aric aric kimu.

¹³ Wañu Yesunéñ yaré ic galengina yomuhuc ézéyec; Amagaiguc kenna, ninzéngezan imuac séc hicñigémmac. Wañu welen qeqe imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

Yesunéñ Peteroac amaiguc ic embac sasala mehiaru énécmiyec.

¹⁴ Yesunéñ Peteroac amaiguc emma héñu Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda wamma duñaguc hekerec.

¹⁵ Hekeru mériaiguc késayu hafiya waimiyu embac imi yacma Yesu welen gemiyec.

¹⁶ Ama mari wañu uña birianéñ énéc énépésia sasala onagicma iwac muru hagic uña biria imi acyanéñ zéma nesi énécmima hafiginaguc moczon mehiaru énécmiyec.

¹⁷ Imuhuc wañu kua meme ic Yesaianéñ ac mén yomuhuc zéyec imi héla héiyec; Inéñ kucmama qeka mekanina nonagirec. Wañu yanñafinina bisima keñec.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

¹⁸ Yesu imi ic tunagucnéñ lelecgémigic inicma tohotoho ichéra zékén yanda néwécgeñaguc kemmu niñac énézéyec.

¹⁹ Wañu héna acac kiwi ic méñnéñ iwac muru hama zéyec; Kiwi ic, dimia dimia kembésémañ imi ni méndac gémmañ.

²⁰ Zéyu Yesunéñ ac yomuhuc ézéyec; Hasén kazu imi teñginaguc sawaiguc nei imuhucnec haecginaguc, néñ Icac Naña imi oruha haihaiyawac ama duña mén ménda hemizac.

²¹ Wañu tohotoho icya méñnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ kewuna, waina walac kemma mañgocna téngémaguc hawa.

²² Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi waima méndacnéña, humuc ic eñaocnec humuc ichécgina téngé énécmimu.

Yesunéñ zéyu luhuc yandanéñ niñtoho wammiyec.

²³ Imuhuc zéma zéiciguc eñu tohotoho ichéra méndacma emma keñgic.

²⁴ Keñgic nalé sosola qahac luhuc yandanéñ qeyu temboñ yanda yacma zéic hoturumañ zé wañec. Wañu Yesu imi gau hekerec.

²⁵ Wañu tohotoho ichéra enen kemma mindima ézégic; Miñ kewunina, añgénina tina, nini humuwiñ zé wanzin.

²⁶ Zégc acgina melemma zéyec; Ini ninzén ninzénina komocdiadac. Némac niñac bacgina yandizac? Imuhuc zéma yacma luhuc zéma temboña ac wañ érécmiyu moczon néñ qeyoc.

²⁷ Wañu ic enen welicgéma yomuhuc emiñgic; Imi némac ic mén imuhucya? Luhuc zéma konduñ acguc ara tohozaoc?

Yesunéñ ic mén mehiaruma kuwi nesiyu keñec.

²⁸ Yesu zéma tohotoho ichéra ienen zékén qericma néwécgeñ Gadara baeciguc kereñgic ic éréhéc uña birianéñ éréc érépésiya imi kicsuan igucnec hama Yesu mihicñiyoc. Ic éréhéc imi qeri yarégira eñeña, imuac niñac méñnéñ imuacnec kemmuac séc qahac wañec.

²⁹ Wañu ieren kucnec qacma yomuhuc zéyoc; Guac némac mén norac muru heyu hazañ? Anutuac naña, nalé ménda

ducñiyunec zéra waiya nérécmiman zé hazañ?

³⁰ Wañu baec imuaru mia lakec ésécdac kemma beric tunjinaguc gumu énécmigic nanjic.

³¹ Imuac uña biria ienen Yesu welecmima zégic; Nesi nénécmimanac zé méli nénécmina beric ionac qeriginaiguc hinjacbiñ.

³² Zégic yomuhuc zéyec; Kenjic! Wañu Yesunéñ imuhuc énézéyu uña biria imi mama kemma beric ionac qeriginaiguc hinjacdacgic. Wañu, ninzu, beric imi moczon yanda siaiguc gindindinéma kemma zékéniguc hinjacma humudacgic.

³³ Beric galenagé énécmigic imi enej usunec néngacma tauñiguc keremma suruc imi moczon zéma ic uña birianéñ érec érepésia iorac suruc momacnec wañ énécmidacgic.

³⁴ Wañu tauñ imuac ic embac moczon imi Yesu mihicñiwij zé hadacgic. Hama hémmaguc baec imi waima kemmac niñac welecmigic.

9

Yesunéñ ic héna méria séléc sélécgia mén mehiaruyec.

¹ Wañu Yesunéñ zéiciguc emma kondun qericma eneya tauñiguc hayec.

² Haréyu ic mén héna méria humumia sasaniguc haima huama iwac muru hagic. Wañu Yesunéñ ninzén ninzénigina hémma ic héna méria humumia yomuhuc ézébec; Nañ, ewa qeriga déñ, Képésicga waigéndac géndara wanzac.

³ Imuhuc zéyu, héna acac kiwi ic tosia ienen qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Ic yomi Anutu zébiri qébiri wammizac.

⁴ Wañu Yesunéñ qerigina niñtegicma yomuhuc zéyec; Ini némac niñac ewa qeriginaiguc ninij biria imuhucya niñkeczu?

⁵ Ac diminéñ efefia wanzac? Képésicga waigéndac géndara iminéñ me Yacma kenna imi?

⁶ Wañu Icac Naña imi baeciguc kápésic waiwaiyawac kuc buña hemizac imi

hémma niñtegicmu. Imuhuc zéma ic hénia humumia yomuhuc zéma ézébec; Yacma sasanja mema amagaiguc kenna.

⁷ Imuhuc zéyu ic imi yacma amayaiguc kenec.

⁸ Wañu ic tunjinaguc ienen haka imi hémma welicgégic. Wañu kuc buña imuhucya baec ic énécmiyec imuac niñac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

⁹ Wañu Yesunéñ imuacnec kemma héñu ic mén qara Mataio imi takis meme amaiguc taru hémma ézéma zéyec; Gi hama méndacnéna. Imuhuc zéyu yacma méndacmiyec.

¹⁰ Méndacmiyu iwac amayaiguc emma nene nema tarec. Taru takis meme zéma biria meme sasalanéñ hama Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.*

¹¹ Imuhuc wañgic Farisaio ic ienen icma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niñac kiwi icgina imi takis meme ic zéma biria meme ic iniguc nene nezac?

¹² Imuhuc zégic, Yesunéñ nimma yomuhuc zéyec; Yañ hafigina qahac ienen mehiahiaru ic ionac niñ ménda wañanzu, néñ hafiginaguc ienen mia ionac niñ wañanzu.

¹³ Kemma ac yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi niñarenagému; Ni imi mulu meme imuac qahac, néñ goi héihéi imuac wañanzua. Imuac ni ic embac solaña unurumañ zé ménda mayi, néñ kápésic ic unurumañ zé mayi.

Nene waima zéwelec wamma kekec imuac tualefic ac hicñiyec.

¹⁴ Nalé imuaru Yohaneac tohotoho ichéra ienen Yesuac muru hama yomuhuc qesigic; Nini zéma Farisaio ic nalé séc nene zikima zéwelecanzij. Wañu guac tohotoho ichécga imi enej némac niñac nene zikima zéwelecwelec ai imi ménda wañanzu?

¹⁵ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézébec; Zamaréñ ic buñawac ménac ic qañ ienen dimuhuc ic imi iniguc kerunec ewa biric

* **9:10:** Yuda ic hakagina imi marénginanéñ héima hema nene neañgic.

wammu? Naléya hayu ic buña onagicma kenjicguc nene zikima zéwelecmu.

¹⁶ Ic ménénén mén séwi usu walaha bobogélaiguc qelia dépaña ménda nékétama qotomac. Imuhuc wañu nékétatara iminénén icgéma wahala imi héré muzucgéyu kunenec tegicmac.

¹⁷ Waiñ qelia imi gésé wahalaiguc ménda tianzu. Imuhuc wammuiguc imi luhucyanénén itiracgéyu téyu waiñ imi qocgéma madacmac. Wañu gésé acguc biridacmac. Imuac niñ waiñ qelia imi gésé qeliaiguc kisigic hiñgacanzac. Imuhuc wañu waiñ zéma gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seraña zéma embac nenjia mén iorac hafigira mehiaruyec.

¹⁸ Yesu ac imi énézémanec nañu qeriawac galen ménénén iwaru hama héniaiguc sigémima zéyec; Béracna degucdacmi humuzac, néñ gi hama méraga qahaiguc haimina qelima kecmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu Yesu yacma iguc kenoc. Kenjic tohotoho ichéra imuhucyanec wanjic.

²⁰ Kenkecma kecgic embac mén yawuñ 12 séc embac hafi wamma kecanec imi Yesuac andiaiguc hama malekuya susuria osiyec.

²¹ Imuhuc wamma ewayanénén yomuhuc niñec; Malekuya sac osiwa mehiaru némmac.

²² Wañu Yesunénén lilingéma hémma zéyec; Bérac, ewaga déñ. Ninzénén ninzénaganénén mehiaru génzac. Imuhuc zéyu imuarunec mia embac imi hiaruyec.

²³ Wañu Yesu imi qeriawac galen imuac amayaiguc kemma héñu kuña hihi ic zéma ic tunjinaguc enen hésiac wamma héténén yanda wamma tacgic.

²⁴ Wañu énézéyec; Ini yacma hiñgacdacgic embac komoc imi ménda humuzac, néñ en gau hezac. Wañu imuhuc zéyu desimigic.

²⁵ Desimima hiñgacdacgic ama qeriaiguc emma embac komoc imi mériaiguc késayu yarec.

²⁶ Wañu imuac buña surucya imi baera baera saima kendarec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

²⁷ Wañu Yesu imi baec imi waima kenju ic kic hilic éréhéc ierenénén méndacmima kucnec yanda qacma zéyoc; Dawidiac qeli, gi norac ewa biric wanna.

²⁸ Wañu Yesu imi ama qeriaiguc enju kic hilic ic éréhéc imi iwac muru hayic qesiérecmiyec; Qesiérecmima yomuhuc érézéyec; Iri imi nen ai imi hia memañ niñac ninzénégézaoc? Zéyu ierenénén melemma zéyoc; Oo, Miñ kewunira.

²⁹ Imuhuc zéyic, kicgiraiguc osima zéyec; Ninzénégézaoc séc hicñi érecmiyu.

³⁰ Imuhuc zéyu kicgira hiaruyec. Wañu Yesunénén zéseli érecmima zéyec; Ninzaoc, yomuac suruc imi ic ménac ménénén ménda zéyic nimmu.

³¹ Wañu ierenénén kemma kilen suruc imi zésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ic mén ac zézéya qahac imi mehiaruyec.

³² Wañu ic éréhéc imi sénganjen kenjic duña ic mén uña birianénén késayu ac ménda zéanec imi wagicma Yesuac éregic.

³³ Wañu uña biria imi nesiyu néngaru ic ara qahac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tunjinaguc hémma nanjic imi enen welicgéma zégic; Haka imuhucya ménénén Israel baeciguc ménda hicñiyu héñiñ.

³⁴ Wañu Farisaio ic ienenénén Yesuac yomuhuc zégic; Imi uña biria ionac kunenjinanénén kuc buña miyu uña biria nesi énécmizac.†

Ai sasala hezac, néñ ai ic sasala qahac.

³⁵ Yesu imuhuc imuhuc wamma ama arenja yanda yanda zéma komoc komoc séc kendacma tocgotocgo amaginaiguc emma héngalen ama arenja yanda imuac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc zéma yan hafiginaguc imi moczon mehiaru énécmiyec.

³⁶ Wañu ic embac tunjinaguc imi iniru rama galengina qahac kecanzu ésécnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric wañ énécmiyec.

† 9:34: Kiwi méraginanénén ooya tosarraiguc kembaña 34 yomi ménda hezac.

³⁷ Imuhuc inictegicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ai yawuñ imuac héla imi sasala, wañu imuac ai ic imi efiadac.

³⁸ Imuac niñ ai ic méli énécmiyu aiyaguc kemmu niñac metocgo tocgoac ai yawuñ miñina zéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

¹ Yesu imi tohotoho ichéra 12 eñeya muru unuruyu hagic uña biria nesi énécmima wizikuku zéma yanñhafi moczoñ mehiaru énécmimu niñ imuac kuc buña énécmiyec.

² Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero zémimia, iwac munia Anderea, zéma Zebedaioac naña Yakobo zéma munia Yohane.

³ Wañu Filipino zéma Batolomaio, Toma zéma takis meme ic Mataio, Alfaioac naña Yakobo, wañu Tadaio,*

⁴ Kanaan ic Simon[☆] zéma Yuda Karioto, wañu inéñ mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buñagina qeénécmiyec.

⁵ Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakenj ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Wañu Samaria ic ionac tauñ imi imuaru me imuaru méné ménda keremmu.

⁶ Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu.

⁷ Keñkecma imuac séc yomuhuc zéma zéaumu; Kurumeñac héngalenj ama arenja yanda imi hosucgé énécmizac.

⁸ Wañu yanñhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi mesolañani énécmimu. Wañu tiliñtiliñ biria nesi énécmimu. Wañu boña qahac eñ késazu imuac eñ énécmimu.

⁹ Owo géséginaguc soukiwa haréña zéma gocmia lalaha me pésia méné ménda tima kemmu.

¹⁰ Hénawac gésé me maleku saméña me héna usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boña qahac énécmimuac hezac.

¹¹ Ama arenja yanda me ama arenja hocma keremma ama miñina ménéac niñgic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu.

¹² Wañu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luae onac muru hemac.

¹³ Anutunéñ ama imuac miñinawac niñ sécgéyu luae qeçe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néñ ménda sécgéyu luae qeçe acginawac hélanéñ eñañ muru liliñgémac.

¹⁴ Méñnéñ méné ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaguc imi ama me tauñ imi hénaginaiguc seitotoñ qesagic mayu waima kemmu.

¹⁵ Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi tauñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huahuayawac séc wammac.

Qacna niñac ununesi wañ énécmimu.

¹⁶ Niñzu, ni ini haséñ kazu sugcnaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac niñtegic qinñtegicgina mokolenjac séc kecma kembo neiac séc kápésic solañ kecmu.

¹⁷ Ic ionac niñ, galéngina mema kecmu. Ieneñ mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbiñnéñ unumu.

¹⁸ Wañu nuac niñac wamma ini baec galéñ zéma ic kewu wéséginaguc onagicma kemmu. Keñgic ionac muru zéma ic enia ionac muru nuac héipuc ic wamma nammu.

¹⁹ Néñ énépésimu imuaru némac ac zéwiñ me dimuhuc zéwiñ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac zému imi énécmimia wammac.

²⁰ Ac zézé ic imi eneñ qahac, néñ Mañgoc ginawac Uñanéñ ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu zému.

²¹ Wañu dac muna ekaocnec andé qeamuma méñnéñ méné késama humuciguc opocmac. Wañu mañgoc méñnéñ naña imuhucyanec wammimac. Wañu nambérac eneñ héna ac topec qema neñgoc mañgoc hécgina humuciguc onopocmu.

* **10:3:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Lebaeus me Lebaeus Tadaio zémimia. ☆ **10:4:** Luk 6:15, Mél 1:13

²² Nuac niḡac ic embac moczoḡ yanda ieneḡ ini mézétiti waḡ énécmimu, néḡ mérénéḡ méḡ deguc muacnec hénima emma nalé tetcgia hamac imuac séc naḡseligima kecmac imi késayu kekec hémbénaḡa kecmac.

²³ Waḡu unuhéi waḡ énécmigic taḡu imuarunec néḡgacma baec méḡḡuc kemmu. Ni hélacnec énézézua. Israel ama areḡa kuneḡ kuneḡ séc ménda kendacḡicnec Icac Naḡa hamac.

²⁴ Kiwi merac méḡnéḡ kiwi icya ménda ogiczac. Waḡu welenḡ qeḡe ic méḡnéḡ imuhucyanec miḡina ménda ogiczac.

²⁵ Kiwi meracnéḡ kiwi icya ésécnec waḡu sécgémac. Waḡu welenḡ qeḡe icnéḡ miḡina séc waḡu sécgémac. Amawac galaḡa imi Beelzebul* zémigiciguc tohotoho ichéra dimuhuc ogicma zébiri énécmimu?

Mérac téḡḡéḡ bac yandi yandi wamma kecbiḡ?

²⁶ Imuac ionac niḡac bacgina ménda yandimac. Iwawai méḡ musaḡ musaḡgia imi auyu winiḡu ménda hemacac séc méḡ ménda hezac.†

²⁷ Tunumaḡiguc zézua ac imi kaiwe asahaiguc zému. Waḡu gezacginaiguc zéwa niḡzu ac imi ama bauyaiguc namma zéaudacmu.

²⁸ Séwigina qehumumu, néḡ qeri uḡagina hia ménda qemuac séc wanzu ionac niḡac bac yandi yandi ménda wammu. Néḡ uḡa zéma séwi momacnec geric siaiguc hia mebirimac iwac niḡ mia bac yandi yandi wammu.

²⁹ Sirikic nei dac éréhéc imi soukiwa momacgucnéḡ boḡ ménda meanzu me? Waḡu Maḡḡocginanéḡ ménda niḡuguc baeciguc méḡ ménda mama qemac.

³⁰ Onac imi oruc zucginawac qétéya acḡuc oloḡ nindac nindara wanzac.

³¹ Imuac ini bac yandi yandi ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala onogicma eebipiginaguc wanzu.

Luae qahac, néḡ sou zéra mihicḡimuac hezac.

³² Méḡ ic onac kicginaiguc nimmizua zéma zéaunéḡu ni acḡuc kurumeḡ Maḡḡocnawac kiwaiguc nimmizua zéma zéaumimaḡ.

³³ Néḡ méḡnéḡ méḡ ic onac kicginaiguc ni qaecgé néḡu ni acḡuc kurumeḡ Maḡḡocnawac kiwaiguc i qaecgé mimaḡ.

³⁴ Nuac niḡ baeciguc luae qemaḡ zé mayec gezaḡ imuhuc ménda zéma nimmu. Luae qahac, néḡ sou énécmimaḡ zé mayi.

³⁵ Ni imi naḡa méḡ eḡeya maḡḡocyawac murunec, bérara méḡ eḡeya neḡḡocyawac murunec, waḡu eraḡiya méḡ eḡeya eraḡiya wac murunec héric énécmiwa téamumu niḡac mayi.

³⁶ Waḡu ic méḡac sac taséhéranéḡ eḡeya hazéchéra wammu.

³⁷ Méḡnéḡ méḡ neḡḡocyawac me maḡḡocyawac mia sécna ogicma ewa siḡa eḡeḡa niḡérécmimac imi nuac ai ic buḡawac séc qahac. Waḡu méḡnéḡ méḡ naḡawac me bérarawac niḡ sécna ogicma ewa siḡa eḡeḡa nimmimac imi acḡuc nuac ai ic buḡawac séc qahac.

³⁸ Waḡu méḡnéḡ méḡ imi eḡeya ic héḡeḡa wéndara ménda huama méndac némmac imi imuhucyanec nuac ai ic buḡawac séc qahac.

³⁹ Méḡnéḡ méḡ eḡeya kekecyā aḡgétiyu kekecyā imi sohomac. Waḡu méḡnéḡ méḡ nuac niḡac wamma kekecyā waimac imi kekecyā mihicḡimac.

Bakia hiabia.

⁴⁰ Ic méḡnéḡ ini héihéré énécmimac imi ni héihéré néḡzac wammac. Waḡu ni héihéré némmac imi méli néḡec i héihéré mizac wammac.

⁴¹ Méḡnéḡ méḡ kua meme ic méḡ kua meme ic keczac imuac niḡac héihéré mimac imi kua meme icac séciguc bakia memac. Waḡu méḡnéḡ méḡ ic solaḡa méḡ ic solaḡa keczac imuac niḡ héihéré mimac imi ic solaḡawac séciguc bakia memac.

⁴² Waḡu hélacnec énézéwa niḡḡic. Méḡnéḡ méḡ ic mamaya youmi ionarunec méḡ nuac tohotoho ic keczac imuac niḡ doku dac saḡeḡa méḡ himimac imi boḡteḡic méḡ ménda heselimac.

* 10:25: Mat 12:24 † 10:26: Hénia imi; moczoḡ wininidacmac.

11

¹ Yesunéj tohotoho ichéra 12 paken ac imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia baec ama areña yanda yandaiguc ackuazéc zéau énécmima ku énécmimañ zé imuacnec waima kenec.

Doku naec haka ic Yohanenéj ac haiyu hayec.

² Wañu Yohane imi hésa amaiguc tacma Yesunéj ai meyec imuac buña nimma tohotoho ichéra méli énécmiyu kenec.

³ Kemma yomuhuc zéma qesimigic; Hanéncmimac niñac zézéya imi gi mia me ménac mambéc kecbinj?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéj yomuhuc énézéyec; Ini lilingéma kemma iwawai hémma ninzu imuac buña surucya wamma Yohane yomuhuc ézému;

⁵ Kic hilicnéj kicgina hima hénzu. Héna méragina humumianéj héna kenzu. Wizi seliginaguc ienej séwigina solaña wanzu. Gezacgina héhéngianéj ac ninzu. Humuc icnéj qelima keczu. Wañu maqeqeya ionac buña suruc hiabia énéc énézéya wanzac.

⁶ Ic mén nuac niñ nimma ménda maqeanzac imi ségiségiyaguc.

⁷ Wañu Yohaneac tohotoho ichéra ienej lilingéma kenec imuaru Yesunéj Yohaneac niñ ic embac yomuhuc hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac hémbin zéma kenec? Uñ téfara luhucnéj mihilañgéyu kenha wamma hezu imuac hémbin zéma kenec?

⁸ Qahaciguc, némac iwawai hémbin zéma kenec? Ic mén séwi usuya hiabia hima nañu imuac hémbin zéma kenec? Séwi usugina hiabia hianzu imi enej ama kewuyaiguc tacyac wañanzu.

⁹ Wañu némac iwawai hémbin zéma kenec? Anutuac tilin tilin ic ménac me? Iminéj mia héla wanzac! Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara onogicma séc mén wanzac.

¹⁰ Iwac niñac mia yomuhuc ogic hezac; Ninzañ, ni kua meme icna mén méliwa wéségaiguc walac kemmac, kemma inéj mia guac hénaga héimindiñ wamma zéréñqéréñ wammac.

¹¹ Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec hicñihicñiya ionarunec ménéñ mén doku naec haka ic Yohane ménda ogiczac. Néj kurumenac héngalen ama areñ yandawac qeriaiguc imi ic mamaya ginanéj i hia ogiczac.

¹² Doku naec haka ic Yohane iwac nalé igucnec érékecma deguc kurumenac héngalen ama areña yanda imi seliseli-iguc kereñangicac keremmanec nanzu. Wañu seliseli wamma kereñanzu ienej imi angetianzu.

¹³ Anutuac tilin tilin ic moczon zéma Moseac héna ac moczon yanda bianac ara zéangic imi Yohaneac muru hama tecgedarec.

¹⁴ Wañu ac yomi késawin zé qeriginanéj wanzaciguc zéwa niñic; Elia hamac niñ zézéya imi Yohane ic yomi mia wanzac.

¹⁵ Imuac gezawagucnéj ac imi nimmac.

¹⁶ Nalé yomuac hicñisai imi némaciguc séc héiéncmimañ? Yomi enej imi mia nambérac enej nénnagémba sombeniguc tacma alahécgina unuruanzu ésécnec;

¹⁷ Nini onac kuña hihi wannini ménda hirizu. Ewa biric legic héini ini zésiác ménda wanzu.

¹⁸ Séséc imuhucyanec Yohanenéj hama nene me doku ménda nema zéwelec wamma keru hémma uña biriayaguc zémigic.

¹⁹ Wañu Icac Naña mama nene doku neyu hémma zucnuñgun zéma miñgon ic, wañu takis meme zéma kápésic ic ionac alagina zémianzu. Wañu nintegic qinintegic ac imi imuac wawañ memeyanéj* meso-lañani mimac.

Ama areñ yanda ewa melenj ménda wawaña imi saecyaguc.

²⁰ Wañu kiwi méréra sasala ama areñ tosara onogicma meyec ama areña yanda yanda imuac miñina ienej ewagina ménda melenjic. Imuac Yesunéj ionac yomuhuc ac wañ énécmiyec;

²¹ Korasin zéma Betsaida miñina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra icnéj ménda memeya sasala onac muru meénécmimia imi Tiro zéma Sidoniguc

* **11:19:** Kiwi méranéj ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranéj.

mewa hicjiwacnec, ienenj becarunec ewa biricac toma héigic qacginu enj siacma ewa biri wamma ewagina melembunec.

²² Énézéwa ninjic, gésigési nalé yandaiguc, Tiro zéma Sidon baec ic ionac taségina imi ama arenj yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqaténj hia wammucac séc wammac.

²³ Wañu Kefanaum ama arenja genj meenj amuma kurumenjiguc embésémañ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac baec du-muñajiguc hiñgacbésémañ.

Kiwi méréra guaru hicjiyec iminénj Sodom ama arenjiguc hicjiwacnec ama arenj imi ménda qahac wamma deguc youmi tacbacnec.

²⁴ Imuac zéwa ninjic, gésigési nalé yandaiguc Sodom baec miñina ionac taségina imi ama arenj yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqaténj hia wammucac séc wammac.

Yesunénj Mañgocya ewa hia ac ézéc.

²⁵ Wañu nalé imuaru Yesunénj yomuhuc zéyec; Baec kurumenj miñina, gi ackuazécga imi ninjtegic qinjtegic ic zéma ninij ic ionac muru musañgé énécmianzanj, néj nambérac komoc komoc ionac mia énézéna héñanzu. Mañgoc, imuac mia gi mepésigénzua.

²⁶ Oo, Mañgoc, yominénj ewa siñga heyec imi mia wanzac.

²⁷ Mañgocnanénj iwawai moczonj méranaiguc haidarec. Ic ménj Nañja ménda niñmizac, néj Mañgocyanénj sac niñmizac. Wañu méñnéj ménj Mañgoc ménda niñmizac, néj Nañja zéma Nañjanénj énézéyu hémmu imi enenj sac nimmizu.

²⁸ Qekameka zéma iwawai réwéria bisiqaténj wamma keczu imi moczonj nuac muru hadacgic. Neñ tac ninij mihicñi énécmimañ.

²⁹ Ni imi ewa qerinanénj gum bénzénzénja zéma memaamu kekera, imuac nuac muru hagic. Hama boj zurana mema qacginu haima nuac murunec niñarenj wañgic. Kekec unjaginánénj tacniniñ mihicñimac.

³⁰ Nuac boj zurana imi hañ qeqeya wañu nuac hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac miñina.

¹ Nalé imuaru Yesunénj Sabata naléiguc wit ai qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ienenj yaka niñ humuma wit héla tosara kuma negic.

² Negic Farisaio ic enenj inicma Yesu ézéma zégic; Inicna! Tohotoho ichécga enenj Sabataiguc haka ménda wawañawac wanzu.

³ Zégic yomuhuc énézéc; Dawidi zéma méndacmimia ienenj yaka niñac humuma némac haka wañgic imi ini ménj ménda oloñanzu?

⁴ Inénj Anutuac ocmuñ qeriaiguc emma méndacmimia iniguc saménj téréya imi negic. Haka hofac oo ic ienenj sac wawañawac séc imi wañgic.

⁵ Me Sabata séc hofac oo ic ienenj ocmuñ téréyaiguc héna ac logima ai mema kendonj qesaulianzu, néj kápésic solanj keczu imi ini héna aciguc ménda oloñanzu?

⁶ Neñ imuac énézéwa ninjic, ocmuñ téréya ogicma enenja wanzac imi youmi nanzua.

⁷ Ac kiwi ménj yomuhuc hezac; Ni mulumananj qahac, néj wésé ninijac ewa siñna heanzac. Ini ac imuac hénia nimbunec kápésic ginaguc ménda zéénécmiwunec.

⁸ Imi mia Icac Nañja imi Sabata kendonj imuac miñina keczac imuac niñac imuhuc zézua.

Ic méria séléc sélécgia.

⁹ Imuhuc zéma baec imuacnec kemma tocgotocgo amaginaiguc enec.

¹⁰ Wañu imuaru ic ménj méria séléc sélécgia tarec. Taru ic embac enenj Yesu aciguc opocbiñ zé héna hocma qesimigic; Sabata kendonjiguc hafi mehiaru énécmimiawac hezac me?

¹¹ Zégic Yesunénj yomuhuc énézéc; Onac murunec méñnéj rama momacguc késakeru Sabata kendonjiguc baec sésénjiguc hiñgaru ménda késahéréyu érémac me?

¹² Icnénj rama ogicma kunenec eeyaguc wanzac, imuac Sabata kendonjiguc goi héihéi ai imi hia wammacac hezac.

13 Imuhuc zéma ic imuac, Méraga suluna, zéyu méria suluyu moczoñ kecec tataru wamma néwécyawac séc wañec.

14 Imuhuc wañu Farisaio ic ienen hiñgacma Yesu dimuhuc qewiñ zéma sasañgiaiguc zéarenñ wañgic.

Anutuac welenqege ic.

15 Wañu Yesu imi niñtegicma ama baec imi waima baec méñu keñec. Keñu ic embac sasalanéñ méndacmigic. Wañu yañ hañginaguc imi moczoñ mehiaru énécmidarec.

16 Mehiaru énécmima eñeya hénia ménda zéaumu niñac neunñ héiénécmiyec.

17 Imi mia Anutunéñ Yesaiawac murunec bianñac ara yomuhuc zéyec imi héla héimac niñac imuhuc wañec;

18 Youmi imi welenñ qeçena, neñ i gésimiyi. Nuac qeri uñanéñ iwac siñ nim-mima ségiségi yanda wanzua. Ni Uñana iwac muru haimiwa inéñ ic enia kecec solañja zéau énécmimac.

19 Wañu inéñ tohalicya qahac, qac silacya qahac. Méñnéñ méñ hénia yandaiguc ac ewaya ménda nimmac.

20 Uñ kétéñaguc imi ménda kumac. Kifa zéra bouc bouc wanzac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc wammanec kecima kecec solañja qindiñima keñu ogicogira wandacmac.

21 Wañu ic enia ienenñ ewagina kewugina Yesuac qaraiguc korodacmu.

Yesu zéma Beelzebul.

22 Wañu nalé imuaru ic méñ tiliñtiliñ birianéñ késayu kic hilic wañu ara qahac kerec imi Yesuac muru wagic keñgic. Wañu Yesunéñ mehiaru miyu ac zéma kiwa hima keñec.

23 Wañu ic embac moczoñ welicgéma zégic; Youmi Dawidiac qeli me deic?

24 Zégic Farisaio ic eneñ ac imi nimma yomuhuc zégic; Uñ biria ionac kunéngina Beelzebul iminéñ kuc ménda miyu uñ biria nesimacac séc qahac.

25 Wañu Yesunéñ niniñgina niñtegicma yomuhuc énézéma zéyec; Héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embachéranéñ eñacnec héndéñ amugic héñgaleñ ama areña yanda imi kisi wammac. Wañu

ama areña yanda me ama méñac ic embachéranéñ eñacnec héndéñ amuma hia ménda nañselimu.

26 Biria miñinanéñ Biria miñina elicgézaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc wañu iwac héñgaleñ ama areña yanda imi dimuhuc nañselimac?

27 Wañu ni Beelzebulnéñ kuha néñu uñ biria elicgé énécmianzuaiguc, nañhéçginanéñ mérac kuhaiguc nesi énécmianzu? Imuac bec eñac niñgésigési wammuc hezac.

28 Wañu Anutuac Uñanéñ kuha néñu uñ biria nesi énécmianzuaiguc, Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi bec onac muru ha énécmizac.

29 Méñnéñ méñ walac ama miñina selia ménda késa qatémaguc dimuhuc amayaiguc emma iwac iwawaiya wagicma kemmac?

30 Ic méñ niguc ménda kecanzac imi andianéñ nuanzac. Ic méñ niguc mequtulañ ménda wañanzac imi héndéñ qéndéñanzac.

31 Imuac énézéwa niñgic, késpedesic hénia hénia zéma Anutu zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc wammac, néñ Uñ Téréya zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc qahac.

32 Méñ Icac Nañja zébiri mimaciguc késpedesicya imi waiwaiyawac séc. Wañu méñ Uñ Téréya zésure wammimac imi késpedesicya imi deguc baeciguc me baec bianñguc hahaya imuaru momacnec ménda waiwaiyawac séc.

Ic hésa zéma imuac héla gocmia.

33 Ini ic hésa méñac hiabia zéma hélaya niñac imuhucyanec hiabia zému. Wañu ic hésa méñac biria zéma hélaya niñac imuhucyanec biria zému. Ic hésawac hénia imi imuac hélanéñ zéauanzac.

34 Qerigina igucnec qesalecgéma mayu kuaginanéñ zéanzu imuac niñac qaté mokolenñac qelihéçgina ini némaciguc ac hiabia méñ hia zému?

35 Ic hiabianéñ qeriawac hofia igucnec iwawai hiabia wiriru éréanzac. Wañu ic birianéñ qeriawac hofiyaiguc iwawai biriawac wiriru éréanzac.

³⁶ Zéwa niṅgic gésigési nalé yandaiguc ac sicsaocya zéanzu imuac hénia moczoṅ zéasaridacmu.

³⁷ Imuac niṅac geṅga acganéṅnec meso-lañani géngéṅa wammac. Imuhucyanec geṅga acganéṅnec kápésicgaguc zégéngéṅa wammac.

Yonawac séséc.

³⁸ Imuhuc zéyu, Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic tosara ieneṅ ac yomuhuc melenṅmigid; Kiwi ic nini guac murunec séséc méréra ménṅ hémbiṅ zé wanziṅ.

³⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Hicṅisai biria téngéṅ zéma kaiseroac buṅa yominéṅ séséc méréracac hémbiṅ zé zéwelec wanzu. Wanṅ asé kiwiac séséc tosara qahac, néṅ kua meme ic Yonawac sésécya sac mihicṅi énécmimia wammac.

⁴⁰ Yona imi siṅi kaiwe haréwéc kondunṅ yan tomeṅa qeriaiguc heyec, imuhucyanec icac naṅa imi siṅi kaiwe haréwéc baec omoṅaiguc hemac.

⁴¹ Niniwe ic embac ieneṅ Yonawac ackuazéc nimma ewagina melenṅic, néṅ ménṅ Yona ogicma eṅeṅa wanzac imi youmi namba ewagina ménda melenzu. Imuac niṅac gésigési naléiguc Niniwe ic embac ieneṅ hicṅisai yomi iniguc namma hicṅisai yomuac kápésic ginaguc zéénécmimu.

⁴² Baec wanṅoṅa Saut imuac embac garatanéṅ Solomonac niṅteṅic qinṅteṅic ac nimmanṅ zé baec tetecgia igucnec hayec, néṅ ménṅ Solomon ogiczac imi youmi namba gezacgina ménda qeanzu. Imuac niṅac gésigési naléiguc embac garata im-inéṅ hicṅisai yomi iniguc namma kápésic ginaguc zéénécmimac.

Uṅa biria liliṅgéma hahaya.

⁴³ Uṅa birianéṅ ic ménṅac qeria igucnec éréma tachiarumanṅ zé baec kisiaiguc lelecgéma kemma hocṅipiyec.

⁴⁴ Imuhuc wamma yomuhuc zéyec; Ama waima hayi imuhucgeṅ liliṅgéma kemmanṅ. Imuhuc zéma liliṅgéma kemma héṅu ama imi miṅina qahac qeusunṅ wamma mezeriru eṅ naṅec.

⁴⁵ Imuhuc hémma kemma uṅa biria 7 eṅeya ogicma moczoṅ biriṅiria wanzu imi onagiru hama ama imuaru hiṅgacma

tacyac wanṅic. Imuhuc wanṅic ic imuac kekecyawac tetecgia imi kekecyac walac kerec imi ogicma moczoṅ biridaczac. Haka silic imuhucyanec hicṅisai biria yomi onac muru hicṅi énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héla.

⁴⁶ Yesunéṅ ac imi ic embac tunṅinaguc énézémanec naṅu neṅgoc munahéra ieneṅ ac ézéwiṅ zé hama séṅgaṅgeṅ naṅkecgic.

⁴⁷ Imuhuc wanṅkecgic ic ménṅnéṅ ézéma zéyec; Ninzanṅ, neṅgoc munahécga ieneṅ giguc ac zéwiṅ zé séṅgaṅgeṅ nanzu.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéṅ yomuhuc énézéyec; Méré méré eneṅ nuac neṅgoc munahécna wanzu?

⁴⁹ Imuhuc zéma méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru keṅu zéyec; Inicṅic, nuac neṅgoc dac munahécna imi youmi taczu.

⁵⁰ Ménṅnéṅ ménṅ Kurumeṅ Maṅgocna iwac ewa siṅ tohoma wamma mezac imi mia nuac neṅgoc nauṅna zéma dac muna wanzu.

13

Iwawai gocmia qesaanzu imuac qelumbec ac.

¹ Ai meme imuaru Yesu ama igucnec mama zékéṅ zécgériaiguc kemma tarec.

² Tackeru tocgégic imi eneṅ tunṅ yanda imuac niṅ Yesu eṅeyaoc imi zéiciguc emma tarec, néṅ ic embac tunṅinaguc imi moczoṅ zékéṅ giṅgiṅa sakasaciguc naṅic.

³ Naṅkecgic inéṅ qeṅaiṅ aciguc ackuazéc sasala énézéma zéyec; Gezac haigic! Héihimic ic ménṅnéṅ iwawai gocmia qesamanṅ zé aiiguc keṅec.

⁴ Qesamanec keṅu tosara imi hénia giṅgiṅaiguc mayec. Mayu nei eneṅ hama héima qécgédacṅic.

⁵ Wanṅ tosara imi hoc sisic, baera hanṅeṅeya imuaru mama héiyec. Wanṅ baec dépaṅa imi komora wanṅ qérawia imi focdac nézéngéma éréyec.

⁶ Néṅ zaligina ménda hiṅgac yacgéyu kaiwenéṅ éréma qeyu uririma humu-darec.

7 Waņu tosara imi héférérec qeriaiguc mama héiyu héférérecnéj yandima hédacgéyec

8 Waņu tosara imi baec hiabiaiguc mama héima ura méjnénj 100, méjnénj 60, méjnénj 30 imuac séc héla sasala haidacgic.

9 Méj gezawagucnéj ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

10 Waņu tohotoho ichéra enej ho-suraiguc kemma qesimigic; Némac niñac ac qeqainiguc haima énézékeczan?

11 Zégic melemma énézéyec; Kurumenac héngalen amawac ninin saña imi onac muru énécmimia wañec, néj ionac muru imi qahac.

12 Ic mérénenj hemizac imi toroqema miyu ogicma hemimac. Waņu ic mérénenj ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac hemizac imi acguc momacnec wagiru qahac wandacmac.

13 Ienenj kicgina hibipima héjanzu, néj ménda héntegicanzu. Waņu gezacginanéj ac niñanzu, néj ménda niñtegicanzu. Hénia imuac niñ qeqain aciguc énézéanzua.

14 Yesaianénj bianac ara zéyec imuac héla imi ionac muru héizac. Zéyecnéj; Gezacginanéj nimmu, néj méndadac niñtegicmu. Kic hima hémmu, néj méndadac héntegicmu.

15 Ic embac yomi onac ewa qerigina imi mehégé énécmimia waņu, gezacginanéj niñbipima kicgina héménjaligic. Imi mia kicginanéj héntegicma gezacginanéj niñtegicma ewa qeriginanéj niñasarima liliñgégic mehiaru énécmiwi niñac imuhuc wañgic.

16 Enej imi kicginanéj héntegicma gezacginanéj nintegicanzu imuac kic gezacgina imi mérianaguc.

17 Ni hélacnec énézéwa niñgic; Kuameme ic zéma ic embac solaña sasalanénj ini hénzu imuac hémbiñ zé mambéc kecañgic, néj ménda héngic. Waņu ini niñzu imuac nimbiñ zé mambéc kecañgic, néj ménda niñgic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

18 Imuac bec héihimic icac muru qeqain ac imuac hénia zéwa niñasarimu.

19 Méjnénj méj héngalen ama arena yanda imuac ackuazéc nimmaguc ménda niñsariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu hezac imi Biria miñinanénj hama pak-tak wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai gocmia héna giñgiñaguc mama héianzac ésécnec.

20 Waņu gocmia hoc siraiguc qesayu mama héiyec ic imuhucyanénj ackuazéc nimma ségiségi wamma ewa qeriaiguc focdac késama kecanzac.

21 Waņu ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu nalé hotoñanec nañselimac, néj ackuazéc imuac niñac zérabéra me ununesi hicñiyu focdac maqeanzac.

22 Waņu qesayu héférérec qeriaiguc héiyec ic imuhucyanénj ackuazéc niñanzac, néj baecac ewa goro zéma hinawac ikocnéj hézicgéyu gorosona wañanzac.

23 Waņu qesayu baec halécyaguc mayec ic imuhucyanénj ackuazéc nimma hénia niñsariyu méñac héla 100, méñac 60, waņu méñac 30 imuhuc haianzac.

Qézézac wit sucginaiguc hicñihicñiya imuac hénia.

24 Waņu Yesunénj qeqain ac méj yomuhuc énézéyec; Kurumenac héngalen ama arena yanda imi ic méjnénj aiyaiguc iwawai gocmia hiabia qesayec ésécnec.

25 Waņu ic embac héra moczonj gaugina hedacgic hazéranénj hama neneac gocmia qeriaiguc qézézac gocmia qesama néngacma keñec.

26 Waņu gocmia imi yandima héla haiyu duña qézézac imi acguc wininiyec.

27 Waņu ama miñinawac welenj qeqhéra enej imi hémma miñgina ézéma zégic; Miñ Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac qesanec, néj qézézac imi dimuacnec?

28 Qesimigic melemma énézéyec; Hazécna méjnénj imuhuc wañec. Waņu welenj qeqhéra ienenj qesima zégic; Nini kemma qézima mutulanjéwiñ niñac wañganzac?

29 Zégic, qahac zéma zéyec; Imuhuc wañkecma padi imi momacnec hérégic éréwac niñac.

30 Imuac niñac ini waigic momacnec yandima yacmu. Wañu héla meme naléyaguc héla meme ic énézéwa hama walac qézézac imi qézima gericiguc omu niñac dérécgému. Wañu neneya imi tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

31 Wañu qeqaiñ ac mén yomuhuc énézéma zéyec; Kurumenac héngalen ama areña yanda imi ic méñnéñ saiwa gocmia mén mema aiyaguc himirec ésécnec.

32 Imi iwawai gocmia ionac komoragina téngén. Wañu yandimac imuaru aiguc ichésa tosara onogicma kunen yanda wañanzac. Wañu sawawac nei enen hama hawaiguc haecgina haima kecanzu.

Yis imuac qelumbec ac.

33 Wañu qeqaiñ ac mén muñgucnec énézéma zéyec. Kurumenac héngalen ama areña yanda imi yis embac méñnéñ mema padi uha sasala imuac qeriaiguc haima lelecgéyu tackecma moczon sécgédaru yandianzac ésécnec.

Qelumbec aciguc zéanzac imuac hénia.

34 Yesunén ackuazéc imi moczon qeqaiñ acguc qemanec ic embac tuñaguc énézédarec. Qeqaiñ ac qahac mén ménda énézéyec.

35 Imuhuc wañu Anutunén kua meme icyawac* murunec ac mén yomuhuc zéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma qeqaiñ ac zéman. Baec kurumen zéyu hicñiyec imuarunec sasañgiaiguc hema éréyec imuac mia zéauman.

Yesunén qézézac imuac hénia zéasariyec.

36 Wañu Yesunén ic embac tuñaguc imi méli énécmima ama qeriaiguc enec. Enu tohotoho ichéra ienen iwac muru hama zégic; Qézézac aiguc éréyec qeqaiñ ac imuac hénia zéasarina ninni.

37 Zégic melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia qesayec imi Icac Naña.

38 Ai imi baera baera. Ic gocmia hiabia imi kurumenac héngalen ama areña

yanda imuac nanhéra. Wañu qézézac imi Biria miñinawac nanhéra.

39 Wañu iwawai biria qesayec imi Biria miñina imi mia. Hélawac ai yawuñ imi mia baec yomuac nalé tetecgia. Wañu héla meme ic imi kua meme uña enen.

40 Wañu qézézac mutulangéma gericiguc oanzu ésécnec baec yomuac nalé tetecgiaiguc haka imuhucya hicñimac.

41 Icac Nañanén kua meme uñahéra méli énécmiyu hama héngalen ama areña yanda igucnec iwawai kápésic mihicñianzu imi zéma ic hénia ac logianzu imi moczon gési énécmidacmu.

42 Gési énécmidacma geric yanda qeriaiguc giligic hiñgacdacmu. Hiñgacma imuaru zésiác wamma zécgina aric aric kimu.

43 Wañu ic solañanén Mañgoc ginawac héngalen ama areña yandaiguc kaiwe ésécnec asarima kecmac. Ic geza-wagucnéñ, ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

44 Kurumenac héngalen ama areña yanda imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc sanjima heyu ic méñnéñ mihicñima muñguc musañgéma ségiségi wamma kemma iwawai hemimia imi moczon haidacma soukiwa mihicñima baec imi boña meyec ésécnec.

45 Wañu muñguc mén imi yomuhuc; Kurumenac héngalen ama areña yanda imi nénnagémba ic méñnéñ hoc welic welicgiawac hohoc ai meanzac ésécnec.

46 Keñkecma mén boña enen sécy mi-hicñiyec imuaru kemma iwawai hemiyec séc moczon haidacma soukiwa mihicñima iwawai imi boñ meyec.

47 Wañu muñguc mén imi yomuhuc; Kurumenac héngalen ama areña yanda imi uñic konduniguc giligic hiñgacma lambéc hénia hénia énépésiyec ésécnec.

48 Wañu uñic imi kuaya qeyu hérégic kondun élélahu enu mama tacma hiabia imi nenñeniguc tigid hiñgarec, néñ biria imi giligid kenec ésécnec.

49 Baec yomuac nalé tetecgiaiguc haka silic imuhucyanén hicñimac. Kua meme

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

uŋa ieneŋ hama biria meme ic imi ic so-
laŋa ionac suggina igucnec gési énécmimu.

⁵⁰ Gésiénécmima geric yandaiguc gilicig
hiŋgacma imuaru mia zésiác wamma
zécgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala zéma qelia.

⁵¹ Imuhuc zéma qesiénécmiyec; Ini ac
imi moczoŋ niŋasaridaczu? Zéyu zégic; Oo
Miŋ Kewunina.

⁵² Waŋu énézéma zéyec; Imuac bec hena
acac kiwi icya icya kurumeŋ amawac
hénia ku énécmiyu tohotoho ic héra
wamma keczu imi ama miŋina méŋ
iwawai eeyaguc hénia hénia qelia zéma
wahala momacnec hofi amaya igucnec
mema maanzac ésécnec.

*Nazarete ama areŋa yanda imuac
miŋina eneŋ Yesuac héŋacya megic.*

⁵³ Yesunéŋ qeqaiŋ ac imuhuc zédaru
tecgéyu imuacnec waima keŋec.

⁵⁴ Waŋu eŋeya tauŋiguc hama tocgo-
tocgo amaginaiguc ackuazéc hénima ku
énécmiyec. Kuénécmiyu welicgéma qesia-
muma zégic; Ic imi niŋteŋic qinŋteŋic zéma
kuc imuhucya yomi dimuacnec meyec?

⁵⁵ Waŋu ic yomuac hénia hiadac
nindacziŋ. Imi kamundawac naŋa,
neŋgocyawac qara Maria, waŋu mu-
nahéra, Yakobo, Yosefe, Simon zéma Yuda.

⁵⁶ Naunhéra imi neŋaŋguc ménda ke-
canziŋ? Waŋu ic yomi niniŋ zéma kuc
imuhucya dimuacnec meyec?

⁵⁷ Waŋu niniŋ imuhucyanéŋ batucgé
énécmiyu ninzérŋgé mimuac séc qahac
waŋec. Waŋu Yesunéŋ yomuhuc zéma
énézéyec; Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋnéŋ
eŋeya ama areŋaiguc zéma taséhéra
sugginaiguc sac imi eebipiyaguc ménda
waŋanzac.

⁵⁸ Waŋu ninzérŋ ninzérŋgina qahac imuac
niŋac ama areŋa imuaru kiwi méréra kuh-
aguc sasala ménda meénécmiyec.

14

Doku naec ic Yohane humuc suruc.

¹ Nalé imuaru baec galeŋ Herodenéŋ
Yesuac buŋa suruc imi niŋec.

² Nimma welen qeqehéra énézéma
zéyec; Ic imi doku naec haka ic Yohane.

Inéŋ mia humuc igucnec qelima yaczac!
Imuac niŋac kuha sasala imuhucyanéŋ
iwac muru ai mezac.

³ Becnec Herodenéŋ munaya Filipoac
iniŋa qawéra Herodiawac niŋac wamma
Yohane késa qatéma hésa amaiguc oporu
tarec.

⁴ Hénia imi Yohanenéŋ, Gi embac
qawécga menec imi hénia qahac, imuhuc
zéma ac zémianec imuac niŋac imuhuc
wammiyec.

⁵ Nalé imuaru Herodenéŋ Yohane qehu-
mumaŋ zé waŋec, néŋ ic embac eneŋ iwac
niŋgic Anutuac kua meme ic waŋu ionac
niŋac niŋyéwérima waiyec.

⁶ Waŋu Herodeac hicŋhicŋi naléya
hayu nezéléléŋ aria mekeŋgic Herodiawac
béraranéŋ sugginaiguc legic hiriyu Hero-
denéŋ hémma ségiségi waŋec.

⁷ Ségiségi wamma némac iwawai niŋac
qesiyu hia midacmaŋ zéma zéseliyec.

⁸ Waŋu neŋgocyanéŋ zéqindiŋi wammiyu
yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic
Yohaneac orucya youmi zéiciguc haima
néŋna.

⁹ Imuhuc zéyu ic kewu imi nimma ewa
biric waŋec. Waŋu ic embac i guc momac-
nec tacgic ionac zéma ac zéselima zéyec
imuac wamma qesiyec séc wammimu
niŋac énézéyec.

¹⁰ Énézéma ichéra méli énécmiyu Yohane
hésa amaiguc taru déméŋa qericgic.

¹¹ Qericma oruha imi zéiciguc haima
mehama embac seraŋa iwac migic duŋa
neŋgocyawac mekeŋ miyec.

¹² Waŋu Yohaneac tohotoho ichéra eneŋ
hama qamora mekeŋ téŋgéma kemma
Yesu ézéŋic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹³ Zégic nimma eŋeyanec zéiciguc emma
baec kisiaiguc keŋec. Waŋu ic embac
tuŋagucnéŋ imuhuc nimma tauŋ igucnec
séc méndacmima baec hénia keŋgic.

¹⁴ Waŋu Yesunéŋ hama ic embac
tuŋaguc imi inicma ionac niŋ ewa biric
wamma yaŋ haŋginaguc imi méhiaru
énécmiyec.

¹⁵ Ama mari waŋu tohotoho ichéra
ieneŋ hama zégic; Yomi imi baec kisia,
waŋu nalé bec tecgézac. Imuac ic embac

méli énécmína ama arenjiguc kemma enjao
nenegina boñ memu.

¹⁶ Imuhuc zégic énézéyec; Kemmu niñac
ménda ninzua. Enjao énécmigic negic.

¹⁷ Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you imi
samén méra mén zéma lambéc éréhéc sac
he nénécmizac.

¹⁸ Imuhuc zégic zéyec; Imi mema you
nuac muru hagic.

¹⁹ Wañu ic embac imi qézézaciguc mama
tacmu niñ énézéyec. Wañu samén méra
mén imi zéma lambéc éréhéc imi mema
kiwa kurumenjiguc hiyu enj mériañ ac
zéyec. Zéyu tecgéyu samén imi méséma
tohotoho ichéra énécmiyu duña ienen
mema ic embac énécmigic.

²⁰ Wañu ic embac moczoñ yanda negic
séccé énécmidarec. Wañu Yesuac toho-
toho ichéra ienen samén bororoña waigic
heyec imi tocgégic nenjen 12 kuagina
qedarec.

²¹ Samén negic imi embac zéma
nambérac imi ménda olomma ic sac
olonjic zanjégina 5,000 zézéya séc wañec.

*Yesu imi kondun doku qahaiguc tima
keñec.*

²² Imuhuc wañgic tecgéyu nalé
imuarunec focdac Yesunén ic embac
onopocma nañunec tohotoho ichéra
zéiciguc emma walac walac zékén néwéc
kemmu niñac énézéyec.

²³ Wañu inén ic embac onoporu
kendacgiguc zéwelec wammañ zé
enjanec baec boñayaiguc enec. Emma
keru ama siñiyu i enjanec sac imuaru
kerec.

²⁴ Wañu zéic imi bec baec zéccéria
waima lakec kemma zékén namuñaguc
kenkeru luhucnén wéségina igucnec hayu
kondun temboña yaru ai yanda mekecgic.

²⁵ Ama ewia 3 kilok zéma 6 kilok sura
imuaru Yesu imi zékén qahaiguc tima tima
ionac muru hayec.

²⁶ Hayu tohotoho ichéra ienen héngic
bacgina zazagiyu zénéngina hiriyu kucnec
qacma zégic; Kuwic erimi!

²⁷ Qacgic Yesu focnec énézéma zéyec;
Bacgina ménda yandiyu! Yomi nenaoc,
zénéngina ménda hiriyu.

²⁸ Zéyu Peteronén melemma zéyec; Miñ
kewuna genjao wanzanjiguc zéna doku
zékén qahaiguc guac hawa.

²⁹ Imuhuc qesiyu hia hana zéyec. Zéyu
Peteronén zéicigunec mama doku qa-
haiguc tima tima Yesuac murugen keñec.

³⁰ Keñu luhuc yandanén hayu hémma
bawa yandiyu hénima hiñgacma qarec;
Miñ kewuna hama népésina!*

³¹ Zéyu Yesunén focnec méria suluma
késayu éreyu zéyec; Ninzén ninzénnga ko-
mocdiadac! Némac niñac ewa éréhéc
wanzan?

³² Imuhuc zéma késayu ekawu zéiciguc
enjic luhuc imi nén qeyec.

³³ Wañu zéiciguc tacgic enen sicgémima
zégic; Gi hélacnec Anutuac Naña.

*Genesarete ama arenjiguc hafi ic
mehiaru énécmiyec.*

³⁴ Wañu zékén handi handi qericma
Genesarete baeciguc keremma zéic iguc-
nec magic.

³⁵ Magic ama arenj imuac miñina enen
Yesu héntegicma ac haigic ama arenj lelec
lelec tacgic séc kendaru ic embac enen
tosara yan hafiginaguc imi moczoñ onag-
icma iwac muru hagic.

³⁶ Hama Yesunén niñénécmiyu yan hafi
ginaguc enen iwac malekuya susuriadac
imi enj dac osimu niñac zéwelec wammigic.
Wañu késagic séc hiarudacgic.

15

Yanda onac haka silic.

¹ Wañu duña Yerusalemnec Farisaio ic
zéma hena acac kiwi ic enen Yesuac muru
hama yomuhuc qesimigic;

² Némac niñac tohotoho ichéccga enen
yanda hécnina ionac haka silic imi logima
méragina ménda zuacma nene nezu?

³ Zégic Yesunén melemma énézéyec;
Wañu ini acguc némac niñac enañ haka
silic niñac wamma Anutuac hena ac lo-
gianzu?

⁴ Anutunén yomuhuc zéyec;* Nenjoc
manjocga eegira héiwésémañ. Wañu
mérénén mén nenjoc me manjocyawac
zébiri mimac imi humucac buña wammac.

* **14:30:** Girik aciguc; anjénna tina! * **15:4:** Me zéseliyec.

⁵ Néh ini yomuhuc zéanzu; Ménéhéné méné neṅgoc me maṅgocya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec naṅgé gémbacnec, néh imi Anutuac buṅa qemimia, imuhuc zémuiguc

⁶ iwawai iminéh neṅgoc maṅgocya eegira efima ménda héiyu hia wammac zéma eṅaṅ haka silic imuac mia wamma Anutuac ackuazéc† imi qizizihégic zécgériaiguc keṅanzac.

⁷ Ini ic ikora! Yesaianéh onac bianṅac ara yomuhuc zéyec imi hélacnec;

⁸ Ic embac youmi kua taséginanéh sac mepési néhanzu. Waṅu qeriginanéh néṅgac némma lakec hezac.

⁹ Ic eṅaṅ pakeṅ ac zéma hénac ac ku énécmima ni imi héla qahac eṅ mepési néhanzu.

Iwawai mebiri hélacnec énécmimia.

¹⁰ Waṅu Yesunéh ic embac unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Gezacginanéh nimma niṅasarigic.

¹¹ Iwawai ic ménac kuaya igucnec hiṅgacanzac iminéh ménda mezapi qemianzac, néh iwawai kuaya igucnec maanzac iminéh mezapi qemianzac.

¹² Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ hosuru hama qesimigic; Acganéh Farisaio ic qeri yéwéc mihiṅi énécmizac imi nintegiczaṅ?

¹³ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Ic hésa kurumeṅ Maṅgocnanéh ménda himirec imi moczoṅ gété zaliginaguc qézidacmac.

¹⁴ Waigic siṅginawac waṅgic. Ic imuhucya imi galeṅ kicgina hilic hilicgia. Ic mén kiwa hilic hilicgianéh kichilic ménac galeṅgéma wagiru kemmac imi, ekawu momacnec baec séséṅiguc hiṅgacmac.

¹⁵ Waṅu Peteronéh ara melemma zéyec; Qeqaiṅ ac imi nonac zéasari nénécmima ninni.

¹⁶ Zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ini niṅtegic qinṅtegicgina qahacnec keczu?

¹⁷ Iwawai ic kua igucnec tomeniguc hiṅgacanzac imi moczoṅ muṅguc hénaya igucnec maanzac imi ini ménda héṅtegiczu?

¹⁸ Waṅu iwawai kua igucnec éréanzac imi ewa qeria igucnec éréanzac. Waṅu iminéh mia ic imi mezapi qemianzac.

¹⁹ Ewa qerigina igucnec éréanzac imi yomuhuc; Niniṅ biria, ic qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, seṅkowu, héipuc ac ikora, zébiri qébiri.

²⁰ Iwawai imuhucyanéh ic imi mezapi qemianzac. Waṅu méra ménda zuacma nene nenia iminéh ic imi ménda mezapi qemianzac.

Kanaan embac iwac ninzéh ninzéh.

²¹ Waṅu Yesunéh baec imi waima Tiro zéma Sidon baeciguc keṅec.

²² Gezac haigic, Kanaanec embac mén baec suc imuaru kecaṅec inéh Yesuac muru hama qacma yomuhuc zéyec; Miṅ Kewu, Dawidiac naṅa, nuac niṅ ewa biric wanna. Béracna imi uṅa birianéh gelec malec qahac lafeṅgé mianzac.

²³ Imuhuc zéyu, Yesunéh nimma ac mén ménda melenec. Imuac tohotoho ichéra ieneṅ iwac hama hinocgémima zégic; Embac imi andéninaiguc qacmanec hazac imuac mélina keṅu.

²⁴ Zégic melemma zéyec; Ni imi Israel amawac rama sohogic ionac sac méli néṅu hayi.

²⁵ Imuhuc zéyu embac imi haréma wésiaiguc sicgémima zéyec; Miṅ Kewu, méra néna.

²⁶ Waṅu Yesunéh ara melemma zéyec; Nambérac ionac saméh mema kazu énécmimia imi hiabia qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu embac iminéh yomuhuc zéyec; Oo, Miṅ Kewu imi hélacnec, néh kazu acguc nene bororoṅa miṅhécgina ionac zae igucnec mayu neanzu.

²⁸ Imuhuc zéyu, Yesunéh ézéma zéyec; Owec embac, gi ninzéh ninzéhga kuneh yanda. Zéwelec wanzaṅ séc hiṅgicmac. Imuhuc zéyu nalé imuarunec dindiṅa bérara imi hiaruyec.

Yesunéh ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

²⁹ Yesunéh baec imi waima Galilaia zékéh giṅgiṅanec kemmac baec boṅaya méniguc emma tarec.

† 15:6: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; hénac ac.

³⁰ Taru ic embac tuᅇa tuᅇanéᅇ zeke puriᅇa, kic hilic, acgina qahac, héna méragina biria, zéma tosara kileᅇ onagicma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic hegic. Waᅇu inéᅇ mehiaru énécmiyec.

³¹ Ic acgina qahac imi ac zégic. Zeke puriᅇa imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma keᅇha waᅇgic. Kic hilic imi kicgina hima héᅇgic. Waᅇu ic embac tuᅇaguc eneᅇ haka imuhuc hémma welicgéma Israelac Anutu mepésigic.

Ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

³² Yesunéᅇ tohotoho ichéra unuruᅇu ho-suru hagic énézéma zéyec; Ni ic embac tuᅇ yomi onac ewa biric wanzua. Ieneᅇ niguc toroqema kecgic bec ai meme haréwéc waᅇu iwawai neniawac méᅇ ménda he énécmizac. Imuac yaka niᅇac humugicguc eᅇnec méli énécmiwa kemmu niᅇac ménda wanzua. Keᅇkecma hénaiguc qiritic unuwac niᅇac.

³³ Zéyu tohotoho ichéra ieneᅇ ara melemma zégic; Baec kisia yomuhucgeᅇ saméᅇ sasala imuhucya dimuacnec mi-hicᅇima ic embac tuᅇ yanda yomuhucya hia gumu énécmiwiᅇ?

³⁴ Zégic qesiéncmima zéyec; Onac muru saméᅇ dahec he énécmizac? Zéyu melemma zégic; Saméᅇ 7 zéma lambéc éréhécdac sac he nénécmizac.

³⁵ Imuhuc zégic ic embac tuᅇa imi baeciguc mama tacmu niᅇac énézéyec.

³⁶ Imuhuc énézéma saméᅇ 7 imi zéma lambéc imi mema ewa hia ac zéyu tecgéyu kuma tohotoho ichéra énécmiyu duᅇa ieneᅇ mema ic embac énécmigic.

³⁷ Ic embac moczoᅇ negic sécgé énécmidarec. Waᅇu nene bororoᅇa waigic tarec imi tocgégic neᅇgeᅇ yanda 7 kuagina qedarec.

³⁸ Ic nene negic ionac zaᅇgégina imi 4,000. Embac zéma nambérac imi ménda oloᅇ énécmigic.

³⁹ Yesunéᅇ ic embac méli énécmiyu kendacgic zéiciguc emma Magadan baeciguc keᅇec.

16

Sésécac kiwi méréra méᅇ hémbiᅇ zé welecmigic.

¹ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ieneᅇ hama Yesunéᅇ séséc kurumeᅇ igucnec hahaya méᅇ meyu hémbiᅇ zé batucgéma qesimigic.

² Qesigic melemma zéyec; Ama mari waᅇu kurumeᅇ pésigiyu hémma kurumeᅇ pésigizac imuac oraᅇguc kaiwe qemac zéanzu.

³ Waᅇu siᅇunec yacma héᅇgic kurumeᅇ pésic pésic wamma hosusunéᅇ nezicgéyu, kia kimac zéanzu. Kaiwe kiwa imuhuc héᅇtecgicma hélacnec zétecgéanzu, néᅇ nalé yomuac séséc imi hia ménda niᅇtecgicanzu?

⁴ Hicᅇisai biria zéma kaiseroya imuhucyanéᅇ séséc icnéᅇ ménda memeya imuhucyawac hémbiᅇ zé waᅇanzu. Waᅇu ionac séséc imi tosara qahac, néᅇ Anutuac tiliᅇ tiliᅇ ic Yonawac séséc imi sac meyu hémma. Yesu imi imuhuc zéma wai énécmima keᅇec.

Farisaio zéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

⁵ Kemma tohotoho ichéra iniguc zékéᅇ néwéc keᅇgic. Waᅇu tohotoho ichéra ieneᅇ eluᅇ unuyu saméᅇ méᅇ ménda mema keᅇgic.

⁶ Waᅇu Yesunéᅇ yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niᅇac técgina nimma galéᅇ memu.

⁷ Imuhuc zéyu sugginaiguc yomuhuc niᅇgésima eminiᅇgic; Saméᅇ ménda mema haziᅇ imuac niᅇ imuhuc zézac.

⁸ Yesunéᅇ hénia niᅇasarima yomuhuc zéma énézéyec; Niᅇzéᅇ niᅇzéᅇgina komocdiadac, saméᅇ ménda mema hazu imuac némac niᅇac zé eminiᅇ waᅇkeczu?

⁹ Saméᅇ 5 imi ic 5,000 sécgé énécmiyuguc nene bororoᅇa tocgégic neᅇgeᅇ dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec niᅇasarizu? Waᅇu némac niᅇac méndadac niᅇqelizu?

¹⁰ Waᅇu saméᅇ 7 imi ic 4,000 sécgé énécmiyuguc neᅇgeᅇ dahec metocgégic?

¹¹ Saméᅇ niᅇ ménda zézua, néᅇ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niᅇac galéᅇ

memu niñac zézua imi némac niñ ménda niñasarizu?

¹² Imuhuc zéyu yis saméniguc haianzu imuac galeñ memu niñ ménda zéyec, néñ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac paken ac niñac imuhuc zéyec imi niñasarigic.

Petero Yesuac héniaya ninzénigéma zéauyec.

¹³ Yesu Kaisarea Filipi baec tasiaiguc haréma tohotoho ichéra qesiéncmima zéyec; Ic embac ieneñ Icac Nañawac méré zéanzu?

¹⁴ Qesiéncmiyu melemma zégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane zéanzu, tosara imi Elia, Tosaranéñ Yeremia me Anutuac tilin tilin ic ionarunec mén zéanzu.

¹⁵ Imuhuc zégic qesiéncmima zéyec; Wañu enjaoc, nuac niñac méré zénénanzu?

¹⁶ Imuhuc qesiéncmiyu Simon Peteronéñ zéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Naña.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Yohaneac naña* Simon, gi imi mérianaguc! Zézan imi séwi zéma sac igucnec hahaya qahac, néñ kurumen Mañgocnanéñ zéhicñi génzac.

¹⁸ Imuac gézéwa niñna, gi imi Petero† wañu zamanziñ imuac qahaiguc hénariniñna meyacgemañ. Wañu humumia ionac baec dumuñna imuac kuhanéñ méndagucnec onogicmac.

¹⁹ Wañu ni kurumenjac hénngalen amawac nagu auauyawac kuha imi gi gémmañ. Némac iwawai baeciguc zikina kurumeniguc momacnec zikizikia wammac. Wañu némac iwawai baeciguc hulacna kurumeniguc momacnec hulachulara wammac.

²⁰ Imuhuc zéma enjyaoc Kristo‡ wanzac imi ménjac mén ménda énézému niñac tohotoho ichéra zéseli énécmiyec.

Yesunéñ enjya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac bian ac zéyec.

²¹ Nalé imuaru hénima i Yerusalem kenju ic kuneñ zéma hofac oo ic kiwahécgina zéma hénna acac kiwi ic ionac méraiguc

emma qenzeñ manzeñ sasala mihicñiyu qegic humuyu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra zéasari énécmiyec.

²² Imuhuc énézéyu Peteronéñ wagicma qizizinigéma kemma ac yomuhuc zémiyec; Miñ kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndagucnec hicñigémmac.

²³ Imuhuc zéyu Yesu imi lilingéma Petero ézéyec; Biriña miñina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qaméñ, nuac hénana hézicgé nénzan; Gi imi Anutuac ewa siñ ménda méndacma ic onac ewa siñ méndaczan.

²⁴ Imuhuc zéma duña tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic ménéñ ni méndac némmañ zé enjya qaecgé amuma enjya ic héngeña wéndaraya huama méndac némmac.

²⁵ Ic mén kekecy a ngétiyu sohomac, néñ nuac niñ wamma kekecy a waimac imi mihicñimac.

²⁶ Ic ménéñ baecac iwawai momac yanda a ngétiyuguc duña kekecy a sohomac imi némacnéñ iwac muru hiabia wammac? Me némacnéñ kekecyawac kitiwa hia kumacac séc wammac?

²⁷ Icac Naña imi Mañgocyawac edamuiguc kua meme uñahéra iniguc hama wawañ memeginawac séc kitic ku énécmimac.

²⁸ Imuac hélacnec énézézua, yomi nanzu onac murunec tosara eneñ ménda humugicnec Icac Naña imi Ic Kewu qac buñayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera mén wañec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu Yesunéñ Petero, Yakobo zéma Yakoboac munia Yohane onagiru baec boñaguc enjacnec enjic.

² Wañu kicginaiguc tanera mén wañec. Kic ségéria imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi asac mararañ yanda ésécnec wañec.

³ Wañu ninzu, Mose zéma Elia hicñi énécmima Yesuguc ac wañgic.

* 16:17: Girik aciguc; Bayohane. † 16:18: Neñañ aciguc zamanziñ. ‡ 16:20: Me Hebiraiio aciguc; Mesia.

4 Peteronéj haka imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Miñ Kewunina, neñañ you kecziñ imi nimba hiabia wanzac. Siñganéj imuac wañu hali haréwéc meni, mén guac, mén Moseac, mén Eliawac wammac.

5 Imuhuc zémanec nañu, ninzu, hosusu asahagucnéj hoturu énécmiyec. Wañu ninzu, ewa mén hosusu igucnec yomuhuc zéyec; Youmi imi nena Nañ sorocna. Iwac niñ ségiségi yanda wanzua. Imuac ara niñtoho wammu.

6 Tohotoho ichéra ieneñ imuhuc nimma bacgina kuney yanda yandiyu baeciguc mama sigéma kicgina musañgéma hegic.

7 Wañu Yesunéj hosucginu hama onosima zéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu.

8 Imuhuc zéyu kicgina hima meyacma héngic mén qahac, néj Yesunéj sac nañu héngic.

9 Boña igucnec mawin zé mama Yesunéj zéseli énécmima zéyec; Haka deguc hénzu imi ménda énézégicnec kenkecma Icac Naña humuc igucnec yacmac.

10 Zéyu tohotoho ichéra ieneñ qesimima zégic; Imuhuc wañu némac niñac hénac acac kiwi ic ieneñ Elianéj walac hamacac hezac zéanzu?

11 Yesunéj acgina melemma zéyec; Imi hélacnec, Elia hama iwawai moczoñ héiqeli wammac.

12 Wañu énézéwa niñgic Elia imi bec hayec. Wañu ieneñ ménda héñtegicma siñginawac iwawai hénia hénia wammigic. Imuhuyanec Icac Naña imi acguc méraginaiguc emma qenzen manzen nimmac.

13 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ doku naec haka ic Yohaneac zéyec imi niñasarigic.

Yesunéj merac mén uña biriaguc mehiarumiyec.

14 Wañu ic embac tuñ ionac muru kenjic ic ménhéñ Yesuac muru hama wésiaiguc simiñ héimiyec.

15 Wañu yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, nuac nañnawac niñ ewaga biriyu, humuc turucya gelec malec qahac wammiyu

naléya naléya gericiguc me dokuiguc hiñgacanzac.

16 Tohotoho ichécgá ionac muru wag-icma hawa ieneñ mehiaru mimuac séc qahac wañec.

17 Imuhuc zéyu Yesunéj melemma zéyec; Oh! hicñisai yomi ninzén ninzéngina qahac, kaiziliwen ginaguc imi, nalé dahecac séc kechoruma ini bisiqatén wañ énécmimañ? Ic merac imi you nuac muru wagicma hagic.

18 Imuhuc zéyu wagicma hagic Yesunéj uña biria ac geriwaguc wammiyu ic merac iwac murunec éréma hama kenec. Wañu imuarunec mia merac imi hiaruyec.

19 Wañu tohotoho ichéra ieneñ Yesu eneyacneciguc éléñec hicñimima qesimigic; Némac niñac nini uña biria nesimiwiñac séc ménda wañec?

20 Qesimigic melemma zéyec; Ini ninzén ninzéngina moczoñ komocdiadac imuac niñac nesimuac séc qahac wañec. Ac hélawac zéwa niñgic, ini ninzén ninzéngina komocdiadac saiwa gocmia séc késa kecmu imi baec boña yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna zégic hia yacma kemmac. Onac muru iwawai mén osiosiya ménda wammac.

21 Wañu imuhucya imi nene zikima zéwelec ménda wammuiguc imi waima kemmacac séc qahac.

Yesu imi eneya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac muñguc bian ac zéyec.

22 Wañu Galilaia baeciguc enawu haréma imuaru Yesunéj yomuhuc énézéyec; Icac Naña imi andé qemigic ic ionac méraiguc emmac.

23 Eñu qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec meyac mimia wammac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ ewa biri kuney yanda wañgic.

Yesu zéma ocmuñ téréyawac takis.

24 Yesu zéma tohotoho ichéra eney Kafanaum ama areña yandaiguc harégic ocmuñ téréyawac ai yawuñac takis meme ic ieneñ Peteroac muru hama qesimigic.

Kiwi icgina imi ocmuñ téréyawac takis* ménda haianzac me?

²⁵ Zéyu, Peteronéñ haianzac zéma ama qeriaiguc éréyu Yesunéñ bec niñtegicma yomuhuc qesimiyec. Simon, gi dimuhuc ninzañ? Mérac murunec baecac ic kewu ienenéñ takis meanzu? Nañhécgina ionac murunec me tosara ionac murunec?

²⁶ Qesiyu Peteronéñ melemma zéyec; Tosara ionac murunec. Imuhuc zéyu Yesunéñ zéyec; Imuhuc wañu nañhécgina ienenéñ en kecmu.

²⁷ Wañu imuhuc wannu niñgic biriwac niñac, imuac zékéñguc kemma hawic gilina lambéc mén walac kamac imi héréna éréyu kuaya mesacgéma hénna qeriaiguc soukiwa gocmia momacguc† heyu mema kemma geñga zéma nuac buña haina hiñgaru.

18

Ic eneña héla.

¹ Nalé imuaru tohotoho ic eneñ Yesuac hosucgéma zégic; Mérénéñ kurumeñac héngalenéñ ama areña yandaiguc kuneñgina wanzac?

² Imuhuc zégic merac komoc mén qarú hayu oporu suginaiguc nañec.

³ Nañu yomuhuc zéyec; Ni hélacnec énézézua, ini qerigina melemma nambérac ionac séciguc ménda wammu imi, kurumeñac héngalenéñ amaiguc ménda keremmu.

⁴ Imuac bec mérénéñ merac komoc yomuhucya éséc memaamuma kecmac iminénéñ mia kurumeñ amaiguc kuneñgina wammac.

⁵ Wañu mérénéñ mén nambérac komoc yomuhucya nuac qacnaiguc héihéré mizac imi mia ni héihéré nénzac.

Képésicac ewa ewa.

⁶ Wañu mérénéñ mén merac komoc komoc ni ninzéngeñ nénzu ionac sugina igucnec mén hinocgémiyu kápésic wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia

déméñgaiguc hoc yandanéñ qatémima konduniguc giligic dumuñgaiguc hiñgacmac imi bakia efefia wanzac.

⁷ Yei ewa biric yandanéñ manam batuc ai niñac baeciguc heanzac! Manambatuc imi hamacac hezac, néñ méñnéñ mén manam batuc wañ énécmimac iwac muru imi saec hemimac.

⁸ Imuac méraganéñ me hénaganéñ manam batuc wañgéñu hericma gilina keñu. Wañu puriñnéñ kecec seliguc kerembésémañ iminénéñ niñna efefia wammac, néñ hénna méraga éréhécnec geric hémbénañgaiguc giligic hiñgacbésémañ iminénéñ niñna réwéria wammac.

⁹ Imuac kicganéñ manam batuc wañgéñu kápésic wañanzañguc kicga néfindiñgéma gilina kemmac. Kicga momacgucnéñ kecec hémbénañgaiguc kerembésémañ iminénéñ guac hia wammac. Wañu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic hiñgacbésémañ iminénéñ niñna réwéria wammac.

Rama rouc wawañawac qelumbec ac.

¹⁰ Técgina nimma kecgic, nambérac komoc komoc yomuhucyawac niñgic mamaya wambac niñac. Zéwa niñgic, ionac kua meme uñagina imi kurumeñguc nalé séc kurumeñ Mañgocnawac kic ségéria hémma kecanzu.

¹¹ Icac Nañanéñ rouc wamma kecec kápésicgina igucnec metecgé énécmimañ zé hayec.

¹² Deic ninzu? Ic mén ramaya 100 hemizac zéwiñ. Wañu suginaiguc méñnéñ sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi onoporu nañgic baec boñgaiguc kemma rama sohoynec imi ménda miñicñimañ?

¹³ Ni hélacnec énézézua sohoynec imi miñicñizaciguc imuac niñ mia 99 ménda sohogic ionac niñac ségiségi wanzac imuac séha ogicqogic wamma ségiségi yanda wammac.

¹⁴ Imuhucyanec Mañgocgina kurumeñguc keczac iwac kiwaiguc komoc

* **17:24:** 2 Dirakima; Ic méñac ai meme momacgucac ai boña imi 1 Dirakima, wañu Yuda ic imi miñ séc ocmuñac takis yawuñ séc 2 Dirakima haiangic. Imi mia Izipte baec igucnec éréma Sainai baec boñgaiguc zañgégina oloñgic nalé imuarunec hénima kececgina angéñ tiénécmiyec Anutuac muru kececginawac boña zéma haiangic. † **17:27:** Girik aciguc; Statira imi soukiwa golinéñ memeya. Wañu 4 Dirakimawac séc wañu ic éréhécac ocmuñ takis imuac séha wanzac.

komoc yomi ionarunec méjnénj ménéj birima qahac wammac niñac ewa siña ménda hemizac.

Ic méñac kápésic zégési mimia.

15 Hénaorinj ionarunec alaga méjnénj kápésic wañ gémmaciguc kemma ekac-neciguc kápésicya imi ézéna hémmac. Wañu acga ninzaciguc imi alaga biria iguc-nec muñguc wagiczañ wanzac.

16 Wañu acga ménda ninzaciguc, ic momacguc me éréhéc oragicna enawu kemma héipuc ic éréhéc iorac kuagiranénj alagawac ara momacguc momacguc meseligic ménda qaecgémac.

17 Wañu ewa seli wamma acgina ménda nimmaciguc hénaorinj énézégic nimmu. Wañu hénaorinj ionac ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic enia me takis meme ionac wañ énécmiwu ésécnec wammimu.

18 Ni hélacnec énézézua, némac iwawai ini baeciguc zikimu imi kurumenjiguc zikizikia wammac. Wañu némac iwawai baeciguc hulacmu imi kurumenjiguc hulachulara wammac.

19 Wañu muñguc énézéwa niñgic, baeciguc onarunec éréhécnénj iwawai ménéj niñac ewa momac wamma qesimaoc imi Mañgocna kurumenjiguc keczac inénj niñu moczoñ orac muru wandac wandara wammac.

20 Wañu éréhécnénj me haréwécnéj nuac qacnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru sugcinaiguc keczua.

Képésic waiwaiyawac haka.

21 Wañu Peteronénj Yesuac hama yomuhuc qesiyec; Miñna, alananénj biria wañnéñu hatac dahec kápésicya waimimañ? Keñkecma hatac 7 imuac séc waimimañ?

22 Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Gézéwa niñna, hatac 7 sac qahac, néñ tunj 70 imi arec 7 imuac séc waimiwésémañac zézua.

23 Imuac kurumenjac héngalenj ama areña yanda imi ic kewu ménéj welenj qeqehéra iniguc taségina héimindiñj wammañ zé wañec ésécnec.

24 Ic kewu imi héimindiñj ai imi héniyec. Héniyu ic ménéj iwac muru taséya 10 tausen Talanti* hemiyec imi wagicma érégic.

25 Wañu ic iwaru soukiwa ménéj ménda hemiyu kumacac séc qahac wañec. Imuac niñac ic kewunénj ic imi eneya zéma iniñ merachéra zéma iwawaiya hemiyec imi moczoñ haigic boñ megic soukiwa iminénj tasé imi kumac niñ zéyec.

26 Imuhuc zéyu welenj qeqe ic imi wésiaiguc mama sicgémima welecma zéyec; Bénzénj mambéc wañnéna ni taséna moczoñ kugémmañ.

27 Imuhuc zéyu welenj qeqe ic iwac miñinanénj ewa biric wamma tasé imi audacma waimiyu keñec.

28 Wañu ic iminénj mama kemma ai ic momacya ménéj taséya 100 Denarion† hemiyec imi mihicñima déméñgaiguc késama melanzima zéyec; Guac tasé nuac muru hegénzac imi kuma néna.

29 Wañu ai momacya imi ic iwac héniaiguc mama simiñ héimima welecma zéyec; Bénzénj mambéc wañnéna kugémmañ.

30 Wañu imuac ménda wamma taséya kudacmaguc mamac niñac hésa amaiguc oporec.

31 Wañu ai ic tosara ienenj haka hicñiyec imi hémma niñgic biri qiria wañu kemma haka hicñiyec imi moczoñ miñgina ézédacgic.

32 Imuhuc zégic miñginanénj ic imi qaru enu yomuhuc ézéyec; Gi welenj qeqe biria kétik téngénj! Welec néna guac tasé imi moczoñ audari.

33 Neñ guac wañi ésécnec gi acguc ai momacga goiya héimiwésémañac ménda heyec me?

34 Imuhuc zéma hazéc yanda wamma taséya imi kudarur hulacmimu niñac hésa ama galenj ionac méraginaiguc oporec.

35 Imuac niñac ménéj ménéj alaginawac kápésic imi ewa qeriginanénj ménda waimimuiguc kurumenj Mañgocnanénj imuhucyanec mia wañ énécmimac.

* **18:24:** 1 Talanti imi soukiwa golinénj memeya, ic méñac ai meme momacgucac ai boña 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc wañec. † **18:28:** 1 Denarion imi ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha.

19

Eu iniñac héna dindiña.

¹ Yesu ac imi zéyu tecgéyu Galilaia baec waima Yodan doku nêwéc Yuda baec suciguc keñec.

² Keñu ic embac tuñ yandanén méndacmima keñgic baec imuaru hafiginaguc imi mehiaru énécmiyec.

³ Wañu Farisaio ic ieneñ hama batucgéma qesigic; Ic méñnéñ hénia imuac me imuac iniña hia waimimacac héna méñ hezac me?

⁴ Zégic melemma zéyec; Mihicñi mihicñi miñinanén hénihéniaiguc ic momacguc zéma embac momacguc meéércmima ac yomuhuc zéyec imi ini ménda oloññanzu?

⁵ Hénia imuac niñac icnéñ neñgoc mañgocya wai érécmima kemma iniñawac muru qékétayu éréhécnéñ momacguc wammaoc.

⁶ Imuac iereñ imi éréhéc qahac, néñ séwi momacguc, imuac Anutunén toroqe érécmiyec imi icnéñ ménda méndéñ érécmimu.

⁷ Imuhuc énézéyu ieneñ yomuhuc zégic; Wañu hénia némac niñac Mosenéñ héric amuamuyawac kiwi omima mélina keñu zéyec?

⁸ Imuhuc zégic, Yesunéñ melemma énézéyec; Mosenéñ ewa qerigina selia imuac niñ wamma wai énécmiyec, néñ hénihénia igucnec imi imuhuc qahac.

⁹ Ni énézêzua, mérénéñ méñ iniña sañgima haka biria ménda wañeciguc hénia tosara niñac waimima embac méñ memac imi kaisero wanzac.*

¹⁰ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ yomuhuc ézégic; Ic méñnéñ iniñaguc héna ac imuhucya tohomacac hezaciguc embac ménda mema kecmac iminéñ hia wammac.

¹¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ac imi ic momac yandanén niñtohomuac séc qahac, néñ imuhuc meéércmimia sac imuhuc wammu.

¹² Ic tosia ieneñ neñgoc héri igucnec héfiñ wamma hicñianzu. Wañu méñ imi

icnéñ wañ énécmigic héfiñ wamma kecanzu. Wañu tosia ieneñ kurumeñac héngaleñ ama niñac eñaoc héfiñ ic ésécnec wamma kecanzu. Ac imi tohomuac séc imi eneñ hia tohomu.

Yesunéñ nambérac komoc komoc zéhiaru énécmiyec.

¹³ Wañu Yesunéñ méria orucginaiguc haima zéwelec énécmimac niñ ic embac tosara ieneñ nambérac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra ieneñ qetali énécmima ac wañ énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wañgic Yesunéñ yomuhuc zéyec; Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic nuac hagic, neuñ ménda héiéncmigic. Kurumeñac héngaleñ ama imi komoc komoc imuhucya ionac buña wanzac.

¹⁵ Imuhuc zéma méria ionac orucginaiguc hai énécmimaguc baec imi waima keñec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

¹⁶ Wañu ninzu? Ic méñnéñ iwac muru hosuru hama yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac haka hiabia wamma kekec hémbénaña imi memañ.

¹⁷ Zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Némac niñ haka hiabiawac qesinéñzan? Hiabia wanzac imi momacguc sac keczac. Wañu gi kekec hémbénañaiguc keremman zé wanzañguc imi héna ac tohowésémañ.

¹⁸ Imuhuc zéyu zéyec; Némac héna ac niñac zézan? Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ic ménda qehumuwsémañ. Kaisero ménda wambésémañ. Kowu ménda mewésémañ. Héipuc ac ikora ménda zéwésémañ.

¹⁹ Neñgoc mañgocga eegira héiwésémañ. Wañu geñga siñ niñamuanzan ésécnec alaga siñ nimmiwésémañ.

²⁰ Zéyu zéyec; Ni imi moczoñ tohodacma kecanzua, imuac némacnéñ méñ nuac muru ménda sécgézac?

²¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ ézéma zéyec; Gi solañanimañ zé kemma hinac iwawaiga imi haina boña megic soukiwa iminéñ maqeqeya énécmiwésémañ. Imuhuc wanna kurumeñguc iwawai eeyaguc

* **19:9:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opoczac tanec wanzac.

hegémmac. Wañu geñga imi hama ni méndac némbésémañ.

²² Imuhuc zéyu ac imi nimma ic merac imi hinac zéma soukiwaya yanda hemiyec imuac niñ ewaya biriyu keñec.

²³ Keñu Yesunéñ tohotoho ichéra énézéma zéyec; Ni hélacnec énézézua, ic hinac yanda ginaguc ieneñ kurumeñac héngalen amaiguc kerembiñ zé osimu.

²⁴ Ni muñguc énézézua, kamele yañnéñ qodu kifañaguc kereñkereña imi bénzéhac, néñ ic hinac yanda ginagucnéñ Anutuac héngalen amaiguc kereñkereña imi osiosiya.

²⁵ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ nimma bacgina kuneñnec yandiyu zégic; Imuhuc wañu mérénéñ añgéh timimiawac séc wammac?

²⁶ Zégic Yesunéñ inicma énézézec; Imi ic eneñ memuac séc qahac, néñ Anutuguc imi iwawai moczoñ yanda medac medara.

²⁷ Imuhuc zéyu Peteronéñ melemma zéyec; Ninzañ, nini méndac gémbiñ zé iwawai moczoñ waidariñ, imuac némac iwawai késawiñ?

²⁸ Qesiyu Yesunéñ énézézec; Hélañnec énézézua, baec yomuac hainetec wawaña naléiguc Icac Naña imi eñeya edamuya imuac ic kewu tataraguc tacmac imuaru méndac néñanzu ini imi momacnec tatic 12 imuaru tacma Israelac kisic 12 imi niñgésima galenagé énécmimu.

²⁹ Wañu mérénéñ méñ nuac qacnawac wamma amaya me dara munia me nauña me neñgoc mañgocya me merachéra me baec aiya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbénaña imi mératéc memu.

³⁰ Néñ walac wanzu ionarunec sasalanéñ andia wammu. Wañu andia wanzu ionarunec sasalanéñ walac wammu.

20

Wañ aiiguc ai meme imuac qeqaiñ ac.

¹ Kurumeñac héngalen ama areña yanda imi ai miñina méñnéñ wañ aiyaiguc ai memu niñac ai ic énépésimañ zé siñunec yanda yacma keñec ésécnec.

² Kemma ai meme momacguc imuac boña Denarion* momacguc eñac eñac énécmimañ zéyu ewa momac wañgic méli énécmiyu wañ aiyaiguc kereñgic.

³ Wañu siñunec 9 kilok séc wañu nénnagémba sombeñguc kemma ic tosara iniru eñ nañgic

⁴ yomuhuc énézézec; Ini acguc nuac wañ aiiguc kemma ai megic boña séhaiguc énécmimañ zéyu nimma kereñgic.

⁵ Wañu 12 kilok zéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muñguc kemma imuhuyanec wañec.

⁶ Wañu maria 5 kilok séc wañu kemma iniru ic tosara muñguc ai qahac eñ nañgic yomuhuc énézézec; Némac niñac kaiwe herec ai ménda mema eñ nanzu?

⁷ Zéyu melemma zégic; Méñnéñ méñ ai icac ménda nénépésizac. Zégic ini acguc nuac wañ aiiguc kereñgic zéma énézézuc kereñdacgic.

⁸ Ama siñima hayu ai miñinanéñ hama galengina ézéma zéyec; Ai ic unuruna tetcgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boña énécmima keñkecma walac hazu ionac énécmima tecgémac.

⁹ Zéyec séc wañu maria 5 kilok imuaru hagic ieneñ hama Denarion momacguc momacguc késagic.

¹⁰ Késagic walac walac hagic ieneñ hama hémma boñgina meemma nénécmiyu késawiñ zéma niñgic, néñ ini imuhucyanec Denarion momacguc sac eñac eñac énécmiyu késagic.

¹¹ Imuhuc késama ai miñinawac niñdic niñduc ac zéma ac yomuhuc zémigic;

¹² Anduguc hagic ieneñ kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Wañu neneñ mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma meziñ, néñ ionac aigina boña imi nonac séc énécmizañ.

¹³ Imuhuc zégic ai miñinanéñ ionarunec méñ yomuhuc ézézec; Ala Denarion momacguc niñac acnira ménda zikizic me? Ni késpedesic méñ ménda wañgézua.

¹⁴ Imuac boñgawac mema kenna, andu hagic ionac aigina boña onac séciguc

* **20:2:** Romawac soukiwa; ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha.

énécmiman̄ iminén̄ ewa siñna wanzac.

15 Nena iwawainanén̄ ewa siñnawac wammañac hén̄a ménda hezac me? Hakana hiabia imi kicginanén̄ hém̄ma nimbupuc wanzu?

16 Suruc imuac séc andianén̄ walac wammu, wañu walacnén̄ andia wammu.†

Humuc igucnec yacyacwac zéyu hatac haréwéc wañec.

17 Wañu Yesu imi Yerusalem kemman̄ zé kemma hén̄aiguc tohotoho ichéra 12 en̄acnec énépésima yomuhuc énézéma zéyec;

18 Ninzu, neñan̄ Yerusalem en̄ziñ. Imuaru Icac Nañ̄a imi hofac oo ichécgina zéma hén̄a acac kiwi ic ionac méraginaiguc opocgic ienen̄ humucac buñawac zétecgé mimu.

19 Wañu zédesi wammima hihilocnén̄ qericma qema ic héñgen̄a wéndaraiguc qegic humumac niñ ic enia ionac muru melen̄migic kemmac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmac.

Sebedeac inin̄anén̄ nan̄hérérawac niñac Yesu zéwelecmiyec.

20 Nalé imuaru Zebedaioc inin̄anén̄ nan̄héréra iriguc hama Yesuac muru sicgémima iwawai mén̄ niñac welecmiyec.

21 Welecmiyu ézéma zéyec; Gi némac iwawai niñac wanzan̄? Zéyu embac iminén̄ yomuhuc zéyec; Nuac nan̄hérécna yomi niñérécmina guac héngalen̄ ama aren̄ yandaiguc mén̄nén̄ héigaiguc mén̄nén̄ kanagaiguc tacmaoc.

22 Imuhuc zéyu Yesunén̄ melemma zéyec; Ini hén̄ia ménda nimma imuhuc qesinén̄zu. Ni doku howuraguc nemañ zé wanzua imi iri hia nemaoc?‡ Zéyu zéyoc; Imi sécnira.

23 Zéyic Yesunén̄ zéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc nemañ imi nemaoc, nén̄ héinaiguc zéma kananaiguc tatara imi neñ niñéréc mimiawac ménda henén̄zac. Tatac imi mérac méré mañgocnanén̄ mézézéngé érécmiyec iorac buñ̄a wammac.

24 Imuhuc wañgic tohotoho ichéra 10 ienen̄ ac imi nimma dara munia iorac niñgic biriyec.

25 Wañu Yesunén̄ unuruyu hagic énézéyec; Ic enia ionac galen̄hécgina ienen̄ siñginawac galen̄gé énécmian̄zu. Wañu ic kunen̄ hécgina ienen̄ ic kewu wañ énécmian̄zu imi ini hia ninzu.

26 Nén̄ sugcinaiguc imi imuhuc qahac, nén̄ onarunec mén̄nén̄ mén̄ kunen̄gina wammañ zéma sugcinaiguc welen̄ qeqe kecmac.

27 Wañu mérén̄ mén̄ walac wammañ zé wanzaciguc welen̄ qeqe icgina wammac.

28 Icac Nañ̄a imi welen̄ qemimu niñac ménda mayec, nén̄ welen̄ qeénécmiman̄ zé mayec. Wañu en̄eya kekecyā ic embac sasala ionac énécmima doegina memañ zé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

29 Wañu ienen̄ Yeriko ama aren̄a yanda waima ken̄gic imuaru tuñ yanda Yesu méndacmima ken̄gic.

30 Ken̄gic, ninzu, kichilic ic éréhécnén̄ hén̄a giñginaiguc tacma niñic Yesu imi hama orogicma ken̄u qacma zéyoc; Miñ Kewunira Dawidiac qeli, wéséga niñ nérécmina.

31 Imuhuc qaric, ic tuñ ienen̄ ac geriwiguc wañ érécmima qetali érécmima acgira qaimac niñac ac wañérémigic, nén̄ ieren̄ muñguc yanda qacma zéyoc; Miñ Kewunira, Dawidiac qeli, wéséga niñnérécmina!

32 Qaric Yesu tilanzima namma ururuma zéyec; Iri némacac wañ érécmiman̄ niñac wanzac?

33 Qesi érécmiyu zéyoc; Miñnira, niri kicnira hima hémbi niñac wanzic.

34 Imuhuc zéyic Yesunén̄ ewa biric wañ érécmima kicgira osiyu imuarunec kicgira hima Yesu méndaroc.

21

Yesu Yerusalem en̄u hériañ memigic.

1 Yesu zéma tohotoho ichéra ienen̄ Yerusalem hosuraiguc ken̄gic nalé

† 20:16: Kiwi méranén̄ ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, nén̄ éréhécnén̄ mén̄ an̄gé tiénécmiyec. ‡ 20:22: Kiwi méranén̄ ooya tosaraiguc; Doku naec haka wañ némmu imi wañ énécmigic hia naecmu?

imuaru, Oliwa bonjaiguc Betfage ama arena taru imuaru keremma Yesunéh tohotoho ichééra éréhéc méli érécmima yomuhuc zéyec;

² Iri eri wéségiraiguc ama arena taczac imuaru kemma nalé idacmuarunec donki mén merawaguc qatégic nanjic iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma nuac muru hamaoc.

³ Wañu ménéné ara mén érézémuiguc Miñ Kewunéh imuac niñac wanzac imuhuc zéyec imuarunec donki éréhéc imi méli érécmimac.

⁴ Wañu imi moczon kua meme ic ménac ackuazéc yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñac imuhuc hicñiyec;

⁵ Béracna Zion yomuhuc ézégic; Héna! Ic kewugané guac hazac. Inéh gum bénzénzéh wamma donki qahaiguc tacma hazac, donki merawa qahaiguc.

⁶ Wañu tohotoho ic éréhéc ieren kemma Yesunéh érézéyec séc wañoc.

⁷ Wamma donki zéma merawa imi oragicma hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc lémbécgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec.

⁸ Wañu ic embac tuñ yandanéh malekugina hetecgéma hénaiguc lémbécgic keñec. Wañu tosanéné ic hawa haréñaguc imi kuma hénaiguc témbécgic.

⁹ Wañu ic tuñ yanda walac andu wammima keñgic imi enéh yomuhuc zéma hériañ haimigic; Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec! Mériañgaguc, Miñ Kewuninawac qaraiguc hahaya! Ohec wahec, kuruméh ouac ouyaguc!

¹⁰ Wañu hama Yerusalem kereñu ama miñina momac yanda ienéh aurima welicgéma qesima zégic; Ic yomi mérénéñ?

¹¹ Qesigic ic tuñ yandanéh énézéma zégic; Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec Nazarete ama arena igucnec.

Yesunéh ocmuñguc haka biria wañgic nesi énécmiyu madacgic.

¹² Yesunéh ocmuñ téréyaiguc emma imuac sombenjiguc iwawai nénnagémba wamma nanjic imi nesi énécmima soukiwa meamugic ionac zae zéma

kembo nei haigic ionac tatac imi melenju madarec.

¹³ Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana imi zéwelec welecac ama zému zéyec, néñ ini imuhuc wañgic kowu nene ionac bañec ésécnec wanzac.

¹⁴ Wañu kic hilic zéma ic puriña ienéh ocmuñ téréyaiguc iwaru hagic mehiaru énécmiyec.

¹⁵ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ienéh haka welic welicgia Yesunéh wañec imi zéma nambérac ienéh ocmuñ téréyaiguc qacma, Ohec wahec, Dawidiac qeli! zégic inicgic qerigina biriyc.

¹⁶ Wañu qesima zégic; Gi nambérac ienéh némac ac zézu imi hia ninzan? Imuhuc zégic, Ninzua zéma énézéyec; Ini imi ac yomuhuc hezac imi mén ménda olongic? Nambérac zéma namu nene ionac kuaginaiguc mepé qepési hai énécminec.

¹⁷ Imuhuc zémaguc wai énécmima ama arena yanda deminaguc imuacnec mama kemma Betania ama arenaiguc kemma siñiya imuaru kerec.

Yesunéh fik ic saec ac wammiyu humuyec.

¹⁸ Siñunec ama arena yanda imuaru lilingéma kemmanj zé kemma hénaiguc nene niñac wañec.

¹⁹ Imuhuc wamma héñu héna giñgiñgic fik ic mén nanju imuaru kemma hocma héla mén qahac, néñ haréña sac hémma fik ic imuac zéyec; Nalé tetecgia qahac guarunec héla mén ménda hicñimac. Imuhuc zéyu fik ic imi nalé imuarunec humuyec.

²⁰ Tohotoho ichéra ienéh haka imi hémma welicgéma zégic; Fik ic yomi dimuhuciguc focdac humuzac?

²¹ Zégic Yesunéh acgina melemma énézéyec; Ni hélacnec énézézia, ini ewa éréhéc ménda wamma ninzéhégimu imi haka fik ic imiguc hicñiyec imuhucya sac qahac, néñ baec bonja yomuac niñ yacma kemma konduniguc hiñgacna zégic imi acguc hia hicñi énécmimac.

²² Ini zéwelec aiiguc iwawai imuac me imuac ninzéhégéma zéwelecgic imi moczoñ niñénécmiyu medacmu.

²³ Wañu keñkecma Yesunéh ocmuñ téryaiguc emma ackuazéc ku énécmima keru hofac oo ic kiwa hécgina zéma galen ienen iwaru kemma yomuhuc zéma qesimigic; Gi némac kuc buñanéh ai imi meanzañ? Mérénéñ kuc buña imi géñec?

²⁴ Zégic Yesunéh ac yomuhuc zéma melen énécmiyec; Ni acguc ac momacguc qesi énécmiwa nézégic nimmaguc neñ imuhucyanec némac kuc buñaguc ai yomi meanzua imi énézéman.

²⁵ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenñ igunec me ic igucnec? Imuhuc zéma qesiyu ienen eñawu ac yomuhuc eminiñgic; Kurumenñ igunec hayec zéni némac niñac ménda ninzéhégé migic zémac.

²⁶ Wañu ic embac ienen Yohaneac Anutuac kua meme ic zéma ninzéhégéanzu imuac niñ ic igucnec hayec zéwiñ zéni ionac niñac zénéñnina hirizac.

²⁷ Imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézégic; Ménda ninziñ. Imuhuc zégic duña Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni imuhucyanec némac kuc buñaguc iwawai yomi wañanzua imi ménda énézéman.

Niñ tohotoho hakawac qeqaiñ ac zéyec.

²⁸ Ini dimuhuc ninzu? Ic méñnéñ nañhéréra keric, naña walac iwac kemma ézéyec; Nañna gi erac kemma waiñ ai mena.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ménda kemman. Imuhuc zémaguc duña ewaya melemma keñec.

³⁰ Wañu mañgoc imi naña méñac muru kemma imuhucyanec ézéyec. Zéyu melemma zéyec; Mañgocna hia kemman. Wañu inéh imuhuc zémaguc ménda keñec.

³¹ Sucgiraiguc mérénéñ mañgocac ewa siñ méndacma wañec? Zéyu melemma zégic naña walac. Zégic Yesunéh énézéyec; Ni hélacnec énézézua, takis meme ic zéma hena yanda embac eneñ ini onogicma walac Anutuac héngalen amaiguc keremmu.

³² Yohananéh haka solañawac hena énézéman zé hayec. Wañu ini ménda

ninzéhégic, néñ takis meme zéma hena yanda embac eneñ ninzéhégic. Wañu ini haka imi hémmaguc kilendac ewagina ménda melemma ménda ninzéhégic.

Soukiwa ai ic biria

³³ Qeqaiñ ac mén zéwa niñgic; Ai miñina méñnéñ baec méñguc waiñ ai medacma demin meyu lelecgéyec. Wañu waiñ héla dokuya memeyawac hogoc mén meyacgéma imuaru galen meme ama héñgeña lesu herec mén megic eñec. Imuhuc wamma boñ meme ai ic ionac méraginaiguc haima baec méñu keñec.

³⁴ Kemma keru héla metocgémuac naléya ducñiyu welen qeqe ichéra ienen héla memu niñac boña meme ai ic ionac muru méli énécmiyu keñgic.

³⁵ Boña meme ai ic ienen welen qeqe ic énépésima mén humumia qegic, mén qehumugic, méñac hocnéñ héigic.

³⁶ Imuhuc wañgic muñguc welen qeqe ichéra zañgégina walac keñgic imi ogicma méli énécmiyu keñgic. Wañu séc imuhucyanec wañ énécmigic.

³⁷ Wañu tetecgiaiguc naña mélima yomuhuc zéyec; Ienen nañna imi eeya héimimu.

³⁸ Wañu boña meme ai ic ienen naña hémma yomuhuc zéma eminiñ wañgic; Ic yomi kecma ai yomuac mératéc meme ic wammac imuac hagic qeni humuyu mératéc aiya yomi neñaoc mewañ.

³⁹ Imuhuc zéma waiñ ai igucnec késama héréma séñganñeñ hiñgacma qehumugic.

⁴⁰ Imuac nalé méñac waiñ ai miñinanéh liliñgéma hamac imi boña meme ai ic imi dimuhuc wañ énécmimac?

⁴¹ Imuhuc zéyu melemma zégic; Ai ic biria imi humuc zérabéra mihicñi énécmima waiñ ai imi ai ic qacguc ai yawuñ nalé séc héla hianec haimimuac séc ionac méraginaiguc soukiwa niñac ai imi hai énécmimac.

⁴² Yesunéh muñguc toroqema zéyec; Ini kiwi téryaiguc ac mén yomuhuc hezac imi ménda oloñanzu? Mericqe ic eneñ hoc mén héñara mema gilic keñkeña iminéñ ama imuac hoc oruha wañec. Haka imi Miñ Kewuac murunec hicñiyu kicninanéh hénni welic welicgiguc wanzac.

⁴³ Imuac niñac ni énézézua, Anutuac héngaléñ ama areña yanda imi méragina igucnec onagicma baera ménac ic embac héla mihicñimu ionac méraginaiguc hai énécmiyu memu.

⁴⁴ Ic méñnéñ mén hoc imuac qahaiguc mayu zéñgédacmac. Wañu hoc iminéñ ic ménac qahaiguc mayu qéséñu bororoña wammac.*

⁴⁵ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneñ qeqaiñ ac imi eñañ niñ imuhuc zéyec imi niñtegicgic.

⁴⁶ Wañu ieneñ imi héná mén mihicñima Yesu késawiñ zé hochoc ai megic. Wañu ic embac ieneñ Yesu imi kua meme ic zéma nimmigic imuac niñac zénéñgina hiriyec.

22

Zammaréñ memec qeqaiñ ac.

¹ Yesunéñ acgina melemma muñguc qeqaiñ ac wamma yomuhuc énézéyec;

² Kurumeñac héngaleñ ama areña yanda imi ic kewu méñnéñ nañawac zammaréñ aria wammizac ésécnec.

³ Zammaréñ ariacwac hamu niñac kiwi oénécmiyec imi onac unurugic hamu niñac welen qeqehéra méli énécmiyu kemma énézégic, néñ ieneñ hawiñ zé ménda wañgic.

⁴ Wañu welen qeqe tosara muñguc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héihéré énécmiyi imi onac yomuhuc énézému; Ninzu! Ni mariawac nene yanda oma nuac burumakao zéma beric yañ haléc yandaguc qe oma iwawai moczoñ zéréñqéréñ wamma haidaczua imuac zammaréñ ariaciguc hagic.

⁵ Zéyu kemma énézégic, néñ gezac qeqe ménda wamma méñnéñ aiyaguc keñu, méñnéñ nénnagémba ai niñac keñec.

⁶ Wañu tosara eneñ ic kewuac welen qeqehéra imi énépésima zédesi énécmima unuhumugic.

⁷ Imuhuc wañgic ic kewu iminéñ qeri biric nimma yaré ic tuña mén méli énécmiyu kemma sac nene ic imi unudacma ama areñgina kumugic zedarec.

⁸ Wañu welen qeqehéra énézéma zéyec; Zammaréñ aria imi bec mézézéñgéwa hezac, néñ ic unuruyi imi eneñ eeginaguc ménda wanzu.

⁹ Imuac héná séraiguc kemma ic embac mihicñimu séc unurugic zammaréñ ariacwac hamu.

¹⁰ Imuhuc zéyu welen qeqe ic eneñ hénáiguc séc kemma ic embac hia me biria mihicñi énécmigic séc onagicgic hagic. Hama tacma keñgic zammaréñ aria ama imi kuaya qeyec.

¹¹ Wañu ic kewunéñ ic embac hama tacgic imi inicmañ zé éréma héñu ic méñnéñ owo malekuya séha ménda haima hama tarec.

¹² Taru ézéyec; Ala gi némac niñac zammaréñ ariacwac maleku ménda héima hazañ? Imuhuc qesimiyu ic imi ac mén zémañ zé osiyec.

¹³ Wañu ic kewu iminéñ welen qeqe ic yomuhuc énézéyec; Héná méria dérécgéma sénganegen siñi tunumaniguc giligic, imuaru siacma zéra kima tacmac.

¹⁴ Sasala unurugic, néñ gési énécmima énépésimacac séha imi éréhécdac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

¹⁵ Yesunéñ imuhuc zéyu tecgéyu Farisaio ic ieneñ amaginaiguc kemma azoroma acnéñ simba mén dimuhuc meni kimac zéma niñareñgégic.

¹⁶ Niñareñ géma eñañ tohotoho ichécgina zéma Herodeac ichéra tosara momacnec méli énécmigic Yesuac hama zégic; Kiwi ic, gi imi ic héla, Anutuac haka imi hélacnec ku nénécmianzañ. Gi ic inicmañ zé séwiginawac ménda héñanzañ imuac ic eñaña me mamaya ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda wañanzañ.

¹⁷ Imuac efima zéna ninni. Geñ niñna Kisawac* takis haianzañ imi héná ac logizac me qahac?

¹⁸ Zégic Yesunéñ ionac qeri biric imi niñtegicma zéyec; Ikoc ic ini némac niñac acnéñ simba menénzu?

* **21:44:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc kembra 44 yomi ménda hezac. Romawac ic kewu. Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

* **22:17:** Qac imuac hénia imi;

19 Takis bujawac soukiwa méné nézéna hémba zéyec. Zéyu Denarion momacguc mema hagic.

20 Wañu yomuhuc qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha zéma némac kiwi ogic hezac?

21 Zéyu zégic; Kaisawac, imuhuc zégic énézéyec; Imuac Sisawac buña imi Sisa mima, Anutuac buña imi Anutu mimu.

22 Imuhuc zéyu ieneñ welicgéma waima kenjic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

23 Ai meme imuaru Sadukaio ic humuc igucnec yacyac ménda hezac zéanzu imi eneñ Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

24 Kiwi ic, Mosenéñ yomuhuc nénézéyec; Ic méné nambéracya qahac humumac imi munianéñ qawéra mema darawac buña qeli mihicjimac.

25 Wañu sucninaiguc dac muna 7 kecgic dacginanéñ embac mema nambéracya qahac kecma humuyu, iwac iniña muniawac mériaiguc opocma keñec.

26 Andia zéma andiawac andia imuhucyanec wanjic kenju 7 moczoñ imuhuc wandacgic.

27 Imuac tetcgiaiguc embac imi acguc imuhucyanec humuyec.

28 Wañu ieneñ momac yanda embac imi megic imuac niñ embac imi humuc igucnec yacyarawac naléyaiguc 7 ionac murunec mérac iniña wammac?

29 Zégic Yesunéñ yomuhuc melemma énézéyec; Ini kiwi téreya me Anutuac kuha imi ménda niñasarima dindiñanec ménda niñyacgézu.

30 Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi ic me embac ménda meamumu. Imuaru imi zammaréñac buña qeénécmimia imi ménda hemac, néñ kurumeñac Anutuac kua meme uña ésécnec kecmu.

31 Wañu eneñ humuc igucnec yacyarawac Anutunéñ ac yomuhuc énézéyec imi ménda oloñgic?

32 Ni Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu zéyec imi ménda oloñ héñanzu? Anutu imi humuc ic ionac

Anutu qahac, néñ kic qeli ic ionac Anutu keczac.

33 Ic tunj yanda ieneñ Yesunéñ imuhuc ku énécmiyu nimma welicgéigic.

Héna ac eneña.

34 Yesunéñ acnéñ Sadukaio ic menéñqe énécmiyu ara melemmuac séc qahac wanec. Wañu imuac surucya imi Farisaio ic ieneñ nimma azorogic.

35 Azoroma ionarunec héna acac kiwi ic méñnéñ Yesu batucgé mima yomuhuc zéyec;

36 Kiwi ic, héna ac sugcinaiguc némac acnéñ eneña wanzac?

37 Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga moczoñnec qeri uñaga moczoñnec zéma niniña moczoñnec Miñ Kewu Anutuga siña nimmiwésémañ.

38 Héna ac iminéñ walac walac wanzac.

39 Séha imuhucyanec méné hezac imi yomuhuc; Gi genjac niñac siñniñ wanamuanzanj séc alagawac siñniñ wammiwésémañ.

40 Héna ac éréhéc imuaru mia héna ac tosara moczoñ zéma kua meme ic ionac ac moczoñ imi koro koroyawac nanzac.

Dawidiac naña imuac qesiqesi ac.

41 Farisaio ic azoroma kecgic Yesunéñ yomuhuc qesi énécmiyec;

42 Ini Kristoac† dimuhuc niñanzu? Mérac qelia? Zéyu zégic; Dawidiac qelia.

43 Zégic Yesunéñ énézéyec; Imuhuc wañu Dawidi i Uñanéñ ézéyu dimuhuc niñac Kristoac, Miñ Kewuna zémima yomuhuc zéyec?

44 Miñ Kewunéñ‡ nuac Miñ Kewuna ézéyec; Guac hazéchécgca hénagawac duandiaiguc tocgo énécmidacba tecgémac nalé sura imuac séc gi hama héinaiguc tachésémañ.

45 Dawidinéñ Kristoac Miñ Kewuna zémiyeciguc némaciguc iwac qelia wammac?

46 Imuhuc zéyu ic méné ara méné ménda melenec. Wañu nalé imuarunec éréma emma méñnéñ méné ac méné efima ménda qesimigic.

† 22:42: Mesiaawac. ‡ 22:44: Hebiraio aciguc; Yawenéñ.

23

Yesunéh Moseac héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic aciguc onoporec.

¹ Wañu Yesunéh ic tun zéma tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic imi Moseac tataciguc tacanzu.

³ Imuac niñ ac zéanzu imi moczon nimma tohodacmu, néñ wawañ memegina imi ménda méndacma wammu. Héna imi yomuhuc; Ieneñ ackuazéc imi kuanéh sac zéma ménda tohoanzu.

⁴ Wañu ieneñ hinac réwéria bisiqatéh wawañawac séc qahac imuhucya dércgéma ic onac huaginaiguc haimaguc eñac imi iwawai imuhucya meyacbiñ zé méragina merawa mén ménda haianzu.

⁵ Iwawai wañanzu imi moczon icnéñ inicsoromu niñac sac wañanzu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac katapaya meyandima zéwelecac niniñ héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc horuacnec meyandima haianzu.

⁶ Wañu ariaciguc azoroma tatac ou walac taczac imuac siña nimma tocgo-tocgo amaiguc ic kiwawac tatac imuaru tacbiñ zé wañanzu.

⁷ Nénnagémba sombeniguc méra qeque wañ énécmima kiwi ic zéénécmimu niñac wañanzu.

⁸ Wañu ini imi kiwi ic zéénécmimuac ménda wammu. Kiwi icgina imi momacguc sac keczac. Ini imi moczon dacmuna wanzu.

⁹ Wañu baeciguc ic méñac niñ mañgoc ménda zémimu. Onac mañgocgina imi momacguc sac kurumeniguc kecanzac.

¹⁰ Wañu galeñ zéénécmimu niñ ménda wammu. Galeñ momacguc sac keczac imi mia Kristo.

¹¹ Onarunec kunenjanéh tosara ionac welen qeque ic wammu.

¹² Méñnéñ mén eñeya niñac niñu eñu imi memamimac. Méñnéñ mén eñeya niñac niñu mamac imi meemmimac.

¹³ Saecginaguc, ini héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic

embac ionac kicginaiguc ini kurumenjac héngaleñ ama areña yandawac naguya imi hézicgéma namma eñañ ménda keremma ic tosara kerembiñ zé wanzu imi imuhucyanec ménda wai énécmigic kereñanzu.

¹⁴ (Ménda hezac.)*

¹⁵ Saecginaguc, ini héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ini ewa qeri melen melen ic momacguc mihicñiwiñ zé baec zéma kondun tiricma keñanzu, néñ méñnéñ ewaya melenu wagicma mebirigic sécgina onogicma geric siawac buña wañanzac.

¹⁶ Saecginaguc, ini ic kiwa, kicgina hilichiligia! Ini yomuhuc zéanzu; Ocmuñiguc koroma zéselimuiguc héla qahac wammac, néñ soukiwa goli ocmuñiguc hezac imuaru koroma zéselimuiguc imi ac iminéñ sipacgé énécmimac.

¹⁷ Ic qelaña zéma kic hilic ini! Némac iwawainéh kunen wanzac? Goli me goli météré mianzac ocmuñ imi mia?

¹⁸ Wañu mén yomuhuc zéanzu; Zaki téréyaiguc koroma zézé seli ac zéyu héla qahac wammac, néñ zaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac koroma zéseliyu ac iminéñ sipacgé mimac.

¹⁹ Kic hilic ini, némac iwawainéh kunen wanzac? Sese me sese météré mianzac zaki téréya imi mia?

²⁰ Imuac méñnéñ zaki téréyaiguc koroma zéselimaciguc zaki téréya zéma iwawai moczon imuac qahaiguc hezac imuac momacnec koroma zéselizac wammac.

²¹ Wañu méñnéñ ocmuñiguc koroma zéseliyec imi ocmuñ zéma mén ocmuñiguc kecanzac iorac muru koroma zéseliyec wanzac.

²² Wañu méñnéñ mén kurumeniguc koroma zéselimac imi Anutuac tatac zéma imuac qahaiguc tacanzac i acguc momacnec koroma zéselizac tanec wanzac.

²³ Saecginaguc, ikoc ic ini, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini miñsupe zéma zuazua héna héna imi méndéngic méra

* **23:14:** Kiwi méranéh ooya tosaraiguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic, kic welen wawaña ini! Ini malé ionac ama gericgina qécgéma kic welen wamma zéwelecgina mehorugima zéanzu. Imuac niñac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kunen yanda melen énécmimac.

éréhéc wañu imuacnec momacguc Miñ Kewuac buña haianzu. Wañu nêwécgeña héna acac héla yéwéria tosara, kekec solaña zéma goi héihéi zéma ninzén ninzén imi waidacgic. Wañu mén nêwécgeñawac tohoma mén nêwécgeñawac héñacya ménda memuac heyec.

²⁴ Ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma humumia imuhucya imi Anutuac gésima gilicgic keñanzu, néñ kamele yañ kuney yanda imuhucya imi eñaoc hémbaoc wamma qécgé énécmianzu.

²⁵ Saecginaguc ikoc ic, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini zéic sokoc séwéla sac zuacma imuac qeriaiguc imi hémbaoc zéma séwíac siñ imi tigid kuaya qeanzac.

²⁶ Farisaio ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc zéma zéic imuac qeria imi walac zuacsorocgéna séwéla imuhucyanec lalacnec wammac.

²⁷ Saecginaguc ikoc ic, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suañ mandéc ooya ésécnec séwéla imi héñsoroc sorocgia, néñ qeriginaiguc ic humumia ionac sicgina zéma iwawai gizon bazoná héña hénianéñ kuaya qema hezac.

²⁸ Ini imuhucyanec séwiginanéñ ic kicginaiguc solañanima keczu, néñ qerigina imi ikoc zéma héna ac logilogi imi koya qema hezac.

²⁹ Saecginaguc ikoc ic ini, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac kic suañ meyacgéma ic solaña niñqeli énécmiawac iwawai imi hiabianec mezericma kumugic nañanzac.

³⁰ Imuhuc wamma ini yomuhuc zéanzu; Yanda hécnina kecgic nalé imuaru kecbiñnec ieneñ kua meme ic unugic toroqema méranina ménda énécmiwiñnec.

³¹ Ini haka imuhuc wamma eñaoc kua meme ic unuañgic ionac qelihécgina keczu imuac héña imi kawéya qema zéasari amuzu.

³² Yanda hécgina képésic wañgic imuac séciguc wañgic kuaya qeyu!

³³ Mokoleñ, qaté mokoleñ imuac qeli ini, dimuhuc geric siawac buña zétecgé énécmimia imuacnec qiziziñgéma ogicma kemmu?

³⁴ Imuac mia ni nenaoc onac muru kua

meme ic zéma niñtegic qñtegic ic zéma héna acac kiwi ic imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara unuhumugic tosara iciguc unuhumugic tosara tocgotocgo amaginaiguc kémbiñnéñ unuma tauñ mén igucnec tauñ méñu ununesi wañ énécmima kemmu.

³⁵ Imuac niñac ic solaña Abelac sac igucnec hénima éréma ocmuñ téréya zéma zaki téréya sucgiraiguc qegic humuyec Bakaraiawac naña Zarakiaawac sac mayec nalé imuac suraiguc baeciguc sac solaña madarec imuac kitiwa moczon onac muru liliñgéma hamac.

³⁶ Ni hélacnec téñgéñ énézéwa, haka imuac bakia moczon hicñisai youmi onac muru liliñgéma hamac.

³⁷ Yerusalem, Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli énécmiyu hahaya imi hocnéñ énérianzan. Kuruc neñgianéñ merachéra qeñgananéñ tizozo énécmianzac ésécnec neñ hatac dahec guac qelihécgá tocgé énécmiman zé wañi? Wañu ini imuac ewa siñsiñ ménda wañañgic.

³⁸ Héngic imuac niñ amagina imi kisia wandaczac.

³⁹ Zéwa niñgic, ini hocnémma keñkecma keñkecgic naléya ducñiyu némma yomuhuc zému; Ohec wahec, Miñninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuñ téréya imi kisi kiyon wandacmac zéyec.

¹ Yesunéñ ocmuñ téréya igucnec mama keñu tohotoho ichéra ieneñ ocmuñ téréya ézégic hémmac niñac iwaru hagic.

² Imuhuc wañgic inéñ ac yomuhuc melemma énézéyec; Hélacnec énézéwa niñgic; Ini iwawai imi moczon hia hénzu? Wañu kecma imi moczon hézéngegic madaru hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Nalé tetecgiawac asé kiwiya.

³ Wañu Yesunéñ Oliwa ic baec boñaiguc emma taru tohotoho ichéra eñacnec éléñnec hama zégic; Zéna ninni. Némac naléiguc haka imi hicñimac. Wañu guac hahagawac zéma baec yomuac nalé

tetecgiawac séséc imi dimuhuc hicñiyu hémbin?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Kecma méñnéñ ikoc ménda wañ énécmimu niñac galeñ memu.

⁵ Ic sasalanéñ nuac qacnaiguc hama Ni Kristo* mianéñ zéma ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

⁶ Wañu yaré hélawac suruc zéma imuac luhuc ac momacnec nimmu. Wañu auriwu niñac galeñ mema kecmu. Iwawai imuhucya kilendac hicñimacac hezac, néñ imi tetecgia qahacnec.

⁷ Baec méñac ic embac ienen yacma baec méñac ic embac hazéc wañ énécmimu. Héñgaleñ ama méñac ic embac ienen yacma héñgaleñ ama méñac ic embac hazéc wañ énécmimu. Wañu baera baeraiguc béti hicñiyu nañ memac.

⁸ Wañu haka imi moczoñ azi kikiyawac hénihénia.

⁹ Wañu nalé imuaru ic embac eneñ ini zérabéraiguc onopocma unuhumumu. Wañu ini nuac qacna niñac wamma baec séc ic embac eneñ hazéc wañ énécmimu.

¹⁰ Wañu nalé imuaru ic embac sasalanéñ manam batuciguc mama unumac. Wañu eñac hésa amaiguc opocamuma hazéc wañamumu.

¹¹ Wañu kua meme ic ikora sasala hicñima ic embac sasala ikoc wañ énécmimu.

¹² Wañu hénia ac logilogi haka imi saiye ic embac sasala ionac goi héihéigina iminéñ sanjeñ qedacmac.

¹³ Wañu méñnéñ méñ nañseligiyu tetecgia hayu késayu kekec hémbénaña kecmac.

¹⁴ Wañu kurumeñac héñgaleñ amawac buña suruc hiabia iminéñ baec séc ic embac ionac muru zésaiguc kendacmaguc imuaru mia nalé tetecgia hamac.

Anutu zébiri qébiri wammimia.

¹⁵ Imuac niñ ini kua meme ic Danielnéñ zéyec séc Biria miñina iwawai mebirianzac iminéñ ocmuñ téreyaiguc nañu hémma niñtegicmu. (Olonzu ini hénia imi niñ asarimu.)

¹⁶ Nalé imuaru Yuda baeciguc kecmu imi eneñ baec boñraiguc néñgacdacmu.

¹⁷ Méñnéñ méñ ama qahaiguc nañkecmac imi iwawai ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁸ Wañu méñnéñ méñ aiguc kecmac imi maleku andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda lilingémac.

¹⁹ Nalé imuaru imi embac héřiginaguc zéma namu gumu énécmianzu ionac muru yéwéri yanda hicñi énécmima hemac.

²⁰ Ini zéwelecmigic, kia naléya me Sabata naléiguc haka imi hicñiwac niñac.

²¹ Némac niñ nalé imuaru réwéri kuneñ yanda hicñimac. Réwéri imuhucya imi baec kurumeñ zéyu hicñiyec imuarunec éréma deguc méñ ménda hicñiyec. Wañu imuac andiaiguc kecmu muñguc méñ imuhucya ménda hicñimac.

²² Wañu nalé imi ménda meho-tonjiwacnec séwiguc ic moczoñ humudacmunec. Wañu gési énécmimia ionac niñ wamma nalé imi meducñimac.

²³ Wañu nalé imuaru méñnéñ méñ énézéma Héñgic, Kristo† i you, me Kristo i erimi zégic, ménda ninzégému.

²⁴ Kristo ikora zéma kua meme ic ikora sasala hicñima séséc kuneñ yanda zéma haka méréra memu. Wañu wammuc séc wañu gési énécmimia momacnec mesoho énécmiwiñ zé batucgé énécmimu.

²⁵ Ninzu ni haka imi ménda hicñiyunec walac énézézua.

²⁶ Imuac mia baec kisiaiguc Kristo hicñima nanzac zémuiguc ménda kemmu. Wañu Kristo imi ama méñac qeriiguc taczac zégic imi acguc ménda ninzégému.

²⁷ Piliticnéñ néwéc Is iguc hicñima néwécgeñ Wes iguc kerezac ésécnec Icac Nañawac hama hicñi énécmimia imi tanec imuhucyanec wammac.

²⁸ Qamoc hezac imuaru kunta nei eneñ tocgému.

Icac Nañawac hahaya.

²⁹ Qenzeñ manzeñ yanda imi tecgémac nalé idacmuaru imi kaiwe sinjidéngéyu maso acguc asaha qahac wammac. Wañu

* 24:5: Hebiraio aciguc; Mesia imi halécnéñ météré mimia. † 24:23: Mesia.

ménni sikilu kurumenj igucnec tecgéma madacgic kurumenjac kuhanéj hirimac.

³⁰ Nalé imuaru Icac Nañawac sésécnéj kurumenjiguc wininiyu hémmu. Nalé imuaru baera baera ic embac enej siacma qacma namma Icac Nañanéj kuc yanda zéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu héndacmu.

³¹ Inéj témuj hétéj yandaguc kua meme uñahéra méli énécmiyu hamu. Hama gési énécmimia imi kurumenj néwéc néwéc baec wañgoña kembonj qahac igucnec moczonj tocgé énécmimu.

Fik icac pakenj ac.

³² Fik icac séséc imi niñarenjgému. Hawanéj dokuyaguc bébélacgia wañu haréña hicñiyu nalé geriwaguc ducñizac imi niñasarianziñ.

³³ Imuhucyanec ini haka imuhucya imi hicñiyu héndacma Icac Naña hosucginu hama naguiguc nanzac imi niñtegicmu.

³⁴ Ni hélacnec énézézua. Hicñisai youmi ménda qahac wandacmunec haka imi moczonj hicñidacmac.

³⁵ Baec kurumenj qahac wammac, néj nuac ackuazéc imi ménda qahac wammac.

Técnina nimma kecbijac hezac.

³⁶ Wañu imuac ai memeya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéj ménda ninzac. Kurumenjac kua meme uña me Naña acguc ménda ninzac, néj Mañgoc eñeyanec sac ninzac.

³⁷ Icac Nañawac hahaya imi Noawac naléiguc hicñiyec ésécnec hicñimac.

³⁸ Ic embac enej nene zéma waiñ doku nezéléléj wamma ic embac meamumanec kecgic doku qaonj hicñiyu Noanéj zéiciguc eñec.

³⁹ Ic embac enej ménda niñasarimanec kecgic doku qaonj luma kisañénécmima keñec. Icac Nañawac hahaya imi acguc imuac séciguc hicñimac.

⁴⁰ Nalé imuaru ic éréhéc aiiguc keric méj wagicma méj waiyu tacmac.

⁴¹ Embac éréhéc hoc hilañanéj héla qésémma taric méj wagicma méj waiyu tacmac.

⁴² Miñ Kewuginanéj némac naléiguc‡ hamac imi ini ménda ninzu imuac ini zenzenj qeli qeli kecmu.

⁴³ Ini hénia yomuhuc niñanzu; Ama méjac miñjananéj némac naléiguc kowu nene enej hamu imi nimbacnec zenzenj qeli qeli keru ama imi ménda hézénjéwunec.

⁴⁴ Wañu ini acguc zéréj qéréj wamma kecmu. Ini ménda nimmanec kecgic Icac Nañanéj hamac.

Welenj qeje ic héla zéma ikora.

⁴⁵ Mérénéj welenj qeje solaña zéma niñtegic qinjegicyaguc wañu gésimiyu miñjanawac murunec amayawac hénia géséhéra énépésima naléya méndacma nene yaka méndéj énécmimac?

⁴⁶ Miñjananéj hama welenj qeje ic imi haka imuhuc wamma keru hémmaciguc welenj qeje iwac muru mérianj hemimac.

⁴⁷ Ni hélacnec énézézua, imuhuc wañu miñjananéj iwawaiya moczonj welenj qeje iwac mériaiguc haimidacmac.

⁴⁸ Néj welenj qeje biria kecma qerianéj miñña imi focdac ménda hamac zéma,

⁴⁹ ai momachéra unuhéi wamma alahéra iniguc doku seli nema kecmac imi

⁵⁰ nalé méj ménda nimma kekera imuaru, wañu kaiwe kiwa méj ménda niñtegirec imuaru welenj qeje iwac miñjananéj hamac.

⁵¹ Hama elicgémima§ ikoc ic ionac séciguc bakia melej miyu imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

25

Embac buña qéénécmimia.

¹ Kurumenjac héngalenj ama imi embac seraña méra éréhécnéj eu buñagina mihicñiwiñ zé kifagina késama keñgic ésécnec.

² Wañu ionac murunec embac seraña méra méj imi qelaña, wañu embac seraña méra méj imi niñtegic qinjegic ginaguc.

³ Qelaña ienenj kifagina megic, néj dokuya ménda mema keñgic.

‡ 24:42: Me nalé kiwaiiguc. § 24:51: Kiwi tosaraiguc; Heriru éréhéc wammac.

⁴ Wañu embac niñtegic qinñtegic ginaguc ieneñ imi kiruñguc dokuya tima kifaginaguc momacnec késama keñgic.

⁵ Wañu eu buñagina imi naléya mehorugima éséñ éséñ hayu embac eneñ moczoñ gaunéñ qéléléñgé énécmiyu mama hegic.

⁶ Hegic siñi namuñaguc qac mén yomuhuc hicñiyec; Héngic, eu buñagina hazac! Focdac mama hama héihérémgic.

⁷ Imuhuc zégic embac serañ a eneñ moczoñ qelima yacma zéréñ qéréñ wamma kifagina mindiñgic.

⁸ Wañu qelañ a ieneñ niñtegic qinñtegic ginaguc ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi békemañ zé wanzac imuac dokugina kisima méndéñ nénécmigic.

⁹ Imuhuc zégic embac niñtegic qinñtegic ginaguc eneñ yomuhuc melemma énézégic; Méndemma haini ménda sécgé nénécmiyu neñañ moczoñ osiwiñ niñac. Imuac ini qisicnec amaiguc kemma sécgina boñ megic.

¹⁰ Imuhuc zégic ieneñ kifa dokuya boñ mewiñ zéma kemma kecgicnec suraiguc eu buñ a imi haréyu embac serañ a zéréñ qéréñ wamma kecgic ieneñ eu buñaginaguc momacnec zammaréñ ariaciguc kereñgic naguya héigic.

¹¹ Imuac andiaiguc embac serañ a tosara hama zégic; Miñ Kewunina Miñ Kewunina nagu imi aunénécmina.

¹² Zégic zéyec; Hélacnec énézéwa niñgic neñ ini ménda niñénécmizua.

¹³ Hénia imuac niñ ini zenzeñ qeli qeli kecmu. Ini imi némac naléiguc icac nañ a hamac imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa ménda ninzu.

Ai memeac sese Anutunéñ ewa hiawac nénécmiyec.

¹⁴ Imi mia ic ménéñ baec méñu kemañ zé welen qeçe ichéra unuruma iwawaiya hai énécmiyec ésécnec.

¹⁵ Ai memeac sécginawac énécmima ménac imi goli soukiwa méra mén, ménac imi éréhéc, ménac imi momacguc énécmima keñec.

¹⁶ Méra mén meyec inéñ focdac kemma soukiwa iminéñ iwawai boñ mema

nénagémba ai mema méra ménac séc mesaiyec.

¹⁷ Éréhéc meyec i acguc imuhucyanec wamma éréhécac séc mesaiyec.

¹⁸ Wañu momacguc meyec inéñ kemma baec éséma miñinawac soukiwa imi musañgéyu heyec.

¹⁹ Nalé horua tecgéyu welen qeçe ionac miñginanéñ liliñgéma hama iniguc momacnec tacma aigina dimuhuc megic imuac hénia zé qesiniñ wañec.

²⁰ Méra mén meyec inéñ méra ménac séc mesaima mema hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu gi nuaru goli soukiwa méra mén nénécmi, hénna neñ méra mén muñguc mesaima mezua.

²¹ Imuhuc zéyu miñinanéñ zéyec; Hiabia wañec, welen qeçe hiabia zéma ic héra, gi ai komora imi hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe néna.

²² Soukiwa éréhéc meyec i acguc hama zéyec miñna nuaru éréhéc nénécmi, hénna you muñguc éréhécac séc mesaizua.

²³ Zéyu miñinanéñ zéyec; Hiabianec wañec welen qeçe hiabia zéma ic héra, gi ai komora hiabianec menec imuac neñ iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe néna.

²⁴ Wañu momacguc meyec inéñ hama yomuhuc zéyec; Miñna gi imi ic selia, ménda himicma mema, ménda méndéñ énécmima tocgoanzañ imi ni niñasariyi.

²⁵ Imuac zénéñ hiri wamma kemma guac soukiwa imi baec qeriaiguc musañgéwa heyec. Guac iwawaiga yomi hénna.

²⁶ Imuhuc zéyu miñinanéñ melemma zéyec; Welen qeçe biria mézé titigaguc, gi nuac ninna ménda himicma mema, ménda méndéñ énécmima tocgoanzua tanec wañec?

²⁷ Imuhuc ninneciguc gi nuac soukiwa imi kiléñdac hofi amaiguc haiwañec ni liliñgéma hama soukiwa neñgocya zéma sisia momacnec mewinec.

²⁸ Imuhuc zéyu tecgéyu ai ic kiwa yomuhuc ézéyec; Momacguc iwarunec wagicma méra éréhéc késa keczac iwac mina.

²⁹ Iwawai hemimia inéj méñac késayu kindindiña wammac. Wañu ménda hemimia inéj komodia hemiyec imi acguc wagiru qahac wandacmac.

³⁰ Welen qeçe enomia yomi sénganjen sinji tunumañiguc nesigic hiñgacma imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

Baera baera zégési énécmimac.

³¹ Icac Naña eneya kiwi asahaguc kua meme uña moczoñ iniguc liliñgéma hama eneya tatac asahaguc imuaru tacmac.

³² Tacma baera baera ic embac hénia hénia eneya kic ségériaiguc tocgé énécmima rama galeñnéj rama zéma noniñ gési énécmianzu ésécnec gési énécmiyu enac enac nammu.

³³ Gési énécmima rama imi héiyaiguc noniñ imi kanayaiguc onopocmac.

³⁴ Nalé imuaru ic kewunéj héiyaiguc nanzu ionac yomuhuc énézémac; Nuac Mañgocnawac mériañ énécmimia ini haréma héngalen ama arena yanda baec kurumeñ zéyu híçñiyec nalé imuaru bec onac niñ wamma walac meyecac hezac imi mératéc késamu.

³⁵ Neñ yaka niñ humuwa gumu néngic. Wañu doku niñ humuwa doku hima néngic neyi. Wañu ic kian kecba héihéré néngic.

³⁶ Maleku niñac hocba maleku héinéngic. Hafi niyu néngalen wannéngic. Hésa amaiguc kecba hama néngic.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac solaña enej zégic; Miñ Kewu nini némac naléiguc gi yaka niñ humuna gémma gumugéñiñ? Némac naléiguc gi doku niñ humuna gémma doku hima géñiñ.

³⁸ Némac naléiguc gi ic kian kecba gémma héihéré géñiñ? Némac naléiguc gi maleku niñac hocna gémma maleku héigéñiñ?

³⁹ Némac naléiguc hafi giyec me hésa amaiguc tacna hagéñiñ?

⁴⁰ Imuhuc zégic ic kewunéj melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa niñic, ini ninzén ninzén dacmuna héçna you nanzu ionarunec mamayagina méñac iwawai wammigic imi nuac wañgic tanec wanzac.

⁴¹ Wañu inéj kanayaiguc nañgic ionac yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini wainémma Biria miñina zéma iwac kua meme uñahéra ionac niñac geric hémbénaña walac meyu heyecac hezac imuaru hiñgacgic.

⁴² Ni yaka niñ humuwa ini yaka méñ ménda gumu néngic. Doku niñ humuwa ini doku méñ ménda hima néngic.

⁴³ Ic kian kecba ménda héihéré néngic. Maleku niñac hocba maleku méñ ménda héinéngic. Hafi niyec me hésa amaiguc tacba ménda hama néngic.

⁴⁴ Wañu ienen imuhucyanec melemma zému; Miñ Kewu némac naléiguc génni yaka niñ humunec me doku niñ wannec me ic kian wamma hanec me séwi usu niñac wannec me yañ hafi giyec me hésa amaiguc tacna méra ménda géñiñ?

⁴⁵ Imuhuc zégic Ic kewunéj yomuhuc melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa, mamaya yomi ionarunec momacguc yomuac iwawai ménda wammigic imi mia nuac niñ ménda wañgic wanzac.

⁴⁶ Ini zérabéra tetcgia qahaciguc kereñgic, ic solaña yomi enej kecec hémbénañaiguc keremmu.

26

Yesu qehumuwiñ zé sasañgiaiguc eminimma niñarenégic.

¹ Yesunéj ac imi moczoñ zédaru tecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Ini ninzu ésécnec ai meme éréhéc hama kenju nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendoñ wammac. Wañu Icac Naña ic héngena wéndaraiguc qemu niñac wamma wai énécmimu.

³ Wañu nalé imuaru hofac oo ic eneña zéma ic embac ionac galen héçgina ienen hofac oo ic kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc togégic.

⁴ Tocgéma ikoc wammima Yesu imi éléñec késama qewiñ zéma sasañgiaiguc eminiñgic.

⁵ Eminimma yomuhuc zégic; Kendoñ yandaiguc imuhuc ménda wambiñ, ic embac ienen qewelon qema qetali nénécmiwu niñac.

Yesu Betania amaiguc halécnéj naecmimia wanec.

⁶ Wanu Yesunéj Betania ama arenaiuguc séwi wizi ic zémimia Simonac amaiguc tarec.

⁷ Tacma nene neyu embac méjnén iwac muru kemma haléc héménja hiabia, boja yanda imi iwac oruhaiguc qocgéma naecmiyec.

⁸ Imuhuc wanu tohotoho ichéra ienenéj héngic qerigina biriyu zégic; Némac niñac imi en audaczac?

⁹ Iminéj boja enenja mema ic maqeqeya énécmimacac séc wambacnec.

¹⁰ Imuhuc zégic Yesunéj bec niñtegicma yomuhuc énézéc; Ini némac niñac embac zéhési wammizu? Embac imi iwawai hiabia wan nénzac.

¹¹ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecmu, néj ni mia nalé séc iniguc ménda kecman.

¹² Embac imi haléc héménja hiabia séwinaiguc qocgé némma humuwa téngénémmu imuac mia zéréj qéréj wan nénzac.

¹³ Ni hélacnec énézézua, baecac qahaiguc imuac me imuac buja suruc hiabia yomi zéauma kemmu séc haka embac yominéj wanzac imi acguc énézégic niñqelimimu.

Yudanéj Yesu méraginaiguc opocman zé ewa momac wanec.

¹⁴ Nalé imuaru tohotoho ichéra 12 ionarunec méj qara Yuda Kariot inéj hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima énézéc;

¹⁵ Ni Yesu méraginaiguc opocba némac iwawai némmu. Imuhuc énézéc yu ienenéj soukiwa siliwa 30 migic.

¹⁶ Wanu ic imi nalé imuarunec Yesu méraginaiguc opocman zé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendoniguc momacnec tacgic.

¹⁷ Samén yisya qahac imuac kendon ducniyu tohotoho ichéra enenéj Seiyaiguc Yesu qesimima zégic; Nini deguc ama dimuaru nagu sacyaguc ogicma kenkenja kendon imuac yaka omézécéj wan gémbin?

¹⁸ Imuhuc zégic yomuhuc énézéc; Ini ama arenéj yandaiguc keremma ic méjac yomuhuc ézému; Kiwi icni-nanéj yomuhuc zézac; Naléna ducniyac imuac niñ tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendon imi guac amaiguc tacman.

¹⁹ Wanu tohotoho ichéra enenéj Yesu zéc séc nagu sacyaguc ogicma kenkenjawac kendon imuac nene imi memézécéj wan gic.

²⁰ Ama siniyu Yesu imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec nene newin zé tacgic.

²¹ Nene nema tacma yomuhuc énézéc; Ni hélacnec énézézua, onac murunec méjnén andé numac.

²² Imuhuc zéc yu tohotoho ichéra ienenéj ewa biric kunen yanda wamma enac enac qesimima kemma yomuhuc zégic; Min Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me?

²³ Wanu inéj yomuhuc énézéc; Niguc momacnec zéciguc yaka tindunégic inéj mia andé numac.

²⁴ Icac Naja imi kiwi téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac, néj Icac Naja andé qemac inéj saecyaguc wammac. Ic imi ménda hicniwacnec hia wambacnec.

²⁵ Imuhuc zéc yu Yuda kecma Yesu andé qeyec inéj yomuhuc melemma zéc; Kiwi ic, hélacnec ni qahac, imi ni me? Imuhuc zéc yu yomuhuc zéc; Gen gaoac imuhuc zézan.

Min Kewuac samén zéc yu héniyec.

²⁶ Wanu yaka nema tacgic Yesu samén mema mozoc ac zéma méndemma tohotoho ichéra énécmima zéc; Mema negic, yomi imi nuac séwi busuna.

²⁷ Imuhuc wammaguc sokoc mema ewa hia ac zéma énécmima zéc; Ini moczon yomi negic.

²⁸ Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai énécmiman zé ic embac sasala onac niñac pocgé énécmimia.

²⁹ Zéwa niñgic, ni deguc muarunec wain ic hésawac gocmia yomi mun guc ménda nema kecma nalé imuhucgen Man gocnawac héngalen ama arenéj yandaiguc iniguc wain qeliawac neman.

³⁰ Wañu mepé qepési legic mén héigic tecgéyu yacma Oliwa baec boñaiguc kenjic.

Yesunéh Petero bianjac ara ézéma goro ac wammiyec.

³¹ Wañu imuaru kemmanec Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Ni rama galenrina imi qewa rama tunja imi qeqelalan qedacmu. Imuac niñ deguc sinija ini moczon wainemma kendacmu.

³² Wañu humuc igucnec yacmaguc neñ mia kiwa meénécma Galilaia baeciguc walac kemman.

³³ Imuhuc zéyu Petoronéh ara melemma zéyec; Tosara eney moczon waigémbu, néné ni méndagucnec waigémman.

³⁴ Imuhuc zéyu Yesunéh zéyec; Ni hélacnec gézézua, sinji yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbéséman.

³⁵ Imuhuc zéyu Petoronéh zéyec; Giguc humuwic zé hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmann. Inén imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosia moczon imuhuyanec zédacgic.

Yesunéh Gesemane baec boñaiguc zéwelerec.

³⁶ Imuhuc zéma kemma kisi mén qara Gesemane imuaru keremma Yesunéh tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni eri kemma zéwelec wamma kecbanec ini yomuaru tackecmu.

³⁷ Imuhuc zéma Petero zéma Zebedaioc nanhéréra énépésima kenec. Kemma niñyéwérma ewa biric wañec.

³⁸ Wañu énézéma zéyec; Ewa qerinanéh humucac déciguc hosuc gémacac séc ewa biric kuneñ yanda wanzac. Imuac ini you niguc kic qeli tacmu.

³⁹ Imuhuc zéma eneyaoc komodia mén kemma mama sicgéyu kic ségéria baeciguc mayu yomuhuc zéma zéwelerec; Manjocna, hia wawanawac séc wañu qenzen manzen sokoc yomi ni nogicma kemmac. Wañu nuac sinjawac qahac, néné genja sinjawac séc wambéséman.

⁴⁰ Wañu imuacnec lilingéma tohotoho ichéra ionac hama iniru gau hekecgic

Petoro qesimima zéyec; Ini niguc kaiwe kiwa momacgucac séc zenzen qeli qeli kecmuac séc qahac wañec?

⁴¹ Manambatuciguc maunuwac niñac, kic qeli kecma zéwelec wañgic. Ewa qeriginanéh efizac, néné séwiginanéh kuha qahac wanzac.

⁴² Imuhuc zémaguc muñguc kemma yomuhuc zéweleru hatac éréhéc wañec; Manjocna, qenzen manzenac sokoc yomi ménda newaguc ménda nogicmacac hezaciguc, guac ewa sinja seligimac.

⁴³ Wañu lilingéma iniru kicgina yéwéria yanda wañu gaugina hekecgic.

⁴⁴ Imuhuc inicma onopocma muñguc kemma ac imuacnec zéma welerec. Weleru hatac haréwéc wañec.

⁴⁵ Weleru tecgéyu lilingéma tohotoho ichéra ionac hama énézéyec; Ini gaugina hezunec? Héngic nalé bec ducñiyu Icac Naña imi andé qema képésic ic ionac méraginaiguc oporu emmac.

⁴⁶ Yacgic kenni! Andé qeqe icna you hazac.

Andé qemiyu Yesu késagic.

⁴⁷ Ac imuhuc énézémanec nanu, tohotoho ichéra 12 ionarunec mén, Yuda imi hayec. Wañu i guc momacnec ic tun yanda, hofac oo ic kiwa zéma galen ienen méli énécmigic tewi luacginaguc hagic.

⁴⁸ Wañu andé qeqe ic iminéh séséc areñ mindinidacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic; Ic mén kiric nemiwa imi mia zéma késamu.

⁴⁹ Wañu ic imi focdac Yesuac muru hama Ohec wahec! Kiwi icna zéma kiric nemiyc.

⁵⁰ Imuhuc wañu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ala, néma haka wamman zé hazan haka imuac mia wambéséman. Imuhuc zéyu ic hagic imi eney hama Yesu késagic.

⁵¹ Imuhuc wañgic Yesuguc nanjic ionarunec méñnéñ méramma souya kupenja igucnec héréma hofac oo ic kuneñac welen qeqeya ménac gezawa qeriru mayec.

⁵² Imuhuc wañu Yesunéh zéyec; Souga kupenjaiguc haina hinjaru. Méñnéñ mén sougina hérému imi sou zéraiguc humudacmu.

⁵³ Ini ninjic neñ Mañgocna ézéwa deguc-dacmi kua meme uñahéra tuñ yanda 12 ogicma méli némmacac séc qahac wanzac me?

⁵⁴ Wañu neñ imuhuc wambinec, ackuazéc téréyanéñ imuhuc hicñimac zézac iminéñ dimuhuc héla héiwacnec?

⁵⁵ Imuhuc zéma ic tuñ ionac yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac sac nene énépésianzu ésécnec legic tewiginaguc hama népésiwiñ zé wanzu? Ni kaiweya kaiweya ocmuñ téréyaiguc tacma ic embac ku énécmiañi, wañu ini ménda népésigic.

⁵⁶ Wañu haka yomi kua meme ic ionac kiwi imi héla héimac niñac yomuhuc hicñizac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ moczoñ Yesu waimima néngacdacgic.

Yesu hofac oo ic enejaginawac wésiaiguc nañec.

⁵⁷ Yesu késagic ieneñ héréma hofac oo ic kunenñina Kayafawac ama kewuyaiguc kenjic. Wañu imuaru mia héna acac kiwi ic zéma galen eneñ tocgéma tacgic.

⁵⁸ Wañu Peteronéñ andéginu Yesu lakec méndacmima hofac oo ic kunenñina iwac demin qeriaiguc kereñec. Keremma demin galen ionac sugginaiguc tetecgiaiguc dimuhuc wammimu imi hémmañ zé tarec.

⁵⁹ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma ic kiwa moczoñ Yesu qehumuwiñ zé ikoc ac tosara qemuac séc mén mihicñiwiñ zé hochoc ai megic.

⁶⁰ Wañu héipuc ic ikora sasala wéséginaiguc hama nañgic, néñ ara mén ménda mihicñigic. Wañu imuac andiaiguc ic éréhéc wéséginaiguc hama nañoc.

⁶¹ Namma yomuhuc zéyoc; Ic yominéñ yomuhuc zéyec; Ni Anutuac ocmuñ téréya héwuratima ai meme haréwéc imuac qeriaiguc muñguc memizicgémanñac séc.

⁶² Imuhuc zéyic nimma hofac oo ic kuneñ imi yacma Yesu qesimima zéyec; Ac bakia mén ménda zéwésémañ? Hazéc wañgemma zézaoc ac imi némac ac?

⁶³ Qesiyu Yesu imi ara qaiyu nañu hofac oo ic kunenñinanéñ ézéma zéyec; Anutu kerecac keczac iwac qaciguc hélacnec

zéselimaguc zéna ninni, Gi imi Anutuac Nañu Kristo me qahac?

⁶⁴ Qesiyu Yesunéñ melemma zéyec; Geñ mia bec zézañ, wañu zéwa ninjic andiaiguc Icac Nañu ni imi Kuc buñayaguc iwac méra héi igucnec tacma kurumenñac hosusu qahaiguc namma hawa néndacmu.

⁶⁵ Imuhuc zéyu hofac oo ic kunenñinanéñ malekuya muzuracgéma zéyec; Ic yomi Anutu zébiri mizac, imuac némac niñac muñguc héipuc ic tosara mihicñiwiñ zé wambinñ? Ninzu, eneyaoc mia Anutu zébiri miyu nindaczu.

⁶⁶ Imuac ini dimuhuc ninzu? Qesiyu ieneñ zégicnéñ; Ic yomi humucac buña.

⁶⁷ Wañu Yesuac kic ségériaiguc sépéccgé héima méragina misicgéma qegic. Wañu tosanéñ nekañaguc otoma zégic;

⁶⁸ Gi Kristo wanzañiguc zéhicñina, mérénéñ guzac?

Peteronéñ Yesu qaecgé miyec.

⁶⁹ Nalé imuaru Petero imi demin qeriaiguc tarec. Taru welen qeque embac ménnéñ iwac muru hama zéyec; Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecnecc.

⁷⁰ Wañu inéñ tacgic moczoñ yanda ionac kicginaiguc qaecgéma zéyec; Gi némac arawac zézañ imi ni ménda niñacgézua.

⁷¹ Imuhuc zéma sañgulañaguc keñu embac ménnéñ hémma ic embac imuaru nañgic imi énézéma zéyec; Ic yomi Nazarete ic Yesuguc kecañec.

⁷² Imuhuc zéyu Peteronéñ muñguc zéselima zéyec; Ni ic imi ménda ninzua.

⁷³ Imuhuc zémaguc komora mén nañu tosara imuaru nañgic ieneñ hosuru kemma Petero ézégic; Hélawac gi ionac areñ igucnec, némac niñ acgawac taneranéñ zéhicñi gézvac.

⁷⁴ Imuhuc zégic inéñ hénima saecgé amuma zéselima zéyec; Ni ic imi ménda nimmizua. Imuhuc zéteccgéyu nalé idacmuaru kuruc qarec.

⁷⁵ Qaru Petero imi Yesunéñ ac yomuhuc ézéyec imi niñqeliyec; Kuruc ménda qarunec hatac haréwécac séc ni qaecgé némbésémañ. Imuhuc niñqelima sénganñen hiñgacma siac howuc siac siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma kenjic.

¹ Ama ewiaiguc hofac oo ic kiwahécgina zéma galen enen ewa momac wamma Yesu humuciguc opocbiñ zé tocgéma em-iniñgic.

² Wañu zétecgémaguc dérécgéma héréma kemma baec galen Pilatoac méraiguc opocgic.

³ Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec inen héñu Yesu imi késpedesiraguc zéma zétecgégic niñu ewaya liliñgyu nimbiri amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ionac muru mema kenjec.

⁴ Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic késpedesic qahac iwac sac haima boña mema késpedesic wañi. Imuhuc zéyu ienen imi nonac ai qahac geñgaoc mindiñina zégic.

⁵ Imuhuc zégic siliwa soukiwa imi giliyu ocmuñ téryaiguc enu kemma eneya ewa sac neyec.

⁶ Wañu hofac oo ic kiwa ienen soukiwa imi medacma zégic; Soukiwa yomi imi sac boña, sokociguc haiwiñ imi hena ac sigimac.

⁷ Imuhuc zéma ewa momac wamma soukiwa iminén kewuc meme ic ménac baec mén ic kian ionac kicsuan buñawac boñ megic.

⁸ Hénia imuac niñac nalé imuacnec éréma hama deguc baec imuac Sac Baera zéanzu.

⁹ Haka imuhuc hicñiyu kua meme ic Yeremianén zéyec ac yominén hélaguc wañec;✠ Israel ic enen buñawac zéyec siliwa soukiwa 30 imi mema

¹⁰ Miñnanén nézéyec ésécnec kewuc meme ic ménac baec boña niñac haimigic.

Pilatonén Yesu qesimiyec.

¹¹ Wañu Yesu imi Pilatoac kiwaiguc nañu qesimima zéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic kewu me? Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Geñgaoc zézan.

¹² Wañu hofac oo ichécgina zéma galen ienen ac séwélaiguc haima zégic acgina ménda melenec.

¹³ Wañu Pilatonén qesimima zéyec; Gi hazéc wañgemma héipuc ac sasala zézu imi ménda ninzan?

¹⁴ Zéyu ara ménac mén, ac bakia mén ménda zéyec. Imuhuc wañu baec galen imi kilen welicgéyec.

Baraba me Yesu?

¹⁵ Kendon séc baec galen iminén ic embac ionac ewa siñ tohoma hésa ic mén hulacmiyu hiñgacanec.

¹⁶ Wañu nalé imuaru hésa ic mén qara kenkenja kerec, iwac qara imi Baraba.

¹⁷ Wañu ic tocgodacma nañgic Pilatonén qesiéncmiyec; Mérac hulac énécmiman niñac wanzu, Baraba me Yesu Kristo zéanzu imi mia?

¹⁸ Ic imi Yuda ic ienen Yesu en nimbupuc wamma iwac muru opocgic imi niñtegicma imuhuc qesiéncmiyec.

¹⁹ Wañu Pilato imi zégési tatacyaiguc tacmanec keru iniñanén ac haima zéyec; Gi ic solaña iwac mia haka mén ménda wammiwésémañ, ni deguc siñia gau hémma iwac niñac niñyéwéri kunen yanda mihicñizua.

²⁰ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma galen ienen Baraba hulac énécmima Yesu qegic humumac niñac ic embac tuñaguc zéqafen wañ énécmima zégic.

²¹ Wañu baec galenén muñguc qesiéncmima zéyec; Sugira igucnec mérac mia onac niñ wamma hulacmiman zé wanzu? Zéyu zégic; Baraba!

²² Zégic Pilatonén énézéyec; Wañu Yesu Kristo zémianzu i deic wammiman? Imuhuc zéyu moczon zégic; Imi iciguc biriñnéñ qegic.

²³ Imuhuc zégic baec galenén muñguc qesiéncmiyec; Némac késpedesic niñ? Imuhuc zéyu ienen muñguc yanda qac gigilanéma zégic; Iciguc qegic!

²⁴ Imuhuc wañgic Pilatonén mebélacgé énécmiman zé osiyec, nén néwécgeña qewelonén hénima yacman zé wañu ic embac kicginaiguc dokuguc méria zuacma zéyec; Iwac sac kitiwa imi enaoc huamu.

²⁵ Imuhuc zéyu, ic embac moczon yanda melemma zégic; Iwac sac kitiwa imi

✠ 27:9: Yer 18:3, 32:6

melenja neñañ zéma qelihécnina qacni-naiguc enu.

²⁶ Imuhuc wañgic Baraba imi ionac niñ wamma hulacmima Yesu likuñ zérágucnéñ qegic iciguc qemu niñac téngiñ ic ionac méraginaiguc oporec.

Téngiñ ic eneñ Yesu zédesi wammigic.

²⁷ Imuhuc wañu baec galenac téngiñ ichéra ieneñ Yesu wagicma baec galenac ama kewuya imuac demin qeriaiguc emma zégic téngiñ ic moczoñ iwac muru hama lelecgéma nañgic.

²⁸ Wañu séwi usuya moczoñ hetecgéma maleku pésianec mén héimigic hiñgarec.

²⁹ Hiñgaru hésa waiyaguc imi mis-icgéma oruhaiguc haigic hiñgarec. Wañu uñ qaulalea mén miyu méra héiyanéñ késama nañec. Imuhuc wammima wésiaiguc simiñ héima zédesi wammima zégic; Ohec, Yuda ic ionac ic kewu!

³⁰ Imuhuc wamma sépécgé héimima uñ qaulalea imi wagicma iminéñ oruhaiguc qegic.

³¹ Qema zédesi wammigic tecgéyu maleku pésiha imi hetecgéma eneña séwi usu imi héimima iciguc qewiñ zé wagicma kenjic.

Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic.

³² Wagicma kemma hénaiiguc ic mén mihicñigic qara Simon Kirene ama areñ igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic héñgeña wéndara wagicma huayec.

³³ Wañu kemma baec mén qara Golgota (Neñañ aciguc oruc sic) imuaru kenjic.

³⁴ Kemma imuaru waiñ doku selia howuraguc mesohoma Yesu gumuwiñ zégic nenimma waiyec.

³⁵ Wañu iciguc biriñnéñ qegic nañu malekuya imi sumbic néma méndémma késagic.

³⁶ Wañu mama tacma galen memima kecgic.

³⁷ Wañu oruha hanecgen héniaya yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu Yuda ic ionac ic kewu.

³⁸ Wañu Kowu nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec iciguc uruma mén imi ic héñgeña wéndara méria héiigucgen,

mén imi ic héñgeña wéndara méria kanaiguc gen urugic nañoc.

³⁹ Wañu ic embac héná imuaru kenja wañgic imi eneñ orucgina gilima zébiri migic.

⁴⁰ Gen mia Anutuac ocmuñ téreña héwuratima muñguc ai meme haréwécac qeriaiguc memizicgéman zéneç. Gi Anutuac Naña wanzañiguc metecgé amuma ic igucnec mana.

⁴¹ Wañu hofac oo ichéçgina ieneñ acguc héná acac kiwi ic zéma qeria galen iniguc momacnec imuhuyanec zébiri mima zégic.

⁴² Ic imi ic tosara añgéngina tiénécmanec, néñ eneña añgéña tiamumacac séc qahac wanzac. Inéñ mia Israel ionac Ic Kewu wanzac, imuac ic igucnec mayu hémma ninzégé miwiñ.

⁴³ Inéñ Anutuac muru héima namma ni Anutuac Naña zéañec imuac waini inéñ iwac ségiségi wanzaciguc metecgé mimac.

⁴⁴ Wañu ñuña kowu ic éréhéc Yesuguc momacnec biriñnéñ iciguc urugic imi ereñ imuhuyanec zébiri miyoc.

Yesu humuyec.

⁴⁵ Wañu gau komoc wañu baec yanda baec siñidéngéma kenkeçma maria haréwéc wañec.

⁴⁶ Wañu kaiwe kiwa haréwéc imuaru Yesunéñ kucnec qacma zéyec; Eli Eli lama sabaktani. Héniá imi Anutuna Anutuna némac niñ wainénzan?

⁴⁷ Wañu imuaru nañgic ionarunec tosanéñ nimma zégic; Ic yomi Eliawac qaczac.

⁴⁸ Wañu ionarunec ménnéñ nimma usuñec kemma konduñ kagali mén mema waiñ howuraiguc tinduñgéma uñ tasiaiguc haima Yesu gumuyec.

⁴⁹ Gumuyu tosanéñ zégic waina Elianéñ hama metecgémac me qahac imi hénni.

⁵⁰ Wañu Yesu muñguc kucnec qaru uñaya waimiyec.

⁵¹ Waimiyu ocmuñiguc maleku nezic nezicgia yanda imi ounec zuracgéma mama emu tecgéyu éréhécnec wañoc. Wañu nañ meyu baec hiriyu hocnéñ téma waiyec.

⁵² Wañu kic suañ hema keñec imi kuaya aṅgéyu ic téréya bec nec humugic ionarunec sasalanéñ qelima yacgic.

⁵³ Wañu Yesu imi humuc igucnec yaruguc ieneñ kicsuañ igucnec éréma ama areña yanda téréyaiguc keremma ic sasala hicñi énécmigic.

⁵⁴ Téñgiñ ic galeñgina zéma ichécgina Yesuac galeñ nañgic ieneñ imi nañ meyec imi zéma haka hicñiyec imi hémma namma zénéñgina kuney yanda hiriyu zégic; Ic yomi hélacnec Anutuac naña kerec.

⁵⁵ Wañu embac sasalanéñ Galilaiianec Yesu welen qemima méndacmima hagic imi eneñ lakecaru hémma nañgic.

⁵⁶ Sucginaiguc imi Maria Makdalanec zéma Maria mén Yakobo Yosefe iorac neñgocgira zéma embac mén Zebedaioc nañhéréra iorac neñgocgira momacnec kecgic.

Yesu kic suañiguc haigic.

⁵⁷ Ama mari wañu Arimataia ama igucnec ic mén Yosefe zémimia hayec. Ic imi soukiwa zéma hinac yandayaguc, wañu i acguc Yesuac tohotoho icya kerec. Qara imi Yosefe.

⁵⁸ Inéñ hama Pilatoac kemma Yesuac qamoc imi nénna zéma qesimiyu Pilatonéñ mimuac niñ énézéyec.

⁵⁹ Wañu Yosefenéñ qamoc imi mema kemma maleku lalaha qelianéñ osoyec.

⁶⁰ Osoma eneya kic suaña qelia hociguc kifaña mihicñima mézézéñgéyu heyec imuaru haima hoc yanda mén qililingéyu kic suañ kuaya nezicgéyu waima keñec.

⁶¹ Wañu Maria Makdalanec zéma Maria mén iereñ kic suañ imuaru kemma imuac néwécgeñaiguc tacma héñoc.

Kic suañ imi awima nañgic.

⁶² Sabata naléyawac zéréñqéréñ naléya imi siñjima gianjiyu ai meme mén wañec. Nalé imuaru hofac oo ichécgina zéma Fari-saio ic azoroma Pilatoaru keñgic.

⁶³ Kemma zégic; Miñ Kewu, ic ikora imi qeli qeli kerec nalé imuaru yomuhuc zéyec imi niñqelima ninziñ; Ai meme haréwéc imuac andiaiguc humuc igucnec qelima yacmañ.

⁶⁴ Imuac zéna, kic suañ imuac ai meme haréwéc séc galeñ memu. Tohotoho ichéra ieneñ kemma qamoc imi kowu mema kemma inéñ humuc igucnec qelima yarec zéma ic embac énézémuiguc imi manam batuc andiaiguc hicñimac iminéñ bec nec hicñiyec imi ogicbac niñac.

⁶⁵ Imuhuc zégic Pilatonéñ melemma zéyec; Onac muru galeñ meme ic keczu imuac kemma kucginawac séc galeñ mema nammu.

⁶⁶ Imuhuc zéyu ieneñ enañ galeñ meme icgina iniguc kemma hoc hilaña asé kiwi haima galeñgégic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata kendoñ tecgéyu Sondaiguc ama gianjimañ zé wañu Maria Makdalanec zéma Maria mén iereñ kicsuañ hémbic zéma keñoc.

² Keñic nañ yanda, nañ geriwaguc meyu Miñ Kewuninawac kua meme uñanéñ kurumenéñ igucnec mama kicsuañiguc hoc yanda imi qililingéyu keñu imuac qa-haiguc emma tarec.

³ Tanera imi qilitik asaha éséc nec, malekuya imi komboc éséc nec lalac lalac wañec.

⁴ Wañu galeñ meme ic galeñ mema nañgic imi zénéñgina hiriyu awacwalima ic humumia éséc wandacgic.

⁵ Wañu kua meme uñanéñ embac érézéma zéyec; Iri imi bacgira ménda yandiyu, Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc imi ni ninzua.

⁶ I you qahac, énézéyec séc bec yaczac. Hama duña heyec imi héñic.

⁷ Hémma foc tohotoho ichéra ionac kemma yomuhuc énézéma zémaoc; Yesu humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc walac kenzac, imuaru kemma mi-hicñi mimu. Gezac qézéñ ac imuac mia érézéwa ninzaoc.

⁸ Imuhuc zéyu embac éréhéc imi zénéñgira hirima heyunec ségiséginéñ sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énézéwic zé usuñ nec keñoc.

⁹ Imuhuc wamma keñkeric Yesu eneyaoc hicñi érécmiyec. Luae orac muru zéma

érezéyu ieren iwac muru kemma hénia selianec késama sicgémima mepési miyoc.

¹⁰ Imuhuc wanjic Yesunéh érézéma zéyec; Bacgira ménda yandiyu. Kemma dac munahécna Galilaia baeciguc kemmu niñ énézémaoc. Imuaru mia ni némmu.

Galeñ meme ic eneñ suruc wanj énécmigic.

¹¹ Embac éréhéc imi héniaiguc kenjicnec galeñ meme ic tosanéñ ama areña yandaiguc keremma haka hicñiyec imi moczoñ hofac oo ic kiwa éréhécgina érézédacgic.

¹² Héfac oo ic kiwa ieren galeñ iniguc tocgéma eminimma galeñ meme ic soukiwa eñeña énécmima yomuhuc zégic;

¹³ Ini yomuhuc mia zému; Siñiya gau heni tohotoho ichéra ieneñ hama i kowu huama kenjic.

¹⁴ Wanju ac suruc iminéñ baec galeñac muru kenju nimmaciguc imi neneñ ewaya meni niñu sécgémac. Imuac mia ini ewa goro ménda wammu.

¹⁵ Imuhuc zégic galeñ meme ic imi soukiwa imi mema zéqindiñi wanj énécmigic séc zégic éréma deguc ac iminéñ Yuda ic ionac muru saima hezacnec.

Tohotoho ichéra ai memu niñac méli énécmiyec.

¹⁶ Wanju tohotoho ichéra 11 imi Galilaia baeciguc kemma baec boña mén Yesunéh énézéyec imuaru eñgic.

¹⁷ Emma Yesu hémma mepésimigic, néñ tosara imi niñ éréhéc wanjic.

¹⁸ Wanju Yesu hosucginaiguc hama zéyec; Baec kurumeneñ imuac kuc buña imi moczoñ néndac néndara wanzac.

¹⁹ Imuac ini kemma baera baera ic embac Manjoc zéma Naña zéma Uña téréya qacninaiguc doku naec énécmima

²⁰ ackuazéc énézéyi imi moczoñ ku énécmigic imuac séciguc kecma tohotoho ic wandacmu. Ninzu, ni iniguc nalé séc kecba nalé tetecgia hamac.

Mareko

Doku naec ic Yohanenéh Yesuac hénaya meyec.

¹ Anutuac Naña, Kristo Yesuac buña suruc hiabia imuac hénihéniya.

² Anutuac tilij tilij ic Yesaianéh yomuhuc oyec hezac; Ninna, neñ ac welen qeqena méliwa, walac hama guac hena memac.

³ Ic mén baec kisiyaiguc qaczac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindiñigic kondona wañu.

⁴ Oyec hezac imuac séc, Yohanenéh baec kisiyaiguc wininiyec. Wininima Anutunéh ic embac késpedesgina wai énécmimac niñac ewa qeri melen melenac ara zéau énécmima doku naec énécmiyec.

⁵ Wañu Yuda baec séc zéma Yerusalemiguc tun yanda kecgic ienen moczon iwaru kemma késpedesgina zéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁶ Yohane i maleku kamele yañ zuacnénnec meyacgégic imi héima rikuna yañ séwéla néñec meyacgégic imi kembajaiguc zikima gaoc zéma morombazecac dokuya nema kecañec.

⁷ Wañu inéh yomuhuc zéma zéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanéh ni nogiczac. Wañu nidac imuhucyanéh sigéma iwac hena usuyawac hésaya hulaçmañac séc qahac.

⁸ Ni dokunéh naec énécmizua wañu inéh hama Uña Téréyanéh naec énécmimac.

Yohanenéh Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac mén mayec.

⁹ Wañu nalé mén suraiguc Yesu Galilaia Nazarete ama areña waima hayu, Yohanenéh Yodan dokuiguc doku naecmiyec.

¹⁰ Wañu doku igucnec éréyu imuarunec kurumen añgyu Uña imi kembo nei ésécnec wamma iwaru mayu héñec.

¹¹ Wañu kurumen igucnec ac mén yomuhuc mayec; Gi nuac Naña, guac muru ewana kuneñ yanda hezac. Guac niñ ewa qerinanéh ségiségi yanda wanzac.

Biria miñinanéh Yesu batucgéyec.

¹² Wañu nalé imuaru Uñanéh Yesu wagiru baec kisiyaiguc keñec.

¹³ Wañu baec kisiyaiguc sini kaiwe 40 keru Biria miñinanéh batucgéyec. Wañu haséh yañ iniguc keru kua meme uña enen galeñgé migic kerec.

Yesunéh aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyec.

¹⁴ Wañu Yohane hésa amaiguc opocgic kerec. Imuac andiaiguc Yesunéh Anutuac buña suruc hiabia zéauma zéauma Galilaia baeciguc keñec.

¹⁵ Wañu inéh yomuhuc zéyec; Nalé imi ducñiyu Anutuac héngalen ama areña yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buña suruc hiabia imi ninzéngegic.

¹⁶ Kecma Yesunéh Galilaia doku kondun giñgiña wagicma keñec. Keñu Simon zéma iwac munia Anderea ieren ufigiria konduniguc gilima nañic irirec. Ic éréhéc dac muna imi lambéc héréhéré ic, imuac niñac ai imi mema keroc.

¹⁷ Wañu Yesunéh yomuhuc érezéma zéyec; Hama ni méndacnéñic ic embac héréhéré ai érécmiwa.

¹⁸ Zéyu imuarunec ieren ufigira waima méndacmiyoc.

¹⁹ Wañu baec imuarunec komora mén kemma Zebedaioc nañhéréra, Yakobo zéma munia Yohane iriru, ieren zéiciguc ufigira qalicgéma taroc.

²⁰ Taric nalé sosola qahac ururuyu, mañgocgira Zebedaioc zéma ai ic tosara énépésigic imi zéiciguc wai énécmima méndacmiyoc.

Yesunéh uña biria mén nesiyec.

²¹ Wañu ienen Kafanaum ama areña yandaiguc keñgic. Kemma Yesunéh Sabata nalé téréya bec hayu tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec.

²² Kuénécmiyu niñgic tanera imi hena acac kiwi ic ésécnec qahac, néñ ic kuc buña yandayaguc ésécnec ku énécmiyec. Imuac niñ ic embac ienen ac zézéyawac niñac welicgégic.

²³ Wañu nalé imuaru tocgotocgo amagina qeriaiguc ic uña biriaguc mén kerec. Wañu inéh yomuhuc zéma qarec;

24 Yesu Nazarete ama areña igucnec, gi niniguc némac wammañ zé wanzañ? Gi nini mebiri nécnécmimañ zé hazañ? Ni ninzua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia.

25 Imuhuc zéyu Yesunéñ ac geriwaguc zémima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna.

26 Imuhuc zéyu uña birianéñ ic hérékeñ héréha wammima qac biricbiric qacma éréma keñec.

27 Éréma keñu ic embac ieneñ welicgéma eminiñ qeminiñ wamma zégic. Haka imi némac haka? Ku nénécmiyu ninni tanera mén wanzac. Imi sac qahac, kuha eñeña, ic imi kuc buña yandayaguc. Uña biria ac énézéyu ieneñ kuaya tohoanzu.

28 Wañu iwac ac surucya imi Galilaia ama baec séc focdac sécgédarec.

Yesunéñ ic embac sasala hénima mehiaru énécmiyec.

29 Wañu tocgotocgo amagina waima kemma Yakobo zéma Yohane iriguc Simon zéma Anderea iorac amaiguc eñgic.

30 Wañu Simon howuhaya séwi geric wammiyu heyec. Wañu Yesu amaiguc eñu foc ézégic.

31 Ézégic iwaru kemma mériaiguc késama méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma nene gumu énécmiyec.

32 Wañu kaiwe kiwa sima hiñgaru ama sinjiyec. Sinjiyu ic hafiginaguc zéma ic uña biriaginaguc moczoñ onagicma iwaru hagic.

33 Wañu ama areña yanda imuac hénaríñ moczoñ nagu kuayaiguc tocgédacgic.

34 Wañu inéñ ic sasala hafi hénia héniaiguc mehiaru énécmiyec. Énécmima uña biria sasala momacnec nesi énécmiyu mama keñgic. Wañu uña biria ieneñ héniaya niñgic, imuac niñ héniaya ménda zéaumu niñac neñ héiéncmiyec.

Yesunéñ baec kisiaiguc welerec.

35 Sinjunc yanda sinji bakia tarunec, Yesu imi yacma hiñgacma baec kisiaiguc kemma welerec.

* 1:40: Kiwi tosaraguc; lepra wizi.

36 Weleru Simon zéma ic tosara i guc kecgc ieneñ Yesu hocma keñgic.

37 Kemma mihicñima yomuhuc ézégic; Ic embac moczoñnec guac hocgémma keczu.

38 Imuhuc zégic énézéma zéyec; Neñañ baec méñu kenni. Kemma tauñ tosara hosuc hosuc hezac séc lelecgéwiñ. Lelecgéma imuaru momacnec neñ ackuazéc zéaumañ. Ni imuac mia mayi.

39 Wañu inéñ Galilaia ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéma ic embac tosara uña biriagina nesi énécmiyu mama keñgic.

Ic mén wizi seliaguc mehiaruyec.

40 Wañu ic mén wizi seliagucnéñ* iwaru hama simiña héima welecma yomuhuc ézéyec; Ninna hia wañu, hia mehiaru némbésémañ.

41 Imuhuc zéyu Yesunéñ wésia kileñ wañu méria suluma ic imi osima yomuhuc ézéyec; Ni imuac wanzua, hiaruna.

42 Imuhuc zéyu imuarunec lepra wizi selia imi waimiyu séwiya hia wañec.

43 Wañu imuarunec Yesunéñ ic imi mélima ac zézé selia yomuhuc wammima zéyec;

44 Ninzañ, gi imuac ac suruc ic mén ménda énézézésémañ. Gi deguc hofac oo ic iwac muru kemma ézéna hémmac. Wañu Mosenéñ ackuazéc zéyec hezac ésécnec sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma ic eneñ hafiga hiaruyec imi niñtegicmu.

45 Wañu ic inéñ kemma efefianec zéauyu suruc imi sécgédacma keñec. Wañu hénia imuac niñ Yesu imi tauñ séc winiñ ménda kemma kecma séñganñeñ baec kisiaiguc kerec. Keru kileñdac ic embac ieneñ néwéc néwécnec iwac muru hagic.

2

Yesunéñ puriñ ic mén mehiaruyec.

1 Wañu ai meme tosara tecgéyu Yesunéñ muñguc Kafanaum ama areña yandaiguc kemma ama méñiguc emma taru surucya saima keñec.

² Waṅu sasalanéṅ tocgéma ama kuaya qema naguya momacnec hézicgégic titiṅa qahac waṅec. Waṅu inéṅ ackuazéc énézéyec.

³ Waṅu ic kembon qahac ieneṅ ic héna méria humumia mén huama iwaru hagic.

⁴ Waṅu ic embac sasalanéṅ hézicgégic hosuraiguc kemmuac séc qahac waṅec. Imuac ama qahaiguc emma Yesu oruha igucnec ama bauya augic kifaṅa hicṅiyu, imuacnec hehe duṅa ic héna méria humumia heyec imi haigic hiṅgarec.

⁵ Hiṅgaru Yesunéṅ ninzén ninzénghina hémma ic héna méria humumia yomuhuc ézéyec; Naṅ, kápésicga waigénzua.

⁶ Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic tosara imuaru tacgic ieneṅ qeriginanéṅ yomuhuc niṅgic;

⁷ Ic imi dimuhuc niṅac ac imuhuc zézac? Miṅ Kewu zébiri qébiri wammizac! Anutu qahac waṅu, ic méréneṅ mia kápésicnina hia waiwacnec?

⁸ Imuhuc eminimma kecgic Yesunéṅ qeri uṅayaiguc focdac niṅtegicma zéyec; Némac niṅ qeriginaiguc ac imuhucya zéningzu?

⁹ Ic héna méria humumia ézéman zéma, némac acnéṅ efefia wammac? Kápésicga waigénzua ac iminéṅ efefia wammac me, Yacma hehega mema kenna, ac iminéṅ efefia wammac?

¹⁰ Icac Naṅa i baeciguc kápésicghina waimac niṅac kuc buṅaya yanda hemizac imi héntegicmu! Imuhuc zéma ic héna méria humumia yomuhuc ézéyec;

¹¹ Ni gézézua, yacma hehe duṅa mema amagaiguc kenna.

¹² Imuhuc zéyu i imuarunec kicgicnaiguc yacma hehe duṅa mema keṅu ic ieneṅ welicgéma Anutu mepé qepési wammima zégic; Nini haka imuhucya ménda héṅaṅiṅ.

Yesunéṅ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

¹³ Waṅu Yesunéṅ ménghucnec kondun giṅgiṅanec kemma keṅec. Keṅu ic embac tuṅagucnéṅ iwaru hagic ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁴ Waṅu inéṅ imuacnec kemma Alfaioac naṅa Lewi soukiwa meme amaiguc

taru hémma ézéyec; Hama méndacnéna imuhuc zéyu, inéṅ yacma méndacmima keṅec.

¹⁵ Waṅu Yesunéṅ Lewiac amaiguc emma tarec. Waṅu soukiwa meme zéma biria meme sasalanéṅ Yesu méndacmima keṅgic imuac niṅ ieneṅ Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.

¹⁶ Waṅu Farisaio ic ionac héna acac kiwi ic tosara ieneṅ Yesu imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niṅac ic imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene nezac?

¹⁷ Imuhuc zégic nimma Yesunéṅ yomuhuc zéma énézéyec; Ic hafigina qahac ieneṅ mehiahiaru ic niṅac ménda waṅanzu, néṅ hafiginaguc ieneṅ mia imuac waṅanzu. Ni ic hiabia unuruman zéma ménda mayi, néṅ kápésic ic unuruman zéma mayi.

Yesuguc kecgic ieneṅ nene waima siacma welectmuac séc qahac.

¹⁸ Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ieneṅ nene zikima zéwelectma kecgic. Waṅu ic tosara ieneṅ Yesuaru hama yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina ieneṅ nene zikima Anutuaru welectma keczu. Waṅu hénia némac niṅac guac tohotoho ichécgina ini imuhuc ménda wanzu?

¹⁹ Zégic Yesunéṅ yomuhuc énézéyec; Ic qaṅ tosara ic mén embac memaṅ zé wanzac ic imiguc keczu ieneṅ dimuhuc nene zikima zéwelect wammu? Ieneṅ i guc momacnec keczunec nene zikima zéwelect wammuc séc qahac.

²⁰ Kecma ic embac mezac i késama kemmu nalé imuaru ieneṅ nene zikima zéwelect wammu.

²¹ Ménghnéṅ mén maleku walaha tegictegiraiguc maleku susuria qelia ménda haianzac. Imuhuc wambacnec maleku susuria qelianéṅ wahala héréyu tegicma titiṅa yanda hicṅimac.

²² Waṅu ménghnéṅ mén waiṅ doku qelia yaṅ séwélanéṅ gésé memeya wahalaiguc

ménda tianzac. Imuhuc wambacnec wainnéñ gésé imi hézuracgéyu wain zéma gésé momacnec birimaoc. Imuac wain qelia imi gésé qeliaiguc tianzac.

Sabata nalé téréyawac Miñina Yesu.

²³ Sabata nalé téréya méniguc Yesu zéma tohotoho ichéra ienené wit ai namuñaguc héna komora méné heyu imuacnec méndacma kenjic. Kemma tohotoho ichéra ienené héla momac momac méruginanéñ mericgic.

²⁴ Imuhuc wanjic Farisaio ic ienené Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, némac niñ Sabata nalé téréyaiguc héna ac logizu?

²⁵ Imuhuc zégic Yesunéñ melemma yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma ichéra ienené nene niñ humuma imuaru haka wanjic imi ini ménda olomma niñanzu?

²⁶ Inéñ hofac oo ic ionac eñejagina Abiata iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qeriaiguc emma saméñ téréya Anutuac buña haihaiya imi mema neyec. Saméñ imi hofac oo ic ienené sac nemuac niñ zéénécmimia. Wanju inéñ ichéra momacnec énécmiyu negic.

²⁷ Wanju munjuc énézéyec; Sabata nalé téréya imi ic embac onac niñ wamma zéyu hicñiyec. Wanju Sabata nalé téréya niñac wamma ic embac ménda mihicñi énécmiyec.

²⁸ Imuac niñ Icac Naña imi Sabata imuac Miñina keczac.

3

Yesunéñ Sabata nalé téréyaiguc ic méné mehiaruyec.

¹ Wanju inéñ munjuc tocgotocgo ama qeriaiguc eñec. Eñu imuaru ic méria séléc sélécgia méné tarec.

² Wanju ic tosananéñ Yesu aciguc opochiñ zé késpedesira hocma kecañgic imuac niñac Sabata nalé téréyaiguc ic imi mehiarumac me imuhuc zéma hosuraiguc galené mema kecgic.

³ Kecgic inéñ ic méria sélécgéyec i yomuhuc ézéyec; Yacma suginaiguc nanna.

⁴ Imuhuc zéma qesiénécmiyec; Némacnéñ héna ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambiñ me iwawai biria

wambiñ? Kecec imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ? Imuhuc zéyu acgina qaiyec.

⁵ Acgina qaiyu inéñ qeria biriyu hima iniru qeri seligina niñac ewaya birima goro wanju munjuc ic imuac ézéyec; Méraga suluna. Wanju suluyu méria hiaruyec.

⁶ Wanju Farisaio ic ienené sénganjen hingacma imuaru Herodeac ichéra iniguc tocgéma dimuhuc wamma qehumuwiñ zéma sasanjiaiguc eminiñgic.

Ic tunj yanda Yesu méndacmigic.

⁷ Imuhuc eminiñgic Yesunéñ tohotoho ichéra iniguc waima konduniguc kenjic. Wanju Galilaia baec igucnec ic tunj yanda hama méndac énécmigic.

⁸ Wanju Yuda, Yerusalem, Idumea, zéma Yodan néwéc igucnec, wanju Tiro zéma Sidon giñgingira igucnec ic tunj yanda ienené Yesu kiwi memeyawac buña nimma iwaru harégic.

⁹ Wanju ic tunj yandanéñ haréma épépéngéma elicgémiwu niñac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic komoc méné hosucnaiguc mambéc tacmac.

¹⁰ Imi mia inéñ ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéñ héfacgé amuma méragina suluma osiwiñ zé wanjic imuac niñ imuhuc zéyec.

¹¹ Wanju unja biriaginaguc ienené i héngic séc hénayaiguc mama hema kucnec qacma yomuhuc zéañgic; Gi Anutuac Naña.

¹² Wanju inéñ hénia ya ménda zéaumu niñac qetali énécmianjic.

Yesunéñ tohotoho ichéra 12 énépésiyec.

¹³ Wanju baec boña méniguc emma ichéra qerianéñ énépésianjic ionac énézéyu iwaru hagic.

¹⁴ Hagic ic zañgégina 12 énépésima ai buña qeénécmiyec. Imi mia i guc nalé séc kecgic méliénémiyu ackuazéc zéaumu niñac énépésiyec.

¹⁵ Wanju kuc buña qeénécmiyu mema kuwi nesi énécmimu niñac énépésiyec.

¹⁶ Ic 12 énépésiyec imi yomuhuc; Simon (Qara qelia Petero zémiyec),

17 Zebedaioc naŋa Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (Iorac qacgira Boanege zéyec; Hénia imi parandan naŋ héréra.)

18 waŋu Anderea, Filipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac naŋa Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,*

19 zéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ kecma Yesu andé qeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

20 Waŋu Yesunéŋ hama ama ménac qeriaiguc eŋu ic tuŋ yandanéŋ méŋgucnec tocgégic. Imuac niŋac Yesu zéma tohotoho ichéra eŋacnec nene mén nemuac séc qahac waŋec.

21 Waŋu ic tosara ieneŋ Qeria sicsaoc wanzac imuhuc zégic sac taséhéra ieneŋ imi nimma késawiŋ zéma keŋgic.

22 Waŋu hénac acac kiwi ic Yerusalem-nec mama hagic ieneŋ iwac niŋ yomuhuc zégic; Kuwic ionac kunéŋgina Beelzebulnéŋ iwac qahaiguc eŋu iwac kucyanéŋ kuwic nesi énécmianzac.

23 Imuhuc zégic Yesunéŋ unuruma qelumbec ac yomuhuc zéma énézéyec; Biria miŋinanéŋ dimuhuc Biria miŋina nesimimac?

24 Ic kewu ménac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi, imuac ichéranéŋ héndéŋ héndéŋ waŋ amuanzuiguc iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hia ménda naŋselimac.

25 Waŋu ama mén imi imuac ic zéma iniŋ merahéra ieneŋ héndéŋ amuanzuiguc ama imi hia ménda naŋselimac.

26 Waŋu Biria miŋinanéŋ yacma hazéc waŋamuma héndéŋ amuanzuiguc hia ménda naŋselimu, néŋ bec qahac wammu.

27 Waŋu ic méŋnéŋ walac ic kawali ménda ziki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicmacac séc qahac. Walac ic kawali imi zikimimaguc hinaya wagicma memac.

28 Ni hélacnec énézéwa, ic onaru kápésicgina zéma ac biria imi hia waiwaiya hezac.

29 Waŋu ic méŋnéŋ Uŋa Téréyawac zésure mimaciguc iwac kápésic imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Kápésicya imi tetecgiya qahac hemacac hema kecmac.

30 Imi mia Yesuac niŋ, Inéŋ Qeriaiguc kuwic biria késa keczac, imuhuc zémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac neŋgoc munahéra.

31 Waŋu neŋgoc munahéra harédacma ama sombeŋiguc namma ic mén méligic emma qarec.

32 Qaru ic tuŋ yanda leclecgémima tacgic ieneŋ yomuhuc ézégic; Ninzaŋ, guac neŋgocga zéma munahécga ieneŋ gi gémbiŋ zé wanzu.

33 Imuhuc zégic inéŋ melemma yomuhuc énézéyec; Mérénéŋ nuac neŋgoc munahécna wanzu?

34 Imuhuc zéma ic lelecgéma tacgic ionaru kic hima zéyec; Inicgic, nuac neŋgoc dac munahécna youmi taczu.

35 Méŋnéŋ mén Anutuac ackuazéc tohoanzu imi enéŋ mia nuac nauŋ munana zéma neŋgocna wanzu.

4

Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac qelumbec ac.

1 Waŋu Yesunéŋ konduŋ giŋgiŋaiguc muŋguc ackuazéc ku énécmimaŋ zé hénima zéyec. Zéyu ic tuŋ yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac niŋ inéŋ zéic méŋiguc emma konduŋiguc tarec. Taru ic tuŋ yanda ieneŋ moczoŋ baeciguc tacgic.

2 Waŋu inéŋ qelumbec ac zéma iwawai sasala ku énécmiyec. Waŋu ku énécmima yomuhuc zéyec;

3 Énézéwa niŋgic, ai ic méŋnéŋ iwawai gocmia himicmaŋ zé aiiguc keŋec.

4 Kemma qesayu, gocmia tosananéŋ hénaiiguc mama héiyu nei enéŋ haréma nedacgic.

5 Waŋu gocmia tosananéŋ hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Waŋu imuaru baec sasala ménda heyec.

6 Imuac niŋac zalianéŋ baec ménda késayacgéyu kaiwenéŋ éréma qeyu humuyec.

7 Waŋu gocmia tosananéŋ ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu haséŋnéŋ yandima nezicgéyu héra ménda haiyec.

* **3:18:** Qara mén imi Simon Zelote; Zeloteac hénia imi seliseli.

8 Wañu gocmia tosanénj baec halécyaiguc imuaru héiyu qérawia éréma nézénjéma héla haiyu yandiyec. Yandiyu ménjac 30, ménjac 60, zéma ménjac 100 mesaiyec.

9 Wañu inénj toroqema zéyec; Ic ménj gezawagucnéj ac imi niñasarimac.

10 Wañu ic embac opocma kendacgic eñeyanec taru tohotoho ichéra zéma tosara lelecgémima tacgic ienenj qelumbec ac imuac hénia qesimigic.

11 Qesimigic inénj énézéyec; Onac imi Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac ac saña zéasari énécmianzua. Wañu ic embac deminj sénganjenjaiguc keczu ionac imi iwawai moczonj qelumbec aciguc énézézuanj.

12 Imuhuc wamba, hémmu wañu hia ménda héntegicmu. Nimmu wañu hia ménda niñtegicmu. Qahac wañu ienenj ewa qerigina melenjic Anutunénj késpedesgina wai énécmiwacnec.

13 Wañu Yesunénj yomuhuc zéma énézéyec; Qelumbec ac zézua imuac hénia ménda niñzuguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia niñtecgicmu?

14 Ai icnéj gocmia qesazac imi Anutuac ackuazéc.

15 Gocmia tosara héniaiguc héiyec sécyá imi yomuhuc; Ackuazéc niñgic Biriá miñinanénj foc haréma qerigina igucnec mema néngacanzac.

16 Wañu gocmia tosara hoc siraiguc héiyec imuac sécyá imi yomuhuc; Ackuazéc nimma ségiségi wamma focdac késaanzu.

17 Wañu qeriginaiguc zalia ménda hiñgac késa yacgéyu nalé hotonja dac mema kecma ackuazéc imuac niñjac manam batuc me hazéc mihicnjima focdac bélacgéma waianzu.

18 Wañu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanénj ackuazéc niñzu,

19 néj baecac niñyéwécya, hinawac iwawai ikora zéma iwawai hénia héniaiwac siñginanénj qeriginaiguc hiñgacma ackuazéc imi héihumuyu héla ménda haianzac.

20 Wañu gocmia baec halécyaiguc héiyec imuhucyanénj ackuazéc nimma késama héla 30, 60, zéma 100 imuhuc mesaima haianzu.

21 Inénj muñguc énézéma zéyec; Kifa imi kuzi me tatac duandiaiguc haiwiñj zé mema haanzu? Imi zae qahaiguc ménda haianzu me?

22 Iwawai sasañgiaiguc hezac imi augic wininimacac musañgéyec. Wañu iwawai sasañgiaiguc hezac imi augic hémmuac musañgéyec.

23 Ic ménj gezawagucnéj ac imi niñasarimac.

24 Wañu inénj ac toroqema yomuhuc zéyec; Ini ac niñanzu imi niñgésimu. Eñaac ic embac ac néndénjé énécmima zéanzu imuac bakia sécyá liliñgéyu nimmu. Wañu imi sac qahac muñguc toroqema énécmimac.

25 Ménj iwawai hemizac inénj ménj muñguc memac. Wañu ménj ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

26 Inénj muñguc toroqema zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi yomuhuc; Ic ménjnéj baec aiiguc iwawai gocmia qesaanzac.

27 Qesama siñj kaiwe heyac wañu gocmia imi nézénjéma éréanzac. Wañu imuac hénia imi ménda niñanzac.

28 Baec i eñeyacnec héla mihicñianzac. Wañu walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haianzac.

29 Wañu kecma héla waziyu imuarunec kuma héla meanzac. Imi mia héla memeyawac naléya ducñiyu imuhuc wañanzac.

30 Wañu muñguc toroqema zéyec; Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi dimuhuc éséc zéwa sécgémac? Zéasarimanj zé qelumbec ac dimuhucya zémanj?

31 Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécnec. Baeciguc himicanzu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina.

32 Wañu baeciguc haini, hicñi yandima icya icya hezu imi moczonj onogicma ic yanda wammac. Wañu nei sawaiguc

keczu ienen haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

³³ Yesunéh hia niņasarimuac sécyawac qelumbec ac sasala zéma ackuazéc énézéyec.

³⁴ Waņu inéh ic embac ackuazéc énézéman zé qelumbec aciguc sac zéma énézéanec. Waņu tohotoho ichéra iniguc sac enacnec kecma qelumbec ac imuac héniaaya moczon zéasari énécmianec.

Luhuc yandanéh Yesuac kuaya tohoyec.

³⁵ Waņu kaiwe imuarunec ama mari waņu, tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Neņaň kondun nówécgenjiguc kerenni.

³⁶ Imuhuc zéyu, tohotoho ichéra ienen ic tun yanda ini méli énécmigic, Yesu bec zéiciguc emma taru, emma wagicma keňgic. Keňgic zéic tosara momacnec i guc keňgic.

³⁷ Keňkecgic, luhuc kuneh yanda méňnéň haréma qeyu, sirinéň zéic qerai-guc hiňgacma kuaya qeman zé waňec.

³⁸ Waņu Yesu eneya imi zéic andiaiguc gau heyec. Waņu tohotoho ichéra ienen mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwih zé wanziň imuac gi ewa éréhéc ménda wanzań?

³⁹ Imuhuc zégic inéh yacma luhuc ac zémima kondun yomuhuc ézéyec; Gi néň qema hena. Imuhuc zéyu luhucnéň tegéyu sirinéň néň qeyec.

⁴⁰ Waņu inéh tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niňac zénéngina imuhuc hirizac? Ini ninzéh ninzéhgina méň ménda késa keczu?

⁴¹ Waņu ienen zénéngina kilen hiriyu eminiň qeminiň wamma yomuhuc zégic; Ic imi némac ic waņu luhuc zéma kondun ieren kuaya tohozaoc?

5

Yesunéh ic uňa biriayaguc méň mehiaruyec.

¹ Waņu ienen kondun qericma nówécgen Gerasa* baeciguc kerengic.

* 5:1: Qara méň; Gadara (Mat 8:28)

² Keremma Yesunéh zéic igucnec mayu, imuaru ic méň uňa biriayagucnéň kic suaň namuňa igucnec haréyu mihicnyec.

³ Ic iminéň kic suaň namuňaiguc heyac wamma kecaňec. Waņu méňnéň méň zikimimacac séc ménda waňec. Waņu inéh seň hésa momacnec kilen dac metecgéanec.

⁴ Hatac sasala seň hésanéň dérécgéma iwawai yéwéria hena mériaiguc zikigic qerianec. Waņu méňnéň hia meselimiyyu bénzéh tacmacac séc qahac waňanec.

⁵ Waņu siňi kaiwe séc kic suaň namuňaiguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéň héricamuanec.

⁶ Waņu ic inéh Yesu lakecnec hémma usuňnec hama wéséyaiguc simiň héimiyec.

⁷ Imuhuc wamma inéh selianec qacma zéyec; Anutu, Eneňa yandawac Naňa Yesu, gi zéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiri némbésémaň.

⁸ Imi mia Yesunéh bec, Uňa biria, gi ic iwarunec éréma kenna, imuhuc ézéma zéyec imuac niňac imuhuc welerec.

⁹ Weleru qesimiyec, Qacga méré? Qesiyu melemma zéyec; Nini sasalanéh keczih imuac niňac qacna imi yaré ic tuňa zéanzua.

¹⁰ Imuhuc zéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niň zéwelerec.

¹¹ Waņu tewac tewara maréňaiguc beric sasala yanda hosuru kecgic.

¹² Waņu kuwic ienen seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru méli nénécmina kembiň, wai nénécmina kemma ionac qeriginaiguc hiňgacbiň.

¹³ Zégic inéh hia zéma wai énécmiyu uňa biria ienen ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiňgacgic. Hiňgacgic beric ienen usuňnec kemma siaiguc hiňgacma kondun qeriaiguc hiňgacdagic. Beric tuňaguc qétégina 2,000 ienen kondun dokunéh hoturu énécmiyu wésésé unudarec.

¹⁴ Unudaru beric galen ienen néňgacma kemma ic tosara ama areňa yanda me ama areňa komoraiguc kecgic ionac suruc

wañ énécmigic ic ieneñ haka hicñiyec imi hémbiñ zéma hagic.

¹⁵ Hama Yesuac muru harédacma ic yaré ic tuñanéñ késa kerec imi héngic hiaruma malekuya héima taru zénéngina hiriyeç.

¹⁶ Wañu haka héngic ieneñ ic uña biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc hicñiyec imuac ac suruc énézéma bericac ac suruc imi momacnec énézégic.

¹⁷ Zégic ic eneñ Yesu baecgina waima kemmac niñac hénima welecmigic.

¹⁸ Welecmigic Yesu zéiciguc enu ic uña biriayaguc kerec inéñ méndacmima kemman zé welecmiyec.

¹⁹ Weleru inéñ qetali mima yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhécga ionac niñac wamma amagaiguc kemma Anutu Eñeñanéñ goi héihéi dimuhuc wañgemma némac ai megénzac imuac ac suruc énézewsémañ.

²⁰ Imuhuc zéyu ic imi waima kemma Yesunéñ dimuhuc wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama komoc komoc séc zéauma zéauma keñu nimma welicgégic.

Embac ménéñ ninzénngéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

²¹ Wañu Yesu imi zéic komoraiguc konduñ qericma muñguc néwéciguc kemma doku giñgiñaguc taru ic sasalanéñ iwaru tocgégic.

²² Wañu tocgotocgo ama galeñ mén qara Yairo inéñ hama i hémma héniaiguc sicgémiyec.

²³ Sicgémima seli seli wamma welec mima zéyec; Nuac béracna komora imi humumañ zé wanzac. Hama méraga iwac qahaiguc haina hafiya hiaruyu kecmac.

²⁴ Imuhuc weleru Yesunéñ i guc keñic ic sasala yanda ieneñ méndacma hofac hofac amuma kemma osigic.

²⁵ Wañu embac mén sacya mayecac mama keru hafiyawac yawuña imi 12 wañec.

²⁶ Wañu mehiahiañu ic sasalanéñ mebiçigic qenzeñ manzeñ qema kecañec. Keru imuac boñawac iwawai iwaru hemiyec imi moczoñ énécmiyu qahac wandarec. Wañu hafiya ménda efiyec, néñ muñguc yéwériyec.

²⁷ Wañu embac inéñ Yesuac suruc nimma imuarunec sugcinaiguc haréma iwac andia igucnec malekuya osiyec.

²⁸ Osima yomuhuc zéma niñec; Malekuya sac késawa hia hiaru némmac.

²⁹ Imuhuc wañu imuarunec sacya focdac zicgéyu iwac qeriaiguc hafi biria heyec imi hiaruyu niñec.

³⁰ Wañu Yesunéñ kuhanéñ ai meyu ewa qerianéñ focdac nimma sugcina igucnec lilingéma zéyec; Mérénéñ malekuna osizac?

³¹ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra eneñ yomuhuc ézégic; Ic sasala yanda eneñ lelecgé gémma nañgic hénzañ, wañu némac niñac Mérénéñ nosizac zézañ?

³² Wañu Yesunéñ ic mén haka imuhuc wañec i hémmañ zé kic hiyu keñha wañunec nañec.

³³ Imuhuc qesimanec nañu embac imi séwiyaiguc haka hicñiyec imi nimma zénéña hiriyu iwaru hama héniaiguc sicgéma ac suruc moczoñ hélacnec zéauyec.

³⁴ Zéauyu inéñ yomuhuc ézéyec; Bérac, ninzén ninzénaganéñ mehiaru génzac. Ewa bénzén nimma kenna, qenzeñ manzeña igucnec hulacgénzua.

Yesunéñ embac komoc mén humuc igucnec meqeliyec.

³⁵ Embac ac imuhuc ézéma nañunec tocgotocgo ama galeñ iwac ama igucnec ic tosara hama zégic; Béracga bec humuzac. Némac niñ kiwi ic yéwéri muñguc mikecbésémañ?

³⁶ Zégic Yesunéñ acgina gezacnec sac en nimma tocgotocgo ama galeñ yomuhuc ézéyec; Zénénga ménda hiriyu, en ninzénngéma.

³⁷ Imuhuc zéma tosara ménda méndacmimu niñac neuñ héiénécmima Petero, Yakobo, zéma Yakoboac munaya Yohane sac onagiru keñgic.

³⁸ Kemma tocgotocgo ama galeñac amayaiguc emma iniru ic embac ieneñ qeweloñ yanda wamma zésiác wamma kecgic.

³⁹ Siacma kecgic sugcinaiguc kemma énézéyec; Ini némac niñ zésiác yanda

wankeczu? Embac merac imi ménda humuzac, néh gauya hezac.

⁴⁰ Imuhuc zéyu ienen desimigic. Waņu énézéyu hiṅgadacgic neṅgoc maṅgocya zéma tosara i guc kecgic imi onagiru embac merac heyec imuaru kereṅgic.

⁴¹ Keremma embac merac iwac méria késama zéyec; Talita koum. (Neṅaṅ aciguc hénia imi yomuhuc; Embac merac gézézua, yacna.)

⁴² Zéyu imuarunec embac merac yacma keṅkeṅ haha waṅec. (Embac merac iwac yawuṅa imi 12 waṅec.) Waņu ienen kilen yanda welicgégic.

⁴³ Welicgégic Yesunéṅ ic ménda énézému niṅac neuṅ héiénécmiyec. Waņu embac merac nene migic nematic niṅac énézéyec.

6

Nazarete ic embac ienen Yesu eeya ménda héigic.

¹ Waņu inéṅ baec imi waima eṅeya tauṅaiguc keṅec. Waņu tohotoho ichéra i méndacmima keṅgic.

² Kemma keru Sabata nalé téréya waņu tocgotocgo amaiguc emma ac hénima ku énécmiyec. Waņu ic sasala ienen iwac ackuazéc nimma welicgéma zégic; Ninin imi dimuacnec meyec? Ninin hemizac imi némac ninin? Waņu mérianéṅ haka méréra icnéṅ ménda memeya momacnec meanzac imi némac haka?

³ Ic imi mericqe ic, Mariawac naṅa, Yakobo, Yose, Yuda zéma Simon ionac dacgina, imi hélacnec qahac me? Waņu iwac nauṅhéra you neṅaṅguc ménda keczin? Imuhuc zéma niṅgic biriyec.

⁴ Imuhuc zégic Yesunéṅ yomuhuc énézéyec; Anutuac tilin tilin ic mén imi eṅeya tauṅ ichéra zéma sac taséhéra zéma ama momachéra sac mianéṅ ménda mepési mianzu.

⁵ Waņu imuaru haka icnéṅ ménda memeya mén ménda meyec, néṅ ic hafiginaguc éréhécdac sac mérayanéṅ haima mehiaru énécmiyec.

⁶ Waņu ionac ninzéh ninzéhina qahac imuac niṅac welicgégic.

Yesunéṅ tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelecgéma ku énécmiyec.

⁷ Yesunéṅ tohotoho ichéra 12 unuruma éréhéc éréhéc méli énécmima uṅa biria nesi énécmimu niṅac kuc buṅa énécmiyec.

⁸ Waņu Yesunéṅ zézé seli ac selianec énézéma zéyec; Keṅha wambin zéma tacgina sac mema kemmu. Héna mauṅ me gésé me konoṅiguc soukiwa imi ménda mema kemmu.

⁹ Waņu héna usugina imi hia haima zikimu. Waņu maleku saméṅa mén ménda mema kemmu.

¹⁰ Imuhuc zéma énézéyec; Baec méniguc keremma ama geric méniguc emmuiguc imuaru tacyac wankecmu, waņu baec méṅu kembin zémaguc ama geric imi waimu.

¹¹ Ama mén ala ménda waṅ énécmima acgina ménda nimmuiguc, héna usugina tawéyaiguc seitotoṅ tacmac imi qegic mayu kemmu. Waņu ienen onac hakagina imi hémma niṅasarimu.

¹² Zéyu tecgéyu ienen kemma ic embac qerigina melemmu niṅac ackuazéc zéau énécmigic.

¹³ Waņu ienen uṅa biria sasala nesi énécmima ic embac hafaginaguc sasala haléc naec énécmima mehiaru énécmigic.

Yesunéṅ kuha yandaguc ai meyu surucya saima keṅec.

¹⁴ Yesuac qac buṅa imi saima keṅkecma ic kewu Herodearu haréyu niṅec. Waņu ic tosanéṅ yomuhuc zégic; Yohane doku naec énécmiyec i Anutunéṅ humuc igucnec meqelimiya yarec imuac nin i Kuha yandanéṅ ai imuhucya meanzac.

¹⁵ Ic tosanéṅ zégic; Ic imi Elia. Waņu tosanéṅ yomuhuc zégic; Imi Anutuac kua meme ic becnecc kecgic imuhucya.

¹⁶ Waņu Herodenéṅ nimma yomuhuc zéyec; Yohane déméṅa qeriri i humuc igucnec meqelimiya yacma keczac.

¹⁷ (17a) Becnec Herodenéṅ munaya Filipino iwac iniṅa Herodia wagirec.

¹⁸ Wagiru Yohanenéṅ Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac iniṅa menec imi héna ac logi logiya wanzac. (17b) Imuhuc

zéyu Herode eņeyaoc embac iwac niņac wamma téngiņ ichéra énézéyu Yohane késama dérécgéma hésa amaiguc opocgic.

¹⁹ Opocgic Herodianéņ Yohaneac qeri biric nimma qehumumaņ zéma zéniņec, néņ osiyec.

²⁰ Imi mia Herodenéņ Yohaneac ic so-laņa, ic téréya imuhuc zéma zénéņa hiriyu galenģé mianec. Waņu kuaya igucnec ac niņu qeria imi yéwériaņec. Waņu iwac ackuazécyia imi siņa nimma niņaņec hénia imuac niņac osiyec.

²¹ Waņu kecma nalé hia mén hayec. Herode inéņ eņeya hicņi hicņi naléya hayu ic kewuhéra zéma yaré ic ionac galenģhéra zéma Galilaia baec igucnec ic eņeņa qutu-laņgé énécmidaru welen qeçe ichéra eneņ nene doku oma gumu énécmigic.

²² Énécmiyu Herodiawac béracyanéņ ionac muru emma wéséginaiguc legic hiriyec. Hiriyu Herode zéma ichéra ieneņ hémma ségiségi waņgic. Waņu Herodenéņ embac meracwac yomuhuc zéma ézéyec; Siņgawac iwawai mén niņac zéma qesina neņ hia gémmaņ.

²³ Imuhuc zéma ac selianec zikima ézéyec; Iwawai ménac mén qesina nuac héngalen ama areņa yanda imi suc igucnec hia méndemma gémmaņac séc.

²⁴ Imuhuc zéyu inéņ kemma neņgocya qesimiyec; Ni némac iwawai niņac qesim-imaņ? Zéyu neņgocyanéņ ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha niņac ézéna.

²⁵ Imuhuc zéyu embac merac inéņ ara mema focdac ic kewuac muru kemma zéyec; Gi degucmi doku naec haka ic Yohaneac orucya zéiciguc haima néna.

²⁶ Imuhuc zéyu ic kewu imi qeria muņguc yanda yéwériyec. Waņu eņeya zézé seliseliawac zéma ichéra i guc momacnec tacgic ionac niņac qahac zémaņ zé osiyec.

²⁷ Waņu inéņ focdac yaré ic mén keņ Yohaneac oruha mehamac niņac ézéma méliyu inéņ kemma hésa ama qeriaiguc Yohaneac déméņa qerirec.

²⁸ Qericma orucya zéiciguc haima mema hama embac merac miyu embac mer-

acnéņ neņgocya miyec.

²⁹ Waņu Yohaneac tohotoho ichéra suruc imi nimma hama qamocya mema kemma hoc kifaņaiguc haigic.

Yesunéņ ic zaņģégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

³⁰ Waņu Yesuac Méliméli ic ieneņ liliņéma hama Yesuaru tocgéma wawaņ memegina zéma ackuažéc ku énécmigic imuac surucya éžégic.

³¹ Waņu ic embac sasalanéņ keņha waņgic nene nemuac séc qahac waņec imuac niņ inéņ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini eņacnec éléņ hagic baec kisi-aiguc kenni, kemma bénzéņ tachiarugic.

³² Waņu eņacnec éléņ zéiciguc emma baec kisiaiguc keņgic.

³³ Keņgic sasalanéņ inictegicma ama areņa kunen kunen séc unuruma baec hena usuņec kemma imuaru walac kereņdacgic.

³⁴ Kereņdacgic Yesunéņ hama ic embac sasala yanda iniru rama galenģina qahac tanec kecgic ewa biric wamma iwawai sasala ku énécmiyec.

³⁵ Kuénécmiyu bec kaiwe kiwa sima hiņgacmaņ zé waņec. Waņu tohotoho ichéra ieneņ iwaru kemma zégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec kecni kaiwe kiwa bec sima hiņgacmaņ zé wanzac.

³⁶ Imuac méli énécmina ama komoc komociguc me ama lelec lelec taczac imuaru kemma eņaoc nenegina mihicņima boņa mema nemu.

³⁷ Zéigic yomuhuc énézéyec; Eņaoc gumu énécmigic nemu. Imuhuc énézéyu zégic; Nini kemma saméņ 200 Denarionac* sécyia boņa mema hama gumu énécmiwiņ niņac zézaņ?

³⁸ Zégic inéņ énézéyec; Saméņ dahec késa keczu imuac keņ héngic. Zéyu ieneņ keņ hémma éžégic; Saméņ méra mén zéma konduņ yaņ éréhéc he nénécmizac.

³⁹ Zéigic Yesunéņ luluc téngiņ téngiņaiguc tuņa tuņa tacmu niņac areņģé énécmiyec.

⁴⁰ Areņģé énécmiyu tuņ mén 100, tuņ mén 50 imuhuc imuhuc tacma keņgic.

* **6:37:** Denarion momacguc imi ic ménac ai meme momacgucac ai boņa, imuac maso 8 imuac ai boņa sécyia wanzac.

41 Wañu saméñ méra mén zéma lambéc éréhéc mema kurumenjiguc hiyu enu Anutuac mériañ niñac welerec. Welecma saméñ kuma tohotoho ichéra énécmiyu ieneñ méndémma énécmigic. Wañu imuhucyanec kondun yañ momacnec méndémma énécmigic.

42 Énécmigic ieneñ moczon negic sécgé énécmiyec.

43 Wañu saméñ bororoña zéma kondun yañ tasia tac keñec imi mema neñgen yanda 12iguc tигic kuagina qedarec.

44 Wañu saméñ negic imi ic ionacnec sac qétégina olongic 5,000 wañec.

Yesunéñ kondun qahaiguc tima tima keñec.

45 Wañu Yesunéñ tohotoho ichéra zéiciguc emma néwécgen Betsaida baec kisiaiguc walac hénima kemmu niñac focdac wai énécmiyu kemma kecgic eñeya imi ic embac onopocma nanjkerac.

46 Nanjkecma onopodaru kendacgic inéñ zéwelecmañ zé baec boñaguc eñeyanec eñec.

47 Wañu ama hénima sinjiyu zéic imi kondun doku namuñaguc kereñu i eñeyanec baeciguc kerec.

48 Wañu luhuc yandanéñ qeyu Yesu tohotoho ichéra ieneñ zéic puli qema ai yanda mema tacgic niñtegirec. Wañu ama gianimañ zé wañu Yesunéñ doku qahaiguc tima tima keñkecma ic hosucgé énécmima onogicmañ zé wañec.

49 Wañu doku qahaiguc keñu ieneñ hémma Kuwic mia imuhuc zéma qac sambigéic.

50 (Ieneñ momac yanda i hémma zénéngina hiriyec imuac niñac imuhuc wañgic.) Qacgic inéñ focdac ac hénima énézéyec; Qerigina bénzéh heyu, yomi neñ mia. Zénéngina ménda hiriyu.

51 Imuhuc zéma zéic qeriaiguc ionac muru enu luhucnéñ néñ qema qahac wañec. Wañu ieneñ kileñ yanda aurima welicgéic.

52 Imi mia nene gumu énécmiyec imuac hénia ménda niñsarigic ewa qerigina sipacgémanec heyu imuhuc aurigic.

53 Wañu kondun qericma ogicdacma Genesarete baeciguc harédacma zéic zikigic tarec.

54 Taru zéic igucnec magic ic embac ieneñ focdac Yesu héñtegicgic.

55 Héñtegicma ama séc usuñec kemma ic hafiginaguc tataciguc haima hua énécmima imuaru me imuaru kereciguc qesinimma keñgic.

56 Wañu inéñ ama areña yanda me ama areña yandaiguc kereñdaru ic hafiginaguc nénnagémba sombenjiguc haigic hegic, malekuya susuria késamu niñac qesimigic. Wañu késagic séc hiarudacgic.

7

Iwawai hiabia zéma iwawai biria.

1 Wañu Farisaio zéma hénia acac kiwi ic tosara Yerusalemnec harégic ieneñ Yesuaru tocgéic.

2 Tocgéma iwac tohotoho ichéra tosara ieneñ méragina ménda zuacma saméñ negic inicgic.

3 (Farisaio ic zéma Yuda ic ieneñ moczon yandahécgina ionac haka silic tohoma méragina ménda zuacmaguc nene ménda neañgic.)

4 Wañu nénnagémba sombenj igucnec liliñgéma hama méragina ménda zuacmaguc nene ménda neañgic. Wañu yandahécgina ionac haka tosara momacnec késakecma méndacañgic imi yomuhuc; Sokoc, kason, kewuc nomuñ, zéic, zéma hehe tatac me zae zuaczuara.)

5 Wañu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic ieneñ Yesu yomuhuc qesimigic; Némac niñ tohotoho ichécga ieneñ yanda hécnina ionac haka silic imi ménda tohoma méragina ménda zuacma saméñ imi nezu?

6 Zégic inéñ yomuhuc énézéyec; Yesianéñ ikoc ic onac niñ mia ac sécya imi yomuhuc andiawac zéyec; Hénia oriñ yomi kua taséginanéñ sac mepési néñanzu, néñ qeriginanéñ lakec heanzac.

7 Wañu ic eñañ hénia acac kuamuma ni imi eñ mepési néñanzu.

8 Ini Anutuac hénia ac waigic mayu ic eñañ haka silic késakecanzu.

9 Imuhuc zéma toroqema zéyec; Eñaj haka silicgina imi tohoma kecmu niñac Anutuac hena ac imi hiabianec andé qeanzu.

10 Mosenéñ ac yomuhuc zéyec; Gi neñgoc mañgoc éréhécga eegira héiwésémañ. Wañu mén i neñgoc mañgoc éréhécya zébiri érécmimac imi qegic humumac.

11 Wañu ini yomuhuc zéanzu; Ic mén neñgoc mañgocya iorac iwawai mén érécmimanñ zé osizaciguc Anutuac buña zéma érézémac.

12 Wañu ac imi meselima neñgoc mañgoc haleñ hai érécmimia imuac neuñ héiéncmianzu.

13 Imuhuc wamma yanda ionac haka silic imi tétécgéma Anutuac ackuazéc héfacgéanzu. Wañu ini haka imuhucya sasala wañanzu.

14 Imuhuc zéma muñguc ic embac tuñginaguc imi unuruma énézéyec; Ini moczoñ énézéwa niñgic. Nimma ac yomi niñtegicmu.

15 Iwawai mén negic hiñgacanzac iminén ménda mebiri énécmianzac, néñ qerigina igucnec iwawai éréanzac iminén mebiri énécmianzac.

16 Méñnéñ mén gezacginaguc eneñ ac imi niñtegicmu.

17 Wañu inéñ ic embac wai énécmima imuac andiaiguc ama méñiguc eñec. Eñu tohotoho ichéra ieneñ qelumbec ac imuac qesimigic.

18 Qesimigic énézéyec; Ini momacnec ménda niñasarizu? Iwawai negic tomençinaiguc hiñgacanzac iminén ic hia ménda mebirianzac hénia imi ini ménda niñasarizu?

19 Wañu iminén ewa qeriginaiguc ménda hiñgacanzac, néñ tomençinaiguc hiñgaru gésiyu maanzac. Imuhuc zéma Yesunéñ nene hénia hénia imi moczoñ hia newiñac séc zéma hénia imi zéseliyec.

20 Wañu mén yomuhuc toroqema zéyec; Qerigina igucnec iwawai éréanzac iminén mebiri énécmianzac.

21 Ic qerigina igucnec niniñ biria éréanzac imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene, euqeçe,

22 embac mewai, hémbaoc, qeri biric, ikoc, siñ biria, kic séséc, andé ac, séwi eneñ, kaiziliweñ.

23 Iwawai biria imi moczoñ ic qerigina igucnec éréma ic mebiri énécmianzac.

Sirofoinikia embac iwac ninzén ninzénja.

24 Wañu inéñ yacma ama baec imi waima Tiro ama areña yandaiguc kemma ama méñac qeriaiguc eñec. Emma imuhucgeñ taczac imi ic méñnéñ mén ménda nimmacac niñec, néñ sasañgia kek-erawac séc ménda wañec.

25 Eñu imuarunec embac mén bérara uña birianéñ késayec iminén surucya nimma focdac haréma iwac muru simiñ héimiyec.

26 Embac imi Girik embac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina. Wañu bérara uña biria nesimimac niñac welecmiyec.

27 Welecmiyu yomuhuc ézéyec; Waina nambérac hécna ieneñ walac negic sécgémac. Ionac nene imi onagicma kazu ionac gilimanñ iminén hiabia qahac.

28 Imuhuc zéyu melemma ézéyec; Miñ Kewuna, imi hélacnec! Wañu kazu ieneñ acguc zae duandiaiguc nambérac ieneñ nene negic bororoña mayu neanzu.

29 Imuhuc zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Ac imuhuc zézanñ imuac niñ hia liliñgéma kenna, uña birianéñ béracga bec waimizac.

30 Zéyu embac imi liliñgéma kemma héñu uña birianéñ bec waimiyu béracya imi heheyaiguc bénzén heyec.

Ic gezac héhéña mén mehiaruyec.

31 Wañu Yesu i Tiro ama areña yanda imi waima Sidon ama areña yanda namuñanec qericma kemma Dekapoli baec qericma Galilaia konduñiguc keñec.

32 Imuaru kereñu ic tosara ieneñ ic mén gezawa héhéñgia zéma ara hia ménda zéañec imi Yesuac muru wagicma hama mérianéñ haimimac niñac welecmicic.

33 Welec migic ic imi wagicma wai énécmima ekacnec sura méñu kemma méria merawanéñ gezawaiguc néwéc néwéc haimaguc sépécgéma ezelaña osiyec.

³⁴ Osima kurumenjiguc hiyu enj wéséséya héima, Efata! zéma ézéyec, ac imuac hénia imi 'Béréngéna!'

³⁵ Zéyu gezawa béréngéyec, wañu eze-laña hularu ac didiñanec zéyec.

³⁶ Wañu Yesunéñ suruc imi ménda zéaumu niñac neñ héiénécmiyec. Wañu muñguc muñguc qetali énécmiyec, néñ ieneñ muñguc muñguc kilenđac zéau énécmigic keñec.

³⁷ Ieneñ kilen welicgéma yomuhuc zégic; Iwawai moczoñ yanda hia mehiaruanzac. Gezac héhéñ meyu ac niñanžu, wañu acgina qahac meyu ac zéanžu.

8

Yesunéñ ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuaru muñguc ic tuñ yanda iwaru tocgéma nene qahac kecgic. Yesunéñ tohotoho ichéra unuruma énézéyec;

² Ic embac ieneñ ai meme haréwéc niguc kecžu. Wañu nene méné ménda he énécmizac. Imuac niñ ni ic ionac wéséna wanzac.

³ Wañu tosara ieneñ lakecnec hagic imuac niñ yaka niñ humugicguc enj am-aginaiguc méli énécmiwa hénaiğuc kemma qiritic unuwac niñac.

⁴ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ melemma zégic; Baec kisia yomuaru méréneñ dimuacnec nene saméñ sécgina hia mihicñima gumu énécmimac?

⁵ Imuhuc zégic qesiénécmima zéyec; Onaru hénia mauñ dahec he énécmizac? Zéyu melemma 7 zégic.

⁶ Zégic nimma areñgé énécmiyu baeciguc mama tacgic mauñ qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc énécmimu niñac kuma tohotoho ichéra énécmiyu tohotoho ichéra ieneñ welen qema énécmigic.

⁷ Wañu lambéc komoc komoc taru imuhucyanec Anutuac mériañ niñac welecmaguc méndemma énécmimu niñac énézéyec.

⁸ Wañu ic embac ieneñ nene imi negic sécgé énécmidarec. Wañu nene bakia

waigic tarec imi mutulanğéma neñgen yanda 7iguc tигic kuagina qedarec.

⁹ Wañu ic imuaru kecgic ionac qétégina imi 4,000. Wañu inéñ méli énécmiyu kendacgic.

¹⁰ Kendacgic imuarunec tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma keñkecma Dalmanuta baeciguc* kereñgic.

¹¹ Kereñgic Farisaio ic ieneñ Yesuguc eminimbiñ zé haréma séséc kurumenj igucnec méné meyu hémmu niñac wamma batucgé migic.

¹² Batucgé migic qeriaiguc wésésé héima zéyec; Némac niñ ic embac nalé yomuarunec imi kiwi méréra hémbiñ zé hocanžu? Ni hélacnec énézéwa niñgic; Onaru kiwi méné ménda mewa hémmuac séc.

¹³ Imuhuc zéma wai énécmima tohotoho ichéra onagiru muñguc zéiciguc emma kondunj nénéwécgeñaiğuc kereñgic.

Farisaio zéma Herode ic ionac ikoc ac.

¹⁴ Wañu tohotoho ichéra ieneñ elun unuyu hénia mauñ sécgina ménda mema hagic. Wañu zéic qeriaiguc momacguc sac he énécmiyec.

¹⁵ Wañu Yesunéñ yomuhuc selianec énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Herode ic ionac yis niñac héngalenj qacguc wammu.

¹⁶ Énézéyu enjaocnec eminiñ wamma zégic; Imi nini hénia mauñ qahac imuac niñ nénézézac gezanj.

¹⁷ Zégic inéñ niñasarima énézéyec; Hénia mauñ ménda he énécmizac imuac niñ némac niñ eminiñ qeminiñ wankeczu? Ini méndagucnec niñtegicžu me wañu méndagucnec niñasarizu? Qeriginanéñ seligizac me?

¹⁸ Ini kic ginagucnéñ iwawai imi ménda héñanžu? Ini gezac ginagucnéñ kilenđac ac ménda ninžu me? Wañu ini ménda niñqelizu me?

¹⁹ Ni mauñ méra méné méndemma ic qétégina 5,000 gumu énécmiwa bororoña neñgenj yanda dahecac séc hiñgacma kuagina qeyu megic? Imuhuc qesiénécmiyu, neñgenj 12, zégic.

* **8:10:** Romawac héngalenj baec yanda imuac distrik méñjac qara, Aderia kondunj imuac Is iguc taczac; 2Ti 4:10.

20 Waṅu maṅ 7 imi méndemma ic qétégina 4,000 gumu énécmiwa bororoṅa heyu neṅgeṅ yanda dahecac séc kuagina qeyu megic? Imuhuc zéyu, 7, zégic.

21 Zégic énézéyec; Ini kilenḡdac ménda niṅasarizu?

Yesunéṅ kic hilic méṅ mehiaruyec.

22 Waṅu keṅkecma Betsaida ama areṅa yandaiguc† kereṅgic ic ieneṅ ic kic hilic méṅ Yesuaru wagicma hama mérianéṅ haimimac niṅac welecgic.

23 Welecgic ic kic hilic imi mériaiguc késama ama yanda waima séṅgaṅgeṅgic hiṅgacma kiwaiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc haima yomuhuc qesimiyec; Iwawai méṅ hénzanḡ?

24 Qesimiyu kic hilic inéṅ hima yacma zéyec; Ni ic embac inicba ic hésa tanec wamma keṅha waṅzu.

25 Zéyu inéṅ muṅguc mérianéṅ kiwaiguc haiyu ic imi kic selianec hima héṅu hiaruyu iwawai moczoṅ dindiṅanec héṅtegidarec.

26 Waṅu Yesunéṅ amayaiguc mélimima yomuhuc ézéyec; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma kembésémaṅ.

Peteroac ninzéṅ ninzéṅ ac.

27 Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu Kaisarea Filipi baeciguc ama areṅa yanda yanda séc kembinḡ zéma keṅgic. Keṅkecma hénaiguc tohotoho ichéra qesiéncmima zéyec; Ic embac ieneṅ nuac niṅ méré zéanḡu?

28 Qesiyu zégic; Ic embac tosara ieneṅ doku naec haka ic Yohane imi mia imuhuc zéanḡu, waṅu tosara ieneṅ Elia, tosara ieneṅ mia Anutuac kua meme ic ionarunec méṅ zéanḡu.✠

29 Zégic muṅguc qesiéncmiyec; Waṅu eṅaoc nuac niṅ méré zéanḡu? Zéyu Peteronéṅ yomuhuc ézéyec; Gi Kristo.‡

30 Imuhuc zéyu inéṅ ic tosara ménda énézému niṅac neuḡ héiéncmiyec.

Yesunéṅ dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyec.

31 Waṅu inéṅ yomuhuc hénima ku énécmiyec; Héna imi yomuhuc hezac; Icac Naṅa imi kecma qenzeṅ manzeṅ kilenḡ nimmac. Niṅu ic galeṅ zéma hofac oo ic kuneṅ éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneṅ andé qemigic qegic humumac. Humuyu kaiwe haréwéc waṅu humuc igucnec qelima yacmac.

32 Inéṅ ac imuhuc zéauyu Peteronéṅ Yesu késama qetalimima ac wammiyec.

33 Waṅu inéṅ melemma merac ionac muru kiwa hima Petero qetali mima ézéyec; Biria miṅina gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac ackuazéc niṅac ménda wamma ic onac iwawai niṅac wamma keczaṅ.

34 Waṅu Yesunéṅ ic tuṅ yanda kecgic imi zéma tohotoho ichéra momacnec unuruma yomuhuc énézéyec; Ic méṅnéṅ ni méndac némmaṅ zémaciguc andé qea-muma eṅeya ic héṅgeṅa wéndara huama méndac némmac.

35 Ic méṅnéṅ méṅ kekecyā aṅgé timaṅ zé waṅu kekecyā imi sohomac. Waṅu ic méṅnéṅ méṅ nuac zéma buṅa suruc hiabia imuac niṅ wamma kekecyā waiyu kekecyā imi ménda sohomac.

36 Ic méṅnéṅ baecac iwawai moczoṅ késama keru uṅaya waimiyu iwawai im-inéṅ dimuhuc naṅgé mimac?

37 Ic méṅnéṅ némac iwawaiyanéṅ uṅayaguc amuwagic waṅu sécgémac?

38 Ic méṅnéṅ qeli yackumu kaiseroya zéma kápésic ginaguc ionac ségéra ginaiguc ni zéma acna niṅac gamuya ninzaciguc imuhucyanec Icac Naṅa im-inéṅ Maṅgocyawac edamuyaiguc kua meme uṅahéraguc liliṅéma hamac nalé imuaru iwac niṅ gamuya nimmac.

9

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiyec.

1 Waṅu inéṅ yomuhuc énézéyec; Ni hélanec énézéwa niṅgic; You nanḡu onarunec tosara ini humucnéṅ ménda

† 8:22: Yodan doku imuac Is iguc geṅ taczac. ✠ 8:28: Mrk 6:14,15 ‡ 8:29: Halécnéṅ météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwiṅ zé imuhuc waṅgic. Yesu imi neṅaṅ hofac oo ic yanda zéma ic kewunina oporec.

énépésiyunec Anutuac héngalen ama areña yanda imi kuhaguc hayu hémmu.

² Wañu ai meme 6 tecgéyu Yesunéh Petero zéma Yakobo zéma Yohane onagiru baec boña yandaiguc enjic. Emma imuaru enacnec kecgic. Wañu inéh imuaru kicginaiguc melemma tanera méné wañec.

³ Wañu iwac malekuya imi lalac koñac koñac wañec. Baeciguc ic méné iwawai ménén zuaru imuhucya wammacac séc qahac.

⁴ Wañu baec imuaru Mose zéma Elia ieren ionac kicginaiguc wininima Yesuguc acac wañec.

⁵ Imuhuc wañgic Peteronéh Yesu ézéyec; Kiwi ic you keczin imi hiabia soroc. Nénézéna hali haréwéc meénécmi méné guac, méné Moseac, méné Eliawac wammac.

⁶ Merac ienen bacgina yandiyec imuac niñac Peteronéh némac ac zéman zéma hocma imuhuc zéyec.

⁷ Wañu hosusunéh mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec ac méné yomuhuc mayec; Yomi imi naña, hénsorocanzua, iwac ara nimmu.

⁸ Wañu lilingéma héngic élanzañnec aulanjéyic Yesunéh sac nañec.

⁹ Wañu boña igucnec mama hama Yesunéh ac yomuhuc énézéma zéseliyec; Iwawai hénzu imuac ac suruc imi méné ménda énézému, kecma bian Icac Naña humuc igucnec yaruguc.

¹⁰ Imuhuc énézéyu merac ienen ac imi qeriginaiguc haima humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma enacnec eminiñ geminiñ wañgic.

¹¹ Wañu ienen Yesu yomuhuc qesimima zégic; Némac niñ hénia acac kiwi ic ienen Elia walac hamac imuhuc zéanzu?

¹² Imuhuc qesimigic énézéyec; “Hélacnec Elia i walac hama iwawai moczon meqeliyuguc. Wañu némac niñ Icac Naña i andé qemigic qenzen manzen kilen nimmac imuhuc ogic hezac me?”

¹³ Wañu énézéwa niñgic; Elia i hélacnec hama keru iwawai iwac niñ kiwiiguc ogic hezac imuac sécyac ienen ewa sinjinawac wammigic.”

Yesunéh merac méné uña biriyaguc mehiaryec.

¹⁴ Wañu merac tosara wai énécmigic kecgic ionac muru haréma inicgic ic embac sasala oso énécmima nañgic hénia acac kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic.

¹⁵ Wañu ic embac ienen nalé qahacgucnec Yesu hémma kilen welicgéma usunec kemma ewa hia ac zémigic.

¹⁶ Zémigic inéh qesiénécmiyec; Ini némac niñac tualefic emikeczu?

¹⁷ Zéyu sugina igucnec ménén melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uña birianéh késayu ara qahac kecanzac imuac niñac wagicba guaru hazic.

¹⁸ Merac imi dimucgen dimucgen uña birianéh késama héréken héréha wamma baeciguc giliyu kua hololoña mayu zera aric aric kiyu hénia méria séréngéanzac. Wañu tohotoho ichécga ienen nesimu niñac énézéwa nesimuac séc qahac wañec.

¹⁹ Zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicñisaiya ini ninzén ninzén gina qahac. Ni iniguc nalé dahecac séc kecanzac? Nalé dahecac séc ini bisiqatén wañ énécmiman? Merac imi nuaru wagicma hagic.

²⁰ Imuhuc zéyu merac iwaru wagicma hagic uña biria inéh Yesu hémma merac héréken héréha yanda wammiyu téténgéma baeciguc mama héima heyu kua hololoña mayec.

²¹ Wañu Yesunéh merac manjocya qesimima zéyec; Iwawai imi némac naléiguc hicñimiyecac kecanzac? Zéyu zéyec; Imi kokocya igucnec hicñimiyecac kecanzac.

²² Inéh merac imi nalé momac momac mebiriman zéma geric bélanjaiguc me dokuiguc gilianzac. Iwawai méné wambésémanjac séciguc ewa biric wamma méra nérécmi.

²³ Imuhuc zéyu Yesunéh ac yomuhuc melemma ézéyec; Hénia némac niñac wambésémanjac séciguc imuhuc zézan? Ic méné ninzén ninzén agucnéñ iwawai moczon hia wandacmac.

²⁴ Zéyu imuarunec mia merac manjocyanéh ac qacma yomuhuc zéyec; Ni ninzén gézua, genjaoc ninzén ninzén

bébélacgia imi meseli nénna.

²⁵ Wañu ic embac ienenj usujnec tocgéma hagic inicma uña biriawac yomuhuc ézéyec; Ac qahac kekerawac uñaya zéma gezac héhéñac uñaya, ni gézézua, iwarunec éréma imuaru muñguc ménda hiñgacbésemañ.

²⁶ Zéyu uña birianénj qacsilacma selianec héréma qéfaggé mima éréma keñu merac imi hélanc humumia tanec heyec. Heyu ic embac sasalanénj hémma, Humuzac, zégic.

²⁷ Wañu Yesunénj iwac mériaiguc késama héréyu yacma nañec.

²⁸ Wañu Yesu imi ama qeriaiguc eñu tohotoho ichéra ienenj sasañgiaiguc qes-ima zégic; Nini némac niñac nesiwiñac séc qahac wañec?

²⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Imuhucya imi iwawai tosara méñnéñ nesi énécmiwiñac séc qahac, néñ zéwelecginanénj* sac hia nesi énécmimu.

Yesunénj humuma yacmac imuac suruc zéyu hatac éréhéc wañec.

³⁰ (30a) Wañu ienenj ama imi waima kemma Galilaia baec qericma keñgic.

³¹ (31a) Wañu Yesunénj tohotoho ichéra ku énécmimañ zéma (30b) i zéma tohotoho ichéra dimuaru keczu imi méñnéñ méñ ménda nimmu niñac wañec. (31b) Wañu yomuhuc ku énécmiyec; Icac Naña i ic ionac méraiguc eñu qegic humumac. Humuma ai meme haréwéc wañu yacmac.

³² Wañu ac imuac hénia ménda niñasarima qesimiwiñ zé niñgic yéwériyec.

Yesunénj ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

³³ Wañu keñkecma Kafanaum ama areña yandaiguc haréma ama méñ qeriaiguc emma tacma imuaru tohotoho ichéra qesiéncmiyec; Héniaiguc némac iwawai niñac tualefic emikeczu?

³⁴ Imuhuc qesiéncmiyu ienenj neñañ murunec mérénénj kiwanina keczac imuhuc zéma tualefic emizu imuac niñac ara hia ménda melenjic.

³⁵ Wañu mama tacma 12 ini unuruma énézéyec; Méñ i kiwagina kecmañ zémaciguc, tosara ionac mamayagina kecma welenj qegegina wammac.

³⁶ Imuhuc zéma merac komora méñ wagicma sugginaiguc haiyu nañu tétécgé mima énézéyec;

³⁷ Méñnéñ merac yomuhucya nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni ewa hia wannénzac wanzac. Méñnéñ ni ewa hia wannénzac imi nuac qahac, néñ méli néñec i ewa hia wammizac wanzac.

Ic méñ neñañ hazéc ménda wanzac imi neñañ alanina.

³⁸ Wañu Yohanenénj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic méñnéñ guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neñ héimiyiñ.

³⁹ Zéyu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ménda qetali mimu. Méñ i nuac qacna qacma ai kucyaguc mezac imuhucyanénj nalé hotoña imuac qeriaiguc efima zébiri némmacac séc qahac.

⁴⁰ Némac niñac? Méñ neñañ andé ménda nunuanzac iminénj hazécnina qahac.

⁴¹ Ni hélanc nec énézéwa; Ic méñnéñ ini Kristoac ichéra keczu imuac niñ nuac qacnaiguc doku méñ hima gumu énécmimac imi iwac boña imi kilenjac ménda qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

⁴² Wañu méñnéñ nambérac komoc komoc ni ninzénge néñanzu ionarunec méñ manam batuc wammiyu biria memac imi hoc yanda ic iwac déménjaiguc zikimima kondunjic nañgégic hiñgacmac iminénj hia wammac.

⁴³ Wañu méraganénj biriaiguc goporu méraga imi héricbésemañ. Gi méra éréhécgaguc geric sia tetecgia qahaciguc hiñgacbañ niñac, puriñ wamma kekec hémbénañjaiguc kerembésemañ iminénj hia.

⁴⁴ (Ménda hezac.)

⁴⁵ Wañu hénaganénj biriaiguc goporu héricbésemañ. Hénia éréhécgaguc kecma geric siaiguc giligic hiñgacbañ niñac,

* 9:29: Kiwi wahala qac buñjaginaguc tosaraiguc; Nene zikima zéwelec wawañjaiguc.

purij wamma kekec hémbénañaguc kerembésémanj iminéj hia.

⁴⁶ (Ménda hezac.)

⁴⁷ Wañu kicganéj biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi kic éréhécgaguc geric siaiguc giligic hñgacbañ niñac, kicga momacguc kecma Miñ Kewuac hñgalerj ama areña yandaiguc kerembésémanj iminéj hia.

⁴⁸ Imuaru ionac nanecgina imi ménda humumac, wañu geric bélaña imi ménda békémac.

⁴⁹ Mulu memec buña mesolañaniwiñ zé sei hésianzu imuhucyanec ic momac yanda geric bélañanéj mezeric énécmimac.

⁵⁰ Sei imi qacguc, néj siña qahac wañu némacnéj mindinjigic siñaguc wammac. Sucginaiguc sei hésigic luae heyu eñawu kecmu.

10

Eu iniñ waiwai imuac ara.

¹ Yesunéj imuarunec yacma Yodan néwécgeñ Yuda baeciguc haréyu ic sasala yandanéj muñguc iwaru tocgégic. Wañu wañañec imuhucyanec muñguc ackua zéc ku énécmiyec.

² Wañu Farisaio ic ieneñ hosuru haréma manam batuc wammima qesimigic; Ic méñnéj iniña waimimac imi hénac acac sécyac me qahac?

³ Zégic melemma énézéc; Mosenéj deic zéma énézéc?

⁴ Énézéc zégic; Mosenéj yomuhuc oaec zénécmiyec; Embac waimañ zéma waia muamuac kiwi omima waimimac.

⁵ Imuhuc zégic Yesunéj énézéc; Mose i ewa seligina niñac wamma hénac ac imi oma énécmiyec.

⁶ Néj hénihénaiguc imi Anutunéj ic zéma embac meércmiyec.

⁷ Imuac niñac ic méñnéj neñgoc zéma mañgocya wai érécmima iniñawac muru héiselimac.

⁸ Héiseliyu éréhécnéj séwi momacguc wammaoc, wañu bec iereñ éréhec qahac, néj momacguc.

⁹ Imuac niñac iwawai méñ Anutunéj dércégéc imi ic méñnéj ménda méndéj érécmimac.

¹⁰ Wañu ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ieneñ ac imuac niñac muñguc qesimigic.

¹¹ Qesimigic inéj melemma énézéc; Ic méñnéj iniña waima méñ memaciguc imi mia iniña kaisero wammizac tanec wammac.

¹² Wañu embac méñnéj euya waimima ic méñ memac imi imuhucyanec kaisero wanzac wammac.

Yesunéj nambérac ionac mériañ ac énézéc.

¹³ Wañu ic embac ieneñ Yesunéj mériañéj osiéncmimac niñac nambérac hécgina onagicma iwac muru hagic. Wañu tohotoho ichéra ieneñ ac zééncmima zéqetali wañ énécmigic.

¹⁴ Wañu Yesunéj héñu qeria biriyu énézéc; Waigic nambérac nuaru hagic. Zéqetali ménda wañ énécmigic. Anutuac hñgalerj ama areña yanda imi nambérac imuhucya ionac buña.

¹⁵ Hélacnec énézéc; Méñnéj Anutuac hñgalerj ama areña yanda qeriaiguc emmañ zé nambérac ésécnec ménda wammaciguc inéj imuac qeriaiguc kilendac ménda keremmac.

¹⁶ Imuhuc zéma tétécgé énécmima méria ionac qacginaiguc haima mériañ ac zéma énézéc.

Ic hina yandayaguc.

¹⁷ Wañu Yesunéj hénaguc kemma keru ic méñnéj usuñec iwaru hama iwac muru simiñ héimima qesimima zéc; Kiwi ic hiabia, ni dimuhuc wamma kekec hémbénaña imi késamañ.

¹⁸ Zéyu Yesunéj ézéc; Némac niñ ic hiabia zénénzañ? Ic méñnéj hiabia qahac. Anutu momacguc sac hiabia.

¹⁹ Gi hénac ac yomuhuc niñanzañ; Kaisero ménda wambésémanj. Eu qe qe ménda wambésémanj. Kowu ménda newésémanj. Héipuc ac zémañ zé ikoc ac ménda zéwésémanj. Ikoc wañ énécmima iwawai méñ ménda onag-icbésémanj. Neñgoc mañgoc éréhcga eegira héiwésémanj.

²⁰ Zéyu melemma yomuhuc ézéc; Kiwi ic ni imi moczoñ komocna igucnec tohoma keriac kecqua.

²¹ Wañu Yesunéh hémma iwac siñ nim-mima yomuhuc zéma ézéyec; Haka hiabia momacgucnéñ guaru ménda hegézac. Kemma iwawai hegézac imi haina boña géñgic, mema ic maqeqeya énécmína, kurumenjiguc héla hegémmac. Wañu hama ic héngeña wéndara imi huama ni méndac némbésémañ.

²² Wañu soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyec. Imuac niñ, niñ yéwériyu tanera méñ wañu waima keñec.

²³ Keñu Yesunéh kiwa hiyu lelecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc zéma énézéyec; Ic soukiwa zéma hina yanda ginagucnéñ Anutuac héngeñ ama areña yanda qer-aiguc kerembiñ zégic yéwériyu hia ménda efima keremmu.

²⁴ Wañu tohotoho ichéra ara imi nimma welicgégic. Wañu inéñ muñguc toroqema énézéyec; Merachécna, Anutuac héngeñ ama areña yandaiguc eñeña imi yéwéria yanda.

²⁵ Yañ yanda kamelenéñ qodu kifaña komoraiguc keremmac imi efefia, néñ soukiwa yanda zéma iwawai yanda ginagucnéñ Anutuac héngeñ ama areña yandaiguc keremmac iminéñ yéwéria yanda.

²⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ nimma kileñ yanda aurima eñaoc emi-niñ qeminiñ wañamuma zégic; Imuhuc wañu, mérac késayu kekec hémbénaña hia memac?

²⁷ Yesunéh inicma zéyec; Ic eneñ imi meselimuac séc qahac, wañu Anutunéh hia, Anutunéh iwawai moczoñ imi hia memac.

²⁸ Zéyu, Peteronéh hénima ézéyec; Ninna, nini iwawainina moczoñ waima gi méndac géñanziñ.

²⁹ Zéyu, Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa, méñnéñ nuac niñ zéma buña suruc hiabia niñac wamma ama geric me dac muna me neñgoc mañgoc me naña me bérara me baec ai imi waimac imi,

³⁰ you baeciguc ama geric, dac mu-nahéra, neñgoc mañgochéra, nambérac héra, zéma baec aiya sasala yanda imi qété 100 imuac séc ogicma memac. Wañu hazéc ac me yaré momacnec mihicjimac.

Wañu biançguc kurumenj amaiguc kekec seli memac.

³¹ Wañu walac walac ionac murunec sasalanéñ andia wammu. Wañu andia ionac murunec sasalanéñ walac walac wammu.

Yesunéh humuma yacmac imuac ara zéyu hatac haréwéc wañec.

³² Kecma Yerusalem ekemma kecma Yesunéh walac walac kemma keru tohotoho ichéra ieneñ bacgina yandiyec. Wañu nesi énécmigic ieneñ zénéngina hiriyec. Wañu Yesunéh tohotoho ichéra 12 qutulanéñ énécmima iwawai hicñjimac imuac ac énézéma zéyec;

³³ Héngeñ, neñañ Yerusalem enziñ. Enni imuaru Icac Naña imi andé qemiyu hofac oo ic kiwa zéma hénna acac kiwi ic ionac méraginaiguc eñu, késpedesiraguc zéma humucac buña zétecgéma ic enia ionac muru haimu.

³⁴ Haigic ieneñ zébiri mima sépécgé mima rikunj zéracgucnéñ héimaguc qehumumu. Wañu kaiwe haréwéc wañu, inéñ humuc igucnec qelima yacmac.

Yakobo zéma Yohane iorac welec welec.

³⁵ Zéyu Zebedaioac nañhéra Yakobo zéma Yohane iereñ Yesuac muru hosuru hama zéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac me imuac niñac wamma qesigémbic imi geñ hia menérec miwésémañ niñac zéma ninziç.

³⁶ Zéyic érézéyec; Néma iwawai meérecmimañ niñac wanzaoc?

³⁷ Wañu iereñ zéyoc; Gi edamuga winini géñu, nururuna, méñ héigaiguc méñ kana-gaiguc tacbic.

³⁸ Zéyic Yesunéh érézéyec; Iri hénna ménda niñasarima imuhuc weleczaoc. Ni sokoc mema nemañ imi iri hia mema nemaoc? Wañu doku naecnémmu imuac iri hia naecmaoc?

³⁹ Zéyu, iereñ zéyoc; Oo, imi hia wambic. Zéyic, Yesunéh yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema nemañ imi iri hélacnec nemaoc. Wañu doku naecnémmu imi iri naecmaoc.

⁴⁰ Wañu nuac héinaiguc me kananaiguc tatara imi énécmimia imi nuac ai qahac. Imi méñac méñ zéénécmiyec ionac énécmiyu késama tacmu.

⁴¹ Tohotoho ichéra 10 ienenj ac imi nimma Yakobo zéma Yohane iorac ninjic ewagina biriyec.

⁴² Wañu Yesunénj unuruma énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ienenj ic embac énépésigic, ic embac ienenj welenj qeénécmianzu. Wañu eñeña ienenj mamaya méra bacginaiguc onopocma ic kewu wañ énécmianzu imi ini ninzu.

⁴³ Wañu onaru imi héna imuhuc ménda hezac. Onarunec méñnéñ kunenjinga wammañ zéma alahéra ionac welenj qe qecmac.

⁴⁴ Onarunec méñnéñ walac walac kecmamñ zéma alahéra ionac ai merac kecmac.

⁴⁵ Icac Naña i welenj qemimu ninjac ménda mayec. I eñeyaoc welenj qe qe ai mema ic sasala onac ninj mulu memec iwawai éséc nec kekecyá énécmimanñ zé mayec.

Yesunénj kic hilic méñ mehiaruyec.

⁴⁶ Wañu ienenj hakecma Yeriko taunjiguc harégic. Wañu inénj tohotoho ichéra zéma ic sasala yanda iniguc ama areña yanda imi waima keñkecgic, ic kic hilic méñ qara Batimaio, Timaiuac naña inénj héna giñgiñaguc iwawai ninjac welecma tarec.

⁴⁷ Wañu inénj ic imi Yesu Nazarete ama areña igucnec imuhuc zégic nimma hénima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac ninj ewa biric wañ néñna!

⁴⁸ Zéyu ic sasalanénj ac waima tacmac ninjac zéqeqetali wammigic. Wañu inénj seli seli wamma selianec qacsilarec; Dawidiac naña, gi nuac ninj ewa biric wañ néñna!

⁴⁹ Qac keru, Yesunénj hénaiguc namma zéyec; Héihéré migic. Imuhuc zéyu, ic ienenj kic hilic ézégic; Efima yacma hana! Inénj héihéré génzac.

⁵⁰ Wañu kic hilicnénj malekuya gilima técgéma yacma Yesuac muru hayec.

⁵¹ Wañu, Yesunénj ac bakia zéma qesimiyec; Némac wañgémmanñ ninjac wanzañ? Zéyu, kic hilicnénj ézéyec; Kiwi ic, ni kicna hima hémmamñ ninjac wanzua.

⁵² Zéyu, Yesunénj ézéyec; Gi kenna, ninzénj ninzénjanénj mehiaru génzac. Imuhuc zéyu, imuarunec kiwa béréñgéyu

hima héñec. Wañu hénaiguc Yesu méndac mima keñec.

11

Yesunénj donki qahaiguc tacma Yerusalem eñec.

¹ Wañu Yerusalem hosuraiguc hama Oliwa baec boñaiguc Betfage ama areña yanda zéma Betania ama areña taroc imuaru dodowigic. Dodowima Yesunénj tohotoho ichérra méli érécmiyec.

² Wañu méli érécmima yomuhuc érézéyec; Ama wéségiraiguc taczac imuaru keñic, donki merawa méñ icnénj qahaiguc ménda tacanzu imi qatégic nañu focdac mihicñimaoc. Mihicñima imi hulacma késama hamaoc.

³ Hularic ic méñnéñ, Némac ninj imuhuc wanzaoc? Imuhuc zéyuguc, yomuhuc ézémacoc; Miñ Kewuniranénj imuac wanzac. Imuhuc zéic focdac haiyu yomuaru hamaoc.

⁴ Zéyu tecgéyu, ierenj kemma donki merawa ama deminawac sanjulañ séñganenñ hénaiguc qatégic nañu mihicñima hularoc.

⁵ Hularic ic nañgic ionarunec tosanarénj yomuhuc érézégic; Iri donki merawa imi némac ninjac hulaczaoc?

⁶ Imuhuc zéyu Yesu ac érézéyec imuhucyanec melemma énézéyoc. Énézéyic wai érécmigic hayoc.

⁷ Wañu ierenj Yesuaru donki wagicma hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic inénj emma tarec.

⁸ Wañu ic sasalanénj malekugina hénaiguc témbécgic. Wañu tosanarénj ai igucnec ic hawa haréña zéma zuriaguc mericma hénaiguc lémbécgic.

⁹ Wañu ic tuñ yanda ienenj walac andu wamma qacgic; Hosanna, ohec wahec!* Miñ Kewuac qac buñaguc hazac ic imi zézé bipiyaguc.

¹⁰ Ambéc sakoñnina Dawidiac héngalen ama areña yanda imi Miñ Kewuac qac buñaguc hazac imi zézé bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu ou kurumenjiguc eñeña keczac.

* **11:9:** Ac yomuac hénia imi; Anjénina tina!

11 Waṅu Yesunéṅ Yerusalem keremma ocmuṅ téréyaiguc eṅec. Emma iwawai moczoṅ lelecgéma héṅu, bec ama mari mari waṅu, tohotoho ichéra 12 iniguc Betania ama arenṅaiguc keṅgic.

Yesunéṅ fik ic ménṅ zébiri miyec.

12 Ama gianṅiyu ieneṅ Betania ama arenṅa waima keṅgic. Keṅkecma Yesu nene niṅac waṅec.

13 Waṅu fik ic ménṅ haréṅaguc lakec naṅu hémma héla taczac me deic imuhuc zéma kemma horec. Waṅu fik ic imuac naléya qahac imuac niṅac haréṅanec naṅec.

14 Waṅu hémma fik ic imi yomuhuc zéma ézéyec; Deguc muacnec hénima hélaga ic ménṅéṅ muṅguc ménda nemac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneṅ ac imi niṅgic.

Yesunéṅ ocmuṅ téréya mehiaruyec.

15 Waṅu Yerusalem kereṅgic, Yesunéṅ ocmuṅ téréyaiguc emma ic embac imuaru iwawai néna gémba zéma naṅgic, imi nesi énécmima ic tosara zae haima tacma soukiwa gocmianéṅ soukiwa haréṅa amuanzu ionac zae zéma kembo haima imuac boṅa meanzu ionac tatac imi melenṅ daru hiṅgarec.

16 Waṅu ocmuṅ téréya qeriaiguc iwawai imuhucya ménda késa keṅha wammu niṅac qeṅetali ac waṅ énécmiyec.

17 Waṅu yomuhuc ku énécmima zéyec; Amanawac niṅac baec séc ic embac onac zéwelec welec ama zému. Imuhuc kiwi-iguc ménda ogic hezac me? Waṅu ini imuhuc waṅgic kowu nene ionac baṅec tanec wanzac.

18 Imuhuc zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ieneṅ niṅgic. Waṅu ic embac sasalanéṅ ackuazécyā niṅac welicgémigic eṅeṅa waṅec. Imuac niṅac zénéṅgina hiriyu dimuhuc wamma qeni zéma héna hocgic.

19 Waṅu ama mari waṅu Yesu zéma ichéra ieneṅ ama arenṅa yanda imi waima keṅgic.

Fik ic imi humuyec.

20 Waṅu ama muṅguc gianṅiyu ieneṅ muṅguc yacma keṅgic. Keṅkecma fik ic imi héṅgic hénia igucnec humuma naṅec.

21 Waṅu Peteronéṅ niṅqelima ézéyec; Kiwi ic, héna, fik ic zébiri minec, imi humuma nanzac.

22 Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma énézéyec; Anutu niṅzégégic.

23 Hélacnec énézéwa, ménṅ i boṅa youmi bacgéma kondunṅiguc hiṅgacna zéma qeriaiguc ewa éréhéc ménda wamma ara zézac imuac héla hicṅimac zéma niṅzégéyu imi hicṅimac.

24 Imuac niṅac énézéwa niṅgic, ini iwawai imuac me imuac niṅac welecmu imi bec meziṅ zéma niṅzégému. Imuhuc waṅgic zézu imuac sécyā hicṅi énécmimac.

25 Waṅu yacma welecmu nalé imuaru ic ménṅac niniṅ biria ménṅ késa kecziuguc késpedesira imi waimimu. Imuhuc waṅgic Maṅgocgina kurumeṅiguc keczac inéṅ imuhucyanec onac késpedescina wai énécmimac.

26 (Waṅu ini késpedesicyā imi ménda waimimuiguc onac Maṅgocgina kurumeṅiguc keczac inéṅ imuhucyanec onac késpedescina ménda wai énécmimac.)†

Yesu imi qac buṅaya dimuacnec meyec?

27 Waṅu ieneṅ muṅguc Yerusalem lilingéma hagic. Hama Yesunéṅ ocmuṅ téréyaiguc emma lelecgéma keru hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic zéma ic kiwa meme ieneṅ iwac muru hagic.

28 Hama yomuhuc qesimima zégic; Néma qac buṅagaguc ai imi meanzaṅ? Mérénéṅ gézéyu ai imi meanzaṅ?

29 Imuhuc zégic Yesunéṅ melemma énézéyec; Ni imuhucyanec ac ménṅ yomi qesiénécmiwa melemmu. Melenṅgicguc neṅ néma qac buṅanaguc ai imi meanzua imi zéaumaṅ.

30 Imuhuc zéma yomuhuc qesiénécmiyec; Melemma zégic nimba, Yohaneac doku naec ai imi kurumeṅ igucnec me ic onarunec?

31 Imuhuc énézéyu eṅaocnec eminiṅ qeminiṅ wamma zégic; Neṅaoc kurumeṅ igucnec zéni, Némac niṅ i ménda niṅzégé migic? Imuhuc zémac.

32 Waṅu ic igucnec zéwiṅ zéma niṅgic, ic embac moczoṅ Yohaneac niṅac ic imi

† 11:26: Kiwi tosaraiguc kemaṅa yomi ménda hezac.

Anutuac kua meme ic héla imuhuc zéma nimmigic, imuac niñac ic embac ionac niñ bacgina yandiyec.

³³ Imuhuc zénimma Yesu ézégic; Nini ménda ninziñ. Imuhuc zégic Yesunéñ énézéyec; Imuhucyanec néma qac buñanaguc ai imi meanzua imi ménda énézémanñ.

12

Ai ic biria.

¹ Yesunéñ hénima qelumbec ac ménéñ yomuhuc énézéyec; Ic ménéñ baec ménéñguc waiñ ic himicma lelecgéma imuac deminça meyec. Mema waiñ gocmiawac dokuya gésiwiñac zéma baec éséma kifañça yanda meyec. Mema imuaru galenñ meme ama lesu herec ménéñ meyu eñec. Eñu ai imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec ménéñguc keñec.

² Kemma keru yawuñça ducñiyu héla memac niñac welenñ qeque ic ménéñ mélimiyec.

³ Mélimiyu, i késama qema nesigic eñec liliñgéyec.

⁴ Liliñgéyu miñinanéñ welenñ qeque merac ménéñ muñguc méliyu keñec. Keñu oruha hocnéñ qésémma gamu qeque wammima nesigic keñec.

⁵ Wañu ménéñ ménéñgucnec mélimiyu keñu ic imi qegic humuyec. Wañu imuhucyanec welenñ qeque ic sasala méli énécmiyu ai ic ienenñ tosara zépé unugic tosara humumia unugic.

⁶ Wañu momacguc kecmiyec imi eñeya nañ sorocya ewayanéñ angé tima kerec imi. Tetecgiaiguc i imuhucyanec mélimima yomuhuc zéyec; Nuac nañna imi eeya héimu.

⁷ Wañu ai ic ienenñ eñaoc yomuhuc emiñgic; Inéñ mia kecma ai imuac mératéc icya wammac imuac niñ neñañ qeni humuyu ai youmi neñañ buñça wammac.

⁸ Imuhuc zéma késama qegic humuyu ai imuac deminñ séñgañgeñiguc giligic.

⁹ Wañu ai miñina imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi unudacma aiya imi ai ic ménéñ énécmimac.

¹⁰ Ini kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ooyawac heyu ménda oloñanzu? Mericqec

ic ienenñ hoc ménéñ héñara mema giligic keñkeñça iminéñ ama wañgoñaguc ama imuac hoc oruha wañec.

¹¹ Iwawai imi Miñ Kewunéñ wañu imuhuc hicñiyu, kicninanéñ haka imi hénni, hiabia soroc wanzac.

¹² Imuhuc zéyu ienenñ qelumbec ac imi ionac niñ zéyec imi niñasarima késawinçac zéma héñaya hocgic. Wañu ic tuñ yanda ionac niñac bacgina yandiyu waimima keñgic.

Takis haimiwiñ me qahac zéma Yesu batucgé migic.

¹³ Kemma ienenñ Yesunéñ ac zébiriyu hémmu niñac Farisaio ic tosara zéma Herodeac héñaorinñ héra méli énécmigic hagic.

¹⁴ Ienenñ Yesuac muru hama yomuhuc ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninziñ séwi tanecginawac ménda héñanzañ, imuac niñ ic ménéñac niñac bacga ménda yandianzac. Wañu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzañ. Wañu Kaisawac soukiwa mimia imi héna ac séciguc me qahac?

¹⁵ Nini iwac miwiñ me ménda miwiñ? Zégic Yesunéñ ikocgina hoturu amuma kecgic imi niñasarima yomuhuc énézéyec; Némac niñ ni batucgé nénzu? Soukiwa gocmia ménéñ mema hagic hémba.

¹⁶ Yesunéñ zéyu mema hama ézégic héñec. Hémma yomuhuc qesiéncmima zéyec; Irec zéma kiwi yomi mérac? Imuhuc zéyu melemma Kaisawac zégic.

¹⁷ Imuhuc zégic énézéyec; Kaisawac buñça imi Sisa mimu. Wañu Anutuac buñça imi Anutu mimu imuhuc zéyu welicgéyc.

Humuc igucnec yacyarawac héña zéasariyec.

¹⁸ Wañu Sadukaio ic humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéañgic ienenñ Yesuaru hama yomuhuc zégic;

¹⁹ Kiwi ic, Mosenéñ nonac niñ wamma yomuhuc oyec; Ic ménéñ embac mema qeli ménda mihicñima humuyu munayanéñ qawéra imi mema qeli mihicñiyu darawac qac mema yacma kecma.

²⁰ Wañu nalé méñu dac muna 7 kecgic, dac walacginanéñ embac mema qeli qahac kecma humuyec.

21 Humuyu andianéh qawéra imi mema imuhucyanec qeli qahac kecma humuyu andia méñnéñ imuhucnec wañec.

22 Imuhucnéñ imuhuc dac muna 7 ieneñ embac imi mema qeli qahac kecma humudacgic. Humudacgic tetcgiaiguc embac malé imi momacnec humuyec.

23 Wañu ic 7 ieneñ momac yanda embac imi medacgic, imuac niñ yacyarawac naléyaiguc embac imi mérac iniña wammac?

24 Zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kucya imi ménda niñacgézu imuac niñac ini sic saoc nimma zéanzu.

25 Kecma humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi ic me embac ménda memu. Wañu ieneñ kua meme uña kurumenjiguc kecanzu imuhucya wamma kecmu.

26 Wañu humuc igucnec yacyarawac zéwa niñgic. Moseac kiwiiguc Anutunéh ic waiyaguc imuac bélaña qeriaiguc, Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézéyec. Ini ac imi ménda oloñanzu?

27 Inéh ic humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kekec ionac Anutu.* Ini imi ac hénia hia ménda niñasarizu.

Héna Ac walac walac.

28 Imuhuc eminiñ qeminiñ wamma kecgic, héna acac kiwi ic onarunec méñnéñ hama nimma Yesunéh ac bakia hiabianec melemma zéyec imi niñasarima yomuhuc qesimiyec; Némac héna acnéñ walac walac wanzac?

29 Imuhuc qesiyu Yesunéh melemma ézéyec; Oo, Israel! Ini niñgic, Héna ac walac walac imi yomuhuc hezac; Miñ Kewu Anutunina imi Miñ Kewu Momacguc.

30 Imuac ewa qeriga moczoñnec, qeri uñaga moczoñnec, niniña moczoñnec, kucga moczoñnec Miñ Kewu Anutugawac siñ niñmiwésémañ.

31 Héna ac éréhéc imi yomuhuc; Gi geñga siñ niñamuanzañ imuac séciguc alagawac siñ niñmiwésémañ. Héna ac

méñnéñ ac zézua imi orogicmacac séc qahac.

32 Zéyu héna acac kiwi ic inéh yomuhuc ézéyec; Anutu imi momacguc, wañu méñ ménda keczac. Imuac niñ, kiwi ic, acga zézañ imi hélacnec wanzac.

33 Ewa qeriga moczoñnec, niniña moczoñnec zéma kucga moczoñnec Miñ Kewugawac siñ niñmiwésémañ imi zéma geñga siñ niñamuanzañ imuac séciguc alagawac siñ niñmiwésémañ iminéñ hofac oo ai me mulu meme ai tosara imi onogiczaoc.

34 Ic imi imuhuc niñasarima zéyu Yesunéh nimma yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac héngaleñ ama areña yanda lakeciguc ménda keczañ. Imuhuc zéyu qesiqesi muñguc méñ ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miñ Kewu Yesu.

35 Wañu Yesunéh ocmuñ téréya qeriaiguc ac ku énécmima yomuhuc qesiyec; Némac niñ héna acac kiwi ic ieneñ Kristo i Dawidiac qeli imuhuc zéanzu?

36 Dawidi i eñeyaoc Uña Téréyanéh hinocgémiyu yomuhuc zéyec;† Miñ Kewunanéh nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi nuac hénaiguc tacnanec hazéchécga hénagawac duandiaiguc qutulanjá énécmimañ.

37 Dawidi inéh Kristoac niñac Miñ Kewuna zémiyec imuac niñ Kristo inéh dimuhuc wamma iwac qeli wammac? Imuhuc ku énécmiyu ic embac ieneñ siña nimma niñgic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

38 Wañu Yesunéh toroqema ac ku énécmima yomuhuc zéyec; Ini héna acac kiwi ic ionac técgina nimma kecmu. Ieneñ maleku horua héima kenha wambiñ zé wañanzu. Wañu nénnagémba sombenjiguc inicma mepési énécmimu niñac wañanzu.

39 Wañu tocgotocgo amaiguc me nezéléléh aria amaiguc ic kuneh tataciguc tacmu niñac wañanzu.

40 Ic imuhucya ieneñ embac malé ionac ama igucnec iwawai onagicma hémbaoc

* 12:27: Yesu ac zéyec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéh Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakoboac Anutu zéyec. Imuac niñac imi eneh humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli keczu. † 12:36: Hebraio aciguc; Yawenéh Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec.

wamma neanzu. Waṅu ikocgina ho-
turuma zéwelec welec horua waṅanzu.
Waṅu ieneṅ kecma kitiwagina yéwéria
memu.

Embac malé méṅac hakaya hiabia.

⁴¹ Yesu inéṅ soukiwa haihai imuac
hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneṅ
soukiwa haigic hiṅgarec. Waṅu ic
soukiwa yanda ginaguc ieneṅ soukiwa
yéwéria haigic hiṅgarec.

⁴² Waṅu embac malé maḡeḡeya méṅnéṅ
hama soukiwa pésia éréhécdac haiyu
hiṅgarec.

⁴³ Waṅu Yesunéṅ tohotoho ichéra un-
uruma énézéyec; Ni hélacnec énézéwa,
embac malé yominéṅ soukiwa haizac imi
tosia ionac qeyu mazac.

⁴⁴ Tosia ieneṅ héla yanda he énécmiyu
imuarunec mema haizu waṅu embac
malé inéṅ qahac igucnec kekecyawac ko-
modia késakeczac imi moczoṅ haidaru
qahac wanzac.

13

*Yesunéṅ nalé tetcgiawac séséc
zéasariyec.*

¹ Waṅu Yesunéṅ ocmuṅ téréya igucnec
mama keṅu tohotoho ichéra ionarunec
méṅnéṅ ocmuṅ imi hémma yomuhuc
ézéyec; Hénná, hoc yanda yanda imi
dimuhucya, ama kuneṅ kuneṅ imi
dimuhucya!

² Zéyu Yesunéṅ melemma yomuhuc
ézéyec; Gi ama kuneṅ kuneṅ imi hénzaṅ?
Hoc imi moczoṅ netec qetecgéic madaru
hoc méṅnéṅ hoc méṅac qahaiguc ménda
hemac.

³ Waṅu Yesu ocmuṅ téréya nówécgeṅ
Oliwa boṅaiguc emma taru Petero,
Yakobo, Yohane zéma Anderea ieneṅ
eṅawunec qesimigic.

⁴ Nénézéna, haka imuhucya imuhucya
imi némac naléiguc hicṅimac? Waṅu
ac imi seligimaṅ zéyu haka dimuhucya
dimuhucyanéṅ hicṅimac?

⁵ Waṅu Yesunéṅ yomuhuc énézéyec;
Técgina nimmaguc kecmu. Ewa qerigina
mesoho waṅ énécmiwu niṅac.

⁶ Ic sasalanéṅ nuac qacnaiguc hama ikoc
wamma ni imi mia zéma ic embac sasala
ionac ewa qerigina mesohomu.

⁷ Waṅu yaré héla me imuac luhuc acya
zégic nimma bacgina ménda yandimac;
Iwawai imuhucya imuhucya imi kilenḡdac
hicṅimac. Waṅu imi nalé tetcgia qahac-
nec.

⁸ Baera baera ic embac ieneṅ euqac
waṅamuwiṅ zé yacmu. Baec tosanéṅ
baec tosara unuwiṅ zé yacmu. Waṅu
baera baera naṅ memac. Waṅu béti
saec hicṅimac. Waṅu imi azi kiki imuac
hénihéniya.

⁹ Ini eṅaocnec héṅgaleṅ waṅamuma
kecmu. Ieneṅ ini aciguc onopocmu. Waṅu
tocgotocgo amaiguc hihilocnéṅ unumu.
Waṅu imi sac qahac, onagicma keṅgic
baec galeṅ tosara zéma ic kewu tosara
ionac kicginaiguc namma nuac héipuc ac
énézému.

¹⁰ Waṅu walac imi buṅa suruc hiabia
zéaugic baec séc ic embac nindacmu.

¹¹ Waṅu onagicma aciguc haigic ac
dimuhuc zéwiṅ zéma walac ménda
niṅyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc
ac haimac imi sac zému. Zézé ic imi ini
qahac, néṅ Uṅa Téréya.

¹² Dac muna ekaocnec hazéc waṅamuma
humumacac zétecgé amumaoc. Waṅu
maṅgocnéṅ naṅa imuhucnec wammimac.
Waṅu nambérac ieneṅ neṅgoc maṅgoc
hécgina hazéc waṅ énécmima humumu
niṅac onopocmu.

¹³ Waṅu nuac qacna niṅac ic
moczoṅ yanda hazéc waṅ énécmimu.
Waṅu méṅnéṅ selima naṅkeru tetc-
gia waṅu Miṅ Kewunéṅ késama kekec
hébénanaiguc opocmac.

*Zébiri qébiri icnéṅ hama kisikiyoṅ mi-
hicṅimac.*

¹⁴ Kecma Biria miṅina iwawai
mebirianzac iminéṅ ocmuṅ téréyaiguc
naṅu, (Olonzu ini ac imuac hénia
niṅasarimu.) hémma Yuda baec igucnec
ic embac ieneṅ néṅgacma baec boṅaiguc
kemmu.

¹⁵ Waṅu ic méṅ ama qahaiguc taczac
inéṅ mama iwawai méṅ ama qeriaiguc

hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁶ Ic ménj aiguc keczac inéj malekuya andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda lilingémac.

¹⁷ Nalé imuaru embac tosara héringaguc zéma neᅅgoc tosara merac namu gumu énécmianzu ienej qenzen manzen yanda mihicjimu!

¹⁸ Yéwéri imi kia naléyaguc ménda hicjamac niᅅac welecimu.

¹⁹ Nalé imuaru qenzen manzen méréra ménj hicjamac imuac niᅅac imuhuc zézua. Qenzéj manzen imuhucya imi Anutunéj baec kurumej zéyu hicjiyecac hezac imuac suraiguc ménj ménda hicjiyec. Waᅅu kecma imuac andiaiguc imuhucya imi muᅅguc ménda hicjamac.

²⁰ Nalé imi becneç Miᅅ Kewunéj focdac ménda metecgéwacnec imi ic méjnéj selima naᅅkeru késamacac séc qahac wambacnec. Ichéra gési énécmiyec ionac niᅅac wamma nalé imi meducjiyu hotoᅅa waᅅec.

²¹ Waᅅu nalé imuaru méjnéj Kristo you nonac muru hicjizac me Kristo eri ionac muru hicjizac imuhuc zéyu ménda ninzégému.

²² Imi mia Kristo ikora zéma kua meme ic ikora hicjima hia wammucac séc waᅅu gési énécmimia imi ikoc waᅅ énécmiwiᅅ zé séséc zéma haka méréra baec ic enej memucac séc qahac imuhucya memu imuac niᅅac imuhuc zézua.

²³ Ac imi walac walac énézézua imuac héngalenj wamma kecmu.

²⁴ Waᅅu nalé imuaru, qenzen manzen yanda imuac andiaiguc kaiwe asac mararaᅅa békéma siᅅidéngéyu maso asaha qahac wammac.

²⁵ Waᅅu ménni sikiluc imi kurumej igucnec madaru kuc yanda yanda kurumejiguc hezac iminéj hirimac.

²⁶ Waᅅu duᅅa Icac Naᅅa hosusu qahaiguc kuc yandayaguc zéma edamu yandayaguc hayu ic embac ienej héndacmu.

²⁷ Waᅅu nalé imuaru inéj kua meme uᅅahéra méli énécmima ic embac gési énécmimia ini baec zéçgéria kemboᅅ qahac igucnec zéma baec kurumej néwéc néwéc igucnec qutulaᅅgé énécmimac.

²⁸ Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc niᅅareᅅ gému; Imuac hawa bébélacgia éréma imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru wanzac imuhuc zéanziᅅ.

²⁹ Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hicjiju hémma inéj hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanzac imuhuc niᅅtegicmu.

³⁰ Ni hélacnec énézéwa baeciguc hicjisaiya keczu ini ménda qahac waᅅicnec ac imuac héla hicjidacmac.

³¹ Baec kurumej imi qahac wammac, néj nuac acna imi ménda qahac wammac.

Zégésigési yanda imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méjnéj ménda ninzac.

³² Waᅅu imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méjnéj ménda ninzac. Kurumeᅅac kua meme uᅅa imi enej ménda ninzu. Naᅅa acᅅuc ménda ninzac. Maᅅgoc eᅅeyanec téngéj ninzac.

³³ Nalé ménda ninzu imuac niᅅ téçgina nimma kecmu.

³⁴ Ic méjnéj amaya waima baec horu kemmac niᅅac welenj qeçhéra iwawai galengému niᅅac énézéma aigina méndéj énécmima nagu galenᅅa i kawaliya mema kecmac niᅅac ai buᅅa énécmiyec ésécnec.

³⁵ Ama miᅅina imi némac naléyaguc hamac? Mariya me siᅅi yanda me kuruc qacanzac imuaru me siᅅunec imi ini ménda ninzu. Imuac niᅅ ini téçgina nimma kecmu.

³⁶ Waᅅu gau yanda hekeçgiç élanzaᅅnec hama inicbac niᅅac.

³⁷ Ewa qeli qelinec kecmu. Ac zézua imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacnec.

14

Yesu qewiᅅ zéma hénaya hocçic.

¹ Nagu sacyaguc ogicma keᅅçic imuac tac niniᅅ zéma saméj yisya qahac imuac tacniniᅅ imi ai meme éréhéc heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo ic ionac kiwa zéma hénac acac kiwi ic ienej Yesu dimuhuc ikoc wammima késama çemu niᅅac hochoc ai megic.

² Mema yomuhuc zégic; Tac ninij naléyaiguc qahac, ic tosara ienej qewelon qewu niñac.

Embac méjnénj Yesu haléc naecmiyec.

³ Wañu Yesunénj Betania ama arenjaiguc kemma ic ménj qara Simon becneç wizi seliayaguc* kerec iwac amaiguc emma nene nema tarec. Taru embac méjnénj nadaac halécya héménja hiabia boña eñeña imi kiruñaguc mema hama qésémma orucya qahaiguc moczoj qocgémiyec.

⁴ Qocgémiyu ic tosara tacgic ienej niñgic biriyu eñaocnec eminiñ wamma yomuhuc zégic; Némac niñ haléc imi eñdac audaczac?

⁵ Iminénj kiriru soukiwa ic ménjac yawuñac ai boña ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwacnec! Imuhuc zéma embac imi ac zémigic.

⁶ Wañu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac niñ embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénzac.

⁷ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecgic méra énécmiwiñ zéma nalé tosia hia méra énécmimu. Wañu ni mia iniguc nalé séc ménda kecmañ.

⁸ Embac imi kucyawac séciguc wanzac. Ni humuwa téngé némmu imuac wamma haléc héménjagucnéñ walac naecnénzac.

⁹ Ni hélacnec énézéwa, ini baec séc baec imuaru me imuaru buña suruc hiabia imi zéau énécmiwiñ embac yomi niñqeli mima haka wañec imuac surucya imi momacnec zéau énécmimu.

Yudanénj Yesu hofac oo ic ionac méraginaiguc opocmañ zé ac zikiyec.

¹⁰ Wañu tohotoho ic ionarunec ménj, Yuda Karioto, inénj Yesu ic onac méraginaiguc opocmañ zéma hofac oo ic kuaya ionac muru keñec.

¹¹ Kemma zéyu nimma ségiségi wamma soukiwa gémbiñ zéma zéseligic. Wañu inénj Yesu méraginaiguc opocmañ zéma imuac naléyawac mambéc wañec.

Nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ hayec.

¹² Saménj yisya qahac imuac kendoñ hénihéniaiguc nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ niñac rama unuangic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ienej Yesu qesimima zégic; Siñga dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ niñac rama imi oma haigénni newésémañ?

¹³ Imuhuc zégic merac éréchéç méli érécmima zéyec; Iri ama areña yandaiguc keñic ic ménj kewuciguc doku hima huama keñu mihicñima méndac mimaoc.

¹⁴ Méndac miyic ama ménjiguc eñu imuaru emma ama miñina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéñ yomuhuc zézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ niñac rama imi newiñ?

¹⁵ Imuhuc ézéyic ama qeria kunen yanda ménj qacyaiguc hezac imuaru oragicma keñu duñ tatac iwawai imi lémbécma arengégic heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindiñimaoc.

¹⁶ Imuhuc zéyu merac éréhéç iereñ ama areña yandaiguc keremma Yesu zéyec séc imi mihicñima nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ niñac iwawai mézézéngéyoc.

¹⁷ Wañu maria wañu kaiwe kiwa hiñgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic.

¹⁸ Wañu nene nema tacma Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, onarunec ménj niguc nene nema taczac iminénj andé numac.

¹⁹ Imuhuc zéyu ienej ewagina goro wañu eñac eñac qesimima yomuhuc ézégic; Hélacnec, ni qahac! Gi nuac zézañ?

²⁰ Zégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec ménj niguc zéic momacguciguc saménj quduñgéma nezac imi mia.

²¹ Icac Naña i iwac niñ ogic hezac imuhucnec kemmac. Wañu ic ménj andé qemimac iminénj bakia yéwéria memac! Ic imi neñgoc héri qeri igucnec ménda hicñiwacnec iminénj hia wambacnec.

Yesunénj sisipac ac qelia zénénécmiyec.

* **14:3:** Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

²² Wañu nene nema tacma Yesunén samén mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima zéyec; Megic yomi nuac séwi busuna.

²³ Imuhuc zéma wain sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i moczoñ nedacgic.

²⁴ Negic énézéyec; Sac yomi nuac zikiziki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niñ wamma qocgéyi.

²⁵ Ni hélacnec énézéwa, Ni wain mén muñguc ménda nema kecma Anutuac héngalen ama arena yanda qeriaiguc mén qeliawac nemañ.

²⁶ Wañu ienen legic mén héima ama imi waima Oliwa baec boñaguc enjic.

Peteronén Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara zéauyec.

²⁷ Wañu Yesunén yomuhuc énézéyec; Ni rama galen qehumuwa rama héndemma kenha wammu.

Ac imi ackuazéciguc oyec hezac. Imuac niñ deguc siñiya ini momac yanda wainemma néngacdacmu.

²⁸ Wañu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemman.

²⁹ Imuhuc zéyu Peteronén yomuhuc ézéyec; I momac yanda waigémmu gezañ. Wañu ni qahac.

³⁰ Zéyu Yesunén yomuhuc ézéyec; Ni hélacnec gézéwa, deguc siñiya kurucnén hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémañ.

³¹ Zéyu Peteronén seli seli wamma zéyec; Ni ménda waigémman. Giguc humumañ zé humumañ. Wañu kilen dac ménda qaecgé gémman. Imuhuc zéyu tosara moczoñ imuhucnec zédacgic.

Yesunén Gesemane baec boñaguc zéwelerec.

³² Wañu ienen baec mén qara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunén tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tacgic ni kemma zéwelecbá.

³³ Imuhuc zéma Petero, Yakobo zéma Yohane onagiru kenjic qeria yéwériyu ewayá goro wañec.

³⁴ Wañu énézéma zéyec; Ni humumañac séc ewananén ewa biric yanda wanzua,

imuac ini yomuaru gau ménda hema zenzen qeli qeli kecmu.

³⁵ Imuhuc zéma komora mén kemma baeciguc mama sigéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niñ zéwelerec.

³⁶ Wañu yomuhuc zéyec; Aba Manjocna, gi iwawai moczoñ hia medacanzañ. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, wañu nuac siñna qahac guac siñganén seligimac.

³⁷ Wañu inén lilingéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezañ? Nalédac hotoña imi zenzen qeli qeli hia ménda keczañ?

³⁸ Kic qeli kecma zéwelecgic, qahac wañu manam batuciguc mama unuwac niñac. Qeriginanén imuac wanzac, nén séwiginanén bébélacgia.

³⁹ Imuhuc énézéma muñguc lilingéma walac zéyec ésécnec zéma zéwelerec.

⁴⁰ Mén guc lilingéma hama iniru gaunec hegic. Wañu ienen gau igucnec yacgic, nén kicgina yéwéria wañec. Wañu néma ac zéwiñ zéma osigic.

⁴¹ Wañu muñguc lilingéma hayu hatac haréwéc wañu énézéyec; Ini gaugina hemanec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducñizac. Héngic Icac Naña andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc enzac.

⁴² Yacgic kenni. Héngic, andé qeqe icnén hosucninu hazac.

Hazéc ienen Yesu késagic.

⁴³ Imuhuc énézémanec nañu tohotoho ichéra ionarunec mén, Yudanén wininiyec. Wañu inén sac qahac, hofac oo ic kuaya zéma héna acac kiwi ic zéma galen ienen ic tuñ mén méli énécmigic sou legicginaguc hagic.

⁴⁴ Andé qeqe ic inén bec yaré ic iniguc séséc imi yomuhuc énézéma arenjéyec; Mérac kiric nemiwa hémma imi mia zéma késama galengéma kemmu.

⁴⁵ Wañu inén haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna! zéma kiric nemiyec.

⁴⁶ Nemiya méragina suluma késagic.

⁴⁷ Késagic maréñaguc nañgic ionac murunec ménén souya héréma hofac oo ic kiwawac welen qeqe ic ménjac gezawa qeriru mayec.

48 Waṅu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Nuac niṅgic kowu nene ic waṅu népésiwiṅ zéma sou legicginaguc hazu?

49 Ni kaiweya kaiweya iniguc kecma ocmuṅ téréyaiguc ku énécmiwa ménda népésigic. Waṅu ackuazéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla héimac.

50 Waṅu tohotoho ichéra moczoṅ waim-ima néṅgacgic.

51 Waṅu sac qeli ménṅ gau hehe maleku sac aturuma Yesu méndaru késagic

52 gau hehe maleku imi hetecgé gilima katanec néṅgarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.

53 Waṅu ieneṅ Yesu késama hofac oo ic kiwawac amaiguc keṅgic. Waṅu ama imuaru hofac oo ic kiwa moczoṅ zéma galeṅhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneṅ tocgégic.

54 Waṅu Petero i lakec lakec méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac ama deminṅ qeriaiguc keremma welenṅ qeṅe ionac sugcinaiguc geric zonemma tarec.

55 (55a) Waṅu hofac oo ic kiwa moczoṅ zéma kua meme ic ieneṅ Yesu opocgic qemu niṅac héipuc ac niṅac hocgic.

56 Waṅu ic sasalanéh ac ikoc sasala zégicac imi tanera momacguc ménda waṅu (55b) ménṅ ménda mihicṅgic.

57 Tosaranéh namma ac ikoc yomuhuc zégic;

58 Nini ninni, yomuhuc zéyec; Ni ocmuṅ téréya méranéh memeya yomi héndemma kaiwe haréwécac qeriaiguc ménṅ memaṅ. Waṅu imi méranéh memeya qahac.

59 Waṅu ac imi zégic imi acguc acgina momacguc ménda waṅec.

60 Waṅu hofac oo ic eṅeṅaginanéh sugcina igucnec yacma Yesu qesimima zéyec; Gi ac bakia ménda zéwésémaṅ? Ic eneṅ héipuc waṅamuma guac ac zézu. Imi némac ac?

61 Waṅu inéh eṅ namma ac ménṅ ménda zéyu hofac oo ic eṅeṅanéh muṅguc qesim-ima zéyec; Gi mia mepésianziṅ iwac Naṅa Kristo me qahac?

62 Waṅu Yesunéh zéyec; Ni imi mia, waṅu ini Icac Naṅa i Kuc Minjina

iwac héiyaiguc tackecma kurumenṅac hosusuiguc hayu hémmu.

63 Imuhuc zéyu hofac oo ic eṅeṅaginanéh eṅeya malekuya muzuracgéma énézéyec; Némac niṅac héipuc ic ménṅ niṅac hoc kecbiṅ?

64 I Anutu zébiri qébiri wammima ac imi zéyu nindacziṅ. Waṅu dimuhuc ninzu? Imuhuc qesiénécmiyu ic eneṅ kua séc zétecgégic humucac buṅa waṅec.

65 Imuhuc zéma tosara ieneṅ sépéccgéma kiwa osoma méragina kuma qema zégic; Gi kua meme ic keczaṅiguc mérénéṅ guzac imi zéna. Waṅu welenṅ qeṅe ieneṅ méra tawé tawénéṅ otogic.

Peteronéh Yesu zéqaec wammiyec.

66 Waṅu Petero i emu sombeniguc keru hofac oo ic eṅeṅaginawac welenṅ qeṅe embac ménṅéh hosuru hayec.

67 Hama Petero geric zonemma taru hémma ézéyec; Gi Yesu Nazareteneṅ i guc momacnec kecneṅ.

68 Zéyu Peteronéh qaecgéma yomuhuc zéyec; Némac acac zézaṅ imi ni ménda ninzua. Waṅu imuac hénia imi ménda niṅasarizua. Imuhuc zéma néṅgacma sombenṅ ménṅ ama kuaya hosuraiguc heyec imuaru hiṅgarec.

69 Waṅu welenṅ qeṅe embac inéh imuaru i muṅguc hémma ic embac leleccgéma naṅgic ini yomuhuc énézéyec; Ic yomi imi ionarunec.

70 Waṅu inéh muṅguc qaecgéyec. Waṅu nalé ménda horugiyu ic embac hosuru naṅgic ieneṅ muṅguc Petero ézégic; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia ic.

71 Zégic i eṅeyaoc zébiri amuma zéselima zéyec; Ic mérac niṅ zézu imi ni ménda ninzua.

72 Zéyu imuarunec kuruc qaru hatac éréhéc waṅec. Waṅu Yesunéh Kurucnéṅ hatac éréhéc ménda qaru geṅ haréwéc qaecgé némbésémaṅ imuhuc ézéyec imi Peteronéh niṅqelima siarec.

15

Yesu Pilatoac muru wagicma keṅgic.

1 Ama gianaṅiyu imucgeṅnec hofac oo ic kiwahécgina ieneṅ galeṅ tosara zéma héna acac kiwi ic tosara zéma kua meme ic

moczon iniguc focdac tocgéma ewa mo-macguc wamma zéaren wandacma Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato iwac muru opocgic.

² Opocgic Pilatonéñ qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me? Zéyu inéñ melemma zéyec; Geñgaoc zézan.

³ Wañu hofac oo ic kiwa ienenéñ késpedesira sasala zémigic.

⁴ Pilatonéñ muñguc qesimima zéyec; Ninzan? Ienenéñ guac késpedesic sasala zézu. Némac niñac kitiwa ménéñ ménda zézan?

⁵ Zéyu Yesunéñ ac ménéñ muñguc ménda melenéñ Pilatonéñ welicgéyec.

⁶ Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac Kendoñ séc Yuda ic ienenéñ hésa ama ic ménéñac qara qacma hulacmimac niñac Pilato welecmigic inéñ ionac niñ wamma ménéñ hulacmianec.

⁷ Wañu nalé imuaru ic tosara ic embac onac qeri kumu wamma yaré meyacma wawanéñ meme imuac suraiguc ic ménéñ qehumugic énépésima hésa amaiguc onopocgic kecgic, ionac sugcinaiguc ic ménéñ kerec, iwac qara imi Baraba.

⁸ Wañu ic embac tuñ yanda ienenéñ haréma Pilatonéñ haka wananec séciguc muñguc wanéñ énécmimacac niñac qesimigic.

⁹ Qesimigic Pilatonéñ melemma zéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai énécmimanéñ niñac wanzu?

¹⁰ Inéñ hofac oo ic kiwa ienenéñ Yesu enéñ nimbupuc nimmima iwaru haigic imi niñasaridarec. Imuac imuhuc qesiénécmiyec.

¹¹ Wañu hofac oo ic kiwa ienenéñ ic embac qeri kumu wanéñ énécmigic ienenéñ yomuhuc qacma zégic; Yesu waina taru Baraba hulacna mayu!

¹² Wañu Pilatonéñ muñguc qesiénécmiyec; Imuhuc zézuiguc Yuda ic onac ic kewu zémianzu i dimuhuc wammimanéñ?

¹³ Zéyu ienenéñ muñguc qacma zégic; Ic imi ic héngeña wéndaraiguc qena!

¹⁴ Zégic Pilatonéñ melemma énézégic; Némac niñac? Némac késpedesicac wanec? Imuhuc zéyu selianec qacma zégic; Ic héngeña wéndaraiguc qena!

¹⁵ Wañu Pilatonéñ ic embac niñgic sécgémac niñac Baraba hulac énécmima Yesu i mia hihilocnéñ qema ic héngeña wéndaraiguc qemu niñac yaré ic onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ienenéñ Yesu zédesi wammigic.

¹⁶ Wañu yaré ic ienenéñ Yesu wagicma baec galeñac ama kewuya imuac deminéñ qeriaiguc keremma yaré ic tuñ ménéñ énézégic moczon hama qutulanéñgic.

¹⁷ Wañu yaréac maleku qouc qoucgia Yesu héimima hésa waiyagucnéñ ic kewuac opoc ménéñ mizima orucyaiguc héimigic.

¹⁸ Héimima mepésima zégic; Ohec Yuda ic ionac ic kewu!

¹⁹ Imuhuc zéma uñ qaulaleanéñ orucyaiguc qema sépécgé mima siminéñ héima tacma sicgémigic.

²⁰ Zézerec wammidacma yaréac maleku qouc qoucgia imi hetecgéma enéya malekuya héigic hínjacmiyu ic héngeña wéndaraiguc qemu niñac wagicma sénganjenéñ mama kenjic.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

²¹ Kemma henaiguc ic ménéñ ama areña ménéñ komora igucnec haréyu mihicñgic. Iwac qara imi Simon, Kirene tauñ igucnec, Aleksande zéma Rufu iorac manjocgira. Wañu yaré ic enéñ ic héngeña wéndara Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic huayec.

²² Huayu Yesu wagicma baec ménéñ qara Golgota (Neñan aciguc; Oruc sic) imuaru kereñgic.

²³ Wañu baec imuaru wainéñ dokuiguc sacmasi qara mér imi haima lelecgéma Yesu migic inéñ waiyec.

²⁴ Wañu ienenéñ i ic héngeña wéndaraiguc qedacma malekuya mérénéñ méré késamu imi hémma nimbinéñ zéma sumbic néma sécgina méndémma késagic.

²⁵ Wañu kaiwe kiwa 9 kilok wañu qegic.

²⁶ Qema ou iwac oruha hanecgeña iguc ic kitiwa emma nanu imuaru ac wammigic sécya yomuhuc oma qegic nanec, Yomi Yuda ic ionac ic kewu.

²⁷ Wañu kowu nene ic éréhéc momacnec ic héngēja wéndaraiguc urugic mén héiyaiguc mén kanayaiguc nañoc.

²⁸ Wañu kiwi téréyaiguc ackuazéc heyu héla héiyec iminéñ yomuhuc; Biriya meme ic qétégina olongic imuaru i momacnec olommigic.

²⁹ Wañu ic embac baec imi ogicma keñha wañgic ieneñ orucgina gilima yomuhuc zébiri mima zégic; Aaha, gi ocmuñ téréya héndemma kaiwe haréwéc imuac qeriguc mekizicgéman zéanzañ imi mia.

³⁰ Deguc geñgacnec ic héngēja wéndara igucnec metecgé amuma mana!

³¹ Wañu hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic ieneñ imuhucnec zédesi wammima eñawunec eminimma zégic; Ic tosara añgégina tiénécmiyec, néñ eñeya añgēja hia ménda tiamuzac.

³² Kristo Israel ic onac ic kewu inéñ ic héngēja wéndara igucnec mayu hémmaguc ninzégéwiñ. Ic urugic iguc momacnec nañgic iereñ imuhucnec ac imuhuc zéma zébiri miyoc.

Yesu uñaya waimiyec.

³³ Kecma kaiwe kiwa 12 kilok wañu siñinéñ baec sécgéma heyu keñkecma maria 3 kilok wañu tecgéyec.

³⁴ Mariya 3 kilok imuaru Yesunéñ selianec qacma zéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna Anutuna némac niñac wainénzañ?

³⁵ Wañu ic hosuru nañgic ionarunec tosanéñ nimma zégic; Niñgic, Elia héihéré mizac.

³⁶ Wañu ic méñnéñ foc kemma konduñ kagalic mén doku howura winigaiguc quduñgéma ic suñ susuriaiguc zikima Yesu gumuma zéyec; Waigic mambéc hénni, Elianéñ hama wagicma mamac me qahac.

³⁷ Wañu Yesu i muñguc kucnec qaru uñaya waimiyec.

³⁸ Waimiyu maleku horua yanda zaki téréya nezicgéma nañañec imi namuñ igucnec ounec zuracgéma emu héniaiguc tecgéyu éréhéc wañec.

³⁹ Wañu yaré ic qété 100 ionac galengina mén Yesuac wésiaiguc namma héñu humuyu yomuhuc zéyec; Hélacnec, ic yomi Anutuac Nañ kerec.

⁴⁰ Embac tosara eneñ momacnec lakec namma héngic. Wañu ionac sugcinaiguc Maria Makdalanec* zéma Yakobo komora zéma Yose iorac neñgocgira Maria zéma Salome i momacnec nañgic.

⁴¹ Ieneñ Galilaia baeciguc Yesu méndacmima weneñ qemima kecañgic. Wañu embac sasala tosara Yesuguc Yerusalem éréma hagic ieneñ momacnec imuaru nañgic.

Yesu hoc kifañaguc haigic.

⁴² Orañ imi Sabata tac niniñ, deguc imi imuac zéréñ qéréñ naléya, imuac niñ ama siñimañ zé wañu,

⁴³ ic mén qara Yosefe Arimataia ama areña yanda igucnec inéñ bawa ménda yandiyu Pilatoaru kemma Yesu qamocya niñac qesiyec. Wañu ic imi kua meme tuñ ionac kiwa eñeya kecma Anutuac héngalen ama areña yanda imuac mambéc kecañec.

⁴⁴ Wañu Pilatonéñ Hélacnec bec humuzac? Imuhuc zéma nimma yaré ic qétégina 100 ionac galengina zéyu hayu yomuhuc zéma qesimiyec; Ic imi bec humuzac?

⁴⁵ Imuhuc qesimiyu yaré ic qétégina 100 ionac galenginaneñ ézéyu niñasarima Yosefenéñ qamoc imi hia mema kemmac niñac zéyec.

⁴⁶ Wañu Yosefenéñ kemma maleku qara linen imi boña mema Yesu qamora imi metecgéma maleku iminéñ osoma mema kemma kic suañ hoc yanda qésémma kifañya yanda meyacgéic imuaru haima hoc mén qililiñgéyu kemma kuaya nézicgéyec.

⁴⁷ Nézicgéyu Maria, Makdalanec zéma Maria, Yoseac neñgocya iereñ Yesu qamora dimucgeñ haigic heyec imi hima héñoc.

16

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

* **15:40:** Aram ac Migdala; Neñañ aciguc neuñ kiropo ama lesu herec eñeya.

1 Sabata nalé téréya tecgéyu, Maria, Makdalanec zéma Maria, Yakobo nenjocya zéma Salome i Yesu qamora naecmimu niñac haléc héménaguc boña medacgic.

2 Wañu Sondaiguc ama gianjima kaiwe kiwa éréyu kic suañiguc kerenjic.

3 Wañu kenkecma yomuhuc eminiñgic; Kicsuañ kuaya igucnec mérénénj hoc imi qililiñgé nénécmimac?

4 Imuhuc zéma kic hima héngic hoc imi qililiñj gégéyawac heyec, wañu hoc imi kunenj yanda.

5 Wañu kic suañ qeriaiguc keremma héiginaiguc genj ic merac ménj maleku horua lalac lalacyaguc taru hémma aurigic.

6 Wañu inénj énézéyec; Zénénjina ménda hiriyu. Ini Yesu Nazaretene, ic héngena wéndaraiguc qegic i hémbinjac zéma hazu imi ni ninzua. Inénj bec qelima yarec. Yomuaru ménda hezac. Hehe duña haigic yomi héngic.

7 Ini kemma tohotoho ichéra zéma Petero yomuhuc énézému; Inénj énézéyec séc walac Galilaia baeciguc kenzac. Imuaru kemma hémmu.

8 Zéyu embac ienenj zénénjina hiriyu welicgéma kic suañ qeria igucnec focdac mama néngacma kenjic. Wañu bacgina yandiyu ac imi ic ménj ménda énézégic.

Yesunénj hicñi énécmima ai memu niñac meseli énécmiyec.

9 Yesunénj Sonda gianj gianjacnec qelima yacma Maria Makdalanec, bec nec uña biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac hicñimiyec.

10 Hicñimiyu kemma ic tosara Yesuguc kecañgic ienenj siacma kecgic suruc wañ énécmiyec.

11 Wañu ienenj Yesu qelima yacma embac hicñimiyec suruc imi nimma ménda ninzénjégic.

12 Wañu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéc ama ménjiguc kenjoc. Hénaiguc Yesunénj kic tanera melemma hicñi érécmiyec.

13 Hicñi érécmiyu kemma tosara énézéyec imi imuhucnec ménda ninzénjégic.

14 Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 tocgéma nene nema tacgic hicñi énécmiyec. Wañu Yesu qelima yaru héngic ienenj imuac ac suruc énézégic. Wañu qerigina seligiyu ménda ninzénjégic niñu ménda sécgéyu ac wañ énécmiyec.

15 Wañu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic keczu séc buña suruc hiabia imi énézému.

16 Ninzénjégéma doku naecmac imi Anutunénj késayu kecec hémbénaña kecmac. Wañu ménda ninzénjégému imi kápésicgina niñac zétecgé énécmimac.

17 Ninzénjégému i haka icnénj ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qacnaiguc uña biria nesi énécmimu, wañu ac méréra zému.

18 Mokolenj késama doku kumiñaguc negic ménda mebiri énécmimac, ic hafiginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic hafigina qahac wammac.

Anutunénj Yesu wagicma enjec.

19 Miñ Kewu Yesunénj ac énézédaru Anutunénj i wagiru kurumenjiguc emma Anutac héiyaiguc tarec.

20 Wañu tohotoho ichéra ienenj kemma ama baec séc ackuazéc imi zéaugic Miñ Kewunénj iniguc momacnec ai meyu haka icnénj ménda memeyanéñ hicñi énécmima ackuazéc imi meselijec.

21 (Ménda hezac)*

22 (Ménda hezac)

* **16:21:** Kiwi tosaraiguc kiwi yomuac tetcgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petero zéma iwac alahéra haka hicñiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunénj ic embac dimuhuc anjénj tiénécmimac buña suruc téréya zéma hémbénaña imi énézému niñac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec nénéwéc nénéwéc kenjic.

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanénj Tiofiluac oma miyec.

¹ Neñañ sucninaiguc haka hélacnec hicñi nénécmiyec imuac ac suruc imi arengéma owiñ zé sasalanén batucgéma aigina hénigic.

² Imi mia hénihéniya igucnec kicginanénj hémma ackuazéc imuac héipuc ic zéma ai ic kecgic ienenj nénézégic séc dindiñanec ogic.

³ Ni acguc haka imi moczoñ hénihéniya igucnec dindiñanec niñgésima hicñi hicñima éréyec séc arengéma oma ic kewu eñeñana Tiofilus guac haiwa hamac iminénj hia wammac zéma niñi.

⁴ Imuac mia kiwi yomi olomma ackuazéc gézégic imi hélacnec zéma nimbésémañ.

⁵ Herodenénj Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic ménj kerec, qara imi Zakaraia. Inénj hofac ooic ménj qara Abiya iwac ai areñ igucnec. Wañu Zakaraiawac iniña imi Aronac sac kitic igucnec. Wañu iwac qara imi Elisabete.

⁶ Ierenj imi Anutuac kiwaiguc solañanec kecañoc. Kecma Miñ Kewuac zézé seli zéma hena ac moczoñ kápésic qahac tohoma kecañoc.

⁷ Wañu Elisabete imi héfiñac kecañec imuac niñ ierenj qeligira qahac kecañoc.

⁸ Nalé sura ménju Zakaraianénj eñeya ai ic tuña ionac ai nalégina ducñiyu hofac oo ai imuac galeñ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec.

⁹ Wañu hofac oo ic eñañ hakagina tohoma sumbic négic Zakaraiawac ai buña wañu Miñ Kewuac ama téréyaiguc emma héfac héméñaguc héimiyec.

¹⁰ Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac moczoñ yanda ienenj séñgañgeñiguc zéwelec welec ai mema nañgic.

¹¹ Wañu Miñ Kewuac kua meme uña ménñénj iwaru wininima hofac oo zaki téréya imuac héiyaiguc nañec.

¹² Nañu Zakarianénj héñu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandinénj sécgémiyec.

¹³ Imuhuc wañu kua meme uñanénj yomuhuc ézéyec; Zakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, zéwelec welecga imi niñgégéña wañec. Imuac iniña Elisabetenénj héri haima merac ménj megémmac. Megéñu iwac qara Yohane zéwésémañ.

¹⁴ Wañu guaru ségiségi yanda hicñimac. Hicñiyu ic embac sasala ienenj iwac hicñi hicñiya niñac ségiségi wammu.

¹⁵ Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niñac; Inénj Miñ Kewuac kiwaiguc kunéñgina wamma kecmac. Wañu inénj waiñ zéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néñ neñgocyawac héri qeriiguc heyunec Uña Téréyanénj ewa qeria sécgémima hemac.

¹⁶ Sécgémiyu Israelac qelihéra sasala melenj énécmiyu Miñ Kewugina Anutuac muru liliñgéma hamu.

¹⁷ Qeri uña zéma kuhanénj Eliawac séc hemiyu, Miñ Kewu ménda hayunec miha mema hama mañgoc ionac qerigina melenju nambérac ionac liliñgémac. Ewa seli ic melenj énécmiyu ic solaña ionac niniñ areñ imuac wamma liliñgému. Imuhuc wamma Miñ Kewuac henaorin sécyá zémindiñi énécmiyu iwac mambéc kecmu.

¹⁸ Kua meme uñanénj imuhuc ézéyu nimma Zakaraianénj ac kitiwa yomuhuc melenjec; Ni imi ic yanda, wañu iniña acguc yawuña sasala yanda, imuac dimuhuc acga imi niñasarimañ?

¹⁹ Zéyu kua meme uñanénj yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriel, Anutuac kiwaiguc nanaña imi mia. Anutunénj buña suruc hiabia yomi gézéma zéau gémmañ zé méli néñu mazua.

²⁰ Ninzañ, acna zéwa ménda ninzéñgézañ, imuac niñ degucmuacnec gi ac zéwésémañac séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicñimac. Naléya ducñiyu acna imuac héra hicñimac.

²¹ Wañu Zakaraianénj Anutuac ocmuñ téréya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ienenj iwac mambéc kecañoc.

welicgégic.

²² Imuhuc wankecgic inéñ ionac muru mayec. Wañu ac zémacac séc qahac wanec. Wañu ic embac ienen imi inéñ ocmuñ téréya qeriaiguc iwawai tanec mén héñec imi niñtegicgic. Wañu inéñ méranéñ séséc sac wañ énécmima ara qahacnec kerec.

²³ Wañu welen qeqeyawac ai meme sasala imi welen qeyu tecgédaru amayaiguc lilingéma keñec.

²⁴ Kemma keru ai meme tosara hama keñu iniña Elisabetenéñ hériyaguc wamma maso méra mén sanñgima kerec.

²⁵ Kecma yomuhuc zéyec; Sura yomuac Miñ Kewunéñ nuac wannémma ic embac sugcinaiguc gamuna qahac wammac niñac haka imuhuc wannéñec.

Kua meme uñanéñ Maria hicñimiyec.

²⁶ Maso 6 wañu Anutunéñ kua meme uña Gabiriel Galilaia baec Nazarete tauniguc mélimiyec.

²⁷ Mélimiyu embac seraña mén qara Maria iwac muru keñec. Wañu embac imi ic mén qara Yosefe Dawidiac hicñisai areña imuarunec iwac iniñ buña qemigic kerec.

²⁸ Wañu hosucgé mima yomuhuc ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héñsorocya, Miñ Kewunéñ giguc keczac.

²⁹ Imuhuc zéyu Marianéñ kunéñ yandanec niñbipima yomuhuc niñec; Némac niñ imuhuc yai zézéna zézac?

³⁰ Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc zéyec; Maria, Anutunéñ ewa hia wangéñu hénzan imuac niñ gi bacga ménda yandiyu.

³¹ Ninzan, gi héri haima nanña mewésémañ. Wañu qara imi Yesu zéwésémañ.

³² Inéñ Miñ Kewu wamma keru, iwac qara imi Eñeña miñinawac Naña zémimu. Wañu Miñ Kewu Anutunéñ iwac sakonña Dawidiac tatac edamuyaguc imi iwac miyu tacmac.

³³ Wañu Yakopac qelihéra ionac ama séc ic kewu wañ énécmima keru, iwac héñgaleñ ama areña yanda imi nalé

hébénanña tetcgia qahac hema emma kecmac.

³⁴ Imuhuc zéma zéyu, Marianéñ kua meme uña yomuhuc ézéyec; Ni ic hénia ménda nimmanec seraña keczaa, imuac niñac haka imuhucyanéñ dimuhuc hicñi némmac?

³⁵ Zéyu kua meme uñanéñ ac ki-tiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uña Téréyanéñ guaru mayu Eñeña miñinawac kuhanéñ hoturu gémmac. Imuac niñac merac mewésémañ imi téréya. Wañu iwac mia Anutuac Naña zémimu.*

³⁶ Ninzan, sac kiticga Elisabete héfiña zémimianéñ yawuña sasala yanda wammaguc merac mén héri haima keru, bec maso 6 wanzac.

³⁷ Némac niñ, Anutuaru imi haka osiosiya ménéñ mén ménda hezac.

³⁸ Imuhuc zéyu, Marianéñ yomuhuc ézéyec; Ni Miñ Kewuac welen qeqe embac, imuac zézan imuac séc hia hicñi némmac. Imuhuc zéyu kua meme uña iminéñ waima keñec.

Marianéñ Elisabeteac kemma ara niñec.

³⁹ Keñu sura mén imuaru, Marianéñ yacma kemma Yuda baec bonña méñu Yuda tauniguc focdac ekeñec.

⁴⁰ Ekemma Zakaraiawac amaiguc emma Elisabete yaizézé ac wammiyec.

⁴¹ Wammiyu Elisabetenéñ Mariawac yaizézé ac niñec imuarunec, merac qeriaiguc heyec iminéñ qitic qeyec. Wañu Uña téréyanéñ Elisabeteac ewa qeriaiguc sécgé miyec.

⁴² Sécgé miyu ewaya meyu eñu kucnec qacma yomuhuc zéyec; Embac, gi embac tosara sucninaiguc guagiru mérian yandagaguc wanzan. Wañu héri qerigawac héra gocmia imi acguc mérian yandayaguc wanzac.

⁴³ Miñ Kewunawac nenñocyanéñ nuaru hazac. Haka yomi némac hiana niñac wamma hicñinénzac me?

⁴⁴ Zéwa ninna, yaizézéganéñ gezac-naiguc hiñgaru, kokocnanéñ qerinaiguc qitic qema ségiségi wanzac.

* **1:35:** Me Merac mewésémañ. Wañu iwac mia Téréya, Anutuac naña zémimu.

⁴⁵ Ackuazéc ézéyec imi hélaguc wandacmacac hezac hénia imuac niñac ninzéngeyec embac imi mériañaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

⁴⁶ (46a) Wañu Marianén yomuhuc zéyec; (48a) Inén eñeya welen qeque embac nidac imuhucyawac kiwa hinéyec. (46b) Imuac niñ qeri uñananén Miñ Kewu mepésizac.

⁴⁷ Qeri uñananén Anutu nuac añgén titi miñina iwac niñ wamma ségiségi wanzac.

⁴⁸ (48b) Zéwa niñgic, tetcgia qahac emma kemma ic embac hicñisaiya moczon yanda imi nuac niñ mériañaguc zénémmu.

⁴⁹ Kuc miñinanén nuaru kiwi yanda mezac, wañu iwac qara imi Téréya!

⁵⁰ Anutu sigémimia ionac muru Anutuac goi héihéi yandanén qeli yackumu emma emma he énécmimac.

⁵¹ Inén méria suluma wawañ meme kuhaguc yanda wañanzac. Inén ewa niniñginaiguc séwi eñeñ niñanzu ic imuhucya héndén énécmianzac.

⁵² Inén ic kewu tatak igucnec ic kuc buñaginaguc imi memaénéc mianzac, qeri memaamuma kekec imi meyac énécmianzac.

⁵³ Ic yaka niñ humuanzu ionac imi iwawai hia bia tiénécmianzac, nén iwawaigina sasala he énécmimia imi méragina héla qahac nesi énécmiyu eñ keñanzu.

⁵⁴ (54a) Inén eñeya wésé niniña niñqelima

⁵⁵ (55a) yanda hécnina zikiziki ac énézéyec séc (54b) welen qeque ichéra Israel imi méra énécmiyec. (55b) Wañu Abaraham zéma iwac qelihéra ionac imi tetcgia qahac wañ énécmianzac.

⁵⁶ Wañu Maria imi Elisabeteguc keric, maso haréwéc tecgéyu, liliñgéma amayaiguc keñec.

Yohane hicñiyec.

⁵⁷ Wañu bec Elisabetenén naléya hayu naña meyec.

⁵⁸ Wañu ama momachéra zéma eñeya sac kitichéra ieneñ Miñ Kewunén goiya

kuneñ yanda héimiyec imi nimma iguc momacnec ségiségi wañgic.

⁵⁹ Ai meme 8 wañu meracac séwi taséya hericbiñ zé hama mañgocyawac qac imi mema Zakaraia zéwiñ zé wañgic.

⁶⁰ Wañu neñgocyanén qetali énécmima zéyec; Qahac, qara imi Yohane zéwiñ.

⁶¹ Zéyu zégic; Ee, sac kitichécgina sugcnaiguc qac imuhuc zémimia mén ménda keczac.

⁶² Zégic ménda sécgéyu mañgocyanén méré zémimia wammac zé ninzac? Imuhuc zéma nimma qesinimbiñ zé, méranén séséc wammigic.

⁶³ Imuhuc wañgic inén hilaneñ zéma zékalaña niñac wañec. Wañu keñ mehama migic, qara imi Yohane imuhuc oyu, hémma welicgéic.

⁶⁴ Wañu duña kuaya zéma ezelaña momacnec hulacmimia wañu, acac wamma Anutu mepési miyec.

⁶⁵ Wañu ic ama lelec lelec kecgic imi eneñ ac imi nimma zénéngina hiriyec. Wañu Yuda baec boña séc haka imuac eminimma kecgic.

⁶⁶ Wañu Miñ Kewuac mériañén iwaru imuhuc heyec imuac niñac, suruc imi niñgic séc ac imi qeriginaiguc késa kecma yomuhuc zéañgic; Merac imuhucyanén yandima ic dimuhucya wammac me?

Zakarianén biançac ara zéma Miñ Kewu mepésiyec.

⁶⁷ Wañu mañgocya Zakarianén Uña téréyanén qeria sécgéyu biançac ara yomuhuc zéyec;

⁶⁸ Anutu i mama hama ic embachéra neñañ doenina meyec. Mepé qepésinina imi neñañ Miñ Kewunina Israelac Anutuac muru hemac.

⁶⁹ Wañu nonac niñ wamma welen qequeya Dawidi iwac ama areñhéra neñañ muru añgén titiac ilicya† meyac kumu nénécmiyec.

⁷⁰ Imi mia baec yomuac nalé hama keñec sura imuaru eñeya ichéra téréya Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kuagina mema ackuazéc nénézéyec séciguc

⁷¹ hazécnina ionac murunec zéma nimbiri wañ nénécmianzu ionac méragina

† 1:69: Hénia imi kucya.

igucnec metecgé nénécmima anghénina tiyec.

⁷² Inéj yanda hécnina goi héihéi wañ énécmimañ zé iniguc sisipac ac téréya zéseliyec imi mia niñqeliyec.

⁷³ Imi mia sisipac ac yandanina Abaraham zéselimiyecc imi mia.

⁷⁴ Bac yandi ménda wamma eñeya mepésimiwiñ niñac hazéc hécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyu,

⁷⁵ Miñ Kewuac wésiaiguc kecma météré amuma kápésic solañ kecma kekecnina séc welenj qemiwiñ niñac zéseliyec.

⁷⁶ Merac gi Eñeja yandawac kua meme ic zégéngéña wammac. Miñ Kewuac wésiaiguc miha mema kemma iwac héná mézézénj géwésémañ.

⁷⁷ Imuhuc wamma anghén titiac niniña kápésic waiwai igucnec hahaya imi Miñ Kewuac ic embachéra énézéna niñasarimu.

⁷⁸ Anutuninawac wésé niniñ imi bénzéña, imuac niñac ou kuruménj igucnec kaiwe ésécnec neñañ muru éréma ha nénécmimac.

⁷⁹ Mama hama siñi zéma humucac tunumañiguc tatara neñañ measari nénécmima hénanina luaeac hénaiiguc qindiñi nénécmimac. (Zakaraiánéñ imuhuc zéyu tecgéyec.)

⁸⁰ Wañu merac imi séwiya yandiyu ewa qeria momacnec meseli mimia wañec. Wañu baec kisiaiguc kerecac Israel ic onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hicñihicñiya.

¹ Nalé imuaru Roma ic* eñeñagina Kaisa Augusitonéñ ic embachéra ionac qacgina mema odacmu niñac zézé seli ac oma haiyu eñeya héngalenj baera séc kendarec.

² Wañu ic kewu Kiriniónéñ méra bawu kecma Siria baec yanda imi galengéyec. Wañu nalé imuac suraiguc ic embac qac areñgina megic hatac momacguc wañec.

³ Wañu ic embac ieneñ moczoñ qacgina zégic oénécmimu niñac eñañ taungina séc liliñgéma kendacgic.

* 2:1: Girik aciguc; Kaisa.

⁴ Yosefe imi Dawidiac sac kitic igucnec imuac niñ, i acguc imuhucyanec Galilaia baec Nazarete taun imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama areña yanda qara Betelehem imuaru

⁵ eñeya qara zéyu omimu niñac iniñ buña qemimia Maria hériyaguc imi waguiru ekawu ekenoc.

⁶ Ekemma kerac Maria merac meme naléya imi wañec.

⁷ Wañu embac iminén naña mérécc merac meyec. Wañu ic kianj amaiguc iorac ama duñ méñ ménda he érécmiyu, merac imi malekunéñ osoma burumakao wedeyaiguc haiyu heyec.

Rama galenhéra zéma Anutuac kua meme uñahéra.

⁸ Wañu nalé imuhucgenj baec imuhucgenj rama galenj tosara baec kisia lulucyaguc imuaru tacyac wamma siñi imuaru ramahéccgina héngalenj wamma kecgic.

⁹ Wañu Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ wininima hosucginu nañu Miñ Kewuac edamuyanéñ asac mararañ ésécnec hoturu énécmiyu bac yandi yandi kunéñ yanda wañgic.

¹⁰ Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc énézéyec; Bacgina ménda yandiyu. Ninzu, ni ségiségiac buña suruc hiabia onac muru zéau énécmizua. Wañu ac yomi baec séc ic embac moczoñ eñañ buña wammac.

¹¹ Erac Dawidiac ama areña yandaiguc anghén titi miñina hicñi énécmizac. Imi mia Miñ Kewu Kristo.

¹² Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac saccac méñ malekunéñ oso osoya hezac imi mihicñimu. Wañu haka iminénj ac imuac asé kiwiya wañ énécmimac.

¹³ Imuhuc zéyu imuaru kuruménj miñina kua meme uña tuñ yandanéñ kua meme uña iwac muru élanzañnec wininima Miñ Kewu mepésima yomuhuc zégic;

¹⁴ Ou kuruménjiguc Miñ Kewuac muru mepé qepési hezac. Wañu you baeciguc, ic embac Anutunéñ inicsoroc wanzac ionac muru luae hezac.

¹⁵ Imuhuc zémaguc kua meme uña ieneñ wai énécmima kuruménjiguc enjic.

Waņu nalé imuaru rama galeñ ieneñ eñaoc yomuhuc eminiñgic; Betelehem ama areñaiguc haka mēñ hicñiyu Miñ Kewunēñ zéau nénécmizac, kemma hēnni.

16 Imuhuc zéma foc foc kemma Maria, Yosefe zéma merac sac burumakao wedeiguc heyec imi mihicñi énécmigic.

17 Waņu inicma ackuazéc merac iwac niñac zéyu niñgic imi zésaigic keñu nindacgic.

18 Waņu ic embac suruc imi niñgic séc haka rama galeññēñ énézégic imuac nimma welicgégic.

19 Waņu Maria eñeyaoc imi haka imi moczoñ qerianēñ doñgé nimma kerec.

20 Rama galeñ ieneñ ac zéyu niñgic imuac séc hicñi énécmiyu hēla hēmma niñgic imuac niñac Anutu mepésima edamuyawac zéhiarumima liliñgéma keñgic.

Yesu wagicma ocmuñ téréyaiguc eñoc.

21 Waņu séwi tasé hericheric memeac naléya ai meme 8 hahéiyu qara Yesu zémiyoc. Waņu qac imi merac imuac hériyaguc ménda wañunec kua meme uñanēñ zémiyec imi mia.

22 Waņu Moseac hēna ac heyec séciguc météré amuma kecgic naléya sécgéyu, iereñ merac imi wagicma Miñ Kewuac buña qemiwic zéma Yerusalem ekeñoc.

23 Imi mia Miñ Kewuac hēna aciguc yomuhuc ooyawac heyec imi tohoma imuhuc wañoc; Embac méññēñ héri haima merac ic méréc mérérawac memac séc, Miñ Kewuac buña téréya qemimu.✧

24 Waņu Miñ Kewuac hēna aciguc zézéya heyecac hezac imuac séc kembo susuc éréhéc me kembo nei sac qelia éréhéc✧ mulu manañ omiwic zéma ekeñoc.

25 Waņu Yerusalem imuhucgeñ ic mēñ kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solaña waņu Anutuac ewa siñsiñ wammanec kecañec. Waņu Israel ionac héibélac qéibélac niñac mambéc keru, Uña Téréyanēñ i guc kecañec.

26 Waņu Uña téréyanēñ i ménda humuyunec Miñ Kewuac Kristo hicñiyu hēmmac zéma zéauyu niñec.

27 Waņu ic imi Uñanēñ tilingémiyu ocmuñ téréyaiguc eñec. Eñu imuaru mia merac Yesu iwac neñgoc mañgocya iereñ merac imuac niñac wamma hēna acac haka tohoma éréyoc.

28 Éréyic Simeonnēñ merac imi wagicma tétécgéma namma yomuhuc zéma Miñ Kewu mepésiyec;

29 (29a) Miñ Kewuna, gi deguc welen qeçe icga ni ackuazécga nézénec séciguc

30 nena kic éréhécñanēñ añgēñ titiga hénzua, (29b) imuac niñac, deguc hia waina luaeiguc guac hamañ.

31 Añgēñ titiga imi baec séc ic embac neñañ kicninaiguc nénézéna hénziñ.

32 Merac yominēñ ic enia ionac muru hēniaga zéau énécmiawac asacmararaña wanñac. Waņu guac Israel nonac edamunina wanñac.

33 Imuhuc zéyu Yosefe zéma neñgocya iereñ merac iwac niñac zézéya wañec ac imuac mia welicgégoc.

34 Waņu Simeonnēñ mozoc ac zéénécmima neñgocya yomuhuc ézéyec; Hēna, merac yomi Israel sucninaiguc ic embac sasalanēñ yacmu me mama unumac niñac Anutunēñ kumuyu asé kiwi ésécñec nañu, hazéc ac wammimuac niñu hezac.

35 (Imuhuc wañgic sounēñ geñga ewa qeriga nézēngémac tanec wammac.) Waņu inēñ ic embac sasala ionac ewa qeriginaiguc niniñgina hezac imi usuya auyu hēmma nindacmu.

36 Waņu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méññēñ embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inēñ Banuelac bérara, waņu Aseriac areñ igucnec. Inēñ icya mema yawuñ 7 imuac séc euyaguc keroc.

37 Waņu euya humuyu malé wamma keru yawuña 84 wañec.† Inēñ nalé séc ocmuñ téréya ménda waima siñi kaiwe séc nene zikima zéwelec wamma Anutu mepésima kecañec.

38 Waņu nalé imuaru embac iminēñ éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunēñ Yerusalem ic

✧ 2:23: Mmh 13:2, 12 ✧ 2:24: Lew 12:8 † 2:37: Kiwi tosaraiguc; yawuñ 84 imuac séc malé wamma kerec.

embac doegina memac niñac mambécma kecgic imi onac muru merac iwac hénia zéasari énécmiyu nindacgic.

Yesuguc Nazarete ama areñaiguc lilingéma keñgic.

³⁹ Yosefe zéma Maria ieren Miñ Kewuac hénia ac tohoma ai imi moczoñ meyc tecgédaru, Galilaia baeciguc lilingéma mekemma ekan taungina Nazarete keñoc.

⁴⁰ Wañu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia wañu niñtegic qñtegyanén sécgémiyec. Wañu Anutuac goi héihéianén iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuñ qeriaiguc eñec.

⁴¹ Wañu Yesuac neñgoc mañgocya ieren imi yawuñ séc nagu sacyaguc ogico-gira imuac kendoña ducñiyu, Yerusalem ekeñoc.

⁴² Wañu keñkecma Yesuac yawuñ 12 wañec nalé imuaru imuhucyanec kendoñ imuac hakaya tohoma Yerusalem ekeñgic.

⁴³ Ekemma ai meme sécyá kecgic tecgédaru lilingéma ama areña yandagiraiguc mekeñoc. Wañu merac Yesu inén Yerusalemiguc waima kerec. Wañu Yosefe zéma neñgocya ieren imi ménda niñtegiroc.

⁴⁴ Imuac niñ ic kian sugginaiguc kenzac zéma nimma hénia imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira zéma alahécgira ionac sugginaiguc horoc.

⁴⁵ Wañu ménda mihicñima mihicñiwi zé hocmanec Yerusalem ekeñoc.

⁴⁶ Imuhuc hocma kerac ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuñ téréyaiguc emma imuaru mia mihicñiyoc. Mihicñima héñic hénia acac kiwi ic ionac sugginaiguc tacma acgina nimma qesiéncmima tarec.

⁴⁷ Wañu iwac ara niñgic séc niñ asac asaria niñac zéma zéqesiqesi ginawac héla énézéyu nimma welicgégic.

⁴⁸ Wañu neñgoc mañgocya ieren imi hémma auriyoc. Wañu neñgocyanén yomuhuc ézéyec; Nañna, gi némac niñac haka imuhucya wañ nérécmizañ? Niricna, mañgocga zéma ni nekawu kunen yanda niñyéwérima hocgémma keczic.

⁴⁹ Imuhuc zéyu Yesunén ac bakia yomuhuc melen érécmiyec; Iri némac niñac ni hoc néñzaoc? Ni Mañgocnawac amaiguc kecmañac hezac hénia imi ménda niñtegiroc?

⁵⁰ Imuhuc zéyec, nén ieren ac érézéyec imuac hénia imi ménda niñasariyoc.

⁵¹ Wañu Yesunén yacma iriguc mekemma Nazarete ama areñaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Wañu neñgocyanén Yesuac ara imi moczoñ qerianén eeya héima késakerec.

⁵² Yesu imi niniña zéma séwiya yandiyu, Anutu zéma ic embac ienen hémma héñsorocgic.

3

Yesuac hénia meme ic Yohane.

¹ Ic kewu eñeñagina Kaisa Tiberionén Roma galéngéma keru yawuñ 15 wañec. Wañu nalé imuaru Pontio Pilatonén Yuda baec galeñ keru, Herodenén Galilaia baec galeñ kerec. Wañu munia Filiponén Iturea zéma Trakoniti baec galeñ kerec. Wañu Lisanianén Abilene baec galeñ kerec.

² Wañu nalé imuaru Hanasi zéma Kayafa ieren hofac oo ic kiwa keroc. Wañu nalé imuaru Anutuac ackuazéc méñnéñ baec zéléñaiguc Zakariawac naña Yohane iwac muru mayec.

³ Mayu Yohanenén Yodan doku téfara néwéc néwéc ama séc hama képésicgina qahac wammacac niñ ewa qeri melen melenac doku naec imuac hénia zéau énécmiyec.

⁴ Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec zéléñaiguc ic méñnéñ qaru ac ewaya yomuhuc hicñizac; Miñ Kewuac hénia hémindinñ wañgicguc. Iwac niñ wamma hénaya mindinñgic didiña wañu.

⁵ Baec wéñwéngia séc tilogi éredaru. Baec boña zéma baec héñgen héñgen imi moczoñ madaru. Wañu hénia kuken kuha imi didiña wandaru, wañu hénia eñen maya imi solaña wandaru.

⁶ Wañu baec ic embac momac yanda Anutuac añgén titi imi hémmu.✧

7 Yohanenén ic embac tuñ yandanén doku naec énécmimac niñac harégic, in-icma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolen ionac qelihécgina Anutuac qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénén goro ac wañ énécmiyec?

8 Néngacmuac séc qahac imuac, ewa qerigina melemma héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda wamma ewa qeriginanén Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zému. Ni énézéwa niñgic, Anutunén hoc yomuac zéyu melen dacma Abarahamac qelihéra hia wandacmu.

9 Bec ic héniaiguc naka haiyu hezac. Imuac ic méñac méñ héla hiabia ménda haihaiya imi, héima geric bélaniguc giliyu hiñgacdacmac.

10 Imuhuc zéyu, ic tuñ enen qesima zégic; Imuhuc zéna duña nenen dimuhuc wañniguc sécgémac?

11 Zégic yomuhuc melemma énézéyec; Ic méñ malekuya éréhéc késama keczac inén méndemma ic méñ malekuya qahac keczac iwac méñ mimac. Wañu neneyagucnéñ imuhucyanec wañ énécmimac.

12 Takis meme enen acguc doku naec énécmimac niñac hama zégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambin?

13 Zégic zéyec; Ini soukiwa, qété zézéya imi ménda ogicma memu.

14 Téngin ic enen imuhucyanec haréma zégic; Wañu nini dimuhuc wambin? Zégic yomuhuc énézéyec; Ini ic ménda tericgé énécmima iwawaigina ménda onogicma héipuc ac ikora ménda zéma maso séc ai boñgina imuac niñgic sécgémac.

15 Wañu icya icya Kristoac mambéc kecma ewa qeriginanén Yohaneac nimma ic imi Kristo* gezan zéma niñgumbi niñgun wañañgic.

16 Wañu Yohanenén acgina kitiwa melemma ic embac momac yanda yomuhuc énézéyec; Ni dokunén naec énécmianzua, nén ic méñ ni nogicma kuc yanda kesa keczac iminén hamac. Nidac imuhucyanén iwac hena usuyawac hésiya imi hulacmañac séc qahac. Inén mia Uña Téréya zéma geric bélananén kápésicgina zuac énécmimac.

17 Inén mériaiguc sarac yanda késama keczac. Wañu sombeña imi moczon usun héréracgéma héla gocmia imi qutulángéma hofiyaiguc haidacmac. Imuhuc wamma inén gorosona imi geric bélané méwécgwiñac séc qahac imuaru giliyu zamac.

18 Inén toroqema ac sasala imuhucya imuhucya énézéma qerigina meseli énécmima buña suruc hiabia imi ic embac zéau énécmiyec.

19 Wañu nalé imuaru baec galen Herodenén muniawac iniña Herodia meyec. Wañu imi sac qahac, haka biria hénia hénia momacnec wañec. Imuac niñac, Yohanenén ac geriwaguc zémiyu niñec.

20 Nimma toroqema haka biria méñ wamma Yohane késama hésa amaiguc oporec.

Yohanenén Yesu doku naec haka wammiyec.

21 Hésa amaiguc ménda kerec nec Yohanenén ic embac moczon doku naec énécmiyec, Yesu imuhucyanec iwac muru hayu, doku naecmiyec. Naecmiyu zéwelecma nañu imuarunec kurumen naguya añgéyec.

22 Añgéyu Uña Téréyanén kembo nei éséc nec héiyaguc mama iwac qahu mayu kurumen igucnec ewa méñ yomuhuc mayec; Gi nena nañ sorocna ni guac niñ ségiségi wañanzua.

23 Wañu Yesunén yawuña 30 imuac séc wañu aiya hénima meyec. Wañu ic embac ienen iwac niñgic Yosefeac naña wañec. Wañu Yosefeac mañgocya imi Eli.

24 Eliac mañgocya Matata, Matataac mañgocya Lewi, Lewiac mañgocya Melki, Melkiac mañgocya Yannai, Yannaiaac mañgocya Yosefe,

25 Yosefeac mañgocya Matadia, Mata-tiawac mañgocya Amosi, Amosiac mañgocya Nahum, Nahumac mañgocya Esili, Esiliac mañgocya Nañgai,

26 Nañgaiac mañgocya Maati, Maatiac mañgocya Matadia, Matatiawac mañgocya Semein, Semeinac mañgocya Yosek, Yosekac mañgocya Yoda,

* 3:15: Me Mesia.

²⁷ Yodawac maṅgocya Yoanan, Yoananac maṅgocya Resa, Resawac maṅgocya Zorobabel, Zorobabelac maṅgocya Salatiel, Salatielac maṅgocya Neri,

²⁸ Neri ac maṅgocya Melki, Melikiac maṅgocya Adi, Adiac maṅgocya Kosam, Kosamac maṅgocya Elmadam, Elmadamac maṅgocya Eri,

²⁹ Eriac maṅgocya Yesua,† Yesuawac maṅgocya Eliezere, Eliezereac maṅgocya Yorim, Yorimac maṅgocya Matata, Matatawac maṅgocya Lewi.

³⁰ Lewiac maṅgocya Simeon, Simeonac maṅgocya Yuda, Yudawac maṅgocya Yosefe, Yosefeac maṅgocya Yonam, Yonamac maṅgocya Eliakim,

³¹ Eliakimac maṅgocya Melea, Meleawac maṅgocya Menna, Mennawac maṅgocya Matata, Matadawac maṅgocya Natan, Natanac maṅgocya Dawidi,

³² Dawidiac maṅgocya Yesi, Yesiac maṅgocya Obedi, Obedac maṅgocya Boasi, Boasiac maṅgocya Salmon, Salmonac maṅgocya Nason,

³³ Nasonac maṅgocya Aminadap, Aminadapac maṅgocya Adimin, Adiminac maṅgocya Arini, Ariniac maṅgocya Hesiron, Hesironac maṅgocya Feresi, Feresiac maṅgocya Yuda,

³⁴ Yudawac maṅgocya Yakobo, Yakopac maṅgocya Isaka, Isakawac maṅgocya Abaraham, Abarahamac maṅgocya Tara, Tarawac maṅgocya Nahori,

³⁵ Nahoriac maṅgocya Serugu, Serukac maṅgocya Ragau, Ragauac maṅgocya Pelek, Pelek iwac maṅgocya Eberi, Eberiac maṅgocya Sala,

³⁶ Selawac maṅgocya Kainan, Kainanwac maṅgocya Arafaksat, Arafaksatac maṅgocya Sem, Sem wac maṅgocya Noa, Noawac maṅgocya Lamek,

³⁷ Lamekac maṅgocya Metusela, Metuselalac maṅgocya Enoko, Enokoac maṅgocya Yaret, Yaretac maṅgocya Mahalale, Mahalaleac maṅgocya Kainan,

³⁸ Kainamac maṅgocya Enosi, Enosiac maṅgocya Set, Setac maṅgocya Adam,

Adamwac maṅgocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Waṅu Uṅa Téréyanéṅ Yesu sécgémiyu, Yodan doku igucnec lilingéma hama baec kisiaiguc siṅi kaiwe 40 keru, Uṅa Téréyanéṅ wagiru keṅha waṅoc.

² Waṅu ai meme 40 imuac séc Biria miṅinanéṅ ala batuc wammiyec. Waṅu iwawai ménṅ ménda nema keru nalé imi moczoṅ tegéyu yaka niṅ humuyec.

³ Yaka niṅac humuma keru, Biria miṅinanéṅ hama ézéyec; Gi Anutuac Naṅa wanzaṅiguc zéna hoc yominéṅ melemma nene waṅu.

⁴ Zéyu melemma zéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Ic ménṅnéṅ séwiac nene sac nema ménda keczac.*

⁵ Imuhuc melenṅ Biria miṅinanéṅ Yesu wagicma ou emma héngalenṅ ama areṅa yanda baec séc hema kenzac imi moczoṅ focnec ézéyu héndarec.

⁶ Waṅu ézéma yomuhuc zéyec; Iwawai moczoṅ yanda imuac kuc buṅa yanda zéma edamuya imi neṅ guac waigémmanṅ zé wanzua. Imi mia nuac méranaiguc haihaiya imuac neṅ ménṅac ménṅ mimanṅ zé hia mimanṅac séc.

⁷ Imuac gi simiṅ héima mepési némbésémaṅiguc iwawai imi moczoṅ guac buṅa wandacmac.

⁸ Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Miṅ Kewu Anutuga mepésima iwacnec sac welenṅ qemiwésémaṅ.*

⁹ Imuhuc zéyu Biria miṅinanéṅ i muṅguc wagicma Yerusalem keṅoc. Kemma ama téréya imuac witiyaiguc ou oporu naṅu yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac Naṅa wanzaṅiguc yomuarunec luma emu hingacbésémaṅ.

¹⁰ Zéyu zéyec; Ac ménṅ yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéṅ guac wamma galeṅgé gémmu niṅac kua meme uṅahéra énézémac.

† 3:29: Sisipac ac wahalaiguc Yesua zéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebraio ac zéma Girik aciguc momacguc, néṅ Nei ac me Zipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac wanzac. * 4:4: Hén 8:3 * 4:8: Hén 6:13

11 Wañu kua meme uña eneñ gi ménda mama gumac niñac méraginaneñ lolongéma gépésigic hénaga hocnéñ ménda héimac.✧

12 Imuhuc zéyu Yesunéñ muñguc melemma zéyec; Yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewu guac Anutuga ménda batucgé miwésémañ.✧

13 Imuhuc zéyu Biria minjananeñ manam batuc ai imi metecgéma waimima kemma nalé méñac mambéc kerec.

Yesunéñ Galilaia baeciguc welen qeénécmima ai hénima meyec.

14 Wañu Yesunéñ Uña Téréyawac kuciguc Galilaia baeciguc lilingéma keñu iwac surucya imi ama lelec lelec tacma keñec séc saima kendarec.

15 Wañu Yesu eñeyaoc tocgotocgo amaya amaya emma ackuazéc ku énécmiyu ic embac momac yanda ieneñ mepésimigic.

16 Wañu Yesunéñ Nazarete ama areñaiguc kereñec. Inéñ ama areña yanda imuaru mia yandiyec. Wañu Sabata nalé méñu haka wañañec éséc nec tocgotocgo amaiguc emma kiwi téréya olommañ zé nañec.

17 Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwi limbi limbiña miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc miñicñiyec;

18 Ic maqeqeya ionac buña suruc hiabia imi énézémanñ niñac Anutuac Uña téréyanéñ ni halécnéñ naecnemma météré néñec. Wañu hésa ic ionac ziki sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac kichihi meénécmima welen qe qe ic ionac yéwérigina metecgé énécmimañ niñac inéñ ni méli néñec.

19 Wañu Miñ Kewuac goi héihéi yanda imuac yawuña hazac zéma zéau énécmimañ niñac méli néñec.✧

20 Imuhuc olommaguc kiwi imi limbima imuac galaña mima mama tarec. Taru tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc tacgic ieneñ héñsosoligic.

21 Wañu Yesunéñ hénima ac yomuhuc énézéyec; Deguc kiwi ooya olomba geza-cginaneñ niñgic imi hélaguc wanzac.

22 Ieneñ moczonñ héipuc ac zémima kuaya igucnec ackuazéc hiabia zéhicñiyu nimma welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac naña ménda wanzac?

23 Wañu Yesunéñ énézéyec; Niñtegic qindegic ac méñ yomuhuc hezac; Mehi-ahiaru ic gi geñgac séwiga mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc kiwi mena surucga zégic niññ. Wañu haka imuhucya you geñga tañgaiguc mena hénni.

24 Imuhuc zéma toroqema yomuhuc zéyec; Hélaecnec énézéwa niñgic, Anutuac tilin tilin ic méñac méñ eñeya tañgaiguc imi zézé ségiségi wammimia méñ ménda hezac.

25 Hélaecnec énézéwa niñgic, Elia kerec imuaru yawuñ haréwéc zéma maso 6 séc kurumeñ zikiyu, baec séc béti yanda hicñiyec. Wañu nalé imuaru Israel baec yandaiguc embac malé sasala kecgic.

26 Wañu Anutunéñ Elia imi méñac méñ ménda mélimiyec, néñ Sidon baec Sarepta ama areña yandaiguc embac malé méñ kerec iwac sac mélimiyu keñec.

27 Wañu Anutuac tilin tilin ic Elisa kerec nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi warihaguc sasala kecgic, néñ sugcinaiguc méñac méñ ménda mehiaruyec, néñ Siria ic Naman sac mehiaruyec.

28 Imuhuc zéyu tocgotocgo amaiguc tuñaguc tacgic eneñ ac imi niñgic qeri biricnéñ sécgé énécmiyec.

29 Wañu ieneñ yacma tañ heyec baec imuac tetecgiaiguc sia yanda nañec imuaru Yesu nañgégic hiñgacmac niñ nesimima tañ imuac séñganñeñguc héréma keñgic.

30 Wañu inéñ sugcinaiguc qeric énécmima keñec.

Yesunéñ Kuwic méñ nesiyu éréma keñec.

31 Wañu Yesunéñ Galilaia baec Kafanaum ama areña yandaiguc mama hama imuaru Sabata naléiguc ackuazéc ku énécmima kerec.

32 Wañu niñgic ara imi qac buñayaguc wañu welicégic.

³³ Waᅇu tocgotocgo ama imuaru ic mén kuwic zapi qeꝑeyaguc* ménéné tacma qac geᅅgelanꝑéma qarec.

³⁴ Aa, Nazarete Yesu gi zéma nini imi neᅇac neᅇac. Waᅇu gi mebirí nénécmimaᅇ zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi imi Anutu arunec Téréya.

³⁵ Imuhuc zéyu Yesunéᅇ qetalimima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma mana. Imuhuc zéyu kuwic iminéᅇ ic imi ic tuᅇ imuac suginaiguc hérékeᅇ héréha wammima éréyu ic iminéᅇ mama qeyec, néᅇ séwiya mén ménda biriyeꝑ.

³⁶ Waᅇu haka imi hémma ic embac moczoᅇ welicꝑéma eminimma zéꝑic; Ackuazéc imi dimuhucya! Kuc buᅇa zéma kuc yandayaguc! Kuwic zapi qeꝑeya ézéyu ara tohoma érézac!

³⁷ Waᅇu Yesuac surucya imi ama areᅇ lelec lelec hezac séc saima kendarec.

Yesunéᅇ ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

³⁸ Waᅇu Yesunéᅇ yacma tocgotocgo ama imuacnec mama kemma Simonac amaiguc eᅇec. Eᅇu Simonac howuhaya imi séwi geric yandanéᅇ késayu heyu, ic embac eneᅇ iwac niᅇ wamma Yesu welecmigic.

³⁹ Weleꝑic Yesunéᅇ hosuraiguc namma séwi geric imi qetalimima zéyec. Zéyu hafi imi waimiyu embac iminéᅇ nalé sosola qahac yacma welen qeénécmiyec.

⁴⁰ Kaiwe hiᅇgacmaᅇ zé waᅇu ic embac ieneᅇ ic tosara hafigina hénia hénia zéma zepaginaguc imi onagicma haréꝑic. Waᅇu haréꝑic séc Yesunéᅇ méria hai énécmima mehiaru énécmiyec.

⁴¹ Waᅇu uᅇa birianéᅇ momacnec ic embac sasala ionarunec éréma qacma zéꝑic; Gi imi Anutuac Naᅇa. Imuhuc zéꝑic uᅇa biria ieneᅇ Yesu imi Kristo wanzac hénia imi niᅇgic imuac niᅇac Yesunéᅇ qetali énécmima ac ménda zému niᅇac neuᅇ héiénécmiyec.

⁴² Waᅇu ama gianᅇiyu Yesunéᅇ séᅇganᅇᅇ mama baec kisia mén hétéᅇa

qahac imuaru kemma tackeru, ic tuᅇ eneᅇ hocma mihicᅇima ménda wai énécmima kemmac niᅇac zéqetali wammigic.

⁴³ Imuhuc waᅇgic Yesunéᅇ yomuhuc énézéyec; Ama yanda tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec Anutuac héᅇgaleᅇ ama areᅇa yandawac buᅇa suruc hiabia imi énézémaᅇac hezac. Ni imi ai imuac mia méli néᅇu mayi.

⁴⁴ Imuhuc zéma kemma Yuda baeciguc† tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéyec.

5

Yesunéᅇ hénima ai ichéra énéꝑésiyec.

¹ Yesunéᅇ Genesarete zékéᅇ yanda* giᅇgiᅇaiguc naᅇkeru tuᅇ yandanéᅇ Anutuac ackuazéc nimbiᅇ zé héfacꝑé amuma hosuraiguc leleꝑé migic.

² Waᅇu Yesunéᅇ héᅇu zékéᅇ giᅇgiᅇa imuaru zéic komora éréhéꝑ taroc. Taric lambéc héréhéꝑé ic ieneᅇ imuacnec mama ufiꝑgina zuacma keꝑic.

³ Waᅇu Yesunéᅇ zéic ménᅇiguc eᅇec. Waᅇu zéic imi ic mén qara Simon iwac zéic. Yesunéᅇ Simon ézéyu zéic imi naᅇgéyu élélahunec† komora dokuguc mekemma taru imuaru tacma tuᅇ yanda imi ku énécmiyec.

⁴ Kuénécmiyu tecgéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi doku hiᅇgac hiᅇgaraiguc kemma ufiꝑga haima lambéc héréna.

⁵ Zéyu Simonnéᅇ melemma zéyec; Kiwi ic nini siᅇiyaiguc ai yanda meni ama gianᅇizac, néᅇ mén ménda mihicᅇiziᅇ. Waᅇu zézaᅇ imuac wamma ufiꝑna moczoᅇ muᅇguc haiwa hiᅇgacdacmu.

⁶ Imuhuc zéma Yesu zéyec séc wamma lambéc sasala yanda héréyu ufiꝑgina hénima tegirec.

⁷ Waᅇu alahéꝑgina zéic ménᅇiguc keꝑic eneᅇ hama méra énécmimu niᅇac méra kaec ku énécmima weleꝑ énécmigic. Waᅇu ieneᅇ hama zéic éréhéꝑnec tigiꝑ kua-gira qeyu zéic éréhéꝑ imi doku qeriaiguc hiᅇgacbi zé waᅇoc.

* **4:33:** Girik ic ionac niniᅇginaiguc uᅇa imuhucya imi ewa soho, hafi tosara, zéma ziki sipac ai imuhucya mihicᅇi énécmima ic mebirí énécmiaᅇec. Kembaᅇa 36 imuaru acꝑac ac imi hezac. † **4:44:** Yuda ic ionac baec; kiwi méranéᅇ ooya tosaraiguc Galilaia. * **5:1:** Imi mia, Galilaia kondun. † **5:3:** Baec igucnec.

8 Wañu Simon Peteronéj haka imi hémma Yesuac simiña igucgeñ sicgéma yomuhuc zéyec; Miñ Kewu ni imi kápésic ic, imuac wainémma kembésémañ.

9 Imi mia eneya zéma ic tosara i guc kecgic eneñ moczoñ lambéc hérégic imi hémma welicgégic hénia imuac niñ imuhuc zéyec.

10 Wañu Zebedaioc nañhéréra Simonac ai momac Yakobo zéma Yohane imuhucyanec welicgégic.

Wañu Yesunéj Simon yomuhuc ézéyec; Zénéjga ménda hiriyu, kecma gi ic embac énépésiwésémañ.

11 Wañu ieneñ zéic héréma élélahu‡ haima iwawai moczoñ imuaru waidacma Yesu méndacma keñgic.

Yesunéj ic méñ wizi selia warihaguc mehiaruyec.

12 Yesunéj ama areña yanda méñguc kerec. Keru ic méñ wizi seli séwiyas sécgémiyu kerec inéñ Yesu hémma sicgéma welecma zéyec; Miñ Kewu, nuac ewa siñga hegénu ni hia mesolañ némbésémañac séc.

13 Zéyu Yesunéj méria suluma osimima yomuhuc zéyec; Ni imuac wanzua, solaña wanna. Imuhuc zéyu wiziya imi bec qahac wañec.

14 Wañu Yesunéj ic imi neuñ héimima yomuhuc ézéyec; Ic méñac méñ ménda zéwésémañ, néñ kemma hofac oo ic séwiga ézéna hémma solaña wanzañ imi héñu Mosenéj zéyec séc Anutuac buña haina ogénu haka iminéñ héipuc wañ énécmiyu ninzéngeñu.

15 Wañu Yesuac qac buñanéñ muñguc yanda saima keñu ackuazécya nimma hafigina mehiaru énécmimac niñ ic embac tuñaguc sasala tocgéma hamanec hagic.

16 Wañu Yesunéj elingé amuma eneyanec baec kisiaiguc kemma zéwelerec.

Yesunéj ic puriñ méñ mehiarumiyec.

17 Kaiwe méñu Yesunéj ic embac ac ku énécmimanec nañu Galilaia ama areña areña zéma Yuda baec zéma Yerusalemnec Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic eneñ

hama momacnec tacgic, Anutuac hafi mehihiaruac kuhanéñ iwaru hemiyec.

18 Wañu ic tosanéñ ic puriñ méñ sasañguc huama hama Yesuac wésiaiguc haiwiñ zé wagicma embiñ zé wañgic.

19 Néñ tuñ yanda tacma hénaya hézicgégic titiña qahac wañec. Imuac ama qahaiguc emma ama bauya augic kifaña hicñiyu ic puriña imi sasañguc ic embac sugginaiguc Yesuac wésiaiguc haigic hiñgarec.

20 Yesunéj ionac ninzén ninzéngeñna imi hémma yomuhuc ézéyec; Ic ala guac kápésicga waiwaiya wanzac.

21 Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic eneñ qeriginanéñ yomuhuc niñgic; Ic yomi méréneñ Anutu zébiri qébiri wammima imuhuc zézac? Baec ic méñnéñ méñ neñañ kápésicnina aumacac séc qahac! Imi mia Anutunéj sac wammacac séc.

22 Imuhuc eminiñgic Yesunéj imi niñtegcima melemma zéyec; Ini qeriginaiguc némac ac eminiñzu?

23 Ic hénia méria humumia ézémañ zéma ac diminéñ efefia wammac? Képésicga waizua iminéñ efefia me yacma hehega mema kembésémañ imi?

24 Icac Naña ni imi baeciguc kápésicgina wai énéc mimiawac kuc buñana henénzac imi héñtegcimu. Imuhuc zéma ic hénia méria humumia i yomuhuc ézéyec; Ni gézézua, yacma sasañga mema amagaiguc kembésémañ.

25 Imuhuc zéyu ic imi zélandac kicginaiguc yacma iwawai heañec imi mema Anutu mepésima eneya amaiguc lilingéma keñec.

26 Keñu ic embac moczoñ kileñ yanda welicgéma Anutu mepésigic. Wañu zénéjgeñna hiriyu zégic; Deguc nini haka méréra hénziñ.

Yesunéj Lewi qaru méndacmiyec.

27 Imuac andiaiguc Yeusunéj hiñgacma kemma héñu takis meme ic méñ qara Lewi** inéñ ai amayaiguc taru hama ni méndac néñna zéma ézéyec.

‡ 5:11: Girik aciguc; baeciguc. § 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra zéañgic. ** 5:27: Mataio zémimiamia.

28 Zéyu inéj yacma iwawai moczoj andé qedacma méndac miyec.

29 Lewinéj Yesuac eeya héima amayaiguc aria yanda wañu takis meme ic tosara zéma ic embac sasala tosara momacnec hama nene newiñ zé tacgic.

30 Wañu Farisaio ic zéma ionac kiwi oo ic enej Yesuac tohotoho ichéra ñidic ñuduc ac wañ énécmima zégic; Ini dimuhuc takis meme ic zéma késpedesic ic iniguc nene doku nema taczu?

31 Zégic Yesunéj melemma zéyec; Ic hafigina qahac ienej dokta niñac ménda wañanzu, néj hafiginaguc ienej mia imuac wañanzu.

32 Ni mia ic solaña unurumañ zéma ménda mayi, néj biria meme ic ewa qerigina melemmu niñac unurumañ zé mayi.

Nene waima zéwelecwelec imuac ara.

33 Imuhuc zéyu ienej Yesu yomuhuc ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ienej hatac sasala nene zikima zéwelecanzu. Wañu Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina imi imuhucyanec wañanzu. Wañu guac tohotoho ichécgá imi enej nalé séc nene doku neanzu.

34 Zégic Yesunéj melemma énézéyec; Ic qañ tosara ic mén embac memañ zé wanzac i guc kecziuguc nene zikima zéwelec ai memu niñac hía énézémuac séc me?

35 Imi qahac, néj kecma nalé imi ducñiyu euya imi wagicma keñgic qahac wañuguc nalé imuaru mia nene zikima zéwelecmu.

36 Imuhuc zéma toro qema séséc ac yomuhuc zéma énézéyec; Ménén mén maleku qelia mericma maleku wahalaiguc ménda qotoanzac. Imuhuc wammaciguc maleku qelia imi mebiri-mac, néj susuria qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi, séc ménda héimac.

37 Wañu ménén mén waiñ doku qelia yañ séwélanéj gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wammaciguc waiñ qelianéj melemma waiñ selia wammañ zé wéséséya mihicñima gésé imi épépéngéyu tegiru waiñ imi mama biriyu, gésé imi momacnec biridacmac.

38 Imuac waiñ doku qelia imi gésé qeliaiguc timacac hezac.

39 Waiñ imi nalé horua heheyawac waiñ qacguc zéanzac imuac niñac ménén waiñ wahala kuhaguc imi nemaguc waiñ qelia kuha qahac mén niñac ménda wañanzac.

6

Sabata nalé miñina Yesu.

1 Sabata nalé ménu Yesunéj padi ai namuñgina igucnec qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ienej méndacma kemma padi héla momac momac kuma mema méraginanej asasañgéma negic.

2 Imuhuc wañgic Farisaio ic tosara enej yomuhuc zégic; Némac niñ haka Sabata naléyaiguc ménda wawaña imuhucya wanzu?*

3 Zégic Yesunéj acgina melemma zéyec; Ini Dawidi zéma ichéra ienej yaka niñ humugic nalé imuaru, néma haka wañec imi ménda oloñ niñanzu?

4 Inéj Anutuac ama qeriaiguc emma samén haimimia, tosara qahac, néj hofac oo ic ienej sac nemuac héna aciguc hezac imi mema neyec. Nema ichéra i guc kecgcic imi acguc énécmiyu nedacgic.

5 Yesunéj imuhuc zéma ac yomuhuc toroqema zéyec; Icac Naña imi Sabata naléyawac miñina wanzac.

6 Wañu Sabata nalé ménu Yesunéj tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec. Wañu imuaru ic mén tarec. Wañu iwac méra héiya imi séléc sélécgia.

7 Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ienej Yesu aciguc opocbiñ zé késpedesira mén mihicñiwiñ zéma Sabataiguc hafi ic mehiarumac me qahac zéma awima kecgcic.

8 Wañu Yesunéj ewa qerigina niñtegicma ic méraya séléc sélécgia ézéma zéyec; Yacma sucninaiguc nanna. Zéyu inéj yacma nañec.

9 Nañu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Qesiénécmizua. Diminéj héna acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia wambiñ me haka biria wambiñ? Kekec imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ?

* 6:2: Niñgic ai tanec wañu imuhuc zégic.

¹⁰ Imuhuc zéma hénarín lelecgéma inicmaguc ic iwac mia yomuhuc ézéma zéyec; Méraga suluna. Imuhuc zéyu méria suluy hiaryec.

¹¹ Imuhuc wañu ieneñ qerigina geric bélañanéñ sécgé énécmiyu, Yesu dimuhuc wammiwín zéma eminiñgic.

Yesuac Méliméli ic 12.

¹² Wañu nalé imuaru Yesunéñ zéwelec wammañ zéma baec boñaiguc keremma sinji herec séc tacma Anutu zéwelecmiyec.

¹³ Wañu ama gíañiyu tohotoho ichéra unuruma suginaiguc 12 énépésima qacgina Yesuac Méliméli ic zéénécmiyec.

¹⁴ Yesuac Méliméli ic ionac qacgina imi Simon (Petero zémimia, hénia imi zamanziñ.) zéma iwac munia Anderea, wañu Yakobo, Yohane, Filipino, Batolomaio,

¹⁵ Mataio (qara mén Lewi), zéma Toma, Alfaioac naña Yakobo, Simon Zelote zémimia,

¹⁶ Wañu Yakoboac naña Yuda, zéma Yuda Karioto, wañu ic yominéñ mia kecma Yesu andé qeyec.

Mozoc ac zéma saec ac.

¹⁷ Wañu Yesunéñ tohotoho ichéra iniguc baec boña igucnec mama baec kondonaguc nañec. Nañu tohotoho ic tosara tuñaguc zéma ic tuñ kuney yandanéñ Yuda baec ama lelec lelec zéma Yerusalem zéma Tiro zéma Sidon zékéñ yanda giñgiña igucnec

¹⁸ ackuazéc nimbiñ zé me hafigina mehiaru énécmimac niñac hagic. Wañu Yesunéñ ic tosara uña zapi qeqeyanéñ mebirí énécmiyu qenzen manzen qegic imi momacnec mehiaru énécmiyec.

¹⁹ Wañu Yesuarunec kuc yandanéñ éréma icya icya moczon mehiaru énécmidarec. Wañu imuac niñ ic embac moczon méraginanéñ Yesu osiwín zé wañgic.

²⁰ Yesunéñ kiwa hima tohotoho ichéra inicma yomuhuc zéyec; Anutuac hénqalen ama areña yanda imi ic maqeqeya onac buña, imuac niñ, ic maqeqeya ini imi ségiségi ginaguc.

²¹ Sécgé énécmimac, imuac niñ deguc yaka niñ humuzu ini imi ségiségi ginaguc.

Ségiségi wamma desimu, imuac niñ deguc siacma keczu ini imi ségiségi ginaguc.

²² Icac Naña iwac niñac ic embac ieneñ hazéc wañ énécmima elicgé énécmima zébiri énécmima onac qac buña imi biria zéma wai énécmimu nalé imuaru ini ségiségi ginaguc.

²³ Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma ewa hia nimma legicgina hirimu. Héngic! Kurumeñ amaiguc onaru bakia hiabia imi kuney yanda he énécmimac. Haka biria imuhucya imi yandahécgina eney Anutuac tilin tilin ic ionac acguc imuhuc wañ énécmianñgic hénia imuac niñac ini imuhuc wammuc hezac.

²⁴ Saecginaguc, iwawai saméña heénécmimia ini. Ini imi bec zézé ségiségi he énécmidaru tecgézac.

²⁵ Saecginaguc, deguc tomenñgina qeanzac ini. Ini imi Kecma yaka niñ humumu. Saecginaguc, deguc desi yanda wañanzu ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma siacmu.

²⁶ Ic embac moczon ieneñ onac zézé ségiségi wañ énécmianñgic iguc, ini imi saecginaguc. Yanda hécgina ieneñ Anutuac tilin tilin ic ikora ionac mia imuhuc wañ énécmianñgic.

Hazéchécgina goigina héimu.

²⁷ Wañu gezacgina haima ninzu onac zézua; Hazécgina ala wañ énécmigic. Wañu ic tosara nimbiri énécmianñgic ionac haka hiabia wañ énécmimu.

²⁸ Saecgé énécmianñgic imi onac mia mozocgé énécmimu. Wañu gamu qeqe ac wañ énécmianñgic ionac niñac wamma zéwelec wammu.

²⁹ Ménñéñ nekaña qeyu nekaña néwécgeña imi imuhucnec melenña qemac. Ménñéñ guac sañgeña malekuga guagiru maleku qeriaiguc héihéiya imi acguc waimina.

³⁰ Ménñéñ mén iwawai mén niñac welec géñu hia miwésémañ. Ménñéñ guac iwawaiga mema kenju melen nénna ménda zéwésémañ.

³¹ Wañu haka hiabia ménac mén alahécginanéñ wañ énécmimuc wanzuiguc haka imuhucya imi eñaoc walac wañ énécmimu.

³² Ini ic tosara ala wañ énécmianzu ionac sac ala wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ieneñ acguc ic tosara ala siñ wañ énécmianzu ionac ala siñ wañ énécmianzu.

³³ Ic ménénéñ ménéñ haka hiabia wañ énécmianzu ionac mia haka hiabia wañ énécmianzu iguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic eneñ acguc imuhuc wañanzu.

³⁴ Ini bakia mewin zé iwawai ménéñ alahécgina méra mizuiguc imi némac hiabianéñ he énécmiwacnec? Képésic ic ieneñ acguc bakia séha mewin zé niñkumuma kápésic ic ménéñ ménéñ méra énécmianzu.

³⁵ Imuac ini hazéc hécgina ala wañ énécmima goi héihéi wañ énécmiwin zé bakia niñac ménda wamma enñac méra énécmimu. Imuhuc wañanzuiguc imi bakia héla yanda he énécmiyu, Eñeña miñinawac nambérac héra wammu. Inéñ mia ewa hiawac énécmimia imi ménda niñtegicanzu ionac zéma kaižiliweñ ic ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi wañ énécmianzac.

³⁶ Onac kurumeñ Mañgocnéñ wéséséya niñénécmianzac imuac séciguc ini imuhucyanec wéségina niñénécmimu.

Niñ gésigésiac haka.

³⁷ Ménda zégési énécmigic, ménda zégési énécmimia wammac. Képésicginaguc ménda zéénécmigic, kápésic ginaguc ménda zéénécmimia wammac. Wañu alahécgina ionac kápésicgina wai énécmigic, eñañ kápésicgina imuhucyanec wai énécmimia wammac.

³⁸ Eñ énécmigic, eñ énécmimia wammac. Iwawai géséginaiguc tiyu, hiñgacma kuaya qeyu, hélanzima tima méndéñu kenña wañu hiñgaru, muñguc tiyu kuaya qema mayu, onac énécmiyu tétécgéma memu. Eneñ géségina tima énécmigic imuac sécyaguc tima melenéñ énécmiyu memu.

³⁹ Wañu inéñ muñguc séséc ac wamma yomuhuc zéyec; Kic hilicnéñ kic hilic ménéñ hia hérémimac me? Imuhuc wammaciguc imi, éréhéc ekawu baec séséñiguc ménda hiñgacmaoc me?

⁴⁰ Tohotoho icnéñ kiwi icya ménda ogicma keczac, néñ ménéñ ménéñ kiwi icyanéñ niniña moczoñ didiñanec kumiyu niñareñ gédacmaciguc, inéñ mia kiwi icya éséc dac wamma kecmac.

⁴¹ Némac niñac alagawa kiwaiguc goc héñtegicma geñgac kicgaiguc ic kembraña hezac imi ménda niñtegicanzañ me?

⁴² Gi imi guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi ménda héñtegicma dimuhuc guac alagawac zéma Alana wainénna neñ guac kicga qeriaiguc goc hezac imi memañ zéwésémañ me? Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi memaguc iwawai guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi hiabianec hémma mewésémañ.

⁴³ Némac niñ? Ic hésa hiabia ménénéñ héla gocmia biria haimacac séc qahac. Wañu ic hésa biria ménénéñ héla gocmia hiabia haimacac séc qahac, imuac mia imuhuc zézua.

⁴⁴ Ic hésa imi imuac héla gocmia hémma hénia héñtegicanziñ. Ic hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia ménda mihicñianziñ. Wañu sañsañiguc waiñ gocmia ménda mihicñianziñ.

⁴⁵ Ic embac eneñ iwawai ewa qeriginaiguc qauqau haigic hezac imuacnec mema kuaginanéñ ac zéanzu, imuac niñac ic hiabianéñ ewa qeriaiguc niniñ hiabia qauqau haigic hezac imuacnec mema ac hiabia zéhicñianzac. Wañu ic biri-anéñ niniñ biria ewa qeriaiguc kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira zéhicñianzac.

⁴⁶ Ini imi nuac niñ Miñ Kewu, Miñ Kewu zénémmanec dimuhuc ac zéanzua imi ménda tohoma wañanzu?

⁴⁷ Ménénéñ ménéñ nuaru hama nuac acna nimma tohoanzu ieneñ ic dimuhucya wanzu imi séséc ac zéma énézéwa hémmu.

⁴⁸ Ic imuhucya imi ama memañ zé baec hiñgac hiñgarawac éséma baña mihicñijima imuac qahaiguc simeñ haima mezac ésécnec. Doku yanda luma ama imi qeyec, néñ hiabianec seligima nanec imuac niñ ménda mehiriyc.

⁴⁹ Wañu nimma ménda tohoanzac inéñ baec bébélacgia baña qahac imuaru

amaya meyec éséc nec. Doku yandanéj luma qeyu ama imi focdac zéngéma kunéj yanda biriyec.

7

Téngiñ ic galeñ méñac ninzéh ninzéhja.

¹ Yesunéh ackuazéc imuhuc moczon énézéyu gezacginanéj niñgic tecgéyu, Kafanaum ama areña yandaiguc kereñec.

² Imuaru téngiñ ic 100 ionac galeñgina méñac welen qeçe ic héñ soroc wammimia méñnéj hafi kiyu humumañ zé wañec.

³ Wañu galeñ iminéj Yesuac suruc nimma Yesunéh hama welen qeçe icya imi mehiaru mimac niñ qesimimu niñac Yuda ic ionac galeñ tosara méli énécmiyec.

⁴ Méli énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanéj moczon yomuhuc welecmigic; Galeñ imi ara niñmiwésémañac séc ic héla kecanzac.

⁵ Inéh Yuda ic nonac ala siñ wañ nénécmima tocgotocgo amanina menénécmiyec.

⁶ Imuhuc zégic Yesunéh iniguc momacnec keñec. Kemma ama imi lakec qahac zézéyawac séc keñkeru, téngiñ ic 100 ionac galeñginanéj alahéra Yesuaru méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Miñ Kewu, gi ai yanda ménda mewésémañ. Ni dac imuhucya nuac ama baenjanéh logi gémmacac séc qahac.

⁷ Ni nena niñ nimba ménda sécgéyu guaru hamañ zé osizua. Imuac niñ gi imuaru kecma eñ zéna welen qeçe icna imi hiarumac.

⁸ Ni ic eñeñana ionac méra bacginaiguc kecanzua. Wañu nuac bacnaiguc imuhucyanec téngiñ ic hécna kecanzu. Wañu neñ méñac kenna zéwa keñu, méñac hana zéwa haanzac. Wañu welen qeçe icnawac, ai yomi mena zéwa meanzac.

⁹ Ara imuhuc zégic nimma Yesunéh welicgéma ic tuñ méndacmigic ionac muru liliñgéma yomuhuc énézéyec; Ni énézéwa niñgic, Israel ic onarunec ninzéh ninzéh séha imuhucya méñ ménda mihicñiyi.

¹⁰ Wañu méli énécmiyu hagic ieneñ liliñgéma amaiguc kemma héngic welen qeçe ic inéh hiaruma séwiya hia kerec.

Yesunéh embac malé méñac naña humuc igucnec meqelimiyec.

¹¹ Kecma Yesunéh tauñ méñ qara Nain imuaru keñu tohotoho ichéra zéma ic tuñ yandanéh méndacmima keñgic.

¹² Wañu tauñ imuac sañgulaña hosuraiguc kereñu qamoc méñ huama magic. Wañu humuyec imi embac malé méñac naña. Naña imi momacguc sac kerec. Wañu tauñ imuac ic embac sasalanéh embac malé i guc momacnec magic.

¹³ Wañu Miñ Kewunéh embac malé imi hémma ewaya biriyu zéyec; Ménda siacna.

¹⁴ Imuhuc zéma hosuru kemma katapa osiyu ic wagicma keñkecgic ieneñ bénezéñ zikima nañgic yomuhuc zéyec; Merac ni gézézua, yacna.

¹⁵ Imuhuc ézéyu humuc ic iminéj yacma acac hénima zéyec. Wañu Yesunéh i neñgocya miyec.

¹⁶ Wañu ic eneñ moczon imi hémma zénéñgina hiriyu Anutu mepésima yomuhuc zégic; Anutuac tiliñ tiliñ ic kunéj yanda méñnéj sucninaiguc hicñiyecac keczac. Tosara eneñ zégic; Anutunéh ichéra niñnéncmima hazac.

¹⁷ Wañu Yesuac surucya iminéj Yuda baec séc zéma baec néwéc néwéc saima kendarec.

Yesunéh Yohaneac héña zéyec.

¹⁸ Yohanenéh hésa amaiguc tackeru iwac tohotoho ichéra eneñ haka hicñiyec imi moczon ézédacgic. Wañu ac imi nimma tohotoho ic éréhéc héihéré érécmima

¹⁹ Miñ Kewu yomuhuc zéma qesimimaoc niñ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²⁰ Wañu iereñ Yesuaru kemma zéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc zéma méli nérécmizac; Hanénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²¹ Wañu nalé idacmuaru Yesu imi ic hafi zepaginaguc zéma ic uña biriyec imi sasala mehiaru énécmima kic hilic sasala imi kichihí meénécmiyec.

22 Wañu imuhuc qesiyic yomuhuc melemma éréyéec; Iri kemma iwawai hémma niñanzaoc imuac suruc Yohane wammima yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnéñ kicgina hima héñanzu, puriñ eneñ héna kenzu, wizi seliginaguc imi solañanima keczu, gezacgina héhéñgia ieneñ gezacginanéñ ninzu, humuc ic eneñ qelima yaczu, wañu mageqeya ionac buña suruc hiabia imi énézézac.

23 Wañu méñnéñ méñ nuac niñ niñ éréhécguc ménda qonzoñ tongezac imi ségiségiyaguc.

24 Imuhuc zéyu Yohaneac kua meme ichéréra ieneñ lilingéma keñoc. Keñic Yesunéñ Yohaneac zéma yomuhuc énéyéec; Ini baec kisiaiguc némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Uñ méñ luhucnéñ qeyu hirima nañu hémmu niñac keñgic?

25 Imi qahac wañu némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Ic méñ malekuya hiabia héima kezcac imuac hémbiñ zé keñgic? Qahac, ic maleku hiabia héima iwawaigina hiabia sasala késa kecanzu imi eneñ ama kewuyaiguc kecanzu.

26 Wañu imi qahac wañu, némac iwawai hémbiñ zé keñgic? Anutuac tiliñ tiliñ ic méñac me? O, imi hélacnec! Énézéwa niñgic; Ic imi kua meme ic onogicdacma séc méñ wanzac.

27 Iwac mia ac kiwi méñ yomuhuc oyec hezac; Héñgic, ni kua meme icna méñ méliwa walac kemma hénaga mindiñimac.

28 Énézéwa niñgic; Embac igucnec hicñihicñiya tosara yanda ionarunec méñnéñ méñ Yohane ménda ogiczac, néñ Anutuac héñgaleñ ama areña yanda qeriaiguc mamayagina méñnéñ Yohane i hia ogiczac.

29 Ic momac yanda zéma takis meme ic ieneñ Yohaneac doku naecgic imuac niñac ackuazéc imi nimma Anutu imi solañja zéma zéaugic.

30 Wañu Farisaio ic zéma héna acac kiwi ic ieneñ sac Yohaneac doku ménda naecma Anutuac ewa siñ enañ niñac heyec imuac héñara megic.

31 Yesunéñ toroqema zéyec; Nalé yomuac hicñisai imi iwawai némaciguc séc héimañ? Ieneñ dimuhucya ésécnec

zémañ?

32 Imi nambérac tosara nénnagémba sombeniguc aria meanzu ésécnec. Nambérac ieneñ sombenj imuaru tacma ac yomuhuc zékeñ zéha wañanzu. Nini onac niñac kuña héiénécmini ini legic ménda hirizu, nini songoñac legic héini ini ménda zésiác wanzu!

33 Hénia imi yomuhuc; Doku naec haka ic Yohaneñ hama nene ménda nema zéwelecma waiñ doku ménda neyu, eneñ hémma uña birianéñ késazac zégic.

34 Wañu Icac Nañanéñ hama nene nema waiñ doku neyu, eneñ yomuhuc zéanzu; Héñgic inéñ hémbaoc wamma nene nema doku selia siña nimma nema takis meme ic zéma biria meme ic ionac alagina kezcac.

35 Wañu niñtegitic qinñtegitic imi imuac nambérac héra ieneñ méndacma wamma hénia solañja mewininiñanzu.

Embac méñnéñ siacma Yesuac héniya halécnéñ naecmiyec.

36 Farisaio ic méñnéñ eneyaguc nene nemac niñac Yesu héihéré miyu Yesunéñ iwac amaiguc emma nene nema tarec.

37 Tackeru ama areña yanda imuaru biria meme embac méñ kerec inéñ Yesunéñ Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec imi nimma alabasita kiruñ halécyaiguc imi mema hama éréyec.

38 Éréma Yesu hénaya suluma tackeru iwac qéhéréñaguc hénaya haiyec imuhucgeñ namma siarec. Siacma tacma eneya kic masinéñ hénaya naecmima oruc zucyanéñ kereñ meyu zicgéyu kuayanéñ hénaya kiricne mima haléc hémeñja hiabia imi imuac qahaiguc qocgémiyec.

39 Qocgéyu Farisaio ic Yesu héihéré miyec inéñ hémma qerianéñ yomuhuc niñec; Ic yominéñ Anutuac tiliñ tiliñ ic kecbacnec eneya hénia osizac embac imi biria meme embac imuac niñ embac imi mérénéñ me dimuhucya imi niñ tegicbacnec.

40 Imuhuc niñu, Yesunéñ imi niñtegiticma yomuhuc melemma zéyec; Simon, neñ ac méñ zémañac ninzua. Zéyu zéyec; Kiwi ic, hia zéna nimba.

41 Zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic éréhécnéj soukiwa ic ménac murunec soukiwa meyc ménac muru tasia yawuñ momacguc zéma maso éréhéc imuac ai boña séc hemiyu, ménac muru tasia maso éréhéc imuac ai boña séc hemiyec.

42 Wañu ic éréhéc ekaoc taségira melej mimaocac séc qahac wañu soukiwa ic iminéj tasé iorac muru hezac imi moczoñ auérécmiyec. Wañu sugiraiguc méréénéj iwac siñ kuneñnec ogicma nimmimac?

43 Imuhuc qesiyu Simonnéj melemma yomuhuc zéyec; Neñ nimba taséya kuneñnec aumimia wañec inéj mia siñ kuneñnec nimmimac. Zéyu zéyec; Gi dindiñanec niñgésizañ.

44 Imuhuc zéma embacac muru lilingéma Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi hénzañ? Neñ amagaiguc éréwa geñ hénana zuacmañac doku mén ménda nénzañ. Néj embac yominéj eñeya kic masinéj hénana naecnemma oruc zucyanéj kereñ menénzac.

45 Geñ ménda kiricne menénzañ, néj embac yominéj éréwa imuarunec hénima hénana kiric nemanec keczac.

46 Geñ orucnaiguc oliwa halécdac mén ménda naecnénzañ, néj embac yominéj haléc héméñaguc alabasitanéj hénanaiguc naecnénzac.

47 Hénia imuac niñ neñ gézéwa ninna; Embac yominéj siñ kuneñ yanda hemizac imuac niñ késpedesica kuneñ yanda aumimia wanzac, néj késpedesic komodia dac aumimia wanzac inéj siñ komodia hemizac.

48 Imuhuc zéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac, késpedesicga waigéñgéña wanzac.

49 Imuhuc zéyu ic momacnec nene nema tacgic enéj qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Yomi némac icnéj késpedesica waizac?

50 Wañu Yesunéh embac yomuhuc ézéyec; Ninzénj ninzénj guac muru hezac iminéj gi añgéñga tigenzac imuac luaeiguc kembésémañ.

1 Imuac andiaiguc Yesunéh ama arenj yanda yanda zéma ama arenja arenja lelecgéma Anutuac héngalenj ama arenja yandawac buña suruc hiabia imi zéau énécmiyu tohotoho ichéra 12 ieneñ momacnec kenjic.

2 (2a) Wañu embac tosara Yesunéh uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmiyec

3 (3a) imi enéj iniguc momacnec kemma eñañ iwawaigina mema welenj qeénécmigic. (2b) Qacgina imi yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunéh becneç iwac murunec uña biria 7 nesi énécmiyec imi zéma (3b) Herodeac soukiwa galeñ ic Kuza iwac iniña Yoana zéma Susana zéma embac tosara sasala.

4 Ama arenja yanda igucnec séc ic embac enéj tocgéma Yesuac muru hagic tuñ yanda wañu, Yesunéh séséc ac yomuhuc énézéyec;

5 Ai ic ménnéj iwawai gocmia qesamañ zé kenjic. Kemma qesayu gocmia tosara imi hénia zécgériaiguc mama héiyec. Héiyu tosara ic embac ieneñ tигic biriyec. Tosara nei ieneñ hama nedacgic

6 Tosaranéj baña qahaiguc mama héiyec. Héiyu qérawia éréyec, néj dokuya qahac wañu sélécgédarec.

7 Wañu gocmia tosaraneñ hésa waiyaguc sasala imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu hésa waiyagucnéj momacnec yandima hézicgégic.

8 Wañu gocmia tosaraneñ baec halécyaguc imuaru mama héiyec. Héiyu qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunéh ac imi zémaguc qacma yomuhuc zéyec; Gezacginaguc ieneñ nimmu.

9 Tohotoho ichéra enéj sésécac imuac hénia imi dimuhuc wammac zéma qesimigic.

10 Qesimigic zéyec; Onac imi wai énécmiyu Anutuac héngalenj ama arenja yandawac hénia sasangia imi hia niñasarimuac hezac. Wañu tosara ionac imi imuhuc qahac; Hémmu, néj hia ménda héñtegicmu. Wañu nimmu, néj hia ménda niñtegicmuac niñ qeqañ aciguc énézéanzua.✧

8

Gocmiawac séséc ac.

Yesunéh séséc acwac hénia zéasari énécmiyec.

11 Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc; Gocmia imi Anutuac ackuazéc.

12 Gocmia hénia zécgériaiguc mama héiyec imi ic embac tosara ackuazéc niñgic Biria miñinanén hama ic imi enej ninzéngegic añgén tiénécmiwac niñac ackuazéc imi qerigina igucnec onagicanzac imuac sécyá.

13 Gocmia tosara baña qahaiguc héizac imi ic embac tosara ackuazéc imi nimma ségiségi wamma késagic. Wañu zalia ménda hiñgac késayacgéyu nalé dahecac séc ninzéngegéma kecgic manam batuciguc onoporu waima kenanzu imuac sécyá.

14 Gocmia tosara hésa waiyaguc imuac qeriaiguc mama héiyec imuhucyanén ackuazéc ninzu wañu baecac niñyéwéria me hinac yanda me séwíac siñanén hézicgéyu ninzén ninzénngina séha ménda yandianzac imuac sécyá.

15 Wañu gocmia tosara baec halécyaguc imuaru héiyec imi ic embac tosara ewa hélé zéma ewa hiabia kecma ackuazéc nimma selianec késama seliseli wamma hélé haianzu imuac sécyá.

Lambe zae qahaiguc haihaiya.

16 Méñnéñ ménñ lambe otorima kewucnéñ ménda hoturumac me duñ tatic bawu ménda haimac, néñ ic embac ama qeriaiguc érému enej asaha imi hémmuac wamma zae qahaiguc haianzac.

17 Iwawai saña imi moczoñ auyu hémmacac séc wañu iwawai sasañgiaiguc hezac imi moczoñ meyu wininimacac séc.

18 Imuac ini gezacginanén dimuhuc niñanzu haka imuac héngésimu. Méñnéñ ménñ ackuazéc késakeczac imi toroqemimia wammac. Wañu méñnéñ ménñ ackuazéc ménda késakeczac imi iwawai henénzac zéma ninzac imi momacnec wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra hélé.

19 Yesuac neñgoc munahéra ienen hagic. Wañu ic embac tuñ yanda niñac hosuraiguc kembiñac séc qahac wañec.

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

20 Wañu ic méñnéñ Yesu yomuhuc ézéyec; Guac neñgoc munahécga ienen gémbiñ zé hama sénganjen nanzu.

21 Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Anutuac ackuazéc nimma tohoma séciguc kecanzu youmi enej mia nuac neñgoc muna hécna wanzu.

Yesunéh luhuc yanda ézéyu néñ qeyec.

22 Kaiwe méñu Yesunéh tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma yomuhuc énézéyec; Doku zékén néwécgeñac kenni. Zéyu ienen enawu zéic nesima hénima kenñgic.

23 Kemma kecgic Yesu gauya heyec. Heyu nalé imuaru luhuc yandanén konduñ imuaru mama qeyu doku temboñnéñ éréma zéic qeriaiguc hiñgaru zéicnéñ konduñiguc hiñgacmañ zé wañec.

24 Yesuac tohotoho ic tosanenén Yesuac muru kemma yomuhuc zéma mindigic; Galeñnina, galeñnina, nini humuqai wambiñ niñac.

Zéic Yesunéh gau igucnec yacma luhuc zéma kondunñ temboñ zéqetali érécmiyu néñ qema heyoc.

25 Heyic tohotoho ichéra ionac yomuhuc énézéyec; Ninzén ninzénngina dimia?

Imuhuc zéyu zénénngina hiriyu welicgéma eñacnec eminimma zégic; Ic yomi méré wañu, luhuc zéma doku ac érézéyu ara tohozaoc?

Yesunéh uña biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hiñgacdacgic.

26 Ienen nesima kemma Galilaia doku qericma néwécgeñaciguc Gerasa baeciguc kereñgic.

27 Keremma Yesunéh imuacnec mama élélahu* enu ama areña yanda imuac miñina ic kuwiraguc méñnéñ hama Yesu mihicñiyec. Wañu ic iminén nalé horua owo maleku ménda héima ama gericiguc ménda kecma kic suañ sugginaiguc heañec.

28 Inén Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc mama sicgéma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Eñeña miñina Anutuac Naña Yesu, gi zéma ni nekac nekac, welecgénzua, yéwéri ménda menémbésémañ.

29 Ac imi mia Yesunéh i hémma uña birianéh iwarunec éréma kemmac niñac bec ézéyu nimma ara imuhuc melemma zéyec. Ic imi uña zapi qeçeyanéh hatac sasala késayu señ hésanéñ hénia qatémima galeñgégic, néh qericma uña birianéh hérémigic séc baec kisiaiguc kemma lelecgéañec.

30 Imuhuc zéyu Yesunéh qesimima zéyec; Gi qacga méré? Qesimiyu zéyec; Tuñ yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc uña biria sasalanéh hiñgacma kecgic imuac niñ imuhuc zéyec.

31 Imuhuc zéma Yesunéh uña biria ionac baec dumuñaguc ménda nesi énécmiyu hiñgacmu niñac welecmigic.

32 Wañu baec boña imuaru beric sasalanéh gété kulumma kecgic uña biria eneñ wai énécmiyu beric ionac qeriginaiguc hiñgacmu niñac welecmigic niñénécmiyec.

33 Niñénécmiyu uña biria ieneñ ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiñgacgic beric tuñ yanda ieneñ usuñec kemma sia yanda igucnec hiñgacma dokuiguc hiñgacgic dokunéh hoturu énécmiyec.

34 Ic tosara beric galeñgéma kecgic ieneñ haka hicñiyec imi hémma focdac néngacma ama areña yanda zéma ai ama leleclelec heyec imuaru kemma ac suruc imi énézégic.

35 Zégic nimma ic embac ieneñ haka hicñiyec imi hémbiñ zéma Yesuac muru hagic. Hama héngic ic uña biria ieneñ éréma kendacgic ic iminéñ Yesuac héniaiguc malekuya héima solañanec wamma bénzéh tackeru zénéngina hiriyec.

36 Ic uña biriaguc kerec iminéñ dimuhuc hiaruyec imi héngic imi eneñ tosara suruc énézégic niñgic.

37 Énézégic nimma Gerasa baec imuac miñina ieneñ zénéngina kuneh yanda hiriyu wai énécmima kemmac niñac Yesu welecmigic. Inéh zéiciguc emma baec imi waima keñec.

38 Wañu ic uña biria waimima keñec inéh Yesuguc kecmañ zé welecmiyec, néh Yesu imi yomuhuc ézéma mélimiyec;

39 Gi amagaiguc liliñgéma kemma Anu-tunéh guac muru haka kuneh yanda dimuhucya wañgézac imuac suruc imi énézéwésémañ. Imuhuc zéyu ic iminéñ waima kemma Yesunéh némac iwawai wammiyec imuac suruc imi ama areña yanda séc lelecgéma énézédarec.

Yesunéh embac seraña ménñ humuc igucnec meqeliyec.

40 Wañu Yesunéh doku néwéc liliñgéma hayu ic embac tuñ yandanéh Yesuac mambéc kecgic imuac niñac zézé ségiségi wammima hérémigic.

41 (41a) Wañu héngic, ic ménñ qara Yairo zémimia inéh hayec. Ic imi mia tocgotocgo ama ménñac galeñ kerec.

42 (42a) Wañu iwac muru bérara embac seraña momacguc sac kerec. Embac imi yawuña 12 wañec. Wañu inéh hafi kiyu humumañ zé wañec. (41b) Imuac niñac ic iminéñ hama Yesuac héniaiguc sicgémima eneya amaiguc hamañ niñac welecmiyec. (42b) Weleru Yesunéh amayaiguc keñu ic embac tuñ yandanéh lelecgémima momacnec keñgic.

Hafi embac ménñéh ninzénngéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

43 Keñkecgic sugginaiguc embac ménñ kerec inéh yawuñ 12 imuac séc sacya mayu hafi wamma kecañec. Wañu inéh soukiwa iwawaiya késakerec imi moczoñ séwi galeñ ic énécmima audarec, néh ménñéh ménñ mehiaru mimacac séc qahac wañec.

44 Wañu inéh Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuriaiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maañec imi zicgéyec.

45 Wañu Yesunéh qesima méréneh nosizac zéma zéyec. Wañu moczoñ qaecgégic, Peteronéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewunina, tuñ yandanéh lelecgéma qéfaccgé génzu.

46 Zégic Yesunéh melemma zéyec; Ménñéh nosiyu kucnanéh éréma ai meyu ninzua.

47 Imuhuc zéyu embacnéñ qaecgémacac séc qahac wañec imi niñasarima bac yandi yandi wamma hama mama sicgéma hénia

némac niñ osiyec imi zéauma, osiyu hafiya imuarunec bec tecgéyec imi ic embac moczoñ kicginaiguc ézédarec.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéñ ézéyec; Béracna, geñga ninzén ninzénhanéñ mehiaru génzac. Imuac gi ewaga luae wañu bénzén kembésémañ.

⁴⁹ Imuhuc zémanec nañu tocgotocgo amawac galeñ iwac amaya igucnec ic méñnéñ hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac niñ kiwi ic yéwéri ménda miwésémañ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ nimma yomuhuc ézéyec; Zénéñga ménda hirimac. Wañu ninzéngéna béracga imi hiarumac.

⁵¹ Imuhuc zéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo zéma embac serañga iwac neñgoc mañgocya sac onagiru eñgic.

⁵² Eñgic ic embac ieneñ embac merac iwac niñ wamma zésiác yanda wamma qewelon wañgic Yesunéñ énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, néñ gauya hezac.

⁵³ Imuhuc zéyu bec humuzac imi niñtegicgic imuac niñ zédesi wammigic.

⁵⁴ Wañu Yesunéñ embac merac iwac mériaiguc késama qacma zéyec; Meracna yacma nanna.

⁵⁵ Imuhuc zéyu uñayanéñ liliñgéyu imuarunec yacma nañec. Nañu nene mimu niñac énézéyec.

⁵⁶ Wañu neñgoc mañgocyanéñ hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunéñ haka hicñiyec imi méñac méñ ménda zému niñac neñ héiéércmiyec.

9

Yesunéñ tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

¹ Yesunéñ tohotoho ichéra 12 unuruma uña biria moczoñ nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu niñac kuc buña zéma qac buña énécmiyec.

² Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imuac énézéma hafi zepa wañzu imi mehiaru énécmimu niñac méli énécmiyec.

³ Wañu méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini keñha wambiñ zéma iwawai yomuhucya méñ ménda mema eñdac

kemmu, tac me gésé me héna mañ me soukiwa me maleku saméña imuhucya.

⁴ Kemma ama geric méñguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec méñu kembíñ zémaguc ama geric imi waimu.

⁵ Ic embac eneñ ménda héihéré énécmimuiguc tauñ imi waima kemmu. Wañu waima kembíñ zé imuaru héna usuginaiguc seitotoñ tacmac imi qegic mamac. Wañu ieneñ hakagina imi hémma imuac hénia imi niñasarimu.

⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ic ieneñ kemma ama areñ yanda yanda lelecgéma ama areñ séc buña suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéñ Yesuac hénia niñasarimañ zé wañec.

⁷ Wañu haka méréra imi hémma ic embac tosanéñ Yohanenéñ humuc igucnec qelima yarec, imuac niñ kuha imuhucya wininizac zégic. Imuac niñ Perea baec galeñ Herodenéñ iwawai imi moczoñ nimma nimbipiyec.

⁸ Wañu tosara imi Elianéñ muñguc wininima keczac zégic, néñ tosara imi Anutuac tiliñ tiliñ ic walaha ionarunec méñnéñ humuc igucnec qelima yarec imuhuc zégic.

⁹ Herodenéñ zéyec; Yohane imi becneñ neñ déméña qeriri. Wañu suruc imuhucya imuhucya imi mérac niñac zéma imuhuc zéanžu? Imuhuc zéma Yesu imi hémmañ zé wañec.

Yesunéñ ic zañgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ieneñ liliñgéma hama ai megic imuac suruc moczoñ Yesu ézégic. Yesunéñ suruc imi nimma onagicma eñawu baec imi waima Betsaida ama areña yandaiguc keñgic.

¹¹ Wañu ic embac ieneñ niñtegicma méndac énécmima hagic. Hagic Yesunéñ unuruma Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac ackuazéc énézéyec. Wañu hafigina qahac wammac niñac wañgic mehiaru énécmiyec.

¹² Kaiwe kiwa hiñgacmañ zé wañu Yesuac Méliméli ic 12 ieneñ Yesuac muru

hama ézégic; Nini you baec kisiaiguc kecziñ imuac niñ ic embac méli énécmína ama areña me ama komoc komoc lelec lelec hezac imuaru kemma nenegina zéma hehe duñ tatacgina mihicñimu.

¹³ Imuhuc zégic acgina yomuhuc melemma zéyec; Eñac nene gumu énécmigic nemu. Zéyu zégic; Nini kemma ic embac ionac nene boñ ménda mewiñguc nonaru imi saméñ méra méri zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁴ Imi mia sugginaiguc ic ionacnec zañgégina oloñgic 5,000 imuac séc wañec imuac niñ imuhuc zégic. Wañu Yesunéñ 50 imuac séc tuña tuña nene newiñ zé tacmu niñac tohotoho ichéra énézéyec.

¹⁵ Énézéyu zéyec séc wañgic ic embac moczoñ nene newiñ zé tacdacgic.

¹⁶ Wañu Yesunéñ saméñ méra méri zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu eñu mozoc ac zéma méséma ic embac ionac wéséginaiguc hai énécmimu niñac tohotoho ichéra énécmiyec.

¹⁷ Wañu hai énécmigic moczoñ negic sécgé énécmiyec. Wañu tohotoho ic ieneñ bororoña waigic heyec imi tocgégic neñgeñ yanda 12 kuagina qedarec.

Peteronéñ Yesu niñac Kristo zéma ninzéñ ninzéña zéauyec.

¹⁸ Nalé méñguc Yesunéñ sasañgiaiguc kecma zéwelec wañu tohotoho ichéra i guc momacnec kecgic. Wañu inéñ yomuhuc qesiénécmiyec; Ic embac ieneñ nuac niñ méré zéanzu?

¹⁹ Zéyu melemma zégic; Tosaranéñ doku naec haka ic Yohane zéanzu, wañu tosanéñ Elia zéanzu, wañu tosanéñ Anutuac tiliñ tiliñ ic wahala becneç kecgic suggina igucnec méñnéñ liliñgéma hicñizac imuhuc zéanzu.

²⁰ Zégic zéyec; Wañu eñac imi nuac niñ méré zéanzu? Zéyu Peteronéñ ara melemma zéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéñ humuma yacmac imuac ara zéyec.

²¹ Imuhuc zéyu ac imi ic méñac méñ ménda énézému niñac neunñ héiéncmiyec.

²² Wañu toroqema zéyec; Icac Nañanéñ qenzeñ manzeñ sasala nimma qeriawac galeñ zéma hofac oo ic kiwa hécgina zéma héna acac kiwi ic ieneñ waimigic qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu tinduc qelima yacmacac hezac.

²³ Imuhuc zémaguc Yesunéñ ic embac moczoñ ionac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némmañ zémaciguc eñeya memaamuma naléya naléya eñeya ic héñgeña wéndara imi huama méndac némmaç.

²⁴ Ic méñnéñ méri kekecyá añgé timañ zé wañu kekecyá imi sohomac. Wañu ic méñnéñ méri nuac niñ wamma kekecyá waimaciguc kekecyá añgé timac.

²⁵ Ic méñnéñ baec imi moczoñ añgé timaguc eñeya kekecyá sohomac me wagiru qahac wañu, iwawai iminéñ dimuhuc nañgémimac?

²⁶ Méñnéñ méri ni zéma nuac ackuazécna niñac gamuya nimmaciguc Icac Naña imi Mañgoc zéma kua meme uñahéra téréya zéma eñeya edamuyaiguc liliñgéma hamac nalé imuaru imuhucyanec ic iwac niñ mia gamuya nimmac.

²⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, you nanzu onarunec tosara ini humucnéñ ménda énépésiyu Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi hémmu.

Yesuac séwianéñ melemma tanera méñ wañec.

²⁸ Ac imi zéyec imuac andiaiguc ai meme 8 wañu Yesunéñ Petero zéma Yohane zéma Yakobo onagicma zéwelecmañ zé baec boñguc eñec.

²⁹ Inéñ zéwelecma kerunec séwianéñ melemma tanera méñ wañu malekuya melemma pilitic asaha ésécneç asariyec.

³⁰ Imuaru mia ic éréhécnéñ Yesuguc ac eminimma nañgic. Imi mia Mose zéma Elia.

³¹ Asac mararañguc hicñiyic eñawu kecma Yesunéñ Yerusalemiguc humumac imuac ara eminiñgic.

³² Wañu Petero zéma i guc momacnec kecgic ieneñ gau réwéria niñ qeka meka wamma tacgicac moczoñnec yacma

* 9:20: Me Mesia.

Yesuac edamuya zéma ic éréhécnén i guc nanjic imi inicigic.

³³ Wañu ic éréhécnén waima kenjic Pteronén Yesu ézéyec; Kiwi ic nini you kecziñ imi hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc meénécmiini, mén Miñ Kewu guac, mén Moseac, mén Eliawac wammac. Wañu ac imi némac ac zékerec imuac hénia ménda niñasarima imuhuc zéyec.

³⁴ Wañu ac imi zémanec nañu hosusunén mama hoturu énécmiyec. Hoturu énécmiyu hosusu qeriaiguc kecgcic zénéngina hiriyec.

³⁵ Wañu hosusu qeriaiguc ewa mén hicñima yomuhuc zéyec; Ic yomi nena nañna imi nenaoc gésimiyi. Ini iwac ackuazéc imi niñtohomu.

³⁶ Ac imi zéyu tecgéyu héngic Yesu eñeyanec nañec. Wañu tohotoho ic ienen iwawai héngic imi nalé imuac suraiguc ménac mén ménda énézégic.

Yesunén uña biria nesima merac mén mehiaruyec.

³⁷ Ama gianjiyu Yesunén baec boña imuarunec mama hayu ic embac tuñ yandanén mihicñi migic.

³⁸ Tuñ imuac sugcinaiguc ic ménén qacma yomuhuc zéyec; Kiwi ic, ni welecgézua nuac nañnawac hama hénna. Imi mia nuac merac momacguc téngéñ.

³⁹ Wañu uña birianén élanzañnec késayu imuarunec qacma qeme qeyu kua hololoña mayu séwiya mebiri qebiri wammima waimañ zé waibipianzac.

⁴⁰ Wañu nesigic kemmac niñ tohotoho ichécga welec énécmiwa ienen batucgégcic ménda sécgéyec.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Yai hicñisai ninzén ninzénigina qahac qarñ qarñgia yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma bisiqatén wañ énécmimañ? Guac nañga you wagicma hana.

⁴² Wañu merac imi wagicma hamane nañu imuarunec uña birianén mema baeciguc giliyu hiñgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunén uña zapi qeqeya imi qetalimima merac imi mehiaruma melemma mançocya miyec.

⁴³ Wañu ic embac moczoñ Anutuac kuha niñac welicgégcic.

Ienen moczoñ iwawai Yesunén mema wañec imuac welicgéma nanjic Yesunén tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁴ Ac yomi zémanñ imi gezac haima hiabianec nimmu. Icac Naña imi kecma ic ionac méraginaiguc opocopora wammac.

⁴⁵ Wañu ienen ac imuhuc zéyu nimma hénia ménda niñtegicgcic. Imi mia hénia ménda niñtegicmu niñac musañgé énécmiyec imuac niñ hénia ménda niñsarigic. Wañu bac yandi yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunén ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

⁴⁶ Wañu tohotoho ic ionac sugcinaiguc mérénén kunéngina wanzac me zéma tualefic hénima emigic.

⁴⁷ Emigic Yesunén qerianén niniñgina niñtegicma merac komoc mén wagicma qéhéréñaguc haiyu nañec.

⁴⁸ Nañu yomuhuc énézéyec; Ménén mén qacnaiguc merac komoc yomi héihéré mizac imi ni héihéré nénczac wanzac. Ménén mén ni héihéré nénczac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac. Sugcinaiguc mamayagina keczac iminén mia eñeñagina wammac.

Ménén mén hazéc ménda wañ énécmizac iminén alagina wanzac.

⁴⁹ Wañu Yohanenén yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic ménén guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu hémma ménda méndac néncmianzac imuac niñ neñ héimiyiñ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunén yomuhuc zéyec; Ménda qetalimimu ménén mén hazéc ménda wañ néncmizac inén nonac wamma keczac.

Samaria ic ienen qeqetali wammigic.

⁵¹ Yesunén eñeyaoc kurumeniguc emmac imuac naléya hosuru ducñiyu Yerusalem emmañ zé niñseliyec.

⁵² Nimma kua meme ichéra walac méli énécmiyu kenjic. Kemma iwawai mézézén géwiñ zé Samaria ic ionac ama areñ komora méniguc kereñgic.

⁵³ Néñ Yesunén Yerusalem kemmañ zé wañec hénia imuac niñ ama miñina enen ménda héihéré énécmigic.

⁵⁴ Imuhuc wanġic tohotoho ic Yakobo zéma Yohane ieren haka imi hémma yomuhuc zéyoc; Miñ Kewu nini geric bélaña kurumen igucnec mama onomac niñ zéwelecbiñ niñac wanzañ me qahac?†

⁵⁵ Imuhuc zéyic Yesunéñ liliñgéma ir-icma ac geriwaguc wañ érécmiyec.

⁵⁶ ‡ Wañu ienen ama arené mériñguc keñgic.

Yesunéñ tohotoho ic ionac pakeñ ac énézéyec.

⁵⁷ Héna keñkecgic ic méñnéñ Yesuac yomuhuc ézéyec; Gi dimia me dimia kembésémañ imi ni kilené méndac gémma kemmañ.

⁵⁸ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Haséñ kazu ienené tenġinaguc. Sawa nei ienené haecġinaguc, néñ Icac Naña imi oruc qeheheac ama duña méné ménda hemizac.

⁵⁹ Wañu Yesunéñ ic ménac yomuhuc zéyec; Gi hama méndac néna. Wañu inéñ ara yomuhuc melemma zéyec; Waina ni walac kemma mañgocna téñgémaguc.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Waina humumia ienené qamocġina imi téñgéñic, néñ geñ imi kemma Anutuac héñgaleñ ama arená yandawac énézézésémañ.

⁶¹ Wañu ic méñnéñ muñguc ézéyec; Miñ Kewu, neñ gi méndac gémma kemmañ, néñ waina walac liliñgéma kemma sac kitichécna ewa gezacġina énézé qemaguc hawa.

⁶² Imuhuc zéyu Yesunéñ énézéyec; Méñnéñ méné baec méséñ méséñac kinoné§ mériaiguc késama kemma liliñgéma andiaiguc héñzac imuhucyanéñ Anutuac héñgaleñ ama arená yandawac ai méné memacac séc qahac.

10

*Yesunéñ tohotoho ic 70 buña suruc hi-
abia énézému niñac méli énécmiyec.*

† **9:54:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Elia wañec ésécnec. ‡ **9:56:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc, inéñ zéyec; Icac Naña imi ic onac kekecgina mebirimañ zé qahac, néñ mehiaru énécmimañ zé mayi. Imuac nimba, ini Uña dimuhucyawac murunec hahaya imi ménda niñteġiczu. § **9:62:** Yuda ic eneñ kinoné imi burumakaoiguc qatégic héréyu méraginanéñ késa nesima baec patoanġic. * **10:1:** Kiwi tosaraiguc; 72.

¹ Imuac andiaiguc Miñ Kewunéñ tohotoho ic tosara 70* kumu énécmima baera baera, ama arená kuneñ kuneñ séc eneyaoc kemmañac niñec imuaru éréhéc éréhéc méli énécmiyec.

² Méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala wazima hezac, néñ ai ic sasala qahac imuac ini ai miñina Anutunéñ ai ic méli énécmimac niñac zéweleac wammimu.

³ Zéwa niñgic, neñ ini méli énécmima nimba rama komoc komoc haséñ kazu sugġinaiguc méli énécmimawac tanec wanzac. Bec yacma keñgic.

⁴ Ini soukiwa konoñ me gésé me héna usu imi ménda mema kemmu. Kemma hénaiguc ic embac mihiçñi énécmimuiguc yaizézé ac ménda wamma kemmu.

⁵ Kemma ama méñguc emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama yomuaru luae hemac.

⁶ Imuaru luae ic méné keczaciguc luae qeénécmizu imi iwac muru hemac. Wañu qahac wañu onac muru liliñgéma hamac.

⁷ Wañu ama imuaru tacyac wanġic iwawai gumu énécmigic efima nemu. Ai icnéñ ai boña memuac hezac. Wañu ama arené ménac qeriaiguc amaya amaya lelecgéma tacyac ménda wammu.

⁸ Ama arená yanda méñguc kereñgic héihéré énécmimuiguc wéséġinaiguc nene haigic hemac imi efima nemu.

⁹ Nema bec hañi ic mehiaru énécmima Anutuac héñgaleñ ama arená yanda hosucġinu hazac imuhuc énézému.

¹⁰ Ama arená yanda méñguc kereñgic ménda héihéré énécmimuiguc imuac héna yanda séc keremma yomuhuc énézému;

¹¹ Onac tauñguc sei totoné nonac hénaiguc hezac imi qeni onac muru mazac. Wañu ini Anutuac héñgaleñ ama arená yanda imi hosucġinu hazac imi niñasarimu.

¹² Neñ énézéwa niñgic; Nalé tetecġiaiguc ama arená imi bakia yéwéria yanda Sodom tauñ meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

¹³ O, ewa biric! Korasin ama areña miñina. O, ewa biric! Betsaida taun yanda miñina, onacmuru kuc yanda baec icnéñ ménda memeya measariyi imi moczoñ Tiro zéma Sidon ama areña yandaiguc wambinec imuac ama miñina ieneñ bec-nec sonjoñac maleku héima toma qa-haiguc tacma siacma ewagina bec melem-bunec.

¹⁴ Gésigési naléiguc Tiro zéma Sidon ama areña yanda miñinanéñ onogicma késpedes ginawac bakia efefia memu.

¹⁵ Kafanaum ama areña yanda miñina ini eñañac niñgic emma kurumeñ késamañ zé wanzac me? Anutunéñ memaénéc miyu humumia ionac baec dumuñaguc emu hiñgacmu.

¹⁶ Tohotoho ichécna zéwa niñgic; Méñnéñ méñ onac ackuazéc ninzac imi nuac ackuazéc ninzac wanzac. Wañu méñnéñ méñ onac andé unuzac imi ni andé nuzac wanzac. Wañu méñnéñ méñ andé nuzac imi méli néñec i andé qezac wanzac.

Tohotoho ic 70 ieneñ liliñgéma hagic.

¹⁷ Tohotoho ic 70⁺ ieneñ ségiségi wamma liliñgéma hama yomuhuc ézégic; Miñ Kewu, guac qacgaiguc uña biria eneñ ac-nina tohogic.

¹⁸ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Neñ hémba Biria miñinanéñ kurumeñ igucnec pilitic ésécnec baeciguc mama qeyec.

¹⁹ Neñ ini mokoleñ zéma girisonañ tima hazéc ionac kucgina moczoñ onogicmu niñac qac buña énécmizua. Iwawai méñnéñ méñ hia ménda mebiri énécmimac.

²⁰ Néñ uña biria ieneñ acgina tohozu, imuac niñ ségiségi ménda wammu, néñ qacgina kurumeñiguc oyu hezac imuac niñ mia ségiségi wammu.

Yesunéñ ségiségi wamma Anutu mepésiyec.

²¹ Nalé imuarunec Yesunéñ Uña Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc zéyec; Mañgoc, baec kurumeñac miñina,

iwawai imi musañgéna ninñ zéma niñtegic qindegicac kuha ginaguc eneñ ménda hénzu, néñ nambérac ionac auénécmina héñanzu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec, Mañgoc, guac ewa siñganéñ imuac mia heyec.

²² Mañgocna geñgaoc mia iwawai moczoñ nuac nénnec. Wañu gi qahac wañu, méñnéñ méñ méréñéñ Nañga wanzac imi ménda ninzac. Wañu méñnéñ méñ qahac, néñ Nañganéñ eñeya ewa siñguc auénécmiyu hénzu ieneñ sac Mañgoc gi méré imi ninzu.

²³ Imuhuc zémaguc tohotoho ichéra ionac muru liliñgéma inicma ionacnec sac ewaya meyu mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini hénzu imi momacnec hénzu ionac kicginanéñ mériañaguc wanzac.

²⁴ Énézéwa niñgic; Kuameme ic sasala zéma ic kewu ieneñ iwawai ini hénzu imi hémbiñ zé wañgic, néñ ménda héñgic. Wañu iwawai ini ninzu imi nimbiñ zé wañgic, néñ ménda niñgic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

²⁵ Héna acac kiwi ic méñnéñ yacma Yesu batucgéma yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec hémbénaña imi mihicñimañ?

²⁶ Zéyu Yesunéñ ara yomuhuc melemma qesimiyec; Héna aciguc néma ac heyu gi dímuñuc oloñ niñanzañ?

²⁷ Zéyu zéyec; Ewa qeriga moczoñnec, kekecga moczoñnec, kucga moczoñnec zéma ewa siñga moczoñnec Miñ Kewu guac Anutu goi héihéi wammiwésémañ. Wañu gi geñga siñ niñamuanzañ ésécnec alagawac siñ nimmiwésémañ.☆

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéñ ara melemma zéyec; Ac bakia melenzañ imi dindiña. Imuhuc tohoma kekec hémbénaña mewésémañ.

²⁹ Imuhuc zéyu ic imi Yesunéñ iwac niñ niñu hiarumac niñac yomuhuc qesimiyec; Wañu, méréñéñ nuac alana wanzac?

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ séséc ac méñ yomuhuc zéyec; Ic méñ Yerusalemnec yacma Yeriko kemmañ zé hiñgarec. Hiñgacma hénaiguc kowu nene ic mihicñi

† 10:17: 10:1 Imuac héñgic. ☆ 10:27: Hén 6:5, Lew 19:18

énécmiyu kowu nene ic ienenj malekuya hetecgéma humumianec qema waima kenjic.

³¹ Nalé imuhucgeñ hofac oo ic méñnéñ héna imuacnec hiñgacma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizij géma kenjec.

³² Wañu Lewi ic méñnéñ imuhucyanec imuaru haréma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qizizij géma ogicma kenjec.

³³ Wañu Samaria ic méñnéñ ic kianj wamma kemma imuaru keremma ic imi hémma wéséniniñ wammiyec.

³⁴ Wañu hosuraiguc kemma haléc zéma doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima osomiyec. Osomima donkiya qahaiguc haima ic kianj ama méñjiguc wagicma kemma galengé miyec.

³⁵ Ama gianjiyu Romawac soukiwa Denarion‡ éréhéc ic kianj ama imuac miñina mima yomuhuc zéyec; Ic yomi galengé miwésémañ. Imuac me imuac wammimañ zé soukiwa imi ogicma kiriwésémañ imi liliñgéma hamañ imuaru taséga melenj gémmañ.

³⁶ Imuhuc suruc wandacma Yesunéñ yomuhuc qesimiyec; Geñ ninna ic haréwéc ionac sugginaiguc mérénénj mia kowu nene méraginaiguc eñec iwac ala wanzac me?

³⁷ Zéyu ara melemma zéyec; Ic goi héihéi wammiyec imi mia. Imuhuc zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi kemma imuhuc wambésémañ.

Yesunéñ Mata zéma Maria iorac amaiguc kenjec.

³⁸ Héna kenkecma Yesunéñ ama arenj komora méñjiguc kereñec. Kereñu embac méñ qara Matanéñ héihéré miyu iwac amaiguc eñec.

³⁹ Wañu iwaru munia kerec, qara imi Maria. Inéñ Yesuac héniaiguc tacma iwac ackuazéc niñec.

⁴⁰ Wañu Mata imi ai yanda meyu ai yandanéñ ewaya mesohoyec. Wañu Yesuac muru hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu nuac munananéñ wainéñu ni nenacnec ai mema nanzua. Wañu gi imuac ewa biric

ménda wañ nénzañ? Ézéna hama méra némmaç.

⁴¹ Zéyu Miñ Kewunéñ ara melemma zéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hénia niñac niñyéwéri wanna ewaga goro wanzac.

⁴² Néñ éréhéc dac sac mewésémañ, qahac wañu momacdac imi sécgémac. Marianéñ héna hiabia gésima anjétizac imuac imi iwarunec wagicmañac séc qahac wanzac.

11

Yesunéñ zéwelec welecac hénia ku énécmiyec.

¹ Yesunéñ baec méñjiguc zéwelerec. Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra ionarunec méñnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu doku naec ic Yohanenéñ tohotoho ichéra dimuhuc zéwelecma imuac hénia ku énécmiyec. Gi imuhucyanec zéwelec welecac hénia ku nénécmina.

² Zéyu zéyec; Ini zéwelecbiñ zéma yomuhuc zéwelecma; Mañgocnina, guac qacga mepésini téréya hemac. Guac héngalenj ama arenja yanda imi mama hamac.

³ Gi kaiweya kaiweya imuac nene sécnina nénécmiwésémañ.

⁴ Nini ic tosara biria wañ nénécmigic séc késpedescina wai énécmiziñ, imuac gi imuhucyanec késpedescina wai nénécmina. Wañu manam batuciguc ménda nonopobésémañ.

⁵ Imuhuc zéma inéñ yomuhuc toroqema zéyec; Suggina igucnec méñnéñ alayaguc wañu alaya iminéñ siñi yandaiguc iwac muru kemma yomuhuc welecmaç; Alana, saméñ haréwéc néna bianjuc melemmañ.

⁶ Ic kianj alana méñnéñ nuaru hazac. Wañu nene méñ gumu mimañ zéma hoczua.

⁷ Imuhuc zéyu alayanéñ ama qeria igucnec yomuhuc melemma zémac; Gi gau qeli qeli nunuzañ, ni ama naguya bec héima nambérac hécna iniguc gau niñac wamma heziñ imuac niñ yacma yaka gémmañac séc qahac.

‡ 10:35: 1 Denarion imi ic méñac ai meme méñac ai boña.

⁸ Wañu zéwa niñgic, ama miñinanén ic imi alaya wanzac imuac wamma ménda yacma nimmimac, nén ic imi seliseli wamma welecma nañu imuac niñac mia yacma iwawai mén niñac wawaña imuac sécyá mimac.

⁹⁻¹⁰ Méñnéñ mén weleru miyu meanzac. Wañu méñnéñ mén hochoc ai mema miñicñianzac. Wañu méñnéñ mén nagu qeyu aumimia wañanzac. Imuac niñac zéwa niñgic; Welecgic énécmimac. Hochoc ai mema miñicñimu. Naguya qegic auénécmimac.

¹¹ Guac nañganén lambéc niñac qesigéñu mañgoc onac sugcina igucnec mérénén lambécac tasia qaté mokolen mimac?

¹² Wañu kuruc gocmia niñac welecgéñu mérénén tasia girisonañ mimac?

¹³ Ini ic biria, nén kilen iwawai hiabia nambérac hécgina gumu énécmianzuiguc onac kurumén Mañgocñinanén welecmianzu onac Uña Téréya séc ogicqogicma dimuhucya énécmimac?

Yesu zéma Beelsebul.

¹⁴ Wañu Yesunén uña biria ara qahac imi nesimiyu éréma kenñu merac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tuñ ienen imi hémma welicgégic.

¹⁵ Wañu sugcinaiguc tosanarén yomuhuc zégic; Inén kuwic ionac ic kewugina Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzac.

¹⁶ Wañu ic tosanarén Yesu batucgémima séséc baec icnéñ ménda memeya kurumén igucnec mamaya ménac meyu hémbiñ niñac welecmigic.

¹⁷ Welecmigic Yesunén ionac niniñgina niñtegicma yomuhuc zéyec; Héngalen ama yandawac miñinanén eñaocnec euhéndén wañamuzu séc kisi wañanzac. Wañu ama ménac miñinanén eñaocnec euhési wañamuanzu imi mama birianzac.

¹⁸ Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzua imuhuc zénénzu, nén Biriá miñinanén eñaocnec héndén amuanzuiguc ionac héngalen ama arená yandanén dimuhuc nañselimac?

¹⁹ Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmizuaiguc imi nañhécgina

ienen mérac kuha mema uña biria nesi énécmianzu? Imuac nañhécgina eñaoc mia zégési énécmimu.

²⁰ Néñ neñ Anutuac méria merawanén uña biria nesi énécmianzuaiguc Anutuac héngalen ama arená yandanén bec onacmuru mama hazac.

²¹ Ic kawalinén tewi maleku séha meyu kiyunec amaya galenégéyu ama imi lu-aéiguc hia heanzac.

²² Wañu ic kawali kuha eñeña méñnéñ hama ic imi ogiczaciguc tewi maleku selia niñkumuma mekeczac imi moczon wagicma iwac hinacya momacnec wagicma sécgina méndemma énécmianzac.

²³ Méñnéñ mén niguc ménda keczac inén andé nuzac. Wañu iwawaina niguc ménda tocgézac inén iwawaina héndénzac.

²⁴ Uña biria méñnéñ ic ménac murunec éréma kemma baec kisiaiguc kenña wamma tachiaruman zé wañu ménda sécgézac. Ménda sécgéyu inén yomuhuc zézac; Ni amana éréma hazua imuaru lilingéman.

²⁵ Imuhuc zéma lilingéma hama héñu ama imi usuñma mindiñiyecac hiabia hezac.

²⁶ Heyu kemma uña biria kawalihéra 7 onagiru hama hiñgacma kecgic walac birima kerec imi muñguc yanda ogicqogic wamma kuneñnec birima keczac.

²⁷ Ac imuhuc zémanec nañu tuñ yanda imuac sugcina igucnec embac méñnéñ qacma zéyec; Gi héri haima megemma namu gumugéñec neñgoc iminén ségiségiyaguc!

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunén melemma zéyec; Ic mén Anutuac ackuazéc nimma tohoanzac iminén mia ségiségiyaguc wanzac.

Séséc ac Yonawac muru héiyec imuac hénia.

²⁹ Ic tuñ muñguc yanda toroqe énécmima nañgic Yesunén hénima yomuhuc énézéyec; Nalé yomuac hiñjisai imi hiñjisai biria, séséc mérerawac hémbiñ zé wañanzu, nén séséc mén qahac, nén Yonawac muru haka hiñjiyec imi sac hiñji énécmimac.

³⁰ Yonanéh Niniwe ama arenja yanda imuac miñhéra ionac muru séséc wañec ésécnec, Icac Naña imuhucyanec nalé yomuac hicñisai onac muru imuhuc wammac.

³¹ Héngalenj ama yanda ménj baec wañgoña Saut iguc hezac imuac embac garata méñnéj Solomonac niñtegic qñtegicac kuha nimmañ zé baec tetecgia igucnec hayec, néj nalé yomuac hicñisai enej Solomonac Kuneña neñ you kecma énézéwa ménda niñnézju. Imuac zégésigési naléya ducñiyu embac garata iminéj ini zégési énécmimac.

³² Niniwe ic enej Yonawac ackuazéc nimma ewagina melejic, néj nalé yomuac hicñisai enej Yonawac Kuneña neñ you kecma énézéwa ménda niñnézju imuac niñ zégésigési naléyaiguc Niniwe ic ieneñ ini zégési énécmimu.

Séwiac lambe.

³³ Méñnéj ménj lambegina otorima sasañgiaiguc me kewuc bawaiguc ménda haianzu, néj qémbéj qahaiguc haianzu. Imi mia ic embac ama qeriaiguc érému enej asaha hémmu niñac imuhuc wañanzu.

³⁴ Wañu néwécgeñac zéwa niñgic; Guac kicganéh séwigawac lambe wanzac. Kicganéh hia kezcaciguc séwiga moczoñ asahanéh sécgémimia wanzac. Wañu kicganéh birizaciguc séwiga moczoñ siñinéj sécgémimia wanzac.

³⁵ Imuac ewa qerigaiguc asac mararanj hezac imi ménda siñidéñgézac me qahac imi niñgésina.

³⁶ Imuac guac séwiga asaha sécgégéñu siñi ménj ménda hegéñu lambeac asahanéh asarigéñanzac ésécnec kekecga moczoñ asahaguc wammac.

Saec 6.

³⁷ Yesunéh ac imuhuc zémanec nañu Farisaio ic méñnéj eñeyaguc momacnec tacma nene nemac niñac Yesu welecmiyu emma tarec.

³⁸ Néj nene nemañ zé wamma méria ménda zuaru Farisaio ic iminéj hémma ewa éréhéc wañec.

³⁹ Wañu Yesunéh yomuhuc zéyec; Fari-saio ic ini sokoc zéma zéic séwéla imi

hiabianec zuacanzu, néj ewa qerigina imi hémbaoc haka zéma kaiziliweñ hakanéh kuaya qema hezac.

⁴⁰ Niniñgina qahac ini, séwéla mi-hicñiyec inéh qeria momacnec mihicñiyec imi ménda niñtegiczu?

⁴¹ Wañu qerigaiguc hegénzac séciguc haleñ énécmina iwawai moczoñ solaña wañgémmac.

⁴² Néj saecginaguc ini Farisaio ic, ini miñsupe zéma zuazua héméña hiabia tosara imi méndéñgic méra éréhéc wañu momacguc mema Anutuac buña haianzu. Néj haka dindiña zéma goi héihéi Anutuac buña haihaiya imi giligic qahac wanzac. Ménj ménda waima imuac me imuac momacnec wandacmu iminéj hia wammac.

⁴³ Saecginaguc ini Farisaio ic, ini tocgotocgo amaiguc tatak ou eñeña hezac imuaru tachij niñac wañanzu. Wañu nénnagémba sombeniguc zézé ségiségi wañ énécmimu niñac wañanzu.

⁴⁴ Saecginaguc ini imi kicsuañ suaña qahac kondonja heheya ésécnec wañu, ic embac ieneñ imuac qahaiguc tima namma héniagina ménda niñtecgicanzu.

⁴⁵ Imuhuc zéyu hena acac kiwi ic méñnéj Yesu yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic gi imuhuc zéma nini momacnec mutulañgéma zébiri nénécmizañ.

⁴⁶ Saecginaguc hena acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai énécmigic bisianzu, néj ini eñaoc imi méragina merawa ménj ménda suluma osianzu.

⁴⁷ Saecginaguc ini, enej Anutuac tilij tilij ic becneç yanda hécgina ieneñ unugic ionac kicsuañ imi meyacgéanzu, néj ackuazéc imi ménda tohoanzu.

⁴⁸ Yandahécgina Ieneñ Anutuac tilij tilij ic unugic Farisaio ic enej imi kua meme ic ionac kicsuañ meyacgézu. Imuhuc wamma ini yanda hécgina awac ai imuac ewa momac wanzu imuac héipuc ac zéauzu.

⁴⁹ Imuac niñ Anutunéh niñtegic qñtegicac kuhaiguc yomuhuc zéyec; Neñ ionac muru walac zézé ichéçna zéma méliméli ic méli énécmimañ, wañu ionarunec tosara unuhumumu, wañu

tosara ununesi wañ énécmimu.

⁵⁰ Baec kurumen zéyu hicñiyec imuarunec hénima éréma kecma deguc imuac suraiguc Anutuac tilin tilin ic unugic sacgina mayec imuac bakia moczon nalé yomuac hicñisai ionac qacginaiguc emmac.

⁵¹ Imi mia Abelac sac igucnec hénima éréma kecma zaki téréya sombeniguc nanec imi zéma ama téréya imuac géngéñaguc qegic humuyec Zakaraia iwac sacya imuac bakia moczon nalé yomuac hicñisai enen mia bisidacmu.

⁵² Saecginaguc hénac acac kiwi ic ini, ini imi nininac nagu wétéya késa kecma enaoc ménda emma imuhucyanec naguya hézicgéma nanigic ic embac embin zé wanzu imi enen momacnec emmuac séc qahac wanzac.

⁵³ Imuhuc zémaguc Yesu ama imi waima kemman zé mayu Farisaio ic zéma hénac acac kiwi ic ienen hénima hazéc geriwaguc wammima acgina melemmac ninac selianec hinocgémima zéqesiqesi sasala wammigic.

⁵⁴ Imuhuc wamma ac késpedesira mén zéyu késawin zéma galen megic.

12

Yesunén qeqain ac zéma meme seli ac énézéyec.

¹ Suraiguc ic embac tun yanda tausenja tausenja tocgéma hénagina tiloc paloc tima nanigic. Yesunén walac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Farisaio ic qeri ikocginaguc ionac yis imuac galen memu.

² Iwawai méñnéñ mén, usuyaguc hezac imi ménda auyu hemacac séc qahac, sasangiaiguc hezac imi ménda ninmimiawac séc qahac.

³ Imuac nin iwawai siniguc zégic imi moczon kaiweac asahaiguc zéaugic nindacmu. Wañ iwawai ama qeriaiguc zégic imi moczon ama bauyaiguc namma zéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac zénéngina hirimac.

⁴ Alahécna onac énézézua, séwagina sac unuhumuma imuac andiaiguc iwawai

mén toroqema wañ énécmimuac séc qahac ionac nin zénéngina ménda hirimac.

⁵ Mérac kilen zénéngina hirimac imi zéasariwa ningic. Unuhumuma imuac andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac kuc bunaya hemizac iwac mia zénéngina hirimac. Owec, énézézua, iwac mia zénéngina hirimac.

⁶ Sirikic méra ménac boña soukiwa Toya* éréhécdac ménda haianzu? Wañ Anutuac kiwaiguc sirikic nei ionac murunec ménac nin elun ménda qeanzac.

⁷ Ini imi Anutunén oruc zucgina zangéya acguc moczon oloñ nindaczac, imuac zénéngina ménda hirimac. Enac enac kekecgina imi sirikic nei sasala onogicma enen wanzac.

⁸ Wañ ni énézéwa ningic; Méñnéñ mén ic embac kicginaiguc zéauma ni ninzénge némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua meme unja kicginaiguc zéauma i ninzénge miman.

⁹ Ic embac kicginaiguc ni qaecgé nénzac imi ni Anutuac kua meme unahéra kicginaiguc qaecgémiman.

¹⁰ Méñnéñ mén Icac Naña zébiri mizaciguc késpedes imi waimimacac hezac, néñ Unja Téréyawac zébiri wammizaciguc késpedes imi ménda waimimac.

¹¹ Ic embac tosanén ini tocgotocgo amaiguc me galen zéma ic kewu tosara qac bunaginaguc ionac muru onagicma kenigic ac bakia dimuhuc melemma ac dimuhucya zéwin zéma ewa goro ménda wammu.

¹² Nalé imuaru mia Unja Téréyanén némac ac zému imi ku énécmimac.

¹³ Wañ tun imuarunec ic méñnéñ yomuhuc zéyec; Kiwi ic nuac dacna ac ézéna manhoc niranén iwawai mératéc wainérécmiyec imi niguc méndemma mewic.

¹⁴ Zéyu Yesunén ézéyec; Ic mérénen ni iwawaigira méndén érécmiman ninac zégésigési ai icgirawac kumunéñec?

¹⁵ Imuhuc zémaguc inén ic embac yomuhuc énézéyec; Iwawai ménac mén hémbaoc ménda wamma ninin biria imuac galen memu. Ic ménac kekecyac

* 12:6: Girik aciguc; Asarion.

imi iwac iwawaiya sasala imuaru ménda hezac.

¹⁶ Imuhuc zéma inéj qelumbec ac méj yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic méj kerec. Keru iwac aiiguc héla gocmia kindindiña hicñimiyec.

¹⁷ Hicñimiyu ewa qeriaiguc yomuhuc niñec; Nuaru héla gocmia imi haihaiyawac titiña méj ménda hezac. Imuac dimuhuc wammañ?

¹⁸ Imuhuc zéma zéyec; Ni yomuhuc wammañ, nuac hofi ama komora imi hericma kunej yanda qelia méj meyacgéma nuac ai yawuñac héla zéma iwawai hiabia imi moczoñ imuaru haiwa hemac.

¹⁹ Imuhuc wamma nuac uñanawac yomuhuc zémañ; Nuac qeri uñana, iwawai ai yawuñ sasalawac sécyá qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bénzén tacnimma nene kuluj nema ségiségi wamma kecbésémañ.

²⁰ Néj Anutunéj yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niñtegic qinñtegicga qahac, deguc sinjiya guac qeri uñaga guagicba iwawai qutulángéma haina hezac imi moczoñ mérac wammac me?

²¹ Ic imuhucya imi eneyawac iwawai sasala tiloyu emma hezac, néj Anutuac muru imi saméj bipiyaguc ménda hemiyu keczac.

Ewa goro ménda wambésémañ.

²² Imuhuc zéma tohotoho ichéra énézéyec; Imuac néwécgeñac yomuhuc énézéwa niñgic; Kekecgina niñac némac iwawai nemu, séwigina niñac némac iwawai héimu imuac ewa goro ménda wammu.

²³ Kekec imi nene ogiczac. Wañu séwigina imi malekugina ogiczac.

²⁴ Koeckoec nei imuac niñgic, iwawai méj ménda héhimic wamma meanzu. Wañu ama saméña me hofi amaya méj ménda he énécmizac, néj kileñ Anutunéj gumu énécmianzac. Ini imi nei kunej yanda ogicma eeginaguc wanzu.

²⁵ Sugcinaiguc méréneñ ewa goro wamma kekecyá† komodia méj mehorugimacac séc wanzac me?

† 12:25: Séwiga witiya.

²⁶ Iwawai komodia méj imuhucya hia mindiñiwésémañac séc qahac wañu dimuhuc méñac méj ewa goro wambésémañ?

²⁷ Baorac zariñac niñgic, imi dimuhuc yandianzu? Ieneñ ai ménda meanzu wañu hésa méj ménda meyacgéanžu wañu énézéwa niñgic, Ic kewu Solomonnéj maleku héiyec imuac edamuya moczoñ imi zariñ méñac asaha ogicmacac séc qahac wañec.

²⁸ Deguc keru oranğuc qema oanžu zariñdac imuhucyawac Anutunéj imuhuc hiabianec héi énécmianzac. Imuhucya imuhuc wañ énécmianzac iguc onac imi ogicqogic wamma ménda héiéncmimac me? O! ic embac, ninzén ninzénğina imi komocdia dac.

²⁹ Ini némac iwawai newiñ zéma ewa goro ménda wammu, wañu imuac ménda zéwelecmu.

³⁰ Baecac ic enia ieneñ mia iwawai moczoñ imuhucya niñac wamma welecanžu. Onac Mañgocginanéj ini iwawai imuac me imuac osizu imi bec niñdacažac.

³¹ Ini mia iwac héngaleñ ama areña yanda imuac hochoc wammu. Imuhuc wañgic iwawai tosara imi toroqema énécmimac.

³² Ic tuñ komora ini zénéngina ménda hiriyu, Mañgocnéj héngaleñ ama areña yanda imi énécmimanžé ewa hia ninzac.

³³ Iwawaigina haima soukiwa mihicñima maqeqeya ionac énécmigic. Gésé tegictegira qahac kurumeñac buña mihicñima imuaru mia iwawai boña eñeña imi tигic hemac. Imuaru imi kowu nene hosuru keñkeñawac séc qahac, wañu gisic zinañgoc nemuac séc qahac.

³⁴ Iwawaigina boña eñeña hezac imuaru onac ewa siñgina heanzac imuac niñac imuhuc zézua.

Técgina nimma kecmu.

³⁵ Kembañ ginaiguc rikunğina zikima kifagina otorigic zeyunec nankecmu.

³⁶ Ini imi ic tosara miñginanéj zammaréj meme ariac igucnec lilingéma hama nagu qeyu focdac yacma nagu

auwiñ zé mambéc kecanzu ésécnec wamma kecmu.

³⁷ Miñginanéñ hama kic hihi kecgic inicmaciguc welen qegehéra imuhucya imi ségiségi ginaguc wammu. Hélañc nec énézéwa niñgic, miñginanéñ rikuña zikima namma énézéyu tacgic hosucginu hama welen qeénécmimac.

³⁸ Inéñ sinjyawac 12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru imuhuc wamma kecmuiguc imi ségiségi ginaguc wammu.

³⁹ Ini ninzu ésécnec ama miñinanéñ némac naléiguc kowu nene hamu imi niñañeciguc awima taru amaya imi ménda hésémma embunec.

⁴⁰ Imuac niñ ini acguc técgina nimma kecmu. Ménda nimma kecmu nalé imuaru Icac Naña imi hamac.

⁴¹ Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc qesimiyec; Gi séséc ac imi nonac niñ sac zézan me nini moczon niñac zézan?

⁴² Zéyu Miñ Kewunéñ melemma zéyec; Wañu mérénéñ ai ic niñkumu mimia zéma niñtegic qinjegicyaguc wamma miñinawac welenqege ichéra galenégé énécmima naléya ducñiyu séc nene yakaginawac buña méndéñ énécmiammac?

⁴³ Wañu miñinanéñ hama héñu imuhuc wamma keru, welen qege imuhucya imi ségiségiyaguc wammac.

⁴⁴ Ni hélañc nec énézéwa niñgic; Miñinanéñ ic imuhucya imi iwawaiya moczon galenégémac niñac opocmac.

⁴⁵ Wañu welen qege icnéñ imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc eñeya miñinanéñ bénzén bénzén hamac zéma iwawai hémbaoc wamma nema doku selia nema niñgoñ wamma welen qege ichéra zéma embachéra hénima unumac imi

⁴⁶ nalé méñ kic hihi ménda wamma kecmac imuaru, wañu kaiwe kiwa méñ ménda nimma kecmac imuaru mia miñinanéñ hama bakia réwéria melen mima ic ninzén ninzéngina qahac iniguc momacnec onopocmac.

⁴⁷ Miñinawac ewa siñ imi dimuhuc hezac imi niñtegicmaguc kileñ técyá ménda nimma iwac ewa siña tohotoho ménda wammac imi sasalanec qemac.

⁴⁸ Ménda niñtegicma haka biria wanzac imi efefia qemac. Iwawai sasala meyec iwac muru sasala memañ zé hocmac. Wañu ai buña sasala késayec iwac muru imi iwawai sasala mihicñimañ zé qesimimac.

⁴⁹ Ni baeciguc geric zéc gilimañ zé mayi. Wañu bec zezaciguc némac iwawai méñ niñac wammañ?

⁵⁰ Ni météré naec aiñ méñ wañ némmuac hezac. Qeri yéwéri dimuhucyanéñ kilanzi némma kenkeruguc yéwéri imi moczon tecgénémmac!

⁵¹ Ini niñgic ni baeciguc luae qeénécmimañ zé hayi tanec wanzac me? Énézéwa niñgic; Imi qahac, méndéñ énécmimañ zé hayi.

⁵² Kecma ama momacgucac qeria igucnec ic embac méra méñ kecma haréwécnéñ éréhéc hazéc wañ érécmigic éréhécnéñ haréwéc hazéc wañ énécmiyic méndéñ amuma kecmu.

⁵³ Mañgocnéñ nañaguc, nañanéñ mañgocyaguc, neñgocnéñ béraraguc, béraranéñ neñgocyaguc, erañyanéñ erañiyaguc héndéñ amuma añañ qacgé amumu.

⁵⁴ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Ini hosusunéñ konduñ igucnec hayu hémma kia focdac hamac zégic imuhuc wañanzac.

⁵⁵ Wañu Saut baec kisia igucnec luhucnéñ éréyu hémma geriwaguc wammac zégic imuhuc wañanzac.

⁵⁶ Ic ikocginaguc ini baec kurumenac tanera imi héñtegicma dimuhuc nalé yomuac hakaginawac tanera imi ménda niñtegicanzu?

⁵⁷ Wañu némac niñac némac hakanéñ solaña wanzac imi moacnec ménda niñgésianzu?

⁵⁸ Gi ic hazécgaguc zégésigési icac muru kemmac imuaru hénaiiguc ara mindiñimañ zé meefima luae ac zémaoc. Imuhuc ménda wanna, inéñ gésigési ic iwac muru hérégemma keñu gésigési icnéñ téngiñ ic ionac méraginaiguc goporu téngiñ ic ienenéñ hésa amaiguc giligémma gopocbu niñac.

‡ 12:50: Météré naec ai; Ic héñgeña wéndaraiguc qeyu humumac imuac séséc ac wanzac. § 12:59: Girik aciguc; Lepton.

⁵⁹ Gézéwa ninna, kitiwa melemma Toyaſ tetecgiawac ménj acguc moczoŋ ménda melejna tecgéyu hia ménda mama hawaŋ niŋac.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

¹ Nalé imuaru tosanénéŋ Yesuac muru hama Pilatonénéŋ Galilaia ic embac tosara unuhumugic sacginanéŋ mama ionac zucmanaŋ ginawac sacguc momacnec sicsaoc wamma keŋec.*

² Zégic Yesunénéŋ acgina melemma zéyec; Ini imi Galilaia ic ieneŋ haka imuhucya mihicŋigic inicma niŋgic ieneŋ Galilaia ic tosara onogicma kápésic yanda waŋgic ésécnec wanzac me?

³ Ni énézéwa niŋgic, imi qahac, ewa qerigina ménda melemmuiguc moczoŋ yanda ini acguc imuhucyanec qahac wandacmu.

⁴ Waŋu ic embac 18 Siloam ama areŋaiguc awiawi ama héŋgeŋa horua herec imi mama qeyu imuac bawaiŋguc humugic. Waŋu eneŋ ionac niŋgic kápésicgina imi Yerusalem imuac miŋhéra tosara ionac kápésicgina ogiczac ésécnec wanzac me?

⁵ Ni énézéwa niŋgic, imi qahac, moczoŋ yanda ini acguc ewa qerigina ménda melenŋic imuhucyanec humuma qahac wandacmu.

⁶ Imuhuc zéma séséc ac ménj yomuhuc zéyec; Ic ménnéŋ waiŋ aiiguc fik ic ménj himiru heyu hama imuac gocmia niŋac horec, néŋ ménj ménda mihicŋiyec.

⁷ Waŋu inéŋ imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai yawuŋ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia niŋac hocma héla ménda mihicŋianzua. Imuac ic hésa imi héina qahac wammac. Némac niŋac baec imi eŋdac késama nammac?

⁸ Zéyu zéyec; Miŋ kewuna waina ai yawuŋ momacguc ménj naŋu neŋ giŋgiŋaiguc baec imi éséma guwec haima héwiŋa héimaŋ.

⁹ Héiwa kecma bianŋguc héla haimac niŋac, kileŋdac héla ménda haimaciguc

nalé imuhucgeŋ zéna héiwa qahac wammac.

¹⁰ Waŋu Yesunénéŋ Sabata naléiguc tocgotocgo ama ménjiguc emma ackuazéc ku énécmima naŋec.

¹¹ Waŋu ninzu, embac ménj yawuŋ 18 imuac séc hafi uŋanéŋ késayu gemara momacnec licgémiyecac dindiŋanec nammacac séc qahac kecaŋec.

¹² Waŋu Yesunénéŋ hémma zéyu hama kicginaiguc naŋu ézéyec; Embac gi hafi zepaga igucnec hulacgé géŋgéŋa wanzac.

¹³ Imuhuc zéma méria haimima zéweleru embac iminéŋ imuarunec gemara mindiŋima dindiŋanec namma Anutu mepésiyc.

¹⁴ Tocgotocgo amawac galeŋnéŋ Yesunénéŋ Sabataiguc hafi mehiaru énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tuŋ yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac, imuac niŋ imuac suraiguc hagic mehiaru énécmimac, néŋ Sabataiguc imi qahac.

¹⁵ Imuhuc zéyu Miŋ Kewunénéŋ melemma zéyec; Ic onac kiciguc welenŋ qeŋe ic ini sugcina igucnec ménnéŋ ménj Sabata naléiguc eŋeya burumakao me doŋki héréma kemma doku ménda gumuanzac me?

¹⁶ Abarahamac bérara embac yomi Biria miŋinanénéŋ késayu yawuŋ 18 ziki sipacyaguc kecaŋec. Waŋu Sabata naléiguc ziki sipacya imi hulac mimiawac ménda hezac?

¹⁷ Yesunénéŋ imuhuc zéyu ic embac hazéc wammigic imi eneŋ moczoŋ niŋgic gamuginaguc waŋec, néŋ ic tuŋ yanda tosanénéŋ haka moczoŋ kuc buŋayaguc imi meyu hémma ségiségi waŋgic.

Héŋgaleŋ ama yandawac séséc ac.

¹⁸ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi némac iwawai ésécnec wanzac? Neŋ dimuhuciguc séc héima zémaŋ?

¹⁹ Imi mia, ic hésa ménj qara zunzuŋ imuac gocmia ésécnec, ic ménnéŋ gocmia imi momacguc mema kemma aiiguc himiru yandima ic yanda wamma naŋu nei sawaiguc kecanzu imi eneŋ imuaru haecgina haigic.

* **13:1:** Galilaia ic ieneŋ mulu ai mema naŋgic Pilatoac téŋgiŋ ichéra ieneŋ hama unuhumugic ic zéma mulu yaŋac sacginanéŋ momacnec sicsaoc wamma keŋec.

²⁰ Inéñ munḡuc toroqema zéyec; Ni Anutuac héngalen ama areña yanda imi némac iwawaiḡuc séc héimanḡ?

²¹ Imi mia embac méñnéñ saméñ omanḡ zéma fulawa uha sasala† imuac qeriaḡuc yis haiyu moczoñ sécgémiyec ésécnec.

²² Wañu Yesunéñ Yerusalem kemmanḡ zé kemma hénaḡuc ama areña areña, ama areña kunéñ kunéñ séc lelecgéma ackuazéc ku énécmimanec keñec.

²³ Wañu ic méñnéñ yomuhuc qesimiyec; Miñ Kewu, ic embac efefia dac humucac buña ḡucnec anḡéñ tiénécmimac me? Imuhuc zéyu melemma zéyec;

²⁴ Énézéwa niñḡic, embiñ zé wañḡic ionac murunec sasalanéñ meselimuac séc qahac wammac, imuac niñac nagu komoraḡuc embiñ zé seliseli wammu.

²⁵ Ama miñinanéñ yacma nagu héiyuguc ini séñḡaḡeñ namma nagu imi qema Miñ Kewu nagu aunéncmina zéḡic, inéñ melemma yomuhuc énézémac; Ini dimuacnec imi ni ménda niñénécmizua.

²⁶ Imuhuc zéyu ini yomuhuc hénima zému; Nini wéséḡaḡuc nene zéma kuluneyiñ. Wañu gi nonac ama areñ imuac héna yandaḡuc ackuazéc ku nénécminec.

²⁷ Zéḡic inéñ yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuacnec imi ménda niñénécmizua. Biria meme ic ini moczoñ néñḡacḡic.

²⁸ Yesunéñ toroqema zéyec; Abaram, Isaka, Yakop zéma Anutuac tiliñ ic moczoñ Anutuac héngalen ama areña yanda imuaru kecḡic inicmu, inicma duña liliñgéma héñḡic ini eñaoc imi nesi énécmimia wañu séñḡaḡeñ hiñḡacma imuaru zésiác yanda wamma zécgina aric aric kima tacmu.

²⁹ Wañu ic embac eneñ baec wañḡoña kemboñ qahac imuacnec hama Anutuac héngalen ama areña yandaḡuc tacma nene nemu.

³⁰ Niñzu, andu tosananéñ walac wammu, wañu walac tosananéñ andu wammu.

³¹ Wañu nalé imuaru Farisaio ic tosananéñ hama Yesu ézégic; Hiñḡacma ama areñ yomi waima kembésémañ. Herodenéñ gi gumañac zé wanzac.

³² Imuhuc zéḡic melemma zéyec; Kemma haséñ kazu imi yomuhuc ézégic; Ni deguc zéma orañ uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmimaguc weruguc‡ imi aina moczoñ metecgémanḡ.

³³ Néñ Anutuac tiliñ tiliñ icnéñ Yerusalem imuac séñḡaḡeñḡuc humumacac séc qahac. Imuac ni deguc, orañ zéma weru imi hénana zénéñec imi kilenḡac tima kemmanḡac hezac.

³⁴ Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tiliñ tiliñ ic unuma onac muru méli énécmimia hocnéñ unuanzañ. Kuruc neñḡocyanéñ qeñḡaña bawaḡuc eñeya merachéra tiḡozo énécmianzac ésécnec ni guac nambérac hécgá tocgé énécmimanḡ zé aina mewa hatac dahec wanzac? Néñ ini imuac ménda wañḡaḡic.

³⁵ Héñḡic amagina imi kisi wammac. Énézéwa niñḡic, ini ni ménda némma kecḡicnec nalé méñ hayu ini yomuhuc zéma legic héinémmu; Miñ Kewuac qaraḡuc hahaya imi mériañḡuc.✧

14

Yesunéñ Farisaio ic méñac amaḡuc emma tarec.

¹ Yesunéñ Sabata méñḡic Farisaio ic galeñgina méñac amayaḡuc nene nemanḡ zéma eñec. Eñu tosananéñ Yesuac awima nañḡic.

² Wañu niñzu, imuaru iwac wésiaḡuc ic méñ nénémériñ hicñimimia méñ tarec.

³ Yesunéñ Farisaio ic qesiéncmima zéyec; Sabataḡuc hafi mehiaru énécmimia imi niñḡic hia wanzac me qahac?

⁴ Imuhuc zéyu ieneñ acgina qaiyu tackecḡic, Yesunéñ ic imi kesa osimima mehiaruma méliyu keñec.

⁵ Keñu Yesunéñ ac bakia melemma yomuhuc zéyec; Sucḡinaḡuc méñnéñ Sabataḡuc naña me burumakaoyanéñ baec séséñḡic hiñḡaczacḡuc ménda héréyu érémac me?

⁶ Imuhuc qesiyu ieneñ ac bakia melemmuac séc qahac wañec.

† 13:21: Girik acḡuc; Sata haréwéc imi 22 lita zézéya. ‡ 13:32: Ac yomuac hénia méñ imi nalé ménda horuḡiyu.

✧ 13:35: Leg 118:26

7 Héihéré énécmimia enen tatac enenja késa tacgic inicma séséc ac yomuhuc énézéyec;

8 Méjnén zammarénac ségiségiiguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatac enenjaiguc ménda tacmu. Ic kunen gi gogiczac mén héihéré miyu hawac niñac.

9 Hamaciguc miñina gi zéma i héihéré érécmiyec iminén hama tatacga imi ic yomuac wai miwésémañ zéma gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatac tetcgia hezac imuaru kemma tacbañ niñac.

10 Imuac héihéré géñu kemma tatac tetcgiaiguc hezac imuaru tacbésémañ. Imuhuc wanna ic héihéré géñec iminén hama guac zéma alana eri emma tacna zéyu momacnec tacgic ionac kicginaiguc eebipigaguc wambésémañ.

11 Méjnén mén eneyaoc mepési amuyu memamimac. Wañu méjnén mén eneyaoc memaamuyu meemmimac.

12 Wañu miñina Yesu héihéré miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau komoc me mariaiguc nene gumu énécmimañ zé alahécga, dac munahécga, sac kitichécga, zéma soukiwa ic ménda héihéré énécmiwésémañ. Imuhuc wambañnec ienen imuhucyanec héihéré géñgic bakia guac lilingéyu késawañ niñac.

13 Imuac ségiségi hai énécmimañ zé maqeqeya, hena méria séléc sélécgia, puriñ zéma kichilic ionac héihéré énécmiwésémañ.

14 Imuhuc wambésémañiguc ienen bakia melen gemmuac séc qahac wammac. Imuac niñ gi zézé ségiségigaguc wambésémañ. Wañu kecma ic solañ ionac yacyac naléiguc bakia melengéñu mewésémañ.

Ségiségi ariacwac séséc ac.

15 Imuhuc zéyu momacnec tacgic sugcina igucnec méjnén ac imi nimma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalen ama arenja yandaiguc nene nemu imi enen ségiségi mihicñi énécmimia wammac.

16 Imuhuc zéyu Yesunén yomuhuc zéyec; Ic méjnén nene yanda gumu énécmimañ zé ic embac sasala héihéré énécmiyec.

17 Wañu imuac naléya ducñiyu héihéré énécmimia ionac muru welen qeque icya mélimiyu kemma yomuhuc énézéyec; Hagic iwawai moczoñ mézézén gedacziñ.

18 Wañu ic embac moczoñ yomuhucyanec hénima héikenzé héihazé wandacgic. Ic walac walacnén yomuhuc zéyec; Ni erac héihimic baec mén boñ mezua. Zéwelec énécmizua, waina kemma ai imi hémmañ zé wanzua.

19 Wañu méjnén yomuhuc zéyec; Ni imi ai memeac burumakao iwa 10 boñ mezua. Imuac kemma ai hia mezu me qahac batucgé énécmimañ zé wanzua. Imuac bénzén dac niñnéna.

20 Wañu ic méjnén yomuhuc zéyec; Ni embacna degucmi mezua imuac hamañac séc qahac wanzac.

21 Imuhuc zégic welen qeque icnén lilingéma hama miñina ézéma hicñiyec séc ézéyu nimma qeri biric nimma welen qeque icya yomuhuc ézéyec; Focdac tauñ imuac hena yanda zéma hena komora séc kemma ic maqeqeya zéma hena méragina séléc sélécgia zéma kichilic zéma puriñ keczu séc onagicma hamu.

22 Wañu welen qeque ic inén zéyec séc wandacma yomuhuc ézéyec; Miñna zézan éséc wandaczua wañu tatac imi sasala hezacnec.

23 Zéyu ézéyec; Hena séra tosara zéma demin giñgiña séc kemma ic embac qeriganén moczoñ héihéré énécmima amana imi kuaya qemu.

24 Ni gézéwa ninna, becnec héihéré énécmiyi ionarunec méjnén mén nuac ohaihaina imi mén ménda batucgéma nemac.

Yesuac tohotoho ic ionac haka silicgina.

25 Ic tuñ yandanén Yesu méndacmima kenjic Yesunén ionac lilingéma yomuhuc énézéyec;

26 Méjnén mén nuac muru hama imi eneya nenjoc mañgocya, iniñ merachéra, dac munahéra, nauñhéra zéma eneya kekec imi momacnec hazéc ménda wañ énécmimac iguc imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

27 Méjnén mén eneya ic héñgenja wéndara imi ménda huama méndac

némmac imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

²⁸ Onarunec méhénéj galej meme ama héhénéj horua ménj memañac zé ninzaciguc inéj iwawai késakeczac iminéj ai imi moczonj metecgémacac sécyá wanzac me qahac imi ninjésimanj zé walac soukiwa ménda tacma olojnimmac me?

²⁹ Imuhuc ninjési ménda wamma hénia sac meyacgéma metecgémacac séc qahac wañu ic embac enéj hémma yomuhuc zédesi wammiwu ninjac;

³⁰ Ic yomi amaya meyacgémanj zé aiya héniyec, néj metecgémacac séc qahac wañec.

³¹ Wañu ic kewu méhénéj ic kewu ménj qemanj zé yaréiguc kemmanj zéma walac tacma yaré ichéra 10 tausenj iminéj hazécya yaré ichéra 20 tausenaguc hazac imi hia qemanjac séc me qahac zéma ménda ninjésimac me?

³² Wañu ninju ménda sécgéyu hazécya lakec hamanecc nañu kua meme ic mélimima luae qemaoc ninjac welecmmac.

³³ Imuhucyanec onarunec méhénéj iwawaiya moczonj ménda waimaciguc nuac tohotoho ic wammac ac séc qahac.

³⁴ Sei imi iwawai qacguc, néj sinja qahac wañu némacnéj mindinjigic sinjaguc wammac?

³⁵ Imi mia baec aiiguc me guwec qahaiguc haimuac séc qahac wañu giligic kendacmac. Gezacginaguc ienenj ac imi nimmu.

15

Rama sohohoya imuac qepainj acya.

¹ Takis meme ic zéma biria meme ic enéj moczonj ackuažéc nimbinj zéma hosucgémigic.

² Wañu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic enéj andé lukuc qema yomuhuc zégic; Biria meme ic héihéré énécmima iniguc momacnec nene nezac.

³ Zégic Yesunéj qepainj ac yomuhuc énézéyec;

⁴ Onarunec méréénéj rama 100 késa keru sugcina igucnec méhénéj sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc wai énécmima momacguc sohozac imuac mihicjimacac séc ménda kemma hocmac me?

⁵ Wañu mihicjimaciguc ségiségi wamma huama hamac.

⁶ Wañu amaiguc hama alahéra zéma ama arej momachéra héihéré énécmima yomuhuc zémac; Ramana ménj sohoju mihicjizua. Imuac niguc ségiségi wannu.

⁷ Énézéwa ninjic, imuhucyanec biria meme ic méhénéj ewaya melenju kurumenjiguc ségiségi kunéj yanda hicjimac. Wañu ségiségi iminéj ic solanja 99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac ionac ninj ségiségi wañanzu imi ogicmac.

⁸ Embac méñac muru soukiwa 10* hemiyu sugcina igucnec ménj sohozaciguc mihicjimanjac zéma kifa otorima ama usuñma ménda hocma kecmac me? Imuhuc wamma keñkecma mihicjimaguc hochoc ai imi waimac.

⁹ Mihicjizaciguc alahéra zéma ama arej momachéra héihéré énécmima, Niguc ségiségi wannu, ni siliwa soukiwa momacguc sohoju hocma mihicjizua, zéma énézémac.

¹⁰ Énézéwa ninjic, hénia imuhucyanec biria meme ic méhénéj ewaya melenju Anutuac kua meme uña ionaru ségiségi yanda hicni énécmimac.

¹¹ Imuhuc zéma Yesunéj muñguc toroqema zéyec; Ic méñaru nañhéréra keroc.

¹² Keric munianéj mañgocya yomuhuc ézéyec; Mañgoc, guac iwawaiga imuarunec nuac buña hezac imi nénna. Imuhuc zéyu mañgocyanéj iwawai imi méndemma érécmiyec.

¹³ Wañu ai meme sasala ménda keñu munayanéj iwawai moczonj haima soukiwaya mema baec méñiguc lakec kemma imuaru kaiziliwenj wamma iwawaiya imi moczonj enđac sicsaoc gilidarec.

¹⁴ Gilidaru qahac wañu baec imuaru béti yanda hicniyec. Hicniyu inéj maqeqeya wamma iwawai ninjac wamma horec.

* **15:8:** Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic méñac ai meme méñac ai boñawac séha, néj ic méhénéj embacya memañac zé 10 Dirakima hésaiguc qerereña miñjic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa enjomia qahac.

15 Hocma ama arenja yanda imuac miñina ionarunec méñac muru qékétama keru inéñ ic imi beric galeñgé énécmimac niñac baec kisiaiguc mélimiyu keñec.

16 Kemma nene beric eneñ neañgic† imi neyu tomena hélaguc wammac niñac niñec. Wañu méñnéñ méñ iwawai méñ ménda miyec.

17 Imuac ewaya melemma yomuhuc niñec; Mañgocnawac ai ichéra imi daheac séc sasala kecma nene negic sécgé énécmiyu saméñaguc heanzac, wañu ni you béti wamma humumanj zé wanzua.

18 Ni yacma mañgocnawac kemma yomuhuc ézémanj; Mañgoc ni kurumenj‡ zéma guac kicgaiguc haka biria wañi.

19 Degucmuacnec hénima guac nañga zénémmuac séc ménda wanzua, imuac nuac niñ ninna soukiwa ai icga wammañ.

20 Imuhuc zéma nimma inéñ yacma mañgocyawac muru lilingéma keñec. Kemma lakec hama nañunec mañgocyanéñ i héñtegicma wéséniniñ wamma usujñec kemma ewayaiguc giliyu meyu tétécgéma kiric nemiyc.

21 Kiric nemiyu nañanéñ yomuhuc Mañgoc ézéyec; Ni kurumenj zéma mañgocna guac muru késpedes mihicñiyi. Deguc muacnec nuac niñ guac nañga zénémbésémañac séc ménda wanzac.

22 Imuhuc ac zéyec. Wañu mañgocyanéñ welenj qeque ichéra yomuhuc énézéyec; Maleku hiabia mema hama héimima méria merawaiguc binenj haimima hena usuya héimigic.

23 Wañu kemma burumakao merawa halécyaguc méñ héréma hama qegic oma nema ségiségi wanni.

24 Nañna yomi humuyec, néñ qelizac, wañu sohojec, néñ hicñinénzac imuhuc zéyu, nimma ségiségi wañgic.

25 Wañu méréc merac nañanéñ aiguc kecma lilingéma hama ama hosuraiguc hama legic hirigic imuac hétéña niñec.

26 Nimma welenj qeque ic méñac qaru hayu qesimiyec; Haka wanzu imi némac niñ?

27 Qesiyu yomuhuc melemma zéyec;

Guac munaganéñ yañ hafi qahac, néñ hia lilingéma hayu mañgocganéñ burumakao merawa halécyaguc méñ qezac.

28 Imuhuc zéyu inéñ qeri biric wamma ménda emmanj zé wañu mañgocyanéñ mama zéwelecmiyec.

29 Wañu inéñ melemma mañgocya yomuhuc ézéyec; Ni yawujñ sasala welenj qegéma guac kuaga tohoma kecanzua, néñ nuac imi ala hécna iniguc aria mewiñ niñac noniñ merawa méñ méndadac nénec.

30 Wañu nañga yomi guac iwawaiga mema kemma hena yanda embac iniguc nedacma lilingéyu iwac niñ wamma burumakao merawa halécyaguc méñ qezañ.

31 Imuhuc zéyu mañgocyanéñ yomuhuc zéyec; Gi imi nalé séc niguc kecanzanj imuac nuac iwawai imi moczonj guac wanzac.

32 Wañu guac munaga yominéñ humuyec, néñ qelizac. Sohojec, néñ hicñi nénzac. Imuac neñañ zézé ségiségi wamma ariac wambiñac hezac.

16

Ama galeñ biriawac qepainj acya.

1 Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc méñac ama galeña méñ kerec. Wañu ai ic iminéñ miñinawac iwawaiya eñ auanzac zégic miñinanéñ niñec.

2 Nimma miñinanéñ ic imi héihéré mima ézéyec; Guac ac zégic ninzua imi némac ac? Ama galeñ ai imi muñguc ménda mewésémañ, imuac ai dimuhuc galeñ menec imuac hénia imi oma néna.

3 Imuhuc zéyu ama galeña imi qerianéñ yomuhuc niñec; Miñnanéñ ama galeñ ai imi nuagiru dimuhuc wammañ? Usujña qahac imuac baec ésémañac séc qahac. Wañu iwawai niñac welecmanj zé gamuna ninzua.

4 Owec! Némacac wammañ imi niñasarizua. Imuhuc wamba aina nuagimac imuac andiaiguc ieneñ enañ amaginaiguc ni héihéré némmu.

† 15:16: Zipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec. ‡ 15:18: Anutu kurumenjiguc kecanzac iwac mia imuhuc zéanzu.

⁵ Inéñ imuhuc zéma ic embac miñinawac taséya he énécmizac séc unuruyu ic mén walac hayu yomuhuc qesimiyec; Guac muru miñnawac taséya dahec hegénzac me?

⁶ Qesiyu zéyec; Oliwa hénénj baña yanda 100* meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Focdac tacma you guac tasé kiwiga yomi mema 50 imi sac ona heyu.

⁷ Zéyu tecgéyu ic ménjac qesimiyec; Gi guac muru tasé dahec hezac? Qesiyu zéyec; Wit padi gésé yanda 100 meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Gi tasé kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona hemac.

⁸ Miñinanénj ama galeñ biria iminénj ai imi imuhuc niñtegic qinñtegicyaguc meyu mepésimiyec. Imuac, baec yomuac nambérac héra enej baec yomuac asac mararañac nambérac héra onog-icma enañ hicñisai sugginaiguc niñtegic qinñtegic ginaguc ai meanzu.

⁹ Imuac yomuhuc zéwa niñgic; Baecac soukiwa iminénj alahécgina méra énécmigic baecac iwawai imi qahac wammac nalé imuaru kekec hémbénaña ama imuaru héhéhé énécmimu.

¹⁰ Mériénénj ménj ai komodiawac hélanec meanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec hélanec memac. Ai komodiawac ikoc ikoc wañanzac iminénj ai kunenñ yandawac imuhucyanec ikoc ikoc wammac.

¹¹ Ini baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérénénj iwawai héla méraginaiguc hai énécmimac?

¹² Ini ic tosara ionac iwawai hélanec ménda galeñ géanzuiguc mérénénj enañ buña énécmimac.

¹³ Welenqege momacnéñ miñ kewu éréhéc welenñ qeércmimacac séc qahac. Imuhuc wammaciguc ménjac hazéc wammima ménjac eeya héimimac. Wañu ménjac niñu enejña wañu ménjac niñu mamaya wammac. Imuac ini baecac iwawai zéma Anutu momacnec mepési ércmimuac séc qahac.

¹⁴ Farisaio ic, soukiwa niñac hémbaoc wawaña, ienenñ imi moczonñ nindacma desimigic.

¹⁵ Desimigic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini enaoc ic embac kicginaiguc mepési amuanzu. Wañu Anutunénj ewa qerigina ninzac. Wañu ic embac sugginaiguc mepési énécmiyu enejña wanzu, néñ Anutuac kiwaiguc imi ewa lolonaguc wammac.

¹⁶ Héna ac zéma Anutuac tilinñ tilinñ ic ionac naléya imi éréma Yohane hicñiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc éréma deguc Anutuac hénjalenñ ama areña yandawac buña suruc hiabia énézégic icya embacya imuaru seliseli wamma kereñanzu.

¹⁷ Baec kurumenñ imi hia aulanjémac, néñ héna ac imi kiwi kiticya ménj ménda qahac wamma hélaguc wandacmac.

¹⁸ Mériénénj iniña waima embac ménj mezac imi kaisero wanzac. Mériénénj embac waimimia imi mezac imi imuhucyanec kaisero wanzac.

¹⁹ Baec méñu soukiwa ic ménj kerec. Inéñ maleku qouc qoucgia zéma maleku qara linenñ hiabia imi héima naléya naléya kekec qaqla kecanec.

²⁰ Wañu soukiwa ic iwac deminjac nagu andiaiguc welec welec ic ménj kerec. Qara imi Lazaro. Wañu inéñ wizi selianénj kima hoturumiyu imuaru heañec.

²¹ hema soukiwa ic iwac zae igucnec nene boporoña mayu nemañ zé wamma heañec. Imuacnec sac qahac, kazu enej acguc hama wiziya bézéañgic.

²² Wañu kenkecma welec welec ic imi humuyu kua meme uña enej wagicma emma Abarahamac qéhéréñaguc opocgic taru soukiwa ic imuhucyanec humuyu téñgégic.

²³ Inéñ humumia ionac baec dumuñaguc qenzenñ manzenñ nimma kiwa hima héñu ou lakecnec Abaraham taru iwac qéhéréñaguc Lazaro taru irirec.

²⁴ Iricma yomuhuc zéyec; Manjocna Abaraham wéséga niñnémma Lazaro mélina méria susurianénj dokuiguc tindunjéma hama ezelañnaiguc héiyu sanjenñ qeyu. Ni you geric bélanñ qeriaiguc qenzenñ manzenñ yanda qezua.

²⁵ Imuhuc zéyu Abarahamnénj ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kecnec imuaru

* 16:6: 800 galonñ (3,000 lita) imuac séc.

iwawai hiabia génu késa kecna, Lazaronéñ qenzen manzen qeriaiguc kerec imi niñyacgésémañ. Deguc ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi imuaru imuhucyanec qenzen manzen qema keczañ.

²⁶ Imi sac qahac, nini zéma ini sucn-inaiguc sia yanda haiyu hezac. Imuac niñac yomuacnec imuaru kembiñ zé wanzu eneñ kemmuac séc qahac. Wañu imuacnec you hawiñ zé wanzu ieneñ acguc hamuac séc qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Imuhuc wañu mañgoc welecgémba niñnéna, Lazaro mélimina nena mañgocnawac amaiguc kemmac.

²⁸ Ni dacmuna hécna méra mén keczu imi énézémac. Qahac wañu kecma qenzen manzenac geric sia yomuaru ieneñ acguc hawu niñac.

²⁹ Imuhuc zéyu Abarahamnéñ zéyec; Ionac muru Moseac hena ac zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kiwi téréya he énécmizac, waina imuac oloñgic nimmu.

³⁰ Zéyu ara melemma zéyec; Imi qahac, mañgoc Abaraham, humuc ic ionarunec méñnéñ liliñgéma kemma énézémaciguc kilendac nimma ewagina melemmu.

³¹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Mose zéma kua meme ic ionac kuagina ménda tohozuiguc humuc ic ionac murunec méñnéñ qelima kemma hinocgé énécmimaciguc ménda ninzéngeñmu.

17

Haka birianéñ ainina mebirianzac.

¹ Imuhuc zémaguc Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc imi qahac wammacac séc qahac. Wañu méñnéñ mén manam batuc mihicñi énécmianzac imi saecyaguc.

² Nambérac komoc komoc yomuhucya sugina igucnec mén manam batuc wammima mebirimacac hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc yanda déméñaguc zikimima nañgémigic konduniguc hiñgacmac iminéñ séc mén efefia wammac.

³ Imuac eñac galeñ meamumu. Guac ninzén ninzén dac munahéçga ionarunec

méñnéñ képésic wañu ac zémimu. Wañu ewaya melemmaciguc képésicya imi waiwésémañ.

⁴ Kaiwe momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria wamma guaru hatac 7 muñguc muñguc hama ewa qerina melenzua zéyu kilendac képésicya imi waidacbésémañ.

⁵ Wañu Yesunéñ imuhuc zéyu, Yesuac Méliméli ic ieneñ Miñ Kewu yomuhuc ézégic; Ninzén ninzénrina meyandi nénécmiwésémañ.

⁶ Imuhuc zégic melemma zéyec; Ninzén ninzénrina imi delañ gocmiawac sécya komodia he énécmiyu, sañsañ ic yomuac héréma kemma konduniguc hiñgacma nañna zéna iminéñ guac ac imuhuc bec tohowacnec.

⁷ Welen qeçe icga mén kinonéñ baec ai éséanzac me rama galeñgéanzac imuhucya késa keczuiguc onarunec mérénéñ ic imi ai igucnec liliñgéma hayu hama hosucnu tacma nene newésémañ zéma ézémac me?

⁸ Qahac, imuhuc ménda zéma néwécgeñac yomuhuc ézémac; Rikuñga zikima nenena ohaima welen qenéna. Gi imi ni newa tecgéyuguc newésémañ.

⁹ Wañu welen qeçe icnéñ zézac séc tohoma wañu, miñinanéñ ewa hia ac wammimac me? Qahac imuhuc ménda wammac.

¹⁰ Imuhucyanec ini acguc ai zéénécmimia imi moczoñ wandacmuiguc yomuhuc zédacmu; Nini imi welen qeçe eñomia. Nonac ai buña mewiñac zézéya hezac imi mia meziñ.

¹¹ Yesunéñ Yerusalem kemmañ zé Galilaia zéma Samaria baec sugiraiguc keñec.

¹² Keñkecma ama areñ komora méñiguc kereñu wizi selia warihaguc ic méra éréhécnéñ Yesu mihicñima lakec nañgic.

¹³ Namma ewagina megic eñu yomuhuc qacma zégic; Kiwi ic Yesu, nonac niñ wéséga wañu!

¹⁴ Zégic inicma énézéyec; Ini kemma séwigina hofac oo ic énézégic hémmu. Imuhuc zéyu nimma kemma henaiguc solañ wandacgic.

15 Waṅu ionarunec mérnénḡ hiaruyec imi hémma lilingéma ewaya kunenḡ yandanec meyacma Anutu mepé qepési waṅ mimanec hayec.

16 Hama Yesuac hénayaiguc mama sigéma pakaya baeciguc héima ewa hia ac ézéyec. Waṅu ic imi Samaria ic.

17 Waṅu Yesunénḡ qesimima zéyec; Ic 10 moczoṅ hiaruzu, nénḡ ic 9 imi dimia?

18 Ic enia yomi qahac waṅu Anutu mepésimaṅ zé mérnénḡ ménḡ ménda hayu hénzua.

19 Imuhuc zéma ic imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac ninzénḡ ninzénḡganénḡ aṅgénḡa tizac.

20 Farisaio ic tosaránénḡ Anutuac hénḡalenḡ ama arenḡa yanda imi némac naléiguc hamac niṅac Yesu qesimigic, inénḡ yomuhuc melemma zéyec; Anutuac hénḡalenḡ ama arenḡa yanda imi héhéṅac séc ménda hamac.

21 Imuac you taczac me eri taczac imuhuc zéwiṅac séc qahac. Anutuac hénḡalenḡ ama arenḡa yanda imi sucginaiguc* taczac.

22 Imuhuc zéma toroqema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé ménḡ hayu ini Icac Naṅa iwac naléya momacgucdac hémbiṅ zé ewa ewa wammu, waṅu ménda hémmu.

23 Nalé imuaru ic embac enenḡ, Héṅgic you taczac. Héṅgic, eri taczac zému, nénḡ ini ménda keṅ inicmu me ménda méndac énécmimu.

24 Piliticnénḡ asariyu kurumenḡac bawaignuc néwécnec néwéc moczoṅ asarianzac ésécnec Icac Naṅanénḡ naléyaiguc† imuhucyanec hayu héndacmu.

25 Waṅu inénḡ walac walac qenzenḡ manzenḡ sasala hicṅimiyu niṅu nalé yomuac hicṅisainénḡ andé qemimu.

26 Icac Naṅa iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicṅiyec imuhucyanénḡ hicṅimac.

27 Ic embac ienenḡ nene zéma doku selia siṅa nimma nema icnénḡ embac meyu embacnénḡ ic mema kecgic Noanénḡ zéic yanda qeriaiguc enec. Enḡu doku luma unuma hoturu énécmidarec.

28 Waṅu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya ésécnec wammac. Lot kerec imuaru ic embac enenḡ nene zéma doku seli nema nénnagémba wamma iwawai himicma amagina megic.

29 Imuhuc memanec naṅgic, Lot inénḡ Sodom ama arenḡa imi waima keṅec kaiwe imuaru, kurumenḡ igucnec geric zéma salfanénḡ kia yanda ésécnec mama unuyu qahac wandacgic.

30 Icac Naṅa hicṅimac nalé imuaru haka imuhucya hicṅimac.

31 Nalé imuaru ic mérnénḡ ama qahaiguc nammaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi memaṅ zé ménda mama emmac. Ic ménḡ aiiguc nanzac imi acguc iwawai ménḡ niṅac ménda lilingéma kemmac.

32 Ini haka Lot iniṅawac muru hicṅiyec imi niṅyacgému.

33 Mérnénḡ ménḡ eneya kekecyā aṅgé timaṅ zé waṅu kekecyā imi sohomac, nénḡ mérnénḡ kekecyā waimac iminénḡ kekecyā aṅgé timac.

34 Énézéwa niṅgic, siṅi imuaru ic éréhéec ekawu gau heyic ménḡ késama ménḡ waimac.

35 Embac éréhécnénḡ hoc hilaṅanénḡ wit gocmia hézézama taric ménḡ késama ménḡ waimac.

36 Ic éréhécnénḡ baec aiiguc kerice ménḡ késama ménḡ waimac.

37 Imuhuc zéyu qesimigic; Miṅ Kewunina, imi baec dimuaru hicṅimac? Waṅu Yesunénḡ melemma zéyec; Qamoc hemac imuhucgenḡ mia kunta tocgému.

18

Zéwelecac qepaiṅ ac.

1 Nalé séc zéwelecma kucmama ménda wammu niṅac Yesunénḡ qepaiṅ ac yomuhuc zéma énézéyec;

2 Ama arenḡa yanda ménḡiguc zégésigési ic ménḡ kerec. Inénḡ Anutu ehéihéi ménda wammianḡec. Waṅu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héiaṅec.

3 Waṅu ama arenḡa yanda imuaru embac malé ménḡ kerec. Inénḡ hatac sasala gésigési ic iwac muru kemma yomuhuc zéma

* 17:21: Me; qeriginaiguc. † 17:24: Kiwi méránénḡ ooya tosaraiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

welecmianec; Héna aciguc zésolanima nuac hazécna kitiwa wammiwéséman.

⁴ Imuhuc weleru suraiguc inéj ara nimmimanj niñ ménda wanec, néj imuac tetcgiaiguc i eneyaoc yomuhuc zéma niñec; Hélaacnec, ni Anutuac niñac zénéñna ménda hirianzac. Wanu ic embac ionac ehéihéi ménda wanj énécmianzua.

⁵ Néj embac malé yomi zézé meme wanj néjanzac imuac hazécyawac kitiwa memiwa munjuc ménda hama pipinémmac.

⁶ Séséc ac imuhuc zéma Miñ Kewunéj énézéyec; Gésigési ic birianéj ac zézac imuac gezac qema niñgic.

⁷ Wanu Anutunina hiabianéj eneya gési énécmimia enej sinija sinija kaiweya kaiweya qacma welecmigic ménda niñénécmimac me? Inéj seli seli wamma hia qegetali wanj énécmimac me?

⁸ Énézéwa niñgic, inéj acgina focdac niñénécmimac. Wanu Icac Nanja hamac imuaru inéj baeciguc ninzéhj ninzéhj komodia méj he énécmiyu hia inicmac me?

⁹ Wanu ic embac enañ haka niñac nimma dindiña zéma ninzéhngéma ic embac tosara memaénéc mianzu ionac niñ Yesunéj séséc ac yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic éréhécnéj zéwelecbic zé ocmuñ téreyaic enoc. Iorarunec méjnéj Farisaio ic, wanu méjnéj takis meme ic.

¹¹ Farisaio ic iminéj namma eneyawac yomuhuc zéma zéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc wanj énécmima iwawai onagicanzu imuhucya, me biria meme ic, me kaisero ic, me takis meme ic yomuhucya ésécnec qahac imuac niñ guac ewa hia ac gézézua.

¹² Ni imi Sonda séc ai meme éréhéc nene zikima zéwelecanzua. Wanu imi sac qahac iwawai mema méndémba 10 wanu sucginaiguc momacguc imi guac buña zéma haigéjanzua.

¹³ Wanu takis meme ic iminéj lakecnec namma kiwa hima Anutu hémmañ zé osima eneya tétécyac qema yomuhuc zéyec; Anutu wéséniniñ wanj néna ni imi késpedes ic.

¹⁴ Zéwa niñgic, méj eneyawac mema enu Anutunéj memamimac. Wanu méj eneyawac mema mayu Anutunéj meem-mimac. Héna imuac niñ Farisaio ic qahac, néj takis meme ic iwac mia Anutunéj wésia nimmima solaña zéyu nimma lilingéma keñec.

¹⁵ Ic embac enej Yesunéj mérianéj osiéncmimac niñac merac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra enej zéqetali wanj énécmigic.

¹⁶ Wanu Yesunéj merac komoc komoc imi unuruyu hosuru hagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu. Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi imuhucya ionac buña wanzac.

¹⁷ Ni hélaacnec énézéwa niñgic, méjnéj Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi merac komocac séciguc ménda tétécgémaciguc imuaru emmacac séc qahac.

¹⁸ Imuhuc zéyu galenj méjnéj yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic hiabia, ni néma haka wamma kekec hémbénaña imi mératéc késamanj?

¹⁹ Zéyu zéyec; Gi dimuhuc nuac niñ hiabia zénéñzanj? Tosara qahac, néj Anutu momacgucnéj sac hiabia wanzac.

²⁰ Gi héna ac imi ninzanj, kaisero ménda wambésémanj, ic kekecyac ménda qehumu-wésémanj, kowu ménda mewésémanj, héipuc ac zémanj zé ikoc ac ménda zéwésémanj, neñgoc manjgocga eegira héiwésémanj.✧ Imuhuc hezac.

²¹ Imuhuc zéyu ara melemma zéyec; Imi mia ni komocna igucnec tohoanzua.

²² Imuhuc zéyu nimma Yesunéj yomuhuc zéyec; Haka hiabia momacgucnéj guaru ménda hezac. Kemma iwawai hegénzac imi moczoñ haina boña géngic mema ic maqeqeya méndéj énécmina. Imuhuc wanna kuruménj amaiguc guac muru iwawai héla hiabia hegémmac. Imuhuc wammaguc hama ni méndacnéna.

²³ Wanu ic imi soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyu ackuazéc imi nimma ewa biric enejan wanec.

✧ 18:20: Mmh 20:12, Hén 5:16-20

²⁴ Imuhuc wañu Yesunéh hémma ewa biric yanda wamma yomuhuc zéyec; Ic soukiwa zéma hinac yanda ginaguc enej Anutuac héngalen ama areña yandaiguc kerembiñ zé ninjéwéríma osimu.

²⁵ Yañ yanda kamelenéh qodu kifañaguc ogicma kemmac imuac nimba bénzéña wanzac. Wañu ic soukiwa yandayagucnéñ Anutuac ama yandaiguc keremmac imuac nimba séc méñ ogicma yéwéria wanzac.

²⁶ Wañu ac imi niñgic enej yomuhuc melemma zégic; Imuhuc wañu mérac késayu aṅgéh titi hia mihicñimac?

²⁷ Zégic zéyec; Haihaka ic enej wamma memuac séc qahac imi Anutunéh hia wamma memacac séc.

²⁸ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc melemma zéyec; Ninicna, nini iwawainina imi moczoñ waima Miñ Kewu gi méndac géñanzñ.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa niñgic; Anutuac héngalen ama areña yanda niñac ama geric, me iniña, me dac muna, me nenjoc mañgocya, me nambérac héra wai énécmiyec imi

³⁰ Baec yomuac naléyaiguc sasala mesaima miyu memac. Wañu kecma ama baec hémbénaña hahaya imuaru kekec hémbénaña imi késamac.

³¹ Yesunéh tohotoho ic 12 onagicma yomuhuc énézéyec; Ninzu, nini Yerusalem kembñ. Kenni iwawai Anutuac tilññ tilññ ic enej Icac Naña niñac ogic hezac imi moczoñ hélaguc wandacmac.

³² Icac Naña ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu qeque wammima zébirimima sépécgémimu.

³³ Imuhuc wamma hihilocnéñ qemaguc qehumugic ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmac.

³⁴ Imuhuc zéyu niñgic, néñ tohotoho ichéra enej ac imuac hénia imi komodia méñ ménda niñsarigic. Imi mia musañgé énécmimia wañu ac zéyec imi ménda niñsarigic.

³⁵ Yesunéh Yeriko ama hosuraiguc hayu kic hilic méñnéñ hénaiguc iwawai niñac welecma tarec.

³⁶ Inéh ic tuñ méñ ogicma keñgic hétéh nimma hénia qesiénécmiyec.

³⁷ Qesiyu Nazarete Yesunéh hama kenzac imuhuc zégic niñec.

³⁸ Imuhuc zégic kic hilicnéñ qacma zéyec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niñ ewa biric wanna.

³⁹ Imuhuc wañu, ic tosara walac walac keñgic enej ic imi qetalimima ac waima tacmac niñac ézégic. Wañu inéh muñguc yanda qacma, Dawidiac qeli, gi nuac niñ ewa biric wanna! zéyec.

⁴⁰ Qaru Yesunéh namma wagicma hamu niñac énézéyec. Wañu inéh hosuraiguc hayu qesimiyec.

⁴¹ Némac iwawai wañgémmanñ niñac wanzañ? Zéyu zéyec; Miñ Kewu ni kicna hima hémmanñ zé wanzua.

⁴² Zéyu Yesunéh ézéyec; Hénna, guac ninzéh ninzéhganéh gi mehiaru géñzac.

⁴³ Imuhuc zéyu focnec kiwa hima héñec. Hémma Anutu mepésima Yesu méndacmiyu ic embac moczoñ haka imi hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic Zakaio.

¹ Yesunéh Yeriko ama areña keremma ogicma keñec.

² Wañu imuaru ic méñ kerec, qara imi Zakaio. Ic imi takis meme ic kiwagina kerec. Wañu ic imi hinac yandayaguc.

³ Inéh Yesu imi méré zéma kic tanera hémmanñ zé wañec. Wañu ic imi ic hotoñadac, imuac niñac ic embac sasala nañgic hémmacac séc qahac wañec.

⁴ Wañu inéh hémmanñ zéma usuñnec kemma hénna Yesu hama kemmac imuaru sañsañ ic méñ nañu imuac qahaiguc eñec.

⁵ Eñu Yesunéh imuaru hama kiwa hiyu eñu hémma ézéyec; Zakaio, focdac mama hana ni deguc guac amagaiguc giguc tachic.

⁶ Imuhuc zéyu inéh focdac mama hama ségiségi wamma wagiru keñoc.

⁷ Ic embac tosanénéñ iricma andéluku ac yomuhuc zégic; Inéh biria meme ic iwac amaiguc tachiarumanñ zé enzac.

⁸ Wañu Zakaionéh namma Miñ Kewu yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu ninzañ, nuac

iwawaina imi sura igucnec hésemma bakia imi ic mageqeya énécmiman. Ni ménac muru iwawai mén ikoc wañ énécmima wagiriiguc iwawai wagicma késayi imuac sécyá kemboñ qahac me-saima melen miman.

⁹ Zéyu nimma Yesunén yomuhuc zéyec; Ic yomi acguc Abarahamac qeli wanzac imuac niñ deguc angén tiénécmimia imi ama yomuaru hicñizac.

¹⁰ Icac Naña imi ic soho sohoya hocma mihicñima mehiaruman zé hayi.

¹¹ Ic embac ienen ac imi nimma yomuhuc zéma niñgic; Yesu imi Yerusalem hazac imuac Anutuac héngalen ama arená yanda deguc mihicñi nénécmimac. Wañu imuhuc niñgic, séséc ac yomuhuc toroqema énézéyec;

¹² Ic enená ménén ic kewuac qac buña mema haman zéma buña memeac baec lakec heyec imuaru kenec.

¹³ Nalé imuaru welen qeque ichéra méra éréhéc unuruma siliwa soukiwa 10 énécmima yomuhuc zéyec; Soukiwa yominén nénagéma ai galengéma me-manec kecñic ni lilingéma haman.

¹⁴ Wañu ic embachéra ienen hazéc wammima kua meme ic mén mélimigic andiaiguc méndacmima kemma yomuhuc ézéyec; Nini imi ic yominén ic kewu wañ nénécmimac niñac ménda wanzin.

¹⁵ Wañu tinduc ic enená imi ic kewu kumumigic kuc buña mema lilingéma hama siliwa énécmiyu késagic imi enen mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmañ zéma un-uruyec.

¹⁶ Héihéré énécmiyu ic mén walac hayec iminén yomuhuc zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacguc iminén mesaiwa 10 wanzac.

¹⁷ Zéyu miñinanén zéyec; Hia wannec! Welen qeque hiabia, gen ai komodia imi ewaga hélanén menec imuac ai memeac qac buñaga gémba ama arená yanda 10 galengéwéséman.

¹⁸ Zéyu tecgyu andunén hama zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacgucnén me-saiwa 5 wanzac.

¹⁹ Imuhuc zéyu miñinanén iwac imuhucyanec, Ama arená yanda 5

galengéna zéma ézéyec.

²⁰ Wañu ic ménén hama yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, guac siliwa momacguc imi you, ni usunén osowa heyec.

²¹ Imi mia gi ic qeri gericgaguc imuac niñ ni zénenna hiriyu imuhuc wañi. Gi imi ménda hainecac meanzan. Wañu ménda himicnecac metocgo wañanzan.

²² Imuhuc zéyu miñinanén zéyec; Welen qeque biria ni gená acga iminénec ac wañémman. Gi imi nuac ninna nen ménda haima mema ménda himicma metocgoanzua me?

²³ Imuhuc ninneciguc némac niñac nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda hainec? Gi imuhuc wambañec ni hama siliwa imi imuac héla kosiaguc mewinec.

²⁴ Imuhuc zéma ic tosara iwac qéhéréñaiguc nañgic ionac yomuhuc énézéyec; Siliwa momacguc imi wagicma ic siliwa 10 késa keczac iwac migic késamac.

²⁵ Imuhuc zéyu melemma zégic; Miñ Kewu, iwac muru imi bec siliwa 10 hezac.

²⁶ Ni énézéwa niñgic, iwawai késa keczac iwac imi muñguc yanda miyu késamac. Wañu iwawai ménda késa keczac iwac imi komocdia késa keczac imi acguc wagiru qahac wammac.

²⁷ Imuhuc zéma énézéyec; Wañu hazéchéna ni ic kewuac buña memañ niñac ménda wañgic imi onagicma you hama kicnaiguc unuhumugic.

Yesunén donkiiguc Yerusalem ekenec.

²⁸ Yesunén ac imuhuc zéyu tecgyu Yerusalem kemmanac zé walac mema ekenec.

²⁹ Yesunén baec boña qara Oliwa imuaru Betfage zéma Betania ama hosuc-giraiguc kemma tohotoho ichéra sugc-naiguc éréhéc méli érécmima yomuhuc érézéyec;

³⁰ Ama arená wéségiraiguc taczac imuaru kenec. Kemma kerenic donki merawa ic ménén qahaiguc ménda emma tarec imi qatégic nañu hémmaoc. Hémma imi hulacma wagicma hamaoc.

³¹ Ic ménén némac niñ hulaczaoc zéma qesi érécmimaciguc yomuhuc melem-maac; Miñ Kewunén imuac wanzac.

32 Wañu méli érécmimia ierenj kemma zéyec séc mihicnijoc.

33 Mihicnima donjki merawa imi hularic imuac miñhéra ienenj zégic; Némac niñ donjki merawa imi hulaczaoc?

34 Zégic melemma zéyoc; Miñ Kewunénj imuac niñ wanzac.

35 Imuhuc zéma donjki imi héréma hama malekugira imuac qahaiguc haima Yesu ézéyic emma tarec.

36 Tacma kenju tohotoho ichéra enenj walac andu kemma malekugina hetecgéma héra yandaiguc lémbécgic kenec.

37 Oliwa boñaiguc haréma héra hiñgac hiñgara imuac hosuraiguc kenju tohotoho ichéra ienenj moczonj kiwi baec icnéj ménda memeya sasala meyu héngic imuac niñac ségiségi wamma qacma Anutu mepésimigic.

38 Mepésima yomuhuc zégic; Miñ Kewuac qac buña mema hazac, ✧ ic kewu imi ségiségiyaguc. Ou kurumenjiguc luae hezac, ou enenjaiguc edamuya hezac.

39 Imuhuc zégic tunj ionarunec Farisaio ic tosanénj Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic guac tohotoho ichécgá qetali énécmima.

40 Zégic melemma zéyec; Ic embac imi enenj acgina qaiyu kecgic, hoc sasala yominénj imuhuc qacmu.

41 Wañu Yesunénj Yerusalem hosuru hama ama areña yanda imi hémma siarec.

42 Siacma yomuhuc zéyec; Gi nalé yomuac luaeac iwawai héñ tegicbañnec hia wambacnec, kicga hilicgéyu musañgé géngéñawac hezac.

43 Nalé ducñiyu guac hazéchécgá ienenj hama deminj mema lelecgé géngic imuac me imuac séc kembiñj zé osimu.

44 Deguc gi Anutu hahayawac nalé imi ménda ninjegiczanj, imuac gi zéma guac nambérac hécgá deminnga qeriaiguc keczu imi gilicic mama unuyu hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunénj ocmuñj téréyawac hénia zéau énécmiyec.

45 Yesunénj ocmuñj téréyaiguc emma nénnagémba ic imi moczonj nesi énécmiyec.

46 Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana imi zéwelecac amaya wammac. ✧ *

47 Yesunénj kaiweya kaiweya ocmuñj téréyaiguc ackuazéc ku énécmiyu, hofac oo ic kiwagina ienenj zéma héra acac kiwi ic ienenj zéma ic embac ionac galenj hécgina ienenj Yesu imi qehumuwiñj zé héra niñac hohoc ai megic.

48 Wañu ic embac moczonj lelecgémima gezacgina haima niñgic imuac niñ héra ménj ménda mihicnima osigic.

20

Yesuac qac buñaya imi dimuacnec zéma qesimigic.

1 Kaiwe ménjiguc Yesunénj ocmuñj téréyaiguc ic embac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyu hofac oo ic ionac kiwagina zéma héra acac kiwi ic ienenj qeriawac galenj iniguc hosuru hagic.

2 Hama yomuhuc zégic; Nénézéna ninni, gi haka imi némac qac buñaiguc meanzanj? Mérenénj qac buña imi géñec?

3 Zégic melemma zéyec; Ni acguc qesiqesi ménj qesiwa ini walac melenj néngicguc.

4 Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igucnec me baec ic ionarunec?

5 Zéyu ienenj enjaocnec eminimma zégic; Kurumenj igucnec zéwiñjiguc yomuhuc zémac; Imuhuc wañu némac niñ ic imi ménda ninzénjé migic?

6 Ic embac moczonj Yohaneac niñ Anutuac kua meme ic zéma ninzénjézu imuac doku naec haka imi ic ionarunec zéwiñjiguc ienenj hocnéñ nénérimu.

7 Imuhuc eminimma yomuhuc melemma zégic; Dimuarunec hayec imi nini ménda ninziñ.

8 Imuhuc zégic Yesunénj yomuhuc zéyec; Ni acguc néma qac buñaiguc ai imuhucya meanzua imi ménda énézémanj.

Ai miñina zéma soukiwa ai ic.

9 Imuhuc zéma ic embac séséc ac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ wainj ai mema ai ic tosara soukiwa ai memu

✧ 19:38: Leg 118:26 ✧ 19:46: Yes 56:7 * 19:46: Yer 7:11 Wañu ini imuhuc wañgic kowu nene ionac bañec ésécnec wanzac.

niḡac ac zikima ai buḡa qeénécmima baec méḡiguc kemma nalé horua kerec.

¹⁰ Nalé ducḡiyu waiḡ ai imuac héla bakia migic memac niḡac welenḡ qeḡe icya ai ic ionac muru mélimiyec. Waḡu ai ic eneḡ welenḡ qeḡe ic imi yéwéria qema eḡ mélimigic liliḡgéyec.

¹¹ Liliḡgéyu muḡuc welenḡ qeḡe méḡ mélimiyu ic imi imuhucyanec yéwéria qema gamu qeḡe wammima eḡ mélimigic liliḡgéyec.

¹² Liliḡgéyu muḡuc welenḡ qeḡe méḡ mélimiyu hatac haréwéc waḡec. Waḡu ai imi imuhucyanec qema séwiya mebirima séḡḡaḡeḡ nesigic keḡec.

¹³ Imuhuc waḡic waiḡ ai miḡinanéḡ yomuhuc zéma niḡec; Dimuhuc wammaḡ? Nuac naḡ sorocna yomi mélimanḡ. Ic yomi mia ehéihéi wammimu gezaḡ.

¹⁴ Waḡu ai ic ieneḡ ic imi hémma eḡacnec eminimma yomuhuc zégic; Ic yominéḡ mia kecma ai yomuac mératéc ic wammac imuac qehumuni iwac mératécya imi neḡaḡ mératécna wammac.

¹⁵ Imuhuc zéma nesimigic waiḡ ai imuac séḡḡaḡeḡiguc keḡu imuaru qegic humuyec. Waḡu waiḡ ai imuac miḡinanéḡ dimuhuc waḡ énécmimac me?

¹⁶ Inéḡ hama ai ic imi moczoḡ unuhumuma waiḡ ai imi ai ic méḡ énécmimac. Imuhuc zéyu ic embac ieneḡ nimma yomuhuc zégic; Haka imuhucya ménda hicḡiyu.

¹⁷ Yesunéḡ ic embac inicma yomuhuc zéyec; Imuhuc waḡu kiwi ooya yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ieneḡ hoc méḡ héḡara mema giligic keḡkeḡa iminéḡ ama waḡoḡaiguc ama imuac hoc oruha waḡec.*

¹⁸ Méḡnéḡ méḡ hoc imuac qahaiguc maḡeyu zéḡgédacmac. Waḡu hoc iminéḡ ic méḡac qahaiguc mamac imi qototoriyu toma ésécnec wandacmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic zéma hofac oo ic kiwa eneḡ ac imi eḡaḡ niḡac zéyec imi niḡasarima focdac késaḡiḡ zé waḡic, néḡ ic embac ionac

niḡac zénéḡgina hiriyu waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

²⁰ Imuac ieneḡ hosuraiguc galeḡ mema baec galeḡnéḡ galeḡgémac niḡac iwac méra bawaiguc Yesu opocbiḡ zéma kic galeḡ meme ic méli énécmigic kemma ac képésiraguc méḡ zéyu mihicḡiwiḡ zéma ic héla ésécnec ikocgina hoturuma galeḡ megic.

²¹ Imuhuc wamma qesimima zégic; Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi tanecginawac ménda héḡanzaḡ, waḡu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzaḡ.

²² Nini Kaisawac takis mimia imi hia wawaḡawac séc me qahac?

²³ Imuhuc zégic Yesunéḡ diwi qi-wiliḡgina imi niḡteḡicma yomuhuc zéyec;

²⁴ Soukiwa momacguc nézégic hémba, mérac irec ogic hezac? Zéyu zégic; Kaisawac.

²⁵ Zégic zéyec; Kaisawac buḡa imi Kaisawac mimu. Anutuac buḡa imi Anutuac haimimu.

²⁶ Imuhuc zéyu ieneḡ ic embac kicḡinaiguc iwac képésira méḡ mihicḡimuac séc qahac waḡec. Waḡu iwac ac bakia niḡac acgina qaiyu welicgéḡic.

Humuc igucnec qelima yacbiḡ.

²⁷ Sadukaio ic ieneḡ humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéma ninzéḡ géaḡic. Waḡu ionarunec tosranéḡ Yesuaru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic Mosenéḡ kiwi yomuhuc oma nénécmiyec; Ic méḡac daranéḡ embac mema qeli qahac kecma humuyu ic iminéḡ* iwac qawéra† imi mema merac ic méḡ mihicḡiyu darawac buḡa wammac.

²⁹ Waḡu ama areḡa méḡiguc dac muna 7 kecgic. Kecma walacḡinanéḡ embac méḡ mema qeli qahac kecma humuyec.

³⁰ Humuyu iwac andia zéma

³¹ andiawac andianéḡ embac imi meyec. Waḡu imuhucyanec wamma dac muna 7 imi moczoḡ qeligina qahac kecma humudacḡic.

³² Waḡu imuac andiaiguc embac imi acguc humuyec.

* 20:17: Leg 118:22 * 20:28: Munianéḡ. † 20:28: Embac malé.

³³ Imuac 7 imi moczoñ embac imi megic imuac yacyacwac naléiguc embac imi suggina igucnec mérac iniña wammac?

³⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ zéyec; Baecac hicñisai eneñ ic embac meamuanzu.

³⁵ Wañu ic embac ama baec hémbénaña hahayawac buñahéra zéma humumia suggina igucnec yacyawac buña qeénécmimia ieneñ imi ic embac ménda meamumu.

³⁶ Ieneñ imi yacyarawac buña wamma Anutuac nambérac wamma kua meme uña ésécnec kecmu imuac muñguc humumiac séc qahac.

³⁷ Mose acguc ic hésa waiyaguc imuac suruc oma Miñ Kewuninawac zéma Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc zéma humuc igucnec yacyac hezac imi nénézéyec.*

³⁸ Héña imi yomuhuc; Ic embac Anutuac muru keczu imi moczoñ kekecginaguc. Imuac niñ Anutu imi ic humumia ionac Anutu qahac, néñ ic embac kekecginaguc ionac Anutu kecanzac.

³⁹ Héna acac kiwi ic ionarunec tosanéñ yomuhuc zégic; Kiwi ic, ac zézan imi hélacnec!

⁴⁰ Wañu ieneñ iwawai méñac méñ muñguc qesimiwiñ zé niñyéwérigic.

⁴¹ Wañu Yesunéñ ionac yomuhuc énézéyec; Dimuhuc ic embac eneñ Kristoac niñac Dawidiac qeli zéanzu?

⁴² Legiciguc Dawidi eneyaoc yomuhuc zéyec; Miñ Kewunéñ nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyec;

⁴³ Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchécga hénagawac duandiaiguc qutulañgé énécmiwa guac héna titiya wammu.*

⁴⁴ Dawidinéñ Kristoac niñ Miñ Kewuna zéyec imuac dimuhuc iwac qelihéra wammac?

⁴⁵ Imuhuc zémaguc ic embac moczoñ nimma kecgic kicginaiguc Yesunéñ toho-toho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁶ Héna acac kiwi ic ionac niñ técgina nimma kecmu. Ieneñ imi maleku horua héima kenña wammu niñac wañanzu. Wañu nénnagémba sombeniguc yaizézé ac wañ énécmigic nimmu niñac wañanzu. Wañu tocgotocgo amaiguc zéma ségiségi

ariaciguc tatak eneñaiguc tacmu niñac wañanzu.

⁴⁷ Ieneñ embac malé ionac iwawai imi onagicma qécgéma ikocgina hoturu amuma zéwelecma ac horuanec zéanzu imuac niñ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méñac seseyawac ara zéyec.

¹ Yesunéñ kic hima héñu soukiwa sasala he énécmimia ieneñ hama sese sokociguc sesegina haigic hiñgarec.

² Wañu imuhucyanec embac malé maqeqeya méñnéñ hama soukiwa pésiha éréhéc haiyu hiñgaru héñec.

³ Hémma yomuhuc énézéyec; Hélacnec énézéwa niñgic, Embac malé maqeqeya yominéñ ic tosara onogicma kuney yanda haizac.

⁴ Tosia ieneñ imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu, néñ embac malé yominéñ mia kekecyawac komodia hemizac imi moczoñ mema hama haidaczac.

Ocmuñ téréyawac ara.

⁵ Ic tosanéñ ocmuñ téréya imi hémma baña howi howia kuney yanda hiabia imi zéma iwawai mezeric zerira Anutuac buñawac haigic imuac welicgéma zégic.

⁶ Wañu Yesunéñ nimma yomuhuc zéyec; Nalé méñ ducñiyu ocmuñ téréya hénzu imi moczoñ netec qetecgégic hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc zézan duña némac naléiguc haka imuhucya hicñimac? Wañu haka imuhucya hicñimañ zé néma séséc walac hicñiyu hémma niñtegcibñ?

⁸ Zégic zéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niñac técgina nimma kecmu. Ic sasalanéñ nuac qaciguc hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru hazac, imuhuc zému, néñ ménda tohomu.

⁹ Yaré me qeweloneñ yanda hicñizac zéma suruc zégic nimma zénéngina ménda hirimac. Haka imuhucya walac hicñimacac

hezac, néñ nalé tetcgia imi focdac ménda hamac.

¹⁰ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Baec yanda ménac ic embacnéñ baec yanda ménac ic embac ionac, héngalen ama areña yanda ménac ic embacnéñ héngalen ama areña yanda ménac ic embac ionac unuwij zéma yacmu.

¹¹ Baera baera nan yanda zéma nene béti yanda zéma hafi zepa warihaguc hicñimac. Wañu haka tosara zénén hirihiriya zéma séséc yanda kurumenjiguc hicñimac.

¹² Iwawai imi moczoñ ménda hicñiyunec nuac qacna niñac méraginanéñ énépésima yéwéri énécmima tocgotocgo amaiguc zéma hésa amaiguc onopocgic onagicma kemma ic kewu zéma baec galen ionac muru onopocgic nammu.

¹³ Wañu haka imi mia ninzén ninzénjina zéau énécmimu niñac hicñi énécmimac.

¹⁴ Imuac ini némac acnéñ nezicgé amuwij zéma ewa qeriginanéñ walac ménda niñareñgému.

¹⁵ Hénia imi mia neñ kuaginaiguc ac hai énécmima niñtegic qindegic mihicñi énécmiwa onac hazécgina moczoñ ac melen énécmima iniguc tualefic wammucac séc qahac wammac.

¹⁶ Wañu neñgoc manjogcina zéma dac munahécgina zéma sac kitichécgina zéma alahécgina ieneñ ini hazéc ionac méraginaiguc onopocgic onarunec tosara unuhumumu.

¹⁷ Wañu ic embac moczoñ ieneñ nuac qacna niñac hazéc wañ énécmimu.

¹⁸ Wañu onac oruc zucgina ménj ménda birimac.*

¹⁹ Wañu nanjselimanec kecma kekec uñagina memu.

Yerusalem kisi wawañawac ara.

²⁰ Wañu yaré ic ieneñ Yerusalem lelecgémigic hémmu imuaru ama areña yanda kisikiyoñ qemu imuac nalé imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

²¹ Nalé imuaru ic embac Yuda baeciguc kecanzu imi eneñ baec boñaguc néngacdacmu. Ic embac ama areña

yandaiguc kecanzu imi eneñ waima kemmu. Ama areñ komoraiguc kecanzu imi eneñ ama imuaru ménda keremmu.

²² Imi mia tasé kukuac naléya, imuac niñ ogic hezac imi moczoñ nalé imuaru hélaguc wandacmac.

²³ Nalé imuaru baeciguc qenzeñ manzeñ yanda hicñimac. Wañu ic embac yomi ionac muru Anutuac hazéc yanda hicñi énécmimac, imuac embac héri haihaiya zéma namu gumu énécmimu ionac muru yéwéri kuneñ yanda hicñi énécmimac.

²⁴ Imi sou zéranéñ unugic humumu. Wañu énépésima kemma baera baera séc onopocgic welen qeénécmimu. Wañu Yerusalem imi ic enia ieneñ tizizama kecgic ic enia ionac nalé zézéya imi wañuguc tecgédacmac.

Icac Naja hamac.

²⁵ Wañu kecma kaiwe, maso zéma ménisikilu imuaru séséc hicñimac. Wañu baeciguc imi ic enia ieneñ konduñac eneñ mamaya zéma imuac temboñanéñ qaru aurima sicsaoc wammu.

²⁶ Kurumenac kuhanéñ hirimac,† imuac niñ ic ieneñ iwawai baeciguc hicñimac imi walac niñtegicgic qiritic unumac.

²⁷ Nalé imuaru mia Icac Najañéñ kuha zéma edamuya yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.

²⁸ Haka imuhucyanéñ hénima hicñiyu onac añgén tiénécmimiawac nalé imi bec hosuru ducñizac imuac niñ yacma orucgina hima yacma nammu.

Fik icac séséc ac.

²⁹ Imuhuc zéma Yesunéñ séséc ac yomuhuc zéyec; Fik ic zéma ic hésa tosara hémmu.

³⁰ Imuac hawa bébélacgia bec éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec ducñizac imi niñtegicanzu.

³¹ Imuhucyanec haka imuhucya imuhucya hicñima keñu hémmuiguc Anutuac héngalen ama areña yanda imi hosuru hazac imi niñtegicmu.

³² Ni hélacnec énézéwa niñgic; Nalé yomuac hicñisai imi ménda qahac

* **21:18:** Hénia imi; Ewa goro ménda wammu. † **21:26:** Becnec ic embac eneñ ménisikilu imi uñaginaguc zéma ninzénjégic.

wanjicnec iwawai imi moczon hélaguc wandacmac.

³³ Baec kurumenj imi aulanjéma qahac wammac. Wanju nuac ackuazécna imi ménda qahac wammac.

³⁴ Ini enjaoc técgina nimma kecmu. Qahac wanju iwawaigina sicsaoc gilima doku seli nema kecgic kekecac ewa goronénj hélanzi énécmiyu ménda nimmanec kecgic nalé imi élanzanj nec haénécmimac.

³⁵ Nalé imi mia baec séc ic embac moczon yanda ionac muru bétac ésécnec ménda ninjicnec ha énépésimac.

³⁶ Imuac ini imi haka focdac hicji énécmimac moczon yanda imuarunec efi-fianec qizizinjéma kemma Icac Nanja iwac kiwaiguc nammucac séc nalé séc zéwelecma zenzenj qeli qeli kecmu.

³⁷ Wanju Yesunénj kaiwe séc ocmunj téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima sinjiya séc Oliwa baec bojaiguc emma kecajec.

³⁸ Imuhuc wanju ic embac moczon yanda ackuazécya nimbinj zé sinjunec focdac ocmunj téréyaiguc emma iwac muru haréanjic.

22

Yudanénj Yesu qehumuwinj zé ac sanja zéyec.

¹ Saménj yisya qahac imuac kendonj, qara ménj nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj zéanzu imi hosuru hayec.

² Hofac oo ic kiwa éréhécgina* zéma héna acac kiwi ic ienenj ic embac ionac zénéngina hiriyec imuac héna dimuhuciguc Yesu qewinj zéma emininjic.

³ Wanju Biria minjanénj tohotoho ic 12 ionarunec ménj qara Yuda Karioto iwac qeriaiguc hinjgarec.

⁴ Hinjaru Yudanénj hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmunj téréyawac awiawi ic ionac kiwa hécgina ionac muru kemma dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmanj zéma emininjic.

⁵ Wanju ienenj ségiségi wamma soukiwa mimu ninjac acgina zikigic.

⁶ Zikigic Yudanénj ewa momac wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu imuaru Yesu méraginaiguc opocmanj zé nalé hi-awac mambéc kerec.

Yesunénj tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

⁷ Wanju saménj yisya qahac imuac kendonj hayec. Hayu kendonj imuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj ninjac rama qemuac heyec.

⁸ Yesunénj Petero zéma Yohane méli érécmima yomuhuc érézéyec; Kemma nenjanj ninj nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjic newinj.

⁹ Zéyu qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambicac ninzanj?

¹⁰ Qesiyic zéyec; Ninzaoc, iri ama arenja yanda kerejic ic ménjénj kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu iguc ewagic amuma méndacmima kemma ama i emmac imuaru emmaoc.

¹¹ Emma ama minjina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéng guac yomuhuc zézac; Ni tohotoho ic hécná iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac nene newinj?

¹² Imuhuc zéyic inénj ama qeria kunenj yanda ménj qacyaiguc tatara imi lémbécma arengégic hezac imi érézéyu hémma imuaru ohaihai wammaoc.

¹³ Imuhuc zéyu ierenj waima kemma zéyec séc mihicjima nagu sacyaguc ogicogira kendonj imuac nene ohaihai wanjoc.

Minj Kewuac saménj téréya.

¹⁴ Nalé wanju Yesu imi imuaru emma nene newinj zé taru Yesuac Méliméli ic 12 ienenj i guc momacnec tacgic.

¹⁵ Tacgic Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ni qenzenj manzenj imi ménda mihicjimanec nagu sacyaguc ogicogirawac kendonj yomuac nene iniguc momacnec nemanj zé imuac ewa ewa wamma keré.

¹⁶ Zéwa ninjic; Ni nene yomi munjuc ménda nemanec nagu sacyaguc ogicogira imuac kendonj imi ou Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc hélaguc wammac.

* **22:2:** Ménj imi Roma ic kewunénj zéyu nanju, ménj imi hofac oo ic enenj hakagina méndacma sumbic néma kumugic najec.

17 Imuhuc zéma sokoc mema ewa hia ac zéma énézéyec; Sokoc yomi mema momacnec amuma negic.

18 Ni énézéwa niñgic; Degucmuacnec ni iwawai waiñ ic imuarunec hicñihicñiya imi muñguc ménda nemanec kecba Anutuac héngalen ama areña yanda imi hamac.

19 Imuhuc zéma muñguc saméñ mema ewa hia ac zéma méndemma énécmima yomuhuc énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac wai énécmimia, ini ni niñqeli némma haka yomi wammu.

20 Saméñ imi nemaguc imuac andiaiguc inéñ sokoc imi imuhucyanec mema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi sisipac ac qelia nuac sacnéñ memeya, onac qocgé énécmimia.

21 Wañu héngic, ni andé numac iwac méria imi niguc momacnec zae yomuac qahaiguc haiyu hezac.

22 Icac Naña imi héna zétecgéyec séc kemmac, néñ ni andé numac ic imi saecyaguc.

23 Imuhuc zéyu ieneñ eñaocnec qesiamugic; Mérénéñ haka imuhucya wammac?

Séwi eñeñac tualefic ac.

24 Ac imuhuc zéma sugina igucnec mérénéñ kunengina keczac zéma tualefic emigic.

25 Imuhuc wañgic Yesunéñ zéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneñ ic embac hécgina énépésima kewu wañ énécmianzu. Wañu ic tosara ai memeac qac buña ginagucnéñ siñginawac galengé énécmima eñañ méra énécmiawac ic zéamuazu.

26 Wañu ini imi imuhuc qahac. Kuneñ ginanéñ ai merac ésécnec kecmu. Galenginanéñ welen qeque ic ésécnec wamma kecmu.

27 Mérénéñ kuneñ wanzac? Tacma nene nezac imi me namma welen qeéncmizac imi? Tacma nezac iminéñ kuneñ wanzac. Néñ ni you suginaiguc nammanec welen qeéncmizua.

28 Ini imi ala batuc naléna imuaru nalé séc ménda wainemma niguc kecanzu.

29 Nuac Mañgocnanéñ héngalen ama areña yanda imi nuac muru wainéñec ésécnec ni imuhucyanec onac muru imi wai énécmizua.

30 Nuac héngalen ama areña yandaiguc kecma nuac zaeiguc lelecgéma tacma nene nema tatic edamuyaguc imuaru tacma Israelac kisic areñhéra 12 imi héngalen wañ énécmimu niñac imi onac wai énécmizua.

Yesuac tohotoho ichéra ieneñ manam batuciguc emmuac heyec.

31 Simon, Simon, Biria miñinanéñ padi gorosña ésécnec ini hitacgé énécmiman zé qesinéñzac.

32 Wañu ni guac niñ wamma guac ninzéñ ninzéña imi ménda sélécgémac niñac Anutu zéwelec mizua. Imuac ewaga melemma hawésémañ nalé imuaru guac ninzéñ ninzéñ dac munahéçga imi meseli énécmiwésémañ.

33 Imuhuc zéyu inéñ yomuhuc melemma zéyec; Miñ Kewuna, hésa ama zéma humuciguc kenna giguc momacnec kemman zé efizua.

34 Zéyu zéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc ménda qarunec gi niñnéñzan imi hatac haréwéc qaecgéwésémañ.

Soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma sou.

35 Imuhuc zéma yomuhuc énézéyec; Ni becneñ ini soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma héna usu qahac méli énécmiwa kenañgic. Wañu nalé imuaru iwawai mén niñac hocma météqététañ wañgic me qahac? Imuhuc qesiyu, Qahac! zégic.

36 Wañu degucmuacnec soukiwa gésé imi mema kemmu, gésé yanda imi momacnec, wañu sougina qahac imi eneñ malekugina haima soukiwaya mema sou boñ memu.†

37 Ni énézéwa niñgic, ac tosara nuac niñ ogic hezac imi naléya bec hama héizac imuac niñac mén yomuhuc ogic hezac imi nuac kekecnaiguc deguc héla héimacac hezac; Biria meme ic qétegina oloñgic imuaru i momacnec olommigic.

† 22:36: Soukiwa gésé, zéma gésé yanda zéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihicñiwu niñac késama kenña wañañgic. Yesunéñ yéwéri hahayawac técgina nimma kenña wammu niñac imuhuc ac wañ énécmiyec.

³⁸ Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc zégic; Miñ Kewunina, you sou éréhéc hezac. Imuhuc zégic, Yesunéñ, Imi hia, sécgézac, zéyec.

Yesu zéwelec ai meyec.

³⁹ Yesunéñ hiñgacma wañañec éséc nec oliwa ic boñaguc keñu tohotoho ichéra eneñ acguc méndacmigic.

⁴⁰ Imuaru kereñdacma inéñ yomuhuc énézéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niñac zéwelecmu.

⁴¹ Imuhuc zéma wai énécmima hoc gilic kembac imuac séc lakec zézé kemma simiñ héima zéwelerec.

⁴² Zéwelecmu yomuhuc zéyec; Mañgoc, guac ewa siñ hezaciguc, sokoc yomi nuagicna kemmac.‡ Wañu nuac siñna qahac, néñ guac siñga selimac.

⁴³ Imuhuc zéweleru kua meme uñanéñ kurumeñ igucnec iwac muru wininima meselimiyec.

⁴⁴ Yesunéñ qeri yéwéc kuneñ yanda mihicñima ewaya moczoñnec zéweleru néngécya imi sacnéñ baeciguc téngac téngac mazac tanec wañec.§

⁴⁵ Wañu inéñ zéwelec igucnec yacma tohotoho ichéra ionac muru kemma iniru ieneñ imi ewa biricgina niñac gaugina hegic.

⁴⁶ Wañu Yesunéñ énézéyec; Dimuhuc niñac gaugina hezu? Manambatuciguc ménda keremmu niñac yacma zéwelecmu.

Yesu késa dérécgéma wagicma kenjic.

⁴⁷ Imuhuc zémanec nañu ic tuñ méñ hagic. Wañu 12 ionac suggina igucnec méñ qara Yuda inéñ wéséginaguc walac walac hayu tosara méndacma hagic. Wañu Yudanéñ Yesu kiric nemimañ zé hosuru hayec.

⁴⁸ Hayu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Yuda, gi kiric nenémma andé nuzañ?

⁴⁹ Wañu tosara Yesuac maréñaguc néwéc néwéc nañgic imi eneñ néma haka hicñimac imi héñtegicma Yesu qesimigic; Miñ Kewunina nini sounéñ unuwiñ?

⁵⁰ Imuhuc zéma suggina igucnec méñnéñ hofac oo ic kiwa méñac weler

qege ic méñ sounéñ qema gezawa héiyaguc imi qeriru mayec.

⁵¹ Mayu Yesunéñ énézéyec; Waigic, haka imi muñguc ménda wammu. Imuhuc zéma gezawa mérianéñ osima mehiarumiyec.

⁵² Imuhuc wamma Yesunéñ hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuñ téreyawac awiawi ic ionac galeñgina zéma galeñ tosara eñeya késawiñ zé hagic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kaiñiliweñ ic méñac késaanzu éséc nec sou qarucginaguc hazu?

⁵³ Ni naléya naléya iniguc ocmuñ téreyaguc keré nalé imuaru ini méragina ménda suluma nosigic. Wañu deguc imi siñi tunumañac miñina zéma onac nalé wanzac.

Peteronéñ ménda ninzua zéma Yesu qaecgé miyec.

⁵⁴ Wañu ieneñ Yesu késama wagicma hofac oo ic eñeñawac amaiguc kereñgic. Wañu Peteronéñ lakec nec méndac énécmima keñec.

⁵⁵ Wañu ic embac eneñ sombeñ deminaguc imuac namuñaguc geric hagic zeyu lelecgéma tacgic Petero imuhucyanec sugginaiguc tarec.

⁵⁶ Taru weler qege embac serañ méñnéñ Peteronéñ geric bélaña hémma taru héñsosolima ézéyec; Ic yomi acguc i guc momacnec kecañec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Peteronéñ qaecgéma zéyec; Embac, ni ic imi ménda nimmizua.

⁵⁸ Nalé ménda horuyu ic méñnéñ ic imi hémma zéyec; Gi imi imuhucyanec tuñ imuarunec. Imuhuc zéyu Peteronéñ melemma zéyec; Ic ala, ni qahac!

⁵⁹ Wañu kaiwe kiwa momacguc éséc keñu, ic méñnéñ ewa éréhéc ménda wamma zéseliyec; Ic yomi Galilaia ic, imuac niñ yominéñ hélacnec i guc kecañec.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Peteronéñ yomuhuc zéyec; Ic ala, néma ac zézañ? Ni imi acga ménda niñacgézua. Imuhuc zémanec nañu nalé imuaru kuruc qarec.

‡ 22:42: Sokoc yomi qenzeñ manzeñac sokoc. § 22:44: Kemaña 43,44 imi kiwi méranéñ ooya tosaraiguc ménda hezac.

⁶¹ Qaru Yesunéh lilingéma hénu Peto imi Miñ Kewunéh, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac haréwéc qaecgé némbésémañ, zéma zéyec Miñ Kewuac ara imi niñqeliyec.

⁶² Wañu inéh sénganjeniguc hiñgacma siac howuc howuc siarec.

⁶³ Wañu galeñ mema kecgic ieneñ Yesu zédesimima qegic.

⁶⁴ Qema iwac kiwa osoma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tiliñ tiliñ ic keczañiguc mérénéñ guzac imi zéhicñina.

⁶⁵ Wañu imi sac qahac, ac tosara sasala zéma zébirimigic.

Qeriwac galeñ ieneñ Yesuac ara zégésima qesimigic.

⁶⁶ Ama gianjiyu ic embac ionac qeriwac galeñ, hofac oo ic kiwa éréhéc zéma héna acac kiwi ic ieneñ azoroma énézégic Yesu wagicma kaunsol ionac muru emma opocgic nañec.

⁶⁷ Nañu qesimima zégic; Gi Kristo wanzañiguc nénézéna ninni. Imuhuc zégic melemma zéyec; Zéwa ménda ninzégému.

⁶⁸ Wañu neñ qesiénécmiwa ini kileñ ménda melemma zému.

⁶⁹ Wañu degucmuacnec Icac Naña iminéñ Kuc miñina Anutuac héiyaiguc tacmac.

⁷⁰ Imuhuc zéyu moczoñ qesimima zégic; Imuhuc wañu gi imi Anutuac Naña? Zégic zéyec; Eneñ mia ni imi mia zézu.

⁷¹ Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc zégic; Némac niñ nini héipuc ac méñ niñac hochoc ai mewinñ? Nini neñaoc kuaya igucnec nindacziñ.

23

Ic kewu Pilatonéh Yesuac hénia nimmañ zé zégesi wammiyec.

¹ Imuhuc zéma ic embac moczoñ yacma Pilatoac muru Yesu wagicma keñgic.

² Kemma késpedesira zéhicñimima yomuhuc zégic; Nini ic yomi hénni, nonac ic embac ikoc wañ énécmima Kaisawac takis ménda miwiñ niñac qetali

nénécmima eñeya niñac ic kewu Kristo zéanzac.

³ Imuhuc zégic Pilatonéh Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu wanzañ? Imuhuc qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Geñgaoc zézañ.

⁴ Pilatonéh Hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma tuñ imi énézéyec; Ni hémba ic yomi késpedesira qahac wanzac.

⁵ Imuhuc zéyu tuñ ieneñ muñguc yanda seliseli wamma zégic; Inéh Yuda baec séc ac imi ku énécmima ic embac qerigina netuanzac. Imuhuc wamma Galilaia baeciguc hénuma hama hama you hazac.

Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru keñgic.

⁶ Imuhuc zégic nimma Pilatonéh Ic imi Galilaia ic me qahac imuac qesiniñec.

⁷ Qesinimma Yesu imi Herodeac héngaleñ baec igucnec imi niñasarima Herodeac* muru méliyec. Wañu nalé imuaru Herodenéh Yerusalem hama tarec.

⁸ Herodenéh iwac buña nimma nalé horua ic imi hémma haka baec icnéñ ménda memeya méñ meyu hémmañ zé ic imi mihicñimañ zé wañañec. Imuac niñ Yesu hémma ségiségi yanda wañec.

⁹ Wañu qesiqesi sasala wammiyec. Néñ Yesunéh ac méñ ménda melenmiyec.

¹⁰ Wañu hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneñ namma ac geriwaguc zéma acnéñ qatémigic.

¹¹ Herodenéh eñeya yaré ic iniguc Yesu memamima zédesi wammima maleku hiabia asac asaria hémmima Pilatoac muru melemma mélimiyu keñec.

¹² Herode zéma Pilato ieneñ becneç hazéc wañamuma ekac ekac kecañoc. Wañu nalé imuaru ai imuhuc nañgé amuma mema ala wañoc.

Yesu zétecgégic humucac buña wañec.

¹³ Wañu Pilatonéh ic embac ionac hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma galeñ hécgina zéma ic embac tocgé énécmiyec.

* 23:7: Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac naña.

14 Tocgo énécmima yomuhuc zéyec; Ini ic yomuac niñac ic embac qerigina ne-tuanzac zéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc qesinimma niñgésima kápésic méné ara imuac sécyá ménda mihicñizua.

15 Qahac téngén, Herode imuhucyanec ara nimma muñguc mélimiyu wagicma hagic. Ninzu haka inén wañec imi humucac sécyá qahac.

16 Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

17 (Kendonj séc hésa ic méné hulac énécmimacac heyec imuac mia imuhuc zéyec.)

18 Imuhuc zéyu tuñ enen momacnec qacma yomuhuc zégic; Ic imi qahac wammac. Wañu iwac tasia Baraba hulacmina nonac muru mayu.

19 Baraba imi becneç ama areña yanda imuaru gawamañ hazéc wammima yaré yanda mihicñigic imuac suraiguc ic méné humuyec imuac niñac késama hésa amaiguc haigic tarec.

20 Wañu Pilatonén Yesu hulacmimañ zéac muñguc énézéyec.

21 Wañu ienen qacmanec namma yomuhuc zégic; Ic héngena wéndaraiguc qena humuyu! Ic héngena wéndaraiguc qena humuyu!

22 Wañu Pilatonén muñguc yomuhuc zéyu hatac haréwéc wañec; Ic yomi néma kápésic wañec? Ni imi kápésic humucac sécyá méné ménda mihicñizua. Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

23 Imuhuc zéyu ienen muñguc yanda kucnec qacma ic héngena wéndaraiguc qemu niñac hinocgéma selianec welecma zéseligic.

24 Imuhuc wañgic Pilatonén zéqaqacfen acgina imi niñénécmimu niñac zétecgéyec.

25 Wañu ic embac ienen ic méné becneç ic embac hinocgé énécmima ac qeçetali wamma ic méné qehumuyu hésa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic imuac niñ Pilatonén ewa siñgina tohoma ic imi hulacmiyec.

Yesu ic héngena wéndaraiguc biriñnéñ qegic.

† 23:26: Kirene ic Simon.

26 Wañu Roma ic ienen Yesu wagicma kenjic. Kemma hénaiçuc ic méné qara Simon Kirene† imi ama areñ ménéneç haréyu mihicñima késama ic héngena wéndara huayaiguc haigic huama Yesu méndacma keñec.

27 Wañu ic embac tuñ yanda méndacma kenjic. Wañu sugginaiguc embac sasala ienen Yesuac niñac zésiaç wamma méndacma kenjic.

28 Wañu Yesunén ionac muru liliñgéma énézéyec; Yerusalemac bérachéra ini nuac niñ qahac, néné eñañ niñac zéma eñañ nambérac hécgina ionac niñac wamma siacmu.

29 Héngic, nalé biria hayu ic embac ienen yomuhuc zému; Embac héfiña zéma embac merac ménda memeya, merac namu ménda gumugumuya ienen efima ségiségi wammu.

30 Wañu nalé imuaru ic embac ienen baec boña hémma nonac qacninaiguc bacgéma mana zému. Wañu baec héngén héngena hémma mama nini hoturu nénécmina zému.

31 Ic hésa téngiñ téngiña nuac haka imuhucya wañ nénzuiguc ic hésa humumia onac imi haka ðimuhucya hicñimac?

32 Wañu nalé imuaru biria meme ic éréhéç humucac buña zétecgé érécmigic Yesuguc momacnec onagicma kenjic.

33 Wañu baec qara méné Orucsic imuaru keremma imuaru Yesu ic héngena wéndaraiguc biriñnéñ qema biria meme ic éréhéç imuhucyanec biriñnéñ urugic méné Yesuac héiyaiguc méné kanayaiguc nañoc.

34 Wañu Yesunén yomuhuc zéma zéwelereç; Mañgoc, ienen imi eñaoc néma haka wanzu imi ménda niñteçiczu imuac kápésicgina waina. Wañu téngiñ ic ienen sumbic néma Yesuac malekuya imi méndemma késagic.

35 Wañu ic embac ienen hémma nañgic. Wañu Yuda ic galengina ienen acguc imi Yesu zédesi wammima yomuhuc zégic; Ic imi ic tosara añañgic tiénécmiyec, wañu ic imi Anutuac buña qemimia Kristo wanzaciguc eñaçoc añañgic tiamuma mawacnec.

36 Wañu yaré ic ienen imuhucyanec kemma yomuhuc zédesimima wain howuraguc migic;

37 Gi Yuda ic ionac ic kewu keczanjiguc gi kekecgá anjén tima mana.

38 Wañu iwac orucya hanecgeña iguc ou kiwi mén yomuhuc oma qegic nanec; Yuda ic ionac ic kewu.

39 Wañu biria meme ic urugic nanoc iorarunec ménné yomuhuc zéma Yesu ac geriwaguc zémiyec; Gi Kristo qahac me? Geña zéma norac kekecnina imi anjén tinéncmina.

40 Wañu biria meme ménné qetalim-ima yomuhuc ac zémiyec; Gi imi humucac buña bakia séc momacguc imuhucya zétecgé géngic. Wañu Anutuac zénénga ménda hirizac?

41 Wañu niri imi haka wañic imuac bakia sécnira mezic, imuac sécgézac né yic yominé haka biria mén ménda wañec.

42 Inén imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héngalen ama areña yandaiguc kemma nidac imuhucya niñnébésémañ.

43 Imuhuc zéyu Yesuné yomuhuc melemma zéyec; Ni hélacnec gézéwa ninna, deguc gi niguc baec hafi zepaya qahac imuaru kemma kecbic.

44 Wañu kaiwe kiwa imi gau komoc wañec, né kaiwe imi siñi déngéyec. Wañu baec séc siñiné hoturumanec keru maria 3 kilok wañu tecgéyec.

45 Wañu ocmuñ téreya qeriaiguc maleku horua nanec imi namuña igucnec zuracgéyec.

46 Yesuné kucnec qacma yomuhuc zéyec; Mañgoc nuac uña guac méraguiguc haizua. Wañu imuhuc zéyu uña waimiyec.

47 Wañu yaré ic 100 ionac galengina iminé haka imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc zéyec; Ic yomi hélacnec ic solaña kerec.

48 Ic embac héipuc wamma hémbin zé hagic ienen imuhucyanec haka imuhuc hicñiyu hémma ewa biric wamma tétécgina qema lilingéma keñgic.

49 Ic tosara Yesuac niñéncmimia zéma embac tosara Galilaianec Yesu méndacma hagic imi momacnec lakecnec namma haka imi héndacgic.

Yesu kicsuanjiguc haigic.

50 Wañu luae ic solaña mén qara Yosefe kerec. Inén Yuda ic ionac ac gésigési ic kaunsol ionarunec.

51 (Wañu ic iminé Yesuac ara zégic nalé imuaru oaec ménda zééncmiyec.) Inén mia Yuda baec Arimataia ama areñ yanda imuac miñina. Wañu Anutuac héngalen ama areña yandawac mambéc kecañec.

52 Wañu inén Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc memañ zé welerec.

53 Wañu kemma qamora metecgéma maleku qara lineñ iminé osoma mema kemma baña kifaña ésé oraragic qamoc mén ménda haigic qelianec heyec imuaru haiyec.

54 Wañu nalé imi Neñgoc, Sabatawac zéréñqéréñ naléya, Wañu Sabata imi bec hénimañ zé wañec. §

55 Wañu embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc momacnec hagic ienen méndacma kemma kifaña imi zéma qamocya dimuhuc haiyec imi héngic.

56 Hémma lilingéma kemma haléc hémeña hiabia zéma iwawai hémeña hiabia imi mehahai wandacmaguc hena ac tohoma Sabatawac tac niñgic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

1 Sabata nalé tecgéyu ama siñima gianjiyu Sonda wañec. Wañu embac enéñ gianjiana igucgeñ séwi haléc hémeñaguc hiabia bec mutulañgégic heyec imi mema kic suañguc keñgic.

2 Kemma héngic hoc yanda imi kifaña igucnec qiliqililiñ géyawac heyec.

3 Heyu emma héngic Miñ Kewu Yesuac qamoc imi ménda heyu hocgic.

4 Hocma ewa goro wammanec nanjic. Wañu ninzu, ic éréhécnéñ maleku lalac edamuyaguc héima qéhéréñginaiguc élanzañnec nanjic iricgic.

‡ 23:50: Yosefe, Arimataia ama igucnec. Sondagie maria wañu tecgéanzac.

§ 23:54: Sabata imi Neñgociguc kaiwe hiñgacmañ zé wañu hénima

⁵ Iricma embac enej zénéngina hiriyu sicgé érécmima musugina baeciguc mema magic. Wañu ic éréhéc ierenj yomuhuc zéyoc; Némac niñ ic kekecyaguc imi ic humumia ionac sugginaiguc mihicñiwij zé wanžu?

⁶ Inéñ you qahac, néñ humuc igucnec meqelimiyu yaczac. Inéñ Galilaia baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc énézéyec imi niñyaccému.

⁷ Inéñ mia yomuhuc énézéyec; Icac Naña imi biria meme ic ionac méraginaiguc opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic ai meme haréwéc wañu kileñ muñguc yacmacac hezac.

⁸ Imuhuc zéyu ienenj Yesuac ackuazéc imi niñqeligic.

⁹ Niñqelima kicsuanj imi waima lilingéma kemma iwawai imi moczoñ Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara énézédacgic.

¹⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala Maria, Yoana, Yakoboac nenjocya Maria zéma embac tosara.

¹¹ Imuhuc zégic Yesuac Méliméli ic ienenj niñgic ac ewa sohoya ésécnec wañu ménda ninzénégic.

¹² Wañu Peteronéñ yacma kicsuanjiguc usuñnec kemma lolocgéma kifañajiguc kiwa hima héñu lineñ maleku sac heyec. Wañu iwawai hicñiyec imuac qerianéñ niñgumbi niñgunj wamma lilingéma keñec.

¹³ Wañu ninzu, tohotoho ic ionarunec éréhécnéñ Emmausi ama areñ komoraiguc kembicac zé keñoc. Wañu ama imi Yerusalemnec 11 kilomitawac séc.

¹⁴ Wañu ierenj imi haka hicñiyec imuac ac suruc imi moczoñ wammanec wamma keñoc.

¹⁵ Imuhuc ac suruc eminiñ wammanec keñic Yesunéñ hosucgiraiguc keñu momacnec keñgic.

¹⁶ Wañu kicgira imi ménda béréngéyu ménda héñtegiroc.

¹⁷ Wañu Yesunéñ yomuhuc qesiércmiyec; Iri héna kemma ekawu suruc zékeñ zéha wanzaoc imi némac surucyawac wanzaoc? Imuhuc zéyu ierenj

ewa biric kicic wamma nañoc.

¹⁸ Namma iorarunec ménj qara Keleopa inéñ melemma yomuhuc zéyec; Yerusalem kecma suraiguc haka hicñiyec imi ic enia gi momacguc sac ménda ninzanj?

¹⁹ Zéyu zéyec; Imi némac haka? Zéyu melemma zéyec; Nazarete ic Yesuac suruc mia, inéñ Anutuac kiwaiguc zéma ic embac ionac kicginaiguc kua meme ic kerec. Wañu zézéya zéma wawaña imi kuha yandaguc wañec.

²⁰ Neñañ hofac oo ic kiwa éréhécnina zéma galeñ hécnina ienenj humucac buña opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic humuyec.

²¹ Nini imi ic iminéñ Israel doenina menénécmimac niñac mambéc kerij. Imi sac qahac, haka imi hicñiyecac deguc ai meme haréwéc wanzac.

²² Wañu sucninaiguc embac tosara ienenj meauri nénécmigic. Ienenj siñunec yanda kicsuanjiguc keñgic.

²³ Kemma iwac qamora imi ménda mihicñjima hocma hama zégicnéñ; Kua meme uñanéñ hicñi énécmiyic iricgic.

²⁴ Imi sac qahac alahécnina tosananéñ kicsuanjiguc kemma embac enej zégic ésécnec heyu héngic, néñ Yesu ménda mihicñjigic.

²⁵ Imuhuc zéyic nimma Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ewagira qahac, qerigira makikia wañu iri Anutuac tilij tilij ic ionac zézéya imi ninzénégwic zé ewa qerigiranéñ éséñ éséñ wanzac.

²⁶ Kristonéñ eñeya edamuyaiguc keremmac niñ qenzenj manzenj imuhucya mihicñjmacac hezac imi iri ménda ninzaoc?

²⁷ Imuhuc zéma Moseac kiwi igucnec hénima Anutuac tilij tilij ic ionac kiwi moczoñ mema eñeya niñac kiwi téreyaiiguc ogic heyec imi moczoñ zéasari érécmiyec.

²⁸ Wañu ama areña imuac wamma keñoc imuaru kendaric Yesunéñ ama areña imi ogicma kemmanj zé wañec.

²⁹ Wañu ierenj seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe sima hiñgaru ama bec siñimanj zé wanzac imuac niriguc momacnec tachij. Imuhuc zéyic momacnec

tacbiñ zé iriguc eñec.

³⁰ Wañu ic iriguc momacnec nene nemañ zé tacma saméñ ménj mema ewa hia ac zéma mésémma érécmiyec.

³¹ Érécmiyu kicgira béréngéyu Yesu imi hénjtegiroc. Hénjtegicma hényic aulanjéyec.

³² Aulanjéyu ierenj yomuhuc zéyoc; Hénaiguc ackuazéc nérézéma kiwi téréya zéasari nérécmiyu ewa qerinjira zeyec.

³³ Imuhuc zéma nalé sosola qahac yacma munjuc Yerusalem lilingéma keñoc. Kemma iniric Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara iniguc tocgéma tackecgic.

³⁴ Tacma yomuhuc zégic; Imi hélacnec! Miñ Kewuninanénj qelima yacma Simon mihicñi miyec.

³⁵ Imuhuc zégic ic éréhéc ierenj hénaiguc iwawai hicñi érécmiyec imuac suruc zéma Yesu saméñ qésémma érécmiyu dimuhuc hénjtegiroc imuac suruc énézéyoc.

³⁶ Ienenj ac imi zémanec tacgic Yesu eñeyaoc sugcinaiguc hicñima namma zéyec; Onac muru luae hemac.

³⁷ Imuhuc zéyu ienenj aurigic zénéngina hiriyu uña ménj hénziñj zéma niñgic.

³⁸ Wañu Yesunénj énézéyec; Némac niñj zénéngina hiriyu, ewa qeriginanénj ewa éréhéc wanzu?

³⁹ Nuac mérana zéma hénana hémma néntegicgic. Méraginanénj ni nosinimma néngic, uña imi séwi busu zéma sira qahac, néñ ni iminaguc.

⁴⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma hénaya énézéyu héndacgic.

⁴¹ Hémma ségiségi kilenj yanda wañgic. Wañu ségiséginénj sécgé énécmiyu méngucnec ewa éréhéc wañgic. Imuhuc wañgic Yesunénj nene tosara taczac me qahac zéma qesiéncmiyec.

⁴² Imuhuc zéyu lambéc kembraña ménj zezeya momacguc migic.

⁴³ Wañu mima hémma nañgicnec kicgicnaiguc mema neyec.

⁴⁴ Nema toroqema yomuhuc zéyec; Ac yominénj mia ni iniguc keru nalé imuaru énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi zéma kua meme ic ionac kiwi zéma Legiciguc

nuac niñj ogic hezac imi moczoñj héla wammacac hezac.

⁴⁵ Imuhuc zéma ewa qerigina naguya auénécmima kiwi téréya ku énécmiyu niñjasarigic.

⁴⁶ Wañu inénj toroqema zéyec; Ménj imi yomuhuc ooyawac hezac; Imuhucyanec Kristonénj qenzenj manzenj nimma ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmacac hezac.

⁴⁷ Wañu Yesuac qaraiguc ewa qerigina melengic kápésicgina zuac énécmimac imuac buña suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hénima baera baera zésai énécmigic nimmu imi moczoñj ogic hezac.

⁴⁸ Wañu ini imi haka moczoñj yanda imuac héipuc ic wanzu.

⁴⁹ Héngic, ni Mañgocnanénj ac ziki énécmiyec imi* onac mélimañ. Imuac ini kuc yanda ounec mama hoturu énécmimac nalé sura imuac séc ama areña yanda yomuaru kecgic.

⁵⁰ Yesunénj énépésima Betania baeciguc kemma méria meyu enju mozoc ac énézéyec.

⁵¹ Mozoc ac zémanec nañu sugcina igucnec wagicma kurumeniguc eñec.

⁵² Wañu ienenj i mepésima ségiségi yanda wamma Yerusalem lilingéma keñgic.

⁵³ Kemma nalé séc ocmuñj téréyaiguc kecma Anutu mepésimigic.

* 24:49: Uña téréyawac imuhuc zéyec.

Yohane

Ackuazécyanéh séwi busuguc hicñiyec.

¹ Nalé Hénihéniaiguc ackuazéc iminéh kerec. Wañu ackuazéc iminéh Anutuguc kerec. Wañu ackuazéc iminéh Anutu.

² Inéh nalé hénihéniaiguc Anutuguc kerec.

³ Iwawai momac yanda imi iwarunec hicñidarec. Wañu iwawai hicñidarec imi moczoñ i qahaciguc méñ ménda hicñiyec.

⁴ Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Wañu kekec iminéh ic embac ionac asac mararañ kerec.

⁵ Wañu asac mararañ imi siñi qeriaiguc asarianzac. Wañu siñinéh ménda héñtegiyec.

⁶ Ic méñ Anutunéh méliyu iwarunec hayec. Iwac qara imi Yohane.

⁷ Inéh eñeya héipuc ac niñac ic momac yanda asac mararañ imi ninzéhégemu niñac asac mararañac héipucya wammañ zé héipuc ic wamma hayec.

⁸ I eñeya imi asac mararañ imi qahac. Wañu i asac mararañ imuac héipucya wammañ zé hayec.

⁹ Asac mararañ héla ic embac momac momac asari nénécmianzac imi baeciguc hamanecc kerec.

¹⁰ Wañu inéh baec kurumeñ yomuac qeriaiguc kerec. Wañu baec kurumeñ imi iwac murunec hicñiyec. Wañu baec ic ieneñ i ménda héñtegiyec.

¹¹ Inéh eñeyaoc medarec imuaru mayec. Wañu ic embachéra ieneñ i ménda héihéré wammigic.

¹² Néñ héihéré wammima ninzéhégic séc Anutuac nambérac wammu niñac qac buña énécmiyec.

¹³ Ic imuhucya imi ic sac busu igucnec qahac, séwiac siñ igucnec qahac, wañu ic méñac ewa siñ igucnec qahac, néñ Anutu arunec hicñigic.

¹⁴ Wañu ackuazéc imi mia séwi busuguc hicñima sucninaiguc kerec. Keru neñañ iwac edamuya imi hénni, Naña téñgéh momacguc kurumeñ Mañgocarunec hahaya

iwac tanec wañec. Wañu ewa hiawac buña zéma ac hélanéh iwac muru kuaya qema heyec.

¹⁵ Yohanenéh iwac héipucya wamma yomuhuc qacma zéauyec; Ic yomuac zéma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa becnecc kerec. Imuac niñ inéh ni nogiczac.

¹⁶⁻¹⁷ Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec, néñ ewa hiawac buña zéma ac héla imi Yesu Kristoac murunec hicñiyec imuac niñac neñañ momac yanda iwac ewa hia imi qauqaunec meyiñac meanziñ.

¹⁸ Anutu imi ic méñnéñ méñ ménda héñañec, néñ Anutu hicñi hicñiya momacguc Mañgocyawac qéhéréñaguc kecanzac iminéh i nénézéyu héñiñ.

¹⁹ Wañu Yohaneac, Gi méré zéma qesimimu niñ Yuda ic Yerusalem igucnec ieneñ hofac oo ic zéma Lewi ic méli énécmigic hagic inéh héipuc ac yomuhuc énézéyec;

²⁰ Ni Kristo qahac. Inéh imuhuc zéma ac ménda qaecgéma zéauyec.

²¹ Zéyu ieneñ qesimigic; Wañu gi némac ic, gi Elia me? Wañu melemma zéyec; Ni i qahac. Zéyu muñguc zégic; Gi Anutuac tilinñ tilinñ ic hamac zéyec* imi mia me? Zégic zéyec, Qahac.

²² Imuhuc zéyu muñguc qesimigic; Wañu gi méré? Méli nénécmigic hazinñ, imuac kemma ac bakia dimuhuc énézéwinñ? Gi geñga niñ dimuhuc zéanzañ?

²³ Zégic Yohanenéh yomuhuc zéyec; Ni imi Anutuac tilinñ tilinñ ic Yesaianéh zéyec ésécnec ic méñ baec kisiaiguc qacma Miñ Kewuac héna mindinñigic dindinña wañu zézac ewa hétéh imi mia.

²⁴ Wañu méli énécmigic hagic imi Fari-saio ic.

²⁵ Wañu ieneñ qesimima zégic; Gi Kristo qahac, Elia qahac, Anutuac tilinñ tilinñ ic imi qahac, wañu némac niñ ic doku naec énécmianzañ?

²⁶ Zégic Yohanenéh yomuhuc énézéyec; Ni dokunéh naec énécmianza. Wañu sugginaiguc ic méñ nañu ini ménda héñtegiycu.

* 1:21: Hén 18:15

27 Inéñ andénaiguc hama* keczac. Wañu ni mamaya imuhucyanéñ iwac héna usu hésaya lolacmañac séc qahac.

28 Wañu haka imi Yodan doku néwéc Yohanenéñ doku naec énécmima kerec, Betania ama areña imuaru hicñiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

29 Ama sinjima gianjiyu Yohanenéñ héñu Yesu iwac murugeñ hayu yomuhuc zéyec; Héñgic, Anutuac rama baec séc ic embac ionac kápésicgina metecgéma kenkeña imi erimi.

30 Iwac mia nimma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa becnecc kerec imuac niñ inéñ ni nogiczac.

31 Ni nenaoc i ménda niñyacgé miyi, wañu Israel ic ionac winiñginaiguc iwac kawéya qewa hémmuac niñ hama doku naec énécmianzua.

32 Wañu Yohanenéñ yomuhuc héipuc wamma zéyec; Ni Uña Téréya imi kembo nei tanec wamma kurumeñ igucnec mama iwac orucya hanecgeña iguc putitima nañu héñi.

33 Ni ménda niñyacgé miyi, néñ ni doku naec énécmimañ niñac méli néñec iminéñ yomuhuc nézéyec; Ic méñ orucya qahaiguc Uñanéñ mama nammac, ic iminéñ Uña Téréyanéñ naec énécmimac.

34 Ni imuac mia héñi, hémma Ic yomi Anutuac Naña zéma héipuc wammiyi.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

35 Ama sinjima gianjiyu, Yohanenéñ ai ic éréhéra iriguc muñguc baec imuarunec nañgic.

36 Wañu Yesu imuaru hama keñu, hémma yomuhuc zéyec; Héñgic, Anutuac rama erimi.

37 Zéyu merac éréhéra iereñ ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma keñoc.

38 Keñic Yesunéñ liliñgéma iriru méndacma hayic qesiérecmiyec; Iri némac niñ wanzaoc? Wañu iereñ zéyoc; Rabi, (Neñañ aciguc kiwi ic) gi dimuaru kecanzañ?

39 Zéyic, Hama héñic zéma érézéyec. Zéyu iereñ méndacma kemma ama kecanec imi hémma kaiwe imuaru momacnec tacgic maria 4 kilok wañec.

40 Ic éréhécc Yohaneac ac nimma Yesu méndaroc iorarunec ic méñac qara imi Anderea, Simon Peteroac munaya.

41 Inéñ walac dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri Mesia mihicñizic. (Mesia imi Hebiraioc ac, Girik aciguc Kristo†)

42 Imuhuc zéma wagiru Yesuaru keñoc. Wañu Yesunéñ hémma zéyec; Gi Simon, Yohaneac naña, kecma guac Kefa zégémmu. (Kefa imi Girik aciguc melemma zéni Petero.)‡

43 Ama sinjima gianjiyu, Yesu Galilaia baeciguc kemmañ zé wamma Filipino mihicñima ézéyec; Hama méndac némma.

44 Filipino imi Anderea zéma Petero iorac ama areña yanda Betsaida imuacnec.

45 Wañu Filiponéñ Natanael mihicñima yomuhuc ézéyec; Mosenéñ ic méñac héna aciguc oyec, wañu kua meme ic iereñ momacnec iwac ogic, ic imi mia nini mihicñizij. Imi Yesu, Yosefeac naña, Nazarete tañu igucnec.

46 Zéyu Natanael inéñ yomuhuc qesimiyec; Nazarete tañu igucnec iwawai hiabia méñ hia hicñimacac séc qahac. Zéyu Filiponéñ yomuhuc zéyec; Hama hémma.

47 Wañu Yesunéñ héñu Natanael iwac muru hama nañu yomuhuc ézéyec; Héñgic, ic yomi Israel ic héla, qeriaiguc ikoc méñ ménda hezac.

48 Imuhuc zéyu, Natanael inéñ qesimima zéyec; Dimuhuc niñnéñzañ? Wañu Yesunéñ zéyec, Filiponéñ ménda héihéré géñunec fik ic héniaiguc tackecna géñzua.

49 Zéyu Natanael inéñ yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, gi Anutuac Naña Israel ic nonac Ic kewu.

50 Zéyu, Yesunéñ zéyec; Fik ic héniaiguc tacna géñzua, imuhuc gézéwa ninzéñgé néñzañ? Kecma haka méréra ogicqogira kunéñ kunéñ hémbésémañ.

51 Imuhuc zéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa niñgic; Ini kurumeñ añgéyu

* 1:27: Héna imi hicñima keczac. Kembaña 30 imuac héñgic. † 1:41: Wañu neñañ neñañ aciguc Halécnéñ météré mimia. ‡ 1:42: Neñañ aciguc melemma zéni Zamanzij.

Anutuac kua meme unahéra ienenj Icac Nanawac muru ou kurumenj igucnec enenj mama wanjic inicmu.

2

Yesunéj zéyu dokunéj wainj wanjec.

¹ Ai meme haréwéc wanju Galilaia baec Kana ama arenjaiguc zammarénj ai meérécmiwinj zéma azorogic. Wanju Yesuac nenjocya imuaru momacnec kerec.

² Yesu zéma tohotoho ichéra acguc momacnec imuaru héihéré énécmigic.

³ Wanju wainj qahac wanju nenjocyanénj Yesu ézéma zéyec; Wainjina qahac wanzac.

⁴ Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Nenjoc, imi guac me nuac mazac qahac, naléna ménda hazacnec.

⁵ Wanju Yesuac nenjocyanénj ai merac yomuhuc énézéyec; Ac ménjac ménéj énézéyu tohoma wandacmu.

⁶ Wanju ama imuaru doku nomunj hocnéj memeya 6 tarec. Imi Yuda ic ienenj haka silicgina tohoma méragina zuacmu ninjac haigic tarec. Wanju doku nomunj imi hénéj banja 90 sécyá wanjec.*

⁷ Wanju Yesunéj ai merac yomuhuc énézéyec; Nomunj séc doku qocgégic kuagina qemac zéyu ienenj nomunj séc doku qocgégic kuaya qedarec.

⁸ Wanju Yesunéj Degucguc doku kitiwa hima aria galejaru mema kenjic zéma énézéyu mema kenjic.

⁹ Wanju aria galejnénj dokunéj wainj wanjec imi nema sinja nimma wainj imi dimuacnec hazac imi ménda ninjasariyec. Wanju ai merac doku mema hagic ienenj sac ninjic. Wanju aria galejnénj ic embac meyec i héihéré miyec.

¹⁰ Héihéré mima inénj yomuhuc ézéyec; Ic embac tosanénj walac wainj hiabia gumu énécmiyu nekegcic qerigina sicsaoc wanju andiaiguc wainj biria gumu énécmianzu. Wanju guaru imi wainj hiabia soroc imi anjénj tina heyu deguc gumu nénécmizanj.

¹¹ Yesu i Galilaia baec Kana ama arenjaiguc kiwi méréra walacgina imi wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ienenj hémma ninzénjémigic.

Yesunéj ocmunj téréya mesolanjyec.

¹² Imuac andiaiguc Yesunéj nenjoc muna zéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama arenja yandaiguc hinjacma imuaru ai meme éréhécdac kegcic.

¹³ Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma kenjena imuac kendonj hosuru ducniyu Yesunéj Yerusalem ekenjec.

¹⁴ Ekemma iniru ic embac ocmunj téréya deminj qeriaiguc rama, burumakao zéma kembo nei nénagémba wanjic. Wanju soukiwa meamu ic enenj tataciguc tackecgic.

¹⁵ Imuhuc wanjic Yesunéj lewakanj miziyu zikaya wanju iminénj rama zéma burumakao moczonj nesi énécmiyu hinjacdacgic. Wanju soukiwa amukegcic ionac soukiwagina imi héndénj qéndémma zaegina melenjic.

¹⁶ Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru nénjagcic. Manjocnawac ama ménda mebirigic nénagémba ama éséc wambac ninjac.

¹⁷ Wanju tohotoho ichéra i enenj kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi ninjeligic; Guac ama ninj wamba wésé polanjanénj zericznénzac.

¹⁸ Wanju Yuda ic ienenj yomuhuc melemma ézégic; Gi haka imuhucya wanzanj imuac némac asé kiwi méréra ménéj séha mena hémbinj?

¹⁹ Zégic Yesunéj melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricgic, ai meme haréwéciguc nenj mewa yacmac.

²⁰ Zéyu Yuda ic enenj yomuhuc zégic; Ama téréya yomi yawunj 46 kecma mizicgégic. Wanju genj ai meme haréwéciguc hia mena yacmac?

²¹ Wanju Yesunéj ocmunj téréya zéyec imi eneya séwiya ninj zéyec.

²² Kecma humuc igucnec meqelimiya yaru, tohotoho ichéra ienenj Yesuac ac imi ninjelima kiwi téréya zéma ara zéyec imi ninzénjégic.

²³ Yesu i nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonjic Yerusalem kecma kiwi

* 2:6: 100 lita zézéya.

méréra hénia hénia meyu ic sasalanén hémma iwac qara ninzégégic.

²⁴ Wañu Yesunéh ic inictegicdarec imuac niñ ionac muru ménda héiyec.

²⁵ Inéh ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi niñtegicdarec imuac ic méñac héniaaya nimmañ zé ic onac héipuc ac niñac ménda wañec.

3

Yesunéh Nikodemo ac kumiyec.

¹ Farisaio ic sugcinaiguc ic méñ kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galeñgina méñ.

² Inéh sinjiaiguc Yesuaru hama zéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic méñ Anutu arunec manec imi nini ninziñ. Némac niñ, séséc méréra hénia hénia meanzañ imi Anutu momacnec ménda kecbacnec ic méñnéñ imuhuc memacac séc qahac.

³ Yesunéh melemma zéyec; Ni ac héla gézéwa niñna, méñ ménda qelima hicñimaciguc imi Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi hia ménda hémmac.

⁴ Zéyu Nikodemonéh ézéyec; Ic méñnéñ ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hicñimac? Dimuhuciguc neñgocyawac héri qeriaiguc munçuc hiñgaru memac?

⁵ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec téñgéh gézéwa, méñ i doku zéma Uñaiguc qelia ménda hicñima Anutuac héñgaleñ ama areña yandaiguc hia ménda keremmac.

⁶ Séwiiguc hicñizac imi séwi, Uñaiguc hicñizac imi uña.

⁷ Ini kileñdac qelima hicñimu zézua imuac ménda auriwésémañ.

⁸ Luhucnéñ eneya siñawac keñha wañanzac. Urumeñac niñanzañ wañu dimuacnec hama dimuaru keñanzac imi ménda niñanzañ. Uña igucnec hicñizac imi imuhucyanec.

⁹ Zéyu Nikodemonéh ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hicñimac?

¹⁰ Zéyu Yesunéh ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnéñ iwawai imi ménda niñasarizañ?

¹¹ Ni hélacnec téñgéh gézéwa, nini iwawai niñanzañ imuac énézéma iwawai

héñanzañ imuac héipucya wañanzañ, néñ ini héipuc acnina imi kileñ ménda késaanzu.

¹² Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda ninzéh géanzuiguc kurumeñac iwawai énézémañiguc dimuhuc ninzéhégému?

¹³ Icac Naña kurumeñ igucnec mayec i qahac wañu ic méñnéñ méñ kurumeñiguc ménda enjecac enzac.

¹⁴ Mosenéh baec kisiaiguc mokoleñ sésécya iciguc hesañgéma meyaru nañec imuhucyanec Icac Naña meyacgic nammac.

¹⁵ Imi mia ninzéhégému ieneñ kekec hémbénaña memuac niñ imuhuc hicñimac.

¹⁶ Anutu i baec ic embac neñañ séha imuhuc goinina héima Naña momacguc téñgéh nénécmiyec. Imi mia méñ i ninzéhégézac inéh ménda humuma kekec hémbénaña memac niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁷ Anutunéh Naña ic neñañ késpedesicnina zétecgé nénécmimac niñac ménda méliyu mayec, néñ baec ic embac neñañ késpedesicnina igucnec añgéhñina timac niñac méliyu mayec.

¹⁸ Méñ Naña ninzéhégéanzac i késpedesicyaguc ménda zémimac. Wañu méñ i naña ménda ninzéhégéanzac iwac imi inéh Anutu naña momacguc téñgéh iwac qara ménda ninzéhégéanzac hénia imuac niñac késpedesicyaguc bec zémizac.

¹⁹ Asac mararañnéñ baec ic embac sugcinaiguc hazac, néñ wawañ memegina biria imuac niñac asac mararañ imuac mézétiti wamma siñiac wamma kecgic haka iminéh mia késpedesicyaguc zézéya imuac hénia wañzac.

²⁰ Méñ i haka biria wañanzac imi asac mararañ imuac mézétiti wamma wawañ memeya hicñiasariwac niñac asac mararañ imuac ménda haanzac.

²¹ Méñ i ac héla tohoanzac inéh wawañ memeya Anutuac qaraiguc wañanzac imi asariyu hémmu niñac asac mararañ imuac haanzac.

Doku naec ai ic Yohanenéh Yesuac héipucya wamma zéyec.

22 Wañu kecma Yesu zéma tohotoho ichéra ienen Yuda baeciguc kemma kecgic. Imuaru inén iniguc kecma ic embac doku naec énécmiyec.

23 Salim hosuru Aion baeciguc doku sasala heyu Yohane imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyu ic embac ienen toroqema hagic doku naec énécmiyec.

24 Imi mia Yohane hésa amaiguc ménda opocgic nalé imuaru hicñiyec.

25 Wañu Yuda ic méñnéñ Yohane tohotoho ichéra iniguc doku naec naec imuac haka niñac zéeminiñ wañgic.

26 Wañu merac ienen Yohanearu kemma yomuhuc ézégic; Kiwi ic gi Yodan nénéwécgeñaciguc kecna ic méñ giguc keru hénia ya zéasarima nénézénec. Wañu ninzañ, inén mia doku naec haka wañ énécmiyu ic embac moczoñ iwac muru kemmanec kenzu.

27 Zégic Yohanenén yomuhuc acgina melemma zéyec; Kuc buña imi kurumen igucnec ménda miyu ic méñnéñ memacac séc qahac.

28 Ni Kristo qahac, néñ méli néñu iwac miha mema hayi imuhuc énézéyi. Acna imuac ini eñacnec héipuc wammu.

29 Embac buña qeénécmimia imi eu buñayawac wanzac. Alaya méñ méra mizac inén iwac niñ mambéc wamma gezac qeqe wanzac. Wañu eu buñawac ewaya nimma ségiségi yanda wanzac. Imuac nuac ségiségi imi deguc sécgéma hezac.

30 Iwac buñanén yandi saima kemmac, néñ nuac buñanén héréma mamac.

31 Ounec mazac inén iwawai moczoñ onogicma eñeña keczac. Méñ i baecarunec hicñizac inén baecac buña ésécnec zéanzac. Wañu kurumen igucnec mazac inén iwawai moczoñ onogicma eñeña keczac.

32 Inén iwawai hémma niñañec imuac héipucya wamma zéanzac. Wañu ic ienen iwac héipuc ac ménda añgéh tianzu.

33-34 Anutunén méliyec inén Anutunén Uña imi qétéya qahac waimiyu Anutuac ackuazéc sac zéanzac. Mérénén méñ iwac héipuc ac añgéh tizac iminén Anutu imi héla wanzac imuac oaec zémizac.

35 Mañgoc imi Nañawac niñ wamma iwawai momac yanda imi iwac mériaiguc haidarec.

36 Méñ i Naña ninzéngezac i kecec hémbénaña mezac. Wañu méñ i Naña andé qezac imi kecec imi ménda mi-hicñimac. Wañu Anutuac qeri gericnéñ iwac qacyaguc hezac.

4

Yesunén Samaria embac méñac hénia ya zéauyec.

1 Tohotoho ichéra Yesunén énépésima doku naec énécmianzac imi Yohaneac tohotoho ichéra ionac zañgégina onogiczac zégic Farisaio ic ienen niñgic imi Yesunén niñasariyec.

2 Héla ténggéh imi Yesu eñeyaoc doku ménda naec énécmiyec, néñ iwac tohotoho ichéra ienen naec énécmigic.

3 Wañu Inén imuhuc niñasarima Yuda baec waima Galilaia baeciguc muñguc liliñgéma keñec.

4 Wañu Samaria baec hénia tima huanñen imuaru kemman zé niñec.

5 Kemma Samariawac ama areña yanda méñ qara Sika imuaru kereñec. Ama imi Yakopnéñ eñeya naña Yosefe baec waimiyec imuac hosuraiguc tarec.

6 Wañu imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu Yesunén hénia hakerec imuac niñ kucya qahac wañu baec doku hogocya imuac hosuraiguc mama tarec. Taru bec nalé imi gumpiti ésécnec wañec.

7-8 Wañu tohotoho ichéra ienen nene boña mewin zéma ama areña yandaiguc kemma ménda hagicnec Samaria embac méñnéñ doku himañ zé hayu Yesunén yomuhuc ézéyec; Gi doku hia gumu némbésémañ?

9 Wañu Yuda ic zéma Samaria icnéñ ménda ala wañamuma eñac eñac kecañgic imuac niñ embac inén yomuhuc zéyec; Gi Yuda icnéñ dimuhuc Samaria embac nuaru doku niñ qesinéñzañ?

10 Wañu Yesunén yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese zéma doku niñac gézézac iwac hénia momacnec niñtegitcañnec welec mina kecec hémbénañawac doku gémbacnec.

11 Zéyu embacnéj yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, gi doku hihiga qahac wañu doku hogocya imi hiñgac hiñgara imuac niñ kekec hémbénañawac doku imi dimuac-nec hiwésémañ?

12 Gi yandanina Yakop imi ogiczañ? Inéj doku hogocya yomi nénécmiyec. I eñeyaoc zéma nañhéra zéma ama yañhéra momacnec imuarunec hima nema ke-cañgic.

13 Zéyu Yesunéj ara melemma yomuhuc zéyec; Méjnéj doku yomi nemaciguc muñguc doku niñac wammac.

14 Wañu méjnéj doku méj neñ miwa nemaciguc tetecgia qahac doku niñ ménda wammac. Wañu doku iminéj iwac qer-aiguc nalé tetecgia qahac éréma hemimac.

15 Zéyu embacnéj ézéyec; Doku imuhucya nénna nema doku niñac muñguc ménda wammañ. Wañu doku himañ zé yomuaru muñguc ménda hamañ.

16 Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Kemma guac euga wagicna hamaoc.

17 Embac imi ara melemma Euna qahac imuhuc ézéyec. Wañu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Euna qahac zézañ imi hélacnec.

18 Gi ic tosara bec mema waidacnec. Wañu ic méj degucmi mema keczañ imi guac euga qahac, imuac niñ ac zézañ imi hélacnec.

19 Zéyu embac iminéj zéyec; Miñ Kewu, gi imi Anutuac tiliñ tiliñ ic méj imi ni niñasarizua.

20 Yanda hécnina ienej boña yomuac qahaiguc Anutu mepésigic. Wañu Yuda ic ienej yomuhuc zéselianzu; Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi Yerusalem iguc hezac.

21 Zéyu Yesunéj ézéyec, Embac zéwa ninzégéna. Nalé méj hayu baec boña youmi me Yerusalem qahac, néj baec tosaraiguc Mañgocac mepé qepési wammu.

22 Ini iwawai ménda ninzu imuac mepésianzu. Wañu késpedesic igucnec añgég titi imi Yuda ic nonarunec. Imuac niñ nini iwawai niñasariziñ imuac mepésianziñ.

23 Nalé méj hamac imi mia deguc, imuaru mepé qepési ic héla ienej Uña Téréya zéma ac hélanéjnec Mañgoc

mepésimu. Mañgocnéj imuhuc mepési mianzu ionac niñac kic hihi wañanzac imuac mia imuhuc zézua.

24 Anutu imi Uña, imuac i mepésianzu ienej uña zéma ac hélanéjnec mepésimu.

25 Zéyu embacnéj ézéyec; Mesia, Kristo zéanzu, iminéj hamac imi ni ninzua. Inéj hama iwawai moczoñ zéasari nénécmimac.

26 Wañu Yesunéj ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ienej ama areña igucnec lilingéma hagic.

27 Imuhuc zéma keru tohotoho ichéra ienej lilingéma hagic. Hama Yesunéj embac méjguc ac wañu hémma welicgégic. Wañu némac iwawai niñ wanzañ me némac hénia niñac i guc ac zézañ zéma méjnéj hia ménda qesimiyec.

28 Wañu embac iminéj yacma doku nomuña waima ama areña yandaiguc lilingéma kemma yomuhuc énézéyec.

29 Hagic! Hama ic méj haka ni meanji imi moczoñ zédaczac imi héngic. Iminéj Kristo wanzac me deic?

30 Zéyu ienej ama areña yanda waima Yesuaru hagic.

31 Suraiguc tohotoho ichéra enej yomuhuc zéma welecmigic; Kiwi ic, nene nena.

32 Wañu inéj yomuhuc énézéyec; Nene méj ini ménda ninzu imi henénzac.

33 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienej eñaocnec zégic; Ic méjnéj nene méj mehama mizac me?

34 Wañu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Mélinéjnec iwac ewa siña tohoma iwac aiya metecgémañ iminéj nenena wanzac.

35 Eñaoc maso 4 tecgéyu nene héla hicñimac imuhuc ménda zéanzu? Kicgina hima ai sasala imi héngic bec qaoc qaoc wañu memeyawac séc wanzac.

36 Metocgotocgo miñinanéj ai héla metocgoanzac imi boñaya bec késama ai héla imi mutulanjéma kekec hémbénañaguc onopoczac. Imuhuc wañu himichimic ic zéma tocgotocgo ic imi momacnec ségiségi wammu.

37 Imuac niñ, Méjnéj himiru méjnéj mema tocgézac, zéanzu ac iminéj héla wanzac.

³⁸ Neñ eñaoc ai yanda ménda megic imuac ai héla imi memu niñac méli énécmizua. Ini méñnéñ ai mema qenzen manzenñ niñgic imuaru toroqema héla mema tocgézu.

Samaria ic sasala Yesu ninzénégic.

³⁹ Wañu embac iminéñ ic imi haka ni wañañi imi moczon zédaczac imuhuc zéyu Samaria ama areña yanda igucnec ic sasala ieneñ Yesu ninzénégic.

⁴⁰ Imuac niñ Samaria ic ieneñ Yesuaru kemma iniguc kecmac niñac welecmigic inéñ kaiwe éréhéc i iniguc kerec.

⁴¹ Wañu iwac ackuazéc niñac ic embac sasalanéñ ninzénñ ninzénñ ic wañgic.

⁴² Wañu ieneñ embac yomuhuc ézégic; Deguc imi nini guac suruc niñac sac qahac, néñ neñaoc ackuazéc kuaya igucnec nimma ninzénégizñ. Hélañec! Inéñ Kristo, baec séc ic neñañ angéñ titi ic wanzac.

Yesunéñ baec galeñ eñeñawac naña mén mehiaruyec.

⁴³ Kaiwe éréhéc tecgéyu inéñ Galilaia baeciguc keñec.

⁴⁴ Kemma Yesu eñeñaoc yomuhuc zéauyec; Anutuac tilinñ tilinñ ic mén eñeña ama baeciguc keru ménda mepési mianzu.

⁴⁵ Wañu Galilaia ic imi eneñ becñec nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoniguc Yerusalem momacñec kemma Yesunéñ ai meyec imi moczon héngic imuac niñac inéñ Galilaia baeciguc hayu héihéré migic.

⁴⁶ Wañu inéñ muñguc Galilaia baec Kana ama areñaiguc keñec. Baec imuaru becñec doku melenju wainñ wañec. Wañu ama imuaru baec galeñ eñeña mén kerec. Wañu iwac naña mén hafi kiyu Kafanaum ama areña yandaiguc hekerec.

⁴⁷ Merac imi humumañ zé wañec imuac niñ ic imi Yesu lilingéma Yuda baec igucnec Galilaia hazac imuhuc zégic nimma iwaru kemma hama naña mehiarumac niñac welecmiyec.

⁴⁸ Wañu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Ini séséc méréc méréra zéma kic méréc méréra ménda hémmuiguc kilenñdac ménda ninzénégému.

⁴⁹ Wañu baec galeñ eñeñanéñ zéyec. Miñ Kewu naña ménda humuyunec focdac mama hawéséna.

⁵⁰ Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Kenna, naña imi hiaruzac. Wañu ic imi ac Yesunéñ zéyec imi ninzénégema waima keñec.

⁵¹ Mekemma keru welen qeqehéra hama henaiguc mihicñima yomuhuc ézéma zégic; Naña imi hiaruma keczac.

⁵² Wañu néma naléiguc hiaruyec imuac qesi énécmiyu, Orañ kaiwe kiwa momacguc wañu hafi geriwa imi békéyec zéma ézégic.

⁵³ Wañu mañgoc imi nalé imuaru Yesunéñ mélimima, Naña imi hiaruzac zéyec imi niñasarima eñeña zéma taséhéra momacñec Yesu ninzénégic.

⁵⁴ Yesunéñ Yudanec Galilaia lilingéma hama kiwi méréra imi meyu hatac éréhéc wañec.

5

Betsaida zékéñiguc Yesunéñ ic mén mehiaruyec.

¹ Andiaiguc Yuda ic onac kendon mén ducñiyu Yesunéñ Yerusalem ekeñec.

² Wañu Yerusalemiguc nagu mén nañec, qara imi Rama nagu, wañu imuac hosuraiguc zékéñ mén heyu Hebiraio aciguc Bezada zéañgic. Wañu zékéñ imuac giñgñaiguc hali méra mén lelecgéma tacgic.

³ Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala; kic hilic, ic hena méragina biria zéma ic puriña eneñ heañgic.

⁴ (Ménda hezac.)

⁵ Wañu ic mén sugginaiguc heyec imi puriñ keru yawuñ 38 wañec.

⁶ Wañu Yesunéñ ic hekerec imi hémma nalé horua heañec imi niñyacgéma qesimiyec; Gi hiarumañac zé wanzañ?

⁷ Zéyu hafi ic iminéñ melemma zéyec; Kuneñ, doku temboña yaru nalé imuaru ic mén ménda nañgé nenzac. Imuac niñac nenaoc hiñgacmañ zéwa méñnéñ nogicma walac hiñgacanzac.

⁸ Zéyu Yesunéñ ézéyec, Yacna! yacma hehega mema kenna.

9 Zéyu hafiya nalé imuarunec hiaruyu inén heheya mema keñec.

Wañu nalé imi mia Sabata.

10 Imuac niñ Yuda ic eneñ ic hiaruyec iwac yomuhuc ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema kenñañ imi héna ac logilogiya.

11 Wañu inén yomuhuc melemma énézéyec; Mehiaru néñzac inén hehega mema kenna imuhuc nézézac.

12 Zéyu qesimigic; Mérénén hehega mema kenna zéma gézézac?

13 Wañu ic sasala kecgic suginaiguc Yesu bec waima keñu ic hiaruyec inén hocma mérénén imi mia zéma nimma nimbipiyec.

14 Imuac andiaiguc Yesunén ocmuñ téreyaiguc ic imi mihicñima ézéyec, Ninñañ, gi séwiga hiaruzac. Képésic ménda wambésémang, kecma iwawai biria ogicqogira méñnéñ hicñigémbac niñac.

15 Wañu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ic mehiaru néñzac iwac qara imi Yesu.

16 Yesunén Sabataiguc ai imuhucya imuhucya meanec imuac niñ Yuda ic ieneñ hazéc wammigic.

17 Wañu Yesunén yomuhuc énézéyec; Mañgocna imi nalé séc ai meyu érékecma deguc. Wañu ni acguc imuhucyanec ai mekeczua.

18 Yesunén Sabata héna ac logima Anutuac niñ Mañgocna zéma iwac séciguc wañec, imuac niñ Yuda ic ieneñ muñguc méñgucnec qehumuwiñ zé wañgic.

19 Imuhuc wañgic Yesunén ac bakia yomuhuc énézéyec; Ni ac hélacnec énézézua, némac iwawai Mañgocnéñ meanzac imuac séc Nañanéñ imuhucyanec meanzac. Imuac niñ Nañá imi eñeyaoc ai méñ ménda meanzac. Mañgocnéñ meyu hémma imi sac meanzac.

20 Mañgoc imi Nañá héñsorocanzac. Imuac niñ aiya meanzac imi moczoñ ézéyu héñanzac. Anutunén kiwi méréra sasala mema Nañá ézéyu hémmac, wañu kiwi iminéñ iwawai héñanzu imi ogicdaru ini hémma aurimu.

21 Mañgoc imi ic humumia meqeli énécmima kekec énécmianzac. Imuhucyanec Nañá imi ic méñac ewa hia nimma kekec imi mimañ zé hia mimac.

22 Mañgoc imi ic méñ ménda gésianzac. Wañu imuac ai imi moczoñ Nañá midarec.

23 Imi mia ic embac moczoñ Mañgoc ehéihéi wammianzu imuhucyanec Nañá imi ehéihéi wammimu niñac imuhuc wammiyec. Méñnéñ Nañá ehéihéi ménda wammianzac iminéñ Mañgoc i méliyec imi ehéihéi ménda wammianzac.

24 Ni hélacnec ténggén énézézua, méñnéñ acna nimma méli néñec i ninzégégzac iminéñ bec kekec hémbénañ mezac. Wañu kápésiraguc ménda zémimac. Inén bec humuc igucnec qericma kekeciguc kerenzac.

25 Hélacnec ténggén énézézua, nalé méñ hamaneñ hazac wañu imi mia deguc. Imuaru humumia ieneñ Anutuac Nañawac ewaya nimmu. Wañu nimma tohomu imi eneñ moczoñ qelima kecmu.

26 Mañgoc eñeya muru kekec hezac, wañu inén Nañá kekec imi miyu iwac muru imuhucyanec hemizac.

27 Wañu inén Icac Nañá keczac, imuac niñ ic gési énécmimiawac qac buñá miyec.

28 Ac yomuac ménda aurimu. Nalé méñ ducñiyu kicsuañguc heanzu ieneñ moczoñ iwac ewaya nimmu.

29 Nimma haka hiabia wañañgic ieneñ kekecyaguc yacyarawac yacma érégic, haka biria wañañgic ieneñ zégési énécmimiawac yacma érému.

30 Ni nenanec iwawai méñ hia ménda memañ. Gezacnanén niñanzua séciguc zégési énécmianzua. Nenac ewa siñ niñac qahac, néñ méli néñec iwac ewa siñ méndacma wañanzua. Imuac niñ nuac gésigési ac imi solañá wañanzac.

Yesuac héniaya.

31 Ni nenaoc nuac héipuc ac zéwa héipuc acna imi héla qahac wammac.

32 Héicpuc ic méñ keczac imi mia nuac niñ wamma héipuc acna zézac. Wañu iwac héipuc ac imi héla wanzac imi niñzua.

33 Ini Yohaneac muru ic tosara méli énécmigic keñgic inén ac hélawac héipuc wamma énézéyec.

34 Wañu ic méjarunec nuac héipuc ac memañac zéma ménda zézua. Wañu ini kekec hémbénaña memu niñac imuhuc énézézua.

35 Yohane imi kifa wamma zema asari énécmiyu ini nalé hotoña iwac asahaiguc ewa hia nimma kecgic.

36 Wañu nuaru héipuc ac méné Yohaneac héipuc ac ogicogira henénzac. Mañgocnanéñ néñu metecgéman zéma ai meanzua iminéñ Mañgocnéñ méli néñec imi héipuc wañ nénzac.

37 Wañu méli néñec Mañgoc i eñeyaoc mia nuac héipuc wañ nénzac. Wañu ini ewaya zéma tanera komoradac méné ménda hémma niñgic.

38 Ini méliyu hayec i ménda ninzénngézu imuac niñac iwac ackuazéc imi qeriginaiguc hia ménda haigic heanzac.

39 Ini kiwi téréya igucnec kekec hémbénaña meanziñ imuhuc nimma kiwi téréya imi oloñ nimma kuamuanzu. Wañu kiwi iminéñ mia nuac héipucna wañ nénzac.

40 Wañu kekec hémbénaña késamu niñ nuac muru hawiñ niñac ménda wanzu.

41 Ni ic ieneñ mepési némmu niñ ménda wañanzua.

42 Wañu qeriginaiguc Anutuac siña ménda heanzac imi ni ninzua.

43 Ni Mañgocnawac qaraiguc hazua wañu ini ménda héihéré néñgic. Wañu ic méñnéñ eñeya qaraiguc hamaciguc imi ini kilendac héihéré mimu.

44 Ini enaocnec mepési amuanzu. Wañu Anutunéñ hiabia zéénécmiyu nimmu niñac ménda wañanzu. Imuac niñ dimuhuc ni ninzénngé némmu?

45 Wañu nuac niñ inéñ Mañgocac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc ménda zému. Ewa qerigina haimianzu Mose inéñ mia aciguc ini onopocanzac.

46 Wañu Mosenéñ kiwi oyec imi nuac oyec. Imuac niñ ini Mose ninzénngé miwunec imi ni ninzénngé némbunec.

47 Wañu ac kiwi inéñ oyec imi ménda ninzénngézu imuac niñ acna zézua imi dimuhuc ninzénngému?

6

Yesunéñ ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

1 Nalé imuac andiaiguc Yesunéñ Galilaia kondun, qara méné Tiberia kondun imi qericma néwécgeñ kereñec.

2 Wañu hafi ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia hénia meyu héñangic imuac niñ ic embac sasalanéñ méndac migic.

3 Wañu Yesunéñ baec boñaiguc emma tohotoho ichéra iniguc tacgic.

4 Wañu nalé imuaru Yuda ic onac kendonéñ méné nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendonéñ hosuru hayec.

5 Wañu Yesunéñ kiwa hima héñu ic embac sasala iwac muru éréma kecgic Filipoac qesimiyec; Nene dimuacnec boña mema ic tun yanda imi gumu énécmi nenu?

6 Wañu Yesunéñ eñeyaoc némac haka memac imi niñasarima i batucgéman zé imuhuc qesimiyec.

7 Zéyu Filiponéñ melemma zéyec; Ai ic méñac maso 8 imuac ai boñawac* sécya saméñ boña mewinñec imi komoc komoc nemuac séc qahac wambacnec.

8 Zéyu tohotoho ichéra suggina igucnec méné Simon Peteroac munaya Andereanéñ yomuhuc zéyec;

9 Merac komoc méné youmi imi neneyaguc iwaru bali saméñ méra méné zéma lambéc éréhéc hemizac, Wañu imuhucyanéñ tun yanda imi onac dimuhuc sécgé énécmimac?

10 Zéyu Yesunéñ zéyec; Énézégic tacmu. Wañu imuaru luluc sasala heyu tacgic ic zañgégina 5,000 imuhuc éséc wañec.

11 Wañu Yesunéñ saméñ imi mema ewa hia ac ézémaguc méndemma ic tacgic sécgina énécmiyec. Wañu lambéc imuhucyanec wamma énécmiyec.

12 Negic sécgé énécmiyu inéñ tohotoho ichéra énézéyec; Nene tosara waigic taczac imi moczon tocgému, komora méné ménda waimu.

13 Zéyu bali saméñ méra méné imi negic bororoña taru tocgégic sasac 12 kuaya qeqeya wandarec.

14 Wañu ic embac ieneñ asé kiwi méréra imi hémma yomuhuc zégic; Hélacnec ic

* 6:7: Girik aciguc 200 Denarion.

yomi Anutuac tilin tilin ic baeciguc hamac zégic imi mia.

¹⁵ Wañu Yesunéh ic ieneñ hama wag-icma seliseli wamma eñañ ic kewug-ina kumuwiñ zé wañgic inictegicma wai énécmima eñeyanec boña méniguc muñguc eñec.

Yesunéh kondur qahaiguc tima keñec.

¹⁶ Ama mari wañu tohotoho ichéra kondur giñgiñgic hñgacgic.

¹⁷ Hñgacma imuacnec kondur néwécgeñ Kafanaum ama areña yandaiguc kembin zéma zéiciguc eñgic ama siñiyec. Wañu Yesunéh ionac muru ménda hayunec eñacnec keñgic.

¹⁸ Wañu luhuc yandanéh qeyu kondur temboña yarec.

¹⁹ Yaru 5 me 6 kilomita puli qema keñgic Yesunéh doku qahaiguc tima tima zéic hosuraiguc hayu héngic zénéngina hiriyec.

²⁰ Wañu Inéh énézéyec; Ni mia, zénéngina ménda hirimac.

²¹ Zéyu ieneñ ewa hia nimma zéiciguc wagicbiñ zégic, zéicnéñ baec kembin zé wañgic imuaru bec kendarec.

²² Ama gianyiu ic embac sasala néwécgeñ kondur giñgiñgic nañgic ieneñ yomuhuc niñsarigic; Orañ mariya zéic tosara qahac, néñ momacguc sac keru Yesunéh tohotoho ichéra iniguc zéiciguc ménda eñunec eñacnec emma keñgic.

²³ (Wañu Yesu ewa hiawac ac zéma saméh gumu énécmiyu negic imuac hosuraiguc Tiberianec zéic tosara hagic.)

²⁴ Wañu imuaru Yesu me tohotoho ichéra ieneñ ménda tacgic imi niñsarima Yesu hochin zéma zéiciguc emma Kafanaum amaiguc keñgic.

²⁵ Wañu ieneñ kondur néwéciguc Yesu mihicñima yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc you hazañ?

²⁶ Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Hélacnec téngéñ énézézua, ini nuac niñ wañanzu imi asé kiwi méréra wamba héngic imuac niñ qahac, néñ nene gumu énécmiwa negic sécgé énécmiyec imuac niñ nuac hochoc ai mezu.

²⁷ Nene houanzac imuac aiya ménda memu. Wañu kekec hémbénañawac nene imuac aiya memu. Anutu Mañgocnéñ niñu sécgéyu Icac Naña iwac mia eñeya qara oyu hezac imuac niñac kekec hémbénañawac nene imuhucya imi Icac Nañanéñ énécmimac.

²⁸ Imuhuc zéyu ieneñ qesimigic, Anutuac aiya mewin zéma némac ai mewin?

²⁹ Zégic zéyec; Anutunéh méli miyu hayec iwac ninzégému iminéñ Anutuac ai wanzac.

³⁰ Zéyu yomuhuc qesimigic; Némac asé kiwi méréra mén mena hémma gi ninzégé gémbinac hezac me? Gi némac ai meanzañ?

³¹ Mosenéh† kurumeñ igucnec saméh gumu énécmiyu negic* imuhuc ogic hezac imuhucyanec neñañ Yanda hécninanéh baec kisiaiguc saméh qara mana imi negic.

³² Zégic Yesunéh énézéyec; Hélacnec téngéñ zézua, kurumeñ igucnec saméh gumu énécmiyec imi Mose qahac, wañu kurumeñ igucnec saméh héla gumu énécmianzac imi nuac Mañgocna imi mia.

³³ Imi mia ic kurumeñ igucnec hama baec séc ic embac kekec énécmianzac inéh mia Anutuac saméh wanzac imuac niñac imuhuc zézua.

³⁴ Zéyu ieneñ zégic, Miñ Kewu, saméh imi nalé séc gumu nénécmiwa.

³⁵ Zégic zéyec; Ni kekecac saméh. Mén nuaru hamac inéh saméh niñ ménda humumac. Wañu mén ni ninzégé nénzac inéh doku niñ ménda humumac.

³⁶ Wañu ni yomuhuc énézéyi; Ini néñanzu wañu ménda ninzégé néñanzu.

³⁷ Wañu ic embac Mañgocnéñ néñec ieneñ moczoñ nuaru hadacmu. Wañu ménnéñ mén nuaru hamac imi ni méndagucnec nesimiwa kemmac.

³⁸ Imi mia Kurumeñ igucnec mayi imi nena siña méndacmañ niñ qahac, méli néñec iwac siña méndacmañ niñ mayi imuac niñac imuhuc zézua.

³⁹ Iwac siña imi yomuhuc mia hezac; Ic embac néñec sugginaiguc ménac mén ménda méwétécgémañ. Nalé tetecgiya ducñiyu meqeli énécmiwa yacmu.

† 6:31: Girik aciguc; Inéh. * 6:31: Mmh 16:4, Neh 9:15, Leg 78:24, 25

40 Imi mia Maṅgocnawac siṅa imi méḡnéḡ méḡ Naṅa hémma ninzénḡémac imi kekec hémbénaṅa memacac niṅ heyu nalé tetecgia ducṅiyu neṅ humuc igucnec meḡeli miwa yacmac imuac niṅac imuhuc zézua.

41 Waṅu, Ni saméḡ kurumeṅ igucnec mayi imi mia imuhuc zéyec imuac niṅ Yuda ic ieneṅ ac diric doroc zégic.

42 Zéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac Naṅa Yesu. Waṅu neṅgoc maṅgocya nini niṅérécmiziṅ. Waṅu dimuhuciguc, Ni kurumeṅ igucnec mayi zézac?

43 Waṅu Yesunéḡ yomuhuc énézéyec; Ini ṅindic ṅunduc ac imi waigic!

44 Maṅgoc méli néḡec inéḡ ménda hérémiyu, méḡnéḡ nuaru hamacac séc qahac. Waṅu ic méḡ nuaru hamac imi nalé tetecgiaiguc meḡeliwa yacmac.

45 Anutuac tiliṅ tiliṅ ic ionac kiwiguc yomuhuc ogic hezac; Ic embac moczoṅ Anutunéḡ ku énécmiyu nimmu.* Méḡnéḡ méḡ Maṅgoc arunec ara nimma niṅareṅgé amumac imi nuaru hamac.

46 Ic méḡnéḡ Maṅgoc ménda héḡec, néḡ Anutu arunec mayec inéḡ sac héḡec.

47 Ac héla énézézua; Méḡnéḡ méḡ ninzénḡézac inéḡ kekec hémbénaṅa késa keczac.

48 Ni imi kekecac saméḡ imi mia.

49 Yanda hécginanéḡ baec kisiaiguc mana negic, waṅu nema humudacgic.

50 Waṅu ni imi saméḡ méḡ kurumeṅ igucnec mama hahaya imi mia, méḡnéḡ nemac imi ménda humumac.

51 Ni imi saméḡ kekecyaguc kurumeṅ igucnec mama hahaya. Méḡnéḡ saméḡ imi nemaciguc inéḡ nalé tetecgia qahac kecmac. Waṅu saméḡ imi nuac séwi busuna, neṅ baec séc ic embac kekec hémbénaṅa énécmimaṅ zé wai énécmimaṅ imi mia.

52 Imuhuc zéyu Yuda ic ieneṅ suginaiguc eṅawunec tualefic geriwiguc wamma yomuhuc zégic; Ic youmi séwi busia dimuhuc nénécmiyu newiṅ?

53 Yesunéḡ énézéyec; Ac héla énézézua, ini Icac Naṅawac séwi busia zéma sacya

ménda nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa kecmu.

54 Méḡnéḡ méḡ nuac sac busuna neanzac imi kekec hémbénaṅayaguc. Waṅu neṅ nalé tetecgiaiguc meḡeli miwa yacmac.

55 Nuac séwi busuna iminéḡ nene héla. Waṅu nuac sacna iminéḡ doku héla wanzac.

56 Méḡnéḡ méḡ nuac sac busuna neanzac iminéḡ nuac qerinaiguc keru neṅ iwac qeriaiguc keczua.

57 Kekec miṅina Maṅgocnéḡ méli néḡu ni iwac kuhaiguc keczua imuhucyanec méḡnéḡ séwi busuna neanzac iminéḡ nuac kucnaiguc kecmac.

58 Saméḡ imi kurumeṅ igucnec mayec imi mia. Yanda hécginanéḡ mana negic, waṅu humudacgic. Néḡ méḡnéḡ saméḡ nuarunec imi neanzac iminéḡ tetecgia qahac kecmac.

59 Ac imi mia Yesunéḡ Kafanaum tocgo-tocgo amaiguc ku énécmima énézéyec.

Tohotoho ichéra sasalanéḡ Yesu andé qema keḡgic.

60 Imuhuc zéyu nimma tohotoho ichéra sasalanéḡ yomuhuc zégic; Ac imi niṅni yéwéria yanda, mérénéḡ hia aṅgétimac?

61 Yesunéḡ tohotoho ichéra ieneṅ diric doroc ac zégic imi niṅasarima yomuhuc énézéyec; Ac iminéḡ meyéwéri énécmizac?

62 Icac Naṅa imi liliḡéma bec kerec imuaru eṅu hémmuiguc dimuhuc zému?

63 Uṅa téréya iminéḡ kekec énécmimac, waṅu séwi imi ménda méra énécmimac. Ackuazécc énézéanzua iminéḡ Uṅa zéma kekec wanzac.

64 Waṅu Yesunéḡ mérénéḡ ménda ninzénḡégic imi zéma mérénéḡ andé qemimac imi hénihéniya igucnec moczoṅ nindarec imuac niṅ yomuhuc énézéyec; Sugina igucnec tosara ini ménda ninzénḡézu.

65 Waṅu toroqema zéyec; Ni imuac niṅ, méḡac méḡ Maṅgocnéḡ ménda niṅmiyu nuaru hamacac séc qahac imuhuc bec énézézua.

66 Nalé imuarunec tohotoho ichéra sasalanéḡ andé qema kemma Yesu muṅguc ménda méndacgic.

* 6:45: Yes 54:13

67 Kenjic Yesunéj tohotoho ichéra 12 yomuhuc qesiéncmiyec. Ini momacnec wainémma kembiñ zé wanzu?

68 Zéyu Simon Peteronéj melemma zéyec; Miñ Kewu guaru kekec hémbénañawac ac héla hegénzac, imuac nini mérac muru hia kembiñnec?

69 Nini yomuhuc niñasarima ninzéhégéziñ; Gi imi Anutuac ic téréya Momacguc.

70 Wañu Yesunéj zéyec; Neñ ini 12 ménda énépésiysi me? Wañu sugginaiguc momacguc imi ic biria wanzac.

71 (Ac imi Simon Karioto iwac naña Yudawac niñ imuhuc zéyec. Inéj 12 suggina igucnec, wañu kecma Yesu andé qemimacac heyec.)

7

Yesunéj Hali kendonj niñac Yerusalem ekeñec.

1 Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneñ Yesu qehumuwiñ zé wañgic, imuac niñac Yesunéj Yuda baeciguc ménda kenña wammañ zéma nimma Galilaia baeciguc lelecgéyec.

2 Wañu Yuda ic ionac kendonj méj qara Sel hali kendonj* imi hosuru hayec.

3 Hayu Yesuac munahéra ieneñ yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda baeciguc kenna imuaru guac tohotoho ichécga ieneñ kiwi méréra meanzañ imi hémmu.

4 Méjnéñ hicñi tegicmañ zéma sasañgiaiguc ai ménda meanzac. Gi ai imuhucya meanzañ, imuac niñac baec séc ic embac guac hénia énézéna hémmu.

5 Munahéra imi momacnec i ménda ninzéhégéic imuac niñac imuhuc ézégic.

6 Zégic Yesunéj yomuhuc énézéyec; Nuac nalé imi ménda hazac, wañu onac nalé imi nalé séc hama heanzac.

7 Baec ic ieneñ onac hazéc wañ énécmimuc séc qahac. Wañu ni imi wawañ memegina imi biria zéma héipuc ac zéanzua imuac niñ hazéc wañ nénzu.

8 Ini kendonj imuac ekeñgic, nuac naléna dindiña imi ménda ducñizac imuac niñ ni ménda ekemmañ.

9 Imuhuc zéma inéj Galilaia baeciguc waima tarec.

10 Wañu munahéra kendonjac kendacgic andéginaiguc i acguc momacnec ekeñec, wañu winiñu qahac eñeyacnec sañgima ekeñec.

11 Wañu kendonjiguc Yuda ic ieneñ iwac wamma yomuhuc qesiamugic, ic imi dimia taczac?

12 Wañu ic tuñ yanda sugginaiguc iwac ac sañec sasala zégic. Wañu tosaraneñ ic imi ic hiabia zégic, wañu tosaraneñ zéqetali wamma zégic; Qahac, ic imineñ ic embac ikoc wañ énécmianzac.

13 Wañu Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu méjnéñ méj winiñu iwac ac méj ménda zéauyec.

Yesunéj kendonjiguc ackuazéc ku énécmiyec.

14 Wañu kendonj imi namuña éséc keñu degucguc Yesunéj ocmuñ téréyaiguc emma ku énécmiyec.

15 Kuénécmiyu Yuda ic ieneñ welicgéma yomuhuc zégic; Inéj kiwi amaiguc ménda kerec, néj niniñ imi dimuhuc késa keczac?

16 Yesunéj melemma yomuhuc zéyec; Kuénécmianzua imi nena qahac, néj méli néñec iwarunec.

17 Méjnéñ Anutuac ewa siñawac wammañ zé wanzac imineñ ackuazécna zézua imi Anutu arunec me nuarunec imi niñasarimac.

18 Méj eñeya niniñ tohoma zéanzac imi eñeya séwiya mepésimimu niñac imuhuc wañanzac. Wañu méj mélimiyec imi mepésimimañ zé ai meanzac imi mia ic héla. Iwaru késpedesira méj ménda hezac.

19 Mosenéj héna ac imi ménda énécmiyec me? Wañu kileñ sugginaiguc méjnéñ méj héna ac imi ménda tohoanzac. Ini némac niñ nuwiñ zé wanzu?

20 Zéyu ac bakia melemma zégic; Gi uña biria méj késakeczañ, méréneñ gumañ zé wanzac?

21 Yesunéj énézéyec; Ni kiwi méréra momacguc sac wamba ini moczoñ aurizu.

* 7:2: Baec kéra kérésiaiguc sel haliginaiguc kecgic Anutunéj galenjé énécmima gumu énécmiyec imi niñqelima tacniniñ kecañgic.

22 Mosenéñ séwi heric haka imi zéénécmyu ini Sabataiguc ic méñac séwiya hericanzu. Wañu haka imi Mosearunec qahac, imi yanda onarunec.

23 Moseac hénac ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric haka imi wañanzu. Imuhuc wamma némac niñ Sabataiguc ic méñac séwiya moczoñ mehiaru miyi imuac hazéc wañ nénzu?

24 Iwawai winiñu hezac imuac sac hémma ac ménda zétecgégic. Néñ zétecgictegic ac imi dindiñanec zégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

25 Wañu Yerusalem miñina tosanéñ yomuhuc zéma qesiamugic; Qewiñ zé wanzu imi ic yomi me?

26 Ic imi ac winiñu zéma you nanzac. Wañu ieneñ ara ménda zézu. Galéñ hécnina ieneñ ic yomi Kristo zéma hélacnec nimmizu me?

27 Kristo hayu dimuacnec hazac imi ic méñéñ ménda nimmac. Wañu ic yomi dimuacnec imi nini ninziñ.

28 Yesunéñ ocmuñ téréya qeriaiguc ku énécmima selianec zéyec; Ini ni zéma ni dimuacnec hayi imi ninzu, néñ ni nena siñ niñac ménda mayi. Méñ méli néñec iminéñ héla. Wañu ini ménda nimmizu.

29 Wañu ni imi inéñ méli néñu iwarunec mayi imuac niñ ni imi i nimmizua.

30 Imuhuc zéyu ieneñ késawiñ zé wañgic. Wañu naléya ménda ducñiyu méñéñ méñ méraginanéñ méñ ménda osigic.

31 Wañu suggina igucnec sasalanéñ i ninzégéma yomuhuc zégic; Kristo hawacnec imi ic yominéñ kiwi méréra meanzac imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewacnec?

32 Imuhuc zéma Yesuac ac sañec imuhucya imuhucya zégic Farisaio ic ieneñ nimma hofac oo ic kiwahécgina iniguc Yesu késamuac niñ ocmuñac galéñ meme ai ic tosara méli énécmigic.

33 Wañu Yesunéñ zéyec; Ni nalé ho-tonadac iniguc kecmaguc méli néñec iwac muru kemman.

34 Ini hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmanñ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

35 Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéma eminiñ wañgic; Ic yomi dimuaru keñu hocbiñ? Alahécnina Girik ic sugginaiguc héndémma keczu ionaru kemma Girik ic ku énécmimanñ zé imuhuc zézac me?

36 Hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmanñ imuhucgeñ hamuac séc qahac zézac ac imuac hénia imi némac?

37 Kendonñ kunuha, nalé yandaiguc Yesunéñ namma selianec zéauyec; Méñéñ méñ doku niñac humuzaciguc nuaru hama nemac.

38 Kiwi téréyaiguc[☆] yomuhuc ogic hezac; Méñ ni ninzégé némmac imi qeria igucnec doku kekecyaguc iminéñ éréma luma kemmac.

39 Imuhuc Zéyec imi méñéñ méñ i ninzégémac imi kecma Uña késamac, imuac niñac Uñawac niñ imuhuc zéyec. Nalé imuhucgeñ Yesunéñ kurumeniguc ménda emma edamuyaguc ménda wañec imuac niñ Uña ménda méliyu mayecnec.

40 Ac imi nimma ic tosara ieneñ yomuhuc zégic; Hélacnec ic yomi Anutuac tiliñ tiliñ ic imi mia.

41 Tosaranéñ Ic imi Kristo wanzac imuhuc zégic. Wañu tosanéñ yomuhuc zémanec qesigic; Kristonéñ Galilaia baec ama méñ igucnec hia hicñimacac séc? Imi qahacgucnec.

42 Kristo imi Betelehem ama areña yanda Dawidi kerec imuarunec iwac qeli onac suggina igucnec hicñimac imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac me?

43 Imuhuc zéma ic ieneñ Yesuac niñ méndéñ amugic.

44 Ic tosanéñ késawiñ zé wañgic wañu méñéñ mérianéñ i ménda osiyec.

Yuda ic onac galéñhécgina tosara Yesu ménda ninzégégic.

45 Ai merac ieneñ liliñgéma hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ionaru hagic yomuhuc qesiéncmigic; Némac niñac Yesu ménda késama eñ hazu?

☆ 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Ezk 47:1-12, Yoe 3:18

⁴⁶ Zégic ocmuñac galen meme ai ic ieneñ melemma zégic; Ac imuhucya méñnéñ méñ ménda zéauyu niñaññ.

⁴⁷ Zégic Farisaio ic ieneñ yomuhuc énézégic; Ini acguc ikoc wañ énécmizac?

⁴⁸ Galen zéma Farisaio ic nonarunec méñnéñ i ninzégé mizac me qahac?

⁴⁹ Ic enomia hénac ac ménda niñacgézu ini saecginaguc.

⁵⁰ Wañu sugcinaiguc méñ becneñ Yesuaru keñec qara Nikodemo inéñ yomuhuc qesiéncmiyec;

⁵¹ Hénac acninanéñ ic méñac ara me hakaya meyec imi walac ménda nimmagucnec késpedesiraguc zéanzac me qahac?

⁵² Zéyu zégic; Gi momacnec Galilaia baec igucnec me? Kiwi oloñ hénna. Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac tiliñ tiliñ ic méñ ménda hicñimac imi niñ asariwésémañ.

⁵³ Imuhuc zégic tecgéyu eñac eñac amaginaiguc kendacgic.

8

Hénac yanda embac méñ Yesuaru wag-icma hagic.

¹ Yesunéñ Oliwa boñaguc eñec.

² Wañu ama gianiyu inéñ ocmuñ téréyaiguc muñguc eñec. Eñu ic embac moczoñ iwac muru hagic tacma ku énécmiyec.

³ Wañu hénac acac kiwi ic zéma Farisaio ic ieneñ embac méñ kaisero wammanec keru késagic imi wagicma hama sugcinaiguc haigic nañec.

⁴ Nañu Yesu ézégic; Kiwi ic, embac yomi kaisero wamma keru imuhucgeñ késagic.

⁵ Mosenéñ hénac aciguc embac imuhucya imi hocnéñ héihumuwiñ niñac zéseli nénécmiyec. Wañu geñ mia dimuhuc zéwésémañ?

⁶ Wañu ac imi batucgéma késpedesira mi-hicñima aciguc opocbiñ zéma imuhuc qesimigic. Wañu Yesunéñ sicgéma baeciguc mérianéñ kiwi oma tarec.

⁷ Imuhuc taru ieneñ qesima qesi wañgic inéñ dindiñanec namma yomuhuc énézégic; Onarunec méñnéñ késpedesic qahac kecanzaciguc inéñ walac hénima hocnéñ héiyuguc.

⁸ Imuhuc zéma muñguc sicgéma baeciguc kiwi oyec.

⁹ Oyu ieneñ ac imi nimma ic yanda méñ hénima keñu, gi méñ ni méñ wai érécmima kendacgic Yesu zéma embac sugcinaiguc nañec iereñ ekacnec nañoc.

¹⁰ Yesunéñ dindiñanec namma héñu kendacgic embac imi momacguc eñeyanec nañu yomuhuc qesimiyec; Embac, ic moczoñ imi dimia? Késpedesicgaguc zégénzac méñ ménda nanzac me?

¹¹ Zéyu zéyec; Qahac, Miñ Kewu. Zéyu Yesunéñ ézégic; Ni acguc késpedesicgaguc ménda zégénzua. Kemma deguc muacnec késpedesic muñguc ménda wambésémañ.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

¹² Yesunéñ muñguc ac yomuhuc énézégic; Ni baec séc ic embac onac asac mararañ. Méñ ni méndac némmac imi siñi qeriaiguc muñguc ménda keremmac. Wañu kekecac asaha késakecmañ.

¹³ Imuhuc zéyu Farisaio ic ieneñ yomuhuc ézégic; Geñgaocnec guac héipuc wañamuanzañ imuac niñ guac héipuc ac imi hénac qahac.

¹⁴ Zégic Yesunéñ yomuhuc melemma zéyec; Ni imi dimuacnec hama dimuaru kemmanñ imi ni ninzua, imuac niñac ni nenaoc nuac héipuc acna wañamuma zézu, néñ imi hélacnec wanzac. Wañu ini imi ni dimuacnec hama dimuaru kemmanñ imi ménda ninzu.

¹⁵ Eneñ ic onac niniñ igucnec niñgésianzu. Wañu neñ imi ic méñac ménda niñgési mianzua.

¹⁶ Ni nenacnec qahac, Mañgoc méli néñec i guc momacnec niñgésianzic, imuac niñ ni niñgésimañ iguc, nuac niñgésigésina imi hélacnec wammac.

¹⁷ Hénac acginaiguc yomuhuc hezac; Ic éréhécnéñ héipuc ac zéyic imi hénac wammac.

¹⁸ Méñ imi ni nenawac héipuc wañamuanzua, wañu héipuc icna méñ imi Mañgoc méli néñec imi mia.

¹⁹ Imuhuc zéyu ieneñ qesimigic; Guac mañgocga imi dimia? Zégic Yesunéñ melemma énézégic; Ini ni me Mañgocna ménda niñnércmizu. Ni niñnémbunec imi Mañgoc imuhucnec nimmiwunec.

20 Ac imi ocmuñ téréyaiguc soukiwa haimimiawac katapa tarec imuaru ku énécmima zéyec. Wañu naléya ménda ducñiyec imuac niñac méñnéñ méñ i ménda késayec.

21 Wañu inéñ muñguc énézéma zéyec; Ni kemma ini hocnémma késpedes ginaguc humumu. Wañu kemma kecmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

22 Imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ emiñiñ wañgic; Ni kemmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac imuhuc zézac. Hénia imi némac? Eñeyaoc euma humumac me?

23 Zégic inéñ énézéyec; Ini younec, wañu ni imi ou kurumeñ igucnec. Ini baec igucnec, wañu ni imi imuarunec qahac.

24 Imuac niñac ini késpedesgina qeriaiguc humumu imuhuc zézua. Ni imi i wanzua imi ménda ninzén gézuiñguc késpedes ginawac qeriaiguc humumu.

25 Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc qesi migic; Gi méré? Wañu Yesunéñ énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanzua.

26 Ni onac ac sasala zéma zégésigési ac sasala késakeczua, néñ méli néñec imi héla miñina, imuac niñac inéñ nézéyec imi sac baec ic embac énézéanzua.

27 Inéñ Mañgocyawac imuhuc zéma énézéyec. Wañu ieneñ imi ménda niñtegicic.

28 Imuac niñ Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ini Icac Naña imi meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* zéma niñasarimu. Wañu ni nena ewa siñnawac iwawai méñ ménda meanzua, néñ Mañgocnéñ iwawai ku néñec imi sac énézéanzua imi niñtegicmu.

29 Mélinéñec imi niguc kecanzac. Ni nalé séc ai tosara Anutunéñ héñu sécgéanzac ai imuhucya sac meanzua. Imuac niñ inéñ nenacnec ménda wainéñanzac.

30 Imuhuc zéyu bec sasalanéñ ninzénégimigic.

Abarahamac qelihéra.

31 Wañu Yuda ic ninzénégzu ionac yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuazéc qeriaiguc hémbénaña kecmuiguc hélacnec nuac tohotoho ichéna wammu.

32 Wañu ini ac héla niñacgégic ac héla iminéñ ziki sipacgina hulac énécmimac.

33 Zéyu ac yomuhuc meñgic; Nini Abarahamac qeli, méñnéñ ziki sipac ménda wañ néncmigic. Wañu némac niñ ziki sipacgina hulac énécmimac zézan?

34 Yesunéñ melemma énézéyec; Hélacnec téngéñ énézézua, méñnéñ méñ késpedes wañanzac imi imuac welen qe qe ic wanzac.

35 Wañu welen qe qe icnéñ miñinawac amaiguc nalé séc ménda kecmaç, néñ nañanéñ tetcgia qahac kecmaç.

36 Imuac niñ Nañanéñ hulac énécmiyu ini hélacnec ziki sipacgina qahac kecmu.

37 Ini Abarahamac qeli imi ni ninzua. Wañu qeriginaiguc nuac ackuazécñawac tatacya méñ ménda he énécmizac. Imuac niñ nuhumuwiñ zé wanzu.

38 Ni Mañgocñawac wésiaiguc héñi imuac énézéanzua. Wañu ini mia mañgocgina iwarunec niñgic imuac wañanzu.

39 Zéyu zégic, Nonac mañgoc imi Abaraham. Wañu Yesunéñ melemma énézéyec; Abarahamac qeli wambunec haka Abaraham wañec imuhucya wambunec.

40 Ni Anutu arunec nimma ac héla énézéwa nuhumuwiñ zé wanzu. Wañu Abaraham inéñ haka imuhucya ménda wañec.

41 Ini eñañ mañgocgina iwac haka imi wañanzu, imuhuc zéyu ieneñ melemma zégic; Nini kaisero haka igucnec ménda hicñiyiñ. Nonac mañgoc imi momacguc sac keczac imi Anutu.

42 Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni Anutu arunec hicñima mayi. Ni mayi imi nena ewana niñ qahac, inéñ méli néñu mayi, imuac niñ Anutu imi onac mañgoc wambacnec imi ala wañ némbunec.

43 Dimuhuciguc nuac ackuazéc imi ménda niñasarizu? Imi mia acna gezacñanéñ nimmuac séc qahac imuac niñac ménda niñasarizu.

44 Ini mañgocgina Biria miñina iwarunec hicñigic, imuac niñ iwac ewa siña tohowiñ zé wanzu. Inéñ nalé hénia igucnec euqaqac ic kerecac keczac. Wañu

* 8:28: Ni imi mia Kristo zéma niñasarimu.

iwac qeriaiguc ac héla méné ménda hemiyu ac hélaiguc ménda nananzac. Inéñ mia ic ikora wañu ikoc acwac mañgocya keczac, imuac niñ ikoc ac zéman zé eñeya ninin késama zéanzac.

⁴⁵ Wañu ni ac héla zéanzua imuac niñ ini ménda ninzégé nénzu.

⁴⁶ Onarunec méñnéñ nuac kápésicna méné hia mihicñimac? Ac héla énézézuaiguc némac niñ ménda ninzégé nénzu?

⁴⁷ Méné Anutuac buña keczac imi Anutuac ac ninzac. Wañu ini Anutuac buña ménda keczu, hénia imuac niñ ini ménda ninthoanzu.

Yesunéñ eñeya héipuc ac zéyec.

⁴⁸ Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc melemma zégic; Nini guac yomuhuc zéma niñanzin; Gi Samaria ic dac, uña biria késa keczan. Zézin imi hélacnec me qahac?

⁴⁹ Wañu Yesunéñ melemma zéyec; Ni uña biria méné ménda késakeczua. Wañu ni Mañgocna eeya héianzua wañu ini ni mematiñi wañ nénzu.

⁵⁰ Ni nenaoc nuac eena héinémmuac niñ ménda wañanzua, néñ méñnéñ imuac niñ wamma gésima keczac.

⁵¹ Hélacnec téngén énézézua, Méñnéñ méné nuac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ ménda humumac.

⁵² Imuhuc zéyu bec Yuda ic ieneñ zégic; Gi uña biria késakeczan imi deguc niñasarizin. Abaraham zéma Anutuac tilin tilin ic ieneñ moczon humudacgic, néñ geñ mia méñnéñ méné guac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ kilendac ménda humumac zékeczan me?

⁵³ Gi mañgocnina Abaraham humuyec i ogiczan me? Anutuac tilin tilin ic ieneñ acguc humudacgic. Wañu gi geñga niñ niñna méré wanzac me?

⁵⁴ Yesunéñ melemma zéyec; Ni nenawac eena héiwa nuac eena imi héla qahac wammac. Neñan Anutu zéanzu Mañgocna iminéñ eena héianzac.

⁵⁵ Ini i ménda nimmizu, wañu neñ i nimmizua. I ménda nimmizua zéwinc imi ini ésécnec ic ikora wambinec. Wañu ni i nimmima iwac ackuazéc tohoanzua.

⁵⁶ Onac mañgoc Abaraham inéñ naléna hémmañ zé ewa hia nimma kecma hémmaguc ségiségi wañec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ zégic; Gi yawuñga 50 ménda késazan. Wañu Abaraham bec héñnec?

⁵⁸ Zégic zéyec; Hélacnec téngén énézézua, Abaraham ménda hicñiyec nalé imuarunec keriac keczua.

⁵⁹ Imuhuc zéyu ieneñ qewin zéma hoc megic. Wañu Yesunéñ sañgima ocmuñ térya imi waima hiñgacma keñec.

9

Ic méné kic hilicyaguc hicñiyec imi mehiaruyec.

¹ Yesunéñ héniaiguc kemma ic méné kic hilicyaguc hicñima kerec imi héñec.

² Wañu tohotoho ichéra ieneñ qesima zégic; Kiwi ic, ic méréneñ kápésic wañu inéñ kic hilicyaguc hicñiyec? I eñeyaoc me neñgoc mañgocya ieneñ?

³ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézézec; Eñeyaoc me neñgoc mañgocyanéñ kápésic ménda wañic. Wañu Anutuac ai méné imi iwac kekeciguc wininiyu hémmu niñac imi hicñimiyec.

⁴ Mélinéñec iwac ai imi kaiwe nanzac imuac séciguc mewin. Wañu sinjiya hayu méñnéñ méné ai memacac séc qahac.

⁵ Ni baeciguc kecanzuanec baecac asac mararan wanzua.

⁶ Imuhuc zémaguc, baeciguc sépécgéma sépécnéñ gizon meyacgéma iwac kiwaiguc haiyec.

⁷ Haima yomuhuc ézézec; Siloam zékéñiguc kemma zuacna. (Siloam imuac hénia imi; Mélimiyec.) Zéyu inéñ kemma zuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc liliñgéma keñec.

⁸ Wañu ic ama momachéra zéma ic tosara ic imi zéwelec énécmiyu héñançic ieneñ yomuhuc qesigic; Ic yomi héniaiguc tacma iwawai niñac qesinéncmiançec iminéñ me qahac?

⁹ Tosaranéñ inéñ mia zégic. Wañu tosanéñ qahac, i ésécnec zégic. Wañu i eñeyaoc yomuhuc selima zéyec; Ni ic imi mia.

10 Zéyu ienen qesimima zégic; Kicga dimuhuc hiaruzac?

11 Zégic zéyec; Ic mén Yesu zémianzu inén gizon meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam zékéniguc kemma zuacna zéyu kemma zuacba hiaruyu hénganzua.

12 Zéyu ézégic; Ic imi dimuaru keczac? Wañu melemma zéyec; Ni ménda ninzua.

Farisaio ic ienen kic hilic mehiaruyec imuac ara zégic.

13 Wañu ic bec nec kic hilic kerec imi wagicma Farisaio ic ionaru kenjic.

14 Wañu Yesunén gizon meyacgéma kiwa mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.

15 Imuac niñ Farisaio ic ienen imuhucyanec iwac kiwa dimuhuc hiaruyec zéma qesimigic. Wañu ic imi yomuhuc melemma zéyec; Inén gizon nuac kicnaiguc haiyu zuacba hiaruyu hénganzua.

16 Farisaio ic tosanén zégic; Ic imi Sabata logianzac imuac niñ Anutu arunec qahac. Wañu tosanén kápésic ic méñnéñ dimuhuc kiwi méréra imuhucya mewacnec imuhuc zéma méndén amugic.

17 Wañu kic hilic imi muñguc qesimigic; Ic iminén kicga mewéréngézac, geñ iwac niñ némac ac zéwésémañ? Zégic zéyec; Ic imi Anutuac tilij tilij ic.

18 Wañu Yuda ic ienen ic imi kic hilic kerec igucnec hiaruyec imi ménda ninzégéma iwac neñgoc mañgocya héihéré érécmigic.

19 Érécmima yomuhuc zéma qesiéércmigic; Ic yomi orac meracgira me? Wañu ic yomuac kic hilicyaguc hicñiyec zézaoc? Wañu deguc imi dimuhuc hénganzac?

20 Zégic neñgoc mañgocya ieren yomuhuc melemma zéyoc; Ic yomi norac nañnira imi zéma kic hilicyaguc hicñiyec imi niri ninzic.

21 Wañu dimuhuciguc kiwa hiaruzac imi zéma mérénén iwac kiwa mewéréngéyec imi niri ménda ninzic. Wañu i imi yawuñ sasala imuac niñ qesimigic eneyaoc eneya surucya énézémac.

22 Yuda ic ienen méñnéñ Yesu imi Kristo zéma ninzégémac imi Anutuac hénaorij sucnina igucnec nesimiwiñ imuhuc zéma

bec ewa momac wañgic imuac niñ ieren ionac niñac bacgira yandiyu imuhuc zéyoc.

23 Imuac niñac iwac neñgoc mañgocyanén; I komora qahac, qesimigic, imuhuc énézéyoc.

24 Wañu muñguc ic kic hilic kerec imi héihéréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic imi kápésiraguc imi nini ninzij.

25 Zégic inén melemma zéyec; Ic imi kápésiraguc me qahac imi ni ménda ninzua. Momacguc ninzua imi yomuhuc; Becnec ni kic hilic kerij, néñ deguc imi hénganzua.

26 Zéyu zégic; Dimuhuc wañgénéñ? Inén dimuhuc kicga mewéréngéyec?

27 Inén melemma énézéyec; Ni bec zédaczua, néñ gezacginanén ménda nimma némac niñac muñguc nimbij zé wanzu? Ini momacnec iwac tohotoho ichéra wambij zé wanzu?

28 Imuhuc zéyu hahali mima zégic; Gi imi iwac tohotoho icya. Wañu nini imi Moseac tohotoho ichéra.

29 Anutunén Mose ac ézéyec imi nini ninzij. Wañu ic imi dimuarunec imi nini ménda ninzij.

30 Zégic ic iminén yomuhuc énézéyec; Ic imi kicna mehiaruyec wañu dimuacnec hayec imi ini ménda niñasarimanec keczu. Imuac mia ni welicgé énécmizua.

31 Nini yomuhuc niñanzij; Anutunén kápésic ic ionac gezac ménda haianzac, néñ ic solañ Anutuac ackuazéc tohoanzac iwac mia gezac haianzac.

32 Ic mén kic hilicyaguc hicñiyecac keru kiwa mébééréngéyec ac suruc imuhucya imi nalé hicñima hama éréyec imuac suraiguc mén ménda zégic niñij.

33 Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec ai imuhucya mén hia ménda mewacnec.

34 Zéyu zégic; Gi kápésic qeriaiguc téngén hicñinéc, néñ ac ku nénécmizañ? Imuhuc zéma nesigic kenjic.

Ninzén ninzégina qahac imi kic hilic ésécnec.

³⁵ Ic imi néfacgégic mayec imi Yesunéh niñec. Nimma ic imi mihicñima qesi miyec; Gi Icac Naña imi ninzéhégézan?

³⁶ Wañu ic iminéh zéyec; Miñ Kewu, ic zézan imi méré? Nézéna ic imi ninzéhégéwa.

³⁷ Yesunéh zéyec; Geñ deguc hémma nanzan. Giguc ac zézac iminéh ic imi mia.

³⁸ Wañu ic iminéh Miñ Kewu ni ninzéhégéza zéma mepési miyec.

³⁹ Wañu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ni niñgési énécmiman zé baeciguc mayi. Imuac wañ énécmiwa kic hilicnéh hémmu, néh kicginagucnéh kic hilic wammu.

⁴⁰ Farisaio ic tosara momacnec kecgic ienen imuhuc zéyu nimma zégic; Nini momacnec kic hilic me?

⁴¹ Wañu Yesunéh énézéyec; Ini kic hilic kecwunec imi kápésicgina ménda he énécmiwacnec. Wañu deguc héñanzij zézu, imuac niñ kápésicgina he énécmizacnec.

10

Rama zéma rama galeñ.

¹ Ni hélacnec téngéh zézua, méñ rama onac demin qeriaiguc emman zéma nagu igucnec ménda emma hena méñunec logimac imi kowu nene zéma kaižiliweñ ic.

² Méñ nagu igucnec emmac iminéh ramawac galeña.

³ Awiawi icnéh iwac niñac naguya auanzac. Wañu rama ienen ara hia niñyacgégic inéh ramahéra qacgina unuruma onagiru séñganñen mamu.

⁴ Rama ienen ara hia niñyacgézu imuac niñ onagiru madacgic eñeya walac keñu méndacmima keñanzu.

⁵ Wañu ic enia méñac ara imi ienen ménda niñtegicanzu. Imuac niñ waima héñqacgéma kemmu.

⁶ Yesunéh séséc ac imi énézéyu niñgic, néh ac hénia imi ménda niñsariçic.

⁷ Imuac niñ Yesunéh muñguc énézéyec; Hélacnec téngéh énézézua; Ni rama ionac nagu.

⁸ Ni ménda hawa walac hagic imi enen moczon kowu nene zéma kaižiliweñ ic. Imuac niñac rama ienen acgina ménda niñgic.

⁹ Ni nagu mianéh, méñnéh nuac muru keremmac imi anñéña tiwa, nagu imuacnec eñen mama wamma nene mihicñimac.

¹⁰ Kowu nene imi eñ ménda hamac, néh rama sasañgiaiguc énépésima kemma mebirima unuhumumac niñac sac haanzac. Ni mia rama ienen kekec imi sécgina mema kuaya qeçe memu niñac hayi.

¹¹ Ni imi rama galeñ hiabia. Galeñ hiabianéh rama ionac niñ kekecyia hia wai énécmianzac.

¹² Wañu galeñ soukiwa niñac ai meanzac iminéh galeñ héla qahac. Wañu rama imi eñeya qahac, imuac niñ haséh kazu hayu hémma rama wai énécmiwa néñgaru haséh kazunéh inima néndéh énécmianzac.

¹³ Ic imi soukiwa niñac ai meanzac imuac niñ néñgacanzac. Wañu inéh rama niñac ewa éréhéc ménda wañanzac.

¹⁴ Ni rama galeñ hiabia. Ramahécna niñénécmiwa niñnénzu.

¹⁵ Imi mia Mañgocnéh ni niñnéñu neñ Mañgoc nimmianzua imuhuc ésécnec. Imuac niñ ni rama ionac niñac kekecna waizua.

¹⁶ Nuaru ramahécna méñ keczu imi demin yomuacnec qahac. Wañu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Niñgic rama tuñ momacguc kecgic galeñ momacguc kecénécmimac.

¹⁷ Kekecna muñguc memañ zéma waizua imuac niñ Mañgocnéh nuac goina héianzac.

¹⁸ Kekecna imi méñnéh ménda nuagicmac. Wañu ni nenaoc waizua. Kekecna giliman me muñguc memañ imuac kuc buña imi nuaru henénzac. Zézé seli imi Mañgocna iwac murunec hayu késayi.

¹⁹ Ac imuac niñ Yuda ic ienen muñguc héndéh amugic.

²⁰ Wañu sugcinaiguc sasalanéh yomuhuc zégic; Inéh uña biria késayu qeria sicsaoc wanzac. Némac niñ ara niñzu?

²¹ Wañu tosanéh yomuhuc zégic; Ac imi ic méñ uña biriayaguc imuhucyawac ac qahac. Uña birianéh ic kic hilic méñac

kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ienen Yesu ménda ninzéhémigic.

22 Yerusalemiguc ocmuñ téreyawac naguya augic imuac yawuñ* imi sanjeña naléyaiguc ducñiyec.

23 Yesunéh ocmuñ téreya demin qer-aiguc luhuc ama yanda mén qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma nanec.

24 Wañu Yuda ic ienen lelecgémima yomuhuc zéma ézégic; Némac nalé ducñiyuguc ewa éréhéc ménda wanjémbin? Gi Kristo keczañiguc zéasarima nénézéna.

25 Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néh ménda ninzéhéanzu. Kiwi méréra nuac Manjocnawac qaraiguc meanzua iminéh nuac héipuc ac zéénécmizac.

26 Wañu ini imi nuac ramahécna qahac imuac niñ acna ménda ninzéhégzu.

27 Ramahécna imi ewana niñanzu. Wañu ni ionac niñénécmiwa ienen méndac néñanzu.

28 Neñ kecec hémbénaña imi énécmiwa méndagucnec humumu. Méñnéñ mén nuac mérana igucnec ramahécna nuagic-macac séc qahac.

29 Nuac hainéñec Manjocna inéh momac yanda onogicdacma kunéñgina keczac, imuac niñ méñnéñ Manjocnawac méria igucnec iwawai mén paktak wagic-macac séc qahac.

30 Ni zéma Manjoc niri momacguc.

31 Imuhuc zéyu muñguc Yuda ic ienen héiwiñ zéma hoc megic.

32 Yesunéh yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéñ ménda memeya imi hénia hénia Manjocna iwarunec mema énézéwa hénzu. Wañu imuac suginaiguc némac iwawai mén niñac hocnéñ nuwiñ zé wanzu?

33 Zéyu Yuda ic ienen melemma zégic; Iwawai imuac me imuac niñ qahac, gi baec ic kecma Anutu wanzua zéma Anutu zébiri qébiri wammianzan ac haka imuac mia hocnéñ guwiñ zé wanzin.

34 Yesunéh melemma énézéyec; Héna acginaiguc, Neñ ini anutu zéénécmizua* imuhuc ménda ogic hezac me?

35 Kiwi téreya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunéh ic tosara ara zéhicñi énécmianec ionac niñ anutu zéénécmiyec.

36 Mén Manjocnéñ kekecya météré wammima baeciguc mélimiyec iminéh Ni Anutuac Naña zéyu, némac niñ, Téreya zébiri qébiri wammizac, zénénzu?

37 Manjocnawac ai ménda meanzuaiguc ménda ninzéhégé némmu.

38 Néh aiya meanzuaiguc imi, ni qahac, néh kiwi méréra imi miadac kilen ninzéhégému. Imuhuc wammuiguc Manjocnéñ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanzua imi hia niñasarimu.

39 Ienen muñguc késawiñ zé wanjic, wañu inéh méragina igucnec néñgacma keñec.

40 Wañu Yesunéh Yodan doku néwécgeñ becñec Yohanenéh doku naec énécmiyec imuaru kemma kerec.

41 Wañu ic embac sasalanéh imuaru hama zégic; Yohanenéh bec kiwi méréra mén ménda meyec, néh ic yomuac ac sasala zéyec iminéh moczoñ héla wanzac.

42 Wañu baec imuaru sasalanéh Yesu ninzéhégic.

11

Yesunéh Lazaro humuc igucnec meqelimiyc.

1 Ic mén hafi kiyu heyec. Qara imi Lazaro. Inéh Maria zéma iwac embac dara Mata iorac ama areña Betania igucnec.

2 Maria yomi Miñ Kewuac qahaiguc haléc héméña hiabia pocgéma eñeya oruc zucyanéh hénaya naecmiyec imi mia. Wañu Lazaro hafi heyec iminéh mia Maria iwac nauñ dara.

3 Wañu nauñhéréra ieren Yesuaru ac yomuhuc haiyic keñec; Miñ Kewu, ic siña niñmianzan imi hafi kiyu hezac.

4 Wañu Yesunéh suruc imi nimma yomuhuc zéyec; Hafi imuac tetecgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési mihicñi mimuac niñac hicñizac. Wañu imuarunec Anutuac Naña acguc mepésimimu.

* 10:22: Kendonj imuac, Hanukah zéanzu. ☆ 10:34: Leg 82:6

⁵ Yesunéh Mata zéma iwac embac munaya zéma Lazaro ionac singina niñanec.

⁶ Wañu Lazaro hafi hezac zégic nimmaguc kerec imuaru waimanec keru ai meme éréhéc keñec.

⁷ Keñu tohotoho ichéra énézéma zéyec; Neñan lilingéma Yuda baeciguc kembin.

⁸ Zéyu ienen zégic; Kiwi ic, Yuda ic ienen hocnéñ guwiñ zé wañgic imi ai meme sasala ménda tecgézac. Wañu imuaru muñguc kembésémañ?

⁹ Yesunéh melemma zéyec; Kaiwe éréma hiñgacanzac imuac naléya 12 ac séc ménda hezac me? Méñnéñ kaiweiguc keñha wammaciguc baec kurumenñac asac mararañguc hémma ménda qonzonon gémac.

¹⁰ Méñnéñ siñiguc keñha wañu iwac qeriaiguc asac mararañ qahac wañu mama gemac.

¹¹ Imuhuc zémaguc andiaiguc yomuhuc énézéyec; Neñan alanina Lazaro gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yacmac.

¹² Wañu iwac tohotoho ichéra ienen zégic; Miñ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.

¹³ Yesunéh iwac humuc niñac imuhuc zéyec, néñ iwac tohotoho ichéra ienen gau hehe niñac imuhuc zézac zéma niñgic.

¹⁴ Wañu Yesunéh zéasarima zéyec; Lazaro imi humuyec.

¹⁵ Onac niñ wamma nimba imuaru ménda keru iminéñ hia wañu ségiségi wanzua. Imuhuc wamba ini ninzéhégému. Neñan iwac muru kenni.

¹⁶ Wañu ic méñ Toma, Didimo (Héi séwi séwi) zémianzu, inéñ tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec; Neñan momacnec kemma i guc humuwiñ zé humuwiñ.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miñina.

¹⁷ Yesunéh ama imuaru hayu Lazaro imi téngégic kicsuan qeriaiguc heyu ai meme kembon qahac wanzac zégic niñec.

¹⁸ Betania ama areña imi Yerusalem hosuraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac séc wañec.

¹⁹ Wañu Yuda ic sasalanéñ nañgirawac sonñon iricma sonñon ac wañ ércmiwiñ zé Mata zéma Maria iorac muru hagic.

²⁰ Wañu Yesu hazac zégic nimma Matanéñ i hémmañ zé keñec. Wañu Marianéñ amaiguc tarec.

²¹ Miñ Kewu! Matanéñ ézéyec; Gi you kecbañec nauñ dacrira imi ménda humuwacnec.

²² Wañu ninzua, deguc acguc némac iwawai niñac Anutu welec mina Anutunéñ hia niñgémac.

²³ Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Guac nauñ dacga imi muñguc yacmac.

²⁴ Zéyu Matanéñ melemma zéyec; Nalé tetecgia wañu, humuc igucnec yacyac hicñiyu muñguc yacmac imi ni ninzua.

²⁵ Zéyu Yesunéh ézéyec, Ni imi humuc igucnec yacyac zéma kekec imuac miñina, méñnéñ méñ ni ninzéhégé néñzac imi kekecyaguc kecmac. Wañu humumaciguc kilenñdac kekecyaguc kecmac.

²⁶ Wañu méñ qeliqeli kecma ni ninzéhégé néñzac imi kilenñdac humucya qahac kecmac. Gi imi ninzéhégézan me qahac?

²⁷ Zéyu embacnéñ zéyec; Oo, Miñ Kewu, ni ninzéhégéza. Gi Kristo, Anutuac Naña baeciguc hahaya.

²⁸ Imuhuc zémaguc lilingéma kemma embac munaya Maria qarú hayu iwacnec ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.

²⁹ Zéyu Marianéñ nimma focdac yacma iwac muru keñec.

³⁰ Wañu Yesu imi ama areña yanda qeriaiguc ménda hayec, néñ Mataguc azoroyoc imuhucgeñ nañecnec.

³¹ Wañu Marianéñ geriwaguc yacma keñu, Yuda ic amaiguc i guc tacgic ienen hémma siacmañ zé kic suañgic kenzac gezan imuhuc zéma i méndacmigic.

³² Wañu Marianéñ Yesu nañec imuaru hama hémma iwac hénayaiguc mama sigéma ézéyec; Miñ Kewu, gi you tacbañec nauñ dacrira ménda humuwacnec.

³³ Imuhuc zéma siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic Yesunéh iniru qeri unaya yéwériyu wésia témañ zé wañec.

³⁴ Wañu, Dimucgeñ haigic zéma qesiyu, Miñ Kewu, hama hénna zégic.

³⁵ Wañu Yesu kic masiya mayec.

³⁶ Wañu Yuda ic ienen hémma zégic; Héñgic, Lazaro iwac siña dimuhuc nimmiñec!

³⁷ Ic tosanenéh yomuhuc zégic; Kic hilic imi mehiaruyec. Wañu ic yomi ménda humumac niñ méra mimacac séc qahac wañec me?

Yesunéh Lazaro humuc igucnec meqeliyec.

³⁸ Wañu Yesunéh wésia muñguc yanda wamma kicsuaniguc keñec. Wañu kicsuan imi hoc kifaña, kuaya imi hocnéñ hézicgégic heyec.

³⁹ Yesunéh zéyec; Hoc imi qililingégic keñu. Zéyu ic humuyec iwac embac nauña Matanéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, ai meme kemboñ qahac wanzac, imi bec héménaguc wanzac.

⁴⁰ Zéyu Yesunéh ézéyec; Gi ninzénégema Anutuac edamuya hémésémañ imuhuc ménda gézézua me?

⁴¹ Wañu hoc qililingégic keñu Yesunéh kiwa hima hémma zéyec; Mañgoc gi acna ninzañ imuac niñac ewa hia ac gézézua.

⁴² Gi nalé séc nuac niñanzañ imi niñi. Wañu zézua imi ic you nanzu ienen geñ ni méli nénec imi ninzénégemu niñac ionac niñ wamma imuhuc gézézua.

⁴³ Imuhuc zéma Yesunéh kucnec qarec; Lazaro, mama hana!

⁴⁴ Zéyu ic humumia iminéh mama hayec. Wañu héna méria imi lineñ malekunéh osogic heyu musuya imi kereñnéñ osogic heyec.

Yesunéh énézéyec; Hulacmigic keñha wañu.

Farisaio ic eneñ Yesu qewiñ zéma ac sañec wañgic.

⁴⁵ Imuac niñac Yuda ic sasala Maria iwac hagic ienen ai Yesunéh meyec imi hémma ninzénégic.

⁴⁶ Wañu tosanenéh Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu meyec imuac ac suruc wañ énécmigic.

⁴⁷ Hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienen kaunsol tocgo énécmima yomuhuc énézégic; Neñañ dimuhuc wañkeczin? Ic imi kiwi mérera hénia hénia yanda wañanzac.

⁴⁸ Neñañ i imuhuc waimini, ic embac moczoñ ninzénégé mimu. Ninzénégé migic Roma ic ienen hama baec yandanina zéma ic embac hécnina imi nonagicmu.

⁴⁹ Zégic suggina igucnec hofac oo ic mén qara Kayafa yawuñ imuaru eneñagina kerec iminéh yomuhuc énézéyec; Ini niningina qahac téngén!

⁵⁰ Ic ménnéñ ic embachéra moczoñ ionac niñ wamma humuyu ic embachéranéh ménda humumu iminéh onac muru hia wammac imi ménda niñyacgézu?

⁵¹ Ac imi eneyawac ewaya niñac ménda zéyec. Ineñ yawuñ imuac eneñagina kerec imuac niñ Yesu imi Yuda ic onac humumacac niñ andiawac ara imuhuc zéyec.

⁵² Baec yandagina imuac sac qahac Anutuac nambérac héra baec séc tuima keczu imi momacnec tocgé énécmiyu tuñ momacguc wammac niñac imuhuc zéyec.

⁵³ Wañu nalé imuarunec Yesu qemu niñac ac sañec wañgic.

⁵⁴ Imuac niñac Yesunéh Yuda ic sugginaiguc winiñu muñguc ménda lelecgéyec. Wañu zéléñ baec hosuraiguc tauñ mén qara Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc imuhucgeñ kemma kegcic.

⁵⁵ Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ hosuru hayu ic embac sasalanéh kendoñ imi ménda hayunec imuac météré haka wambiñ niñac amaya amaya igucnec yacma Yerusalem ekeñgic.

⁵⁶ Wañu ienen ocmuñ téréya sombeniguc namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc qesiamugic; Ini dimuhuc ninzu? Kendoñ niñac ic imi hélacnec ménda hamac me?

⁵⁷ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienen bec yomuhuc zéseli wañ énécmigic; Ménnéñ Yesu dimuaru keru ninzaciguc kilendac nénézéyu késawiñ.

12

Marianéh Yesu haléc naecmiyec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ imi hamac. Yesu Betania ama areña bec nec Lazaro meqelimiyyu humuc igucnec yacma kecañec imuaru hayec.

² Imuaru Matanéh Yesuac eeya héima nene oma gumu énécmiyec. Wañu ic tosanenéh lelecgéma tacgic Lazaro inéh sugginaiguc Yesuguc momacnec tarec.

3 Tacgic Marianéj haléc soroc héménaguc boña eñeja yanda qara nada imi hénéj baña 5 séc mema hama Yesuac héná qahaiguc qocgéma oruc zucyanéj kereñ memiyec. Wañu haléc imuac héménanéj ama qeriaiguc sécgédarec.

4 Wañu tohotoho ichéra suginaiguc kecma Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonéj yomuhuc zéyec;

5 Haléc héménaguc imi maso haréwécac ai boña haiyu boñ megic soukiwa imi mema ic maqeqeya énécmimac iminéj hia wambacnec, némac niñ imuhuc ménda wañec?

6 Wañu inéj ic maqeqeya ionac niñac wamma imuhuc ménda zéyec. Ic imi kowu nene, gésé késakeru soukiwa haigic éléj meanec imuac niñac imuhuc zéyec.

7 Wañu Yesunéj zéyec; Waina taru. Inéj téngénémmu imuac nalé niñac wamma haléc héménaguc imi haiyu tarecac taczac.

8 Ic maqeqeya ieneñ iniguc nalé séc kecmu, wañu ni imi iniguc nalé séc ménda kecmañ.

9 Wañu imuaru tackecgic Yuda ic sasalanéj Yesu imuaru taczac imi niñtegicma hagic. Wañu Yesuac niñac sac qahac, néj Lazaro inéj meqeliyu yarec imi acguc hémbiñ zé hagic.

10-11 Wañu Lazaro niñac Yuda ic sasalanéj Yesuaru kemma niñzéhégic imuac niñ hofac oo ic kiwahécgina ieneñ Lazaro imi momacnec qehumuwiñ zé imuac ac sañec zégic.

Yesunéj doñki qahaiguc Yerusalem ekeñec.

12 Ama gianjiyu ic sasala kendoñac hagic ieneñ Yesu Yerusalem hamañ zé hénaguc hazacnec zégic nimma

13 ewañ ic haréja mema i hémbiñ zé kemma yomuhuc qacgic; Ohec wahec! Zéhiaru mimia! Miñ Kewuac qaraiguc hahaya! Zéhiaru mimia! Israel neñañ Ic Kewu.

14 Yesu imi doñki merawa mén mi-hicñima imuac qahaiguc tarec. Imi mia kiwi téréyaiguc ogic hezac ésécnec;

15 O, béracna Zion, bacga ménda yandimac. Hénna, guac Ic Kewuga hazac. Doñki merawa qahaiguc taczac.

16 Wañu nalé imuaru iwac tohotoho ichéra ieneñ haka imuac hénia imi ménda niñasarigic. Wañu kecma Yesunéj edamuyaiguc eñuguc ac imi iwac ogic heyec imuac niñ ieneñ haka imuhuc wammigic imi niñqeligic.

17 Ic tuñ Yesuguc kecma Lazaro kicsuañ igucnec qacma humuc igucnec meqeli miyu yaru héngic imi eneñ ac suruc muñguc muñguc zésaigic keñec.

18 Wañu ic embac sasalanéj asé kiwi icnéj ménda memeya imi meyec imuac surucya nindacgic imuac niñ tuñ yandanéj i hémbiñ zé mama keñgic.

19 Wañu Farisaio ic ieneñ eñaocnec yomuhuc emiñgic; Ninzu, ai yanda meni héla qahac wanzac. Baec séc ic embac moczoñ iwaru méndacmima kendaczu.

Girik ic ieneñ Yesuac qac buña nimma hagic.

20 Wañu Anutu mepésiwiñ zé kendoñ niñac érégic imi onac suginaiguc Girik ic tosara kecgic.

21 Ieneñ ic mén Galilaiawac ama areña yanda mén Betsaidanec hahaya Filipo iwac muru kemma yomuhuc qesimigic; Ic kunéj, nini Yesu hémbiñ zé wanzñ.

22 Zégic Filiponéj hama Anderea ézéyu Anderea zéma Filipo iereñ hama Yesu ézéyoc.

23 Ézéyic Yesunéj nimma yomuhuc zéyec; Icac Naña mepési mimu imuac naléya hazac.

24 Ni hélacnec téngéñ énézéwa, iwawai gocmia ménéñ baeciguc ménda mama humumaciguc gocmia momacguc imi imuhucyanec hemac. Wañu humumaciguc imi héla sasala haimac.

25 Mén kekecyawac añgéñ timaciguc kekecyaya imi sohomac. Mén baec yomuac qeriaiguc kekecyawac waizalañ wañ mi-maciguc kekec hémbénaña imi késa kec-mac.

26 Ménéñ mén welen qenéñanzaciguc ni kileñ méndac némmac. Wañu ni kecza imuhucgeñ nuac welen qeqe ic

* 12:27: Kekec uñaña.

imi momacnec kecmac. Wañu Mañgocnéñ méñnéñ méñ welen qenéñanzac iwac eeya héimimac.

²⁷ Degucmi qerina* yéwérizac. Wañu imuac dimuhuc zéman? Mañgoc gi nalé yomi nogicmac niñac anjéñna tina zéman me? Qahac, ni imuac niñ nalé yomuac hayi.

²⁸ Mañgoc guac qac buñaga edamuyaguc wammac. Imuhuc zéyu kurumén igucnec ewa méñ yomuhuc mayec; Qacnawac edamuya mihicjiyi, wañu muñguc edamuya mihicñiman.

²⁹ Ic tuñ momacnec namma niñgic ionarunec tosanéñ, Parandan héizac, zégic. Wañu tosanéñ, Kua meme uñanéñ ac ézézac zégic.

³⁰ Yesunéñ énézéc; Imi nuac niñac qahac, onac méra énécmiman zé hicñizac.

³¹ Deguc imi baec ic embac ionac gésigési naléya. Baecac kuc miñina imi nesimiyu kemmac.

³² Ni baeciguc meyac néngic emma baec séc ic embac moczoñ nuaru héihéré énécmiman.

³³ Ac imi mia inéñ dimuhuc humumac imi énézéc zéyu hémmu niñac imuhuc zéyec.

³⁴ Wañu ic tuñ yandanéñ yomuhuc zégic; Héna ac igucnec yomuhuc zégic niñanzin; Kristo imi tetcgia qahac kecmac. Wañu gi dimuhuc Icac Naña meycgic emmac zézan? Icac Naña imi méré?

³⁵ Wañu Yesunéñ zéyec; Asac mararañ imi iniguc nalé hotoñadac sac he énécmimac. Siñinéñ ménda hoturu énécmiyunec, asac mararañ he énécmiyunec kenha wañgic. Ic méñnéñ siñi qeriaiguc kenha wanzac imi dimuaru kenzac imi ménda ninzac.

³⁶ Asac mararañ he énécmiyunec asac mararañ imi kilén ninzégégic. Ninzégéma asac mararañac nambérac héra wammu. Yesunéñ imuhuc zémaguc wai énécmima sañgynec.

³⁷ Kiwi méréra héna héna sasala kicginaiguc meañec. Wañu ienéñ i méndagucnec ninzégégic.

³⁸ Imuhuc wañgic Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac ac youminéñ héla wañec; Miñ Kewu, ackuazécnina imi méréñéñ nimma

ninzégégic? Miñ Kewuac méra imi mérac muru winiñu hicñi mizac?

³⁹ Héna imuac niñac ninzégégimac séc qahac wañec. Imi mia Yesaianéñ ac méñ yomuhuc zéyu imuhuc zézua;

⁴⁰ Kicginanéñ héntegicbu niñac, qeriginanéñ niñtegicbu niñac, wañu qerigina melemma hagic mehiaru énécmiwac niñac inéñ ini kic hilic zéma qeri seli meénécmiyec.

⁴¹ Imi mia Yesaianéñ Yesuac kiwi asaha hémma iwac niñac imuhuc zéyec.

⁴² Wañu Galén yanda suggina igucnec sasalanéñ i ninzégégic. Wañu Farisaio ic ienéñ Anutuac hénaorin suggina igucnec nesi énécmiwu niñac ninzén ninzéggina imi ménda zéaugic.

⁴³ Imi mia ienéñ niñgic ic ionac mepé qepési imi eñeña wañu, Anutuac mepé qepési imi mamaya wañañec imuac niñ imuhuc wañgic.

⁴⁴ Wañu Yesunéñ kucnec zéauyec; Ic méñ ni ninzégé nénzac imi ni sac qahac méli néñec i momacnec ninzégé mizac wanzac.

⁴⁵ Méréñéñ méñ ni nénzac imi méli néñec i hénzac.

⁴⁶ Ni baeciguc asac mararañ wamma mayi imuac niñac méñac méñ ni ninzégé nénzac imi siñi qeriaiguc ménda keczac.

⁴⁷ Ni baec ic ini zégési énécmiman zé ménda mayi, néñ anjéñgina timañ zé mayi. Imuac niñac méñnéñ acna nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i ménda niñgési mimañ.

⁴⁸ Ic méñ ni andé numa acna ménda késazaciguc ackuazéc énézéci iminéñ niñgésigési icya wamma nalé tetcgiaiguc késpedesiraguc zémimac.

⁴⁹ Ni ac imi nena ewa siñnawac ménda zézua. Mañgoc méli néñec inéñ némac ac dimuhuc zéman imi nézéc.

⁵⁰ Iwac héna ac imi kekec hémbénañawac buña wanzac imi ni ninzua. Imuac niñac ac méñac méñ zéanzua imi Mañgocnéñ nézéc imuhucyanec zéanzua.

13

Yesunéñ tohotoho ichéra hénagina zuacénécmiyec.

1 Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj imi hamac. Yesunéj baec yomi waima Manjocarú kenkenawac naléya hosucgéma hayu ninjegicma hénáorinj héra baeciguc keczu ionac goigina héimanec keru enjeya nalé tetcgia hayec.

2 Ama mari wanu nene gumu énécmigic Biriá minjanénj bec Simon Kariotoac nanja Yudawac qeriaiguc Yesu andé qemimac ninjac nininj biriá haiyec.

3 Wanu Yesu imi Manjocnéj iwawai moczonj iwac kucya bawaiguc haidaczac imi zéma Anutu arunec hayecac bec lilingéma Anutuaru kemmac imi ninjec.

4 Imuhuc nimma nene waiyu taru yacma malekuya ménj metecgéma kerejnénj enjeya kembanganiguc zikiyec.

5 Zikimaguc doku zéiciguc qeyu hingaru tohotoho ichéra hénagina hénima zuacma kerej zikiyu heyec iminénj hénagina kerej meénécmiyec.

6 Zuacma kenkecma Simon Petero iwaru kereju Peteronénj yomuhuc ézéyec; Minj Kewu gej nuac hénana zuacbésémañ?

7 Zéyu Yesunénj zéyec; Haka wanzua imuac hénia imi gi deguc ménda ninjasarizanj, wanu bianjguc ninj asariwésémañ.

8 Zéyu Peteronénj ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec zuacbésémañ. Zéyu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Neñ hénaga ménda zuacmanjiguc gi amunec qamunec ménda wambésémañ.

9 Zéyu Simon Peteronénj zéyec; Minj Kewu hénana sac qahac, néj orucna zéma mérana momacnec zuacnéna.

10 Zéyu Yesunénj melemma zéyec; Ménjnéj doku bec naeczac imi hénaya sac zuaru moczonj nec qala qala wammac. Ini qala qala wanzu, néj ini moczonj ninjac imuhuc ménda zézua.

11 Yesunénj ic mérénenj andé qemimac imi bec ninjasariyec imuac ninjac enjan moczonj qala qala wanzu ménda zémañ zéyec.

12 Hénagina zuacdacma yacma malekuya mema héima tatacyaiguc lilingéma kemma yomuhuc zéyec; Ini haka wanj énécmizua imi hia ninjasarizu?

13 Ini nuac ninjac Minj Kewu, kiwi ic zéanzu. Imi hélacnec, ni imuhuc kecza.

14 Ni onac kiwi ic zéma Minj Kewunénj mia hénagina zuac énécmizua. Imuac ini acguc hénagina kilenj zuacamumu.

15 Ini momacnec haka onac wanj énécmizua imuhucyanec wammu ninjac neñ onaru séséc wamba hénzu.

16 Ni hélacnec téngénj énézéwa, welenj qeje ic ménjnéj ménj kewuya ménda ogiczac. Ménj mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec imi ménda ogiczac.

17 Imi ninjasarima sécginaiguc wammuiguc ségiségi ginaguc wammu.

18 Ni qutulanjgé énécmima ménda zézua. Ic énépésiyyi imi moczonj ninjegic énécmizua. Wanu imi mia kiwi téréya youmi héla wammac ninjac zéyec; Ic ménj nuarunec nene mema nezac iminénj hénaya meyacma nuyec.

19 Kecma imi hicnjyiu imuaru ni imi i nalé tetcgia qahac keczanzac imi mia zéma ninzénjgé némmu ninjac haka imi ménda hicnjyunec walac énézézua.

20 Ni hélacnec téngénj énézéwa, ménjac ménj mélimiwa hayu héihérémezac imi ni héihéré nénzac wanzac. Wanu ménjnéj ménj ni héihéré nénzac imi méli néjec i héihéré mizac wanzac.

21 Yesunénj ac imi zéyu qeri unjaya yéwériyu héipuc wamma zéyec; Ni hélacnec téngénj zéwa ninjic, onac suggina igucnec ménjnéj ni andé numac.

22 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj anamma mérac ninj zéyec imi hia ménda ninjacgéjic.

23 Tohotoho ichéra suggina igucnec ménj Yesunénj sinja nimmianjec iminénj iwac tétéyaiguc héima tarec.

24 Taru Simon Petero orucyanénj séséc wamma ézéyec; Mérac ninjac zézac imuac qesimina.

25 Wanu tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma qesiyec; Minj Kewu, mérénenj imi mia?

26 Wanu Yesunénj yomuhuc zéyec; Saménj yomi tindunjéma mimanj, ic imi mia. Imuhuc zéma saménj mema zéiciguc tindunjéma Simon Kariotoac nanja Yuda Karioto miyec.

²⁷ Miyu samén Yesuac méra igucnec wagiru imuaru Biria miñinanén qer-aiguc hiñgarec. Wañu Yesunén ézéma zéyec; Ai memañ zé wanzañ imi focdac mewésémañ.

²⁸ Zéyu lelecgéma tacgic ienen moczon hénia némac niñ Yesu ac imi zéyec imi ménda niñtegicgic.

²⁹ Yudanén soukiwa galen kerec imuac niñ tosanén kendoñ yanda niñac me maqeqeya énécmimañ zé iwawai mén boñ memac niñac ézézac imuhuc zéma niñgic.

³⁰ Yudanén samén bakia imi mema focdac waima keñec. Wañu ama bec siñiyec.

Yesunén Petero dimuhuc wammac imi niñasarima zéyec.

³¹ Keñu Yesunén zéyec; Degucmi Icac Naña imi edamuyaguc wanzac. Wañu Anutu imuhucyanec Nañawac hia niñac edamuyaguc wanzac.

³² Anutunén iwac muru edamuya mihicñizaciguc inén eñeya muru Naña edamuya mihicñi mimac. Wañu degucdacmi edamuya mihicñi mimac.

³³ Nambérac hécna ni iniguc nalé hotñadac kecmañ. Yuda ic énézéyi ésécnec deguc énézéwa niñgic, ini nuac wammu, wañu ni kemmanñ imuhucgenñ ini hamuac séc qahac.

³⁴ Youmi hénia ac qelia énécmizua; Goigina héiamumu. Neñ onac goigina héiéncmianzua imuhucyanec ini goigina héiamumu.

³⁵ Ini eñacnec goigina héiamugic ic embac moczon inicma ini nuac tohotoho ichécna wanzu imi niñasarimu.

³⁶ Zéyu Simon Peteronén qesiyec; Miñ Kewu, gi dimucgenñ kembésémañ? Yesunén melemma zéyec; Gi ni kemmanñ imuhucgenñ deguc ménda méndac némbésémañ, néñ bianñguc méndac némbésémañ.

³⁷ Zéyu Peteronén yomuhuc qesiyec; Miñ Kewu némac niñac gi hia méndac gémmañ ac séc qahac wanzac? Ni guac niñac kekecna waizua.

³⁸ Yesunén melemma ézéyec; Gi hélacnec nuac niñac kekecga waiwésémañ? Hélacnec téngén gézéwa niñna; Kuruc

ménda qarunec hatac haréwéc nuac niñ ménda nimmizua zéwésémañ.

14

Yesunén tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

¹ Ewa biri ménda wammu. Anutu ninzénégéma ni momacnec ninzénégé némmu.

² Nuac Mañgocnawac amaiguc ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec bec énézéwinec. Ni amagina mindiñimañ zé kemmanñ.

³ Kemma onac ama duñgina mézézénégéma liliñgéma hama onagicba kemma ni kecanzua imuhucgenñ niñguc kecbiñ.

⁴ Ini hénia ni kenzua imi hia ninzu.

⁵ Imuhuc zéyu Tomanén qesimiyec; Miñ Kewu, gi dimuaru kembésémañ imi ménda ninziñ imuac dimuhuciguc hénia imi nimbiñ?

⁶ Yesunén melemma zéyec; Ni hénia imi zéma ac hénia imi zéma kekec imi wanzua. Imuac nuarunec qahaciguc méñnéñ méñ Mañgocnawac hia ménda hamac.

⁷ Ni niñnéñanñzuiñguc imi nuac Mañgocna momacnec nimmimu. Degucmuacnec ini nimmima héndaczu.

⁸ Wañu Filiponén zéyec; Miñ Kewu, Mañgoc nénézéna hénia iminén séc gé nénécmimac.

⁹ Yesunén melemma zéyec; Filipino, ni suginaiguc nalé horua sécyá kecanzua, wañu ni ménda niñnéñanñ? Mén ni néñeciguc Mañgocna momacnec héñec. Wañu dimuhuciguc Mañgoc nénézéna hénia zézanñ?

¹⁰ Ni iwac qeriaiguc i nuac qerinaiguc keczac imi gi ménda ninzénégézanñ? Ac énézéanzua imi nuac ewa siñna igucnec qahac imi Mañgoc nuac qerinaiguc kecma eñeya aiya meanzac iwarunec.

¹¹ Ni Mañgocac qeriaiguc kecha Mañgocnéñ nuac qerinaiguc keczac zéwa ninzénégé néñgic. Niñgic ménda séc géyu, aina niñac kilenñ ninzénégé néñgic.

¹² Hélacnec téngén énézéwa niñgic, ni Mañgocnawac kemmanñ imuac niñ méñnéñ méñ ni ninzénégé néñzac imi acguc ai meanzua imuhucya hia memac.

Waņu inéj iwawai ni meanzua imi ogicma memac.

¹³ Nuac qaciguc némac iwawai niñac qesigic wamma meénécmimanj. Imuhuc wamba Nanjawac qaraiguc Anutu mepésimu.

¹⁴ Nuac qaciguc némac iwawai niñac ni qesinéngic wamma meénécmimanj.

¹⁵ Ini nuac goina héinénzuiguc nuac héna ac imi méndacmu.

¹⁶ Ni Manjoc qesimiwa onac Héipuc ic ménj méli énécmiyu hama iniguc tetcgia qahac kecmac.

¹⁷ Imi mia ac hélawac Uña, baecnéj i nimmac me hémmacac séc qahac imuac niñ baec icnéj i ménda késamacac séc. Waņu i iniguc kecamma qeriginaiguc kecanczac imuac niñ ini i nimmizu.

¹⁸ Ni ini gupanj merac éséc nec ménda wai énécmimanj. Ni onaru hamanj.

¹⁹ Waņu nalé hotonjadac tegéyu baec icnéj ni méndaguc nec némmu. Waņu ni kekecnaguc kecanczua. Ini acguc kekecginaguc kecmu imuac niñac ini ni némmu.

²⁰ Nalé imuhucgeñ eneñ ni Manjocnawac qeriaiguc kecba ini nuac qerinaiguc kecgic neñ onac qeriginaiguc kecza imi niñasarimu.

²¹ Méñnéj ménj nuac héna ac anjénj tima tohozac iminéj nuac goina héizac. Waņu méñnéj ménj goina héinénzac imi Manjocnanéj iwac goiya héimimac. Waņu ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena ézéwa némmac.

²² Yudanéj (Yuda Karioto qahac) ézéyec; Miñ Kewu némac niñac baec ic ionac qahac, néj nonac nec sac nénézéna hémmbij?

²³ Yesunéj melemma ézéyec; Méñnéj ménj nuac goina héizaciguc imi inéj nuac ac tohoyu Manjocnanéj iwac goiya héimiyu niri iwaru hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc kecbij.

²⁴ Méñnéj ménj nuac goina ménda héizac iminéj nuac ackuazéc imi ménda tohomac. Waņu nuac ackuazéc ini niñanzu imi nena qahac, néj méli néj ec Manjocna iwac ackuazéc wanzac.

²⁵ Iniguc tacmanec ac yomi énézézua.

²⁶ Waņu Manjocnéj nuac qaciguc Héipuc icgina, Uña Téréya méliyu ma-

mac. Inéj hama iwawai moczoñ ku énécmima ac énézézua imi moczoñ héiqeli énécmimac.

²⁷ Luae onac muru wai énécmiwa iniguc he énécmimac. Nena luae énécmizua. Ni énécmizua imi baecnéj énécmianzac imuhucya qahac. Imuac niñac ewa qeriginanéj ménda yéwérimac. Waņu zénéngina ménda hirimac.

²⁸ Bec yomuhuc énézéwa ninzu; Ni kemmaguc onaru lilingéma hamanj. Nuac Manjocnawac kuha imi nuac kucna ogiczac imuac niñac ini goina héinénzuiguc ni Manjocnawac muru kemmanj imuac ségiségi wambunec.

²⁹ Kecma andiaiguc hicñiyu ninzénge némmu niñac deguc haka imi ménda hicñiyunec énézézua.

³⁰ Baecac kuc miñinanéj hazac imuac niñ ni iniguc nalé horua ac ménda zémanj. Waņu iwac kucya imi nuac kucna ogimacac séc qahac.

³¹ Waņu baec icnéj ni Manjocna goiya héimianzua imi niñtegicmu niñac ni Manjocnanéj nézéyec séciguc iwawai wañanzua. Hagic waima kenni.

15

Waiñ ic zéma hawa.

¹ Ni waiñ ic héla, waņu nuac Manjocna imi ai ic wanzac.

² Inéj hawana méñac ménj héla ménda haianzac imi moczoñ qericanzac, waņu hawana méñnéj ménj héla haianzac imi séc ménj sasala haimacac niñ tanjhéréréj memianzac.

³ Ini imi ackuazéc énézézua iminéj bec tanjhéréréj meénécmizac.

⁴ Nuac qerinaiguc kecgic onac qeriginaiguc kecmanj. Hawa méñnéj waiñ ic uraiguc ménda mékétamaciguc eneyanec héla haimacac séc qahac. Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda kecmuiguc ini acguc héla haimuac séc qahac.

⁵ Ni imi waiñ ic ura ini imi hawahécna. Méñnéj ménj nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecba imi héla sasala haimac. Waņu ini ni qahaciguc iwawai ménj wammuac séc qahac.

6 Ménéñ méné nuac qerinaiguc ménda keczaciguc ic hawa éséc metecgéma giliyu dokuya zicgémac. Wañu ic hawa imuhucya imi tocgéma gericiguc giliyu zemac.

7 Ini nuac qerinaiguc kecgic nuac ackuazéc qeriginaiguc hezaciguc imi iwawai ménéñ niñac wamma zéwelecgic imi niñénécmiwa memu.

8 Ini héla sasala haimu iminéñ nuac Mañgocna edamuya mihicji mimac. Wañu ini nuac tohotoho ichéna wammu.

9 Mañgocnéñ nuac goina héinéñan Zac imuhucyanec neñ onac goigina héianzua, imuac niñ nuac goi héihéi imuac qeriaiguc kecmu.

10 Neñ Mañgocnawac héna ac méndacma iwac goi héihéiya qeriaiguc kecanzua imuhucyanec ini nuac héna ac méndacmuiguc nuac goi héihéina qeriaiguc kecmu.

11 Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu onac ségiségi imi kuaya qesalecgémac niñac ac imi énézézua.

12 Nuac héna ac imi yomi mia; Neñ onac goigina héiénécmianzua imuhucyanec ini enaocnec goigina héiamumu.

13 Ic ménéñ alahéra méra énécmiman zé efima humumac imi iwac goi héihéiya imi eneña yanda. Goi héihéi ménéñ imi ogimacac séc qahac.

14 Héna ac énézézua imi tohoma wammuiguc ini nuac alahéna téngéñ wammu.

15 Welen qeqenén iwac miñina némac ai meanzac imi ménda zéyu niñan Zac imuac niñ ni onac niñac welen qeqe héna ménda zéma imuhuc ménda unurumañ. Ni iwawai Mañgocnawac murunec niñi imi moczon énézéwa nindacgic imuac niñac onac niñ alahéna zéma unuruzua.

16 Eneñ ni ménda népésigic, néñ neñ ini énépési. Imi mia ini héla hémbénaña heheya haima nuac qaciguc Mañgoc imuac me imuac qesigic énécmiyu késamu niñac kumu énécmiyi.

17 Héna ac youmi énécmizua; Enaocnec goigina héiamumu.

Yesu hazéc wammigicac tohotoho ichéra momacnec hazéc wañ énécmimu.

18 Baec icnéñ hazéc wañ énécmiuiguc walac ni hazéc wañ néngic imi niñtegicmu.

19 Ini baecac buña wambunec imi baec icnéñ ionac buña wañgic goigina héi énécmiwunec, wañu ini ionac buña qahac. Wañu ini baecarunec gési énécmiyi imuac niñac baec icnéñ hazéc wañ énécmianzu.

20 Ac zézua yomi nimma nimma kecmu; Welen qeqe ic ménéñ miñina ménda ogicmac. Ni hazéc wañ néngiciguc ini imuhucyanec wañ énécmimu. Wañu nuac ackuazéc nimma tohogiciguc onac ackuazéc imuhucyanec nimma tohomu.

21 Méréñéñ méli néñec imi ménda ninzu imuac niñac ieneñ nuac qacna niñac iwawai imi moczon wañ énécmimu.

22 Neñ ionaru ménda mama zéauwinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec. Wañu deguc képésicgina niñac acgina zésolanjimuac séc qahac.

23 Ménéñ méné ni hazéc wañ néñzac imi Mañgocna momacnec hazéc wammizac wammac.

24 Ni sugcinaiguc iwawai ic tosaranén ménda memeyawac séc imi ménda mewinec imi ieneñ képésicgina qahac kecwunec. Wañu ieneñ Mañgocna zéma ni momacnec niricma hazéc wañ nérécmizu.

25 Ieneñ hénia qahaciguc ni en hazéc wañ néñzu, imuhuc héna aciguc ogic hezac imi héla wammacac niñ imuhuc wanzu.

26 Onac Héipuc ic ménéñ Mañgoc arunec mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac Uña Anutu arunec mama haanzac iminéñ héipucna wañ némmac.

27 Ini hénihénia igucnec niguc kecgicac keczu imuac niñ ini acguc nuac héipucna wañ némmu.

16

Baec icnéñ hazéc wañ énécmimu.

1 Ini ménda qonzon tongému niñac imuhuc énézéyac énézézua.

2 Ieneñ Anutuac héniorin sugcina igucnec nesi énécmigic mamu. Nalé ménéñ hayu imuaru ieneñ ini unuma Anutuac welen qeqe ai mezin imuhuc zéma nimmu.

³ Ni me Maṅgoc ménda niṅnéréc Mizu imuac niṅac haka silic imuhucya waṅ énécmimu.

⁴ Naléya hayu, O Miṅ Kewunéh youmi nénézéyu niṅiṅ zéma niṅyacgému niṅac ac imi énézézua. Iniguc keru imuac niṅac hénihéniaiguc ac yomi ménda énézéyi.

⁵ Degucmi ni méli néṅec iwac muru liliṅéma kemmanṅ zéwa onarunec ménéhén mén; Dimucgeṅ kembésémaṅ, zéma ni ménda qesinézu.

⁶ Waṅu ac imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc ewa biricnéṅ sécgézac.

⁷ Waṅu ac héla zéwa niṅgic; Ni ménda kembinec imi onac muru Héipuc ic ménda hawacnec. Waṅu ni kemmanṅiguc nenaoc onac muru i méliwa hamac. Imuac niṅac ni wai énécmima kemmanṅ imi onac hiagina niṅac.

⁸ Inéh hamac nalé imuaru késpedes zéma haka solaṅa zéma gésigési imuac mia baec séc icembac zéqindiṅi ac waṅ énécmimac.

⁹ Késpedesgina niṅac zéma ni ménda niṅzéhégé nénzū imuac ara zéénécmimac.

¹⁰ Haka dindiṅa niṅac zéma ni Maṅgocnawac emba ini muṅguc ménda némmu imuac énézémac.

¹¹ Waṅu gésigési niṅac zéma baec yomuac kuc miṅina saecyaguc zémiyec imuac énézémac.

¹² Ni iwawai sasalawac ara henénzac, waṅu deguc énézédacba hia bisiqatéh wammucac séc qahac wammac.

¹³ Ac hélawac Uṅa téréyanéh hamac nalé imuaru inéh ac hélaiguc ini héihéré énécmimac. Inéh eṅeya ewa siṅiguc ménda zémac, néṅ ac niṅanzac imi zéma iwawai andiaiguc hahaya imuacnec sac énézémac.

¹⁴ Inéh ackuažéc nuarunec imi mema énézémac imuac niṅ inéh edamuna mi-hicṅi némmac.

¹⁵ Iwawai Maṅgocarū hezac imi moczoṅ nuac, imuac niṅ Uṅa Téréyanéh ackuažéc nuarunec imi mema énézémac imuhuc zézua.

¹⁶ Ini nalé hotoṅadac tacma ni ménda némmu duṅa nalé herec ménda keṅu muṅguc ni némmu.

¹⁷ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosara ieneṅ eṅaocnec qesiamugic; Ni

Maṅgocnawac kemmanṅ imuac ni nalé hotoṅadac tacma ménda némmu, néṅ duṅa nalé herec ménda keṅu muṅguc némmu imuhuc nénézézac ac imuac hénia imi dimuhuc?

¹⁸ Imuac ieneṅ zégic; Nalé hotoṅadac zézac imuac hénia imi némac? Nini ac zézac imi ménda niṅasariziṅ.

¹⁹ Yesunéh ieneṅ qesimiwiṅ zé wanzu imi nimma énézézec; Ini nalé hotoṅadac ménda némmu, néṅ duṅa nalé herec ménda keṅu muṅguc némmu zéwa ac imuac mia eṅaocnec qesiamuma keczu?

²⁰ Hélaacnec téṅgéh énézéwa niṅgic; Ini siacma ewa biric wammu, néṅ baec séc ic embac ieneṅ ségiségi wammu. Ini ewa biric wammu, néṅ ewa biricgina néṅ melenṅ ségiségigina wammac.

²¹ Merac memeyawac naléya ducṅiyu embacnéṅ qenzeṅ manzeṅ qemac, néṅ merac imi hicṅiyu merac qelia mén baeciguc hicṅizac imuac ségiségi niṅac qenzeṅ manzeṅ imi eluṅ qemac.

²² Imuhucyanec deguc ewa biric imi onaru hezac, néṅ muṅguc inicba ewagina ségiségi waṅu ségiségi imi ménéhén mén onagicmacac séc qahac wammac.

²³ Nalé imuaru ini iwawai mén niṅac ménda qesinémmu. Hélaacnec téṅgéh énézéwa niṅgic; Iwawai imuac me imuac nuac qaciguc qesigic Maṅgocnéṅ énécmimac.

²⁴ Éréma kecma nuac qaciguc iwawai mén niṅac ménda welecanzu. Néṅ welecgic énécmiyu onac ségiségi imi sécgémac.

²⁵ Séséc aciguc ac youmi énézézua, néṅ nalé mén hamac imuaru Maṅgocac zémaṅ zé séséc ac ménda zéma bénzéhaneṅ zéasari énécmimaṅ.

²⁶ Nalé imuaru nuac qaciguc welecmu. Ni onac niṅ wamma Maṅgocarū welecanṅ imuhuc ménda énézézua.

²⁷ Imi mia yomuac niṅac, ini nuac goina héinémma ni Anutu arunec hayi imi niṅzéhégégic imuac niṅ Maṅgoc eṅeyaoc onac goigina héiéénécmimac.

²⁸ Ni Maṅgocarunec mama baec yomuhucgeṅ hayiac muṅguc baec yomi waima Maṅgocarū kemmanṅ.

29 Zéyu tohotoho ichéra ienenj zégic; Degucmi séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasarizan.

30 Gi iwawai moczonj niņasarianzanj imuac niñ méñnéñ méñ ménda qe-sigénunec ac bakia zéanzanj imi deguc niñtecigicma gi Anutu arunec hanec imi ninzénngé génzinj.

31 Ini degucdacmi ninzénngé nénzu imuhuc zéma Yesunénj melemma zéyec.

32 Wañu naléya hayu ini wainémma tuima kendacgic ni momacguc kecmanj. Wañu nalé imi bec hazac. Wañu nenacnec qahac, Mañgocnéñ niguc kecmac.

33 Nuac qerinaiguc ini ewa bénzénnginaguc kecmuac niñ ac imuhucya imuhucya énézézua. Wañu baec yomuac qeriaiguc zérabéra nimmu. Wañu ewa bénzénj kecmu, ni baecac kuha imi ogicdaczua.

17

Yesunénj eneya niñac welerec.

1 Yesu ac imi zétecgéma kicya kurumenjiguc hima yomuhuc welerec; Mañgoc, nalé imi bec hazac. Nañga edamuya mihicñi mina, Nañganénj gi edamuga mihicñigémmac.

2 Ic embac geñgaoc minec imi moczonj yanda kekec hémbénaña énécmimac niñac baec séc ic embac moczonj galeñgé énécmimiawac qac buña imi minec.

3 Anutu héla momacguc gi zéma guac mélimimia Yesu Kristo niñéréc mimia iminénj kekec hémbénaña wanzac.

4 Ni ai memañac zé nénnecc imi bec metecgédacma baeciguc gi edamuga mihicñigénzua.

5 Mañgoc, baec kurumenj ménda hicñiyecnec giguc edamuna késa keri imi degucmi kicgaiguc némma edamuna mihicñi néna.

Yesunénj tohotoho ichéra ionac niñ welerec.

6 Baecarunec ic embac nénnecc ionaru ni qac buñaga zéau énécmizua. Ienenj imi guac buña, wañu ni nénnecc. Wañu ienenj guac ackuazécga imi tohoanzu.

7 Wañu ienenj iwawai moczonj gi ni nénnecc imi guac murunec hayec imi deguc ninzu.

8 Ackuazéc nénnecc imi énécmidacba késadaczu. Imuac ni guarunec hayi imi hélacnec niñasarima geñ méli nénnecc imi ninzénngézu.

9 Ni ionac niñ welecza, wañu baec séc ic ionac niñac qahac, néñ ic embac nénnecc ionac niñac welecza. Imi mia yomuac niñ, ini imi guac buña.

10 Ic embac nuaru hezac imi moczonj guac. Wañu ic embac guaru hezac imi moczonj nuac. Wañu ionarunec edamuna hanénju mezua.

11 Ni baeciguc nalé komodia méñ ménda kecmanj. Wañu ienenj imuarunec kecgic ni guaru hamanj. Mañgoc Téréya, Nekanj momacguc keczic ésécnecc ienenj momacguc wammu niñac qacga nénnecc iminénj angnénj tiénécmiwésémanj.

12 Ni iniguc kecma guac qacga nénnecc iminénj angnénj tiénécmiyi. Wañu sugcina igucnec méñnéñ méñ kisikiyonj ménda mihicñigic, néñ héna ac héla wammacac niñ méñ kisikiyonj buña wañec inénnecc sac kisikiyonj mihicñiyec.

13 Wañu degucmi ni guac hazua. Nuac ségiségina iminénj ionac qeriginaiguc sécgémac niñac ac youmi baec yomuhucgeñ gézézua.

14 Ni guac ackuazéc imi énécmiwa, ni baec séc ic ionaru ménda toroqe énécmima kecanzua ésécnecc ienenj acguc ionaru ménda toroqe énécmima kecgic baec séc ic enenj hazéc wañ énécmizu.

15 Baec yomuhuc geñnec énépésiwésémanj niñ ménda welecgnénzua, néñ biria igucnec angnénj tiénécmiwésémanj niñac gézézua.

16 Ni baec yomuac buña qahac ésécnecc ienenj baec yomuac buña qahac.

17 Guac ackuazécga iminénj ac héla wanzac. Ac héla iminénj météré énécmina.

18 Geñ ni baec ic sugcinaiguc méli nénnecc ésécnecc neñ i baec ic sugcinaiguc méli énécmizua.

19 Ac hélanénj météré énécmimacac niñ ionac niñ wamma ni nena météré amuzua.

Yesunénj ninzénj ninzénj ic ionac niñac welerec.

²⁰ Ni ionac niñac sac ménda weleczaa, nêñ ackuazéc énézégic nimma ninzégé némmu ionac niñac momacnec welecgénzua.

²¹ Mañgoc gi nuac qerinaiguc kecna ni guac qerigaiguc keczua imuhucyanec ieneñ momacguc wamma nekañ qerini-raiguc kecgic baec séc ic ieneñ gi ni méli nénec imi ninzégému.

²² Niri momac keczic imuhucyanec ini momacguc wammu niñac ni edamuna nénec imi ionac énécmizua.

²³ Ieneñ momacguc téngén wamma kecmu niñac neñ ionac qeriginaiguc kecba geñ nuac qerinaiguc kecna. Imuhuc wanzic baec séc ic embac ieneñ geñ ni méli néna hayi imi zéma nuac goina héinéñanzañ ésécnec ionac goigina héi énécmianzañ imi héñtecgicmu.

²⁴ Mañgoc, ic embac geñ nénec ieneñ ni dimucgeñ kecmañ imuhucgeñ niguc momacnec kecmuac niñ wanzua. Imuhucgeñ baec kurumeñ ménda heyunec nuac siñ niñanzañ imuac niñ edamuna mihicni nénec imi momacnec hémmu.

²⁵ Mañgoc, nuac solaña miñina, baec séc ic embac ieneñ ménda niñgénzu. Wañu neñ gi niñgémba tohotoho ichécna ieneñ geñ ni méli nénec imi ninzu.

²⁶ Neñ guac qac buñaga measari énécmiwa niñgénzu. Ai imi memañac toroqema mewa guac siñga nuac muru hezac iminéñ ionac muru hemac. Wañu ni acguc ionac qeriginaiguc momacnec kecmañ.

18

Oliwa aiiguc Yesu késagic.

¹ Zéweleru tegéyu tohotoho ichéra iniguc baec imi waima Kidoron doku qericma keñgic. Névécgeña imuaru oliwa ai heyu Yesunéñ tohotoho ichéra iniguc imuac qeriaiguc kerengic.

² Yesunéñ ai imuhucgeñ tohotoho ichéra iniguc tocgéangic imuac niñ Yuda Isikarioto Yesu andé qemiyec inéñ ai imi niñec.

³ Imuac hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneñ ai ichéra tosara méli énécmigic Yudanéñ ai ichéra imi zéma yaré ic tuñ onagicma ionac héna meénécmiyu

ieneñ kifa zéma lambe zéma yaréac iwawai késama imuaru hagic.

⁴ Yesunéñ iwawai hicñimimac imi bec moczoñ nindacma ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu?

⁵ Ieneñ melemma zégic; Yesu Nazareteneñ iwac. Yesunéñ melemma zéyec; Ni imi mia. Wañu andé qeque ic Yuda Iskarioto i acguc iniguc momacnec nañgic.

⁶ Wañu Yesunéñ, Ni imi mia, zéyu ieneñ andé andé kemma baeciguc mama unuyec.

⁷ Yesunéñ muñguc qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu? Zéyu zégic; Yesu Nazareteneñ iwac.

⁸ Yesunéñ melemma énézéyec; Ni imi mia zéma bec énézézua. Imuac ini ni hocnéñzuiguc ic tosara youmi waigic kemmu.

⁹ Imi mia, Gi nénec imuacnec mén ménda méwétécgéwa sohozac, zéyec ac imi héla wammacac niñac imuhuc zéyec.

¹⁰ Simon Petero souyagucnéñ sou imi héréma hofac oo ic eñeñawac ai merac mén qema gezawa héiyaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.)

¹¹ Yesunéñ Petero ézéyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Mañgocnéñ néñec imi ni ménda nemanac zé niñanzañ?

Yesu wagicma Anasi iwac keñgic.

¹² Yaré ic tuñ onac taséhécgina zéma ionac galeñgina zéma Yuda ic ionac ai ic ieneñ Yesu késama dérécgégic.

¹³ Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru keñgic. Wañu Anasi imi Kayafa yawuñ imuhucgeñ hofac oo ic eñeñagina kerec iwac yéféya.

¹⁴ Kayafa iminéñ mia becnec yomuhuc zéma Yuda ic zémindiñi énécmiyec; Ic momacgucnéñ ic embac sasala onac niñ humumac iminéñ hia wambacnec.

Peteronéñ Yesu qaecgé miyec.

¹⁵ Simon Petero zéma Yesuac tohotoho icya mén Yesu méndaroc. Tohotoho ic mén imi hofac oo ic eñeñanéñ nimmiañec imuac niñ kemma moczoñ Yesuguc iwac sombenjiguc eñoc.

16 Wañu Peteronéñ demin sénganjen nagu kuayaiguc nanec. Nanu duña ai merac mén hofac oo ic enenénen nimmiyec inén kemma awiawi embac mén naguiguc nanec imi ézéma Petero wagiru demin qeriaiguc éréyoc.

17 Awiawi embac naguiguc nanec iminén Petero qesima zéyec; Gi ic imuac tohotoho icya mén me qahac? Zéyu Peteronéñ zéyec; Ni qahac.

18 Ama sanjen qeyu welen qeque ic tosara zéma ai ic ienen geric higic zeyu lelecgéma zonemma nanjic Petero i acguc iniguc momacnec geric zonemma nanec.

Hofa oo ic enenénen hénia nimmanj zé Yesu qesimiyec.

19 Hofac oo ic enenénen iwac tohotoho ichéra ionac zéma ac ku énécmiyec imuac Yesu qesiyec.

20 Yesunén yomuhuc melemma zéyec; Ni baec séc ic onac winiñu énézéanji. Ni nalé séc azoazoro amaiguc me ocmuñ téréyaiguc zéwa Yuda ic acguc moczon haanjic. Ni sasanjiaiguc ac mén ménda zéyi.

21 Imuac némac niñac qesinénzan? Ic embac gezac qema niñanjic imi onac muru acna qesiéncmina. Némac ac zéanji imi ienen ninzu.

22 Ac imuhuc zéyu ai ic mén hosuraiguc nanec iminén méra tawéyanén otoma zéyec; Héna imuhuc mia hofac oo ic enenja ara melemma zézan?

23 Wañu Yesunén zéyec; Ac mén késpedesraguc zézuaiguc késpedesira imuac zéauna. Wañu ni ac héla zézuaiguc némac niñac nuzan?

24 Imuac Hanasinén Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic enenja Kayafa iwac muru kenjic.

Peteronéñ muñguc muñguc Yesu qaecgémiyec.

25 Simon Peteronéñ gericiguc zonemma nanu tosanénen qesima zégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic mén me qahac? Wañu Peteronéñ Ni qahac zéma héla qaecgéyec.

26 Wañu hofac oo ic enenawac ai merac mén, Petero gezawa herirec iwac sac tasia

ménénen Petero yomuhuc zéyec; Gi eri aiguc i guc keric ni ménda iriczua me?

27 Wañu Petero muñguc, Qahac! zéma héla qaecgéyu nalé sosola ménda wañu kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc nanec.

28 Ama gianjanac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demin qeriaiguc kereñjic. Wañu Yuda ic ienen ménda mezapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon nene téréya imi efima newiñ zéma baec galeñac ai amaiguc ménda enjic.

29 Imuhuc wañjic Pilatonén yacma sénganjen ic embac ionac muru hiñgacma qesiéncmiyec; Ic youmi némac hénia niñac késama hazu?

30 Zéyu zégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawiñnec.

31 Zégic Pilatonén énézéyec; Enjac wagicma kemma enan hénac aciguc gésimigic. Zéyu Yuda ic ienen zégic; Nini ic mén qe-humuwiñac kuc buña ménda késa kecziñ.

32 Haka imuhucya imi Yesunén eneyaoc dimuhuc humumac imuac ara zéyec imi héla wammac niñac hicñiyec.

33 Pilatonén muñguc baec galeñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qaru enu qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?

34 Wañu Yesunén duña qesimiyec; Qesiqesi imi genjicarunec me ménénen nuac niñac gézézu?

35 Zéyu Pilatonén melemma zéyec; Ni Yuda ic me? Guagicma nuac muru hazu imi genja hénacoriñ hécgá zéma hofac oo ic kiwahécgá imi enen. Gi némac haka wañnec?

36 Wañu Yesunén yomuhuc zéyec; Nuac hénjalen ama arenja yandana imi baec yomuacnec qahac. Nuac hénjalen ama arenja yanda imi yomuacnec wambacnec imi nuac welen qeque hécnanén anjén tinénma yaré qegic Yuda ic ienen ménda népésiwunec. Wañu deguc nuac hénjalen ama arenja yanda imi baec yomuacnec qahac.

37 Imuhuc wañu gi ic kewu qahac me? Imuhuc zéma Pilatonén qesimiyu Yesunén zéyec; Gi nuac niñac Ic Kewu zézan imi

hélacnec. Ni imuac niñac baec yomuaru hicñiyi. Ac hélawac héipuc wamman zéma mayi. Imuac ic mén ac hélawac buña keczaciguc imi nuac ewana nimmac.

³⁸ Zéyu Pilatonéñ qesiyec; Ac héla imi némac? Imuhuc qesimaguc muñguc sénganñen Yuda ic ionac muru hiñgacma yomuhuc énézéyec; Iwaru kápésic mén ménda mihicñizua.

³⁹ Naguc sacyaguc ogicma kenñic imuac kendoñ séc hésa ic momacguc hulac énécmiañi imi onac hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi hulacmiwa hamac niñac wanzu me qahac?

⁴⁰ Zéyu muñguc qacma zégic; Qahac! Ic imi qahac! Barabawac wanzin! Wañu Baraba imi mia kaiziliwenñ ic zéma kowu nene.

19

Pilatonéñ Yesu iciguc qemuac zétecgéyec.

¹ Wañu Pilatonéñ Yesu wagicma hihilocnén qeyec.

² Wañu yaré ic ienenñ hésa waiyagucnéñ ic kewuac opoc mén mizima orucyaiguc héimima yaréac maleku qouc qoucña héimigic.

³ Héimigic tecgéyu wésiaiguc hama zégic; Ohec wahec, Yuda ic onac ic kewu. Imuhuc zéma méra tawéginanéñ otogic.

⁴ Wañu Pilatonéñ méngucnec sénganñen hiñgacma zéyec; Ninzu, ni kápésira mén ménda mihicñizua imi nimmu niñac ic imi onac muru wagicma mazua.

⁵ Yesu maleku qouc qoucña zéma opoc waiyaguc mama nanñu Pilatonéñ énézéyec; Héñgic, ic youmi.

⁶ Zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma ai ic ienenñ i hémma qacma, Ic héñgeña wéndaraiguc qena! Ic héñgeña wéndaraiguc qena! zégic. Zégic Pilatonéñ zéyec; Ni kápésicña mén ménda mihicñizua imuac enaoc wagicma kemma ic héñgeña wéndaraiguc qegic.

⁷ Wañu Yuda ic ienenñ melemma zégic; Nonac muru héna ac he nénécmizac. Inén, Ni Anutuac Naña zéyec imuac niñ héna acnina tohoma wammini i humucac buña wanzac.

⁸ Pilatonéñ ac imi nimma zénéña muñguc yanda hiriyec.

⁹ Pilatonéñ muñguc baec galenñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma ézéyec; Gi dimuacnec? Zéyu Yesu ac kitiwa mén ménda zéyec.

¹⁰ Wañu Pilatonéñ muñguc qesimiyec; Gi nuac ac bakia ménda melembésémañ? Ni hulacgémmanñ zé hia hulacgémmanñ wañu Ic héñgeña wéndaraiguc gumañ zé hia gumañac séc kuc buñana imi henénzac imi gi ménda niñasarizañ?

¹¹ Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ounec ménda géñuiguc kuc buñaganéñ ménda nogicmac. Imuac niñ ic mén népésima guac muru haiyec iwac kápésicña imi guac kápésicña ogicma kunenñ yanda wanzac.

¹² Ac imi zéyu nimma Pilatonéñ Yesu dimuhuc hulacmiyu kemmac imuac hénaya horec. Wañu Yuda ic ienenñ yomuhuc zéma qacmanec nanñic; Gi ic imi waina mama hamaciguc gi Kaisawac alaya qahac. Méñnéñ mén eneya niñac Ni ic kewu zémac imi Kaisawac hazécña wammac.

¹³ Pilatonéñ ac imi nimma Yesu waguñu sombenñ hocnéñ haigic hoturuyec imuhucgenñ hiñgacma gésigési tataciguc tarec. Séngagenñ sombenñ imuac qara imi Hebraio aciguc Gabata.

¹⁴ Orañ imi nagu sacyaguc ogicma kenñic imuac kendoñ wammac, deguc imi imuac zéréñqéréñ naléya, wañu kaiwe kiwa bec gumpiti wañu Pilatonéñ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Héñgic, onac ic kewu.

¹⁵ Zéyu qacñic; Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic héñgeña wéndaraiguc qena. Zégic Pilatonéñ qesiénécmiyec; Ni ic kewugina ic héñgeña wéndaraiguc qemañ? Zéyu hofac oo ic kiwahécgina ienenñ zégic; Ic kewunina imi Kaisa, mén ménda keczac.

¹⁶ Tetecgiaiguc Pilatonéñ ic héñgeña wéndaraiguc qemu niñac oporec.

Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic enenñ Yesu wagicñic.

¹⁷ Yesunéñ eneyaoc ic héñgeña wéndara huama baec boña mén qara Orucsic (Hebraio aciguc Golgota.) imuhucgenñ kenñec.

¹⁸ Imuhucgenñ Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic. Wañu i guc ic éréhéc momacnec uruma nénéwéc nénéwéc

hai érécmigic nanjic Yesu imi sucgiraiguc nanjec.

¹⁹ Pilatonén kiwi ménj oma ic héngeña wéndara qahaiguc qeyu heyec. Wañu yomuhuc ooyawac heyu olongic; Yesu Nazaretene, Yuda ic onac ic kewu.

²⁰ Baec Yesu qegic nanjec imi ama areña yanda hosuraiguc heyec imuac niñ Yuda ic sasalanén kiwi imi olongic. Wañu kiwi imi Hebiraio ac zéma Latin ac zéma Girik aciguc ogic heyec.

²¹ Wañu Yuda ic ionac hofac oo ic kiwahécgina ieneñ hama Pilato qetalimima zégic; Yuda ic ionac ic kewu imuhuc ménda oma, Ic yomi zézacnéñ; Ni Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.

²² Zégic Pilatonénj melemma zéyec; Némac ac ozua imi neñ imuhuc ozua.

²³ Yaré ic eneñ Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic wañu malekuya mema méndéngic kemboñ qahac wañu sécgina momac momac késagic. Maleku qeria ménj heyec imi toroya qahac. Ounec hénima héigic emu hiñgacma tecgéyu usuya momacguc wañec.

²⁴ Imuac niñ ieneñ eñaoc yomuhuc eminiñgic; Yomi ménda muzuracgéni taru mérac wammac imi sumbic néma hénni. Haka youmi kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammacac niñ hicñiyec; Ieneñ malekuna suginaiguc méndemma késagic. Wañu nuac malekuna késawiñ zéma sumbic négic. Yaré ic ieneñ wañgic imi, imi mia.

²⁵ Wañu Yesuac ic héngeña wéndara hosuraiguc neñgocya zéma neñgoc komocya zéma Klopawac iniña Maria zéma Makdala Maria eneñ nanjic.

²⁶ Yesunénj neñgocya zéma tohotoho icya ménj siñ nimmianjec imi hosuraiguc nanjic iricma eneña neñgocya ézéyec; Embac hénna guac nanja imi.

²⁷ Wañu iwac tohotoho icya ézéyec; Hénna, guac neñgocga imi. (Nalé imuhuc geñec tohotoho icya iminénj Yesuac neñgocya wagicma iwac amaiguc kemma keroc.)

Yesu humuyec.

²⁸ Imuhuc zéma Yesunénj iwawai moczoñ sécgédarec imi nimma kiwi

téréyaiguc ac hezac imi héla wammac niñac, Owuruña qañgararañ qezac, zéyec.

²⁹ Wañu imuaru kiruñ ménj waiñ howuragucnéñ kuaya qeyu tarec. Taru ieneñ konduñ kagalic qundungéma zoroc susuriaiguc koroma Yesuac kuayaiguc nanngéic eneñ.

³⁰ Yesu imi nema yomuhuc zéyec; Tecgézac. Imuhuc zéyuguc orucya sicgéma mayu uñaya waimiyec.

³¹ Ai meme imi Sabata imuac mambéc naléya, wañu orañ imi Sabata kendoñ yandayaguc, imuac niñac qamoc imi ic héngeña wéndaraiguc imuhuc ménda nammu niñac Yuda ic ieneñ Pilato yomuhuc qesimigic; Hénagina sira kuma qamocgina metecgéic mamu.

³² Wañu yaré ic ieneñ hama ic éréhéc Yesuguc momacnec urugic nañoc walac ménac hénaya sira kumaguc andiaiguc ménac imuhucyanec kugic.

³³ Yesuac hama héngic inénj bec humuyu hénaya sira ménda kugic.

³⁴ Wañu yaré ic méñnéñ luacyanéñ iwac maréña nézéngeñyu nalé imuarunec sacya zéma dokuya mayec.

³⁵ Ménj kiwanénj imi héñec inénj héipucya wamma zézac. Wañu iwac ac imi hélacnec. Wañu ac héla zézac imi eneñaoc ninzac. Imi mia ini momacnec ninzéngeñmu niñac héipucya wanzac.

³⁶ Imi mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammac niñac hicñiyec; Sira ménj ménda kugic zéñgémac.

³⁷ Wañu kiwi téréya ménj imi yomuhuc ogic hezac; Ieneñ i nézéngeñgic iwac kicgina hima hémmu.

Yesu téngéic.

³⁸ Yesuac tohotoho ic ménj Yosefe Arimataia ama areñ yanda igucnec imi Yuda ic ionac bawa yandiyu sanjima ninzéngeñyec. Inénj Yesuac qamora memac niñac Pilato qesiyu Pilatonénj oaec zémiyu kemma Yesuac qamora mema keñec.

³⁹ Wañu becñec siñyaiguc Yesuac muru hayec Nikodemo i acguc haléc mér zéma aloé imi 30 kiloac séc mutulangéma lelecgéma mema hayec.

⁴⁰ Wañu Yesuac qamora mema Yuda ic ieneñ qamoc téngéangic imuac haka méndacma haléc héménaguc imi héima héima malekunéh osoyoc.

⁴¹ Wañu Yesu qegic imuaru kisi mén heyec. Wañu imuac qeriaiguc banec mén qelia ésé oraragic heyec. Imuhucgen qamoc mén ménda haigicnec heyec.

⁴² Wañu Yuda ic onac Sabatawac zérénqérén naléya imuac niñ banec hosuru heyec imuhucgen Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

¹ Sonda sinunec ama ewiawac Maria Makdala inéh kic suañ baneciguc kemma héñu hoc yanda imi kuaya igucnec qililingégic ańgéma nañec.

² Wañu Simon Petero zéma tohotoho icya mén Yesunéh siñ nimmianec iorac muru usuñnec hama yomuhuc érézéyec; Miñ Kewuac qamocya imi kic suañ igucnec mema keñgic. Wañu dimucgen haizu imi ménda ninziñ.

³ Zéyu Petero zéma tohotoho ic mén ekaocnec yacma kic suañ baneciguc keñoc.

⁴ Wañu ekawu usuñnec keñic tohotoho ic mén imi Petero ogicma focdac kemma bec walac eri kicsuañ baneciguc kendarec.

⁵ Kemma sicgéma qeria héñu lineñ maleku heyu héñec wañu qeriaiguc ménda kereñec.

⁶ Simon Peteronéh méndacma hama banec qeriaiguc kemma héñu malekunec heyec.

⁷ Wañu kereñ orucya osogic imi momacnec kuma lakec haigic maleku qara lineñ imiguc ekac ekac heyoc.

⁸ Wañu tohotoho ic mén kic suañiguc walac hayec iminéh degucguc keremma hémma ara ninzéngeyec.

⁹ (Wañu kiwi téréyaiguc humuc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic hezac imi ménda niñasariyocnec.)

¹⁰ Wañu muñguc lilingéma amagiraiguc keñoc.

Maria Makdala inéh Yesu mihicñiyec.

¹¹ Wañu Maria kic suañ banec kuayaiguc siacmanec nañec. Namma siacma kiwa hiyu ou banec qeriaiguc eñec.

¹² Hima héñu kua meme uña éréhéc malekugira lalac lalacnec qamoc heyec imuaru ménñéh héniaiguc ménñéh orucyaiguc taroc.

¹³ Wañu qesimiyoc; Embac némac niñac siaczañ? Qesiyic zéyec; Ieneñ Miñ Kewuna mema keñgic. Wañu dimucgen haizu imi ménda ninzua.

¹⁴ Imuhuc zéma lilingéma héñu Yesu imuhucgen nañec. Wañu embac inéh i imi Yesu imi ménda héñtegiyec.

¹⁵ Wañu Yesunéh yomuhuc qesimiyec; Embac némac niñ siaczañ? Gi mérac hoc keczañ? Wañu embac inéh niñu ai miñina ésécnec wañu qesimiyec; Ic kuneh* gen iwac qamora mema kenzañiguc i dimucgen haizañ imi nézéna kemma mewa.

¹⁶ Zéyu Yesunéh zéyec; Maria. Zéyu nimma muñguc lilingéma Hebraio aciguc Raboni! zéyec. (Neñañ aciguc kiwi ic.)

¹⁷ Wañu Yesunéh zéyec; Ménda nosina ni Mañgocnawac muru ménda enzuanec. Dac munahécna ionac muru kemma yomuhuc énézéna; Mañgocna, onac Mañgocgina momacnec, Anutuna, onac Anutugina momacnec wawaña iwac muru emmañ.

¹⁸ Zéyu Maria Makdala inéh ac suruc imi mema tohotoho ichéra ionac muru keñec. Kemma ni hélacnec Miñ Kewu hénzua Miñ Kewunéh yomuhuc nézézac zéma ac suruc wañ énécmiyec.

Yesunéh tohotoho ichéra ionac muru hicñi énécmiyec.

¹⁹ Sonda maria kaiwe hiñgaru tohotoho ichéra Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu nagu héima tacgic Yesu wininima sugginaiguc namma zéyec; Luaenéh iniguc heyu.

²⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma maréña imi énézéyu héñgic. Tohotoho ichéra ieneñ Miñ Kewugina héñtegiema ségiségi yanda wañgic.

* **20:15:** Girik aciguc; Miñ kewu.

21 Wañu Yesu muñguc énézéma zéyec; Luaenéñ iniguc heyu. Mañgocnéñ ni méli nénzac éséc nec neñ ini méli énécmizua.

22 Ac imuhuc zémaguc kua wéséséya ionaru hihima énézéyec; Uña Téréya megic.

23 Ini ménjac ménj kápésicgina wai énécmizuiguc kápésicgina imi qahac wanzac. Ini kápésicgina ménda wai énécmizuiguc kápésicgina imi hezac.

Yesunéñ Tomawac muru hicñimiyec.

24 Yesuac tohotoho ichéra 12 sugina igucnec ménj qara Toma (Didimo† zémiançic) iminéñ Yesu hayec nalé imuaru iniguc ménda tarec.

25 Tohotoho ichéra tosananéñ, Nini Miñ Kewu hénziñ, zéma ézégic Tomanéñ yomuhuc zéyec; Mériaiguc biriñ lépécya imi ménda hémma mérana merawanéñ biriñ hiñgarec imi ménda osima mérananéñ iwac maréñçiguc ménda osinimañiguc imi ni ménda ninzénçemañ.

26 Ai meme 8 tecgéyu Yesuac tohotoho ichéra muñguc ama imuac qeriaiguc tacgic nalé imuhucgeñ Tomanéñ i iniguc momacnec tacgic. Nagu imi héima wété sulugic heyec, wañu Yesunéñ haréma suginaiguc namma zéyec; Lu-aenéñ iniguc heyu.

27 Imuhuc zéma Tomawac niñ zéyec; Méragawac merawanéñ yomuhucgeñ sulumá mérana osima hémma maréñçiguc méraga haina hiñgaru osima niñna. Wañu ewa éréhéc ménda wamma ninzénçéna.

28 Tomanéñ melemma zéyec; Nuac Miñ Kewuna zéma nuac Anutuna!

29 Zéyu Yesunéñ ézéyec; Gi kicganéñ némmaguc ninzénçé nénzan? Wañu ménñéñ ménj ménda némmanc ninzénçé némmu imi eneñ ségiségi ginaguc wammac.

30 Yesunéñ tohotoho ichéra ionac kicginaiguc asé kiwi icnéñ ménda memeya sasala ménj acguc meyec, néñ imi moczoñ kiwi yomuac qeriaiguc ménda odacba hezac.

31 Ini Yesu imi Kristo Anutuac Naña keczac imi ninzénçéma iwac qaraiguc kekec késa kecmuac niñ kiwi youmi ozua.

21

Tohotoho ichéra ieneñ Yesuac ara tohoma kondun lambéc sasala hérégic.

1 Imuac andiaiguc Yesunéñ muñguc Tiberia konduniguc tohotoho ichéra ionac muru wininiyec. Haka imi yomuhuc hicñiyec;

2 Simon Petero zéma Toma (Didimo* zémiançic) zéma Natanael Galilaia baec Kana imuacnec zéma Zebedaió nañhéréra zéma Yesuac tohotoho ic éréhéc ménj iereñ momacnec kegcic.

3 Wañu Simon Peteronéñ énézéyec; Ni kondun lambéc késamañ zé konduniguc kemmañ. Zéyu ieneñ Nini imuhucyanec giguc kembiñ zégic. Wañu hiñgacma kemma zéiciguc emma keñgic. Wañu siñj imuaru iwawai ménj ménda késagic.

4 Kaiwe kiwa deniñ deniñ éréyu Yesu doku giñgiña sakasaciguc nañec. Wañu tohotoho ichéra ieneñ Yesu nañec imi ménda héñtegcic.

5 Wañu Yesunéñ énézéyec; Merachécna, kondun lambéc ménj késazu me qahac? Zéyu, Qahac, zégic.

6 Wañu énézéma zéyec; Uficgina héiginaigucgeñ gilima tosara késamu. Zéyu imuac séc wañgic kondun lambéc sasala kuaya qeyec. Imuac niñac hérémuac séc qahac wañec.

7 Wañu tohotoho ic ménj Yesunéñ siñ nimmianec iminéñ Petero ézéyec; Imi Miñ Kewu! Wañu Simon Peteronéñ, Imi Miñ Kewu zéyec imi nimma malekuya ménda héima kerec imuac niñac malekuya focdac kembañçiguc zikima konduniguc luma hiñgarec.

8 Kondun giñgiña igucnec kemma nañgic baec igucnec 100 mita imuac séha ménda wañec. Imuac niñac tohotoho ichéra tosara ieneñ zéiciguc ufcic kondun lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.

† 20:24: Didimo imi; Neñañ aciguc Héi séwi séwi.

* 21:2: Didimo imi; Neñañ aciguc Héi séwi séwi.

⁹ Baeciguc éréma héngic geric zema nanu imuac qahaiguc kondun lambéc tosara zéma samén tosara tarec.

¹⁰ Wañu Yesunén énézéyec; Kondun lambéc degucmi késazu imi tosara mema hagic.

¹¹ Imuhuc zéyu Simon Peteronén zéic qahaiguc emma ufc héréma sénganjeniguc haiyec. Wañu kondun yañ kunen kunen kuaya qegic qétéya 153 imuac séc wañec. Kondun yañ sasala imuhucyanec, néñ ufc imi ménda tegirec.

¹² Wañu Yesu unuruma zéyec; Hama nene negic. Wañu ienen ic imi Miñ Kewu-ina imi nindacgic imuac niñ méñnéñ méñ, Gi méré? zéma ménda qesimiyec.

¹³ Wañu Yesu hama samén mema énécmima lambéc imuhucnec énécmiyec.

¹⁴ Yesunén humuc igucnec yacma tohotoho ichéra winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc wañec.

Yesunén Petero ai buña qemiyec.

¹⁵ Nene nedacgic Yesunén Simon Petero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac naña, gi iwawai youmi onogicma nuac siña niñanzañ? Zéyu Simon Peteronén melemma zéyec; O, Miñ Kewu, neñ guac siña niñanzua imi gi ninzañ. Zéyu Yesunén zéyec; Nuac rama komoc komoc hécna imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁶ Wañu Yesunén muñguc ézéyec; Simon Yohaneac naña, gi nuac siña niñanzañ? Zéyu inén melemma zéyec; O, Miñ Kewu ni guac siña niñanzua imi gi ninzañ. Zéyu Yesunén ézéyec; Nuac rama imi galeñgé énécmiwésémañ.

¹⁷ Wañu hatac haréwéc muñguc qesimiyec; Simon, Yohaneac naña, gi nuac siña niñanzañ? Wañu, Gi nuac siña niñanzañ, zéma hatac haréwéc qesimiyu Peteronén niñ yéwérima zéyec; Miñ Kewu gi iwawai moczoñ nindaczañ ni guac siña niñanzua imi gi ninzañ. Zéyu Yesunén zéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁸ Ni hélacnec téngén gézéwa, gi sac qeli kecneçiguc geñgacnec rikunğa zikima siña tohoma keñha wañañec. Wañu ic yanda wambésémañ imuaru imi gi méraga suluna ic méñnéñ rikunğanén

kembañgaguc zikima baec méñac ménda kemman zé ninzañ imuaru guagicma kemmac.

¹⁹ Ac imi zéyec imi Peteronén dimuhuc humuma Anutu mepésimimac imuac séciguc héima zéyec. Imuhuc zémaguc, Ni méndacnéna zéyec.

²⁰ Wañu Peteronén lilingéma andiaiguc héñu merac méñ Yesunén siñ nimmianec iminén méndac érécmima hayec. Inén siñiya méñiguc nene nema tacgic imuaru Yesuac tétécyaguc lalingéma héima tacma, Miñ Kewu méréñéñ andé gumac? zéyec imi mia.

²¹ Peteronén ic imi hémma Yesu qesiyec; Miñ Kewu, ic yominén dimuhuc wammac?

²² Yesunén ézéyec; Lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? Geñ imi, méndac néna!

²³ Wañu suruc iminén dac muna hécnina ionac gezacginaiguc hiñgacdaru yomuhuc zésaigic; Merac youmi ménda humumac. Wañu Yesunén Inén ménda humumac imuhuc ménda zéyec, néñ lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? imuhuc zéyec.

²⁴ Yesuac tohotoho icya iminén mia iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi oyec. Wañu héipucya wamma zéyec imi hélacnec wanzac imi nini ninziñ.

²⁵ Wañu Yesu haka tosara méñ sasala yanda wañec. Imi moczoñ owacnec baec kurumeniguc kiwi imi moczoñ hia ménda haihaiyawac séc wambacnec.

Mélíméli icac ai

Anutunéh Yesu wagicma eñec.

¹ Tiofilus, nuac kiwina walac ogéñi imuaru, Yesunéh aiya hénima haka wamma ackuazéc ku énécmima keñkecma naléya hayu

² Mélíméli ic énépésiyec ionac niñ wamma Uña Téréya méliyu hama énézéma meseli énécmiyu Anutunéh i wagicma eñec, imuac suraiguc haka hicñiyec imuac suruc imi moczoñ odari.

³ Qenzen manzen qema humuyec imuac andiaiguc inéh ai meme 40 imuac suraiguc winini énécmiyec. Wañu qelima kerec imuac héipuc wamma ninzéh ninzéh mihicñi énécmimacac séc sasala hicñi énécmima Anutuac hénigaleñ ama areña yandawac énézéyec.

⁴ Wañu ic iniguc momacnec kerec nalé imuaru yomuhuc zéseli énécmiyec; Yerusalem ménda waima kemmu. Wañu Anutuac sisipac ac énézéwa niñgic imuac héla niñac mambéc kecmu.

⁵ Yohanenéh dokunéh naec énécmiyec, néñ ini imi ai meme sasala ménda keñunec Anutuac Uña Téréyanéh ewa qeriginaiguc naec énécmimac.

⁶ Imuhuc zéyu ieneñ tocgéma Yesu gesimigic; Miñ Kewu, gi némac naléiguc hénigaleñ ama areña yanda imi Israel ic embac neñañ muru meqeli nénécmiwésémañ?

⁷ Zégic inéh melemma énézéyec; Ai meme zéma naléya imi, eneñ nimmuac séc qahac. Nalé imi Mañgoc eñeya kucyaiguc meyu hezac.

⁸ Wañu Uña Téréya onac muru mamac nalé imuaru ini kuc mema Yerusalem zéma Yuda zéma Samaria zéma baec tetcgia séciguc kemma nuac héipuc ic hécna wammu.

⁹ Ac imi zéyu tecgéyu hémmanc nañgic Anutunéh wagiru ou eñec. Eñu hosusunéh i osoma musañgéyu kicginanéh hémmuac séc qahac wañec.

¹⁰ Imuhuc eñu ieneñ kurumeniguc kicgina hima héñ sosolimanec nañgic ic éréhéc malekugira lalacnec ieneñ hosucginu wininima nañoc.

¹¹ Namma yomuhuc zéyoc; Galilaia ic! Ini némac niñ kurumeniguc kicgina himanec nanzu? Yesu onac murunec wagiru kurumeniguc enzac. I kurumeniguc eñu hénzu imuhucyanec lilingéma mac.

Matia kumugic Yudawac tatac késayec.

¹² Imuhuc zéyu ieneñ baec boña ménñ Oliwa zéañgic imuarunec lilingéma Yerusalem hagic. Baec boña imi mia Sabata naléiguc keñkeñawac séc Yerusalem hosuraiguc tarec.*

¹³ Taru hama ama qeria ménñ qacyaiguc heyu tacyac wañañgic imuhucgeñ eñgic. Wañu imuaru tocgégic ionac qacgina imi yomuhuc; Petero, Yohane, Yakobo zéma Anderea, Filipo zéma Toma, Batolomaio zéma Mataio, Alfaioac naña Yakobo zéma Simon Zelote,† wañu Yakoboac naña Yuda, imuhuc.

¹⁴ Ic imi eneñ ewa momacguc wamma zéwelec ai imi ai meme sasala toroqema memanec kecgic. Wañu embac tosara zéma Yesuac neñgocya Maria zéma Yesuac munahéra ieneñ acguc momacnec toroqema kecgic.

¹⁵ (Ic embac tocgégic ionac zañgégina imi 120 imuac séc wañec.) Nalé imuhucgeñ Peteronéh sugcinaiguc yacma yomuhuc zéyec;

¹⁶ Dac munahécna, becnec Uña Téréyanéh Dawidiac kuaya mema Yudawac niñ zéyec ac iminéh héla wammacac niñ heyec. Yuda imi ic tosara Yesu késagic ionac héna meyec ic imi mia.

¹⁷ Wañu ic imi 12 sucninaiguc kecmu Miñ Kewuac ai yomuac bakia meanec.

¹⁸ (Wañu ic iminéh hakaya biriawac boñanéh baec ménñ boñ meyec, imuac

* **1:12:** Yuda ic ieneñ Sabataiguc héna horua niñgic ai tanec wawaña imuhucya ménda keñha wañañgic. † **1:13:** Girik ac yomuac hénia imi seliseli wawaña, imi mia Yuda ic ionac tunj ménñac qara, ieneñ Roma gawamañ imuac mézétiti wamma seliseli wamma euqac wañañgic.

andiaiguc orucyanéh melemma hinggacma qeyu tomena qésénu kera tomena madaru humuyec.

¹⁹ Wañu haka imi zésaigic keñu ic embac Yerusalem kegcic ieneñ moczoñ nindacma baec imuac Akeldama zéangic. Wañu ac imuac hénia imi Sac baera.)

²⁰ Imuac mia kiwi Legiciguc yomuhuc oyec hezac; Iwac baec imi kisi wañu méñnéñ méñ imuhucgeñ ménda kecmac. Wañu ic méñnéñ iwac ai buña imi késamac.

²¹ Imuac niñ Yohanenéh Yesu doku naecmiyec imuhuc geñnec érékecma Anutunéh Yesu sucninaiguc wagicma eñec nalé imuac suraiguc ic tosara Yesunéh sucninaiguc tacyac wañanec imuac séc

²² niniguc kegcic ionarunec méñ kumuni niniguc Yesuac yacyarawac héipuc ic wambinñ.

²³ Imuhuc zéyu ic éréhéc mihicñi érécmigic. Qacgira imi Yosefe zéma Matia. Wañu Yosefe iwac Basaba me Yusito zémianñic.

²⁴ (24a) Wañu ieneñ yomuhuc zéma zéwelecgic; Miñ Kewunina, gi ic embac neñanñ qeri héhéñnina keczañ.

²⁵ (25a) Yudanéh ai buñaya imi waima eñeya hénayaiguc keñec. (24b) Imuac ic éréhéc youmi iorac muru mérac késana (25b) tatacyac mema welenñ qeçe ai zéma Mélíméli icac ai memac imi nénézéna hénni.

²⁶ Imuhuc zéma sumbic néma héñgic Matia iwac muru héiyu inéh Mélíméli ic 11 ionac muru toroqeyec.

2

Ai meme 50 imuac kendoñaiguc Uña Téréya mayec.

¹ Ai meme 50 imuac kendoña* ducñiyu ieneñ moczoñ ama méñu momacnec tocgégic.

² Wañu kurumenñ igucnec hétéh yanda méñ élanzanñec luhuc selia qeazanac ésécnec mama ama tacgic imuac qeria séc sécgédarec.

³ Wañu iwawai méñ tanera geric bélaña ésécnec imuhucyanéh tuima ic embac tacgic orucgina séc mama héiyec.

⁴ Wañu ic embac ieneñ moczoñ Uña Téréyanéh qeriginaiguc sécgéma ac méréra hénia hénia énécmiyec séc hénima zégic.

⁵ Nalé imuaru kurumenñ bawaiguc baera baera heyec imuhucgeñ Yuda ic Anutu méndacma kecanñic ieneñ Yerusalem hama tacyac wañic.

⁶ Hétéñ imi hicñiyu tuñ yanda imuaru tocgéma niñgic acgina séc zégic imuac niñac niniñgina sicsaoc wañu témpinñ wañic.

⁷ Wañu ieneñ kilenñ yanda welicgéma zégic; Ic embac ac zézu yomi Galilaia baec miñina zéma ninziñ.

⁸ Wañu dimuhuciguc ieneñ zégic neñanñ acninaiguc séc ninziñ?

⁹ Neñanñ youmi Pada ic, Mede ic, Elam ic, Mesopotamia miñina, Yuda ic zéma Kapadokia ic, Ponto ic zéma Asia ic,†

¹⁰ Firigia ic, Pamfilia ic, Izpite ic, ic tosara Kirene hosura Libia baec yandaiguc baec bakia bakia hezac imuacnec, ic kianñ tosara Romanec, (Imi mia Yuda ic zéma ic tosara Yuda ic ionac ninzéh ninzéh ginaiguc toroqegic imi mia.)

¹¹ Krete ic zéma Arabia ic, neñanñ imuhucyanéh kiwi hénia hénia Anutunéh meyec imi zéaugic acninaiguc séc ninziñ.

¹² Ieneñ moczoñ welicgéhic ewagina sicsaoc wañec. Wañu eñacnec qesiamuma zégic; Imuac hénia imi dimuhuc?

¹³ Wañu ic tosara eneñ zézerec wañ énécmima zégic; Ic youmi doku seli siñaguc imuac kuhanéh qerigina sécgézac.

Peteronéh kiwi baec icnéñ ménda memeya imuac hénia énézéyec.

¹⁴ Imuhuc zégic Peteronéh Yesuac Mélíméli ic 11 iniguc namma ewaya mema yacma yomuhuc énézéyec; Yuda ic alahéna zéma ic embac Yerusalem kecanzu ini moczoñ, neñ hénia zéasari

* **2:1:** Pentikost imi Yuda ic ionac kendoñ méñ; Nagu sacyaguc ogicma kekeña imuac kendoña tecgéyuguc éréma ai meme 50 wañu Yuda ic ieneñ kendoñ tacanñic, wañu nalé imuaru mia Uña téréya mayec. † **2:9:** Asia komora zéanziñ imi deguc Téki taczac baec imuac qara.

énécmima ac zémanj imuac gezacgina haima niŋgic.

15 Ini ninzu éséc nec qahac. Ic youmi doku selinéj ménda mesoho énécmizac. Kaiwe kiwa imi siŋunec 9 kilok sac wanzac.

16 Qahac, iwawai imi Anutuac tilin tilin ic Yoelnéj zéyec éséc nec hicŋizac.

17 Miŋ Kewunéj yomuhuc zézac; Kecma nalé tetcgiaiguc ni Uŋana ic embac momac yanda séc pocgé énécmiwa nambérac hécgina ienej iwawai kecma hicŋimac imuac ara zéaumu. Waŋu sac qeli enej Anutuac tilin tiliniguc séséc hicŋi énécmiyu hémmu. Waŋu ic embac yanda ienej gau hémmu.

18 Waŋu nalé imuaru ni Uŋana imi welenj qeŋe ic me embachécna pocgé énécmiwa ienej iwawai kecma andiaiguc hicŋimac imuac ara zému.

19 Waŋu énézéwa ou kurumenjiguc kiwi welic welicgia, emu baeciguc asé kiwiac haka héniya héniya hémmu. Imi mia sac zéma geric bélanj zéma hofac kondunj wéséséya.

20 Kaiwe kiwanéj melemma siŋi waŋu maso kiwa imi sac sac waŋuguc Miŋ Kewuac nalé yanda asahaguc imi hamac.

21 Waŋu ménénéj ménéj Miŋ Kewuac qara qacanzuiguc kápésic igucnec aŋgégina tiénécmimanj.

22 Israel ic embac, ac youmi niŋgic; Ini ninzu éséc nec, Anutunéj suginaiguc haka kuc yandayaguc zéma kiwi méréra héniya héniya zéma asé kiwiac haka héniya héniya imi Yesuac muru mema Yesu Nazaretene i héipucya wammiyec.

23 Ic imi mia, Anutunéj haka imi ménda hicŋiyec nec nimma ewaya dérécgéyu heyec séc onac muru oporu enej ic Moseac héna ac ménda niŋgic ionac méraginaiguc haigic biriŋnéj qegic humuyec.

24 Waŋu humucnéj i késamacac séc qahac waŋu Anutunéj humucac zéra igucnec hulacmima meqeli miyec.

25 Dawidinéj iwac niŋac yomuhuc zéyec; Ni hémba Miŋ Kewunéj nalé séc wésénaiguc kecanzac. Waŋu inéj nuac

héinaiguc naŋu ni qeka meka ménda wammanj.

26 Imuac niŋ ewana ségiségi waŋu ezelanjanéj mepési miyu séwina imuhucyanec yacyarawac mambéc kecmac.

27 Héniya imi yomuhuc; Gi ni humumia ionac baec dumuŋaiguc ménda waina hemanj. Waŋu guac Icgá Téréya ménda waimina houmac.

28 Geŋ nézéna, keckecac hénaya héni. Geŋ wéségaiguc ségiségi imi nuac qerinaiguc haina sécgémac.

29 Dac munahécna ni ac yomi efima hia énézémanjac séc; Yandanina Dawidinéj humuyu téngégic iwac kic suaŋa imi sucninaiguc heyecac érékecma deguc hezacnec.

30 Waŋu i imi Anutuac tilin tilin ic kerec imuac niŋ Anutunéj iwac qelihéra sucnina igucnec ménéj kumuyu iwac ic kewu tataciguc tacmac niŋac ac selianec zikima ézéyu niŋec.

31 Iwawai hicŋimac imi héŋtegiacma Kristoac yacyacwac niŋac yomuhuc zéyec; I humumia ionac baec dumuŋaiguc ménda waimiyu heyec. Iwac séwianéj ménda houyec.

32 Anutunéj Yesu imi meqeliyu yarec. Waŋu neŋaŋ moczonj haka imuac héipuc ichéra wamma kecziŋ.

33 Anutunéj meyacmiyu inéj iwac héiyaiguc emma ac ziki nénécmiyec séc Maŋgocac murunec Uŋa Téréya mema pocgé nénécmiyu iwawai imi mia hémma ninzu.

34 Dawidi inéj kurumenjiguc ménda enec. Waŋu inéj yomuhuc zéyec; Miŋ Kewunanéj[‡] nuac Miŋ Kewuna[§] yomuhuc ézéyec; Nuac héinaiguc tacna.

35 Tacnanec neŋ guac hazéchécga onopocba guac hénagawac héna titiga wammu.

36 Imuac niŋ Israel ama séc ic embac moczonj yomuhuc niŋ yacgému; Ini Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic Anutunéj i Miŋ Kewu zéma Kristo kumuyec.

37 Imuhuc zéyu ic embac ienej ac imi niŋgic qerigina néyu Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ionac énézéma

[‡] 2:34: Hebiraio aciguc; Yawe. [§] 2:34: Hebiraio aciguc; Adonai.

zégic; Dac munahécna, nini dimuhuc wambin?

³⁸ Imuhuc zégic Peteronéh melemma zéyec; Ini moczon yanda, ewa qerigina melenjic kápésicgina wai énécmimacac niñ Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmi ewa hiawac Uña Téréya énécmiyu memu.

³⁹ Sésépac ac imi, ini zéma qelihécgina zéma ic embac lakec keczu séc Miñ Kewu Anutuninanéh héihéré énécmimac ionac buña wammac.

⁴⁰ Imuhuc zéma inéh ac sasala mén toroqema héipuc wamma meseli énécmima zéyec; Eneñ hicñisai biria yomi onarunec añgégina tiénécmiyu érému!

⁴¹ Imuhuc zéyu ic embac tosara iwac ara késagic séc doku naec énécmigic nalé imuhucgeñ zañgégina 3,000 imuhuc éséc nec tunjinaiguc toroqe énécmigic.

⁴² Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ ku énécmigic imuac séciguc selianec nammanec ala wañamuma saméh kuma nema zéwelec ai imuac opocamuma kecgc.

⁴³ Wañu ic embac moczon zénéngina hiriyec. Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ kiwi méréra héniya héniya zéma asé kiwiac haka méréra sasala megic hicñiyec.

⁴⁴ Wañu ninzéh ninzéh ic ieneñ momacnec tacyac wamma iwawaigina imi nuaru qahac guaru qahac momacnec mema kecañgic.

⁴⁵ Kecma méhñéh mén iwawai mén niñac osigiciguc aigina me iwawaigina haima soukiwaya mema sécgina énécmiañgic.

⁴⁶ Wañu nalé séc ewa momacguc wamma ocmuñ téréyaiguc tocgéañgic. Wañu amagina séc ewa hia zéma ewa héla nimma saméh kuma amunec qamunec wamma neañgic.

⁴⁷ Haka imuhuc wamma Anutu mepésigic ic embac ieneñ eegina héiéncmigic kecañgic añgéh tiénécmimia ionac zañgégina imi Miñ Kewunéh toroqe énécmiyu eneñ.

3

Peteronéh ic puriñ mén mehiaruyec.

¹ Zéwelecac kaiwe kiwa maria 3 kilok imuhucgeñ Petero zéma Yohane ieneñ ocmuñ téréyaiguc eneñ.

² Wañu ic mén neñgocyawac qeria igucnec puriñ hicñima kekera imi ic tosanéh duñaguc huama hagic. Ic imi mia ic tosara ocmuñ téréyaiguc eneñ mama wañgic iwawai mén niñac qesiéncmimac niñ kaiweya kaiweya nagu mén Naguc soroc zéañgic imuaru haigic tacaneñ.

³ Ic iminéh Petero zéma Yohane ieneñ ocmuñ téréyaiguc embiñ zé wañgic iricma iwawai niñac welec érécmiyec.

⁴ Weleru Peteronéh Yohaneguc héñsosolima yomuhuc ézéyec; Niri niricna.

⁵ Zéyu inéh iorarunec iwawai mén memañ zé mambécma iricsosoliyec.

⁶ Iriñ Peteronéh yomuhuc zéyec; Siliwa zéma goli imi ni ménda kesa kecza, wañu iwawai késakeczua imi gémmañ. Nazarete ic Yesu Kristoac qaraiguc yacma kenna.

⁷ Imuhuc zéma méra héiyaiguc késama méra miyu imuhuc geñec héna tawéya zéma héñayawac giniña imi kuhaguc wañec.

⁸ Imuhuc wamma seligiyu técgéma yacma hénima kemma iriguc ocmuñ téréyaiguc emma tima kemma técgéma kemma Anutu mepésiyec.

⁹ Wañu inéh tima kemma Anutu mepésiyu ic embac moczon yanda ieneñ i héngic.

¹⁰ Hémma ic iminéh Nagu sorociguc tacma iwawai niñac welec énécmiañec ic imi mia zéma héñtegicma haka hicñimiyec imuac muñguc yanda welicgéma aurigic.

Peteronéh welicgéma tocgégic imi onac ac énézéyec.

¹¹ Ic iminéh Petero zéma Yohane érépésima keñu ic embac ieneñ aurima Solomonac luhuc ama yanda imuaru usuñec hama ionac muru tocgégic.

¹² Wañu Peteronéh inicma énézéyec; Israel ic embac, némac niñac haka imuac aurizu? Ini niñgic nereñ norac kucnira zéma hakanira hia bianéh ic yomi mehiaruzic eséc nec wañu niric sosolima nanzu?

¹³ Imi neren qahac, nér Yesu enen Pilatoac mériaiguc opocgic Pilatonén hulacmiman zéma ewaya zikiyec. Wañu ini iwac kic ségériaiguc Yesu qaecgémigic. Wañu yanda hécnina Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutunén eñeya welen qe qe ic Yesuac qac buña meyarec;

¹⁴ Eneñ ic solaña zéma téréya ménda nimmima sac naec ic mén hulacmimac niñac zéwelec migic.

¹⁵ Eneñ kekec miñina qehumugic. Wañu Anutunén ic humumia suggina igucnec i meqeli miyec. Wañu neñañ imuac héipuc ic wanziñ.

¹⁶ Ic youmi hémma nimmizu, iminén Yesuac qara ninzéngeyu ninzén ninzén iminén séwiya meselimizac. Yesuac qara zéma ninzén ninzén iwac murunec hincimizac iminén ic youmi ini moczoñ yanda kicginaiguc séwiya solaña mihicni mizac.

¹⁷ Wañu deguc ni yomuhuc ninzua; Ini ménda niñasarima imuhuc wañgic. Wañu galenhécgina ienen imuhucyanec.

¹⁸ Wañu Anutunén eñeya kua meme ic ionac kuagina mema eñeya Kristonén qenzen manzen nimmac imi ménda hinciyunec zédarec ac imi imuhuc meseliyec.

¹⁹ Imuac ewa qerigina melemma Anutuac muru hagic onac késpedesgina zuac énécmiyu.

²⁰ Imuhuc wañgic Miñ Kewuac murunec tac hiaharuac naléya hamac. Hayu inén Yesu Kristo becne kumuyec i acguc onac méli énécmimac.

²¹ Anutunén baec yomuac naléya hama keñec imuac suraiguc eñeya kua meme ic téréya ionac kuagina mema zéyec séc kurumenén Yesu tétécgéma heyunec iwawai moczoñ meqelimac.

²² Mosenén yomuhuc zéyec; Miñ Kewu Anutuginanén onac niñac dac munahécgina ionac suggina igucnec kua meme ic mén ni ésécne kumuyu nammac. Wañu inén ac imuhucya me imuhucya énézéyu imi moczoñ niñtohodacmu.

²³ Ménén mén Anutuac kuaya meme ic iwac ara ménda niñtohomac imi ic embac

suggina igucnec elicgéyu qahac wandacmac.

²⁴ Anutuac tiliñ tiliñ ic Samuel igucnec namma éréma kua meme ic tosara ai imuac areñiguc namma zégic imi enen moczoñ nalé sura yomuac niñac walacnec zégic.

²⁵ Eneñ imi Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac qelihécgina zéma Anutunén yanda hécginaguc ac zikiyec zikizki ac imuac qelihéra. Anutunén Abaraham yomuhuc ézéyec; Baec séc ic embac tuña tuña moczoñ guac qeliga iwac murunec mériañ memu.

²⁶ Eñac eñac késpedesgina igucnec meleñ énécmima mériañ qeénécmiman zéma Anutu eñeya welen qe qe icya kumuma walac onac muru méliyec.

4

Petero zéma Yohane hésa amaiguc oropocgic.

¹ Petero zéma Yohane ieren ic embac ac énézéma nañic hofac oo ic zéma ocmuñ téréyawac demin galen kunengina zéma Sadukaio ic ienen iorac muru hagic.

² Ieren ic embac ku énécmima Yesuac muru humuc igucnec yacyac hezac zéma zéauyic qerigina biriyec.

³ Biriyu érépésigic ama bec siñiyec imuac niñ hésa amaiguc oropocgic heyicnec ama gianiyec.

⁴ Wañu acgira niñgic ionac suggina igucnec sasalanén ninzéngegic ic embac zañgégina 5,000 éséc wañec.

⁵ Ai meme imuhucgen séwiac galen zéma qeriac galen zéma hena acac kiwi ic tosara Yerusalem amaiguc tocgégic.

⁶ Héfac oo ic kunengina Hanasi, zéma Kayafa, Yohane, Aleksande zéma hofac oo ic kunengina iwac sac kitichéra ienen momacnec kecgic.

⁷ Ienen Petero zéma Yohane sugginaiguc oropocgic nañyic yomuhuc qesiércmigic; Némac kuc zéma mérac qaciguc ai imi mezaoc?

⁸ Qesigic Petero imi Uña Téréyanén qeriaiguc kuaya qeyu yomuhuc énézéyec; Hénaorin neñañ séwiac galen zéma Israel neñañ qeriac galen hécnina,

⁹ Ic puriña imi haka hiabia wammiyic imuac némaciguc mehiaruyoc zéma niri deguc aciguc gési nérécmizuiguc,

¹⁰ Ini zéma Israel ic embac moczoñ yomuhuc niñasarimu; Ini Yesu Kristo Nazaretenc i ic héngeña wéndaraiguc qehumugic Anutunén humuc igucnec meqelimiyeç. Wañu iwac qaraiguc mia ic youmi hiabia soroc wamma kicginaiguc nanzac.

¹¹ Yesu imi meriqe ic eñaoc hoc mén hénjara mema giligic kenkeña iminén mia ama wañgoñaiguc ama imuac hoc oruha wañec.

¹² Képésic igucnec añgén titi imi ménjara mén ménda hezac. Kurumén bawaiguc ic neñañ muru añgén tinénécmimacac qac mén ménda nénécmiyu hezac.

¹³ Petero zéma Yohane ieren imi ic omaya, kiwi amaiguc ménda eñoc imuhuc zéma niñgic. Wañu efima kucnec zéyic nimma aurigic. Wañu becneç Yesuguc keroc imi iricteçgic.

¹⁴ Wañu ic hiaruyec iminén iriguc momacnec nañu hémma zéqetali wañ érécmiwiñ zéma osigic.

¹⁵ Wañu érézégic gésigési ic ionac murunec waima hiñgaric eñacnec yomuhuc eminimma zégic;

¹⁶ Neñañ ic éréhéç imi dimuhuc wañ érécmiwiñ? Kiwi mérera eñeña wañic ic embac Yerusalem kecçu ienen moczoñ buña imi nindacgic. Wañu neñañ imuac qaecgéwiñac séc qahac wanzac.

¹⁷ Ic embac ionac sugginaiguc iwawai imi ménda saima kemmac niñac Yesuac qaraiguc ic ménac mén, ac mén muñguc ménda zémaoc niñac zétericgé érécmima zéseli érécmiwiñ.

¹⁸ Imuhuc zémaguc muñguc héihéré érécmima Yesuac qaraiguc méndagucnec zéma ku énécmimaoc niñac zéseli érécmigic.

¹⁹ Zégic Petero zéma Yohane ieren yomuhuc melemma zéyoc; Anutuac kic ségériaiguc Anutuac ara waima onac acgina méndacbic iminén hia me qahac imi eñaoc niñgésigic.

²⁰ Niri imi iwawai hémma niñic imi ménda zéauwicac séc qahac.

²¹⁻²² Mehiahiaruac asé kiwiya hicñimiyec ic iwac yawuña imi 40 ogirec imuac niñac ic embac moczoñ haka hicñiyec imuac Anutu mepésigic. Imuac dimuhuc yéwéri érécmiwiñ zé osima muñguc zétericgé érécmima wai érécmigic kenjoc.

Ninznéñ ninznéñ ic ienen zéwelec wañgic.

²³ Kemma Petero zéma Yohane ieren ekan ic embac ionac muru liliñgéma kemma hofac oo ic kiwa zéma qerawac galen ienen ac érézégic imi moczoñ énézédaroc.

²⁴ Zéyic ienen nimma momac yanda ewa maracgina meyacma Anutu welecmima zégic; Miñ Kewu yanda, Anutu! Geñ baec kurumén zéma kondun zéma iwawai moczoñ yanda imuac qeriaiguc hezac imi zéna hicñiyec.

²⁵ Geñ Uñaga Téréya mélimima welen qeçega Dawidi, neñañ yandanina iwac kuaya mema yomuhuc zéneç; Némac niñac baera baera i hazéc wammizu? Wañu imuac ic embac ienen aigina héla qahac imuhucya mewin zé sasañgiaiguc ac zéçu?

²⁶ Anutu zéma iwac halécnén météré mimia iorac hazéc wañ érécmiwiñ zéma baecac ic kewuhéra ienen yacma nançu, wañu séwiac galen enen momacnec toçgéçu.

²⁷ Hélaçnec, imuac séçiguc ama areña yanda yomuhucgeñ Herode zéma Pilato ieren baec ménunec ménunec ic embac zéma Israel ic embac iniguc guac welen qeçe icga téréya Yesu halécnén météréminec i hazéc wammima toçgégic.

²⁸ Imi enen geñaoc iwawai mén hicñimacac zéma guac ewa siñga zéma méraga kuhanén becneç niñarenjéneç imuac mia wambiñ zéma toçgégic.

²⁹ Miñ Kewu deguc zéteric tericgina imi hémma guac welen qeçehéçga nañgé nénécmima zénéñnina ménda hiriyu ackuazéçga imi zéauwiñ.

³⁰ Wañu méraga suluma hafi mehiaruma waina kiwi mérera zéma asé kiwiac haka hénia hénia guac welen qeçe icga téréya Yesuac qaraiguc hicñimac.

³¹ Imuhuc zéma weleçgic tecgéyu ama toçgéma tacgic iminén hiriyu ienen

moczon Uña Téréyanéj qerigina kuaya qeyu zénéngina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc zéaugic.

Ninzéj ninzéj ic ienej ewa momac wamma kecgic.

³² Ic tunj ninzégégic ienej ewa qeri momacguc wamma méjnénj ménj iwawaigina ménj niñac guaru qahac nuaru qahac ménda zéma momacnec mema kecañgic.

³³ Wañu Mélíméli ic ienej kucgina seliaguc Minj Kewu Yesuac yacyarawac héipucya wamma toroqema zéaugic Anutuac ewa hianéj qacginu heyec.

³⁴ (34a) Heyu naléya naléya ic embac baec me ama gericginaguc ienej iwawai imi haigic megic soukiwaya mema haañgic.

³⁵ Hama Yesuac Mélíméli ic ionac hénaginu haigic méndémma ic tosara iwawai ménj niñac osigic séc énécmigic, (34b) sugginaiguc méjnénj ménj iwawai ménj niñac osigic.

³⁶ Wañu Rewi ic ménj qara Yosefe, Kipuro baec zékéña igucnec keru Mélíméli ic ienej iwac Banaba zémiañgic. (Imuac hénia imi ewa qeri meme seli wañ énécmimiawac naña.)

³⁷ Inéj ai ménj késa kerec imi haiyu megic soukiwaya mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

5

Anania zéma iniña Safira.

¹ Wañu ic ménj qara Anania inéj iniña Safira i guc iwawaigira haima sokiwa meyoc.

² Wañu inéj boña bakia musañgéyu heyu, iniñanéj momacnec niñec. Wañu bakianec mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

³ Haiyu Peteronéj zéyec; Anania, némac niñac Biria miñinanéj qeriga sécgéyu Uña Téréya ikoc wammima baecgawac boña bakia musañgézañ?

⁴ Iwawai hegéñec imi geñga buña ménda heyec me? Wañu haima soukiwa menec imi geñga buña ménda heyec me? Imi moczon geñga, néj némac niñac haka imuhucya guac qerigaiguc niñarenjéma

kecnec? Ic ionac qahac, néj gi Anutu ikoc wammizañ.

⁵ Imuhuc zéyu Ananianéj nimma humuma mama qeyec. Wañu haka hicñiyec imi niñgic séc zénéngina kunéj yanda hiriyec.

⁶ Humuyu sac qeli merac enéj hama qamocya osoma huama kemma téngégic.

⁷ Kaiwe kiwa 3 kilok keñu iwac iniñanéj haka hicñiyec imi ménda niñtegicma hama éréyec.

⁸ Éréyu Peteronéj qesimiyec; Nézéna youmi gi zéma Anania baec imi wai énécmima boña meyoc imuac sécyá wanzac me? Zéyu inéj zéyec; Oo imi sécyá wanzac.

⁹ Zéyu Peteronéj ézéyec; Dimuhuc Minj Kewuac Uña Téréya batucgéwic zéma ewa momac wañoc? Inicna, ic tosara euga téngéma lilingéma hama naguiguc nanzu. Wañu ienej gi momacnec huagémma kemmu.

¹⁰ Zéyu imuhuc geñnec i acguc humuma iwac hénayaiguc mama qeyec. Wañu sac qeli merac ienej éréma héngic qamoc ménj hicñima heyu hémma huama mama kemma iwac euyawac qéhéréñaiguc téngégic.

¹¹ Hénarorij zéma ic embac haka imuac surucya niñgic séc zénéngina kunéj yanda hiriyec.

Mélíméli ic enéj ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmigic.

¹² Mélíméli ic ienej méragina suluma ic embac sugginaiguc asé kiwiac haka zéma kiwi méréra hénia hénia megic hicñiyu ic embac sasala ewa momac wamma Solomonac luhuc ama yandaiguc tocgéañgic.

¹³ Wañu tosananéj ionac muru ménda efima toroqegic. Wañu ic embac ienej Mélíméli ic ionac niñgic eñeña wañec.

¹⁴ Wañu ic zéma embac momacnec tunja tunja muñguc yanda ninzégéma Minj Kewuac muru toroqegic.

¹⁵ Imuac niñ Peteronéj hama keñu irecyanéj osiéncmimacac niñ ic embac hafiginaguc onagicma hama hénia yandaiguc hehe duñgina me aturu hehegi-naiguc onopocgic hegic.

16 Wañu ic embac sasala ama arenja kunen kunen séc Yerusalem lelec lelec tacma kenec imuacnec ienen imuhucyanec ic embac hafiginaguc zéma tosara uña birianén wañu qenzen manzen qeangic imi onagicma hagic. Wañu hagic séc moczon hiarudacgic.

Kua meme uñanén Yesuac Mélíméli ic hésa ama igucnec hulac énécmiyu magic.

17 Wañu hofac oo ic eneja zéma tosachéra Sadukaio tunaguc kecgic imi enej qeri biric nimma yacgic.

18 Yacma Yesuac Mélíméli ic énépésima ic embac kicginaiguc hésa amaiguc onopocgic.

19 Wañu sinjaiguc Min Kewuac kua meme uñanén hésa amawac naguya naguya auma onagicma mama yomuhuc énézéc;

20 Kemma ocmuñ téréyaiguc namma kekecac ackuazéc imi moczon ic embac énézédacmu.

21 Imuhuc zéyu ama gian gianjaiguc ocmuñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmigic. Wañu hofac oo ic eneja zéma tosachéra hama Sanhederin kaunsol zéma Israel qeriawac galen moczon énézégic tocgégic. Wañu Yesuac Mélíméli ic onagicma hamu niñac ic tosara hésa amaiguc méli énécmigic.

22 Wañu ocmuñ téréyawac galen meme ic ienen kemma hésa amaiguc ménda mihicñi énécmima lilingéma hama énézégic.

23 Énézéma yomuhuc zégic; Kemma henni hésa ama imi naguya zikigic taczacnec. Wañu awiawi ic ienen nagu séc nañgic. Wañu qeri séwélawac naguya naguya auma qeriaiguc ic mén ménda mihicñizij.

24 Ama ocmuñ téréyawac demin galen kunengina zéma hofac oo ic kiwa hécgina ienen acgina nimma haka imi yandima némac tanec wammac zéma niñgic sicsaoc wanec.

25 Wañu ic méñnéñ hama énézéma zéyec; Ninzu, ic tosara hésa amaiguc onopocgic imi enej ama téréyaiguc namma ic embac ackuazéc ku énécmizu.

26 Zéyu galen iminén ai ichéra iniguc kemma onagicma hagic. Wañu ic embac ienen hocnéñ nunuwu niñac zéma bacgina yandiyu bénzénec onagicma hagic.

27 Hama onopocgic kaunsol kicginaiguc nañgic hofac oo ic enejaginánéñ qesiéncmima zéyec;

28 Ic iwac qaraiguc ic embac ackuazéc ménda ku énécmimu niñac selianec zéseli énécmiyiñ. Wañu ini hena acgina imi ku énécmigic Yerusalem ama séc sécgédaczac. Wañu ic iwac sacya niñac Anutunén imuac bakia meñ nénécmiyu neñaoc bisiwij niñ wanzu?

29 Zégic Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ienen yomuhuc melemma zégic; Ic onac ackuazéc tohowij zé Anutuac ackuazéc waiwiñac séc qahac.

30 Enej Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qehumugic. Wañu imi mia yanda hécnina ionac Anutunén meqeliyu yarec.

31 Israel ic embac ewa qerigina meñgic kápésicgina wai énécmimacac niñ Anutunén méra héiyanén i wagicma emma ic kewu zéma anjén titi icninawac kumuyec.

32 Nini haka imuac héipuc ic wanzij. Wañu Anutunén méñnéñ méñ ara tohogic ionac Uña téréya énécmiyu Uña Téréya iminén imuhucyanec héipuc wanzac.

33 Imuhuc zégic niñgic qerigina kilen yanda biriyu unuhumuwiñ zé wañgic.

34 Imuhuc wañgic méñnéñ suggina igucnec yarec. Ic imi Farisaio ic, qara Gamaliel, Hena acac kiwi ic, wañu ic embac moczon yanda eeya héiañgic. Inén Yesuac Mélíméli ic onagicma komora méñ séñgañgeñ kemma nammu niñac énézéc.

35 Imuhuc wammaguc yomuhuc énézéc; Israel ic, ic imi onac iwawai méñac méñ wañ énécmiwiñ zé haka imuac hiabianec niñgésimu.

36 Hénia zéwa niñgic, becñec Teuda hicñima eneya niñ méñac séciguc séwiya meemma zéyu iwac muru ic zañgégina 400 imuac séc toroqegic. Wañu qegic humuyu ic méndacmigic séc héndén amuma kendacgic, héla qahac wanec.

37 Imuac andiaiguc qac meme naléyaiguc Galilaia ic Yudanéj hicñima ic tunj yanda héihéré énécmiyu méndacmigic. Wañu i imuhucyanec humuyu méndacmigic ienenj héndéj amuma kendacgic.

38 Imuac ni degucguc énézézua, ic ionac murunec lakec namma wai énécmigic kecgic. Niniñ arenjia zéma aigina iminénj ic ionac murunec hicñizaciguc birima maqemac.

39 Wañu Anutuac murunec hazaciguc enenj mebirimuac séc qahac wammac, néj Anutuguc eumu tanec wambac niñac.

40 Imuhuc énézéyu ara tohoma Yesuac Mélíméli ic unurugic éréjic kémbiñnéj unuma Yesuac qaraiguc ac ménj ménda zému niñac zéselima wai énécmigic keñgic.

41 Wañu Yesuac Mélíméli ic enenj Sanderin kaunsol wai énécmima kemma Anutunéj niñu nini Yesuac qara niñac mema titi wañ nénécmiwu éséc wanzac zéma nimma ségiségi wañgic.

42 Wañu ienenj méndagucnec waigic, néj kaiweya kaiweya ocmunj téréya me amagina séciguc Yesu imi Kristo zéma zéauma buña suruc hiabia ku énécmiañgic.

6

Yesuac Mélíméli ic ienenj ai ic 7 kumu énécmigic.

1 Wañu nalé imuhucgeñ Yesuac tohotoho ichéra zañgégina toroqema eñec. Eñu Yuda ic tosara Hebraio ac zéañgic ienenj naléya naléya mageqeya galenjë énécmima Yuda ic tosara Girik ac zéañgic ionac maléhécgina méragina ménda énécmigic. Wañu Yuda ic Girik ac zéañgic ienenj eñacnec ewa hétéjgina memama haka imuac Hebraio ic zébiri énécmigic.

2 Imuhuc wañgic Mélíméli ic ienenj tohotoho ichéra tocgé énécmima zégic; Nini Anutuac ackuazéc ménda zéauma nene yaka méndéj énécmianec kecbiñ imi haka hiabia qahac.

3 Dac munahécina sugginaiguc ic 7 Uña Téréya zéma niñtegic qinñtegic sécgé énécmiyu eegina héiéncmianzu imi mihicñi énécmigic nenenj ai imuac kumu énécmiwij.

4 Wañu nenenj imi zéwelec ai zéma ac téréyawac ai sac toroqema mema kecbiñ.

5 Zégic ac iminénj hénaroiñ moczoñ yanda ionac ewagina mehiaru énécmiyu ienenj ic youmi mihicñi énécmigic; Ninzénj ninzénj zéma Uña téréya sécgémimia Stefanano imi zéma Filipino, Porokoro, Nikano, Timon, Pamena, zéma Antiokia ic Nikolao, wañu Nikolao inéj becaru melemma Yuda hénaroiñ toroqema kekera.

6 Wañu ic imi Yesuac Mélíméli ic ionac kic ségéra ginaiguc hai énécmigic nañgic walac zéwelec maguc méragina orucginaiguc hai énécmima mozocgé énécmigic.

7 Wañu Anutuac ackuazécnéj saima keñu Yesuac tohotoho ichéra ionac zañgéginanéj Yerusalemiguc kunenj yanda toroqema eñec. Wañu hofac oo ic sasalanéj ninzénj ninzénj imi tohogic.

Stefano késama aciguc haigic.

8 Ewa hia zéma kuc sécgémimia Stefanano inéj ic embac sugginaiguc kiwi welicwelicgia zéma asé kiwiac haka icnéj ménda memeya imi sasala meyec.

9 Wañu tocgotocgo ama ménjac hénaroiñ qacgina Ic hulac énécmimia* ionac murunec tosara Kirene, Aleksandria, Kilikia, zéma Asia baec igucnec hagic ienenj momacnec yacma Stefanoguc zéénj zéma wamma ac zégic.

10 Wañu Stefanonéj Uña Téréyaguc ac hiabianec niñarenj wamma zéyu ienenj ara melemmuac séc qahac wañec.

11 Wañu ienenj ic tosara zéañgic énécmigic yomuhuc zégic; Nini hénni Stefanonéj Mose zéma Anutu zébiri érécmizac.

12 Imuhuc zéma ic embac zéma qerawac galenj zéma hénac acac kiwi ic ionac qerigina éségic iwac muru hama késama kaunsol onac muru wagicma keñgic.

13 Kemma héipuc ic ikora onopocgic namma yomuhuc zégic; Ic youmi imi ocmunj téréya zéma hénac ac imuac nalé séc zébirianzac.

14 Nini imi inéj Yesu Nazaretenc iminénj ama youmi hézénjgéma haka silic Mosenéj mema mama nénécmiyec

* 6:9: Yuda ic tunj ménj Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera.

imi melenju qelia wammac imuhuc zéyu niñanzij.

¹⁵ Zégic kaunsol moczoñ yanda imuaru tacgic imi enej Stefanoac hémma héñ wañgic iwac kic tanera imi kua meme uña ionac kic tanec éséc nec wañec.

7

Stefanonéñ Yesuac hénia zéasariyec.

¹ Wañu mulu memeac icya ionac enejagananéñ qesimima zéyec; Ac imi hélac nec me?

² Zéyu Stefanonéñ yomuhuc zéyec; Dac munahécna zéma mañgoc hécnacna zéwa niñgic; Yandanina Abaraham Haran baeciguc ménda kemma kecma Mesopotamia baeciguc kerunec Anutu odamuyagucnéñ hicñimiyec.

³ Hicñimima yomuhuc ézéyec; Gi ama baecga zéma arenhécga wai énécmima neñ baec mén gézéwa hémbésémañ imuaru kembésémañ.

⁴ Imuhuc ézéyu inéñ Kaldia ic ionac baec imi waima Haran baeciguc kemma kerec. Keru mañgocya humuyuguc Anutunéñ enej deguc keczu baec yomuaru wagicma hayec.

⁵ Hama inéñ baec yomuaru iwawai mén ménda waimima baec titiña mén ménda miyec. Wañu Anutunéñ Abaraham meracya mén qahac kerunec eneya zéma andiaiguc qelihéra ieneñ baec yomi késamu niñac ac zikimiyec.

⁶ Wañu ac Anutunéñ ézéyec imi yomuhuc; Iwac qelihéra ieneñ ic méréra ionac baeciguc ic kian kemma kecma. Kecgic baec miñina ieneñ welen qeénécmimuc niñ énépésima yawuñ 400 séc ziki sipacgé énécmimu.

⁷ Wañu welen qemuac niñ énépésimu ionac baec yanda imuac ic embac imi niñgési énécmima bakia melen énécmimañ. Wañu imuac andiaiguc qelihéra ieneñ baec imi waima hama baec yomuaru ni welen qenémmu.

⁸ Wañu Inéñ Abaraham séwi tasé hericheric imuac sisipac ac imi zémiyec. Wañu naña Isaka héri haima mema keru kaiweya 8 wañu séwi taséya hericheric imuac haka wañec. Wañu Isakanéñ Yakop

mihicñiyec. Wañu Yakobonéñ yanda hécnina 12 mihicñi énécmiyec.

⁹ Wañu yanda hécnina ieneñ Yosefeac nimbupuc wammima soukiwa niñac waimigic késama Izipte baeciguc keñgic Anutunéñ i guc kerec.

¹⁰ Kecma zéra béra moczoñ imuac qaha igucnec metecgéma ewa hia nimmima niñtegic qñtegicac kuha miyu Izipte ic kewu Faraonéñ héñu hiaruyu Izipte héngalen ama arenja yanda zéma eneya ama séc héngalen wammac niñac kumuyec.

¹¹ Nalé imuaru Izipte zéma Kanaan baec séc béti hicñiyu qenzeñ manzeñ he énécmiyu yanda hécnina imi nenegina qahac kecgic.

¹² Wañu Yakopnéñ Izipte baeciguc nene hezac imuhuc zégic nimma yanda hécnina méli énécmiyu keñgic.

¹³ Wañu muñguc keñgic Yosefenéñ eneya héniaya zéasari énécmiyu dac munahéra ieneñ héniaya niñgic. Wañu Faraó ézéyu inéñ Yosefeac arenhéra héniaquina wininiyu inicma niñec.

¹⁴ Wañu Yosefenéñ dac munahéra tosara méli énécmiyu mañgocya Yakop zéma sac kitichéra moczoñ ic embac 75 onagicgic.

¹⁵ Wañu Yakopnéñ Izipte baeciguc mekemma kecma humuyu yanda hécnina imuhucnec humudacgic.

¹⁶ Kecma qamoc hécgina Sekemiguc mema hama baec mén Abarahamnéñ bec nec Sekem baeciguc Hamoroac qelihéra ionarunec kicsuañac buña soukiwa énécmima meyec imuaru téngé énécmigic.

¹⁷ Wañu Anutunéñ Abaraham ac zikimiyec imi seligimac imuac naléya ducñiyu Izipte baeciguc arenhécna ionac zañgégina imi muñguc yanda saima enec.

¹⁸ Wañu kecma ic kewu méréra mén Yosefeac hénia ménda niniñanéñ Izipte baecac galen wañec.

¹⁹ Wañu ic kewu inéñ mia aren hécnina tiwiqiwiliñ wañ énécmima zéra béraiguc onoporec. Wañu yanda hécnina zéseli énécmiyu qelihécgina kokoc humumu niñac demin sénganjeniguc wai énécmiangic.

20 Nalé imuaru mia Mose hicñiyec. Wañu Anutunéh héñu sécgéyec. Sécgéyu mañgocyawac amaiguc namu gumuyu maso haréwéc wañec.

21 Wañu kecma winiñu waigic Farao béracyanéh wagicma galenjëgyu iwac nañu wañec.

22 Wañu Mose imi Izipte ic ionac niniñgina imi moczoñ kumigic ara zéma wawañ memeya imi kucyaguc wañec.

23 Kecma yawuñu 40 imuac séc wañu kemma Israelac qeli, dac munahécna in-icmañ zéma qerianéh niñec.

24 Kemma Izipte ic méñnéñ Israel ic méñ eñ qeyu iricma ic méñ yéwériyaguc iwac saiwa wammima Izipte ic imi bakia meñmima qehumuyec.

25 Wañu inéh dac munahécna ieneñ Anutunéh mérananéh yéwérigina igucnec metecgé énécmimac imi niñasarimu imuhuc zéma niñec, néñ ieneñ imi ménda niñtegicgic.

26 Wañu ama siñima gianjiyu Israel ic éréhéc euyic muñguc winini érécmima iereñ ewa momacguc wammaoc niñac yomuhuc érézéyec; Ic éréhéc iri dara muña, wañu némac niñac mebiri amuzaoc?

27 Zéyu ic alaya eñ qeyec iminéh Mose qéfacgé mima yomuhuc zéyec; Méréñéñ gi nonac galen zéma gésigési ic kumugéñec?

28 Orañ Izipte ic qehumunec imuhucyanec ni numañ zéma wanzañ?

29 Zéyu ac imuac niñac Mosenéh néñgacma Midian baeciguc ic kian wamma kecma baec imuhucgeñ nanhéréraguc wañec.

30 Wañu yawuñ 40 imuac tetecgia wañu, Sinai baec boña imuac hosuraiguc baec kéra kérésiaiguc Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ ic hésa waiyaguc imuac geric bélaña qeriaiguc iwac muru wininiyec.

31 Wininiyu Mosenéh hémma kiwi imuac welicgéyec. Nimma héñ sosolimañ zéma hosuraiguc keñu Miñ Kewuac ac ewaya yomuhuc mayec;

32 Ni yanda hécgá ionac Anutu; Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu. Imuhuc zéyu Mosenéh bac

yandi yandi wamma zénéña hiriyu efima hémmacac séc qahac wañec.

33 Wañu Miñ Kewunéh yomuhuc ézéyec; Baec tima nanzañ imi baec téréya imuac hénu usuga imi hénaga igucnec hetecgéna.

34 Ic embachécna Izipte baeciguc kecgic mematiti wañ énécmigic hémma héñanzua. Wañu ionac zésiaccinanéh nuruyu nimma hulac énécmimañ zéma mazua. Deguc hana neñ gi Izipte baeciguc méligémba.

35 Imi mia ieneñ Moseac méréñéñ gi galen zéma gésigési ic kumugéñec imuhuc zéma waimigic. Néñ Anutunéh ic imi mia ionac galen zéma anjéñ titi icgina wammac niñac kua meme uña méliyu ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc hicñimima Mose méliyec.

36 Méliyu ic iminéh kemma Izipte baeciguc zéma Konduñ pésiaiguc zéma baec kéra kérésiaiguc haka welic welicgia zéma asé kiwi haka hénia hénia imi yawuñ 40 imuac séc meyu héñgic onagicma hayec.

37 Wañu Mosenéh mia Israelac qelihéra yomuhuc énézéyec; Anutugina Miñ Kewu iminéh dac munahécgina ionac suc igucnec kua meme ic méñ ni éséc imuhucya meyacmimac.

38 Mose inéh baec kéra kérésiaiguc azorogic sugginaiguc yanda hécnina zéma kua meme uña méñ Sinai baec boñaiguc ac ézéyec imi iniguc momacnec kerec. Wañu inéh mia ac kekecyaguc imi nénécmimañ zé meyec.

39 Yandahécna ieneñ acya ménda tohoma qéfacgéma suggina igucnec elicgéic ewa qeriginanéh Izipte baeciguc liliñgéyec.

40 Wañu Aron yomuhuc ézégic; Gi anutac irecya méñ mena iminéh walac walac keñu méndacbiñ. Mose Izipte baec igucnec nonagicma hayec imi youmi iwac muru némac iwawai hicñiyec imi nini ménda ninziñ.

41 Imuhuc zéma sura imuhucgeñ burumakao merawa imuac baniaraya mema iwac muru yañ qema héfac hémigic. Wañu méraginanéh megic iwawai imuac ségiségi wañgic.

* 7:42: Kembaña 43 iguc hénia imi ooyawac hezac.

42 Imuhuc waŋgic Anutunéh andé unuma wai énécmiyu ieneŋ kurumeŋac iwawai* mepési énécmigic. Imuac mia kua meme ic ionac kiwiiguc ac yomuhuc hezac; Israel ama miŋina eneŋ yawuŋ 40 imuac séc baec kéra kérésiaiguc kecma yaŋ mén qema lémbaŋ mén onéŋgic me qahac?

43 Ini Molok imuac* ocmuŋ zéma baniara Refan imuac ménni sikilu zéma irec tosara mepési énécmimu niŋac mesorocgéma megic imi mepési énécmiaŋgic, imuac ni Babilon baec emaŋeŋ ini nesi énécmimaŋ.

44 Yandahécnina ieneŋ baec kéra kérésiaiguc héipuc ac haliginaguc kecaŋgic. Hali imi Anutunéh imuac tanera Mose ézéyec séc megic.

45 Waŋu hali imi mia yanda hécninanéh bisima keŋkecma kecgic. Waŋu Anutunéh kicginaiguc ic enia nesi énécmiyu ionac baec késagic nalé imuhucgeŋ yanda hécnina Yesua méra bawaiguc kecgic imi eneŋ iwawai imi bisima hagic tac énécmiyunec Dawidi galeŋgé énécmiyec imuac naléya hayec.

46 Waŋu Dawidi inéh Anutuac ewa hia iwac muru hemiyu Yakopac qelihéra onac niŋ wamma Anutuac amaya memac niŋ welerec.

47 Waŋu i qahac, néŋ Solomonnéh iwac ocmuŋ téréya meyec.

48 Waŋu Eneŋa yanda iminéh amaya amaya ic méranéh megic imuaru ménda kecaŋzac. Imuac mia kua meme icnéŋ yomuhuc zéyec;

49 Kurumeŋ imi nuac ic kewu tat-acna, waŋu baec imi nuac hena titina. Imuac niŋac ini ama dimuhucya hia menémmu? Waŋu baec dimuhucyanéh nuac tac niniŋac sécyá hia wammac me?

50 Waŋu iwawai momac yanda imi mérananéh ménda mihicŋiyi me?

51 Ini imi ewagina selia, qeri gezacgina ménda hericgic béréŋgéyec. Eneŋ yanda hécgina waŋaŋgic ésécnec nalé séc Uŋa Téréya andé qeŋe wammianzu.

52 Némac kua meme ic méŋac onac yanda eneŋ ménda qehéi waŋgic kerec?

Ic solaŋa mén hamac zégic séc unudacgic. Deguc ini imi ic solaŋa imi mia andé qema qehumugic.

53 Waŋu kua meme uŋa eneŋaoc hama hena ac imi énécmiyec, néŋ kilenŋdac ménda tohoanzu.

Stefano qegic humuyec.

54 Ac imuhucya zéyu niŋgic qerigina yaru iwac niŋ zécgina kizéŋgéic.

55 Stefano imi Uŋa téréyanéh qeriaiguc kuaya qeyu kurumeŋiguc hiyu Anutuac kiwi asaha zéma Yesu Anutu méra héiyaiguc naŋu hémma

56 yomuhuc zéyec; Niŋzu, ni kurumeŋ aŋgéyu Icac Naŋa Anutu méra héiyaiguc naŋu hénzua.

57 Imuhuc zéyu ac qeweloŋ yanda qema gezacgina hézicgéma momac yanda yacma iwac muru usuŋnec kemma qéfacgéma

58 ama areŋ yanda demin seliaguc imuac séŋgaŋeŋiguc wagicma kemma hocnéŋ héigic héipuc ic tosanéh malekugina hetecgéma sac qeli mén qara Saulo iwac héniaiguc haigic.

59 Waŋu hocnéŋ héima kecgic Stefanonéh welecma ac yomuhuc zéyec; O! Miŋ Kewu Yesu, gi qeri uŋana késana.

60 Imuhuc zémaguc simiŋ héima kucnec yanda qacma zéyec; Miŋ Kewu gi kápésicgina ionac qacginu ménda haina eŋu, imuhuc zémaguc gau seli heyec.

8

Yesuac henaoriŋ hazéc mihicŋima néŋgacma keŋha waŋgic.

1 Stefano humuyu Saulonéh qehumugic imuac ewa momac waŋec. Waŋu nalé imuaru Yesuac henaoriŋ Yerusalem kecgic ieneŋ hazéc yanda mihicŋima Yuda zéma Samaria baec séc néŋgacma kendacgic. Keŋgic Yesuac Mélíméli ic enacnec ménda néŋgacma Yerusalemiguc kecgic.

2 Waŋu Anutu ee héihéi wammianzu ieneŋ Stefano héisiac yanda wammima téŋgéic.

3 Saulo inéh amaya amaya emma ic zéma embac momacnec énépésima

* 7:43: 2Ki 23:10

qatéhéré wañ énécmima hénarín mebirí énécmima hésa amaiguc onoprec.

Filiponéh Samaria ama areña areña séc ackuazéc énézéc.

⁴ Héndén énécmimia imi enen baera baera kemma ackuazéc imi zéau énécmigic.

⁵ Imuhuc wañgic Filiponéh Samaria ama areña yandaiguc hiñgacma Kristoac hénia ya zéau énécmiyec.

⁶ Wañ Filiponéh kiwi hénia hénia mema ackuazéc énézécu tun yanda ienen ewa momac wamma hémma nimma acyawac wamma gezacgina haigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Inéh zéyu kuwic biria sasalanéh ic tosara sipacgé énécmima kecgic ionac murunec qewelon yanda qema érégic. Wañ purín zéma hénia méragina biria sasala mehiaru énécmiyec.

⁸ Wañ ama areña yanda imuaru ségiségi kunen yanda hicñiyec.

Séwi galeñ ic Simonneh Uña Téréya bon memañ zé wañec.

⁹ Wañ ama areña yanda imuaru séwi galeñ mén kerec. Iwac qara imi Simon. Inéh kuwi kuhanéh ai ikora meyu Samaria ic embac ienen hémma welicgégic eneya niñac ic kunen zéamuma kecañec.

¹⁰ Wañ eneya mamaya momacnec iwac gezacgina haima, Ic youmi Anutuac kuc kunen yanda késakeczac zéañgic.

¹¹ Wañ nalé horua yanda gété manira ai iminéh ewagina mesoho énécmiyu méndac miangic.

¹² Wañ Filiponéh Anutuac héngalen ama areña yanda zéma Yesu Kristoac qac buña zéau énécmiyu ninzénégic ic embac momacnec doku naec énécmiyec.

¹³ Imuhuc wañ Simon imuhucnec ackuazéc ninzénégéyu doku naecmiyu Filipo méndacmiyu Filiponéh séséc hénia hénia zéma kuc yanda mewininiyu hémma welicgéyec.

¹⁴ Yesuac Mélíméli ic Yerusalem kecgic ienen imi Samaria ic tun ienen Anutuac ackuazéc késaniñ wañgic zégic nimma Petero zéma Yohane ionac muru méli énécmigic keñoc.

¹⁵⁻¹⁶ (Wañ imuaru hénarín imi hakecma ménac mén Uña téréyanéh ménda mayecnec, ienen Yesuac qaraiguc dokunec sac naecgic,) imuac niñ ieren mekemma Uña téréyaguc wammu niñac zéweleroc.

¹⁷ Wañ Yesuac mélíméli ic éréhéc ieren méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya megic.

¹⁸ Simon imi Yesuac mélíméli ic ieren méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya énécmiyu hémma soukiwa érécmiyec.

¹⁹ Érécmima yomuhuc érézéc; Kuc buña imuhucya ni momacnec néñic ic embac ménac mén orucginaiguc mérana haiwa Uña téréyaguc wammac.

²⁰ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc ézéc; Gi Anutuac sese imi soukiwanéh bon hia memañac zéma ninzañ, imuac soukiwaga imi giguc momacnec biridacmaoc.

²¹ Guac ewa qeriga imi Anutuac kiwaiguc dindiña qahac. Imuac hénac yominéh guac iwawai me ai buñaga ménda wammac.

²² Qeri biricga imi melemma Miñ Kewu welec mina qerigaiguc ninñ imuhucya késakeczañ imuac késpedesga waigémmac gezañ.

²³ Gémba biriawac houhouyanéh qeriga sécgéyu késpedesganéh pipigémma hezac.

²⁴ Zéyu Simonneh melemma zéyec; Iri ekaoc nuac niñ wamma Miñ Kewu welecmiyic iwawai zézaoc imi nuaru mén ménda hicñi némmac.

²⁵ Wañ Yesuac Mélíméli ic ieren Miñ Kewuac ackuazéc imi héipuc wamma selima zéau énécmimaguc Samaria baec komoc komoc sasalaiguc buña suruc hiabia imi zéau énécmima zéau énécmima hama Yerusalem lilingéma keñoc.

Filiponéh Ediopia ic mén Yesuac hénac ézéc.

²⁶ Miñ Kewuac kua meme unanéh Filipo yomuhuc ézéc; Gi yacma emañgenen baec wañgoña Saut iguc hiñgacma hénac mén Yerusalemnec hénima Gaza amaiguc hiñgaczac imuaru kembésémañ. Wañ hénac imi baec kéra kérésaiguc heyec.

27 Imuhuc zéyu Filiponéh yacma keñu Etiopia héngalen ama areña yandawac Embac garata Kandake iwac welen qeçe icnéñ Yerusalemiguc Anutu mepésiman zé enec igucnec mayec. Wañu ic imi héngalen ama areña yanda imuac sou kiwa moczon galenémac niñac kuc yanda hemiyec.

28 Wañu inéh lilingéma eneya karisi yanda imuac qacyaiguc tacma Anutuac tiliñ tiliñ ic Yesaiawac kiwi imi olomma kerec.

29 Wañu Uña téréyanéh Filipino yomuhuc ézýec; Karisi imuac hosuraiguc kemma kenna.

30 Zéyu Filiponéh usuñnec kemma kua meme ic Yesaia iwac kiwi imi oloñu nimma qesimiyec; Ac olonzañ imuac hénia ninzañ?

31 Wañu inéh zýec; Méñnéñ hénia ménda meyu nimma dimuhuc niñsariman? Imuhuc zémaguc éréma tacmacac niñ Filipino héihéré miyec.

32 Embac kewuac welen qeçe iminéñ ac kiwi oloñec imi yomuhuc; Rama merawa mén qehéric wammu niñ héréma keñanžu ésécnec hérémigic keñec. Wañu rama mén zucya héric héric ic ménac wésiaiguc hétéh qahac wamma taczac imi ésécnec kuaya mén ménda aṅgéyec.

33 Wañu mamaya wañu didiñanec ménda zétecgé migic. Wañu baec igucnec kekecyá wagicgic qahac wañec imuac méréñéh iwac qelihéraguc wammac hia zéwacnec?

34 Wañu garatawac welen qeçe icnéñ melemma Filipino ézýec; Qesigémba nézéna. Anutuac tiliñ tiliñ icnéñ mérac niñ imuhuc zézac, eneya niñac me ic mén niñac?

35 Qesiyu Filiponéh kuaya aṅgéma ac imuaru toroqema Yesuac hénia ézýec.

36 Wañu hénia keñkecma doku méniguc kereñic garatawac welen qeçe icnéñ zýec; Doku you hezac imuac némacnéñ ziki néñu doku ménda naec némbésémañ?

37 (Ménda hezac.)

38 Imuhuc zéma nesinesi ic énézéyu karisi yanda imi zikigic nañu Filipino

zéma garatawac welen qeçe ic ieren ekawu dokuiguc mekeñic Filiponéh doku naecmiyec.

39 Wañu doku igucnec éréyc Miñ Kewuac Uñanéñ Filipino wagicma keñu welen qeçe ic iminéñ i muñguc ménda hémma ségiségi wamma hénaya méndacma keñec.

40 Wañu Filipino inéh Azoto* tañiguc wininima lelecgéma ama areña kuneh kuneh séc séc buña suruc hiabia énézéma hama Kaisarea† hadarec.

9

Miñ Kewunéh Sauloac hicñimiyec.

1 Saulo imi Miñ Kewuac ai ichéra tericgé énécmima unuhéi wañ énécmimacac niñ qeria geriwaguc wañu wéséséya héiyu érémanec nañu hofac oo ic eneña iwac muru keñec.

2 Kemma ménnéñ mén hénia qelia imi méndacma kecziuguc mihicñi énécmima ic me embac moczon méragina dérécgéma Yerusalem érémañ zé Damasiko ama areña yanda imuac tocgotocgo ama séc keñkeñawac oaec kiwi niñac welecmiyec.

3 Welecmiyu omiyu mema keñkecma Damasiko ama areña yanda hosuraiguc keñec. Nalé imuhucgeñ kurumenéñ igucnec asac mararañ ménnéñ élanzañnec mama qetagalima lelecgémiyec.

4 Lelecgémiyu baeciguc tendiñgéma maqeyu hema ac ewa mén yomuhuc zéyu niñec; Saulo, Saulo, gi némac niñac nunesi wannémma kecanzañ?

5 Zéyu Saulonéh qesimima zýec; Miñ Kewu, gi méré? Zéyu zýec; Ni Yesu geñ qenesi wammima kecanzañ imi mia.

6 Gi yacma ama areña yandaiguc kerenna, imuaru némac ai kiléh mewésémañ imuac ara gézéyu nimbésémañ.

7 Zéyu ic i guc keñgic ienenéñ hétéh imi niñgic, néñ ic mén ménda héngic imuac niñ acgina qahac nañgic.

8 Wañu Saulonéh baec igucnec yacma kiwa himanec nañec, néñ iwawai mén hémmacac séc qahac wañu ichéra ienenéñ

* 8:40: Qara mén; Asidot. † 8:40: Ama areña yanda mén zéic alayaguc.

mériaiguc késama wagicgic Damasiko ama areña yandaiguc kereñgic.

⁹ Wañu ai meme haréwéc kiwa hilicgémanc taru nene me doku méñ ménda neyec.

Ananianéh Saulo doku naecmiyec.

¹⁰ Damasiko ama areña yandaiguc Yesuac ai ic méñ kerec. Qara imi Anania. Wañu Miñ Kewunéh tilin tiliniguc hicñimima ézéyec; Anania! Zéyu melemma zéyec; Oo, Miñ Kewu.

¹¹ Zéyu Miñ Kewunéh ézéyec; Ninzañ, ic méñnéñ welecma taczac, imuac niñ gi yacma hena qara Hena Dindina imuaru kemma Yudawac amaiguc emma ic méñ qara Saulo, Taso ama areña yanda igucnec iwac hocma mihicñiwésémañ.

¹² Inéh irec méñ tilin tiliniguc hicñimiyu ic méñ qara Ananianéh eneya muru hama méria qacyaiguc haiyu muñguc kic hihiyaguc wañec imi hénzac.

¹³ Zéyu Ananianéh melemma zéyec; Miñ Kewu, ic embac sasalanéh iwac niñ zéma Yerusalemiguc guac henaorin hécga haka biria hatac dahec wañ énécmiyec imuac suruc zégic niñanzua.

¹⁴ Wañu yomuaru imuhucnec guac qacga guruanziñ nini moczon méranina dérécgé nénécmimac niñac hofac oo eñeñagina iwac murunec kuc buña imi mema hayec.

¹⁵ Imuhuc zéyec, néñ Miñ Kewunéh yomuhuc ézéyec; Gi tinduc kenna, baera baera ic embac zéma ic kewu zéma Israelac nambérac héra ionac muru nuac qac buñana wagicma kemmacac niñ késawa ic imi nuac ai ic wanzac.

¹⁶ Qac buñanawac wamma zéra béra yéwéria dimuhucya mihicñimac imi ézéwa hémnac.

¹⁷ Wañu Ananianéh kemma ama imuaru emma Sauloac oruhaiguc méria haima zéyec; Saulo, munana, gi muñguc kic hihi wamma Uña Téréya sécgégéñu kecbésémañ niñac Miñ Kewu Yesu henaiguc hicñigéñec inéh mia méli néñu hazua.

¹⁸ Zéyu nalé sosola qahac kiwa igucnec iwawai sekec sekec ésécnechéñ taima

mayu kicya muñguc hima hémma yacma nañu doku naecmiyec.

¹⁹ Wañu nene nema kuhaguc wañec. Inéh Yesuac ai ichéra Damasiko ama areña yandaiguc kecgic iniguc ai meme tosara kecgic.

Saulonéh hénima buña suruc hiabia zéauyu zéra béra qahaiguc opocgic.

²⁰ Kecma nalé sosola qahac Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yesu imi Anutuac Naña keczac zéma zéau énécmiyec.

²¹ Énézéyu niñgic imi eneñ moczon welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yerusalem imuaru qac imi qacangic ini mebiri énécmiañec imi qahac me? Wañu ic embac imuhucya qaté énécmima hofac oo ic ionac muru énépésima kemman zé hayec.

²² Wañu Saulo inéh muñguc yanda kuhaguc wamma Yesu imi Kristo téngén wanzac imi héipuc wamma Damasiko ama areña yandaiguc Yuda ic kecgic énézéyu niñgic sicsaoc wañec.

²³ Imuhuc wamma keru ai meme sasala keñu Yuda ic eneñ Saulo qewin zéma zéeminiñ wañgic.

²⁴ Wañu ac saña hazéra imi Saulo geza-wanéñ niñec. Wañu ieneñ Saulo qehumuwiñ zé siñi kaiwe séc nagu yanda séc awima nañgic.

²⁵ Imuhuc wañgic iwac tohotoho ichéra ieneñ siñiyaiguc neñgeñiguc Saulo tima hésanéñ neñgeñ qatéma demin yanda andia luhuc memeac kifañaiguc nañgégic hiñgacma néngarec.

²⁶ Kemma Yerusalem keremma Yesuac ai ichéra ionaru toroqemac niñ batucgé énécmiyec, néñ ieneñ moczon Yesuac ai ic wanzac imi ménda ninzénégic imuac iwac zénéngina hiriyec.

²⁷ Wañu Banabanéh Yesuac Mélíméli ic ionaru wagicma kemma Saulonéh henaiguc Miñ Kewu dimuhuc héñu Miñ Kewunéh dimuhuc ac ézéyu Damasiko ama areña yandaiguc inéh Yesuac qaraiguc kucnec zéma dimuhuc zéauyec imuac ac suruc wañ énécmiyec.

²⁸ Wañu inéh iniguc momacnec kecma Yerusalem eneñ mama wamma Miñ

Kewu Yesuac qaraiguc ackuazéc selianec zéauyec.

²⁹ Wañu Yuda ic tosara Girik ac zéañgic iniguc ac wañgic acginanéñ eñeñ mama wañec. Wañu ic ieneñ Paulo qewiñ zé wañgic.

³⁰ Wañu ai momachéra ieneñ nimma Kaisarea ama areña yanda zéic alayaguc imuaru wagicma hiñgacma kemma méligic Taso ama areña yandaiguc keñec.

³¹ Imuac niñ Yesuac hénariñ Yuda, Galilaia zéma Samaria baeciguc kecgic ionaru luae he énécmiyu nanañ seli mi-hicñi énécmimia wañu Miñ Kewuac ehéihéi wammima Uña Téréyanéñ ewa qeriginaguc dongé énécmiyu zanngéina saima keñec.

Peteronéñ ic mén mehiaruyec.

³² Peteronéñ baec séc lelecgéma kecma Yesuac hénariñ Lida ama areña yandaiguc kecgic ionac muru keñec.

³³ Wañu imuaru ic mén mihicñiyec, qara imi Ainea, inéñ puriñ wamma hehe tat-aciguc hema keru yawuñ 8 wañec.

³⁴ Wañu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Ainea Yesu Kristonéñ mehiaru génzac imuac niñ yacma hehe tatacga imi genngaoc mindiñina zéyu nalé imuarunec yarec.

³⁵ Yaru Lida zéma Saron ama areña yanda igucnecnéñ i hémma ewagina melemma Miñ Kewuac hagic.

Peteronéñ Tabita humuc igucnec meqeliyec.

³⁶ Yope ama areña yandaiguc Yesuac tohotoho embac mén kerec, qara imi Tabita, neñañ aciguc Noniñ, wañu inéñ ai hiabia sasala mema ic embac maqeqeya méra énécmiañec.

³⁷ Wañu nalé imuhucgen Tabita i hafi hicñimiyu humuyu qamocya naecmima ama qeria mén qacyaiguc heyec imuaru haigic heyec.

³⁸ Lida ama areña yanda imi Yope ama areña yanda hosuru tarec. Wañu Yesuac ai ic embac ieneñ Peteronéñ imuaru taczac zégic nimma ic éréhéc iwaru méli érécmigic iereñ kemma nalé sosola qahacnec foc hamacac niñ qesimiyoc.

³⁹ Zéyic Peteronéñ yacma iriguc momacnec keñgic. Kemma kendacgic iereñ ama qeria mén qacyaiguc heyec imuaru i wagiric eñgic. Eñgic embac malé sasala ieneñ ic iwac maréñaiguc namma siacma zari maleku Tabitanéñ iniguc kecma meyacgéyec imi ézégic héñec.

⁴⁰ Wañu Peteronéñ énézéyu hiñgacdacgic simiñ héima zéwelerec. Zéweleru tecgéyu qamocac muru melemma namma yomuhuc ézéyec; Tabita gi yacna zéyu kiwa héitegicma Petero hémma yacma tarec.

⁴¹ Taru Peteronéñ mériaiguc késama héréyu yacma nañec. Nañu Yesuac hénariñ zéma embac malé unuruyu eñgic Tabita qelizac imi énézéyu héñgic.

⁴² Wañu Yope ama areña yanda imuac miñina ieneñ haka imi zésaigic nimma sasala ieneñ Miñ Kewu ninzénngéic.

⁴³ Wañu Peteronéñ Yopeiguc ic mén qara Simon yañ séwéla meme iwac amaiguc ai meme sasala kerec.

10

Kua meme uña ménnéñ Konelio hicñimiyec.

¹ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc ic mén kerec, qara Konelio. Inéñ yaré ic 100 ionac galen kerec. Wañu inéñ tuñ mén Italia yaré ic tuña zéañgic imuacnec.

² Wañu inéñ eñeya ama taséhéra iniguc Anutuac wamma nalégina zéma usuñgina qemima ee héihéi wammima kecma ic embac maqeqeya ionac ewa biric wañ énécmima haleñ sasala hai énécmima Anutu zéwelec wammima kecañgic.

³ Kaiwe mén maria 3 kilok imuaru inéñ héñu Anutuac kua meme uña ménnéñ tiliñ tiliñiguc hicñimima Konelio, zéma qarec.

⁴ Wañu inéñ héñsosolima zénéña hiriyu zéyec; Miñ Kewu, hénia némac niñ? Zéyu zéyec; Halenğa ic embac maqeqeya ionac haianzañ imi zéma zéwelecga iminéñ Anutuac muru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

⁵ Imuac deguc gi Yope ama areña yandaiguc ic tosara méli énécmima kemma

ic mén̄ qara Simon Petero zémimia i héihéré mimu.

⁶ Ic imi yan̄ séwéla meme ic, Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi kondun̄ giñgiñgiaguc taczac.

⁷ Kua meme uñanéñ ac imuhuc ézéma keñu welen̄ qeçe ic éréhéc zéma yaré ic sugina igucnec mén̄ Konelio eneya méndacmima Anutu ee héihéi wammianzac i momacnec unuruyec.

⁸ Unuruma ac suruc imi wañ énécmidacma Yope amaiguc méli énécmiyu ken̄gic.

Miñ Kewunéñ Petero tiliñ tiliñiguc ézéyu héñec.

⁹ Ama sin̄jima gian̄jiyu kaiweya mén̄ ken̄kecma gau komoc wañu ienen̄ ken̄kecma ama imuac hosuraiguc keren̄gic. Wañu nalé imuaru Peteronéñ zéwelec wammañ zé ama qacyaiguc en̄ec.

¹⁰ Wañu inéñ yaka niñ humuma nene nemañ zé wamma énézéyu otocgo wammañec kec̄gic Uñanéñ qéléléñgé miyec.

¹¹ Miyu héñu kurumen̄ añgéyu gésé mén̄ maleku ésécnec wañgoña kembon̄ qahac imi zikima nan̄gégic baec qahaiguc mayu héñec.

¹² Héñu qeriaiguc yan̄ hénagina kembon̄ qahac hénia hénia zéma gisic zin̄añgoc, zini mokolen̄, zéma nei hénia hénia heyec.

¹³ Wañu ac mén̄ yomuhuc mayec; Petero, yacma unuma nena.

¹⁴ Wañu Peteronéñ zéyec; Miñ Kewu, qahac téñgén̄! Ni ménda neneya sic saocya zéma iwawai biria méndagucnec neanzua.

¹⁵ Zéyu ac mén̄ yomuhuc hicñiyu hatac éréhéc wañec; Iwawai Anutunéñ zézuaczac imuac geñ qakolayaguc ménda zéna.

¹⁶ Haka imi muñguc hicñiyu hatac haréwéc wañu imuacnec gésé imi hérégic kurumen̄iguc en̄ec.

¹⁷ Wañu Petero iwawai héñec imuac hénia imi dimuhuc zéma eneya ewayanéñ nimma niñ éréhéc wañec. Wañu ic tosara Konelionéñ méli énécmiyec ienen̄ naguyaiguc namma Simonac ama niñac qesigic.

¹⁸ Qesima qacma yomuhuc zégic; Simon Petero zémimia imi yomuaru taczac me?

¹⁹ Wañu Petero i iwawai héñec imuac hénia niñ aren̄gémanc keru Uña téréyanéñ yomuhuc ézéyec; Ninzañ, ic haréwéc haréma gi hocgénzu.

²⁰ I ini neñ méli énécmiwa hazu. Imuac gi yacma hiñgacma ewa éréhéc ménda wamma iniguc kembésémañ.

²¹ Zéyu Peteronéñ ionac muru hiñgacma zéyec; Ic hocma hazu imi ni yomi mia. Hénia némac niñ you hazu?

²² Zéyu zégic, Yaré ic 100 ionac galen̄gina Konelionéñ ic solaña kecma Anutu ee héihéi wammañu Yuda ic ienen̄ ee héihéi wammañzu. Kua meme uña téréya mén̄néñ gi iwac amaiguc héihéré gémma guac murunec ac nimmac niñ ézéyec.

²³ Imuhuc zéyu Peteronéñ onagiru ama tacyac wañañec imuaru emma hegic ama gian̄jiyu yacma iniguc ken̄gic. Wañu Yope amaiguc ninzén̄ ninzén̄ dacmuna tosara ienen̄ acguc i guc momacnec ken̄gic.

Peteronéñ ic enia Konelioac amaiguc ken̄ec.

²⁴ Ienen̄ hénaiiguc sin̄ji mén̄ hema ken̄kecma Kaisarea zéic alawac ama aren̄a yandaiguc keren̄gic. Wañu Konelionéñ sac kitichéra zéma ala hiabia kec̄gic tosara unuruyu tocgéma mambéc kec̄gic.

²⁵ Peteronéñ amaiguc en̄u Konelionéñ iwac muru hama iwac hénayaiguc mama siggéma mepésimiyec.

²⁶ Mepésimiyu Peteronéñ mema yacma yomuhuc ézéyec; Yacna, ni acguc ic kec̄zua.

²⁷ Yaru i guc ac wamma ama qeriaiguc emma iniru ic embac sasala tocgéma tacgic.

²⁸ Wañu inéñ ac yomuhuc hénima énézéyec; Ini nindaczu ésécnec Yuda ic mén̄néñ ic enia mén̄ ala wammima momacnec azorogic zézé seli ac logizac wammac. Wañu Anutunéñ ic mén̄ac mén̄ qakola me zapí qeqeya ménda zémañac zé nézéyec.

²⁹ Imuac niñ héihéré néñgic acna waima hazua. Wañu qesiéncmiwa, ini hénia némac niñ héihéré nénzu?

³⁰ Zéyu Konelionéñ yomuhuc ézéyec; Haka yomi hicñiyuguc bec ai meme kembon qahac tecgézac. Maria yomuhucgeñ, maria 3 kilok imuaru amanaiguc tacma zéwelecba ic mén malekuya lalacnéñ kic ségéranaiguc wininima nañec.

³¹ Namma yomuhuc zéyec; Konelio, welecwelecga zéma haleña ic embac maqeqeya ionac haianzan iminéñ Anutuaru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

³² Wañu gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic mén qara Simon Petero zéanzu i héihéré mimu. Ic imi yañ séwéla meme ic Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi konduñ giñgiñaiñguc taczac.

³³ Imuhuc zéyu nalé sosola qahac ic tosara méli énécmiyi. Hazañ imi hiabia! Nini moczon youmi Miñ Kewunéñ ac gézéyec imi moczon nimbiñ niñac Anutuac kiwaiguc tocgéma tacziñ.

Peteronéñ Konelioac héna géséhéra ackuazéc énézéyec.

³⁴ Zéyu Peteronéñ kuaya auma énézéyec; Deguc ni héla mén niñasarizua. Anutunéñ ic neñañ séwinina igucgeñ ménda ninicma nénépésianzac.

³⁵ Ic embac baera baera keczu suggina igucnec méñnéñ mén Anutu ee héihéi wammima haihaka solaña wañanzu imi hia énépésimacac séha wanzu.

³⁶ Anutunéñ luaeac ackuazéc imi Yesuac murunec Israelac qelihéra onac énécmiyec. Wañu Yesu iminéñ iwawai momac yandawac Miñ Kewu wanzac.

³⁷ Yohanenéñ doku naec hakawac zéauyuguc imuac andiaiguc Galilaia baec igucnec hénima Yuda baec séc néma iwawai hicñiyec imi ini ninzu.

³⁸ Anutunéñ Yesu Nazarete ama areña igucnec i Uña Téréya zéma kuc buña imi haléc ésécnec pocgémima i guc momacnec kerec, Imuac niñ inéñ lelecgéma haka hiabia wamma ic embac tosara uña birianéñ helanzi énécmima yéwéri énécmimia imi mehiaru énécmiyec.

³⁹ Nini imi inéñ Yuda ic nonac baec yanda zéma Yerusalemiguc haka wañec imi moczon kicninanéñ hémma héipuc

wanzñ. I imi ic héngena wéndaraiguc qegic humuyec.

⁴⁰ Wañu ai meme haréwéc wañu Anutunéñ meqeliyu wininiyu héñiñ.

⁴¹ Wañu ic embac moczon yanda ionaru qahac, néñ humuc igucnec yaruguc héipuc ic wambiñ zé Anutunéñ becneç gési nénécmiyu i guc nene doku neyiñ nonac muru sac wininiyec.

⁴² Anutunéñ ic embac kic qeli zéma ic embac humumia zéteçgé nénécmimacac niñ ic mén kumuyec imi Yesu imi mia zéma imuac héipuc wamma ic embac ackuazéc zéau énécmiwiñ niñac Yesunéñ nénézéyec.

⁴³ Wañu Anutuac tilin tilin ic ieneñ acguc iwac héipuc wamma yomuhuc zégic; Ic embac i ninzégému moczon iwac qara niñac kápésicgina zuac énécmimac.

Uña Téréyanéñ ic enia ionac muru mayec.

⁴⁴ Peteronéñ ac imuhuc zémanec nañu Uña Téréyanéñ ic embac moczon ara nimma tacgic séc qacginaiguc mayec.

⁴⁵ (45a) Mayu ninzén ninzén ic tosara séwi tasé hericheric ginaguc Peteroguc kençic ieneñ Anutunéñ ic enia ionac Uña Téréya qocgé énécmiyu

⁴⁶ eñañ ac waima ac méréraiguc zéma Anutu mepésigic nimma (45b) kileñ yanda aurigic.

⁴⁷ Wañu Peteronéñ zéyec; Neñañ meyiñ ésécnec ic youmi ieneñ Uña Téréya mezu imuac mérénéñ doku ménda naec énécmiwiñ niñac neuñ héinénec mimacac séc wammac?

⁴⁸ Imuhuc zéma Peteronéñ Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmimu niñac énézéyec. Wañu ic embac ieneñ ai meme tosara mén iniguc tacyac wammu niñac Petero welecmitic.

11

Peteronéñ ai meyec imuac surucya zéasari énécmima Yuda ic énézéyec.

¹ Yesuac Mélíméli ic tosara zéma ninzén ninzén dacmuna Yuda baec séc kecçic ieneñ ic enia ieneñ Anutuac ackuazéc añgén tigiç imuac suruc niñgic.

² Imuac Peteronéh Yerusalem lilingéma enju séwi tasé hericheric ginaguc ienené Petero memaiti wammigic.

³ Wammima yomuhuc ézégic; Gi némac niñac ic enia ionac amaiguc emma iniguc momacnec nene nenec?

⁴ Zégic Peteronéh arenjéma yomuhuc zéasari énécmiyec;

⁵ Ni Yope ama yandaiguc zéwelecma kecha Anutunéh tiliñtiliñiguc nézéyu yomuhuc héñi; Gésé mén maleku yanda ésécnec kitiwa kembon qahac imuaru zikima kurumén igucnec nanjégic ségéranaiguc mayec.

⁶ Mayu qeriaiguc héñ sosoliwa baec yañ hénagina kembon qahacginaguc hénia hénia zéma haséñ yañ zéma gisic zinañgoc, zini mokolen zéma sawawac nei hegic iniri.

⁷ Inicma ewa mén nimba yomuhuc nézéyec, Petero, yacma unuma nena.

⁸ Zéyu neñ zéyi, Miñ Kewu, qahac téngén! Ni iwawai qakolayaguc zéma iwawai zapi qeqeya imuhucya mén kua-naiguc méndagucnec haiwa hiñgarec.

⁹ Imuhuc zéwa kurumén igucnec ewa mén yomuhuc melenju hatac éréhécnec mayec; Iwawai Anutunéh zézuaczac imuac geñ iwawai zapi qeqeya ménda zéna.

¹⁰ Iwawai imi hicñiyu hatac haréwéc wañuguc imuacnec iwawai imi moczon hérégic kuruméniguc enec.

¹¹ Wañu nalé sosola qahac ic haréwécnéñ ama hema kecañi imuaru hama naguyaiguc nanjic. Imi mia Kaisarea zéic alawac ama arenja yanda imuarunec nuac muru méli énécmiyu hagic.

¹² Hagic Uña Téréyanéh yomuhuc nézéyec; Gi ewa éréhécné ménda wamma iniguc kembésémañ. Imuhuc zéyu ni zéma ic 6 yomi neñawu kemma méli énécmiyec iwac amaiguc eniñ.

¹³ Enni inéh haka dimuhuc hicñimiyec imuac surucya zéma yomuhuc nézéyéyec; Kua meme uña méñnéñ nuac amaiguc wininima namma yomuhuc nézéyu niñi; Gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmia kemma ic mén qara Simon, Petero zémimia

i héihéré mimu.

¹⁴ Inéh hama ackuazéc énézéyu ackuazéc iminéh gi zéma hénia géséhécga moczon képésicgina igucnec anjéngina timac.

¹⁵ Imuhuc zéyu ni ackuazéc imi hénima énézéwa Uña Téréya neñañ muru mayec imuhucyanéh ionac muru mayec.

¹⁶ Mayu hémma Miñ Kewunéh ac yomuhuc zéyec imi niñ qeliyi; Yohanenéh dokunéh naec énécmiyec, neñ ini mia Uña Téréyanéh naec énécmimac.

¹⁷ Anutunéh neñañ Miñ Kewu Yesu Kristo ninzéhégéyiñ nalé imuaru sese nénécmiyec. Wañu inéh sese imuhucyanec ionac énécmiyec. Imuac ni dac imuhucyanéh némaciguc Anutu neñ héimiwinec.

¹⁸ Imuhuc zéyu ienené ac imi nimma ac héténgina waima Anutu mepésima yomuhuc zégic; Ic enia ionac muru kekec memuac ewa qeri melen melenac buña énécmiyec.

Antiokia ama arenja yandaiguc Yesuac héniorih hicñiyec.

¹⁹ Stefano niñac ununesi hicñiyu ic embac tosara ienené héndéh héndéh amuma Foinike zéma Kipuro zéma Antiokia ama séc kemma ic tosara qahac, neñ Yuda ic embac ionac sac ackuazéc énézéyic.

²⁰ Wañu sugginaiguc tosara Kipuro baec zéma Kirene baec igucnecnéñ Antiokia ama arenja yandaiguc keremma Girik ic ionac muru acguc Miñ Kewu Yesuac buña suruc hiabia énézégic.

²¹ Wañu Miñ Kewuac mérayanéh iniguc heyu ic embac sasalanéh ninzéhégéma Miñ Kewuac muru lilingéma hagic.

²² Wañu Yerusalemiguc héniorih kecgic ienené imuac suruc nimma Banaba méligic Antiokia ama arenja yanda imuaru keñec.

²³ Kemma Anutuac ewa hia he énécmiyu hémma ségiségi wañec. Wañu ewa siñgina yandaguc Anutuaru qékétama kecmu niñac ic embac moczon acnéñ meseli énécmiyec.

²⁴ Banaba imi ic hiabia, wañu Uña Téréya zéma ninzéh ninzéh yanda sécgémima heyec. Imuac niñac ic embac

tun yandanéj Miñ Kewuac muru toro-gegic.

²⁵ Wañu Banabanéj Saulo mihicñiman zé Taso ama areña yandaiguc keñec.

²⁶ Kemma mihicñima wagiru Antiokia ama areña yandaiguc hayoc. Hama yawun momacguc ekawu kecma Yesuac hénarinj mihicñi énécmima ic embac sasala ackuazéc ku énécmiyic Antiokia ama areña yanda imuaru mia walac walac Yesuac hénarinj ionac qacma Kristoac ic zéénécmigic.

Yesuac hénarinj Yuda baeciguc ionaru soukiwa haigic keñec.

²⁷ Nalé imuaru Anutuac tilinj tilinj ic tosara Yerusalemnec Antiokia ama areña yandaiguc hagic.

²⁸ Wañu ionarunec ménéj qara Agabonéj Uña Téréyanéj tilinjémiyu baec séc béti yanda hicñimac niñ andiawac ara énézéyec. Wañu béti yanda imi ic kewu yanda Klaudio kerec nalé imuaru hicñiyec.

²⁹ Hicñiyu Yesuac hénarinj ienen kucgina he énécmiyec séc iwawai qutulangéma Yuda baeciguc ninzén ninzénac dacmuna hécgina kecgic ionaru halejgina haigic kemmac niñ zétecgégic.

³⁰ Zétecgégic imuhucyanec haleñ imi Banaba zéma Saulo iorac méragiraiguc haima, ninzén ninzénac dacmuna hécgina ionac muru haigic keñec.

12

Herodenéj Yakobo qehumuma Petero hésa amaiguc oporec.

¹ Nalé imuaru ic kewu Herodenéj hénarinj tosara ununesi énécmiman zé méra meyacma énézéyec.

² Inéj Yohaneac dara Yakobo késama sounéj héiyu humuyec.

³ Imuhuc wañu Yuda ic ienen haka imuac ségiségi wañgic inictegicma Petero acguc késaman zé wañec. (Wañu haka imi samén yisya qahac imuac kendonjiguc hicñiyec.)

⁴ Wañu nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendonj tegéyu hérémima ic embac kicginaiguc haiyu nanu ara zétecgémacac

niñ hésa amaiguc oporu tarec. Taru yaré ic 16 imi tunhéra 4 méndéj amuma galeñgému niñac ionac méraginaiguc oporec.

⁵ Petero hésa amaiguc galeñgégic heyu hénarinj ienen iwac niñ wamma ewa qerigina hélacnéj Anutu welecmigic.

Kua meme uña méñnéj Petero hulacmiyec.

⁶ Herodenéj i wagicma hamuac niñec imuac naléya imi ama gianiyu ducñimac. Wañu ménda gianiyunec siñi imuaru Petero señ hésa éréhécnéj qatégic téñgij ic éréhéc iorac sugciraiguc gauya hekerer. Keru galeñ meme ic tosara nagu sénganjeniguc galeñ mema nanjic.

⁷ Wañu héngic Miñ Kewuac kua meme uña méñnéj wininiyu hésa ama imuac qeriaiguc asac mararanj méñnéj asariyec. Wañu kua meme uñanéj Petero maréñaiguc qema mindima zéyec; Fodac yacna. Zéyu nalé imuarunec Petero méria igucnec señ hésanéj loloma madarec.

⁸ Wañu kua meme uñanéj ézéyec; Rikuñga zikima hénusuga héina hiñgaru. Imuhuc zéyu inéj imuhuc wañec. Wañu kua meme uñanéj muñguc ézéyec; Séwi usuga horua imi héina hiñgaruguc méndac némma hana.

⁹ Zéyu Peteronéj méndacmima keñec. Wañu kua meme uñanéj iwawai hélacnec wammiyec, néj ménda niñasarima gau hénzua imuhuc zéma niñec.

¹⁰ Wañu ierenj galeñ meme ic nagu sénganjeniguc nanoc imi walac nanaña zéma andu nanaña orogicma keremma deminj yandawac aijn naguya ama areña yanda wésiaiguc nanaña imuaru hayoc. Hayic nagu imi eneyaocnec anjé érécmiyu mama hénusuga yandaiguc keñoc. Keñic kua meme uña iminéj élanzanj nec waimima enjec.

¹¹ Enu Peteronéj niniña béréngéyu yomuhuc zéyec; Deguc ni ninzua. Haka yomi hélacnec téngén. Miñ Kewunéj kua meme uñaya mélima Herodeac méria zéma ai areñ Yuda ic ionac ewa qeriginaiguc hezac imuarunec nuagicma hazac.

12 Imuhuc niñtegicma Yohane, Mareko zémimia iwac nenjocya Mariawac amaiguc keñec. Wañu imuaru ic embac sasalanéñ tocgéma zéwelec wamma tacgic.

13 Kemma Peteronéñ naguguc qeyu welen qeque embac mén qara Rodenéñ ewaya nimmañ zé hosuru hayec.

14 Hama Peteroac ewaya niñasariyec. Wañu ségiségi yandanéñ ewa soho wammiyu nagu ménda auma eñ usunec ama qeriaiguc emma Petero naguiguc hama nanzac imuhuc qacma énézéyec.

15 Énézéyu ienen nimma zégic; Gi ewaga sohozac. Wañu inéñ imuhuc seli qema zémanec nañu ienen zégic; Imi iwac kua meme uñaya gezañ.

16 Wañu Peteronéñ nagu imi qemanec nañu ienen nagu auma i hémma aurigic.

17 Wañu acgina qaimac niñ méranéñ séséc wañ énécmima Miñ Kewunéñ hésa ama igucnec wagiru mama éréyec imuac ac suruc wañ énécmidacma ac suruc imi Yakobo zéma ninzén ninzénac dac munahéra énézémuac niñ énézéma ama imi waima baec méniguc keñec.

Miñ Kewunéñ Herode bakia melen miyu humuyec.

18 Ama gianjiyu yaré ic ienen Petero hocma iwawai dimuhuc hicñimizac imi ménda niñasarima qewelon yanda wañgic.

19 Wañu Herodenéñ hocma ménda mihicñima awiawi ichéra zéqesi wañ énécmimaguc humuciguc onopocmu niñac énézéyec. Wañu Herodenéñ Yuda baec waima Kaisarea baeciguc hiñgacma imuaru kerec.

20 Herodenéñ Tiro zéma Sidon ama miñina hazéc yanda wañ énécmiyec. Wañu ama imuac miñina ienen nene yaka ic kewu iwac murunec hicñianzac imi mema kecañgic imuac niñ ewa momac wamma ic kewu iwac muru haréma Bilasito ic kewu imuac hehe tatacya mindiñima welen qemianec i mebelacgé mima luae niñac welec migic.

21 Wañu Herodenéñ nalé meyec imi ducñiyu ic kewuac maleku héima tatak edamuyaguc imuaru mama tacma ic embac ac énézéyec.

22 Ic momac yanda ienen hériañ haima yomuhuc zégic; Ewa imi icac ewa qahac, néñ Anutuac ewaya.

23 Wañu Herodenéñ mepé qepési ac imi Anutuac muru ménda melen eñec, imuac niñ Miñ Kewuac kua meme uñanéñ qeyu nanecnéñ kigic nalé sosola qahac humuma qahac wañec.

24 Wañu Anutuac ackuazécnéñ muñguc yanda yandi saima keñec.

25 Wañu Banaba zéma Saulo ieren Yerusalemiguc halen énécmiawac ai imi metecgéma Yohane, Mareko zémimia i wagiric Yerusalem waima liliñgéma keñgic.

13

Buñ zéauau ai niñac Banaba zéma Saulo méli érécmigic.

1 Antiokia henaoriñ sugginaiguc Anutuac tiliñ tiliñ ic zéma qeriawac kiwi ic yomuhuc kecgic; Banaba, Simeon qara mén Nigere, Lukio Kirene ama igucnec, Manaen (Ic kewu Herode i guc namu momacnec nema yandiyoc), zéma Saulo.

2 Wañu kaiwe méniguc nene zikima zéwelec wamma Miñ Kewu mepésima kecgic Uña Téréyanéñ ac yomuhuc zéyec; Banaba zéma Saulo iri ai tosara memaoc niñ ururuyi imuac niñ iri ai imuac gésiéércmigic.

3 Zéyu imuac nene zikima zéwelecmaguc méragina qacgiraiguc hai érécmima méli érécmigic.

4 Ic éréhéc imi Uña Téréyanéñ méli érécmiyu Silukia amaiguc mekemma imuarunec zéiciguc Kipuro amaiguc keñoc.

5 Kemma Salami ama areña yandaiguc haréma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc Anutuac ackuazéc énézéyoc. Wañu Yohanenéñ iriguc kecma méra érécmiyec.

6 Konduñ baec komoc komoc sugginaiguc qericma kemma Pafo amaiguc keremma imuaru Yuda ic séwi galeñ Bayesu mihicñigic. Wañu ic imi Anutuac kua meme ic ikora.

7 Wañu inéñ Baec galeñ mén Serigio Paulo i guc keroc. Serigio Paulo inéñ niniñaguc. Wañu inéñ Banaba zéma Saulo

ururuma Anutuac ackuazéc nimmanj zé wanec.

⁸ Wanu Elima zé mimia (Imuac hénia imi séwi galen.) inén hazéc wan énécmima baec galen imi ninzén ninzén andé qema kemmac niñ seliseli wamma ézéyec.

⁹ Wanu Saulo qara mén Paulo inén Unu Téréyanén qeria sécgémiyu Elima imi hén sosolima yomuhuc zéyec;

¹⁰ Gi imi unu biriawac merac, iwawai dindiña moczon yanda imuac hazécya. Ikoc zéma manam batuc hénia hénia imi qerigaiguc kuaya qema hezac. Min Kewuac hénia dindiña imi meqariñ géanzañ. Haka biria imi ménda waiwésémañ me?

¹¹ Imuac degucguc Min Kewuac mérianén guyu gi kic hilic wamma nalé sura imuhucgen gi kaiwe ménda hémbésémañ. Imuhuc zéyu nalé imuarunec doku wéséséya zéma siñi yandanén hoturumiyu mérayanén mezañ qezañ wamma kenha wamma méraya mema méra mimuac niñ wanec.

¹² Wanu baec galen nén iwawai hicniyec imi hémma ninzénégéyec. Wanu Min Kewunén imuhuc hénia kumiyu auriyec.

Paulonén Pisidia Antiokia ama areña yandaiguc Yuda ic buña suruc hiabia énézéyec.

¹³ Paulo zéma ichéra i guc momacnec kenha wanec ienen Pafó ama areña waima zéiciguc emma Pamfilia baec Perege amaiguc kerenec. Wanu baec imuaru Yohanenén wai énécmima Yerusalem amaiguc lilingéma kenec.

¹⁴ Kenu ienen Perege ama igucnec kenkecma Pisidia baec Antiokia ama areña yandaiguc kemma kecgic Sabata ducniyu tocgotocgo amaiguc emma tacgic.

¹⁵ Wanu ienen Moseac hénia ac zéma Anutuac tilin tilin ic ionac kiwi téréya imi olongic ama imuac galenhera ienen ic tosara méli énécmima yomuhuc qesi énécmigic; Dacmuna hécnina, meseli nénécmimu zé ackuazéc mén nimma keczuiguc zégin niñni.

¹⁶ Wanu Paulonén yacma méranén séséc wamma yomuhuc énézéyec;

Israel ic zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ackuazéc zéwa niñgic.

¹⁷ Israel ic neñan Anutunén esañambéc hécnina gési énécmiyec. Ienen Izipte baeciguc ic kian kecgic, nén Anutunén eegina héima kuha yandanén onagicma hayec.

¹⁸ Zélén baeciguc yawun 40 imuac séc hakagina biria hémma bisiqatén wan énécmima kecañec.

¹⁹ Wanu Kanaan baeciguc kisic aren yanda 7 unuhumuma ionac baec imi onac buña zéma wai énécmiyec.

²⁰ (Moczon torogema zéwa yawun 450 séc ic kian kecgic.) Imi tecgéyu zémindiñ mindiñi ic énécmiyu ken kecma Anutuac tilin tilin ic Samuelac naléya hayec.

²¹ Wanu ic kewu niñac welecgic Anutunén Benzaminac qelihéra ionarunec Kisiac naña Saulo énécmiyu inén yawun 40 imuac séc galengé énécmiyec.

²² Wanu i auma Dawidi ic kewugina kumu énécmima iwac ac yomuhuc zéyec; Ni Yesi naña Dawidi mihicniwa ewana kunen yanda hemizac. Inén mia ewa siña tohoma iwawai moczon meselimac.

²³ Wanu Anutunén ac zikiyec séc Dawidi iwac qelihéra ionarunec Israel ic neñanaru angén titi ic Yesu méliyu hayec.

²⁴ Wanu Yesunén sucninaiguc hicni asarimacac niñ walac Yohanenén ewa melenac doku naec haka imi Israel ic embac momac yanda zéau nénécmiyec.

²⁵ Yohane i hénia zémiyec séc titecgéma ic embac yomuhuc énézéyec; Ini nuac méré zéma ninzu? Ni Kristo qahac, nén andénaiguc hama keczac iminén imi mia wanzac. Nidac imuhucyanén hénia usuyawac hésaya hulacmañac séc qahac.

²⁶ Dac munahécna, Abarahamac qelihéra zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ac yomuac niñgic; Angén titiac gezac qézén ac yomi nonac muru haiyu hayec.

²⁷ Yerusalem imuac ic embachéra zéma ionac galen hécgina enen Yesu zéma Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc Sabata nalé séc oloñ niñanzu imuac hénia imi ménda niñasarigic. Hénia imuac niñac Yesuac zéma késpedesiraguc zétecgégic Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc imi

hélaguc wañec.

²⁸ Ieneñ kápésira humucac sécyá ménda mihicñgic, néñ tinduc qehumumac niñac Pilato welecmigic.

²⁹ Imuhuc wamma kiwi téréyaiguc iwac niñ ogic hezac imi moczoñ wammidacgic. Imuac andéyaiguc ic igucnec metecgéma hoc kifañaguc haigic.

³⁰ Wañu Anutunéñ humumia sugina igucnec i meqeliyec.

³¹ Meqeliyu inéñ ic embac sasala Galilaia baec igucnec Yerusalem keñgic ionac muru ai meme sasala hicñi énécmiyec. Hicñi énécmiyu ieneñ ic embac ionac muru iwac héipuc ic wamma keczu.

³² Nini acguc zikiziki ac esañambéc hécnina énécmiyec imuac zéau énécmizñ.

³³ Imi mia Anutunéñ Yesu meyaru sisipac ac iminéñ qelihécgina neñañaru hélaguc wanzac. Imuac mia kiwi téréya Legic lépaya éréhéc imuaru ac yomuhuc ogic hezac; Gi imi nuac Nañna. Neñ degucmi mihicñigéñi.

³⁴ Wañu Anutunéñ Yesu meqeliyu yaru andiaiguc muñguc ménda houmacac niñ imuac ara yomuhuc zéyec; Ni sisipac ac téréya Dawidiac muru meyi imi meseli énécmimañ.

³⁵ Imuac Legic lépaya méñguc ac yomuhuc hezac; Gi icga téréya ménda waina houmac.

³⁶ Wañu Dawidinéñ naléyaiguc Anutuac ewa siñ tohoma ai metecgéma gau seli heyu esañambéc héra ionac muru toroqema haigic houyec.

³⁷ Wañu méñ Anutunéñ meqeliyec iminéñ ménda houyec.

³⁸ Imuac niñac iwac murunec kápésic waiwaiac buñ suruc hiabia imi zéauénécmiyu niñzu imi niñasarimu.

³⁹ Moseac héna acnéñ kápésic mo-mac yanda imuarunec ménda mesolañi énécmiyec. Wañu Yesuac niñ wamma ninzégégic séc yéwéria moczoñ yanda igucnec metecgé énécmima kápésicgina qahac zéénécmimac.

⁴⁰ Imuac niñ Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac ackuazéc zéraguc yomuhucyanéñ onaru hélaguc ménda wammacac niñ galen memu.

⁴¹ Ni onac naléginaiguc iwawai méñ memañ. Wañu iwawai imi hémma énézégic ninzégégimuac séc qahac imuhucya. O! zédesi ic ini héñqacgéma humuqai wammu.

⁴² Zéyu tecgéyu Paulo zéma Banaba tocgotocgo ama igucnec mamananec nañu ic eneñ Sabata oumuac acguc ackuazéc imi nénézému zéma zégic.

⁴³ Wañu hénaroiñ imi héndéñ amuma madacgic kecma Yuda ic sasala zéma ic embac tosara Anutu ee héihéi wammima Yuda ic ionac hénaguc toroqegic ieneñ sasala Paulo zéma Banaba méndac érécmigic iniguc ac zéma Anutuac ewa hiaiguc kecmu niñ meseli énécmiyoc.

⁴⁴ Wañu Sabata muñguc ducñiyu ama imuac miñina moczoñ yanda Anutuac ackuazéc imi nimbiñ zéma hadacgic.

⁴⁵ Hagic Yuda ic ieneñ inicgic nimbupuc kuaya qeénécmiyu Paulo ac mematiti wammima zébiri migic.

⁴⁶ Imuhuc wañgic Paulo zéma Banaba iereñ kicginaiguc zénéñgira ménda hiriyu yomuhuc énézégic; Anutuac ackuazéc imi walac Yuda ic onac muru énéc énézégawac hezac, néñ eñaoc niñgic ini kekec hémbénaña imuac buña wammuc séc qahac wañu waizu. Imuac niñ wai énécmima baera baera ic embac ionaru kembic.

⁴⁷ Imuac mia Miñ Kewunéñ yomuhuc zénércmiyec; Neñ baec teteçgia séc ic embac ionac añgéñ titi niñac iri ic enia ionac asacmararañ kumu érécmizua.

⁴⁸ Imuhuc zéyic ic enia ieneñ moczoñ ac imi nimma ségiségi wamma Miñ Kewuac ackuazéc ee héihéi wammigic. Wañu kekec teteçgia qahac imuac buña wammu niñ gési énécmiyec séc ninzégégic.

⁴⁹ Wañu Miñ Kewuac ackuazécnéñ baec imuhucgeñ saima keñec.

⁵⁰ Wañu Yuda ic ieneñ Paulo zéma Banaba urunesi wañ érécmimu niñac embac eñeñagina tosara Anutu ee héihéi wammiañgic ini zéma ama imuac ic kuneñ ini hinocgé énécmigic baec imuacnec nesi érécmigic keñoc.

⁵¹ Kemma ic iereñ hémma hénia niñ asarimu niñ sésécya wamma héna titigi-

raiguc seitotoŋa qeyic mayuguc Ikonion ama areŋa yandaiguc keŋoc.

⁵² Keŋic Yesuac ai ic embac baec imuaru hicŋigic ieneŋ ewa hia zéma Uŋa Téréyanéŋ sécgé énécmiyec.

14

Ikonion ama areŋa yandaiguc ackuazéc zéyoc.

¹ Waŋu Ikonion ama areŋa yandaiguc Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc imuhucyanec zéyic Yuda ic zéma Girik ic sasalanéŋ Yesu ninzégégic.

² Waŋu Yuda ic tosara ackuazéc ménda tohogic ieneŋ ic enia tosara néndéŋ énécmigic ninzéŋ ninzéŋac dacmuna nimbiri énécmigic.

³ Imuac niŋ nalé horua tocgotocgo ama imuaru kecma Miŋ Kewuaru héima ackuazéc zénéŋgira ménda hiriyu zéauyoc. Zéauic Miŋ Kewunéŋ séséc baec icnéŋ ménda memeya zéma kiwi welic welicgia hénia hénia méragiranéŋ memaoc niŋ nangé érécmima ackuazéc eŋeya ewa hiawac nénécmimia imi measariyec.

⁴ Waŋu ama yanda imuac ic embac ieneŋ méndéŋ amuma tosara Yuda ic iniguc, tosara Yesuac Mélíméli ic iniguc kecgic.

⁵ Waŋu ic enia zéma Yuda ic ieneŋ galeŋ hécginaŋuc zébiri érécmima hocnéŋ uruwiŋ zé usuŋnec harégic.

⁶ Harégic niŋtecgicma néŋacma Likonia baec Listera ama areŋa yanda yanda zéma Debe ama areŋa yanda zéma ama areŋa tosara lelecgéma heyec imuaru keŋoc.

⁷ Kemma imuaru buŋa suruc hiabia énézéyoc.

Lisitera ama areŋa yandaiguc Paulo zéma Banaba iorac niŋ Anutu zéérécmigic.

⁸ Waŋu Listera ama areŋa yandaiguc ic méŋ neŋgocac héri qeria igucnec hénia éréhécyia séléc sélécgia hicŋima hénia keŋhaya qahac tacaneŋ.

⁹ Waŋu Paulonéŋ ackuazéc zéyu nimma taru héŋsosolima iwaru ninzéŋ ninzéŋa

hafiya mehiaru mimacac séc hemizac imi niŋtegiyec.

¹⁰ Niŋtegiema ac kucnec zéma yomuhuc ézéyec; Gi hénaganéŋ tima héŋgeŋnec yacma nanna. Imuhuc zéyu inéŋ técgéma yacma keŋha waŋec.

¹¹ Waŋu ic tuŋ yanda ieneŋ Paulonéŋ ai meyec imi hémma kuagina séc Likonia acginaiguc yomuhuc zégic; Anutu iereŋ ic séwiguc wamma sucninaiguc mama hazaoc.

¹² Waŋu ieneŋ Banaba i Zeusi zémima Paulo i ac galeŋ kerec imuac niŋ Hereme zémigic.

¹³ Waŋu ama yanda imuac séŋgaŋeŋiguc anutu Zeusi ac ocmuŋ tarec. Taru imuac hofac oo icnéŋ burumakao zéma iwawai zuria mema ama areŋ yandawac nagu yandaiguc hama ic embac iniguc lémbaŋ owiŋ zé waŋgic.

¹⁴ Waŋu Yesuac Mélíméli ic éréhécy Ba-naba zéma Paulo iereŋ nimma malekugira muzurac gémaŋuc tuŋ yanda sugcinaiguc usuŋnec kemma qacma yomuhuc énézéyoc;

¹⁵ Ic mandac, ini némac niŋ haka imuhucya wanzu? Niri imi ini éséc icnec. Nereŋ imi ini iwawai héla qahac imuhucya waima Anutu baec kurumeŋ zéma iwawai moczoŋ imuac qerigiraiguc hezac imi zéyu hicŋiyec i imi hénihéniaya zéma tetecgiaya qahac kecanzac iwac muru liliŋgéma hamuac niŋ ackuazéc imi énézécy.

¹⁶ Anutunéŋ becneŋ baec séc ic embac wai énécmiyu eŋaŋ hénagina méndacma keŋha waŋaŋgic.

¹⁷ Waŋu eŋeya hénia imi ménda zéauyu asariyec me? Qahacgucnec. Hélaŋnec zéasari énécmiyec. Inéŋ kia kaiwe énécmima héla memeyawac naléya meénécmima, goi héihéi énéczéyu héŋaŋgic. Waŋu nene yaka sasala mihicŋi énécmima ségiségi yanda ewa qeriginaiguc tiénécmiyec.

¹⁸ Iereŋ ac imuhuc zéma ai yanda mema qetali énécmiyic lémbaŋ oérécmimiawac ai imi waigic.

Paulo hocnéŋ héigic.

¹⁹ Imuhuc wamma keríc Antiokia ama areña yanda zéma Ikonion ama areña yanda imuacnec Yuda ic ieneñ haréma ic embac énépésima Paulo hocnéñ héigic. Héima ninjic humuyec ésécnec wañu ama yanda sénganjeniguc héréma kemma giligic.

²⁰ Wañu Yesuac ai ic ieneñ keremma lelecgéma nanjic imuarunec inéñ yacma muñguc ama yandaiguc keremma heyec. Heyu ama gianjiyu Banaba i guc Debe ama yandaiguc keñoc.

²¹ Ama yanda imuaru buña suruc hi- abia imi zéyic ic sasalanéñ Yesuac toho- toho ic wañgic. Wañu imuarunec muñguc lilingéma Lisitera zéma Ikonion zéma An- tiokia ama areña yandaiguc keñoc.

²² Yesuac hénarorij ninzén ninzén ninšelima kecmu zéma meseli énécmima yomuhuc zéyoc; Anutuac héngalen ama areña yandaiguc kerembiñ zé neñañ zéra béra kileñ yanda mihicñiwij.

²³ Zéyu tegéyu hénarorij tuña tuña séc galenhécgina mihicñi énécmima nene zikima zéwelecma ninzén ninzén minjina Miñ Kewuac muru onoporoc.

²⁴ Wañu Pisidia baec qericma keñkecma Pamfilia baeciguc kereñoc.

²⁵ Keremma Perege amaiguc buña suruc énézéma Atalia amaiguc hinjaroc.

²⁶ Imuarunec zéiciguc emma keñkecma Antiokia ama areña yandaiguc kereñoc. Ama imuaru mia becneç doku naec ieneñ Anutuac ewa hiaiguc ai ic éréhéc imi oropocgic.

²⁷ Keremma hénarorij tocgo énécmima Anutunéñ nanjé érécmiyu ai meyic ic enia ionac nagu auénécmiyec imuac ac surucya moczorñ wañ énécmiyoc.

²⁸ Wañu imuaru Yesuac hénarorij iniguc nalé horua keroc.

15

Paulo zéma Banaba iereñ ac eminimbiñ zé Yerusalem eñoc.

¹ Yuda baec igucnec ic tosara An- tiokia ama areña yandaiguc mama hama ackuazéc ku énécmima yomuhuc zégic; Ini Moseac haka tohoma séwi taségina ménda hericmuiguc añgégina ménda timac.

² Imuhuc zégic Paulo zéma Banaba iereñ iniguc zééñ zéma wamma qeçetali yanda wañgic. Wañkecma yomuhuc acgina zikima zégic; Paulo zéma Banaba iereñ ic tosara ionarunec iniguc eñawu Yesuac Mélíméli ic zéma galenñ tosara Yerusalem keczu ionac muru zézé qesiqesi ac imi mema kemmu.

³ Imuhuc zéma hénarorij ieneñ méli énécmigic keñgic. Kemma Foinike zéma Samaria baec qericma kemma ic enia sasalanéñ ewa qerigina melenjic imuac suruc ninzén ninzén dacmuna énézégic. Zégic ninjic ionaru ewa hia kuneñ yanda hicñiyec.

⁴ Wañu keñkecma Yerusalem kereñgic hénarorij héra zéma Yesuac Mélíméli ic zéma galenñhéra ieneñ zézé ségiségi wañ énécmigic. Wañu Anutunéñ iniguc ai meyec imuac ac suruc moczorñ wañ énécmigic.

⁵ Wañu ninzén ninzén dac muna tosara Farisaio tuñ ionarunecnéñ yomuhuc ninzénagéma zégic; Ic enia ionac séwi taségina hericma Moseac héra ac toho- muac niñ ku énécmiwijac hezac.

Peteronéñ ac énézéyec.

⁶ Zégic Yesuac Mélíméli ic zéma galenñ ieneñ imuac ara zéwiñ zéma eñacnec tocgegic.

⁷ Tocgéma ac sasala zézé qesiqesi wañkecgicguc Peteronéñ yacma yomuhuc énézéyec; Dac munahécna ini ninzu ésécnec Anutunéñ ic enia ieneñ nuac kuana igucnec ackuazéc imi nimma ninzénagému niñac becarunec sucnina igucnec ni gésinéñec.

⁸ Wañu qeri héhéñ Anutunéñ Yuda neñañ niñ wañ nénécmiyec ésécnec ic enia ionac acguc Uña Téréya énécmima énépésiyec imi measari nénécmiyec.

⁹ Inéñ ninzén ninzénjinanéñ qerigina zuacénécmiyu ini zéma nini neñac neñac qahac wanzac.

¹⁰ Imuac ini némac niñac iwawai réwéria esañambéc hécnina zéma neñaoc huabipianziñ imi Yesuac hénarorij ionac qacginaiguc haima Anutu batocgéwiñ zé wanzu?

11 Nini zéma ic enia ini momacnec Miñ Kewu Yesuac ewa hiawac aṅgérnina tiyu kecziñ imi ni ninzéngezua.

12 Wañu tocgégic ieneñ acgina qaima eñ tacma Banaba zéma Paulo iereñ Anutunéñ nañgé érécmima ic enia ionac sucginaiguc séséc ai zéma iwawai welic welicgia meyec imuac suruc wañ énécmiyic nindacgic.

13 Énézéyic tecgéyu Yakobonéñ ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna acna zéwa niñgic,

14 Walac Anutunéñ ic enia eñeya buñahéra wammu niñac dimuhuc winini énécmiyec imi Simeonnéñ nénézéyec.

15 Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac ackuazécnéñ ai imi yomuhuc zéma nañgézac;

16-17 Ic munduñña tosara, ic enia nuac qac buñanaguc zéénécmimia imi moczoñ Miñ Kewu qac hoc wammimuac niñ neñ biançguc liliñgéma hama Dawidiac ama zénzénçgia, ama sauha muñguc meyacgéma héi qelimañ.

18 Miñ Kewu iwawai imuhucya moczoñ nénézéyu baec yomuac naléya hama keñec imuac suraiguc baec ic neñañ héñgicac héñanzin inéñ mia ac imuhuc zézac;

19 Imuac niñ ni yomuhuc niñgésima zézua; Ic enia Anutuac muru liliñgéma hahaya ionac iwawai réwéria ménda énécmiwiñ.

20-21 Moseac héna ac imi becarunec ama yanda séc zéaugic niñanzu. Wañu Sabata séc tocgotocgo amaya amayaiguc oloñgic niñanzu imuac niñ ieneñ nemu me imuac irehawac buñña haihaiya imi zéma kaisero ai zéma yañ déméña mizicgéma qehumugic imi zéma sac imi waima lakec kecmu imuac sac kiwi oma énécmiwiñ iminéñ hia wammac.

*Yerusalemnec kiwi haigic
baec séc keñec.*

22 Wañu Yesuac Mélíméli ic zéma galen zéma hénaoriñ momac yanda ieneñ suggina igucnec ic éréhéc Paulo zéma Banaba iriguc Antiokia ama areña yandaiguc méli énécmigic kemmu niñ acgina zikima ninzén ninzén dacmuna

ionac galen Yuda Basaba zémimia imi zéma Sila gésiércmigic.

23 Wañu kiwi imi yomuhuc oma méraginaiguc haigic; Dac muna hécgina kecziñ Yesuac Mélíméli ic zéma galen tosara nini ninzén ninzén dacmuna hécnina baec méñ Antiokia ama areña yanda zéma Siria ama yanda zéma Kilikia baeciguc keczu baec méñunec dacmuna ini zézé ségiségi wañ énécmima kiwi yomi hai énécmiziñ.

24 Sucnina igucnec ic tosaraneñ acnina ménda mema eñ onaru hama ac énézéma qeri yéwéri meénécmigic imuhuc zégic niñinñ.

25 (25a) Wañu nini ic éréhéc imi gési érécmima ala téñgén éréhécnina Banaba zéma Paulo,

26 Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac niñ wamma kekecgira waiyoc (25b) iriguc momacnec méli énécmiwiñ zé ewa momac wanziñ.

27 Hénia imuac niñ nini Yuda zéma Sila méli érécmi hama kuagiranéñ kiwi yomuac héipuc wamma énézémaoc.

28 Uñña Téréya zéma nini iwawai tosara qahac, néñ iwawai kilençdac memeyawac séc yomi sac hai énécmiwiñ niñac ewa momac wanziñ.

29 Nemu me imuac irehawac buñña haihaiya imi zéma sac zéma kaisero zéma yañ déméña mizicgéma qehumugic imi waima imuacnec lakec kecmu. Inñ iwawai imuacnec hia lakec kecmuac séc zéma ninzéngeziniñ. Yaizézé wañ énécmima imdacmi sac oénécmiziñ.

30 Haigic ieneñ kiwi imi mema wai énécmima mekemma Antiokia ama areña yandaiguc keremma hénaoriñ toçgo énécmima kiwi imi énécmigic.

31 Énécmigic meme seli ac oma énécmigic imuac oloñ niñ wamma ségiségi wañgic.

32 Wañu Yuda zéma Sila iereñ acguc Anutuac tiliñ tiliñ ic keroc imuac niñ ac sasala zéma meseli énécmiyoc.

33 Wañu iereñ nalé tosara iniguc keriguc ninzén ninzén dac muna ieneñ luae ac érézéma oropocgic keñoc. Kemma méli érécmigic ionaru liliñgéma keñoc.

34 (Ménda hezac.)

Paulo zéma Banaba ierenj méndén amuyoc.

³⁵ Paulo zéma Banaba ierenj Antiokia ama areña yandaiguc toroqema kecma ic tosara iniguc momacnec Miñ Kewuac ackuazéc ku énécmima zéaugic.

³⁶ Ai meme tosara hama keñu Paulonén Banaba yomuhuc ézéyec; Nekaoc ama yanda tosara becne Miñ Kewuac ackuazéc zéauyic imuaru muñguc lilingéma kemma ninzén ninzén dacmuna hécnina inicma dimuhuc keczu imi hémbiñ.

³⁷ Zéyu Banabanén Yohane Mareko zémimia i wagiric enawu momacnec kemmu niñ wañec.

³⁸ Wañu Marekonén becne Pamfilia baeciguc wai érécmima ménda toroqema ai meyec. Imuac niñ Paulonén wagicma kemmac niñ niñu ménda sécgéyec.

³⁹ Wañu Banabaguc zéqegetali yanda wañkecma méndén amuyoc. Méndemma Banabanén Mareko wagicma zéic késama Kipuro amaiguc keñoc.

⁴⁰ Wañu Paulonén Sila megésiyu ninzén ninzén dacmuna ienenj mérianj ac ézéma Miñ Kewuac ewa hiaiguc oropocgic keñoc.

⁴¹ Kemma Siria zéma Kilikia baec qericma kemma Yesuac hénaorinj meseli énécmiyec.

16

Timoteonén Paulo zéma Sila ioraru toroqeyec.

¹ Paulonén keñkecma Debe zéma Lisitera ama areña yandaiguc kereñec. Wañu Lisitera ama areña yanda imuaru Yesuac tohotoho ic méñ kerec qara imi Timoteo. I neñgocya imi Yuda embac, néñ ninzén ninzén embac wañec. Wañu mañgocya imi Girik ic.

² Lisitera zéma Ikonion ama areña yanda igucnec ninzén ninzén dac muna ienenj Timoteoac eeya héigic.

³ Wañu imuaru Yuda ic kemma kecgic ienenj iwac mañgocya imi Girik ic imi nindacgic. Imuac niñ Paulonén i wagicma kemmanj zé wamma iwac séwélaiguc séwi tasé hericheric haka wammiyec.

⁴ Wañu ama areña kunenj kunenj séc lelecgéma Yesuac Mélíméli ic zéma galenjenj Yerusalemiguc ac zikima héna ac mema ogic imi tohomu niñac énécmiyoc.

⁵ Imuhuc wamma ai meyc hénaorinj ienenj ninzén ninzén gina seligiyu kucgina mema kaiweya kaiweya zañgégina toroqema keñec.

Paulonén Makedonia ic méñnéñ tiliñ tiliñiguc wininiyu héñec.

⁶ Wañu Uña Téréyanén Asia baeciguc ackuazéc ménda zéaumuc niñ énézéyu Firigia zéma Galatia baec orogicma keñgic.

⁷ Keñkecma Misia baec giñgiñaguc keremma Bitinia baeciguc kerembiñ zégic Yesuac Uñanén imuhucyanec oaec ménda zéénécmiyec.

⁸ Imuac ienenj Misia baec giñgiñanec keñkecma Troa amaiguc mekeñgic.

⁹ Sinjiyaiguc Paulonén tiliñ tiliñiguc héñu Makedonia ic méñnéñ iwaru wininima namma welecma yomuhuc zéyec; Gi doku qericma kondunj néwécgeñ Makedonia baeciguc hama méra nénécmiwésémañ.

¹⁰ Paulonén tiliñtiliñiguc séséc hémma zéyu, Anutunén ionac buña suruc hiabia énézéwinj niñ nénézézac zéma ninzén géma nalé sosola qahac kondunj qericma Makedonia kembiñ niñac zérénj qérénj wañij.

Maleku meme embac Lidia.

¹¹ Zéiciguc emma Troa ama areña yanda imi waima qericma didiñanec kemma Samotera kondunj baec komociguc kereñij. Ama gianjiyu imuacnec keñkecma Neapoli ama areña yandaiguc kereñij.

¹² Imuaru zéic igucnec mama keñkecma Filipai ama areña yandaiguc kereñij. Filipai imi Makedonia imuac ama areña yanda tosara onogicma kunengina wawaña. Roma ic enenj ama areña yanda imi añgén tima galengéma kecgic. Wañu ama areña yanda imuaru ai meme tosara kerinj.

¹³ Sabata ducñiyu ama areñ imuac nagu yanda séñganjeniguc doku méñ heyec imuaru zéwelec welecac tatarawac séc méñ hezac me qahac imi hémbiñ zéma keñij. Kemma imuaru tacma embac toc-goma tacgic ionac ackuazéc énézéñij.

14 Wañu niñgic ionac suggina igucnec embac méné qara Lidia kerec. I imi maleku qouc qoucga meme embac. Wañu Tiatira ama yanda igucnec. Inéñ Anutu ehéihéi wammianec. Wañu Miñ Kewunéñ qeria mebéreñgéyu ackuazéc Paulonéñ zéyec imuac wamma niñec.

15 Wañu eñeya zéma hena géséhéra moczon doku naec énécmi ni nalé imuaru inéñ amayaiguc héihéré nénécmima yomuhuc zéyec; Eneñ mia nuac niñgic ninzén ninzén embac wamma Miñ Kewuac qeriaiguc keczaiguc hama nuac amaiguc tacyac wammu.

Paulo zéma Sila hésa amaiguc oropocgic.

16 Nalé méñu zéwelec welecac kawéiguc kembiñ zé keñkecni welen qe qe embac méné kuwicyagucnéñ mihicñi nénécmiyec. Embac imi bianac ac zéénécmima miñhéra ionac soukiwa sasala mihicñi énécmianec.

17 Wañu inéñ mia Paulo zéma nini méndac nénécmima ac qacma yomuhuc zéyec; Ic yominéñ Anutu eñeña yanda iwac welen qe qe héra kecma añgénéñ titiac hena zéau énécmianzu.

18 Kaiweya kaiweya imuhuc wañ nénécmima keru ai meme sasala tecgéyec. Paulonéñ niñu aiya kilen yanda héricmiyu liliñgéma kuwic yomuhuc ézéyec; Ni Yesu Kristoac qaraiguc gézézua, embac iwac qeria igucnec éréma kenna. Imuhuc zéyu imuarunec éréma keñec.

19 Wañu welen qe qe embac iwac miñhéra ieneñ soukiwa hia mihicñimuac séc qahac wañec imi héñtegicma Paulo zéma Sila érépésima galen mihicñi énécmiwiñ zé néñnagémba sombenjiguc héré érécmima keñgic.

20 Galen ionacmuru héré érécmima yomuhuc zégic; Iereñ Yuda icnéñ amaninaiguc hama mebirini nénécmiyic qewelon yanda mihicñiñ.

21 Wañu haka méréra Roma ic neñañ ménda wamma mema kekera imuac mia nénézézaoc.

22 Wañu ic tuñ yanda nañgic ieneñ nañgé amuma momacnec hazéc ac wañ érécmigic galen ieneñ séwi usugira

hetec qetecgéma hihilocnéñ urumu niñac énézégic.

23 Zégic ieneñ hihilocnéñ kilen yanda urumaguc hésa amaiguc oropocma nagu meselima hiabianec awima nammac niñ galen meme ic ézégic.

24 Ézégic nimma hésa ama qeria méné suraiguc taczac imuaru oropocma hénagira ic kembraña dépañ yanda éréhéc imuac namuñaguc qatéyu kilanziyu heyoc.

Hésa ama galen meme ic doku naec miyec.

25 Siñiya namuñaguc Paulo zéma Sila iereñ Anutu legic héima zéwelec welec wammiyic hésa ic tosanéñ imi niñgic.

26 Wañu élanzañec nañ yanda geri-wagucnéñ mema hésa amawac hénia mehiriyu hésa amawac naguya moczon añgédarec. Wañu ic momac yanda señ hésagina loloma madarec.

27 Wañu galen meme icnéñ gau igucnec niñqelima héñu nagu añgéma nandaru hésa ic néñgacdaczu imuhuc zéma nimma souya héréma eumañ zé wañec.

28 Imuhuc wammañ zéyu Paulonéñ qacma zéyec; Séwiga ménda mebirina nini moczon you tacziñ.

29 Wañu galen meme icnéñ kifa niñac qacma emma zénéña hiriyu Paulo zéma Sila iorac wéségiraiguc sicgé érécmiyec.

30 Wañu oragicma éréma qesiércmima zéyec; Ic kewu éréhécna ni dimuhuc wamba Anutunéñ añgénéña timac?

31 Zéyu iereñ yomuhuc ézéyoc; Miñ Kewu Yesu ninzéngeña gi zéma hena géséhécga añgénéña timac.

32 Wañu iereñ i zéma hena géséhéra Miñ Kewuac ackuazéc énézéyoc.

33 Énézéyic galen meme icnéñ siñi imuaru nalé sosola qahac oragicma wizigira hicñiyec imi zuac érécmiyec. Wañu nalé sosola qahac eñeya zéma hena géséhéra doku naec énécmiyoc.

34 Wañu i eñeyaoc ama qeriaiguc oropocma nene hai érécmiyec. Wañu i zéma hénagéséhéra moczon hama Anutu ninzéngegic imuac niñ ségiségi yanda wañec.

³⁵ Ama gianiyu galeñ ienen ai ic tosara méli énécmigic hama yomuhuc ézégic; Ic éréhéc imi hulac érécmína.

³⁶ Zégic galeñ meme icnéñ nimma Paulo yomuhuc ézéyec; Galeñ éréhécna ienen ai ic tosara méli énécmigic hama hulac érécmína zézu imuac iri ewa bénzén nimma kemmaoc.

³⁷ Zéyu Paulonén yomuhuc ézéyec; Niri Roma ic keczic wañu késpedesnina ménda zétecgéma ic tuñ yanda kicginaiguc eñ nuruma hésa amaiguc noropocgic. Wañu deguc élén méli nérécmiwiñ zé wanžu? Imuhuc qahac, eñaoc hama noragicgic kembñ.

³⁸ Wañu ai ic ienen lilingéma kemma galeñ énézégic. Énézégic ienen ic éréhéc imi Roma ic wanzaoc imi niñasarima aurigic.

³⁹ Aurima ic éréhéc mebélacgé érécmiwiñ zé iorac muru hama hésa ama igucnec oragicma éréma ama areña yanda imi waima kemmaoc niñ érézégic.

⁴⁰ Wañu ieren hésa ama igucnec éréma duña Lidia iwac amaiguc kemma imuaru Yesuac ninzén ninzén dac muna inicma meseli énécmimaguc ama yanda imi waima keñoc.

17

Paulo zéma Sila ieren Tesalonika ama areña yandaiguc keñoc.

¹ Wañu Paulo zéma Sila ieren Amfipoli zéma Apolonia ama areña yanda orogicma Tesalonika ama areña yandaiguc kereñoc. Wañu imuaru Yuda ic onac togotocgo ama mén tarec.

² Wañu Paulonén hakaya méndacma togotocgo amaiguc emma Sabata haréwéc séc iniguc kiwi téréya olomma eminiñgic.

³ Imuhuc wamma hénia zéasarima héipuc wamma yomuhuc zéyec; Kristo i qenzen manzen qema humuma humuc igucnec yacmac niñac kiwi téréyaiguc ogic hezac. Wañu ni énézéanzua Yesu iminén Kristo wanzac.

⁴ Zéyu sugginaiguc tosara zéma Girik ic tuñ yanda Anutu ehéihéi wammiangic imi enen zéma embac eñeña éréhéc dac qahac,

nen sasala momacnec ninzén géma Paulo zéma Sila iorac muru toroqegic.

⁵ Wañu Yuda ic enen nimbupuc niñ érécmima nennagémba sombeniguc kemma kaiziliwen ic tosara onagicma tuñginaguc wamma hénima ama areña yanda qeriaiguc qewelon yanda wañgic. Wañu Paulo zéma Sila mihicni érécmima ic embac sugginaiguc héréma kemma oropocbiñ zé Yasonac amaiguc usuñec keñgic.

⁶ Wañu ménda mihicni érécmigic. Imuac niñ Yason zéma ninzén ninzén dacmuna tosara énépésima unuruma ama galeñ ionac wéséginaiguc kemma qacma zégic; Baera baera ic embac ionac qerigina mesoho énécmianzaoc imi eren mia nonac muru hayoc.

⁷ Hayic Yasonnén héihéré érécmiyecac érécmima keczac. Ienen Roma ic kewuac ac logima Ic kewu mén keczac, imi mia Yesu zéanzaoc.

⁸ Zéyic ama areña yanda ichéra zéma galeñ ienen ac imi nimma qewelon yanda wañgic.

⁹ Wañu galeñ enen Yason zéma alahéra ionac murunec soukiwa mema oropocgic keñoc.

Paulo i Berea ama areña yandaiguc ackuazéc énézégic.

¹⁰ Wañu siñyaiguc ninzén ninzén dac muna ienen Paulo zéma Sila méli érécmigic Berea tauniguc kemma Yuda ic ionac togotocgo amaiguc eñoc.

¹¹ Wañu Berea ama areña yanda miñina ionac hakagina imi Tesalonika ama areña yanda miñina ionac hakagina ogicma bénzén wañec. Imuac ackuazéc imi siña nimma késama angén tigid. Angén tima acgira imi hélacnec me deic zéma kaiweya kaiweya kiwi téréya imi olomma niñgésigic.

¹² Imuhuc wamma ionarunec sasalanén ninzégégic. Wañu Girik embac eñeña zéma Girik ic embac efefia qahac, nén sasala ninzén gégic.

¹³ Yuda ic Tesalonika ama areña yanda igucnec ienen Paulonén Berea ama areña yandaiguc acguc Anutuac ackuazéc zéauyec imi nimma Berea ama aren

yandaiguc hama imuac miñina qerignaiguc netu énécmima aigira qeri qaon qeénécmima yéwéri mihicñi énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wañgic ninzén ninzén dac muna ienen Paulo kondun heyec imuhucgeñ lakec kemma kecmac niñac mélimigic. Wañu Sila zéma Timoteo ieren imuaru* waima keroc.

¹⁵ Wañu ic tosara ienen Paulo wagicma Aten ama areña yanda tarec imuhucgeñ lakec keñgic. Wañu Paulonén Sila zéma Timoteo eñeya muru foc méli érécmigic hamaoc niñ énézéyu gezac qézén ac imi mema lilingéma keñgic.

Paulonén Aten ama areña yanda yandaiguc buña suruc hiabia énézéyec.

¹⁶ Wañu Paulo i Aten ama areña yandaiguc iorac mambéc tac kecmama areña yanda imuac qeriaiguc baniara sasala nañgic hémma qeri geric wañec.

¹⁷ Wañu Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc Yuda ic zéma Girik ic tosara Anutu ehéihéi wammianzu ionac ackuazéc énézéyec. Wañu nénagémba sombeniguc kaiweya kaiweya ic mihicñi énécmiyec séc imuhuc wañ énécmiyec.

¹⁸ Wañu Epikue ninin ic zéma Stoike ninin ic ienen acguc i guc ac eminñgic. Wañu Paulonén Yesu zéma humuc igucnec yacyac imuac ac zéyec. Imuac niñ tosanen Pauloc niñ kua doku ic yominén néma ac zéman zé wanzac me imuhuc zégic. Wañu tosanen ic yomi mia baec méñac nemu mérérawac suruc zézac gezan imuhuc zégic.

¹⁹ Imuhuc zéma Areopago kaunsol sombeniguc wagicma kemma zégic; Iwawai qelia zézan imi nini hia niñaren géwiñac séc wanzac me?

²⁰ Geñ ackuazéc méréra zéna ninzin imuac heniaya nimbin zé wanzin.

²¹ Imi mia Aten ic zéma ic kian imuaru kecgic ienen ac méréra nimma ac imuacnec zéma zé wamma nalégina auañgic imuac niñ imuhuc qesimigic.

Miñ Kewu mérérawac hénia énézéyec.

²² Wañu Paulo imi Areopago kaunsol somben yanda namuñaguc namma ic

yomuhuc énézéyec; Aten ic mandac, ni yomuhuc hémma ninzua, Ini mepé qepési ic keczu. Iwawai moczon yanda mepési énécmianzu.

²³ Ni ama areña yandagina imi lelecgéma kicna hima onac mepé qepésiac iwawai inicba zaki téréya méñguc kiwi yomuhuc heyu olonzua; Nemu méréra ménda ninzin iwac zaki téréya. Deguc ni nemu méréra ménda nimma mepésimianzu, i énézéwa niñtecgicmu.

²⁴ Anutu baec kurunen zéma imuac qeriaiguc iwawai momac yanda hezac imi zéyu hicñidarec inén mia baec kurunen imuac miñina keczac imuac niñ inén ocmuñ téréya méraninanén memeya imuac qeriaiguc ménda keczac.

²⁵ Wañu I eñeyaoc ic embac moczon yanda kecec zéma wésésé zéma iwawai moczon yanda nénécmianzac imuac niñ iwawai mén niñac wañu méraninanén haimiwiñac séc qahac.

²⁶ Inén ic momacguc mihicñima iwarunec ic tuña tuña hicñima kemma baec séc kecmuac niñ ézéyec. Wañu nalénina zéma kececac qañañ sililicnina zénéncmiyec.

²⁷ Imi mia ic neñañ iwac niñ wamma qerininanén mété qétetan wamma kemma Anutu eñeya mihicñiwiñ niñac nimma imuhuc wañec. Wañu inén ic momac momac neñañ murunec lakec ménda keczac.

²⁸ Neñaac iwac kuhaiguc kecec wamma keñha wañanzin. Onac legic zéra meme ic tosanen yomuhuc zégic; Neñañ Anutuac qelihéra.

²⁹ Imuhucyanec Anutuac qelihéra keczin imuac niñ Anutuac ninni goli me siliwa me hocnéñ nininina tohoma irec ooya méndacma meyacgéanzin séc ménda wammac.

³⁰ Anutunén ménda nimma kececac naléyaiguc ménda ninicma tuambuam wañec. Wañu deguc mia baec séc ic momac yanda qerinina melembin niñac nénézézac.

³¹ Anutunén baec ic embac solañanec gési nénécmiman zé naléya meyecac heyu

* **17:14:** Berea ama areña yandaiguc.

ic mén ai imi mia memac niñac kumuyec. Wañu ic imi mia humuc igucnec meqelima héipuc yanda baec ic moczoñ ninzénge muac sécyá nénécmiyec.

³² Paulonéñ imuhuc zéyu ic tosananéñ humuc igucnec yacyac imuac zédesi wañgic. Wañu tosananéñ nalé ménac ac suruc imuac muñguc zéna nimbiñ imuhuc zégic.

³³ Imuhuc wañgic Paulonéñ wai énécmima keñec.

³⁴ Ic sasala qahac, néñ tosara Paulo ala wammima ninzénge gégic. Ionarunec éréhéc imi Areopagoac gésigési ic Dionisio zéma embac Damari, wañu tosara mén kegcic.

18

Paulo inéñ Korinti ama areña yandaiguc ackuazéc ai meyc.

¹ Imuac andiaiguc Paulonéñ Aten ama areña yanda waima Korinti ama areña yandaiguc keñec.

² Imuaru Yuda ic mén mihicñiyec, qara imi Akila. I Ponto baeciguc hicñiyec. Ic kewu Klaudionéñ Yuda ic imi Roma ama areña yanda waima kemmu niñac énézéyec. Imuac niñ inéñ iniña Priskilaguc* Italia baec igucnec Korinti ama areña yandaiguc qelia hayoc. Wañu Paulonéñ iricmañ zé keñec.

³ Iereñ imi aigira momacguc imuac niñ momacnec kecma ai meyc. Wañu iereñ yañ séwélanéñ sel meycagéyu boñ meañoc.

⁴ Wañu Paulo i Sabata nalé séc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yuda ic zéma Girik ic iniguc ac eminimma meme seli ac wañ énécmianec.

⁵ Wañu Sila zéma Timoteo iereñ Makedonia waima hayoc. Nalé imuaru ackuazécnéñ Paulo késayu ewa moczoñnec Yesu imi Kristo téngéñ zéma imuac héipuc wamma Yuda ic zéasari énécmiyec.

⁶ Wañu Yuda ic ieneñ hazéc wammima zébiri migic séséc wamma séwi usuya miminçaliyu seitotoña mayu yomuhuc énézéyec; Onac sacnéñ onac orucginaiguc liliñgéma hamac, néñ ni aina mema

solananiwa késpedesna qahac wanzac.* Degucmuacnec ni ic enia ionac muru kemmañ.

⁷ Wañu tocgotocgo ama imi waima ic mén Anutu mepésianzac qara Titio Yusito iwac amaiguc emma tacyac wañec. Amaya imi tocgotocgo ama imuac maréñaiguc tarec.

⁸ Wañu tocgotocgo amawac galeñ qara Krispo zéma hena géséhéra ieneñ ackuazéc nimma Miñ Kewu ninzégégic. Wañu Korinti ic ionarunec sasalanéñ acguc Pauloac ara nimma ninzénge ma doku naecgic.

⁹ Wañu siñi méniguc Miñ Kewunéñ Paulo tiliñ tiliñiguc hicñimima yomuhuc ézéyec; Gi zénénga ménda hiriyu ac imi ménda waima zéwésémañ.

¹⁰ Ni giguc kecanzua imuac niñ ic ménéñ mén gumebiri ménda wañgémmac. Ama areña kunéñ yanda yomuaru nuac ic embac sasala kecçu.

¹¹ Imuhuc ézéyu Paulonéñ ama imuaru toroqema kecma Anutuac ackuazéc ku énécmima keru yawuñ momacguc zéma emma maso 6 mahayec.

¹² Wañu Galionéñ Akaia baeciguc baec galeñ yanda wañec. Nalé imuaru Yuda ic ieneñ zikiamuma Paulo hazéc wammima baec galeñac muru wagicma keñgic.

¹³ Kemma yomuhuc zégic; Ic yomi hena acnina logima hena méréraiguc tima ic embac Anutu mepésimimu niñac zéhinocgé énécmianzac.

¹⁴ Wañu Paulonéñ ac zémañ zé wañu Galionéñ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ini Yuda ic, kaiziliweñ me haka biria niñac zézuiguc neñ acgina niñénécmimañac hezac.

¹⁵ Néñ eñañ ackuazéc me qac mén me hena ac imuhucyawac ara wanzuiguc eñaoc zémindiñimu. Ni iwawai imuhucyawac niñgésimañ zé wammañac ménda ninzua.

¹⁶ Imuhuc zéma nesi énécmiyu magic.

¹⁷ Wañu ieneñ momac yanda tocgotocgo amawac galeñ Sositene wagicma baec galeñac kiwaiguc qehéi wammigic. Wañu baec galeñ Galionéñ inicma ewa éréhéc

* 18:2: Me Priska. ✧ 18:6: Ezk 3:18

ménda wañec.

Paulonéj Antiokia ama areña yandaiguc lilingéma hayec.

18 Paulonéj Korinti ama areña yandaiguc ai meme sasala méj kecmaguc ninzéh ninzéh dac muna wai énécmima zéiciguc Siria baeciguc keñec. Wañu Priskila zéma Akila ieren i guc momacnec keñgic. Wañu zézé selia niñac zéiciguc embiñ zéma Korinti ama areña yanda Keñkereaiguc oruc zucya merirec.

19 Wañu Efeso ama areña yandaiguc keremma Paulo ic tosara momacnec keñgic ini imuaru wai énécmiman zé eñeyaoc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma iniguc ackuazéc eminiñ wañgic.

20 Wañu ic sasalanéh eñanguc nalé horua méj kecmac niñac welecgic, néj ménda niñénécmiyec.

21 Wañu Anutuac ewa siñ imuac heyu onaru muñguc lilingéman imuhuc zéma zéiciguc emma Efeso ama areña yanda imi waima keñec.

22 Keñkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc kereñec. Imuaru élélahaiguc ekemma Yesuac hénariniñ héra yaizézé ac wañ énécmima Antiokia ama areña yandaiguc keñec.

23 Imuaru komora kecmaguc muñguc waima Galatia zéma Firigia baec orocgicma Yesuac héihéré énécmimia momac yanda meseli énécmima keñec.

Apolonéj Efeso ama areña yandaiguc ackuazéc énézéyec.

24 Wañu Efeso ama areña yandaiguc Yuda ic méj hayec, qara imi Apolo. Imi Aleksandria ama areña yandaiguc hicñiyec. Ic imi niniñ yandayaguc, kiwi téréya hia niñaren gédarec.

25 Inéh Miñ Kewuac hénac ac zégic niñarenéma ewa moczoñnec Yesuac ac suruc dindiñanec ku énécmianec. Néj ic imi Yohaneac doku naec haka sac niñec.

26 Inéh Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc ackuazéc zénéña ménda hiriyu hénima zéyec. Zéyu Priskila zéma Akila ieren zézéya nimmaguc i amagiraiguc héihéré mima Anutuac hénac muñguc yanda zéasarimiyoc.

27 (27a) Wañu Apolonéh Akaia baeciguc kemman zé wañu ninzéh ninzéh dac muna ienen meme seli ac wammima ninzéh ninzéh dacmuna imuaru keczu ienen Apolo hérémimuac niñac énézéwiñ zé ionac muru kiwi oma migic késama keñec.

28 Kemma Korinti ama areña yandaiguc keremma kiwi téréya héiqelima Yesu imi Kristo wanzac imuac héipuc wamma ic embac ionac kicginaiguc kuhaguc zéauma Yuda ic ionac ac memamiyec. (27b) Imuac niñ ic embac Anutuac ewa hia niñac ninzéhégic ionac ménguc yanda méra énécmiyec.

19

Paulonéj Efeso ama areña yandaiguc Yohane mihicñiyec.

1 Apolonéh i Korinti ama areña yandaiguc kerunec Paulonéh huanñen baec wañgoña Saut iguc keñkecma Efeso ama areña yandaiguc keremma Yesuac tohotoho ic tosara mihicñi énécmiyec.

2 Wañu inéh yomuhuc qesiénécmiyec, Ini ninzéhégic nalé imuaru Uña Téréyaguc wañgic me qahac? Zéyu zégic, Qahac, Uña Téréya keczac imuac buña méj méndagucnec niñiñ.

3 Imuhuc zégic muñguc qesiénécmiyec; Ini némac doku naecgic? Zéyu zégic; Yohaneac doku.

4 Zégic Paulonéh yomuhuc énézéyec; Yohanenéh ewa melen melenac doku naec énécmima ic embac yomuhuc énézéyec; Andénaiguc hama keczac i ninzéhému. Wañu ac imi Yesuac niñ mia imuhuc zéyec.

5 Ic eneh ac imi nimma Miñ Kewu Yesuac qaraiguc doku naecgic.

6 Wañu Paulonéh orucginaiguc méria haiyec nalé imuaru Uña Téréyanéh ionaru mayu ac mérera zéma andiawac ac momacnec zégic.

7 Wañu ic zanégina imi 12 ésécnec wañec.

8 Wañu Paulonéh Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc nalé séc emma, ackuazéc zénéña ménda hiriyu énézéma, maso haréwéc séc Anutuac héñgalen ama areña

yandayawac énézéma, meseli énécmima kerec.

⁹ Wañu ic tosara eneñ ewa seli wamma ménda tohoma ic embac kicginaiguc héna imi zébirigic. Wañu Paulonéñ wai énécmima tohotoho ic tosara onagicma kemma Tirano kiwi téréyawac amaiguc kaiweya kaiweya ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁰ Ai yawuñ éréhéc imuhuc wamma keru Yuda ic zéma Girik ic Asia baeciguc keczu ieneñ moczoñ Miñ Kewuac ackuazéc nindacgic.

¹¹ Wañu Anutunéñ Paulo nanğémima iwarunec kiwi baec icnéñ ménda memeya ogicqogicma sasala meyec.

¹² Wañu ic eneñ séwi kereñ tosara zéma ai memeyawac séwi usu tosara mema hama Pauloac séwiyaguc osima mema kemma hafi ic ionac qacginu haigic hiarugic. Wañu kuwic acguc wai énécmima néngacgic.

¹³ Wañu Yuda ic tosara baec séc lelecgéma méra kiwi meanğic ieneñ batucgéma Yesuac qaraiguc kuwicginaguc yomuhuc énézégic; Paulo zéanzac Yesu iwac qaraiguc énézézua, éréma keñgic.

¹⁴ Yuda ic hofac oo ic kiwa ménğ qara Sikewa iwac nanğhéra 7 ieneñ imuhuc mia wañgic.

¹⁵ Wañu kuwicnéñ ac yomuhuc melené énécmiyec; Yesu ninzua, wañu Paulo i ninzua, wañu ini méré ic?

¹⁶ Imuhuc zéma kuwicyagucnéñ merac éréhéc momacnec qacgiraiguc técgéma emma uruqéfac qéfac wañ érécmiyu wiziginaguc wamma katanec ama qeria igucnec mama néngacgic.

¹⁷ Wañu haka imuac buña Efeso ama areña yandaiguc Yuda ic zéma Girik ic ieneñ nindacma zénéngina hiriyu Miñ Kewu Yesuac qara ehéihéi wammigic.

¹⁸ Wañu ninzégégic ieneñ sasala haréma wawañ memegina biria zéaudacgic.

¹⁹ Wañu ic tosara méra kiwi meanğic ieneñ imuac kiwi papia mutulañgéma mema hama ic embac kicginaiguc gericiguc haigic zedarec. Wañu kiwi imuac boña toroqegic siliwa gocmia* 50,000

* **19:19:** Siliwa gocmia momacguc imi ai ic ménğac ai meme momacgucac ai boña wanzac. † **19:24:** Anutu embara Daianawac qara.

ogirec.

²⁰ Imuhuc wañgic Miñ Kewuac ackuazécnéñ kuhaguc yacma saiyc.

Paulonéñ Yerusalem kemmac niñac zéréñqéréñ wañec.

²¹ Héla imuhuc hicñidaruguc Paulonéñ Makedonia zéma Akaia baec orogicma Yerusalem kemmanğ zé ewayanéñ niñselima yomuhuc zéyec; Ni Yerusalem keremmaguc bianğuc Roma ama areña yanda acguc hémmañ zé wanzua.

²² Wañu ic méra migic ionarunec éréhéc Timoteo zéma Erasito iereñ Makedonia baeciguc kemmaoc niñac méli érécmiyec. Wañu i eneya Asia baeciguc nalé komodia ménğ toroqema kerec.

Efeso ama areña yandaiguc qewelonğ yanda hicñiyec.

²³ Wañu nalé imuaru Efeso ama areña yandaiguc héna ac imuac niñ hétéñ efefia qahac, néñ hétéñ yanda hicñiyec.

²⁴ Surucya imi yomuhuc; Ic ménğ siliwanéñ iwawai meyacgéma kerec, qara imi Demetirio. Ic inéñ nemu Atemiac† ocmuñ imi siliwanéñ meyacgéma soukiwa efefia qahac, néñ kunéñ yanda ai momachéra mihicni énécmianğec.

²⁵ Wañu inéñ ai ichéra zéma ai momachéra tocgo énécmima yomuhuc énézégic; Ic mandac, ini ainina iminéñ mia soukiwa yanda mihicni nénécmianğac imi ninzu.

²⁶ Wañu Paulonéñ Efeso ama areña yanda zéma Asia baec tosara igucnec ic embac zénañgé énécmima yomuhuc zéanzac; Iwawai ic méranéñ memeya imi Anutu héla qahac.

²⁷ Imuhuc wañkeru nénnagémba aininawac qara imi qahac wambac niñac. Imi sac qahac, embac nemu yandanina Atemi iwac ocmuñ imi mamaya wañu, Asia baec igucnec zéma baec tosia igucnec ic momac yanda ehéihéi wammianzu imi imuhucyanec qahac wambac niñac.

²⁸ Demetirionéñ ac imuhuc énézéyu nimma qeriginaiguc héribiric kuaya qeyu

kucnec qacma yomuhuc zégic; Efeso ic neñañ Atemi i eñaña yanda!

²⁹ Imuhuc zégic nalé sosola qahac wañu ama areña yanda séc hétéñ yanda imi sécgéma kendarec. Wañu Makedonia ic éréhéc Gaio zéma Aristako Pauloguc momacnec keñha wañañgic i iri imi érépésima héré érécmima moczoñ yanda séséc memeac azoazoro ama kuneñ yandaiguc usuñec keñgic.

³⁰ Wañu Paulonéñ nimma sugcinaiguc kemmanñ zéyu tohotoho ic ieneñ neun héimigic.

³¹ Imi sac qahac Asia baec yanda imuac ai ic eñaña tosara Pauloac alahéra kecgic ieneñ azoazoroiguc ménda kemmac niñac kiwi oma haigic iwaru keñec.

³² Wañu azoazoroiguc ic eneñ ewagina meemma ac imuhucya imuhucya zéma qewelonñ yanda wañgic acgina sohodaru ic sasala yanda imi némac niñ tocégégic hénia imi ménda niñasarigic.

³³ Wañu Yuda ic ieneñ alagina méñ qara Aleksande nañgémigic ou wéséginaiguc emma namma Paulo imi Yuda ic, néñ hazécnina wanzac zéma yéwéri imi zémindinñmanñ zé acgina qaimac niñac méranéñ séséc wañ énécmiyec.‡

³⁴ Wañu ic ieneñ ic imi Yuda ic wanzac imi héñteggicma kuagina séc qacma kaiwe kiwa 2 aua séc yomuhuc zéma nañgic; Efeso ic neñañ Atemi i eñaña yanda!

³⁵ Imuhuc wañkecgic tauñ imuac kiwi oo ic inéñ ic melanzi énécmima yomuhuc énézéyec; Efeso ic mandac, Efeso ama areña yanda miñinanéñ Atemi yanda niñawac ocmuñ zéma baniara kurumenñ igucnec mamaya imuac awiawi ic kecanziñ imi baec séc ic embac moczoñ nindaczu.

³⁶ Iwawai imi qaecgé mimiawac séc qahac. Imuac niñ ini qerigina kugic mayu haka sicsaocya méñ ménda wammu.

³⁷ Ic énépésima hazu yomi eneñ embac nemuninawac ocmuñ igucnec iwawai méñ kowu ménda megic. Wañu nonac embac nemu ménda zébirimigic.

³⁸ Wañu Demetirio zéma ai ichéra ieneñ

ic méñac ara késa keczuiguc kápésic zézé naléya zéma baec galenñgina he énécmizaoc imuac niñ imuac gésigési amaiguc aciguc opocamumu.

³⁹ Wañu ac tosara méñ hezaciguc kua meme ic azoazoroiguc mema kemma zétecgému.

⁴⁰ Nini azoazoro yanda hénia qahac yomuac niñac yéwéri mihicñziñ. Ic kewu yandanéñ nimma hétéñ yanda niñac ac zé nénécmiwac niñac. Qesi nénécmimaciguc nini azoazoro hénia ac logilogiya yomuac ac bakia méñ owiñac séc qahac wammac.

⁴¹ Imuhuc zéyu tecgéyu méli énécmiyu kendacgic.

20

Paulo i Makedonia zéma Akaia baeciguc keñec.

¹ Ac hétéñ yanda imi qahac wañu Paulonéñ tohotoho ic unuruma meme seli ac énézéma wai énécmima Makedonia baeciguc keñec.

² Baec imi ogicma tohotoho ic ac sasala énézéma meseli énécmima keñkecma Girik baeciguc kereñec.

³ Imuaru maso haréwéc kecma zéic késama Siria amaiguc kemmanñ zé wañu Yuda ic ieneñ Paulo qewiñ zéma ac sañec zégic niñteggicma Makedonia baeciguc muñguc liliñgéma kemmanñ zé niñseliyec.

⁴ Wañu ic tosara i guc momacnec Asia baeciguc keñgic imi yomuhuc; Berea ic Piroac naña Sopatero, Desalonika ic Aristako zéma Sekundo, Debe ic Gaio, wañu Timoteo, wañu Asia ic Tikiko zéma Tirofimo.

⁵ Ic imi ieneñ walac kemma Troa ama areña yandaiguc keremma mambéc nénécmima tacgic.

⁶ Nini saméñ yisya qahac imuac kendonñ tecgéyu Filipi ama areña yanda waima zéiciguc kaiwe méra méñ keñkecma Troa ama areña yanda miñina ionac muru keremma imuaru ai meme 7 kerinñ.

Paulo i Troa ama areña yandaiguc merac méñ mehiaruyec.

‡ 19:33: Yuda ic eneñ Paulo zéma Kristoac héniaoriñ niñac hazéc mihicñziñ niñac zénéñgina hiriyu Pauloguc ewa momac ménda wanzu hénia imi zéasari énécmiwiñ zé imuhuc batucégic.

⁷ Sabata tecgéyu Sondaiguc samén newiñ zéma tocgéiñ. Wañu Paulonén ama gianiyu kemman zéma ackuazéc zémanec nanu siñi namuñu wañec.

⁸ Ama qeria qacyaiguc tariñ imuaru kifa sasala zema nañec.

⁹ Wañu merac mén qara Yutiko inén luhuc memeac kifaña igucnec tackecma gau niñac qeka meka qema tarec. Wañu Paulonén ackuazéc zéyu horugiyu gauac kuhanén qéléléngéyu tendiñgéma hingacma baeciguc qeyu heyu mema yachéngic humuyec.

¹⁰ Wañu Paulonén hingacma eñeyaoc merac qacyaiguc héima tétécgéma yomuhuc énézéyec; Zénéngina ménda hirimac, kekecyu hemizac.

¹¹ Imuhuc zéma ama qeria qacyaiguc heyec imuaru emma samén nema ic iniguc ac eminiñ wamma nalé horua tacgic ama gianiyec. Ama gianiyu wai énécmima keñec.

¹² Ic ieneñ merac qeliyu amayaiguc wagicma keñgic ewagina hiaruyu ségiségi yanda wañgic.

Paulonén Milete ama areña yandaiguc keñec.

¹³ Paulonén eñeyanec baec hena kemman zé ai areña zénénécmiyec imuac niñ nini walac zéiciguc emma Paulo wagicbiñ zéma Aso amaiguc keñiñ.

¹⁴ Wañu Paulonén Aso amaiguc mihicñi nénécmiyu zéiciguc wagicma Mitilene ama areña yandaiguc kereñiñ.

¹⁵ Imuacnec keñkecma Zintaiguc Kio konduñ baec komociguc kereñiñ. Imuacnec keñkecma Mitiwoiguc Samo konduñ baec komociguc kereñiñ. Wañu imuacnec keñkecma Seiyaiguc Milete ama areña yandaiguc kereñiñ.

¹⁶ Paulonén ai meme 50 imuac kendoniguc Yerusalem kemman zé wañec. Imuac Asia baeciguc keru nalé ogicbac niñac Efeso ménda kemma qericma moczoñ Milete ama areña yandaiguc keñec.

Efeso ama areña yandaiguc kua meme ic ac énézéyec.

¹⁷ Kemma Milete imuarunec inén Yesuac henaoriñ héra ionac galenñ hécgina onagicma hamu niñac ic tosara méli énécmiyu Efeso ama areña yandaiguc keñgic.

¹⁸ Onagicma hagic Paulonén ac yomuhuc énézéyec; Ni Asia baeciguc hama iniguc kecma ai memena hénia igucnec hénima kaiweya kaiweya wawañ memena dimuhuc wamma kecañi imi hémma nindacgic.

¹⁹ Séwi memama hakanaguc zéma kic masinaguc wamma manam batuc sasala Yuda ic eneñ menéngic zéra béra hénia hénia imuac qahaiguc kecma Miñ Kewu mepésiysi.

²⁰ Wañu iwawai méra énécmimia ménénén mén henéñu henaoriñ kicginaiguc me amaya amayaiguc ménda niñyéwérima moczoñ énézéma ku énécmiyi.

²¹ Imuhuc wamma Yuda ic zéma Girik ic momacnec ewagina melemma Anutuac muru kápésicgina zéauma Miñ Kewunina Yesu Kristo niñzégému niñac énézéyi.

²² Wañu niñzu? Uñanéñ qerina qatéma héréyu Yerusalem kenzya. Wañu ou kemma haka dimuhucya mén mihicñimañ imi ni ménda niñzua.

²³ Momacgucdac niñzua imi yomuhuc; Ama séc keremma kecha imuaru Uña Téréyanén hésa ama zéma zérabéranén mambéc néñzac imi nézézac.

²⁴ Héna menéñec imi usuñnec kemma Anutunén ewa hiawac ackuazéc imi héipuc wamma énézémanñ niñac ai buña qenéñec imi metecgémanñ zéma neñ nena kekecnawac nimba eeyaguc ménda wanzac.

²⁵ Niñzu, ni sugginaiguc keñha wamma héngalenñ ama areña yandawac buña énézédaczua. Wañu ini moczoñ kic ségérana muñguc ménda hémmu imi ni niñzua.

²⁶⁻²⁷ Ni ménda osima Anutuac ewa siñ moczoñ énézédari. Imuac niñ, zésolañiwa niñgic, sugginaiguc ménénén mén birigic ionac sac kitiwa imi nuac muru ménda hemac.

²⁸ Eñaoc galenñgé amuma rama tuñhécgina imuhucyanec galenñgé

énécmimu. Uña Téréyanéh ini ionac galen gési énécmiyec imuac niñ Miñ Kewuac hénarion héra, eneya sawanéh bonhére énécmiyec ionac inicgalen wamma kecmu.

²⁹ Ni wai énécmima kemba haséh kazu zérágucnéñ onaru haréma rama goigina ménda héimu.

³⁰ Wañu enañ sugginaiguc ic tosara hicñima tohotoho ic hérégic méndac énécmimu niñac ac qarion qariongia zému.

³¹ Imuac galenrina mema kecmu! Wañu yawuñ haréwéc séc siñi kaiwe ménda waima kic masinaguc enac enac énézéañi imi niñqelima kecmu.

³² Deguc ni Anutu zéma iwac ewa hi-awac ackuazéciguc ini onopoczua. Ac kuazéc iminéñ mia hia meseli énécmiyu yacma météré ichéra sugginaiguc ai buña mihicñimu.

³³ Ni ic ménac goli me siliwa me séwi usuya niñac hémbaoc ménda wañi.

³⁴ Ini niñzu ésécnec, ni méra éréhécnanéh ai mema ni zéma ichécna nonac iwawainina mihicñianzua.

³⁵ Imuhuc wamma haka séséc héiéncmiwa héndacgic. Ini imuhucyanec ai kunen mema ic kucgina qahac méra énécmimu. Wañu Miñ Kewu Yesunéh ac yomuhuc zéyec imi niñqelima kecmu; Halen énécmimia ionac ségiségigina imi halen késakésa ic ionac ségiségigina imi ogicanzac.

³⁶ Paulo i ac imuhuc zétecgéma moczon yanda iniguc simiñ héima zéwelerec.

³⁷ Zéweleru ienen moczon zésiac yanda wamma Pauloac ewayaiguc gilicgic hiñgaru kiricne qiricne wammigic.

³⁸ Ini kic ségerana muñguc ménda némmu zéyec; Ac imi nimma ewa biric kunen yanda wamma wagicma zéiciguc kemma opocgic.

21

Paulonéh Yerusalem kemmanñ zé zéiciguc enec.

¹ Wañu nini wai énécmima kenkecma kondun baec komoc Ko baec komociguc kereñiñ. Ama gianñiyu kenkecma Rodo kondun baec komociguc keremma kenkecma Patara ama arena yandaiguc kereñiñ.

² Imuaru zéic mén Foinike kondun baec komoraiguc kemmanñ zé wañu mihicñima imuaru emma kenñiñ.

³ Kenkecma Kipuro kondun baec komoc kanaigucgen taru hémma ogicma Siria baecigucgen kenkecma Tiroiguc kerenni imuaru zéicnéñ hinaya haihulac wammanñ zé wañu élélahaignic enñiñ.

⁴ Emma tohotoho ic tosara mihicñi énécmima imuaru iniguc kaiwe 7 kereñiñ. Wañu Uñanéh hinocgé énécmiyu nimma Paulo Yerusalem ménda kemmac niñac welec migic.

⁵ Nalé imi tegéyu ic embac waima kenni ienen iniñ merachécgina moczon yanda iniguc nonagicgic ama arena yanda imuac élélahaignic hiñgacma sakasaciguc simiñ héima Miñ Kewunina zéwelec miyñiñ.

⁶ Zéwelecni tegéyu waiamuma zéiciguc enni ienen amaiguc liliñgégic.

Anutuac tiliñ tiliñ ic Agabonéh Pauloac andiawac ara zéyec.

⁷ Wañu Tiro ama arena yanda igucnec kenkecma doku héra méndacma Tolemai zéic ala ama arena yandaiguc keremma imuaru niñzéh niñzéh dacmuna yaizézé ac wañ énécmima ai meme momacguc iniguc kereñiñ.

⁸ Ama gianñiyu waima kenkecma Kaisarea zéic alawac ama arena yandaiguc keremma Filipino mihicñiyiñ. Filipino imi ai ic 7 gési énécmigic ionac suggina igucnec. Iwac amaiguc mia emma kereñiñ.

⁹ Iwaru bérachéra imi kembon qahac kecgic. Wañu ienen moczon embac serañ. Wañu andiawac ara zéañgic.

¹⁰ Wañu imuaru ai meme sasala kecni Yuda baec igucnec Anutuac tiliñ tiliñ ic ménqara Agabo i nonaru mama hayec.

¹¹ Haréma Pauloac rikunja mema iminéñ eneya héra méria zikima yomuhuc zéyec; Uña Téréyanéh yomuhuc zézac; Yerusalemiguc Yuda ic ienen rikunñ yomuac miñina yomuhuc mia zikimima ic enia ionac méraginaiguc haimu.

¹² Ac imuhuc zéyu nini ama imuac miñina iniguc Paulo Yerusalem ménda emmac niñ Anutu zéwelec miyñiñ.

13 Waŋu Paulonéŋ yomuhuc zéyec; Némac niŋ siacma ewa howuc nénzu? Zikinémmu sac qahac, Miŋ Kewu Yesuac qara niŋac Yerusalemiguc humumaŋ niŋac efidaczua.

14 Waŋu ac ézéni ménda niŋu waima yomuhuc zéyiŋ; Miŋ Kewuac ewa siŋnéŋ selimac.

Paulo Yerusalem keŋec.

15 Ai meme tosara imi tecgéyu zéréŋ qéréŋ wandacma Yerusalem eniŋ.

16 Waŋu Kaisarea zéic alawac ama areŋa yanda igucnec tohotoho ic tosara ieneŋ niniguc momacnec kemma Kipuru ic méŋ qara Nason tohotoho ic kerecac kerec iwac amaiguc kecbiŋ zé ic imi wagicma keŋiŋ.

17 Waŋu keŋkecma Yerusalem kerenni imuaru ninzéŋ ninzéŋ dacmuna ieneŋ goihéihéi waŋ nénécmima nénépésigic.

18 Waŋu ama gianjiyu Paulonéŋ Yakoboac amaiguc nonagicma eŋu inicni galen moczoŋ imuaru hama kecgic.

19 Waŋu Paulonéŋ yaizézé ac waŋénéc midacmaguc inéŋ welen qemiyu Anutunéŋ ic enia ionaru ai meyec imi momacguc momacguc bénzén bénzén énézédaŋec.

20 Énézéyu ieneŋ nindacma Anutu mepési migic. Mepési migic tecgéyu Paulo yomuhuc ézégic; Ninzaŋ, Yuda ic sucni-naiguc ninzéŋ ninzéŋ ic tausenja tausenja hicŋigic. Waŋu ieneŋ moczoŋ Moseac héna ac seliseli wamma nanjéanzu.

21 Waŋu ieneŋ imi geŋ Yuda ic tosara ic enia ionac sugginaiguc keczu ieneŋ Mose andé qema merachécgina ionac séwiginaiguc séwi hericheric ménda wamma yanda ionac haka waimu niŋ énézéanzaŋ imi nindacgic.

22 Gi Yerusalem hazan imuac suruc tinduc nindacmu. Imuac niŋ dimuhuc wambiŋ?

23 Imuac nini ac méŋ gézéni imuac séc wambésémaŋ. Nonaruiguc ic kemboŋ qahac Anutuguc ac zikima nalé hotonadac oruc zucgina ménda mericma kecanzu.

24 Waŋu geŋ ic imi onagicma kemma météré meme haka wamma olémbaŋ boŋa meénécmina oma orucgina mericmu. Gi imuhuc wanna gémma guac ac hayu

niŋgic imi héla qahac zéma gi héna ac tohoma kecanzaŋ imi héntegicmu.

25 Waŋu ic enia Yesu ninzénngéma kecanzu ionac imi haka imuhucya ménda niŋtohomu, néŋ baniarawac ireha zéma imuac olémbaŋa zéma sac zéma yaŋ hésaiguc korogic humugic imi zéma kaiseroac haka imuacnec sac eliŋgé amuma lakec kecmu niŋac zétecgéma oma hai énécmiyiŋ.

26 Waŋu ama siŋima gianjiyu Paulonéŋ ic kemboŋ qahac imi onagicma iniguc météré meme haka wamma eŋaŋ météré meme naléya tecgéyu eŋac eŋac lémbaŋ oo naléya waŋec imi énézéwiŋ niŋac ama téréyaiguc eŋec.

Paulo ocmuŋiguc keru késagic.

27 Ai meme 7 séc lémbaŋ oo ai mema kecgic imuac naléya tecgémaŋ zé waŋu Paulonéŋ ocmuŋ téréyaiguc nankeru Yuda ic tosara Asia baec igucnec ieneŋ i hémma ic momac yanda qerigina acginanéŋ netu énécmima Paulo késagic.

28 Késama qacma zégic; Ohec Israel ic mandac, hama méra nénécmigic! Ic yomi baec séc kemma Yuda ic neŋaŋ hazéc waŋ nénécmima héna acnina zéma ocmuŋ téréyanina yomi zébirima ic embac momac yanda ku énécmianzac imi mia. Imi sac qahac ocmuŋ téréyaiguc Girik ic onagicma éréma ama téréya yomi mezapi qezac.

29 (Imi mia ic méŋ Efeso ama areŋa yanda igucnec qara Tirofimo inéŋ Pauloguc ama areŋa yanda imuaru keŋkeŋ haha waŋu hémma inéŋ ic imi wagicma ama téréyaiguc éréyec gezan imuhuc zéma niŋgic.)

30 Imuhuc wammigic ama ic momac yanda qerigina yaru usuŋnec hadacma Paulo késama ama téréya igucnec héréma magic nalé imuarunec naguya héidacgic.

Yaré ic galenjananéŋ Paulo méragina igucnec metecgéyec.

31 Ic eneŋ Paulo qehumuwiŋ zé waŋgic Yerusalem imi hétéŋ yandayaguc waŋec imuac surucya yaré ic 1,000 galenjana iwaru hayu niŋec.

32 Ac imuhuc nimma imuarunec yaré ic tuŋhéra zéma yaré ic 100 imuac galenjhéra

énépésima usuñnec mekenjic. Wañu hétéñ meme ieneñ yaré ic 1,000 imuac galen zéma yaré ichéra inicma Paulo qema nanjic imi waima eñ nanjic.

³³ Wañu yaré ic 1,000 ionac galengina iminéñ kemma Paulo wagicma señ hésanéñ zikigic zéma énézéma Paulo qara zéma iwawai wañec imuac qesiénécmiyec.

³⁴ Qesiénécmiyu ic tuñ sugina igucnec méñnéñ méñac, méñnéñ méñac qacma zégic qewelonñ niñac hénia niñtegicmacac séc qahac wañu ai ama qeriaiguc wagicma kemmu niñac énézéyec.

³⁵ Wañu Paulonéñ déc héniaiguc emmanñ zé wañu ic eneñ kaiziliweñ yanda wammigic yaré ic ieneñ Paulo elingémima hua nanjémima enjic.

³⁶ Imi mia ic tuñ yanda ieneñ nesi énécmima, Ic imi qegic qahac wammac! Imuhuc qacma zégic imuac niñ imuhuc wañjic.

Paulonéñ saiwa ac wañamuyec.

³⁷ Wañu Paulo ai ama qeriaiguc mema embiñ zé wañjic Paulonéñ yaré ic 1,000 imuac galen ézéyec; Ninna ni ac méñ hia gézemañac séc? Zéyu zéyec; Girik ac ninzañ?

³⁸ Imuhuc wañu gi becnec yaré qema yaré ic 4,000 énépésima baec kéra kérésiaiguc keñec Izipte ic imi mia me?

³⁹ Qesimiyu Paulonéñ yomuhuc ézéyec; Ni Yuda ic, Taso baec Kilikia ama areña yanda imuacnec. Kilikia imi ama areña yanda enomia qahac. Gi niñnéna ac komora énézéwa.

⁴⁰ Wañu inéñ nimmiyu Paulo i déc hénia imuac boñaiguc namma ic méranéñ séséc wañ énécmiyu acgina qaiyu nandacgic Hebiraio aciguc yomuhuc énézéyec;

22

Paulonéñ Yerusalemiguc Yuda ic ac énézéyec.

¹ Mañgoc dacmuna hécna hénia imi zéasariwa niñjic.

² Paulonéñ Hebiraio aciguc ac zéyec. Hénia imuac niñac némbéñ yanda qema nanjic.

³ Wañu toroqema énézéyec; Ni Yuda ic, Kilikia baec Taso ama areña yandaiguc

hicñjiyi. Wañu ama yanda Yerusalem yomuaru kecma yandima ic Gamaliel iwac méra bawaiguc kecha yanda hécninawac hénia ac selianec ku néñu niñareñ gédari. Wañu ini moczoñ yanda deguc wañanzu ésécnec Anutuac niñ wamma geriwiguc ai meanji.

⁴ Wañu hénia qelia yomi mebirima tohotoho ic humuac séc unuma hazéc wañ énécmima ic embac momacnec qaté énécmima hésa amaiguc onopocani.

⁵ Héfac oo ic eneña zéma galen ieneñ imi haka imuac héipuc ic wanzu. Wañu ionarunec dacmuna hécna Damasiko ama areña yandaiguc kecañjic ionac kiwi mema ama imuac ninzén ninzén ic imuhucyanec qaté énécmima Yerusalemiguc énépésima hawa kitiwa memuac niñ keñi.

⁶ Keñkecma Damasiko ama areña yandaiguc hosuru kamba gau komoc ésécnec wañec. Wañu imuaru kurumeñ igucnec asac mararañ yandanéñ élanzañnec mama hoturunéñec.

⁷ Hoturunéñu ni baeciguc mama nuyu hema nimba ewa méñ yomuhuc mayec; Saulo, Saulo, gi némac niñ nunesi wañ némma keczañ?

⁸ Zéyu zéyi; Miñ Kewu gi méré? Zéwa yomuhuc nézéyec; Nunesi wañ néñanzañ Yesu Nazarete ama areña igucnec ni imi mia.

⁹ Ic niguc kecgic ieneñ asac mararañ sac héñgic, néñ i nézéyec iwac ewaya imi ménda niñjic.

¹⁰ Ni qesima zéyi; Miñ Kewu ni némac wammañ niñac wanzañ? Zéwa Miñ Kewunéñ yomuhuc nézéyec; Gi yacma Damasiko ama areña yandaiguc kenna ic méñnéñ guac ai buña qegénzua imi moczoñ gézémac.

¹¹ Wañu ni imi asac mararaña niñac kicnanéñ hémmañac séc qahac wañec imuac niñ ic tosara niguc kecgic ieneñ méranaiguc népésima hérénéñgic Damasiko ama areña yandaiguc keñi.

¹² Ama areña kuneñ yanda imuac ic méñ qara Anania inéñ hénia ac séciguc keru Yuda ic ama areña yanda imuaru kecgic

imi enej momac yanda iwac ehéihéi wammianjic.

¹³ Ic iminénj mia hama nuac wésenaiguc namma zéma; Ninzénj ninzénj ic munana Saulo, kicga munjuc hima hémbésémañ. Imuhuc zéyu imuarunec ni kicna hima ic imi héñi.

¹⁴ Wañu ac yomuhuc nézéyec; Yandahécnina ionac Anutunénj eneya ewa siñ imuac gézéyu niñasarima Solañ miñina imi hémma ewaya kuaya igucnec nimbésémañ niñac gésigéyec.

¹⁵ Imuac gi iwac niñ wamma ic embac momac yanda ionac kicginaiguc iwawai hémma niñnec imuac héipuc wamma énézézésémañ.

¹⁶ Wañu némac niñ mambéc kecna horumac? Gi yacna doku naecgémba Yesuac qara qacna kápésicga zuacgémmac.

Paulo ic enia ionac mélimigic.

¹⁷ Wañu Yerusalem lilingéma hama oc-muñ téreyaiiguc emma zéwelecma tilin tilinijic Yesu héñi.

¹⁸ Hémba Miñ Kewunénj yomuhuc nézéyec; Gi nuac héipuc ac zéna Yerusalem yomuac ic embac ieneñ ac imi ménda niñ tohomu, imuac gi focdac ama areña yanda yomi waima kembésémañ.

¹⁹ Zéyu ni ac yomuhuc melemma zéyi; Miñ Kewu, ni ic embac gi ninzénjé géngic ini énépésima hésa amaiguc onopocmañ zéma tocgotocgo amaya amaya keñi imi ic youmi enej nindaczu.

²⁰ Wañu buña zézé icga Stefano qegic sacya mayec nalé imuaru ni imuaru namma héipuc wañ énécmima i qegic ionac malekugina galenjéyi.

²¹ Imuhuc zéwa Miñ Kewunénj yomuhuc nézéyec; Keñna, neñ ic enia baera baera keczu ionac muru méligénzua.

²² Bénzénj nimmanec kecgic, néñ ac yomi zéyu nimmaguc ewagina meyacma qacma zégic; Ic imuhucyanénj baec igucnec qahac wammac. Kekerawac séc qahac.

²³ Imuhuc qacma séwi usugina hetecgéma seitotoñ héigic enec.

²⁴ Wañu yaré ic 1,000 ionac galenjanénj Paulo ai ama qeriaiguc wagicma emma ic enej némac niñac qacmizu imuac hénia

zéyu nimmu niñac qesimima hihilocnéñ qemu zéma yaré ic énézéyec.

²⁵ Wañu hésa yañ séwélanénj nec meycgégic iminénj qatégic Paulonénj yaré ic 100 ionac galenj ménj hosuraiguc nañu ézéyec; Ini Roma ic ara ménda zétecgéma hihilocnéñ hia qemuac séc?

²⁶ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjanénj nimma 1,000 ionac galenj iwaru kemma ézéma zéyec; Dimuac wammañ zé wanzan? Ic imi Roma ic.

²⁷ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenjanénj Pauloac muru kemma yomuhuc ézéyec; Nézéna, gi Roma ic me? Wañu Paulonénj zéyec; Oo, ni Roma ic.

²⁸ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galenjanénj zéyec; Ni imi soukiwa yanda haima Roma ic qac buña meyi. Wañu Paulonénj zéyec; Ni imi hicñi hicñihicñina igucnec éréma deguc Roma ic kecanzua.

²⁹ Wañu imuarunec Paulo iwawai qesimiwiñ zégic imi enej waima kendacgic. Yaré ic 1,000 galenjanénj acguc Paulo i Roma ic imi niñ asarima hésanéñ qatémiyec kápésic imuac niñac auriyec.

³⁰ Ama gianjiyu yaré ic 1,000 ionac galenjanénj Yuda ic enej Paulo némac niñac hazéc wammigic imuac hénia nimmac niñac hésaya hulacmima hofac oo ic tosara zéma gésigési ic tuñ eneña Sanderin tocgé énécmima Paulo wagicma hiñgacma wéséginaiguc oporu nañec.

23

Paulo i ic kiwa ionac azoazoroiguc namma ac énézéyec.

¹ Paulonénj gésigési ic inicosolima ac yomuhuc énézéyec; Dacmuna hécna ni becarunec érékecma deguc ewa qerina solanec Anutuac kiwaiguc kecanzua.

² Imuhuc zéyu hofac oo ic eneña Ananienénj Pauloac hosuraiguc nañgic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kuayaiguc qegic.

³ Zéyu Paulonénj yomuhuc ézéyec; Gi biriawac demin lalac Anutunénj gumac. Gi hénia aciguc niñgési némmañ zé tacma hénia ac imi logima ni numu niñac énézézan?

⁴ Imuhuc zéyu ic hosuraiguc nanjic ienen yomuhuc ézégic; Gi Anutuac hofac oo ic eneja efima zébirimizañ?

⁵ Zégic Paulonéñ yomuhuc zéyec; Dacmuna hécna, inéñ hofac oo ic eneja gina keczac imi ménda nimma ac zézua. Kiwi téryaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Gi guac hénarion hécga ionac galeñgina ménda zébiri miwésémañ.

⁶ Wañu gésigési ic tosara imi Sadukaio ic, wañu tosara imi Farisaio ic kecgic imi Paulonéñ niñasarima gésigési ic inicma qacma énézéyec; Dacmuna hécna ni imi Farisaio ic, esañ ambéchécna ienen Farisaio ic kecgic. Imuac ni niñkumuma humuc igucnec yacyac imuac nanjéma zéwa aciguc nopoczú.

⁷⁻⁸ Sadukaio ic eneñ humuc igucnec yacyac zéma kua meme uña zéma qeri uña iwawai imuhucya imi ménda keczu zéma ménda ninzégégic, néñ Farisaio ic eneñ iwawai imuhucya imuhucya imi moczoñ keczu zéma ninzégégic. Imuac niñ ac imuhuc zéyu Farisaio ic zéma Sadukaio ic sugcinaiguc hazéc ac hicñiyu méndéñ amugic.

⁹ Wañu imuaru tohalic yanda hicñiyec. Wañu Farisaio ic ionarunec hénac acac kiwi ic tosara yacma ac geriwaguc eminimma yomuhuc zégic; Nini ic yomuac niñni késpedesira qahac wanzac. Uña méñ me Kua meme uña méñnéñ ézéyeciguc dimuhuc zéwiñ?

¹⁰ Wañu hazéc ac imi kuneñ yanda wañu yaré ic 1,000 ionac galeñginanéñ Paulo késahérégic séwéla tegicbac niñ zénéña hiriyu, yaré ic ienen haréma ic sugcina igucnec Paulo onagicma ai amagina qeraiñguc wagicma kemmuac niñ énézéyec.

¹¹ Wañu Miñ Kewunéñ siñi imuaru Paulo hosuraiguc namma yomuhuc ézéyec; Gi meseli amuna you Yerusalemiguc nuac héipuc wamma énézézanañ imuhucyanec Roma ama areña yandaiguc acguc héipuc ac wañ némbésémañ.

Yuda ic tosia eneñ Paulo qewiñac zéma ara zégic.

¹² Ama gianjiyu Yuda ic ienen tunjinaguc wamma nene ziki kecma Paulo ménda

qehumuwiñguc yakanina ménda newiñ zéma zéseligic.

¹³ Ic eneñ qeriginanéñ zikiamuma sisipac ac wamma imuhuc zégic imi zañgégina 40 ogirec.

¹⁴ Ic eneñ mia hofa oo eneja zéma galeñ ionaru kemma yomuhuc zégic; Nini Paulo ménda qewiñguc yaka ménda newiñ.

¹⁵ Imuac eneñ kaunsol ic iniguc yaré ic 1,000 ionac galeñgina iwaru ac yomuhuc haigic kemmac; Gi Paulo nonac kaunsol iguc mélina hayu iwac ara muñguc nimma didiñanec zétecgéwiñ. Mélimiyu hosucginu ménda hayunec hénaciguc qehumuwiñ zé ninziñ.

Paulo ac sañec imi niñec.

¹⁶ Wañu Paulo deuyanéñ ac sañec imi nimma yaré ic ionac amaiguc keremma oña Paulo ézéyec.

¹⁷ Ézéyu Paulonéñ yaré ic 100 ionac galeñgina méñ uruma yomuhuc ézéyec; Gi merac yomi wagicma yaré ic 1,000 ionac galeñgina iwaru wagicma kenna ac méñ késakeczac imi ézémac.

¹⁸ Zéyu merac wagicma yaré ic 1,000 ionac galeñgina iwaru kemma yomuhuc ézéyec; Merac yominéñ ac méñ késakeczac imuac niñ hésa ic Paulonéñ nuruma merac yomi wagicma guaru hamañ niñac qesinéñzac.

¹⁹ Imuhuc ézéyu yaré ic 1,000 ionac galeñginanéñ merac mériaiguc késama sasangiaiguc wagicma kemma éléñ qesimiyec; Némac ac nézémañ zé wanzañ?

²⁰ Zéyu zéyec; Yuda ic ienen Pauloac ara muñguc didiñanec nimbiñ zéma hénarion hécgina ionaru Paulo wagicma hamu niñac qesigémbiñ zé ewa momac wamma ac sañec zézu.

²¹ Wañu gi acgina ménda niñ énécmiwésémañ. Ic zañgégina 40 ogicogiranéñ Paulo qehumuwiñ zéma sañgima mambéc taczu. Ienen imi i ménda qewiñguc nene ménda newiñ zéma acgina zikigic. Wañu ienen zéréñ qéréñ wandacma zéwelec welecgina imuac ac bakia niñac mambéc keczu.

²² Yaré ic 1,000 ionac galeñgina inéñ merac mélimima zézé seli ac yomuhuc

ézéyec; Gi ac nézézan imi ic méné ménda ézézéséman.

Kawali ienej Paulo Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc késama kenjic.

²³ Wañu yaré ic 100 galenrina éréhéc ururuma ac yomuhuc érézéyec; Baec héna kenken yaré ic 200 zéma becosic yaré ic 70 zéma luac késa késa yaré ic 200 énézéyic zéréñ qéréñ wamma kecgic sinjya 9 kilok wañu Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremmu.

²⁴ Wañu Paulo bénzén baec galen Feliki iwaru wagicma kemmuac niñ becosic méné héitatac héimima mambéc nammu.

²⁵ Wañu inén kiwi méné yomuhuc oyec;

²⁶ Klaudio Lisia, neñ kewuna baec galen Feliki guac yaizézé ac wañgézua.

²⁷ Yuda ic ienej ic imi qehumuwiñ zé wañgic. Wañu ic imi Roma ic imi nimma yaré ichéna iniguc kemma méragina igucnec metecgéyi.

²⁸ Wañu aciguc opocgic imuac hénia nimman zéma Yuda ic ionac gésigési ic ionac muru wagicma kenj.

²⁹ Ara zégic imi moczon héna acgina imuac ara wañec, néñ iwawai wañec méñnéñ méné qehumumu me hésanéñ ziki mimiawac séc ménda wañec imi mi-hicñyi.

³⁰ Wañu ic tosanén ic yomi qewiñ zéma ac sañec zégic ic méñnéñ nimma nézéyu duña guac muru méliwa hazac. Wañu ara zézu ic imi enej imuhucnec guaru kemma ara gézému niñac énézézua.

³¹ Wañu baec héna yaré ic ienej énézéyec séc Paulo sinjyaiguc wagicma kenkecma Antipatri ama areña yandaiguc kereñgic.

³² Imuaru ama gianjiyu becosic yaré ic ienej Paulo wagicma kenkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc kemmuac niñ ionac muru opocma baec héna kenken yaré ic ienej yaré ic ionac amaiguc liliñgéma hagic.

³³ Becosic yaré ic ienej Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremma baec galen yanda kiwi mima Paulo imuhucnec mériaiguc opocgic.

³⁴ Baec galenén kiwi olomma Paulo qesimima Kilikia baec igucnec imi niñasariyec.

³⁵ Wañu inén Aciguc gopoczú ic imi enej hama harégic guac ac nimman imuhuc zéma yaré ic enej Herodeac ama kewuya imuac qeriaiguc galenégic tacmac niñ énézéyec.

24

Paulonén Kaisareaiguc Felikiac wésiaiguc nanec.

¹ Kaiwe ai meme méra méné tecgéyu hofac oo ic eneña Ananianén qeriawac galen tosara zéma héna acac zézé ic méné qara Teatulo iniguc Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc hiñgacma Paulo aciguc opocbiñ zé baec galenac kiwaiguc nanjic.

² Wañu Paulo ézéma wagicgic hayuguc Teatulonén baec galen ac yomuhuc hénima ézéyec; Ic kewunina Feliki, geñ hia galen gé nénécmína luaeiguc kecanziñ. Wañu bian héhéñawac niniñ yandaga niñac baec yomuaru hai netec ai sasala hicñianzac.

³ Ic kewuna Feliki, iwawai imuhuc hicñiyu imuac me imuac amanina séc ewa hia yanda niñgénanziñ.

⁴ Wañu yéwéri ménda gémbiñ zé ac hotoñadac gézeni gi ewa bénzénigaiguc niñnécmína.

⁵ Nini ic yomuac ninni hafi warihaguc ésécnec wañanzac. Yuda ic baec séc kemma keczu ionac sugginaiguc qewelon yanda mihiçni énécmianzac. Inén mia héna ikorawac miñina Nazaretenec iwac tohotoho ichéra ionac galenrina.

⁶ Wañu inén ocmuñ téréyanina mezapi qemañ zéyu késayiñ.

⁷ (Ménda hezac.)

⁸ Imuac gi geñgaoc zéqesi wammima acnéñ qatémiziñ imuac hénia imi moczon niñ asariwéséman.

⁹ Ac imuhuc zéyu Yuda ic ienej, Ac imi héla, zéma méra migic.

Paulonén baec galenac kiwaiguc ac bakia meñec.

¹⁰ Wañu baec galen yandanén Paulo orucnéñ séséc wammiyu ac yomuhuc

zéyec; Gi baec yomuaru yawuŋ sasala gésigési ic eneŋa kecanzaŋ imi nimma saiwa acna efima gézémaŋ.

11 Niŋtegičzaŋ ésécnec, ni Yerusalemiguc Anutu mepésimaŋ zé emma kecba ai meme 12 ménda ogirec.

12 Waŋu ieneŋ ni ocmuŋ téréya qeriaiguc ic méŋguc ac méŋ ménda zéwa néŋgic. Waŋu tocgotocgo amaiguc me ama areŋa yanda imuac hénaiiguc ic embac qeriiguc ésé ésé méŋ ménda waŋ énécmiwa néŋgic.

13 Ic yomi eneŋ aciguc nopocma gézézu imuac héipuc ac méŋ gézémuac séc qahac.

14 Waŋu ac yomi mia héla wanzac, Ni héná qelia méŋ ieneŋ héná ikora zébirianzu imi méndacma yanda hécninawac Anutu mepésianzua. Waŋu ni Anutuac tilin tilin ic ieneŋ ogic hezac imi moczoŋ zéma iwawai héná ac séciiguc hezac imi moczoŋ ninzéngeanza.

15 Waŋu ic yomi eneŋ iwawai méŋac Anutu ninzéngeŋa mambéc keczu imi ni momacnec késakecma mambécanza, waŋu imi mia yomuhuc; Ic solana zéma ic biria momacnec humuc igucnec qelima yacmu.

16 Imuac niŋac Anutuac kiwaiguc zéma ic kicginaiguc ewa solana kecmaŋ zéma nalé séc seliseli wamma kecanzua.

17 Waŋu yawuŋ sasala baec lakeciiguc kecaŋi, waŋu degucdacmi ic embac yéwérigina mihicŋizu ionac énécmiwiŋ zéma haleŋ zéma Anutuac buŋa haihaiya mema hayi.

18 Waŋu Anutuac buŋa imi haimaŋ zé météré amuma ocmuŋ téréyaiguc eni. Waŋu tocgotocgo me hétéŋ méŋ ménda wamma enđac kecba mihicŋi néŋgic.

19 Waŋu Yuda ic tosara Asia baeciiguc kecgic ieneŋ mia nuac kápésic méŋ héŋgiciguc guaru tinduc haréma zéasarimuac hezac.

20 Imi qahac waŋu ic yomi eneŋ ni Sanhederin kaunsol ionac kicginaiguc naŋi imuaru nuac kápésic méŋ mihicŋigiciguc gézému.

21 Ionac sugginaiguc namma acna momacguc sac kucnec qacma zéyi imi yomuhuc; Humuc igucnec yayač imuac

naŋgeŋa zéwa deguc aciguc nopocgic kicginaiguc nanzua. Ac imi qahaciiguc ac méŋ zémuac séc qahac.

22 Felikinéŋ héná imuac buŋa niŋhumuyec imuac niŋ Pauloac ac imi ménda zétecgéma yomuhuc énézéyec; Yaré ic 1,000 ionac galeŋ Lisia mayuguc acgina zétecgémaŋ.

23 Waŋu yaré ic 100 ionac galeŋgina méŋac yomuhuc ézéyec; Ini Paulo ménda zikimigic eŋ keru galeŋgeŋu. Alahéra méŋnéŋ méŋ haréma goi héihéi wammiwiŋ zéŋic ménda qetalimu.

Paulo yawuŋ éréhéc hésa amaiguc taru baec galeŋnéŋ waima keŋec.

24 Ai meme tosara kecma Felikinéŋ iniŋa Yuda embac Durusila i guc momacnec hama Paulo qaru emma Kristo Yesuac ninzén ninzén imuac hénia imi érézéyu niŋoc.

25 Waŋu haka dindiŋa zéma séwi siŋac sigi kekec zéma gésigési yanda imuac ara érézéyu Felikinéŋ aurima Paulo yomuhuc ézéyec; Degucac imi sécgézac, yacma kenna kecma andiaiguc sura méŋu titiŋa hicŋiyu muŋguc héihéré gémmaŋ.

26 Waŋu inéŋ ara sac nimmac niŋac ménda waŋec, Paulonéŋ soukiwa mimac niŋac mambéc wamma hatac sasala héihéré mima ac waŋoc.

27 Waŋu yawuŋ éréhéc tecgéyu baec galeŋ qara Porikio Fesito inéŋ Felikiac tatac késayec. Waŋu Felikinéŋ Yuda ic ewa hia waŋ énécmimaŋ zé Paulo hésa amaiguc waiyu tacmanec kerec.

25

Yuda ic ieneŋ Fesito iwaru keremma Pauloac ikoc ac zéŋic.

1 Fesitonéŋ baec galeŋ wamma ai meme haréwéc kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yanda igucnec Yerusalem enec.

2 Enu hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic galeŋhécgina ieneŋ iwaru keremma Paulo acnéŋ qatéma ézégic.

3 Waŋu ieneŋ hénaiiguc saŋgima Paulo qehumuwiŋ zéma acgina nimma Fesitonéŋ niŋénécmima Paulo méliyu Yerusalem hamac niŋac welecmiigic.

4 Zégic Fesitonéñ yomuhuc énézéyec; Paulo i Kaisarea hésa amaiguc taczac. Wañu ni imuaru muñguc lilingéma hiñgacmañ.

5 Pauloac kápésic ménñ hemizaciguc onarunec kiwahécgina tosara niguc momacnec hiñgacma zému.

6 Imuhuc zéma ai meme 8 me 10 Yerusalem kecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc mekenec. Ama siñjima gianjiyu gésigési taticiguc tacma Paulo késama érému niñac énézéyec.

7 Inéñ haréyu Yuda ic Yerusalemnec magic ieneñ lelecgé mima hazéc ac réwéria sasala zégic. Wañu acgina héipuc wammucac séc qahac wañec.

8 Zégic Paulonéñ kawalia mema yomuhuc zéyec; Ni Yuda ic neñañ hénac ac me ocmuñ téreyá me Roma ic kewu Kaisawac kápésic ménñ ménda wañi.

9 Wañu Fesitonéñ Yuda ic eneñ niñgic hiarumac niñac Paulo yomuhuc qesimima zéyec; Gi guagicma Yerusalem kemma imuaru acga zétecgémañac wanzañ?

10 Qesimiyu Paulonéñ yomuhuc ézéyec; Ni Roma ic kewu Kaisawac gésigési amaiguc nankeczua, imuac nuac ac yomuaru zétecgémuac hezac. Geñgaoc ninzañ ésécnec ni Yuda ic. Wañu iwawai biria ménñ ménda wañ énécmiyi.

11 Ni hénac ac logima kápésic ménñ mewa nuwiñ zézuiguc humumañ zé ewa éréhéc ménda wambinec. Ac zénénzu imi moczoñ héla qahac wanzaciguc méñnéñ ménñ ni méraginaiguc nopocmacac séc qahac. Imuac Roma ic kewu Kaisanéñ acna zétecgémac niñac wanzua.

12 Imuhuc zéyu Fesito ichéra iniguc eminiñ wamma Paulo yomuhuc ézéyec; Gi Kaisa* iwaru acga haizañ imuac Kaisawac muru kembésémañ.

Ic kewu Agripanéñ Fesito hicñimima Pauloac niñac ézéyec.

13 Ai meme tosara tecgéyu ic kewu Agripa zéma nauña Beanike iereñ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc hiñgacma Fesito zézé ségiségi ac wammiwi zéma hayoc.

14 Wañu iereñ ai meme sasala imuaru tacyac wañic Fesitonéñ Pauloac ac suruc wammima ic kewu yomuhuc ézéyec; Felikinéñ hésa ama ic ménñ waima keñu tacma keczac.

15 Wañu ni Yerusalem eni nalé imuaru hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic ionac galeñ ieneñ iwac hazéc ac zéma kápésiraguc zéma zétecgémañ niñac welecnéñgic.

16 Wañu ni ac bakia yomuhuc énézéyi; Ic ménñ aciguc enzac imi ac zézé ic iniguc ménda añañma tacma arawac kawalia ménda mema zéyu niñgicnec waimiwiñ imi Roma ic nonac haka silicnina qahac.

17 Imuhuc énézéwa Yuda ic ieneñ niguc yomuaru hagic nalé sosola qahac ama gianjiyu gésigési taticiguc tacma énézéwa ic imi wagicma érégic.

18 Wañu ac wammigic ieneñ ac zégic, néñ kápésira ménñ nimmañ zé mambéc kerimiménda mihicñiyi.

19 Wañu eñañ hénagina zéma ic ménñ qara Yesu iwac niñ Paulonéñ humuc igucnec qelima yarec zéyec ac imuac niñ zéén zéma wañgic.

20 Wañu ni ac imuhucya dimuhuc zémindiñimañ zéma hocma Paulonéñ Yerusalem kemma ac gésigési amaiguc ac imuac nambésémañac wanzañ? zéma imuhuc qesimiyi.

21 Wañu Paulonéñ Roma ic kewunéñ acya zétecgémac niñ galeñgé mimañac welecnéñec. Wañu keñkeñ naléya ducñiyu méliwa Kaisa† iwacmuru kemmac niñ ézéwa hésa amaiguc taczac.

22 Imuhuc ézéyu Agripanéñ Fesito ézéyec; Ni acguc nenaoc iwac ara nimmañ zé wanzua. Zéyu Fesitonéñ zéyec; Hia orañguc nimbésémañ.

Paulo i ic kewu Agripa iwac kiwaiguc nañec.

23 Ama gianjiyu Agripa zéma Beanike iereñ ehéihéi wañ érécmima hénagira megic haréma yaré ic 1,000 ionac galeñ tosara zéma ama yanda imuac ic kuneñ iniguc gésigési amaiguc emma tacgic Fesitonéñ énézéyu Paulo késama enñgic.

* 25:12: Romawac ic kewu yanda niñac Kaisa zéañgic.

† 25:21: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

²⁴ Enġic Fesitonéj ac yomuhuc zéyec; Ic kewu Agripa zéma ichécna tosara ac énézéwa niġġic. Ic nanzac yomi iwac niġ Yuda ic ienej kucnec qacma, Ic yomi Kekecac séc qahac! zéma Yerusalem zéma ama yomuaru welecnéġġic.

²⁵ Waġu ni niġġésiwa haka humucac séc ménj ménda waġec. Waġu i enġyaoc Roma ic kewuac wamma zéyec imuac niġ iwaru mélimimaġ zé wanzua.

²⁶ Waġu ic kewu enġawac ac héla ménj omaġac séc qahac wanzac. Imuac mia zéqesi mima ac héla ménj mihiġniwiġ zé ic yomi onaru zéma sucninaġuc ic kewu Agripa guac muru opocba nanzac.

²⁷ Ni hési ac ménj képésicyawac ara ménj ménda oma Roma ama areġa yandaġuc enj méliwa kemmacac séc qahac.

26

Paulonéj Agripa zéma Fesito iorac kicġiraġuc ac zéyec.

¹ Waġu Agripanéj Paulo yomuhuc ézéyec; Geġgaoc ac zéna guac niġġenni. Zéyu Paulonéj méranéj séséc wamma yomuhuc zéyec;

² Ic kewu Agripa, Yuda ic eneġ ac waġ nézġu imuac bakia degucmi guac kicġaġuc zémaġ zéwa ewana hiaruzac.

³ Imi mia ġi Yuda ic nonac haka silic hénia hénia zéma zéqesinina imi nindaczaġ imuac niġ imuhuc wanzua. Imuac ewa bénzénġaġuc acna zéwa niġnémbésémaġ.

⁴ Ni komocna ġucnec hénima Yerusalem zéma nena baec yanda qeriaġuc dimuhuc kecma yandiġi imi Yuda ic ieneġ moczoġ nindaczu.

⁵ Ieneġ becarunec nalé horua néġġicac néġanzu imuac niġ héipuc waġ némmuac siġgina hewacnec ni Farisaio ic Yuda ic ionac tuġ ménj hénia ac dindiġanec méndacanzu ionarunec zéma héniana momacnec hia zédacbunec.

⁶ Waġu ni Anutunéj yanda hécnina ac ziki énécmiyec imuac mambéc kecanzua. Waġu hénia imuac niġ ni deguc ac ġésigési amaġuc nanzua.

⁷ Waġu zikiziki ac imuac héla imi késawiġ zéma Israelac qelihéra kisic

areġhéra 12 neġaġ siġi kaiwe séc Anutu mepési mianziġ. Ic kewuna, buġa imuac mia mambéc wamma ai mewa Yuda ic ieneġ aciguc nopoczġ.

⁸ Anutunéj humumia meqeli énécmianzac, héla imi ini némac niġ niġġic ménda wawaġac ésécnec waġanzac?

⁹ Waġu ni acġuc Yesu Nazarete ama areġa ġucnec iwac qac buġa mesoho wammimaġ zé iwawai moczoġ tinduc wammaġ imuhuc zéma niġi.

¹⁰ Yerusalem imuaru ai imuhucya mia meyi. Waġu hofac oo ic kuaya ionaru kuc buġa mema météré ic sasala hési amaġuc onopocma kerġ. Waġu unuhumuwiġ zé zéteġġéġic ewa momac wamma oaec zéénécmiyi.

¹¹ Bakia énécmimaġ zé Yuda ic ionac toġtoġo amaya amaya kemma Yesuac qac zébirimu niġac tericġé énécmiyi. Waġu qerina geriwaġuc waġu mebirġ énécmimaġ zé ama areġa yanda yanda Yuda baec séġġaġġenġ hezac imuaruġenġ acġuc keġi.

¹² Ai imuhucya memaġ zé hofac oo ic kuaya ionac oaec kiwi qacġinaġuc imi mema Damasiko ama areġa yandaġuc kemmaġ zéma keġi.

¹³ O, ic kewuna, keġkecba ġau komoc waġu, kurumeġunec asac mararaġ kaiwe kiwa asac mararaġa ogicogira imuhucyanéj mama ni zéma ichécna hoturu nénécmima qetagali nénécmiyec.

¹⁴ Waġu nini moczoġ baeciguc tendiġġé nunuyu hema ewa ménj Hebiraio aciguc yomuhuc niġi; Saulo, Saulo, ġi némac niġ nunesi waġ néġanzanġ? ġi zéraġuc hénaganéj qena ġuyu siġa hia nimbésémaġ?

¹⁵ Imuhuc zéyu ni yomuhuc zéyi; Miġ Kewu, ġi méré? Zéwa Miġ Kewunéj yomuhuc nézéyec; Nunesġ waġ néġanzanġ Yesu ni mia.

¹⁶ ġi yacma hénaganéj tima nanna, ni imi ġi iwawai hénzanġ imi zéma kecma ġézéwa hémhésémaġ imuac buġa zézé ic wamma nuac welenġ qeġe icna wambésémaġac ġésigémmaġ zé hiġġiġenzua.

¹⁷⁻¹⁸ Geġ kicġina méwéréġġé énécmina siġi ġucnec asac mararaġ ġucġenġ, Biri

miñinawac kuc igucnec Anutuac murugen lilingéma hagic biriagina zuac énécmiwa ni ninzénge némma météré ic suginaiguc ai buña késamu niñac neñ geñga ic embac Yuda ic zéma ic enia ionac sugina igucnec gésigemma muñguc ionac muru méligemmañ.

Buña suruc énézéyec imi muñguc zéma Agripa ézéyec.

¹⁹ Ic kewuna Agripa, hénia imuac niñ ni iwawai kurumenunec nézéyu héñi imi ménda qetalima

²⁰ walac imi Damasiko ama areña yanda miñina, wañu keñkecma Yerusalem miñina zéma Yuda baec séc ic embac zéma ic enia momac yanda ewagina melemma Anutuaru lilingéma hama haka hiabia, qeri melen melenac séha wammu niñ ackuazéc énézéma keru.

²¹ Wañu imuac niñ Yuda ic eneñ ocmuñ téréyaguc népésima nuwiñ zé wañgic.

²² Wañu Anutunéñ nanjénéñu érékecma deguc ic eñeña mamaya momac yanda ionac kicginaiguc namma ackuazéc énézéañiac énézéanzua. Wañu zéanzua imi ac mérera qahac. Anutuac tilin tilin ic zéma Mosenéñ iwawai kilen hicñimac zégic imi sac énézéanzua.

²³ Kristonéñ qenzen manzen qema humuma humumia ionarunec walac yacma Yuda ic zéma ic enia asac mararañac zéau énécmimac imuhuc zégic ac imi mia neñ zénañgéanzua.

²⁴ Paulonéñ zédiñima ac imuhuc énézéyu Fesitonéñ ac kucnec zéma ézéyec; Paulo, gi ewaga sohozac. Niniñ yandaganéñ qeriga mesoho génzac.

²⁵ Zéyu Paulonéñ ac yomuhuc melen miyec; Ic kewuna Fesito, ni ewana ménda sohozac, néñ ac héla niñareñgéma zézua.

²⁶ Ic kewu, geñgaoc iwawai hicñiyec imi moczoñ nindaczan imuac niñ ni efima gézézia. Iwawai imi baec wañgoñaguc ménda hicñiyec. Imuac haka ménac ménac guac kicga igucnec musañ gégyawac ménac ménda hezac imi ni ninzéngezua.

²⁷ Ic kewu, Agripa gi Anutuac kua meme ic ionac acgina imi ninzéngeanzan? Gi ninzéngeanzan imi ni ninzua.

²⁸ Imuhuc zéyu Agripanéñ Paulo yomuhuc ézéyec; Ac hotonadac zéma Kristoac ic wammañ niñ meseli néñzan me?

²⁹ Wañu Paulonéñ zéyec; Ac hotonac me ménda horua, gi momacguc sac qahac, néñ tosara deguc acna ninzu ini moczoñ señ hésana yomuac sac ménda mihicñima nena ésécnec téngéñ wammu niñac wanzua.

³⁰ Imuhuc zéyu ic kewu zéma baec galen zéma Beanike zéma ic tosara iniguc tacgic ieneñ moczoñ yacma keñgic.

³¹ Kemma eminiñ wamma eñawu yomuhuc zégic; Ic yomi haka ménac humumia me hésana amawac buña wawañac séc ménac ménda wañec.

³² Wañu Agripanéñ Fesito yomuhuc ézéyec; Ic imi Kaisanéñ* acya zétecgémac niñ ménda welec miwacnec geñ hia hulac miwacñec.

27

Paulo Romaignuc wagicma kemmu niñac zéiciguc opocgic.

¹ Italia baeciguc zéiciguc kembiñac niñ baec galenéñ zétecgéma Romawac ic kewu Kaisawac yaré ic 100 ionac galenina ménac qara Yulio iwac mériaiguc Paulo zéma hésana ic tosara onoporec.

² Zéic ménac Adramiten ama areña yanda igucnecnéñ Asia baeciguc ama areña yanda tosara kondun giñgiñaguc tacma keñec imuaru kemman zé taru eñiñ. Wañu Makedonia ic ménac qara Aristako, Tesalonika ama areña yanda igucnec imi momacnec keñiñ.

³ Ama gianiyu zéicnéñ Sidon ama areña yandaiguc kereñ héiyu Yulionéñ Paulo goi héihéi wammima alahéra iniru méra mimuac niñ ézéyec.

⁴ Ama imuarunec muñguc hénima kenni Luhuc kembiñ zé wañiñ imuhuc geñnec hayec imuac niñ Kipuro baec komoc imuac héiya igucnec luhuc qizizingéma keñiñ.

* 26:32: Qac yomuac hénia imi; Romawac ic kewunéñ

⁵ Wañu Kilikia kondun zéma Pamfilia kondun qericma kenkecma Likia baec Mira ama areña yandaiguc kereñiñ.

⁶ Imuaru zéic Aleksandria ama areña yanda igucnec méñnéñ Italia baeciguc kemman zéyu yaré ic 100 galeñginanéñ nonagiru imuaru eñiñ.

⁷ Wañu zéic iminéñ bénzén bénzén kenkeru ai meme sasala tegéyu Kinido kondun baec komoc wésiaiguc kereñiñ. Wañu luhucnéñ ménda wai nénécmiyu Salmone sia yanda andé qema Krete kondun baec komoc kanaya igucnec kereñiñ.

⁸ Baec komora imuac giñgiñaguc méndacma qenzen manzen qema kemma Lasea ama areña yanda hosuraiguc zéic ala méñ qara Zéic Asia Soroc imuaru kereñiñ.

Pauloac ac ménda nimma héna méñu kemma yéwéri mihicñigic.

⁹ Konduniguc nalé horua kemma kecni nene zikima zéwelec wawaña imuac kendon tegéyu luhuc naléya hayec. Hayu bec kondunéñ biriyu kenkenawac séc ménda wañec. Imuac Paulonéñ gorogina zéma yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic mandac, ni hémba héna yominéñ hina zéma zéic sacnec qahac, néñ ic neñañ kekecnina acguc nonagicmacac séc wanzac.

¹¹ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galeñginanéñ Pauloac ac niñbipima zéic galeñ zéma zéic miñina iorac ac nimma tohoyec.

¹² Wañu kondun imi zéicnéñ sanjeña naléyaiguc hia tatarawac séc ménda wañec. Imuac sasalanéñ kondun imi kileñ waima Krete baec komoc imuac ama méñ Foiniksi imuaru keremma tacni sanjeña naléya tegémac niñ zégic. Ama baec imuac sunquruña bakianéñ Is zéma imuac héiya suggira hémma heyec. wañu baec bakia méñnéñ Is zéma imuac kanaya suggiraiguc hémma heyec.

Konduniguc hiñgacbiñ zé wañiñ.

¹³ Wañu luhucnéñ Is imuac héiya igucnec bénzén éreyu nañgé nénécmizac imuhuc zéma nimma aña hérégic

éreyu Krete kondun baec komoc giñgiña méndacma kenjic.

¹⁴ Kenjic nalé ménda horugiyu kondun baec komoc imuac qaha igucnec qeuqewan luhuc méñ qara Is igucnec iminéñ mama qeyec.

¹⁵ Qema zéic qéfagéyu luhuc hayecgen kemmacac séc qahac wañu mebipima waigic luhucnéñ zéic wagicma héna méñu kenec.

¹⁶ Kenkecma baec komoc méñ qara Kauda imuac giñgiña igucnec kenni zéic gomba qatéma héréma kereñiñ imi galeñgéwiñac séc qahac wañec.

¹⁷ Wañu ai yanda mekecma héréni zéic qahaiguc éreyec. Wañu zéic téwac niñac rewakanéñ bawa igucnec wagic emma zikiyiñ. Wañu sakasac éré éréya méñ qara Siriti imuaru emmac niñac hésaya hérégic maleku mayu luhucnéñ nañgé nénécmiyu kereñiñ.

¹⁸ Wañu luhuc niñac qenzen manzen nimma kereñiñ. Imuac niñ ama gianjiyu hina tosara konduniguc gilicic hiñgarec.

¹⁹ Wañu ama muñguc siñjima gianjiyu zéicac iwawai tosara imuhucyanec gilicic hiñgarec.

²⁰ Wañu ai meme sasala kaiwe me ménisikilu méñ ménda hicjiyu héñiñ. Wañu luhuc yanda qemanec nañu ewa qerininaiguc kekecac niñkumu méñ ménda he nénécmiyec.

²¹ Wañu ic sasalanéñ nalé horua nene newiñac séc qahac wañu eñ kecgicguc Paulonéñ kemma sugginaiguc namma yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini acna tohoma Krete kondun baec komoc ménda waiwunec réwéri imuhucya ménda mihicñjima hinagina imi ménda giliwunec.

²² Deguc meme seli ac wañ énécmiwa niñgic. Zéic imi qahac wammac, néñ ic méñnéñ méñ ménda humumac, imuac ewagina déñ wañu.

²³ Deguc siñjiaiguc miñna Anutunéñ eneya buña kecanzua nuac muru kua meme uñaya méñ méliyu mama hama maréñnaiguc nanzac.

²⁴ Namma yomuhuc nézézac; Paulo gi bacga ménda yandimac. Gi Kaisawac wésiaiguc tinduc nambésémañ. Wañu

Anutunéj ic giguc zéiciguc keczu imi moczoj ewa hiawac génu guac bunja wandacmu.

²⁵ Imuac alahéna ini ewagina déj wañu, ni Anutu ninzéngezua. Ac nézézac imi hélaguc wammac.

²⁶ Zéicnéj kondun baec komora ménjiguc enu nini imuaru osiwiñ.

²⁷ Héna sicsaoc kecgic ai meme 14 wañec. Wañu Adria konduniguc lelecgémanec kerin. Sinj namunja igucgen zéicac ai ic ienen ninjic baec hosuru hazin éséc wañec.

²⁸ Imuhuc nimma hésa qétéyaguc waigic hinjaru 37 mita wañec. Komora mén kemma hésa qétéyaguc munjuc haigic hinjaru 28 mita wañec.

²⁹ Wañu haronanjiguc emma qewin ninjac bacgina yandiyu zéic andiaiguc anja 4 haigic hinjaru ama gianjmac nin welecma tacgic.

³⁰ Wañu zéic ai ic enen zéic waima néngacbin zé nimma gomba haigic hinjaru ikoc wamma yomuhuc zégic; Nini zéic sunjuruñaguc anja mén haini hinjacmac.

³¹ Imuhuc wañgic Paulonéj yaré ic 100 ionac galen zéma ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic ic ienen zéiciguc ménda kecmuiguc ini kekecginaguc kecmuac séc qahac wammac.

³² Zéyu yaré ic ienen gombawac hésaya hericgic konduniguc hinjarec.

³³ Wañu ama gianjman zé wañu Paulonéj ic momac yanda nene nemu nin yomuhuc énézéyec; Ini qeri séwigina héngen héngen wammanec kecma nene ménda nema en mambéc kecgic kaiwe ai meme 14 wanzac.

³⁴ Imuac nene nemu ninjac welec énécmizua. Ménda humuwiñ zé wanzuiguc nene nema selimu. Oruc zucgina mén ménda mama sanjmac.

³⁵ Imuhuc zéma saméj mema hama Anutu ewa hia ac ézéma kuma neyec.

³⁶ Neyu hémma qerigina efyu imuhucnec nedacgic.

³⁷ Ic zéiciguc kerin zanjénina imi 276.

³⁸ Nene negic tomenjina qeyu zéic qeria igucnec wit gocmia gésé imi konduniguc

giligic hinjacdaru zéic imi efima éréyec.

Zéicnéj kondun baec komora sunjuruñaguc emma zénjéyec.

³⁹ Ama gianjdaru baec imi héntegicbin zé hibipigic. Wañu kondun bakiaiguc sakasac sénganjen heyu zéicnéj imuaru keremma emmac ninjac zéma ninjic.

⁴⁰ Ic tosara enen anja hésaya qericma konduniguc giligic kenj tosaranéj maleku hésaya zikigic heyec imi hulacma hérégic malekunéj enu zéic imi luhuc mema sakasac igucgen kenjec.

⁴¹ Kenj doku néwéc néwéc nec hayanéj euanzaoc imuaru sakasac heyu zéic imuaru enec. Wañu zéic sunjuruñ kiselima tacma seli qeyu temboñ yandanéj zéic andia kuyu zéic andia imi zénjéyec.

⁴² Wañu hésa ama ic enen fifia mema kemma néngacbu ninjac yaré ic enen unuhumuwiñ zé ac zégic.

⁴³ Wañu yaré ic 100 ionac galenjanéj Pauloac kekecya anjénja timan zé wamma qetali énécmima fifia meme ic énézéyu walac konduniguc luma hinjacma fifia mema baeciguc enjic.

⁴⁴ Wañu tosara enen palan me zéic bakia qahaiguc emma kenjic. Imuhucnéj imuhuc wamma moczoj élélahaiguc endacma mén ménda humugic.

28

Ic ienen susunec Melite kondun baec komociguc endacgic.

¹ Élélahaiguc bénzénec emmaguc baec komoc qara Melite imi zégic ninjic.

² Wañu baec komoc imuac minjina ienen ala goi héihéi sasala wañ nénécmigic. Wañu kia hayu ama sanjen qeyu geric yanda haigic zeyu héihéré nénécmigic.

³ Wañu Paulonéj geric tosara mutlanjéma haiyu hinjarec wañu imuac qeria igucnec mokolen ménénéj séwéla geric wañu éréma iwac mériaiguc pipimanañec.

⁴ Wañu baec minjina ienen mériaiguc mokolen nanu hémma emininj wamma zégic; Ic yomi ic tosara unuyec gezanj.

Konduñiguc ménda humuyec, néñ solañja miñinanéñ ménda waimiyu kecmac.

⁵ Wañu Paulonéñ mokoleñ qetecgéyu gericiguc hiñgaru yéwéri ménda mi-hicñiyec.

⁶ Imuhuc wamma nañu ieneñ sisiwiñ hicñimimac me élanzañ nec tendiñgéma humumac zéma mambéc nañgic. Wañu nalé horua haka méréra méñ ménda hicñimiyu hémma zégic; Ic yomi anutu.

Paulonéñ hafi ic tosara mehiaru énécmiyec.

⁷ Nini keríñ imuac hosuraiguc ic kewugina qara Popilio iwac ama baec heyec. Wañu ic inéñ mia héihéré nénécmima ai meme haréwéc séc goi héihéi wañ nénécmiyec.

⁸ Wañu Popilio mañgocya hafi hicñimima séwi geric zéma kera huruc wamma heyu Paulonéñ nimma amayaiguc emma zéwelecmaguc méria oruhaiguc haima mehiaruyec.

⁹ Imuhuc wañu ama areñ komoc imuaru ic tosara hafi zepaginaguc ieneñ harégic imuhucnec mehiaru énécmiyec.

¹⁰ Wañu ic ieneñ eenina kuneñ yanda héigic. Wañu kembiñ zé enni hénaiguc hochiñac hezac héna mañu iwawai tosara zéiciguc hai nénécmigic.

Paulonéñ zéic méñiguc kenkecma Roma ama areña yandaiguc kereñec.

¹¹ Baec komoc imuaru mia kecni maso haréwéc tecgéyu zéic méñ Aleksandria imuaru sañgeña naléya ogiru kemmac niñ mambéc tarec, qara imi Diosguro.* Wañu imuaru emma waima kenñ.

¹² Wañu Surakusai ama areña yandaiguc haréma imuaru ai meme haréwéc keríñ.

¹³ Imuacnec lelecgéma Legium ama areña yandaiguc keremma imuaru ai meme momacguc kecni luhucnéñ baec wañgoña Saut igucnec hayu kenni ama muñguc siñima gianñiyu Puteoli ama areña yandaiguc kereñ.

¹⁴ Kenni ama areña yanda imuac ninzén ninzén dac muna ieneñ héihéré nénécmigic kaiwe 7 iniguc tacyac

wammaguc Roma ama areña yandaiguc kereñ.

¹⁵ Wañu ama areña yanda imuac ninzén ninzén dac muna hécnina ieneñ nonac buña nimma hakecma Roma ic Apioac ama sombeñaiguc mihicñi nénécmigic. Tosianéñ ama baec qara méñ Qisicnec Ama Haréwéc imuaru hama mihicñi nénécmigic. Wañu Paulonéñ inicma Anutu ewa hia ac ézéma kuha meyec.

Paulo i Yuda ic héihéré énécmima ac énézéyec.

¹⁶ Roma ama areña yandaiguc kerenni baec galeñnéñ zéyu Paulonéñ yaré ic méñnéñ galeñgé miyu ama saméña méñiguc tacyac wañec.

¹⁷ Kecma keru ai meme haréwéc wañu Yuda ic ionac sugcina igucnec ic kuneñ tosara héihéré énécmiyu harégic ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna ni Yuda ic embac me yanda hécnina ionac haka silic imuac hazéc ac méñ ménda zéyi, néñ Yerusalemiñguc népésima Roma ic ionac méraginaiguc nopocgic.

¹⁸ Wañu Roma ic ieneñ qesinémma kápésicna méñ humucac sécya ménda mi-hicñima hulac némmu niñac zégic.

¹⁹ Wañu Yuda ic ieneñ selianec qetaligic, héna méñ qahac wañu, Kaisanéñ acna zétecgémac niñ wañi. Imuac mia nuac dac munahécna Yuda ic zébiri énécmimañ zéma you ménda hayi.

²⁰ Wañu ni hénia imuac niñ mia inicma iniguc zéeminiñ wambiñ zé héihéré énécmiyi. Ni imi Israel ic neñañ ninzéngéma mambécanzíñ imuac wamma hésa ic wamma kecanzua.

²¹ Imuhuc zéma énézéyu zégic; Nini ou Yuda baeciguc kecanzu ionarunec guac niñ kiwi méñ ménda haigic hayu héñ.

Wañu dac munahécna ionaru méñnéñ hama guac kápésicga me hazéc ac méñ ménda zéyu niñ.

²² Baec séc ic embac ieneñ héna qelia imuac hazéc ac wamma zéanzu imi nini ninziñ. Imuac gi dimuhuc ninzéngezañ imi geñgaoc zéna nimbiñac wanziñ.

* 28:11: Neñañ aciguc qara imuac hénia imi; Nemu héi séwi séwi - Kasito zéma Palukis.

²³ Ieneŋ imuhuc zéma nalé megic. Waŋu nalé imi ducŋiyu Yuda ic sasalanéŋ Paulo tackerec ama imuaru tocgégic. Waŋu Paulonéŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac ac suruc imi suŋgeŋnec hénima énézéma keru ama siŋiyec. Waŋu Moseac hénac ac zéma kua meme ic ieneŋ kiwi ogic hezac iminéŋ meselima Yesuac suruc zéma meseli énécmimaŋ zé waŋec.

²⁴ Waŋu ic tosananéŋ ac zéyec imi ninzéŋgégic. Waŋu ic tosananéŋ ménda ninzéŋgégic.

²⁵ Waŋu acgina zéma zéqeqetali waŋamugic. Imuhuc wamma waima kembiŋ zé waŋgic. Waŋu Paulonéŋ ac momacguc yomuhuc énézéyec; Uŋa Téréyanéŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac kuaya mema yanda hécnina ac yomuhuc énézéyec; Ac iminéŋ héla wanzac;

²⁶ Gi kemma ic tuŋ yomuhuc énézéna; Ninzu waŋu ménda niŋasarizu hénzu waŋu ménda héŋtegiŋcu.

²⁷ Ic tuŋ yomi ieneŋ qerigina seli qeyu ieneŋ gezacginanéŋ nimma niŋyéwérigic. Niŋyéwérima kicgina héméŋzaligic. Imuhuc qahac waŋu kicginanéŋ héŋtegiŋcu gezacginanéŋ nimma qeriginanéŋ niŋtegiŋcu liliŋgéma hagic neŋ mehiaru énécmiwinec.

²⁸ Imuac ni énézéwa yomuhuc niŋ asarimu; Anutunéŋ aŋgéŋ titi buŋa imi ic enia ionac muru méliyu hazac. Ieneŋ imi kileŋ niŋtohomu.

²⁹ (Ménda hezac.)

³⁰ Waŋu Paulonéŋ yawuŋ éréhéc téŋgéŋ ama geric mén lagulawac boŋ mema imuaru kecma ic embac iwaru hagic séc héihéré énécmiyec.

³¹ Héihéré énécmima Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac surucya zésai énécmima Miŋ Kewu Yesu Kristoac hénac ac imi bac yandi yandi qahac efima ku énécmima kerec. Keru méŋnéŋ ménda qetali miyec.

Roma

Pauloac yaizé ac.

¹ Kristo Yesuac welen qe qe icya,* ni Paulo imi, Anutuac buña suruc hiabiawac méliméli ic wammañ niñac nuruma gésinéjec.

² Buña suruc hiabia imi, Anutunéñ kua meme ichéra kuagina mema eñeya naña niñac i ménda hicñiyec nec kiwi téréyaiguc sisipac ac wañ nénécmiyec imuac héla wanzac.

³ Naña imi mia baec séwiiguc Dawidiac qeli wamma hicñiyec.

⁴ Wañu téré Uñayaiguc† imi humuc ic sugcina iguc nec muñguc qelima yarec. Yaru imuac kuhanéñ énézéyu hémma Anutuac naña wanzac imi ninzéñgé migic. Imi mia Kristo Yesu.

⁵ Iwac murunec neñañ goi héihéi zéma Yesuac Méliméli icac ai buña mema iwac qac buña niñac ic enia ionac sugcinaiguc ai meni ninzéñgéma niñtoho wanzacu.

⁶ Ini acguc ionac sugcina iguc nec Yesuac buñawac unuru énécmimia.

⁷ Roma ama areña yandaiguc Anutuac niñsoroc héra, héihéré énécmimia, zéma météré énécmimia, moczoñ yanda onac muru; Anutu Mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéñ he énécmimac.

Paulonéñ Roma ama areña yandaiguc kemmanac zé niñec.

⁸ Walac imi ninzéñ ninzéñ ginawac surucyanéñ baec séc saima kenzac imuac buña nimma Yesu Kristoac qaraiguc ni Anutuna ewa hia ac ézézua.

⁹ Nañawac buña suruc hiabia imuac qeriaiguc qeri uñananéñ welen qemianzua Anutu inéñ mia acna yomuac héipuc wanzac. Ni zéwelec wanzac zé ménda misimanec onac qacgina olomma zéanzua.

¹⁰ Wañu deguc tetcgiaiguc Anutuac ewa siñ heyu onac muru hahayawac héna

imi ménac mén méwéréñgé némmac niñac nalé séc zéwelecanzua.

¹¹ Inicmañ niñ wanzac imuac hénia imi qeri uñawac sese téréya mén ewa hiawac énécmima ewa qerigina meseli énécmimanéñ niñac imuhuc wanzac.

¹² Imuhuc wamma sugcinaiguc kecma neñañ ninzéñ ninzéñ ninanéñ meseli amuwñ niñac.

¹³ Dacmuna hécna, ni hatac sasala onac muru hamañ zé wañi imi ini ménda nimmanec kecmu niñac ménda wanzua. Imi mia ic enia ionac sugcinaiguc hicñianzac éséc nec onac sugcinaiguc imuhucyanec héla mihicñimanéñ niñac wanzac hénia imuac mia. Wañu suraiguc héna mén ménda béréñgé néñanzac.

¹⁴ Ni imi Girik ac zézé ic zéma tosara, niniñginaguc zéma niniñgina qahac momac yanda, buña suruc hiabia énézémanac taséna henénzac.

¹⁵ Hénia imuac niñac ni Roma baeciguc keczu onac muru acguc buña suruc hiabia zéau énécmimanéñ niñac siñna kunéñ yanda henénzac.

Buña suruc hiabia imi Miñ Kewuac kuha.

¹⁶ Buña suruc hiabia imi mia Anutuac kuha, ninzéñ ninzéñ ic angéñ tiénécmimiawac buña. Walac imi Yuda ic ionac, duña imuhucyanec Girik ic ionac, imuac niñ ni imuac gamuna ménda niñanzua,

¹⁷ Ic solaña imi ninzéñ ninzéñanéñ kekecyaguc kecancac kiwi imuhuc ooyawac hezac séc,✱ buña suruc hiabiaiguc imi Anutuac haka solananéñ winiñu hicñima hezac. Héna mén iguc nec qahac néñ ninzéñ ninzéñ iguc nec hénima kemma ninzéñ ninzéñiguc kenkecni solaña zénénécmimac.

Ic embac ieneñ Anutugina andé qema siñ yanda qeriaiguc kereñgic.

¹⁸ Haka birianéñ ackuazéc héla hédacgéanzu ionac haka eeya qahac hénia hénia zéma haka biria hénia hénia niñac

* **1:1:** Girik aciguc; dulos, ic imi miñinanéñ boña meyu eñeya kuc buña mén ménda késa kecma miñinawac ara sac tohoma kecañec. † **1:4:** Uña Téréya. ✱ **1:17:** Hab 2:4

Anutuac qeri gericnéj kurumenj igucnec wininianzac.

¹⁹ Anutunéj eneya hénia mewinini énécmiyec imuac niñac Anutuac héniaya hia nimmuac séc wanzac imi winiñu hezac.

²⁰ Baec kurumenj hicñiyecnec Anutuac kuha hémbénañja zéma iwac hénia saña iminéj iwawai zéyu hicñiyec imuaru solañanec wininiyu hémma niñasariwiñac séc, imuac niñac ic embac imi enej héikenjzé héihazé wammuac séc qahac.

²¹ Anutuac hénia niñtegicmaguc kileñ eeya ménda héimima ewa hia ac ménda zémima néwécgeña niniñinanéj nimma nimbipigic héla qahac wañu, siñi tunumañnéj ewa qerigina sécge énécmiyec.

²² Wañu eñaocnec niñtegic qinñtegic niñaguc zégic, néj ewa soho ic wañgic.

²³ Imuhuc wamma Anutuac edamuya ménda houhouya imi melemma méraginanéj megic, ic me, yañ qesi me, nei me, mokoleñ houhouya ionac irecgina tanec wañec.

Ic ieneñ Anutu andé qema haka ménda wawaña imi wañgic.

²⁴ Imuac niñac Anutunéj kaiseroac siñ biria zéma kaiseroac siñsiñiguc wai énécmiyu eñaocnec séwigina mebiri amudacgic.

²⁵ Imi mia ieneñ Anutuac ackuazéc héla imi melenjic ikora wandaru, kekec Miñina imi andé qemima iwawai zéyu hicñigic imuac mia siçgé énécmima mepési énécmigic. Néj kekec miñina iwac muru mepé qepési hehe seli hema emma hemac, hélacnec!

²⁶ Hénia imuac niñac Anutunéj wai énécmiyu ewa siñsiñ gamuyaguc imuaru kecanzu. Imi mia embac hécgina ieneñ acguc eu iniñac haka hezac imi sigima ménda wawañaiguc kereñdacgic.

²⁷ Ichécgina imuhucyanec ewa siñsiñ birianéj geric bélaña ésécnec onoyu embac hécginawac hénia imi waima ic eñaocnec haihaka gamuyaguc wamma tasia wawañ meme biria imuac sécya melenj énécmiyu séwiginaiguc medacgic.

²⁸ Wañu ieneñ niniñginaiguc Anutu añgén tiwiñ niñac ménda wañgic. Imuac niñac Anutunéj ewa sohoginawac wai énécmiyu haka ménda wawaña imi wañgic.

²⁹ Imi mia késpedesic wawañ biriqiria yomuhucya; kaiziliweñ, hémbaoc, ewa siñ biria, nimbupuc, unuhumuc, zéej zéma, ikoc, manam batuc, kuakisañ biria,

³⁰ andélukuc ac, Anutuac niñ mézétiti, mema titi, tétéc qeçe, séwi enej, haka biria niñarenj wawaña, neñgoc mañgocac ac qeçe,

³¹ niñ sohohoya, méñzé méñzéya, wésé niniñ qahac, goi héihéigina qahac.

³² Anutunéj wawañ meme imuhucya wanzu imi humucac buña qeénécmiyec imi niñtegicmaguc kileñ eñacnec sac ménda wamma imuacnec toroqema alahécgina tosia areñ imuhucya wañgic inicma imi hia zéma héipuc wañ énécmianzu.

2

Anutuac gésigési ai imi solañ dindiña.

¹ Gi acguc haka imuhucya wañanñanñ imuac niñac ic méñac niñgési mima zézanñ gésigési acga iminéj mia genjgac késpedesicga zétecgézac. Hénia imuac niñac zégési niñgési ic gi imi genjga késpedesicga musañgémanñ zé héikenjzé héihazé wambésémañac séc qahac.

² Haka imuhucya wañanzu ionac muru Anutuac gésigési ai imi ackuazéc héla méndacma wañ énécmianzac imi neñañ niñziñ.

³ Ic embac tosara haka imuhucya wañanzu imi zégési énécmimaguc genjga acguc haka imuhucya wañanñanñ. O, baec ic gi, genj ninna Anutuac gésigési ai imuac hia qiziziñgéma kembésémañac tanec wanzac me?

⁴ Imi qahac wanzaciguc, Miñ Kewunéj gi ewa qeriga melembémañ niñac goi héihéi kuaya qeçeya wañgémma qindiñi géñanzac imi ménda niñtegicma goi héihéiya zéma gum bénzénzénja zéma mambéc kekecya iminéj sécégéñu hémma zédesi wammizañ gezanñ?

⁵ Ewa seliga zéma ewa qeriga ménda melen melenja imi méndacma Anutuac gésigési ai solanja zéma qeri gericya wininimac nalé imuaru qeri gericya imi mihicniman zé genjaocnec metocgona enanzac me?

⁶ Anutunéh wawanj meme wananzac imuac séciguc icya icya tasia melen énécmimac.

⁷ Nanjelima haka hiabia wamma kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma iwawai ménda houhouyawac mihicniwijn zé wanzu ionac imi kekec hehe selia énécmimac.

⁸ Nécwecgeja enaj ewa sinj nijac wamma ackuazéc héla imi andé qema haka biria méndacma wammu ienenj imi qeri biric zéma ninij biric mihicnimu.

⁹ Icy a icya haka biria wammu séc qeri unagina imi zéra béra zéma yéwéri ginaguc wammu. Wanu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹⁰ Wanu nécwecgeja icya icya haka hiabia wammu séc imi kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma luaenéh he énécmimac. Wanu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹¹ Anutuac gésigési imi solanja imuac séwiac wamma kenkésa hakésaya qahac.

¹² ic enia kecma kápésic wanzu ienenj héna ac qahac humucac buja wandacmu. Wanu héna acginaguc kápésic wanzu ienenj héna ac imi méndacma zétecgé énécmimac.

¹³ Anutuac kiwaiguc imi héna ac gezacginanéh sac nijanzu imi onac qahac, néj héna ac tohoma wananzu imi onac sac solanj dindiña zé énécmimia wammac.

¹⁴ Ic enia ienenj Anutuac héna ac ménda nimma enaj ewa qeriginanéh qindiñi énécmiyu héna acac séc wanzuiguc imi héna acgina qahac kilen eneyaocnec enaj héna ac ésécnec wamma keczu.

¹⁵ Ic imuhucya ienenj enaj ewa qeriginaiguc baecac héna ac ooyawac hezac imi tohoma wanjic kekecginaiguc wininianzac. Wanu enaj ewa qeriginanéh aciguc opoc amugic imuhucyanec ac bakia melemma zésolanjani amuanzu.

¹⁶ Imi mia, buja suruc hiabia zéau énécmianzua imuaru hezac séc, Anutunéh Yesu Kristo ézéyu ic embac ionac ewa qeriginaiguc ninij sanja imi gési énécmimac nalé imuaru mia, imuhuc hicnimac.

Yuda ic zéma héna ac.

¹⁷ Gi qacga Yuda ic zéamuma héna ac imuaru héima namma Anutuac qeriaiguc séwi enej wamma

¹⁸ héna acnéj pakenj ac ku énécmiyu Anutuac ewa sinj nijtegicma imuac nijic, séc ménj enenja wananzac.

¹⁹ Wanu imuhuc wamma genja nijac yomuhuc efima zéanzaj; Ni kic hilic onac galengina, sinjiiguc keczu ionac kifagina,

²⁰ ewa soho ic ionac mindi qindiñi ic, nambérac ionac kiwi ic wanzua. Ninij zéma ackuazéc héla héna aciguc hezac imi tanecgira héna héna nuaru hedaczac.

²¹ Imuhuc zéma tosara ku énécmima kilen genja imi ménda kuamuanzaj me? Kowu nene ménda wammu zéma zéau énécmima genjaoc kowu neanzaj me?

²² Kaisero ménda wammu zéma genja kaisero wananzaj me? Nemu irecya surema imuac ocmujiguc iwawai haigic heyu kowu meanzaj me?

²³ Héna acac séwi enej wamma genjaoc mia héna ac imi logima Anutu gamu qe qe wammianzaj me?

²⁴ Kiwi ooya hezac séc onac haka biria nijac Anutuac qara imi ic enia ionac sugginaiguc zébiri qébiriyaiguc wananzac.

²⁵ Gi héna ac tohoanzajiguc séwiiguc séwi tasé hericheric hakaya imi méra gémmac, néj héna ac imi logianzajiguc guac séwiiguc séwi tasé hericheric haka imi enomia wanzac.

²⁶ Héna imuac nijac imuhucyanec ic ménj séwiiguc séwi tasé hericheric ménda wanec inéh héna ac tohoanzajiguc séwiiguc séwi tasé heric herira qahac néj iwac nijic séwi tasé heric heriraguc éséc ménda wammac me?

²⁷ Séwiiguc séwi tasé heric herira qahac ménénj héna ac imi solanj nec tohomaciguc inéh héna ac ooyaginaguc zéma séwiiguc séwi tasé heric hericginaguc wamma héna ac logianzu ini ménda zégési énécmimac me?

28 Héna imuac niñac séwiiguc Yuda ic imi Yuda ic héla qahac, wañu imuhucyanec séwiiguc séwi tasé hericheric imi séwi tasé hericheric héla qahac.

29 Imuac niñac ewa qeriiguc Yuda ic kekera iminéñ mia Yuda ic héla wanzac. Wañu séwi tasé hericheric imi qeri uñaiñ heheya, néñ kiwi kicninanéñ hémbiñac séc imuaru ménda heheya. Wañu mepé qepési imi baec ic onarunec qahac, néñ Anutu arunec. Imuac niñac séwi tasé herichericgina imi ewa qerigi-naiguc memu.

3

Anutuac haka imi ménzézé ménzézé qahac.

1 Héna imi imuhuc wañu, némac nanañiguc Yuda ic wamma kekera iminéñ héla wanzac? Wañu némac nanañiguc séwiiguc asé kiwi mema kekera iminéñ eeyaguc wanzac?

2 Héna hiabia sasala hezac. Walac imi Anutuac ackuažéc imi niñkumu énécmima méraginaiguc hai énécmiyec imi mia.

3 Wañu ic tosianéñ ménda ninzézé gémuiguc dimuhuc wammac? Ewa éréhécginanéñ Anutuac haka ménzézé ménzézé qahac imi mesohomac me?

4 Imuhuc wammacac séc qahac, icya icya ikocginaguc, néñ Anutu momacguc sac hélaguc wanzac. Imuac mia ac zézéya mén yomuhuc ooyawac hezac; Anutu acga zéna, hélacnec zégéñgéña wammac. Aciguc gopocgic onogicbésémañac hezac.

5 Wañu wawañ memenina birianéñ Anutuac solañ dindiña mewininimaciguc dimuhuc zéwiñ? Baec ic hakanina méndacma zéwa niñgic; Anutunéñ qeri biric wañ nénécmiyu qacninaiguc mayu haka imuac niñ Anutu imi solañ dindiña qahac imuhuc zéwiñac séc wammac me?

6 Imuhuc qahac téngéñ! Imuhuc wammaciguc Anutunéñ baec ic embac dimuhuc gési nénécmimac?

7 Wañu ic ménéñ acna melemmañ zé qeriyanéñ yomuhuc sumbuñ yanda niñkeczac gezañ; Ac ikocna niñac Anutuac

solañ kekecyawac niñgic ou emma edamu yandayaguc wañu némac niñac ni késpedesic ic ésécnec zégési némmac?

8 Imuhuc wañu iwawai hiabia mi-hicñiwiñ zé haka biria wambiñ imuhuc hia ménda zéwunec? Ic tosara ieneñ ac ikoc wamma zégic neneñ ac imuhucya zéyiñ tanec wanzac. Ac imuhuya zéanzu imi eneñ imuac kitiwa mihiçñimuac séc wanzac.

Ic solaña mén ménda keczac.

9 Imuhuc wañu dimuhuc zéwiñ? Yuda ic neñañ imi tosia onogicma hiabianec kecanziñ? Imi qahacgucnec! Bec yomuhuc zétecgéziñ; Yuda ic me Yuda ic qahac* imi moczoñ biriawac méra bawu késpedesic ic keczíñ.

10 Ac kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Ic solañ dindiña mén ménda keczac.

11 Ic niñtegic qñtegicyaguc imi mén ménda keczac. Wañu Anutuac hochoc ai wammimia mén ménda keczac.

12 Momac yanda sigima kemma imuhucyanec eñomia wandacgic haka hiabia wawañ mén ménda keczac, mén méndagucnec keczac.

13 Déméngina imi kicsuañ suaña qahac ésécnec, wañu ezelañ ginanéñ ac ikoc mi-hicñjima kua taséginaiguc imi qatéac sacmasi biria kisamma kecanzu.

14 Kuaginaiguc imi ac saec zéma ac howuc howucnéñ sécgéma hezac.

15 Wañu hénaginanéñ sac naec énécmiwiñ zé efefianec wañanzac.

16 Wañu dimia me dimia keñanzu séc kisikiyoñ qema saohanec waigic heanzac.

17 Wañu ieneñ luaeac hena imi ménda niñtegiczu.

18 Kicginaiguc haka mén wambiñ zé Anutuac niñ bac yandi yandi ménda wañanzu.

19 Neñañ yomuhuc niñanzíñ; Héna acnéñ ic embac imuac méra bawu keczu séc énézéanzac. Imi mia baec ic eneñ kuagina moczoñ zikima acgina qaiyu Anutuac gésigési ai imuac bawaiguc nammu niñac.

* 3:9: Me Girik ic.

²⁰ Imuac niñac baec ic méñac méñ héna ac niñtoho tohoiguc ic solaña zémimia méñ ménda keczac. Héna aciguc imi kápésicninawac niñtegicanziñ imuac mia.

Yesu ninzéhéni solañ dindiña zénénécmimac.

²¹ Wañu deguc imi Anutuac solañ dindiña méñ mihicñi nénécmiyecac heyu ninziñ. Wañu imi mia héna ac igucnec qahac, néñ héna ac zéma Anutuac tilinñ tilinñ ic eneñ héipuc wammimia imuacnec hahaya.

²² Imi mia Anutuac solañ dindiña, ic embac Kristo Yesu ninzéhégic séc ionac mia, ninzéhéñ ninzéhéñ imuacnec, séc momacnec ha énécmimia.

²³ Ic embac moczoñ yanda imi kápésic wandacgic imuac Anutuac edamuyaiguc kereñ kereñawac séc qahac wanzac.

²⁴ Wañu Kristo Yesunéñ kápésic igucnec hulac nénécmiyu Anutuac ewa hia niñac boñtegic mesolañi nénécmimia wanzac.

²⁵ Anutunéñ eñeya solañ dindiña imi mewininimañ zé nalé horua qeri bénezñiguc kerec. Kecma becñec kápésic wawaña imi moczoñ hémma ogirec. Ogicma sacya ninzéhégé mimia ionac Yesu imi mulumanañ buñawac kumuyec.†

²⁶ Imi mia gum bénezñzéhéñiguc nalé yomuac eñeya solañ dindiña mewininima eñeyaoc solañ dindiña wamma, imuhucyanec Yesu ninzéhégé mimia méñac méñ solaña zémimañ zé imuhuc wañec.

²⁷ Imuac némac hianina niñac séwi eñeñ wambinñ? Imi osiosiya! Wañu héna dimia, wawañ meme ninaiguc me? Imi qahac, ninzéhéñ ninzéhéñac hénaiguc sac tima kembinñac hezac.

²⁸ Imuac mia ic méñnéñ héna acac aiguc qahac, néñ ninzéhéñ ninzéhéñiguc solaña zémimia wammacac hezac imi niñtegicziñ.

²⁹ Anutu imi Yuda ic ionacnec keczac me? Baera baera ic embac ionac Anutu momacnec ménda wanzac me? Owec, ic enia ionac Anutu momacnec wanzac.

³⁰ Séwi tasé heric heriraguc imi acguc ninzéhéñ ninzéhéñ igucnec, séwi tasé heric

herira qahac imi imuhucyanec ninzéhéñ ninzéhéñ igucnec, solaña zénénécmimac imi méñ qahac, néñ Anutu momacguc.

³¹ Wañu imuhuc zéma ninzéhéñ ninzéhéñiguc kecma héna ac imi hia auwiñ me? Imi qahac téñgéhéñ, néñ héna ac imi meseliwiñac hezac.

4

Abaraham zéma Dawidi i Anutu ninzéhégé miyic kápésicgira waiyec.

¹ Wañu duña séwiiguc ambéc sakoñnina Abaraham imi némac iwawai mihicñiyec zéwiñ?

² Abarahamnéñ wawañ meme igucnec solaña zémimia wañeciguc séwi eñeñ wammacac séc, néñ Anutuac wésiaiguc imi imuhuc wammacac séc qahac.

³ Kiwiñéñ dimuhuc zézac? Abarahamnéñ Anutu ninzéhégé miyu imuac niñac wamma solaña zémiyec.

⁴ Ic méñnéñ ai mema ai boña késayu niñni boña imi ewa hiawac buña éséc ménda wanzac, néñ tasé kuku éséc wanzac.

⁵ Ic méñ wawañ memeya qahac iminéñ kápésic ic solaña zémianzac i ninzéhégémaciguc ninzéhéñ ninzéhéñ imuac niñac mia solaña zémimac.

⁶ Dawidi imuhucyanec ic méñ wawañ memeya séha ménda hemizac, néñ Anutunéñ nimmima solaña zémiyu ic imi zézé ségiségiyaguc wanzac zéma yomuhuc zéyec;

⁷ Héna ac logigic kápésicgina wai énécmima kápésicgina hoturu énécmimac imi ségiségi ginaguc.

⁸ Miñ Kewuninanéñ ic méñac kápésicya ménda olommac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Imuac ségiségi iminéñ séwi heric heriraguc iwac muru sac hemac me séwi heric herira qahac iwac muru momacnec hemac? Neñañ imi yomuhuc zéañziñ; Abaraham imi ninzéhéñ ninzéhéñ niñac wamma solaña zémiyec.

¹⁰ Némac nanañiguc nañu solaña zémiyec? Séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru me séwi tasé heric herira

† 3:25: Kápésicnina bisima humuma Anutuac qeric gericya igucnec metecgé nénécmimac niñ kumuyec.

qahac kerec imuaru? Zéwa ninjic, séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru qahac, néj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru mia solañja zémiyec.

¹¹ Inéj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru ninzénjéyu solañja zémiyecac solañ dindiña imuac asé kiwiya imi meyec. Imi mia eņeyaoc séwi tasé heric herira qahac kecma ninzénjé ninzénjé ic moczoņ yanda ionac ambéc sakoņgina waņu qelihéra héna imuhucyanec solañja zéénécimiac niņac imuhuc waņec.

¹² Waņu inéj imuhuc wamma séwi tasé hericheric haka imuac ambéc sakoņnina waņec. Imi mia kecma séwi tasé hericheric memu ionac sac qahac, néj Abarahamnéj séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru ninzénjé ninzénjé kesa kerec imuac héna tima méndacmiziņ neņañ momacnec ambéc sakoņnina wammac niņac imuhuc waņec.

¹³ Abaraham zéma qelihéra ieneņ baec moczoņ yanda mératéc memu niņac sisipac ac megic. Waņu sisipac ac imi mia héna ac igucnec qahac, néj ninzénjé ninzénjé solañ dindiña imuarunec.

¹⁴ Ic embac héna ac igucnecnéj mératéc meme ic wambunec ninzénjé ninzénjé imi héla qahac waņu sisipac ac imi auyu qahac wambacnec.

¹⁵ Héna ac niņac wamma qeri gericyanéj aiyaguc wanzac. Waņu héna ac ménda hezac imuaru héna ac logilogi imuhucyanec ménda hemac.

¹⁶ Imuac niņac mératéc meme ic wawaņa imi ewa hiawac buņa wammac niņac ninzénjé ninzénjé méndacma haanzac. Imi mia zikiziki ac imi qelihéra ionac muru meseli énécmimaņ niņac imuhuc waņanzac. Waņu imi mia ic embac héna ac igucnec sac qahac, néj Abarahamac ninzénjé ninzénjé toro qeņeya imi onac momacnec. Waņu Abaraham imi Anutuac kiwaiguc baec ic momac yanda neņañ ambéc sakoņnina wanzac.

¹⁷ Ac kiwi méj imi yomuhuc hezac; Neņgi ic embac héna héna ionac maņgocgina wambésémaņ niņac kumugénzua. Waņu Anutu Abarahamnéj ninzénjé miyec imi yomuhuc; Humuc ic meqelima iwawai

ménda kekera imi iwawai kekera igucnec unuruanzac ésécnec unuruyu hicņianzac.

¹⁸ Abarahamnéj héņu mambécma kecmacac séc qahac waņec, néj kileņ mambécma ninzénjéyec. Imi mia qelihécga imi yomuhuc wammu zéma ézéyec séc ic embac héna héna ionac maņgocgina wammac niņac imuhuc hicņiyec.

¹⁹ Yawuņa 100 waņu eņeya séwiya imi humuc tanec waņec. Waņu Sarawac merac gésia imi acguc humuc tanec waņec imi niņtegirec. Waņu ninzénjé ninzénjéawac kuhanéj ménda mayec.

²⁰ Waņu ninzénjé ninzénjanéj ménda waimiyu Anutuac sisipac ac imuac niņ éréhéc ménda waņec, néj ninzénjé ninzénjéiguc naņselima Anutu eeya héiyec.

²¹ Imuhuc wamma ac zikima ézéyec imi wandacmac ac séc zéma hélacnec ninzénjéyec.

²² Imuac niņac ninzénjé ninzénjé imuac mia solañja zémiyec.

²³ Solañja zéma nimmiyec ac ooya imi Abarahamac niņacnec sac qahac,

²⁴ Imi mia solañja zé énécmimacac buņa neņañ zéma Miņ Kewunina Yesu humuc ic ionarunec meqeliyec Anutu i ninzénjé mimuac heyec neņañ niņac momacnec imuhuc ooyawac hezac.

²⁵ Yesu imi késpedesicnina niņac humuciguc opocopora waņec. Waņu imuhucyanec solañja zéénécimiac niņac meqeli miyu yarec.

5

Yesunéj luae mihicņi nénécmiyec imuac zézé ségiségi wambiņ.

¹ Imuac bec, nini imi ninzénjé ninzénjé niņac solañja zéénécmiyec, imuac niņac Miņ Kewunina Yesu Kristoac muru héima Anutuguc luae mihicņiyiņac kecziņ.

² Imuacnec iwacmuru héima ninzénjé ninzénjé ninanéj Anutuac ewa hiayaiguc keremma imuac qeriaiguc namma Anutuac edamuyawac mambéc kecma zézé ségiségi wamma kecanziņ.

³ Imi sac qahac, neņañ imi zéra béraiguc kecma imuhucyanec zézé

ségiségi wañanzij. Imuac hénia imi zérabéranénj bisiqaténj wamma kekec,

⁴ bisiqaténj wamma kekecnénj haka eeyaguc, wañu haka eeyagucnénj niñkumuma kekec imi mihicñianzac imi nini nindaczij imuac mia imuhuc wañanzij.

⁵ Wañu Uña Téréya neñañ buñawac nénécmiyec inénj Anutuac goi héihéi neñañ ewa qerinaiguc qocgé nénécmiyecac nénécmianzac. Imuac niñac niñkumu ninanénj gamu ménda mihicñi nénécmimac.

⁶ Imi mia neñañ kuc mama météqététanj kerij nalé imuaru Kristonénj naléya wañu késpedesic ic neñañ niñac wamma humuyec.

⁷ Ic solañja méñac niñac wamma humu humumia imi osiosiya. Wañu ic hiabia méñac niñac méñnéj hia efima humumac me qahac niñj éréhéc wanzua.

⁸ Néj neñañ késpedesic ic kerij imuaru Kristonénj neñañ niñac wamma humuyec. Wañu haka iminénj nec mia Anutunénj eñeya goi héihéiya neñañ muru mewinini nénécmiyec.

⁹ Wañu neñañ deguc iwac sacyanénj mesolañj nénécmimia wanzac. Wañu iminénj nec sac qahac, inénj kecma Anutuac qeri geric igucnec nénépésidacmac.

¹⁰ Imi mia hazéchéra wamma kerij nalé imuaru nañawac humucyaiguc Anutuguc ewa momac mihicñi nénécmiyec. Imuac niñac iwac kekec hémbéñañjaiguc imi, séc méñ ogicma mehiaru nénécmimac.

¹¹ Iminénj nec sac qahac, ala kekec deguc mihicñi nénécmiyec neñañ Miñ Kewunina Kristo Yesu iwac niñac wamma Anutuac qeriaiguc zézé ségiségi wañanzij.

Adam zéma Yesu.

¹² Imuac bec ic momacgucac niñac késpedesicnénj baeciguc haréyec. Haréyu késpedesic imuac niñac mia humucnénj haréyec. Wañu ic embac moczoñ yan danénj imuhucyanec késpedesic wandacgic humucnénj ionac muru hadarec.

¹³ Késpedesic imi hénia ac ménda heyec imuaru baeciguc bec heyec. Néj hénia ac ménda hezac imuaru imi késpedesic imi ménda olombiñac séc.

¹⁴ Wañu Adam imi méñ hamacac heyec iwac asé wanzac. Imuac niñac Adamwac nalé igucnec éréma Moseac nalé imuac suraiguc imi, Adamnénj késpedesic wañec késpedesic imuhucya ménda wañgic ionacmuru imuhucyanec humucnénj ic kewu wañj énécmiyec.

¹⁵ Néj ic momacgucac késpedesic niñac ic embac sasala humugic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa hia zéma ic momacguc Kristo Yesuac ewa hia niñac sese énécmiyu ic embac sasala sécgé énécmiyec. Imuac niñac sese imi késpedesic imuac sécya qahac.

¹⁶ Wañu ic momacgucac késpedesic wañec idacminénj sese imuac séc qahac. Ic momacgucac késpedesic niñac késpedesicac zégésigésinénj haréyec. Wañu Anutunénj ewa hia niñac késpedesic sasala imi ménda olomma solañj dindiña zénéncmiyec.

¹⁷ Ic momacgucac acqeqe niñac humucnénj ic momacguc inénj nec ic kewu wañj énécmiyec. Wañu ewa hia zéma solañj dindiñawac buñja kuaya qeqeya mezu ienenj imi momacguc Kristo Yesunénj nec kekec hélawac qeriaiguc eñacnec ic kewu wamma kecmu.

¹⁸ Imuac ic momacgucac acqeqe niñac ic embac moczoñ késpedesic ginaguc zénéncmimia wañec. Wañu imuhucyanec haka solañja momacguc niñac ic embac moczoñ solañja zénéncmimia wañu kekec hélaiguc kereñdacgic.

¹⁹ Ic momacgucac acqeqe niñac ic embac sasalanénj késpedesic ic wañgic ésécnec ic momacgucac niñtohotoho niñac ic embac sasalanénj ic solañja wammucac hezac.

²⁰ Késpedesic meyandimanj zé hénia acnénj haréyec. Wañu késpedesic toroqeqeya imuaru ewa hianénj muñguc yanda sécgé énécmizac.

²¹ Imi mia késpedesicnénj humuc qeriaiguc ic kewu wañec ésécnec ewa hia imi acguc solañj dindiña niñac ic kewu wanzac. Wañu ewa hia iminénj Miñ Kewunina Kristo Yesu inénj nec kekec hémbéñañja igucgeñ nonagicma keremmacac hezac.

6

Késpedesicac muru humuma

Kristoac muru kecbiņ.

¹ Imuac némac ac dimuhuc zéwiņ? Ewa hiaya toroqegeya mihicņiwiņ zé biria wammanec kecbiņ?

² Imuhuc wambiņac séc qahac! Neņaņ biriawac muru humudariņ, imuac dimuhuciguc biria qeriaiguc muņguc yanda nammanec kecbiņ?

³ Yesu Kristoac muru toroqema doku naeriņ imi iwac humuciguc momacnec toroqema naeriņ wanzac. Waņu hénia imi ménda niņasarizu?

⁴ Maņgocnéņ edamuya mewininima Kristo imi humuc ic ionac sugina igucnec meqelimiyec ésécnec neņaņ acguc kekec qeliawac qeriaiguc tima kembiņ niņac humucac qeriaiguc kereņ kereņawac doku naec haka wanni i guc momacnec téņgé nénécmimia waņec.

⁵ Neņaņ imi iwac humucya méndacma toroqegeya wamma kecbiņiguc, iwac yacyaciguc imuhucyanec toroqegeya wambiņac hezac.

⁶ Waņu késpedesac buņa séwinina imi humuyec. Imuac niņac muņguc biriawac welen qege ménda wammiwiņ niņac neņaņ hakanina wahala imi i guc momacnec ic héņgeņa wéndaraiguc qeni humuyec imuhuc zéma ninziņ.

⁷ Imi mia méņnéņ méņ humuyec imi késpedes igucnec hulacmima solaņa zémimia wanzac hénia imuac mia.

⁸ Kristoguc humuyiņiguc imi i guc momacnec kecbiņac hezac imi ninzéhgeziņ.

⁹ Imi mia Kristonéņ humuc ic ionac sugina igucnec yarec imuac niņac muņguc ménda humumac. Waņu humucnéņ galen muņguc ménda wammimac imi niņasariziņ imuac mia.

¹⁰ Humuyec imi biriawac muru hatac momacguc sac humuyu tecgéyec. Deguc kekec keczac imi Anutuac muru keczac.

¹¹ Imuhucyanec, ini acguc eņaņ niņac niņgic biriawac muru humugic, néņ Anutuac muru imi Kristo Yesuac qeriaiguc keczziņ tanec wammac.

¹² Imuac niņac, késpedesac qegetali wammigic, késpedes eņeyaoc séwigina houmacac hezac imuac ic kewu ménda

wammimac. Waņu séwiac siņ ménda niņtohomu.

¹³ Waņu onac séwi taségina méņac méņ tewi zakon ac qege wawaņa ésécnec biriawac buņa ménda qemimu. Waņu eņaņac niņgic humuc igucnec qelima yacyawac buņa waņu Anutuac muru hiamuma séwi taségina imi moczon solaņ dindiņawac tewi zakon ésécnec haiaimumu.

¹⁴ Ini imi hénia acac méra bawaguc ménda keczu, néņ ewa hiawac méra bawu keczu imuac niņac késpedesnéņ maņgoc ménda waņ énécmimacac hezac.

Haka solaņ dindiņawac welen qege icya.

¹⁵ Imuac bec dimuhuc wambiņ? Nini hénia acac méra bawu ménda keczu ewa hiawac méra bawu keczziņ zéma késpedes wambiņ? Imuhuc ménda hicņimac!

¹⁶ Ini mérac méņ welen qemima niņtohoanžuiguc, niņtoho wammianžu iwac welen qegehéra wanzu imi ini ménda ninzu? Tosara imi késpedesac welen qegehéra wamma humuciguc kereņanžu. Waņu tosara imi niņ tohotohowac welen qegehéra wamma solaņ dindiņaiguc kereņanžu.

¹⁷ Imuac Anutu ewa hia ac ézému. Imi mia ini hénia hénia igucnec késpedesac welen qegehéra kecgic, néņ pakeņ ac énézégic imuac nanaņa imi ewa qeriganéņ niņtohogic.

¹⁸ Késpedes igucnec hulac énécmimia wamma solaņ dindiņawac welen qegehéra waņgic hénia imuac mia.

¹⁹ Ini séwigina mété qétetaniguc kecanžu imuac niņ ni ic neņaņ murugeņ séc héima zéwa niņgic; Becnec ini imi séwiginawac tasia imi haka biria zéma hénia ac logilogi imuac haimima hénia ac logilogi imuaru kereņgic. Waņu deguc imi imuhucyanec séwiginawac tasia imi solaņ dindiņawac welen qege buņa qema kekec téréyaiguc keremmu.

²⁰ Ini késpedesac welen qegehéra kecgic nalé imuaru solaņ dindiņa igucnec hulac amuma ewa érehéc ménda wamma kecanģic.

21 Wañu nalé imuaru ini imi kekecac héla gocmia dimuhucya mihicñiançic? Wañu deguc imi, imuac tetcgia imi humuc zéma niñasarima haka imuhucyawac gamugina ninzu.

22 Wañu deguc ini kápésicgina igucnec hulac énécmimia wanzu. Imuhuc wamma Anutuac welen qeqehéra wamma kekec téréya imuaru kereñ kereñawac héla gocmia mihicñianzu. Wañu imuac tetcgiaiguc imi kekec hémbénañanéh mambéc keczac.

23 Kápésicac tasia imi humuc. Wañu Anutuac ewa hiawac ai buña imi kekec hémbénaña. Kekec seli imi mia Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc he nénécmizac.

7

Uña téréyawac héna qeliaiguc kekera.

1 Alahécna, héna ac ninzu onac qesi énécmizua, ini imi héna acnéñ kekecginaguc keczu ionac sac mañgoc wañ énécmianzac imi ménda ninzu?

2 Embac euyaguc imi euya kekecyaguc kecanzac nalé imuac sura igucnec sac héna acnéñ dérécgé mianzac. Wañu euya humuyu eu iniñac héna ac igucnec hulacmimia wañanzac.

3 Imuac bec, euya kerunec ic méñ memaciguc imi embac kaiseroya zémimia wammac. Néñ euya humumaciguc imi imuac héna ac igucnec hulacmimia wammac. Wañu ic méñ memac imi embac kaiseroya ménda wammac.

4 Imuac, alahécna, ini acguc Kristoac séwiguc toroqema héna acac muru unuhumumia wanzu. Imi mia méñ humuc igucnec qelima yarec iwac muru kemma neñañ Anutuac niñac wamma héla gocmia mihicñiwiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

5 Neñañ séwininaiguc kerin imuaru imi kápésicac siñ héna acnéñ héiqeli nénécmianzac iminéñ séwininawac tasiaguc ai meyu neñañ imi héla gocmia humucac buña mihicñianñ.

6 Deguc neñañ imi qaténénécmiyec imuac humudariñ imuac niñac héna ac igucnec hulac nénécmimia wanzac,

imuac niñac neñañ héna ac ooyawac haka wahalanéñnec qahac, néñ uñawac haka qelianéñnec welen qewiñ.

Kápésicac kuhanéh méramma nénépésianzac.

7 Imuac dimuhuc zéwiñ? Héna ac iminéñ kápésic me? Qahac! Ic enia wambacnec imi kápésic imi ménda niñacgéwinec. Héna acnéñ hémbaoc ménda wanna imuhuc ménda zéwacnec imi hémbaocac hénia ménda nimbinec.

8 Wañu kápésicnéñ naléya mihicñima héna acnéñnec ewa qerinaiguc hémbaoc hénia hénia mihicñi néñec. Hénia imi yomuhuc; Ic enia wañu kápésic acguc humu humumia wanzac.

9 Becnec héna ac ménda niñtegiri nalé imuaru imi neñ kekecnaguc kerí. Wañu héna acnéñ haréyu kápésicnanéh qelima yaru ni humuyi.

10-11 Kápésicnéñ naléya mihicñima héna acnéñnec ni manam batuc wañ némma héna ac iminéñ mia ni nuhumuyec imuac niñac. Héna ac imi kekecac buña, néñ neñ hémba melemma humucac buña tanec wañec.

12 Imuac héna ac imi hélacnec téréya wanzac. Zézépañ ac imi acguc téréya, solañ dindiña, zéma hiabia.

13 Imuhuc wañu iwawai hiabianéh melemma nuacmuru humucac buña wañec me? Imuhuc wammacac séc qahac! Imi mia kápésicna hémba kápésic tanec wammac niñac iwawai hiabia iminéñ ni nuhumuyec. Imi mia kápésicac nimba kápésic réwéria tanec wammac niñac héna acnéñ ai meanzac.

14 Héna ac imi téréya imi nini nindacziñ. Wañu ni imi séwias siñ niñac wamma kecha kápésicnéñ boñna meyu imuac welen qemianzua.

15 Hénia imi yomuhuc; Qeri uñananéh wañ néñzac imi ménda wamma haka tosara sureanzua imuac mia wañanzua imuac niñac haka wañanzua imuac hénia imi nenaoc ménda niñasarizua.

16 Ni ménda wammañ zé wañ néñzac imuac wammañiguc ewa siñ iminéñ héna ac imi hiabia wanzac imuac héipuc wanzac.

17 Wañu deguc haka wawaña imi ni nenaoc qahac, néj kápésic ewa qerinaiguc heanzac iminéñ mia wañanzac.

18 Nuac qerina me nuac séwinaiguc* iwawai hiabia méñ ménda henénzac imi ni ninzua. Haka hiabia wammañ zé siñna henénzac, néj wawañ memenaiguc imi ménda wañanzua.

19 Haka hiabia wammañac qerinanéñ wañ nénzac imi mia ménda wamma haka biria ménda wammañac ninzua imuac mia wañanzua.

20 Haka méñac méñ neñ ménda wammañ zé niñanzua imi wammañiguc, imi mia nenaoc qahac, néj biria qerinaiguc nanzac iminéñ mia wañanzac.

21 Imuac ni kekecac héña méñ yomuhuc niñtegiczua; Haka hiabia wammañ zé siñna henénzac ni imuhucya qerinaiguc birianéñ momacnec henénzac.

22 Nuac qeri uñananéñ Anutuac héna ac imuac ségiséñi wanzua.

23 Nuac séwi taséna qeriaiguc siñ méñnéñ henémma nuac ewa qerinaiwac héna ac imiguc euma ni nuagicma séwi tasénawac qeriaiguc siñ hezac imuac hésa ic nopocanzac.

24 Oo yéwérinaguc, séwina humucac buña imuacnec mérénéñ metecgé némmac?

25 Ni Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac muru héhélima Anutu ewa hia ac wammañ.

Imuac mia ni ewa qerinanéñ Anutuac héna ac welen qema séwinanéñ biriawac héna ac welen qeanzua.

8

Séwiac siñnéñ humuciguc, Uñawac siñnéñ kekec hémbénañaguc onagicma kenzac.

1 Imuac bec ic embac Kristo Yesuac qeriaiguc kecanzu ionac muru imi kápésic ginaguc zéénécmimia imi ménda hezac.

2 Héña imi yomuhuc; Yesu Kristoac qeriaiguc kekecac Uña imuac héna ac keczac iminéñ mia humucac kápésic imuac héna ac igucnec ni hulac néñec,*

3 imuacnec Kucnina mamaya wañu iwawai héna acnéñ séwininaguc wammacac séc qahac imi Anutunéñ wañec. Inéñ mia kápésicnina niñac eñeya Naña méliyu séwinina kápésicyaguc imuhucyanec hicñiyec. Hicñiyu zétecgéyu kápésicnina imi séwiyaiguc eñec.

4 Imi mia séwiac siñ qahac néñ Uñawac siñ méndacma kecanziñ neñañ muru héna ac imi mesolañanimañ zé imuhuc wañ néncmiyec.

5 Séwiac siñ méndacanzu ieneñ séwiac ai niñac niñkumanzu, néñ Uñawac siñ méndacanzu imi eneñ Uñawac ai niñac niñkumuanzu.

6 Wañu séwiac niñkumuma kekec imi humuc, wañu uñawac niñ kumuma kekec imi kekec zéma luae.

7 Némac niñ, séwiac niñkumu imi Anutuac hazéc wañanzac. Imi mia Anutuac héna ac imiguc ewa momac ménda wañanzaoc, wañu imuhuc wammaocac séc qahac.

8 Séwiac siñiguc kecanzu imi eneñ Anutu ségiséñi mihicñi mimuac séc qahac.

9 Néñ ewa qeriginaiguc Anutuac Uñanéñ keczaciguc ieneñ séwiac siñiguc ménda kecma uñawac siñiguc kecanzu. Méñnéñ méñ Kristoac Uñaguc ménda keczaciguc Kristoac ic qahac.

10 Wañu Kristonéñ ewa qeriginaiguc keczaciguc kápésic niñac séwiginanéñ humumia wanzac, néñ uñaginanéñ solañ dindiña niñac kekecyaguc wanzac.

11 Yesu humuc ic ionac sugcina igucnec meqeliyec iwac Uñanéñ ewa qeriginaiguc keczaciguc, Kristo Yesu humuc ic ionac sugcina igucnec meqelimiyec inéñ mia Uña Téréya ewa qeriginaiguc keczac iminéñnec humucac buña séwigina imi aguc meqeli énécmimac.

12 Imuac niñac dacmuna hécna neñañ imi taséninaguc, wañu tasénina imi séwigucac zéma séwiac siñ méndacma kecñiac ménda hezac.

13 Ini séwiac siñ méndacma kecmuiguc, kilen humumu, néñ Uñaguc séwiac wawañ meme imi qehumumuiguc, kekecguc kec-

* 7:18: Séwinawac siñiguc. * 8:2: Girik ac zéma Kiwi tosaraiguc; Hulacgéñec.

muac hezac.

¹⁴ Anutuac Uñanéñ qindinji énécmiyu kecanzu imi eneñ Anutuac nañhéra wanzu.

¹⁵ Ini imi welen qequeac uña zénéñ hirihiri wawaña imi ménda késa keczu, néñ naña éséc kekerawac uña énécmiyu keczu. Imuac niñac iwac mia Aba† manꞑoc zéma qacanzu.

¹⁶ Uña Téréya eñeyaoc, qeri uñaninaguc, nini Anutuac nambérac kecziñ imuac héipuc wañ nénécmianzac.

¹⁷ Nambérac héra kecziñiguc imi mératéc meme ic wanziñ. Imi mia méñac qahac, néñ Anutuac mératéc ic, Kristoguc momacnec mératéc ic wambiñac hezac. Imuac niñac i guc momacnec edamuninaguc wambiñ zé zérabéra imi acguc i guc momacnec mihicñiwiñac hezac.

Kecma edamuninaguc wambiñac hezac.

¹⁸ Zérabéra deguc mihicñianziñ imuac nimba efefia wanzac. Wañu iminéñ kecma edamu hicñi nénécmimac imuac sécyá ménda wanzac.

¹⁹ Anutunéñ zéyu hicñidacgic moczon yanda iminéñ Anutuac nambérac héra hicñimu niñac ewa ewa wamma mambéc keczu.

²⁰ Héña imi yomuhuc; Zéyu hicñidacgic momac yanda imi, iwawai héla qahac imuac welen qema keczu. Wañu imi mia eñañ siñgina qahac, néñ Mañꞑoc wañénéñ énécmia iwac ewa siñ méndacma imuhuc hicñi énécmizac;

²¹ Zéyu hicñima kekec imi acguc iwawai houhouyawac welen qema kekec imuacnec hulac énécmiyu Anutuac nambérac héra ionac kekec edamuyaguc imuac toroqema qutuma kecmu.

²² Iwawai zéyu hicñima keczu imi moczon yanda momacnec yaiwisisiñ wamma merac memeiguc qenzen qeanzu ésécnec wamma érékecma deguc, imi neñañ nindacziñ.

²³ Imi sac qahac, Uña téréyawac héla gocmia walac walac hicñihicñiya‡ añgéñ tima kecziñ neñañ imuhucyanec ewa qerininanéñ yaiwisisiñ wamma

nañawac séc nénépésima séwinina bon hére menénécmimac niñ mambéc kecziñ.

²⁴ Neñañ imi qerininanéñ mambéc wamma kecma añgéñ titi mihicñiyiñ. Wañu kicninanéñ hémbiñac séc imuac ménda mambéc kecanziñ. Mérénéñ kiwaiguc hemizac imuac mambéc wammac?

²⁵ Wañu neñañ iwawai ménda hénziñ imuac mambéc wanziñiguc qeri béñzéniguc mambéc wambiñ.

²⁶ Imuhuyanec Uña imi acguc kuc mama ninaiguc méra nénécmianzac. Neñañ némac acnéñ dimuhuc zéwelec wanní sécgémac imi ménda ninziñ, néñ Uña eñeyaoc neñañ niñac wamma acnéñ zéwiñ zé osiosiya imuac séciguc yaiwisisiñ wamma zéwelecanzac.

²⁷ Wañu Uñanéñ Anutuac ewa siñ hezac séc méndacma ic embac téréya ionac zéwelecanzac. Imuac niñ qeri héhéñ miñina Anutunéñ Uñawac niniñ imi bec nindaczac.

²⁸ Neñañ ninziñ ésécnec, Anutunéñ ewa siñ heyec séc unuruyec. Wañu goi héihéi wammianzu ionac muru imi iwawai moczon yandanéñ qeñangé amuma iwawai hiabia mihicñi énécmianzac.

²⁹ Anutunéñ eñeya Naña imi dacmuna sasala sugginaiguc walacgina wammac niñac, becarunec niñénécmiyec imi eneñ eñeya Naña ésécnec kecmu niñac walac gési énécmiyec.

³⁰ Wañu walac gési énécmiyec imi unuruyec. Wañu unuruyec imi onac solañ dindiña zéénécmiyec. Wañu solañ dindiña zéénécmiyec imi meyac énécmiyu edamuginaguc wañgic.

Anutuac goi héihéi Kristoguc hicñitegirec.

³¹ Wañu neñañ haka imuac dimuhuc zéwiñ? Anutunéñ nonac wamma keczaciguc mérénéñ hia hazéc wañ nénécmimac?

³² Eñeya Naña imi ménda añgéñ tima momac yanda neñañ niñac wamma wai nénécmiyec inéñ dimuhuc iwawai tosara moczon yanda imi i guc momacnec ewa hiawac ménda nénécmimac me?

† 8:15: Aram aciguc Mañꞑoc. ‡ 8:23: Héña imi Kristo Yesu.

³³ Solañ dindiña zéyec imi Anutu mia, wañu mérénéñ Anutuac gési énécmimia imi aciguc hia onopocmuac séc?

³⁴ Mérénéñ kápésicninaguc zéma hia zétecgé nénécmimacac séc? Yesu Kristo inéñ mia nonac niñ humuyec. Wañu humuyec sac qahac néñ muñguc qelima yarec. Yacma ou emma Anutuac méra héiyaiguc kecma nonac niñ héipuc wamma zéwelec wañanzac.

³⁵ Mérénéñ Kristoac goi héihéiya igucnec hia elicgé nénécmimacac séc? Manambatuc me, qenzen manzen me, nununesi me, béti me, séwi usu qahac kekec me, zérabéra me, sou?

³⁶ Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Nini guac niñ wamma kaiwe herec humumia nunuhéi wanzu. Wañu nonac niñgic rama unuheric wawañawac buña tanec wañec.

³⁷ Wañu neñañ imi réwéri imuhuya me imuhucyaiguc kecma goi héihéi wañ nénécmianzaciguc séc méñ ogicqogic wañanzin.

³⁸ Imuac ni yomuhuc niñseli nénéña wanzac; Humucnéñ me, kekecnéñ me, kua meme uña eneñ me, héngalen minjina eneñ§ me, iwawai imuhucya deguc heheyanéñ me, bianñ hicñi hicñiyanéñ me, kucginaguc méñnéñ méñ me,

³⁹ Iwawai ounec mamayanéñ me emunec éré éréyanéñ me, tosara méñnéñ méñ moczoñ Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi hezac goi héihéi imuacnec mia elicgé nénécmimacac séc qahac.

9

Anutuac ewa siñ téréya.

¹ Ni Kristoac qeriaiguc ac héla zézua, néñ ac ikoc ménda zézua. Nuac ewa solañanéñ Uña téréyawac qeriaiguc héipuc wannemma yomuhuc zéauzac;

² Nuac muru ewa biric yanda henénzac. Wañu ewa qerinaiguc qenzen manzen ménda misi misiyanéñ hezac.

³ Ni nena séwinawac dacmuna hécna, sac kitichéna ionac niñac wamma saecgé nénéña wamma Kristoac murunec hia

qetecgé nénéña wambacnec séc zéma zéweleri.

⁴ Ieneñ mia Israel ic. Wañu Anutuac nañhérawac buña zéma eebipi zéma zikiziki ac ooya zéma héna ac énécmimia zéma mepé qepési ai buña zéma sisipac acginaguc.

⁵ Yanda hécnina imi acguc ionac buña, wañu baecac séwiiguc imi Kristonéñ ionac murunec hicñiyec. Wañu Kristo imi mia iwawai moczoñ yanda imi onogicma ou keczac. Wañu Kristo imi nalé tetecgia qahac mepé qepési wammiwiñac hezac Anutu imi mia, hélacnec!

⁶ Wañu Anutuac ackuazéc imi sigima mazac tanec ménda wanzac. Israel ionac murunec hicñihicñiya imi Israel ic héla ménda wandacgic.

⁷ Wañu Abarahamac qelihéra imi acguc qelihéra héla ménda wandacgic, néñ Isakawac murunec hicñihicñiya sac qelihécga zé énécmimia wammac zéyec.

⁸ Imi mia séwiguc qelihanéñ Anutuac nambérac héra qahac, néñ zikiziki acac nambérac héranéñ héla gocmia zéma niñénécmiyec.

⁹ Wañu zikiziki ac imi mia yomuhuc; Yawuñ oumuac nalé imuhucyanec muñguc hamañ, wañu Saranéñ nañaguc wammac.

¹⁰ Wañu imi sac qahac, Rebeka imi yandanina Isaka momacguc iwac murunec hériyaguc wañec.

¹¹ (Wañu Anutuac ewa siñ iminéñ wawañ meme igucnec qahac, néñ ic méñac méñ niñgésima ururumac ionac muru sac seligimac niñac hezac. Wañu hénia imi zéaumañ zé

¹² nañ hérera ménda mihicñi érecmiyu haka hia me biria méñ ménda wañocnec) Rebeka yomuhuc ézéyec; Kuneñ néñ komora welen gemimac.

¹³ Imi mia kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac séc hicñiyec; Yakop siñ nimmima Esau héñara mezua.

¹⁴ Imuac neñañ dimuhuc zéwiñ? Anutuaru kápésic hezac me? Qahac téngén!

¹⁵ Inéñ Mose yomuhuc ézéyec; Méñac méñ ewa biric nimmañ iwac mia ewa biric

wammimañ. Wañu méñac méñ wéséna wanzac iwac mia wéséna nimmimañ.

¹⁶ Imuac niñac imi mia ic méñac ewa siñ igucnec qahac, wañu ic méñac seliseli igucnec qahac, ewa biric miñina Anutuac murunec haanzac.

¹⁷ Ac méñ Faraoc zéyec imi kiwiiguc yomuhuc ooyawac hezac; Ni guac muru nuac kucna mewininima nuac qacna baera baera zéau énécmimañ niñac gi meycgézua.

¹⁸ Imuac Anutunéñ ewa siña méndacma méñac imi ewa biric wammima méñac imi ewa seli mihicñi mianzac.

Anutuac qeri biric zéma goi héihéi.

¹⁹ Wañu ac bakia yomuhuc nézévésémañ gezañ; Imuhuc wañu Anutunéñ némac niñac késpedesinawac hochoc ai mekeczac me? Mérénéñ iwac ewa siñ qetalimacac séc?

²⁰ O baec ic, gi mérénéñ Anutuac ac bakia melenzañ? Iwawai méñnéñ miñina mihicñi miyec iwac zéma Némac niñac ni yomuhuc mihicñi nénec? imuhuc hia zémac me?

²¹ Miñ Kewuc nomuñ memenéñ qakéñ dac momacguc iminéñec kewuc éréhéc memañ zéma, méñ ai eeyagucac buña wañu méñ ai biriawac buña wammac zéma eñeya siña méndacma hia ménda memac me?

²² Anutunéñ qeri biric wañ énécmima eñeya kuha mewinini énécmiyu héñtegicmu niñac kewuc qeri biricac buña, mebiri énécmimiawac zéréñ qéréñ wandac wandara imi nalé horua gum bénzénzén wañ énécmimac iguc dimuhuc zéwiñ?

²³ Wañu kewuc méñ walac memézézén wandac wandara imi wagicma wéséniniñ wammima ai eeyaguc méñac buña qemima kekec edamuyaguc kuaya qe-qeya imi énézéyu hémmu niñac imuhuc wañeciguc dimuhuc zéwiñ?

²⁴ Neñañ imi Yuda ic me ic enia ionac sugina igucnec héihéré nénécmimia kewuc nomuñ imi mia.

²⁵ Hoseawac kiwiiguc acguc yomuhuc zézac; Ni nuac ic embac qahac ionac mia nuac ic embachécna zéénécmimañ. Wañu

ic embac ménda siñniñ énécmiyi imi onac ic embac sorochécna zéénécmimañ.

²⁶ Wañu ic embac tosara nuac ic embac hécna qahac zéénécmimia ionac baec igucnecnéñ, Anutu kekecyaguc iwac nambérac héra zé énécmimia wammu imuhuc zéyec séc hicñi nénécmizac.

²⁷ Wañu Yesaianéñ Israel ic onac niñac yomuhuc qacma zéyec; Israelac qelihéra ieneñ konduñ giñgiñawac sakasac ésécnec sasala wammu, néñ bakia wai énécmimia imi onac sac kekec hémbénaña mihicñi énécmimac.

²⁸ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewunéñ baeciguc ackuazéc imi focdac mese-limaguc aiya metecgémac.

²⁹ Yesaianéñ walac yomuhuc zéyec éséc; Wañu Miñ Kewu pupunda ginanéñ sucnina igucnec wariha méñ ménda wai nénécmiwacnec nini imi Sodom zéma Gomora ésécnec birima qahac wambiñnec.

Israel ieneñ ewa éréhéc wamma ménda ninzénégic.

³⁰ Imuac bec néma ac zéwiñ? Ic enia ieneñ kekec solañawac ménda nesima keñgic ieneñ mia kekec solaña mihicñigic. Imi mia solañ dindiña ninzén ninzén igucnec.

³¹ Wañu kekec solañawac héna ac nesima keñgic Israel ic ieneñ imi héna ac imuaru keñ bipigic.

³² Imi némac niñ? Imi mia ieneñ ninzén ninzéniguc ménda héima namma wawañ memeiguc héima nanjic. Wañu imuac niñac mia ieneñ qonzonton gégéyawac hociguc qonzon tonjégic.

³³ Kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Héñgic neñ qonzon tonjégéyawac hoc zéma maunu unuyawac baña méñ Zion amaiguc haiwa hemac. Wañu méñnéñ méñ i ninzénégic mimaciguc gamu mamasuñ ménda wammac.

10

¹ Dacmuna hécna, ewa siña zéma zéwelec welecna imi Israel ic ionac niñac wamma añgén tiénécmimac niñac Anutuac muru haianzua.

² (2a) Ni yomuhuc héipuc ac wanzua;

³ Ieneŋ imi Anutuac solan dindiŋa imi ménda niŋasarima eŋaŋ solan dindiŋa imi meyacgéwiŋ zé ai yanda mema Anutuac solan dindiŋa imuac méra bawu ménda kecgic. ^(2b) Imuac niŋac, ieneŋ imi Anutuac wamma seliseli waŋgic, néŋ niniŋ solanaiguc ménda héima naŋgic.

⁴ Kristo imi ninzén ninzén ic moczoŋ yanda solan dindiŋa mihicŋi énécmimaŋ zé héna acwac tetcgia wanzac.

⁵ Mosenéŋ yomuhuc oyecac hezac; Haka solana héna ac igucnec hahaya waŋanŋu imi eneŋ solan dindiŋa imuacnec héima kecmu.

⁶ Waŋu solan dindiŋa ninzén ninzén igucnec hahayanéŋ yomuhuc zézac; Geŋga ewa qerigaiguc mérénéŋ kurumeŋiguc emmac imuhuc ménda zéwésémaŋ. Imuhuc zéna niŋni mérénéŋ kurumeŋ igucnec Kristo hia wagicma mamac zézaŋ tanec wammac.

⁷ Me mérénéŋ humumia ionac baec dumuŋaiguc hia hiŋgacmac ménda zéwésémaŋ. Imuhuc zéna niŋni mérénéŋ Kristo humuc ic sugina igucnec hia wagicma érémac zézaŋ tanec wammac.

⁸ Imuhuc qahac, néŋ dimuhuc zézac? Ac kuazéc imi kuagaiguc zéma qerigaiguc hosucgu hezac zézac. Imi mia ninzén ninzénac ackuazéc zéauanŋiŋ imuac mia imuhuc zézac.

⁹ Guac kuaganéŋ Yesu imi Miŋ Kewu keczac zéma zéauma Anutunéŋ i humuc ic ionac sugina igucnec meqelimiyeŋ imi ewa qeriganéŋ ninzén géwésémaŋ iguc gi imi aŋgéŋ tigéŋgéŋa wammac.

¹⁰ Ic mén imi, ewa qerianéŋ ninzéngeŋa solan dindiŋaiguc kereŋanŋac. Waŋu kuayanéŋ zéauma aŋgéŋ titiiguc kereŋanŋac.

¹¹ Kiwi téréyanéŋ yomuhuc zézac éséc; I ninzéngeŋé mimac ionarunec ménac mén gamu qeŋeiguc méndagucnec opocopora wammac.

¹² Miŋ Kewu momacgucnéŋ ic embac momac yanda kewu waŋ énécmima i héihéré miŋic séc sécgé énécmianŋac, imuac niŋac Yuda ic zéma Girik ic sécnina imi ekac ekac qahac.

¹³ Imuac niŋac ménéŋ mén Miŋ Kewuac qara qacmac imi aŋgéŋa timimac.

¹⁴ Waŋu dimuhuc ménac mén ménda ninzéngeŋé mianzu iwac mia hia qac hérému? Dimuhuc ménac mén surucya ménda nimma ninzéngeŋé mimu? Waŋu ménéŋ ménda zéauénécmiyu dimuhuc nimmu?

¹⁵ Ménda méli énécmimia waŋu dimuhuc kemma ackuazéc zéau énécmimu? Kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Buŋa suruc hiabia kisamma hazu ionac héna tawégina imi hiabia soroc!

¹⁶ Waŋu Isirael ic imi buŋa suruc hiabia ménda niŋtohodacgic. Imuac mia Yesaianéŋ yomuhuc zéyec; Miŋ Kewuna mérénéŋ ackuazécnina imi ninzéngeŋic?

¹⁷ Héna imuac niŋac ninzén ninzén imi ackuazéc niŋanŋiŋ imuacnec haanŋac. Waŋu ackuazéc imi Yesuac buŋa suruc hiabia imuacnec haanŋac.

¹⁸ Waŋu zéwa niŋgic; Ieneŋ imi ackuazéc mén ménda niŋgic me? Imi qahacgucnec! Kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Ewa hétéŋgina imi baec séc kereŋdarec. Waŋu ackuazécgina imi baec tetcgiaiguc kereŋdarec.

¹⁹ Waŋu neŋ yomuhuc qesi énécmizua; Israel ic ieneŋ ménda niŋasarizu me? Mosenéŋ yomuhuc zéyec; Ni hénaoriŋ hécna qahac imi énépésima Yuda ic ini nimbupuc mihicŋi énécmimaŋ. Waŋu ic embac tosara niŋteŋgic qinŋteŋgicgina qahac imi énépésima qeri biricgina mihicŋi énécmimaŋ.

²⁰ Waŋu Yesaianéŋ porina qahac Anutuac kuaya mema yomuhuc zéyec; Nuac niŋ hohoc ai ménda meanŋic ieneŋ imi ni mihicŋi néŋgic. Waŋu zéqesi ménda waŋ néŋanŋic ionac muru hiŋi énécmiyi.

²¹ Waŋu Israel ionac niŋac yomuhuc zéyec; acna ménda niŋtohoma acŋeŋe waŋanŋu ionac mia kaiwe herec mérana terere énécmianŋua.

11

Israel ic sasalanéŋ ewa seli waŋgic.

¹ Imuac neŋ muŋguc yomuhuc qesi énécmizua; Imuhuc waŋu Anutunéŋ ic embachéra nesi nénécmiyu moczoŋ séŋgaŋgeŋ kendacŋiŋ me? Qahacgucnec!

Ni acguc Israel ic, Abarahamac qeli, Benzaminac hicñisai igucnec.

² Anutunéñ ic embachéra walac niñnéncmiyec imi héñacnina ménda meyec. Kiwi téréyaiguc Eliawac niñ yomuhuc zézac imi ini ménda ninzu me? Elianéñ Israel ic embac aciguc onopocma Anutu yomuhuc zéwelerec;

³ Miñ Kewu, ieneñ guac kua meme ichécga unuhumudacgic. Wañu guac zaki téréyaga imi qetecgégic madarec. Wañu ni sac wainéñgic keczuawac deguc ni acguc nuhumuwiñ zé hochoc ai mema keczu.

⁴ Imuhuc zéyu Anutunéñ ara dimuhuc melen miyec? Neñ ic embac hécna tosara baniara Baalac muru simiñ ménda héimianzu 7,000 nena buña wai énécmiwa keczu.

⁵ Imuhucnec nalé yomuac acguc Anutunéñ ewa hiawac tosara wai énécmiyu iwac buña keczunec.

⁶ Ewa hia niñac imuhuc hicñi nénécmizaciguc, wawañ memenina niñac imuhuc hicñi nénécmizac zéwiñac séc qahac. Imuhuc zéwiñac séc wambacnec ewa hia iminéñ ewa hia héla ménda wambacnec.

⁷ Wañu dimuhuc niñac? Iwawai Israel ieneñ hochoc ai megic imi ménda mi-hicñigic, néñ gési énécmimia ieneñ sac imi mihicñigic. Wañu tosara wai énécmimia ieneñ imi ewa seli wandacgic.

⁸ Imi mia Anutunéñ ionac muru imi ewa soho zéma kic hilic zéma gezac héhéñ mihicñi énécmiyecac érékecma deguc wanzac. Ac imuhuc ooyawac hezac séc imuhuc hicñizac.

⁹ Wañu Dawidinéñ yomuhuc zéyec; Nene dokuginawac karocyanéñ leletuc zéma simba zéma iwawai qonzon tongé énécmianzac ésécnec wamma kitiwa melen énécmimac.

¹⁰ Wañu kicgina siñi déngéyu ménda hima hémmuac séc wañu, gemacgina imi hémbénaña milicgédacmac.

Oliwa ic hélaiguc haséñ oliwawac hawa lagula mema toroqeyaya wañec.

¹¹ Zéwa niñgic, ac imuhuc heyu bec, Ieneñ mama unumac niñac qonzon tongégic me? Imi qahac! Anyéñ titiac

bunanéñ ic enia ionac muru kereñdaruguc Israel ic embac ieneñ nimbupuc nimmu niñac wai énécmiyu kápésic wañgic.

¹² Kápésic wawañ ginanéñ melemma baera baera ic embac ionac mériañ wañu, maqeqe ginanéñ ic enia mériañ imuhuc mihicñi énécmizaciguc, howiacnec kuaya qeqeya ginanéñ mériañ dimuhucya mi-hicñi énécmimac!

¹³ Ni ic enia onac niñ zézua. Ni ic enia onac méliméli ic wamma kecma, ai imuac nimba eebipiyaguc wañanzac.

¹⁴ Imi mia ai imi mema sac taséhécna nimbupuc mihicñi énécmima sugcina igucnec dahecac séc mehiaru énécmimañ zé wanzua.

¹⁵ Nesi énécmiyu kenkenya iminéñ baec ic tosara Anutuguc ala kekec mihicñi énécmizaciguc, muñguc énéc énépésianéñ iwawai tosara qahac, néñ humuc igucnec kekec imi mihicñi énécmimac?

¹⁶ Gocmia walac waziyu megic iminéñ téréya wañu saméñ iminéñnec ooya imi acguc téréya wanzac. Wañu zalia imi téréya wanzaciguc, imuac hawaya hawaya imi imuhucyanec moczon téréya wanzu.

¹⁷ Wañu imuac hawa tosara hézén hézéngia wañu gi haséñac oliwa néñ ionac sugcinaiguc toroqe géngéña wañecac oliwa héla imuac zalia igucnec doku halécya héréma kecanzañ.

¹⁸ Imuac hawa walaha tosia imi onog-icma séwi eñeñ ménda wambésémañ. Imuhuc wambésémañiguc, hénia yomuhuc niñyacgévésémañ; Geñ oliwa zalia ménda méra mima nanzañ, néñ oliwa zalianéñ gi méra gémma nanzac.

¹⁹ Duña yomuhuc zéwañ niñac; Imi mia ni imuaru toroqe némmac niñac hawa tosia imi hézén hézéngia wañec.

²⁰ Imi hélacnec. Ieneñ imi ménda ninzéngegic hézénge énécmiyec. Wañu geñ imi ninzéngeña namma kecanzañ. Imuac niñac séwi eñeñ ménda wamma néwéciguc bac yandi yandi wamma kecbésémañ.

²¹ Anutunéñ oliwa eñeya hawahéra téngéñ ménda wai énécmiyu kecgiciguc, gi acguc hia ménda waigéñu kecbésémañac hezac.

22 Imuac bec Anutuac goi héihéiya zéma qeri gericya imi héj tegicbésémaᅇ. Mama unuyec ionac imi gericya mihicᅇi énécmiyec, néj guac muru imi goi héihéi waᅇgéjec. Imuac mia gi imi ménda misi-manec goi héihéiya qeriaiguc kecbésémaᅇ. Qahac waᅇu, gi acguc qericgémmac.

23 Ieneᅇ acguc ninzéᅇ ninzéᅇ qahac kekec imuaru kecgic ménda horugimaciguc, Anutuac muru toroqe énécmimacac kuha hemizac imuac niᅇac muᅇguc toroqe énécmimac.

24 Gi haséᅇac oliwa ura igucnec qericgéᅇgéᅇa waᅇec. Waᅇu ama oliwa héwiᅇa titiya imuac uraiguc toroqe géᅇgéᅇa waᅇec. Waᅇu oliwa hawa téᅇgéᅇ imi ieneᅇ, eᅇaᅇ oliwa ic neᅇgocginawac muru séc dimuhuc onogicma toroqe énécmimia wammac?

Yuda ic imi kecma ackuazéc qeriaiguc kereᅇdacmu.

25 Ala hécna, ini séwi eᅇeᅇ ménda wammu niᅇac ac saᅇa youmi ini ménda nimmu niᅇac ménda wanzua. Ac saᅇa imi yomuhuc; Ic enia ionac qétégina niᅇu heyec séc harédacmu nalé imuac séc Israel ic ionac sugina igucnec tosara imi ewa seli wamma kecmu.

26 Waᅇu imuhuc mia Israel ic embac moczoᅇ aᅇgégina tiénécmimia wammac. Kiwi méᅇ yomuhuc ooyawac hezac; Aᅇgéᅇ titi icnéᅇ Zion igucnec hama Yakopac qelihéra ionac murunec Anutu eeya ménda héimianzu imi metecgé énécmimac.

27 Neᅇ ionac késpedesgina auénécmimaᅇ nalé imuaru ionac muru nuac sisipac ac yomuhuc hélaguc wammac.

28 Buᅇa suruc hiabiaiguc imi ieneᅇ onac niᅇac wamma Anutuac hazéchéra waᅇgic, néj gési énécmimia imuac aiiguc imi ionac yanda hécgina niᅇac wamma ionac goigina héiénécmiyec.

29 Anutuac ewa hiawac sese zéma héihéré énéc énécmiaiguc imi ewa éréhéᅇ méᅇ ménda hemizac.

30 Ini becnec imi Anutuac muru acqeᅇe wamma kecgic. Waᅇu deguc imi Israel ionac acqeᅇe niᅇac wamma goi héihéi waᅇ énécmiyu keczu.

31 Imuac ieneᅇ imuhucyanec deguc Anutuac goi héihéi onac muru hezac ésécnec goi héihéi waᅇ énécmimac niᅇac deguc ac qeᅇeiguc keczu.

32 Imi mia Anutunéᅇ ic moczoᅇ yanda wésé niniᅇ waᅇ énécmimaᅇ zé ac qeᅇetali-iguc onopocma qaté énécmiyec.

Anutuac goi héihéi.

33 Yei Anutuac niᅇtegic qᅇᅇtegic zéma niniᅇa imi qeyu hiᅇgac hiᅇgara. Iwac niᅇgésigési ai imi niᅇtegicbiᅇac séc qahac! Waᅇu héna tianzac imi méndacmiwiᅇac séc qahac.

34 Mérénéᅇ Miᅇ Kewuac ewa qeria imi ninzac? Mérénéᅇ iwac zémindiᅇi icya keczac?

35 Mérénéᅇ walac Anutu iwawai méᅇ miyecac kitiwa hia melenᅇ mimiawac séc? Imi osiosiya.

36 Imi mia iwawai moczoᅇ imi miᅇ kewu iwac murunec zéma inéᅇnec hicᅇjima iwac muru liliᅇgéma keᅇanzac imuac mia. Qac buᅇayanéᅇ iwac muru hehe seli hema emma hemac! Hélacnec!

12

Séwininanéᅇ Anutuac ocmuᅇ téréya wammac.

1 Imuac bec, dacmuna hécna, Anutuac wésé niniᅇiguc zéseli énécmizua; Eᅇaᅇ séwigina imi mulumanaᅇ téréya kekecyaguc waᅇu Anutunéᅇ hémma ségiségi wammacac séc héimimu. Iminéᅇ mia qeri uᅇaginawac mepé qepési héla wammac.

2 Ini imi baec yomuac nanaᅇ imuhucya ménda méndacmu, néj waigic Anutunéᅇ ewa qerigina héiqelima meqeli énécmiyu Anutuac ewa siᅇ hiabia, eeyaguc, zéma solaᅇa imi niᅇtegicmu.

3 Anutunéᅇ sese néᅇec imuac séciguc suginaiguc icya icya keczu onac mia yomuhuc énézézua; Zénimmuac séc hezac héna imi ogicma niniᅇ tosara ménda doᅇgéma zénimmu, néj Anutunéᅇ icya icya ninzéᅇ ninzéᅇ méndéᅇ énécmiyec imuac séciguc niᅇtegic qᅇᅇtegic wamma zénimmu.

4 Neᅇaᅇ imi séwi momacguc imuaru séwi taséhéra sasala késama kecziᅇ. Waᅇu

séwi taséhéra imi moczon ai buņa séc momacgucnec ménda késakeczu.

⁵ Imuhucyanec Kristoac qeriaiguc neņañ sasala, néj séwi momacgucac taséhéranec wamma kecañziņ.

⁶ Waņu ewa hiaya méndacma ewa hiawac ai buņa nénécmiyec imi eņac eņac. Imuac niņac bianac ara zézé imuac ai késazaciguc imi ninzéh ninzéhawac séhaiguc,

⁷ Waņu welen qeçe ai késazac imi welen qeçe aiiguc, ackuazéc imuac kiwi ic ai késazaciguc imi kiwi ic aiiguc,

⁸ meme seli ai késazac imi meme seli aiiguc, haleņ haihai ai késazaciguc imi haihulac yandayaguc, galeņ ai késazaciguc mézétiti qahaciguc, waņu wésé niniņ waņ énécmianzu imi eneņ ségiségi wamma memu.

Goi héihéiac haka.

⁹ Goi héihéigina imi ikocya qahac kecma haka biriawac surema haka hiabiaiguc qékétama kecmu.

¹⁰ Ala siņiguc solañanec siņgina niņamuma walac eegina héiamumu.

¹¹ Mézétiti qahac seliseli wamma qeri uņagina ewa siņginaguc Miņ Kewu welen qemimu.

¹² Mambéc keckeciguc ségiségi wammu. Waņu zéra béraiguc imi naņselima kecmu. Waņu nalé séc seliseli wamma zéwelec ai memu.

¹³ Ic embac téréya ieneņ iwawai méņac méņ hocgic amunec qamunec waņamuma heheņgaņgina qegic yandima kemma ic enia ionac acguc keņ sécgé énécmimac.

¹⁴ Unu nesi waņ énécmigic mozocgé énécmima ménda saecgé énécmimu.

¹⁵ Ségiségi waņzu iniguc ségiségi wammu. Ewa biric waņzu iniguc ewa biric wammu.

¹⁶ Eņawu ewa momac wamma nanañ eņeņaiguc ewa qerigina ménda niņkumumu, néj nanañ mamayaiguc kecmu.* Waņu eņacnec niņtegic qiņtegic ic ésécnec ménda meeņ amumu.

¹⁷ Méņac méņ haka biria waņ énécmigic haka birianéh tasé kuku ménda wammu.

Waņu ic embac ionac kicginaiguc haka hiabia wamma kecmu.

¹⁸ Ini niņgic eņac wammuc séc waņu, ic embac moczon yanda iniguc luae qema kecmu.

¹⁹ Ala sorochécna ini eņac hazécgina tasé kuku ménda waņ énécmimu, néj Miņ Kewuac qeri biriawac buņa zéma haigic hemac. Kiwi méņ yomuhuc ooyawac heyu imuhuc zézua; Hazéc ionac kitiwa melen melen ai imi nuaru hezac imuac nenaoc melen énécmimaņ, Miņ Kewunéh zézac.

²⁰ Waņu nówécgeņaiguc guac hazécganéh yaka niņ humuyu nene gumuwésémaņ. Waņu doku niņ humuyu doku mina nemac. Imuhuc wamma gi imi iwac oruhaiguc lokoc bélaņaguc tocgéna emmac.

²¹ Birianéh ménda gogicmac, néj haka hiabia wamma haka biria imi tidagéna mamac.

13

Baec galeņ ionac ac niņtoho wammu.

¹ Icy a icya imi galeņ hécgina ionac méra bacginu kecmu. Hénia imi yomuhuc, galeņ ai buņa méņnéņ méņ Anutunéh ménda niņunec méņ ménda hicņima hezac. Waņu galeņ moczon yanda imi Anutunéh kumu énécmiyecac keczu.

² Imuac niņac galeņ buņa ionac acgina qeçe imi Anutuac zézé seliawac ac qeçe wanzac. Waņu imuhuc acgina logianzu imi eņacnec kápésic imuac tasia mihicņimu.

³ Galeņ ic imi haka hiabia wambiņ zéni bac yandi yandi ménda waņ nénécmianzu, néj haka biria wambiņ zéni imuhuc waņ nénécmianzu. Imuac gi imi ic méņ kuhaguc iwac niņ bac yandi yandi ménda wammaņ zé niņzaņiguc haka hiabia wamma kecbésémaņ. Imuhuc wanna mepési géņgēja wammac.

⁴ Ic galeņ méņ imi Anutuac welen qeçeya kecma guac muru kekec hiabia mihicņi gémmaņ zé keczac. Waņu gi haka biria waņanzaņiguc iwac mia bac yandi yandi wambésémaņ. Inéh sou qaruc imi eņdac ménda késa keczac. Imi mia Anutuac welen qeçe icya kecma méņnéņ

* **12:16:** Welen qeçeac ai hia memaņ zé niņkumuma.

haka biria waŋu Anutuac qeri gericyawac welen qema k p sicyawac kitiwa melen mianzac.

⁵ H nia imuac niŋac m ra bacginu kecmuac hezac. Imi mia Anutuac qeri geric imuac niŋac sac qahac, n j ewa qerigina solan a imuac niŋac momacnec imuhuc wammuac hezac.

⁶ Ienenj imi Anutuac welen qe qe ich ra kecma nal  s c ai mema welen q n cmianzu. H nia imuac niŋac ini takis acguc haimuac hezac.

⁷ Imuac takis h nia h nia  n cmimuac hezac imi moczonj  n cmimu. Takis niŋac z gic takis  n cmimu. Bac yandiyandi waŋ énécmimuac hezac ionac imi bac yandi yandi waŋ  n cmimu. Eegina h i énécmimuac hezac ionac imi eegina h i n cmimu.

Ala waŋamuma qerinenj goihéihéi waŋamumu.

⁸ Ic ménjac m nj tas ginaguc m nda wammu, n j siŋ niŋamuma kekec imuac sac niŋgic taségina wammac. Méjnénj ic tosara goigina h ianzaciguc ic imi mia h na ac moczonj m ndacdaczac.

⁹ Kaisero m nda wammu. Ic m nda unuhumumu. Kowu m nda nemu. Héipuc ac z wiŋ z  ac ikoc m nda wammu. Hémbaoc m nda wammu. Waŋu h na ac tosara hezac, n j h na ac moczonj imi geŋga goiga h iamuanzanj imuac séciguc alagawac goiya h imiw s manj ac imuac qeriaiguc hedaczac.

¹⁰ Goi h ih inenj alayawac haka biria m nda wammac. H nia imuac niŋac goi héihéi momacgucn nj h na ac moczonj wandac wandara wanzac.

Haka dimuhuc waŋamuma kecbiŋ?

¹¹ Waŋu nal  yomuac tanera bec niŋtegicma hakagina yomuhuc wamma kecmu. Kicga hima gau igucnec yab s manj imuac naléya imi bec hazac. N mac niŋ, walac niŋz ng ma mambéc waŋiŋ  s c qahac, n j imi ogicma deguc aŋgénj titinina imi hosucgé nénécmizac.

¹² Siŋi imi keŋ keru bec ama gianimanj z  wanzac. Imuac niŋac neŋanj siŋi tunumaŋac wawaŋ meme at ndacma

edamuyawac bunda maleku h ini hiŋgacmac.

¹³ Kaiweac séciguc wawaŋ meme ee héihéiyaguc qindinj amuma kecbiŋ. Kaiziliwenj z ma doku seliguc ewa soho qahac, kaisero z ma séwiac siŋiguc qahac, waŋu euqeqe z ma nimbupuciguc qahac,

¹⁴ n j maleku  s c Miŋ Kewu Yesu Kristo héiamuma kecmu. Waŋu séwiginawac siŋ niŋac wamma séwiac ai* imi m nda niŋarenj mu.

14

Ninzénj ninzénj selia z ma ninz nj ninz nj b b lacgia.

¹ M r nenj m nj ninz nj ninz n a kuha mamaya kecma niŋ  r h c waŋu z sure m nda wammimu.

² M nj imi iwaiwai moczonj efima nemacac s c ninz nj ninz nj selia k sa keczac, n j m nj imi ninz nj ninz n a b b lacgia imuac zuazua sac neanzac.

³ Nene imuac me imuac efima neanzac in nj nene tosara m nda neanzac iwac niŋu mamaya m nda wammac. Waŋu nene tosara m nda neanzac imi acguc nene imuac me imuac efima neanzac i k p sicyaguc m nda z mimac.

⁴ Gi m r nenj ic m njac welen qe qeya niŋg sima keczan? Nananj selia me maqeqeya imi moczonj eneya miŋinan nj niŋu hezac. Miŋ Kewuninan nj hia meselimiyu nammacac s c. Imuac i imi Anutun nj nanj y  hia nanjselimac.

⁵ Ic m jn nj ai meme m njac niŋu tosara onogicma t r ya waŋanzac. Waŋu ic m jn nj niŋu ai meme moczonj s cgina momacguc waŋanzac. Imuac waigic ic enac enac niniŋginaiguc niŋselima z mu.

⁶ Ai meme ménjac niŋu téréya wanzac imi mia Miŋ Kewuac niŋac wamma imuhuc eeya héimianzac. Waŋu iwawai ménjac m nj efima neanzac imi acguc Miŋ Kewuac niŋac wamma imuhuc waŋanzac. Waŋu iwawai ménjac m nj niŋg sima m nda neanzac imi acguc Miŋ Kewuac niŋac wamma imuhuc wamma Anutu ewa hia ac  z anzac.

* 13:14: K p sic ac siŋiŋi.

7 Neñañ murunec méñnéñ mén eñeya niñac ménda keczac. Wañu méñnéñ mén eñeya niñac ménda humuanzac.

8 Kecbiñguc Miñ Kewuninawac niñac kecbiñ. Wañu humuwiñguc imuhucyanec Miñ Kewuninawac niñac humuwiñ. Imuac Kecbiñguc me humuwiñguc séc nini Miñ Kewuac buña wanzñ.

9 Héñia imuac mia Kristonéñ humu-mia zéma kekecginaguc momacnec Miñ Kewu wañ énécmimañ zéma humumaguc muñguc qelima yarec.

10 Wañu neñañ moczoñ Kristoac gésigési tatac imuac wésiaiguc nambiñac hezac. Imuac gi némac niñac dacga me munaga gésimianzañ? Wañu némac niñac dacga me munaga mematiti wammianzañ?

11 Imuac mia kiwi mén yomuhuc ooy-awac hezac; Miñ Kewu zézacnéñ; Ni hélacnec kecza, imuac simiñgina séc simiñ héinéndacmu. Wañu ezelañgina séc Anutuac muru zéhicñima mepésimimu.

12 Imuac neñañ murunec icya icya Anutuac muru eñeya aiya meyec séc zéhicñi mimacac hezac.

13 Imuac bec neñacnec ménda zégési wañamuwiñ. Néñ dacga me muna-gawac muru qonzontañ gégyawac baña me manam batucac iwawai mén ménda haimiwésémañ.

14 Ni Miñ Kewu Yesuac qeriaiguc niñasarima ninzéhéanzua imi mia yomuhuc; Iwawai méñnéñ mén* zapi qeqeyaguc ménda wanzac, néñ iwawai ménac niñu zapi qeanzac iwacnec sac iminéñ zapi qeqeyaguc wanzac.

15 Nene gi neanzañ imuac niñac dacga me munaganéñ niñ yéwérizaciguc gi imi goi héhéiiguc ménda wanzañ wanzac. Kristonéñ alagawac niñac wamma humuyec, imuac gi nene niñac wamma ménda mebiri miwésémañ.

16 Imuac ini galeñ megic haka hiabi-agina imuac niñac wamma qeqetali ac zéénécmiwu niñac.

17 Anutuac héngaleñ ama areña yanda imi nene doku nezéléléñguc ménda hezac, néñ Uña téréyawac qeriaiguc solañ

dindiña zéma luae zéma ségiségi wamma kekec iminéñ mia hezac.

18 Némac niñ, haka imuhuc wamma Kristo welen gemizac imi Anutunéñ angéñ timimacac séc wanzac. Wañu baec ic ieneñ acguc imuac niñgic sécgémac.

19 Imuac bec neñañ luaeac buña zéma meme seli ai imuac mia nesima kembñ.

20 Nene niñac wamma Anutuac ai imi ménda hézéhé géwésémañ. Nene moczoñ yanda imi hiabia. Wañu ic méñnéñ nene mén alaya ménda neanzac imi kiwaiguc nema meyéwéri mimac imi hiabia qahac.

21 Wañu yañ beric, waiñ selia, me iwawai tosara ménda nema alaga qonzontañgé mimia mén ménda wambésémañ iminéñ haka hiabia soroc wanzac.

22 Imuac ninzéhé ninzéhéga imi Anutuac kiwaiguc geñga muru késa kecbésémañ. Ic méñnéñ haka mén wammañ zé hiabia zéma ninzéhégéma wammaguc eñeya haka imuac ménda zégési amumaciguc zézé ségiségiyaguc wanzac.

23 Ewa éréhéc wamma neanzaciguc imi, ninzéhé ninzéhé igucnec qahac imuac niñac kápésicyaguc zémimia wanzac. Wawañ meme ninzéhé ninzéhé igucnec ménda ha-haya imi moczoñ kápésicyaguc wanzac.

15

Yesuac séciguc wamma neñañ ewanec ménda kecbiñ.

1 Kucninaguc nini imi tosara kucgina mamaya ionac qeka meka hakagina imi bisiqatéhé wañ énécmima kecbiñ, néñ neñacnec ségiségi ménda mihicñi amuwiñ.

2 Neñac neñac imi haka hiabiawac alahécnina meyac énécmiwiñ zé ségiségi mihicñi énécmiwiñ.

3 Kristo acguc eñeya ewa hia niñac ménda wañamuyec. Kiwi yomuhuc ooy-awac hezac; Zébiri qébiri wañgéngic ionac zébiri qébirinéñ nuac qacnaiguc mazac.

4 Ac kuazéc becneñ ogic imi neñañ pakeñ ac wammac niñac ogic. Imi mia neñañ gum bénzénzéhéñguc bisiqatéhé wamma kecni kiwi téréya iminéñ nanjé

* **14:14:** Nene héñia héñia.

nénécmiyu kic hihi wamma kecbiñ niñac imuhuc ogic.

⁵ Deguc gum bénzénzén zéma qeri efiefi miñina Anutunén wañ énécmiyu ini Kristo Yesuac séc méndacma enawu ewa momac wammu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁶ Imuac mia ewa qeri momacguc zéma kuagina momacnec Anutu Miñ Kewunina, Miñ Kewu Yesuac Mañgocya mepé qepési wammimu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

Buñ suruc hiabia imi Yuda ic zéma ic enia momac yanda neñañ buñ.

⁷ Imuac niñac Kristonén neñañ nénépésima Anutu mepésimiyec ésécnec ini águc épésiamumu.

⁸ Énézéwa niñgic; Kristonén Anutuac ac héla niñac wamma séwi tasé hericheric haka imuac welen qe qe ic wañec. Imi mia sisipac ac yandagina ionac wañ énécmiyec imi meselimañ zé imuhuc wañec.

⁹ Imi mia ic enia ieneñ wésé niniña niñac wamma Anutu mepésimimu niñac imuhuc wañec. Imuac mia kiwi ooya mén yomuhuc hezac; Imuac bec ni baera baera ic embac ionac sugginaiguc Miñ Kewu gi ewa hia ac gézéma qacga mepésima legic héigémmañ.

¹⁰ Wañu muñguc yomuhuc ooyawac hezac; Baera baera ic embac hénia hénia ini imi, Miñ Kewuac ic embachéra iniguc ségiségi wammu.

¹¹ Wañu muñguc yomuhuc zézac; Baera baera moczoñ Miñ Kewu mepési mimu, baera baera ic embachéra ini legic héimimu.

¹² Wañu Yesaianén yomuhuc zézac; Yesiac zali ménén baera baera ic embac galeñgé énécmimañ zé qérawia qema yacmac. Yaru baera baera ic embac ieneñ iwac muru kic hihi wammu.

¹³ Niñkumunina Anutunén ségiségi hénia hénia zéma luae imi ninzén ninzén ginaiguc kuaya qeqeya tiénécmiyu Uña téréyawac kuhanén niñkumugina mesécgé énécmiyu qesalec gémac niñ wanzua.

Pauloac ai buñ.

¹⁴ Ala hécna, ini haka hiabia zéma niniñginanéñ sécgé énécmiyu meseli amuma kecanzu imi ni ninzén gé énécmizua.

¹⁵ Wañu ini imuac muñguc niñqelimu niñac Anutunén sese néhec imuaru héhélima porin qahac ac yomi oénécmizua.

¹⁶ Wañu neñ baera baera ic embac ionac niñac wamma Kristo Yesuac ai ic wamma Anutuac buñ suruc hiabia imuac hofac oo ai ic wamma baera baera ic embac imi iwawai Anutuac haimimia ésécnec onopocba Uña Téréya qeriaiguc météré énécmimia wañu Anutunén énépésimac niñac ewa hiawac ai buñ imi qenéñec.

¹⁷ Imuac ni Kristo Yesuac qeriaiguc Anutuac ai imuac nimba ni imi eebipinaguc wanzua.

¹⁸ Ni iwawai tosara niñac ménda zémañ, néñ ac yomuac sac porina qahac zéwa niñgic; Yesu Kristonén baera baera ic embac welen qeénécmiwa niñtoho wammu niñac ni népésiyu acna zéma wawañ memena zéma

¹⁹ asé kiwi kuhaguc zéma haka welicwelicgia zéma Anutuac Uña téréyawac kuaiguc ai meyi. Imuhuc wamma Yerusalemnec Ilurikon ama areña yanda séc buñ suruc hiabia imi zéau énécmiyi.

²⁰ Wañu ai ic ménac ai qambañaguc ai mema nambiac zéma osima bec Kristoac qara qacma keczu baec imuaru imi buñ suruc ménda zéau énécmimañ zéma niñseliyi.

²¹ Kiwi mén yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac tosara Miñ Kewuninawac buñ suruc ménda énézégic niñgic imi eneñ hémmu. Wañu ménda niñgic imi eneñ niñasarimu.

²² Hénia imuac niñac mia onac muru hamañ zé wañanzua. Wañu hatac sasala hézicgé nénéña wañec.

Paulonén Roma ama areña yanda ogicma Spein ama yandaiguc kemman zé keñec.

²³ Wañu deguc imi yomuaru ai memeyawac ama baec mén ménda hezac. Wañu yawuñ sasala érékecma deguc ini inicmañ zé siña henéñecac henénzac.

²⁴ Spein baeciguc kemman zé kemma onac baec ogicma kemman nalé imuaru inicba niguc tacgic sécgénéñu duña eneñ

mia méra némma baec imuaru méli némmu niñac wañanzua.

²⁵ Wañu deguc imi Anutuac ic embac téréya welen qeénécmiman zé Yerusalem kenzua.

²⁶ Imi mia Makedonia zéma Akaia ic embac ienen ic embac téréya Yerusalem keczu ionac suggina igucnec ic maqeqeya ionac niñac wamma ewa hiawac iwawai haigic imi mema kenj énécmiman niñac kenzua.

²⁷ Ienen imi ségiségi wamma imuhuc wañgic néñ taségina imuhuc melen énécmiuac hezac. Baera baera ic embac imi iwawai téréya méndén énécmiyu kesa keczuiguc baecac iwawai mema Yuda ic welen qeénécmimu iminéñ haka dindiña wanzac.

²⁸ Imuac mia neñ ai imi metecgéma héla yomi nenaoc héipuc wamma méraginaiguc haimaguc onac muru hama inicmaguc duña imuacnec Spein baec yandaiguc kemman.

²⁹ Neñ onac muru haman imuaru Kristoac mozoc kuaya qeqeya mema haman imi ni ninzua.

Eñeya méra mima Anutu zéwelec wammimu niñ énézéc.

³⁰ Ala hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac niñac zéma Uña téréyawac ewa siñ niñac wamma zénañgé énécmizua; Niguc momacnec seliseli wamma zéwelecginaiguc nuac niñ Anutu yomuhuc zéwelecmmu;

³¹ Yuda baeciguc ic tosara niñtoho ménda wamma keczu ionac méragina igucnec metecgé némmac. Wañu Yerusalemiguc welen qeénécmiwa ic embac téréya enen niñgic hia wammac.

³² Wañu Anutuac ewa siñ heyu ségiségi wamma onac muru hama iniguc momacnec tachiaruman niñac zéwelecmmu.

³³ Luae miñina Anutunén momac yanda iniguc kecmac. Hélacnec!

16

Pauloac yaizézé ac.

* 16:3: Me Priskila.

¹ Ni Kenkerea henaorin ionac ai embac kecanzac embac nauñnina Foibe iwac mia héipuc wammima énézécua.

² Embac yomi mia ic embac sasala zéma ni momacnec méra nénécmianzac. Imuac mia ini imi Miñninawac qeriaiguc haka soroc ic embac téréya ionac wañ énécmimia séciguc i héihéré mimu. Wañu iwawai mén niñac horu méra mimu.

³ Wañu yaizézé acna Kristo Yesuac qeriaiguc nuac ai momac éréhéčna Priska* zéma Akila iorac érézému.

⁴ Ieren imi nuac niñac wamma kekecgira momacnec zeraiguc haiyoc. Neñnec qahac, néñ henaorin baera baera keczu imi enen imuhucyanec iorac niñac ewa hia ac érézécua.

⁵ Wañu yaizézé acna imi henaorin iorac amaiguc tocgéanzu i momacnec énézému. Ala sorocna Epaineto yaizézé acna ézému. Ic imi mia Asia baeciguc Yesuac muru héla gocmia mérerawac hincñiyecac keczac.

⁶ Onac niñac wamma ai kunen yanda meyec Maria iwac acguc yaizézé acna ézému.

⁷ Nuac sac tasé éréhéčna, hésa ic momac éréhéčna, Androniko zéma Yunia iorac mia yaizézé acna érézému. Yesuac Méliméli ic ienen acguc qac buñagira ninzu. Wañu ieren imi ni Yesu ménda nimmiwanec walac ninzénagéma Kristoac qeriaiguc kecanzaoc.

⁸ Wañu Yesuac qeriaiguc ala sorocna keczac Ampiliato iwac imuhucyanec yaizézé acna ézému.

⁹ Wañu Kristoac qeriaiguc ai momacna Urbano zéma ala sorocna Sitaki iorac acguc yaizézé acna érézému.

¹⁰ Wañu Kristoac qeriaiguc manam batuciguc nanjeliyu ninzénagé mini keczac Apele i zéma Aristobulo iwac ama qeriaawac arenhéra ionac mia yai zézéna énézému.

¹¹ Wañu sac kiticna Herodion yaizézé acna ézému. Wañu Narikiso ama qeriaawac arenhéra ionac imuhucnec yaizézé acna énézému.

¹² Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kunen meyc Tirifaina zéma Tirifosa iorac acguc

yaizéze acna érézému. Wañu Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kuney yanda meyec Peasi iwac mia yaizéze acna ézému.

¹³ Miñ Kewuninawac qeriaiguc gésimimia wañec Rufu zéma iwac neñgocyaguc yaizéze acna érézému. Iwac neñgocyanéñ ni momacnec neñgoc wañ néñec.

¹⁴ Asin̄krito zéma Filegon zéma Hereme zéma Patoroba zéma Herema zéma dacmuna eñawu momacnec keczu ionac yaizéze acna énézému.

¹⁵ Filologo zéma Yulia zéma Nirea zéma iwac nauña zéma Olimpa zéma ic embac téréya iniguc keczu ionac mia yaizéze acna énézému.

¹⁶ Ini imi haka téréyaiguc kiricne amuma yaizéze ac wañamumu. Kristoac henaorin̄ moczon̄ yandanéñ yaizéze ac énézézu.

Tiliñtiliñ ic ikora ionac bian̄ac ara zéyec.

¹⁷ Dacmuna hécna ni selianec zénañgé énécmizua. Pakeñ ac niñareñgégic imi héñara mema héndéñ héndéñac yaré mi-hicñianzu imi onac galen̄ mema héñacgina memu.

¹⁸ Ic embac imuhuya imi Miñnina Kristo ménda welen̄ qemianzu, néñ eñañ kerac tomen̄gina welen̄ qeamuma ac haléc zéma ac ikoranéñ ic embac ewa éréhéc ménda wamma kecanzu imi ikoc wañ énécmianzu.

¹⁹ Onac niñtohotoho hakaginawac suruc buña imi zégic niñanzin̄. Imuac ni onac niñ wamma ségiségi wañanzua. Wañu eney haka hia biaiguc imi niñtegic qin̄tegic ginaguc wammu, néñ haka biri-aiguc imi késpedes qahac kecmu niñac wanzua.

²⁰ Luae miñnina Anutunéñ Biria miñnina imi hénagina duandiaiguc oporu tizizamu. Miñ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianéñ iniguc hemac.

Pakeñ ac tectecgia.

²¹ Ai momacna Timoteo zéma nuac taséhécna Lukio zéma Yason zéma Sospata ienen̄ imi onac yaizéze ac énézézu.

²² Pauloac méra mima kiwi yomi ozua ni Tetio acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizéze ac énézézua.

²³ Wañu ni zéma henaorin̄ moczon̄ ninic-galen̄ wamma keczac ama miñnina Gaio i acguc onac yaizéze ac énézézac. Wañu ama areña yanda yomuac soukiwa galen̄ Erasito zéma ic muna Kuato ieren̄ acguc yaizéze ac énézézaoc.

²⁴ (Miñnina Yesu Kristoac ewa hianéñ onac muru hemac. Hélécnec!)[†]

²⁵ (25a) Buña suruc zéma Yesu Kristo zéauau imuac ai buñana imi nalé hénihénia igucnec sangima heyec.

²⁶ Heyu deguc imi usuya aunénécmiyec. Wañu Anutu heheseli miñnina iwac zézé selia imi niñtohoma kua meme ic ienen̄ kiwi onénécmiyec. Wañu kiwi iminéñnec baera baera ic embac ienen̄ niñzénégema niñtohomu niñac ac saña mewinini nénécmiyec. Wañu ac saña imuac séciguc hicñiyec buña suruc hiabia iminéñ (25b) ini efefianec meseli énécmimacac séc wanzac.

²⁷ Nindac qindac Anutu iwac muru mia Yesu Kristoac murunec qac buñanéñ heheseli hema emma hemac. Hélécnec!

[†] 16:24: Kiwi tosaraiguc; Kembraña yomi ménda hezac.

1 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac méliméli ic wammañ niñac héihéré nénéña ni Paulo zéma neñañ dacmunanina Sositene nerenj imi

² Korinti ama areña yandaiguc Anutuac hénarinj, Kristo Yesuac qeriaiguc météré énécmimia, ic embac téréya zéénécmimia ini zéma baera baera séc, neñañ Miñ Kewu, onac zéma nonac Miñ Kewu Kristo Yesuac qac buñaya qac héhélima kecanzu momac yanda onac muru momacnec oénécmizic.

³ Mañgocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenénj he énécmima kecmac.

Ewa hia ac.

⁴⁻⁶ Kristoac héipuc wamma zéyinj ackuazéc iminénj kekecginaiguc seligima heyec. Heyu iwac qeriaiguc ai memec buña zéma zéauauac kuha zéma niniña imuhucya moczoñ yanda énécmiyu sécgé énécmima hezac. Heyu Kristo Yesuac qeriaiguc onac buña qeénécmiyec Anutuac ewa hiawac buña imuac niñac wamma ni nalé séc onac niñ wamma Anutu ewa hia ac ézéanzua.

⁷ Hénia imuac niñac ini qeri uñawac sese méñac méñ météqététañ ménda wamma késa kecmá Miñ Kewunina Kristo Yesunénj winiñu haénécmimac niñ mambéc kecanzu.

⁸ Anutunénj Miñ Kewunina Yesu Kristoac hahayawac naléiguc képésic qahac solañá nammu niñac meseli énécmiyunec kecgic nalé tetcgia hamac.

⁹ Anutu imi méñzé méñzéya qahac, inénj mia ini naña Miñ Kewunina Kristo Yesuguc ala kekec wammu niñac unuruyec.

Hénaorinj enej héndéñamuma kecgic Paulonénj ac wañ énécmiyec.

¹⁰ Imuac bec, Dacmuna hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac qaciguc zéwelec

énécmizua. Ini ac zéwiñ zé hénia momacnec zému. Imuhuc wamma sugginaiguc héndénj qéndénj qahac, néñ ewa momaciguc zéma ewa siñ momaciguc toroqe amuma kecmu.

¹¹ Dacmuna hécna, sugginaiguc ac zéen zémaya hicñiyec hezac imi Koloeac héná géséhéra ienenj zégic niñi.

¹² Ni ac imi hénia yomuhuc niñac zézua; Ini enac enac yomuhuc zéanzu; Ni imi Pauloac ic. Ni imi Apoloac ic. Ni imi Kefawac* ic. Ni imi Kristoac ic.

¹³ Ini niñgic, Kristonénj téma sasala wamma keczu me? Paulo neñ onac niñac wamma ic héngeña wéndaraiguc humuyi me? Wañu ini Paulo nuac qacnaiguc doku naecgic me?†

¹⁴ Ni nenaoc Krispo zéma Gaio iorac sac doku naec érécmima tosara doku ménda naec énécmiyi. Wañu imuac mia deguc nimba hia wañu, Anutu ewa hia ac ézézua.

¹⁵ Méñnéñ méñ ini nuac qacnaiguc doku naec énécmimia zéwu niñac imuhuc ninzua.

¹⁶ (Muñguc nimba Sitefana iwac héná géséhéra imi acguc doku naec énécmiyi. Wañu tosia méñac méñ doku naec énécmiyi me qahac imi ménda ninzua.)

¹⁷ Kristonénj méli néñec imi ic doku naec énécmimañ niñac qahac, néñ buña suruc hiabia énézémanñ niñac. Imuac mia, Kristoac ic héngeña wéndara imi enomia wambac niñac zéma, nena niñtegcic qinñtegcic acnanénj ménda énézéanzua.

Kristo imi Anutuac Kuha zéma niñtegcic qinñtegcic acya wanzac.

¹⁸ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc wañanzua; Ic héngeña wéndarawac buña suruc imi humucac héná tianzu ionac muru imi ac qelañá wanzac, néñ kekec héná nénécmiyu añgénj tima kecanziñ nonac muru imi Anutuac kuha wañanzac.

¹⁹ Imuac mia ac kiwi méñ ooyawac hezac imuaru Anutunénj yomuhuc zézac; Ni ic niñtegcic qinñtegcic ginaguc ionac niñtegcic qinñtegcic ac imi qewa qahac wandacmac, wañu niniñ asac asariginaguc

* **1:12:** Kefa imi Aram ac, Petero imi Girik ac, héniañira momacguc, neñañ aciguc baña zézéya. † **1:13:** Me kembañá 15 imuaru imuhucyanec. ✨ **1:19:** Yes 29:14

ionac niniñ asac asarigina imi qewa madacmac.*

²⁰ Niñtegic qin̄tegic ic imi dimia? Kiwi ic imi dimia? Nalé yomuac zézé ic imi dimia? Anutunéñ baec yomuac niñtegic qin̄tegic ac imi qeyu qelaña ménda wandaczac me?

²¹ Anutuac niñtegic qin̄tegic ac imi mia baec ic en̄añ niñtegic qin̄tegicginanéñ niñasarimuac séc qahac. Imuac mia, Anutunéñ buña suruc zéauauya imi hena qelañaiguc haima ninzén̄ ninzén̄ ic kekec héla mihicñi énécmiman̄ zé nimma ségiségi wañec.

²² Yuda ic eneñ sésécac kiwi méréra niñac zéwelec wañgic. Girik ic ieneñ niñtegic qin̄tegic ac hénia hénia imuac niñkewu wañanzu.

²³ Néñ nini imi ic héngeña wéndaraiguc birin̄néñ qegic humuyec Kristo i zéau énécmianzñ. Wañu hena imuac Yuda ic ieneñ niñgic hoc ésécnec hewétécgé énécmianzac. Wañu ic enia ionac muru imi, hena qelaña ésécnec wañanzac.

²⁴ Wañu Yuda ic zéma Girik ic momacnec, héihéré énécmimia ionac muru imi Kristonéñ Anutuac kuc zéma Anutuac niñtegic qin̄tegicya wañanzac.

²⁵ Imi mia hénia yomuac niñac; Anutuac qelañanéñ baec ic ionac niñtegic qin̄tegic imi ogicma eneña wañanzac. Wañu Anutuac bébélacgianéñ baec ic ionac kucgina ogicma selia wañanzac.

²⁶ Dacmuna hécna, imuac mia nanañgina dimuhucyanec unuruyec imi hémma niñtegicgic. Séwiac henaiguc namma zéni, sugcinaiguc niñtegic qin̄tegic ic sasala qahac. Wañu kucginaguc acguc sasala qahac. Wañu ic eneña tuñ yanda igucnec hicñihicñiya sasala qahac.

²⁷ Wañu Anutunéñ baecac qelaña énépésima niñtegic qin̄tegic ic gamu qeqe mihicñi énécmianzac. Wañu baecac bébélacgia énépésima ic kucginaguc imi gamu qeqe mihicñi énécmianzac.

²⁸ Anutunéñ baec yomuac ic mamaya zéma nenesic ic zéma ic maqe-

qeya imuhucya énépésima ic tosara imuhucyanec qahac imi wai énécmianzac.

²⁹ Imi mia baec ic ménén̄ mén̄ Anutuac kiwaiguc séwi eneñ wambac niñac imuhuc wañanzac.

³⁰ Ini imi niñtegic qin̄tegicnina zéma haka solañanina zéma météréac buñanina zéma bon̄ héréhéréac miñina Kristo Anutuac murunec hahaya iwac qeriaiguc Anutuac murunec hicñima kecanzu.

³¹ Imi mia ac ooyawac hezac séc ic ménén̄ mepé qepési ac mén̄ zémañ zé Miñ Kewuac qeriaiguc zému niñac imuhuc wañ nénécmiyec.‡

2

Kristo ic héngeña wéndaraiguc humuyec imuac buña zéauauya.

¹ Dacmuna hécna ni onaru hama Anutuac ackuazéc énézéyi* nalé imuaru nena acna me nena niñtegic qin̄tegicna mezeric qezeric wamma ménda énézéyi.

² Imi mia ni sugcinaiguc kecma iwawai tosara qahac, néñ Yesu Kristo zéma birin̄néñ qegic ic héngeña wéndaraiguc humuyec imuacnec sac niñaren̄géman̄ zé niñseliyiac imuhuc wañi.

³ Wañu sugcinaiguc bébélacgia wamma bac yandi yandi wamma zénén̄ hiri hiri wamma keru.

⁴ Wañu ac zézéna zéma ackuazéc zéauaiguc imi nalé yomuac niñtegic qin̄tegic ac méra qemimiawac séhanéñ ménda nan̄géma zéyi, néñ Uña Teréyawac winiwininiya zéma iwac kuhaguc énézéyi.

⁵ Imi mia onac ninzén̄ ninzén̄ginanéñ ic onac niñtegic qin̄tegic aciguc qahac, néñ Anutuac kuciguc sac héiseligima hemac niñ imuhuc wañi.

Niñtegic qin̄tegic héla Anutu arunec hahaya.

⁶ Wañu nini imi yandima ninzén̄ ninzén̄ ic héla wamma keczu ionac sugcinaiguc imi niñtegic qin̄tegic acwac zéanzñ. Wañu imi mia baec yomuac niñtegic qin̄tegic zéma baec yomuac galen̄ ionac niñtegic qin̄tegicgina qahac, néñ

‡ **1:31:** Yer 9:24, Ac yomuac hénia imi iwawai tosara niñac mepé qepési ménda wambin̄, néñ Miñ Kewu nimmizñ imuac meyacma zéwiñac hezac. * **2:1:** Kiwi méraginanéñ ooya tosaraiguc; Ni Anutuac ac saña zéau énécmiyi.

⁷ Anutuac ninjegic qinjegic sasangia imuac zéanzin. Imi mia musangéyu heyec, néj Anutunéh neñan edamu niñac wamma baec kurumeñ ménda hicñiyocnec nalé hama keñec imuaru zéseliyu heyec imi mia.

⁸ Ninjegic qinjegic imi mia baecac galeñ sugginaiguc méñnéñ méñ ménda ninjegirec. Ninjegicbunec imi Miñ Kewunina edamuyaguc imi ic héñgeña wéndaraiguc ménda qewunec.

⁹ Imi mia ac kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac ésécnec; Anutunéh siñ nimmianzu ionac niñac wamma némaria méñ walac mezerirecac hezac imi kicnéñ ménda héhéña, gezacnéñ ménda niniña, wañu baec ic méñac ewa qeri méñnéñ ménda ninjegic qinjegira wanzac.

¹⁰ Wañu imuhucya imi Anutunéh ionac qahac, néñ nonac muru Uña Téréyanéñnec mewinini nénécmiyec. Uña Téréya imi mia iwawai moczon ninjegicma Anutuac niniñ qeyu hiñgac hiñgarawac séc ninjegicanzac.

¹¹ Ic méñac hénia imi tosara qahac, néñ uñaya qeriaiguc keczac imi sac ninzac. Hénia imuhucyanec Anutuac hénia imi acguc tosara qahac, néñ Anutuac Uñanéñ sac ninzac.

¹² Nini imi baecac uña imi ménda meyiñ, néñ nini sese Anutunéh ewa hiawac nénécmiyec imi ninjegicbiñ niñac Uña Téréya Anutu arunec hahaya imi mema keczin.

¹³ Nini imuac mia zéauma baec icac ninjegic qinjegicnéñ ku nénécmimia imuacnec ménda mema zéanzin, néñ Uña téréyanéñ ku nénécmiyec imuacnec mema zéanzin. Iwawai Uña téréyawac murunec hahaya imi Uña téréyawac sesenéñ méra nénécmiyu ninjegicanzin.

¹⁴ Séwiac siñiguc kecanzac imuhucyanéñ iwawai Anutuac Uña téréyawac sese imuac niñu qelaña tanec wañu, ménda anjétiñzac. Iwawai imuhucya imi Uñaguc niñgésimacac séc, imuac niñac ic imuhucyanéñ méndagucnec ninjegicanzac.

¹⁵ Ic Uña téréyagucnéñ iwawai Anutu

arunec hahaya imi moczon hia niñgésima anjétiñzac, néñ eñeya imi gésigési aciguc ménda opocgic eñanzac.

¹⁶ Mérénéñ Miñ Kewuac ewa siñ ninjegicma hia kumimac me?✧ Wañu neñan imi Kristoac ewa siñ imi anjétiñ keczin.

3

Korinti hénaroiñ imi héndéñamuma kecgic.

¹ Dacmuna hécna ni ic embac Uña téréyaginaguc énézéanzua ésécnec onac énézéman zé osizua. Imuac séwiguc kecec zéma Kristoac kokochéra énézéanzua ésécnec énézézua.

² Ini nene selia nemuac séc qahac kecanjic imuac niñac ni nene selia ménda gumu énécmima namunec gumu énécmianji. Deguc imuhucyanec séha ménda seligima kecanzu.

³ Sugginaiguc nimbupuc wañamuma méndéñ amuma euqac wamma kecanzu imuac niñ, ini éréma kecma deguc acguc séwiac siñiguc kecanzu. Haka imuhucyawac wamma dimuhuc nini baec icac haka ménda niñtohoanzin hia zéwunec? Imi osiosiya.

⁴ Ic méñnéñ ni Pauloac ic, duña ic méñnéñ ni Apoloac ic zéanzu. Imuac ini baec ic zéma ic eñomia ménda keczu me?

⁵ Imuhuc wañkeczuiguc qesiénécmiwa acna melenjic. Apolo imi méré, néñ Paulo ni imi méré? Niri imi Miñ Kewuninanéñ sécnira ai buña qenérécmiyu welenj qeçe sac kecma méra énécmizic ini Miñ Kewu niñzénjéma keczu.

⁶ Ni héihimic wamba Apolo imi weric héwiñ ai meyec.* Wañu Anutunéh meyandi énécmiyec.

⁷ Imuac héihimic wawaña me weric héwiñ wawaña imi eñomia zézéya, néñ meyandiyec Anutu iwac sac niñgic eñeña wammac.

⁸ Héihimic wawaña zéma weric héwiñ wawaña imi sécgira momacguc, ai meanzaoc séc ekac ekac boña érécmiyu memaocac hezac.

✧ 2:16: Yes 40:13 * 3:6: Girik aciguc; doku haimiyec.

⁹ Niri imi Anutuac mérahééra wamma i guc momacnec ai meanziñ, néñ ini imi Anutuac nene ai zéma Anutuac ama wanzu.

¹⁰ Ewa hiawac buña nuac néñec séc meriqe ic niñtegic qinñtegicyaguc ésécnec neñ ama baecya mindiñiwa tecgéyu, tosranéñ imuac qahaiguc ama miyacgéanzu. Wañu ama memu imi eneñ dimuhuc mewin imuac dindiñanec niñgésimu.

¹¹ Baec qambaña neñ héimindiñiwa hezac imi mia Yesu Kristo, imuac méñnéñ méñ imi waima méñac héimindiñi wammuc séc qahac.

¹² Wañu baec qambaña imuac qahaiguc goli me siliwa me hoc eeyaguc me ic hésa me ic haréña me tomocnéñ memuiguc,

¹³ kecma imuac hénia imi nalé yandanéñ hama mewininiyu hicñitegicmac. Nalé imuaru imi geric bélañ yandanéñ onoma aigina dimuhuc megic imuac hénia imi measarimac.

¹⁴ Méñac méñ gericnéñ zebipiyu solañanec heyu bakia hia memu, néñ

¹⁵ méñac méñ gericnéñ zema zedaru amaya qahac wammaciguc, eñeya imi goiya héima anjén timimac, néñ geric igucnec metec metecgia tanec wammac.

¹⁶ Ini Anutuac ocmuñ téréya keczu imi zéma Anutuac Uña téréyanéñ qeriginaiguc tacyac wañanzac imi ini ménda niñyacgézu me?

¹⁷ Anutuac ama imi téréya, imuac mia méñnéñ méñ Anutuac ocmuñ téréya imi mebirimac imi Anutunéñ ic imi auyu qahac wammac. Ini imi ocmuñ téréya wanzu.

¹⁸ Ini ikoc ménda wañamumu. Onarunec méñnéñ eñeya niñac niñu baec yomuac naléyaiguc niñtegic qinñtegic ic wanzaciguc, memaamuma qelaña wammac. Walac imuhuc wammaguc niñtegic qinñtegic ic héra wammacac hezac.

¹⁹ Baecac niñtegic qinñtegic imi Anutuac muru qelaña tanec wanzac. Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac imuac niñac imuhuc zézua;✠ Inéñ niñtegic qinñtegic ic

imi enañ haka diwi qiwiliña iminéñ bétac ésécnec haima énépésianzac.

²⁰ Méñ imi yomuhuc, Miñ Kewunéñ niñtegic qinñtegic ic ionac niniñ imuac niñu haréña tanec wañanzac.✠

²¹ Iwawai moczoñ yanda imi onac buña kecénécimizac, imuac niñac baec ic onac niñgic mepé qepésiginaguc ménda wammac.

²² Paulo me Apolo me Kefa me baec kurumené me kekec me humuc me deguc kekera me bian hahaya imi moczoñ onac buña.

²³ Wañu ini imi Kristoac buña, Kristo inéñ Anutuac buña wanzac.

4

Yesuac Méliméli ic ionac welen qeqe ai.

¹ Ini nonac niñac niñgic Kristoac welen qeqe ic zéma Anutuac ac saña imuac ai ic wambiñac hezac.

² Wañu ai buña késa keczu imi eneñ ai imuac niñkumuma kenhéi hahéigina qahac memuac hezac.

³ Wañu ini me tosara nuac zégési néñanjic imuac nimba héra yanda ménda wanzac. Ni nenaoc acguc nena ménda zétecgé amuanzua.

⁴ Ni késpedesna méñ ménda niñtegicanzua, néñ hakana imuhucya niñac ic solaña zénénéña ménda hezac. Wañu hia zétecgé némmacac hezac imi Miñ Kewunina momacguc sac keczac.

⁵ Imuac nalé yanda imi ménda hayunec, Miñ Kewunéñ ménda hayunec imi méñnéñ méñ ic embac tosara ménda zégési énécmimu. Inéñ hama siñi tunumanjiguc musañ gégéya imi mewininima ewa qeriginaiguc ewa siñ hezac imi mewininimac. Nalé imuaru Anutunéñ ic embac enac enac mepési énécmiyu anjétimu.

⁶ Ninzén ninzén dacmuna hécna, enaoc kenkésa hakésa ménda wamma séwi eneñ ménda wammu niñac, ini ac ooyawac hezac imuac sénganjeniguc ménda logima mamu zézéya imi nonac murunec nimma niñarenjému niñac, ni méra énécmiman

zé ni zéma Apolo nekan suruc wamma séséc acwac wanj énécmizua.

⁷ Méréneñ gési énécmima meyac énécmiyu séwi eñeñ wanjkeczu? Wanju iwawai he énécmizac imuarunec ménda énécmimia méñnéñ méñ hezac me? Qahacgucnec, moczoñ énécmiyu késa kecma dimuhuc hénihénia igucnec eñañ buñawac heyecac ésécnec séwi eñeñ wanjkeczu?

⁸ Ini mia bec tomeñ qeçe wanjkeczu. Bec mériañ yandaguc wanjkeczu. Nini qahaciguc eñacnec kecma ic kewu bec wanjkeczu. Nini imi iniguc momacnec ic kewu héla wamma kecbiñ niñac ini bec ic kewu héla wamma kecbunec zéma ninziñ.

⁹ Ni nimba Anutunéñ Yesuac Méliméli ic nini humucac buña zétecgé nénécmimia tanec tetecgiaiguc nonoporu mamayagina wanziñ. Wanju nini imi baec kurumenjiguc kua meme uña zéma baec ic kicginaiguc ninicdesic wawanjawac buña wanziñ.

¹⁰ Nini imi Kristoac niñac wamma ic qelaña wanziñ, néñ ini imi Kristoac qeriaiguc niñtegic qindegic ginaguc wanzu. Nini imi qeka meka wanziñ, néñ ini imi kucginaguc wanzu. Ini imi eebipiginaguc wanzu, néñ nini imi maqeqeya wanziñ.

¹¹ Hama éréma deguc imuac sura séc nini imi yaka doku niñ humuma, séwi usu qahac nununesi wanj nénécmiyu kianj éséc kecanziñ.

¹² Wanju méraninanéñ ai réwéria meanziñ. Saec ac wanj nénécmigic mozoc ac wanj énécmianziñ. Wanju nununesi wanj nénécmigic bisiqatéñ wanj énécmianziñ.

¹³ Wanju zébiri qébiri wanj nénécmigic ac bakia goigina héima wanj énécmianziñ. Érékecma deguc nini imi baec ic moczoñ yanda ionac nenesic tanec wamma keczuñ.

¹⁴ Ni gamu qeçe wanj énécmimanj zé kiwi yomi ménda oénécmizua, néñ onac mia nambérac sorochécna zéma nimma pakenj ac wanj énécmimanj zé oénécmizua.

¹⁵ Kristoac qeriaiguc kiwi ic imi kileñ keczu, néñ sugginaiguc hélacnec manjoc wanj énécmianzu imi sasala qahac. Wanju neñ imi Yesu Kristoac qeriaiguc buña suruc hiabia imi ku énécmima ini nena

nambérac hécna ésécnec azi mema mihicji énécmiyi.

¹⁶ Imuac ni zéñanjé énécmizua. Wanjanzua imuac séciguc méndacma wamma kecmu.

¹⁷ Ni hénia imuac niñac wamma mia Miñ Kewuac qeriaiguc nuac nañ sorocna wamma keczac Timoteo imi mélimiwa onac muru hazac. Wanju inéñ mia Kristo Yesuac qeriaiguc haka wanjanzua imi zéma baera baera lelegéma héniorin ama séc emma ku énécmianzua imuac mia héiqeli énécmimac.

¹⁸ Onarunec tosiañéñ ni onac muru ménda hamañ éséc nimma séwi eñeñ wamma keczu,

¹⁹ (19a) néñ Miñ Kewunéñ niñu sécgéyu focdac onac muru hamañ.

²⁰ Anutuac héngalenj ama areña yanda imi ac eñomiaiguc ménda hezac, néñ Uña téréyawac kuciguc hezac. (19b) Imuac niñac ni hama séwi eñeñ ic ionac inictegicma acgina qahac, néñ kucginaguc me qahac imi inictegicmanj zé ninzua.

²¹ Ini dimuhuc wanj énécmimanj niñac ninzu? Hihilocguc hamañ me goi héihéi zéma ewa bénzénéñ ewa qerinaiguc sécgéñeñu hamañ?

5

Kaiseroac hakanéñ héniorin mebirí énécmiyec.

¹ Sugginaiguc kaisero haka hezac zégic niñi. Wanju kaisero imuhucya imi ic enia ionac sugginaiguc acguc ménda heheya. Ic méñnéñ eñeya manjocyawac iniña wagicma i guc kecanzac imuac mia zézua.

² Wanju ini séwi eñeñ wamma keczu. Haka imuac ewa biric ménda wanzu. Haka imuhuc wanjec imi suggina igucnec nesigic kembacnec, néñ imuhuc ménda wanjkeczu.

³ Ni séwinanéñ lakec keczua, néñ qeri uñananéñ iniguc kecma imuaru keczua séc, haka imi wanjec i bec zétecgémizua.

⁴ Ini Miñ Kewu Yesuac qaraiguc azorogic imuaru, ni acguc uñananéñ iniguc keczua. Miñ Kewunina Yesuac kuc acguc imuaru keczac.

⁵ Ic imi Biria miñinawac mériaiguc waimimia wañec. Imi mia séwiya imi humuqai wammac, néj uñaya imi Miñ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc kekec mihicñimac niñac imuhuc wammimia wañec.

⁶ Séwi enej wañanzu imi haka hi-
abia qahac. Yis komodianéj falawa uha dokuyaguc imuac séc sécgéanzac imi ini ménda ninzu me?

⁷ Ini hénia hénia igucnec yisginaguc qahac imuac deguc falawa uha qelia wambiñ zéma, yis wahala imi giligic kendacmac. Naguc sacyaguc ogicma kenkeña, kendoj imuac ramaya Kristonéj doenina mema humuyec.

⁸ Imuac kendoñac tacbiñ niñ, yis wahala qahac, yis biria zéma kai ziliwenaguc qahac, saméj héla zéma solañja yisya qahac nema tacbiñ.

⁹ Kaisero ic iniguc mutu qutulañ ménda wammu niñac nuac kiwiiguc oénécmiyi,

¹⁰ néj ac imuac hénia imi baec yomuac kaisero ic me hémbaoc ic me señkowu ic me banirawac mepé qepési ic imi méndagucnec ala wamma kecmu niñac ménda zéyi. Imuhuc wambiñ zé baec yomi waima keñ humuni sécgémacac hezac imuac mia imuhuc zézua.

¹¹ Imuhuc qahac, néj deguc oénécmizua imi yomuhuc; Ninzén ninzén dacmuna kecziñ zéanzu ionac sugginaiguc méñnéj méñ kaisero me hémbaoc me banirawac mepé qepési wawaña me zébiri qébiri wawaña me doku seli nene ic me señkowu wawaña iniguc imi mutu qutulañ ménda wamma yaka acguc momacnec ménda nemu.

¹² Ni ic enia keczu imi némaciguc zégési wañ énécmiwinec? Imi osiosiya. Wañu héniaorij enañ sugginaiguc imi ménda niñgési amumuac hezac me?

¹³ Séngagen ic imi Anutunéj niñgési énécmimac, néj biria meme ic imi mia enañ suggina igucnec nesimigic mama kemmac.

6

Hénaorij sugginaiguc tualefic hicñiyu dimuhuc wammu.

¹ Onac muru méñnéj alaya méñac késpedes ac késa kecmac imi météré ic ionac muru ménda zéhicñima késpedes ic ionac muru zéhicñimac me?

² Météré icnéj baec ic zégési énécmimuc hezac imi ménda ninzu me? Baec séc ic embac moczoñ zétecgé énécmimuc hezaciguc, ac ai efefiadac méñ heyu hia ménda zétecgému me?

³ Neñañ imi kua meme uña zétecgéwiñac hezac imi ini ménda ninzu me? Imuac baecac ara efefia imi enaoc hia niñgési wammuc hezac.*

⁴ Imuac, baecac kekeciguc ac méñ hicñiyu ini ic méñ héniaorij sugginaiguc niñgic mamaya wanzac imuhucyanéj ara imi zétecgémac niñac hia kumumimu me qahac?†

⁵ Ni gamugina nimmu niñac ac imuhuc énézézua. Suggina igucnec ic méñ niñtegic qintegicyaguc dacmuna enañ ac hia zétecgémacac séc méñ méndagucnec kecénécmizac me?

⁶ Dacmuna ninzén ninzén giraguc néj aciguc opocamuwic zé ic ninzén ninzén gina qahac ionac muru hia kem-
maoc me?

⁷ Ini enawunec aciguc opoc amugic késpedes gina winiñu hicñitegirec. Imuac hénia imi ini bec momacnec aciguc maunuyu gamu qe qeginaguc wandaczu. Néwécgeña, késpedes gina en bisigic hia wambacnec. Wañu waigic ikoc icnéj iwawai onagiru hia wambacnec.

⁸ Imuhuc ménda wamma ini haka biria wañamuma ikoc wamma iwawai onagic amuanzu, néj imi enej mia enañ ninzén ninzénac dacmuna hécgina keczu.

⁹ Ic birianéj Anutuac héngalen ama areña yanda imi mératéc ménda memuc hezac imi ini ménda ninzu? Ikoc wañ énécmiwu niñac, kaisero ic me, banira mepé qepési ic me sasañgiaiguc eu iniñ hénia qelogilogi ic me, embac ala me ic alawac inicbaoc wawaña me, icnéj ic alayaguc kaisero wawaña me,

* **6:3:** Girik aciguc; Wañu baec yomuac ara némac niñac toroqema zéwiñec? † **6:4:** Kiwi tosaraguc; Hénaorij sugginaiguc ic enomia méñ hia kumumigic ara imuac zéégésigési ic wammac.

¹⁰ kowu nene ic me hémbaoc ic me doku selinéj ewa soho wawaŋa me zébiri qébiri ic me diwi qiwiliŋ ic imuhucyanéj Anutuac héngalenj ama areŋa yanda imi mératéc memuac séc qahac.

¹¹ Waŋu sugginaiguc ic imuhucya kecgic, néj Miŋ Kewu Yesu Kristoac qaraiguc neŋaŋ Anutuac Uŋa Téréyanéj zuac énécmima météré énécmima mesolaŋi énécmiyu keczu.

Qeri séwigina imi Anutuac buŋa.

¹² Ni haka sasalanec wammaŋ zé hia wammaŋac hezac, néj wammaŋ séc moczoŋ méra némmacac séc qahac. Haka sasalanec hia wammaŋac zénénéŋa, néj ni haka méjnéj méj ménda waiwa méra bawu nopocmac.

¹³ Nenenéj tomeŋac waŋu tomeŋnéj neneac wanzac, néj Anutunéj imi moczoŋ metecgéyu qahac wammac. Séwinina imi kaiseroac ménda hezac, néj imi mia Miŋ Kewuninawac heyu, Miŋ Kewunina imi mia séwininawac galenj keczac.

¹⁴ Anutunéj Miŋ Kewunina humuc igucnec meqeliyec. Waŋu iwac kuhanéj neŋaŋ muŋguc meqeli nénécmimac.

¹⁵ Séwigina imi Kristoac séwi tasia wanzac imi ménda ninzu? Waŋu Kristoac séwi tasia iminéj dimuhuc melenjic hena yanda embacac séwi tasia wammac? Qahac téjgéhj.

¹⁶ Héna yanda embacguc toro qemaciguc i guc séwi momacguc wammaocac hezac imi ménda ninzu? Yomuhuc ooyawac hezac; Éréhécnéhj séwi momacguc wammaoc.✧

¹⁷ Imuac bec Miŋ Kewuguc toroqemac imi i guc uŋa momacguc wamma kecmac.

¹⁸ Kaisero haka imuac qiziziŋgéma kecmu. Képésic waŋaŋzu sasala imi séwi busuninawac séŋgaŋgeŋ hezac, néj kaisero icnéj eŋeya séwiac képésic wanzac.

¹⁹ Waŋu séwigina imi eŋac eŋac qeriginaiguc keczac Uŋa téréya Anutuac murunec hahaya iwac ocmuŋ téréya wanzac

imi ménda ninzu? Ini imi séwiginawac miŋina qahac.

²⁰ Ini imi boŋhérégina meénécmimia wanzac. Imuac séwiginanéj Anutu ee héihéi wammimu.

7

Ƴammaréhj memec hena ac.

¹ Acgina kiwiiguc oma néjgic imuac zéwa niŋgic; Ic méjnéj embac ménda mema kecmac imi hia,

² néj kaiseroac manam batuc hezac, imuac niŋ ic séc embac mema kecmu. Waŋu embac séc ic mema kecmu.

³ Waŋu icnéj eŋeya séwiya imi iniŋa ménda aŋgéhj timimac. Embac acguc euya imuhucnec ménda wammimac.

⁴ Iniŋa imi eŋeya séwiyawac miŋ maŋgocya qahac, néj euyanéhj imuac miŋina wanzac. Euya imuhucyanec eŋeya séwiyawac miŋ maŋgocya qahac, néj iniŋanéj imuac miŋina wanzac.

⁵ Eŋaŋ séwigina iniŋina me euginawac eŋ ménda aŋgéhj tiénécmigic. Ƴéwelec welecac efima nalé titiŋa mihicŋiwihj niŋac walac zéeminiŋ wamma imuhuc waŋgic tecgéyu muŋguc toroqe amumu iminéj hia wammac. Eŋaŋ ewa siŋgina helanzi amugic, Biria miŋinanéhj batucgé énécmiwac niŋac.

⁶ Waŋu ac imi qenangé wamma zézua, néj ménda zéseli énécmizua.

⁷ Ic moczoŋnec ni ésécnec wamma kecmu niŋac wanzua. Néj icya icya eŋeya sese Anutuac murunec hahaya késa keczac. Méjnéj méjác késa keru méjnéj méjác késa keczac.

⁸ Ic embac ménda meamuma keczu zéma embac malé ionac mia yomuhuc zézua; Ieneŋ ni éséc kecgic hia wammac.

⁹ Eŋ kecgic séwiac siŋginanéj geric bélaŋa ésécnec onoyu hiabia qahac wammac. Sécgina imuhuc wanzaciguc eu iniŋ meamuma kecgic sécgémac. Imuac niŋac séwiac siŋgina helanzi amuwihjác séc qahac waŋu ic embac meamuma kecmu.

¹⁰ Ƴammaréhj meamuma keczu onac mia yomuhuc zéseli énécmizua; (Ƴézé

✧ 6:16: Hén 2:24

seli ac yomi nuarunec qahac nérj Miñ Kewuarunec.) Embac imi icyawac murunec waimimia ménda wammac.

¹¹ (Nérj waimimia wammaciguc ic méné ménda mema eñ kecmac me euyawac muru muñguc luae mihicñi mimia wañu toroqemac.) Wañu icnéj imuhucyanec iniña ménda waimimac.

¹² Ac yomi mia tosia ionac énézézua; (Wañu ac yomi nuarunec, nérj Miñ Kewuarunec qahac.) Ninzérj ninzérj dacmuna méñac muru iniña méné Miñ Kewu ménda ninzérjgéma kecma euyaguc momacnec kecmac niñ ewa siñ hemiyu iniña imi ménda waimimac.

¹³ Wañu embac méñac muru euya méné Miñ Kewu ménda ninzérjgéma kecma iniñaguc kecmañ zé ewa siñ hemiyu euya imi ménda waimimac.

¹⁴ Euya Miñ Kewu ménda ninzérjgéma keczac imi iniñawac ninzérj ninzérjanén métérémimac. Wañu iniña ménda ninzérjgéma keczac imi euyawac ninzérj ninzérjanén métérémimac. Qahac wambacnec nambérac hécgina acguc solañ ménda wambunec, nérj deguc solañ kecgic nambérac hécgina imuhucyanec solañ keczu.

¹⁵ Nérj ménda ninzérjgéma kecanzu ionac sugginaiguc eu iniñ ménéñ wai amumaociguc wai érécmigic imuhuc wammaoc. Ic me embac imuhucya imi zézé seli iminéñ ménda ziki énécmizac. Nérj ini imi Anutunénj luaeguc héihéré énécmiyec.

¹⁶ Imi mia embac gi Anutunénj euga kecec héla mihicñi mimac me qahac imi ménda ninzañ. Ic gi imuhucyanec Anutunénj iniñga kecec héla mihicñi mimac me qahac imi ménda ninzañ. Imuac siñginawac ménda wammu.

¹⁷ Nérj Miñ Kewunénj icya embacya séc ewa hiawac buña méndénj énécmiyec imuac séciguc héna imuac me imuac unuruyec séc téngénj méndacma wammu. Ni hénaorij ama séc imuhuc zéseli énécmianzua.

¹⁸ Séwiiguc séwi tasé heric heriraguc keru Miñ Kewunénj hérémiyeciguc séwi tasé hericheric haka waimac niñ ménda

zénançémimu. Wañu séwi tasé hericheric qahac keru Miñ Kewunénj hérémiyeciguc séwi tasé hericheric memac niñ ménda zénançémimu.

¹⁹ Séwi tasé herichericguc kecec me séwi tasé hericheric qahac kecec iminéñ héla qahac, Anutuac héna acwac niñtohoma kecec iminéñ mia héla wanzac.

²⁰ Imuac niñ nanañ imuaru me imuaru nanañ Miñ Kewunénj héihéré miyeciguc nanañ imuacnec nankecmac.

²¹ Gi welenj qeçe kecnanec héihéré géjeciguc niñna iminéñ réwériga ménda wammac. Wañu kecec ziki sipacya qahac mihicñiwésémañ imuac héna méné bérénggé géñu efima kecec ziki sipacya qahac imi hia mihicñiwésémañ.

²² Welenj qeçe ic kerunec Miñ Kewuac qeriaiguc héihéré mimia wanzac imi welenj qeçe keczac, nérj deguc Miñ Kewuac buña wamma keczac. Héna imuhucyanec miñ mañgoc kerunec héihéré mimia wañec imi miñ mañgoc wanzac, nérj Kristoac welenj qeçe ic wañecac keczac.

²³ Ini bec bonçina memeya imuac niñ ic onac welenj qeçe ménda kecmu.

²⁴ Dacmuna hécna, méñnéñ méné héihéré mimia wañec nalé imuaru areñ méñac méné nankecec areñ imuarunec namma Anutuguc momacnec kecmac.

Embac serañ zéma embac malé ionac pakenj ac.

²⁵ Embac serañ ionac Miñ Kewuac ackuazéc méné ménda késa keczua. Wañu Miñ Kewunénj ewa biric niñnéñu méñzé méñzéna qahac kecanzua nenaoc mia nena niniñnawac zéwa niñgic.

²⁶ Neñ nimba nalé zéra waiyayaguc yomuac niñac ic méñnéñ kecanzac imuhucyanec kecmac iminéñ hia wammac.

²⁷ Imuac gi embacgaguc dérécgé érécmimiawac keczaciguc ménda waiwésémañ. Wañu gi embac qahac solañanec keczañgic embac memañ zé ménda nimbésémañ.

²⁸ Embac memañ zé mewésémañguc iminéñ képésic ménda wammac. Wañu embac serañ méñnéñ ic memaciguc imi

acguc kápésic ménda wammac. Wañu imuhucya ieneñ kekecginaiguc yéwéri sasala mihicñimu. Imuac niñ ni añgén tiénécmimanñ zé imuhuc zézua.

²⁹ Alahéčna ac yomi zéwa niñgic; Nalé meducñiyu hotonñadac hezac, imuac niñ ic tosara embacginaguc ieneñ embac qahac ésécnec kecmu.

³⁰ Wañu siacanzu imi eneñ zésiacgina qahac ésécnec kecmu. Wañu ségiségi wañanzu imi eneñ ségiségigina qahac ésécnec kecmu. Wañu iwawai boñ meanzu imi eneñ iwawaigina qahac ésécnec kecmu.

³¹ Baecac iwawainéñ ai meanzu imi eneñ, niñgic imi ménda he énécmizac ésécnec wammac. Baec kurumeñ deguc hénzu imi hama keñu qahac wandacmac imuac mia.

³² Eneñ mia iwawai omaya imuac mia niñ éréhéc ménda wamma kecmu niñac nimma zézua. Ic méñ iniña qahac kecanczac inéñ Miñ Kewuac ai niñac niñ goro wamma dimuhuc wamma Miñ Kewu ségiségi mihicñi mimañ zéma nimmac.

³³ Iniñagucnéñ mia dimuhuc wamma iniña ségiségi mihicñi mimañ zéma baecac iwawai niñac niñgumbi niñgunñ wañanzac.

³⁴ Wañu ewaya téma éréhéc wañanzac. Wañu embac serañña me embac ic ménda mema kekera méñnéñ Miñ Kewuac ai niñac niñgumbi niñgunñ wamma eneñya séwi uñaya momacnec Miñ kewuac buñña haimac, néñ embac icyagucnéñ dimuhuc wamma euya ségiségi mihicñi mimañ zéma baecac iwawai niñac niñgumbi niñgunñ wañanzac.

³⁵ Ziki énécmimanñ niñac ménda zézua, néñ ini solañanec kecmu niñac ac yomi énézézua. Ini solañanec kecma ewagina ménda héséñunec Miñ Kewuac howiacnec kekecgina haimimu niñac imuhuc zézua.

³⁶ Ic méñnéñ embac serañña eneñya buñña qemimia hemiyuguc haka dindiñanec ménda wammianñzac tanec wanzaciguc, wañu embac buñña imi zammaréñ naléya ogicma embac yanda wamma kezcaciguc imi ewa siñña méndacma hia memac. Imi mia kápésic qahac. Iereñ imi kileñ meamumaoc hezac.

³⁷ Wañu ic méñnéñ ewayanéñ nimma embac imi ménda memañ zé niñ seligizaciguc, wañu kileñ memac niñac iwawai méñ ménda hinocgézaciguc, wañu eneñya séwiac siñña imi hélanzi amumac ac séc kuha hemiyu ménda memañ zé ewaya zikizaciguc, imi acguc hia wanzac.

³⁸ Imuac embac serañña mezac imi haka hia wanzac, néñ embac ménda mezac imi haka séc méñ ogicma hia wanzac.

³⁹ Embac méñ imi euyanéñ kekecguc kecmac séc hésa qatéyaguc wanzac. Euya humuyu ic méñ me méñ memañ zé wammaciguc imi hia memac, néñ Miñ kewuac ewa siñguc wammac.

⁴⁰ Niniññaiguc imi eu qahac imuhucnec kecmac imi séc méñ ogicma ségiségiyaguc wammac. Wañu ni nimba Anutuac Uñña Téréya imi nuac muru acguc henéñzac imuac niñac ac imi nuarunec sac qahac.

8

Baniarawac ohaihaiyawac ara.

¹ Baniarawac ireha imuac mulu haimimia imi hénia nindacma kecziñ imi niñyacgéma kecziñ. Wañu niniñ imi tétéc qeçeac haka mihicñianñzac, néñ goi héihéi iminéñ qenanñgéac haka mihicñianñzac.

² Méñnéñ méñ eneñya niñac niñña niniñaguc wammac imi, ac niñasarimacac hezac imi ménda niñasarimanec kezcac.

³ Wañu méñnéñ méñ Anutu goi héihéi wammianñzac imi Anutunéñ nimmianñzac.

⁴ Imuac olémbañ baniarawac ireha imuac buñña haihaiya imi mema neanzu imuac mia yomuhuc zéma niñziñ; Baniarawac ireha baec kurumeñiguc hezac imi moczoñ enomia. Anutu imi méñ qahac, néñ momacguc sac kezcac.

⁵ Baec me kurumeñiguc anutu zéénécmimia sasala hezac imi hélacnec. Anutu sasala miñ kewu sasala keczu zézéya,

⁶ néñ kileñ neñña muru imi Anutu momacguc Manñgocnina sac kecnéncmizac. Iwarunec mia iwawai momac yanda hicñidarec. Wañu neñña iwac wamma kecancziñ. Wañu imuacnec Miñ Kewunina Kristo Yesu momacguc sac kezcac. Wañu inéñnec iwawai momac yanda mihicñi

énécmiyu kecgic neñañ acguc iwacnec kecanziñ.

⁷ Nén niniñ imuhucya imi ic séc ménda késa keczu. Imuac niñac ic tosia ieneñ baniarawac ireha imuac niñañgic séc nimmanec kecma nene newiñ zé, yomi baniarawac ohaihaiya gezañ, zéma niñ éréhécguc wamma negic eñañ ewa qeriginanéñ kuc mama wamma zapi qeanzac.

⁸ Yaka neneac hakanéñ nonagiru Anutu hosucgéwiñac séc qahac. Ménda newiñguc séc ménñ ogicma biriwiñac séc ménda hezac. Imuhucyanec newiñguc séc ménñ ogicma hiaruwiñac séc ménda hezac.

⁹ Nén técgina nimma kecmu. Ewa éréhéc ménda wamma ewa siñginawac séc wamma megic haka iminéñ alahécgina bébélacgia tosara méwétécgé énécmiwac niñac.

¹⁰ Gi niniñgaguc néñ baniarawac ireha imuac ocmuñ qeriaiguc nene saméña nema tacna, ic ninzén ninzéña bébélacgia ménéñ ménñ imuhuc gémma kuc mema baniarawac ireha imuac nene saméñ imi efima mema newac niñac.

¹¹ Haka imuhuc hicñimaciguc imi guac niniñganéñ ninzén ninzén bébélacgia dacmunaga Kristonéñ wammima humuyec i mebirimac.

¹² Gi mia imuhuc ninzén ninzén dacmunaga bébélacgia ewa qeriaiguc wizi ésécnec héniñ géwésémañ iguc imi Kristo képésic wammizañ ésécnec wammac.

¹³ Imuac nenenéñ ninzén ninzén dacmunana ménñ méwéctécgé mimaciguc, ni yañ busia méndagucnec nema dacmuna imi qonzontonéñ gégéya ménda mihicñi mima kecba nalé tetecgia hamac.

9

Yesuac Méliméli ic ionac nanañgina.

¹ Ini niñgic, ni ziki sipacnaguc keczua me? Ni Yesuac Méliméli ic ménda wanzua me? Ni Miñ Kewunina Yesu ménda héñi me? Miñ Kewuninawac qeriaiguc ainawac héla hicñima kecanzu imi ini qahac me?

² Ini mia Miñ Kewuninawac qeriaiguc Yesuac Méliméli ic ai buñanawac asé kiwi tanecac hicñima kecanzu. Imuac niñac ni ic embac tosia ionac muru imi Yesuac Méliméli ic ménda gezañ kecbiac, néñ onac imi Yesuac Méliméli ic hélawac kecanzua.

³ Zégési wañnéñanzu ionac mia yomuhuc zéma saiwa acna wañ énécmizua;

⁴ Niri nene doku newicac qac buña ménñ ménda zénérec mimiawac keczic me?

⁵ Yesuac Méliméli ic tosia zéma Miñ Kewuac munahéra zéma Kefa ieneñ imi iniñhécgina kecénécmigic ai meanzu. Wañu nini imi imuhucyanec wamma kecbiñ zé qac buña ménda zé nénécmimia wac keczic me?

⁶ Wañu ni zéma Banaba niri sac séwiguc kekecac ai waima Anutuac ai sac mewic niñac qac buña ménda zénérec mimiawac keczic me?

⁷ Wañu mérénéñ téngiñ ic kecma eñeya soukiwa kiricma weleñ qemac? Wañu mérénéñ waiñ ic himicma imuac gocmia ménñ ménda menec wammac? Wañu mérénéñ rama inicgaleñ wamma ionac namu késanec ménda wammac?

⁸ Ni ac imi baec icac nanañguc namma zézua me? Héna ac acguc imi ménda zéhicñizac me?

⁹ Moseac héna aciguc ac ménñ yomuhuc hezac imuac mia imuhuc zézua; Burumakao ménéñ padi gocmia tizizama séwéla qétimaciguc ufcinéñ kuaya ménda osomu, néñ waigic nemac. Ini niñgic, Anutunéñ burumakao ionac niñac ewa goro wanzac me?

¹⁰ Moczonéñ ic neñañ niñac ménda zéyec me? Hélacnec, imi mia ic neñañ niñac imuhuc ooyawac hezac. Imuac niñac ai patoma keczac inéñ héla niñac niñkumuma patomac. Wañu metocgézac i acguc nena buña henémmac zéma niñkumuma metocgo wammac.

¹¹ Nini onaru qeri uñawac iwawai himiriñ. Wañu ic imuhucyanéñ onarunec séwiac iwawai mewiñguc, niñgic sécnina ogicma kunéñ yanda meziñ tanec wammac me?

¹² Tosia ieneñ onarunec séwiac iwawai imi memu niñac zéénécmimia wañu niri

imi imuac séc imi ogicma kileŋ imuhuc hia wambicac hezac, néŋ Kristoac buŋa suruc hiabia imi neuŋa qahac saima kemmac niŋ wamma qac buŋa zénércmiyec séc ménda wamma imuac me imuac osimaguc kileŋ yéwéri imi bisiqatéŋ wamma kecanzic.

¹³ Ocmuŋ téréyaiguc ai meanzu imi eneŋ ocmuŋ téréya imuaru nene mihicŋima neanzu. Waŋu zaki téréyaiguc welen qeŋe ai meanzu imi eneŋ zaki téréya imuac buŋa haihaiya imi sécgina séc meanzu imi ini ménda ninzu?

¹⁴ Héna imuhucyanec Miŋ Kewuni-nanéŋ yomuhuc zéma zéseli nénécmiyc; Buŋa suruc hiabia zézé ic imi eneŋ buŋa suruc zézé ai iminéŋnec séwiginawac kekec qenanŋé wamma kecmu.

¹⁵ Waŋu ni wawaŋawac séc me memeyawac séc imuhucya imuhucya méŋ ménda wamma meanzua. Ac imuhuc zéma oénécmizua imi mia ini imuac séciguc waŋ némmu niŋac ménda zézua. Qahacgucnec, osima humumaŋ zé hia humumaŋ, néŋ iwawai méŋac méŋ ménda zéwelec énécmimaŋ. Imuhuc wambinec méŋnéŋ méŋ iwawai zéhiaruanzua imi mematiti wambac niŋac.

¹⁶ Ai imi mia nuac qacnaiguc hainénéŋa, imuac niŋac hetecgémaŋac séc qahac. Buŋa suruc hiabia imi ménda zéau énécmimaŋiguc imi saecnaguc wammaŋ. Héna imuac niŋac, buŋa suruc hiabia zéauanzua hakana imuac mia zéhiaru amumaŋac séc qahac.

¹⁷ Ni ai imi nena ewa siŋnawac mewinec kecmu imuac bakia mewinec, néŋ nena ewa siŋnawac qahac, néŋ niŋkinzéŋ waŋ némma ai buŋa zénénéŋa iwac mia meanzua.

¹⁸ Imuac ainawac bakia imi némac? Ni buŋa suruc hiabia zéau énécmianzua séc boŋteŋic zéau énémima buŋa suruc hiabia imuaru héima namma haka méŋac méŋ wawaŋawac séc buŋana qenéŋec imi méŋ ménda aŋgétianzua. Waŋu ai meanzua iminéŋ mia ainawac boŋa wanzac.

¹⁹ Ni ic momac yanda ionac muru taséna qahac solaŋanec kecanzua, néŋ ogicma sasala énépésimaŋ zé kileŋ welen qeŋegina nawac opocamuma kecanzua.

²⁰ Yuda ic ionac muru imi Yuda ic tanec waŋi imi Yuda ic énépésimaŋ zé imuhuc waŋi. Waŋu héna acwac méra bawaiguc kecanzu ionac muru imi ni héna acac bawaiguc ménda kecanzua, néŋ ic héna acwac bawaiguc kekeru ésécnec waŋi imi, héna acac méra baciguc keczu imi énépésimaŋ zé imuhuc waŋi.

²¹ Ic enia kecanzu ionac muru imi ni héna ac qahac ménda kecmu nénéwécŋeŋa Kristoac héna ac imuac méra bacyaiguc kecanzua, néŋ ic héna ac qahac kecanzu ionac tanec waŋi imi, ic héna ac qahac imi énépésimaŋ zé imuhuc waŋi.

²² Ic ninzéŋ ninzéŋgina bébélacgia ionac muru imi ic ninzéŋ ninzéŋ bébélacgia tanec waŋi imi, ic ninzéŋ ninzéŋ bébélacgia énépésimaŋ zé imuhuc waŋi. Ic héna héna ionac muru ic héna héna tanec waŋi imi, tosara aŋgégina timaŋ zé imuhuc me imuhuc waŋi.

²³ Ni buŋa suruc hiabia imuac wamma haka héna héna méndacma waŋanzua imi, ni nenaoc acguc buŋa suruc hiabia imuac héla imi ic embac tosara iniguc momacnec memaŋ zé imuhuc waŋanzua.

²⁴ Sombeŋ yandaiguc nogicna gogicba aria wamma moczoŋ usuŋnec keŋanzu, néŋ sugcina igucnec momacguc sac onogicma bakia meanzac imi ini ménda niŋteŋiczu? Ini acguc bakia mewiŋ zé imuhuc usuŋnec kemmu.

²⁵ Ariac ic eneŋ onogicbiŋ zé sigi héna héna kecanzu. Waŋu imi eneŋ zunzariŋ miŋicmiŋicya houmacac hezac imuhucyawac orucginaiguc haimimu niŋac wamma imuhuc waŋanzu, néŋ neŋaŋ mia iwawai ménda houhouyawac mewiŋ zé imuhuc waŋanzu.

²⁶ Héna imuac niŋac ni nenaoc héna hezac imi ménda héŋteŋicma sicsaoc ménda keŋanzua. Waŋu ni zika qemaŋ zé sawaiguc méragina sicsaoc gilianzu ésécnec ménda qeanzua.

²⁷ Néŋ ni ic tosara onac ackuazéc zéau énécmima kecmu nena gorosoŋa wambi niŋac séwinanéŋ welen qeŋe kecmac niŋ imuac siŋa qewa hiŋgaru kecanzua.

*Pakej ac Israel ionac wawan
meme igucnec hahaya.*

¹ Alahécna, ini iwawai yomi ménda niņasarimanec kecmu niņas ménda wanzua. Esañ ambéc hécnina ienej moczoj hosusuac amiaiguc kemma konduj doku namuņaiguc qericma kejgic.

² Waņu moczoj Mosearu toroqegic hosusu zéma konduj doku qeriaiguc naec énécmiyec.

³ Waņu nene téréya imuhucyanec nema kecgic.

⁴ Waņu ienej imi, Kristo qeri uņawac zamanziņ keczac inéj méndac énécmiyu zamanziņ imuacnec mia qeri uņawac doku imuhucyanec nema kecgic.

⁵ Néj kileņ, ionarunec zaņgégina moczoj nec séc ionac imi Anutunéj ségiségi ménda wamma baec kéra kérésiaiguc unuyu humudacgic.

⁶ Waņu imi mia ienej haka biria siņa nimma waņgic éséc nec neņaņ imuhucyanec ménda wamma kecbiņ niņas haka imuhucyanéj sésécac hicņi nénécmiyec.

⁷ Ionac murunec tosara éséc nec ini banjarawac welenj qeçe ic ménda wammu. Haka imuhucyawac waņgic, ac yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac ienej mama tacma nene zéma doku selia nema yacma nezéléléņ aria mezu.*

⁸ Waņu ionac suginaiguc tosara éséc nec kaisero haka ménda wambiņ. Kaiwe ai meme momacguc imuaru ic embac 23,000 humuma madacgic.

⁹ Waņu Miņ Kewunina manam batuc ménda wammiwiņ. Ienej imuhuc waņgic mokoleņ enej inigic humudacgic.

¹⁰ Waņu ionarunec tosanéj waņgic éséc nec ņjndic ņuduc ac ménda zému. Ienej imuhuc zégic metecmetec miņinanéj metecgé énécmiyu qahac wandacgic.

¹¹ Ionaru haka hicņiyec imuhucyanéj séséc waņ nénécmizac. Waņu baec yomuac nalé tetecgiawac keczziņ neņaņaru pakej ac waņ nénécmimac niņ kiwiiguc ooyawac hezac.

¹² Imuac mia naņselizua zéma niņzu imi enej mama unuwac niņas técgina nimma kecmu.

¹³ Ic séc hicņi énécmianzac manam batuc imuhucya sac onac muru hicņi énécmianzac. Anutu imi méņzé méņzéya qahac imuac niņas manam batuc sécgina ogicogicya imi ménda waiyu hicņi énécmimac. Waņu manam batuc hicņi énécmimacac séc hia naņselimu niņas néņgacma keņkeņawac hena mihicņi énécmimac.

Banjarawac olémbaņa.

¹⁴ Imuac mia inicsoroc sorochécna ini banjarawac welenj qeçe ai imuac mia héņacya mema kecmu.

¹⁵ Ic niņtegic qiņtegic ginaguc énézéanzua éséc nec ac waņ énécmizua. Eņaoc mia ac énézúa imi niņgésigic.

¹⁶ Sokociguc mériaņac waiņ doku, mériaņ ac zéma neanziņ imi Kristoac sacya amunec qamunec haka qahac me? Waņu saméj méndemma neanziņ imi Kristoac séwi busia amunec qamunec haka qahac me?

¹⁷ Nene saméj hénia momacguc heyu saméj momacguc amunec qamunec wamma neanziņ, imuac niņas nini sasalanéj séwi busu momacguc wamma keczziņ.

¹⁸ Séwiiguc Israel ic embac keczu ionac niņgic, mulu haima neanzu imi enej zaki téréyawac buņa amunec qamunec ménda wamma keczzu me?

¹⁹ Ac imi dimuhuc niņas zézia? Iwawai banjarawac haimimia imi iwawai héla wanzac me? Waņu baniara eņeya imi iwawai héla wanzac me?

²⁰ Imuhuc qahac. Ic enia ienej mulu haianzu imi Anutuac buņa qahac, néj kuwic onac haianzu. Ni ini kuwic iniguc amunec qamunec wamma kecmu niņas ménda wanzua.

²¹ Ini Miņ Kewuac sokoc igucnec* zéma kuwicac sokoc igucnec momacnec nemuac séc qahac. Waņu Miņ Kewuac zaeiguc zéma kuwic ionac zaeiguc momacnec toroqema nemuac séc qahac.

* 10:7: Mmh 32:6 * 10:21: Waiņ sokoc.

²² Me neñaj imuhuc wammanec kecma Miñ Kewu nimbupuc mihicñi miwiñ me? Kucninanéñ kuha ogiczac me?

Ninzéñ ninzéñ ic ionac keckec solaña.

²³ Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ méra ménda nénécmidacmac. Iwawai moczoñ hia wambiñac séc, néñ iwawai moczoñnéñ ménda nanjá nénécmidacmac.

²⁴ Méñnéñ méñ eñeya nanjá amumañ zé ménda hochoc ai memac, néñ tosara onac nanjá énécmimañ zé hochoc ai memac.

²⁵ Ini nénnagémba sombenjiguc yañ beric busia haigic heyu ewa qerigina solañanéñ yomi omaya me kuwicac buña zéma ménda qesiamuma eñ boñ mema oma nemu.

²⁶ Hénia imi yomuhuc; Baec zéma iwawaiya imuaru sécgéma hezac imi moczoñ Miñ Kewuarunec.✧

²⁷ Ic enia méñnéñ héihéré énécmiyu amayaiguc emmuiguc, wéségina iguc iwawai haigic hezac imi imuac me imuac ewa qerigina solaña niñac wamma zéqesi ménda wamma efima hia nedacmu.

²⁸ Wañu ic méñnéñ yomi banirawac mulu haimimia zéma énézémaciguc imi, énézémac i zéma iwac ewa qeria solaña niñac wamma iwawai imi ménda nemu.

²⁹ Geñga qahac, néñ iwac ewa kétin kétinawac zézua. Némac niñ ic méñac ewa qeri solañanéñ hakana ziki sipacya qahac imuac zégési wañnémmac me?

³⁰ Ni ewa hia nimma amunec qamunec wammañiguc méréñéñ némac niñac hakana ewa hia zézéyaguc imuac niñac zébiri néñu nimbinec?

³¹ Imuac ini nene zéma doku nemu, me haka méñac méñ wammuiguc imi, Anutuac edamuyawac niñac wamma memu.

³² Ini Yuda ic me Girik ic me Anutuac hénarion ieneñ inicma qonzontonj géwu niñac solañanec kecmu.

³³ Haka hénia hénia wammañ séc, ic hénia hénia ewa hia mihicñi énécmima, nena nanjá amumañ zé hochoc ai ménda mema, ic sasala nanjá énécmimañ zé hochoc ai meanzua ni ésécñec wañ énécmigic Anutunéñ ionac añgéñgina tiénécmimac.

11

¹ Ni Kristoac haka kéréndéñ méndac mianzua ésécñec ini imuhucyanec nuac haka méndacma wammu.

Mepé qepésiac haka solaña.

² Ini ai hénia hénia meanzu séc ni niñqeli némma mératéc haka ku énécmiyiac séciguc tohoma kecanzu imuac niñac mepési énécmizua.

³ Wañu yomi méñ zéwa niñasarimu niñac wanzua; Icyá icyá ionac orucgina imi Kristo wanzac. Wañu embacac oruha imi icyá wanzac. Wañu Kristoac oruha imi Anutu wanzac.

⁴ Ic méñnéñ oruc usuyaguc zéwelec ai me bianañ ara zéauau ai mezac imi eñeya oruha Kristo gamu mihicñi mizac.

⁵ Wañu embac méñnéñ oruc usuya qahac eññec zéwelec ai me bianañ ara zéauau ai mezac imi oruha keczac icyawac gamu mihicñi mizac. Wañu embac imi oruc zucya moczoñ mericdacma keczac tanec imuhuc éséc wanzac.

⁶ Imuac embac méñnéñ oruha usuya qahac kecmaciguc oruc zucya imi mericdacmac me hézérac gédacma kecmac. Wañu embac imi oruc zuc qahac kecmac zé gamuya nimmaciguc oruc usuyaguc kecmac.

⁷ Ic imi Anutuac tanec zéma edamuya wanzac imuac oruhaiguc usuya kiléñ ménda haimacac hezac, néñ embac imi icyawac edamuya wanzac.

⁸ Ic imi embac igucñec ménda memeyanéñ embacnéñ ic igucñec memeya.

⁹ Wañu ic imi embacac niñ wamma ménda mihicñiyec, néñ embac imi icac wamma mihicñiyec.

¹⁰ Hénia imuac niñac zéma kua meme uña ionac niñac wamma embacnéñ méra bacginaiguc keczac imuac asé kiwiya oruc usuya haima kecmac.

¹¹ Wañu Miñ Kewuninawac qeriaiguc imi ic qahac embacñec ménda kecanzac. Wañu imuhucyanec embac qahac icñec ménda kecanzac.

12 Embac icarunec hicñiyec✧ ésécnec ic acguc embacarunec hicñiyec. Nén momac yanda imi Anutu arunec.

13 Ini eñaoç niñgésigic embac méñnéñ oruc usuya qahac Anutu zéwelec wammiyu hia sécgémac me?

14 Wañu ic méñnéñ oruc zuc horua hemiyu iminéñ eñeya gamuya mihicñi mianzac imi ewa siñginawac boñ zalianéñ hia ménda ku énécmizac me?

15 Wañu embac onac oruc zucgina imi usu buñawac énécmiyec imuac niñ embac méñnéñ oruc zuc horua hemiyu, edamuyaguc wanzac.

16 Méñnéñ ac imi qemañac zéma yomuhuc nimmac. Haka imuhucya imi nini me Anutuac hénaoriñ neñañguc ménda hezac.

Min Kewuninawac saméñ téréya.

17 Ini azoroanzu nalé imuaru ménda nanjé amuanzu, néñ mebiru amuanzu imuac niñac ini ménda zéhiaru énécmima zézé seli ac méñ yomi énézémanñ zé wanzua.

18 Walac imi ini hénaoriñ tocgoanzu nalé imuaru sugcinaiguc héndéñ héndéñ hicñianzac zégic nimma ac tosara imi ninzénjézia.

19 Wañu nimba Anutunéñ niñu tuñ diminéñ solañac keczu imi hicñitegicmac niñ sugcinaiguc eñac eñac tuñginaguc téamuma kecmuac hezac.

20 Hélawac zéwa niñgic; Ini momacnec azoroanzu nalé imuaru imi Min Kewuac saméñ newiñ zé ménda azoroanzu.

21 Némac niñ, tosara imi eñañ nene késama hama eñac eñac walac negic tosara imi yaka niñ humumanec kecgic tosara imi doku selinéñ ewa soho mihicñi énécmiyu keczu.

22 Eñañ yaka neneac ama imi hocma imuhuc wañanzu me? Imi qahac wañu, Anutuac hénaoriñac niñgic mamaya wañu maqeqeya gamu qeqe mihicñi énécmianzu me? Némac ac énézémanñ? Zéhiaru énécmimanñ? Qahacgucnec! Yéwéri imuac zéma ménda zéhiaru énécmimanñ.

23 Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ni haka ku énécmiyi imi mia Min Kewuarunec meyi. Min Kewu Yesunéñ

siñi méñ Min Kewu Yesu késagic imuaru saméñ mema

24 ewa hia ac zéma kuma yomuhuc zéyec; Yomi imi séwi busuna onac buñac. Niñqeli némma haka yomi wammu.

25 Saméñ negic tecgéyu waiñ sokoc imuhucyanec nema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi imi zikiziki qelia sacnanéñ memeya. Nemu séc niñqeli némma haka imi wammu.

26 Ini saméñ zéma waiñ sokoc imi mema nemu séc Min Kewuac humuc buñac imi zéauma kecgic inéñ lilingéma hamac.

27 Hénia imuac mia méñnéñ méñ Min Kewuac saméñ me sokoc imi haka sicsaocyaguc nemac imi Min Kewuac séwiya zéma sacya nesoho sohayawac kápésic mihicñimac.

28 Imuac méñnéñ méñ eñeya niñgési amumaguc saméñ imi nema sokoc imi mema nemac.

29 Méñnéñ méñ Min Kewuac séwiya zéma sacya ménda héñasarima nemac imi eñeya kápésic nemac tanec wammac.

30 Hénia imuac niñac sugcinaiguc sasalanéñ kuc mama zéma hafiginaguc wamma keczu. Wañu tosara imi bec gau seli mihicñima keczu.

31 Neñañ niñgési amuyiñguc ménda niñgési nénécmiwacnec.

32 Wañu neñañ niñgési nénécmimac iguc imi zéqindiñi wañ nénécmimac. Imi mia baec ic iniguc momacnec zétecgé nénécmiyu kápésicninaguc ménda wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmianzac.

33 Imuac dacmuna hécnac saméñ newiñ zé azoromu nalé imuaru imi mambéc amumu.

34 Méñ imi neneac wammiyu walac eñeya amaiguc nemac. Azoazoro sicsaocya wañgic kápésic ginaguc zéénécmiwac niñac. Yéwéri tosara imi ni nenaoc kec hama zémindiñimanñ.

12

Qeri uñawac sese.

1 Dacmuna hécnac ini qeri uñawac sese imuac hénia niñasarimu niñac wanzua.

² Ini becneq ic enia kecgic imuaru sinjinarénj héihéré énécmima onagiru baniara ac ménda zézéya imuhucyawac muru rouc wamma kendacgic.

³ Imuac ni zéasari énécmizua; Méjnénj ménj Anutuac Uŋaguc ac zéanzac imi Yesu imi saecac buŋa imuhuc ménda zémac. Waŋu Uŋanéj ménda nanjé énécmiyu ménjénj ménj Yesuac Miŋ Kewuna zémacac séc qahac.

⁴ Ewa hiawac ai buŋa imi hénia hénia, néj Uŋa imi momacguc.

⁵ Ai memec nanaŋgina imi hénia hénia, néj Miŋ Kewugina imi momacguc.

⁶ Ai haka imi hénia hénianénj icya icya ionac muru ai haka imuac me imuac moczoŋ wamma meanzac imi Anutu momacguc.

⁷ Waŋu ic miŋ séc nanjé énécmimanj zé Uŋa téréyanénj aiginaiguc enjeya mewinini amuanzac.

⁸ Méjrac imi Uŋa téréyawac murunec niŋtegic qinŋtegicac ackuazéc, méjrac imi Uŋa Téréya iminéŋnec mia niniŋ hénia héniaawac ackuazéc,

⁹ waŋu méjrac imi Uŋa Téréya iminéŋnec ninzénj ninzénj, méjrac imi Uŋa Téréya iminéŋnec hafi zepa mehia hiaruac ai buŋa seseya,

¹⁰ Waŋu méjrac imi kiwi méréra memeyawac kuha, méjrac imi Anutuac bianaq ara zézé, méjrac imi uŋa hénia hénia inictegic tegira, méjrac imi ac méréra zézé, méjrac imi ac méréra imuac hénia melemma zéasac asariac ai buŋa énécmiyec.

¹¹ Ai haka imi moczoŋ Uŋa Téréya momacgucnéj medacanzac. Waŋu enjeya ewa siŋa méndacma méndémma icya icya énécmianzac.

¹² Ic neŋaŋ séwinina imi momacgucnéj séwininawac tasia imi sasala hemizac. Waŋu séwiac tasia imi sasalanénj séwi momacguc hemizac ésécnec Kristo acguc imuhucyanec.

¹³ Nini imi Yuda ic me Girik ic, welen qeŋe ic me miŋ maŋgoc waŋamuma kekera, moczoŋ Uŋa Téréya momacguc néŋnec* naec nénécmiyu séwi momacguc

wamma Uŋa momacguc imi doku ésécnec nénécmiyu neyiŋ.

¹⁴ Waŋu séwi imuac tasia imi momacguc qahac, néj sasalanec.

¹⁵ Waŋu hénanéj ni méra qahac, imuac séwiiguc ménda toroŋeŋeya zéwacnec séwiiguc ménda toroŋeŋeya hia wammac me?

¹⁶ Waŋu gezacnéj ni kic qahac imuac séwiiguc ménda toroŋeŋeya zéwacnec séwiiguc toroŋeŋeya hia ménda wammac me?

¹⁷ Séwi howiacnéj kic wammaciguc héténj hicŋiyu dimuacnec nimmac? Waŋu séwi moczoŋnéj héténj niniŋa wammaciguc dimuacnec héménja nimmac?

¹⁸ Waŋu Anutunénj ewa siŋa méndacma séwi tasia hénia hénia séwiiguc haiyu hezac.

¹⁹ Séwi tasé momacguc sac hewacnec séwi enjeya dimuaru hia hemac?

²⁰ Imuac séwi taséhéra imi sasalanec, néj séwi imi momacguc.

²¹ Waŋu kicnéj mérawac ni gi qahac hia kecmanj zéyu, orucnéj hénawac ézéma gi qahac ni hia kecmanj zémacac séc qahac.

²² Néwéciguc, séwi tasé tosarawac niŋni mamaya tanec wanju, néj imi moczoŋ aiginaguc sasala.

²³ Waŋu séwininawac taséhéra maŋeŋeya imuhucyawac niŋni eeginaguc waŋu usu hiabianénj héiénécmianziŋ. Waŋu séwi tasé gamuginaguc imuhucyawac niŋni héla waŋanzac.

²⁴ Waŋu séwi tasé tanecgina hiabia ienenj imi imuac me imuac zéwelectmuac ménda hezac. Anutunénj séwi tasé mamaya ionac eegina ogicma héima séwinina imuhuc areŋgéma meyacgé nénécmiyec.

²⁵ Waŋu imuhuc meyu séwi tasé enjac enjac ménda méndénj amuma séc momacguc galeŋgé amuma kecanju.

²⁶ Tasia ménjénj qenzenj qeyu tosara moczoŋ imuhucnec momacnec geriwa niŋanzu. Waŋu tasia ménjénj edamuyaguc waŋu tosara moczoŋ imi momacnec ségiségi waŋanzu.

²⁷ Ini imi Kristoac séwi zéma séwi taséhéra wamma keczu.

* 12:13: Me momacgucac qeriaiguc.

²⁸ Anutunéñ imi hénarín héra neñararu ai ic yomuhuc kumu nénécmiyec; Walac imi Yesuac Méliméli ic, imuacnec biançac ara zézé ic, ai imuacnec kiwi ic zéma kiwi méréra memeya, zéma hafi zepa mehiahiaruac ai buña seseya, zéma qenançgé ai, zéma galeñ ai, zéma ac méréra zézé ai imuhucnec hai nénécmidarec.

²⁹ Momac yanda Yesuac Méliméli ic wanziñ me? Momac yanda biançac ara zézé ic wanziñ me? Momac yanda kiwi ic wanziñ me? Momac yanda kiwi méréra meme ic wanziñ me?

³⁰ Momac yanda hafi zepa mehiahiaru ic wanziñ me? Momac yanda ac méréra zézé ic wanziñ me? Momac yanda ac méréra imuac hénia zéauau ic wanziñ me?

³¹ Wañu ini ai buña seseya, séc mén tosara onogicma eñeña wançac imuac qerigina hélacnec ewa ewa wammu.† Wañu ni hénia mén tosara onogicma solañ wawañawac zéwa niñgic.

13

Goi héihéiac haka.

¹ Ni baec ic zéma kua meme uña ionac ac hénia héniaiguc ac zémanec kilen goi héihéi qahac kecuaiguc, ni imi gonçon qacqaraguc zéma ain hétéñaguc tanec wançua.

² Wañu ni biançac ara zéma ac saña moczon zéma niniñ moczon niñasarima imuacnec ninzén ninzén baec boña mén hia ézéwa yacma kemmacac séc késa kecuaiguc kilen goi héihéi qahac kecuaiguc imi ni eñomia wançua.

³ Wañu nena iwawai moczon méndén énécmiançua iguc, wañu imuacnec séwina gericiguc hai énécmiwa zedaruguc kilen goi héihéi qahac kecuaiguc imi héra mén ménda késakeçua.

⁴ Goi héihéinén nalé horua bisiqatén wañ énécmiançac, goi héihéinén gum bénzénzén wañ énécmiançac, wañu nimbupucya qahac, wañu tétéc qeqe qahac, séwi eñeñ qahac,

⁵ Gérénu nézén qahac, ewalima késa kekec qahac, kiu sélélec wammiyu qeri

biric ménda ninçac, késpedes késa kekec qahac.

⁶ Imi birianén sécgéma keñu ewa hia ménda nimma ac hélawac wamma ségiségi wañançac.

⁷ Goi héihéinén yéwéri momac yanda bisiqatén wamma iwawai moczon ninzénçéma iwawai moczon niñkumu wamma iwawai moczoniguc nañselimac.

⁸ Goi héihéi imi tetcgiaya qahac hema emma kecmac, nén biançac ara qaiyu, ac méréra acguc tecgéyu, niniñ momacnec qahac wandacmac.

⁹ Nini hénia bakia sac niñasarima biançac ac imi bakianec zéanziñ.

¹⁰ Imuac hénia howia hélanén hicñiyu bakianec zézéya imi moczon tecgedacmac.

¹¹ Ni komocnaiguc imi nambérac ésécnec ac wamma nambérac ésécnec niñtegicma nambérac ésécnec niñañi, nén ic kunen wamma nambérac haka silic imi hetecgedari.

¹² Nalé yomuaru imi nini wikiñiguc héñanziñ ésécnec méiméiyawac héñanziñ, nén nalé hahaya imuaru imi musunina séc añambiñ imuhucyanec hémbiñ. Deguc imi bakia sac niñasarianziñ, nén nalé imuaru imi Miñ Kewunén ni niñyaccgé néñançac ésécnec ni solañanec niñasarimañ.

¹³ Imuac ninzén ninzén zéma niñkumu zéma goi héihéi haréwéc imi nalé séc hemac, nén sucginaiguc goi héihéinén éréhéc orogicma eñeña wançac.

14

Biançac ara zézé zéma ac méréra zézéyawac sese.

¹ Goi héihéiac hénia imi seliseli wamma méndacmu. Wañu qeri uñawac sese hénia hénia niñac wammu, nén ai buña sasala imuarunec Anutuac gezac qézén acwac niñgic eñeña wañu imi zéhicñiwiñ zé seliseli wammu.

² Ic mén ac méréra zéançac imi Uña téréyanén wammiyu ac saña zéyu ic tosara eñeñ hénia ménda niñasariançu. Imuac niñac inén ic onac ménda énézéançac, nén Anutuac ézéançac.

† 12:31: Me nimbupuc wañançu.

³ Néh Anutuac bianjac ara zéhicñianzac imi enej ic onac énézéma zénañgé énécmima meme seli ac wañ énécmima héibélac qéibélac wañ énécmianzac.

⁴ Ac méréraiguc ac zéanzac inéh eñeya nañgé amuanzac, néñ Anutuac ackuazéc zéhicñianzac inéh hénarorij meyac énécmianzac.

⁵ Ni imi ini moczorñ ac méréra zému niñac wanzua, néñ Anutuac bianjac ara imi niñgic tosara onogicma eñeña wañ sasala zéhicñimu niñac wanzua. Ac méréra zéma hénarorij nañgé énécmimanñ zé hénia ménda melemma zéhicñi wanzaciguc Anutuac bianjac ara zéanzac inéh i ogicma kuneña wanzac.

⁶ Imuac dacmuna hécná ni onaru hama hénia zéauayawac ara zéma niniñ zéma bianjac ara zéma pakeñ ac ménda zéma ac méréraiguc ac énézéwa iminéh dimuhuc nañgé énécmimac?

⁷ Kuña me mimisule, iwawai kekecya qahac imuhucyanéh legic maraya dindiñanec ménda qarú mérénehñ legic imuac hénia niñtegicmac?

⁸ Wañu témurñéh hétéh sicsaocya qarú mérénehñ yaréac zéréh qéréh hia wammac?

⁹ Ini imuhucyanec ezelañ ginanéh ac niñtegicbiñac séc imuhucya ménda zégic ac zézégina imi dimuhuc niñasarimu? Acgina eñ zégic sawaiguc keñsohozac.

¹⁰ Ac ewa hénia hénia baeciguc hezac, néñ ac ewa hénia qahac méné ménda hezac.

¹¹ Imuac ic ménéhñ zéyu ni imuac hénia ménda niñasarimanñiguc ni imi ac zézac iwac muru ic enia wamba i acguc nuac muru ic enia wammac.

¹² Imuac ini acguc Uñawac ai buña niñac wañanzu. Imuac hénarorij nañgé énécmiwiñ zé sécgé énécmimac niñ seliseli wammu.

¹³ Imuac ac ewa méréraiguc zéanzac imi ac meleñ meleñawac kuha niñac zéwelec wammac.

¹⁴ Ni ewa méréraiguc zéwelec wammanñiguc imi mia qeri uñananéh zéwelec wanzac, néñ nuac ewa qerinanéh héla ménda miñicñizac.

¹⁵ Imuhuc wañu dimuhuc wammanñ?

Ni Uñananéh zéwelecma ewa qerinanéh momacnec zéwelecmanñ. Wañu uñananéh legic héimima ewa qerinanéh momacnec legic héimimanñ.

¹⁶ Imuhuc ménda wambésémañiguc imi uñaganéh mérianñ ac énézéwésémañiguc ic sese imuhucya qahac kecanzu imi enej gi némac ac zézanañ imi ménda niñasarima dimuhuciguc guac ewa hia ac nimma hélacnec hia zémac?

¹⁷ Gi ewa hia ac hia zézanañ, néñ acga iminéh tosara ménda nañgé énécmimac.

¹⁸ Ni ini moczorñ onogicma ac méréra hénia hénia sasala zéanzuawac Anutu ewa hia ézézua.

¹⁹ Wañu hénarorij amaiguc tosara ku énécmimanñ zé ackuazéc éréhécdac ewa qerinanéh niñasarizac imuac hia zémañ, néñ ac méréra 10 tausenac séc horua zémañ zé nimba mamaya wandaczac.

²⁰ Dacmuna hécná niñtegic qñtegiciguc imi kokoc éséc ménda wammu, néñ Haka biriaiguc imi kokoc éséc wammu. Niñtegic qñtegiciguc imi ic kuneñ éséc wammu.

²¹ Héná aciguc yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewunéh yomuhuc zézac; Ni ac méréra zéanzu ionac ezelañgina zéma ic enia ionac kua tasé mema ic embac yomi énézémañ, néñ kileñ ménda niñtohomu.✧

²² Imuac ac méréra imi ninzéh ninzéh ic onac buña qahac, néñ ic enia ionac asé kiwi wanzac. Anutuac bianjac ara imi ic enia onac qahac, néñ ninzéh ninzéh ic ionac buña wanzac.

²³ Imuac hénarorij momac yandanéh tocgéma momacnec ac méréraiguc zémuiguc ic tosara imuac hénia ménda niñzu imi enej zéma ninzéh ninzéhgina qahac imi enej éréma inicma ewagina sohozac ménda zému?

²⁴ Wañu momac yanda enej Anutuac bianjac ara zéhicñima tacmuiguc imi, ic enia me omaya éréma ic momac yanda ionac murunec zéqindiñi ac zéma gésigési ac wañ énécmimia wammac.

²⁵ Wañu ewa qeriginaiguc niniñ musañ musañgia imi usuya auyu hiññiteguru Anutuac sicgémima mepésimima Anu-

✧ 14:21: Yes 28:11, 12

tunéj hélaac nec suginaiguc keczac zéma zéaumu.

Ai areña méndacma mepé qepési ai memu.

²⁶ Imuac dacmuna hécna dimuhuc wambij? Ini azoromu séc legic zéra zéma pakej ac zéma ackuazéc zéauauya zéma ac méréra zéma ac melenj melenj momacnec heanzac imuac imi moczojnénj nanjé amuwij zé wamma memu.

²⁷ Méjnénj ewa méréraiguc ac zémaciguc éréhéc me haréwéc sac wai énécmigic zému. Wañu momacnec qahac, néj ic méjnénj zéyu tecgéyu ic méjnénj zémac. Wañu méjnénj hénia melemma énézémac.

²⁸ Ac melenj méj ménda keczaciguc hénarinj amaiguc ara qaiyu bénzénj kecmac, néj zémanj zé enjyanec Anutuaru zémac.

²⁹ Wañu Anutuac bianjac ara zéhicnjanzu imi bianjac ara zéwijn zé ic éréhéc me haréwécnéj zému. Wañu tosara imi nimma ninjésimu.

³⁰ Wañu ic méj momacnec taczac iwac muru Uña téréyanénj ackuazéc zéaumaciguc, walac hénima zézac inénj waima bénzénj nec tacmac.

³¹ Ini momac yanda nininj héiqelima qeri efi mihicjimu ninjac bianjac ara imi areña méndacma ic méjnénj zéyu tecgéyu méjnénj zéyu kemmac.

³²⁻³³ Anutu imi ai memanj zé sicsaoc qahac, néj luaeyaguc meanzac. Imuac ninjac bianjac ara zézé ic ionac unjéhécgina imi bianjac ara zézé ic ionac méra bawu kecmac luaeguc mambéc kecanzu.

Méteré ic momac yanda azoazoroiguc wañanzu éséc nec

³⁴ embac enenj hénarinj suginaiguc acgina waima bénzénj nec kecmu. Ionac imi ac zému ninjac ménda zéénécmimia. Wañu hénia aciguc hezac séc euhécgina méra bacginu kecmu.

³⁵ Nininj méjac méj héiqeliwijn zé wanzuiguc imi enanj amaiguc euhécgina qesiénécmimu. Embacnéj hénarinjiguc ac wawaña imi gamuyaguc wanzac.

³⁶ Anutuac ackuazécnéj onac murunec hicnjyec me enac nec sac kecgic hicnj énécmiyec?

³⁷ Onarunec méjnénj enjyawac ninj kua meme ic wanzac me Uña téréyayaguc wanzaciguc imi ac oénécmizua yomi kewuac zézé seli ac imuhuc zéma ninjtegicmac.

³⁸ Méjnénj méj hénia yomi ménda ninjtegicmaciguc ic imi ménda ninjmimia wammac.

³⁹ Imuac dacmuna hécna ini Anutuac bianjac ara imi zéhicnjinj zé seliseli wammu. Wañu ewa méréraiguc ac zézé imuac neuj ménda héimu.

⁴⁰ Ai haka hénia hénia moczoj sécya ménda ogicma ai areñ méndacma wamma memu.

15

Kristo humuc igucnec qelima yarec.

¹ Dacmuna hécna buña suruc hiabia énézéyi imuac ku énécmiwa ninzu. Imi mia ini bec anjéctic. Anjéctima imuac qeriaiguc nanjelima kecanzu.

² Ini ackuazéc neñ énézéyi imi enj ménda ninzénjéma selianec késa keczuiguc imi ninzénj ninzénj imuac qeriaiguc anjéngina tiénécmimia wammac.

³ Ni néju meyi imuac mia walac onac énézéyi. Kiwi téréyaguc hezac séc Kristonénj képésicninawac wamma humuyec.

⁴ Humuyu téngégic kiwi téréyaguc hezac séc ai meme haréwéc wañu munjuc humuc igucnec qelima yarec.

⁵ Yacma walac Kefawac hicnjimiyec. Imuac nec tohotoho ichéra 12 ionac hicnj énécmiyu hénjic.

⁶ Imuac nec ninzénj ninzénj dacmuna 500 azoroma kecgic winini énécmiyu momacnec hénjic. Ionarunec sasalanénj qeliqeli keczu, néj efefianénj humugic.

⁷ Imuac nec éréma Yakobo hicnjimiyu hénec. Wañu imuac nec Yesuac Méliméli ic momac yanda hicnj énécmiyu hénjic.

⁸ Tetecgiaiguc naléna ménda héiyunec kembanganj téma hicnjinj nidac imuhucya acguc hicnjinéju hénjic.

⁹ Ni imi Yesuac Méliméli ic ionac suginaiguc mamayagina téngénj. Ni Anutuac hénarinj ununesi wañ énécmiyi imuac ninjac Yesuac Méliméli ic zéma nurugic nimba ménda sécgéanzac.

10 Wañu Anutuac ewa hia igucnec ni sécna wamma kecanzua. Ewa hiawac buña néñec imi enj ménda heyu ni Yesuac Méliméli ic momac yanda onogicma ai kunen yanda meyi, néñ imi mia nena qahac, néñ niguc momacnec kecanzac Anutu iwac ewa hia igucnec.

11 Neñ me ienenj imuhuc zéau énécmi ini imuhuc ninzénge ma keczu.

Humuc ic ionac qelima yacyac.

12 Kristo imi humuc igucnec qelima yarec imuhuc énézeni ninjicguc dimuhuc sugginaiguc tosanenj humuc igucnec qelima yacyac imi ménda hezac zéanzu?

13 Humuc igucnec yacyac ménda hewacnec Kristo acguc muñguc ménda yacbacnec.

14 Kristo ménda yareciguc ackuazéc nini zéauanzin imi enomia wanzac. Wañu ninzén ninzéngina imi acguc enomia wanzac.

15 Wañu imuacnec nini imi Kristonénj humuc igucnec meqelimiya yarec zéma héipuc ac wañ énécmiyin hénia imuac ninjac Anutuac héipuc ic ikochéra keczin imi hicñitegiru ninicdabunec. Humuc igucnec yayac qahac wambacnec Anutunénj Kristo humuc igucnec muñguc ménda meqeliwacnec.

16 Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc Kristo acguc humuc igucnec ménda meqelimiya yacbacnec.

17 Kristo imi humuc igucnec ménda meqelimiya yacbacnec ninzén ninzéngina imi acguc enomia wañu ini késpedes qeriaiguc kecgicac kecbunec.

18 Wañu Kristoac qeriaiguc humuma keczu imi acguc qahac wandacbunec.

19 Kristoac qeriaiguc neñañ ninjumu wañanzin iminénj baec yomuac sac wambacnec ic embac sugginaiguc neñañ imi tosara onogicma ewa biricninaguc wambinjec.

20 Néñ Kristo imi hélacnec humuc igucnec qelima yarecac gau seli keczu ionac héra gocmia walac walac wanzac.

21 Humuc imi icac murunec, imuhucyanec humuc igucnec yacyac imi acguc icac murunec hahaya.

22 Adamwac qeriaiguc ic embac moczonj humugic ésécnec Kristoac qeriaiguc ic embac moczonj kekec mihicñimu.

23 Wañu areña zézéya séc méndacma hicñi énécmimac. Walac imi héra gocmia méréra Kristo, imuacnec Kristonénj lilingéma hayu iwac buña kekerá.

24 Imuac andiaiguc imi nalé tetcgia hamac. Inénj ic kewuya kewuya zéma ic qac buñaguc zéma kuc buñaguc imi moczonj mebirí énécmima héñgaleñ ama areña yanda imi mañgocya Anutuac muru haimimac nalé imi mia hamac.

25 Inénj ic kewu kecmanec hazéchéra moczonj eneya héra duandiaiguc onopocmacac hezac.

26 Wañu hazécya nalé tetcgiaiguc qemacac hezac imi humuc.

27 Anutunénj iwawai moczonj iwac héra duandiaiguc onopocdarec.* Imuac iwawai moczonj héra duandiaiguc hezac zéyec nalé imuaru iwawai moczonj iwac héra duandiaiguc onoporec Anutu eneya imi ménda toroqema zéyec imi hicñitegiczac.

28 Iwawai moczonj iwac héra duandiaiguc onopocmac nalé imuaru imi naña eneya acguc iwawai moczonj héra duandiaiguc onoporec iwac muru sicgémimacac hezac. Imi mia Anutunénj iwawai momac yanda imuac miñina kecma iwawai moczonj imuac qeriaiguc acguc sécgémac kecmac ninj imuhuc wañec.

29 Qahac wañu, humuc ic ionac ninjac wamma doku naecanzu imi enenj némac wammu? Wañu humuc ic ienenj kilenj ménda yacmuiguc némac ninjac ic embac humuc ic ionac ninj wamma doku naec haka wañanzu?

30 Wañu nini némac ninjac zérabéra qahaguc emmanec kecbinj?

31 Dacmuna hécna, ni Kristo Yesu Miñ Kewuninawac qeriaiguc mepé qepésina wanzu onac ninjac wamma zéhiaru amumanec kecma ni kaiweya kaiweya humanzua.

32 Ni Efeso ama areña yandaiguc baec icac ninjumu ninjacnec sac wamma yañ zécginaiguc yaré wañiiguc imi némac héra

* 15:27: Leg 8:6

mén hicñinémmac? Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc orañ humuwiñac hezac, imuac nezéléléñ wammanec kecbiñ hia zéwiñnec.*

³³ Ikoc wañ énécmiwu niñac, ic ala biria eneñ haka hiabia mesoanoanžu.

³⁴ Ewa solañaguc lilingéma késpedes ménda wamma haka solañ wamma kecmu. Onarunec tosiánéñ Anutu ménda nimmianžu imuac gamugina nimmu niñac imuhuc zézuu.

Séwi qelia humuc igucnec yacyacwac buña.

³⁵ Tosianéñ yomhuc gezañ zému; Humuc ieneñ dimuhuc muñguc yacmu? Wañu séwi tanecgina imi dimuhucyanéñ yacmu?

³⁶ Ac qelaña zézé ic ini! Iwawai gocmia gesaanžu iminéñ ménda humumaciguc imi kekecyaguc muñguc ménda érémac.

³⁷ Wañu iwawai himicanžu imi kecma érémacac hezac iwawai howia imuac ménda himicanžu, néñ padi me tosara imi gocmianec himicanžu.

³⁸ Wañu Anutunéñ eneña ewa sinjiguc tanecgina énécmima gocmia hénia hénia imuac séc tanecgina hénia hénia hai énécmiyec.

³⁹ Séwi tanecgina acguc imuhucyanec qahac, eñac eñac. Mén imi icac séwi, mén imi yañ onac séwi, mén imi nei onac séwi, wañu mén imi lambéc onac séwi.

⁴⁰ Séwi tanec tosara imi Kurumenjarunec, séwi tanec tosara imi baecarunec, wañu kurumenjiguc kekera ionac edamugina imi séc mén, wañu baeciguc kekera ionac edamugina imi séc mén.

⁴¹ Kaiwe asaha imi séc mén, maso asaha imi séc mén, ménni sikiluac asaha imi séc mén, wañu ménni sikilu eñañ edamugina imi eñac eñac.

⁴² Humuc igucnec yacyac imi acguc imuhucyanec. Himicanziñ imi humuma qahac wawaña, wañu imuacnec yacyacwac buña imi ménda humuma qahac wawaña.

⁴³ Iwawai eeya qahac imuhucyanéñ himicma iwawai edamuyagucnéñ yacbiñ.

Iwawai bébélacgia himicma iwawai selianéñ muñguc yacbiñ.

⁴⁴ Séwi busunéñ himicma uñawac tanecnéñ muñguc yacma kecbiñ.

Séwi busuac tanera hezac, imuac uñawac tanera imi acguc hezac.

⁴⁵ Yomuhuc ooyawac hezac, Ic walac hicñihicñiya Adam imi séwiac ic kekecyaguc wañec.* Wañu Adam tetcgia hahaya imi kekec énécmimiawac uña wañec.

⁴⁶ Wañu walac imi uñawac buña qahac, néñ séwiyaguc, imuac andiaiguc hahaya imi uñawac buña wanzac.

⁴⁷ Walac imi baeciguc hicñiyec imuac baecarunec. Andiaiguc hahaya imi kurumeñ igucnec hahaya.

⁴⁸ Baecarunec imi moczoñ baecac buña tanec, kurumenjarunec imi moczoñ kurumenjac buña tanec ésécnec.

⁴⁹ Wañu nini imi imuhucyanec baec icac murunec tanec meyiñ imuhucyanec kurumeñ icac murunec tanec mewiñ.

⁵⁰ Dacmuna hécna ac mén yomi zéwa niñgic; Sac zéma séwi busunéñ Anutuac héngalen ama areña yanda imi mératéc ménda añgénéñ timac. Wañu houhouyanéñ iwawai ménda houhouya imi mératéc ménda añgénéñ timacac hezac.

⁵¹ Niñžu, neñ onac muru ac saña mén zéwa niñgic; Nini moczoñ gau seli ménda hewiñ, néñ témuñ tetcgiawac qaru focdac élanzañnec melemma qelia wambiñ.

⁵² Tomuñ qaru humuc ic eneñ iwawai ménda houhouyanéñ muñguc qelima yacmu. Wañu neñañ acguc melemma qelia wambiñ.

⁵³ Séwi houmacac hezac yominéñ séwinina ménda houhouyawac usu ésécnec héini hiñgacmac. Humucac buña yominéñ hehe seliac buña héimac.

⁵⁴ Houhouyawac buña yominéñ hehe seliac buña héiyu humucac buña yominéñ kekec seli héimac nalé imuaru imi, Anutuac kuhanéñ ogiru humuc imi qécgé mimia wammac imuhuc ooyawac hezac imi moczoñ seligidacmac.*

⁵⁵ Humuc gi néma kucganéñ ogicqogic wambésémañ? Humuc gi waiga dimua?*

* 15:32: Yes 22:13 * 15:45: Hén 2:7 * 15:54: Yes 25:8 * 15:55: Hos 13:14

⁵⁶ Humucac waiya imi kápésic, wañu kápésicac kuha imi hénac ac wanzac.

⁵⁷ Neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristonéñec ogicqogirawac kuc nénécmianzac Anutu iwac muru ewa hia ac ézézua.

⁵⁸ Imuac dacmuna soroc hécnac seligima namma hérékeñ héréha ménda wamma nalé séc Miñ Kewuninawac ai seliseli wamma memu. Imi mia onac kuc qeçe ai iminéñ Miñ kewuac qeriaiguc eñec ménda sohomac.

16

Méra énécmimiawac haka.

¹ Deguc yomi imi ic embac téréya ionac sese tocgému imuac ara; Ni bec Galatia hénacoriñ énézéyi imuac séciguc ini imuhucyanec wammu.

² Sondag Sondag* ini eñac eñac soukiwa mihicñigic saméñaguc he énécmiyu séc goiya héima toroqema haigic tacmac. Eñ kegcic onaru hawa soukiwaguc qutulañéwu niñac.

³ Onaru hamañ imuaru ic tosarawac niñgic sécgéyu kiwi énécmima méli énécmiwa sese imi mema Yerusalem kemmu.

⁴ Wañu nuac niñgic sécgéyu ni acguc kamba Ieneñ niguc momacnec hia kembiñ.

Eñeya méra mimac niñ énézéyec.

⁵ Ni Makedonia baec imi qericma kemañ zé wanzua imuac Makedonia baec qericma kemmaguc onac muru hama inicmañ.

⁶ Hama iniguc kecmañ gezañ. Iniguc kecba nalé sañgeña imi hia kendacmac. Imi mia imuhuc wamba eneñ mia hénana mindiñima méli néñu imuaru me imuaru kemmañ.

⁷ Miñ Kewunéñ niñu sécgéyu onac muru hama iniguc nalé tosara kecmañ zé niñzua. Imuac mia nalé yomuac imi onogicmanec hotoñadac inicmañ zé ménda wanzua.

⁸ Ni Efeso ama areña yandaiguc kecba ai meme 50 imuac kendor wammac zéma niñzua.

⁹ Hénia imi yomuhuc; Ai kuneñ yanda hélaguc sasala mihicñimañac séc nagu béréngé néñu, hazéc ic acguc sasala hicñima keczu imuac mia imuhuc niñzua.

¹⁰ Timoteonéñ onaru hamaciguc héngalen wammigic bac yandi yandi ménda wamma suginaiguc kecmac. Ic imi ni ésécnec Miñ Kewuac ai seliseli wamma meanzac hénia imuac niñac imuhuc wañmimiawac hezac.

¹¹ Imuac iwac niñac niñgic mamaya ménda wammac. Wañu luaeguc mélimigic nuaru liliñgéma hamac. Ni zéma niñzén niñzén dacmuna hécnac imi iwac mambéc kecziñ.

¹² Niñzén niñzén dacmuna Apolo iwac imi dacmuna tosara iniguc onac muru kemmu niñ hatac sasala zénañgé miyi, néñ nalé yomuac imi kemmañ zé kileñ ménda efizac. Wañu nalé méñac niñu sécgéyu hamac.

¹³ Ini qeriginanéñ técgina nimma kecma niñzén niñzéniguc nañseligima ic hélawac séc seligima kecmu.

¹⁴ Wañu ai memu séc goi héihéiyaguc mema wammu.

¹⁵ Ini Sitefana zéma hénac géséhéra ieneñ Akaia baeciguc walac walac niñzén niñzén ic embac wañgic imi zéma météré ic embac welen qeénécmiwiñ zé efiñzu imi ini niñzu. Imuac ini zénañgé énécmizua.

¹⁶ Ic embac imuhucya zéma tosara momacnec ai mema kucqeçe wañanzu séc acgina niñtoho wañ énécmimu.

¹⁷ Stefano zéma Fotunata zéma Akaiko ieneñ imi onac wañ néñu kic tanecgina késama hayic ewana hiaruyu kecanzua.

¹⁸ Ieneñ imi ni zéma ini momacnec ewa qerininaiguc ségiségi mihicñi nénécmigic. Imuac ini ic imuhucya imi niñénécmimu.

Tetecgiawac yaizézé ac.

¹⁹ Asia baeciguc hénacoriñ tuña tuña keczu imi eneñ onac yaizézégina zézu. Akila zéma Priska zéma amagiraiguc hénacoriñ toçgoanzu imi eneñ acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézégina zézu.

²⁰ Niñzén niñzén dacmuna momac yanda acguc yaizézégina zézu.

* 16:2: Girik aciguc; Sondawac ai meme walac walaha séc.

Imuac eṅaoc kiricne téréya waṅamuma
yaizézégina zéamumu.

²¹ Yomi Paulo ni nena mérananéḡ oma
yaizézégina zézua.

²² Méḡnéḡ méḡ Miḡ Kewu goiya ménda
héimac imi saecyaguc wammac. Miḡ
Kewunina gi hawésémaḡ!†

²³ Miḡ Kewu Yesu Kristoac ewa hianéḡ
iniguc hema kecmac.

²⁴ Goi héihéinanéḡ Kristo Yesuac qeri-
aiguc tuḡ iniguc momacnec hema kecmac.

‡

† **16:22:** Aram aciguc; Marana ta. ‡ **16:24:** Kiwi méranéḡ ooya tosaraiguc kiwi yomuac tetcgiaiguc, Hélécnec!
ogic hezac.

2 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa sinj niḡac Kristo Yesuac Mélémi ic waḡi ni Paulo zéma ninzéh ninzéh munanina Timoteo niri hénarini Korinti ama areḡa yandaiguc keczu zéma ic embac térya Akaia baec séc keczu ionac momacnec kiwi yomi oénécmizic;

² Neḡaḡ Maḡocnina Anutu zéma Miḡ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

³ Miḡ Kewunina Yesu Kristo iwac Maḡocya Anutu mepésimiwiḡ. Inéh wésé niniḡac Maḡoc zéma qeri mebélac qebélac hénia hénia moczoḡ imuac Anutu kecazác.

⁴ Inéh zéra waiya hénia héniaiguc qeri mebélac qebélac waḡ nénécmianzac. Waḡu neḡaḡ qeri mebélac qebélac Anutuac murunec meyiḡ iminéḡnec ic embac tosara zéra béra hénia héniaiguc keczu imi bénzéhḡnec qeri mebélac qebélac waḡ énécmiwiḡ.

⁵ Imi mia hénia yomuac niḡac imuhuc zézua; Kristoac qenzerḡ manzerḡnéḡ neḡaḡ kekeciguc sécgéma hezac. Imuhucyanec qeri mebélac qebélaenéh Kristoac murunec hama neḡaḡ muru qesalecgé nénécmizac hénia imuac niḡac imuhuc zézua.

⁶ Nini zéra waiya mihicḡima kecaziciguc imi onac qeri mebélac qebélac zéma aḡgéh tiénécmimiawac niḡac, waḡu nini qeri mebélac qebélac waḡ nénécmimiawac kecaziciguc imi acguc onac qeri mebélac qebélac niḡac, qeri mebélac qebélac iminéḡ onac muru ai meyu zéra béra nini mihicḡianziḡ imuhucya imi ini acguc hia bisiqatéh wamma naḡselimu.

⁷ Ini zéra waiya imuaru toroqema kecazu ésécnec qeri mebélac qebélaiguc imuhucyanec wamma kecmu imi ni ninzua imuac niḡac niḡkinzéhḡnina onac muru hezac imi mimiḡzalia qahac.

⁸ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, imi mia hénia yomuhuc niḡac, nini Asia baeciguc zéra waiya qahaiguc kecmu

éreyiḡ imi ini ménda nimmu niḡac ménda wanziḡ. Nalé imuaru zéra waiya yéwéria sécnina ogicogicya qacninaiguc emma kilanzi nénécmiyu kekecninawac niḡkinzéh imi acguc waiyiḡ.

⁹ Humucac buḡa zétecgé nénécmimia zéma niḡni hélaguc waḡec, néḡ haka imuhuc hicḡi nénécmiyec imi mia nini neḡaoc ménda héiseli amuma humuc ic meqeli énécmianzac Anutu iwac muru sac héiseliwiḡ niḡac imuhuc hicḡi nénécmiyec.

¹⁰ Waḡu inéh mia humucac déc igucnec metecgé nénécmiyec. Waḡu toroqema metecgé nénécmimac. Waḡu muḡgucnec metecgé nénécmimac zéma iwac muru niḡkinzéhḡnina haianziḡ.

¹¹ Waḡu ini acguc toroqé nénécmima zéwelec wamma méra nénécmimu. Imi mia ic embac sasalanéh naḡgé nénécmima zéwelecgic ewa hiawac ai buḡa nénécmiyu iminéḡ ai meni, nonac niḡac wamma Anutu ewa hia ac wammimu.

¹² Nini baeciguc kecmu haihaka wamma onac muru geḡ imi ogicogicyawac wamma Anutuac haka méndacma keḡhéi hahéi qahac hélacnec wamma baecac niḡtegcic qinḡtegciguc qahac, néḡ Anutuac ewa hiayaiguc héima namma ai meanziḡ imi nonac ewa qeri solanḡ ninanéḡ héipuc waḡ nénécmizac. Waḡu nini imi imuac niḡni eeyaguc waḡanzac.

¹³ Imi mia hénia yomuhuc niḡac, Nini kiwi tosara qahac, néḡ ini hia olomma hia niḡtegcicmuac séc imuhucya sac oénécmianziḡ. Ini niḡasaridacmu zéma niḡkewu waḡ énécmizua.

¹⁴ Ini hénianina bakianec sac niḡasarianzu imuac séc Miḡ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc nini onac zézé ségiségigina wanni, ini acguc nonac zézé ségiséginina wammu.

¹⁵ Ni imi hélacnec ninzéhḡyi. Hénia imuac niḡac onac muru walac hamaḡ zé niḡarenḡyi. Imuhuc wamba ini hatac éréhécnec mérianḡinaguc wammu.

¹⁶ Héniaiguc keḡ inicma Makedonia baeciguc kemmaguc muḡguc Makedonia baec imuacnec onac muru liliḡgé hawa méli néḡu Yuda baeciguc kemmanḡ zé niḡ arenḡyi.

17 Ini niŋgic ni sic saoc nimma hénia qahac imuhuc waŋi tanec wanzac me séwinawac siŋ méndacma eŋ hia hia qahac qahac zéma niŋarenŋéyi tanec wanzac me?

18 Anutu imi ménzézé ménzézéya qahac, imuac séciguc acna imi acguc hia zémaguc duŋa melemma qahac ménda zémaŋ.

19 Ni zéma Siliwano* zéma Timoteo neneŋ Anutuac naŋa Yesu Kristo iwac hénia imi suginaiguc zéau énécmiyiŋ. Waŋu inéŋ hia zéma qahac ménda zéyec. Imuac niŋac iwac muru imi hia sac heanzac.

20 Kristoac qeriaiguc imi Anutuac sisipac ac imi moczoŋ yanda hia zézéya. Imuac niŋac nini iwac muru héima namma hélacnec zéma Anutu mepésimianziŋ.

21 Nini zéma ini momacnec Kristoac qeriaiguc meseli nénécmima halécnéŋ météré nénécmiyec imi mia Anutu.

22 Inéŋ mia eŋeya qara asé kiwi ésécnec ewa qerininaiguc oma Uŋa Téréya nénécmiyec. Waŋu Uŋa Téréya iminéŋ iwawai kecma hicŋi nénécmimac imuac qérawia wanzac.

23 Ac geriwaguc waŋ énécmiwi niŋac ni Korinti ama areŋa yandaiguc ménda hayi. Ac imi hélacnec zézua, Anutunéŋ qeri uŋanawac héipucya wanzac.

24 Ini ninzézéŋ ninzézéŋiguc naŋselima keczu imuac niŋac, nini onac ninzézéŋ ninzézéŋ imuac galéŋ kecziŋ zéma ménda zézua, néŋ néwécgeŋa iguc ini ségiségigina mihicŋimu niŋac, ai momacgina kecziŋ.

2

1 Hénia imuac niŋac, ni onaru muŋguc ewa goronaguc ménda hamaŋ zé niŋselizua.

2 Ewa biric mihicŋi énécmizuaiguc, ne-naoc ewa biric mihicŋi miyi i qahac waŋu, ic diminéŋ ewa hia mihicŋi nénzac?

3 Ni kiwina imuhuc oénécmiyi imuac hénia imi onac muru hamaŋ nalé imuaru ewa hia mihicŋi némmuac hezac ionac murunec ewa biric mihicŋiwi niŋac. Ni

imi nuac ewa hianéŋ momac yanda onac ewa hia wammac zéma niŋkumuzua.

4 Ni qerina yéwériyu ewa goro wamma kecba kic masina sasala mayec imuac niŋac kiwi imi oénécmiyi. Waŋu imi mia yéwéri mihicŋi énécmimaŋ niŋac qahac, néŋ onac siŋna sasala késa keczua imi niŋteŋicmu niŋac kiwi imi oénécmiyi.

Képésic waiwai.

5 Mérénéŋ mén waŋu ewa biric hicŋizaciguc imi, netecgéma ogicma zémaŋ zé ménda wanzua, néŋ zékaŋ zékaŋ zéwa, inéŋ imi nuacnec ménda mihicŋizac, néŋ hénaoŋiŋ moczoŋ yanda mihicŋi énécmiyec tanec wanzac.

6 Sasalanéŋ ic imuhucyawac zémindiŋi qemindiŋi wammigic nimba sécgézac.

7 Imuac niŋac néwécgeŋac kápésicya waimima ewa qeria mebélacgéŋic. Ewa biric ogicogicyanéŋ hélanzimiwac niŋac.

8 Imuac zéwelec énécmizua, siŋ niŋmimanec keczu imi mewininigic seligimac.

9 Ni imi ini ackuazéc moczoŋ niŋtohoanzu me qahac imi batucgé nimmaŋ zéma kiwi imi oénécmiyi.

10 Ic ménŋac mén kápésira waimigic ni imuhucyanec waimimaŋ. Képésic imuac me imuac waimizuaiguc waiwai hakana imi Kristoac kiwaiguc onac niŋac wawaŋa.

11 Nini Biria miŋinawac niniŋ qambaŋa imuac qelaŋa ménda kecziŋ imuac niŋac Biria miŋinanéŋ ikoc waŋ nénécmiwac niŋac imuhuc wanzua.

Sisipac ac qeliawac ai ichéra.

12 Ni Kristoac buŋa suruc hiabia zéau énécmimaŋ zé Troa amaiguc keŋi nalé imuaru Miŋ Kewuninanéŋ niŋnéŋu ai memeac saŋgulaŋ ménŋ auma naŋec.

13 Waŋu ni ninzézéŋ ninzézéŋ dacmuna Tito imi ménda mihicŋiyi imuac niŋac nuac ewa qerina imi hia ménda mebélacgéyi, néŋ yaizézé ac waŋ énécmima Makedonia baeciguc keŋi.

14 Waŋu Anutu ewa hia ac wammiwiŋ, inéŋ nalé séc Kristoac qeriaiguc meseli nénécmiyu yaréiguc onogicanziŋ. Waŋu

* 1:19: Roma ic eneŋ Silawac Siliwano zéaŋgic.

Kristo niñmimia imuac héméña hiabianén neñañ murunec saima baec séc sécgéma keñanzac.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini imi gési énécmimia zéma humucac buña ionac sugcinaiguc momacnec Anutuac kiwaiguc Kristoac héméña wanzin.

¹⁶ Tuñ méñac muru héméña iminén humucac buña tanec wañu humuciguc onagicma kemmac, néñ tuñ méñac muru imi héméña iminén kekecac buña wañu kekeciguc onagicma kemmac. Ic méréñén ai buña imuac sécyá wammac?

¹⁷ Nini ic tosara ésécnec soukiwa mihicñiwñ zé waiñiguc doku haianzu ésécnec Anutuac ackuazécnén diwi qiwiliña ménda wañanzin, néñ nini imi Anutunén méli nénécmiyu Anutuac kiwaiguc zéma Kristoac qeriaiguc qeri hélacnec zéau énécmianzin.

3

¹ Nini neñaoc zénañgé amuwñ zé muñguc hénima ac zézin? Nini ic embac tosara ésécnec zénañgé ac kiwi onac muru haini hamac me, onac murunec nonac muru kiwi imuhucya haigic hamac niñ qesi énécmiwñac ménda hezac. Ini niñgic imuac wambiñac hezac me?

² Eñaoc mia kiwinina wanzu. Imi mia ewa qerinaiguc ooya. Ic embac momac yanda oloñ nimmuac hezac.

³ Ini imi Kristoac kiwi héndén héndéña kegcic héngaleñ wañ énécmima keczin. Wañu kiwi imi kirifi dokuyanén ménda ooya, néñ Anutu kekecyaguc iwac Uñanén ooya. Wañu Kiwi imi hoc hilañaiguc ménda ooyanén ic embac ewa qerini-nawac hilañaiguc ooya.

⁴ Niñkinzénina imuhucya Kristoac murunec imi Anutuac kiwaiguc késa keczin.

⁵ Iwawai imuac me imuac imi moczoñ neñañ murunec zéma neñaoc sécnina hezac imuhuc ménda zéma nimbiñ. Néñ sécnina séc he nénécmizac imi Anutu arunec zéma nimbiñ.

⁶ Inén mia sisipac ac qelia imuac ai ic wambiñ zé niñkinzénina mihicñi nénécmiyec. Imi mia kiwianénec qahac,

néñ Uñayanénec, kiwinén nunuhumanzac néñ Uñanén kekec mihicñi nénécmianzac.

Sisipac ac qeliawac edamuya.

⁷ Kiwi hoc hilañaiguc néndéngéma ooya, humuc mihicñi nénécmimia, imuac ai acguc edamuyaguc hayu Israel qelihéra ieneñ Moseac kic taneciguc imuac asaha hama héiyu, kecma qahac wawaña, imuac niñac wamma héñsosolima hémmuac séc qahac wañec.

⁸ Uña téréyawac ai imi séc mén ogicma edamuyaguc ménda wammac me?

⁹ Képésicginaguc zétecgé nénécmiawac ai imi edamuyaguc wanzaciguc, solañaiguc zénénécmimia imuac ai imi edamuya qesalecgéma mamaya wanzac!

¹⁰ Imi hénia yomuhuc niñac imuhuc zézua; Edamuya ogicocicya méñnéñ hayu becneç edamuyaguc kerec imi mia mepé qepésiyaguc ménda wanzac.

¹¹ Kecma qahac wawaña imuhucyanén edamuyaguc wanzaciguc heheseli heheya iminén edamuya ogicma kunenec wanzac.

¹² Nini imi niñkumu imuhucyaguc keczin, imuac niñac, bac yandi yandi qahac, haihaka wañanzin.

¹³ Mosenén Israel qelihéra imi iwawai kecma qahac wawaña imuac tetecgia imi ménda héñ sosolimu niñac kereñnéñ eneya kic tanera hoturu amuma kerec. Wañu nini imi imuhuc ménda wañanzin.

¹⁴ Néñ éréma deguc acguc imi eney ewa seliseli wañ énécmimia wañu sisipac ac wahala oloñ niñanzu nalé imuaru kereñ imi ménda augic heanzac. Wañu kereñ imi Kristoac qeriaiguc auyu mazac.

¹⁵ Wañu érékecma deguc Moseac kiwi oloñanzu nalé imuac séc kereñ imi ewa qerigina hoturu énécmimanec hezac.

¹⁶ Wañu méñnéñ Miñ Kewunina Yesuac muru melemma kemmac nalé imuaru mia kereñ imi aumimia wammac.

¹⁷ Miñ Kewunina imi Uña keczac, imuac niñac imuac me imuac Miñ Kewuninawac Uña keczac imuaru mia qutuma keñha wawaña hezac.

¹⁸ Neñañ momac yanda imi kic tanecninaiguc kereñ qahac Miñ Kewuninawac

edamu imi wikiñiguc hénziñ ésécnec hénzanziñ. Hénni Miñ Kewuac Uñanén wañ nénécmiyu iwac tanecac séc melemma edamuya décyá méñac murunec emma méñac muru kereñanziñ.

4

Iwawai eeyagucnéñ kewuc nomuñ qeriaiguc hezac.

¹ Imuac niñac Anutuac wésé niniñiguc ai yomi késa kecziñ imuac nini qeri mama ménda wanziñ.

² Néñ Imuac gamu qeque haka sasañgiaiguc wawaña imi waima diwi qiwiliñ haka hénacya mema Anutuac ackuazéc imi ménda mohosowiñ, néñ ac héla zéau énécmima Anutuac ki-waiguc icya icya ionac ewa qerigina-nénéñ kétéñkétéñ wañ énécmiyu niñgési nénécmimu niñac neñaoc mewinini amuanziñ.

³ Neñañ buña suruc hiabia imi kereñaguc hezaciguc imi humucac buña ionac muru sac imuhuc hezac.

⁴ Ionac muru imi Anutuac kic tan-era Kristoac buña suruc hiabia imuac edamuya imi ménda hémmu niñac baec yomuac baniara ginanéñ ménda ninzéngeanzu ionac ewa qerigina hoturu énécmiyu keczu.

⁵ Hénia yomuhuc niñac ac imuhuc zéma mazua, Nini imi neñañ niñac ménda zéau énécmianziñ, néñ Kristo Yesu imi momac yanda neñañ Miñ Kewu keczac imi zéma Yesuac niñac wamma nini onac welen qeque ic kecziñ imi zéau énécmianziñ.

⁶ Hénia imi yomuhuc; Siñi tunumañ qeriaiguc asac mararañnéñ qetagaliyu zéyec Anutu iminéñ wañ nénécmiyu Yesu Kristoac kic taneraiguc Anutuac edamuya niñmimiawac asac mararañ hemizac iminéñ neñañ ewa qerinaiguc qetagali nénécmianzac.*

⁷ Neñañ imi iwawai eeyaguc imi zéic baecnéñ memeya séwinina imuac qeriaiguc késa kecziñ. Imi mia kuc yanda imi Anutuac muru hezac, néñ neñañ muru ménda hezac imi niñtegicma kecbiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Néwécnec néwécnec hélanzi nénécmianzu, néñ hézé hézézaya ménda wañanziñ. Kukuderec mihicñi nénécmianzu, néñ kucmama ménda wañanziñ.

⁹ Nunuhéi wañ nénécmizu, néñ ménda wai nénécmiyu kecanziñ. Qenzañgé nénécmianzu, néñ ménda birima qahac wañanziñ.

¹⁰ Imuhuc wamma séwininaiguc Yesuac humucyawac buña imi bisima kenni Yesuac kekecyawac buña acguc séwininaiguc hicñitegiru hémmu.

¹¹ Imi mia Yesuac kekecnéñ séwinina houhouyawac buña imuaru hicñitegiru hémmu niñac neñañ kekecninaguc nalé séc Yesuac niñac wamma humucac déciguc nonopocgic kereñanziñ.

¹² Imuac humucnéñ nonac muru ai meyu kekecnéñ onac muru ai mezac.

¹³ Ni ninzéngeyi imuac zéauyi* imuhuc ooyawac hezac ésécnec, nini ninzén ninzénac ewa qeri imuhucya késa kecziñ, imuac niñac nini acguc ninzéngeziñ imuac zéauziñ.

¹⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac, Miñ Kewunina Yesu meqelimiyeç inéñ mia Yesuguc nini acguc meqeli nénécmiyu iniguc momacnec iwac wésiaiguc nambiñ zéma niñtegiçziñ.

¹⁵ Imi hélacnec, nini imi Anutuac ewa hiayanéñ sécgé énécmiyu ic embac sasalanéñ ewa hia ac zésaima kençic Anutuac muru edamuya hemimac niñac haihaka nina moczoñ yanda imi onac hia niñac wamma meanziñ.

¹⁶ Imuac nini qeri mama ménda wanziñ. Séwi icninanéñ zazagima kenzac, néñ qeri icnina imi naléya naléya qelimanec kenanzac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoña dac meanziñ zéra béra efefia iminéñ edamu yéwéria hehe seli heheya imi mihicñi nénécmimac.

¹⁸ Héhéña imi hotoña dac hemac, néñ ménda héhéña imi hehe seli hemac, imuac mia nini imi kicninanéñ héhéñawac séc imuac qahac, néñ kicninanéñ ménda héhéña imuac kic hihi wamma kecanziñ.

* 4:6: Hén 1:3 * 4:13: Leg 116:10

5

Kurumeñ amaiguc tacyac wambin.

¹ Kic hihi wamma kecanziñ imuac hénia imi yomuhuc; Baec séwi halinina imi birima qahac wañu, ama mériñ Anutunériñ menénéc mimia, méranériñ ménda memeya, ou kurumeñiguc hehe seli heheya he nénécmizac imi ninziñ.

² Imi sac qahac hénia mériñ imi yomuhuc; Nini séwi hali yomuac qeriaiguc yai-wisisiñ wamma kurumeñac séwi ama héinénécmiyu mewin zé qerininanériñ késama mambéc kecziñ.

³ Imuhuc héiwiñiguc, katanec ménda nanni ninicmu.

⁴ Hali yomuac qeriaiguc kecma bisi qatériñiguc yaiwisisiñ wañanziñ imi het-ecgéwiñ niñac qahac néñ imuac qahaiguc mériñ qeliawac héini houhouyawac buña imi kekecnériñ qécgémac niñac imuhuc wañanziñ.

⁵ Wañu Anutunériñ mia haka imi mihicñi nénécmima Uña Téréya nénécmiyec. Wañu Uña Téréya iminériñ haka tosara kecma hicñi nénécmimac imuac asé kiwi wañ nénécmizac.

⁶ Imuac niñac nini baecac séwi halin-inaiguc kecanziñ nalé imuaru imi Miñ Kewunina ou keru nini lakec you neñacnec kecanziñ imi ninziñ, néñ kilen nalé séc niñkinzériñnaguc kecanziñ.

⁷ Imi mia nini kicninanériñ héhéña imuaru qahac, néñ ninzériñ ninzériñiguc kecanziñ.

⁸ Nini niñkinzériñnaguc, wañu efima séwiac ama hali imi waima ama héla imuaru kemma Miñ Kewuninaguc kecbin zé wañanziñ.

⁹ Imuac nini kecbin me waima kem-biniguc, ségiségi mihicñi miwiñ zéma niñselima kecanziñ.

¹⁰ Hénia imi mia yomuhuc, neñañ moczoñ yanda Kristoac zégésigési tatic imuac wésiaiguc wininima namma neñac neñac séwininaiguc kecma wawañ meme hia me biria wañiñ imuac séc méndacma bakia mewinac hezac.

Miñ Kewuac lae qeqe ai.

¹¹ Miñ Kewuninawac bac yandi yandi imuac hénia niñtegicanziñ, imuac niñac

ic embac tosara zéñangé énécmiziñ. Wañu nini miñ séc Anutunériñ niñyacgé nénécmizac. Wañu ini acguc ewa kétiñ kétiñ wañ énécmiyu niñyacgé nénécmizu zéma niñkumuzua.

¹² Nini muñguc neñac ménda zéñangé amuziñ, néñ eñac nonac niñac niñgic zézé ségiségi ginaguc wammu niñac nalé titiña mériñ mihicñi énécmiziñ. Wañu tosara ewa qeriac buña niñac qahac, néñ séwiac buña niñac wamma meyac amuzu imi onac ac bakia hia melen énécmimu.

¹³ Nini ewa soho kecziñiguc imi Anutuac wamma imuhuc kecziñ. Wañu nini ewan-ina hia kecziñiguc imi acguc onac niñac wamma imuhuc kecziñ.

¹⁴ Momacgucnéñ momac yanda neñañ niñac wamma humuyec. Imuac niñac neñañ moczoñ humuyiñ imi ninzériñgézua. Hénia imuac niñac Kristoac goi héihéinériñ hinocgé nénécmizac.

¹⁵ Wañu kekecguc kecanziñ neñañ imi muñguc neñañ niñac wamma ménda kecbin, néñ neñañ niñac humuma muñguc qelima yarec iwac niñac wamma kecbin niñac inériñ momac yanda neñañ niñac humuyec.

¹⁶ Imuac degucmuanec ic méñac mériñ séwiya hémma ménda nimbiñ. Nini Kristo acguc séwiiguc hémma niñi, néñ muñguc mériñ imuhucyanec ménda niñanziñ.

¹⁷ Imuac ic méñnéñ mériñ Kristoac qer-iaiguc keczu imi ic qelia, wahala imi keñec, néñ héñgic, qelia hazac.

¹⁸ Haka imuhucya imuhucya moczoñ Anutuac murunec hicñihicñiya. Inériñ Kristoac qeriaiguc ewa momac mihicñi nénécmiyec. Wañu ewa momac mihicñi énécmimiawac ai buña qenénécmiyec.

¹⁹ Imi mia Anutunériñ képésicnina imi ménda olomma Kristoac qer-iaiguc eñeyaguc baec ic embac momac yanda ewa momac mihicñi nénécmiyec. Imuhuc wamma ewa momac mihicñi mihicñiyawac ackuazéc imi méraninaiguc hai nénécmiyec.

²⁰ Hénia imuac niñac nini imi Kristoac kua meme ic wamma Anutunériñ neñañ kuanina mema zéwelec énécmizac ésécnec Kristoac nanañiguc namma zéwelec

énécmima yomuhuc énézézua, Anutuguc ewa momac wamma kecmu.

²¹ Anutunéh neňaň imi Yesuac qeriaiguc Anutuac solañ dindiňawac buňa wamma kecbiň niňac Kristo kápésic méň ménda waňec, néň kápésic ic tanec nimmiyec.*

6

¹ Anutuguc momacnec ai meanziň neneň énézéziň, Anutuac ewa hia imi eň ménda késa kecmu.

² Imuac Anutunéh yomuhuc zézac, Nalé nimba hezac* ✧ Ninzu, deguc imi nalé nimba hezac imi mia wanzac, ninzu, deguc imi aňgéh titiac naléya wanzac!

³ Aininaiguc gocya mihicňiwu niňac nini haihaka qonzon tonjé énécmimia méň ménda hai énécmianziň.

⁴ Néň ainina meanziň séc Anutuac welenj qeqe ic kecziň zéma imuac séc neňaocnec mewinini amuma yéwéri hénia hénia eňeňa yomuhucyaiguc naň selianziň, zéra waiya, yéwéri, waizalaň,

⁵ nunuhéi, hésa ama, qewelonj waň nénécmimia, ai yanda, gau qeqe, yaka niň humuc,

⁶ météré amuma kekec, niniň ai, bisiqatéh wamma kekec, qambaňtoho, Uňaguc kekec, goi héihéi héra,

⁷ Ac héra zéma Anutuac kuha qeriaiguc kekec, kekec solañawac sou méra héi kananinaiguc késa kekec,

⁸ edamuiguc me mema titiiguc, qac buňa hia me biria, ic héra kecni ikoc ic zénéncmimia,

⁹ ic eňomia tanec, néň ic qac buňa ninaguc kecma, ic humumia tanecnéh kekecninaguc, haka biriawac bakia meziň tanecnéh ménda humuziň,

¹⁰ ewa biric kekec tanecnéh nalé séc ségiségininaguc, maqeqeya tanec, néň sasala mériaň mihicňi énécmianziň, iwawai méň ménda késa kecziň tanecnéh iwawai moczoň yanda he nénécmizac.

¹¹ Korinti ic embac, kuanina imi efima auauya, imuac ewa qerina imi acguc onac auauyawac hezac.

¹² Nonac goi héihéinina imi moucmouc-gia qahac néň iminéh onac ewa qeriginaiguc mouc moucgiawac hezac.

¹³ Ni nambérac hécna énézéanzua ésécnec énézézua imuac ini acguc eena héima ewa qerigina imi meyandigic moucmouc-gia imi qahac waňu.

Ic ninzéh ninzéh-gina qahac iniguc ewa koroň koroň ménda wammu.

¹⁴ Solañ dindiňa zéma hénia ac logiloginéh dimuhuc séc éréreh wammaoc? Asac mararaň zéma siňi tunumaňneh dimuhuc ala waňamumaoc? Imuac niňac ini imi ménda ninzéh-géanzu iniguc ewa koroňkoroň ménda wammu.

¹⁵ Kristo zéma Beliaru† ierenj némaciguc ewa momac wammaoc? Ninzéh ninzéh icnéň ic méň ménda ninzéh-géanzac i guc némac iwawai amunec qamunec wammaoc?

¹⁶ Anutuac ocmuň zéma baniara ierenj némaciguc niňni momacguc wammaoc? Anutunéh zéyec ésécnec neňaň imi Anutu kekecyaguc iwac ocmuň kecziň. Imuac mia Anutunéh yomuhuc zéyec; Ni ionac sugcinaiguc keňha wamma i iniguc momacnec kecmaň, ni ionac Anutugina wamba ienenj nuac ic embachécna wammu.*

¹⁷ Miň Kewunéh yomuhuc zézac, Imuac ini ionac murunec éréma héň héima kecmu. Waňu iwawai sigiginawac buňa qeqeya imi késa osi ménda wammu. Imuhuc waňgic, neň héihéré énécmianaň.

¹⁸ Neň onac maňgoc waň énécmiwa ini nuac nambérac hécna wammu. Medac medac wandac wandac miňinanéh imuhuc zézac.*

7

¹ Ala sorochécna neňaň imi sisipac ac zéma maziň imuhucyawac késa kecziň, imuac mia Anutuac bac yandi yandi wamma kecbiň. Kecma kekec téreya imi mesolaňanima séwinina zéma uňaninawac haka biria hénihénia igucnec météré amuma kecbiň.

* **5:21:** Me kápésicac mulu. * **6:2:** Énépésimaňac séc wanzac. imuaru gezac qema niňénécmizua, waňu aňgéh titiac naléiguc méra énécmizua. ✧ **6:2:** Yes 49:8 † **6:15:** Beliaru imi Sacdaňac qara méň, qac imuac hénia imi Ikoc miňina. ✧ **6:16:** Lew 26:12, Yer 32:38, Ezk 37:27 ✧ **6:18:** 2Sa 7:14, 2Sa 7:8

Pauloac zézé ségiségiya.

² Ini ewa qerigina ménda angén tinéncmimu. Nini méñac mén haka biria ménda wañ énécmiyiñ. Méñac mén ménda mebiri énécmiyiñ. Wañu iwawaigina eñ ménda onagiriñ.

³ Ni késpedesigina zéhicñimañ zé ac imuhuc ménda zézua. Bec zéyi ésécnec, nonac ewa qerininaiguc kecgic momacnec kecma momacnec humuwiñ niñac imuhuc énézézua.

⁴ Ni niñkinzégéma énézézua. Ni onac niñ nimba zézé bipiginaguc wañu qeri mebélac qebélac hakanéñ sécgé néñanzac. Wañu zéra waiya hénia hénianinaiguc ségiséginéñ qesalecgé néñanzac.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Nini Makedonia baeciguc hayiñ nalé imuaru nonac séwinina imi tachiahiaru qahac kerin, néñ hénia séra séc zéra waiya mihicñiyiñ. Séñganñegiguc tualeficnéñ, ewa qerinaiguc bac yandi yandinéñ he nénécmiyec.

⁶ Néñ Qeri mama wawaña qerinina mebélacgé nénécmianzac Anutu inéñ mia Tito hayu qerinina mebélac nénécmiyec

⁷ Tito hayec imi sac qahac néñ meseli wammigic meme seli onarunec mihicñiyec imuac suruc wamma ini qerinéñ késama mambéc kecanzu imi zéma, zésiaccgina zéma, qeri siñgina nuac hezac imuac suruc momacnec wañ némma qerina mebélacgé néñu ségiségi wammanec wañi.

⁸ Imi mia hénia yomuhuc niñac, ni kiwina oénécmima niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac nimbiri amuyi. Néñ kiwi iminéñ nalé hotoña dac sac niñyéwéri mihicñi énécmiyec imi niñasarima deguc imi ménda nimbiri amuzua.

⁹ Ni deguc ségiségi wanžua imi mia niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac niñac qahac, néñ niñyéwéri ginanéñ énépésima keñ onoporu ewa hakagina melençic hénia imuac niñac mia. Ini Anutuac ewa siñiguc niñyéwérigic imuac niñac kiwi nonac murunecnéñ hénia méñac méñiguc haka méñac mén ménda mebiri énécmiyec.

¹⁰ Anutuac ewa siñiguc niñyéwéri wañanzin imi kecma ménda nimbiri

amuwiñ. Niñyéwéri imuhucyanéñ ewa hakanina hainetec mihicñima angén titiiguc nonagicma keñanzac. Wañu baecac niñyéwéri imuhucyanéñ humuc mihicñi nénécmianzac.

¹¹ Héñgic, Anutuac ewa siñiguc niñyéwériima kekec imi yéwéri qeriaiguc eñañ héniaigina qitiric zéaumu niñac ewa qeriginaiguc wésé polañ dimuhucya, zésolañi amuamuya dimuhucya, qerigina kétiñkétin dimuhucya, bac yandi yandi dimuhucya, qerinéñ késama mambéc kekec dimuhucya, qeri siñ dimuhucya, zémindiñi qemindiñi dimuhucya mihicñi énécmiyec.

¹² Imuac kiwi oénécmiyi imi ic mén késpedesic wañec me ic mén késpedesic eñ wammimia iorac niñac qahac, néñ qeri siñginanéñ Anutuac kiwaiguc onac muru hicñi énécmimac niñac oénécmiyi.

¹³ Wañu ai imuacnec nini héibélac qéibélac wañ nénécmimia wanžin.

Wañu Titoac qeri uñanéñ onac niñac wamma qeri bénzén mihicñiyec. Imuac niñac ewa qerinina mebélac gégéya imuac qahaiguc toroqema iwac ségiségi niñac nini ségiségi wammanec wamma keczin.

¹⁴ Ackuazéc énézéyiñ imi moczoñ héla wanžac ésécnec Tito ézéma meyac énécmiyi imi acguc ac héla wanžac, imuac niñ ni onac ac suruc ézéma meyac énécmiyiiguc imuac gamuna ménda niñzua.

¹⁵ Ini moczoñ bac yandi yandi wamma zénéñ hirihiri wamma héihéré mima ara niñtoho wammigic imuac niñ qelima ewa qeriyanéñ onac muru moczoñ kendaczac.

¹⁶ Ni solañanec niñkinzégé énécmizua imuac niñac ségiségi wanžua.

8

Haihulac haka.

¹ Niñzén niñzén dacmuna hécna Anutunéñ Makedonia héniorin goi héihéiya qeénécmiyec imi ini nimmu niñac wanžua.

² Zéra waiyawac manam batuc kunéñ yandaiguc ségiségigina qesalecgé énécmima mayu maqeqe osiqosiyaiguc

kileñ haihulac wamma haleñgina kuney yanda aley aley késama haigic.

³ Ni héipuc ac wamma zéau énécmizua, ieneñ hia wammucac séc haleñ hai énécmima eñañ ewa siñgina méndacma sécgina ogicma hai énécmigic.

⁴ Ieneñ imi ic embac téréya tosara welen qeénécmima haleñ hai énécmimiawac ai imuaru toroqewiñ zé niñénécmiwiñ niñac hélacnec zéwelec nénécmigic.

⁵ Kic hihi wañiñ imuacnec sac qahac néñ toroqema ieneñ walac eñañ kekecgina Miñ Kewuninawac muru haimigic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa siñguc nonac muru hai nénécmigic.

⁶ Titonéñ bec sugginaiguc ai imi hénিয়েc imuac niñac ewa hiawac haleñ ai imi meyacgéma metecgémac niñac zénañgé miziñ.

⁷ Ini ninzéñ ninzéñ zéma ackuazécgina zéma niniñgina zéma wésé polañgina zéma goinina héianzu ai imuhucya moczoñiguc séc ménñ ogicma wamma meanzu ésécnec ewa hiawac haleñ haihai aiiguc acguc imuhuc séc ménñ ogicma wamma memu.

⁸ Ni zéseli énécmima ménda zézua, néñ onac siñgina iminéñ hélacnec me qahac imi tosara ionac wésé polañ hakaginaguc haiséséc wamma niñgésima keczua.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mayi; Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiayawac haka yomi ini ninzu. Inéñ eñeya maqeqeya néñnec ini sécgina séc wamma kecmu niñac eñeya saméñ bipiyaguc kerec, néñ onac niñac maqeqeya wañec.

¹⁰ Ai imuac mia niniñna zéwa niñgic iminéñ nañgé énécmimac. Ini yawuñ emuac walac ai imi hénima megic. Wañu imi sac qahac ini imuac muñguc wammañ zé ewa siñgina he énécmiyec.

¹¹ Imuac ai imi mema medacmu. Wañu wésé polañgina he énécmizac séc, iwawaigina he énécmizac séc méndacma wamma medacmu.

¹² Wammucac siñgina he énécmizaciguc, iwawai he énécmizac séc haigic memeyawac séc wammac, wañu ménda he énécmizac igucnec imi ménda memeya wammac.

¹³ Imi mia tosara meefi énécmima ini meyéwéri énécmimañ niñac qahac, néñ séc

ééréñ wañu kecmu niñac.

¹⁴ Onac saméñaginanéñ ionac mété qététañginawac, imuhucyanec ionac saméñaginanéñ onac séc mété qététañginawac haigic kenña wañu, séc ééréñnec hiabia wammac.

¹⁵ Imuac mia yomuhuc ooyawac hezac, sasala tocgégic imi eneñ saméña ginaguc ménda wañgic. Wañu komodia tocgégic imi eneñ acguc mété qététañ ginaguc ménda wañgic.

Tito Korinti ama areñ yandaiguc mélimiyec.

¹⁶ (16a) Onac niñac wamma wésé polañ nenamuru henéñzac imuhucyanec Anutunéñ Titoac ewa qeriaiguc momacnec haimiyec.

¹⁷ Miyu inéñ nonac zénañgé ac késayec imi sac qahac, néñ wésé polañ hemiyecac deguc kuneynec ogicma hemiyu eñeya ewa siñ méndacma onac muru kemmanñ zé kenzac imuac niñac (16b) Anutu ewa hia ac wammizua.

¹⁸ Ninzéñ ninzéñ dacmuna ménñ i guc momacnec mélini hazac. Wañu inéñ mia buña suruc hiabia zéau énécmima héniaoriñ tuña tuña ionac sugginaiguc qac buñayaguc wañanzac.

¹⁹ Imi sac qahac, nini Miñ Kewuninawac edamuyawac niñac zéma nonac ewa siñ héla imi énézéyu hémmu niñac zéma ewa hiawac haleñ ai meni ic imi momacnec kenña wammac niñac héniaoriñ tuña tuña ieneñ gésimima kumugic.

²⁰ Nini imi haleñ kuney yanda nonac méraninaiguc haigic galeñgéanziñ ai imuac ménñéñ ménñ zébiri nénécmiwac niñ técnina nimma kecanziñ.

²¹ Hénia imi yomuhuc, nini Miñ Kewuninawac kiwaiguc sac qahac, néñ ic embac ionac kicginaiguc momacnec haka hiabia wambiñ zé, técnina nimma kecbiñ zé wanziñ.

²² Wañu iriguc momacnec ninzéñ ninzéñ dacmuna ménñ mélini keñec. Iwac mia héñgésima niñni, ic imi ai sasala imuac wésé polañaguc kerec. Wañu deguc imi onac niñu ewa qeriaiguc niñkinzéñ kuney yanda hicñimiyu, wésé polañ imi ogicma kuney yanda ai imi memañ zé wanzac.

²³ Titoac zéwa niŋgic, inéŋ onac welen qeŋe ainaiguc mérana zéma ai momacna wanzac, waŋu ninzén ninzén dacmuna éréhécna niŋac zéwa, ierenj imi hénarinj tuŋa tuŋa ionac méliméli ic éréhécgina zéma Kristoac edamuya wanzaoc.

²⁴ Imuac niŋac ini imi hénarinj tuŋa tuŋa ionac kicginaiguc eŋaŋ siŋginawac héla zéma zézé bipi ac waŋ énécmiyinj imuac hénia imi eŋaŋ haihaka ginaiguc haima ic haréwéc ionac mewinini énécmigic hémmu.

9

1 (2a) Ni onac wésé polañ imi ninzua hénia imuac niŋac ⁽¹⁾ ic embac téréya welen qeénécmimiawac kiwi muŋguc oénécmimanj zé nimba hénia qahac wanzac.

2 (2b) Ni onac niŋ wamma Makedonia ic embac énézéma Akaia baeciguc imi yawuŋ emumuac bec zérénj qérénj wandacgic zéma onac mepési énécmiyinj. Waŋu imuhuc énézéwa onac wésé polañginanénj ic embac héla yanda ewa qerigina meefi énécmiyec.

3 Waŋu mepési énécmima ac zéyi iminénj héla qahac ménda wammac, néŋ zéyi ésécnec zérénj qérénj wandacmu niŋac ic imi méli énécmiyi.

4 Qahac waŋu, Makedonia ic embac ienenj niguc momacnec kemma ini zérénj qérénj ménda wamma kecgic inicmuiguc ini sac qahac, néŋ nini momacnec ninzénngéma kerinj imuac mia gamunénj qacninaiguc embac niŋac.

5 Imuac ni ninzénj ninzénj dacmuna ini meefi énécmiwa walac walac onac muru hama ewa hiawac haleŋ becneŋ haiwiŋj zé ac zikima zégic imi nalé ménda ducŋiyunec zérénj qérénj wandacmu zéma zénaŋgé énécmimu iminénj hia zéma niŋj. Imuhuc zérénj qérénj wamma tocgogic zéhinociguc qahac, néŋ ewa hiawac haleŋ héla wammac.

Héla sasala mihicŋiwiŋj zé gocmia nétéréma qesagic.

⁶ Anjéŋtima komocdia héihimic wammu imi enenj komocdia metocgomu, néŋ

✧ 9:9: Leg 112:9

nétérema sasala héihimic wammu imi enenj sasala metocgomuac hezac.

⁷ Niŋgic qeriginaiguc hezac imuac séc méndacma haimu, néŋ anjéŋtitiginaguc me zéhinociguc ménda haimu. Anutunénj ewa hia nimma haianzu ionac siŋgina niŋanzac.

⁸ Imi mia nalé séc ai hiabia imuac me imuac sécginaguc wamma nétéréma memu niŋac Anutu imi ewa hiawac buŋa hénia hénia hia qesalecgé énécmimacac kuha hemizac.

⁹ Ac kiwi yomuhuc hezac; inéŋ séc qema méndemma ic mageŋgeya énécmianzac. Waŋu iwac solañ dindinawac haka imi nalé teteŋgia qahac hemac.✧

¹⁰ Héi himicanzu ionac muru war- iha zéma neneac buŋa momacnec énécmianzac inéŋ iwawai mesai énécmima wariha énécmima imuhucyanec onac solañ dindinawac haka imuac héla momacnec toroŋge énécmimac.

¹¹ Ini hénia hénihéniaiguc meséŋgé énécmiyu haka hénihéniaiguc sese kunenj yanda hai énécmigic, eŋaŋ haihulac haka imuac hélanéŋ ai meni ic embac ienenj Anutu ewa hia ac ézému.

¹² Welen qeŋe ai iminénj ic embac téréya tosara iwawai imuac me imuac hocgic mihicŋj énécmianzac. Waŋu imi sac qahac, haka iminénj ewa hia kunenj yanda Anutu qesalecgé mianzac.

¹³ Welen qeŋe ai iminénj héipuc waŋ énécmiyu, Kristoac buŋa suruc hiabia imi hélacnec zéauma niŋtoho wamma, Yerusalem hénarinj zéma ic embac tosara ewa hiawac haleŋ haihulac yandanec welen qeénécmigic, hémma ic embac ienenj Anutu mepésimianzu.

¹⁴ Imuac ienenj acguc onac niŋac zéwelec ai mema Anutuac ewa hiaya ogicogira qacginaiguc he énécmizac imuac niŋac onac niŋ wamma kecanzu.

¹⁵ Iwac sese imi acninanénj zézéyawac séc qahac, imuac niŋac Anutu ewa hia wammizinj.

10

Paulonénj aiya niŋac saiwa acya énézéyec.

1 Iniguc aňamma kecanzua imuaru memaamuma kecanzua, nêj wai énécmima lakec kecanzua imuaru imi zénéj hirihiri qahac ac énézéanzua Paulo ni nenaoc deguc imi Kristoac memaamuma kekecac haka zéma gum bénzénzénj hakaiguc namma zéwelec waň énécmizua.

2 Nini séwiac siniguc namma haihaka waňanzij zéma nimbiri nénécmianzu imi onac ac selianec énézémanjac hezac. Waňu onacmuru hama imuac séciguc meefima ménda zémanj zé zéwelec énécmizua.

3 Nini séwiiguc kecanzij imi hélacnec, nêj séwiac nanañiguc yaré ménda qeanzij.

4 Yaréninacwac tewi zakonj imi séwi igucnec qahac, nêj Anutuac kuhanénj raragina selia quwuc muwura tianzij.

5 Waňu ac zéénj zémaya imi zéhézéngéma iwawai Anutuac ninij qetalima emma nanzac imi qeni maanzac, waňu Kristo niňtoho wammimu niňac ninijgina hénia hénia imi ziki sipacgé énécmianzij.

6 Niň tohotoho hakaginanénj hélaguc wandaru acqege haka tosara zémindiñj qemidiñj wambij zé zérénj qérénj wamma keczij.

7 Ini imi séwiiguc sac ninicgési waň nénécmianzu. Ic méhnénj eňeyaoc Kristoac buňa kecanzac imuac niňkinzénj gézaciguc eňeya ésécnec nini acguc Kristoac buňa kecanzij imi ewa qerianénj muňguc nimma niňtegicmac.

8 Qac buňa Miň Kewuninanénj nénécmiyec imi hézénge énécmiwij niňac qahac, nêj meyac kumu énécmiwij niňac nénécmiyec imuac niňac ni imuac komora ménj ogicma meyacamuma zémanjiguc gamuna ménda nimmanj.

9 Ni kiwi o énécmima memeteric waň énécmimanj zé wanzua éséc nimbu niňac.

10 Ic tosara ienenj yomuhuc zéanzu, iwac kiwiya imi yéwéria zéma kuhagucnénj eňeya hama ninicmaciguc qeka meka wamma ac hiabia ménda zéanzac.

11 Ic imuhucya imi enenj yomuhuc niňtegicmu; Nini imuaru kemma iniguc momacnec kecbij nalé imuaru imi iniguc

ménda kecma kiwiiguc oma zézij ésécnec haihaka imuhucya hélacnec wambij.

12 Nini imi tosara eňañ meyacamuma zéanzu iniguc haiséséc wamma niňgési amuwijac séc qahac, nêj ienenj eňawunec haiséséc waňamuma héngési waňamuanzu imuac ionac nimba niňtegic qindegicgina ménda he énécmizac.

13 Nini imi sécnina ogicma ménda meyac amuwij, nêj Anutunénj miň séc méndénj nénécmiyec nanañ imuhucgenj tima kecbij. Imuhuc wamma kec keczu imuac séc ai mewij zé haréyij.✧

14 Nini imi méréc mérécginawac Kristoac buňa suruc hiabia énézéwij zé walac walac hayij, imuac niňac nini onac muru hayij nalé imuaru imi nanañ ninawac séc imi ogicma ménda hayij.

15 Nini imi tosara ionac ai memeiguc héima namma sécnina ogicma ménda meyac amuzij, nêj ninzénj ninzénjgina yandima kemmac séc sugcinaiguc nonac ai memeac titiña imi nétéréma kunenj yanda wammac zéma imuac niňkumuma keczij.

16 Imi mia tosara ionac ai buňaiguc namma bec mihicñigic imuaru héima ménda meyac amuwij, nêj onac baecgina hezac imuac andiaiguc ogicma kemma buňa suruc hiabia imi énézéwij zé imuhuc wamma kecanzij.

17 Zézé ségiségi wambij zé Miňninawac qeriaiguc zézé ségiségi wammu.✧

18 Méj eňeyawac mepési amumac imi héipucyaguc qahac, nêj Miňninanénj mepésimimac iminénj héipucyaguc wanzac.

11

Paulo zéma Yesuac Méliméli ic ikora.

1 Hakana qelaja dac imuac ewaginanénj nangé némma niňkeczu zéma niňkumuzua. Ohecgina mezua, bisiqaténj waň néngic!

2 Ni Anutuac qeri siniguc onac niňac qeri siň ninzua. Ni ini embac serañja solaňja ésécnec Kristoac muru onopocmanj zé zammarénjiguc iwac buňa qeénécmizua.

3 Mokoleñnéj diwi qiwiliñjaiguc Ewa imi ikoc wammiyec ésécnec onac ninij solaňja

zéma ninij héla Kristoac muru héikumugic heyec imuacnec héñacya mema néñgacma ewa qeriginanéñ zapi qeqeya wambac niñac.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mazua, Méñnéñ mén hama Yesuac hénia zéau énécmiyiñ imi qahac, néñ hénia mén zéau énécmizac me Uña megic imi qahac, néñ uña mén énécmizac me buña suruc hiabia niñgic imi qahac, néñ méñac énécmizaciguc nalé imuaru imi ini gum bénzénzén wamma gezacgina hia hianzu.

⁵ Yesuac Méliméli ic kuney kuney iniguc haiséséc wamma hémma nimba ewa bacginu ménda kecua.

⁶ Hélacnec, ni acna imi hiabianec ménda zéanzua, néñ ninijña imi imuhuc qahac, héniana imi ic embac momac yanda suginaiguc hénia héniaiguc mewinini énécmiwa nindaczu.

⁷ Ni enañ meyac énécmima nenaoc memaamuma Anutuac buña suruc hiabia boñ tegic zéau énécmima késpedesna mihiñizua me?

⁸ Ni welen qeénécmiman zé wamma héniorij tuña tuña tosara ienen méra néñgic mema kowu neyi gezan.

⁹ Ni iniguc kecma iwawai méñac mén osima keru nalé imuaru méñac mén yéwéri ménda mihicji miyi. Imi mia ninzén ninzén dacmuna tosara Makedonia igucnec hagic imi eney iwawai ménda henéñec imi mema hama néñgic. Ni hénia héniaiguc yéwéri ménda mihicji énécmiman zé galeñ mema keru, wañu toroqema imuhuc wamma kecman.

¹⁰ Kristoac ac héla ewa qerinaiguc hezac imuac niñac Akaia baeciguc imuhucyanec mepé qepési acna zéma mazua imi ewa qerinaiguc hezac imi méñnéñ menéñqe némmacac séc qahac.

¹¹ Hénia némac niñac imuhuc zézua? Goigina ménda héima imuhuc zézua me? Imuhuc qahac, Anutunén ninzac.

¹² Ic tosia eney niniguc séc érérenj keczu zéma niñénécmimu niñac mepési amuwij zé nalé titiña mihicjiwiñ zé wañanzu, néñ ionac nalé titiña imi netecgéman niñac ni imi wañanzua. Wañu imuac toroqema wamman.

¹³ Ic imuhucya imi Yesuac Méliméli ic ikora zéma ai ic ikora. Ienen imi Kristo Yesuac Méliméli ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu.

¹⁴ Imi mia haka méréra qahac. Biria miñina acguc edamuya kua meme uña tanec héiyon baiyon wamma kecanzac.

¹⁵ Imuac niñac Biria miñinawac ai ichéra imi eney acguc enaoc solañ dindiñawac ai ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu. Imi mia haka welicwelicgia qahac. Ienen imi tetecgiaiguc wawan memegina biria imuac bakia séc érérenj nec késamu.

Paoloac kekec zérabéraya.

¹⁶ Ni muñguc énézézua, méñnéñ mén nuac nimma ic qelaña ménda zéma nimmac. Wañu imuhuc ninzaciguc, qelaña éséc hia niñnéñu ni acguc komodia mepési amuman.

¹⁷ Ac zézua imi Miñ Kewuninawac ewa siñguc ménda namma zézua, néñ haka qelañaiguc namma meefima mepési amuzua.

¹⁸ Ic sasala ienen séwiiguc héima namma mepési amuanzu imuac ni acguc mepési amuman.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñ imuhuc zézua, ini enaoc niñgic niñtegic qindegic ginaguc wañuguc kilen ic qelaña tosara ségiségi wamma ewaginanén dongé énécmianzu.

²⁰ Imuacnec sac qahac, néñ méñnéñ hésa ic éséc énépésizac me, kinecqinecyá ésécnec énépésizac me, iwawaigina onagiczac me, meyac amuzac me, hulun ginaiguc onotozaciguc qeriginanéñ hia dongé mianzu.

²¹ Ni imuhucya me imuhucyawac qeka meka téñgér kerij imuac gamuna bisima zéauzua. Néñ Méñnéñ iwawai méñac meefima meyac amumaciguc, ni acguc qelaña ésécnec meefi amuma hia zéman.

²² Ienen Hebraio ic? Ni acguc. Ienen Israel ic? Ni acguc. Ienen Abarahamac qelihéra? Ni acguc.

²³ Ienen Kristoac ai ic? Qelañ ésécnec zézua. Ni onogicma iwac ai ic héla kecua. Ai kuney yanda onogicma meyi, hésa ic hatac sasala onogicma keru, hihilocnéñ nugic qétéya imi olommanjac séc

qahac, nalé momacguc momacguc humucac déciguc kereji.

²⁴ Yuda ic enej hihilocnéj hatac 5 nugic. Nugic séc, 40 igucnec 1 auma 39 séc nugic.

²⁵ Hatac 3 aribambanéj nugic, hatac 1 hocnéj gilima nugic, hatac 3 kondunjuguc zéic biriyec, wañu siñi kaiwe momacguc kondunnéj huanéñu keru.

²⁶ Héna gowogowoiguc haka yomuhucya hicñinéjec, doku téfara zérabéra, kowu nene, nena ic embac, ic enia, ama areña yanda, baec kisia, kondun, wañu dacmuna ikora, imuac qeriaiguc séc, yéwéri mihicñiyi.

²⁷ Wañu kucqege ai zéma qenzen manzen, siñi sasala gau qege, yaka niñ humuc, doku niñac déméñna qanjararaj qequeya, nene qahac kekec, sanjeña zéma séwi usu qahac imuac séciguc zéma

²⁸ wañu imuac qahaiguc ménj hezac imi naléya naléya hénaorin tunja tunja héngalen waj énécmiwa yéwéria kunen yandanéj hélanzi néñanzac.

²⁹ Sucginaiguc ménnéj qeka meka wañu ni acguc qeka meka ménda wañanzua me? Sucginaiguc ménjac ménj wammigic qonzonton géyu ni acguc ewa biricna geriwaguc ménda waj néñanzac me?

³⁰ Kilenj meyac amumañac hezaciguc, iwawai qeka mekana mewininianzac imuac mia meyacmañ.

³¹ Miñ Kewunina Yesuac Manjocya, nalé tetecgia qahac mepé qepési wañmimiawac hezac inéj mia ni ikoc ac ménda zéanzua imi ninzac.

³² Damasiko ama areña yandaiguc ic kewu Areta iwac baec galenja ménnéj ni népésimañ zé ichéra énézéyu ama yanda imuaru awima kecgic.

³³ Néñ alahécna enej ni nenjen yandaiguc tinéma ama areña yanda imuac demin gouña igucnec hésaiguc tikologic hinjacma baec galen iwac méria igucnec néñgari.

12

Paulonéj tilin tilinjuguc héñec.

¹ Ac haréña tanec wanzac, néñ kilenj meyac amuma zémañac hezac. Imuac Uñawac haka Miñ Kewuninanéj nézéyu

héñi imi zéma ac zéauma nézéyec imuac zéwa ninjac.

² Ni Kristoac ic ménj ninzua. Ic imi Uñanéj wagiru kurumenj qétéya 3 imuaru emma mayec. Mama keru yawun 14 bec tecgezac. (Nalé imuaru inéj séwi qeriaiguc kerec me imuac séñganjenjuguc kerec imi ni ménda ninzua, néñ Anutunéj ninzac.)

³ Ni ic yomuhucya ninzua, (inéj séwi qeriaiguc kerec me imuac séñganjenjuguc kerec imi ni ménda ninzua, néñ Anutunéj ninzac.)

⁴ I imi baec hafi zepaya qahac imuaru wagiru kemma ac zémacac séc qahac imuhucya ninjac. Ic ménj humuma houmacac hezac ménnéj ac imi munjuguc zémacac niñ ménda zémimia.

⁵ Ni ic imuhucyawac hia meyacmimañ, néñ nena imi qeka mekanawac ménda zéma ménjac ménj mepési amumañac séc qahac.

⁶ Ni ac héla sac zémañ, imuac niñac mepési amumañ zé wammañiguc imi qelaña ménda wammañ. Néñ ménnéj niñu haihakana iguc héñec me kuana igucnec niñec imi ogicma ic hiabia zéma niñnémbac niñac zémañ zé osizua.

⁷ Uñawac iwawai hénia hénia meañéñec imuac nimba eñeña yanda wañanzac. Imuac niñac ni sécna ogicma meyac amuwi niñac séwinaiguc waiya, qara Biria miñinawac kua meme uña hainéñec. Imi mia sécna ogicma ménda meyac amumañ niñac yéwéri mihicñi némmañ zé imuhuc hainéñec.

⁸ Wañu yéwéri imi wainémmac niñac Miñ Kewu zéwelec wammima kecba hatac haréwéc wañec.

⁹ Wañu ac yomuhuc nézéyec, kucnanéj qeka mekaiguc mesolanjanianzac imuac niñac ewa hiananéj sécgé génzac. Imuac niñ ni Kristoac kuhanéj nuaru henémmac niñac ségiségi wamma qeka mekanawac nimba eñu Anutu zéhiaru mimañ.

¹⁰ Qekameka mihicñianzua séc kucnaguc wañanzua imuac niñ, ni Kristoac wamma qeka mekana zéma mematiti ac zéma ai yanda zéma, nunesi zéma yéwéri mihicñianzua séc ségiségi wañanzua.

Paulonéj ic enia ionac ai ic buja qemimia wanjec.

11 Ni qelaña wanzua, néj ini hinocgé néjgic imuhuc wanzua. Eneñ meyac némmuac hezac. Ni ic enomia, néj Yesuac Méliméli ic eneña yanda iniguc haiséséc wamma hémba ni ewac bacginu ménda keczua.

12 Ni onac sugginaiguc gum bénzénzénj kunen yandaiguc sésécac haka méréra zéma haka welic welicgia zéma ai kuhaguc wamma mewa iminéj Yesuac méliméli ic héla keczua imuac asé kiwiya wan nénzac.

13 Yéwéri ménda mihicji énécmiyi késpedesna imi sac waima haka tosara ménjac ménj niñac ménda nimbiri némmu, néj welenj qeénécmiwa onac muru hénarinj tosia ionac séc ménda wawaña ménj he énécmizac me?

14 Ninzu, onac muru hamañ zé zéréñqéréñ wamba deguc hatac haréwéc wanzac, néj yéwéri ménj ménda mihicji énécmimañ. Ni onac iwawaigina niñac qahac, néj enañ niñac wamma zéwelec énécmizua. Nambérac enen neñgoc mañgoc ginawac iwawai hofiiguc haiyic heyu emmacac ménda hezac, néj neñgoc mañgoc enaoc nambérac hécginaawac wamma imuhuc wammuac hezac.

15 Ni mia kekec uñaginanénj hiarumac niñac ségiségi wamma iwawaina auma imuacnec toroqema kekecna momacnec hia auénécmidacmañ. Wañu siñgina niñanzua séc kemma muñguc yanda kunen yanda wañu, siña niñgic séc kemma muñguc yanda komora wammacac hezac me?

16 Ic tosianénj nuac yomuhuc zéanzu, ni onac réwéri ménda énécmiyi, néj diwi qiwilinj ic keczuawac diwi qiwilinj wan énécmima énépésiyec.

17 Ni ichéna onaru méli énécmima ionarunec mérac zéwa méra néñu iwawaigina onagiri me?

18 Wañu Tito onacmuru kemmac niñac zémiyi imuhucnec ninzénj ninzénj munana ménj méliwa wagic amuma hayoc, wañu Titonénj hama iwawai ménj onagirec me? Ini niñgic, i zéma ni nekaoc

Uña téréya imuhucyanec zéma héná momacguc ménda kecanzic tanec wanzac me?

19 Ini niñgic éréma deguc nini héikenzé héihazé wammanec keczinj tanec wanzac geañ. Imuhuc qahac. Nini Kristoguc kecma Anutuac kiwaiguc énézéinj. Ala sorochécnina, imi moczoñ ini nanjé énécmiwinj zé zéinj.

20 Ni onac muru hamañ nalé imuaru, ini hémmañ zé niñi haka imuhucya ménda wamma kecgic inicbi niñac, ini acguc hémbinj zé niñgic séc ménda wamma kecba némbu niñac, bacna yandizac. Imi sac qahac onac muru tualefic zéma nimbupuc zéma qeri geric zéma méndénj amuma kekec zéma zébiri qébiri zéma andé lukuc ac zéma tétéc qeçe zéma kaiziliwenj wamma kecbu niñac zénéñna hirizac.

21 Onac murunec tosianénj haihaka zapi qeçeya zéma kaisero zéma nezélélénj haka imuhucya wamma qerigina ménda melenanzu. Wañu imuhuc wammanec kecgic, onaru hawa Anutunanénj emanéñu, ic imuhucya ionac siacma ewa goro wambi niñac bacna yandizac.

13

Goro ac tetecgia.

1 Ni deguc hatac haréwécac onac muru hamañ. Hama énézéwa héipuc ic éréhéc me haréwécnéñj ac kuagina igucnec nindacma hélawac zéseliwinj.*

2 Hatac éréhéc hayi nalé imuaru bec goro ac énézéyi ésécnec deguc lakec kecma goro ac walac énézéwa niñgic, muñguc hamañ imuaru imi becnec késpedes wañgic ic ionac zéma ic tosara ionac késpedesgina imi ménda wai énécmimañ.

3 Kristonénj nuac qeriiguc ac haiyu zéanzua imuac hénia hicñitegiru hémbinj zé wañanzu. Imuac niñac imuhuc zézua. Kristo imi onac muru kuc mama ménda wañanzac, néj ewa qeriginaiguc kuhaguc aiya meanzac.

4 Hélawac zéni, Kristo imi kuc mama keru ic héñgeña wéndaraiguc qegic, néj Anutuac kuciguc yarecac

* 13:1: Hén 19:15

kecanzac. Nini imi imuhucyanec iwac qeriaiguc bélacgéma kecanziñ, néñ welen qeénécmiwiñ zé Anutuac kuciguc kecanziñ.

⁵ Ini ninzéh ninzéhñguc kecanzu me qahac imi niñasariwiñ zé batucgéma niñgési amumu. Yesu Kristonéh ewa qeriginaiguc kecanzac imi ménda niñasarizu me? Ini imi ménda niñtegiçzuiguc ini ninzéh ninzéh ic héla qahac.

⁶ Wañu nini imi ninzéh ninzéh ic ikora qahac, hénia imi niñtegiçmu niñac wanzua.

⁷ Anutunéh galenñé énécmiyu késpedes méné ménda wammu niñac Anutu zéwelecmima kecanziñ. Imi mia ninicgiç nini ninzéh ninzéh ic héla kecanziñ tanec wambiñ niñac qahac. Nini imi ninicgiç ninzéh ninzéh ic ikora tanec hia wambiñ, néñ ini imi haka silic solaña wamma kecmu niñac imuhuc wamma kecanziñ.

⁸ Nini imuhucyanéh haka ménéçac ménéçac héla imi logima wambiñac séc qahac, néñ imuacnec sac méndacma wamma kecwiniñac hezac imuac mia imuhuc zézua.

⁹ Hénia ménéç imi yomuhuc; Kucnina qahac keçni kucginaguc kecanzu séc ségiségi wamma imuhuc solañanima kecmu niñac Anutu zéweleç wammianziñ.

¹⁰ Miñ Kewunéh çac buña néñec iminéh ménda hézéhñgé énécmimañ, néñ meyac énécmimañ niñac néñec. Imuac niñac ni onaru hama çac buñana imuaru héima namma ac geriwaguc ménda wañ énécmimañ zé lakeç keçmanec walac goro ac oénécmizua.

Yaiçzéz ac tetecgia.

¹¹ Dacmuna héçna ac tetecgiawac zéwa gezacgina haima nimma niñtohomu, ségiségi wamma kecmu. Imuhuc wamma solañanima ewa momac wamma luaeguc kecmu. Goi héihéi zéma luae miñina Anutunéh iniguc keçmac.

¹² Kiricne téréyaguc yaiçzéz ac wañamumu.*

¹³ Ic embac téréya momac yanda eneñ acguc yaiçzéz ac wañ énécmizu.

* **13:12:** Kiwi tosaraiçuc ac yomi kemaña 11 tetecgiaiguc toroçema ogic heyu kemaña 13 zéma 14 imi melemma 12 zéma 13 ogic hezac. † **13:14:** Kemaña yomi kiwi tosaraiçuc ménda hezac.

¹⁴ Miñ Kewu Yesu Kristoac ewa hia zéma Anutuac goi héihéi zéma Uña téréyawac ala kekeçnéñ tuñ onac muru he énécmimac.†

Galatia

¹ Ic onarunec me ic méjnén zéyec niñac qahac, néñ Yesu zéma i humuc igucnec meqelimiyc Anutu mañgoc ieren méli néñu hahaya Yesuac Méliméli ic Paulo neñ imi

² ninzén ninzén dacmuna hécna moczoñ niguc keczu iniguc momacnec hénorin Galatia baeciguc kecma kenzu onac muru

³ neñañ Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenén hama he énécmimac niñac wanzin.

⁴ Kristonén Anutu neñañ mañgocninawac ewa siña méndacma neñañ baec yomuac hicñisai biria yomuacnec metecgé nénécmiman zé késpedesicnina niñac wamma eñeya séwi kekecyá wai nénécmiyec.

⁵ Imuac iwac muru edamuya tetecgia qahac hema emma hema kecmac. Hélacnec!

Buñá suruc hiabia imi mén ménda hezac.

⁶ Ini Anutunén Kristoac ewa hiayaiguc unuruma énépésiyec, wañu ini focnec i waima ackuazéc tanera méñguc kendaczu imuac niñ welicgé énécmizua.

⁷ Wañu imi buñá suruc hiabia mén ménda wanzac, néñ ic tosia ienen mesoho énécmima Kristoac buñá suruc hiabia imi zébirigic tanera mén wañanzac.

⁸ Wañu nenen me kua meme uña mén kurumen igucnec hahayanén buñá suruc hiabia énézényin imi mesohoma méñac énézémaciguc imi saecginaguc wandacmac.

⁹ Walac énézényi imuacnec mia deguc muñguc énézézua. Méjnén mén buñá suruc hiabia walac nimma késagic imi qahac, néñ méñac énézémaciguc imi saecyaguc wammac.

¹⁰ Ni degucmi icnéñ niñgic sécgémac niñac wanzua me Anutunén niñ sécgémac niñac wanzua? Ni ic ienen welicgé némmu niñac zézua me? Ni ic ienen niñgic sécgémac niñac zéwinec imi Kristoac welen qeqe icya héla ménda wambinec.

Anutunén Paulo dimuhuc héihéré miyc imuac suruc.

¹¹ Dacmuna hécna, enen niñtecgicmu niñac énézézua, buñá suruc hiabia zéauanzua imi ic méñac ewa siñ méndacmimia qahac.

¹² Imi mia ni ic méñac murunec ménda meyi me ic méjnén ménda ku néñec, néñ Yesu Kristo eñeyaoc measari néñu iwarunec meyi.

¹³ Ni becne Yuda ic ionac hena tima keru imuaru, ini niñgic ésécnec Anutac hénorin réwérianec ununesi wañ énécmima mebiri énécmiyi.

¹⁴ Wañu ni imi yawuñ momachécna sasala onogicma Yuda ic ionac hena imi selianec ninzénagéma yanda hécninawac ac paken mératéc memeya imuac seliseli wamma méndacañi.

¹⁵ Wañu neñgocnawac héri qeri igucnec gésinéma ewa hiaya niñac wamma héihéré néñec inén mia

¹⁶ Nañawac hénia imi ic enia ionac muru zéau énécmiman niñac, i ewa qerinaiguc ewa hia nimma mihicñi néñec nalé imuaru, ni baec ic iniguc ménda eminiñi.

¹⁷ Wañu ic walac hénima Yesuac Méliméli ic ai megic ionac inicman zé Yerusalem ménda kenji, néñ moczoñ Arabia baeciguc kemmaguc Damasiko amaiguc lilingéma kenji.

¹⁸ Imuacnec kecma yawuñ haréwéc tecgéyu Petero (Kefa zémimia) hémman zé Yerusalem ekemma i guc momacnec ai meme 15 keru.

¹⁹ Wañu nalé imuaru Yesuac Méliméli ic tosara ménda iniri, néñ Miñ Kewuninawac munaya Yakobo iwacnec héni.

²⁰ Héngic, ni onac niñ wamma kiwi ozua yomi imi ikoc qahac.

²¹ Imuac andiaiguc Siria zéma Kilikia baec keremba

²² Kristoac hénorin Yuda baeciguc keczu ienen becne kic tanecna ménda héngic, néñ

²³ ic mén nunuhéi wañec iminén deguc ninzén ninzén walac qeténagéman zé wañañec imuac mia deguc zéaukeczac imuac sac zégic niñgic.

²⁴ Nimma nuac niñac Anutu mepésigic.

2

Yesuac Méliméli ic ieneŋ Paulo anŋétima tétécgémigic.

¹ Ai yawuŋ 14 tecgéyu neŋ Banabaguc Tito wagicma muŋguc Yerusalem ekeŋiŋ.

² Imi mia Anutunéŋ nézéyu hémma ekemma buŋa suruc hiabia ic enia ionac sugcinaiguc zéauaŋi imuacnec énézéyi. Énézéma aina memaŋac hezac imi zéma walac meyi imi momacnec héla qahac ménda wambac niŋac qacgina keŋkeŋa ionacnec sac énézéyi.

³ Waŋu Girik ic Tito niguc momacnec kerec i acguc séwi tasia héricmac niŋac ménda zénaŋgémiyi.

⁴ Imi mia dacmuna ikora tosara éléŋnec harégic ionac niŋac imuhuc waŋi. Ieneŋ imi Kristo Yesuac qeriaiguc hulacama keczin imi kowu ninicma acnéŋ qaténénécmigic welen qeénécmiwiŋ niŋac imuhuc waŋgic.

⁵ Waŋu buŋa suruc hiabia imi onac sugcinaiguc nalé séc hemac niŋac nalé hotoŋadac méŋ ionac ac niŋac ménda bélacgéyiŋ.

⁶ Qacgina niŋénécmigic keczu ionac sugcinaiguc méŋac méŋ ewa éréhéc ménda waŋanzua. Anutu imi ic ionac séwigina tanerawac ménda hémma énépésianzac. Ic qacgina keŋkeŋa ieneŋ méŋac méŋ ménda méra néŋgic,

⁷ néŋ néwécgeŋaiguc Peteronéŋ séwiac asé kiwiginaguc ionac muru buŋa suruc hiabia énézémac niŋ ai buŋa qemiyec ésécnec ni imuhucyanec ic enia ionac ai buŋa qeŋeŋec imi héŋteŋgicgic.

⁸ Waŋu Petoro qindiŋi mima séwi hericginaguc ionac Méliméli ic oporec inéŋ mia ni momacnec qindiŋi némma ic enia ionac Méliméli ic noporec.

⁹ Waŋu ai ic tandéya ésécnec zéma niŋénécmianzu Yakobo zéma Kefa zéma Yohane ieneŋ goi héihéiya nuac muru néŋu hezac imi héŋteŋgicma ni zéma Banaba imi ic enia ionac muru kenziŋc eŋaoc imi séwi tasé hericheric ginaguc ionac muru kembiŋ zé niŋgic hiaruyu yaizézénira zéma méranira qegic.

¹⁰ Waŋu maqeqeya ionac niŋqeli énécmiwic imuacnec sac qesinércmigic. Waŋu haka silic imuhucya imi neŋ bec seliseli wamma meaŋi.

Paulonéŋ Petero zéqeqetali wammiyec.

¹¹ Waŋu Kefanéŋ Antiokia ama areŋaiguc hayec imuaru hakasilic Képésiraguc méŋ waŋu musu qeqe wammima ac zémiyi.

¹² Walac Yakoboac murunec ic tosara hagic ieneŋ ménda harédacgicnec Kefanéŋ ic enia iniguc momacnec nene nema tarec, néŋ ic ieneŋ hosucgé énécmigic séwi hericginaguc ionac bac yandi yandi wamma néŋgacma keŋec.

¹³ Waŋu Yuda ic tosara acguc toroqemima haka tilicqilicya waŋgic, Banaba acguc ionac haka tilicqilic ginanéŋ hérémiyu sigima keŋec.

¹⁴ Waŋu hémba buŋa suruc hiabia imuac héna dindiŋa hezac séc ménda tигic moczoŋ yanda kicginaiguc Kefa* yomuhuc ézéyi; Gi imi Yuda ic, waŋu kileŋ Yuda ic tanec qahac, néŋ ic enia tanec kecma némac niŋac ic enia ieneŋ Yuda ic ionac héna méndacmu niŋ seliseli wamma héihéré énécmikeczan?

¹⁵ Neŋaŋ ic enia késpedesicguc kekera ionac murunec qahac, néŋ Yuda ic hicŋiyiŋ.

¹⁶ Késpedesic solaŋ zémimia imi héna ac wawaŋ memeya igucnec qahac, néŋ Yesu Kristo ninzéŋgé mimia imuacnec hezac imi ninziŋ. Imuac niŋ nini acguc Kristo Yesu ninzéŋgéanzin. Imi mia nini héna ac wawaŋ memeya igucnec qahac, néŋ Kristo ninzéŋgé mini késpedesic solaŋ zénénécmimac imuac niŋ mia. Héna acac wawaŋ memeiguc séwi ic méŋac méŋ késpedesic solaŋ zémimia méŋ ménda hezac.

¹⁷ Neŋaŋ Yesu Kristoac qeriaiguc késpedesic solaŋ zé nénécmimia wammac niŋ seliseli waŋkecni késpedesicnéŋ mihicŋi nénécmimaciguc, Kristonéŋ késpedesic imuac welen qeqe ic wanzac me? Imi moczoŋnec qahac!

¹⁸ Ni némac iwawai méŋ qema téŋgéyi imi muŋguc meyac kumumaŋguc,

* 2:14: Kefa imi Hebiraio ac, Petero imi Girik ac, héniagira imi neŋaŋ aciguc 3amanziŋ.

hakana iminéh measariyu nenaoc héna ac logilogi ic tanec wammañ.

¹⁹ Héna acnéñ zétecgéyu humuma héna ac igucnec añgéh tiamuyi imi Anutuac kic hihi wamma qeliqeli kecmanñ niñac imuhuc wañi.

²⁰ Ni imi Kristoguc ic héñgeña wéndaraiguc nurugic humuyi. Imuac deguc keczua yomi imi nenaoc qahac, néñ qerinaiguc kecnéñzac Kristo imi mia. Kekecna séwinaguc keczua imi goina héima nuac niñ wamma eñeya séwi kekecya waiyec Anutuac naña i ninzéhégema ninzéhéñ imuac qeriaiguc kecanzua.

²¹ Ni Anutuac ewa hiaya imi ménda qetalizua. Képésic solañ wawaña imi héna ac igucnec haanzaciguc Kristonéh eñ humuyec tanec wammac.

3

Ninzéhéñ ninzéhac héna.

¹ O Galatia ic qelana! Yesu Kristo imi dimuhuc ic héñgeña wéndaraiguc qegic keñkecma humuyec imi dindiñanec zéasari énécmiwa nindacgic, néñ kilen mérénéñ ewa soho meénécmizac?

² Ni onac murunec haka momacguc sac qesinimmanñ zé wanzua. Ini Uña Téréya imi héna ac tohoma meçic me Yesu ninzéhégema meçic?

³ Ini ewa soho wanzu me? Uña téréyaguc hénigic, néñ deguc Uña téréya waima séwiginawac siñiguc metecgéwiñ zé wanzu me?

⁴ Ini haka kuhaguc sasala imuhucya hicñi énécmiyu héngic imi héla qahac eñomia wanzac me? Imi hélacnec eñomia me?

⁵ Imuhuc wañu Anutu Uña téréya énécmima sugginaiguc kuc méréra mewininima kerec imi ta héna ac tohotoho imuacnec me Yesu ninzéhégé mimia imuacnec?

⁶ Abarahamnéh Anutu ninzéhégéyu ic solaña zémimia wañec.

⁷ Imuac ic embac ninzéhéñ ninzéhéñ igucnecnéñ Abarahamac qelihéra wanzu imi niñasarimu.

⁸ Wañu Anutunéh ic enia ninzéhéñ ninzéhéñina niñac wamma solaña zé

énécmimac imi walac niñasarima Abaraham buña suruc hiabia imi yomuhuc ézéma zéyec; Baera baera ic embac imi guac qerigaiguc mozocgé énécmimia wammac.

⁹ Imuac ic embac ninzéhéñ ninzéhéñ igucnec ieneñ imi ninzéhégema kecañec Abaraham i guc mozocgé énécmimia wammac.

¹⁰ Mérénéñ méñ héna ac wawaña imuac héima nanzu séc saecac méra bawu keczu imuhuc ooyawac hezac imuac niñ héna acac ai mezu séc saecac bawaguc keczu.

¹¹ Wañu Anutuac kiwaiguc ic mérénéñ héna ac méndacma solañanimac ac séc qahac téngéh. Imi mia ic solañanéñ ninzéhéñ ninzéhéñiguc sac kecmu.

¹² Héna ac imi ninzéhéñ ninzéhéñ igucnec hahaya qahac, imuac ic mérénéñ héna aciguc kiwi hezac imi méndacanzac inéh héna ac qeriaiguc kecmac.

¹³ Kristonéh neñañ niñac wamma saec ac zémimia wañec. Wañu héna acac saec ac igucnec mulu menénécmiyec. Imuac mia ic qahaiguc qegic nanaña séc saecac bawaguc kekera imuhuc ooyawac hezac.

¹⁴ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc Abarahamac mériañnéñ ic enia ionac muru kereñu neñañ ninzéhéñ ninzéhéñiguc namma sisipac acac buña uña téréya nénécmiyu añgéh tiwiñ niñac imuhuc wañec.

Héna ac zéma sisipac ac.

¹⁵ Dacmuna hécna, baec ic neñañ kecanziñ igucnec séséc méñ héima zéwa. Icac sisipac ac acguc zétecgéni mérénéñ méñ aumac me toro qemacac séc qahac wañanzac.

¹⁶ Wañu sisipac ac méñ yomi mia Abaraham zéma qelia iorac muru zézéya wañec. Wañu sasala niñac qelihécga ménda zéma momacguc sac niñac zéma guac qeliga zéyec. Wañu imi mia Kristo.

¹⁷ Ni zézua imi yomuhuc niñac, Anutunéh walac zéseliyec sisipac ac yomi imi mia Moseac héna ac yawuñ 430 tecgéyuguc hicñiyec iminéh qeyu kemma héla qahac wammacac séc qahac.

¹⁸ Mératéc imi héna ac igucnec hayeciguc sisipac ac igucnec hahaya

qahac, nérj Anutuac sisipac ac niñac wamma Abaraham ewa hiawac eñ miyec.

¹⁹ Imuhuc wañu bec héna ac imi némac niñac nénécmiyec me? Imi mia ac qeque niñac toroqe nénécmiyec. Imi mia kua meme uñanéñ ic suc Moseac méria igucnec nénécmiyec. Wañu hekeru sisipac acac buña Abarahamac qelianéñ hayu aiya tecgémacac heyec.

²⁰ Ic momacguc sac keru ic suc imi aiya qahac. Wañu néwécgeñaguc Anutu imi momacguc imuac mia Moseac ic suc zézua.

Welenqeque ichéra me nambérac héra?

²¹ Wañu héna ac iminéñ Anutuac sisipac ac imi qéfacgézac me? Imuhuc wammacac séc qahac. Wañu héna ac kekec hémbénaña nénécmimac séc imuhucya nénécmiyeciguc solaña zémimia imi héna ac igucnec hawacnec,

²² Yesu Kristo ninzénégic énécmimanñ zéma zikiziki ac meyec imuac héla imi ninzén ninzén ic onac énécmimanñ zé héna acac kiwi téréyanéñ momac yanda késpedes bawaguc qaté énécmiyec.

²³ Becnec ninzén ninzén imi ménda hayec imuaru nini héna acac méra bawu qaté nénécmiyu kerinñ. Qaté nénécmiyunec kecni ninzén ninzén mewinini nénécmimiawac naléya hayec.

²⁴ Nalé imuac suraiguc héna ac iminéñ neñañ ninzén ninzénina niñac solaña zénéncmimia wammac niñac Kristoac muru kenkenjawac mindi mindinñ icnina éséc wamma kerec.

²⁵ Deguc ninzén ninzénac héla hayu mindi mindinñ icnina héna ac imuac méra bawu ménda kecanziñ.

²⁶ Ini moczoñ yanda ninzén ninzéngina niñac Yesu Kristoac qeriaiguc Anutuac nanhéra wamma keczu.

²⁷ Némac niñ méñnéñ méñ Kristoac muru toroqema doku naec énécmimia wañec séc Kristo imi owo malekugina ésécnec héigic meénécmiyu keczu.

²⁸ Wañu ini imi Yuda ic me, Girik ic me, hésa ic me, miñ mañgoc kekera me, welenñ

qeque ic me, ic me embac moczoñ Kristo Yesuac qeriaiguc momacguc wanzu.

²⁹ Ini Kristoac buña keczuiguc imi ini Abarahamac qelihéra wanzu. Wañu sisipac aciguc namma ini mératéc imuac miñina wanzu.

4

¹ Wañu mératéc miñinanéñ iwawai moczoñ imuac miñina wanzac, nérj nambérac kecmac imuac suraiguc imi welenñ qeque icac sécyá ménda ogicmac.

² Wañu mañgocyanéñ naléya zéyec séc mindi mindinñ ic me ai ic kiwawac méra bawu kecanzac.

³ Imuac neñañ acguc imuhuyanec, nambérac kerinñ nalé imuaru baecac héna tosia mamaya imuac welenñ qeque ic kerinñ.

⁴ Wañu nalé imi hahéiyu Anutunéñ naña méli nénécmiyu embacac héri qeri igucnec zéma héna acac méra bawu hicñiyec.

⁵ Imi mia héna acac méra bawu keczu nini boñhére menénécmima Anutuac nanhéra imuac buña nénécmiyu angétiwinñ niñac imuhuc wañec.

⁶ Ini Anutuac nambérac wanzu imuac niñac Anutunéñ eñeya nañawac uña imi ewa qerinaiguc méli nénécmiyu Anutuac Aba mañgoc zéma qacanziñ.

⁷ Imuac gi degucmuacnec welenñ qeque ic qahac, nérj naña kecanzañ. Wañu naña keczañiguc Anutuac murunec mératéc mema imuac miñina wamma keczañ.

Paulonéñ Galatia ic ionac niñac goro ac énézéyec.

⁸ Ini bec imuaru imi Anutu ménda niñasarima iwawai Anutu héla qahac imuac welenñ qequegina kecgic.

⁹ Wañu deguc imi ini Anutu nimmizu, wañu imuacnec toroqema Anutunéñ ini niñénécmianzac. Wañu dimuhuc niñac ninñ eñomia mamaya* baecac ninñ eñfia imuac lilingéma muñguc imuac ziki sipac ichéra kecbinñ zé wanzu?

¹⁰ Ini ai meme nalé zéma maso zéma kendoñ yanda zéma yawuñ imi eeya héima kecanzu.

* **4:9:** Ic onac kekecginanéñ uña ionac méra bawu hezac zéma ninzénégic, wañu imuac héna imi ménni sikiluac kic taneraiguc hezac zéma imuac nimbinñ zé wañgic.

11 Imuac ni onac niñac ai seliseli wamma meyi imi héla qahac wambac niñac bac yandi yandi wanzua.

12 Dacmuna hécna ni onac séc wamma kecañzua imuac welec énécmima zézua, ini nuac séc wamma kecmu. Ini kecma hama haka biria méñ ménda wañ néñgic.

13 Ni hénihéniaiguc imi hafi zepananéñ wañu onacmuru hama buña suruc hiabia zéauénécmiyi imi ini ninzu.

14 Nuac niñgic réwérimacac séc imuhucyanéñ séwinaiguc heyec, néñ mema titi ménda wañ némma ni ménda wainéñgic, néñ Anutuac kua meme uña me Kristo Yesuac séciguc niñnémma héihéré néñgic.

15 Wañu deguc ségiségigina imi dimia kendaczac? Ni héipuc ac héla énézéwa niñgic. Nalé imuhucgeñ imi wawañawac séc wambacnec kic gomacgina acguc hia néfindiñgéma némbuac séc wañgic.

16 Wañu deguc imi ackuazéc héla énézéwa nuac niñgic hazécgina wanzua me?

17 Ic imuhuya imi eneñ onac niñ wamma seliseli wanzu imi hénia hiabiawac qahac, néñ wéségina misigic tošara andé unuma kemma ionac muru qékétama niñhumu énécmimu niñac imuhuc wañ énécmima keczu.

18 Haka hiabiawac qeri siñginanéñ wawaña imi ni iniguc kecañzua nalé imuac sac qahac, néñ nalé séc hiabia wanzac.

19 Nambérac hécna ni onac niñac wamma merac memeya ésécnec azi niyu qenzeñ manzeñ qemanec kecba ewa qeriginaiguc Kristoac kekec tanera imi hicñi tegiruguc waimañ.

20 Ni onac niñac aurima sicsaoc wanzua. Imuac nalé yomuaru focdac hama iniguc kecma ewana melemma bénzéhñec ac énézémañ niñ wañ néñu keczu.

Haga zéma Sara.

21 Nézigic nimba, hénia acac méra bawu kecbiñ zé ninzu ini hénia ac imi ménda niñtegiczu me?

22 Yomuhuc mia ogic hezac; Abaraham imi nañ héréra éréhéc keroc. Méñ imi embac sisipac acyaguc iwac murunec méñ

imi embac sisipac acya qahac iwac murunec.

23 Welen qe qe embac iwac murunec imi séwi busu igucnec hicñihicñiya, néñ embac miñina iwac murunec imi sisipac ac qelia igucnec hicñihicñiya wanzac.

24 Ac yomi séséc ac wanzac. Embac éréhéc imi sisipac ac éréhéc, méñ imi Sinai baec boña imuaru welen qe qe ic mihicñiyec Haga imi mia.

25 Haga imi Sinai baec boña Arabiaiguc nanaña, Yerusalem deguc hezac imuac sésécya. Inéñ eneya nambérac héra iniguc welen qe qe ic wamma keczu.

26 Wañu Yerusalem méñ kurumeniguc hezac imi ziki sipacya qahac hezac. Im-inéñ mia neñgocnina wanzac.

27 Imuac mia yomuhuc ogic hezac; Embac euya qahac iwac qelihéranéñ embac euyaguc iwac nambérac héra ionac zañgégina ogiczac. Imuac niñac, o embac héfiña gi ségiségi wambésémañ! Azi ménda gianzac gi kucnec qacna!

28 Dacmuna hécna, ini Isaka ésécnec sisipac ac imuac nambérac héra wanzu.

29 Wañu nalé imuaru merac séwi igucnec hicñiyec inéñ merac uña téréya igucnec hicñiyec imi qenesi wammiyec séc deguc acguc imuhucyanec.

30 Wañu kiwi téréyanéñ dimuhuc zézac? Welen qe qe embac zéma naña nesi érécmima keñic. Némac niñ welen qe qe embac iwac nañanéñ embac ziki sipacya qahac iwac nañaguc momacnec mératéc ménda memaoc zéyec?

31 Imuac dacmuna hécna, neñañ imi welen qe qe embac iwac nambérac héra qahac, néñ embac miñina iwac merachéra wamma kecziñ.

5

Kristonéñ ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec.

1 Zikisipacnina qahac kecbiñ niñac ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec. Imuac niñac nañselima ziki sipacguc kekecac teñ hésaya imi muñguc ménda bisiwésémañ.

2 Ninzu? Paulo neñ mia énézéua, ini séwi tasé hericheric meénéc mimuiguc imi Kristo imi onac muru enomia wammac.

3 Muṅguc zéauma énézéwa, ic méréneṅ séwi tasé hericheric memimia wammaciguc inéṅ hénac ac moczoṅ wamma medacmac ac hezac.

4 Hénac ac qeriaiguc ic solaṅa zénéncmimac niṅac wanṅu ini Kristoguc toro qeṅeya imi tegicma goi héihéi igucnec metecgé énécmimia wanṅac.

5 Neṅaṅ imi uṅa téréyanéṅ nanṅé nénécmiyu ninzéṅ ninzéṅiguc solaṅ dindiṅa zénéncmiyu nimbiṅ zé niṅkumuma mambécanziṅ.

6 Kristo Yesuac qeriaiguc imi séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi aigira qahac, néṅ imuaru imi Anutuac siṅ qeriaiguc ai meanṅac ninzéṅ ninzéṅ imi sac hezac.

7 Ini usuṅnec hiabianec keṅaṅgic, néṅ méréneṅ ackuazéc héla imi ménda tohomu niṅac héric énécmiyec?

8 Zéhinoc ac imuhucya imi unuruma héihéré énécmiyec Anutu iwac murunec ménda hicṅiyec.

9 Ninṅu, yis komoranéṅ saima uha dokuyaguc imi moczoṅ sécgéanṅac.

10 Eneṅ niniṅ tosara ménda aṅgétimu imi Miṅ Kewuninawac qeriaiguc ninzéṅgézua. Wanṅu ic méréneṅ ménṅ ewa soho mihicṅi énécmimac imi kitiwa memac.

11 Dacmuna hécna, ni séwi tasé hericheric imuac hénia zéau énécmima kecbinec hénia némac niṅac nuhéi wambunec? Imuhuc wambinec ic héṅgeṅa wéndara imi aunéneṅa wanṅu iminéṅ hénana ménda kizicgéwacnec.

12 Ic méréneṅ ménṅ yéwéri imuhucya mihicṅi énécmima kecṅu imi eneṅ séwiya sac qahac, néṅ gocmiagina momacnec moczoṅ héricdacma kecmu niṅac wanṅua.

13 Dacmuna hécna ini ziki sipac qahac kecmu niṅ unuruyec. Néṅ ziki sipac qahac kekecnéṅ usugina waṅ énécmiyu séwiac siṅgina tohomu niṅ nalé titiṅa ménda mihicṅi énécmimac, néṅ goi héihéiiguc welerṅ qeamuma kecmu.

14 Imuac mia geṅga goiga héi amuanṅaṅ séc imuhucyanec alagawac goiya héimibésémaṅ zézéya momacguc yominéṅ mia hénac ac moczoṅ mesolaṅanizac.

15 Ini mia eṅawunec kuanéṅ injima qécgéamuma qahac wambu niṅac goro ac énézézua.

Anutuac Uṅa zéma séwininawac siṅ.

16 Wanṅu mia yomuhuc zézua; Ini Uṅa téréyawac méndacmima hakagina wammu. Imuhuc waṅgic séwiginawac siṅsiṅ imi ménda seligimac.

17 Séwiac siṅsiṅ iminéṅ Uṅa Téréya qetalimianṅac. Wanṅu imuhucyanec uṅa téréyawac siṅsiṅ iminéṅ séwiac siṅsiṅ qetalimianṅac. Imuac siṅsiṅ éréhécnéṅ hazéc waṅamuma euyic haka ménṅ wambiṅ zé ninṅu imi wammuc séc qahac waṅanṅac.

18 Uṅa téréyanéṅ hénagina walac andu waṅ énécmimac imi ini hénac acac méra bawu ménda kecmu.

19 Séwiac haka silic imi usuya qahac hémma nindacziṅ. Imi mia kaisero, niniṅ zapi qeṅeya, haka gamu qeṅeya,

20 baniara mepé qepési, suṅa zinac, hazéc hazéc kekec, danṅero ac, nimbupuc biria, qeri bélaṅ, tualefic, féṅgéc, téamuma kekec, ackuazéc ikorawac téamuma kekec

21 wanna wamba, doku selia nene, nezéléléṅ, zéma haka imuhucya tosara mia. Becnec zéseli énécmiyi imuac séc zéseli énécmizua. Haka imuhucya wammu imi eneṅ Anutuac héṅgaleṅ ama areṅa yanda imi mératéc ménda memuc hezac.

22 Wanṅu uṅa téréyawac héla gocmia imi mia yomuhuc. Goi héihéi, ségiségi, luae, qeri bénzéṅ, ala kekec, ehéihéi, ménṅzé ménṅzéya qahac,

23 gum bénzéṅzéṅ, qerinéṅ sigisigi kekec, haka imuhucyawac imi hénac ac ménṅnéṅ ménṅ neuṅ ménda héianṅac.

24 Kristo Yesuac ic embachéra imi eneṅ séwigena zéma imuac siṅsiṅ imi ic héṅgeṅa wéndaraiguc qedacgic.

25 Neṅaṅ uṅa téréyaguc kecziṅiguc uṅa téréyaguc qéhéréṅgéma tacyac wambiṅ.

26 Edamu asaha eṅomiawac ménda wamma eṅacnec nimbupuc biria ménda wamma qeri netunetu ménda waṅamumu.

6

Baocgé amuma kecmu.

¹ Dacmuna hécna ic méjnénj bélacgéma kápésic méj waŋu winiŋu hicŋiyu ic téréya ini qerigina gum bénzénzénj anec mindiŋi mima eŋaŋ hakagina acguc niŋgési amuma eŋaŋ acguc manam batuciguc embu niŋac wamma bac yandi yandi wamma kecmu.

² Réwérigina imi wagic amuma bisimu. Imuhuc wamma Kristoac héna ac niŋtohodacmu.

³ Ic méjnénj eŋomia kecma eŋeyawac niŋu tosara onogicma eŋeŋa waŋu ic imi ikoc waŋamuzac.

⁴ Icyá icyá eŋeya wawaŋ memeya héngaleŋ waŋamumac. Imuhuc waŋu zézé ségiségi ac imi tosara ionac muru qahac, néj eŋeya wawaŋ memeyaiguc sac hemimac.

⁵ Eŋeya réwéria imi eŋeyaoc bisimac.

⁶ Ic méj ackuazéc kumimia wamma niniŋ niŋareŋ géanzac inéj iwac iwawaiya hiabia moczoŋ ic kumianzac imiguc momacnec amunec qamunec wammaoc.

⁷ Ic méjnénj iwawai méj himicmac imi héla imuacnec sac metocgéanzac. Imuac niŋac ini eŋaoc ikoc ménda waŋamumu. Anutu imi ménda zédesi wammimia.

⁸ Eŋeya séwíac niŋ wamma himicanzac imi séwíya igucnec iwawai hou houyawac metocgémac, néj uŋa téréyawac niŋac wamma himicanzac inéj uŋa téréyawac murunec kekec seli metocgémac.

⁹ Neŋaŋ haka hiabia wamma kuc mama ménda wambiŋ. Kuc mama qahac kecbiŋiguc naléya ducŋiyu héla gocmia metocgé wambiŋ.

¹⁰ Imuac nini nalé he nénécmimac imuac séc ic embac moczoŋ wawaŋ meme hiabia waŋ énécmiwiŋ. Imuhuc wamma ninzénj ninzénjac héna gésé ionac imi séc méj nétéréma imuhuc waŋ énécmiwiŋ.

Goro ac tetecgia.

¹¹ Héngic yomi mérananéj kiwi imi kuneŋ kuneŋ o énécmizua.

¹² Ic tosara séwiiguc kiwi hiabia mewiŋ zé waŋzu imi eneŋ hinocgé énécmima séwi tasé hericheric meénécmianzu imi Kristoac ic héngeŋa wéndaraya niŋac wamma ununesi ménda mihicŋiwiŋ zéma imuhuc waŋanzu.

¹³ Waŋu séwi tasé hericheric meénécmimia imi eneŋ acguc eŋaoc siŋginanéj héna ac ménda tohoma ini séwi tasé hericheric memu niŋ zéanzu imi séwi tasé hericheric ic zaŋgégina olomma séwi eŋeŋ wambiŋ zé imuhuc waŋanzu.

¹⁴ Waŋu nuac muru imi Yesu Kristoac ic héngeŋa wéndara imi qahac waŋu, méjac méj zézé ségiségi ac wammaŋac méj ménda henénzac. Kristoac niŋ wamma baec imi nuac muru ic héngeŋa wéndaraiguc humuyu ni acguc baecac muru humuyi.

¹⁵ Séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi moczoŋ eŋomia, néj kekec qelia meme imi sac eeyaguc wanzac.

¹⁶ Haka silic yomi tohomu onac muru zéma Anutuac Israel ic onac muru luae zéma goi héihéianéj he énécmimac.

¹⁷ Degucmuacnec méjnénj méj réwéri méj ménda mihicŋi némmu. Ni imi séwinaiguc Yesuac lépéc kiwiya heyu késa keczua.

¹⁸ Dacmuna hécna Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéj onac ewa qeriginaiguc hema kecmac. Hélacnec!

Efeso

Yaizéze ac.

¹ Anutuac ewa siñiguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulonéñ Efeso ama areña yandaiguc kecanzu ic embac téréya ini zéma Kristo Yesuac qeriaiguc ic héla wamma ninzéngeña kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizua.

² Anutu Mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenén onac muru hemac.

Qeri uñawac mozocya.

³ Mepé qepési wammini! Miñ Kewunina Yesu Kristoac Mañgocya Anutunén Kristoac qeriaiguc qeri uñawac mozoc kurumén igucnec hahaya hénia hénia mozocgé nénécmiyec.

⁴ Wañu eñeya kiwaiguc zéma eñeya ala siñiguc, neñañ téréyanec zéma solañanec kechiñ niñac, baec kurumén ménda zéyu hicñiyecnec, Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyec.

⁵ Gési nénécmima ewa hia nimma eñeya ewa siñiguc becaru niñareñgéyu heyec séc, Yesu Kristonéñnec neñañ eñeya nambérac héra buña qenénécmiyec.

⁶ Imi mia siña nimmianzac Yesu iwac qeriaiguc, iwac ewa hia edamuyaguc imi neñañ muru boñtegic eñ nénécmiyec imi mepésimiwiñ niñac, imuhuc wañ nénécmiyec.

⁷ Kristo iwac qeriaiguc mia, ewa hiaya kuaya qeqeya imuac séhaiguc, sacyanéñ boñ héré menénécmima késpedesicnina wai nénécmiyec.

⁸ Imi mia inén niñtegic qinñtegic zéma niñ asac asaria moczonénc neñañ muru mesécgé nénécmiyec.

⁹ Imuhuc wamma ewa siña sasangia, eñeya ewa qeriaiguc niñareñgéyu heyec imuac séciguc, ewa hiawac zéau nénécmiyu qerininanéñ ninziñ.

¹⁰ Imi mia nalé niñec imi ducñiyu, iwawai kuruméniguc kekera zéma iwawai baeciguc kekera imi moczonéñ Kristoac qeriaiguc arenhéra tuñ momacguc wammac niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹¹ Iwawai moczonéñ ewa siña hezac séc wañanzac Anutu iwac ewa siñ méndacma bec zétecgéyu heyec séciguc Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyu iwac mératécac buña wamma kecanziñ.

¹² Imi mia Kristoac qeriaiguc walac walac mambéc kerinac kecanziñ neneñ imi kecma tetecgiaiguc iwac edamuyawac mepé qepési héra wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹³ Ini acguc iwac qeriaiguc ac héla, késpedesic igucnec añgénéñ titiac buña suruc hiabia imi nimma ninzéngeñic sisipac acwac Uña téréyanéñnec eñeya buñawac asé kiwi meénécmiyec.

¹⁴ Wañu Uña Téréya iminéñ mia kuruménac mératécnina imuac sisipac acwac asé kiwiya wanzac. Wañu ic embac elinñgé nénécmimia imi boñ hérénina menénécmiyu eñeya edamuya mepésimiwiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

Pauloac zéwelec ac.

¹⁵ Hénia imuac niñac ini Miñ Kewunina Yesuac qeriaiguc ninzén ninzéngina késakeczu imuac suruc zéma ala siñgina ic embac téréya ionac wañ énécmianzu imuac suruc imi ni acguc zégic nindari.

¹⁶ Imuac mia onac niñ wamma ménda misimanec ewa hia ac ézéma zéwelecanzua séc onac qacgina imi zéhicñi mianzua.

¹⁷ Miñnina Yesu Kristoac Anutu, mañgocnina edamuyaguc inén mia niñtegic qinñtegic zéma ackuazéc zéauauya imuac qeri uña imi énécmiyu Anutuac hénia séha nintegicmu niñac zéwelec wañanzua.

¹⁸ Wañu ewa qeriginawac kiwa measari énécmiyu hénia némac niñac unuruyu mambéc keczu imi zéma ic embac téréya sugginaiguc mératéc edamuyaguc dimuhucya kuaya qeqeya késa keczu imi niñyacgému.

¹⁹ Wañu iwac kuc yandaya ogicqogira ninzén ninzén ic neñañ muru ai meanzac iminéñ kukuc duruc durucya eñeya wanzac imi niñtegicmu niñac zéwelecanzua.

²⁰ Wañu Anutuac kuc yanda iminéñ Yesu humuc igucnec meqeliyec. Meqelima wagicma kurumenjiguc emma eñeya méra héyaiguc oporec.

²¹ Opocma qara imi meyaru ic kewuya kewuya zéma qac buña zéma kuc buña zéma galen buña zéma qacgina hénia hénia baec yomuac naléiguc hezac imi sac qahac, néñ ama baec hahaya hémbénañaguc hezac imi moczoñ onogicdarec.

²² Wañu iwawai moczoñ imi hénia duandiaiguc haiyec. Haima Yesu imi iwawai moczoñ onogicma héniaorin neñañ orucnina wammac niñac oporec.

²³ Wañu héniaorin neñañ imi iwac hénia méria* wamma kecziñ. Wañu héniaorin imi mia iwawai moczoñ imuac qeriaiguc iwawai moczoñ sécgé énécmianzac iwac howiacnec wanziñ.

2

Humuc igucnec kekeciguc.

¹ Wañu ini wawañ meme biria zéma késpedesgina imuac qeriaiguc humugic meqeli énécmiyec.

² Becnec imi ini haka biria imuhucyawac qeriaiguc tacyac wamma baec yomuac haka silic zéma Biria miñina kurumenj bawa sawawac galen memeac kuha késa keczac imi méndacma kecañgic. Wañu deguc ac qeçe ic ionac sugcinaiguc ai meanzac uña biria iminéñ mia Biria miñina wanzac.

³ Becnec imi neñañ imuhucyanec sugcinaiguc kecma séwininawac siñ tohoma kecma séwinina zéma ewaninawac siñanéñ wañ nénécmiyec séc wañiñ. Imuac ic tosara iniguc hénianina momacguc wañu qeri biriawac buñawac nambérac héra kerin.

⁴ Anutu wésé niniñ kunen yanda hemiyu neñañ ala siñ wañ nénécmima ala siñ yanda imuac niñac wamma

⁵ késpedes nina niñac humuyin neñañ imi Kristo Yesuac qeriaiguc meqeli nénécmiyec. (Ini imi ewa hiaya niñac añgénina tinénécmiyec.)

⁶ Neñañ Yesuguc momacnec meqeli nénécmima Kristo Yesuac qeriaiguc kurumenjac kekeciguc i guc momacnec tacbiñ niñac nonoporec.

⁷ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc wésé niniñ wañ nénécmima iwac ewa hiaya ogicqogira imi baec yomuac naléya hama emmac séc nénézéyu hémbiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ini imi ninzéngegic ewa hiaya niñac añgénina tiénécmiyec. Imuac niñac imi mia onac murunec qahac, néñ sese Anutuac murunec hahaya wanzac.

⁹ Imi mia wawañ memenina igucnec qahac, imuac ic embac méñnéñ méñ séwi eñeñ hia ménda wammac.

¹⁰ Neñañ imi Kristo Yesuac qeriaiguc ai solaña mewin niñac Anutunéñ menénécmiyec. Wañu ai imuhuc geñnec tima kembin niñac Anutunéñ becnec niñu heyec.

Kristoac qeriaiguc ewa momac wamma kecbiñ.

¹¹ Imuac niñac ini yomuhuc niñqelimu; Becnec ini séwi tasé herichericgina qahac ic enia kecañgic. Imuac niñac ic embac méraginanéñ séwi taségina hericma séwi tasé hericheric ginaguc zéénéc mimiawac kecañgic ieneñ onac niñ séwi tasé herichericgina qahac zéénéc miangic.

¹² Nalé imuaru ini imi Kristo qahac sénganjen kecañgic. Kecma Israelac héngalen ama areña yanda imuacnec elicgé énécmimia wamma eñacnec kecañgic. Wañu zikiziki acwac sisipac ac imuac mia ic embac mééra tanec kecma niñkinzéngina qahac Anutugina qahac baeciguc kecañgic.

¹³ Wañu deguc imi becnec lakec kecañgic ini Yesuac qeriaiguc Kristoac sacya niñac Anutuac muru hosuru énépésima onoporu kecanzu.

¹⁴ Kristo imi luaenina. Inéñ suchinaiguc demin elic elicgia nanec imi iwac séwiya aunénécmima hézéngeyu mayu tuñ éréhécnéñ momacguc wanec.

¹⁵ Wañu tuñ éréhéc imi eñeya qeriaiguc séwi momacguc qeliawac wamma

* **1:23:** Girik aciguc; Soma, neñañ neñañ aciguc séwiya.

luaeiguc kecmu niñac eñeya séwiya wai nénécmima zézé seli ac zéma pakenj ac zéma hénia ac hénia hénia imuhucya imi néhélima hazéc wamma kekec imi audarec.

¹⁶ Wañu ic héngena wéndara iminéñec tunj éréhéc imi séwi momacguc wamma Anutuguc ewa momac wammu niñac imuac qahaiguc hazéc nininj imi qeyu humuyec.

¹⁷ Wañu mama hama lakec kecañgic ionac zéma hosuru kecañinj Yuda ic nonac momacnec luaeac buña neñañ muru zéau nénécmiyec.

¹⁸ Imi mia iwac qeriaiguc ini zéma nini neñawu Uña téréyawac qeriaiguc Mañgocac muru kerembiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁹ Imuac deguc muarunec, ini imi ic méréra me ic kianj qahac, néñ ic embac météré énécmimia i iniguc séc momac wamma Anutuac arenhéra zéma héngalenj ama areña yanda imuac buñahéra wamma keczu.

²⁰ Ini imi Yesuac Méliméli ic zéma Anutuac tilinj tilinj ic ionac qambaña imuac qahaiguc kumu énécmimia. Kristo Yesu eñeyaoc imi ama imuac wañgoñaiguc hoc qambaña wañecac keczac.

²¹ Iwac qahaiguc sécna sécga momacnec toroqema enni ama imi moczonj Miñ Kewuninawac qeriaiguc ocmuñ téréya wamma yandima eñanzac.

²² Ini acguc Uña téréyawac qeriaiguc ocmuñ téréya Anutunéñ tacyac wawaña wammac niñ Yesuac qeriaiguc momacnec toroqe énécmiyu eñanzac.

3

Paulonéñ ic enia ionac niñac wamma ai meyec.

¹ Wañu Paulo ni ac zéma mazua hénia imuac niñac ic enia onac niñac wamma Kristo Yesuac hésa ic wamma kecañzua.

² Wañu ama imuac welenj qeque ai imi Anutunéñ onac niñ wamma goi héihéiyawac niñac wamma nuac néñec imi ini hélacnec bec niñgic gezañ.

³ Wañu usuya auma ac saña imi nézéyu niñasariyi suruc imuac imi bec zékanj zékanj wamma oénécmiyi.

⁴ Ini kiwi imi olommuiguc Kristoac hénia saña niñtegiri imi ini acguc niñtegicmu.

⁵ Ac saña imi deguc Yesuac méliméli ic téréya zéma Anutuac tilinj tilinj ic ionac muru Uña téréyanéñ zéhicñi énécmiyec ésécnec becaru imi hicñisai nalé tosaraiguc imi ic onac nanhéra méñac méñ imuhuc ménda zéhicñi énécmiyu niñgic.

⁶ Imi mia ic enia eneñ buña suruc hiabia imuaru toroqema Kristo Yesuac qeriaiguc sisipac acya imi momacnec mératéc mema neñawu momacnec séwi momacguc wamma kecziñ.

⁷ Wañu Anutuac goi héihéia niñac ai memeac sese mihicñi néñu, imuac kuhanéñ nuaru ai meanzac séciguc buña suruc hiabia imuac ai icya wamma keczua.

⁸ Buña suruc hiabia, Kristoac mérianj yanda oloñ oloñawac séc qahac imi ic enia énézémanj niñac ic embac téréya ionac succginaiguc maqeqeya téngéñ tosara onogicma mamaya kecañzua nidac imuhucyawac goi héihéiyawac buña qenéñec.

⁹ Imi mia iwawai moczonj zéhicñiyec Anutu iwac qeriaiguc nalé hénihénia qahac imuarunec musañ musañgiawac niñu heyec ai areña imuac héra imi dimuhucya wanzac imi zéasari énécmimanj niñac imuhuc wannéñec.

¹⁰⁻¹¹ Imi mia nalé hénihénia qahac imuarunec Anutunéñ Miñ Kewunina Kristo Yesuac qeriaiguc niñareñgéyu heyec imi méndacma degucmi Yesuac héniorinj héra neñaocnec Anutuac niñtegic qinñtegic hénia hénia imi mewininini kurumeniguc kua meme uña qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ieneñ hénia imi héñtegicmu niñac imuhuc wañec.

¹² Neñañ imi Yesuac qeriaiguc i niñzéngéma imuacnec mia bac yandi yandi qahac Anutu hosucgé mimiawac hénia mihicñima kecziñ.

13 Imuac zéwelec énécmizua. Onac niñ wamma qenzen manzen hénia hénia mi-hicñima kecanzua imuac mia ewagina ménda mamac, néñ niñgic edamuginaguc wammac.

Kiwi yomi olommu ionac niñac wamma zéwelerec.

14 (14a) Hénia imuac niñac

15 baec kurumeniguc ic embac hénia hénia keczu ionac qacgina mihicñi énécmiyec.* (14b) Mañgocnina iwac muru ni simiñna héimima yomuhuc zéwelec mizua;

16 Inén wañu, iwac edamuya kuaya qeqeya séciguc Uña téréyanén onac qeri icgina imi kuhanén meseli énécmimac.

17 Meseliyu ninzéngegic Kristonén onac ewa qeriginaiguc kecénécmiyu enen imi goi héihéi imuac qeriaiguc gété zaligina meyu nammu.

18 Namma seligima météré énécmimia moczon yanda iniguc momacnec Kristoac goi héihéiya imuac hilañaya zéma horuaya zéma hiñgac hiñgaraya zéma eñeñaya imi séha niñtegicmu.

19 Wañu Kristoac siñ sorocya imi baec ic ionac niniñ ninanén olommuac séc qahac, wañu ini imi niñasarimu niñac zéwelecanzua. Niñsarigic Anutuaru qeri-awac mériañ kuaya qeqeya hezac iminén onac muru kuaya qesalecgéma hemac zéma zéwelecanzua.

20 Kuha yandanén neñañ muru ai meanzac imuac séciguc, iwawai hénia hénia welec mianziñ me niñanziñ imi ogicma emma wandac wandac medac medac miñina

21 Anutu iwac muru mia Kristo Yesu zéma iwac héniorin héra ionac sucginaiguc edamuyanén hicñisaiya hicñisaiya hema emma hemac, hélacnec!

4

Kristoac séwi tasia wamma momacnec ai mewin.

1 Imuac mia Miñ Kewuninawac wamma hésa ic kekera neñ meme seli ac yomuhuc

énézézua; Anutunén unuruyu ini iwac buña kecanzu imuac hakagina imi imuac séha wamma kecmu.

2 Ewa qerigina memaamuma qeri bénzéniguc zérabéraiguc nalé horuacnec nañselima goi héihéiac qeriaiguc bisiqatén wañamumu.

3 Imuhuc wamma Uña téréyanén luaeac hésanéñ dérécgé énécmiyu momacguc wañgic imi mia seliseli wamma qam-bañtohoya memu.

4 Séwiya imi momacguc, Uña téréya imi acguc momacguc, wañu ini imi héihéré énécmimac niñac momacnec niñkinzéngegéma kecgic unuruyec.

5 Miñ Kewunina imi momacguc, wañu ninzén ninzén imi acguc momacguc, wañu doku naec imi acguc momacguc,

6 Wañu Anutu acguc momacguc, wañu inén mia kecec momac yanda imuac mañgoc keczac. Wañu kecec momac yanda iminén méra bawu kecgic momacguc wammu niñac dérécgé énécmima duña imuac sugginaiguc kecanzac.

7 Wañu icya icya Kristoac sese séha séc méndacma goinina héima nénécmiyec.

8 Imuac mia ac kiwi mén yomuhuc ooy-awac hezac; Inén ou eñec nalé imuaru hésa ic sasala dérécgé énécmima onagicma eñec. Emma ic embachéra ionac muru sese énécmiyec.*

9 Ou eñec zéyec imuac hénia imi walac baeciguc emu hiñgarec imi mia, néñ hénia mén ménda hezac.

10 Hiñgarec inén mia kurumeña kurumeña onogicma eñec i eñeyaoc wanzac. Inén iwawai momac yanda imi sécgé énécmimañ zé imuhuc wañec.

11 Wañu inén mia tosara Yesuac Méliméli ic, tosara kua meme ic, tosara buña suruc hiabia zéauau ic, tosara pasto, tosara kiwi ic wammu zéma onoporec.

12 Imi mia ic embachéra téréya meso-lañani énécmima welen qeqe ai megic toroqe amuma Kristoac séwi ésécnec yac-mac niñac imuhuc ai buña qeénécmiyec.

* 3:15: Ac yomuac hénia imi; Inén momac yanda neñañ Mañgocnina. * 4:8: Nalé imuaru kawaligina yaréiguc onogicma lilingéma hama iwawai onagicgic imi ic embachégina gili énécmiañgic. Yesu imi neñañ kawalinina wanzac imuac haka imuaru ac héima zézac.

13 Neñañ imi Anutuac naña ninzénge ma hénia niñasariwiñ. Imuhuc wanní ninzén ninzénina zé ma niñ asac asarinina iminéñ toroqe néncmiyu séwi momacguc wamma ic yandi tetcgia wambiñ. Imuhuc wamma Kristoac yandi yandiac séc érérenjiguc yandiwiñ.

14 Imuhuc wamma neñañ imi deguc muacnec nambérac tanec ménda kecbiñ. Ic diwi qiwiliñanéñ ac halécnéñ ala batuc wañ énécmigic ninzén ninzénac ac areñareñgia hénia hénia imuac temboñ temboñanéñ qekeñ qe ha wañ énécmiwac niñac.

15 Néñ goi héihéiya qeriaiguc ac hélawac zé ma wawañ memenina séc orucnina Kristo iwac kekecac séciguc yandiwiñ.

16 Iwarunec séwi tasia imi moczoñ toroya toroya toroqe mimia wañ iwawai hiabia séc qema énécmiyu qéhéréngé amuma séwi tasiawac kuha séc ai mema séwi imi meyandima goi héihéi imuac qeriaiguc miyacgé amuanzac.

Kekec wahala zé ma kekec qelia.

17 Imuac niñac ni séwíac hénia imi zé ma Miñ Kewunawac qeriaiguc ninzén ninzénna zé au énécmizua; Deguc muacnec imi ic enia eneñ ewa qeriginanéñ iwawai héra qahac imuac wamma kecanzu ésécnec imuhuc ménda wamma kecmu.

18 Ieneñ imi niñasac asari ginanéñ sinjidéngéyu niniñgina qahac imuac suraiguc ewa qeriginanéñ seligiyu Anutuac kekec igucnec waima keñgic.

19 Ieneñ niñtegic qinñtegicgina qahac tanec wamma séwíac sinñiguc opocamuma haka biria hénia héníawac hémbaoc wamma wañanzu.

20 Ini imi Kristoac hénia imuhuc méñ ménda kuamugic.

21 Ac héra imi Yesuac qeriaiguc hezac éséc ini hélacnec iwac murunec ku énécmiyu niñgiciguc imi

22 ini ala batucac féngéc ic méndacma houma keñanzac ic wahala imuac haka imi séwi usugiña ésécnec hetecgému.

23 Ewa qeriginawac uña imi meqeli énécmimia wañu

24 Solañ dindiña zé ma ac hélanéñ météré énécmiyu Anutuac tanec ic qelia maleku ésécnec héiamuma kecmu.

Kekecac hénia ac.

25 Wañu neñañ momacnec Yesuac séwi tasia wamma kecziñ imuac niñac ini ikoc waima ama momac ic iniguc eñacnec ac hélacnec zému.

26 Ini qeri biric nimmuiguc képésic ménda wammu. Wañu kaiwe kiwa hiñgacmac imuac séc qeri biric ménda késama kecmu.

27 Biria miñinawac titiña méñ ménda waimigic érémac.

28 Kowu nenenéñ muñguc kowu ménda nemac, néñ néwéciguc maqeqeya méra mimacac séc iwawai mihicñimañ zé eñeya mérianéñ ai mema haka hiabia wammac.

29 Ac biria imi kuagina igucnec ménda waigic mamac, néñ ac hiabia ic tosara meyac énécmimacac sécya zé ma acgina niñzu imi onac goi héihéi mihicñi énécmimu.

30 Ini imi Uña téréyawac qeriaiguc asé kiwi menénécmiyu anñéñ titiac nalé ducñimac imuac séc iwac buña kecmu, imuac niñac Ini Anutuac Uña Téréya ewa biri ménda mihicñi mimu.

31 Ini qeri howuc zé ma qeri biric zé ma yonkanzañ zé ma wauñ silac zé ma zébiri qébiri haka silic imuhucya imi eñañ muru augic qahac wandacmac.

32 Eñacnec goi héihéi wañamuma wésé niniñ wañamuma Anutunéñ Yesuac qeriaiguc képésicgina wai énécmiyec éséc képésicgina waiamumu.

5

1 Imuac goi héihéi wañ énécmiyu kecanzu nambérac imuhucya ésécnec Anutuguc kérendéñ wamma kecmu.

2 Ini imi Kristonéñ goi héihéi wañ énécmiyec séciguc eñacnec iwawai méñ wamma mewíñ zé goi héihéiyawac qeriaiguc wammu. Kristo inéñ neñañ niñac wamma eñeya kekecya waima mulu manañ héméña hiabia ésécnec Anutu héimiyec.

3 Ini imi sugginaiguc kaisero zé ma haka biria hénia hénia zé ma hémbaoc haka

imuhucya imuac qara acguc méj ménda zéhicñimu. Iminéj ic embac météré énécmimia ionac hakagina séha wanzac.

⁴⁻⁵ Kaisero zéma ic qerigina zapi qeçeya zéma hémbaoc (baniarawac mepé qepési ai) wammu imi eneñ moczoñ yanda Kristo zéma Anutuac ama yandaiguc mératéc méj ménda memu. Imi ini ninjacgéma nindaczu imuac niñac ac zapi qeçeya zéma zézoñ ac zéma lisi ac imi ménda zému, néj néwéciguc ewa hia ac ézému.

⁶ Méñac méj ménda wai énécmigic ac gorosoña énézéma ikoc wañ énécmiwu niñac. Haka imuhucyawac niñac Anutuac qeri gericnéj ac qeçe haka imuac nambérac héra ionac muru maanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhucya iniguc késayu késa ménda wammu.

⁸ Ini becñec imi siñi tunumañac buña kecgic, néj deguc imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc asac mararañac buña keczu. Imuac asac mararañac nambérac imuac séciguc kecmu.

⁹ Asac mararañac héla gocmia imi mia haka hiabia, haka solaña zéma haka héla.

¹⁰ Némacnéj Miñ Kewunina ségiségi mi-hicñi mianzac imi batucgé hémma,

¹¹ ini imi siñi panamañac ai iwawai héla qahac imuac ménda toroqemu, néj énézégic haka biria héñtegicmu.

¹² Ieneñ sasañgiaguc wañanzu imi kuananéj zémañ zéwa gamu mamasuñaguc wañu réwérizua. ^(14a) Hémbiñac séc imi moczoñ asac mararañaguc,

¹³ hénia imuac niñac, iwawai moczoñ asac mararañ néj qetagaliyu wininianzac imi kicninanéj hémbiñac séc wañanzac.

¹⁴ ^(14b) Imuac ac méj yomuhuc ooyawac hezac; Gaugina hekeczu ini yacgic! ini humuc ic ionac sugina igucñec yacgic! Kristonéj qetagalima asari énécmimac.

¹⁵ Imuac ini hakagina dimuhuc wamma kecmu imi niñtegicmu. Imuhuc wamma ic embac niñtegic qinñtegicgina qahac éséñec qahac, néj niñtegic qinñtegic ginaguc wamma kecmu.

¹⁶ Nalé imi biria yéwériyaguc, imuac niñac ini nalé imi qaurac ménda qemu.

¹⁷ Imuac bec ini ewa soho ic ménda wammu, néj Miñ Kewuninawac ewa siñ

imi dimuhuc hezac imi nitegicma kecmu.

¹⁸ Wañ doku seliaguc ewa soho ménda wammu. Imi mia kekec soho sohoya. Néj Uña téreyanéj sécgé énécmiyu kecmu.

¹⁹ Mepé qepési legic, zéma ewa hiawac legic, zéma legic téreya eñañ héiamuma ewa qeriginanéj Miñ Kewuninawac muru legic héimima mepésimimu.

²⁰ Haka hénia hénia hicñi énécmianzac séc Miñ Kewunina Kristo Yesuac qaraiguc nalé séc Anutu mañgocnina ewa hia ac ézému.

²¹ Wañu Kristo ee héihéi wammima eñaocñec méra bacginu kecamumu.

²²⁻²³ Kristonéj hénaoriñ ionac orucgina wamma eñeya séwi wamma keczu ionac añgéné titi ic wanzac éséñec, embac méñac euyanéj iniña iwac oruha wanzac, imuac niñac embac ini euhécgina ionac méra bacginu kecmu Miñ Kewuac muru wammianzu éséñec wañ énécmimu.

²⁴ Néj hénaoriñ eneñ Kristoac wammianzu éséñec embac ini imuhucyanec euhécgina tohotoho wañ énécmima kecmu.

²⁵ Ic ini acguc ininñécgina ionac goigina héiénécmima Kristonéj hénaoriñ ionac goigina héi énécmima ionac niñac wamma eñeya kekecyá wai énécmiyec imuac séciguc wañ énécmimu.

²⁶ Imi mia dokunéj naec énécmima ackuazéñéñ zuac énécmima météré énécmiyec.

²⁷ Imuhuc wañ énécmima eñeya ki-waiguc hénaoriñ téreya kumu énécmima métac métac me kiric misicya qahac téreyanec solañanec wammu niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

²⁸⁻³⁰ ⁽³⁰⁾ Neñañ imi Kristoac séwi tasia keczinñ imuac niñac, ⁽²⁹⁾ Kristonéj hénaoriñ héra galenggé nénécmianzac. Ic méñnéj méj eñeya séwiya niñac mézé titi ménda wañamuma nalé séc nene gumu amuma kecanzac. ⁽²⁸⁾ Imuac ic ini imuhucyanec eñañ ininñécgina imi eñañ séwigina éséñec goigina héi énécmimu. Ic méñnéj méj iniña goiya héimianzac inéñ imi eñeya séwiya goiya héiamuanzac tacñec wanzac.

³¹ Hénia imuac niñac ic méñnéñ neñgoc

maṅgocya wai érécmima kemma eṅeya iniṅaguc toroqema séwi éréhécnéṅ séwi momacguc wammaoc imuhuc zéyu ooyawac hezac.

³² Waṅu imuac hénia saṅa imi qeu hiṅgac hiṅgara. Ni imi Kristo zéma Anutuac hénarion ionac niṅac momacnec imuhuc zézu.

³³ Waṅu ini imuhucyanec eṅac eṅac eṅaṅ iniṅhécgina imi eṅaṅ ésécnec goigina héi énécmimu. Waṅu embac ini acguc euhécgina onac eegina héi énécmimu.

6

Nambérac zéma neṅgoc maṅgoc.

¹ Nambérac ini Miṅ Kewuninawac qeriaiguc neṅgoc maṅgoc hécgina niṅtoho waṅ énécmimu. Haka iminéṅ haka dindiṅa wanzac.

² Geṅga neṅgoc maṅgocga eegira héi érécmiwésémaṅ iminéṅ mia hénac ac walac walac zikiziki acyaguc wanzac.

³ Imuhuc wambésémaṅiguc gi imi baeciguc nalé horua kekecgaguc kecbésémaṅ.

⁴ Maṅgoc ini nambérac hécgina qeri geric ménda mihicṅi énécmimu, néṅ Miṅ Kewuninawac pakeṅ ac zéma zézé seli acnéṅ qegumu énécmimu.

Welen qeṅe ic zéma ionac miṅ maṅgocgina.

⁵ Welen qeṅe ini imi bac yandi yandi wamma zénéṅgina hiriyu ewa qerigina hélanéṅ séwiginawac miṅ kewu hécgina imi Kristoac muru wammianzu ésécnec welen qeénécmimu.

⁶ Ionac kicginaiguc baec ic ionac ewa qerigina mehiaru énécmianzu éséc qahac, néṅ Kirisistoac welen qeṅe ic ésécnec ewa qeriginanéṅ Anutuac ewa siṅ niṅtoho wamma

⁷ siṅa nimma welen qeénécmima ic ionac waṅanzu ésécnec qahac, néṅ Miṅ Kewuninawac wammianzu ésécnec welen qeénécmimu.

⁸ Imi mia icya icya haka hiabia méṅac méṅ wammuiguc welen qeṅe me miṅ maṅgoc kekera séc ai imi Miṅ Kewuninanéṅ nénécmiyu meanziṅ imuhuc zéma nimma imuhuc waṅ énécmimu.

⁹ Imuac Galen ini acguc welen qeṅe hécgina imuhucyanec waṅ énécmimu, néṅ ménda tericgé énécmimu. Némac niṅ ionac zéma onac Miṅ Kewugina imi ou kurumeṅiguc keczac. Waṅu iwac muru imi séwiac hémma niṅésigési méṅ ménda hezac imuac mia imuhuc wammu.

Anutuac yaréac maleku selia.

¹⁰ Tetecgiaiguc yomuhuc zéwa niṅgic; Ini imi Miṅ Kewuninawac qeriaiguc zéma iwac kuc buṅawac kuhanéṅ meseli amumu.

¹¹ Ini imi Biria miṅinawac ikoc imi qewiṅ zé Anutuac bunda maleku héigic séwiginawac moczoṅ hoturudacmac.

¹² Neṅaṅ yaré imi ic séwi busuniaguc me sacninaguc qahac, néṅ Biria miṅinawac kewuya kewuya zéma kuc buṅa zéma baec siṅi tunumaṅaguc imuac galenhéra zéma sawaiguc uṅa biria iniguc waṅanzin.

¹³ Imuac Anutuac bunda maleku héigic séwiginawac moczoṅ hoturu énécmiyu nalé biriaiguc ini efima yaré qemaguc naṅselimu niṅac imuhuc wammu.

¹⁴ Imuac ini naṅselima ac hélanéṅ rikunṅina mema zikigic haka solananéṅ tétécginaiguc hoturumu.

¹⁵ Waṅu hénac usugina luaeac buṅa suruc hiabianéṅ haima zéréṅqéréṅ waṅamumu.

¹⁶ Imuac qahaiguc toroqema ninzén ninzénac saiwa mema iminéṅ ic biriawac zakon geric bélaṅaguc imi hézénṅéma qéwécgému.

¹⁷ Anṅéṅ titiac opoc selia zéma Uṅa téréyawac sou Anutuac ackuazéc imi memu.

¹⁸ Waṅu zéwelecgina zéma zéqaqacgina moczoṅ néṅ naléya qahac Uṅa téréyawac qeriaiguc zéwelecmu. Imuhuc wambiṅ zé zenzen qeli qeli wamma nalé séc seliseli wamma zéwelecmu. Waṅu ic embac téréya ionac niṅ wamma zéwelecmu.

¹⁹ Waṅu nuac niṅac momacnec zéwelecmu nuac muru ackuazéc néṅ kuana anṅéma buṅa suruc hiabia imuac hénia saṅa imi porin qahac zéau énécmimaṅ niṅac zéwelecmu.

²⁰ Neṅ ai imuac mia Yesunéṅ méli néṅ hésa ic wamma keczua. Waṅu imi mia

neḡ ac zémaḡac hezac imi porinḡ qahac selianec énézémaḡ niḡac imuhuc mihicḡi néḡec.

Mozoc ac.

²¹Kekecnawac hénia me némac ai mema keczua imi onac momacnec énézéwa nimmu niḡac ninzéḡ ninzéḡac dacmuna zéma Miḡ Kewuninawac qeriaiguc ai ichéla keczac Tikiko inéḡ mia héniana imi moczoḡ énézédacmac.

²²Inéḡ mia nonac kekecninawac hénia énézéma ewa qerigina meefi énécmimac niḡac ni ic imi ai imuac téḡḡéḡ méli énécmizua.

²³Anutu maḡgocnina zéma Miḡ Kewunina Kristo Yesuac murunec goi héihéiya luaeguc zéma ninzéḡ ninzéḡaguc iminéḡ dacmuna hécna onac muru hemac.

²⁴Miḡ Kewunina Kristo Yesu siḡa ménda humumia nimmianzu séc ionacmuru ewa hiayanéḡ he énécmimac.

Filipai

Yaizéze ac.

¹ Yesu Kristoac welen qe qe icya Paulo zéma Timoteo niri hénarín Kristo Yesuac qeriaiguc Filipi ama areña yandaiguc kecanzu ini zéma galeñ hécgina zéma ai ichécgina onacmuru kiwi yomi oma haiwa hazac.

² Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéñ hama onac muru hemac.

Pauloac zéwelec ac.

³ Ni niñqeli énécmianzua nalé imuac séc Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Zéwelecanzua séc ic tuñ onac niñac wamma ségiségi wamma nalé séc zéwelec wañanzua. Imuac hénia imi yomuhuc;

⁵ Ini buña suruc hiabia niñgic nalé imuac hénihénia igucnec éréma deguc imuac ai imi nañgé amuma meanzu imuac mia imuhuc wañanzua.

⁶ Wañu sugcinaiguc ai hiabia héniyec Anutu inéñ ai imi mézézéngéma metecgéyuguc Kristo Yesuac nalé yanda imi hamac imi niñkinzén gézua.

⁷ Ni hésa qatécnaiguc wamma buña suruc hiabia imuac héipuc wamma zéseliwa ini ewa hiyawac qeriaiguc ai momachécna wañ néñanzu. Imuac niñac ni ic tuñ onac imuhuc nimba sécgézac. Imuhuc nimba ini imi nuac ewa qerinaiguc kecanzu.

⁸ Yesu Kristo inéñ ewa qerianéñ wañ énécmianzac imuac séciguc ni dimuhuc onac niñac wamma qerinanéñ hakhak wañanzac imuac mia Anutunéñ ni héipuc wañ néñzac.

⁹ Wañu ini niniñ hiñgac hiñgara zéma niñgésigési ginanéñ goi héihéigina imi mesaiyu kuaya qeqeya wammac imuhuc zéma zéwelecanzua,

¹⁰ Imuhuc wamma némac iwawainéñ héla wanzac imi niñtegicma solañanec

kitic kápésic qahac kecgic Kristoac haha naléya imi hamac.

¹¹ Wañu Yesu Kristonéñ qenangé wañ énécmiyu kekec solañawac héla gocmianéñ sécgé énécmiyu Anutuac edamuya onac murunec qetagali énécmiyu tosara eneñ hémma Anutu mepé qepésiac legic héimimu.

Pauloac zéwelec ac.

¹² Dacmuna hécnina haka hicñinéñec imuac niñac Miñ Kewuac buña suruc hiabia imi muñguc yanda saima kenzac imi ini niñtegicmu niñac wanzua.

¹³ Imuac Kristoac niñac wamma hésa qaténaguc keczua imi baec galeñac ai ama yomuac qeriaiguc owohotoñ keczu i zéma ic embac tosara moczoñ ionac sugcinaiguc wininiyu héntegicdaczu.

¹⁴ Imuac niñac dacmuna hécnina sugcinaiguc sasalanéñ nuac hésa qaténa niñac Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñzénégéma zénéngina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc imi hañ qema zéanzu.*

¹⁵ Ic embac tosanéñ nimbupuc wamma nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu, néñ tosara imi ewa hélanéñ zésaianzu.

¹⁶ Yomi eneñ imi ni buña suruc hiabia imuac héipuc wamma zéasarimanñ niñac kumunéñec hénia imi niñtegicma siñna nimma ai meanzu.

¹⁷ Wañu tosara imi eneñ hésa qaténaguc réwéri ménj toroqewiñ gezanñ zéma ewa hélanéñec qahac, néñ nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu.

¹⁸ Imuac némariawac hémba birimac? Ikoc me hélacnec imuhuc me imuhuc wañgic saima keñanzac imi Kristo imi mia. Hénia imuac niñac ni ségiségi wañanzua. Wañu toroqema ségiségi wammanec kecanñ.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Onac zéwelecgina zéma Yesu Kristoac Uña téréyanéñ nañgénéñu zéra waiya imuhucya niñac angéñ titina mihicñimanñ imi niñzua, imuac niñac mia imuhuc wañanzua.

* **1:14:** Paulonéñ hésa ic kerec, néñ Romawac baec galeñnéñ eeya héimiyu ziki sipac qahac kecma ackuazéc zéauénécmiyu hémma tosara eneñ acguc kucgina mema zénéngina ménda hiriyu buña suruc hiabia zéau énécmianñgic.

²⁰ Wañu gamusiñ qamusin ménda nimma becnec ésécnec degucmi acguc zénéñna ménda hiriyu séwiiguc me humuciguc séwinanéñ Kristo iwacnec sac mepési mimañ niñ ninzua.

²¹ Imi mia nuaru imi kecmanjiguc Kristoac kecmanj, wañu humumanjiguc humucna imi acguc méra némmac.

²² Wañu séwinaguc kecmanjiguc imi téré ainawac héla mihicñimanj. Imuac niñac kekec zéma humuc iorac suggiraiguc némariawac añgénéñ tiwa hia wammac imi ménda ninzua.

²³ Ni imuac suggiraiguc kecba momacnec wañ nénzaoc. Waima kemma Kristoguc kecmanj iminéñ ogicogicya imuac niñ imuac wanzua, néñ

²⁴ imi waima séwinaguc kecmanj imi onac niñ nimba hia wanzac.

²⁵ Wañu ni waima kecmanj imi zéma onac ninzénéñ ninzénngina meyandima imuac zézé ségiségi wamma ic tuñ iniguc momacnec kecmanjac hezac imi ni niñyacgézua.

²⁶ Imuac neñ muñguc hama iniguc kecba nuac niñac Yesu Kristoac qeriaiguc onac zézé ségiségi ginanéñ qesalecgéma yandimac.

²⁷ Momacguc niñgic eeyaguc wammac imi yomuhuc; Ini Kristoac buña suruc hiabia imuac séciguc wamma kecmu. Imi mia ni ha inicmanj me wai énécmima lakec kecmanj imi ini ewa momac wamma namma ewa siñgina momacnec buña suruc hiabiawac ninzénéñ ninzénnginawac wamma eñaoc nanjé amumu.

²⁸ Ionac muru imi buña suruc hiabianéñ kisikiyonac asé kiwiya wanzac, néñ onacmuru imi añgénéñ titiac asé kiwiya wanzac. Imuac niñac ai imuac me imuac mewin zégic hazéc wañ énécmimuiguc ionac bac yandi yandi ménda wammu.

²⁹ Kristoac niñac ewa hia wañ énécmiyec imi ninzénngé mimu niñac sac qahac, néñ ninzénngéma iwac niñ wamma zérabéra acguc momacnec bisimu niñac imuhuc zézua.

³⁰ Ini imi becnec nuac muru hicñiyu héngicac deguc nuacmuru heyu héñanzu qenzerñ manzerñ imuhucya onac muru

acguc he énécmizac.

2

Kristoac memaamuma kekecac haka.

¹ Imuac Kristoac qeriaiguc meme seli ai, me goi héihéiac qeri mebélac ai, me uña téréyawac ala kekec, me wésé niniñ, me ewa biricnéñ he énécmiyu

² ewa momac wamma goi héihéi imuhucyanec añgénéñ tigid ewa siñgina momac wañu siñniñ momac wamma ségiségina solañanigic kuaya qeqeya wammac.

³ Ai imuac me imuac mewin zé nogicna gogicba hakaiguc me séwi eñeñawac hakaiguc ménda wamma ewagina memaamuma tosara ionac niñgic gi gogicma eñeña wammu.

⁴ Ini eñac eñac ewa siñgina sac qahac, néñ alahécgina ionac ewa siñ imuac momacnec héngalenj wañ énécmimu.

⁵ Yesu Kristoac ewa siñ heyec ewa siñ imuhucyanec añgénéñ tigid hemac.

⁶ Inéñ Anutu eñeyawac kekec kerec, néñ Anutuac séc añgénéñ tima kecmanj zé ménda nimma,

⁷ kilenj memaamuma welenj qeqe ic tanec mema baec ic ésécnec wañec.

⁸ Imuhuc wamma ic tanec wamma hicñiyec. Hicñima eñeya memaamuma kilenj humucac séc keremma Anutuac ara niñtohoma ic héñgeña wéndaraiguc humuyec.

⁹ Imuhuc wañu Anutunéñ ou meyacmima qac buña ménéñ, qac tosara moczon onogiczac imuhucya miyu késayec.

¹⁰ Imuhuc wammima ou kurumenjiguc zéma you baeciguc zéma emu baec bawaguc kecanzu ieneñ moczon Yesuac qac buñaiguc siminñ héimimuac hezac.

¹¹ Wañu kuaya kuaya séc Yesu Kristowac Miñ Kewuna zéma Anutu manjoc mepési wammimu.

Kifa asaha ésécnec kecbiñ.

¹² Imuac ala soroc hécná wésénaiguc sac qahac, néñ deguc iniguc ménda keczua nalé yomuac acguc nalé séc ara niñtohoma bac yandi yandi wammima zénéngina hiriyunec onac añgénéñ titigina imi mesolañanimu.

13 Ewa qeriginaiguc ai meanzac imi mia Anutu. Inéj mia eneya ewa siña hiabia imuac niñ kewugina haima aigina memu niñac meseli énécmianzac.

14 Wañu ai hénia hénia imi mematiti me tualefic ac qahac memu.

15 Imi mia ini késpedes qahac solañanec kecma hicñisai qarinj qaringia zéma ac-qeqe wawaña ionac sugginaiguc Anutuac nambérac héra wamma solañanec kecma baec ic ionac sugginaiguc asac mararañ wamma qetagali énécmima kecmu.

16 Kekecac ackuazéc measarigic ni usujnec kenha wamma qenzen manzen qeyi imi héla qahac ménda wañu Kristoac naléiguc qerinanéj niñpañgéma onac niñac ségiségi ac zémanac séc wammac.

17 Onac ninzénj ninzénjina zéma welen qeqeginanéj mulu éséc nec haimigic ni imuaru torogema nena kekecna mulu manañac doku selia éséc nec qocgé mi-maniguc kilenj ségiségi wamma ic tuñ iniguc ségiségi wammañ.

18 Ini imuhucyanec ségiségi wamma niguc momacnec ewa hia nimmu.

Timoteoac ac.

19 Ni onac ac buña nimba qerina meefi némmac zéma hénia imuac niñac Timoteo focdac onac muru méli énécmimañ niñac Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñkumu wamma keczua.

20 Niguc ewa momac wamma onac niñac wamma inicgaleñ wammacac hezac imi tosara qahac, néj i sac nuacmuru keczac.

21 Ic tosara ieneñ imi Kristo Yesuac aiyawac ménda wañanzu, néj enañ ewa siñginawac wamma keczu.

22 Néj Timoteo imi merac ménénj mañgocyawac wammianzac éséc nec wañ némma niguc buña suruc hiabiawac kuc qema ai meyec. Imuac niñac ai hakayawac hénia imi wininiyu hémma nindaczu.

23 Imuac nuac muru haka dimuhuc hicñi némmac imi hémma niñtegicmañ nalé imuaru focdac ic imi méli énécmimañ zé niñkumuma keczua.

24 Ni acguc focdac hamañ zé Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñkumuma keczua.

25 Wañu nimba Epaforodito onac muru méli énécmimañac hezac. Ic imi méli néngic hama dacmuna zéma ai momac zéma ténginj ic éséc nec niguc momacnec welenqe némma iwawai méñac ménj niñac wamba méra néñanzac.

26 Inéj ini moczonj inicmañ zé qeria héñgeñ nec kerec. Wañu eneyaoc hafi wamma kerec imuac suruc ini nindacgic imuac niñac ewa goro wamma keczac.

27 Inéj hafi kiyu humumañ zé wañec. Wañu Anutunéj wéséya nimmiyec. Wañu i sac qahac, néj ewa goronéj ewa goro ménj mihicñiwac niñac niñyéwérima kecba wéséya niñnémma ewa gorona momacnec meefinéj.

28 Imuac ini ic imi hémma ségiségi wañgic ewa qerina réwéria imi acguc momacnec meefimañ zé seliseli wamma méli énécmizua.

29 Imuac ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi yanda wamma ic imi héihéré mima ic imuhucya ionac imi eegina héima énépésimu.

30 Ini welenj qenémma ai megic ai tasia ménda sécgéma heyec imi meyu sécgédacmac niñac ic imi Kristoac ai niñac eneya kekecya ménda galeñgé amuma humumañ zé hia humumañ zénimma ai meanjec.

3

1 Dacmuna hécna ac tetecgiawac zéwa niñgic, Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi wammu. Ac imuacnec muñguc muñguc oma nimba imi nuaru ai yanda ménda wanzac, néj onac imi ac iminéj deminj meénécmimac.

Haka wahala maleku éséc nec het-ecgéwiñ.

2 Ini hasénj kazu ic* zéma biria meme ic zéma séwi taségina héricma séwi enej wanzu imi onac galeñgina mema kecmu.

3 Anutuac uña téréyaguc welenj qeqe ai mema Kristo Yesu mepési mima séwiguc

* 3:2: Yuda ic ionac haka silic méndacañgic ieneñ Kristo ic tosara ionac haka silic ménda méndacgic mehiri énécmiangic hénia imuac niñac kazu ic zéénécmiyec.

ménda héiselima kecanziñ neñañ imi séwi tasénina hélacnec héricma kekera wanziñ.

⁴ Ni acguc séwiiguc héi selimañac séc wañu ic tosia enej séwiiguc héiseliwiñac séc zéma ninzuiguc ni imi onogicma imuhuc nimmañac séc.

⁵ Ni hicñima kecba ai meme 8 wañu séwinaiguc séwi heric haka wannéñgic,† wañu ni Israelac sac kitiwa, Benzaminac qeli, Hebiraio ic sugcinaiguc Hebiraio ic héla, wañu héna aciguc koroma zéwa Fari-saio ic wanzua.

⁶ Hakana imi seliseli wamma Yesuac hénaoriñ ununesi wañ énécmiyi wañu héna ac méñ ménda logima kápésic méñ ménda mihicñiyi.

⁷ Wañu bec nec iwawai imuhucya moczoñ nangé néñec, néñ Kristoac wamma nimba iwawai imi méñ ménda méra néñec, néñ iwawai enomia wañec.

⁸ Wañu hélacnec zéwa iwawai imi moczoñ maqeqeya mihicñi nénéña, néñ miñna Kristo Yesuac hénia niñasariwa hicñinéñec ninñ imuac mia nimba eeya eñeñaguc wanzac. Ni imi iwac niñ wamma iwawai moczoñ imuac nenesic zéma ninzua. Imi mia Kristo añgétiwa

⁹ iwac qeriaiguc mihicñi nénéña wammac niñac. Solañanima keczua imi héna ac igucnec ménda hicñiyec, néñ Kristo ninzénégéwa kecec solañ imi Anutuac murunec hicñinéñec.

¹⁰ Ni Kristo zéma humuc igucnec qelima kecec imuac kuha zéma iwac qenzer manzer imi momacnec bisinimmañ zé iwac humuc imi niñtohoma

¹¹ Imuhuc me imuhuc wamma humuc ic sugcina igucnec yacma kecec qelia mihicñimañ zé wanzua.

Kekecac qambaña hémma usuñec kambiñ.

¹² Ni nena imi bec mihicñizua ménda zézua. Wañu bec mesolañani wañ néñec ménda zézua, néñ Kristo Yesunéñ ni népésiyec séc imuac mihicñimañ zé wamma usuñec kemmanec keczua.

¹³ Dacmuna hécna, ni bec imi mezua zéma ménda ninzua, néñ iwawai

andénaiguc hezac imuac eluñ nuyu, iwawai wésénaiguc hezac imuac memañ zé

¹⁴ kemma añgétimañac hezac, imuac mia kicna hiwa kenju Kristo Yesuac qeriaiguc Anutunéñ ounec héihéré néñec imuac héla haiyu hezac imuac memañ zé usuñec kenzua.

¹⁵ Imuac solañanima keczñ neñañ sucn-inaiguc méñnéñ méñ yomuhuc nimmacac hezac; Haka méñac ini niñgic tanera méñ wañu Anutunéñ imi acguc measari énécmiyu hémmu.

¹⁶ Nini añgétima keczñ héna imuacnec sac tima kambiñ.

¹⁷ Dacmuna hécna ini enawu ni méndac némmu. Wañu ic tosia haka kekecninaiguc hénzu séc imuhucyanec wamma kecanzu ionac haka imi acguc kic hihi wamma hémmu.

¹⁸ Ni hatac sasala énézéyi. Deguc acguc kic masina mayu énézézua. Ic embac sasala imi Kristoac ic héñgeña wéndara imuac hazéc wamma kenña wanzu.

¹⁹ Ieneñ imi tetcgiaiguc kisikiyoñ mihicñimu. Ionac anutu imi tomenñgina. Gamuginanéñ zunzariñ éséc nec hai hoturu wamma baecac iwawai niñac niñanzu.

²⁰ Wañu neñañ imi kurumeñ ama miñina wamma kecni qacnina ou kurumeniguc ooyawac hezac. Imuarunec mia añgéñ titi miñina Miñ Kewunina Yesu Kristo hamac zéma mambéc kecanziñ.

²¹ Inéñ iwawai moczoñ énézéyu niñtoho mimuac séc kuc buña hemizac. Kuha imuhucyanéñ séwinina maqeqeya imi melenéñ nénécmiyu eñeya séwiya edamuyaguc éséc nec wambiñ.

4

¹ Imuac nuac niñkumu, dacmuna sorochécna, nuac ségiségi zéma ic kewuac soroc, ini imuhucyanec Miñ Kewuni-nawac qeriaiguc namma kecmu.

Memeseli ac.

² Ni Yuodia zéma Sintike embac éréhéc imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc ewa

† 3:5: Yuda ic ieneñ nalé imuaru nanhécgina séwi hericheric haka imi wañ énécmigic.

momac wamma kecmaoc niñac zénañgé érécmizua.

³ Wañu ai momacna* solaña guac welec génzua. Embac tosara buña suruc hiabiawac niguc momacnec seliseli wamma ai megic imi zéma Klemento zéma nuac ai momac hécna méra énécmína, qacgina imi kekecac kiwiiguc hedaczac.

⁴ Miñ Kewuninawac qeriaiguc nalé séc ségiségi wañgic. Ménguc énézéwa ségiségi wammu.

⁵ Onac ewa bénzénzina imi ic embac énézégic nindacmu. Miñ Kewuninanéh hosucgé nénécmizac.

⁶ Iwawai méñac méñ ménda niñyéwérimu, néñ ai hénia héniaiguc zéwelec zéma zéqesiqesi ginanéñ ewa hia ac ézéma Anutu ézému.

⁷ Imuhuc wañgic bec Anutuac luae niniñginawac séha ogicogicya imuhucyanéh Kristo Yesuac qeriaiguc onac ewa qerigina zéma niniñgina galenagé énécmimac.

⁸ Dacmuna hécna metecgéma zéwa, iwawai héla, iwawai téréya, iwawai dindiña, iwawai solaña, iwawai siñ niñmimiawac séc, iwawai zézé sorocyaguc, iwawai méra énécmimiawac séc me iwawai mepé qepésiyaguc, imuhucyawac wamma kecmu.

⁹ Ini nuac murunec niñarenégic me megic me héngic imuac wamma kecmu. Imuhuc wañgic luaeac Anutunéh iniguc momacnec kecmac.

Filipo héniorih ewa hia ac ézéyec.

¹⁰ Ini nuac nimma kecgic imuac zariñanéñ hutuzac imuac ni Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi kunéh yanda wanzua. Becnec ini niñnéngic, néñ imuac naléya ménda hayu osigic.

¹¹ Ni iwawai méñ niñac wamma imuhuc ménda zézua. Ni kekecac hénia kuamuma haka hénia héniaiguc hia zéma nimmañac séc wanzua.

¹² Ni imi maqeqena iguc hia kecmañac séc, wañu iwawaina saméh bipiyaguc hia kecmañac séc. Imuac haka hénia héniaiguc nimba sécgé néñanzac. Yaka

niñ humu humuiguc me iwawaina saméh bipiyaguc me maqeqena iguc dimuhuc kecba hiarumac imuac hénia imi niñtegidaczua.

¹³ Meseli néñanzac iwac qeriaiguc ni iwawai moczoñ hia wandacmañac séc.

¹⁴ Wañu ini nuac qenzen manzeniguc momacnec toroqezu imuac nimba sécgézac.

¹⁵ Filipi ic zéwa niñgic, becnec buña suruc hiabiawac ai imuac nalé hénihéniaiguc ni Makedonia baec waima kemba méñnéñ méñ méra ménda néñec, néñ ini sac méra néngic imi ini ninzu.

¹⁶ Wañu Tesalonika ama arena yandaiguc keru nalé imuaru acguc ini hatac éréhécnéh méñ méra néngic.

¹⁷ Ni sese méñ niñac ménda welec énécmizua, néñ mériañginaguc wammu niñac onac muru haka hiabiawac hélanéh saima hemac niñac imuhuc zézua.

¹⁸ Nuac muru imi iwawai moczoñ sasala henéndaczac. Epafirodito mériaiguc iwawai néngic imi mewa sécgénénzac. Imi mia hofac oo ésécnec héméña hiabia wañu Anutunéh memacac séc wañu ségiségi mihicñi mizac.

¹⁹ Nuac Anutunanéh Kristo Yesuac qeriaiguc, edamuyawac qeriaiguc, eneya hofi yanda kuaya qeqeya igucnec sécgina tiénécmimac.

²⁰ Anutu Manqocnina iwac muru nalé tetcgia qahac mepé qepési hemimac. Hélacnec!

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

²¹ Ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kecanzu ionac yaizézé ac énézému. Dacmuna tosara niguc keczu imi enéh onac yaizézé ac énézézu.

²² Ic embac téréya moczoñ onac yaizézé ac énézézu. Wañu ionac suginaiguc Kaisawac amaiguc arenhéra ionac murunec tosanéh imuhucnec yaizézé acgina zézu imi meyacma zéwa ninzu.

²³ Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéh onac ewa qeriginaiguc hemac.

* 4:3: Girik aciguc; boñ zura momacnec huama kekeru.

Kolosai

¹ Anutuac ewa sinjiguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulo zéma ninzéh ninzéhac munana Timoteo

² niri Kolosai ama yandaiguc ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kenhéi hahéi qahac* kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizic. Anutu Manjocnina iwarunec† ewa hia zéma luaenéh he énécmimac.

Ewa hia ac zéma zéwelec ac.

³ Nereñ onac niñ wamma zéwelec wañanzic séc neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac Manjocya Anutu ewa hia ac ézéanzic.

⁴ Imi mia Kristo Yesu ninzéhégé mizu imuac buña zéma ic embac téréya ionac muru ala sinjina hezac imuac buña niñanzic imuac niñac imuhuc wañanzic.

⁵ Wañu ninzéh ninzéh zéma sinjina imi mia onac wamma kurumenjiguc niñkinzéh gina kumugic hezac imuacnec mia hicñianzac. Wañu niñkinzéh imi suruc hélawac buña hiabia becneñ niñgic imi mia.

⁶ Buña suruc hiabia imi onac muru haréyu ini nimma hélacnec Anutuac ewa hia niñtegicgic nalé imuarunec sugginaiguc hicñiyec ésécnec baera baera sécgéma kemma hélaguc wamma yandianzac.

⁷ Imuhucyanec niniguc momacnec welen qeçe icya wamma kecanzac ala sorocnina Epafiraneñ ku énécmiyu niñgic. Ic imi onac Kristoac ai ic héla wamma keczac.

⁸ Inéh mia Uña téréyawac qeriaiguc ala sinj wañamuanzu imuac suruc nérézéyec.

⁹ Hénia imuac niñac onac suruc niñic nalé imuarunec éréma niri onac niñ wamma ménda waima Anutu zéwelec mianzac. Imi mia Uña téréyawac niñtegic qinjegic zéma niñ asac asariawac kuhaiguc niñiñ Anutuac ewa sinj murunec hahaya imi kuaya qeçeya tiénécmimac niñac zéwelec wañanzic.

¹⁰ Wañu wañgic séc Miñ Kewuninanéh niñu sécgéyu ewa hia nimmac. Wañu ai hénia hénia eeyaguc memu séc héla mihicñima Anutuac hénia niñareñgégic imuac niñiña imi yandima kemmac.

¹¹ Wañu zérabéra horu horugia ségiségi wamma bisima kenkecgic tecgémac niñac iwac edamuyawac kuhanéh kucgina moczoñ meseli énécmimac.

¹² Imi mia edamuyaiguc ic embac téréyawac ai buña bakia késamuac séc mehiaru énécmiyec‡ Manjocnina iwac mia ewa hia nimmimanec imuhuc wammu.

¹³ Inéh mia panamañac demin toton qeriya igunec nénépésima eneya nañ sorocyawac héngalen ama areña yandaiguc nonoporec.

¹⁴ Naña imi sawanéh mulu menénécmiyu késpedesnina moczoñ waiwaiya wañec.

¹⁵ Inéh mia hémbiñawac séc qahac Anutu iwac kic tanera wanzac, iwawai méñ ménda zéhicñiyu kerec nalé imuaru bec walac walac hicñima kerec.

¹⁶ Imi mia hénia yomuac niñac; Iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc zéyu hicñidacgic. Iwawai kurumenjiguc kekera zéma baeciguc kekera, kicnéñ hémbiñac séc zéma ménda hémbiñac séc, tatac edamuyaguc me héngalen wawañawac kuc buña, galen me galenac qac buña imi moczoñ iwac murunec zéma iwac buñawac zéhicñi énécmimia.

¹⁷ I eneyaoc imi iwawai tosara ménda hicñima kecginec i bec kerecac keczac, wañu iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc qéhéréngé amuma nandarecac nanzac.

¹⁸ Wañu inéh zéyu hicñidarec momac yanda ionac walac walacgina kecmac niñac, hénariniñ neñañ orucnina zéma kekecac hénihénia wamma humuc ic ionac suggina igucnec walac walac qelima yarec.

¹⁹ Imi mia Anutunéh iwawai moczoñ Yesuac qeriaguc kuaya qema sécgémima kecmuac zé niñu sécgéyu imuhuc hicñidarec.

²⁰ Iwac murunec iwawai kurumenjiguc zéma baeciguc hedaczac imi moczoñ eneyaguc ewa momac wammu niñac

* **1:2:** Hénia méñ imi ninzéhégéma. † **1:2:** Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; Manjocnina zéma Miñ Kewu Yesu Kristo iorac. ‡ **1:12:** Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; mehiaru nénécmiyec.

Yesuac sawanéj ic héngenja wéndaraiguc luae qenénécmiyec.

²¹ Becnec ini, elicgé énécmiyu kecgcic. Kecma ewa qerigina zéma wawañ memeginaguc hazéra kecgcic.

²² Wañu deguc imi aciguc ménda emmu néj késpedes solañ wamma Anutuac ki-waiguc ic embac téréyawac buña nammu niñac séwiya wai nénécmima humuma Anutu zéma neñañ sucninaiguc ewa momac mihicñi nénécmiyec.

²³ Ini ninzénj ninzénjiguc kumuselima keñqe haqegina qahac kecmu. Kecma buña suruc hiabia nindacgic imuac niñkinzénj wamma imuacnec ménda néngacma kemmu. Wañu buña suruc hiabia imi mia zéau énécmimia wañu, kurumenj bawaiguc kekec yanda Anutunénj zéyu hichjima keczu imi moczoñ nindacgic. Wañu Ni Paulo imi buña surucya imuac welenj qeque ic waniac keczua.

Pauloac welenj qeque ai.

²⁴ Deguc ni onac wamma qenzen manzenjiguc kecma imuac mia ségiségi wanzua. Imuhuc wamma Kristoac qenzen manzenj kitiwa hezac imi iwac héná wamma kekera hénáorinj onac niñ wamma séwinanéj bisiwa sécgénénzac.

²⁵ Ni imi Anutunénj onac niñ wamma ai ara nézéc imi tohoma Anutuac ackuazéc imi énézédacba sécgé énécmimac niñac hénáorinj héra ionac welenj qeque ic wani.

²⁶ Ac saña imi nalé hénihénia qahac hama keñec imuarunec zéma baec yomuac hichjisaia hichjisaia ionac murunec musañgéyu heyec néj deguc imi ic embachéra téréya ionac muru énézécyu wininiyec.

²⁷ Imi mia Anutunénj ac musañ musañgia imuac edamuyanénj baera baera ic embac ionac muru dimuhuc kindindiña sécgé énécmizac imi énézécyu nimmu niñac imuhuc wañ énécmiyec. Wañu ac musañ musañgia imi mia Kristo sugginaiguc keczac inénj mia wanzac. Edamu asaha minjina iwac mia neñañ niñkumuma kic hihi wammianziñ.

²⁸ Nini imi icya icya Kristoac qeriaiguc solañani énécmima onopocni nammu

niñac iwac buñaya zésaima icya icya meme seli ac énézéma niñtegic qinjegic ac moczoñnec ku énécmianziñ.

²⁹ Ai imuac mia ni acguc nuac qerinaiguc kuhaguc ai meanzac iwac ai hakaya méndacma kucna moczoñnec ai meanzua.

2

¹ Ni ini zéma tosara Laodikea ama areña yandaiguc keczu i zéma tosara kicginanéj kic tanecna ménda hénzu ionac niñ wamma dimuhuc kucna qema ai mema kecanzua imi ini niñ asarimu niñac wanzua.

² Ieneñ qerigina mebélacgé énécmiyu goi héihéi imuac qeriaiguc qutulanagé amugic niñtegic qinjegic ginanéj saima kemma zékénj yanda wañu, Anutuac saña Kristoac hénia niñyacgému niñac wanzua.

³ Iwac qeriaiguc niñtegic qinjegic ac zéma niniñ yanda imuhucya eebipiyagucnéj sañgima hezac.

⁴ Imi mia ménénj ménj haléc acnéj ménda mesoho énécmimac niñac imuhuc zézua.

⁵ Hénia imi yomuhuc; Ni séwinanéj wai énécmima kecanzua, néj qeri uñananénj iniguc kecanzua. Wañu ini térérec dindiñanec kecma Kristo ninzénjgéma seligima nanzu zégic nimma ségiségi wañanzua.

Kristoac qeriaiguc kekecyawac séha mihicñiwiñ.

⁶ Ini Kristo Yesu añgénj tigid minj kewugina wanzac imuac bec iwac ewa siñ méndacma kecmu.

⁷ Kristoac qeriaiguc himic énécmiyu gété zaliginanéj késaseligima namma ackuazéc ku énécmigic sécyaguc ninzénjgéma nañseligigic ewa hiawac aranénj doku éséc kuaya qesalecgé énécmimac.

⁸ Ini técgina nimma kecmu, baecac icac niñtegic qinjegic ac zéma ikoc acginanéj énépésima hésa amaiguc onopocbu niñac. Niniñ imuhucya imi yanda onac haka silic mératéc memeya zéma baecac pakenj ac efefia imi méndacanzac, néj Kristo i ménda méndacanzac.

⁹ Hénia imi iwac muru imi Anutuac séha kuaya qeqeyanéj séwi héla wamma keczac.

¹⁰ Ini acguc Kristoac qeriaiguc kecgic sécgé énécmiyu ménjac ménj ménda hocmu. Inéj mia galej zéma ai memeac qac buñaginaguc ionac orucgina wanzac.

¹¹ Iwac qeriaiguc météré énécmimiawac aséya hai énécmiyec. Imi mia méranéj séwi tasé hericheric imi qahac, néj Kristoac météré aiguc séwiginawac siñ hericdagic kenkenja wanzac.

¹² Ini imi iwac doku naec hakaiguc Kristoguc momacnec téngé énécmimia wañec. Wañu Anutunéj Yesu meqelimiyu yarec imi ninzénégic iwac qeriaiguc momacnec meqeli énécmimia wañec.

¹³ Wañu késpedescina wamma séwiginaguc séwi tasé hericheric qahac humumia kecañgic, néj Anutunéj Yesuguc meqeli énécmima késpedescina moczoñ wai énécmiyec.

¹⁴ Wañu musugeqe wamma hazéc wañ nécnécmianec méra kiwi hénac aciguc ooya imi moczoñ audacma mema ic héñgeña wéndara qahaiguc birinénj qeyu qahac wandarec.

¹⁵ Yesu imi ic héñgeña wéndaraiguc humuyu imuac kuhanéj galej kewuya kewuya zéma ai memeac qac buñaginaguc ionac tewi zakonjina imi mahañgéyu madarec. Wañu onogicma kawali wañec imi ic embac kicginaguc mewinini énécmiyu héndacgic.

¹⁶ Imuac bec ic ménénj nene dokuac ara me nalé yanda me maso qeliawac hai ségiségi zéma Sabata niñac késpedescinaguc zégic qetali énécmigic acgina qaimac.

¹⁷ Nalé imuhucya imi bianj héla hamacac heyec imuac uñayanec wanzac, néj Kristonéj imuac héla wanzac.

¹⁸ Ikoc wamma memaamuma kua meme uña mepési mianzac imuhucyanéj onac taségina kurumenjiguc hezac imi onagicbac niñac galej memu. Ic imuhucya imi baec séwiac ewa siñnéj qéfaccgé miyu emma iwawai ménj héñec imi meyandima hiñgac hiñgarawac zéanzu.

¹⁹ Imuhuc wamma orucnina keczac Yesu iwac muru ménda toroqeanzu. Wañu

oruc imuacnec mia séwi tasia moczoñ toroya zéma giniñanéj déréccéma gumuyu Anutunéj kuha haiyec séc, séha yandianzac.

Pakenj ac ikora niñac goro ac zéyec.

²⁰ Ini Kristoguc humuma baecac pakenj ac hénia hénia imuac niñgic iwawai humumia wañec, néj némac niñac baecac buña keczazu ésécnec haka silic imi tohoanzu?

²¹ Ménda késamu, ménda nenimmu, ménda osimu, zézéya imuhucyawac zézua.

²² Ic onac zézé seli ac zéma pakenj ac imuhucya méndacbiñ me? Imi qahac, iwawai imuhucya imi moczoñ houma qahac wandacmu.

²³ Haka imuhucya méndacma siñginawac mepé qepési ai mema memaamuma séwiginawac yéwéri mihicji amuma héngic, meyac énécmimacac séc niñtegic qinjegicyaguc tanec wanzac gezanj. Wañu haka imuhucyanéj séwiac siña sigima kekerawac kuha ménj ménda késa keczac.

3

Kekec qelia Kristoguc kecbiñ.

¹ Imuac niñac ini Yesuguc meqeli énécmiyu qelima keczuiguc iwawai ou heheya niñac wamma kecmu. Imuaru mia Kristonéj Anutuac héiyaiguc tacma keczac.

² Baecac iwawai niñac qahac, néj iwawai ou hezac imuac mia nimma kecmu.

³ Hénia imi yomuhuc; Ini bec humudacgic kekecgina imi Yesuguc Anutuaru musañgé énécmiyu keczu.

⁴ Wañu kekecgina wawaña Yesunéj wininimac nalé imuaru ini acguc edamuginaguc wininima nammu.

⁵ Imuac niñac baeciguc kekera séwi taséginawac siñ imi qegic humudacmac. Imi mia yomuhucya; kaiseroac haka silic, haka qakolayaguc, séwiac siñ, biriawac siñ niniñ, zéma hémbaoc. Wañu iwawai ménjac hémbaoc wawaña imi baniara mepési mimia tanec wanzac.

⁶ Haka imuhucya niñac Anutuac qeri biricac zérabéranéj nambérac ac qeqeya ionac muru hicji énécmianzac.

⁷ Ini acguc imuac qeriaiguc kecgic nalé imuaru imuac qeriaiguc tacyac waňanđic.

⁸ Waňu deguc imi yonkanzan, qeri biric, niň zapi, zézé suresure, zéma zézoraň ac biria, biria imuhucya moczoň kuagina igucnec hetecgégic kendacmac.

⁹ Ini ic wahala zéma imuac wawaň meme imi hetecgéma ic qelia héima mema keczu, imuac niňac eňaoc ac ikora ménda waňamumu.

¹⁰ Waňu ic qelia imi eňeya zéhicňimiyec Anutu iwac hénia méndacma meqeli miyu niniňa acguc qelia wanzac.

¹¹ Meqeli ai imuac qeriaiguc imi méň wai méň késa qahac, Girik ic me Yuda Ic, ic tuň séwi tasé hericheric ginaguc me ic tuň séwi tasé herichericgina qahac, baec méňac icya icya me haséň ic,* welen qe qe ic me miň kewu kekera, waňu Kristo imi moczoň yanda, waňu moczoň yanda ionac qeriginaiguc kecdaczac.

¹² Waňu ini Anutuac gési énécmimia, ic embac héra téréya zéma wéiwécya séc kecma goi héihéi zéma ala siň zéma memaamuma kekec zéma gum bénzénzén zéma qeri biricgina helanzi amuma kekec imi malekugina ésécnec héigic meyu kecmu.

¹³ Waňu méňnéň méňac ara zéyu eňawu tétécgé amuma késpedescina waia-muma Miň Kewuninanéň késpedescina wai énécmiyec éséc ini acguc imuhucyanec waňamumu.

¹⁴ Waňu haka hiabia moczoň imuac qahaiguc goi héihéi haka imi toroqema wammu goi héihéi haka iminéň rikun so-laňa wamma dérécgégé énécmimac.

¹⁵ Luae qeamuma kecmu niňac un-uruyu séwi momac wamma keczu. Imuac waigic Kristoac luaenéň qerigina galeňgéyu. Imuacnec toroqema ewa hia ac ézemanec kecmu.

¹⁶ Qeriginaguc Kristoac ackuazéc im-inéň kuaya qeqeya qesalecgé énécmima heyu, niňtegic qindegic moczoňnec eňawu kuamuma zénaňgé amuma legic zéra zéma legic ewayagucnéň legic téréya héima qeriginanéň ewa hia nimmima Anutu mepésimu.

* **3:11:** Girik aciguc; Skite ic.

¹⁷ Waňu ackuazéc ginanéň me wawaň memeginanéň haka méňac méň wambin zé imi moczoň Miň Kewunina Yesuac qaraiguc iwac muru héima namma wammu. Imuhuc wamma iwac hia niňac wamma Anutu maňgocnina ewa hia ac ézému.

Kristoac tohotoho ichéra ionac hénia zéénécmimia.

¹⁸ Embac ini euhécgina onac méra bacgi-naiguc kecmu, Miň Kewuninawac qeriaiguc hénia iminéň sécy wanzac.

¹⁹ Ic ini inihécgina ionac goigina héimu. Waňu ionac qeri howuc howuc ménda meénécmimu.

²⁰ Nambérac ini iwawai moczoňiguc neňgoc maňgoc hécgina ionac ac niňtoho wandacmu. Haka iminéň Miň Kewuni-nawac qeriaiguc ewa hia mihicňianzac.

²¹ Maňgoc ini merac hécgina qerigina ménda mebirimu qerigina kuha mawac niňac.

²² Welen qe qe ic ini iwawai moczoňiguc baecac miň kewugina ionac kuagina to-homu. Ic tosara baec ic ionac qerigina mehiaruanzu séc ic onac kicgina igucnec sac qahac, néň kurumeni Miň Kewuni-nawac bac yandi yandi wamma ewa so-laňanec wammu.

²³ Ai imuac me imuac mewin zé ku-rumeni Miň Kewuninawac meanziň séc wambin, néň ic onac meanziň séc ménda wammu.

²⁴ Imi mia tasénina imi Miň Kewuni-nanéň mératéc nénécmiyu mewinac hezac imi ini nindacma welen qemianzu. Waňu welen qemianzu imi Kristo, imuac niňac haka imuhuc waňanzin.

²⁵ Méňnéň méň haka biria wammac imi, haka biria imuac bakia melen mimac. Miň kewuninanéň séwiginawac inicma ménda énépésianzac.

4

¹ Ic galeň ini imi onac muru acguc ku-rumeniguc kuneňgina keczac imi nimma welen qe qe hécgina haka dindinanez zéma séc momacnec waň énécmimu.

Pakeni ac toroqeqeya.

² Ini nalé séc seliseli wamma zéwelec ai mema imuac qeriaiguc ewa hia ac ézéma kicqeli kecmu.

³ Wañu nonac niñac momacnec zéwelecma Anutunéñ hénac ac énézéwiñ niñac naguya aunénécmiyu Kristoac ac saña Anutunéñ zéau nénécmiyec imi zéau énécmiwiñ niñac zéwelecma. Ni ai imuac mia señ hésanéñ qaté néñgic kecanzua.

⁴ Ini Anutu imuhuc zéwelec wammigic neñ ac saña imi zémanñac hezac séc zéau énécmimanñ.

⁵ Ini niñtegic qinñtegic ginaguc tacyac wammu. Imuhuc wamma séñganñeñ ic ionac imi nalé eñ ménda aumu.

⁶ Acgina imi nalé séc seinéñ naecmima siña mehiaruanzu ésécnec goi héihéiiguc wammu. Imuhuc wamma ic méñac méñ, ac taséya dimuhuc meñmigic hia wammac imi niñasarimu.

Mozoc ac.

⁷ Tikikonéñ nenac ac suruc imi wañ énécmiyu nindacmu. Ic imi nuac ala sorocna zéma ai ic solaña inéñ Miñ Kewuninawac qeriaiguc nekawu welen qeque ic wamma kecziç.

⁸ Ic imi nonac qerininawac hénia zéasarima ewa qerigina mebélacgé énécmimac niñac ai imuac mia méliwa onac muru hazac.

⁹ Wañu ai ic héla ala sorocnina Onesimo imi momacnec méli érécmizua. Ic imi onac murunec hayec. Wañu ierenñ imi yomuac ac suruc imi moczonñ wañ énécmidacmaoc.

¹⁰ Wañu niguc momacnec hésa ic noropocgic kekera Aristako zéma Banaba newura Maka (Mareko yomuac bianñac ara zéwa niñzu imuac ic yomi hamaciguc hérémimu.) zéma

¹¹ Yesu Yusito zémimia ienenñ acguc yaizézé ac énézézu. Ienenñ ic tuñ séwi tasé hericheriç ginaguc ionac murunec, wañu ai momac hécna wanzu. Ienenñ sac Anutuac héñgaleñ ama arenñac yandawac momacnec ai meanzu imuac ic imuhucya enenñ imi ewana mehiaru néñgic.

¹² Ic méñ onac murunec hahaya Kristo Yesuac welen qeque ic Epafira inéñ acguc yaizézé ac énézézac. Inéñ nalé séc onac wamma zéwelecma ini Anutuac ewa

siñiguc solañanima selianec niñzénégéma nammu niñac zéwelecmanñac.

¹³ Ni ic imuac héipuc ac zéwa niñgic. Ic imi onac zéma ic embac Laodikea baeciguc keczu ionac zéma ic embac Hierapolia ama arenñac yandaiguc keczu ionac niñ wamma ai kunenñ yanda meanzac.

¹⁴ Ala sorocnina dokta Luka zéma Dema acguc yaizézé ac énézézaoc.

¹⁵ Dacmuña hécna Laodikea ama arenñac yanda igucnec zéma niñzénñ niñzénñ nauñnina Numfa zéma iwac amaiguc hénacorenñ tocgeanzu ionac nuac yaizézé acna énézégic nimmu.

¹⁶ Kiwi yomi sugginaiguc oloñgic tecgéyu Laodikea hénacorenñ énézégic olommu wañu kiwi méñ Laodikea igucnec hamac imi ini imuhucnec oloñnimmu.

¹⁷ Wañu Akipoac mia miñ kewuninawac qeriaiguc ai buñac qemiyu késayec imi meyacgéna zéma ézému.

¹⁸ Ni Paolo mérananéñ oma yaizézé ac énézézu. Ni señ hésanéñ qaténéñgic kecanzua imi niñqelima kecgiç. Anutuac ewa hianéñ onac muru hemac.

1 Tesalonika

Yaizéze ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo neneñ Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika ama areña yandawac hénaorin imi onac kiwi yomi haini hazac. Ewa hia zéma luaenen onac muru hemac.

Tesalonika hénaorin ionac ninzén ninzénigina zéma hakagina.

² Nini ic tuñ onac niñac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac ézéma zéwelec mianzin séc onac aigina zéhicñima

³ ninzén ninzénigina wawan meme, zéma goi héihéiac méra baoc ai, zéma miñ kewunina Yesu Kristoac kic hihi wamma yéwéri hénia hénia bisiqatén wamma kecanzu imuac Anutu mañgocninawac wésiaiguc nalé séc niñqelianzin.

⁴ Anutuac siñniñ wañ énécmimia, ninzén ninzén dacmuna hécna, ini Anutunén gési énécmiyec imi nini ninzin.

⁵ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Nonac buña suruc hiabia imi onac muru acnec sac ménda hayec, néñ kuha zéma uñaya téréya zéma ninzén ninzén kuaya qeqeyaguc ha énécmiyec. Nini sugginaiguc onac niñac wamma ic dimuhucya kerin ini eñaoc nindaczu.

⁶ Wañu ini zéra béra yanda qeriaiguc uñaya téréyanén nangé énécmiyu ségiségi wamma héna ac imi késama nonac haka zéma miñ kewuac haka méndacma wamma kecanzu.

⁷ Imuac niñ onac kekecgina iminén Makedonia zéma Akaia ninzén ninzén ic ionac kicginaiguc séséc héla wañec.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewuninawac ackuazécnén onac murunec kenju, Makedonia zéma Akaia ama miñina eneñ gezacginanén nindacgic. Wañu onac ninzén ninzénigina Anutuac muru melemma hezac imuac buña surucnén baera baera saima kendarec. Imuac mia neñaoc, ac imuac me imuac mén zéwiñac ménda hezac.

⁹ Baera baera imuac ic embac eñaoc imi nini onac sugginaiguc haréni eneñ dimuhuc nénépésigic imuac suruc zéma ini Anutu héla kic qeli kekera i welen qemiwiñ zé dimuhuc baniaragina wai énécmima iwac muru lilingéma hagic imi nénézégic nindaczin.

¹⁰ Wañu humuc ic ionac murunec meqelimiyeç Naña iminén kurumeñ igucnec mama hamac zéma imuac mambéc kecanzu zéma nénézégic. Naña imi bianañac Anutuac qeri biriawac zéra waiyanén hayu imuacnec neñañ metecgé nénécmimac Yesu imi mia.

2

Paulonén Tesalonika ama areña yandaiguc Miñ kewuac ai nangéma meyec.

¹ Ninzén ninzén dacmuna hécna zéma nauñ hécnina, neneñ sugginaiguc kereñin imi héla qahac ménda wañec imi ini eñaoc ninzu.

² Ini ninzu ésécnec, nini walac Filipi ama areña yandaiguc zérabéra zéma gamu qeqe mihicñi nénécmigic, néñ Anutuninawac kuhanén nangé nénécmiyu onac muru hama Anutuac buña suruc hiabia imi kileñ énézédariñ.

³ Memeseli acnina imi ikoc me niniñ biria me manam batuc igucnec hahaya qahac,

⁴ néñ Anutunén ninzéngé nénécmima buña suruc hiabia imi énézéwiñ niñac qutungé nénécmiyec. Nini ac yomuhuc zézin imi baec ic ségiségi mihicñi énécmiwiñ zé qahac, néñ qeri héhéñ miñina Anutu ségiségi mihicñi miwiñ zé yomuhuc zézin.

⁵ Nini nalé ménac mén ic ménac mén haléc ac me iwawai ménac hémbaoc wamma musunina haihoturu wamma féngéc ménda wañ énécmianzin imi Anutunén héipuc wañ nénécmizac imi ini ninzu.

⁶ Onac murunec me tosara ionac murunec, houhouyawac buña, baec ic ménac murunec mepé qepési ac mén mihicñiwiñ zé, kic hihi ménda wañanzin,

7 nêñ nini onac sugcinaiguc ic gum bénzénzêña wamma neñgoc merachêra namu gumu énécmianzac iminêñ nambêrac héra lolongé énécmima héwiwiñgé énécmianzac ésécnec wañ énécmiyiñ.

8 Ini wéiwéc sorocnina keczu imuac niñac qerinanêñ imuhuc dongé énécmima buña suruc hiabia imuacnec sac qahac, nêñ kekecnina momacnec efima wai énécmiyiñ zé ewa hia ninziñ.

9 Ninzêñ ninzêñ dacmuna hécnina, ai kuney yanda mema kuc qema keriy imi ini niñqelima ninzu ésécnec onac muru méñac méñ yéwéri ménda énécmiyiñ zé siñi kaiwe méraninanêñ ai mema buña suruc hiabia Anutu arunec imi énézéañiñ.

10 Nini ninzêñ ninzêñ ic onac muru dimuhuc météré amuma haka dindiñanec késpedes qahac kenña wañiñ imi eney kicginanêñ ninicma héipucnina wanzu. Wañu Anutu i acguc imuhucyanec.

11 Ini ninzu ésécnec, neneñ imi mañgocnéñ nambêrac héra wañ énécmianzac ésécnec eñac eñac wañ énécmiyiñ.

12 Wañu eñeya héngalen amaya zéma edamuyaiguc keremmu niñac héihéré énécmianzac Anutu iwac ic embachêra séciguc kecmu niñac hinocgé énécmima mema seli ac wañ énécmima zéseli énécmiyiñ.

13 Wañu nini imuac niñ nalé séc Anutu ewa hia ac ézéañiñ. Wañu ini Anutuac ackuazéc nonac murunec niñgic nalé imuaru eney niñgic ackuazéc imi ic onac ac suruc éséc ménda wañec, nêñ Anutuac ackuazéc héla téñgêñ wañu añgétigic. Imi hélacnec, ackuazéc iminêñ mia ninzêñ ninzêñ ic embac onac ewa qeriginaiguc ai mema hezac.

14 Ninzêñ ninzêñ dacmuna hécnina zéma nauñ hécnina, ini Kristo Yesuac qeriaiguc hénorin Yuda baeciguc keczu ionac haka silic méndacma wañgic. Héna orin imi eney Yuda ic ionac murunec zéra béra mihicñgic ésécnec ini acguc eñañ baecac ic embac ionac murunec réwéri imuhucya mihicñgic.

15 Yuda ic eney Miñ Kewunina Yesu

zéma kua meme ic unugic humudacgic. Wañu duña nini nununesi wañ nénécmima Anutu ségiségi ménda mihicñi mima néwécgeña baec ic onac ségiségi mihicñi énécmianzu.

16 Wañu ic enia ackuazéc énézéni nimma hiaruwu niñac neuñ héinénécmima késpedesgina toroqegic kuaya qeqeya wañu imuac tetcgiaiguc Anutuac qeri biricnêñ qacginaiguc mama énépésiyec.

Paulonêñ muñguc ken inicmañ zé niñec.

17 Ninzêñ ninzêñ dacmuna hécnina zéma nauñ hécnina, nini séwiguc nalé hotonadac wai énécmiyiñ, wañu qerinéñ qahac. Nini muñguc kic tanecgina inicbiñ zé onac ewa siñsiñ hia wañ nénécmiyu imuac wammanec wamma kecziñ.

18 Nini onacmuru hawiñ zé wañ nénécmiyu, hélacnec ni Paulonêñ muñguc muñguc onacmuru hamañ zé batucgéyi. Wañu Biria miñinanêñ hézicgé nénécmiyec.

19 Miñ kewunina Yesu Kristo hamac nalé imuaru némacnéñ neñañ niñkumu zéma ségiségi zéma ic kewuac opocnina eebipiyaguc imuac buña wammac? Eney imi nonacmuru imuac buña wanzu.

20 Hélacnec, eney imi nonac eebipinina zéma zézé ségiséginina wanzu.

3

1 Imuac niñ muñguc mambéc wañbipiwiñac séc qahac wañu, tosara nini niñni sécgéyu neñacnec you Aten ama areña yandaiguc kecziñ.

2 Kecma Kristoac buña suruc hiabiawac wamma Anutuac ai ic keczac ninzêñ ninzêñ dacmunanina Timoteo i onacmuru méliziñ. Imi mia meseli énécmima onac ninzêñ ninzêñginawac wamma qerigina zéhiaru énécmiyu

3 méñnéñ méñ zérabéra hénia hénia qeriaiguc kenqe haqe ménda wammu niñac méliziñ. Wañu neñañ imi réwéri imuhucya mihicñiwiñ niñac nonoporec imi mia eñac ninzu.

4 Nini iniguc momacnec keriy nalé imuaru kecma réwéri mihicñiwiñ imuac mia walac énézéyiñ. Wañu hélacnec imuhuc hicñiyec imi ini ninzu.

⁵ Imuac ni acguc muṅguc méṅ mambéc waṅbipimaṅac séc qahac waṅu, ninzén ninzénḡina imi hémma nimmaṅ zé i méliyi. Imi mia héna imuhuc me imuhuc ala batuc miṅinanénḡ ala batuc waṅ énécmiyu ai kuneṅ meyiṅ imi héla qahac wambac niṅac.

Timoteonénḡ Tesalonika hénaoriṅ ionac hakagina qacguc imuac suruc Paulo ézéc.

⁶ Waṅu degucmi Timoteonénḡ onac murunec liliḡéma hama onac ninzén ninzénḡina zéma goi héihéi onac muru hezac imuac suruc zézé séḡiséḡiyaguc nénézéyu niṅiṅ. Waṅu zéyecnéṅ ini imi neneṅ onac niṅ waṅaṅziṅ éséc nec nalé séc niniṅ qeli qelinec niṅsoroc waṅ nénécmima qerigina waizalaṅ wamma ninicbiṅ zé wamma keczu imuhuc zéyu ninziṅ.

⁷ Ninzén ninzén dacmuna hécnina zéma nauṅ hécnina, imuac niṅac zéra waiya zéma nununesiiguc kecziṅ, néṅ ninzén ninzénḡina néṅ meseli nénécmizac.

⁸ Ini Miṅ Kewuninawac qeriaiguc imuhuc naṅselima keczu imuac niṅac nini niṅni degucmi kekecnina kecziṅ imi hélaguc wanzac.

⁹ Neneṅ neṅaṅ Anutuac wésiaiguc onac niṅ wamma séḡiséḡi yanda mihiṅziṅ. Imuac mia onac niṅ wamma imuac tasiawac ewa hia dimuhucyanénḡ Anutu meleṅ mini sécḡémac zéma niṅaṅziṅ.

¹⁰ Waṅu siṅi kaiwe séc onac kic tanecgina muṅguc inicma onac ninzén ninzénḡina séha ménda he énécmizac imi mesolaṅaniwiṅ zé qerininanénḡ hélawac zéwelec wanzaiṅ.

¹¹ Deguc Anutu maṅgocnina eṅeyaoc zéma Miṅ Kewunina Yesunénḡ onacmuru keṅkeṅawac hénanina nénézéyic hémbiṅ zé ninziṅ.

¹² Waṅu Miṅ Kewuninanénḡ goi héihéigina mesai énécmiyu neneṅ goi héihéi waṅ énécmianziṅ éséc nec eṅaṅ sugcinaiguc zéma tosara ionac muru sécḡ énécmima qesalecḡé énécmimac.

¹³ Waṅu inénḡ qerigina meseli énécmiyu neṅaṅ Miṅ Kewunina Yesunénḡ eṅeya ic embachéra téréya iniguc mama hamac

nalé imuaru, Anutu maṅgocninawac wésiaiguc képésic solaṅ téréyanec nammu niṅac wanzaiṅ.

4

Kekec Anutunénḡ héṅu sécḡéanzac imuhucya.

¹ Tetecgiaguc, ninzén ninzén dacmuna hécnina zéma nauṅ hécnina, nini Miṅ Kewunina Yesuac qeriaiguc welec énécmima zéhinocḡé énécmiziṅ. Ini nonac murunec ackuažéc megic éséc nec tohomuac hezac séc niṅtoho wamma ini deguc waṅaṅzu imi muṅguc yanda ogicma wamma Anutu séḡiséḡi mihiṅni mimu.

² Nini Miṅ Kewunina Yesuac murunec néma pakeṅ ac énézéyiṅ imi ini ninzu.

³ Anutuac ewa siṅ imi mia onac kekec téréya, imi mia kaisero waima

⁴ eṅac eṅac imi eṅeya iniṅa imi météré amuma eeya héima memacac hezac imi niṅteḡimac.

⁵ Ic enia Anutu ménda ninzu ieneṅ kaiseroac siṅ tohoanzu éséc nec méṅnéṅ méṅ héna imi ménda méndacma

⁶ haka imuhucyaiguc neuṅa ménda logima ninzén ninzén dacmuna méṅ me nauṅhéra ionarunec méṅ ménda mebiri-mac. Némac niṅ, bec nec énézéma zéselima zéseli énécmiyiṅ éséc nec haka biria imuac tasé kuku miṅina imi Anutu wanzac imuac mia imuhuc énézézua.

⁷ Anutunénḡ nini qakolaninaguc wambiṅ niṅac qahac, néṅ kekec téréya kecbiṅ niṅac héihéré nénécmiyec.

⁸ Imuac héna yomi qetalizac imi ic méṅ qahac, néṅ Uṅa Téréya énécmiyec Anutu iwac mia qetalizac.

⁹ Ini imi Anutunénḡ ku énécmiyu goi héihéi waṅamuanzu imuac niṅ dacmuna hécḡina zéma nauṅ hécḡina goi héihéi waṅ énécmimu niṅac ac méṅ ménda oénécmiwiṅ.

¹⁰ Hélac nec, eneṅ imi Makedonia baec séc ninzén ninzén dacmuna hécḡina keczu ionac goi héihéi waṅ énécmianzu. Waṅu ala sorochéna imuhucyanec muṅguc wammu niṅac zénaṅḡé énécmima zéziṅ.

11 Wañu zéseli énécmiyiñ ésécnec hétén waima bénzénj kecbiñ zé seliseli wamma eñañ aiginawac niñkumuma méraginanénj aigina mema kecmu.

12 Imi mia ic enia ionac kicginaiguc hakagina eeyaguc wamma kecma iwawai ménj niñac mété qététañ ménda wamma kecmu niñac imuhuc zézua.

Minj kewuac hahayawac zérénj qérénj wamma kecmu.

13 Ninzénj ninzénj dacmuna hécnina, enej ic humumia ionac hénia imi ménda nimma eñ kecmu niñac ménda wañ nénécmizac. Niñkumugina qahac kecanzu ésécnec zésiac wambu niñac.

14 Neñañ Yesu humuma muñguc yarec imi ninzénj géziñiguc yomuhuc nimbiñ; Anutunénj Yesuac qeriaiguc gau yanda hema keczu imi Yesuac qaraiguc muñguc onagiru hadacmu.

15 Nini Minj Kewuninawac ackuazéc méndacma ac yomi énézézij. Minj Kewunina hamaciguc kic qelinec keczij neñañ imi gau yanda hema keczu i méndagucnec onogichij.

16 Minj kewunénj zézé seli acwac qac qac yanda zéma kua meme uña orucgina méñac ewa héténj zéma Anutuac témuj imuac héténjaguc kurumeñ igucnec mama ou kurumeñ gélélécyaguc nammac. Nañu kirisitoac qeriaiguc walac humugic ieneñ walac yacmu.

17 Imuac andiaiguc neñañ kic qeli keera acguc iniguc momacnec nénépésima hosusu qeriaiguc meeñu gélélécyaguc Minj Kewunina mihicñiwij. Wañu nalé séc Minj Kewuninaguc momacnec kecbiñ.

18 Imuac ac sasala yomuhuc zéma meseli amumu.

5

1 Ninzénj ninzénj dacmuna hécnina, Yesu hahayawac naléya zéma yawuñawac oénécmiwiñac ménda hezac.

2 Imi mia Minj Kewuninawac naléya imi sinjiyaiguc kowu nene ic ésécnec hamac imi eñac niñhumuzu imuac mia.

3 Ic enej luaeninaguc, saiwaninaguc zémanec kecgic nalé imuaru embac hériyaguc azi kikiac qenzerñ manzerñénj

hosucgéanzac ésécnec kisikiyoñénj fuknec haénécmiyu kileñdac néñgacmuac séc qahac wammac.

4 Ninzénj ninzénj dacmuna hécnina, ini sinji tunumañiguc ménda keczu imuac nalé imi kowu nene ésécnec ménda haénécmimac.

5 Ini moczoñ asac mararañac nambérac héra, kaiweac nambérac héra, imuac neñañ imi sinji me tunumañiguc ménda toroqema keczij.

6 Imuac neñañ imi ic tosara ésécnec gau ménda hema zenzerñ qeli qeli kecma galeñ mema séwininawac sinji imi zikima kecbiñ.

7 Gau heanzu imi enej sinjiyaguc heanzu. Doku selia nema miñgoñ wañanzu imi enej sinjiyaguc miñgoñ wañanzu.

8 Neñañ imi kaiweiguc toroqema keczij imuac séwiac sinji sigima ninzénj ninzénj zéma goi héihéinénj tétécac saiwa ésécnec haima añgén titiac niñkumunénj yaréac opoc ésécnec orucninaiguc héima kecbiñ.

9 Anutunénj eñeya qeri biricayaiguc kerembij niñac qahac, néñ neñañ Minj Kewunina Yesu Kristoac murunec añgén titi mihicñiwij niñac gési nénécmiyec.

10 Yesu imi neñañ kic qeliiguc me gauiguc eñeyaguc momacnec qeliqeli kecbij niñac nonac niñ wamma humuyec.

11 Imuac niñac ini wañanzu ésécnec eñac eñac meseli amuma nañgé amumu.

Tetecgiawac pakeñ ac zéma yaizézé ac.

12 Ninzénj ninzénj dacmuna hécnina, neneñ zéwelec énécmizij. Sucginaiguc kuc qema ai mema Minj Kewunina qeriaiguc galeñgé énécmima zénañgé énécmianzu ionac niñgic kuneñ yanda eeginaguc wammac.

13 Wañu ionac aigina niñac goi héihéiiguc eeya ogicogira héiénécmimu. Imuhuc wamma sucginaiguc luae qema kecmu.

14 Wañu ninzénj ninzénj dacmuna hécnina, meseli énécmizij. Quéizénj wamma kecanzu i ackuazéc ku énécmigic, wañu ewagina ménda nañselima keczu i meseli énécmigic. Wañu qeka meka wañzu i nañgé énécmima ic embac hénia

hénia imuhucya moczoṅ bisiqatéh waṅ énécmima kecmu.

¹⁵ Galeṅ megic, méṅnéṅ méṅ ic méṅac méṅ haka biriawac tasé kuku wammi-wac niṅac. Néṅ eṅac eṅac me ic tosara moczoṅ ionac nalé séc haka hiabiawac waṅ énécmima kecmu.

¹⁶ Nalé séc ségiségi wammu.

¹⁷ Zéṅgé toroya qahac zéwelec wammu.

¹⁸ Haka hénia hénia hiçṅi énécmianzac séc Anutu ewa hia ac ézému. Iminéh mia Anutuac ewa siṅ Kristo Yesuac qeriaiguc onac buṅa heheya wanzac.

¹⁹ Uṅa téréyawac geric ménda qéwécgému.

²⁰ Anutuac bianṅac ara imi mema titi ménda wammu.

²¹ Haka hénia héniaiguc niṅésima haka hiabiawac késa aṅgéh tima wammu.

²² Haka tanera biria imuac me imuac héṅara mema qerictégic amuma kecmu.

²³ Anutu luae miṅina eṅeyaoc solaṅanec météré énécmima onac qeri uṅagina zéma ewa siṅgina zéma séwigina moczoṅ galeṅgé énécmima keru Miṅ Kewunina Yesu Kristo mama hamac nalé imuaru kápésic qahac solaṅanec kecmu.

²⁴ Héihéré énécmizac inéh méṅzé méṅzéya qahac imuac niṅac inéh imi moczoṅ wandacmac.

²⁵ Niṅzéh niṅzéh dacmuna hécnina, nonac niṅac wamma zéwelec wammu.

²⁶ Kiricne qiricne téréya waṅ énécmima niṅzéh niṅzéh dacmuna hécnina moczoṅ yaizézégina énézégic nimmu.

²⁷ Ni Miṅ Kewuac qaraiguc zéseli énécmizua. Ini kiwi yomi niṅzéh niṅzéh dacmuna hécnina moczoṅ oloṅ énécmigic nindacmu.

²⁸ Miṅ Kewunina Yesu Kristoac ewa hi-anéh onac muru hemac.

2 Tesalonika

Mériañ ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nini Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika hénaoriñ onac kiwi yomi oénécmiziñ.

² Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec ewa hia zéma luaenéñ onacmuru hema kecmac.

Gésigési ai.

³ Ninzén ninzén dacmuna hécnina, neneñ onac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac wammima kecbiñac hezac. Wañu imuac niñni sécgézac. Némac niñ? Onac ninzén ninzén gina imi yandima sécgéyu goi héihéi eñac eñac késa keczu iminéñ yandianzac imuac mia imuhuc zézua.

⁴ Wañu unu nesi zéma zérabéra hénia hénia moczoñ yanda imuac sugginaiguc nañselima ninzén gégic imuac suruc imi Anutuac hénaoriñ ama séc keczu ionac neñaoc meemma wañ énécmianziñ.

⁵ Imuhuc wannu haka iminéñ moczoñ Anutuac niñgésigési ai solaña imuac asé kiwiya wanzac. Wañu nalé imuaru Anutunéñ iniru solaña wañgic eñeya héngalen ama areña yanda imuaru kereñ kereñawac séc wammu niñac ini qenzer manzer mihicñi énécmigic keczu.

⁶ Wañu qenzer manzer mihicñi énécmimu imi onac qenzer manzerñéñ kitiwa hiabia ku énécmimac.

⁷ Wañu Anutunéñ solaña wanzac imuac mia qenzer manzer bisima kecanzu onac imi niniguc momacnec tacniniñ mihicñi nénécmima bakia hiabia meñ nénécmimac. Imuac Miñ Kewunina Yesunéñ eñeya kua meme uñahéra kucginaiguc iniguc momacnec kurumeñ igucnec

⁸ geric bélaniguc wininimu nalé imuaru imi, Anutu ménda nimmizu i zéma Miñ Kewunina Yesuac buña suruc hiabia imi ménda niñtoho wañanzu i tasé zéra waiyaguc ku énécmimac.

⁹ Ic imuhucya imi eneñ Miñ Kewuninawac kic tanera zéma iwac kuc

edamuyaguc imuacnec elicgé énécmima taséginawac kisikiyoñ hémbénaña mihicñi énécmiyu memu.

¹⁰ Ini imi nonac héipuc ac énéc énézeya imi ninzén gégic imuac niñac Yesu imi nalé imuaru iwac météré énécmimia zéma hénaoriñ ninzén gégic migic ionac sugginaiguc nañu hémma mepési mima welicgé mimu niñac mama hamac.

¹¹ Imuac nini acguc nalé séc onac wamma zéwelec wammima yomuhuc zéanzñ; Anutuninanéñ onac niñu héihéré énécmiyec imuac sécyu wañu nañgic énécmiyu haka hiabia hénia hénia imuac siña nimma ninzén ninzén aiya imi iwac kuhanéñ meselimu.

¹² Wañu Anutunina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiaya niñac Miñ Kewunina Yesuac qaranéñ sugginaiguc eeyaguc wañu ini acguc iwac qeriaiguc eeginaguc wammu niñac zéwelec wañanzñ.

2

Héna ac logima kekec.

¹ Ninzén ninzén dacmuna hécnina, Miñ Kewunina Yesu Kristoac mama hahaya zéma iwac wésiaiguc neñañ hénaoriñ imuac ara méñ énézéni niñgic.

² Bianac ara me zéauau me kiwi nonarunec zézeya imuaru koroma Miñ Kewuninawac nalé yanda imi hazac zégic ewa qerigina qeken qeha ménda wamma ménda aurimu.

³ Méñnéñ méñ ikoc ac imuhuc me imuhuc zéyu kenhéi hahéi ménda wammu. Ac qeçe haka zéma héna ac logilogi ic, kisikiyoñac merac méñ hicñiyuguc nalé tetcgia hamacac hezac.

⁴ Inéñ mia hazéc ai meanzac. Inéñ anutu zéénéc énécmia zéma tosara mepési énécmianzu ionac sugginaiguc onogicma eñeyanec ou nañ kecma Anutuac oc-muñiguc tacma eñeya ézéamuyu héngic, ni imi Anutu zémac.

⁵ Ni iniguc kerñ nalé imuaru ac imuhucya énézéyi imi ménda niñqelizu me?

⁶ Eñeya naléya ducñiyu hicñimac niñac deguc imi neuñ héimiyu keczac.

⁷ Wañu ac qeçe miñinawac kuc sañanén bec aiya mema keczac, néñ neuñ héimimianén imuhuc wamma kenkeru nalé wañuguc héná namuñá igucnec wagiru neuñá qahac wammac.

⁸ Qahac wañu imuaru mia ac qeçe miñina iminén wininimac. Wañu Miñ Kewunina Yesunén eñeya kua wéséséyanén ic biria imi qeyu humumac. Wañu mama wininiyu, mama hahaya imuac edamuyanén imuhucya imi moczoñ mebirí énécmidacmac.

⁹ Ic biriawac hahaya imi Biria miñinawac ai méndacma kuc hénia hénia zéma séséc hénia hénia zéma kiwi méréra ikora zéma

¹⁰ wawañ meme biriawac haka ikoranén humucac buña ionac muru hama hicñi énécmimac. Némac niñ ieneñ imi mehiaru énécmimac niñ ménda wamma ac hélawac goi héihéiya imi ménda añgétigic imuac mia imuhuc hicñi énécmimac.

¹¹ Imuac niñ Anutunén wai énécmiyu ikoc kuhaguc imuhucyanén sugcinaiguc aiya meyu iwawai ikora imi ninzéngeanzu.

¹² Wañu imi mia ac héra ménda ninzéngeña haka biriawac siña nimma kecanzu séc késpedes ginaguc zéénécmimia wammac.

¹³ Miñninawac siñniñ wañ énécmimia, ninzén ninzén dacmuna hécnina, Uña téréyanén météré énécmiyu ac héra imi ninzéngegic mehiaru énécmimac niñac Anutunén hénihénia igucnec énépésiyec. Hénia imuac niñac nini nalé séc onac wamma niñni sécgéyu Anutu ewa hia ac ézéwiñac hezac.

Ini gési énécmiyu añgén titiac buña wanzu.

¹⁴ Imuac mia Miñ Kewunina Yesu Kristoac edamuya imi eñ énécmiyu késamu niñac inén buña suruc hiabia nonarunec hahaya imi énézéma héihéré énécmiyec.

¹⁵ Imuac niñac ninzén ninzén dacmuna hécnina, selianec nañselima ackuazéc kuaninanén zézéya me kiwininanén ku énécmiyiñ mératéc buña imi niñtoho wammu.

¹⁶ Miñ Kewunina Yesu Kristo zéma goi héihéi wañ nénécmima meme seli ac tetcgia qahac zéma niñkumu hiabia imi ewa hiawac eñ nénécmiyec Anutu mañgocnina iereñ

¹⁷ onac ewa qerigina meseli énécmima wawañ meme hiabia hénia hénia zéma acginaiguc meseli énécmimaoc niñac wanzñ.

3

Zéwelec welecac ai énécmigic.

¹ Ninzén ninzén dacmuna hécnina, tetcgiawac énézéni niñgic. Ini nonac niñ wamma yomuhuc zéwelec wammu; Miñ Kewuninawac ackuazécnén onac sugcinaiguc ai meyec ésécnec foc foc saima kemma ee héihéiyaguc wammac.

² Wañu ic zipiliñ zapalaña zéma biria meme ic ionac murunec metecgé nénécmimac niñac zéwelecmu. Ninzén ninzén imi baec ic moczoñ ionac buña qahac, néñ momac momacnéñ késa keczu imuac niñac imuhuc zézua.

³ Miñ Kewunina imi ménzézé ménzézéya qahac, imuac meseli énécmima ic biriawac muru galeñ memac.

⁴ Onac imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc yomuhuc zéma ninzéngeziñ; Ini zéseli énécmiziñ imi niñtoho wamma emma kecmu.

⁵ Miñninanéñ onac ewa qerigina qindiñi énécmiyu Anutuac goi héihéi zéma Kristoac nañseli seliiguc keremmu.

Qéizén wamma kecbu niñac goro ac wañ énécmigic.

⁶ Ninzén ninzén dacmuna hécnina, Miñ Kewunina Yesu Kristoac qaraiguc yomuhuc zéseli énécmiziñ; Sicsaoc wamma mératéc haka nonac murunec niñarengegic imi ménda tohoanzu ionac murunec néngacmu.

⁷ Haka silic wañanzñ imi dimuhuc méndacma wammu imi ini eñaoc nindaczu. Nini onac sugcinaiguc qéizén ménda wamma kerñ.

⁸ Wañu nini onac muru ménjac mén réwéri ménda mihicñi énécmiwiñ niñac, onac murunec yaka boñtegitic mén ménda

mema neyiñ, nêñ méraninanéñ siñi kaiwe séc ai selianec meaniñ.

⁹ Imi mia imuhuc wambiñ niñac qac buña ménda zé nénécmiyecac qahac, nêñ onac muru haka séséha wamma énézéni ninicma méndac nénécmimu niñac imuhuc wañañiñ.

¹⁰ Nini iniguc momacnec kerin nalé imuaru acguc yomuhuc zéseli énécmiyiñ; Méñnéñ méñ ai memeyawac mézégina ti-zaciguc nene ménda nemac.

¹¹ Nêñ yomuhuc zégic niñiñ; Onac sucginaiguc tosanéñ mézétiti wamma kecma ai méñ ménda mema eñ keñha wamma acnéñ réwéri sasala mihicñianzu.

¹² Ic imuhucya imi zéseli énécmima Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc zénañgé énécmima yomuhuc zéziñ; Acgina qaiyu ai mema eñañ nene mihicñima nemu.

¹³ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécnina, ini haka hiabia wamma kecma ewa qerigina qeka meka ménda wammu.

¹⁴ Méñnéñ méñ kiwi yomuaru ackuazéc wañ énécmiziñ imi ménda niñtohoçu ic imuac hénia zéhicñima qéqéhéréñ ménda wammigic gamuya nimmac.

¹⁵ Wañu iwac mia niñgic hazécgina ésécnec ménda wammac, nêñ dacmuna ésécnec wañu zénañgé mimu.

Ac teteçgia.

¹⁶ Luaeac Miñ Kewunina eñeyaoc nalé zéma aigina séc onac muru luae qeénécmimac niñac wanziñ. Miñnina imi momac yanda iniguc momacnec kecmac.

¹⁷ Ni Paulonéñ mérananéñ oma yai zézégina zézua. Imi mia kiwi imi nuarunec hahaya imi héñtegicmu niñac asé kiwina yomuhuc oançua.

¹⁸ Neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéñ ic tuñ onac muru hema kecmac.

1 Timoteo

Kiwi oo icac hénia zéma mériaŋ ac.

¹ Anjén titi miŋina Anutu zéma niŋkumunina Kristo Yesuac zézé seli ac niŋac Kristo Yesuac Méliméli ic wawaŋa ni Paulonén

² ninzén ninzén qeriaiguc naŋ téngénna waŋec Timoteo guac muru kiwi yomi oma haiwa hazac. Anutu maŋgoc zéma Miŋ Kewunina Kristo Yesuac murunec ewa hia zéma wésé ninin zéma luaenén guac muru hema kecmac.

Pakeŋ ac ikorawac goro ac.

³ Ni Makedonia baeciguc kenji nalé imuaru Efeso ama arena yandaiguc waima kecbésémaŋ niŋac zénaŋgé géni imi, gi ic embac tosara zéseli énécmima pakeŋ ac ikora tosara ménda ku énécmima

⁴ nemu suruc zéma hicŋisaiac qac arena imuhucyawac niŋkoro ménda wammuc niŋ imuhuc waŋi. Ac imuhucyanén Anutuac ai arena ninzén ninzén qeriaiguc hezac imi ménda meselimac, néŋ néwécgeŋa zéŋ zéma mihicŋianzac.

⁵ Pakeŋ ac imuac héla imi goi héihéi imi mia, waŋu goi héihéi iminén ewa qeri qala qala zéma niŋtegic qinŋtegic hiabia zéma ninzén ninzén solaŋa imuacnec hicŋihicŋiya.

⁶ Ic embac tosara ieneŋ imi sigima ac eŋomia imuaru qizizŋgéma keŋanzu.

⁷ Ieneŋ héna acac kiwi ic wambiŋ zé waŋ énécmianzac, néŋ eŋaŋ ac me héipuc ac zéanzu imuac hénia acguc ménda niŋasarianzu.

⁸ Waŋu nini yomuhuc niŋanŋiŋ, ic embac méŋnéŋ méŋ héna ac imi héna dindinacnec méndacmaciguc héna ac imi hiabia wanzac.

⁹ Héna ac imi ic solaŋa ionac niŋac ménda hezac, néŋ ic embac tosara yomuhucyawac hezac, héna ac logianzu, acqeŋe waŋanzu, Anutuac eeya ménda héianzu, késpedesic waŋanzu, ménda météré amuma kecanzu, kaiŋiliweŋ waŋanzu, neŋgoc hécgina me maŋgoc hécgina

unuhumuanzu, ic embac ionac kekecgina unuhumuanzu,

¹⁰ kaisero waŋanzu, icnéŋnec ic alayaguc me embacnéŋnec embac alayaguc sero ai meanzu, ic embac iwawai ésécnec soukiwa niŋac haianzu me meanzu, ikoc waŋanzu, ikoc wamma héipuc ac zéanzu, zéma haka méŋac méŋ pakeŋ ac dindina imuac qacqotikicya waŋanzu imuhucya.

¹¹ Waŋu pakeŋ ac iminén mériaŋ miŋina Anutunén énézémaŋ niŋac qutuŋgé néŋec buŋa suruc hiabia edamuyaguc imuac mia méndaczac.

Anutunén ewa hiawac Paulo goiya héiyec.

¹² Nuac mia ai ic kenhéi hahéiya qahac zénemma ai buŋa qenéŋec imuac niŋac ni kuc mihicŋi néŋec Miŋ Kewu Kristo Yesuwac ewa hia ac ézézua.

¹³ Ni becneŋ imi miŋ kewu mema titi wammima ai ichéra ununesi waŋ énécmima zébiri qébiri wammima keru. Néŋ ni ménda ninzéngéma hénia ménda niŋasarima imuhuc waŋi, imuac niŋ inén kilen wésé ninin waŋ néŋec.

¹⁴ Miŋ Kewuninawac ewa hia imi ninzén ninzénŋina zéma goi héihéi Kristo Yesuac qeriaiguc hezac imiguc momacnec qacnaiguc qocgéŋeŋu kuaya qeŋeya hezac.

¹⁵ Ic embac moczoŋ yandanén anjén timuac séc ackuazéc yominén héla wanzac. Zéyecnéŋ; Kristo Yesunén késpedesic ic anjénŋina tiénécmimaŋ zé baeciguc mayec. Waŋu késpedesic ic ionac suginaiguc neŋ imi tosara onogicma ic biria wanzua.

¹⁶ Waŋu Yesu Kristonén nalé horua késpedesicna bisiqatén wannéŋec haka iminén bianŋguc Miŋ Kewunina ninzénŋéma kekec hémbénaŋa memu ionac muru séséc wammac niŋac ni imuhuc wésé ninin waŋ néŋec.

¹⁷ Ic kewu hémbénaŋa, ménda houhouya, kicninanén ménda héhéŋa, Anutu momacguc sac kekera, iwac muru ee héihéi zéma edamuyanén nalé tetecgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

¹⁸ Naŋna Timoteo ni ac pakeŋ yominén zéseli génzua. Becneŋ kugéŋi bianŋc ara imi méndacma ackuazéc iminén yaré

ic ésécnec haka hiabiawac yaré qema kecbésémaṅ.

¹⁹ Ninzén ninzén zéma ewa kétinjkétiṅ késa kecbésémaṅ. Tosara eneṅ ewa kétinjkétiṅ imi qetaligic qahac waṅu ninzén ninzén gina imi konduṅ zéic ésécnec zéngédarec.

²⁰ Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Aleksande keczaoc. Iri imi kitiwa mema zébiri qébiri ménda wammaoc niṅac Biria miṅinawac mériaiguc waiéércmiyi.

2

Zéwelec welecac hénia.

¹ Imuac ac walac zéma zénaṅgé gémmaṅ zé wanzua imi yomuhuc; Ic embac moczoṅ yanda ionac wamma zéwelec welec zéma zéqesiqesi zéma miṅ suc wamma zé welec welec zéma ewa hia ac wammima

² ic kewuya kewuya zéma tatak eṅeṅa késa kekera moczoṅ ionac imuhuc wammu. Imi mia nini Anutu mepésima haka eeyaguc bénzén luaeiguc kecbiṅ niṅac.

³ Haka imi hiabia, waṅu aṅgéné titi miṅina Anutu ségiségi mihicṅi mimacac séc wanzac.

⁴ Anutu imi ic embac moczoṅ aṅgégina tiyu keremma ackuazéc héla niṅasarimu niṅac waṅanzac.

⁵ Anutu imi momacguc sac keczac. Waṅu Anutu zéma ic embac sucninaiguc ic miṅ sucnina acguc momacguc keczac. Inéṅ mia hélacnec ic wamma baeciguc kerec Kristo Yesu mianéṅ.

⁶ Inéṅ ic embac moczoṅ neṅaṅ niṅac wamma eṅeya kekecyā mulu meme buṅawac hai nénécmiyec. Haka imi naléya niṅu heyec imuaru hicṅiyec.

⁷ Imuac mia ni ackuazéc zéauau ic zéma Yesuac Méliméli ic kumu néṅu, ac yomi hélac, ikoc qahac. Ninzén ninzén zéma ackuazéc héla imuac qeriaiguc ni baera baera ic embac ionac kiwi ic waṅi.

⁸ Imuac niṅac ama séc ic eneṅ qeri biric qahac, zéqeqetali qahac, méragina téréya meemma zéwelec ai memu niṅac wanzua.

⁹ Waṅu imuhucyanec embac eneṅ acguc séwi usugina imi hénaroiṅ kekecginawac sécyaiguc meamuma hémbéngina héima kecgic inicgic sécgémac. Néṅ oruc zucgina hiabianec mizicmizic zéma goli me hoc boṅa eṅeṅa zéma séwi usu boṅa eṅeṅa ménda haimu.

¹⁰ Waṅu haka hiabia wamma Anutu eeya héimimia séciguc kecanzu imuac hénia gina mewininimu.

¹¹ Embac méṅnéṅ méṅ moczoṅ nec niṅtoho wamma bénzén nec niṅiṅ ai mema kuamumu.

¹² Embac méṅnéṅ pakeṅ ac ic méṅac ézémac me icya miṅ maṅgoc waṅ mi-macac niṅac oaec ménda zémizua. Inéṅ ara qaiyu kecmac.

¹³ Adam walac mihicṅi mimaguc Ewa mihicṅi miyec imuac mia imuhuc zézua.

¹⁴ Waṅu Adamwac ikoc ménda wammiyec, néṅ embacac ikoc wammiyu kápésic mihicṅiyec.

¹⁵ Waṅu embac eneṅ séciguc kecma ninzén ninzén zéma goi héihéiiguc météré amuma kecma héri haima merac mihicṅiyu aṅgéné titi mihicṅi mimia wammac.

3

Qeria galeṅ zéma méra baoc ic.

¹ Ac yominéṅ héla wanzac. Méṅnéṅ héngaleṅ ai imuac ewayanéṅ niṅkumu wanzaciguc qerianéṅ ai hiabiawac memaṅ zé niṅanzac.

² Imuac niṅac héngaleṅ icnéṅ aciguc ménda opocopora wamma iniṅa momacgucac euya wammima qerinéṅ séwiac siṅ sigi kecma niṅtegitic qinṅtegitic yaguc haka eeyaguc wamma ic tosara onac goigina héima pakeṅ ac hiabianec ku énécmima

³ doku seli sasala ménda nema biṅ qeqeyawac ménda efima qeri bénzénac kecma zéqeqetali ménda wamma soukiwa hinac niṅac hémbaoc ménda wamma kec-mac.

⁴ Waṅu inéṅ eṅeya iniṅ merahéra hi-abianec galeṅgé énécmiyu nambérac héra ieneṅ iwac eeya séciguc héimima niṅtoho wammimuac hezac.

⁵ (Ic méṅnéṅ méṅ eṅeya iniṅ merahéra hiabianec ménda galeṅgé énécmima

némaciguc Anutuac hénaorij hia galenjë énécmimac?)

⁶ Ewa qeri melenuguc nalé ménda horugizac ic imuhucyanéj galen ménda kecmac. Séwi enéj wañu Biria minjina zétecgé miyec gésigési ac imuhucyawac mihicñiwac niñac.

⁷ Sénganjen ic ienen acguc nimmigic sécgéanzac ic imuhucyanéj hénngalen ai ic kecmac. Qahac wañu zébiri qébiri zéma Biria minjina bétaciguc hinjagca héiwac niñac.

⁸ Méra baoc ic acguc imuhucyanec eeginaguc kecmac ezelangina kalé kalé ménda kecmac doku seli sasala nezélélén ménda wamma ikoc wamma soukiwa memañ zé hémbaoc ménda wamma

⁹ Ewa kétéjketinj qala qalagia zéma ninzén ninzén ewa qeriaiguc téngéyu heheya imuhucya késa kecmacac hezac.

¹⁰ Wañu walac ala batuc wañ énécmima inicgic héniagina solañ qe qe wañu méra baoc ai ic onopocgic welen qe énécmimu.

¹¹ Inihécgina imuhucyanec eeginaguc kecmac zébiri qébiri ménda wamma qerinéj séwiac siñ sigi kecmac ai hénia hénia kuñqañ qahac wandacmu.

¹² Méra baoc ai icnéj embac momacgucac euya wamma nambérac héra zéma ama tacyachéra hiabianec galenjë énécmimac.

¹³ Méra baoc ai hiabianec wandacgic ienen nanañgina hiabia mihicñima ninzén ninzén gina Yesuac wamma késa keczu imi zénéj hirihiri qahac zéau énécmimu.

Buñ suruc hiabia imuac hénia saña.

¹⁴ Ni guaru foc hamañ zé ninzua, néj kilen kiwi yomi ogénzua.

¹⁵ Kecba nalé horugiyu gen Anutuac amaiguc haka dimuhuc wambésémañ imi niñ asariwésémañ niñac ac yomi zézua. Ama imi Anutu kic qeli kekera iwac héihéré énécmimia zéma ac hélawac tandéya zéma qambaña wanzac.

¹⁶ Héna téreya yomuac hénia sasangia imi qeyu hinjag hinjara wanzac. Imuac ewa érehéc ménda wanzua. I imi séwiiguc hicñitegirec. Wañu Uña téreyanéj hénia

solaña imi zéhicñiyu kua meme uña enen hénngic. Wañu baera baera zésaigic ic enia enen ninzén gic migic. Wañu meyacmiyu ou emma eebipiyaguc keczanzac.

4

Kiwi ic ikora.

¹ Wañu uña téreyanéj yomuhuc pitiri zéasariyec; Bianguc tosara enen ninzén ninzén imi waimu. Wañu uña biria ionac ikoc ac zéma kuwi ionac paken ac méndacmu.

² Paken ac imuhucya imi kiciguc welen qe qe ic ewa kétéj kétéj gina gericnéj oqeyu ikoc ac wañanzu ionac murunec haanzac.

³ Ienen imi ic me embac ménda mema qapé kecmu. Wañu nene imuhucya imuhucya ménda nema imuac sigi kecmu. Néj nene imi Anutunéj ninzén ninzén ic zéma ac héla ninzu enen ewa hia nimma mema nemu niñac zéyu hicñidarec.

⁴ Iwawai Anutunéj zéyu hicñiyec imi moczon hiabia. Imuac niñac ewa hia ézéma késanec wañanzñiguc méñac méñ qe qetaliya ménda hezac.

⁵ Anutuac ackuazéc zéma zéwelecninanén météré mimia wanzac imuac niñac imuhuc zézua.*

⁶ Gen ac iminéj dacmuna hécnina measari énécmima Kristo Yesuac ai ic hiabia wambésémañ. Wañu gen méndacanzañ ninzén ninzén gac ackuazéc héla zéma paken ac hiabia iminéj qeri uñaga meyandi wañémmac.

⁷ Héré embac neñgiawac ac enomia zéma nemu suruc imi andé qema Anutu eeya héimima kecmañ zé meefiefi ai mewésémañ.

⁸ Séwiac meefiefi ai imi komodia nanjë gémmac, néj Anutu eeya héimima kecec iminéj wawañ memega sasala nanjégéñu kececga deguc keczañ imuac qeriaiguc zéma kecec hémbénañaga bianguc hahaya imuac qeriaiguc momacnec sisipac acwac buña hegémmac.

⁹ Ac imi hélacnec wañu momac yanda nimma késa kekerawac séc eeyaguc wanzac.

* 4:5: Mat 15:11, Mrk 7:18,19, 1Ko 10:31

¹⁰ Wañu neñañ Anutu, kicqeli kekera, iwac muru niñkumunina haini hezac imuac niñac héla imuac mia neñañ kucnina moczoñnec ai meanziñ. Wañu inéñ momac yanda neñañ añgénéñ titi miñina keczac, néñ ninzénéñ ninzénéñ ic neñañ imi munçuc yanda meemma añgénéñnina tianzac.

¹¹ Ac yomi zéseli énécmima ku énécmima.

¹² Gi sac qeli keczañ imuac niñac méñnéñ méñ guac niñgic mamaya wambac niñac. Imuac galençgé amuma guac ac zéma wawañ meme zéma ninzénéñ ninzénnga zéma niñkumuga solañgic niñzénéñ ninzénéñ ic tosara ionac kicginaiguc séséc hiabia wambésémañ.

¹³ Ewa qeriga moczoñnec ackuazéc oloñ énécmima zénañgé énécmima ku énécmima kecnanec ni hamañ.

¹⁴ Qeria galenç ieneñ Uña téréyawac murunec ac zéhicñima méragina orucgaiguc haima mériañ ac zégic imuac héla ewa hiawac géngéña iminéñ sohowac niñac, imuac niñna mamaya ménda wammac.

¹⁵ Wañu ai hénia hénia imuhucyaiguc ewa qeriga zéma kucga moczoñnec ai mena yandima keñu héndacmu.

¹⁶ Gi geñga zéma pakeñ aigawac hiabianec galençéma zéñgé toroya qahac imuhuc wammanec kecbésémañ. Imuhuc wambésémañiguc, gi añgénéñ titi geñga mihicñi amuma ic embac ackuazéc imuac gezac qema niñanzu ionac momacnec mihicñi énécmiwésémañ.

5

Weleñ qeçe ai imuac ai ara.

¹ Ic neñgia ac geriwaguc ménda wammiwésémañ, néñ niñna mañgocga ésécnec wañu bénzénec zénañgé wañ miwésémañ. Merac sac qeli méñac imi munaga ésécnec qacguc wammiwésémañ.

² Wañu embac yanda imi neñgocgawac séciguc, embac sac qeli imi nauñgawac séciguc nimma inichaoc ménda wamma qeri solañanec wañ énécmiwésémañ.

³ Wañu embac malé téñgénéñ imuac eegina héiwésémañ.

⁴ Embac malé méñ nambérac me esahéra kecmizuiguc énézégic ieneñ

walac neñgoc mañgocgina zéma awu asagina ionac goi héihéi imuac tasé ku énécmima amginaiguc sactasé hécgina goigina héima haka imuhucya niñareñ wammu. Haka imuhucyanéñ Anutu ségiségi mihicñi mianzac.

⁵ Embac malé héla imi eneyanec sukusisi wamma kecanzaciguc Anutuaru niñkumu kumuya haima siñi kaiwe séc zéñgé toroya qahac zéwelec ai memac.

⁶ Embac malé méñ séwiac siña sac méndacma wañanzaciguc i imi qeliqeli néñ humumia tanec keczac.

⁷ Ac imi acguc énézéna tohoma kecmu, eñ imuhucyanec kecma ac mihicñiwu niñac.

⁸ Méñnéñ méñ sactasé héra me imuacnec toroqema iniñ merachéra ménda inçigalenç wammaciguc ic imi ninzénéñ ninzénéñ andé qema ic enia onogicma ic biria keczac.

⁹ Embac malé ic momacguc sac mema kerecac deguc 60 bawaiguc ménda keczac imuhucyawac sac, qara newahalenç wawañawac kiwiiguc haimimiawac hezac.

¹⁰ Wañu nambérac héra hiabianec galençgé énécmianzac me ic kianç goigina héianzac me ai ic téréya welenç qeénécmianzac me helanzi énécmigic yéwéri ginaguc kecanzu ionac méra énécmima haka hiabia hénia hénia wamma memañ niñac kekecyia qutuñgé amuma keru héipuc wamma héñanzuiguc imuhuc wammimu.

¹¹ Embac malé sac qeli imi qetali énécmima kiwi imuaru qacgina ménda omu. Imuhucya imi séwiac siñnéñ héré énécmiyu Kristo andé qemu nalé imuaru ic mewinçac zé wammu.

¹² Imuhuc wamma ninzénéñ ninzénéñ walac késagic imi timbecgéma gésigési acac buña wanzu.

¹³ Imuacnec toroqema ieneñ qéizénç wamma kecma mézétiti haka imi niñareñgéma añgétima ama areñ séc lelecgéma embac enomia kecma ac nenesicya lisi sicsaoc olomma kemma ac ménda zézéyawac séc zéanzu.

¹⁴ Imuac embac qawéc sacqeli ionac imi yomuhuc wammu niñac wanzua.

Ieneḡ ic muḡguc mema nambérac mi-hicḡi énécmima eḡeya amaya galenḡéma kecgic hazéc miḡjina zébiri qébiri ac waḡ nénécmimaḡ zé titiḡa ménḡ ménda mi-hicḡimac.

¹⁵ Embac qawéc tosara ieneḡ bec Biria miḡjina méndacbiḡ zéma liliḡéma kenḡic.

¹⁶ Ninzénḡ ninzénḡ ic ménḡac sac taséhéra sugcinaiguc embac malé ménḡ kezcaciguc ninzénḡ ninzénḡ ic eḡeyaoc embac imi galenḡé miyu hénaoriḡ qutulangiḡanéḡ yéwéri imi ménda bisima embac qawéc maqeqeya imi ionac méra énécmimuac séc wammac.

¹⁷ Galenḡ tosara hiabianec galenḡé énécmianzu ionac imi séc ménḡ eegina héi énécmima imuacnec buḡa suruc hiabia imuac zézé ic zéma kiwi ic ionac imi ogicma eegina héimu.

¹⁸ Kiwi téréyaiguc yomuhuc zézéya, burumakao iwa ménḡnéḡ paḡi gocmia tizizama séwéla qétiyu kuayaiguc ufic ménda haiwésémaḡ. Imuac niḡac ai icnéḡ ai boḡa memacac hezac.

¹⁹ Galenḡ ménḡac ara imi héipuc ic éréhéc me haréwéc qahac waḡu ménda nimmima aciguc ménda opocmu.

²⁰ Ic embac kápésic mihicḡianzu imi ic embac momac yanda ionac kicḡinaiguc zémindiḡi énécmigic tosia eneḡ haka imi hémma nimma bac yandi yandi wammu.

²¹ Ni pakeḡ ac imi kenḡésa hakésaya qa-hac mema geḡga ewaga ménda méndacma dindiḡanec tohowésémaḡ niḡac Anutu zéma Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéma kua meme uḡa énépésiyo keczu ionac kicḡinaiguc zéseli génzua.

²² Gi buḡa suruc hiabia imuac ai énécmimaḡ zé ic eḡomia focdac méraga ménda hai énécmiwésémaḡ. Waḡu ic tosara kápésic waḡḡic ménda toroqe énécmiwésémaḡ. Waḡu geḡga météré amuma solaḡanec kecbésémaḡ.

²³ Gi haḡi zepa toroqeu toroqeunec waḡanḡaḡa imuac niḡ tomenḡawac doku sac ménda nema waiḡ doku efefiadac momacnec newésémaḡ.

²⁴ Kápésic tosara imi ic ionac wéséḡinaiguc winiḡu hicḡi tegiru bénzénec hémma niḡésianziḡ, néḡ

képésic tosara imi andéḡinaiguc méndacma haanzac.

²⁵ Imuhucyanec haka hiabia acḡuc winiḡu hicḡianzac. Waḡu tosara hiabia qahac imi acḡuc musaḡḡémuac séc qahac.

6

¹ Welenḡ qeḡe ic miḡhécgina ionac méra bawu keczu imi, ionac miḡhécgina nalé séc ee héihéi waḡ énécmimuac hezac imi nimma kecmu. Anutuac qac buḡa zéma pakeḡ acyawac zébiri qébiri hicḡiwac niḡac.

² Ninzénḡ ninzénḡ miḡhéc ḡinaḡuc keczu imi eneḡ ninzénḡ ninzénḡ dacmuna keczinḡ zéma ionac niḡḡic mamaya ménda wammac, néḡ énézéna ogicma welenḡ qeḡe hiabianec waḡ énécmimu. Imi mia aigina imuac héla imi ninzénḡ ninzénḡ ic, Anutuac siḡniḡ waḡ énécmimia ieneḡ eḡaoc késamu imuac mia imuhuc zézua. Gi imi héna yomi ku énécmima zénaḡḡé énécmiwésémaḡ.

Sokiwawac ninḡ siḡsiḡ.

³ Ménḡnéḡ ménḡ pakeḡ ac ménḡ ku énécmima Miḡ Kewunina Yesu Kristoac ackuazéc solaḡa zéma héna eeyaguc imuac pakeḡ ac Anutunéḡ niḡu sécgéanzac imuhucyawac ewa momac ménda wammac imi,

⁴ Inéḡ séwi eneḡ wamma héna ménḡ ménda niḡ asarima hazéc ac zéma zé qe-ḡetali acwac nimbaoc waḡanzac. Waḡu imuacnec mia nimbupuc zéma euqaqac zéma zébiri qébiri zéma ewa éréhéc biria hicḡianzac.

⁵ Waḡu ewa qerigina houyu ac héla sohoyu héna eeyaguc imuac niḡḡic sokiwa memeac héna tanec waḡanzac imi ionac murunec zéqeqetali ac hicḡianzac.

⁶ Waḡu niḡḡic ewagina hiaruyu héna eeyaguc iminéḡ kunenḡ yanda naḡḡé énécmimac.

⁷ Neḡaḡ baeciguc iwawainina ménḡ ménda mema hayinḡ, imuac kembinḡ zéma imuhucyanec méra eḡnec kembinḡ.

⁸ Imuac iwawai neneya zéma séwi usunina he nénécmizaciguc niḡni sécgémac.

⁹ Hinac yandaguc wambinḡ zé waḡzu imi eneḡ manam batuc zéma bétac zéma

haka sicsaocya hénia hénia zéma séwi siñ biraiguc maunumac. Haka imuhucya iminéj ic embac héré énécmima mebiri énécmimac.

¹⁰ Soukiwa niñac siñniñ wammimia imi haka biria hénia héniaiwac zalia wanzac. Imuac niñac imuac wañanzu i mesoho énécmiyu ienenéj ninzénj ninzénjgina waima rouc wamma kenha wañgic ewa gorogina sasalanéj qeriginaiguc kumuyu biridaczu.

Paulonéj Timoteoac pakenj ac wammiyec.

¹¹ Imuac Anutuac ic gi iwawai imuhucyawac néngacma kemma haka solañja zéma wawañj meme eeyaguc zéma ninzénj ninzénj zéma goi héihéi zéma bisiqaténj zéma qeri bénzénj imuhucyawac méndacma kembésémañ.

¹² Imuac gi imi ninzénj ninzénjyac yaré hiabia imuac qema kecbésémañ. Yaré hiabia qema kecec hémbénañja añgénéj tiwésémañ. Hénia imuac mia gi guruyu héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninzénj ninzénjga hiabia énézénec.

¹³ Iwawai momac yanda kecec mihicñi énécmianzac Anutu iwac kiwaiguc zéma Pilatoac muru ninzénj ninzénj ac hiabia zéau énécmiyec Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéseli génzua.

¹⁴ Gi zézé seli ac yomi niñ tohoma solañanec zéqindiñi ac méñ ménda mihicñima kecnanec Miñ Kewunina Yesu Kristonéj wininimac.

¹⁵ Nalé zéyec imi ducñiyu Anutunéj mewininiyu Yesu i wininimac. Anutu imi mériañ miñina eñeyanec momacguc, héngalenj miñina, ic kewu ionac ic kewugina, miñ kewu ionac miñ kewugina wanzac.

¹⁶ Iwarunec sac humuc ménda hezac. Inéj edamuya hosucgéwiñac séc qahac imuhucya qeriaiguc kecanzac. Wañu méñnéj méñ ménda héñec. Wañu héhéñawac séc qahac. Iwac muru eebipiya zéma kuc tetcgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

¹⁷ Gi imi baec yomuac naléiguc soukiwaginaguc keczu ionac yomuhuc zéseli

énécmiwésémañ, Ewa qerigina memaa-muma hinac qahac wawañja imuac qahac, néj ségiségi mihicñi nénécmimanj zé iwawai moczoñ sécnina ogicma nénécmianzac Anutu iwac muru mia niñkumugina haimu.

¹⁸ Haka hiabia sasala wañgic, wawañj meme hiabianéj kekecginaiguc sécgé énécmiyu efima siñja nimma tosara halenj sécgina haihulac wañ énécmimu.

¹⁹ Imuhuc wamma hofi ama hélaiguc iwawai eeyaguc haigic eñu iminéj kurumenjac nalé hahaya imuaru qambañgina wañu kecec héla añgénéj timu.

²⁰ O Timoteo qutuñgé géngéña imi galengéma késa kecma niniñ héla zéanzu, néj niniñ ikora wanzac, baecac ac eñomia houhouya zéma andé qeqe ac imuac mia andé qema kecbésémañ.

²¹ Ic tosananéj ac imuhucya nesima kemma ninzénj ninzénj waima rouc wamma kenha wañanzu.

Ewa hianéj iniguc hema kecmac.

2 Timoteo

Yaizéze ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac qeriaiguc kekecac sisipac ac hezac imi méndacma Kristo Yesuac Méliméli ic wañi Paulo neñ mia

² nañ sorocna Timoteo guac muru kiwi yomi ogénzua. Mañgocnina Anutu zéma miñ kewunina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma wésé niniñ zéma luaenén hegémnac.

Miñ kewuac gamuga ménda nimmu.

³ Ni siñi kaiwe séc zéwelecma imuac suraiguc ménda misimanec niñgèñanzua séc yanda hécná ionac murunec hénima hama deguc ewa qerinina lalacnec mepésimianziñ Anutu iwac mia ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Wañu ewa hia kunen yanda nimmañ niñac guac kic masiga niñqelima kic tanecga hémmañ niñac wañanzua.

⁵ Imi mia guac ewa qerigaiguc ninzén ninzén solañ hezac imi niñqelima imuhuc wañanzua. Ninzén ninzén imi mia walac awuga Loisi zéma neñgocga Yunike iorac ewa qerigiraiguc heyec imuhucyanén guaru acguc momacnec hezac imi ninzéngezua.

⁶ Imuac ni mérana orucgaiguc haiwa Anutunén ai memecac sese géjec imi héiososoc mena geric bélañaguc wammac zénimma gi imuac nimbésémañ niñac wamma ac yomi gézézua.

⁷ Uña Anutunén nénécmiyec imi bac yandi yandiac uña qahac, nén kuc zéma goi héihéi zéma niñgésigési galeñ meamuwiñac uña wanzac.

⁸ Imuac gi imi miñ kewuninawac héipuc ac imuac zéma miñ kewuninawac wamma hésa ic keczua nuac momacnec gamuga ménda nimbésémañ, nén Anutuac kuhanén buña suruc hiabiawac zéra béraiguc toroqe némbésémañ.

⁹ Anutunén mehiaru nénécmima ac téréyanén héihéré nénécmiyec. Wañu imi mia wawañ memenina niñac qahac, nén eneya ewa siñ zéma nalé ménda hénima heyecnec becaru Kristo Yesuac wamma hemiyec ewa hiaya imuac mia wamma imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁰ Wañu imuac héra imi nalé yomuaru añgén titi miñina Kristo Yesunén mayu hincñitegirec. Inén mia humuc néhélima kekec zéma haka hehe selia imi buña suruc hiabiaiguc meu nénémiyec.

¹¹ Wañu ni imi buña suruc hiabia imuac wamma zézé ic zéma Yesuac Méliméli ic zéma kiwi ic kecmañ niñac kumunénjec.

¹² Wañu ni ninzénge mima keczua iwac hénia niñasarizua. Imuac moczon yanda mériaiguc haiwa hezac imi inén kuhanén hiabianec galeñ gémanec keru nalé yanda ducñimac imi niñhumuzua. Hénia imuac niñac ni zéra waiya qahaiguc kecma gamuna ménda ninzua.

¹³ Gi imi Kristo Yesuac qeriaiguc ninzén ninzén zéma goi héihéi kesa keczañ imuaru héima namma ac héra nuac murunec niñnec imi méndacma wambésémañ.

¹⁴ Uña téréya qerininaiguc keczac inén nañgégénu ac héra eeyaguc méragaiñac haigénji imi galeñgésémañ.

¹⁵ Asia baeciguc ic embac keczu imi moczon wainéñdacgic imi nindaczañ.* Figelo zéma Hemogene imi eren acguc ic imuhucya ionac sugginaiguc keczac.

¹⁶ Miñ kewunina imi Onesiforo iwac ama geric momac héra goigina héimac niñ wanzua. Inén mia hatac sasala ségiségi mihicñi némma hésa ic kecba nuac gamuya ménda nimma

¹⁷ Roma hakerec nalé imuaru seliseli wamma hocma mihicñi néjec.

¹⁸ (Miñ kewuninanén nimmiyu nalé yandaiguc miñ kewuninawac murunec goi héihéi mihicñimac niñ wanzua.) Inén Efeso baeciguc welen qeñ ai réwéria dimuhucya meyec imi gi geñgaoc ninzañ.

* **1:15:** Paulonén Roma baeciguc aciguc opocgic enec nalé imuaru hénarín Asia baeciguc kecgic ienen héipuc ménda wammigic imuac niñac imuhuc zézac.

2

Kristo Yesuac téngiñ ic hiabia.

¹ Nañna, imuac gi Kristo Yesuac qeriaiguc ewa hia hezac imuac qeriaiguc seliseli wamma

² neñ zéwa gi héipuc ic sasala ionac kicgionaiguc ninnec imi ic tosara kenhéi hahéi qahac énézéna ieneñ imuhucyanec ic embac tosara ku énécmimuac séc wamma.

³ Imuac gi Kristo Yesuac téngiñ ic hiabia éséc nec niguc mena mewa wamma zéra waiya qahaiguc seligima kecbésémañ.

⁴ Téngiñ ic kecma kenha wañanzu imi eneñ qutulangé énécmima téngiñ ic qac buña énécmiyec i ségiségi mihicñi mimu niñac enañ kekecginawac ainéñ ménda qaté énécmiyu kecanzu.

⁵ Méné ogicqogic ariac mema hénazawéya hezac imi logimaciguc oruhaiguc ic kawaliac opoc méné ménda haimimu.

⁶ Ai ic méné ai geriwaguc meanzac iminéñ imuac hénalac memacac hezac.

⁷ Ac gézézua imi qeriganéñ nimbésémañ, miñ kewuninanéñ ai hénia héniaiguc niñtegic qinñtegic haigémmac.

⁸ Buña suruc hiabia gézéwa ninnec séc Dawidiac qeli Kristo Yesu humuc igucnec meqelimiya yarec i niñqeliwésémañ.

⁹ Buña suruc hiabiawac niñac wamma ni képésic ic éséc nec señ hésanéñ qaté némmuac séc zéra béra mihicñi néngic, néñ Anutuac ackuazéc imi qatémuac séc qahac.

¹⁰ Imuac ni ic embac Anutunéñ megési énécmiyec ionac niñ wamma iwawai moczoñ bisiqatéñ wañanzua. Imi mia ieneñ acguc Kristo Yesuac qeriaiguc añgér titi hakaya hezac imi zéma edamuya tetcgia qahac imi momacnec énécmiyu memu niñac imuhuc wañanzua.

¹¹ Ac yomi hélaguc, nini Miñ Kewuninaguc momacnec humuzinñiguc imuhucyanec i guc momacnec qelima kecbiñ.

¹² Qenzen manzenñiguc meseliwinñiguc momacnec ic kewu wamma kecbiñ. Wañu miñ kewunina qaecgé miwinñiguc i acguc qaecgé nénécmimac.

¹³ Nini ménzé ménzé wambiñac séc, néñ inéñ eneya qaecgé amumacac séc qahac, imuac niñ nalé séc ménzé ménzéya qahac kecanzac.

Ai ic Anutunéñ niñmimia.

¹⁴ Eluñ unuwac niñac, gi ac imi héiqeli énécmima acac zéneñ zéma ménda wammu niñac Anutuac* kiwaiguc selianec énézéna. Haka imuhucya imi nañgé énécmimacac séc qahac, néñ néwécgeñac ac imuhucya ninzu i mebiri énécmianzac.

¹⁵ Gi imi ac hénalac imi dindiñanec niñtegicma ai ic gamu qeqeya qahac zéma niñgémmacac séc, Anutuac wéséyaiguc genña mihicñi amumañ zé nimma seliseli-guc aiga mewésémañ.

¹⁶ Ac biria gorosña zégic néngacma kecbésémañ. Ac imuhuc wañanzu imi eneñ kenkecma kenkecma iwawai eeyaguc qahac imuac mia keremmu.

¹⁷ Acginanéñ wizi selia éséc nec saima kemmac. Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Fileto keczaoc.

¹⁸ Humuc igucnec yayac imi bec hicñiyu tecgéyec zéma ac hénalac imi zésigima énézéyic ic tosara ionac ninzén ninzéngina melemma bacgéanzac.

¹⁹ Néñ Anutuac sérañ selia imi asé kiwiya yomuhucyaguc hiñgac seligima nanzac. Miñ kewuninanéñ eneya buñahéra inic tegicanzac. Wañu méné yomuhuc; Miñ kewuninawac qara qacma kecanzu séc biria hénacya memu.

²⁰ Ama kewuyaiguc zéic goli zéma siliwanéñ memeya zéma zéic icnéñ nec memeya zéma baecnéñ nec memeya momacnec taczac. Taru zéic tosara imi ai eeyagucac késaanzu, néñ tosara imi ai enjomiaawac késaanzu.

²¹ Imuac ménéñ ménéñ haka imuhucya zuac amuma lalacnec kecmac imi zéic eeyaguc éséc wamma. Imuhuc wañu miñ kewuginanéñ késamacac séc zéic téréya wamma. Téréya wañu ai hiabia hénia héniaawac haiyu mambéc kecmac.

²² Wañu gi imi sac qeliaséwiac siñ imi qizizñgéma qeri lalacnec miñ kewuninawac qacmianzu iniguc momacnec haka

* **2:14:** Kiwi méraginanéñ ooya tosaraiguc Miñ kewu zéma Kristo ogic hezac.

solaña zéma ninzén ninzén zéma goi héihéi zéma luae niñac méndacma kemmu.

²³ Wañu ac sicsaocya zéma ac qe-lañawac zéer zéma haka imi waina kenju. Ac imuhucya igucnec tualefic acnéj hicñianzac.

²⁴ Miñ kewuninawac welenj qeje ic imi, acnéj ménda euma, ic embac moczoñ ionac gum bénzénzénj wamma, hiabianec ku énécmima, haka biria wañgic kilenj bisiqatéj wañ énécmianzac.

²⁵ Wañu ic tosara enej ac qeje wañgic qeri bénzénjiguc pakenj ac wañ énécmína. Anutu eneyaoc qerigina melej énécmimanj zé nimma niñ énécmimaciguc ac héla niñtegicmu.

²⁶ Wañu qerigina béréngéyu Biria miñinawac ac bétacya zéma iwac ewa siñ qaté énécmima hezac imi hetecgé amuma néngacmu.

3

Nalé tetecgiaiguc ic embac ionac kekec tanera imi dimuhuc wammac.

¹ Nalé tecgémanj zé wañu yéwéri naléya imi hamac.

² Ic embac ienenj enañ sac siñniñ wañamuma soukiwawac siñ yanda nimma séwi enej wamma tétéc qeje wamma zébiri qébiri wamma neñgoc mañgoc ac qeje wañ érécmima, nema nelumma, ee héihéi qahac kecma

³ goi héihéi qahac kecma kápésic ménda wai amuma ac zéráguc kuaiguc haihai wamma qeri siñgina ménda helanzima tiktuk wamma iwawai hiabiawac mézétiti wamma

⁴ andé qeamuma luaeguc ménda mambéc kecma eneya meyacamuma Anutuac siñ qahac, néj néwécgeñaiguc eneya séwíac siñ niñac wamma

⁵ Anutu ee héihéi wammimia tanec kecma Anutu ee héihéi imuac kuha imi qaecgéma kecanzu. Wañu gi imi ic imuhucya héñacgina mewésémanj.

⁶ Ic imuhucya sugginaiguc tosara enej amaginaiguc emma embac bobologocya, kápésic réwéria serima séwíac siñ hénia

hénianénj hérémiyu kenkenja imuhucya héréma énépésianzu.

⁷ Embac imuhucya imi nalé séc niniñ niñarenj wammu, néj ac héla niniñaiguc keremmuac séc qahac wammac.

⁸ Becnec Yane zéma Yambere* ierenj Moseac hazéc wammiyoc ésécnec ienenj acguc ac hélawac hazéc wammianzu. Wañu ienenj imi ewa qeriginanénj houyu ninzénj ninzénjac hénaiguc kenj bipigic.

⁹ Wañu ic éréhéc ioraru hicñiyec ésécnec ienenj acguc horua ménda kenjicnec hakagina qelaña imi wininiyu héndacmu.

Pauloac pakenj ac tetecgia.

¹⁰ Nuac pakenj ac zéma wawañ meme zéma ewa siñna zéma ninzénj ninzénj zéma luaenénj mambéc kekec zéma goi héihéi zéma nanañ seliseli zéma

¹¹ nunesi wañ nénéña zéma qenzen manzenj zéma Antiokia zéma Ikonion ama areña yandaiguc haka biria wannéngic imi zéma nunesi dimuhucya mihicñiyi imi geñ hélacnec héndacma niñtegicnec ésécnec miñ kewuninanénj haka imuhucya igucnec ni metecgé néñec.

¹² Wañu ic méñnéj méñ Kristo Yesuac qeriaiguc kekec eeyaguc kecbiñ zé wammu ienenj acguc ununesi mihicñimuac hezac.

¹³ Ic biria zéma ikoc ic ienenj muñguc yanda biri seligima enañ ikoc wañ énécmigic imuhucyanec ikoc wañ énécmima kecmu.

¹⁴ Néj gi imi ackuazéc héiqelima ninzéngeanzañ imuac nañselima kecbésémanj. Mérénénj kugéngic niñarenjénecc imi geñgaoc ninzañ.

¹⁵ Wañu gi komocga igucnec kiwi téréya imi oloñ niñ wañanzañ. Kiwi téréya iminénj mia kuhanénj niñtegic qindegic mihicñi géñu, Kristo Yesuac qeriaiguc ninzénj ninzénj késa keczan, ninzénj ninzénj imuac héima namma añgéh titi hia mihicñiwésémanj.

¹⁶ Kiwi téréya imi moczoñ Anutunénj hinocgé énécmiyu ogic. Imuac iminénj méra nénécmiyu pakenj zéma zémindi

* **3:8:** Yane zéma Yambere; Qac éréhéc yomi sisipac ac wahalaiguc ménda hezac, néj sasalanénj méra kiwi ic éréhéc Moseguc euma méra kiwi meycoc iorac qacgira zéma ninzéngeanzañ. (Mmh 7:11,22)

mindinji zéma meqeliqeli zéma kekec solañawac qeriaiguc meefiefi ai hia mewin.

¹⁷ Imi mia nenəñ Anutuac ichéra séc ai hiabia hénia hénia hia wambiñac séc solañaniwin niñac imuhuc wañ nénécmianzac.

4

¹ Ni Anutuac kiwaiguc zéma Kristo Yesu keema kic qeli zéma humumia momacnec niñgési nénécmimac iwac hahaya zéma iwac héngalen amaya niñac wamma zéseligénzua.

² Gi ackuazéc téréya imi zésai énécmiwésémañ. Nalé hia me nalé biriawac séc momacnec seliseli wamma ai imi mewésémañ. Wañu réwéri horugiyu nañselimanec ackuazéc iminéñ ku énécmima késpedesigina zéasari énécmima ac zéénécmima meseli énécmiwésémañ.

³ Kecma nalé mén hayu ic embac ienen paken ac héla imuac andé unuma kiwi ic ikora tosara gezacgina siña méndacma eñañ sinjinawac séc énézégic méndac énécmimu.

⁴ Wañu ac hélawac andé qema nemu surucac gezacgina haimu.

⁵ Wañu gi mia ai imuac me imuac séc mesigi wañamuma zéra waiya seligima buña suruc hiabia imuac ai wamma aiga imi séha séc meyacdacna.

⁶ Ni wainj sese* ésécnec kekecna bec pocgéwa kenken naléna imi ducñima hazac.

⁷ Ni yaré hiabiawac qema hénia kemmanj zé zénéñec imi kenj metecgéma ninzénj ninzénna galengéma kecanzua.

⁸ Imuac bianj keema nuac niñ wamma haka solañawac opoc nuac buña haiyu mambécnawac hemac. Imi mia miñ kewunina zégésigési ic solaña inénj mia nalé niñu hezac imuaru ni némmac. Wañu nenanec sac qahac ic embac Miñ Kewunina muñguc winini nénécmimac imuac wañanzu moczonj yanda momacnec énécmimac.

⁹ Gi focdac nuacmuru hawésémañ.

¹⁰ Dema imi baecac iwawai niñac wamma wainemma Tesalonika ama areña

yandaiguc kenec. Wañu Kreske imi Galatiaiguc, Tito imi Dalmatia baeciguc kendaroc.

¹¹ Luka momacguc sac niguc keczac. Hamañ zé wamma Mareko wagicna momacnec hamaoc. Inénj ainawac méra nénéñawac séc wanzac.

¹² Tikiko mia méliwa Efeso ama areña yandaiguc kenec.

¹³ Wañu hamañ zé wamma hénawac malekuna Troa amaiguc Karpo iwac amaiguc hetecgé haiyi imi mema hawésémañ. Wañu kiwina imi kiwi limbi limbiña tosara zéma kiwi yañ séwélanénj memeya imi momacnec mema hawésémañ.

¹⁴ Aiñnéñ iwawai meme ic Aleksande imi biria sasalanec wannéñec imuac haka wañec séciguc miñ kewuninanénj tasé kumimac.

¹⁵ Gi acguc iwac mia galenj mewésémañ. Ic imi acnina selianec qeqetali wañ nénécmiyec.

¹⁶ Ni walac aciguc emma zéirecgéyi nalé imuaru ala méñnéñ ménj héipuc ménda wannemma moczonj wai néndacgic. Néñ késpedesic ginaguc ménda zé énécmimac niñ wanzua.

¹⁷ Neñ hénia ac imi zésaiwa kenj ic enia ienenj nindacmu niñac wamma Miñ Kewuninanénj niguc namma meseli néñec. Wañu laion kuagina igucnec metecgé néñec.†

¹⁸ Miñ kewuninanénj neñ kurumenjac héngalenj amayaiguc keremmanj niñac biria imuac me imuacnec metecgé némma añgéñna timac. Imuac iwaru mia edamuya nalé tetecgia qahac hemac. Hélañec!

Mozoc ac.

¹⁹ Priska zéma Akila zéma Onesiforo ionac ama geric momachéra yaizézéna énézéna.

²⁰ Erasito imi Korinti ama areña yandaiguc waima kerec wañu Tirofimo imi hafi kiyu Milete ama areña yandaiguc waima hayi.

²¹ Sañgeña naléya ménda ducñiyu foc hawésémañ. Eubulo, Pude, Lino, Kilaudia

* **4:6:** Wainj sese; 3ucmanañ ai mewin zé nalé tosaraiguc doku me wainj pocgémanjgic. † **4:17:** Hésa ama igucnec mayec imuac séséc ac imuhuc zézac.

zéma ala sasala ieneḡ imuhucyanec guac
yaizézéga zézu.

²² Ni imi Miḡ Kewuninanéḡ guac
ewa qerigaiguc momacnec kecmac niḡ
wanzua. Ewa hiayanéḡ iniguc hemac.

Tito

Yaizé ac.

¹ Anutuac welen qe qe ic zéma Yesu Kristoac Méliméli ic ni Paulo imi Anutuac buña qe qe ichéra ienen ninzén ninzéniginaguc wamma, kekec solanawac ac héla imi ninzégicma,

² kekec hémbénaña imuac mambécma kecmu niñac nanjé énécmimiawac ai buña zénéñec. Wañu kekec hémbénaña imi Anutu ikocya qahac, inén becaru nalé ménda hénima heyeciguc ac zikima nénézéyec imi mia.

³ Anjén titi miñina Anutu eneyaoc ackuazécya imi naléyaiguc zézé ic onac kuagina mema zéhicñiyec. Wañu ai imi memañ niñac ninzékumu némma zéselinéñec.

⁴ Wañu Anutu manjoc zéma anjén titi miñina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma luaenén ic séc momacnec késa keczu ninzén ninzén héla imuac qeriaiguc nanjénjéña keczañ Tito guac muru hema kecmac.

⁵ Krete baeciguc gopori imi hénia yomuhuc niñac; Ai waiwa ménda misi misiyawac hezac imi mindinidacma ama arenja kunen kunen séc imuac qeriawac galen kumu énécmima kembésémañ niñac imuhuc wañgéñi.

⁶ Képésic solan kecma embac momacguc sac mema keru nambérac héra ienen ninzén ninzéniguc nanjeligic, météqététañ merac me ac qe qe meracgaguc ménda zémigic kecanzac ic imuhucya imi qeriawac galenac kumu miwésémañ.

⁷ Héngalen ic imi Anutuac ama galenja kecma képésic solan kecma eneya ewa siñ ménda méndacma qeri bélanaguc qahac kecma doku seli niñac ménda wamma yaré ménda qema iwawai késamañ zé ikoc ménda wammacac hezac.

⁸ Wañu ic kian goi héihéi wañ énécmima, haka hiabiawac siña nimma, memaamuma, kekec térya kecma, séwac siñ sigima kecmacac hezac.

⁹ Wañu ackuazéc ménzézé ménzézéya qahac iminén ku énécmianzac imuac séciguc nanjselima kecmac. Imuhuc wañu inén ic embac hiabianec ku énécmima zénanjé énécmimacac séc wammac. Imuhuc kecmaciguc héna imi qetalima zéanzu ionac imi efima ac zéénécmimacac séc wammac.

¹⁰ Ic sasalanén ac qe qe wamma ac haréña zéma ikoc wañ énécmima kecanzu. Sucginaiguc séwi taségina hericma kekera Yuda ic imi enen tosara onogicma imuhuc wañanzu.

¹¹ Ic imuhucya ionac kuagina imi mizicgéna acgina qaimac. Ienen imi ikoc wañ énécmima iwawai onagicbiñ zé héna ménda ku énécmimuac hezac imuac ku énécmianzu.

¹² Krete ic ionac muru enañ kua meme ic ménjén yomuhuc zéyec; Krete icnén nalé séc ikoc wamma hasén yan biria tanec kecma mézétiti wamma tomenjina wac wamma kecanzu.

¹³ Héipuc ac imi nimba hélacnec wanzac. Imuac niñ gi selianec zémindinñi wañ énécmima ninzén ninzénjina mesolananimu.

¹⁴ Imuhuc wamma Yuda ic ionac nemu suruc ikora me ac hélawac andé qeanzu ionac zézé seli imuac gezacgina ménda haimu.

¹⁵ Hélacnec, képésic solan ic ionaru imi iwawai moczonj képésic solan wañanzac, nén haka onjina wamma ménda ninzénjéanzu ionaru imi iwawai ménjén ménjén képésic solan ménda wañanzac. Ic imi enen ewagina zéma ewa kétiñ kétiñgina momacnec zapi qe qe ya wañanzac.

¹⁶ Ienen imi kuaginanén Anutu nimizua zéma wawañ memeginanén qaecgéanzu. Ic imi enen ewa lolon acwac wamma ac qe qe wañanzu, nén haka hiabia ménj memuac séc qahac.

2

¹ Wañu gen mia paken ac hélawac séciguc zéwésémañ.

² Wañu ic yanda énézéna gum bénzénzén wamma eebipiginaguc wamma séwac siñ sigima ninzén ninzén

zéma ala siñ zéma nanañ seliaiguc solañanimu.

³ Wañu embac yanda énézéna ieneñ imuhucyanec wawañ memegina météré amuma kua kisañiguc andé lukuc ménda wamma doku seli ewa ewanec ménda wamma, kekec hiabiawac kiwi embac wammu.

⁴ Imuhuc wamma eñaoc embac sac qeli ku énécmigic eu merac hécgina goi héihéi wañ énécmima

⁵ gum bénzénzén wamma késpedes solañ kecma ama aigina hiabianec galengéma euhécgina niñtoho wañ énécmimu. Imuhuc ménda wañgic, Anutuac ackuazéc imuac mematiti hicñiwac niñac.

⁶ Ic merac imuhucyanec meseli énécmima niñgési amuma kecmu.

⁷ Wañu gi geñgaoc haka imuac me imuac wammañ zé hiabianec wanna, kicginaiguc séséc hiabia wammac. Wañu pakeñ késpedesira qahac eeyaguc zéma

⁸ ac solañ zéqetali wammuc séc qahac imuhucya énézéna, hazéc ieneñ ikocac zéwiñ zé hocma gamugina nimmu.

⁹ Welen qeque ic énézéna miñgina ionac ac niñtoho wandacgic ewa hía nimmu, néñ qequetali ac ménda zéma

¹⁰ señ kowu ménda nemu, néñ welen qequeac haka hiabia moczoñec énézégic hémmu. Imuhuc wañgic, wawañ memeginañéñ añgég titi miñgina Anutuac pakeñ ac imi mezeric qezeric wammiyu eeyaguc wammac.

¹¹ Anutuac añgég titiac ewa hianéñ ic embac momac yanda neñañaru nénézéyu wininima

¹² pakeñ ac wañ nénécmiyu iwawai eeyaguc qahac zéma baecac siñniñ imi moczoñ waidacma hakanina mezeric amuma kekec solañ zéma haka eeyaguc wamma nalé yomuaru kecwiñac hezac.

¹³ Imuhuc kecmanec niñ mambéc moczoñaguc zéma Anutu yanda añgég titi icnina Kristo Yesuwac asac mararañnéñ hicñitegiru hémbiñ zé imuac nimbupuc wamma kecbiñ.

¹⁴ Inéñ hena biria igucnec metecgé nénécmima météré nénécmima eñeya henaoriñ buñawac nénépésiyu haka hiabiawac seliseli wamma kecbiñ niñac

doenina meyec

¹⁵ Gi ac imuac énézéma meseli énécmima kuc buñanéñ zémindiñi énécmima ic imi eneñ guac niñgic ic eñomia ménda wammac.

3

¹ Gi héiqelima énézéna niñqelima baec galen me ai memec qac buñaginaguc imi niñtoho wammu. Wañu ai hiabia hénia hénia hezac imi wambiñ zé zéréñ qéréñ wandacmu.

² Wañu ic ménnéñ mén zébiri qébiri zéma zéén zéma ménda wammu, néñ gum bénzénzén wamma ic embac momac yanda ionac qeri bénzén moczoñec wañ énécmidacmu.

³ Neñañ becneç imuhucyanec niniñnina qahac kecma niñtoho ménda wamma rouc wamma séwac siñniñ ségiségi hénia hénia imuac welen qema kerin. Wañu qeri biric wamma nimbupuc wañamuma mézétiti wañamuma kerin.

⁴ Wañu añgég titi miñgina Anutuac goi héihéiya zéma ala siñ neñañ niñac iwaru hemiyec iminéñ hicñitegirec nalé imuaru,

⁵ añgég tinénécmiyec imi neñañ mema wañiñ haka hiabia imuac niñ qahac, néñ eñeya goi héihéiya niñac sac wamma kekec qeliawac dokunéñ zuacnéncmima Uña téréyawac hicñihicñi qelianéñ añgég tinénécmiyec.

⁶ Wañu añgég titi miñgina Yesu Kristoac murunec Uña Téréya kuaya qequeya pocgé nénécmiyec.

⁷ Imi mia neñañ iwac ewa hiayawac niñac wamma ic solañ zénéncmiyu kekec hémbénaña imuac nimbupuiguc kecma mératéc meme ic wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ac zéma mazua imi ménzézé ménzéya qahac. Imuac gi selianec ninzénngéma énézéna Anutu ninzénngéanzu ieneñ haka hiabiawac wañhumuma memu. Ai buña imi hiabia, wañu ic embac nañgé énécmimia wanzac.

⁹ Néñ qesiqesi ac oyoña zéma hicñisai hénia imuac suruc zéma zéqetali ac zéma hena acac zéeminiñ qeminiñ imi qiziziñgéséman. Ac imuhucya imi hela qahac haréñanec.

¹⁰ Héna ikorawac wamma héndén amuma kenzac imi ac goro momacguc me éréhéc ézémaguc waina eneyanec kecmac.

¹¹ Gi nintegiczaj éséc nec ic imuhucya imi ic heraj herangia, hakaya birianén kawéya qeamuma ic biria wajec.

¹² Ni Aritema me Tikiko méliwa guaru hama haréyu nalé imuaru focdac Nikopoli ama areñajic hama mihicji némbésémañ. Ni ama imuaru kecha sañgeña naléya imi tecgémac.

¹³ Héna acac ic Zena zéma Apolo imi walac fodac méli érécmiña hamaoc. Nene zéma hinac iwawai mézézéñgé érécmiña iwawai méñ niñac ménda hocmaoc.

¹⁴ Ic embac hécnina acguc énézéna haka hiabiawac niñareñgéma kuamumu. Imi mia kecmá haréñanec ménda wammu niñac. Imuac mia iwawai imuac me imuac wamma hocbiñac ninzu séc walac mihicjigic ai buñayawac hemac.

¹⁵ Ic niguc keczu ieneñ moczoñ guac yaizézéga zézu. Gi acguc ninzén ninzéniguc ala siñ waj nénécmianzu ionac nonac niñ wamma yaizézé ac énézéna. Anutuac ewa hiayanén ic tuñ onac muru hemac.

Filemon

1 Kristo Yesuac hésa ic ni Paulo zéma ninzéh ninzéhac ic munana Timoteo nerej ic ala soroc, ai momacnira Filemon zéma

2 embac soroc, ninzéh ninzéh nauñnira Apia zéma Yesuac téngin ic* momacnira Akipo zéma Filemon guac amaiguc hénaorin azoroanzu ionac muru momacnec

3 Mangocnina Anutu zéma Min Kewunina Yesu Kristoac ewa hia zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

Filemonac goi héihéiya zéma ninzéh ninzéh.

4-5 Filemon, ni ninzéh ninzéhga zéma goi héihéiga Min Kewunina Yesuac muru zéma ic téréya momac yanda neñan muru hezac imuac buña surucya niñanzua. Nimma nalé séc zéwelecnaiguc qacga qacma Anutuna ewa hia ac ézéanzua.

6-7 Ic muna, geñ ic embac téréya ewa qerigina mehiaru énécmianzan imuac niñac guac goi héihéiga iminéh ewa qerina mehiaru néñu ségiségi yanda wanzua. Héna imuac mia yomuhuc zéwelec ai meanzua; Iwawai hiabia héna héna ewa qerinaiguc Kristoac wamma késa kecziñ imi niñasari yacgéna, goi héihéiga ninzéh ninzéhga igucnec hahaya iminéh héla sasala haimac.

Paulonéh Onesimoac wamma Filemon zéwelecmyec.

8 Imuac niñac, Kristoac qeriaiguc haka wambésémanac hezac imi wambéséman niñac meefima ac selianec gézémanac séc wanzac, néñ

9 imuhuc ménda wamma goi héihéiiguc namma zéwelec gémmañ zé wanzua. Imuac, ni ic neñgia Paulo, Kristo Yesuac wamma hésa ic kekeranéh

10 nuac ninzéh ninzéhac nanna Onesimoac niñac welecgézua. Inéh mia ni hésa qatéiguc tari imuaru nenaoc azi mema mihicñiwa ninzéh ninzéhac nañna wañec.

11 Ic imi becneq guac muru enjomia kerec, néñ deguc imi guac muru zéma nuacmuru momacnec méra nérécmimacac séc wañecac keczac.

12 Nuac wéiwécna keczac ic yomi méliwa lilingéma hazac.

13 Ic imi nena añgétiwinec buña suruc hiabia niñac wamma hésa qatéiguc tacba guac tatac késama méra némbacnec,

14 néñ ewa momac ménda wambésémaniguc haka méné ménda wammañ zé ninzua. Ewa hiawac aiganéh geñga siñgawac qahac, néñ zéhinociguc wammañ niñac.

15 Ic imi nalé hotoñadac waigemma kerec imuac héna imi, lilingéma hayu hémbénaña wagicbéséman niñac gezan.

16 Degucmuacnec, ic imi welen qeñ ic qahac, néñ séha imi ogicma dacmunawac séciguc wagicbéséman. I nuac muru eeyaguc wanzac, néñ guac muru mia séc imi ogicma séwiguc zéma Min Kewuninawac qeriaiguc ic héla zéma dacmuna hélawac séc eeyaguc wammac.

17 Gi nuac niñ niñna ai momacga wanzuaiguc, héihéré néñanzan éséc héihéré miwéséman.

18 Inéh guac muru haka biria méné wañec, me taséya méné hegénzaciguc imi nuacmuru haina nenaoc bisidacman.

19 Ac teteçgia yomi imi Paulo neñ mérananéñ ozua. Nenaoc tasé imi kuman. Geñga kekeçga iminéh nuac muru tasé ésécnec wanzac, néñ imuac héna imi ménda zéwa niñ qeliwéséman.

20 Ic muna, Min Kewuninawac qeriaiguc guac murunec ewa hia mihicñiman zé ninzua. Kristoac qeriaiguc nuac ewa qerina mehiaruna.

21 Niñtoho wañ némbéséman zéma ninzéhgé gémba ewana déñ wanzac. Welecgézua imi séha ogicma ewa hiawac wañ némbéséman imi niñteçicma kiwi yomi ogénzua.

22 Imuhuc wamma nuac niñac ama qeria saméña méné qeusuñna nammac. Imi mia zéwelecgina niñac wamma niñnéñu onac muru lilingéma hamañ niñac qerinanéh haimambéc wanzua.

* 1:2: Kristoac héna orin imi téngin ic ésécnec Biria miñinaguc yaré qema seligima nambinac hezac.

²³ Yesu Kristoac qeriaiguc nuac hésa ic alana keczac Epafira inéj yaizéégina zézac.

²⁴ Wañu Mareko zéma Aristako zéma Dema zéma Luka zéma nuac ai momachécna ienej acguc imuhucyanec wañ énécmizu.

²⁵ Miñ Kewunina Kristo Yesuac ewa hi-anéj qeri uñaginaguc hemac.

Hebiraio

Anutunéh Yesuac kuaya mema nénézéyec.

¹ Becaru Anutunéh kua meme ic ionac murunec, hatac sasala zéma haka hénia héniaiguc yanda hécnina énézéanec. Wañu Anutu iminéh mia

² nalé hicñjima hayec yomuac tetecgiaiguc Nañawac murunec neñan ackuazéc nénézéyec. Wañu inéh Nañu imi iwawai momac yanda mératéc memac niñac kumuyec. Wañu nañu inéñnec mia baec kurumené iwawai moczoné zéyu hicñidarec.

³ Nañu imi mia Anutuac edamuyawac zilaloña zéma iwac kekecyawac tanera kéréndéh wanzac. Wañu eñeya ackuazéc kuhaguc iminéh baec kurumenéac iwawai moczoné nañgéma késpedesicnina zuaczuac ai imi medacma ou eñeña kekera Miñ Kewu iwac héiyaiguc emma tarecac taczac.

⁴ Wañu qac buñaya hiabia soroc mératéc meyec imi kua meme uña ionac qacgina ogicogira wanzac, hénia imuac niñ imuac séciguc kua meme uña onogicma eñeña kecanzac.

Yesu imi kua meme uña onogicma eñeña wanzac.

⁵ Anutunéh kua meme uña sugina igucnec mérac mén yomuhuc ézéyec? Gi nuac Nañu; Ni deguc gi mihicñigénzua. Wañu muñguc mérac mén yomuhuc ézéyec? Ni iwac mañgoc wammiwa, inéh nuac nañu wammac.

⁶ Wañu inéh méréc merac Nañu imi wagicma baeciguc muñguc liliñgéma hamac nalé imuaru Anutuac kua meme uñahéra moczoné yanda enéñ i mepésimimu zéyec.

⁷ Wañu kua meme uña onac mia yomuhuc zéyec; Inéh kua meme uñahéra énézéyu luhuc ésécnec wammu. Wañu welené qeqehéra énézéyu geric bélaña wammu.

⁸ Néñ Nañawac mia yomuhuc zéyec; Anutu, guac tatarca edamuyaguc imi nalé

tetecgia qahac hemac. Wañu kekec solañanéh guac héngalené ama areña yandagawac ic kewu tacya wanzac.

⁹ Gi imi hénia solañawac wamma hénia biriawac mézégá tianzac; Imuac mia Anutu, guac Anutuganéh ségiségi wamma halécnéh météré gémma alahécga onogicma mema yacgéñec.

¹⁰ Wañu, kaiwe nalé imuac hénihéniaiguc, Miñ Kewunina, geñ mia baecac qambaña haima kurumené acguc mena guac méra kiwiga wanzac;

¹¹ Wañu iwawai imi moczoné qahac wammu, néñ Miñ Kewunina, gi imi hémbénaña kecbésémañ. Iwawai tosara imi séwi usu ésécnec bobogima tegicdacmu.

¹² Wañu iwawai tosara imi séwi usu ésécnec hainetec wambésémañ. Wañu imuhucya imi maleku ésécnec melemma méiméiya wammu, néñ gi imi nalé séc imuhucyanec kecna, naléga imi tetecgia qahac hema emma hemac.

¹³ Wañu néma naléiguc kua meme uña ionarunec ménac mén yomuhuc zéyec? Geñ nuac héinaiguc tacnanec neñ hazéchécga onopocba hénia titiga wandacmu.

¹⁴ Kua meme uña imi moczoné welené qeqeac uña, késpedesic igucnec metecgé énécmiyu kekec hémbénaña memuac hezac ionac welené qenénécmimu niñac méli énécmimia.

2

Técgina nimma kecmu.

¹ Imuac mia ackuazéc niñiñ imuac qéhéréngéma téc nimma kecbiñ, doku birianéh kisañ nénécmima kembac niñac.

² Hénia ac kua meme uña ionac murunec zézéya wañec iminéh seligima nañec. Wañu hénia ac imi logima ménda tohógic imi enéñ moczoné haka imuac kitiwa dindiñacnec késadacgic.

³ Imuhuc wañgiciguc neñané angéñ titi eñeña imuhucya andé qewiñiguc imuac kitiwa dimuhuc qiziziñgéma ogicbiñnec? Angéñ titiac buña imi mia walac Miñ

Kewuninanéh zéhicñiyec. Wañu gezacgi-
nanéh niñgic ieneñ héipuc selia wamma
nénézégic.

⁴ Wañu iniguc momacnec Anutu
eñeyaoc imuhucyanec kiwi zéma, haka
welicwelicgia zéma, kiwi icnéñ ménda
memeyawac séc hénia hénia eñeya ewa
siñ méndacma Uña téréyawac sese séc
qema nénémiyec iminéñnec mia héipuc ac
wañ nénécmiyec.

Gamu niñuguc meyac miyec.

⁵ Yomuhuc zéanzñ; Anutunéh baec ku-
rumeñ hahaya imi mia kua meme uña
ionac méragina bawaiguc ménda haiyec.

⁶ Néñ méñnéñ kiwi téréya méñguc
yomuhuc héipuc wamma zéyec; Miñ
Kewu, geñ ic imuac niñna némaria wañu
niñmianzan? Wañu ic ac nañawac ninna
némaria wañu goiya héianzan?

⁷ Nalé hotoñadac memamana kua meme
uña ionac ewa bacginu keru edamu
eeyaguc zéma qac buña eeyagucnéñ ic
kewuac opocya héimiyec.

⁸ Héimima iwawai momac yanda imi
welen qemimu niñac hénia duandiaiguc
onoporí zéneç. Imuac iwac hénia duan-
diaiguc ménda kekera méñ ménda hezac,
néñ nalé yomuaru inicni iwawai momac
yandanéh solañanec ménda welen qemi-
manec kecanzu.

⁹ Wañu Yesu imi nalé hotoñadac kua
meme uña ionac ewa bacginu kecma hu-
mucac qenzena qema niñec. Wañu imuac
niñ edamu zéma qac buña eñeñanéñ ic
kewuac opoc héimiyec. Wañu neñañ
haka imi hémma ninni, Anutuac ewa hi-
aya niñac ic embac momac yanda neñañ
niñac wamma humucac howura nenim-
mac niñac imuhuc hicñimiyec wanzac.

¹⁰ Wañu iwawai moczoñ yanda imi iwac
murunec hicñima iwacnec sac wamma
kecanzu. Imuac nañhéra sasala on-
agicma edamuiguc kereñ kereñawac ai
imi memañ zé ionac añgégñ titiac Miñ
Kewunina qenzen manzen mihicñi mima
météremiyec imi niñni sécgézac.

¹¹ Métére ai miñina zéma météré
énécmimia imi momacnec mañgocnina
momacguc iwac murunec hicñihicñiya.

Imuac niñac gamuya ménda nimma
dacmuna hécna zénénécmiyec.

¹² Acya méñ yomuhuc hezac; Ni mu-
nahécna ionac muru qac buñaga zéau
énécmima gési énécmimia ionac sugci-
naiguc guac legic héiman.

¹³ Wañu muñguc yomuhuc zéyec; Ni
iwac muru héiseliman. Wañu muñguc
yomuhuc zéyec; Ninicgic yomi imi ni zéma
nambérac hécna Anutunéh nénéña.

¹⁴ Ic méñac nambérac héra ionac
sac busuginawac hénia imi momacguc,
imuhucyanec Yesu acguc neñañ niñac
wamma humucac kuha késa keczac Biria
miñina imi mebiriman zé neñañ séwi busu
mema humuyec.

¹⁵ Wañu humucac bac yandi yandi
wañgic keckecgina heheya séc qaté
énécmiyu Biria miñina welen qemiñgic
séc hulac énécmiman zé imuhuc wañec.

¹⁶ Imi mia hélacnec, kua meme uña
nañgé énécmiman zé qahac, néñ neñañ
Abarahamac qeli nañgé nénécmiman zéma
imuhuc wañec.

¹⁷ Hénia imuac niñac, i imi munahéra
neñañ séc wañec imi nimba sécgézac.
Imi mia Anutuac aiiguc hofac oo ic
kiwa wamma goinina héinénécmima qeri
hélanéh ic embac neñañ doenina memañ
zé imuhuc wañec.

¹⁸ Eñeyaoc manam batuciguc keremma
qenzen manzen qeyec imuac niñ ic
manam batuciguc keczu imi hia nañgé
nénécmimacac séc wanzac.

3

Mosenéh welen qeqe ic, Yesunéh Naña wanzac.

¹ Zéma mazua imi hénia yomuhuc
niñac zézua; Kurumeñ miñinanéh héihéré
énécmiyu neñawu momacnec dacmuna
téréya keczñ imi ninzégéma zéauanzñ
imuac Mélíméli icnina zéma hofac oo ic
eñeñanina keczac Yesu iwac qeriginanéñ
nimmu.

² Inéh mia kumu miyec iwac
mia wamma Mosenéh Anutuac ama
yandaiguc ai meyec imuac séciguc ai ic
keñqeqe haqeqahac kerec.

³ Ama meanzac iwac qac buñayanén ama eneya qac buñaya ogicanzac. Imuhucyanec Yesuac qac buñayanén Moseac qac buñaya ogicma eeyaguc wanzac.

⁴ Amaya amaya imi mihicñi hicñi icyaguc, iwawai momac yanda mi-hicñidarec imi Anutu.

⁵ Wañu Mose imi andiawac buña suruc zézéya imuac héipuc ac zéaumañ zé Anutuac ama séc welen qe qe ai ic kenqe haqeya qahac kerec.

⁶ Wañu Kristo imi Anutuac naña wamma amaya eneya méra bawu galeñgéma kerec. Amaya imi mia neñañ, niñkumu zézé ségiségiyauc zéma bac efiefi késa kecbiñiguc imuac buña wambiñ.

⁷ Imuac Uña Téréyanén zézac séc Deguc ini iwac ara ninzuiguc,

⁸ Baec kisiaiguc manam batucac naléiguc ic embac ieneñ Anutu hazéc wammigic éséc ewa seli ménda wammu.

⁹ Baec imuaru mia yanda hécgina ieneñ batucgé némma yawuñ 40 imuac séc nuac wawañ memena imi héngic.

¹⁰ Wañu hénia imuac niñac neñ mia hicñisai imi onac qeri biric wañ énécmima yomuhuc zéyi; Ewa qeriginaiguc imi nalé séc sohoma rouc wañanžu, imuhuc wamma ieneñ nuac hénia imi ménda héntegicanžu.

¹¹ Imuac niñac qerina biriyu zézé seli ac yomuhuc zéyi; Ieneñ mia nuac tacniniñ ama baeciguc ménda keremmu.

¹² Dacmuna hécna técgina nimma kecmu, kecma onarunec méñnéñ méñ ewa qeri biria ninzén ninzén igucnec ménda hahaya tizozoma Anutu kekeraguc iwac murunec elingé amuma néngacbu niñac.

¹³ Imuac onac murunec méñac méñ biriawac manam batucnéñ wañ énécmiyu ewa qeriginanéñ hoc tanec seligiwac niñac. Imuac niñac kaiweya kaiweya haréyu deguc deguc zéni kenanzac éséc enaocnec meseli amuma kecmu.

¹⁴ Neñañ ninzén ninzén walac meyiñ imi selianec késamanec kenkecma tetecgiaiguc kerembiñiguc imi Kristoac ai momachéra wambiñ.

¹⁵ Zézéya méñ yomuhuc hezac; Ini nalé yomuac iwac ac ewaya ninzuiguc becnec hazéc wammima kecanjic éséc ewa seliseli ménda wammu.

¹⁶ Mosenén onagiru méndacmima Izipte baec igucnec sénganjen magic imi eneñ qahac zéwiñiguc dimi eneñ imi ara niñbipimaguc hazéc wammigic?

¹⁷ Wañu késpedes wamma baec kéra kérésiaiguc humuqai wañgic ionac qahac zéni dimi onac Anutunén niñu qeria biriyu yawuñ 40 tecgéyec zéwiñ?

¹⁸ Wañu Anutunén ic embac ara qegic ionac niñac ménda zéyeciguc dimi onac zéselima nuac tacniniñ ama baeciguc ménda keremmu zéyec?

¹⁹ Imuac neñañ yomuhuc hémbiñ, ieneñ imi ménda ninzénégic hénia imuac niñac mia baec imuaru keremmuac séc qahac wañec.

4

Anutunén bian tac ninñac zéseli nénécmiyec.

¹ Imuac bac yandi yandi wamma kecbiñ, iwac tacniniñ baeraiguc kereñ kereñawac sisipac ac imi nanzacnec, onarunec méñnéñ mététanğewac niñac.

² Buña suruc hia bia becnec énézézéya wañec imuacnec neñañ momacnec nénézézéya wanzac. Wañu ackuazéc niñgic imi eneñ ménda ninzénégima toroqegic imuac niñac héla qahac wañec.

³ Imi mia Anutunén yomuhuc zéyec séc, qerina biriyu zéselima zéyi ésécnec ini nuac kendoñiguc érémuac séc qahac wammac. Néñ kileñdac baec kurumen zéyu hicñiyec igucnec éréma deguc, añgén titiac ai ara Anutunén zéyec imi hélaguc wandaczac imuac niñac, bec ninzénégima kecanziñ neñañ imi Kendoñ imuaru kereñdacziñ.

⁴ Imuac kiwi méñiguc kaiwe qété 7 imuac ac méñ yomuhuc zéyec; Anutu imi aiya moczoñ medacmaguc kaiwe 7 imuaru tacniñec.

⁵ Wañu ac hoimi hezac imuaru ac méñ yomuhuc zéyec; Ieneñ nuac tacniniñ ama baeciguc ménda harému.

6 Wañu ic embac imuaru kereñ kereñawac buña imi tosara keczunec. Walac buña suruc hiabia késagic imi eneñ imi ménda niñtohogic. Imuac niñac keremmuac séc qahac wañec.

7 Imuac kecma nalé horua keñ tecgéyuguc Dawidiac legic zéraiguc muñguc nalé méñ mema deguc zéma nalé imi ménda ducñiyunec yomuhuc zéyec; Deguc ini iwac ara nimmuiguc ewa seli ménda wammu.

8 Yesuanéñ tacniniñ kendoñ imi bec mi-hicñi énécmiyeciguc imi, Anutunéñ imuac andiaiguc nalé méñac ménda zéwacnec.

9 Imuac Anutuac ic embachéra ionac tacniniñ kendoñ méñ hezacnec.

10 Walac humuma tacniniñ kendoñiguc kereñgic imi eneñ imi, Anutunéñ eñeya aiya metecgéma tacniñec ésécnec aigina metecgéma tacnimma keczu.

11 Imuac bec neñañ tacniniñ imuaru kerembiñ niñac seliseli wambiñ. Neñañarunec méñnéñ méñ qeçetali hénia tiggic ionac séc méndacma hiñgacma biriwu niñac.

12 Anutuac ackuazéc imi kekecyaguc wañu kuhaguc, zéra pizilic, sou bawa andia zéráguc imuhucya moczoñ onogic-daczac. Imuac, uña zéma ewa qerinina zéma sic toroyanina séc zéma añaroroc imi nézégéma keremma niniñ zéma ewa siñ imi gésimacac séc wanzac.

13 Iwawai zéhicñidarec imuacnec méñnéñ méñ Anutuac kiwaiguc sasañgia ménda hezac, iwawai moczoñ yanda imi usuya auauya ténéñanec hedaczac. Wañu neñañ imi iwac muru mia ac ai mewiñac hezac.

14 Imuac mia neñañ imi hofac oo ic kiwa kunéñ kurumeñiguc eñec Anutuac naña Yesuguc keczñi. Imuac ninzéñ ninzéhñina zéauanzñi imi selianec késama kecbñi.

15 Neñañ hofac oo ic kiwa késa keczñi. Inéñ ala batuc hénia héniaiguc neñañ kereñiñ imuhucyawac kereñdarec. Néñ késpedesic méñ ménda mihicñiyec. Hénia imuac niñac qeka mekani-naiguc kecni wésé niniña ménda niñ nénécmimac zéwiñac séc qahac, néñ hia niñ nénécmimacac séc wanzac.

16 Imuac neñañ qerinina efiyu wésé niniñac ic kewu taticiguc kerembiñ. Imuhuc wamma iwawai méñ niñac osiwiñ nalé imuaru wésé niniña zéma ewa hiaya mihicñiwiñ.

5

1 Hofac oo ic kiwa méñac méñ imi baec ic sucnina igucnec Anutuac ai buñawac megési énécmimia. Imi mia baec ic neñañ niñac wamma Anutu eñeya muru késpedesicninawac mulu zéma sese haimimu niñac kumu énécmimia.

2 Hofac oo ic kiwa imuhucya imi qeka meka hakayanéñ lelecgémiyu kecanzac. Hénia imuac niñ, inéñ ewa soho ic zéma rouc wamma kekera imuhucya hia niñ énécmima bénzéhñec wañ énécmimacac séc wanzac.

3 Wañu hénia imuac niñac ic embac ionac késpedesic niñac zéma eñeya késpedesic niñac momacnec mulu ai memacac hezac.

4 Ai ee héihéiyaguc imuhucya ic méñnéñ eñeya ewa siñ niñac mema wawaña séc qahac, néñ Aron ésécnec Anutunéñ héihéré mimia inéñ sac hia memacac séc.

5 Wañu Kristonéñ hofac oo ic kiwa wañec imi acguc imuhucyanec eñeya ménda meeñ amuyec, néñ Anutunéñ iwac ézéma gi imi nuac nañña ni deguc mihicñi génzua zéma gésimiyec.

6 Wañu kiwi téréya méñu ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac areñiguc hofac oo ic tetecgia qahac kecbésémañ.

7 Yesu imi baec séwiguc kerec nalé imuaru humuc igucnec hia metecgémac ac séc kuhaguc kekera Anutu iwac muru siac yanda wamma kic masinéñ zéwelec wammiyec. Wañu Anutu eeya héima ewa qeriya howiacnec haima keru Anutunéñ nimmiyec.

8 Wañu Yesu imi Anutuac naña héra kerec, néñ i acguc qenzeñ manzeñ nimma kua tohotoho haka imuac hénia eñeyanec kuamuyec.

9 Imuhuc wamma eñeya météré amuma niñtohotoho ichéra momac yanda ionac añgéhñ titi hehe selia imuac ura wañec.

¹⁰ Imuhuc wañu Anutunéh Melkisedewac arenjiguc méndacma namma hofac oo ic kecmac niñac qac buña qemiyec.

¹¹ Melkisedewac zémanj zé ac sasala zémanac séc néh ini focdac niñasarimuac séc qahac imuac niñ zéasarimanj zé nimba osiosiya wanzac.

¹² Imi hélacnec, nalé horugiyu, bec kiwi ic wamma kecbunec ac séc, néh tosia ienenj hama Anutuac ackuazéc qambaña muñguc lilingéma ku énécmimuac hezac. Ini namuac sac nema nene selia ménda nemuac séc wamma keczu.

¹³ Méñnéj méñ namu nema keczac imi kokoc, ic imuhuya imi wawanj meme solañawac ackuazéc imi ménda wamma me-manec keczu.

¹⁴ Néh nene selia imi yandi tetcgia ionac buña, ienenj imi ewa qerigina hicñitegiru manam batuciguc meefi wañ énécmimia wañu hia me biria imi niñgésianzu.

6

Ac qeqe hakawac zéra.

¹ Imuac bec neñañ Kristoac ackuazéc héiarenj wawaña efefiadac imi waima keñkecma wawanj meme solañaiguc kerembiñ. Imuhuc wambiñ zé hakasilic humuciguc onagicma keñkeña pakenj ac zéma Anutu niñzénjé mimiawac pakenj ac zéma

² doku naec haka téréya hénia héniaiwac pakenj ac zéma méra haima zéwelec wawañawac pakenj ac zéma humuc igucnec yacyarawac pakenj ac zéma gésigési hémbénañawac pakenj ac imuac qambaña muñguc muñguc ménda haiwiñ.

³ Anutunéh niñu sécgéyu imuac séc wandacbiñ.

⁴ Hatac méñ asari énécmiyu kurumenjac sese imi nenimma Uña téréyaguc wammaguc,

⁵ Anutuac buña suruc hiabia zéma baec hémbénaña hahaya imuac kuha nenimmaguc

⁶ mama unuzac ienenj imi Anutuac naña iciguc biriñnéj muñguc qema ic embac kic yandaiguc gamu qeqe wammigic. Hénia imuac niñac ienenj muñguc ewa qeri

melenj melenj qeliawac wammuac séc qahac wanzac.

⁷ Baec méñ kianéh hatac sasala héima mebélacgé keru, ic enenj héihimic wañanzu ionac héla zuazua séciguc mihicñi énécmianzaciguc Anutunéh zéhiaru mimaç.

⁸ Néh ichésa waiyaguc zéma tatanj qézézac mesaianzaciguc imi baec gorosona wañu saecac déciguc keremma hezac. Wañu imuac tetcgia imi geric bélaña buña wanzac.

⁹ Ala soroc hécna, nini ac imuhuc zéziñ, néh onac muru imi imuac séc ogicma hia wañu meefi nénécmiyu añgéh titiac buña wambiñ zé hosuru kenzu zéma niñzénjéziñ.

¹⁰ Anutu imi solaña qahac zéwiñac séc qahac. Imuac iwac qac buñaya niñac wamma ic embac téréya welenje énécmigicac énécmima goi héihéigina mewininima wawanj meme hiabia wañgic imuac inéh eluj ménda qemac.

¹¹ Ini yomuhuc wammu niñac siñnina kunenj yanda he nénécmizac; Icyá icyá moczonj, ewa siñsiñ séc imuhucyanec niñkumugina mewininima mambéc kecgic sécgéyu nalé tetcgia hamac.

¹² Wañu ini mézé titi ménda wammu, néh niñzénj niñzénj zéma bisi qaténjiguc ewagic amuma keñkecma sisipac acwac héla mératéc meanzu ionac haka silic imuac méndacma wammu.

¹³ Anutunéh Abarahamguc sisipac ac méñ zémanj zéyu eñejaya méñ ménda keru eñeya qara qacma sisipac ac ézéma zéselima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Ni hélacnec mérianj gémma qelihécga sasala mesai gémmaguc gémma kecmaj.

¹⁵ Abaraham imi imuac séc nalé horua nañselima mambéc keru sisipac ac imuac héla mihicñi miyu meyec.

¹⁶ Baec ic hakagina imi ac zikima zéwiñ zé eñeña ginawac qara qacma zéselianzu. Wañu zéselianzu ac imuhucyanéh tualefcginawac tetcgia wañanzac.

¹⁷ Anutunéh eñeya ewa siñ imi melenjqeleña qahac imuac hénia mewininima sisipac ac imuac buñaya mératéc ic ionac sécgé énécmimac niñac, ai imuac zéselima énécmiyec.

18 Wañu imi sac qahac, imuaru Anu-tunéñ ikoc wammacac séc qahac wanzac. Héniaya éréhéc imi melenqeleña qahac imi hélacnec. Imuac niñac qeri mambéc ninawac buña wéséninu hezac imi nénécmiyu mewinñ zé haka biriawac héñacya mema kenñanñ neñañ imi qeriniña meseli nénécmimañ zé imuhuc wañ nénécmiyec.

19 Wañu neñañ niñkumu he nénécmizac imi qeri uña ninawac zéic añgaya ésécnec selia wañu héiseliwiñac séc. Niñkumuac añga iminéñ mia kurumeñac ocmuñ imuac maleku héñgeña imi ogicma qeria howuhaiguc geñ keremma héiselizac.

20 Imuaru Yesunéñ walac walac kereñec. Inéñ Melkisedewac areña méndacma hofac oo ic eneña hémbéñaña wamma neñañ niñac wamma kereñec.

7

Melkisedec hofac oo ai areña.

1 Melkisede imi mia Salem héngalen ama areña imuac ic kewu. Wañu Anutu eneña yanda iwac hofac oo ic kiwa momacnec wamma kerec. Inéñ mia Abaramnéñ ic kewu tosara yaréiguc onogicma lilingéma hayu henaiguc mihicñima mériañ ac zémiyec.

2 Zémiyu Abaramnéñ iwawai meyec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc mema iwac miyec. Iwac qara imi melemma zéni hénia imi walac Ic kewu solaña, wañu méñ imi Salem ic kewu, Luaeac ic kewu zémimia.

3 Inéñ mia neñgoc mañgocya qahac, esañambéc héra qahac. Wañu hénihéniawac naléya qahac, kekecyá tetcgia qahac, Anutuac naña tanec kecma nalé tetcgia qahac hofac oo ic kiwa kecanzac.

4 Imuac niñtegicgic, iwac qac buñaya kenkeña imi dimuhucya. Yandanina Abaramnéñ iwawai onagicma mema hayec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc eeyaguc imi iwac buña gema miyec.

5 Imuac Lewiac qelihéra ionarunec tosara hofac oo ic buña qeénécmimia eneñ imi Abaramnac qeli igucnec hicñisai

wawaña, néñ hénia ac tohoma ic embac dacmuna hécgina ionac murunec iwawai dérec 10 imuarunec momacguc momacguc mema niñac zéénécmiyec.

6 Melkisede imi Lewiac areñ igucnec qahac, néñ kileñ Abaramnac murunec iwawai dérecya 10 igucnec momacguc imi mema iwac mia sisipac acyaguc mériañ ac zémiyec.

7 Ic eneñanéñ ic mamaya imi mériañ ac zémianzac, imuac ewa éréhéc ménda wanzinñ.

8 Nalé yomuac imi humumuac hezac ieneñ dérec 10 igucnec momacguc imi meanzu, néñ nalé imuaru imi kekecyá tetcgia qahac zémimia inéñ meyec.

9 Wañu dérec 10 igucnec momacguc meanzu Lewi ic eneñ acguc Abaramaru sunsun qema dérec 10 igucnec momacguc imi iwac migic zéwiñac séc.

10 Imi mia Melkisede inéñ Abaram mihicñiyec nalé imuaru Lewi ic eneñ esañambécgina iwac séwi busu qeriaiguc kecgic hénia imuac niñ.

11 Kecec solaña imi hofac oo ic Lewi ic ionac ai igucnec mewinñac séc wañeciguc (Ic embac ieneñ ionac méra bawu kecma hénia ac megic) némac niñ hofac oo ic méñ Aronac areñ igucnec qahac, néñ Melkisedewac areñ igucnec kumu mimacac heyec me?

12 Héfac oo ai buña imi hainetec wañeciguc imi hénia ac acguc hia hainetec wammacac hezac.

13 Ac imi mia areñ méñ imuacnec méñnéñ méñ zaki téryaiguc hofac oo ai méñ ménda welen qeyec imuacnec hahaya méñac zézéya.

14 Neñañ Miñ Kewu nina imi Yudawac areñ igucnec hahaya imi nindaczinñ. Wañu Mosenéñ areñ imuac hofac oo ai buña méñ ménda zéyec.

15 Wañu hofac oo ic méñ Melkisede ésécnecnéñ yarec imi hémma niñni némac ac zézinñ imuac hénia imi asaridaczac.

16 Ic imi mia séwininawac buña hénia ac imi ménda méndacma kecec hémbéñaña imuac kuha méndacma hofac oo ic eneña wañec.

17 Imuac mia héipuc ac yomuhuc zéyec;

Gi imi Melkisedewac arenj méndacma nalé tetecgia qahac hofac oo ic kecbésémañ.

¹⁸ Héna ac walaha imi kuha zéma héla qahac wañec imuac niñac netecgéyec.

¹⁹ (Héna acnéñ iwawai ménj ménda mesolanímac.) Wañu imuac mia niñkumu sécyá ménj hicñi nénécmiyec. Wañu imuac-nec mia neñañ Anutuac muru hosuc hosuc kenziñ.

²⁰ Wañu Yesunéñ hofac oo ic eñeña wañec imi zézé seli ac selia qahac eñ ménda wañec. Tosara ieneñ zézé seli ac qahac eñ hofac oo ic eñeña wañgic, néñ

²¹ Yesu imi zézé seli ac seli Anutunéñ zéyec séc méndacma hofac oo ic wañec; Miñ Kewunéñ yomuhuc ac selianec zikima zéyec; Wañu ac yomuac nimbirima ewaya melemmacac séc qahac; Gi imi hofac oo ic hémbénaña kecbésémañ.

²² Zéziñ séc Yesu imi sisipac ac hiabia séc ménj imuac héipucya wañec.

²³ Humuc niñac nalé séc ménda kecmuac séc wañec, hénia imuac niñ hofac oo ic zañgégina sasala kumu énécmiañgic.

²⁴ Wañu Yesu imi towia towia kecanzac imuac niñac iwac hofac oo ai imi acguc ai hémbénaña wanzac.

²⁵ Inéñ ic embac Anutuac kiwaiguc kereznu imi eñeña kuhaguc solañanec mehiaru énécmimacac séc. Hénia imuac niñac inéñ nalé séc kekecguc kecma onac niñ zéwelecanzac

²⁶ Héfac oo ic eñeña imuhucya imi nonac buñawac niñni sécgézac. Inéñ mia téreya, késpedes qahac, lalac qeque wanzac. Wañu biria meme nonac murunec metecgéma kurumenj ogicdacma ou eñeña opocopora wañec.

²⁷ Inéñ eñeña séwiya hatac momacguc mulumanañac buña haimiyu tecgéyec. Imuac niñac hofac oo ic tosara ai meme séc eñañ késpedes ginawac walac memaguc imuac andiaiguc ic embac tosara ionac késpedesgina niñac wamma mulumanañ oanžu éséc nec ménda wammacac hezac.

²⁸ Héna acnéñ ic qeka mekaguc imuhucya hofac oo ic eñeña buña qeénécmiyec, néñ sisipac ac selia héna ac imuac andiaiguc hayec iminéñ Naña

hémbénaña solaña kekera imi ai imuac buña qemiyec.

8

Sisipac ac qelia imuac miñ suc ic.

¹ Ac zéziñ imuac gocmia imi yomuhuc; Hofac oo ic eñeña yomuhucya nonac-muru hezac. Inéñ ou kurumenjiguc Eñeña miñina iwac ic kewu duñ tatak méra héiyaiguc emma taczac.

² Wañu inéñ mia hali téreya icnéñ ménda memeya, Miñ Kewu eñeñaoc meyac kumuyec hali héla imuac qeriaiguc welen qeque ai mema kecanzac.

³ Héfac oo ic eñeña ini imi, sese zéma mulu haimimu niñac kumu énécmigic nañanzu, imuac hofac oo ic eñeña Kristo acguc iwawai haimimiawac buña ménj késa kecmacac heyec.

⁴ Héna ac méndacma hofac oo ic sese haianzu imi baeciguc keczu, imuac niñac Yesu imi baec yomuaru kecbacnec imi hofac oo ic ménda wambacnec.

⁵ Wañu baecac hofac oo ic ieneñ hali-guc welen qema kecanzu imi mia hali kurumenjiguc nanzac imuac sésécya zéma uñaya wanzac. Imi mia Mosenéñ hali meyacgémañ zé wañec nalé imuaru ai arenj yomuhuc zéselimimia wañec éséc nec; Ninzañ, niñgésima iwawai moczoñ baec boñaguc gézéwa héndacnec irecya imuac séc méndacma meyacgéna.

⁶ Wañu deguc Yesu imi ai buña eeyaguc séc ménj miyu késa keczac. Imi mia tosara onogicma séc ménj wawaña sisipac ac hiabia imuac qahaiguc ésékumuyu sisipac ac hiabia séc ménjac miñ suc keczac.

⁷ Sisipac ac walaha iminéñ késpedesira qahac wañeciguc, ménj qeliawac niñ wawaña ménda hewacnec.

⁸ Néñ Anutunéñ ic onac késpedesgina hocma mihicñiyec imuac ara yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéñ yomuhuc zézac; Héngic nalé ménj hayu neñ Israel zéma Yudawac hénagésé iniguc sisipac ac qeliawac meyac kumuwa nammac.

⁹ Wañu Anutunéñ muñguc yomuhuc zéyec; Neñ mia yanda hécgina Izipte baec igucnec onagicma hamañ zé méraginaiguc

énépési yi nalé imuaru iniguc ac meyi sisi-
pac ac imuhucya qahac. Ieneñ imi nuac
sisipac ac qeriaiguc ménda ninzénégéma
nañseligic, imuac ni ménda héngeleñ wañ
énécmiyi.

¹⁰ Wañu Anutunéñ muñguc yomuhuc
zéyec; Nalé imuac andiaiguc Israel ama
miñina iniguc sisipac ac meyac kumu-
mañ imi yomuhuc; Neñ zézé seli acna
niniñginaiguc haima ewa qeriginaiguc
omañ. Wañu neñ ionac Anutu wamba
ieneñ imi nuac ic embac hécna wamma
kecmu.

¹¹ Wañu nalé imuaru imi, ic kuneñ
me komora moczoñ yanda ni niñnémmu.
Imuac niñac ic méñnéñ méñ alaya méñ
baec momacya me, eñeya dara me, mu-
niawac Miñ kewu nimmina zéma ménda
ézémac.

¹² Imi mia neñ kápésicgina imi muñguc
ménda niñqelima wawañ memegina biria
niñac wésé niniñ wañ énécmimañ.

¹³ Wañu méñac zéma sisipac ac qelia
zéyec; Hénia imuac niñac sisipac ac
walac meyec imi waiyu wahala wanzac.
Iwawai wahala zéma qakola wawaña
imuhucyanéñ nalé horua ménda keñu qa-
hac wammacac hezac.

9

Kurumenjac ama téréya.

¹ Sisipac ac walahaiguc acguc Miñ Kewu
welen qemimiawac haka silicya heyec.
Heyu baecac hali téréya tarec.

² Sel hali meyacgégic nañec imuac qe-
ria méñ walac heyec imuac mia hali
téréya zéañgic. Wañu imuac qeriaiguc
kifa ura héniyaguc zéma zaki téréya taru
zaki téréya imuac qahaiguc saméñ téréya
haigic tacañec.

³ Wañu maleku héngeñec nanaña
méñac andiaiguc qeria méñ heyu qara imi
téréyawac téréya zéañgic.

⁴ Imuaru iwawai héméñaguc ooyawac
zéc* golinéñ memeya tarec. Wañu sisipac
acwac katapa séwéla moczoñ golinéñ oso
osoya taru imuac qeriaiguc kewuc golinéñ
memeya Manayaguc zéma, Aronac tacya

séraguc imi zéma, sisipac acwac hoc hi-
laña momacnec haigic heyec.

⁵ Wañu imuac qahaiguc kua meme uña
edamuyaguc qara Kerubim éréhéc megic
néwéc néwéc qeñganganéñ wésé niniñac
tatac imuac wézéra hoturuma nañoc.
Wañu deguc héniaña qézézéñ zédacmañ zé
nimba imuac naléya ménda wanzac.

⁶ Iwawai imuhuc areñgégic heyu hofac
oo ic eneñ ama qeria walac imuaru nalé
séc emma ai téréya meañgic.

⁷ Néñ ama qeria méñ andiaiguc hezac
imuaru imi hofac oo ic eñeñagina
eñeyanec yawuñ séc hatac momacguc
eñañec. Wañu sac qahac eñ ménda
eñañec. Sac imi mia eñeya zéma ic em-
bachéra ionac kápésic ménda niñasarima
wawañgic imuac wamma haimiañec.

⁸ Haka imuac hénia imi Uña téréyanéñ
yomuhuc nénézézac; Sel hali walaha imi
tarunec hali téréya kereñ kereñawac hénia
imi ménda hicñitegirec.

⁹ Sel hali walaha imi mia deguc nalé
yomuac sésécac hezac. Deguc imi sese
zéma mulu omimia iminéñ mepé qepési ic
ionac niniñ kétéñkétéña imi ménda meso-
lanjanzac.

¹⁰ Nene dokuac neñ zéma doku naec
haka hénia hénia imuhucya imi séwiac
haka sac wanzac. Imi mia wai énécmiyu
imuhuc wamma kegcic, néñ kecma nalé
hayu areñ qeliawac hainetec wandacmac.

¹¹ Kristo inéñ iwawai hiabia ha
nénécmimacac zézéya imuac hofac oo ic
eñeña wamma hayec. Hama sel hali
méñ solaña imuaru kereñec. Sel hali
solaña imi méranéñ memeya qahac, wañu
Anutunéñ zéyu hicñidacgic baec kurumen
yomuacnec hahaya qahac.

¹² Wañu inéñ noniñ zéma burumakao
merawa imuac sacyaguc qahac, néñ
eñeya sacyanéñ momac yanda neñañ
niñac wamma hatac momacguc sac hali
téréyawac téréyaiguc keremma mulu
meme héméñaña meyu sécgéyec.

¹³ Noniñ zéma burumakao sacya zéma
bucgazeñ burumakao embara gericiguc

* **9:4:** Kiwi tosaraiguc; zaki téréya ogic hezac, néñ ama qeria qara téréyawac téréya imuaru imi zaki téréya ménda hezac. Yawuñ séc hatac momacguc hofac oo ic méñ kumugic zéc imi mema eñañec. (Lew 16:12-13).

moczõj odacgic hicñihicñiya imuhucya gilima ic embac gétéruru héihéiya imi météré énécmima séwigina météré énécmiangiciguc

¹⁴ Uña Téréya hémbénaña inéñec kekecya solaña Anutu mulu haimiyec Kristo iwac sacyanéñ séc ménj ogicma haka humumiawac ewa kétéñkétéñ imi zuac nénécmiyu Anutu kekecyaguc hia welenj gemiwiñac hezac.

¹⁵ Imuac mia Kristo imi, sisipac ac wala-haiguc kecma késpedes mihicñiyiñ neñañ hulac nénécmimañ zé humuyec. Humuma héihéré nénécmimia neñañ sisipac ac hémbénaña mératécac buña késawiñ niñac sisipac ac qelia imuac miñ suc wañec.

¹⁶ Mératéc ara imi ac zéyec ic iminéñ humuyu héipuc wañgic héla wañu tohoma wambiñac hezac.

¹⁷ Mératéc ara wañec i kecanzac séc sisipac ac iminéñ aiya qahac. Imuac niñac humuc hicñiyuguc mératéc ara iminéñ seligima hélaguc wañanzac.

¹⁸ Hénia imuac niñac sisipac ac wala-haiguc acguc sac qolacgégéya qahac eñec kuhaguc ménda wañañec.

¹⁹ Mosenéñ hénia aciguc hezac séc zézé seli ac imi moczõj ic embac énézéyu nindacgic. Wañu inéñ burumakao merawa zéma noniñ sasala ionac sacgina imi dokuguc melemma imuac qeriaiguc rama zucya pésiha zéma hisop ic hésa hawanéñ tindungéma giliyu kiwi limbi limbiña zéma ic embac moczõj ionac muru zizianéñ héiañec.

²⁰ Wañu imuhuc wamma yomuhuc zéañec; Yomi imi sisipac acwac sacya. Niñtohomu niñac Anutunéñ zéseli énécmimia.

²¹ Hénia imuhuyanec inéñ sacnéñ sel hali zéma sokoc zéic mepé qepésiñac buña moczõj imuaru giliyu zizianéñ héiañec.

²² Hélañec, hénia acwac méra bawaiguc iwawai moczõj yanda sacnéñ zuac zuara wandacanec. Imuac sac ménda qocgégic mamaciguc késpedes waiwaiya ménj ménda hezac.

²³ Kurumeniguc iwawai héla hezac imuac sésécyawac iwawai imuhucyanéñ

zuac énécmigic téréya wammu niñac haka imuhucyanéñ heyec. Néñ kurumenjac buña eñeya imi mia mulu hiabia soroc séc ménéñ mesolañi énécmimuac hezac.

²⁴ Imuac mia Kristo imi héla imuac sésécyadac hali téréyawac téréya méranéñ memeya imuaru ménda keremma kurumenj qeriaiguc kereñec. Keremma deguc imuaru neñañ niñac wamma Anutac kiwaiguc wininima kecanzac.

²⁵ Wañu hofac oo ic kiwanéñ yawuñ séc eñeya sac qahac, néñ ménjac sac mema seli hali qeria téréyawac téréya imuaru kereñañec ésécñec Kristo imi eñeya kekecya muñguc muñguc ménda waimac.

²⁶ Kristo imi imuhucyawac séc wambacnec baec kurumenj zéyu hicñiyec igucñec éréma deguc muñguc muñguc qenzenj manzenj nimma kebacñec. Néñ inéñ imuhuc ménda wamma eñeya kekecya muluac buña qema késpedesnina metecgémañ zé nalé tetcgiaiguc hatac momacguc hicñi nénécmiyu sécgéyec.

²⁷ Ic neñañ imi hatac momacguc humuwiñac hezac. Wañu humuc imuac andiaiguc zégésigésiñac aciguc nambiñac hezac.

²⁸ Imuhucyanec Kristo imi acguc momac yanda neñañ késpedesnina aumañ zé hatac momacguc mulu meyec. Wañu muñguc hamac imi késpedes huamac niñac qahac, néñ kekec hémbénaña mihicñi nénécmiwiñ zé iwac mambéc kecanzu imi onac niñac wamma wininimac.

10

Mulu ai hémbénaña.

¹ Hénia ac imi iwawai hiabia andiaiguc hamac imuac irecya, néñ héla ménda wanzac. Hénia imuac niñac mulu ai meme séc zéma yawuñ séc zéñgé toroya qahac ohaihai wammianzu iminéñ Anutac haréanzu i mesolañi énécmimacac séc ménda wañanzac.

² Imuhuc qahac wambacñec imi, welenj gemiangic ieneñ hatac momacguc imuacnec mesolañani amudacma késpedesgina ewa qeriginanéñ muñguc ménda nimbiri amuma hofac oo ai imi bec waidacñec.

³ Néh mulu meme yawuñ séc meanjic imi mia kápésicgina héiqeli énécmiawac hakaya.

⁴ Némac niñ, burumakao zéma noniñ sawanéñ kápésicgina metecgémac ac séc qahac.

⁵ Hénia imuac niñ Kristo baeciguc mayec imuaru inéñ* yomuhuc zéyec; Sese zéma mulu hénia hénia imuaru siñga ménda hezac, néñ geñ séwi momacguc nuac mézézéñgé nénec.

⁶ Yañ howiac ooya zéma kápésicac hofac oo imuac mia ewa hia ménda niñanzañ.

⁷ Wañu ni yomuhuc zéyi; niñzañ, Anutu, ni guac ewa siñga memañ zé hazua, o Anutu! (Ac imi kiwi limbi limbiñaguc nuac ooyawac hezac).

⁸ Ou ac yomuhuc zéyec; Mulu hénia hénia zéma, iwawai ohai géñgéña zéma, hofac oo zéma, kápésicac mulu imuhucyawac ménda wamma imuac siñga ménda niñanzañ. (Imi mia hénia ac méndacma ohaihai wammianjic.)

⁹ Wañu ac yomuhuc toroqema zéyec; Niñzañ, guac ewa siñgawac tohoma memañ zé hazua. Inéñ qelia mén meyacmañ zé walaha imi auzac.

¹⁰ Imuac Anutuac ewa siñ méndacma Yesu Kristo imi hatac momacguc, momac yanda neñañ niñac wamma, séwiyawac kekecyaya haima météré nénécmiyec.

¹¹ Héfac oo icya icya imi naléya naléya namma welen qeanzu. Imuhuc wamma mulu, kápésic dac mén méndadac auanzac imuhucya, muñguc muñguc haianzu.

¹² Kristo imi kápésic nina niñac wamma mulu ai hémbénaña momacguc haimiyu tecgéyu, Anutuac méra héiyaiguc emma taczac.

¹³ Tacma mambéc kerunec hazéchéra imi moczoñ iwac hénia duandiaiguc onoporu hénia titiya wandacmu.

¹⁴ Wañu hatac momacguc mulu ai mema ic embac météré énécmimia imi hémbénaña mesolañi énécmidarec.

¹⁵ Uña Téréya imi acguc yomuhuc zéma héipuc ac zéau nénécmizac,

¹⁶ Miñ kewunéñ zézac; Nalé sura imuac andiaiguc ni sisipac acna yomuac mia

iniguc zéselimañ; Ni ewa qeriginaiguc hénia acna haiwa hemac. Wañu niniñ ginaiguc owa hemac.

¹⁷ Wañu inéñ yomuhuc toroqema zézac; Ni kápésicgina zéma wawañ meme hénia ac logima wañgic imuac muñguc ménda niñqelimañ.

¹⁸ Biria imuhucya imi zuacdaru, kápésic imuac mulu ai memimia imi acguc mén ménda hezac.

Ninznéñ ninznéñiguc nañselima kecbiñ niñac nunuruzac.

¹⁹ Imuac bec ninznéñ ninznéñ dacmuna hécna, neñañ Yesuac sacya niñac hali téréyawac téréya imuac qeriaiguc kerembiñ zé efima ninznéñgéziñ.

²⁰ Neñañ niñac wamma maleku yanda ocmuñ téréyaiguc nañañec imi quzuracgéma imuac suraiguc hénia qelia kekecyaguc imuac naguya aunénécmiyec. Wañu maleku imi mia eneya séwiyawac séséc wanzac.

²¹ Wañu nini imi Anutuac ama miñina hofac oo ic eneña i guc keczin imuac niñac

²² ewa qerinaiguc sacya giliyu héiyu niniñ ninaiguc biria hezac imi niñtegicma séwinina imi doku lalac lalacnéñ zuacdaczin. Imuac ewa qeri hélacnec zéma ninznéñ ninznéñ solaña kuaya qeqeyaguc Anutuac muru kerembiñ.

²³ Wañu sisipac ac wañ nénécmiyec iwaru imi ménzé ménzéya qahac. Imuac mia niñkumuma ninznéñ ninznéñnina kuaninanéñ zéauyiñ imi keñqe haqenina qahac selianec késama kecbiñ.

²⁴ Wañu neñañ goi héihéiguc zéma hakasilic hiabiaiguc kecbiñ zé dimuhuc zénañgé amuma kecbiñ imuac mia qerininanéñ niñgési wañambiñ.

²⁵ Wañu azorowiñ zéni imuac héñacya mema keñanzu ionac haka silic éséc ménda wamma zénañgé wañamuma nalé yanda hosucninu hayu héñanzin séc muñguc yanda imuhuc wamma kecbiñ.

²⁶ Neñañ ac hélawac niniña nénécmiyu memaguc kilen seliseli wamma biria

* **10:5:** Dawidinéñ Kristoac kuaya mema zéyec.

wambin̄iguc k p s c imuac zuaczuarawac mulu m n̄ muɳguc m nda hezac.

²⁷ N n̄ imuac kitiwa imi mia g s g s  nal  yanda z n n̄ hiri hiriyaguc z ma, geric b lan̄agucn n̄ Anutuac haz ch ra q cɡ   n cmimia imin n nec sac mamb cnina hezac.

²⁸ M n n n̄ Moseac h na acac niɳu eɳomia waɳu logiyu, ic  r h cn n̄ me har w cn n̄ h mma ara z hicɳigic ewa biricya qahac qegic humuanzaciguc,

²⁹ Imuac niɳac ic m n̄ Anutu Naɳa h nagina bawu tizizamima, sisipac acac sacya eɳeya m t r  miyec imuac, qerian n̄ niɳu iwawai biria  s c waɳu, Uɳa T r ya ewa hiawac n n cmimia imi z biri q biri waɳ mimaciguc, imuac kitiwa hatac dahec ac s c ogicma r w riawac mihicɳimacac hezac imi niɳasarizu me qahac?

³⁰ Nini ac yomuhuc z yec i nimmiziɳ; Kitiwa melen̄ melen̄ imi nuac ai, neɳ bakia melen̄  n cmiman̄. Waɳu ac m n̄ toroqema yomuhuc z yec; Miɳ Kewun n̄ ic embachéra z g s   n cmimac.

³¹ Anutu kekecyaguc iwac mériaiguc eɳeɳa imi zénén̄ hiri hiriyaguc yanda.

³² Ini becnec edamu qetagali énécmiyuguc qenzen̄ manzen̄ yéwéria bisima nan̄seligic nal  imuac mia niɳqeligic.

³³ Nal  tosiaiguc imi ic embac kicɡinaiguc onopocɡic nan̄ɡic ac biria z ma unuhéi waɳ  n cmian̄ɡic. Waɳu nal  tosiaiguc imi tosara ionac imuhuc waɳ énécmigic h sa amaiguc tacɡic iniguc ala baoc waɳamuma kecan̄ɡic.

³⁴ Ini iwawai hiabia m n̄ h mb naɳa heheya he énécmizac imi ninzu. Nimma h sa ic w s  niniɳ waɳ  n cmigic. Waɳu iwawaigina onagicɡic yéwéri imuhucya imi ségiségi wamma mebisi waɳan̄ɡic.

³⁵ Waɳu haka imuhucyan n̄ kecma bakia hiabia kunen̄ yanda wagicma haénécmimac. Imuac mia ewagina d n̄ waɳu kemmu.

³⁶ Imuac niɳac ini nan̄selima Anutuac ewa siɳ wandacmu nal  imuaru n mac ac ziki énécmiyec imuac h la medacmu.

³⁷ H nia imi yomuhuc; Nal  hotoɳadac hama keɳu, hamacac z yec in n̄ mia nal 

m nda mehorugima kilen̄ hamac.

³⁸ N n̄ nuac ic solan̄ana imi ninzén̄ ninz n̄iguc kecmac. Waɳu m r n n̄ w l c héréma and  and  kemmac imi qeri uɳana n n̄ iwac mia ségiségi m nda wammac.

³⁹ Neɳaɳ imi w l c h r amuma kemma sohozu ionac aren̄iguc m nda keczin̄, n n̄ ninz n̄ɡema kekec h mb naɳa k sa kezu ionac aren̄iguc keczin̄.

11

Ninz n̄ ninz n̄ imuac h nia.

¹ Ninz n̄ ninz n̄ imi iwawai m n̄ac m n̄ niɳkumuma kecanzin̄ imuac h la z ma iwawai m nda h nanzin̄ imuac héipucya wanzac.

² Ninz n̄ ninz n̄n̄iguc Yanda hécnina zéhiaru énécmimia waɳec.

³ Ninz n̄ ninz n̄n̄iguc mia baec kurumen̄ yomi Anutun n̄ z yu hicɳidarec imi niɳasarianzin̄. Imuac iwawai kicninan n̄ m nda h nanzin̄ imuacnec iwawai kicninan n̄ h nanzin̄ imi mihicɳidarec.

Abel, Enoko z ma Noa ionac ninz n̄ ninz n̄gina imuac h nia.

⁴ Ninz n̄ ninz n̄n̄iguc Abeln n̄ Kainac hofac oo ai imi ogicma Anutu hofac oo ai hiabianec memiyu Anutun n̄ h mma hofac oo ai imuac h n̄u s cɡ yu zéhiaru miyec. Waɳu in n̄ becnec humuyec, n n̄ ninz n̄ ninz n̄an n̄ ac waɳ n n cmimanec keczac.

⁵ Ninz n̄ ninz n̄n̄iguc Enoko in n̄ kecma kekec yomuacnec humuc m nda mihicɳiyunec wagicma eɳec. Anutun n̄ wagicma keɳu muɳguc hémmuac s c qahac waɳec. Waɳu m nda wagicma eɳec nal  imuaru In n̄ mia Anutu ewa hia mihicɳi mian̄ec imuac Anutun n̄ zéhiaru miyec.

⁶ Ninz n̄ ninz n̄n̄ina qahac eɳ Anutu ségiségi mihicɳi miwiɳac s c qahac. Imuac Anutuac muru kembin̄ z  ninzu imi enen̄ in n̄ hélacnec Kecanzac imi z ma hoc tinzarec mema kenzu ionac mia bakia hiabia melen̄ énécmianzac imi ninz n̄ɡemuac hezac.

⁷ Ninz n̄ ninz n̄n̄iguc Noan n̄ haka m n̄ kic wésiaiguc m nda hicɳiyec imuac

walac zéhicñi miyu bac yandi yandiyaguc wamma ac imuac eeya héima eñeya iniñ merachéra kekec mihicñi énécmimanñ zé zéic yanda imi meyacgéyec. Imuhuc wamma hakaya solañanén baec ic ionac késpedescina mewininiyec. Wañu imuhuc wamma kekec solaññ ninzén ninzén igucnec hahaya imuac mératéc ic wañec.

Abarahamac ninzén ninzénja imuac hénia.

⁸ Ninzén ninzénaguc Abaraham imi héihéré miyec nalé imuaru ackuazéc imi niñtohojec. Niñtohoma baec mén iwac buñña wammac niñ zémiyec imuac wamma dimuaru kemmac imi ménda niñtegicmanec hénima keñec.

⁹ Wañu ninzén ninzéniguc baec mén iwac buñña wammac niñ ac zikima ézéyec imuaru kemma baec méréra imuaru kecañec. Kecma eñeyaguc momacnec sisipac ac momacguc imuacnec mératéc meme ic kekera Isaka zéma Yakop iriguc momacnec sel haliiguc kecañgic.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Inén ama arenña yanda mén Anutu eñeyaoc irec meme ic zéma mericqe ic wamma qambaña haiyec imuac mia kichihi wamma kecañec.

¹¹ Wañu ninzén ninzénaguc Sara eñeyaoc acguc héfiña kecma embac yanda wañec, nén sisipac ac wammiyec inén ménzézé ménzézéya qahac imi ninzénagéyec imuac niñac yawuñña imi séha ogicma sasala wañec, nén kilenñ hériyaguc wawañawac kuha hamimia wañec.

¹² Imuac mia ic momacguc humumia ésécnec iwarunec sawaiguc ménisikilu sasala zéma kondunñ giñgiñaguc sakasac qétéya olombiñac séc qahac imuac séciguc qelihéra sasala hicñigic.

¹³ Ic imi enenñ moczoñ ninzén ninzéngina méndacma humudacgic. Wañu sisipac ac imuac héla ménda énécmiyu megic. Nén enñ lakec ou heyu hémma yaizézé ac wamma kecgic. Imuhuc kecma baeciguc neñaññ ic kianñ keczinñ zéma zéau énécmiañgic.

¹⁴ Haka imi mia imuhuc zéanzu imi enenñ imuhuc wamma eñaññ ama baecgina waima hagic imuac mia liliñgéwiñ zé kichihi wamma kecañzu imuac hénia measarianzac.

¹⁵ Wañu eñaññ ama baec waima hagic imuac niñqeliwunec imi nalé mén béréngéyu hia liliñgéwunec.

¹⁶ Wañu ienenñ mia ama baec hiabia séc mén kurumeniguc heheya imuac qeriginanénñ héñgeñnec wañanzac. Imuac Anutu imi ionac Anutu zémimiawac gamuya ménda nimma ionac niñ wamma ama arenña yanda mén mézézéngé énécmiyec.

¹⁷ Ninzén ninzénaguc Abaraham imi batucgémiyec nalé imuaru Isaka Anutuac buñña qemiyec. Sisipac ac wammiyu meyec, nén nañña momacguc sac hemiyec imi waimimanñ zé efiyec.

¹⁸ Nañña imuac mia, ac buñña yomuhuc ézéyec, guac qelihécga zéénécmimia imi mia Isaka arunec hicñisai wammu.

¹⁹ Inén Anutu imi humuc ic ionac suggina igucnec meqeli mimac niñ kuha hemizac imi niñhumuyec. Imuac ac héima zéni humuc igucnec melenñ miyu meyecac séc wanzac.

²⁰ Ninzén ninzénaguc Isaka imi haka biantguc hicñimac imuac wamma Yakop zéma Esau mozoc ac zéérécmiyec.

²¹ Ninzén ninzéniguc Yakop imi mia humumanñ zé wañec imuaru Yosefe nañ héréra iorac mozocgé érécmima tac witiyaiguc héima namma Anutu sicgémiyec.

²² Ninzén ninzénaguc Yosefe imi humumanñac zé wamma Israel ic embac enenñ kecma Izipte baec waima kemmu zéma sirawac zéma walac zéseli énécmiyec.

Moseac ninzén ninzénja imuac hénia.

²³ Mose hicñiyu neñgoc mañgocya ierenñ hényic merac imi hiabia soroc wañu ninzén ninzén giraiguc mia ic kewu Faraoc zézé seli imuac bac yandi yandi ménda wamma maso haréwéc séc musañgéyoc.

²⁴ Mose imi yandima ninzén ninzénaguc Farao bérarawac nañña zémimiawac ménda wamma qeqetali wañec.

²⁵ Imuhuc wamma késpedes wawañawac siñña, nalé hotoñña heheya, imi waima néwécgeññac Anutuac ic embac iniguc momacnec qenzenñ manzenñ mihicñiwiniñ zéma niñ sécagéyu hénia imuac méndarec.

²⁶ Wañu inéñ bakia hiabia imuac kichihi wañec, imuac niñac Kristoac wamma gamu qeque mihicñi mimia imuac niñu eñeña wañu Izipte baec igucnec soukiwa hinac mériañ imuhucya imuac niñu mamaya wañec.

²⁷ Ninzén ninzéniguc Inéñ ic kewuac qeri gericyawac bac yandi yandi ménda wamma Izipte baec waima keñec. Wañu Anutu ménda héhéña imi kiwanéñ héñec tanec, iwac muru héiseliyec.

²⁸ Ninzén ninzéniguc méréc merac unumuhuyec inéñ Israel ic onac méréc merac hécgina ménda unumac niñac nagu sacyaguc ogicma kenkeña imuac kendon zéma sac gilihéi imuac haka imi zéseliyec.

²⁹ Wañu ninzén ninzéniguc Israel ic eneñ kondun pésia imi baec dokuya qahac ésécnec qericma keñgic, néñ Izipte ic ieneñ imi batucgéma wañgic kondunéñ hoturu énécmiyu humudacgic.

³⁰ Wañu ninzén ninzéniguc ieneñ, ai meme 7, Yeriko ama areña yanda lelecgéma kenha wañgic demin selia imi bacgéma madarec.

³¹ Ninzén ninzéniguc héna yanda embac Rahap imi kicgaleñ éréhéc luae qeérécmima érépésiyec. Imuac inéñ acqeque ic iniguc momacnec ménda humuyec.

³² Wañu ac tosia némaciguc toroqema zédacmañ? Gideon, Barak, Samson, Yipta, Dawidi, Samuel zéma, kua meme ic ionac suruc medacma zéwinec nalé henénzac imi ménda sécgéwacnec.

³³ Ninzén ninzéniguc ieneñ héngaleñ ama areña yanda sasala unuma onagicgic, haka solañ wañgic, sisipac ac imuac héla mihicñi énécmiyu megic, laion yañ kuagina mizicgégic.

³⁴ Geric bélañ laina hécwécgégic, sou zéra igucnec qizizingéma néngacgic, qeka meka igucnec seligigic, yaréiguc kucginaguc wamma téngiñ ic tosara baecgina igucnec hazéc hécgina ununesi wañ énécmigic néngagic.

³⁵ Wañu embac tosia imi eñañ humuc ic hécgina qelima lilingégic munçuc énépésigic. Wañu ic tosia imi humuc igucnec yacyac hiabia mihicñiwañ zé

zéra waiya mihicñi énécmigic hulac énécmimuac niñ ménda wañgic.

³⁶ Wañu tosia ieneñ zédesi zéma, hihilocnéñ unuhéi imuac howura neniñgic. Wañu kileñ tosara imi señ hésa zéma, hésa ama imuhucyaguc qenzeñ manzeñ mihicñigic.

³⁷ Tosia ieneñ hocnéñ énérgic humugic. Tosia imi segenéñ meric énécmigic éréhéc wañgic. Tosia imi sounéñ qeric énécmigic humugic. Wañu tosia imi rama zéma noniñ séwéla aturuma musañgé amuma kenha wamma nene qahac kecma qenzeñ manzeñiguc zéma hénia qahac sicsaoc wañ énécmigic kecañgic.

³⁸ Ic embac téreya imuhucya onac imi baec yominéñ eeyaguc ménda wanzac. Ieneñ baec kisia zéma baec boña zéma bañec zéma baec kifañaiguc heyac wamma kenha wañañgic.

³⁹ Ic embac imuhucya imi moczon ninzén ninzénigina niñac Anutunéñ zéhiaru énécmiyec, néñ kileñ zikizki acwac héla imi ménda mihicñi énécmiyu megic.

⁴⁰ Némac niñ, Anutunéñ neñañaru haka eeyaguc séc méné mézézéngédaru heyec. Imuac niñ neñañ qahac eñacnec sac Anutunéñ niñu heyec imi hia mesolañimuac séc qahac wañec.

12

Yesunéñ kekecac séséc mewininiyu hénziñ.

¹ Imuac nonac muru imi héipuc ic tuñ yanda imuhucyanéñ hosusu tasétasé ésécnec lelecgé nénécmima nanzu. Imuac niñ iwawai tosara réwéri mihicñi nénécmianzac imuhucya zéma biriawac hésa bénezñec dérécgé nénécmianzac imi momacnec héricdacma héna néné nénézéya wéséninaiguc he nénécmizac imuac kucmama ménda wamma usuñec kembin.

² Wañu ninzén ninzéninawac miñina kecma ninzén ninzénina mesolañi nénécmianzac Yesu iwac mia kicnina hima héñseliwiñ. Inéñ mia wésiaiguc ségiségi hemiyec imuac wamma ic héñgeña véndara imuac zérabéra zéma gamu qeqeya niñac niñ éréhéc ménda wamma

meselimaguc ou emma Anutuac tatac edamuyaguc imuac héiyaiguc taczac.

³ Ini kuc mama me ewa mama ménda wammu niñac Yesunéh biria ic ienen hazéc wammigic kilen nañseliyec imi nimmanec kecmu.

⁴ Ini haka biria hazéc wammima yaré qema qebipima sacgina qocgéic macac séc ménda qemanec keczu.

⁵ Imuacnec ini nañhécgina paken ac wañ énécmianzu ésécnec Miñ Kewunéh ackuazéc yomuhuc wañ énécmiyec, nér imuac eluñ unuyec; Naña Miñ Kewunéh mindiñi géñu niña mamaya ménda wammac. Me ac wañgéñu qeriga ménda mamac.

⁶ Miñ Kewunéh ic mén goiya héimianzac iwac mia zémindiñi qemindiñi wammianzac. Wañu ic embac énépésianzac séc hihilocnéñ unumindiñi wañ énécmianzac.

⁷ Zémindiñi qemindiñi imuac niñac wamma manam batuc hénia hénia imuhucgeñ nañselidacmu. Anutunéh ini eneya nambérac héra ésécnec wañ énécmianzac. Dimuhuciguc nambérac héra ionarunec méñac mén mañgocnéñ zémindiñi qemindiñi ménda wammiyu en kecmacac séc?

⁸ Zémindiñi qemindiñi imi nambérac moczoñ wañ énécmimia, imuac onac muru imi qahac wañu kecanzuiguc imi, ini nambérac begingé énécmimia wanzu nér nambérac héra téñgér qahac.

⁹ Séwininawac mañgoc hécnina ienen zémindiñi qemindiñi wañ nénécmigic kilen eegina héi énécmianziñ. Imuac bec uñaninawac Mañgoc, séc mén ogicma, niñtohoma kecbiñac ménda hezac me?

¹⁰ Séwiac mañgoc ienen imi niñgic hia wañu nalé hotoña sac zémindiñi qemindiñi wañ nénécmiangic, nér Anutu imi neñañ iwac haka téreyawac buña késa kecbiñ niñac mehiaru nénécmimañ zé zémindiñi qemindiñi wañ nénécmianzac.

¹¹ Zémidiñi qemindiñi hicñi nénécmianzac nalé imuhucgeñ imi imuac niñni ewa hiawac tanec ménda wamma ewa biricac buña tanec wañanzac. Nér kecma andiaiguc imi, iminéñec meefiefi mihicñianzu imi onac muru, zémindiñi qemindiñi

iminéh kecec solañawac héla gocmia luaeyaguc mihicñi énécmianzac.

¹² Imuac mia ini zéwelecac méragina imi gagawiyu meyacmu. Wañu simiñgina héigic kuha qahac wañu meseli amumu.

¹³ Séwi hénaginawac wamma baec hénia imi mindiñigic dindiña wañu, imuhuc wañgic hénagina tihorik qihorik imi mehiaru énécmimia wammac. Qahac wañu simiñgina nétéc qétéré wambac niñac.

¹⁴ Ini ic embac moczoñ yanda iniguc luae zéma kecec térya imi méndacma kemmu. Méñnéñ mén imuhuc ménda wamma Miñ Kewunina hémmuac séc qahac.

¹⁵ Ini héngalen wañamuma kecmu, onarunec méñnéñ mén Anutuac ewa hiawac buña imuac sigiwac niñac. Me sugcinaiguc gété howuraguc mén séra qema yandima réwéri mihicñi énécmiyu iminéñec ic embac sasala mebiri énécmiwac niñac.

¹⁶ Ini galen mema kecmu, onarunec méñnéñ mén nenedac momacgucac niñ wamma walac hicñi hicñiyawac mératéc buña imi andé qeyec Esau ésécnec kaisero wamma kecbu me Anutu ee héihéi ménda wammima kecbu niñac.

¹⁷ Ini iwac hénia niñzu ésécnec inéh kecma mériañ mératéc memañ zé kic masiyaguc zésiác wamma welerec, nér qaecgémimia wañec. Wañu ewa melenac nanaña mén ménda mihicñiyec.

¹⁸ Ini haréma keczu imi mia hémma osinimbiñac séc ménda wawaña Sainai baec boña imuhucya qahac. Baec boña imi mia geric bélaña zéma, siñi panamañ zéma, hosusu zapéla zéma, wiliñ wiliñ luhuc yanda zéma,

¹⁹ témuñac hétén yanda zéma, ac ewaya imuhucyaguc. Ac ewa imuac niñgic imi eneñ muñguc ménda énézémac niñac welec migic.

²⁰ Imi mia yañ beric acguc méñnéñ baec boña imuaru sicsaoc haréyu hocnéñ qegic humumac zéyu niñgic, imuac zézé seli ac wañ énécmiyec imuac ewaya bénzér nimmuac séc qahac wañec.

²¹ Iwawai kicninanéh héhéña séc imuhucyanéh imuhuc bac yandi yandi

kuney yanda mihicji énécmiyu Mose acguc bacna yandiyu zénéhna hirizac zéyec.

²² Néj ini imi Zion boña Anutu kekecyaguc iwac ama areña yanda kurumeñac Yerusalem harézu. Imuaru imi ségiségiac aria yanda hicjiyu, kua meme uña sasala ménda oloñ énéc énécmiawac séc zéma,

²³ méréc merac kurumeñiguc qacgina oénécmimia ionac hénariñ zéma, ic embac momac yanda ionac zégésigési ai miñina Anutu zéma, ic embac mesolañi énécmimia ionac uñahécgina zéma,

²⁴ Sisipac ac qeliawac miñ suc ic Yesu zéma, inéj qocgé nénécmiyu Abelac sacya ogicma héipuc ac hiabia wañ nénécmianzac sacya hezac.

²⁵ Ini técgina nimma kecmu, ac énézéanzac i andé qewu niñac. Becnec baeciguc goro ac wañ énécmiyu andé qegic bakia melené énécmiyu néngacmuac séc qahac wañec. Wañu nini yomi kurumeñ igucnec goro ac nénézéanzac i andé qemaguc bakia imuac dimuhuc hia qizizíngéma néngacbiñec?

²⁶ Becnec imi ac hétéj iminéj baec imi mimiñzaliyec, néj deguc imi sisipac ac yomuhuc zéma nénézézac; Ni méngucnec baecnec sac qahac, néj baec kurumeñ momacnec mimiñzalimañ.

²⁷ Muñguc zéyec ac imi mia iwawai ménda mimiñzalimacac hezac iminéj hehe seli hemacac niñ iwawai zéyu hicjima hezac. Mimiñzalimacac séc imuhucya imi netecgéyu qahac wammacac hezac imi zéasarizac.

²⁸ Imuac neñañ imi héngalen ama areña mén ménda mimiñ zalizaliawac séc imi mihicji nénécmiyu meziñ. Imuac mia ewa hia ac wammiwiñ. Imuhuc wamma ehéihéi wammima bac yandi yandi wamma Anutunéj niñu sécgémacac séciguc mepé qepési wammiwiñ.

²⁹ Némac niñ neñañ Anutu imi onowisi wawañawac geric bélaña.

13

Welen qeqe ai hiabia.

¹ Ninzéh ninzéh dacmuna tetecgia qahac siñgina niñamumu.

² Wañu ic kian ionac imi eluñ ménda unuyu welené qeénécmimu. Ic tosara ieneñ imuhuc wamma ménda inictegicmanec kua meme uña welené qeénécmigic.

³ Alahécgina hésa amaiguc onopocgic tacgic eñañ acguc momacnec onopoc énécmimia ésécnec nimma niñénécmimu. Ini acguc séwiginaguc keczu imuac niñ hénia qahac unuhéi wañ énécmigic réwéri mihicjima keczu imi onac niñénécmimu.

⁴ Ini moczoñ eu iniñ kekecac niñgic eeyaguc wañu hehe tatic eu iniña buña imi Anutuac kiwaiguc ménda qaorac qegic. Kaisero wamma eu iniñac kekec mebirima sicsaoc heanzu ionac imi Anutunéj kitiwa ku énécmimac.

⁵ Miñ Kewu eñeyaoc nénézéma zéyecnéj; Neñ ménda wai énécmimañ. Wañu onac eluñ ménda numac. Imuac niñac soukiwawac hémbaoc ménda wamma kecmu. Iwawai he énécmizac imuac niñgic sécgémac.

⁶ Imuac neñañ imi yomuhuc zéwiñ zé ewa éréhéc ménda wanziñ; Miñ Kewuna imi méra néñanzac imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéj némaciguc biria wañ némmac?

⁷ Galen hécgina Anutuac ac kuazéc énézéangic ionac kekecginawac héla imi dimuhuc hicji énécmiyec imi hémma nimmaguc ninzéh ninzéhgina méndacma wammu.

⁸ Yesu Kristo imi orañ zéma deguc zéma tetecgia qahac imuhucyanec.

⁹ Imuac pakeñ ac hénia hénia méréra iminéj ménda énépésima kemmac. Ewa qerigina imi ewa hiawac buñanéj meseligic hiabia wammac, néj yaka neneac neuñ aciguc imi qahac, hénia ac imuhucya imi méndacma wañangic imi onac mén ménda méra énécmiyec.

¹⁰ Neñañ muru zaki téréya mén taczac. Wañu imuac qahaiguc seseac nene imi sel hali téréyaiñguc welené qema ai meanzu ieneñ nemu niñac qac buñagina ménda zéénécmimia.

¹¹ Imi mia késpedes ninawac mulu buñawac hofac oo ic eñeñanéñ yañac sacya mema hali qeria téréyawac téréya

imuaru kereñzác, nêñ séwibusuya imi demin sêñgãñgêñiguc gericnêñ ogic zedacma qahac wañanzác.

¹² Hénia imuac niñac Yesu imi acguc eñeya sacyanêñ ic embachéra météré énécmimanñ zé sañgulañ yanda imuac sêñgãñgêñiguc qenzenñ manzenñ mi-hicñiyec.

¹³ Imuac neñañ imuhucyanec iwac gamu qeque imi huama hali téréya sêñgãñgêñiguc iwac muru mekembinñ.

¹⁴ Baec yomuaru imi heheseli ama yanda ménñ ménda he nénécmizac. Imuac ménñ kecma bianñguc hahaya imuac mia kic hihî wamma kecanziñ.

¹⁵ Imuac mia Yesuac niñ wamma nalé séc Anutu mepé qepésiac hofac omi-winñ. Mepé qepési legic iminêñ mia kua taséninawac héla gocmia wamma qac buñayawac héipuc ac wañanzác.

¹⁶ Haka hiabia zéma newa haleñ imi elunñ ménda unuyu wammanec kecmu. Haka imuhucya imi Anutuac kiwaiguc hofac oo ai héla tanec wamma ségiségi mihicñi mianzác.

¹⁷ Galenñ hécgina ionac ac imi niñ tohoma méra bacginaiguc kecmu. Ieneñ imi onac qeri uñaginawac wamma héngalenñ ai mewinñ zé eñac niñ gésigési ai mihicñimuac hezac ésécnec nimma ai meanzu. Imuac nanñgé énécmigic ieneñ ai imi ségiségi wamma memu, nêñ yaiwisisinñ wamma ménda memu. Imuhuc wanñgic onac muru héla ménda hicñi énécmiwac niñac.

¹⁸ Nonac niñac wamma zéwelecmu. Nini imi ai meanzinñ séc haka eeyaguc wambinñ zé siñnina imuaru hezac imuac nonac muru qeri solañ he nénécmizac imi ninzêñgézinñ.

¹⁹ Ni focdac onac muru liliñgéma kemmanñ niñac méra némma zéwelecmu niñac zéseli énécmizua.

²⁰ Rama galenñ yanda Minñ Kewunina Yesu imi sisipac ac tetcgia qahac imuac sacyanêñ humuc igucnec wagicma éréyec luaeac Anutu inêñ mia

²¹ ai hiabia hénia héniaiguc mesolañi énécmima eñeya ewa siñ méndacma ai memu niñac meseli énécmiyec. Imuhuc

wamma eñeya kiwaiguc haka héñ soroc sorocya Yesu Kristo inêñnec sucninaiguc mihicñimanñ zé ai meanzác. Eebipiya edamuyaguc iminêñ iwac muru nalé tetcgia qahac hema emma hemac. Hélacnec!

²² Ninzêñ ninzêñ dacmuna hécna ni zéwelec énécmizua; Neñ ac imi meducñima oénécmizua imuac niñ, meme seli acna wanñ énécmizua imuac niñgic ménda birimac.

²³ Wanñ zéwa niñgic; Alanina Timoteo imi hésa ama igucnec bec hulacmigic ziki sipac qahac keczac. Inêñ nalé ménda tetcgyunec hamaciguc nekawu hama in-icbic.

²⁴ Galenñ hécgina zéma héniaorinñ téréya séc yaizézé acgina zézua. Italia baec igucnec tosara ieneñ acguc yaizézégina zézu.

²⁵ Ewa hiayanêñ ic embac momac yanda onac muru he énécmimac.

Yakobo

Yaizéze ac.

¹ Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac welen qe qe icgira ni Yakobonéñ Israélac hicñisai kisic 12 igucnec hahaya baec séc tuima kecanzu onac yaizéze ac énézézua.

Ninzéñ ninzén zéma nintegic qindegic.

² (2a) Dacmuna hécna,

³ ini imi ninzén ninzénjinawac manam batucnéñ nanañ seli mihicñi énécmianzac imi ninzu imuac niñac (2b) ini manam batuc hénia hénia hicñi énécmiyu séc imuac me imuac niñgic ségiségiyaguc wandacmac.

⁴ Waigic imuac me imuac bisiqatén kekecnéñ wañgéñu solañanima ic waziwaziya wamma imuac me imuac ménda hochésémañ.

⁵ Onarunec méñac méñ nindegic qindegicnéñ séha ménda hemizaciguc, Anutu qesimiyu midacmac. Inéñ qesimiyu séc ménda zéqetali énécmima sécgina ogicma énécmianzac.

⁶ (6a) Ic méréñéñ ewa éréhéc wañanzac imi kondun temboña luhucnéñ qema mihilangéyu yacma salalangéanzac tanec wanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhuyanéñ Miñ Kewuninawac murunec iwawai méñ memañ imuhuc ménda zéma nimmac.

⁸ Ic imuhuya imi hénia imuac me imuac kemmac séc ewa éréhéc, qeka meka wañanzac. (6b) Imuac niñ ewa éréhéc komocdia dac méñ ménda wamma ninzénagéma zéwelecmimac.

Iwawai hemimia zéma ménda hemimia.

⁹ Ninzén ninzén ic méñ maqeqeya kezcaciguc Kristoac qeriaiguc meyac mimiawac kezcac imuac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Wañu dacmuna méñnéñ hofi hina-cyaguc kecanzaciguc zariñ éséc bura tima qahac wammac imuac niñac kekec mayawac niñac Anutu nimmima zéhiaru mimac.

¹¹ Kaiwe geric bélanagucnéñ éréma qézézac qeyu sélécgéma zuria imi mayu imuac kiwiya hiabia imi birima qahac wañanzac. Ic hinac yanda ginaguc imi acguc aigina mema kenkenja imuac suraiguc imuhucyanec sélécgéma qahac wandacmu.

Manam batuc zéma séwiac siñ.

¹² Ic méñ manam batuciguc nañselima kecanzac imi mérianaguc wanzac. Meseliyu Miñ Kewunéñ niñu sécgéyuguc kekecac opoc edamuyaguc Miñ Kewunéñ héñsoroc wañ énécmianzac ionac énécmimañ zé ac zikima zéyec imi énécmiyu késamu.

¹³ Wañu ic méñnéñ manam batuc hicñimiyu Anutunéñ batucgénenzac imuhuc ménda zémac. Anutu imi birianéñ batucgé mimacac séc qahac. Wañu eneyaoc imi ic méñac méñ ménda batucgé mianzac.

¹⁴ Wañu ic méñac méñ manam batuc hicñimianzac imi mia eneya siñ birianéñ hérémima kemma qatémianzac.

¹⁵ Wañu siñ iminéñ tackecma héri haima kápésic mihicñianzac. Wañu kápésic iminéñ yandima héri haima humuc mihicñianzac.

¹⁶ Dacmuna soroc hécna, galen megic ikoc wañ énécmiwac niñac.

¹⁷ Ewa hiawac buña hiabia méñnéñ méñ zéma sese solaña méñnéñ méñ imi moczon ounec Mañgoc asac mararañaguc iwac murunec mama haanzac. Iwac muru imi méñzé méñzé haka me ireha melenqeleña méñ ménda hezac.

¹⁸ Iwawai inéñ zéyu hicñima keczu imuac sugcinaiguc neñañ imi héla gocmia walac walac wambiñ niñac eneya ewa siñ méndacma ackuazéc hélanéñ héri haima mihicñi nénécmiyec.

Gezacnéñ ninija zéma niñ tohotohoya.

¹⁹ Dacmuna soroc hécna, ini yomuhuc nimmu. Ic méñnéñ méñ focdac gezac haima nimmac, néñ ac bakia imi focdac ménda melemmac. Wañu niñu biriyu qeria focdac ménda yacmac.

²⁰ Qeri biricnénj kekec solañ dindiña Anutunénj niñu sécgéanzac imi ménda mi-hicñimac.

²¹ Imuac bec, niniñ qakola zéma kaiziliweñ haka imi moczonj het-ecgé gilidacma, qeri uñagina añgénj tiéncmimiawac kuha, qeri ginaiguc bec himic énécmiyu hezac ackuazéc imi goiya héima añgénj tima héwiña héimu.

²² Ini ackuazéc imi enđac gezacginanénj sac nimma ikoc ménda wañamumu, nénj niñtohoma moczonj wandacmu.

²³ Ic méñnéñj méñ ackuazéc imi gezacnénj sac nimma ménda wamma memac imi ic méñnéñj eñeya séwiac kic ségéraya wikiñiguc añanzac ésécnec wanzac.

²⁴ Eñeya añañu tecgéyu kenkecma kic tanera dimuhucya imi focdac eluñ qeanzac.

²⁵ Nénj ic méñ hénac ac solañ képésic igucnec hulac énécmianzac imi hémma héngésima ménda eluñ qeyu wammanec kecmac imi wawañ memeya séc héla mériañ mihicñimac.

²⁶ Méñnéñj méñ eñeya niñac niñu Anutu ee héihéi wammimia tanec wañuguc kilenj ezelaña galeñ ménda mema eñeya ewa qeriya ikoc wañamumaciguc imi iwac ee héihéi wañmimiawac haka iminénj eñomia wammac.

²⁷ Anutu Mañgocnénj niñu buña suruc hiabia imuac ai lalaclalac solañ qeçeya wañanzac imi mia embac maléya zéma merac gupaña inicgaleñ wañ énécmima baecac wawañ meme biria igucnec géciamuma gocya qahac kekec imi mia.

2

Haka bakésasacnec ménda wammu.

¹ Dacmuna hécna, Miñ Kewunina Yesu Kristo edamuyaguc i ninzénj géanzuiguc imi ic méñac méñ bakésasaciguc ménda énépésimu.

² Onac tocgotocgo amaiguc ic méñ méria merawaiguc binenj golinénj memeya haiyu hiñgaru owo maleku héñsoroc sorocgia hima éréyu duña ic maqeqeya méñ owo malekuya qakolayaguc hama éremaciguc

³ ini ic owo maleku héñsoroc sorocgia hima érezac iwac muru liliñgé hémma

you hama tatac hiabia yomuaru tacna zéma ic maqeqeya iwac niñac zéma gi hia imuaru nanna me hénanaiguc mama tacna zémuiguc imi

⁴ ini niñgic, eñañ eñacnec héngési wañamuma niniñ birianénj niñgésima gésigési icya séciguc kecanzu tanec ménda wanzac me?

⁵ Dacmuna soroc hécna zéwa niñgic, Anutunénj baec yomuaru ic maqeqeya gésima énépésima ninzénj ninzénjgina meyandi énécmima i siñ nimmianzu ionac mia iwac héngaleñ ama areña yanda ara zikima buña qeénécmiyec imi mératéc énécmiyu késagic.

⁶ Nénj ini imi néwécgeña ic maqeqeya mema titi wañ énécmianzu. Wañu méré méré enenj yéwéri mihicñi énécmima aciguc onopocanzu me? Imi mia ic hinac soukiwaginaguc.

⁷ Wañu onac unuruma Kristoac tohotoho ichéra zéanzu qacgina eebipiyaguc imi ic soukiwaginaguc ienenj zébiri qébiri ménda wañanzu me?

⁸ Ini imi kiwi téréyaiguc hezac séc gi geña niñac goi héihéi wañamuanzanj éséc alagawac imuhuyanec wammiwésémañ zéyec hénac ac eñeña imi niñtoho wañanzuiguc imi hia wanzu,

⁹ nénj ini goi héihéi imi bakésasaciguc soukiwa ic ionacnec wañ énécmianzuiguc imi képésic wañkeczu. Imuhuc wañgic hénac acnénj képésic ic zéma zétecgé énécmimac.

¹⁰ Méñnéñj méñ hénac ac moczonj niñtoho wamma kecma momacguc ménda tohoma qonzontoj gémac imi, hénac ac moczonj yanda logizac wanzac.

¹¹ Imi mia kaisero ménda wambésémañ zéyec inénj nec mia icac kekec humuiguc ménda opocbésémañ zéyec. Imuac bec kaisero ménda wamma icac kekec méñ humuciguc opoczanjiguc gi bec hénac ac imi logizanj wanzac.

¹² Ini imi nalé ménda sosoliyu hulac énécmimac niñac énécmiyec hénac ac qelia imuaru nanna gési énécmimacac hezac. Imuac hénac ac qelia imuac séciguc nanna acgina zéma hakagina wammu.

¹³ Wésé niniñ qahac hakagina wañanzu

ionac imi wésé ninij qahac zégési énécmimac. Wésé ninij iminéj zégésigési imi ogicma eņeja wanzac.

Ninzéj ninzéj wawan memeya qahac imi humumia.

¹⁴ Dacmuna hécna ic méjnénj ni ninzéj ninzéjnaguc keczua zémaguc wawan memeya qahac kecmaciguc imi iwac muru némac hiabia méj hicnimimac? Ninzéj ninzéj imuhuyanénj eņeya hia mehiaru mimacac séc wanzac me?

¹⁵ Ic me embac dacmunagina méjnénj séwi usuya zéma nene iwawaiya qahac kecanzaciguc

¹⁶ Onarunec méjnénj kuanec sac ézéma ala, bénzénec hama kenna; Kemma geric zonimma nene nena sécgé génu. Imuhuc ézéma séwiac iwawai méj ménda mimaciguc, ac iminéj némaciguc méra mimac?

¹⁷ Tanec imuhuyanec, wawan memeyanéj ménda hemiyu ninzéj ninzéj eņeya imi humumia wanzac.

¹⁸ Wanu méj yomuhuc hia zémacac séc; Gi ninzéj ninzéjgaguc, wanu ni wawan memenaguc, imuac ninzéj ninzéjga wawan memeya qahac imi nézéna hémma ni wawan memenaguc ninzéj ninzéjna gézéwa hénna.

¹⁹ Gi Anutu momacguc keczac imi ninzéjgéanzaņ. Imi hia wanzaņ. Uņa biria acguc iwac ninzéjgéma zénéjgina hiriyu kecanzu.

²⁰ Oh, ic watalaņa gi, ninzéj ninzéj wawan memeya qahac imi gorosona wanzac imi niņasarimaņ zé waņgénzac me?

²¹ Neņaņ esaņ ambécnina Abarahamnénj naņa Isaka zaki téréya qahaiguc haimiyec. Nalé imuaru Anutunénj ic solaña zémiyec. Gi ninna imi wawan memeya niņas qahac tanec wanzac me?

²² Oloņ ninzaņ ésécnec ninzéj ninzéj iminéj iwac wawan memeyaguc momacnec aiya meyc wawan memeya néjnec ninzéj ninzéjna imi solañaniyec.

²³ Imuac kiwi téréya méjiguc yomuhuc zézac imi hélaguc waņec, Abarahamnénj Anutu ninzéjgé miyu haka imuac mia

niņu solaña waņec. Wanu ic imi Anutuac alaya zémimia waņec.

²⁴ Imi hénni, ic méjnénj ninzéj ninzéjanec qahac, néj wawan memeyaguc niņas wamma ic solaña zémimia wanzac.

²⁵ Wanu imuhucyanec hénna yanda embac Rahap imi kicgaleņ ic méli énécmigic* keņgic imi unuruma hénna méjnunec méli énécmiyu keņgic wawan meme imuac mia solaña zémiyec.

²⁶ Séwi qeri uņaya qahac hezac imi séwi humumia, imuhucyanec ninzéj ninzéj wawan memeya qahac imi humumia.

3

Ezelaņgina galaņgému.

¹ Dacmuna hécna, ini kiwi ic wamma keczij neņaņ késpedesicninawac kitiwa réwéria mihicjiwiņas hezac imi niņasarima kiwi ic sécnina ménda ogicma wambiņ.

² Neņaņ moczoņ yanda iwawai sasalaiguc qonzontoņ géma mama nunuanzac. Imuac ic méj ackuazécyaguc késpedesira méj ménda hezaciguc ic imi solañ dindiņa. Ic imuhuyanénj séwiya moczoņ yanda pinzuņa hai amuma dindiņanec kecmacac séc wanzac.

³ Neņaņ becosic eneņ acnina tohomu niņas kuaginaiguc pinzuņ haima séwigina moczoņ hérékeņ héréha waņ énécmianziņ.

⁴ Wanu konduniguc zéic héjgic. Zéic imi kuneņ yanda, wanu luhuc selianénj mihilaņgyu keņanzaņ, néj qindi qindiņiya komocdia dac imi haima nesinesi icyawac ewa siņ hezac séc nesima keņha waņanzaņ.

⁵ Imuhucyanec ezelaņ imi séwi ninawac kitiwa komodia méj, wanu wawan meme kuneņ yandawac tétéc qeçe ac zéanzaņ.

Héjgic, geric lokoc komocdia dac méjnénj zélénj baec yanda zeric qericdacma keņanzaņ imi hémma nimmu.

⁶ Ezelaņnina imi geric lokora, biriayanénj séwiya moczoņ mesécgé mima eņeya buņa késayu séwiya imi iwac baec kurumeņa wandaczac. Séwininawac kitiwa sasala suginaiguc inénj séwinina moczoņ yanda mebirima karisi hénna ésécnec lelecgéma

* 2:25: Girik aciguc; kua meme ic.

kemma hicñisaiya hicñisaiya zeric qeric wañ énécmianzac. Wañu zeric qericac kuha imi geric siawac bélaña igucnec haanzac.

⁷ Yanqesi hénia hénia zéma nei zuku hénia hénia zéma zinimokoleñ hénia hénia zéma kondun qeriaiguc iwawai kekec ginaguc hedaczu imi icnéñ mebélacgé énécmigic ionac nininjec méndac énécmianzu, néñ

⁸ ezelañnina imi ic méñnéñ méñ mebélac gémacac séc qahac wanzac. Imi biria ménda sima aiya meanzac. Wañu iwac muru imi kumiñ humuc mihicñi nénécmianéñ sécgéma hezac.

⁹ Ezelañ iminéñnec neñañ Miñ Kewu mañgocnina mepésimima legicya héima iminéñnec acguc ic tosara Anutu eñeya tanera méndacma meénécmimia imi saecgé énécmianziñ.

¹⁰ Kua imi momacguc, néñ imuarunec mozoc ac zéma saec ac momacnec maanzac. Dacmuna hécna haka imi nimba ménda sécgézac.

¹¹ Doku kiwa momacgucnéñ doku saola zéma howuc howura momacnec mihicñi nénécmimac me?

¹² Dacmuna hécna, ini ningic fik icac uranéñ oliwa gocmia hia haimac? Wañu waiñ icac uranéñ fik gocmia hia haimac? Qahacgucnec!, imuhucyanec doku howec yagucnéñ doku saula mihicñi nénécmimacac séc qahac.

Ninjegic qinjegic ou kurumenj igucnec hahaya.

¹³ Onarunec méréneñ ninjegic qinjegic zéma nininja asacasaria keczac? Inéñ haka hiabia wamma gum bénzénzénja ninjegic qinjegicya igucnec hahaya iminéñnec wawañ memeya imi menénécmiyu hémbiñ.

¹⁴ Wañu onac ewa qeriginaiguc nimbupuc howuc kétiñkétinja zéma féngéc hakanéñ héwiwiñ gézaciguc ackuazéc héla qema tétéc qeçe zéma ikoc ménda wammu.

¹⁵ Ninjegic qinjegic imuhuya imi kurumenj igucnec ménda maanzac, néñ baec

igucnec zéma ic séwi siñ igucnec zéma Biria miñinawac murunec haanzac.

¹⁶ Hénia yomuhuc ninjac mia imuhuc zézua; Nimbupuc zéma hémbaoc hezac imuaru hazéc zéma haka biria hénia hénia hezac.

¹⁷ Néñ ninjegic qinjegic kurumenj igucnec hahaya imi walac ewa qeri météréya zéma luae, gum bénzénzén, nintoho, wéséniniñ zéma héla gocmia hiabia sasala mihicñima bakésasac qahac, kiciguc welenj qeçe qahac, imuhucya.

¹⁸ Luae qeçe icnéñ luae qesama kekec solañawac héla mihicñianzac.

4

Baecac ala siñ.

¹ Sucginaiguc euqac zéma tualefic imi dimuacnec haanzac? Imi mia séwi taséhécgina sucginaiguc tosara euqac wawañawac siñginaiguc keczu ionac murunec haanzac.

² Ewa siñ kunenj yanda wañénéc mianzac, néñ ménda mihicñizu. Unu humu wañamuma nimbupuc wañanzu, néñ hia mihicñimuac séc qahac wanzac. Imuac mia ini euma hazéc ac wañamuzu. Wañu hénia héla imi zéwelecgina qahac kecanzu imuac ninjac ménda mihicñi keczu.

³ Wañu zéwelecmima kilenj ménda mihicñizuiguc imi eñañ siñinawac menec qenec wammu ninjac sigima zéwelecgic.

⁴ Kaiseroac ic embacya ini, baecac iwawaiyaguc ala wamma kekec imi Anutuac hazéchéra wamma kekec wanzac imi ménda ninjacgézu? Imuac ic méréneñ baec ala wammimanj zé ewa ewa wañanzac imi eñeyaoc Anutuac hazéra wawañ wanzac.

⁵ Ini kiwi téréyaiguc Anutunéñ Uña Téréya méli nénécmiyu ewa qerinaiguc kecanzac Uña Téréya iminéñ mia nimbupuc wammacac séc wañ énécmianzac zéyec,* néñ ini imi ac imuac ninjegic eñomia wanzac me?

⁶ Wañu imi sac qahac, néñ inéñ ewa hiawac buña kunenj yanda nénécmianzac. Imuac yomuhuc zéyec; Anutunéñ tétéc

* 4:5: Tosara imi yomuhuc melemma ogic hezac; Anutunéñ qerinaiguc uñanina hai nénémiyu hezac imuac héngalenj wammianzac.

qeqe ic nesi énécmiyu kenjic ewa qerigina memaamuma keczu ionac mia ewa hia wanj énécmianzac.

⁷ Imuac ini Anutu ninjtoho wammimu. Imuhuc wamma Biria minjina hazéc wammimu. Imuhuc wammigic qizizinjé énécmimac.

⁸ Anutu hosucgémigic, imuhuc wanjic i acguc hosucgé énécmimac. Biria meme ic ini méragina zuacgic lalaclalac wammac. Ewa qerigina kenjéi hahéi wanjanzac ini ewa qerigina métérégic lalaclalac wammac.

⁹ Qerinéj yai wisisinjaguc zésiac wamma ewa biric wammu. Zédesigina melenjic zésiaciguc, zézé ségiségigina melenjic ninj yéwériiguc kemmac.

¹⁰ Minj Kewuac kiwaiguc memaamumu, inéj meej énécmimac.

Ic tosara ménda ninjési énécmimu.

¹¹ Dacmuna hécna, zébiri qébiri ménda wanjamumu. Mérénéj ménj dacmunaya zébiri mizac me gésimizac imi héna ac zébirima gésizac wanzac. Héna ac gési keczanjiguc gi héna ac tohotoho ic qahac, néj gésigési ic keczanj.

¹² Héna ac minjina zéma gésigési ic imi momacguc sac keczac. Inéj mia bénzénj anjénj tiénécmimac me bénzénj mebiré énécmimacac séc. Néj gi méré icnéj alahécgina gési énécmianzanj.

Oranjucac ninjkumuma tétéc qeque wammucac ménda hezac.

¹³ Zéwa ninjic, sugina igucnec tosara erac me oranj nini taunj imuaru me imuaru kemma soukiwa ai mema kosia mema kecni yawunj ménj tecgéyu hawinj. Imuhuc zéanzu ini ac yomi nimbésémanj;

¹⁴ Oranjuc némacnéj hicni énécmimac imi ini ménda ninzu. Kekecgina imi némac iwawai? Ini imi baec wéséséya nalé hotoja dac kecma aocgéanzac imuhucya.

¹⁵ Imuac ini néwécgeja yomuhuc zémuac hezac, Minj Kewuninanéj ninj sécgéyu nini kecma ai imi mewinj.

¹⁶ Ini deguc tétéc qeque ac enjomia wamma séwi enej wanzu. Wanj tétéc

qeque ac imuhucya imi moczonj biria wanzac.

¹⁷ Imuac mia ic mérénéj wawanj meme hiabia wawanjawac séc ninjtegic qinjtegicya hemiyuguc kilenj ménda wanj képésicya wanzac.

5

Ic soukiwaginaguc ionac goro ac.

¹ Hinac zéma soukiwa yandaguc keczu ini gezac haima ninjic. Zéra waiya hicni énécmimacac hezac imuac nimma qac siac wammu.

² Hinac mérianjina imi houdaru owo malekugina imi qakolanéj qedaczac.

³ Goli siliwaginanéj hufenaguc wandaczac. Wanj hufenja iminéj geric ésécnec séwi busugina nema héniajina zéaumac. Ini imi nalé tetecgiaiguc hinacgina qauqau haigic enzac.

⁴ Ninzu, ai ic tosara onac aiginaiguc héla tocgogic imuac ai bonjagina anjétime ménda énécmigic ai bonja iminéj qaczac. Wanj tocgotocgo ai megic ienenj siacgic Minj Kewunina, Minj Kewu Pupunda iwac gezawaiguc hinjaczac.

⁵ Ini baeciguc hémbaoc wamma iwawai hiabianéj mezeric amuma kecma unu hézénj hézénjiawac naléyaiguc ewa qerigina halécya dépanj yanda wanj keczu.

⁶ Wanj ini ic solanja imuac mia képésicyaguc zéma zétecgéma qehumugic. Wanj inéj musuqeqe ac ménj ménda melenj énécmiyec.

Qenzenj manzenjiguc nanjselimu.

⁷ Imuac dacmuna hécna, ini nalé horugiyu nanjselimanec kecgic Minj Kewunina harémac. Himicnec qimicnecac icyanéj héla gocmia baec igucnec hicnjanzac imuac mambéc kecma ninjselima kia naléya zéma kaiwe naléyawac* mambéc kecanzu.

⁸ Ini acguc ewa qerigina ninjseligima nalé horua nanjselima kecmu. Minj Kewuninawac hahayawac nalé imi ducnjizac.

⁹ Enjaocnec diric doroc ac ménda wanjamumu, ac imi tohoma kecgic gésigésiac zéranéj qizizinjé énécmima

* 5:7: Girik aciguc; Kia walaha zéma kia tetecgia.

kemmac. Ninzu gésigési icnéñ hosucgé énécmima naguiguc séñgañgen nanzu.

¹⁰ Dacmuna hécna, kua meme ic Miñ Kewuninawac qaraiguc zégic i inicgic zérabéra zéma mambéc kekec horua imuac sésécgina wammu.

¹¹ Ninzu nañselima kecanzu ionac nimma mériañ ginaguc zéañziñ. Ini Yop ac nanañ seli imi gezac ginanéñ niñgic. Wañu Miñ Kewuninanéñ tetcgiaiguc dimuhuc wammiyec imi oloñnindaczu. Miñ Kewunina imi méñac méñ ogicma ewa biric zéma wésé nininñ kunéñ yanda wañ nénécmianzac.

¹² Dacmuna hécna, ac méñ méndagucnec zéselimu. Ac imuac niñgic ac tosara onogicma réwéria wammac. Kurumeñac qaraiguc me baecac qaraiguc iwawai tosara méñac qaraiguc koroma ménda zéselimu. Niñgic oaec wañu oaec zému, wañu qahac wañu qahac zému. Imuhuc ménda wañgic, kápésic ginaguc zéénécmiwac niñac.

Ninzéñgéma zéwelecmu.

¹³ Onarunec méñnéñ yéwéri mi-hicñizaciguc imi Anutu zéwelec wammimac. Méñnéñ méñ ségiségiiguc keczaciguc imi mepé qepésiac legic héimimac.

¹⁴ Onac murunec méñ hafi zepayaguc keczaciguc imi hénaroinñ ionac qeriac galeñ unuruyu hama Miñ Kewuninawac qaraiguc halécnéñ naec mima zéwelecmu.

¹⁵ Zéwelecgina ninzéñ ninzéñginaiguc wawaña imi hafi ic mehiaru énécmimac. Miñ Kewuninanéñ hafiya igucnec meyacmimac. Wañu kápésic méñ wañeciguc imi acguc waimimac.

¹⁶ Imuac bec kápésicgina zézuac wañamuma hafigina hiarumac niñac nañgé amuma zéwelec wammu. Ic solañanéñ zéweleru kuhaguc zéma hélaguc wañanzac.

¹⁷ Elia imi héniaya ic omaya neñañ ésécnec, néñ inéñ kia ménda hamac niñac solañanec weleru yawuñ haréwéc zéma maso 6 imuac séc baeciguc kia ménda mayec.

¹⁸ Wañu muñguc weleru kurumeñnéñ kia haiyu mayu baecnéñ héla mihicñiyec.

¹⁹ Dacmuna hécna, onarunec méñnéñ ackuazéc héla waima rouc keru ic méñnéñ nañgémiyu lilingéma hamaciguc imi

²⁰ nañgémiyec inéñ lilingéma hayec iwac qeri uña imi humuc igucnec añaña tima kápésicya sasala osodaczac. Ini hénia imi niñtegiemu.

1 Petero

Yaizé ac.

¹ Yesu Kristoac Méliméli ic ni Peteronén Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia komoc, zéma Bitinia baec séc Anutuac hénarín kían éséc nec héndemma kekera

² Anutu maṅgoc ninanén ménda hicṅicnec bec niṅénémima Uṅa téréyanén météré énécmiyu niṅtoho waṅgic, Yesu Kristoac sawanén naec énécmima* gési énécmima énépésiyec onac mia kiwi yomi oénécmizua. Ewa hiaya zéma luaeyanén onac muru sécgéma hema kecmac.

³ Mepésimini, neṅaṅ miṅ kewunina Yesu Kristoac maṅgocya Anutunén wésé niniṅ kunenec sécgémiyu Yesu Kristo i humuc ic sugina igucnec meqeli mima héná imuacnec neṅaṅ keckec qelia mi-hicṅi nénécmiyu niṅkinzén qeli qeli he nénécmiyu kecanziṅ.

⁴ Imuhuc wamma onac niṅ wamma kurumenṅiguc iwawai haihaiya hezac, ménda houhouya, ménda zapi qeqeya, ménda qahac wawaṅa, imi mératéc memu.

⁵ Ini imi nalé tetecṅiaiguc aṅgén titi haka mewininimaṅ zé niṅu heyec imi késawiṅ zé niṅzénégic Anutuac kuhanén inicgaleṅ waṅ énécmiyec.

⁶ Imuac qeriginaiguc ini ségiségi wamma kecanzu. Waṅu hicṅi énécmimacac hezaciguc deguc manam batuc yéwéria hénia hénia niṅac wamma nalé hotonṅadac niṅyéwérimu.

⁷ Imi mia niṅzén niṅzénṅina imi goli gericnén batucgéyu qahac wammacac hezac imuac séha ogicma hiabia waṅu Yesu Kristoac hahayawac naléiguc mepé qepésigina zéma edamugina zéma eebipig-inaguc wammu niṅac réwéri imuhucya hicṅi énécmikeczac.

⁸ Yesu imi ini kicṅinanén ménda héngic, nén kileṅ siṅniṅ wammianzu. Deguc acguc ménda hénzu, nén kileṅ niṅzénégéma ségiségi mén edamuyaguc

hénia zéasariwiṅac séc qahac imuhucya nimma kecanzu.

⁹ Imi mia niṅzén niṅzénṅinawac héná, qeri uṅaginawac aṅgén titi imi énécmiyu memuac hezac imuac niṅ imuhuc imuhuc ségiségi wamma kecanzu.

¹⁰ Aṅgén titi imuac mia kua meme ic tosara ienén ewa hiaya onac muru mama hamacac heyec imuac héiqelima seliseli wamma hochoc ai megic.

¹¹ Megic ionac ewa qeriginaiguc Kristoac uṅanén Kristo eṅeyaoc imi qeṅzen maṅzen qema kecmá imuac andiaiguc kiwi edamuyaguc wammac zéma walac énézéyec. Énézéyu ienén ic mérénenṅ Kristo wanzac me némac naléiguc hicṅimac zéma hochoc ai megic.

¹² Ic ienén imi eṅaṅ ménda welenṅ qea-mugic, nén onac welenṅ qeénécmigic imuac zéau énécmiyu niṅasarigic. Waṅu imi mia Uṅa Téréya kurumenṅ igucnec mayec inén buṅa suruc hiabiawac welenṅ qeqe ic naṅgé énécmiyu degucmi buṅa suruc hiabia onac énézégic nindacṅic. Waṅu kua meme uṅa enenṅ acguc hénia imi héntegicbiṅ zé wanzu.

¹³ Imuac ini ewa qeriginawac rikunṅa zikima zéréṅ qéréṅ wamma séwíac siṅgina helanzi amuma kecmu. Waṅu Yesu Kristo hicṅiteṅicmac nalé imuaru inén ewa hiawac waṅ énécmimac. Imuac niṅ ini imuac mia moczoṅ niṅkinzénégéma kecmu.

¹⁴ Kua tohotoho nambérac éséc nec kecmu, nén becnec ménda niṅteṅicma keṅcic imuaru siṅ biria méndacma keṅcic haka tanera imuac ménda tohoma kecmu.

¹⁵ Téréya miṅina unuruyec iwac séciguc namma ini acguc wawaṅ memegina séc, ic téréya kecmu.

¹⁶ Ac yomuhuc mia ooyawac heyu imuhuc zézua; Ni téréya keczua imuac niṅ ini acguc téréya kecmu.

¹⁷ Ini Maṅgoc zémima qac héhélianzu inén niṅgési énécmimaṅ zé icya icya séwi tanecgina ménda hémma ai memegina hémma niṅénémianzac. Imuac baeciguc ic kían kecmá eeya séha héimima kecmu.

¹⁸ Ini niṅzu éséc nec esaṅambéc hécgina ionac héná tima haka eṅomia waṅaṅgic

* 1:2: Sawanén naec énécmima; Mmh 24:3-8, Heb 9:18-21.

imuacnec anğén tiénécmiyec imi siliwa me goli ésécnec iwawai kecma qahac wañanzac imuhucyanén boñ héré ménda meénécmiyec.

¹⁹ Rama wizi kukuya qahac kitic Képésira qahac ésécnec kekera Kristo iwac sacya eeyagucnéñ boñ héré meénécmiyec.

²⁰ I imi baec kurumeñ ménda zéyu hicñiyecnec gésimimiawac kerec. Wañu nalé tetcgia yomuac onac niñ wamma mewininimiyu hicñiyec.

²¹ Ini imi humuc ic sugcina igucnec Kristo i meqelimima kiwi edamu asahanén héimiyec Anutu iwac mia wamma Kristonén énépésiyu ninzéngeanzu. Imuac onac ninzén ninzén zéma niñkinzén imi Anutuac muru hezac.

²² Ini ac héla imi niñtoho kecma† onac qeri uñagina imi météréma ninzén ninzén dacmuna hécgina hélacnec goi héihéi wañ énécmianzu, imuac ewa qerigina lalacnec zéma qerigina dumuñanén siñniñ wañamuma kecmu.

²³ Ini muñguc qelima hicñigic imi gocmia kecma houanzac imuhucyaiguc qahac, néñ gocmia ménda houhouya igucnec hicñigic. Imi mia Anutuac ackuazéc kekecyaguc tetcgia qahac kecanzac imi mia.

²⁴ Hénia imi yomuhuc; Ic séwigina momac yanda imi zariñ ura ésécnec. Wañu kiwi edamugina imi zariñ zuria ésécnec. Zariñ ura imi kaiwenén zeyu sélécgéanzac. Wañu zariñ zuria imi bura tima maanzac.

²⁵ Néñ Miñ Kewuninawac ackuazéc imi tetcgia qahac heanzac zéyec. Wañu ackuazéc imi buña suruc hiabia zéau énécmiñi niñgic imi mia.

2

Baña kekecyaguc Yesu zéma iwac anğén tiénécmimía.

¹ Imuac bec, kaižiliweñ haka hénia hénia zéma ala batuc haka hénia hénia zéma ikoc zéma nimbupuc zéma zébiriqébiri hénia hénia imi moczoñ gilidacgic keñu.

²⁻³ Miñ Kewuac goi héihéiya imuac siña ninzuciguc, merac sacsac ésécnec qeriginanén namu téréya niñac wammu,

imuhuc wamma yandima anğén titiiguc keremmu.

⁴ Wañu ini imi baec icnéñ qéfaccgécic, néñ Anutunén niñu eeyaguc wañu eñeya buña gésimiyec baña kekecyaguc Yesu Kristo iwac muru hamu.

⁵ Hagic hofac oo ic areñhéra téréya wamma mulu manañ hofac hiabia Anutunén siña nimma anğén timacac sécya omimu niñac, Yesu Kristonén hoc kekecyaguc ésécnec meyac énécmiyu toroqe amuma amaya téréya wamma keczu.

⁶ Kiwi téréyaiguc ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Héngic, ni Zion ama imuaru baña mén wañgoñaguc sérañ éséc buña qemima haizua. Wañu ic mérénén ninzénge mimac imi gamusiñ qamusiniñguc ménda opocopora wammac zéyec.

⁷ Imuac niñac ninzéngezu onac muru imi eeyaguc wanzac, néñ ménda ninzéngezu ionac muru imi hoc mén mericqe ic eneñ héñara mema giligic keñkeña iminén ama wañgoñaguc hiñgacma ama imuac oruha wamma taru

⁸ tosara hoc imuaru qonzoñ tonjéanzu. Wañu zamanziñ hoc imuaru mama unuanzac zéyec. Imi mia ackuazéc ménda tohoanzu imuac niñac mama unuanzac. Wañu ic imuhucya imi imuhuc wammu niñac hezac.

⁹ Wañu ini imi siñi tunumañ yanda igucnec héihéré énécmima edamuya hiabia soroc imuac qeriaiguc onoporec iwac hénia hiabia zéau énécmimu niñac héniorin héra buña qeénécmimía zéma hofac oo ic, ic kewuac séc eñeña zéma iwac héngaleñ ama areña yanda téréya zéma ic embac eñeya buña qeénécmimía wamma keczu.

¹⁰ Ini imi becnecc ic embachéra ménda kecgic, néñ deguc imi Anutuac ic embachéra wamma keczu. Wañu becnecc imi wésé niniñ ménda wañ énécmiyu kecgic, néñ deguc imi wéséniniñ wañ énécmiyu keczu.

Anutuac welenqege ic kecmu.

¹¹ Ala sorochéccna, meseli énécmima zézua, onac imi baeciguc ic kian zéma

† 1:22: Ac héla imi niñtoho kecma; Kiwi méranén ooya tosaraiguc Uñawac kuhanén.

ic qañ éséc nec nimma qeri uñaginawac hazéc wammima yaréya qeanzac séwigina imuac siñ imi sigima kecmu.

¹² Ic enia ionac suc ginaiguc wawañ memegina hiabianec wamma kecmu. Biria meme zéma zébiriqébiri wañ énécmianzu ieneñ onac ai meme hiabia imi hémma Anutuac hahayawac naléiguc* qac buñaya mepésimu.

¹³ Miñ Kewuac niñac wamma hénia ac hénia hénia icnéñ zéseligic imi moczoñ tohodacmu. baecac ic kewu eñeña me

¹⁴ inéñ méli énécmiyu hama haka biria wanzu taségina melen énécmima, haka hiabia wanzu bakia hiabia melen énécmianzu baec galeñ imi onac imuhucyanec wañ énécmimu.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Wawañ memegina hiabia iminéñ ic diwi qiwiliña ionac acgina sic saocya imi méwécgému iminéñ mia Anutuac ewa siñ wanzac.

¹⁶ Eñaoc eñañ kekec miñina kecmu, néñ imuac kuhanéñ biria ménda musañgéma wammu. Wañu Anutuac welen qe qe ichéra éséc nec kecmu.

¹⁷ Ic moczoñ nec ee héihéi hiabianec wañ énécmimu. Wañu ninzén ninzén dacmuna hécgina siñniñ wañ énécmima Anutuac bac yandi yandi wamma baecac ic kewuya ee héihéi wañ énécmimu.

Qenzen manzen kekecac séséc.

¹⁸ Welen qe qe ic ini zénéñ hirihiri wamma miñ hécgina ionac ewa bacginaiguc memaamuma kecmu. Wañu ic kunen hécgina hiabia bénzénia ionac sac qahac, néñ goi biric wañ énécmianzu ionac muru momac nec imuhuc wañ énécmimu.

¹⁹ Réwéri hénia qahac mihicñi énécmigic Anutu niñqelima bisima kecmu imi haka hiabia soroc.

²⁰ Képésicgina niñac unuhéi wañgic bisiqatéñ wammuiguc némac niñac zéhiaru énécmimac? Haka hiabia wamma qenzen manzen mihicñima efima bisimu imi Anutuac kiwaiguc haka héñsoroc sorocgia wammac.

²¹ Hénia imuac mia ini héihéré énécmimiyec. Kristo imi acguc onac

wamma qenzen manzen mihicñi migic bisima séséc wañ énécmiyec imi ini hémma eñeya hénanec méndacma tima hamu zéma imuhuc wañ énécmiyec.

²² Inéñ képésic méñ ménda wañec. Wañu kuaya iguc nec ikoc ac méñ ménda zéyec.

²³ Zébiri migic kitiwa ménda zébiri énécmiyec. Qenzen manzen mihicñi migic ménda tericgé énécmiyec, néñ baec ic solañanec gési nénécmianzac iwac mériaiguc eñeya haiamuyec.

²⁴ Wañu iciguc qegic namma eñeya séwiiguc neñañ képésicnina bisidarec. Imi mia neñañ képésicac muru humuma haka solañawac muru qelia kecbiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec. Inéñ wiziya guc wañu ini hiarugic.

²⁵ Bec nec imi rama éséc nec rouc wamma keñgic, néñ deguc imi uñaginawac rama galeñ zéma héñgaleñ miñina keczac iwac muru lilingéma hama keczu.

3

Eu iniñ onac paken ac.

¹ Iniñhécgina ini imuhucyanec euhécgina ionac acgina niñtoho wañ énécmimu, imuhuc wañgicguc tosara Anutuac ackuazéc ménda niñtohoanzu imi eneñ acguc iniñ hécgina ionac acgina niñac qahac, néñ wawañ memegina niñac wamma lilingégic añgén tiénécmimacac séc wammac.

² Hénia imi yomuhuc; Bac yandi yandi wamma hakagina qala qalanec wamma kegcic inicdaczu.

³ Oruc mizics me soron goli me zari maleku tanera hénia hénianéñ séwiginaiguc ménda mezeric qezeric wammu,

⁴ néñ ewa qeriginaiguc qeri ic sanjima hezac imuac mia wamma memaamuma luae ménda houmacac séc imuhucyanéñ mia mezeric amuma kecmu. Imuhucya imi Anutuac kiwaiguc eeyaguc yanda wañanzac.

⁵ Bec nec embac téréya tosara niñkumugina Anutuac muru haima kegcic ieneñ acguc imuhucyanec wamma

* **2:12:** Anutuac hahayawac nalé; Luk 19:44, Mmh 3:16, Mmh 32:34, Leg 58:6.

euhécgina ionac acgina nintho wamma haka iminéj mezeric amuma kecaŋgic.

⁶ Saranéj Abarahamac miŋna zémima nintho wammiyec éséc nec ini acguc haka hiabia wamma haka tosara zénéj hirihiriyawac séc mihicŋjima kiléj bac yandi yandi ménda wamma kecma iwac* bérachéra wandaczu.

⁷ Embac euhécgina ini imuhucyanec nintegic qindegicgina méndacma iniŋ hécgina iniguc kecmu. Embac imi zéic bébélacgia éséc nec, waŋu kecec hémbénaŋa ewa hiawac énécmimia imi momacnec mératéc memu imi nindegicma eegina héiéncmimu. Imuhuc waŋgic zéwelecwelec ginanéj néhé néhélia qahac wammac.

⁸ Acna metecgéma zéwa niŋgic; Ini moczoŋ yanda ewa momaciguc kecma ménac mén wésé nininŋgic dacmuna éséc nec goi héihéi waŋamumu. Waŋu ewa biric waŋamuma memaamuma kecmu.

⁹ Haka biriawac haka birianec, zébiri qébiriawac zébiri qébirianec ménda melenj énécmima kiléj mozoc ac hiabia waŋ énécmimu. Imuhuc wamma mériaŋ imi mératéc memu niŋac héihéré énécmiyec.

¹⁰ Imuac mia kekecac goiya héima nalé hiabia mihicŋjimaŋ zé wanzaciguc ezelaŋa neuj héimima ac biria ménda wamma kua tasiaya iminéj ac ikora ménda zémac.

¹¹ Waŋu biria igucnec liliŋgéma haka hiabia wammac, waŋu luae kecec niŋac hochoc ai mema seligima nesima méndacmac.

¹² Imuac hénia imi yomuhuc, miŋ kewuninawac kiwa imi ic solaŋawac muru hiyu keŋanzac. Waŋu gezawa imi ionac zéwelec welecginaawac haiyu heanzac, néj haka biria waŋanzu ionac imi kic ségérayanéj tawi énécmianzac zéma zéyec.

¹³ Waŋu seliseli wamma haka hiabia wamma kecmuiguc mérénéj zéra waiya énécmimac?

¹⁴ Waŋu haka solaŋawac waŋgic unuhéi wammu imi ségiségi ginaguc. Némac iwawai niŋac ic tosara bac yandi yandi waŋanzu imuac mia ini bac yandi yandi

ménda wamma bac zazac ménda wammu, néj

¹⁵ ewa qeriginaiguc Kristo i miŋ kewuginawac buŋa métérégic kecmac. Waŋu ewa qeriginaiguc ninkumu hezac imuac hénia qesi nimbiŋ zé waŋgic bénzénec melenj énécmimaŋ zé nalé séc zéréjqrén wamma kecmu,

¹⁶ néj gum bénzénzénj zéma ee héihéiiguc wammu. Waŋu ewa kétiŋkétinŋ ginanéj qala qalagianec hemac. Imuhuc waŋgic onac wawaŋ meme hiabiawac zébiri qébiri waŋ énécmimu imi enej mema titi hakaginawac gamugina mihicŋjimu.

¹⁷ Haka hiabia wamma qenzen manzenj mihicŋjimu imi Anutuac ewa siŋ wanzaciguc haka biria wamma qenzen manzenj mihicŋjimu imi ogiczac.

¹⁸ Kristo imi hatac momacguc késpedesic ic momac yanda onac niŋ wamma humuyec. Ic solaŋanéj neŋaŋ késpedesic niŋac mulu meyec. Imi mia nonagicma Anutuac muru kemma nonopocmaŋ zé imuhuc waŋec. Inéj mia séwiiguc qegic humuyec, néj uŋaiguc imi meqelimiyu kekecyaguc waŋec.

¹⁹ Inéj uŋaguc kemma uŋa tosara humucac hésa qatéciguc kecgic ionac ackuazéc zéau énécmiyec.

²⁰ Imi enej mia bec nec Noanéj zéic miyacgéma keru nalé imuaru Anutunéj nalé horua qeri bénzéniguc mambéc énécmiyu acqege waŋgic ienej mia. Waŋu zéic imuac qeriaiguc emma doku igucnec aŋgénj tiénécmimia ionac zanŋégina imi 8 sac waŋec.

²¹ Doku imi Yesu Kristoac humuc igucnec yayac niŋac deguc imi melemma aŋgénj titiac asé kiwiya wanzac. Imi mia doku naec haka imi mia. Waŋu imi mia séwias késpedesic zuac énécmiawac iwawai qahac, néj ewa kétiŋkétinŋ solaŋanéj Anutu mihicŋjimaŋ zé hénima keŋkeŋa imuac asé kiwiya wanzac.

²² Yesu imi kurumeŋu emma Anutuac méra héiyaiguc taczac. Taru kua meme uŋa zéma ai memeac qac buŋaginaguc zéma kuc buŋaginaguc ienej iwac méra bacyaiguc kecdaczu.

* 3:6: Sarawac.

4

Anutuac goi héihéi imuac welen qeque ic hiabia.

¹ Kristo imi séwiyaguc qenzen manzen mihicniyec imuac niñ, ini acguc Yesu niñec séc nimma niniñ iminéñ yaréac malekugina ésécnec héiamumu. Séwiiguc qenzen manzen niñec iminéñ kápésic igucnec elingé amuanzac.

² Elingéamuma inéñ baecac kekec hemizac séc muñguc siñ biria ménda méndacma Anutuac ewa siñac sac méndacma kecmac.

³ Ini kaiseroac siñ zéma hémbaoc zéma niñgoñ zéma nezéléléñ zéma newa qewelon zéma banirawac ireha welen gema ic enia wañanzu ésécnec haka imuhucya becarunec wamma hama nalé hiadac audaczu.

⁴ Wañu enéñ imi i iniguc iwawai auqauma kekec imuac qaonaguc ménda hololoma keñgic, ieneñ inicma niñgic haka méréra wañu zébiri qébirinéñ qacgi-naguc héigic enzac.

⁵ Wañu ieneñ kecmac humuc zéma kic qeli kekec héniagina niñgési énécmimac niñac zéréñ qéréñ wamma kezcac iwac-muru héniagina zéaumuc hezac.

⁶ Hénia imuac niñac mia humuc ionac muru buña suruc hiabia imi momacnec zéau énécmimia wañec, hénia imi ic embac kic qeli kekera ésécnec niñgési énécmimia wammac, néñ uñaguc imi Anutuac hénia séc kecmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁷ Iwawai momac yanda imuac nalé tetcgia ducñizac. Imuac bec niniñgina asac asarianec kecmac séwiac siñ waima zéwelec wamma kecmu.

⁸ Goi héihéinéñ kápésic sasala hoturu énécmianzac imuac niñ hena yomuac niñgic tosara onogicma eñeña wañu qerig-inanéñ goi héihéi wañamuma kecmu.

⁹ Ini ñindic ñunducya qahac welen qeamuma kecmu.

¹⁰ Anutunéñ ic embac eñac eñac ewa hiawac ai buña hénia hénia énécmiyec séc ama galeña hiabia wamma Anutuac ewa hiawac buña hénia héniaguc welen qeénécmimu.

¹¹ Ic méñnéñ ac méñ zéman zé Anutuac ackuazéc ésécnec zémac. Wañu méñnéñ méñ welen qeénécmiman zé Anutunéñ kuc miyu wanzac ésécnec wammac. Imuhuc wañu ai hénia héniaguc Yesu Kristoac qaraiguc Anutunéñ edamuyaguc wammac. Iwac muru mia edamuya zéman kuc yandanéñ nalé tetcgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

Qenzen manzen Kristoac tohotoho ichéra neñañ buña.

¹² Ala sorochéna, ini batucgé énécmiman zé zera waiya geriwagucnéñ hicñi énécmiyu haka méréra hicñi énécmizac ésécnec ménda aurimu.

¹³ Wañu ini keñ kecmac iwac eebipiya wininimac nalé imuaru ewa hia nimma zézé ségiségi wammu niñac Kristoac qenzen manzenaguc toroqema ségiségi wammu.

¹⁴ Ini Kristoac qara niñac wamma zébiri qébiri ac wañ énécmimu iguc imi zézé ségiségi ginaguc wanzac. Imi mia Uña eebipiyaguc, Anutuac Uña iminéñ qacgi-naiguc kezcac imuac niñ imuhuc zézua.

¹⁵ Sucginaiguc méñnéñ méñ biñ suña me kowu nene me haka biria me kua suruñ ic ésécnec ménda wañgic qenzen manzen ménda mihicni énécmimia wambac niñac.

¹⁶ Wañu Kristoac ic kecmac qenzen manzen mihicni énécmimia wañu gamugina ménda nimmu, néñ newécgeña Yesuac qara niñac Anutu mepésimu.

¹⁷ Anutuac ama neñañguc gésigési ai hénima memac imuac naléya ducñizac. Neñañ muru walac hénima gési nénécmimaciguc ic embac tosara buña suruc hiabia imi ménda tohoanzu ionac tetcgia imi yei dimuhuc wammac?

¹⁸ Wañu ic solañanéñ angéñ titi mihicniñman zé ai yanda wammaciguc, Anutu eeya ménda héimianzu imi enéñ zéman kápésic ic ieneñ nanañ dimuaru nammu?

¹⁹ Imuac Anutuac ewa siñ tohoma zera béra mihicniñmu ieneñ imi haka hiabia wamma qeri uñagina imi mihicni mihicni miñina méñzé méñzéya qahac iwac muru qutungé amumu.

5

Anutuac rama dimuhuc galengé énécmiwiñ?

¹ Sucginaiguc qeriawac galen ini ni momacnec qeriawac galen wawaña zéma Kristoac qenzen manzen imuac héipuc ic zéma edamuya wininiyu toroqemañ niñ zénénéña neñ zéhinoc wañ énécmizua.

² Sucginaiguc Anutuac rama tuñ keczu imi galengé énécmimu. Zénañgéiguc qahac, néñ Anutuac ewa siñ méndacma eñañ siñginanéñ wañ énécmiyu inicgalen wañ énécmimu. Wañu soukiwa niñac hémbaoc wamma qahac, néñ welen qeénécmiwiñ zé seliseli wamma memu.

³ Wañu niñkumu énécmima ic embac méraginaiguc onoporu keczu i kewu ménda wañ énécmimu, néñ rama tuñ ionac muru haka hiabia énézégic héngic kecmu.

⁴ Imuhuc wamma kegcic rama galen ionac kiwaginanéñ hamac nalé imuaru ic kewuac opoc edamuyaguc ménda méiméiya énécmiyu memu.

⁵ Ic qapé wiliña, ini imuhuyanec kua memegina niñtoho wañ énécmima moczon yanda eñaocnec memaamuma haka iminéñ malekugina ésécnec héima kecmu. Anutu imi séwi eñeñ ic hazéc wañ énécmianzac, néñ memaamuma kekec ionac imi ewa hiawac wañ énécmianzac imuac mia imuhuc zézua.

⁶ Imuac Anutuac méra selia imuac bacyaiguc memaamuma kegcic naléya ducñiyu meyac énécmimac.

⁷ Inéñ mia qeriyanéñ dongé énécmianzac imuac niñ niñingina yéwéria imi moczon yanda iwac muru haidacmu.

⁸ Ini galengé amuma técgina nimma kecmu, hazéc yandagina Biria miñjanéñ laion ésécnec qécgé énécmimañ zé qacma silacma lelecgéma hohoc ai mezac.

⁹ Imuac i hazéc wammima ninzén ninzégina meselima nammu. Dacmuna hécgina baera baera keczu imi eneñ acguc qenzen manzen imuhuyanec hicñi énécmiyu keczu imi ini ninzu hénia imuac mia imuhuc zézua.

¹⁰ Wañu ewa hiawac ai buña hénia hénia imuac miñina Anutu, eñeya edamuya hehe selia imuac qeriaiguc

keremmu niñac Kristoac qeriaiguc héihéré énécmiyec inéñ mia nalé hotonadac qenzen manzen mihicñima keczu ini eñeyaoc meqeli énécmima kuc énécmima meseli énécmimac.

¹¹ Iwac muru kuc seli towia towia hema kecmac. Hélacnec!

Yaizéze ac tetcgia zéma mozoc ac.

¹² Dacmuna solaña Siliwano ic kenhéi hahéiya qahac zéma niñmianzua inéñ méra néñu ac hotoña dac yomi oma zénañgé énécmima ackuazéc yomi imi Anutuac ewa hia héra wanzac imi héipuc wamma zézua imuac niñ ini ewa hia imuaru selianec nammu.

¹³ Babilon baec yandaiguc héniorin keczu ienen yaizézégina zézu. Wañu nuac ninzén ninzén naña Mareko acguc imuhuc énézézac.

¹⁴ Ini goi héihéiac kiricne qiricne wañamuma ewa hia acgina zégic kenha wammac. Kristoac qeriaiguc keczu ic embac momac yanda onac muru luaenéñ he énécmimac.

2 Petero

¹ Yesu Kristoac welen qe qe icya zéma Yesuac Méliméli icya ni Simeon Peteronéj, neñañ Anutu zéma añgéné titi miñina Yesu Kristoac kekec solañawac kuhanéj nanjé néñu, ninzéné ninzéné nini késakeczin eeyaguc imi hénia imuhucyanec mihicñi énécmiyu késa keczu onac mia kiwi yomi o énécmizua.

² Anutu zéma neñañ Miñ Kewunina Yesuac hénia ninzu ninin kuaya qe qe ya imuac qeriaiguc ewa hiaya zéma lu-aeyanéj onac muru sécgéma hema kecmac.

Kristoac tohotoho ichéra ionac paken ac.

³ Eñeya edamuya zéma hiayanéj neñañ héihéré nénécmiyec i ninmianzin ninin imuac qeriaiguc mia Anutuac kuhanéj kekec zéma wawañ meme eeyaguc imuac buña moczoñ mihicñi nénécmiyec.

⁴ Imi mia baeciguc séwinawac siñ birianéj wañ nénécmiyu haka onjina késa kerin imuac hénara mema Anutuac hénia ya téréyaiguc toroqewin ninac sisipac ac eñeña yanda eebipiyaguc imi nénécmiyec.

⁵ Hénia imuac ninac mia ini séc mén seliseli wamma haka yomuhucyanéj kekecginaiguc toroqemu; Ninzén ninzén gina qahaiguc wawañ meme hiabia, wawañ meme hiabia imuac qahaiguc ninin gina,

⁶ ninin gina imuac qahaiguc melanzi amuma kekec, melanzi amuma kekec imuac qahaiguc qeselima kekec, qeselima kekec imuac qahaiguc météré amuma kekec,

⁷ météré amuma kekec imuac qahaiguc dacmuna siñ, dacmuna siñ imuac qahaiguc goi héihéi wañamuma kekec imi toroqema imuac qeriaiguc kecmu.

⁸ Haka imuhucyanéj onac muru hema emma heyu Miñ Kewunina Yesu Kristoac hénia ya kuaya qe qe ya ninarenjéma kecmac gorosña me aronja ménda wammu.

⁹ Ménénéj haka imuhucya ménda añgéné tiyu hemizac imi kiwa mugu mugumia zéma kic hilic. Wañu ic imuhucya imi késpedesica bec zuacmimia wañec, néñ imi eluñ qeyu kecanzac.

¹⁰ Dacmuna hécna imuac ninac séc mén ogicma seliseli wamma ai buñagina meseligimu. Imuhuc wañgic ai imuac unuruma megési énécmiyec imi hicñiteguru hémmu. Ini imuhuc wammuguc ménda maunumac, néñ seligima kecmu.

¹¹ Imuhuc wamma kecmuguc neñañ miñ kewunina añgéné titi miñina Yesu Kristo iwac hén galeñ ama areña yanda hehe selia imuac naguya moczoñ auénécmiyu osiosiya qahac kerenjadcmu.

¹² Imuac mia ini hénia imi ninasarima ac héra deguc késa keczu imuaru nan seligicac keczu, néñ ini haka imuac ninqelimu ninac nalé séc énézémañ zé ninzua.

¹³⁻¹⁴ Ni Miñ Kewuna Yesu Kristonéj zéasari néñec séc séwi halina focdac het-ecgémañ imi ninzua. Imuac mia ni baec séwiac haliguc kicqeli kecanzua nalé imuac séc meqeli énécmiwa ninqelima kecmu ninac nimba sécgézac.

¹⁵ Wañu wai énécmima kemman imuac andiaiguc ini acguc ackuazéc énézéyi imi ninqelimu ninac aina selianec mekeczua.

Kristoac edamuya.

¹⁶ Miñ Kewunina Yesu Kristoac kuha zéma mama hahayawac énézéyiñ suruc imi nemu surucdac mén ic ménénéj hiabianec arenjéma zézéya imuhucya ménda méndacma énézéyiñ, néñ neñaoc kicninanéj eñeña miñinawac hénia ya imi hénin imuac héipuc ic wamma énézéanzin.

¹⁷ Edamu asaha eebipiyaguc imuac qeria igucnec ac ewa mén yomuhuc mayec. Mayu inéñ Manjoc arunec eebipiya zéma edamuya késayec. Yomi imi nuac nañ sorocna, iwac nimba sécgéyu ségiségi wañanzua.

¹⁸ Ac ewa imi nini i guc momacnec baec boña téréyaiguc kecní kurumenj igucnec hicñiyu neñaoc gezac ninanéj ninin.

¹⁹ Wañu neñañ muru kua meme ic ionac ac he nénécmiyu ninin héra ténggéñ wañanzac. Wañu ac iminéñ mia kifa

ésécnec sinji tunumañ qetagali énécmiyu imuac mia kicgina hima kecgic ama gianjiyu ewa qeriginaiguc giangianawac widi yanda Yesu imi éréyu mihicjiimu.

²⁰ Wañu walac ac yomi niñyacgému, anduac ac kiwi téréyaiguc ooyawac hezac imi ic ménéñ eneyawac héiqeli ac igucnec ménda haanzac.

²¹ Andiawac ara imi nalé ménac ménéñ ic ménac ewa sinji igucnec ménda mihicjigic, néñ uña téréyanéñ tiléñgé énécmiyu Anutu arunec ichéra ieneñ zéhicñianjic.

2

Anutuac tiliñ tiliñ ic ikora zéma kiwi ic ikora.

¹ Néñ ic enia ionac sugcinaiguc acguc Anutuac tiliñ tiliñ ic ikora hicñjima keczu. Imuhucyanec sugcinaiguc acguc kiwi ic ikora hicñjima kecmu. Ieneñ imi mebirí énécmimiacac buña suruc ikora imi éléñnec mema sugcinaiguc érému. Ieneñ imi enañ bonj héré meénécmiyec Miñ Kewu i qaecgéma focfoc mebirí énécmimiawac buña imi héré añgétimu.

² Wañu ieneñ kaisero wañgic sasalanéñ méndac énécmimu. Wañu ic ionac niñac ac hélawac hena imuac zébiri qébiri wammimu.

³ Kiwi ic ikora imi eneñ hémbaociguc namma ackuazéc ewaginaiguc téyu iminéñ batucgé énécmima iwawaigina héré onagic wammu. Wañu tasé mihicñi énécmimiawac ai imi becarunec ménda horugianzac. Wañu mebirí qebiriac kuhanéñ gau niñ ménda wamma ic imuhucyawac inicma keczac.

⁴ Anutunéñ kua meme uña tosara kápésic wañgic ionac kápésicgina ménda wai énécmima uña biria ionac baec dumuñawac bawaiguc gili énécmima sinji tunumañ yanda imuac hésa amaiguc onoporu kenkecgic zégésigési naléya hamacac hezac.

⁵ Wañu becaru Noa solañ kekecac buña zéau énécmiyec i zéma iwac sac taséhera 7 ionac sac goigina héima galeñgé énécmiyu kecgic, néñ baecac hicñisai tosara Anutu eeya ménda héianjic ionac imi goigina

ménda héima doku qaonj yanda mihicñi énécmiyec.

⁶ Wañu Sodom zéma Gomora ama areña yanda imuac miñjina imuhucyanec qahac wammu niñac zétecgé énécmiyu bucalalañ wandacgic haka iminéñ hicñisai biria andiaiguc hamu ionac séséc wañec.

⁷ Wañu ic solaña Lot imi hena ac qahac kecañgic ionac kaisero haka qesalecgégéya imuac niñac réwéri mihicñjima keru imuacnec metecgé miyec.

⁸ Ic solaña inéñ ionac sugcinaiguc kecmu naléya naléya wawañ meme hena ac logilogiya imi kiwanéñ hémma gezawanéñ niñu ewa qeri solaña imi sisic waizalañiguc opocañec.

⁹ Miñ Kewuninanéñ imi niñtegiçma ic embac solaña imi manam batuc igucnec metecgé énécmima ic biria imi wai énécmiyu biriaginawac bakia bisima kecgicnec zégésigési naléya hamac.

¹⁰ Séwiac sinji tohoma sinji biria qeri-aiguc tacyac wamma miñ mañgoc wañ énécmimia wac mematiti wammianzu imi kitiwagina meleñ énécmimiacac hezac.

Imi eneñ mia bac yandi yandigina qahac déménggina seliseli wamma zénénggina ménda hirima edamu ginaguc keczu i zébiri énécmianzu.

¹¹ Néñ kua meme uña ic imuhucya onogicma kucgina kuneñ yanda sécgina ménéñ he énécmimia ieneñ imi Miñ Kewuninawac wésiaiguc ionac mia zébiri qébiri ac ménda mema aciguc ménda onopocanzu.

¹² Wañu ieneñ imi hénihénia igucnec énépésiyu kemma humumu niñac hicñjigic yañ beric ésécnec iwawai ménda niñacgéigic imuac mia zébiri wammima mebirí qebiri imuac qeriaiguc mebirí qebiri mihicñianzu.

¹³ Wañu haka biriawac kitiwawac haka biria mihicñjima kaiwe asaha yanda qeriaiguc nezéléléñ wamma niñgic sécgéanzac. Iminéñ mia zapi qeçegina zéma kápésicgina wanzac. Ieneñ imi iniguc ariaciguc kecmu imuaru ikociguc héihéré wañamuma nezéléléñ wañanzu.

¹⁴ Kicgina imi kaiseronéñ sécgéma heyu kápésic waimuac séc qahac wañu ic embac tosara qeri uñagina ménda seliseligia

imi haléc wañ énécmianzu. Wañu ewa qeriginanéj seligiyu hémbaoc haka efima wañanzu. Imi enej mia saecac nambérac héra keczu.

¹⁵ Imi enej héna dindiña imi waima kemma rouc wamma kecma Beoroac naña Balamac[✧] héna méndacma kenzu. Ic imi mia wawañ meme biriawac boña niñac siña niñajec.

¹⁶ Imuhuc wamma keru Miñ Kewunéj doñki yañ ara qahac imuac kuaya mema ic ionac ac ewaiguc ac wammima gezac qézéj ic iwac haka sohosohoya imuac neuñ héimiyec.

¹⁷ Ic imuhuya imi doku hogocya dokuya qahac zéma hosusu luhuc selianéj mihi-lañgéyu kenha wañanzu ésécnec. Ionac niñac siñi tunumañ mézézéjgéyu hezac.

¹⁸ Ienej imi séwi eñeñawac ac eñomia lomma zéma haka soho sohoya wawaña ionac murunec waizalañ wamma néngacma hahaya imi muñguc kaisero hakanéj séwiac siniguc wamma haléc ac wañ énécmima

¹⁹ hulac énécmiñi hésa qaté qahac kecmu zéma ac zikima énézéanzu, néj eñañ imi haka houhouyawac welenqege ic keczu. Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ic méñnéj ménda ogicmac imi méñ ogiczac iwac welen qequeya wammacac hezac.

²⁰ Ienej imi añgéj titi miñina Miñ Kewunina Yesu Kristo nimmima baecac haka biria imuacnec néngacma hamaguc muñguc haka iminéj qatéénécmima meseli énécmiyu imi bec kekecgina hénihéniaguc kecgic imi ogicma moczoñ biridacmac.

²¹ Héna solaña niñasarima zézé seli ac téréya mératéc buña énécmimía imi andé qezu ionac niñni biriçiria wañu duña melemma héna solaña ménda nimma kekera ionac niñni méñ ogicma hia zézé wanzac.

²² Pakenj ac héla yominéj ionac muru héla héizac. Kazu imi loloña muñguc nemañ zé liliñgéanzu. Wañu beric imi doku naecmaguc muñguc gizoniguc kemma lumuc euma heanzu.

3

Miñ Kewunéj liliñgéma hamac.

¹ Kunuchécna, deguc kiwina méñ yomi owa hatac éréhéc wanzac. Kiwina éréhécnec imuaru imi ewa qerigina héla mindi énécmimañ zé hénia yomuac mia meqeli énécmizua;

² Enej kua meme ic téréya ienej andu ac zégic ackuazéc imi zéma Miñ Kewunina añgéj titi miñinanéj Yesuac Méliméli ic ionac kuaginaiguc haiyu énézégic imi niñqelima kecmu niñac oénécmizua.

³ Walac imi yomuac niñselimu, nalé tetcgiaiguc zésiloloc wañanzu imi enej hama séwiginawac siñ méndacma wamma zésiloloc wamma yomuhuc énézému.

⁴ Miñ Kewu liliñgéma hamac zézé seli imuac héla dimia? yanda hécnina humudacgic, néj iwawai sasala baec hicñiyec igucnec hema hama kerec imi imuacnec hema keczac.

⁵ Imuhuc zéanzu enej imi Anu-tunéj zéyu ackuazécya imuac niñac kurumeñnéj becarunec hicñima hezac imi zéma baec imi doku igucnec zéma dokunéjnec miñicñiyecac hezac imi kilen eluñ unumac niñ wanzu.

⁶ Hénia imuac niñac becneç baec yomi dokunéj luma hoturuyu humudacgic.

⁷ Wañu ackuazéc iminéjnec baec kurumeñ deguc hezaoc imi gésigési naléiguc biria meme ienej zéraiguc emmu imuac naléya ducñimacac séc gericac buña añgéj tiérécmiyu mambéc hezaoc.

⁸ Kunuchécna, Miñ Kewuguc imi ai meme momacguc imi niñu yawuñ tausen éséc wañanzac, wañu yawuñ tausen imuac niñu ai meme momacguc tanec wañanzac imi eluñ ménda unumac.

⁹ Miñ Kewuac sisipac ac imi ic tosara enej nalé horugizac zéma niñanzu ésécnec ménda horugizac. Imi mia ini moczoñ ménda biridacma kenkecma ewa melenj wandacmu niñac wamma nalé herec bénzénj mambéc wañ nénécmianzac.

¹⁰ Wañu Miñ Kewuac naléya imi kowu nene ésécnec éléjnec hamac. Nalé imuaru imi kurumeñ imi héténj yandaguc qacma aulanjéma kendacmac. Wañu

✧ 2:15: Yud 1:11

baec imi gericnéñ zeyu doku ésécnec wamma uraha qahac wandaru imuaru ai memeyawac hezac imi acguc qahac wandacmac.

¹¹ Iwawai momac yanda imuhuc qahac wandacmac, imuac ini ic dimuhucya wanğic sécgémac? Wawan meme téréya zéma haka eeyaguc kecma

¹² Anutuac naléya imi hamac niñ hélacnec mambéc kecmu. Nalé imuaru imi gericnéñ zeyu kurumeñnéñ doku ésécnec hularu iwawai héhéña imi pépélíma madacmac.

¹³ Wanu neñañ imi iwac sisipac aciguc hezac séc kurumeñ qelia zéma baec qelia hicñimaoc niñ mambéc kecanziñ. Wanu baec imuaru imi haka solaña hezac.

¹⁴ Imuac kunuchéçna ini iwawai imuhucyawac mambéc keczu. Imuac iwac kiwaiguc zapi qahac képésic solañ wamma luaeiguc wininimu niñac seliseli wamma kecmu.

¹⁵ Wanu Miñ Kewuninanéñ nalé horua bisiqatéñ wañ nénéçmianzac haka iminéñ añgéñ titinina wañ nénéçmimac zéma nimmu. Dacmuna soroc héçnina Paulo i acguc niñteçic qinçteçic haimiyec séc imuhucyanec oénéçmiyec.

¹⁶ Wanu kiwiya oyec séc haka imuac zéyec. Wanu kiwiya tosara imi niñyacgéwiñ zé batucgéni héña hiñgac hiñgara wanzac. Ic tosara niñiñgina qahac zéma ménda seligima nanzu ieneñ kiwi tosara ésécnec zénimma séçgina ogicma héña miçima nimma eñaoc képésic humumiawac mihicñianzu.

¹⁷ Imuac kunuchéçna ini imi walac nindaczu imuac niñ tosara héña ac qahac kecanzu ieneñ ac haléçnéñ wañ énéçmigic seligima namma imuacnec mama unuwac niñ galeñ mema kecmu.

¹⁸ Wanu Miñ Kewunina zéma añgéñ titi Miñina Yesu Kristo iwac goi héihéi zéma héña niñni yandima kemmac. Edamuyanéñ deguc zéma nalé teteçgia qahac iwac muru hemac! Hélacnec.

1 Yohane

Kekecac ackuazéc.

¹ Kekecac ackuazéc nalé hénihéniaiguc bec kerec imuac mia neňañ gezacninanén niňañiň, nimma kicninanén hénñañiň waňu hémma méraninanén késaosi wammianñiň.

² Waňu kekec imi mewinini nénécmimia wañec, waňu kekec hémbénaña imi hémma héipucya wamma zéau énécmianziň. Kekec imi mia Maňgocguc kerec. Keru Maňgocnéň neňañ muru mewinini nénécmiyec.

³ Ini acguc niniguc ala kekec wamma kecbiň niňac, nini kicninanén hémma gezacninanén momacnec niňañiň imuac mia zéau énécmianziň. Neňañ ala kekec imi Maňgoc zéma Naña, Yesu Kristo iriguc momacnec.

⁴ Waňu kiwi yomi ségiséginina sécgémac niňac oziň.

⁵ Ackuazéc iwarunec nimma zéau énécmiziň imi yomuhuc, Anutu imi asacmararaň, siňi imi iwac muru komodia mén ménda hezac.

⁶ Neňañ Anutuguc ala kekec kecziň imuhuc zéma siňi qeriaiguc keňha waňanziguc neňañ imi ac ikora zéma ackuazéc héla ménda tohoanziň.

⁷ I eňeyaoc asac mararaň qeriaiguc kecanzac imuac séc neňañ asac mararaň qeriaiguc kecanziňiguc neňañ imi neňaocnec ala kekec waňamuma kecni Naña Yesu Kristo iwac sacnéň késpedesicnina moczoň zuac nénécmimac.

⁸ Neňañ késpedesicnina qahac zéziňiguc neňaocnec ikoc waňamuziň, imuac niňac ackuazéc héla imi ewa qerininaiguc ménda he nénécmizac.

⁹ Késpedesicnina zé auziňiguc, Anutu, ménzé ménzéya qahac, solaña miňinanén késpedesicnina waima birianina moczoň zuac sorocgé nénécmimac.

¹⁰ Waňu neňañ késpedesic ménda waňanziň zéziňiguc, Anutuac ikora zémiziň. Waňu iwac ackuazéc imi ewa qerininaiguc ménda hezac.

2

Héipuc icnina Kristo.

¹ Nambérac soroc hécna, ini késpedesic ménda wammu niňac kiwi yomi o énécmizua. Waňu mén késpedesic wammaciguc, neňañ héipuc ic saiwa waň nénécmima zéanzac imi Maňgocguc keczac. Iwac qara imi Yesu Kristo, solaña miňina.

² Inén mia neňañ késpedesic niňac doenina memañ zé séwiya wai nénécmiyec. Waňu imi nonac sac qahac, néň baec séc ic embac momac yanda neňañ niňac imuhuc wañec.

³ Neňañ iwac héna ac tohoma waňanziguc haka imi hémma i nimmianziň imi niň asarianziň.

⁴ Ic ménéň ni i nimmizua zéma iwac ackuazéc ménda tohozac imi ikoc ic wanzac. Waňu qeriaiguc ackuazéc héla ménda hezac.

⁵ Ic ménéň mén iwac ackuazéc tohoma kecanzaciguc, Anutuac goi héihéinéň iwac ewa qeriaiguc hélacnec solañanima hezac. Imuac mia nini dimuhuc iwac qeriaiguc kecziň imi niňasarianziň.

⁶ Ménéň mén iwac qeriaiguc keczua zéanzac iminéň Yesu wañec imuac séciguc wammac.

Héna ac qelia.

⁷ Goi héihéiac buña ini, héna ac ni o énécmizua imi qelia qahac, imi wahala. Ini hénihénia igucnec késa kecanzu imi mia. Héna ac wahala imi ackuazéc ini becarunec niňanzu imi mia.

⁸ Siňi imi kemmanec keru, asac mararaň héla imi bec asariyu, héna ac imuac héla imi Yesu zéma sugginaiguc hicňi asariyu hénjac hénanzua. Imuac niň ni héna ac imuac héna ac qelia zéma ménigucnec o énécmizua.

⁹ Ménéň mén asac mararaň qeriaiguc keczua zéma alayawac ewa hazéc wammianzac imi siňi qeriaiguc keczacnec.

¹⁰ Alaya goi héihéi wammianzac iminéň asac mararaň qeriaiguc keru iwac qeriaiguc iwawai biria ménéň hema wammiyu érec étéň wammacac séc qahac.

¹¹ Waňu mén alayawac ewa hazéc wammianzac imi siňi qeriaiguc kecma

imuac qeriaiguc kenha wañanzac imuac niñ siñinéñ kiwa nézicgéyu dimuaru kemmac imi ménda ninzac.

¹² Nambérac hécna, Yesuac qara niñac onac kápésicgina wai énécmidaczac hénia imuac niñac mia kiwi yomi o énécmizua.

¹³ Mañgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanzac imi nimmigic hénia imuac niña kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna ini Biria miñina imi ogicgic hénia imuac niñac kiwi youmi o énécmizua.

¹⁴ Nambérac hécna ini Mañgoc nimmizu hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua. Mañgoc ini i nalé hénihénia igucnec kecanzac imi nimmizu, hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna, ini kucginaguc wañu Anutuac ackuazéc qeriginaiguc nañu Biria miñina ogicgic, hénia imuac niña kiwi yomi o énécmizua.

Baecac iwawai niñac siñ ménda nimmu.

¹⁵ Baec zéma iwawai imuaru hezac imuac goi héihéi ménda wammimu. Méñnéñ méñ baecac goi héihéi wañ mianzaciguc iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi imi ménda hemizac.

¹⁶ Némac niñ? Baeciguc iwawai hezac imi moczoñ séwiac siñ, kicac siñ zéma iwawai késa keczu me wañanzu imuac séwi eneñ wanzac. Wañu imi moczoñ Mañgocarunec qahac, néñ baec igucnec.

¹⁷ Baec zéma imuac siñ imi qahac wammac, néñ méñnéñ méñ Anutuac ackuazéc tohoma keczac iminéñ tetcgia qahac kecanzac.

Kristoac hazéc.

¹⁸ Nambérac hécna nalé yomi imi nalé tetcgia. Kristoac hazéc hamacac niñ zézéya imi niñgic imuhucyanec deguc Kristoac hazéc sasala bec hama keczu. Imuac niñ nalé tetcgia wanzac imi niñasariziñ.

¹⁹ I eneñ nonarunec hicñima keñgic. Néñ nonac kitic hécnina qahac. Kitic hécnina wambunec imi niniguc kecbunec. Wañu kitic hécnina qahac imuac hénia imi nénézégic héñtegicbiñ niñac waima keñgic.

²⁰ Téréya miñinanéñ ini Uña Téréya haléc ésécnec qocgé énécmiyu megic.

Imuac niñac ini moczoñ niniñginaguc wanzu.

²¹ Ini ackuazéc héla ménda ninzu zéma kiwi yomi o énécmizua imuhuc ménda zéma nimmu. Imi qahac, néñ ini imi ackuazéc héla imi niñtegicgic, wañu ikoc imi ackuazéc héla igucnec ménda hicñianzac imuac niñ kiwi yomi o énécmizua.

²² Mérenéñ ic ikora? Méñ Yesu imi Kristo qahac zéanzac imi mia. Ic imuhucyanéñ Kristoac hazéc héla. Inéñ Mañgoc zéma naña qaecgé érécmianzac.

²³ Méñ Naña imi ménda ninzénégzac iwaru Mañgocya qahac, néñ méñ Naña imi ninzénégzac inéñ Mañgocyaqac keczac.

²⁴ Hénia igucnec iwawai gezacginanéñ niñgicac niñgic imi qeriginaiguc hezac me qahac imi hémma niñtgicgic. Imi heyuguc ini imuhucyanec Naña zéma Mañgoc qerigiraiguc kecmu.

²⁵ Sisipac ac inéñ wañ nénécmiyec imi kekec hémbénaña nénécmimiyawac zézé seli imi mia.

²⁶ Ac imi ikoc wañ énécmianzu ionac niña imuhuc o énécmizua.

²⁷ Ini iwarunec Uña téréyawac haléc naec naec megic qeriginaiguc keczac imuac némaciguc méñnéñ ku énécmimacac niñ wambunec? Iwac Uña téréyawac halécnéñ météré énécmimia iminéñ iwawai moczoñ ku énécmimac. Uñawac ara imi hélanc, ikora qahac, imuac eneñ ku énécmianzac imuac séc iwac qeriaiguc kecmu.

Anutuac nambérac héra.

²⁸ Nambérac hécna deguc iwac qeriaiguc kecgic Yesunéñ wininima mayu iwac kiwaiguc gamunina ménda nimma ewa bénzén wambiñ.

²⁹ I solaña miñina wañanzac imi ninzuiguc ic méñ solaña wañu hémma iwarunec hicñizac imi nimmu.

3

¹ Ninzu! Kurumeñ Mañgocnéñ Anutuac nambérac hécna zé nénécmiman zé goi héihéi dimuhucya wañ nécnécmiyec! Wañu nini imuhuc mia keczíñ. Wañu baec ic embac ieneñ i ménda héñtegicanzu,

hénia imuac niñ nini acguc ménda ninic tegicanzu.

² Soroc hécna neñañ deguc imi Anutuac nambérac héra kecziñ. Bian dimuhuc kecbiñ imi ménda hicñi asarizac. Wañu inéñ wininiyu neñañ iwac kekec tanera hezac séc hémbiñ imuac niñ neñañ iwac kekec tanera imuhucyanec mia wamma kecbiñ imi ninziñ.

³ Méñnéñ méñ eñeya ewa qerianéñ kekec imuac mambéc kecanzac imi Yesu qakola qahac qala qala wanzac imuhucyanec eñeya météré amuanzac.

⁴ Méñnéñ méñ kápésic wañanzac imi hénia ac logianzac. Kápésic imi hénia acac sigisigiya.

⁵ Wañu Inéñ kápésicnina nonagicman zé wininiyec imi ini ninzu. Wañu iwaru kápésic méñ ménda hemizac.

⁶ Méñ iwac qeriaiguc kecanzac iminéñ kápésic ménda wañanzac. Méñ kápésic wañanzac iminéñ i méñ ménda hémma nimmima keczac.

⁷ Nambérac hécna méñac méñ ménda waigic, ikoc wañ énécmiwac niñac. Haka dindiña wañanzac iminéñ i solaña keczac séc solañanec kecanzac.

⁸ Biria miñinanéñ hénihéniya igucnec kápésic wamma hama kerec. Imuac niñ méñ kápésic wañanzac imi Biria miñina iwarunec. Anutuac Naña inéñ Biria miñinawac ai imi mebiriman zé wininiyec.

⁹ Méñnéñ méñ Anutu arunec hicñima keczac imi Anutuac ac gocmianéñ iwac qeriaiguc hekeru kápésic ménda wañanzac. Anutu arunec hicñima keczac imuac niñac kápésic wamma kecmacac séc qahac.

¹⁰ Anutuac nambérac me Biria miñinawac nambérac imi hénia yomuhuciguc hicñi asariyu niñanziñ; Méñ haka dindiña ménda wanzac imi Anutu arunec qahac. Méñ alaya goiya ménda héianzac imi acguc Anutu arunec qahac.

Goi héihéi wañamuwiñ.

¹¹ Ackuazéc yomi ini hénihénia igucnec nimma keczu; Goi héihéi wañamuwiñ.

¹² Kainac haka ésécnec ménda wañgic. Inéñ Biria miñinawac buña kecma munaya qeyu humuyec. Wañu némac niñ qehumuyec? Eñeya wawañ meme biria,

wañu munayawac wawañ meme imi hi-
abia wañu nimbupuc nimma qehumuyec.

¹³ Dacmuna hécna zéma embac nauñhécna, ini baecac ic embac eneñ mézétiti wañ énécmigic ménda aurimu.

¹⁴ Neñañ goi héihéi wañamuanziñ imuac mia nini humuc waima kekec qeriaiguc kerezniñ imi ninziñ. Méñ tosara ionac goigina ménda héianzac imi humuc qeria igucnec kecanzac.

¹⁵ Méñ dacmuna héra me nauñhéra goigina ménda héianzac imi ic qeque. Wañu ic qeque iwac qeriaiguc kekec hémbénaña ménda hemizac imi ini ninzu.

¹⁶ Yesu Kristonéñ neñañ niñac wamma kekecya waiyec. Wañu neñañ goi héihéi hénia imi ninziñ. Neñañ acguc dacmuna hécnina ionac niñac wamma kekecnina waiwiñac hezac.

¹⁷ Ic méñnéñ baecac iwawaiya sasala késa kecma ninzén ninzén dacmuna méñnéñ iwawai méñ niñac osiyu hémma ewa biric ménda wammimac imi Anutuac goi héihéinéñ dimuhuc iwac qeriaiguc hemac?

¹⁸ Nambérac hécna ac me ezelañnéñ sac qahac, wawañ meme zéma ewa qeri hélanéñ goi héihéi wañamuwiñ.

¹⁹ Imuhuc wambiñiguc neñañ ackuazéc hénia imuaru qékétama kecziñ imi asariyu nimbiñ. Wañu Anutuac wésiaiguc ewa qerininina meseligima qeri bénzén kecbiñ.

²⁰ Ewa qerininanéñ kápésic ninaguc zénénéc mimaciguc imi Anutuac ewa qerianéñ ic neñañ qerininawac séc qahac, Inéñ séc méñ kecma iwawai moczoñ nindacanzac.

²¹ Kokoc soroc hécna qerininanéñ kápésic ginaguc zéma ménda zé nénécmiyu Anutuac kiwaiguc bénzén kecbiñ.

²² Wañu iwac hénia ac tohoma iwac kiwaiguc iwac ewa siñ méndacma haka silic wannu, Inéñ zéwelec welecnina nimma melenju iwawai moczoñ hia mewiñ.

²³ Iwac hénia ac imi yomuhuc; Naña Yesuac qara ninzén géma hénia ac Inéñ nénécmiyec imuac séciguc goi héihéi wañamuwiñ.

²⁴ Ic embac eneñ iwac hénia tohozu ieneñ iwac qeriaiguc keczu, wañu ionac

qeriginaiguc Inéj keczac. Uña Téréya nénécmiyu qerininaiguc keczac Inéj zéasariyu neñaj qerininaiguc Inéj keczac imi niñanzij.

4

Uña hia me uña biria imi gésima héntegicma nimbiñ.

¹ Kokoc soroc hécná, kua meme ic ikora sasala baeciguc hicñima keczu. Imuac niñ uña moczoñec ménda ninzéhégmu. Uña imi Anutu arunec me qahac imi niñyacgémanj zé ala batuc wañ énécmimu.

² Anutuac Uña imi yomuhuciguc niñtegicmu; Uñaya uñaya Yesu Kristo baec ic héla wamma hayec imi ninzéhéganzac iminéj Anutu arunec hahaya wanzu.

³ Wañu uña méñnéj méñ Yesu ménda ninzéhégzac imi Anutu arunec qahac. Imi Kristoac hazéc boñawac uña. Hamac zéyu niñgic Kristoac hazéra imi mia. Wañu imi bec baeciguc hicñima keczac.

⁴ Nambérac hécná ini Anutu arunec. Qeriginaiguc keczac Inéj méñ baeciguc keczac i qema ogicdarec, imuac niñac enej hazéc hécgina unuma onogiczu.

⁵ Ieneñ imi baec igucnec, imuac niñ ac suruc baec igucnec imi zégic baec ic embac ieneñ ac imi nimma tohoanzu.

⁶ Neñaj mia Anutuac buña, imuac niñ méñ Anutu ninzac inéj acnina niñanzac, néñ méñ Anutu arunec qahac inéj acnina ménda niñanzac. Ackuazéc hélawac uña me ikocac uña imi hénia imuhuciguc héntegicanzij.

⁷ Kokoc soroc hécná neñaj goi héihéi wañamuwiñ. Goi héihéi imi Anutu arunec imuac niñac méñ goi héihéi wañ énécmianzac inéj Anutu arunec hicñima kecma Anutu ninzéhéganzac.

⁸ Anutu eneyaoc imi goi héihéiac miñina, imuac niñac goi héihéi ménda wañ énécmianzac inéj Anutu ménda ninzac.

⁹ Anutuac goi héihéi imi sucninaiguc yomuhuc hicñiyec; Anutunéj Naña momacguc imi méliyu baeciguc mayec imi neñaj iwarunec kekec héla mema kecbiñ niñac.

¹⁰ Goi héihéiac hénia imi yomuhuc hezac, neñaoc Anutu goi héihéi wammiyiñ

imi qahac, Anutu eneyaoc goi héihéi wañ nénécmima neñaj kápésicnina mulu memac niñac Naña méliyu mayec.

¹¹ Kokoc soroc hécná Anutunéj imuhuciguc goi héihéi wañ nénécmiyec, imuac niñ imuhucyanec neñaj goi héihéi wañamuwiñ.

¹² Ic méñnéj méñ Anutu ménda héñec, néñ goi héihéi wañamuwiñiguc Anutu I eneyaoc neñaj ewa qerininaiguc keczac. Keru iwac goi héihéianéj neñaj qerinaiguc solañanima hemac.

¹³ Inéj Iwac Uñaya nénécmiyec imuac niñ Inéj neñaj qerininaiguc, neñaj iwac qeriaiguc kecamuanzij imi ninzij.

¹⁴ Manjocnéj baec séc ic embac humuc igucnec nénépésimac niñ Naña méliyu mayec imi nini hémma héipuc wamma zézij.

¹⁵ Méñnéj Yesuac niña Anutuac Naña zéma nimmiyu Anutunéj iwac qeriaiguc, inéj Anutuac qeriaiguc kecamumaoc.

¹⁶ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéi neñaj muru hezac imi hémma ninzéhégma keczij.

Anutu imi goi héihéiac miñina, méñ goi héihéiac qeriaiguc keczac imi Anutuac qeriaiguc keru Anutunéj iwac qeriaiguc keczac.

¹⁷ Imuhuciguc goi héihéinéj neñaj sucninaiguc solañanimac. Wañu baec yomuac qeriaiguc iwac kekecya ésécnec kecanzij imuac niñ gésigési nalé yandaiguc bénzéh nambij.

¹⁸ Bac yandiyandi imi goi héihéi qeriaiguc ménda hezac. Wañu goi héihéi hélanéj bac yandi yandi imi nesiyu keñanzac. Némac niñ, bac yandi yandi iminéj bakia zérabéracguc imuac buña, ic méñ bac yandi yandi wañanzac imi goi héihéiac qeriaiguc ménda solañanima kecanzac.

¹⁹ Inéj goi héihéi walac wañ nénécmiyec imuac niñac neñaj goi héihéi wañamuwiñ.

²⁰ Méñnéj ni Anutu goi héihéi wammianzua zéma nauñ dacmuna héra mézétiti wañ énécmimac ic imi ikoc ic. Némacniñ, méñ nauñ dacmuna héra kicnéj inic inira ionac goi héihéi ménda wañ énécmianzac imi enej Anutu

ménda héhéna imi goi héihéi hia ménda wammimac.

²¹ Inéj zézé seli ac yomi nénécmiyec; Méj Anutu goi héihéi wammianzac iminéj nauj dacmuna héra goi héihéi kilenj waj énécmimac.

5

Yesu imi Anutuac Naña.

¹ Méjnénj méj Yesu imi Kristo zéma ninzégézac, inéj Anutu arunec hicnjima keczac. Waju ic méjnénj méj Manjoc goi héihéi wammianzac inéj iwac naña momacnec goi héihéi wammianzac.

² Neñañ Anutu goi héihéi wammima iwac zézé seli ac tohoma imuacnec mia Anutuac nambérac héra goi héihéi waj énécmianziñ imi asariyu niñanziñ.

³ Anutuac zézé seli ac tohoanziñ haka iminéj mia Anutu goi héihéi wammianziñ wawañ meme imi mia wanzac. Waju iwac zézé seli ac imi yéwéria qahac.

⁴ Méj Anutu arunec hicnuyec imi baecac ala batuc qema ogicanzac. Waju baecac ala batuc qema ogicanziñ ogicogic imuac kuha imi ninzénj ninzénjina.

⁵ Ic méj Yesu imi Anutuac Naña zéma ninzégézac i qahac zéwiñnec mérénej baecac ala batuc imi hia qema ogicbacnec?

⁶ Doku igucnec zéma sac igucnec hayec imi mia Yesu Kristo. Doku igucnec sac qahac, néj doku zéma sac igucnec hayec. Uña Téréya, ackuazéc héla zézéac miñina wanzac imuac niñac Uña téryanénj héipucya wanzac.

⁷ Imuac niñ haréwécnej héipuc wamma zéanzu.

⁸ Imi mia Uña Téréya zéma doku zéma sac, haréwéc iminéj momacnec Yesu imi ic héla zézu.

⁹ Neñañ ic embac onac héipuc ac imi ninzégéanziñ, waju Anutuac héipuc ac imi kuha ogicogicya wanzac. Anutunénj nañawac yomuhuc héipuc wamma zézac imuac héipuc ac yominénj Anutuac héipuc ac wanzac;

¹⁰ Méj Anutuac Naña ninzégéanzac inéj héipuc imi eñeya qeriaiguc késa keczac. Waju méj Anutu ménda

ninzégéanzac inéj Anutuac ikora zémianzac tanec wanzac. Némac niñ, inéj mia héipuc Anutunénj Iwac Nañawac wañec imi ménda ninzégéanzac imuac niñ imuhuc zézua.

¹¹ Héipuc ac imi mia yomuhuc; Anutunénj kecec hémbénaña nénécmiyec waju kecec hémbénaña imi Iwac Nañawac qeriaiguc hezac.

¹² Méjnénj Nañaguc keczac iminéj kecec hémbénaña mema keczac. Méjnénj Anutuac Naña ménda késama keczac iminéj kecec hémbénaña imi ménda késa keczac.

¹³ Ni ackuazéc yomi onaru kecec hémbénaña imi he énécmizac imi niñtegicmu niñac ic embac Anutuac naña Yesuac qara ninzégézu onac mia kiwi yomi oénécmizua.

¹⁴ Nini Anutuac yomuhuc ninzégéma ewa déj wamma keczanziñ; Iwac ewa siñ tohoma iwawai méñac méj qesimiwiñ imi hia niñ nénécmidacmac.

¹⁵ Inéj niñ nénécmianzac imi ninzégiguc iwawai méñac méj welecmianziñ imi bec nénécmizac imi ninziñ.

¹⁶ Ic méjnénj alaya méjnénj késpedesic humucac buña séc ménda wawaña imuhucya wañkeru hémmaciguc iwac niñac wamma Anutuaru welecmimac. Késpedesira humuc ac buña séc qahac waju Anutunénj kecec héla mimac. Késpedesic humuc mihicñi mimia hemizaciguc imuac zéwelecmimu niñac ménda zézua.

¹⁷ Héna ac logilogi imi moczoñ késpedesic wanzac, néj késpedesic tosara imi humuciguc ménda onagicma kemmac.

¹⁸ Méj Anutu arunec hicnuyec inéj késpedesic ménda wañanzac imi nini ninziñ. Némac niñ, Naña Anutu arunec hicnuyec i imi Inéj héngalenj wammiyu Biria miñinanénj ménda késa osi wammimac.

¹⁹ Neñañ imi Anutu arunec hicnjima keczanziñ, néj baec ic embac tosara imi Biria miñina iwac qeriaiguc keczanzu imi neñañ ninziñ.

²⁰ Anutuac Naña mama hama niñtegic qindegic nénécmiyu neñañ ac héla miñina imi nimmima iwac qeriaiguc keczanziñ. Kecma naña Yesu Kristoac qeriaiguc acguc

kecanjiŋ. Waŋu Yesu Kristo inéŋ Anutu
héla zéma kekec hémbénaŋa keczac.

²¹Nambérac hécna héngalenj waŋamuma
baniarawac ireha igucnec néngacma lakec
kecmu.

2 Yohane

Ewa hia ac.

¹ Qeria galeñ neñ Miñ Kewuac gésimimia embac neñgia zéma iwac nambérac héra ionac kiwi yomi o énécmizua. Neñ Ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wañ énécmianzua, wañu neñ sac qahac ackuazéc héla ninzu séc imuhuc goi héihéi wañ énécmianzu.

² Imi mia neñañ qerinaiguc hema neñañguc tetecgia qahac heanzac ackuazéc imuac niñac mia imuhuc wañanzñ.

³ Ackuazéc héla zéma goi héihéi imuac qeriaiguc ewa hia zéma wésé ninñ zéma luaenéñ Mañgocnina Anutu zéma iwac Nañ Yesu Kristo iorarunec mama neñañguc hemac.

Ac héla zéma goi héihéi.

⁴ Guac nambérac hécgá tosanéñ Kurumeñ Mañgocnéñ nénézéyec séc ackuazéc héla imuac qeriaiguc keñha wañanzu imi inicma ségiségi yanda wañanzua.

⁵ Embac yanda, neñ zéseli génzua, goi héihéi wañamuwiñ. Imi mia héna ac qeliawac ménda ogénzua, néñ imi hénihénia igucnec késa kecanzñ imuac mia ogénzua.

⁶ Neñañ iwac héna ac imi tohoma kecbñ iminéñ mia goi héihéi wañzac. Iwac héna ac imi yomuhuc; Hénihénia igucnec niñanzu séciguc goi héihéi wañamumu.

⁷ Ikoc ic sasalanéñ baec séc kemma keczu. Imi eneñ Yesu Kristonéñ baec ic héla wamma mayec imi qaecgéanzu. Wañu imuhucyanéñ ikoc ic zéma Kristoac hazéchéra wanzu.

⁸ Imuac niñ ini galeñ meamumu, ainawac héla imi sohowac niñac. Ménda sohoju imuac bakia séciguc memu.

⁹ Méñnéñ méñ ogicma walac kemma Kristonéñ ac ku énécmiyec imuac qeriaiguc ménda kecanzac iminéñ Anutuguc ménda kecanzac. Wañu méñnéñ méñ imuac qeriaiguc kecanzac iminéñ Mañgoc zéma Nañ iriguc keczac.

¹⁰ Méñnéñ méñ paken ac yomi ménda késama onac muru hayu amaginaiguc ménda hérémima yaizézé ac méñ ménda ézému.

¹¹ Méñnéñ méñ yaizézégina zémac imi ic iminéñ ai biria imuac méra mimia ic wammac.

Tetecgiawac yaizézé ac.

¹² Ac tosara sasala omanac séc, néñ kiwiiguc kirifinéñ ménda oman zé wanzua. Imi mia ségiségi yandanéñ neñañ ewa qerina kuaya qemac niñac ni nenaoc hama musuqeçe wamma énézémañ zé wanzua.

¹³ Anutuac gésimimia embac dacmunaga méñac nambérac héra ieneñ yaizézéga zégénzu.

3 Yohane

Yaižézé ac.

¹ Qeria galeñ neñ nuac kokoc sorocna Gaio, ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wañgəñanzua guac mia kiwi youmi oma haiwa hazac.

² Kokoc sorocna, uñaganéñ hiabianec keczac imuhucyanec séwiga zéma iwawaiga moczoñ hiarumac niñac Anutu welecmezua.

³ Dacmuna héčna ieneñ nuaru hama ackuazéc héla guac muru hezac imuac héipuc wamma gi imi ackuazéc héla imuac qeriaiguc keñha wañanzəñ zégic nimma ségiségi yanda wañi.

⁴ Nimba nuac nambérac hécnanéñ ackuazéc héla qeriaiguc keñha wañanzu iminéñ nuac ségiségina yanda wañu, ségiségi méñnéñ ségiségi imi ogicmacac séc qahac wanzac.

Gaio zéhiaru miyec.

⁵ Kokoc sorocna, gi ninzén ninzén dacmuna hécga keñkésa hakésaga qahac haka héla wañ énécmianzəñ. Imuhuc wamma ionarunec tosara mérecgawac inicanzəñ ionaru imi séc méñ ogicma imuhuc wañ énécmianzəñ.

⁶ Ieneñ héna gésé ionac kicginaiguc guac goi héihéi imuac héipucya wamma zégic. Imuac geñ imuhucyanec Anutuac ewa siñac séciguc imi méli énécmia kemmu.

⁷ Némac niñ, ieneñ imi Miñ Kewuac qara niñac wamma keñgic, ic enia ieneñ iwawai méñ ménda énécmigic meanzu.

⁸ Imuac ai ic imuhucya goigina héiénécmiwiñ. Imuhuc wamma neñawu ackuazéc héla imuac aiya momacnec mewiñ.

Dioterefe zéma Demetirio.

⁹ Ni Yesuac héna gésé ionac niñac ac tosara oénécmizua, wañu Diotrefe iwac imi qahac, inéñ kuneñgina kecməñac zé wamma nini ménda héihéré nénécmianzəc.

¹⁰ Imuac niñac ni hamañiguc i haka biria wañanzəc imi énézéwa hémmu.

Inéñ ac biria zéma nonac niñ ac sicsao-cya zénéncmiyu ménda sécgéyu ninzén ninzén dacmuna hécnina ac qeçe wamma ménda héihéré énécmianzəc. Wañu muñguc yanda ic embac tosara héihéré énécmiwiñ zé wañgic zéseli énécmima Yesuac héna gésé sucgina igucnec nesi énécmiyu séñgañgeñ maanzu.

¹¹ Kokoc sorocna haka biria ménda méndacma haka hiabia méndacbésəna. Méñnéñ méñ haka hiabia wañanzəc iminéñ Anutuac murunec. Wañu méñnéñ méñ haka biria wañanzəc iminéñ Anutu méndagucnec héñec.

¹² Wañu néwécgeña ic embac ieneñ Demetirioac nañgémima héipuc ac zéanzu. Wañu ackuazéc héla imi acguc imuhuc wammianzəc. Wañu nini imuhucyanec iwac héipuc ac wammianzəñ. Wañu gi imi nonac héipuc ac yomi hélənc wanzac imi ninzəñ.

Tetecgiawac yaižézé ac.

¹³ Ni guac ac sasala méñ zémañ zé ninzua, néñ kiwiiguc kirifi zéma dokuyanéñ ménda oman zé wanzua.

¹⁴ Néwécgeña, ni nenaoc focdac gémmañac zé wanzua imuac musu qeçe wañamuma eminimbic.

¹⁵ Luaenéñ guac muru hemac. Ala sasalanéñ yaižézéga zégic owa hazac. Geñ kuana mema alahéčna yaižézégina qacgina séc qacma énézébésəmañ.

Yuda

Yaizéze ac.

¹ Yesu Kristoac welenqege icya, Yakoboac munia, ni Yudanéh, Anutu maᅇgocninawac goi héihéiguc héihéré énécmima, Kristo Yesuac niᅇ wamma héngalen waᅇ énécmimia, onac mia kiwi yomi oénécmizua.

² Onac muru goi héihéiya, luaeya, zéma ala siᅇa imi kindindiᅇnec he énécmimac.

Kiwi ic ikora.

³ Kokoc sorochéna késpedes igucnec nénépésiyu neᅇaᅇ momac yanda késa kecziᅇ aᅇgéh titinina imuac mia kiwi oénécmimaᅇ zé ewa siᅇna ogicma waᅇ néᅇu seliseli wamma keru. Yesu imi ic téréya neᅇaᅇ niᅇac hatac momacgucnec metecgédacma ninzéh ninzéh mihicᅇi nénécmiyec. Imuac niᅇ ninzéh ninzéh imuaru naᅇselimu niᅇac meme seli ac oénécmimaᅇac hezac zéma niᅇi.

⁴ Hénia imi suginaiguc ic tosara éléh keremma kecgic ionac ewa goro wamma ozua. Ic imuhucya niᅇgési waᅇ énécmimuac niᅇ becarunec ackuazéc yomuhuc ogic hezac; Anutuac eeya ménda héianzu imi eneᅇ ewa hiaya melenᅇgic kaiseroac buᅇa waᅇanᅇzac. Imuhuc wamma ieneᅇ imi momacguc kekera Miᅇ Kewunina momacguc Yesu Kristo qaecgé érécmianzu.

⁵ Ini suruc yomi nindaczu, néᅇ niniᅇgina héiqeli énécmimaᅇ zé wanzua. Becnec Miᅇ Kewuninanéh Israel ic tuᅇ Izipte baec igucnec metecgé énécmiyec, néᅇ andiaiguc ara ménda ninzéhᅇgic imi undarec.

⁶ Waᅇu kua meme uᅇahéra[✧] tosara nanaᅇgina séciguc ménda naᅇkecma

tatacgina waima keᅇgic imi zégési nalé yanda hamac nalé sura imuac séc tacmu niᅇac heheseli qatéénécmima siᅇi tunumaᅇ yandaiguc onoporecac keczu.

⁷ Waᅇu Sodom zéma Gomora^{*} zéma ama lelec lelec tacma keᅇec imuac ic embac imi acguc séc imuhucyanec kaisero wamma baecac siᅇ hénia méᅇac[†] wamma méndacma keᅇgic geric hémbénaᅇaᅇné naec énécmima kawéya qeyu sésécac naᅇanᅇzac.

⁸ Waᅇu ic suginaiguc éléh haréma keczu ieneᅇ imuhucnec gauguc héhéh tanec kecma séwiginanéᅇ haka biria wamma miᅇ kewugina qahac tanec kecma qac buᅇa téréya edamuya imi zébirianzu.

⁹ Kua meme uᅇa kiwagina Mikael iminéᅇ Moseac qamora niᅇac Biria miᅇinaguc héré héré amuma zéqeqetali waᅇoc. Imuhuc wamma Biria miᅇinawac zébiᅇi wammimaᅇ zé niᅇu néhéliyu yomuhuc sac zéyec; Miᅇ kewunéh ac zégémmac.

¹⁰ Néᅇ ic yomi eneᅇ iwawai imuac me imuac hénia ménda niᅇasarigic séc, sicsaoc zéma mematiti wammianzu. Waᅇu haséh yaᅇ ésécnec ménda niᅇgésima séwiac siᅇ méndacma birianzu.

¹¹ Ieneᅇ Kainac hénia[‡] méndacanzu, waᅇu soukiwa niᅇac wamma Balamac haka[§] waᅇsoho sohoya mihicᅇiwiᅇ zé usuᅇnec keᅇanᅇzu. Waᅇu Korawac ac qeᅇe hakaiguc^{**} mebiᅇi amuanzu. Imuac niᅇac imi eneᅇ saecginaguc!

¹² Ic ieneᅇ onaru toroᅇ énécmima onac ségiségi ariaciguc momacnec tacma gamugina qahac nezéléléᅇ wamma ariac imuac kiwa néanzu. Kekecgina tanec imi rama galenᅇ eᅇaᅇ séwagina sac galenᅇᅇ amuanzu imuhucya, hosusu méᅇ luhucnéᅇ mihilanᅇᅇyu kia qahac

✧ **1:6:** Hén 6:2 * **1:7:** Sodom zéma Gomora; Abarahamac naléiguc Miᅇ Kewunéh ic embac ionac késpedes niᅇac ama areᅇa yanda yomi gericnéᅇ odarec. † **1:7:** Icnéh ic alayaguc kaisero waᅇgic imuac zézéya. ‡ **1:11:** Kainac hénia; Inéh nimbupuc wamma munia qehumuyec. § **1:11:** Balam imi Israel ic ionac saec ac zémaᅇ zé osiyec. (Qét 22:18, 24:13), Waᅇu inéh waᅇ énécmiyu Israel ic ieneᅇ Anutu ewa hélacnec ménda welenᅇ qemigic. (Qét 25:1-3, 31:16). Waᅇu Yesuac naléiguc imi hénia acac kiwi ic tosananéᅇ Balam imi hémbaoc wamma soukiwa mema saec ac waᅇ énécmiyec zéma ku énécmianᅇgic. ** **1:11:** Kora imi Datan zéma Abiram iriguc, ic embac hinocgé énécmima Mose zéma Aron andé uruma ereᅇnec sac Anutuac ai ic keczaoc? Nini momacnec, zéma andé urugic. (Qét 16:1-35, 26:9,10).

en hama kenanzac imuhucya, wañu ic hésa humuma humudaru zaliacnec qéziqézia wamma héla qahac ai yawuñ mihicñianzac imuhucya ésécnec.

¹³ Konduñ temboña geriwaguc tanec gamugina héndéñ qéndémma sépécgéanzu imuhucya, sikilao héna sigima kenkeña imuhucya, siñi tunumañ nalé tetcgia qahac hezac iminéñ ionac buña wanzac.

¹⁴ Adamwac sac kitichéra hicñima hama kecgic hicñisai arenhéra 7 wañec nalé imuaru Enoko hicñiyec wañu inéñ mia ic biria imuhucya ionac mia biançac ara yomuhuc zéyec. Héngic, Miñ Kewu imi ic téréya tausenja tausenja ionac sucginaiguc namma mayec.

¹⁵ Inéñ icya icya niñgésima ic embac Anutu eeya ménda héianzu ionac haka eebipiya qahac imuhucya zéma késpedesic ic Anutu eeya ménda héimianzu ionac acgina zéráguc imuhucyawac késpedesic ginaguc zéma zétecgé énécmimañ zé mayec.

¹⁶ Ic imuhucya ieneñ imi diric doroc ac biria zéma ac zérac zérac zéanzu. Imuac séwiac siñ méndacma kuayanéñ tétéc qeqe ac zéma imuac me imuac memañ zé wamma mepé qepési ac ikora énézéanzu.

Goro ac toroqeqeya.

¹⁷ Ala sorochécna ini mia Miñ Kewunina Yesu Kristoac Méliméli ichéra ieneñ walac ac énézégic imuac niñqelima kecmu.

¹⁸ Ieneñ yomuhuc énézéma zégic, nalé tetcgiaiguc zédesi ic ieneñ hicñima séwiac siñ niñac wamma haka ee héihéiya qahac imuhucya méndacma kemmu.

¹⁹ Ic imuhucyanéñ mia onarunec méndéñ amuma Uña Téréya qahac séwi ic kecanzu.

²⁰ Ala sorochécna ini mia ninzén ninzén téréya téngéñ imuac qahaiguc enañ kekecac ama imi meyacgému. Imuhuc wamma Uña téréyaguc héiselima zéwelec wamma kecmu.

²¹ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéiiguc namma galeñgé amumu. Wañu Yesu Kristoac wésé niniñawac wamma mambéc kecgic kekec hémbénañaguc onagicma keremmac.

²² Ewa éréhéc wamma kecanzu ionac mia wésé niniñ wañ énécmimu.

²³ Wañu tosia imi geric bélaña igucnec qétak metecgé énécmimu, néñ séwiginawac siñ birianéñ mebirigic séwi usugina idacmi acguc momacnec héñara mema zénéngina hiriyu wésé niniñ wañ énécmimu.

Zéwelecwelec ac zéma mepé qepési ac.

²⁴ Héngalen wañ énécmiyu qeka meka qahac kecgic edamuyaiguc késpedesic solañ zéma ségiségiiguc hai énécmimacac kuha hemizac imi

²⁵ neñañ añgén titi miñina Anutu momacguc keczac iwac muru mia miñ kewunina Yesu Kristoac niñac wamma edamuya zéma eebipi yanda zéma kuc buña zéma qac buña yandanéñ nalé hénihénia qahac imuarunec éréma deguc wañu nalé tetcgia qahac heheseli hema emma kecmac. Hélacnec!

Ac Saᅇa

Yaizézé ac zéma kiwi yomuac hénia.

¹ Kiwi yomi Yesu Kristoac zéhicᅇi hicᅇiyawac ara, imi mia Anutunéᅇ haka tosara nalé ménda horugiyu focdac hicᅇimacac heyec imi welenᅇ qeᅇe ichéra énézéyu hémmu niᅇac welenᅇ qeᅇe icya Yohaneac muru kua meme uᅇaya mélimiyu zéhicᅇiyec.

² Waᅇu Yohaneanéᅇ Anutuac ackuazéc zéma Yesu Kristoac héipuc ac zéma iwawai eᅇeyaoc kiwanéᅇ héᅇec imi moczoᅇ ninzéhéᅇma zéhicᅇiyec.

³ Waᅇu bianᅇac ara yomi olommu ieneᅇ zéma gezacᅇinanéᅇ nimmu ieneᅇ zéma imuaru oyu hezac imi tohoma wammu ieneᅇ moczoᅇ mériaᅇᅇinaguc. Nalé yanda imi bec hosuc hosuc wanzac imuac mia.

⁴ (4a) Yohaneanéᅇ Asia baeciguc Yesuac hénaoriᅇ tuᅇa tuᅇa 7 keczu onac muru oénécmizua. Kerecac keczac waᅇu bianᅇac hamac iwarunec zéma uᅇa 7 Anutuac duᅇ tatac wésiaiguc kecaᅇzu ionarunec zéma

⁵ (5a) héipuc ic ménzé ménzéya qahac kecma humugic ionac sugᅇina igucnec walac yacma baecac ic kewu ionac galenᅇgina waᅇec Yesu Kristo iwarunec, (4b) goi héihéi zéma luaenéᅇ he énécmimac niᅇ wanzua. (5b) Waᅇu siᅇ niᅇnéncmima eᅇeya sacya imuac kuhanéᅇ képésicnina igucnec hulac nénécmima

⁶ maᅇgocya Anutuac niᅇ wamma héᅇgaleᅇ ama areᅇa yandaya zéma hofac oo ichéra imuac ai buᅇa qenénécmiyec iwaru mia eebipi zéma kuc selinéᅇ nalé tetcᅇgia qahac hemac niᅇ wanzua. Hélaᅇnec!

⁷ Ninzu, inéᅇ hosusu qahaiguc hamac. Waᅇu icya icya ieneᅇ kicᅇinanéᅇ hémmu. Waᅇu luacnéᅇ néᅇic ieneᅇ momacnec hémmu. Waᅇu ic embac tuᅇa tuᅇa baec séc keczu ieneᅇ iwac niᅇac zésiactmu. O, imi hélaᅇnec!

⁸ Miᅇ Kewunina Anutu zézacnéᅇ; Ni imi hénihénia zéma tetcᅇgia,* bec nec kerec, deguc keczac, waᅇu bianᅇac hamac, medac medac wandac wandac miᅇina imi mia.

Kristo winini miyu héᅇec.

⁹ Yohane neᅇ imi onac ninzéhéᅇ ninzéhéᅇiguc dacmunagina. Waᅇu Yesuac qenzeᅇ manzeᅇ zéma héᅇgaleᅇ ama areᅇa yandaya zéma bisiqatéᅇ imuac iniguc momacnec toroᅇema kecaᅇzua. Ni imi Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ai niᅇac wamma konduᅇ baec komoc méᅇ Patimoiguc nopocᅇic keru.

¹⁰ Waᅇu Miᅇ Kewuac yacyac nalé† imuaru uᅇa téréyawac qeriaiguc kecba andénaiguc ac yanda méᅇ témuᅇ hétéᅇ imuhucya hicᅇiyu ac ewa méᅇ yomuhuc niᅇi.

¹¹ Gi némac héᅇzaᅇ imi kiwiiguc oma Efeso, Smirna, Pegamo, Tiatira, Sade, Filadelfia, Laodikea ama areᅇiguc Yesuac hénaoriᅇ tuᅇa tuᅇa 7 keczu ionac muru haina kemmac.

¹² Imuhuc zéyu ni ac nézéyec i héᅇmaᅇ zé liliᅇgéyi. Liliᅇgéᅇma kendol 7 imi imuac tatara golinéᅇ memeyaguc naᅇᅇic héᅇi.

¹³ Kendol tatara imuac sugᅇinaiguc méᅇ icac naᅇa tanecnéᅇ séwi usuya horua mama héna tetcᅇgiaiguc hérehéréya imi héima bac tétéraiguc rikueᅇ golinéᅇ memeya maᅇkeᅇela zikiyu heyec.

¹⁴ Iwac oruha zéma oruc zucya imi rama yaᅇ merawa zucya zéma tasétasé ésécnec lalacᅇlac waᅇu kiwa imi geric bélaᅇ ésécnec waᅇec.

¹⁵ Héna héreᅇa imi aiᅇ gericiguc zema asoᅇ qilic qilicyaguc pésigianzac imuhucya ésécnec, waᅇu ac ewaya imi doku dunduᅇ hétéᅇa ésécnec.

¹⁶ Méraya héiyaiguc imi sikilu 7 heyec. Waᅇu kua kifaᅇa igucnec imi sou zéra qizilic méᅇ bawa andia zéragucnec mama naᅇec. Waᅇu kic tanera imi mia kaiwe selianec qeaᅇzac ésécnec.

¹⁷ Ni tanera imuhuc héᅇma tendingéᅇa iwac héniaiguc humuc ésécnec heyi. Hewa méria héiyaᅇnéᅇ qacnaiguc haima

* **1:8:** Girik aciguc; Alfa zéma Omega. † **1:10:** Sonda. ‡ **1:17:** Yuda ic tuᅇ méᅇ Roma baec yandaiguc ziki sipacᅇina qahac keᅇera.

yomuhuc nézýec, gi bacga ménda yandiyu, ni imi hénihénia zéma tetecgia.†

¹⁸ Ninzaņ, ni becnec humuyi, néņ deguc kic qeli kecaņzua. Ninzaņ, degucmuacnec nalé tetecgia qahac kecma humuc zéma humumia ionac baec dumuņa imuac nagugirawac wétéya imi neņ késa kecaņzua.

¹⁹ Imuac iwawai hénzaņ imi owésémaņ imi mia deguc hicņi keczac imi zéma bianğuc hicņimac imuac hakaya.

²⁰ Bec hénzaņ imi mia mérana héiyaiguc sikilu 7 hezac imi zéma kifa tatara golinéņ memeya 7, Waņu ac saņa imuac hénia zéwa imi yomuhuc; Widi 7 imi héniorij tuņa tuņa 7 ionac kua meme uņa§ hécgina, kifa tatara 7 imi héniorij tuņa tuņa 7 imi mia.

2

Efeso héniorij ionac gezac qézéņ ac.

¹ Efeso héniorij kua meme uņagina ac yomuhuc omina, sikilu 7 méra héiyanéņ késa namma kifa tatara golinéņ memeya 7 imuac sugcinaiguc keņha waņanzac inéņ mia yomuhuc zézac;

² Ni wawaņ memega zéma aiga zéma nanaņ seliga imi ninzua. Waņu geņ ic biria bisiqatéņ ménda waņ énécmianzaņ imi zéma, nini Yesuac Méliméli ic zéanzu, néņ Yesuac Méliméli ic héra qahac ionac ikocginawac hénia meaunec imi zéma,

³ nuac qacna niņac bisiqatéņ wamma naņselima kucmama ménda waņnec imi ninzua.

⁴ Waņu guac zémindiņi qemindiņi ac méņ hezac imi yomuhuc; Walac siņna hegéņec imi waina mayec.

⁵ Imuac nanaņa dimuacnec mama guyec imi niņtegicma qeriga melemma wawaņ memega walac hegéņec imi muņguc wammanec kecbésémaņ. Qerigina ménda melenğic, neņ focdac guac hama kifaga imi nanaņa igucnec metecgéwa kemmac.

⁶ Waņu haka hiabia méņ hegénzac imi yomuhuc, Nikola ichéra ionac hakagina

imuac mézéga tianzac. Ni acguc imuac mézéna tianzac.

⁷ Gezacyagucnéņ Uņa téréyanéņ héniorij tuņa tuņa ionac ac énézézac imi nimmac. Méņ meseligimac imi kekecac ic hésa Anutuac baec hafi zepaya qahac imuaru nanzac imuac héra gocmia miwa nemac.

Smirna héniorij onac gezac qézéņ ac.

⁸ Waņu Smirna héniorij ionac kua meme uņagina ac yomuhuc omina; Hénihénia zéma tetecgia miņina humuyec, néņ qelima kecaņzac inéņ zézac.

⁹ Qenzeņ manzeņ zéma maqeqeya wamma kecaņzaņ imi ninzua néņ gi mériaņgaguc. Waņu nini Yuda ic zéma zébiri qébiri waņgéņanzu imi eneņ Yuda ic téņgéņ qahac, néņ Biria miņinawac héniorij wanzu.

¹⁰ Gi zéra waiya hicņigémmac imuac bac yandi yandi ménda wambésémaņ. Ninzaņ kecma Biria miņinanéņ sugcinaiguc tosara manam batuc mihicņi énécmimaņ zé hésa amaiguc onoporu kaiwe ai meme 10 séc zérabéra mihicņimu. Waņu geņ mia keņqe haqeya qahac ninzénğémanec kecma humuciguc kerembésémaņ. Imuhuc wanna neņ kekecac ic kewu opoc héigémmaņ.

¹¹ Gezacyagucnéņ uņa téréyanéņ héniorij tuņa tuņa onac ac énézézac imi niņtohomac. Méņ imi ogicmac imi humuc qété éréhéc* imi ménda hama mebirimac.

Pegamo héniorij ionac gezac qézéņ ac.

¹² Waņu kua meme uņagina† Pegamo héniorijguc keczac iwac mia ac yomuhuc omina, sou zéra qizilic néwéc néwéc hemimia késa kecaņzac inéņ ac yomuhuc zézac;

¹³ Gi ama areņa yanda dimia kecaņzaņ imi ni ninzua. Ama imuaru mia Biria miņinawac ic kewu tatacya hezac. Néņ gi qac buņana selianec késa kecma héipuc icna keņhéi hahéiya qahac Antipasi i

§ 1:20: Pasto ionac niņac imuhuc zéyec. * 2:11: Qeri uņawac buņa. † 2:12: Pastoginawac kua meme uņa zémiyec.

Biria miṅina nḗḡ kecanzac imuaru sugginaiguc qegic humuyec. Waṅu nalé imuaru ninzḗḡḡ nḗḡḡa imi ménda qaecgéne.

¹⁴ Nḗḡ mindi qindiṅ ac éréhécdac zégémman zé wanzua imi yomuhuc; Ic tosara Balamac[☆] pakeṅ ac késama kecanzu imi eneṅ giguc keczu. Balam inéṅ Balak kumima Israel ic ionac wéséginaiguc bétac hai énécmiyu baniarawac ireha lémbaṅ haimimia imi nema kaisero haka waṅṅic.

¹⁵ Imuhucyanec guac muru acguc ic tosara ieneṅ Nikolawac ic tuṅa ionac pakeṅ ac késa kecanzu. Ni imuac mézḗḡa tianzac.

¹⁶ Imuac gi ewaga melembésémaṅ. Imuhuc ménda wanna ni guaru focdac hama guaru ic imi hazéc waṅ énécmima yaré wamma kuanawac sounéṅ énérimaṅ.

¹⁷ Méḡnéṅ méḡ gezawagucnéṅ uṅa téréyanéṅ hénaoriṅ tuṅa tuṅa ionac ac énézézac imi nimmac. Méḡnéṅ ogicmac imi Mana nene saṅa gumu mima hoc lalacnec méḡ mimaṅ. Waṅu hoc imuac qahaiguc qac qelia méḡ ooyawac hezac. Waṅu qac imi tosara qahac, nḗḡ késamac inéṅnec sac niṅasarimac.

Tiatira hénaoriṅ ionac gezac qézésḗḡ ac.

¹⁸ Waṅu Tiatira hénaoriṅ ionac kua meme uṅagina iwac mia ac yomuhuc omina, Yomi imi Anutuac Naṅawac ackuazéc, kiwa imi geric bélaṅa ésécnec, waṅu hénia imi aiṅ pésia asoṅ qilic qilicyaguc ésécnec inéṅ yomuhuc zézac,

¹⁹ Goi héihéiga zéma ninzḗḡ ninzḗḡḡa zéma welen qeḡe hakaga zéma nanaṅga selia, ai memega imuhucya imuhucya imi ninzua. Wawaṅ memega hénia hénia imi becaru waṅnec imi ogicma sasala hiabianec.

²⁰ Nḗḡ guac mia mindi qindiṅ ac méḡ hezac. Gi Isebel eneyaoc Ni tilinṅtiliṅ embac zéanzac i tuambuam wammima inéṅ nuac welen qeḡe ichécna pakeṅ acya ku énécmima ikoc waṅ énécmiyu, ieneṅ kaisero haka wamma baniarawac lémbaṅ haimimia imi negic.

[☆] 2:14: Yud 1:11

²¹ Ni imi ewaya melemmac niṅac nalé memiyi, nḗḡ ewaya melemma kaiseroya waimaṅ zé ménda wanzac.

²² Ninzaṅ imuac mia neṅ embac imi hehe tatacyaiguc humumia gilimaṅ. Waṅu ic embac i guc momacnec kaisero waṅanzu ieneṅ acguc ewa hakagina ménda mindiṅigic zéra waiya kuneṅ yanda qeriaiguc giliénécmimaṅ.

²³ Waṅu nambérac héra imi unuma humuc mihicṅi énécmiwa hénaoriṅ tuṅa tuṅa imi neṅ ic onac ewagina zéma qerigina imi inictegicanzua imi niṅasarimu. Neṅ icya icya wawaṅ memegina séc tasé ku énécmimaṅ.

²⁴ Waṅu ic tosara Tiatira tauṅiguc kecma pakeṅ ac imi ménda aṅgétima enaoc zézu éséc Biria miṅinawac ewa siṅa hiṅḡac hiṅgara imi ménda niṅasarima keczu ionac imi yéwéri méḡ ménda toroḡe énécmimaṅ.

²⁵ Nḗḡ aṅgétima keczu imuac mia selianec késamanec kegcic ni hamaṅ.

²⁶ Méḡnéṅ méḡ ogicma nuac aina imi memanec keru nalé tetecgia hayu iwac imi baera baera héṅḡalen waṅ énécmimac niṅac kuc buṅa mimaṅ.

²⁷ Inéṅ aiṅ qarucnéṅ kewuc nomuṅ qotorianzac ésécnec waṅ énécmima galéṅḡé énécmimac.

²⁸ Ni acguc maṅgocnanéṅ kuc buṅa néḡec ésécnec neṅ iwac mia widi yanda siṅunec hicṅianzac imi miwa imuac miṅina wammac.

²⁹ Méḡnéṅ méḡ gezawagucnéṅ uṅa téréyanéṅ hénaoriṅ tuṅa tuṅa onac ac énézézac imi nimmac.

3

Sade hénaoriṅ ionac gezac qézésḗḡ ac.

¹ Sade hénaoriṅ ionac kua meme uṅagina iwac ac yomuhuc omina; Anutuac uṅa 7 zéma sikilao 7 késakecanzac inéṅ yomuhuc zézac, Ni wawaṅ memega ninzua. Qac buṅaganéṅ gi qeli qeli keczan zézac, nḗḡ gi ic humumia keczan.

² Imuac gi meqeli amuma kekecga bakia humumaṅ zé wanzac imi meseligina. Guac wawaṅ memega hémba Anutunawac kiwaiguc sécgézac imi ménj ménda hegénzac.

³ Imuac iwawai géngéṅa zéma iwawai niṅnec imi niṅqelima tohoma hakaga melembésemaṅ. Kileṅ ménda mindi amuma yac kecbésemaṅ iguc imi neṅ kowu nene ésécnec harémaṅ. Imuac némac naléiguc ha gémmaṅ imi gi ménda niṅtegičbésemaṅ.

⁴ Waṅu Sade ama areṅaiguc ichécga éréhécdac séwi usugina téréya imi qakola ménda héima keczunec. Ieneṅ imi eeginaguc, imuac séwi usugina laclalacnec niguc momacnec keṅha wambiṅ.

⁵ Ménjnéj ménj ogicmac imi imuhucyanec séwi usu téréya laclalacnec héima kecmac. Waṅu qara imi kekec hémbénaṅawac kiwiiguc ménda auma maṅgocnawac kiwaiguc zéma kua meme uṅahéra ionac kicginaiguc qara imi nimmizua zémaṅ.

⁶ Ménjnéj ménj gezawagucnéj uṅa téréyanéj hénaoriṅ tuṅa tuṅa onac ac énézézac imi nimmac.

*Filadelfia hénaoriṅ ionac
bianṅac ara.*

⁷ Filadelfia hénaoriṅ ionac kua meme uṅagina ac yomuhuc omina, téréya zéma héla miṅjina, Dawidiac ama wétéya késa kekera, nagu metecgéma auyu ménjnéj ménj héimacac séc qahac, waṅu héiyu ménjnéj ménj aumacac séc qahac inéj mia yomuhuc zézac;

⁸ Ninzaṅ, ni kicgaiguc nagu ménj augéṅjac nanzac. Imi ménjnéj ménj hia ménda héimac. Neṅ guac wawaṅ memega ninzua. Gi kucga komora sac hegénzac, néj kileṅ acna tohoma qacna ménda qaecgéneč.

⁹ Ninzaṅ, Biria miṅjinawac hénaoriṅ, eṅaoc nini Yuda ic zéanzu, néj Yuda ic héla qahac ikoc ac zéanzu ionac sucginaiguc tosara hama guac hénagaiguc sicgé gémmuac hinocgé énécmiwa neṅ guac siṅga ninzua imi niṅtegičmu.

¹⁰ Gi nuac nanaṅ seliawac ackuazéčna tohoanzaṅ imuac niṅ ni acguc manam batucac naléya focdac baec séc hama

ic embac baeciguc kecanzu i batucgé énécmimac nalé imuaru gi galenṅgé gémba nalé imi qiziziṅgéma kemmac.

¹¹ Ni foc hamaṅ imuac gi némacga hegénzac imi selianec késa kečna ménjnéj ménj ic kewu opocga imi ménda guagicmac.

¹² Ménjnéj ménj ogicmac imi Anutunawac ocmuṅiguc tandélopion ésécnec kumu mimanaṅ. Waṅu keṅhéi hahéi qahac naṅseligiyyu iwac qahaiguc Anutunawac qara zéma Anutuac murunec kurumeṅ igucnec mama hahaya Yerusalem qelia Anutuac ama areṅa yanda imuac qara zéma nuac qacna qelia imi omimanaṅ.

¹³ Ménjnéj ménj gezawagucnéj uṅa téréyanéj hénaoriṅ tuṅa tuṅa ac énézézac imi nimmac.

Laodikea hénaoriṅ ionac gezac qézéj ac.

¹⁴ Laodikea hénaoriṅ ionac kua meme uṅagina ac yomuhuc omina; Hélačnec zémimia, ménzé ménzéya qahac, héipuc ic héla zéma Anutuac zéhicṅi hicṅi imuac hénihénianéj yomuhuc zézac;

¹⁵ Ni wawaṅ memega ninzua. Gi imi doku saṅgeṅa qahac geriwiguc qahac. Saṅgeṅa me geriwiguc kecbunec zéma ninzua.

¹⁶ Gi imi imuhuc sugiraiguc doku sasakola kecanzaṅ, saṅgeṅa me geriwiguc qahac imuac niṅ kuana igucnec lomba mawésemaṅ.

¹⁷ Gi geṅga niṅac ni mériaṅnaguc iwawai sasala henénzac imuac ni imuac me imuac ménda hocmaṅ zéanzaṅ, néj zapí qeqeya, mété qététaṅa, maqeqeya, kic hilic, zéma lianlianaṅ kecanzaṅ imi ménda niṅtegičzaṅ.

¹⁸ Imuac gi hinocgé génzua. Nuarunec goli gericnéj zegési gésia imi boṅa mena mériaṅgaguc wammac. Waṅu séwi usu lalacnec boṅa mema héina hiṅgaru gamuga katanec kekec imi hoturuyu ménda hémmu. Waṅu kicgawac sacmasi boṅa mema kicga naecmima hémbésemaṅ.

¹⁹ Ni imi siṅ niṅénécmianzua séc zémindiṅi qemindiṅi waṅ énécmianzua imuac gi seliseli wamma ewaga melembésemaṅ.

²⁰ Ninzaṅ, ni nagu sénganṅenaiḡuc héichéicgéma nanzua, waṅu ménénéṅ mén ewana nimma nagu aunéṅu neṅ qeriaiḡuc emba inéṅ niguc neṅ i guc nekawunec oneḡone wamma tacbi.

²¹ Ménénéṅ mén ogicmac imi neṅ ogicma maṅgocnawac ic kewuac tataciḡuc tacanzua ésécnec neṅ titiṅa miwa nuac tatak edamuyaguc imuaru momacnec tacbi.

²² Ménénéṅ mén gezawagucnéṅ Uṅa téréyanéṅ hénaroiṅ tuṅa tuṅa ac énézézac imi nimmac.

4

Kurumenḡuc mepé qepési wammigiḡ héṅec.

¹ Waṅu imuac andiaḡuc kic hima hémba kurumenḡuc nagu mén auauyawac naṅec. Waṅu walac ac ewa témuiṅ hétéṅa éséc niṅi imuacnec muṅguc yomuhuc nézéyec; Gi you éréna kecma iwawai hicṅimac imi gézéwa hénna.

² Imuhuc nimba duṅa focdac uṅanéṅ népésiṅu imuac qeriaiḡuc keru. Waṅu hémba kurumeṅ iguc ic kewu tatak mén taru imuaru ic ménénéṅ tarec.

³ Waṅu tarec iwac alaṅ tanera imi zasipa hoc qoucqoucgia zéma kanelian hoc pésia déṅgéṅa ésécnec, waṅu asoṅ furicnéṅ ic kewu tatak imi sécḡé lelecgéma naṅec. Waṅu imuac alaṅa imi emerade hoc téṅḡiṅ téṅḡiṅa ésécnec.

⁴ Waṅu ic kewu tatak imuac lelec leleciḡuc ic kewu tatak 24 taru imuaru galéṅ 24 tacḡic. Waṅu séwi usugina horua lalacalac zéma orucḡinaḡuc ic kewu opoc golinéṅ memeya héima tacḡic.

⁵ Ic kewu tatak imuarunec pilitic asaha zéma buṅ parandaṅ zéma imuac hondondoṅa meric merira héréma mayec. Waṅu ic kewu tatak imuac wésiaḡuc imi Anutuac uṅa 7 iminéṅ kifa yanda 7 bélaṅaḡuc ésécnec zema naṅḡic.

⁶ Waṅu ic kewu tatak imuac wésiaḡuc imi iwawai konduiṅ ésécnecnéṅ heyec. Imi mia kiruiṅ me kristal hoc ésécnec qilic qilicyaḡuc.

Waṅu ic kewu tatak imuac maréṅa néwéc néwéc igucḡeṅ zéma lelec leleciḡuc

imi yaṅ kekecḡinaḡuc 4 naṅḡic, waṅu yaṅ imuac wésé andiaḡuc imi kicnéṅ sécḡé énécmima hedarec.

⁷ Yaṅ kekecyaguc walac walac imi laion tanec éséc, mén andiaḡuc imi burumakao iwa sac qelia tanec ésécnec, iorac andéḡiraḡuc naṅec imi ic tanec ésécnec, imi onac andéḡinaḡuc imi kunta nei putitima keṅkeṅa ésécnec.

⁸ Waṅu yaṅ kekecḡinaḡuc 4 imi eṅac eṅac qeṅḡanḡina 6 he énécmiyec. Waṅu qeṅḡanḡina duandia zéma maréṅaḡuc kicḡinanéṅnec sécḡéma heyec. Waṅu siṅi kaiwe tac niniḡina qahac yomuhuc legic héima naṅḡic; Téréya, téréya, téréya, Miṅ Kewu Anutu, wandac wandac medac medara. Kerecac keczac, waṅu kecma hamac.

⁹ Waṅu yaṅ kekecḡinaḡuc 4 ieneṅ ic kewu tataciḡuc tacma nalé tetecḡia qahac keczac imi eeya héimima mepésimima ewa hia ac wammiaṅḡic séc

¹⁰ ic kuneṅ 24 ieneṅ mén ic kewu tataciḡuc tacma nalé tetecḡia qahac keczac iwac wésiaḡuc sicḡéma mepésimima ic kewu opocḡina imi tatak imuac wésiaḡuc gilimima yomuhuc legic héimigiḡ.

¹¹ Miṅ Kewu Anutunina, ḡeṅḡaoc iwawai moczoṅ zéhicṅi mihicṅi wandacnec, guac ewa siṅḡawac séc zéhicṅina kekecḡinaḡuc heanzac. Imuac edamuga zéma eebipiga zéma kucḡawac mepési ḡeṅḡeṅawac séc eegaguc wanzaṅ.

5

Rama zéma kiwi limbi limbiṅa.

¹ Waṅu neṅ hémba ic kewu tataciḡuc tarec iwac méra héiyaḡuc kiwi limbi limbiṅa mén heyec. Waṅu kiwi imi wésia zéma andia momacnec kiwiyaḡucnec waṅu sapé 7 asé kiwiyaḡuc iminéṅ meseli seliawac heyec.

² Waṅu hémba kua meme uṅa kuhagucnéṅ ac ewaya kuneṅ yandanec qacma yomuhuc zéyec; Mérénéṅ kiwi limbi limbiṅa yomi sapéya métima hutuyu sécḡemacac séc eeyaguc wammac?

³ Kurumeṅ qahaḡuc me baec qahaḡuc me emu baec bawaiḡuc kiwi imi hutumac me olommacac séha mén ménda kerec.

4 Waṅu hém̄ba kiwi imi hutumac me olommacac séha mén̄ ménda keru hocbipi. Imuac ni siac howuc howuc siari.

5 Imuhuc wamba ic kuney ionarunec mén̄néy yomuhuc nézéma zéyec; Ménda siacna, laion mén̄ Yudawac areṅ zéma Dawidiac gétéya igucnecnéy onogic-daczac imi hén̄ tegicbésémaṅ. Imuac inéy mia kiwi sapéya 7 imi hia métima kiwi imi hutumac.

6 Waṅu neṅ hém̄ba ic kewu tataru néwéc néwéc yaṅ kekecginaguc 4 lelecgéma naṅgic, ic kuney ieneṅ lelecgéma tatarginaiguc tacgic momac yanda ionac sugginaiguc rama sac qeli mén̄ naṅec. Rama imi becnecc humuc mihicṅi mimia tanec. Waṅu iliha 7 zéma kiwa 7 hemiyec. Waṅu kiwa 7 imi mia Anutuac uṅa 7 baec séc méli énécmiyec imi eney mia.

7 Waṅu rama sac qeli inéy mia kemma ic kewu tatariguc tarec iwac méra héiya igucnec kiwi limbi limbiṅa imi wagirec.

8 Wagiru yaṅ kekecginaguc 4 zéma ic kuney 24 ieneṅ ramawac wésiaiguc simiṅ héimigic. Ic kuney ieneṅ eṅac eṅac gita zéma zéic golinéy memeya hofac héméṅa hiabia kuaya qeṅeya késama naṅgic. Waṅu hofac héméṅa hiabia imi mia météré ic ionac zéwelec welecgina imi mia.

9 Waṅu ieneṅ legic qelia mén̄ yomuhuc héigic, Geṅ imi kiwi limbi limbiṅa imi mema sapéya métiwésémaṅac séc eegaguc wanzaṅ. Becnec gugic humuma sacganéy baec séc ic embac séwi tanecgina hénia hénia igucnec, acgina hénia hénia igucnec, gawamaṅ hénia hénia igucnec hahaya boṅ hérégina mema Anutuac buṅahéra onopocnec.

10 Waṅu geṅ mia Anutunina welen qemimu niṅac héṅgaleṅ ama areṅa yanda zéma hofac oo ichéra kumu énécminec. Waṅu ieneṅ baeciguc ic kewu waṅ énécmima kecmu.

11 Waṅu neṅ hém̄ba kua meme uṅa sasala yandanéy ic kewu tatar zéma yaṅ kekecginaguc zéma ic kuney imi lelecgé énécmima namma ac ewa zégic niṅi. Waṅu

kua meme uṅa zaṅgégina imi 10 tausenṅac tuṅa tuṅa zéma 1 tausenṅac tuṅa tuṅa.

12 Ieneṅ kuney yanda qacma legic yomuhuc zéma héigic, rama humuc mihicṅi mimia inéy kuha zéma, mériaṅa zéma, niṅteggic qinṅteggicya zéma, medac medac wandac wandara zéma, zézé bipiya zéma, qac buṅaya zéma, mepé qepési imi moczoṅ medacmacac séc eeyaguc wanzaṅ!

13 Waṅu kurumey qahaiguc zéma baec qahaiguc zéma emu baec bawaiguc zéma konduy qahaiguc zéma iwawai imuac qeriaiguc keczu moczoṅ yanda ieneṅ yomuhuc zéma legic héigic; Ic kewu tatariguc taczac i zéma rama sac qeli ioraru mepé qepési zéma zézé bipi zéma qac buṅa yanda zéma kuc yandanéy nalé tetecgia qahac hema emma he érécmimac.

14 Imuhuc zégic yaṅ kekecginaguc 4 ieneṅ hélacnec zégic. Ic kuney eney mama simiṅ zéma pakagina héima mepé qepési waṅ érécmigic.

6

Sapéya 7.

1 Waṅu hém̄ba rama merawanéy sapéya 7 imuacnec mén̄ métiyec. Métiyu yaṅ kekecginaguc 4 ionarunec mén̄ imi buṅ parandaṅ ewaiguc qacma hana zéyec.

2 Zéyu hém̄ba becnsic lalacnec mén̄ naṅu qahaiguc ic mén̄ tarec. Ic imi tewiyaguc waṅu ic kewu opoc mén̄ mimia waṅec. Waṅu Inéy yaré qema onogicma onogicma muṅguc onogicmaṅ zé keṅec.

3 Waṅu rama merawanéy sapé qétéya 2 métiyu gezacnanéy nimba yaṅ kekeraguc qétéya 2 iminéy hana zéma qarec.

4 Qaru becnsic pésonianéy haréyec. Waṅu qahaiguc ic mén̄ tarec inéy mia baeciguc luae mesohoyu ic eney euhumu amumu niṅac ac wammima, sou yanda mén̄ momacnec mimia waṅec.

5 Waṅu rama merawanéy sapéya qété 3 métiyu yaṅ kekeraguc qété 3 iminéy hana zéma qaru niṅi. Waṅu hém̄ba becnsic mén̄ zapélanéy hayec. Waṅu qahaiguc ic mén̄ tarec inéy réwéri qétéya memeyawac sigel mén̄ késa tarec.

6 Waṇu ni yaṇ kekecginaguc 4 ionac sugcina igucnec ic ewa ésécnecnéh hicṇiyu niṇi. Zéyecnéṇ bali gocmia usu momacgucac boṇa imi ai meme momacgucac ai boṇa wammac. Waṇu wit gocmia usu momagucac boṇa imi ai meme momacgucac ai boṇa wammac. Waṇu oliwa halécya zéma waiṇ gocmia imi ménda mebiriwésémaṇ.*

7 Waṇu rama merawanéh sapéya qété 4 métiyu yaṇ kekeraguc qété 4 inéh hana zéma qarec.

8 Waṇu hémba becosic mén séwi alaṇa téngiṇ téngiṇ méiméiya hayec. Ic mén qahaiguc tarec iwac qara imi humuc. Waṇu humumia ionac baec dumuṇanéṇ i méndacmiyec. Waṇu ieren baeciguc zawé kembon qahac méndemma imuacnec momacguc imuac siṅgirawac wammaoc niṇ kuc buṇa érécmimia. Waṇu sou zéma béti zéma humuc zéma baecac haséh yaṇ imuac kuhanéh unuhumuyoc.

9 Waṇu rama merawanéh sapé qété 5 métiyu hémba Anutuac ackuazéc zéma héipuc acgina niṇac wamma unugic humugic ionac uṇaginanéh zaki téréya héniaiguc tacgic iniri.

10 Ienen kucnec qacma zégic, téréya zéma héla miṇina Miṇ Kewu yanda gi nalé dahec mehorugima ic embac baeciguc keczu imi ménda zétecgé énécmima sacni-nawac kitiwa imi ménda meleṇ énécmima kecbésémaṇ?

11 Imuhuc zégic séwi usu horua lalacnec miṇ séc énécmidacma yomuhuc énézéyec; Nalé hotoṇadac tachiarugic welen qeṇe alahécgina tosara unugic ini ésécnec humugic qétégina sécgéyuguc ai imi memaṇ.

12 Waṇu neṇ hémba rama merawa iminéh sapé qété 6 métiyu naṇ yanda meyu kaiwe imi zapi qema maleku noniṇ zapéla imuac zuanéh memeya ésécnec waṇec. Waṇu maso howiacnec imi sac ésécnec waṇec.

13 Waṇu kurumeṇu ménisikilu imi luhuc kuneṇ yandanéh qeyu nemuyac ic imuac gocmia quwura tiyu baeciguc maanzac ésécnec magic.

14 Waṇu kurumeṇ imi mia papia limbigic keṇanzac éséc imuhuc limbi amuma qahac waṇec. Waṇu baec boṇa zéma konduṇ baec komoc imi hézéracgé énécmimia waṇu tatacgina waigic.

15 Haka imuhuc hicṇiyu baec séc ic kewu zéma ionac taséhécgina zéma biṇ qeṇe ic kiwa hécgina zéma hinac mériaṅginaguc zéma kucginaguc zéma iwawai miṇina kekec zéma welen qeṇe ic ienen baṇec zéma baṇa tosara baec boṇaiguc hezac imuac sucnéṇ suciguc saṅgigic.

16 Baec boṇa zéma baṇa énézéma qacninu bacgéma mama ic kewu tatacgic taczac iwac kiwa igucnec zéma rama merawa iwac qeri biric igucnec musaṇgé énécmigic zégic.

17 Qeri biricgirawac nalé yanda imi ducṇizac imuac niṇ ic mérénéṇ hia naṇselimac?

7

Israel ic sapéginaguc ionac qétégina 144,000.

1 Waṇu haihaka imi tecgéyu ni kic hima kua meme uṇa 4 inicba baec waṇgoṇa 4 imuaru namma baecac luhuc 4 imi baeciguc me konduniguc me ic hésa hénia héniaiguc ménda qemac niṇ késama naṅgic.

2 Waṇu hémba kaiwe éré éréya igucnec kua meme uṇa ménéṇ Anutu kekecyaguc iwac asé kiwiya késama éréma kua meme uṇa 4 baec zéma konduṇ mebirimu niṇ kucgina énécmiyu késa keczu ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéyec;

3 Ini mambéc naṅgic Anutuac welen qeṇe ichéra ionac pakaginaiguc asé kiwiya meénécmiṇi tecgéyuguc baec zéma konduṇ zéma ic hésa imi mebirimu.

4 Waṇu ic embac asé kiwi hai énécmimia ionac zaṅgégina imi Israelac qelihéra tuṇa tuṇa ionarunec 144,000 waṇec.

5 Waṇu Yudawac areṇhéra ionarunec imi 12,000, Waṇu Rubenac areṇhéra ionarunec imi 12,000, Waṇu Gadeac areṇhéra ionarunec imi 12,000 waṇec,

* 6:6: Imuhucya imi sacmasi ésécnec wiziginaiguc haiṇgic. Imuac goiya héimimia waṇec.

⁶ Aseriac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Naftaliac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Manaseac areñhéra ionarunec imi 12,000 waṅec.

⁷ Waṅu Simeonac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Lewiac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Isakawac areñhéra ionarunec imi 12,000 waṅec.

⁸ Waṅu Zabulonac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Yosefeac areñhéra ionarunec imi 12,000, waṅu Benzaminac areñhéra ionarunec imi 12,000, imuhuc asé kiwigina hai énécmimia waṅec.

Ic tuṅ yanda baera baera igucnec hahaya.

⁹ Haka imi hémba baera baera zéma ic séwigina hénia hénia zéma héniaoriñ hénia hénia zéma acgina hénia hénia igucnec zaṅgégina yanda méñnéñ méñ olommuac séc qahac imuhucyanéñ maleku horua lalacnec héima méraginaiguc samae ic hawa meemma ic kewu tatac imuac wésiaiguc zéma rama merawa iwac wésiaiguc naṅgic.

¹⁰ Namma kucnec qacma yomuhuc zégic; aṅgérñ titi imi ic kewu tataciguc taczac neṅaṅ Anutu i zéma rama merawa iorac muru hezac.

¹¹ Imuhuc zégic kua meme uṅa ic kewu tatac zéma galen zéma yaṅ kekecginaiguc imi lelecgéma naṅgic imi moczoṅ ic kewu tatac imuac wésiaiguc simiñ héima kic tanecgina memama baeciguc héidacma mepésimigic.

¹² Mepésimima yomuhuc zégic; Hélacnec mepé qepési zéma zézé bipi zéma niṅtegic qinṅtegic zéma ewa hia ac zéma ee héihéi zéma kuc zéma medac medac wandac wandacnéñ Anutunina iwac muru nalé tetecgia qahac hema emma hemac. Hélacnec!

¹³ Zégic ic kunen ionarunec méñnéñ nuac yomuhuc zéyec; Séwi usu horua lalacguc imi méré méré enen, waṅu dimuacnec hagic?

¹⁴ Qesi néñu ac yomuhuc melemma zéyi, miṅna geṅgaoc ninzaṅ. Waṅu inén nézéma zéyec; Imi enen zéra waiya qeria igucnec hagic. Waṅu rama merawa iwac

sawanén séwi usugina imi zuacyacgégic lalacnec wandaczac.

¹⁵ Hénia imuac niṅac yomi enen Anutuac ic kewu tatac imuac wésiaiguc kecanzu. Waṅu iwac ocmuñ téréyaiguc siñi kaiwe séc Anutu mepésimigic ic kewu tataciguc taczac inén ionac qacginu hali ésécnec waṅ énécmimac.

¹⁶ Waṅu muṅguc tomeṅgina héla qahac ménda wamma déméṅgina muṅguc doku niṅac qaṅgararaṅ ménda qemac. Waṅu kaiwe me iwawai geriwigucnéñ ménda kasoni énécmimac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Ic kewu tatac imuac namuṅaiguc rama merawa nanzac inén mia galen gégé énécmima, doku hogocya kekecyaguc imuaru qindiñi énécmima kemmac. Waṅu Anutunén kic masigina moczoṅ kicgina igucnec zuacénéc midacmac.

8

Sapé 7 zéma héméña memeyawac goli zéic.

¹ Waṅu rama merawa imi sapé qété 7 métiyu kurumeniguc némbén hicñima heyu 30 minit imuac séc waṅec.

² Imi tecgéyu kua meme uṅa 7 Anutuac wésiaiguc naṅgic inicba témuñ 7 énécmiyu késa kecgic.

³ Waṅu kua meme uṅa méñnéñ ziniñ wanafu sasala mimia waṅu sokoc golinén memeyaiguc haima mema hama zaki téréya hosuraiguc naṅec. Imi mia météré ic momac yanda ionac zéwelecginaiguc momacnec ic kewu tatac imuac wésiaiguc zaki téréya golinén memeya imuaru haimimañ zé mema hayec.

⁴ Waṅu hofac héméña hiabia iminén météré ic ionac zéwelec welecginaiguc momacnec kua meme uṅa iwac méria igucnec Anutuaru yacma eṅec.

⁵ Kua meme uṅa iminén imuhuc wamma zaki téréya igucnec geric zéra mema iwawai héméñaiguc memeyawac sokoc imuaru tiloyu sécgéyu baeciguc qocgéyu hiṅgarec. Hiṅgaru zalalak zéma buñ parandaṅ gururu meric merira zéma pilitic héiyu naṅ meyec.

Aiñ témuñ 7.

6 Waṅu kua meme uṅa qété 7 témunḡinaguc ienenḡ témunḡ qewinḡ zé efiamugic.

7 Waṅu kua meme uṅa qété 1 iminénḡ témunḡa qeyu komboc luhuc zéma geric sacyaguc mutu qutulḡḡia pocgéma baeciguc mayec. Mama baec yanda haréwéc ionarunec momacguc imi zema zedarec. Waṅu ic zunḡ haréwéc ionarunec momacguc zema zedarec. Waṅu tatanḡ qézézac imi momac yanda zema zedarec.

8 Waṅu kua meme uṅa qété 2 inénḡ témunḡa hiyec. Hiyu iwawai ménḡ baec boṅa yanda geric bélanḡaguc tanec imuhucyanénḡ kondunḡiguc gilimimia waṅu kondunḡ haréwéc ionarunec momacguc imi melemma sac waṅec.

9 Waṅu kondunḡ qeriaiguc yaṅ kekecginaguc imi tunḡ haréwéc ionarunec momacgucac séc imi humudacgic kondunḡ qahaiguc zéic sasala imi acguc tunḡ haréwéc ionarunec momacgucac séc imi hézénḡ qézénḡédacgic.

10 Kua meme uṅa qété 3 inénḡ témunḡa hiyec. Hiyu widi yanda ménḡ kifa yanda ésécnec bélanḡaguc imi kurumenḡ igucnec mama doku téfara tunḡ haréwéc ionarunec momacgucac séc zéma doku kiwa tunḡ haréwéc ionarunec momacgucac séc imuaru mayec.

11 Waṅu widi imuac qara imi kuminḡ howura waṅu imuac niḡ doku haréwécnec momacgucac séc imi howuc howuc wandaru doku howuc howuc iminénḡ mebirinénḡmiyu ic embac sasala humugic.

12 Waṅu kua meme uṅa qété 4 iminénḡ témunḡa hiyec. Hiyu kaiwe gésiyu haréwéc waṅu imuacnec momacguc zéma, maso gésiyu haréwéc waṅu imuacnec momacguc zéma, sikilu méndénḡ énécmiyu tunḡa haréwéc waṅu imuacnec momacguc imi unuhumudarec. Unudaru kaiwe kuha haréwéc imuarunec momacguc imi mayu ai meme momacgucac naléya imi méndénḡu haréwéc waṅu imuacnec momacguc asaha qahac waṅec, waṅu sinḡ acguc haréwéc imuarunec momacguc asaha qahac waṅec.

13 Waṅu ni munḡuc hémma gezacnanénḡ nimba sawaiguc kuntac ménḡ putitima

kemma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Imi sac qahac kua meme uṅa haréwéc ménḡ témunḡinaguc imuac niḡ baeciguc keczu ionac muru yei saec, saec, saecnénḡ hemac!

9

1 Waṅu kua meme uṅa qété 5 inénḡ témunḡa hiyec. Hiyu nenḡ hémba sikilu ménḡ kurumenḡ igucnec tecgéma baeciguc mayec. Waṅu inénḡ mia uṅa biria ionac baec dumunḡa imuac wétéya mimiawac késa kerec.

2 Waṅu inénḡ uṅa biria ionac baec dumunḡa imuac wézera auyu imuacnec hofac sinḡindéndénḡia yanda éreyec. Éreyu baec sésénḡ imuac hofac yanda niḡac kaiwe zéma sawanénḡ sinḡidénḡéyec.

3 Waṅu hofac qeria igucnec zikonḡ enenḡ baec sénḡanḡenḡ érégic. Waṅu ienenḡ baecac kuanḡkuanḡac kuha ésécnec kuc buṅa yanda énécimia.

4 Waṅu ienenḡ baeciguc ketekecqaṅ kiwiya ténginḡ zéma ic hésa hénia hénia imi ménda mebirinénḡmimu, nénḡ ic embac tosara pakaginaiguc Anutuac asé kiwi ménda hai énécmiyu keczu imi sac mebirinénḡmimu niḡac zéénéc mimia waṅec.

5 Waṅu unugic humumu niḡac qahac, nénḡ enḡ maso 5 kiric qiric waṅ énécimia qenzenḡ manzenḡ mihicni énécimia kecmu niḡ zézéya. Waṅu qenzenḡ manzenḡ imi mia kuanḡkuanḡ nénḡ ic ménḡ kiyu nimmacac séc kuha imuhucya.

6 Waṅu nalé imuaru imi ic enenḡ humuwinḡ zé wamma zéwelecmu, nénḡ imuac buṅa ménda énécimia wammac. Waṅu humuc niḡac yaiwisisinḡ memu, nénḡ humucnénḡ néngac énécmimac.

7 Zikonḡ ionac tanecgina imi mia becosic yaréiguc kembinḡac zé yaréac iwawai megic iniiniya imuhucya mia, orucginaiguc opoc golinénḡ memeya éséc tarec. Kic tanecgina imi ic kic tanecnina ésécnec.

8 Waṅu zucgina imi embac onac oruc zucgina luaeluaeya ésécnec imuhucyanénḡ he énécmiyec. Waṅu zécgina imi laionac zéra ésécnec.

9 Waṅu tétéc nezic nezicgina imi tétéc saiwa ainḡnénḡ memeya ésécnec heyec.

Waņu qeņgaņgina urumeņa imi karisi be-cosic sasalanēņ yaréiguc kembij zéma usunec keņgic qacanzac hétēņ imuac séc.

¹⁰ Waņu zigina imi kuaņkuaņac zia ésécnec waiyaguc. Kuc buņagina imi maso 5 séc ic embac mebiri énécmimuac séc.

¹¹ Waņu ionac muru miņ kewugina kecénécmiyec. Imi mia uņa biria ionac baec dumuņa imuac kua meme uņaya. Qara Hebiraio aciguc Abadon, Girik aciguc Apolion, neņaņ aciguc Kisikiyoņ uņa.

¹² Kunta neinéņ yéwéri haréwéc zéma qarec. Imuacnec Momacguc imi hama keņu tecgézac. Waņu ninzu yéwéri éréhéc hezaocnec.

¹³ Waņu kua meme uņa qété 6 iminéņ témuņ hiyec. Hiyu nimba zaki téréya golinēņ memeya Anutuac wésiaiguc taczac imuac iliha 4 imuacnec ac ewa mēņ hicņiyu niņi.

¹⁴ Hicņima kua meme uņa qété 6 témuņa késa naņec iwac yomuhuc ézéyec; Doku téfara yanda Yufurata iguc kua meme uņa 4 qaté énécmimiawac keczu imi hulac énécmigic.

¹⁵ Waņu kua meme uņa 4 hulac énécmiyu yawuņ mēņ imuac maso mēņ imuac kaiwe mēņ imuac kaiwe kiwa zézéya imi ducņiyu baec séc ic embac méndēņ énécmigic tuņgina haréwéc waņu imuacnec tuņgina momacguc imi unuhumumu niņac mézézēņgé énécmimia.

¹⁶ Waņu yaré ic tuņginaguc becosiciguc tatic ionac qétégina 200 milion imuhuc zégic niņi.

¹⁷ Uņaiguc héhéņa imuhucgeņ becosic zéma ic imuac qahaiguc tacgic imi in-icba tétéc saiwa imi alaņa geric ésécnec pésicpésiha zéma qouc qouc zéma qaoc qaoc imuhucya héima kecgic. Waņu be-cosic ionac orucgina imi laionac oruha ésécnec. Waņu kuagina igucnec imi geric bélaņa zéma hofac zéma salfa mayec.

¹⁸ Waņu ionac kuagina igucnec geric bélaņa zéma hofac zéma salfa yéwéri haréwéc hicņiyec iminéņ ic embac méndēņ énécmiyu tuņgina haréwéc waņu imuacnec tuņ momacguc imi unuhumudacgic.

¹⁹ Waņu becosic ionac kuc buņagina imi kuagina zéma ziginaiguc heyec. Waņu

zigina imi qaté mokoleņ oruha ésécnec. Waņu iminéņ ic embac mebiri énécmiyec.

²⁰ Waņu yéwéri imuac qeriaiguc ménda humuma kecgic ieneņ haka biria méraginaneņ waņgic imuac ewa éréhéc ménda wamma ménda waigic, néņ uņa hénia hénia zéma baniara hénia hénia goli me siliwa me aiņ pésia me hoc me ichésa mema méraginaneņ memeya kicgi-naneņ hémmuac séc qahac, gezacginaneņ nimbiņac séc qahac, waņu hénaginaneņ keņha wammuac séc qahac imuhucyawac mepési énécmima kecgic.

²¹ Waņu ic unuhumugic imi zéma paņge manira zéma kaisero zéma kowu meme haka imuacnec ewa melenē ménda waņgic.

10

Kua meme uņa kiwi limbi limbiņaaguc.

¹ Waņu kua meme uņa kuha yanda mēņnéņ hosusunēņ aturu amuma kurumeņ igucnec mayec. Mayu hémba oruha susuriaiguc asoņ firic heyec. Waņu iwac kic ségéria imi kaiwe ésécnec, waņu hénia héréra imi geric bélaņa tandé lopioņ tanec ésécnec.

² Waņu mériaiguc kiwi limbi limbiņa hutuhutuya komora mēņ késa kerec. Waņu hénia héiyanēņ konduņ qahaiguc, hénia kanayanēņ baeciguc tima naņec.

³ Namma ac kucnec qacma laionnéņ géréréc géanzac ésécnec qarec. Qaru nalé imuaru buņ parandaņ 7 ieneņ momacnec qacgic.

⁴ Imuhuc qacma zégic nimma bec kiwi-iguc omaņ zé wamba kurumeņ igucnec qac yomuhuc nuac muru mayu niņi. Buņ parandaņ 7 ieneņ zégic imi ménda oma hunuņ mena eņ taru.

⁵ Waņu kua meme uņa héņi inēņ konduņ zéma baec tima naņec inēņ mia méra héiyanēņ kurumeņiguc meyacma yomuhuc zéyec;

⁶ Waņu tetecgia qahac kecma kurumeņ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, baec zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, konduņ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi moczoņ yanda zéhicņiyec iwac qaraiguc zéselima zéyec; nalé mehoru horugia mēņ ménda hemac.

7 Kua meme uṅa qété 7 témuṅa himac nalé imuaru me imuaru degucdacmi Anutuac ac saṅa welenṅ qeṅe ichéra kua meme ic ionac muru énézýec iminéṅ hélaguc wandacmac.

8 Waṅu kurumeṅ igucnec ac hicṅima nuac muru mayec ewa iminéṅnec muṅguc nézéma yomuhuc zéyec; Geṅ kemma konduṅ zéma baec tima nanzac kua meme uṅa iwac mériaiguc kiwi limbi limbiṅa hutu hutuyawac hezac imi mewésémaṅ.

9 Imuhuc zéyu neṅ kua meme uṅa iwac muru kemma kiwi limbi limbiṅa komora imi néna zéma ézéwa kua meme uṅanéṅ mema nena guac tomeṅgaiguc imi howuc howura wammac, néṅ guac kuagaiguc imi morombazec dokuya ésécnec siṅaguc wammac zéyec.

10 Imuhuc zéyu neṅ kua meme uṅa iwac méria igucnec kiwi limbi limbiṅa komora imi mema neyi. Newa kuanaiguc imi morombazecac doku ésécnec siṅaguc waṅec, néṅ hiṅgacma nuac tomeṅnaiguc imi howuraguc waṅec.

11 Waṅu inéṅ yomuhuc nézýec, gi imi ic embac hénia hénia zéma, gawamaṅ hénia hénia zéma, acgina hénia hénia zéma, ic kewu ionac momacnec muṅguc andiawac ara énézézésémaṅ.

11

Héipuc ic éréhéc.

1 Waṅu uṅ kemaṅa tac ésécnec ménémma yomuhuc zéyec; Yacma Anutuac ocmuṅ téréya zéma zaki téréya imuac séha qétéya zéma imuac qeriaiguc mepé qepési wanṅu ionac zaṅgégina imi momacnec oloṅ énécmima.

2 Waṅu ocmuṅac ama sombeṅ imuac séha imi ménda olomma eṅ waina hemac. Ama sombeṅ imi mia ic enia ionac wai énécmimia. Imuac niṅac ieneṅ maso 42 imuac séc ama areṅa yanda imi eṅ tima keṅha wammu.

3 Waṅu ni héipuc ic éréhécna kuc buṅa érécmiwa iereṅ maleku sogawac buṅa héima ai meme 1260 imuac séc bianṅac ara énézému.

4 Iereṅ imi baec yomuac Miṅina Anutu iwac wésiaiguc nanaṅa oliwa ic éréhéc zéma kendol tatara éréhéc imi mia.

5 Ic méṅnéṅ mén mebiru érécmimaṅ zé wammaciguc kuagira igucnec geric bélaṅanéṅ éréma hazéc hécgira imi qécgé énécmimac. Ic méṅnéṅ mebiru érécmimaṅ zé wammac imi inéṅ imuhuc humucac buṅa wammac.

6 Waṅu iereṅ imi kuc buṅagiraguc. Imuac bianṅac ara zémanec kecmu naléya naléya imuaru imi kia ménda hamac niṅ kurumeṅ hézicgéyoc. Waṅu ac zéyic dokunéṅ sac wammac niṅ kuc buṅa he érécmizac. Waṅu siṅgira méndacma nalé imuac me imuac yéwéri tanera soho sohoya hénia hénianéṅ baec imi qemaoc.

7 Waṅu iereṅ héipuc ac imi zéyic tecgéyu imuaru uṅa biriawac baec dumuṅa imuarunec yaṅ biria yanda iminéṅ éréma yaré waṅ érécmima iriyu humumaoc.

8 Humuyic qamocgira wai érécmigic ama areṅa yandawac hénia yandaiguc hemaoc. Waṅu ama imuac qara imi qeri uṅawac séciguc Sodom zéma Izipe zézéya. Miṅ kewugiranéṅ ama areṅa yanda imuaru mia ic héṅgeṅa wéndaraiguc qegic humuyec.

9 Waṅu ic embac séwigina hénia hénia zéma acgina hénia hénia zéma gawamaṅgina hénia hénia séc ic embac ieneṅ qamocgira imi ai meme haréwéc zéma ménac bakia kicginanéṅ iricma kecma kicsuanṅiguc ménda téṅgé érécmimu niṅac qetalimu.

10 Waṅu kua meme ic iereṅ imi baecac ic embac ac geriwaguc waṅ énécmima yéwéri mihicṅi énécmiyoc. Hénia imuac niṅac iereṅ humuyic ségiségi wamma ewa hia nimma sese amumu.

11 Waṅu ai meme haréwéc zéma ménac bakia tecgéyu Anutu arunec kekecac wésésénéṅ hama iorac qerigiraiguc hiṅgarec. Hiṅgaru yacma hénagiranéṅ tima naṅoc. Waṅu iricma naṅgic ionac muru bac yandi yandi kuneṅ yanda hicṅi énécmiyec.

12 Waṅu kurumeṅ igucnec qaṅac kuneṅ yanda iorac muru yomuhuc mayu niṅoc, iri you éréyic. Waṅu iereṅ ac imi nimma

hazéc hécgira ienen iricmanec naṅgic ho-
susuiguc kurumenṅu eṅoc.

¹³ Enṅic nalé idacmuaru mia naṅ yanda
meyec. Meyu ama areṅa yanda méndéṅ
mimia 10 imuacnec momacguc iminéṅ
zéṅgéyec. Waṅu naṅ mema heyec imuac
suraiguc ic zaṅgégina 7,000 humugic.
Waṅu wai énécmimia ienen bacgina
yandiyu kurumenṅ miṅina Anutu edamuya
héimigic.

¹⁴ Kunta neinéṅ yomuhuc zéyec; Yéwéri
qété éréhécnéṅ hama kenzaoc, néṅ yéwéri
qétéya haréwéc imi fodac hamac.

¹⁵ Waṅu kua meme uṅa qété 7 inéṅ
témuṅa hiyec. Hiyu kurumenṅiguc ac
ewa yanda sasala hicṅima yomuhuc zéyec.
Baecac héṅgaleṅ ama areṅa yanda imi
Miṅ Kewunina Kristoac héṅgaleṅ ama
areṅa yanda wammac. Waṅu inéṅ nalé
tetcgia qahac galeṅgéma kecma emma
kecmac.

¹⁶ Waṅu qeriawac galeṅ 24 Anutuac
kiwaiguc ic kewu taticiguc tacgic ienen
simiṅ héima musugina baeciguc héima
Anutu mepésimigic.

¹⁷ Mepési mima legicgina yomuhuc
héigic; Ewa hia! Miṅ Kewunina Anutu,
kecnecac keczaṅ, medac medac wan-
dac wandac miṅina geṅgaoc, kuc yanda
késama ic kewu waṅ nénécmianzaṅ.

¹⁸ Baera baera ic eneṅ qeri geric
waṅgénzu. Imuac guac qeri gericgawac
buṅa hazac. Humuc ic niṅgési énécmima
welenṅ qeṅe ic, kua meme ichécga
zéma ic embac téréya zéma tosara guac
qacgawac eeya héimianzu, kuneṅ me
komora séc hakaginawac séc bakia hiabia
meénécmima baec mebirianzu imi meberi
énécmiwésémaṅ imuac naléya hazac.

¹⁹ Waṅu kurumenṅiguc Anutuac ocmuṅ
aṅgéyu Anutuac sisipac ac imuac kata-
panéṅ ocmuṅ qeriaiguc winiṅu hicṅiyec.
Waṅu imuarunec pilitic zéma gururu
meric merira zéma buṅ parandaṅ zéma
naṅ zéma komboc luhuc selia qeyec.

12

Embac zéma mazuaṅ.

¹ Waṅu kurumenṅiguc sésécac haka
kuneṅ yanda yomuhuc hicṅiyec, embac

méṅnéṅ kaiwe maleku ésécnec héima
naṅec. Waṅu hénaya bawaiguc maso taru
oruhaguc ic kewu opoc sikilu 12 yaguc
tarec.

² Waṅu embac iminéṅ hériyaguc waṅu,
merac memac niṅ azi kiyu, yaiwisisiṅ
wamma tarec.

³ Imuhuc waṅu sésécac haka méṅ ku-
rumenṅ igucnec hicṅiyec. Ninzu, mazuaṅ
yanda pésia méṅ heyec. Imi mia oruha
7 zéma, iliha 10 késa keru, oruha 7 séc ic
kewu opoc tacma keṅec.

⁴ Waṅu zianéṅ kurumenṅiguc sikilu tuṅ
haréwéc igucnec tuṅ momacguc hérema
baeciguc giliyu madarec. Imuhuc wamma
embac merac memaṅ zé wawaṅa iwac
wésiaiguc merac meyu qécgémaṅ zé
nimma tarec.

⁵ Waṅu embac imi naṅawac meyec.
Waṅu naṅa imi kecma ic kewuac aiṅ
tacnéṅ baera baera galeṅgé énécmimac
niṅ zé mimia. Waṅu naṅa imi Anutu
zéma iwac ic kewu taticiguc imuac wésiaiguc
wagicma eṅec.

⁶ Waṅu embac imi baec kéra kérésiaiguc
néṅgacma keṅec. Imuaru kaiwe ai meme
1260 imuac séc héṅgaleṅ wammimu niṅ
Anutunéṅ duṅ tatara méṅ bianṅac buṅa
mihicṅi miyu heyec.

Kua meme uṅa Mikaelnéṅ mazuaṅ nesimiyu keṅec.

⁷ Waṅu kurumenṅiguc yaré téma
hicṅiyec, kua meme uṅa Mikael zéma kua
meme uṅahéra ienen mazuaṅac hazéc
wamma yaré waṅgic mazuaṅ zéma kua
meme uṅahéra ienen imuhucyanec yaré
bakia melemma qegic.

⁸ Waṅu mazuaṅ zéma ienen kawali
ménda wamma maunudarec. Waṅu
kurumenṅiguc titiṅa méṅ ménda he
énécmiyec.

⁹ Waṅu mazuaṅ yanda nesimigic
néṅgacma mayec. Mazuaṅ imi mokoleṅ
wahala kuwi zéma Biria miṅina zémimia
imi mia. Inéṅ kurumenṅ bawaiguc keczu
imi moczoṅ ikoc waṅ énécmianzac. Waṅu
nesimiyu baeciguc mayec. Waṅu kua
meme uṅahéra imi acguc momacnec nesi
énécmigic madacgic.

¹⁰ Waṅu kurumenṅiguc ac ewa yanda
méṅ yomuhuc hicṅiyu niṅi; Dac muna

hécnina ionac hazéc ac mihicṅima Anutu-
aru siṅi kaiwe séc aciguc onopocañec imi
qegiligic mayec. Imuac niṅac deguc neṅaṅ
Anutuninawac aṅgér titi zéma kuc zéma
héngalen ama areṅa yandaya zéma iwac
Kristoyawac kuc buṅanér hicṅi hazac.

¹¹ Waṅu dac muna hécnina ieneṅ ra-
mawac sac imuac kuha zéma héipuc ac
wamma zégic imuac kuhanér hazéc imi
ogicgic. Ieneṅ imi humucac décyaguc
kereṅgic, néṅ kekecginawac ewa éréhéc
ménda waṅgic.

¹² Imuac niṅac, kurumeṅ zéma imuaru
kekecginaguc kecanzu ini, ségiségi
waṅgic! Waṅu Biriā miṅinanér eṅeya
naléya imi hotoṅa wanzac imi niṅtegicma
qeri biric kuneṅ yanda nimma mayec.
Imuac niṅac baec zéma konduṅ imuaru
imi yéwéri hemac.

¹³ Waṅu mazuaṅ imi baeciguc nes-
imimia waṅec imi héṅtegicma embac
naṅawac meyec imi qenesi wammiyec.

¹⁴ Waṅu embac imi kunta nei kuneṅ
yandawac qeṅgaṅ héréra mimia waṅec.
Imuac niṅac inér mazuaṅac héṅacya
mema hia néṅgacma putitima keṅec.
Kemman baec kéra kérésiaiguc imuaru nalé
éréhécnéṅ méṅ zéma bakia imuac sécdac
héngalen waṅ mimiawac kerec.

¹⁵ Waṅu mokoleṅ imi dokunér em-
bac imi késama kemmac niṅac wamma
iwac andiaiguc kemman kuaya igucnec
doku yanda doku téfara ésécnec qocgéyu
mayec.

¹⁶ Waṅu baecnér embacwac méra mima
kuaya aṅgéma doku mazuaṅnéṅ loṅec imi
qécgédarec.

¹⁷ Waṅu mazuaṅ imi embacwac qeri
biric nimmiyec. Nimmima liliṅgéma
kemman embac iwac nambérac héra tosara
Anutuac zézé seli ac niṅtohoma kecma
Yesuac héipuc ac imi aṅgétima kecaṅgic
iniguc yaré qemaṅ zéma

¹⁸ konduṅ sakasaciguc naṅec.*

13

¹ Waṅu ni hémba konduṅ qeria igucnec
yaṅ biria méṅnéṅ éreyec. Imi iliha 10
zéma oruha 7 hemiyec. Waṅu iliha 10

imuaru ic kewu opoc 10 tacma keṅec.
Waṅu oruhaiguc séc imuaru qac kiwi
Anutu zébiri qébiri waṅ mimianér hema
keṅec.

² Yaṅ zéraguc héṅi imuac tanera imi
pusi kuneṅ yanda leopad yaṅ ésécnec,
héna méria imi hasér yaṅ bea imuac
méria ésécnec, waṅu kuaya imi hasér
yaṅ laion kuaya ésécnec, waṅu mazuaṅ
iminér eṅeya kuha zéma ic kewu tata-
cya zéma qac buṅa imi yaṅ biria iwac
waimiyec.

³ Waṅu hémba yaṅ imuac oruha méṅ
imi hézér hézérṅgia humumia ésécnec
hemiyec. Waṅu wiziya humumia imi
misirima hiaruyec. Hiaruyu baec séc
ic eneṅ yaṅ imuac hémma welicgéma
méndacmigic.

⁴ Waṅu mazuaṅ iminér yaṅ imuac ic
kewuac qac buṅa miyec. Imuac niṅac
ic embac ieneṅ yaṅ imuac mepé qepési
wammima yomuhuc zégic; Mérénéṅ yaṅ
imuhucyawac séc? Mérénéṅ i guc efima
yaré qemacac séc?

⁵ Waṅu yaṅ imi séwi eṅeṅawac ackuazéc
zéma mematitiac ackuazéc zémacac niṅ
kuaya biria haimimia waṅec. Waṅu maso
42 imuac séc ai mema kecmac niṅ kuc
buṅa qemimia waṅec.

⁶ Waṅu yaṅ iminér kuaya aṅgéma
Anutu zébiri wammima qac buṅaya zéma
iwac ocmuṅa zéma tosara kurumeṅiguc
keczu imi momacnec zébiri qébiri waṅ
énécmiyec.

⁷ Waṅu ic embac téréya hazéc waṅ
énécmima yaré qema onogicmac niṅac ic
kewuac buṅa qemimia waṅec. Waṅu
séwigina hénia hénia zéma baera baera
ic embac zéma acgina hénia hénia zéma
baera baera imi kewu waṅ énécmimac niṅ
kuc buṅa qemimia waṅec.

⁸ Waṅu rama merawa qegic humuyec
iwac kekecac kiwiiguc baec kurumeṅ
zéhicṅiyec imuarunec qacgina ménda
oénécmiyunec baec yomuaru kecanzu imi
eneṅ moczoṅ yaṅ biria imi mepési migic.

⁹ Méṅnéṅ méṅ gezawagucnéṅ ac yomi
nimmac.

* **12:18:** Kiwi tosaraiguc; Ac bakia yomi kemaṅa 17 iguc toroqeqeyawac heyu kemaṅa 18 imi héla qahac eṅ
hezac.

¹⁰ Hésa amawac buᅇa imi hésa amaiguc kemmac. Souac buᅇa imi sounéᅇ héiyu humumac. Yéwéri imuhuc haénécmiyu ic embac téréya ieneᅇ ninzéᅇ ninzéᅇginaiguc selianec naᅇ selimuac hezac.*

¹¹ Waᅇu baec qeria igucnec yaᅇ biria mén éréyec. Éréyu hémba rama merawa ésécnec iliha éréhéc heyec, néᅇ ara imi mazuaᅇ mokoleᅇ ésécnec zéyec.

¹² Waᅇu yaᅇ iminéᅇ yaᅇ walac éréyec iwac kuc buᅇa sécyu imi iwac kiwaiguc haisésécyu waᅇec. Imuhuc wamma baec zéma imuaru kekera énézéyu becneᅇ yaᅇ walac hicᅇjima wiziya humumia misirima hiaruyec imuac simiᅇ héimigic.

¹³ Waᅇu inéᅇ haihaka méréra meanzac. Mema zéyu ic embac kicginaiguc kurumeᅇ igucnec geric bélaᅇa baeciguc maanzac.

¹⁴ Haka méréra imuhucya memac niᅇ kuc mimia waᅇec. Waᅇu yaᅇ walac hicᅇjiyec iwac kiwaiguc haka imuhucya mema ic embac baeciguc kekera ewa soho meénécmiyec. Meénécmima wiziya sounéᅇ héihéiya imi misiriyu qeliyec yaᅇ biria iwac baniaraya mema zéma énézéyec.

¹⁵ Waᅇu kuc buᅇa qemimia waᅇec imuac niᅇ yaᅇac ireha imi kekecyu haimiyu baniaraya iminéᅇ ac momacnec hia zéyec. Zéma ic embac tosara yaᅇ baniaraya imuac mepé qepési ménda wammimu imi unugic humumuac zétecgéyec.

¹⁶ Waᅇu inéᅇ ic embac moczoᅇ yanda, ic kunéᅇ me komora, ic iwawai ginaguc me maqeqeya, ic miᅇsuc kekec me welen qeᅇe momac yanda méra héiginaiguc me pakaginaiguc asé kiwi hai énécmimia wammac niᅇ zéyec.

¹⁷ Waᅇu asé kiwiya imi qahac waᅇu ménéᅇ mén soukiwa haima nénnagémba wammacac séc qahac waᅇec. Asé kiwi imi mia yaᅇ imuac qara me qara imuac qétéya.

¹⁸ Niᅇteᅇic qinᅇteᅇic ac imi yomuhuc, Ic mén niniᅇa asac asaria hemizac inéᅇ yaᅇ imuac qétéya olomma niᅇasarimac. Qété imi mia ic ménac qétéya 666.

14

Rama zéma ic 144,000.

¹ Waᅇu neᅇ hémba rama merawa imi Zion baec boᅇaiguc naᅇec. Waᅇu i guc ic 144,000 moacnec naᅇigic. Waᅇu pakaginaiguc rama merawa iwac qara zéma maᅇgocyawac qara ogic heyec.

² Waᅇu kurumeᅇ igucnec ac ewa mén hicᅇjiyu niᅇi. Nimba doku dudueᅇ yandawac hétéᅇ imuhucya zéma buᅇ paranᅇaᅇ ésécnec waᅇec. Waᅇu nimba ac ewa imi legic héihéi ic eneᅇ gita kulele héreᅇ qeᅇic qacanzac ésécnec.

³ Ieneᅇ imi ic kewu tatac zéma yaᅇ kekecginaᅇ 4 zéma qeriawac galeᅇ ionac kicginaiguc legic qelia héigic. Waᅇu legic imi ic tosara niᅇareᅇgéma héimuac séc qahac waᅇec, néᅇ 144,000 baec igucnec doegina meénécmimia ieneᅇ sac imuhuc wammucac séc waᅇec.

⁴ Ieneᅇ mia embac iniguc momacnec ménda meberi amuma qeri qala qalanec kecgic. Kecma rama merawanéᅇ dimia me dimia keᅇu séc méndac mima keᅇaᅇigic. Waᅇu ic embac sugina igucnec boᅇhéregina meénécmiyu Anutu zéma rama merawa iorac héla gocmia walac walac waᅇigic.

⁵ Waᅇu kuaginaiguc ikoc ac mén ménda hicᅇjiyu niᅇigic, néᅇ késpedes solaᅇ kecgic.

Kua meme uᅇawac gezac qézéᅇ ac.

⁶ Waᅇu kua meme uᅇa ménéᅇ kurumeᅇ sawaya imuac suraiguc putitima keᅇu héᅇi. Inéᅇ mia baec séc ic embac, séwi tanecgina hénia hénia zéma ac ewagina hénia hénia zéma gawamaᅇgina hénia hénia ionac mia buᅇa suruc hiabia hehe selia énézémaᅇ zé késa kerec.

⁷ Inéᅇ kucnec qacma yomuhuc zéyec; Zétecgé teᅇgé naléya imi ducᅇjima hazac imuac niᅇ Anutuac bac yandi yandi wamma mepé qepési wammigic eᅇu. Inéᅇ kurumeᅇ zéma baec, konduᅇ zéma doku kiwa sasala mihiᅇi énécmidarec.

⁸ Imuhuc zéma keᅇu andiaiguc kua meme uᅇa mén méndac mima keᅇec qétéya éréhécnéᅇ yomuhuc zéyec;

* **13:10:** Girik aciguc; Ic embac téréya ionac ninzéᅇ ninzéᅇgina zéma nanai seli imi imuaru mia hezac.

Bacgézac bacgézac ama arena yanda Babilon! Ama iminéṅ mia baera baera ic embac iniguc kaisero wamma qeri gericac waiṅ doku selia gumu énécmima kerec.

⁹ Waṅu andiaiguc kua meme uṅa ménṅ qétéya haréwécnéṅ méndacma kemma kunéṅ yanda qacma yomuhuc zéyec; Méṅnéṅ ménṅ yaṅ biria me iwac banarayawac mepé qepési wammima pakayaiguc me mériaiguc asé kiwi memac imi

¹⁰ I acguc Anutuac qeri biriawac waiṅ selia imi nemac. Waṅu waiṅ selia imi mia dokuguc ménda mesohoma qocgé énécmimia. Ieneṅ imi kua meme uṅahéra téréya zéma rama merawa ionac kicginaiguc geric bélaṅa zéma salfanéṅ qenzenṅ manzenṅ mihicṅi énécmimia wammac.

¹¹ Waṅu qenzenṅ manzenṅ imuac hofacnéṅ nalé tetcgia qahac éréma emmac. Méṅnéṅ ménṅ yaṅ biria zéma imuac banarayawac mepé qepési wammu imi zéma méṅnéṅ qarawac asé kiwiya memac ionac imi siṅi kaiwe séc tachiahiaru ménṅ ménda he énécmimac.

¹² Imuac mia ic embac téréya eneṅ réwériiguc naṅselima kecanzu. Ieneṅ mia Anutuac zézé seli ac zéma Yesuac muru ninzénṅ ninzénṅgina hezac imi selianec késama kecanzu.

¹³ Waṅu kurumenṅ igucnec ac ewa ménṅ yomuhuc mayu niṅi, zéwa kiwiiguc ona, nalé yomuacnec hénima Miṅ Kewuninawac qeriaiguc humumu ieneṅ mériaṅginaguc. Imuhuc zéyu uṅa téréyanéṅ yomuhuc zéyec; Hélacnec! wawaṅ memegina imuac hélanéṅ méndac énécmimac imuac niṅ nalé imuaru aigina hetecgéma tachiarumu.

Baeciguc héla memaac nalé hayec.

¹⁴ Waṅu hémba hosusu lalac lalac heyu imuac qahaiguc ménṅ icac naṅa ésécnecnéṅ tarec. Waṅu iwac oruhaiguc imi ic kewu opoc golinéṅ memeya tarec, mériaiguc imi sou zéra miṅṅaṅ qizilicyaguc imuac késama tarec.

¹⁵ Waṅu ocmuṅ igucnec kua meme uṅa méṅnéṅ mama ménṅ hosusu qahaiguc tarec iwac yomuhuc qacma

ézéyec; Gi souga miṅṅaṅ miṅṅaṅgianéṅ héima tocgowésémaṅ. Héla gocmia imi moczoṅ waziwaziya wandaru baecac héla memeyawac naléya ducṅizac.

¹⁶ Imuhuc zéyu hosusu qahaiguc tarec inéṅ souya miṅṅaṅ miṅṅaṅagucnéṅ giliyu keṅha wamma qeriru baeciguc héla gocmia imi tocgo énécmimia wandarec.

¹⁷ Waṅu kua meme uṅa méṅnéṅ ocmuṅ kurumenṅiguc tarec imuacnec mayec. Waṅu i imuhucyanec souya zéra miṅṅaṅ qizilicyaguc késa kerec.

¹⁸ Waṅu kua meme uṅa ménṅ gericac galaṅa keczac inéṅ zaki téréya igucnec mayec. Mama sou miṅṅaṅa zéra qizilicyaguc késa kerec iwac kucnec qacma yomuhuc ézéyec; Waiṅ gocmia imi qoadaczac imuac niṅac gi souga zéra miṅṅaṅa qizilicyaguc iminéṅ baeciguc waiṅ héla gocmia hezac imi héima tocgéna.

¹⁹ Zéyu kua meme uṅa iminéṅ souya héiyu keṅha waṅu baeciguc waiṅ gocmia kanzaṅaguc imi tocgoma Anutu qeri biriawac waiṅ tizi qizizayawac titiṅa kunéṅ yanda imuac qeriaiguc giliyu hiṅgadarec.

²⁰ Waṅu waiṅ tizi qizizayawac titiṅa yanda imi ama yanda imuac séṅṅaṅṅeṅiguc taru tiziqizizagic titiṅa yanda imuac qeria igucnec sac yanda mayec. Mayu zékéṅa imuac horua héṅṅeṅa imi éréma becosic déméṅṅinawac séciguc heyec. Waṅu horua wéndara imi 300 kilomita imuac séc sécgéma keṅec.

15

Kua meme uṅa eneṅ yéwéri 7 késama naṅṅic.

¹ Waṅu kurumenṅiguc sésécac haka kunéṅ yanda welic welicgia ménṅ hicṅiyu héṅi. Kua meme uṅa 7 ieneṅ yéwéri zérabérac 7 késama naṅṅic. Anutuac yéwéri zérabérac iminéṅ hicṅidaru moczoṅ tecgémac imuac niṅac yéwéri iminéṅ tetcgiawac buṅa wanzac.

² Waṅu muṅṅuc hémba konduṅ ménṅ kiruṅnéṅ memeya ésécnecnéṅ geric bélaṅṅuc mesoho sohayawac heyec. Ic embac tosara meseli amuma yaṅ biria zéma iwac banarayaya zéma iwac qarawac qétéya imi moczoṅ héṅara mema

ogicdacgic ieneṅ mia konduṅ kiruṅnéṅ memeya ésécnec imuac élélaḥaiguc Anutuac gita kulele imi késama naṅgic.

³ Namma Anutuac welenṅ qeṅe ic Mose zéma rama merawa iorac legic yomuhuc zéma héigic, O Miṅ Kewunina Anutu, medac medac wandac wandac miṅina, geṅ ai eṅeṅa zéma welic welicgia meanzaṅ. Baera baerawac ic kewu zéma Miṅ Kewu keczaṅ guac héna imi solaṅa zéma hélacnec.

⁴ Miṅ Kewunina, mérénéṅ qacgawac bac yandi yandi ménda wamma eeya ménda héigémmac? Gi momacguc sac téréya. Guac wawaṅ meme solaṅa imi hicṅitegiczac imuac baera baera ic embac ieneṅ hama wéségaiguc mepési gémmu.

⁵ Waṅu haka imi tecgéyu hémba kurumeṅiguc héipuc acac halí ocmuṅ imuac naguya aṅgéyec.

⁶ Aṅgéyu kua meme uṅa qété 7 yéwéri 7 késa naṅgic ieneṅ ocmuṅ igucnec magic. Ieneṅ imi séwi usu lalacnec zéma qala qalagia lineṅ malekunéṅ memeya imi héima kecgic. Waṅu tétécginaiguc rikunṅ maṅkepela golinéṅ memeya imi zikima naṅgic.

⁷ Waṅu yaṅ kekecginaiguc 4 naṅgic ionarunec ménṅnéṅ sokoc 7 golinéṅ memeya Anutu kekec hémbénaṅa miṅina iwac qeri birianéṅ sécgéma kuaya qema heyec imi kua meme uṅa 7 ionac énécmiyec.

⁸ Waṅu Anutuac edamuya zéma kuhanéṅ waṅu ocmuṅ qeriaiguc hofac hicṅima kuaya qedarec. Waṅu kua meme uṅa 7 ionac yéwéri zérabéraguc 7 imi ménda tecgéyunec ménṅnéṅ ménṅ ocmuṅ qeriaiguc emmacac séc qahac waṅec.

16

Zéic Anutuac qeri gericyanéṅ kuaya qema heheya.

¹ Waṅu ocmuṅ qeria igucnec ac ewa kunenṅ yandanéṅ mama kua meme uṅa 7 yomuhuc énézéyu niṅi, Ini kemma Anutuac qeri gericac zéic 7 imi baeciguc qocgéigic.

² Waṅu kua meme uṅa qétéya momacguc inéṅ kemma zéicya baeciguc

qocgéyu wizi biria geriwagucnéṅ ic embac yaṅ biria imuac asé kiwiya mema baniaraya mepésimigic ionac séwiginaiguc hicṅiyec.

³ Waṅu kua meme uṅa qétéya éréhéc inéṅ zéicya kondunṅiguc qocgéyu kondunṅ imi focdac ic humumia ionac sac ésécnec waṅec. Waṅu kondunṅiguc lambéc zéma iwawai kekecginaiguc imi moczoṅ humudacgic.

⁴ Waṅu kua meme uṅa qétéya haréwéc inéṅ zéicya doku téfara zéma doku kiwaiguc qocgéyu sac wandarec.

⁵ Waṅu kua meme uṅa doku aṅgétima kerec inéṅ yomuhuc zéyu niṅi, becaru kecnecac keczaṅ, o téréya miṅina, imuhuc zétecgé énécmizaṅ imuac niṅac gi imi solaṅ dindiṅa wanzaṅ.

⁶ Ieneṅ ic embac téréya zéma kua meme ic unugic sacgina mayec imuac niṅ sac gumu énécmina imuac nimba hakagina waṅgic imuac bakia mezu.

⁷ Waṅu neṅ nimba zaki téréyanéṅ ac yomuhuc melemma zéyec; Hélacnec! Anutu Miṅ Kewunina medac medac wandac wandac miṅina guac gésigési aiga imi hélacnec zéma solaṅa wanzac.

⁸ Waṅu kua meme uṅa qétéya 4 inéṅ zéicya imi kaiweiguc qocgéyu geric bélaṅanéṅ ic embac kasonṅi énécmimac niṅ waimimia waṅec.

⁹ Waṅu geriwa kunenṅ yandanéṅ ic embac kasonṅi énécmiyec. Waṅu yéwéri zérabéraguc imi mihicṅi énécmimacac séc kuha hemizac Anutu iwac qara imi zébiri qébiri wammima ewa qerigina ménda melemma eeya ménda héimigic.

¹⁰ Waṅu kua meme uṅa qétéya 5 inéṅ zéicya imi yaṅ biria iwac ic kewu tataraiṅguc qocgéyu iwac héngalenṅ ama areṅa yanda imi focdac sinjidéngéyu ic embac ieneṅ qenzeṅ manzeṅ qema ezelaṅgina kigic.

¹¹ Waṅu wizi némbéngina zéma imuac geriwa niṅac Anutu kurumeṅ miṅina zébirimima wawaṅ memegina imi kilenṅ ménda melenṅgic.

¹² Waṅu kua meme uṅa qétéya 6 imi ic kewu Is igucnec hamu ionac hénagina mihicṅima zéréṅ qéréṅ wandacmaṅ zé zéicya

doku téfara yanda Yufurata iguc qocgéyu doku imi zicgédarec.

13 Waņu ni hémba mazuaņ mokoleņ kuaya igucnec zéma yaņ biria imuac kuaya igucnec zéma kua meme ic ikora iwac kuaya igucnec uņa biria haréwéc taņa tanec ésécneņ éréģic.

14 Imi mia kuwic uņaģina. Ieneņ imi medac medac wandac wandac miņina Anutu iwac nalé yandaiguc yaré qewiņ zé zérēņ qérēņ wamma baera baera ic kewu ionac muru kemma kiwi méréra wamma tocco énécmiģic.

15 Ninzu neņ kowu nene ésécnec hamaņ. Méņneņ méņ kic qeli kecma eņeya séwi usuya galeņģéma katanec ménda keņha wamma eņeya gamuya ménda hicņiteģicmac imi mériaņaģuc wammac.

16 Waņu uņa biria haréwéc ieneņ baec méņ qara Hebiraio aciguc Amagedon zémimia imuaru ic kewu qutulāņģé énécmidacģic.

17 Waņu kua meme uņa qétéya 7 inéņ zéicya imi sawa géléleyaģuc qocgéyu mayec. Mayu ocmuņ ic kewu tatac imuarunec ac ewa kuneņ yanda méņneņ yomuhuc zéyu mayec; Medac medara wanzac!

18 Waņu pilitic zéma buņ parandaņ zéma ac hétēņ hicņiyec. Waņu naņ kuneņ yanda méņ hicņiyec. Naņ imuhucya imi baeciguc ic embac hicņima kecģicac éréma deguc méņ ménda hicņiyec.

19 Waņu ama areņa yanda demiņ seliaģuc imi téma haréwéc waņec. Waņu baec séc ic ionac ama areņa yanda imi moczoņ bororoņģéma madarec. Waņu Anutunéņ Babilon ama areņa yandawac tacyachéra imuhuc niņqeli énécmima qeri biric soho sohayawac waiņ doku sokoc imi qocģé énécmiyec.

20 Waņu konduņ baec komoc komoc imi néņģacma saņģidacģic baec boņa moczoņ hocénécmimia waņec.

21 Waņu kurumeņ igucnec komboc saņģeņa 40 kilo imuhucya imuhucyanéņ ic embac ionac qacģinaģuc mayec. Mayu yéwéri kuneņ yanda bac yandi yandiģuc mihicņi énécmiyu ic embac ieneņ Anutu zébiri qébiri wammigic.

17

Kaisero embac garata zéma yaņ biria.

1 Waņu kua meme uņa 7 zéic késa naņģic ionarunec méņneņ nuaru hama yomuhuc nézéyec, You hana hena yanda embac qac buņa yandayaguc doku kuneņ yanda yandaiguc tacanzac imi kitiwa dimuhucya hicņimimac imi gézéwa hembésémaņ.

2 Baec séc ic kewu ieneņ i guc kaisero waņamuanzu. Waņu ic embac baeciguc kecanzu ieneņ iwarunec mia kaiseroac waiņ doku negic ewa soho waņ énécmiyu keczu.

3 Imuhuc nézéma uņa téréyanéņ nuag-icma baec kéra kérésiaģuc keņec. Waņu imuaru hémba embac méņ yaņ biria pésia méņac qahaģuc tarec. Waņu yaņ imuac séwélaģuc Anutu zébiri qébiri mimiawac qac kiwi hénia hénia sécģedacma heyec. Waņu yaņ imi mia oruha 7 zéma iliha 10 hemiyec.

4 Waņu embac imi séwi usuya qoucqoucya zéma pésicpésiha meamuma kerec. Waņu goli zéma hoc eeyaguc zéma pél hocneņ mezeric amuyec. Waņu mériaģuc sokoc méņ golinéņ memeya késama naņec. Waņu sokoc imuac qeriaģuc imi haihaka ewa loloņa zéma kaiseroac haka qakolayaguc imi sécģéma heyec.

5 Waņu pakayaģuc qara saņa yomuhuc ooyawac heyec, Babilon ama yanda, kaisero embac zéma baecac haihaka ewa loloņawac neņģocģina.

6 Waņu embac imi hémba ic embac téréya zéma Yesuac héipuc ichéra ionac sacģina nekecma ewa sohosoho waņec. Waņu neņ hémma kuneņ yanda welicģéyi.

7 Waņu kua meme uņaneņ némac niņac imuhuc kuneņ yanda welicģézaņ? zéma nézéyec. Neņ embac imuac haihakaya saņa zéma yaņ biria oruha 7 zéma iliha 10 embac iminéņ tacma nesianzac iorac héniaģira gézéwa nimbésémaņ.

8 Ģi yaņ biria hénzaņ imi becaru kerec, neņ deguc ménda keczac. Waņu biaņģuc uņa biria ionac baec dumuņa imuacnec éréma humucac geric siaģuc hiņģacma biridacmac. Waņu yaņ biria

imi bec kerec, néᅇ deguc ménda kecma bianᅇuc liliᅇgéma hamac. Imuac niᅇac hični énécmimac nalé imuaru imi baec kurumeᅇ hičniyec imuarunec éréma deguc baeciguc kekera, kekecac kiwiiguc ᅇacgina ménda ooyawac hezac, ieneᅇ imuac hémma welicgému.

⁹ Ewa qeri niᅇteᅇic qinᅇteᅇicyagucnéᅇ ac yomi niᅇasarimac. Oruha 7 imi baec boᅇa 7 embacnéᅇ tarec imi zéma ic kewu 7 wanᅇu.

¹⁰ Ic kewu 5 imi maunuyu ᅇahac wanᅇic méᅇ deguc keczac. Wanᅇu méᅇ imi ménda hazacnec. Wanᅇu hamac imi nalé hotoᅇadac kecmacac hezac.

¹¹ Yaᅇ bec kerec, néᅇ deguc ᅇahac wanᅇzac imi ic kewu 7 ionac areᅇiguc toroᅇema qétéya 8 wammac. Wanᅇu inéᅇ humucac geric siaiguc hiᅇgacmac.

¹² Wanᅇu iliha 10 héᅇzaᅇ imi ic kewu 10. Wanᅇu ieneᅇ imi baec yandagina imi ménda énécmimia néᅇ yaᅇ biria i guc qéhéréᅇgéma kecgic nalé hotoᅇa dac ic kewu ésécnec kuc buᅇa qeénécmimia wammac.

¹³ Ieneᅇ imi ewa siᅇ momacnec wamma eᅇaᅇ kuc buᅇagina zéma ic kewuac ᅇac buᅇa imi yaᅇ biria iwac mia waimidacmu.

¹⁴ Wanᅇu ieneᅇ rama merawa hazéc wammima i guc yaré qemu. Wanᅇu rama merawa imi miᅇ onac miᅇgina zéma ic kewu onac ic kewu keczac imuac yaréiguc onogicdacmac. Wanᅇu héihéré énécmimia zéma gési énécmimia zéma tohotoho ichéra keᅇhéi hahéigina ᅇahac imi eneᅇ i guc momacnec kecmu.

¹⁵ Imuhuc zéma kua meme uᅇanéᅇ toroᅇema yomuhuc nézéyec; kaisero embac doku yanda yanda ᅇacᅇinu taru hénnec. Doku imi mia icya icya zéma ic embac tuᅇa tuᅇa zéma héᅇgaleᅇ amaya amaya zéma acgina héᅇia héᅇia zéanzu imi eneᅇ mia.

¹⁶ Wanᅇu iliha 10 héᅇnec ieneᅇ zéma yaᅇ biria imi momacnec kaisero embac imi nimbiri wammima mebiru mima séwi usuya imi hetecgéma iwac séwi busuya qécgéma nenesicya imi gericiguc odacmu.

¹⁷ Wanᅇu Anutunéᅇ eᅇeya ewa siᅇa heyec séc medacmaᅇ zé ewa qeriginaiguc ninᅇ méᅇ mihični énécmiyu ewa momac wamma eᅇaᅇ héᅇgaleᅇ ama areᅇa

yandagina imi yaᅇ biria iwac waimigic. Wanᅇu imuhuc wammanec kecgic Anutuac ackuazéc imi hélaguc wandacmac.

¹⁸ Wanᅇu embac héᅇnec imi mia ama areᅇa yanda, baecac ic kewu héᅇgaleᅇ wanᅇ énécmianᅇac imi mia.

18

Babilon ama areᅇa yanda imi kisikiyoneᅇ mihičniyec.

¹ Imuhuc zéyu tecgéyu ni hémba kua meme uᅇa méᅇ kuc buᅇa yandayagucnéᅇ kurumeᅇ igucnec mayec. Wanᅇu iwac edamuyanéᅇ baec qetagalidarec.

² Inéᅇ ac ewa yandaiguc ᅇacma yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac! Ama areᅇa kuneᅇ yanda yanda Babilon! Kuwic onac duᅇ tatac zéma uᅇa biria héᅇia héᅇiawac toᅇotogo ama zéma nei biria ewa loloᅇa ionac aségina wanᅇzac.

³ Héᅇia imi yomuhuc, héᅇgaleᅇ amaya amaya imi iwac kaisero hakawac qeri biria imi doku selia ésécnec nema ewa mohooᅇo sohoya wanᅇu. Wanᅇu baecac ic kewu eneᅇ i guc kaisero haka wanᅇic. Wanᅇu baec séc nénnagémba ic ieneᅇ imuhucyanec mezeric qezericac kuhanéᅇ kecma kekec imuac kuha niᅇac yandima soukiwa ginaguc wanᅇic.

⁴ Wanᅇu kurumeᅇ igucnec ac ewa méᅇ yomuhuc mayu niᅇi; Ic embac hécna ini embac iwarunec mama iwac képésiciguc ménda toroᅇemu. Imuhuc wamma iwac yéwéri zérabéraguc imi momacnec ménda memu.

⁵ Némac niᅇ képésicya imi ᅇaudumuru héima eᅇkecma kurumeᅇ osizac. Wanᅇu Anutunéᅇ képésicya imi niᅇqelima keczac.

⁶ Imuac énécmiyec séc migic. Wawaᅇ memeyawac bakia séha mesaigic éréhéc wanᅇ melenᅇ migic. Wanᅇu sokociguc doku selia héᅇia héᅇia momacnec haima lelecgéma énécmiyec imi séc méᅇ toroᅇema melenᅇmigic.

⁷ Zézé bipi wanᅇamuma mezeric wanᅇamuma kerec imuac imuhucyanec qenzeᅇ manzeᅇ zéma ewa howuc imuac séciguc wammigic. Némac niᅇ inéᅇ ewa qeriaguc yomuhuc zéanzac, ni embac garata wamma héᅇgaleᅇ wanᅇ

énécmanzua, ni malé qahac, waṅu ewa howuc ménḡ ménda mihicḡimaḡ.

⁸ Imuac niḡ ai meme momacguc imuac qeriaiguc yéwéri zérabéra, humuc zéma, zésiac yanda zéma, béti yanda imuhucyanéḡ hicḡimimac. Iwac tasé kuku miḡina imi medac medac, wandac wandac miḡina Anutu, imuac niḡac embac imi geric bélaḡaiguc giliyu zedacmac.

⁹ Waṅu baecac ic kewu i guc kaisero wamma mezeric qezeric wamma kecgic imi eneḡ gericnéḡ embac imi oyu imuac hofacya eḡu hémma iwac niḡac zésiac wammu.

¹⁰ Waṅu qenzeḡ manzeḡa hémma bac yandi yandi wamma lakec namma qac héhélima yomuhuc zému. Ewa biric, ewa biric! Ama yanda Babilon, medac medac wandac wandac Babilon! Némac niḡ kitiwaga yéwéria focdac hicḡigénzac.

¹¹ Méḡnéḡ ménḡ hinacya boḡ ménda meanzac imuac niḡac baecac nénnagémba ic ieneḡ embac imuac wamma siacma ewa biric wammigic.

¹² Hinacgina imi mia goli zéma siliwa zéma qembili boḡa yanda zéma péḡ hoc boḡa eḡeḡa zéma lineḡ maleku solaḡa zéma iwawai qouc qoucḡia zéma maleku hézén usianéḡ memeya kambinḡ hésianéḡ memeya zéma maleku pésicpésiha zéma ichésa héméḡa hiabiaguc hénia hénia zéma iwawai elifante zuḡanéḡ memeya zéma méra kiwi ichésa boḡa eḡeḡagucnéḡ memeya hénia hénia zéma ainḡ qaora zéma, ainḡ zéma mamboli hoc

¹³ Waṅu méséki ic séwéla, iwawai asélaḡaguc, kufaḡ, haléc héméḡaguc, berizi halécya, doku selia, oliwa haléc, padi zéma imuac uha, burumakao zéma rama, becasic zéma imuac karisi, hésa ic zéma ic embac ionac qeri uḡa.

¹⁴ Waṅu yomuhuc zému, Iwawai héla gocmia imuac me imuac guac uḡaganéḡ siḡa nimma hoc hoc ai meanḡec imi moczoḡ guac murunec néḡgacma kendacḡic. Iwawai saméḡ bipiyaguc hegénḡeḡa zéma iwawai mezeric qezericraguc imi moczoḡ sohodacḡic. Imuhucya imi méndaḡucnec mihicḡimu.

¹⁵ Babilon niḡac soukiwa mihicḡiaḡic nénnagémba ic hinac imuhucyawac miḡina ieneḡ qenzeḡ manzeḡ imuac bac yandi yandi wamma lakec namma yomuhuc zézé siac wamma ewa howuc wanḡu.

¹⁶ Ewa biric, ewa biric, ama yanda gi lineḡ maleku hiabia zéma maleku qouc qoucḡia zéma pési pésiyanéḡ mezericma goli zéma hoc eeyaguc zéma péḡ hocnéḡ mezeric amuma kekera.

¹⁷ Hinac yanda imuhucyanéḡ fuknec qahac wandaczac.

Zéic miḡina zéma zéiciguc kondunḡ séc kenkenḡ haha waḡaḡic ic kianḡ eneḡ zéma zéic imuac ai ic zéma kondunḡiguc ai meanḡic ieneḡ lakec naḡic.

¹⁸ Namma geric embac oyu hofacya éréyu hémma qacma zézu, Ewa biric, némac ama kunéḡ yandanéḡ imuac séc waḡec me?

¹⁹ Imuhuc zéma orucginaiguc sigic naecma siacma ewa howuc wamma zésiacma zégic; Ewa biric, ewa biric, ama yanda yomi, kondunḡiguc zéic miḡina ieneḡ guac iwawai eeyagucnéḡ soukiwagina mihicḡiaḡic, néḡ ama areḡa yanda imi fuknec qahac wandaczac.

²⁰ Waṅu Anutunéḡ hénaoḡinḡ héra ionac zéwelecgina niḡénécmima embac imi zétecgé énécmizac. Imuac niḡac kurumeḡ zéma ic embac téréya zéma Yesuac Méliméli ic zéma kua meme ic ini, haka imuac ségiségi waḡic!

²¹ Ac imuhuc hicḡiyu kua meme uḡa selia méḡnéḡ zamanziḡ yanda hilaḡa ménḡ meyacma kondunḡiguc giliyu hiḡarec. Hiḡaru yomuhuc zéyec; Babilon ama yanda imi imuhucnec selianec gliyu hiḡaru mihicḡimuac séc qahac wammac.

²² Waṅu gita qeḡe ic zéma legic héihéi ic zéma kuḡa qeḡe ic zéma témunḡ qeḡe ic ionac hétéḡ imi sugcinaiguc muḡuc ménda hicḡiyu nimmu. Waṅu méra kiwi meme ic ionac nénnagémba haka imi acguc muḡuc ménda hémmu. Waṅu iwawai hézé hézézayawac zamanziḡ hoc yanda imuac hétéḡ acguc muḡuc ménda hicḡiyu nimmu.

²³ Lambe asahanéḡ guaru muḡuc

ménda asarimac. Waᵑu eu iniᵑ buᵑa qeᵑe ionac ewa hétéᵑnéᵑ guac muru muᵑᵑuc ménda hicᵑiyu nimmu. Nénnagémba ichécga imi baera baera ic eᵑeᵑa imi eneᵑ mianéᵑ, suᵑa meme acganéᵑ baec séc ic embac qerigina mesohoyec.

²⁴ Waᵑu kua meme ic zéma ic embac téréya zéma ic embac tosara baera baera unuhumugic moczoᵑ yanda ionac sacᵑinanéᵑ ama yanda yomuac qeriaiguc wininiyec.

19

Kurumenᵑiguc zézé séᵑiséᵑi hicᵑiyu héᵑi.

¹ Waᵑu imuac andiaiguc nimba kurumenᵑiguc ic embac tuᵑ yanda ionac ewa hétéᵑ yanda ésécnecnéᵑ hicᵑima yomuhuc zégic; Haleluya Anutunina mepésini! Anᵑéᵑ titi zéma edamu zéma kuc yandanéᵑ Anutunina guaru hezac.

² Héᵑia imi mia iwac niᵑᵑésigési ai imi hélanec zéma solaᵑ dindiᵑa wanzac. Kaiseroac hakanéᵑ baec mebiriyec sero embac garata imi niᵑᵑésima eᵑeya welen qeᵑe ichéra ionac sacᵑinawac zégési énécmimac.

³ Muᵑᵑuc yomuhuc zégic; Haleluya! Waᵑu ama yanda imuac hofacnéᵑ nalé tetcgia qahac emmanec naᵑanzac.

⁴ Waᵑu qeriawac galeᵑ 24 zéma yaᵑ kekecᵑinaguc 4 ieneᵑ ic kewu tatac imuaru tarec Anutu i simiᵑ héimima mepésimima zégic; Hélacnec, Haleluya!

⁵ Waᵑu ic kewu tatac imuarunec ewa hétéᵑ ménᵑ hicᵑima zéyec; Anutunina mepésimigic, iwac welen qeᵑehéra moczoᵑ ini zéma, kuneᵑ me komora, iwac bac yandi yandi wammianzu ini moczoᵑ Anutu mepésimigic.

⁶ Waᵑu muᵑᵑuc ic embac tuᵑ yanda ionac ewa hétéᵑ ésécnec zéma doku dunduᵑ yandawac hétéᵑ ésécnec zéma buᵑ parandaᵑ yanda ésécnecnéᵑ hicᵑima yomuhuc qacma zégic niᵑi, Haleluya! medac medac wandac wandac Miᵑ Kewunina neᵑaᵑ Anutunéᵑ ninicgaleᵑ waᵑ nénécmianzac.

⁷ Rama merawa imuac zammaréᵑ meme naléya ducᵑiyu iniᵑ buᵑaya

qemimianéᵑ zéréᵑ qéréᵑ waᵑ amudaczac. Imuac niᵑ neᵑaᵑ séᵑiséᵑi wamma edamuya héimiwiᵑ.

⁸ Embac imi mia lineᵑ maleku hiabia qilic qilicyaguc zéma lalac qeᵑecnec imuhucya héimac niᵑ haimiyec. Waᵑu maleku lineᵑ hiabia imi mia ic embac téréya ionac wawaᵑ meme solaᵑ dindiᵑa imi mia.

⁹ Waᵑu kua meme uᵑanéᵑ nuac yomuhuc zéyec; Kiwi yomuhuc ona, rama merawa imuac zammaréᵑ hai séᵑiséᵑi iguc héihéré énécmimia imi mériaᵑ ginaguc. Waᵑu muᵑᵑuc toroqema zéma ac yomi Anutuac ackuazéc imi hélacnec zéyec.

¹⁰ Imuhuc nézéyu ni simiᵑ héima mepésimimaᵑ zé wamba inéᵑ yomuhuc nézéyec, Ni imi gi zéma guac dac munahécga Yesuac héipuc ac késa keczu iniguc momacnec welen qeᵑe ic kecdua. Waina, imuhuc ménda waᵑ némbésémaᵑ, néᵑ Anutu sac mepési miwésémaᵑ. Yesuac héipuc acnéᵑ bianᵑac ara imuac qeri uᵑa wanzac.

Becosic lalac lalac qahaiguc tataᵑa.

¹¹ Waᵑu ni kurumenᵑ anᵑéma naᵑu héᵑi. Ninzu becosic lalac ménᵑnéᵑ naᵑu imuac qahaiguc ménᵑnéᵑ tacma kerec. Iwac qara imi haka héla zéma ac héla. Inéᵑ solaᵑ dindiᵑanec niᵑᵑési ai mema yaré qeanzac.

¹² Kiwa imi geric bélaᵑa ésécnec waᵑu oruhaiguc imi ic kewu opoc sasala heyec. Waᵑu qac ménᵑ ooyawac hemiyec. Waᵑu imuac qac imi tosara qahac, néᵑ eᵑeyaocnec niᵑzac.

¹³ Waᵑu inéᵑ maleku saciguc tinduᵑ tinduᵑᵑia héima kerec. Iwac qara imi Anutuac ackuazéc zémimia.

¹⁴ Waᵑu yaré ic kurumenᵑiguc keczu ieneᵑ maleku lineᵑ lalac qeᵑeya zéma qakolaya qahac héima becosic lalaciguc tacma méndacmigic.

¹⁵ Kuaya igucnec mia sou zéra qizilic ménᵑ éréyec. Waᵑu iminéᵑ mia baera baera ic embac unumac. Waᵑu eᵑeyaoc aiᵑ qarucnéᵑ héᵑgaleᵑ waᵑ énécmimac. Waᵑu Anutu medac medac wandac wandac miᵑina iwac qeri geric héᵑᵑeᵑa

nimma waiṅ gocmia tizizaanṅu éséc nec tiénéc mima tasé kuku ai memac.

¹⁶ Waṅu iwac maleku horua qahaiguc zéma tawéyaiguc qac kiwiya yomuhuc ooyawac hezac, ic kewu ionac ic kewugina, miṅ ionac miṅgina.

Yaṅ zéraguc zéma yaré ichéra imi maunuyec.

¹⁷ Waṅu ni hémba kua meme uṅa ménénéṅ kaiweiguc namma nei sawaiguc putitima kenḡa waṅgic ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéc; Hama Anutuac nezélélén yandaiguc tocgégic.

¹⁸ Tocgoma ic kewu ionac séwi busu zéma ic kawali hécgina wac séwi busu zéma becosicgina zéma imuac qahaiguc tacgic ionac séwi busu zéma ziki sipac qahac kecṅu zéma welenṅ qeḡe kecṅu zéma kunenṅ me komora mocṅonṅ yanda ionac séwi busugina imi negic.

¹⁹ Waṅu nenṅ hémba yaṅ biria imi zéma baec séc ic kewu zéma yaré ic hécgina ienenṅ tocgogic. Tocgoma becosic lalaciguc tarec i zéma yaré ichéra hazéc waṅ énécmima yaré qewiṅ zé harégic.

²⁰ Néṅ yaṅ biria zéma iwac kiwaiguc kiwi méréra meanṅic kua meme ic ikora imi momacnec érépésima dérécgé érécmimia waṅec. kua meme ic ikora inénṅ mia yaṅ imuac qac kiwiya késa kecma iwac ireha mepési miḡic imi onac kiwi méréra wamma ewagina mesoho énécmiyec imi mia. Éréhéc imi qeliqeli érépésima gizonṅ geric bélaṅawac zékénṅaiguc gili érécmiyu hiṅgaroc.

²¹ Waṅu tosara imi becosic lalaciguc tarec iwac kua igucnec sou zéragucnéṅ mama unudarec. Waṅu nei hénia hénia imi mocṅonṅ hama séwi busugina negic tomenṅgina qedarec.

20

Yawuṅ 1,000.

¹ Waṅu hémba kua meme uṅa ménénéṅ uṅa biria ionac baec dumuṅa imuac wétéya zéma seṅ hésa kunenṅ yanda mériaiguc késama kurumenṅ igucnec mayec.

² Mama mazuaṅ mokolenṅ késama yawuṅ 1,000 séc qatémiyec. Mazuaṅ imi

mokolenṅ walac hicṅiyec uṅa biria, Biria miṅgina zémimia imi mia.

³ Qaté mima uṅa biria ionac baec dumuṅa imuac qeriaiguc giliyu hiṅgaru naguya hézicgéma asé kiwinénṅ mese-lima musulunḡéyec. Waṅu baera baera méndagucnec ikoc ménda waṅ énécmimac niṅ yawuṅ 1,000 ac séc imuaru heyec. Waṅu imuac andiaiguc nalé hotonṅa dac hulacmimia wammac.

⁴ Waṅu ni ic kewu tatac sasala hémba tosara imuaru tacgic imi onac niṅgésigési ai memu niṅ kuc buṅa énécmiyu késa kecgic. Waṅu nenṅ hémba Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ac niṅac déménṅgina héric hérira ionac qeri uṅagina zéma yaṅ biria zéma iwac ireha ménda mepésimigic ienenṅ zéma pakagina zéma méraginaiguc asé kiwiya ménda megic ienenṅ qelima yacma Kristoguc yawuṅ 1,000 imuac séc ic kewu waṅ énécmima kecgic.

⁵ Waṅu humugic ionac murunec tosara ienenṅ kenḡecma yawuṅ 1,000 tecgéyec nalé imuaru mia qelima yacgic. Yacgic qelima yayac haka imuac qétéya momacguc waṅec.

⁶ Ic embac humuc igucnec qeliqeli qétéya momacguc imuac toroḡemu ienenṅ imi mériaṅginaguc zéma téréya. Ionac muru humuc qété éréhéc imi kuha qahac. Ienenṅ imi Anutu zéma Kristoac hofac oo ic wamma yawuṅ 1,000 imuac séc Kristoguc ic kewu waṅ énécmima kecmu.

Biria miṅinawac kekec tetecgia.

⁷ Waṅu yawuṅ 1,000 sécgéyu Biria miṅgina imi hésa ama igucnec hulac mimia wammac.

⁸ Hulac miyu éréma yaré qemu niṅac baec waṅgoṅa kembonṅ qahac Gok zéma Magok ic imi ikoc waṅ énécmima qutulāṅgé énécmimaṅ zé kemmac. Waṅu zaṅgégina imi kondunṅ sakasac éséc nec sasala.

⁹ Ienenṅ imi baec imi sécgédacma asasa tigic. Waṅu ic embac téréya tonṅ héréma tacgic imi zéma ama baec yanda siṅniṅ waṅmimia imi lelecgé énécmigic. Waṅu kurumenṅ igucnec gericnéṅ mama yaré ic imi onoyu humudacgic.

¹⁰ Waṇu Biria miṇina ewa soho waṇ énécmima kerec imi gizonḡ geric bélaṇawac zékéṇaiguc giliyu hiṅgarec. Waṇu geric sia imuaru mia yaṇ biria imi zéma kua meme ic ikora imi momacnec kecma siṇi kaiwe séc nalé tetcgia qahac qenzen manzeṇ qema kecmaoc.

Humuc ic eneṇ niṅgesi énécmimia waṇec.

¹¹ Waṇu ic kewu tatak kuney yanda lalacnec zéma mén imuac qahaiguc tarec imi héṇi. Waṇu baec kurumeṇ imi wésia igucnec néṅgacma qahac wandarec.

¹² Waṇu neṇ hémba humuc eneṇ, eṇeṇ zéma mamaya momacnec ic kewu tatak imuac wésiaiguc naṅgic kiwiya tosara héndéṇ héndéṇa heyec. Waṇu kiwi mén acguc héndéṇu heyec imi mia kekecac kiwiya. Waṇu humuc ic imi wawaṇ memegina kiwiiguc ooyawac heyec séc zégési énécmiyec.

¹³ Waṇu nalé imuaru kondunḡ qeriaiguc humumia hegic imi melenḡ énécmiyec. Waṇu humuc zéma humumia ionac baec dumuṇa acguc qerigiraiguc humuc ic hegic imi melenḡ énécmiyoc. Waṇu icya icya wawaṇ memegina kiwiiguc ooya imuac séciguc zégési énécmiyec.

¹⁴ Waṇu humuc zéma humumia ionac baec dumuṇa imi geric zékéṇ imuaru selianec giligic hiṅgarec. Geric zékéṇ imi mia humuc qété éréhéc.

¹⁵ Waṇu ménḡnéṇ mén kekecac kiwiiguc qara ménda ooyawac hemac imi geric zékéṇ imuac qeriaiguc gilimimia wammac.

21

Kurumeṇ qelia zéma baec qelia.

¹ Waṇu ni kurumeṇ qelia zéma baec qelia héṇi. Kurumeṇ walaha zéma baec walaha imi aulanḡéma qahac waṇoc. Waṇu kondunḡ imuhucyanec ménda heyec.

² Waṇu ama areṇa yanda téréya Yerusalem qelianéṇ kurumeṇ igucnec Anutu arunec mayec. Mayu hémba mezeric zerira tanera imi embac ic

bunḡa qemimianéṇ eu bunḡayawac wamma mezeric amuyec ésécnec waṇec.

³ Waṇu ic kewu tatak imuacnec ewa hétéṇ kuney yanda hiṅḡima yomuhuc zéyec; Héṅgic Anutuac hali imi ic embac sucginaiguc hezac. Waṇu inéṇ Anutu waṇ énécmima iniguc momacnec kecma. Waṇu ieneṇ imi Anutuac ic embachéra waṅgic Anutu eṇeyaoc iniguc momacnec kecma.

⁴ Kecma kic masigina moczonḡ kicgina igucnec zuac énécmimac. Iwawai walaḡhanéṇ qahac wandarec. Imuac niṅac qelia imuaru humuc me zésiac me yaiwisisiṇ me qenzen manzeṇ imuhucya imi méndagucnec hemac.

⁵ Waṇu ic kewu tatak imuaru tarec inéṇ yomuhuc zéyec; Héṅgic neṇ iwawai moczonḡ meqeli énécmizua. Waṇu muṅguc toroqema zéyec; Ac yomi imi ninzéṅgé mimia zéma héla, imuac niṅac kiwiiguc owésémaṇ.

⁶ Waṇu ac ménḡ yomuhuc nézéyec, Mewa tecgézac! Ni imi Alfa zéma Omega,* hénihénia zéma tetcgia, neṇ mia kekecac doku kiwa igucnec doku boṅtegicya imi déméṅgina qanḡararaṇ qeqeya ionac énécmimaṇ.

⁷ Ménḡ naṅselimac imi iwawai imuhucya mératéc miyu memac. Ni iwac Anutu wamba inéṇ nuac naṅḡa wammac.

⁸ Waṇu ic ionac bac yandi yandi wammu zéma, ménda ninzéṅgému zéma, iliṅqiliṇ kekec zéma, biṇ qeqe zéma, kaisero ic zéma, zinac meme ic zéma, baniarawac simiṇ héianzu zéma, ikoc ac zéanzu imi eneṇ moczonḡ zékéṇ yanda gizonḡ geric bélaṇaguc imuaru hiṅgacma kecmu. Im-inéṇ humuc qétéya éréhéc wanzac.

Yerusalem qelia wininiyu héṇi.

⁹ Waṇu kua meme uṇa 7 zéicgina séc yéwéri zérabérac 7 kuaya qeqeya tima naṅgic ionac murunec ménḡnéṇ haréma yomuhuc nézéyec, You hana, neṇ rama merawa iwac embac bunḡa imi gézéwa hémbésémaṇ.

* 21:6: Neṇaṇ aciguc; A zéma Z - ac imuac hénia imi 'Hénihénia zéma Tetcgia.'

¹⁰ Imuhuc zéma uña téréyanéh nu-agicma baec boña kuneh yanda horu-aiguc emma nézéyu ama yanda téréya Yerusalem imi kurumeniguc Anutu arunec mama hayu héji.

¹¹ Anutuac edamuya sécgéma heyu ama arenja yanda imuac asahanéh hoc eeyaguc boña eñeja yanda ésécnec. Imi mia zasipa hoc ésécnec wañu kristal hoc ésécnec lalaclalac wañec.

¹² Wañu imuaru baña demin yanda horuanéh ama lelecgéma nanu imuaru sangulan 12 nanec. Sangulan imuaru kua meme uña 12 nanjic. Wañu sangulan imuac qacyaiguc qac kiwi néndéngéma ogic heyec. Imi mia Israel kisic areñ 12 ionac qacgina.

¹³ Sangulan imi baec wañgoña Is iguc haréwéc, Wes iguc haréwéc, Not iguc haréwéc, Saut iguc haréwéc nanjic.

¹⁴ Ama yanda demin imi séraña 12 hemiyec. Wañu sérañ imuac kembanganiguc rama merawa iwac Yesuac Méliméli ic 12 ionac qac kiwigina 12 heyec.

¹⁵ Kua meme uña ac nézéyec inéh ama arenja yanda zéma sangulan yanda zéma demin selia séc qéréréya memañ zé uñ mén golinéh memeya késama nanec.

¹⁶ Ama areñ yanda imi wañgoña 4 sécgina momac zéma héngenja wéndara sécgira momacguc. Wañu uñ iminéh ama yanda imuac séc qéréréya meyu 2,200 kilomita wañec héngenja wéndara zéma horua séc qérérégina imi moczon séc éreréh.

¹⁷ Wañu kua meme uñanéh ama arenja yanda imuac demin dépaña imuac séc qéréréya acguc icnéh meanzñ ésécnec meyu 70 mita wañec.

¹⁸ Ama demin baña imi zasipa hocnéh memeya wañu ama yanda imi mia goli solaña galasi asac asaria ésécnecnéh memeya.

¹⁹ Ama areñ yanda demin imuac baña qambaña imi hoc eeyaguc hénia hénia sasalanéh mezeric qezeric wawaña. Qambaña qétéya momacguc imi zasipa hocnéh, sérañ qétéya éréhéc imi sapaia hocnéh, sérañ qétéya haréwéc imi agat hocnéh, sérañ qétéya 4 imi emerade

hocnéh mezeric zerira.

²⁰ Qétéya 5 imi onikisi hoc, qétéya 6 imi kanelian hoc, qétéya 7 imi kirisolait hoc, qétéya 8 imi beril hoc, qétéya 9 imi topas hoc, qétéya 10 imi kirisopireis hoc, qétéya 11 imi zeisinta hoc, qétéya 12 imi amatisita hoc.

²¹ Sangulan 12 imi pél hoc 12 néh memeya, ama sangulan 12 eñac eñac imi pél hoc howia eñac eñacnéh memeya. Wañu ama hénaya imi goli téngéh galasi ésécnec hiwéréngéma hini kenkenja.

²² Wañu medac medac wandac wandac minjina Anutu zéma rama merawa ekaoc ocmuñ wanzaoc imuac niñac ama yanda imuac qeriaiguc ocmuñ mén ménda taru héji.

²³ Wañu ama imuaru imi kaiwe zéma maso imi aigira qahac némac niñ Anutuac edamuyanéh qetagaliyu rama merawanéh kifa wañ énécmianzac.

²⁴ Wañu baera baera ic embac ienen edamu imuac qeriaiguc kenja wañanzu. Wañu baecac ic kewu ienen eñañ edamu mema imuaru harému.

²⁵ Imuaru imi kaiwe séc sangulan ménda héianzu. Wañu imuaru imi sinj mén ménda hezac.

²⁶ Icyá icyá ienen eñañ baec yanda imuac edamuya zéma eñañ edamugina imi imuaru mema harému.

²⁷ Baecac iwawai qakolayaguc me iwawai gamu qeqeyaguc me ac ikoc wawaña ienen imuaru ménda harému, néh rama merawa iwac kekecac kiwiiguc qacgina ooyawac hezac imi eneh sac harému.

22

Doku téfara kekecyaguc.

¹ Wañu kua meme uñanéh kekecac doku yanda mén kristal hoc ésécnec lalacnéh Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatak imuacnec hénima mama kenju nézéyu héji.

² Wañu doku téfara imi ama yanda imuac hénia namuñ igucnec kenec. Wañu doku néwéc néwéc zécgériaiguc kekecac ic hésanéh namma namma kenec. Ic hésa imuac héra tanera hénia hénia 12 iminéh maso séc hicjima qauma wañañec. Wañu

ic hésa imuac haréḡanéh baera baera ic embac mehiaru énécmiyec.

³ Ama yanda imuaru imi saec muḡuc ménda hemac. Waḡu Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatacnéh ama yanda imuac suraiguc tacmac. Taru welen qeḡe ichéra eneh welen qeḡe wammimu.

⁴ Waḡu ieneḡ iwac kic tanera hémma kecmu. Waḡu iwac ḡac kiwiya imi pakaginaiguc hemac.

⁵ Waḡu ama imuaru imi siḡi muḡuc ménda hemac. Waḡu kifa zéma kaiwe asaha imi aigira ḡahac. Némacniḡ, Miḡ Kewunina Anutunéh ionac asac mararaḡina wammac. Waḡu ieneḡ imi nalé tetcgia ḡahac ic kewu waḡ énécmima kecmu.

⁶ Waḡu kua meme uḡa inéh yomuhuc nézéyec, ac yomi ninzéḡgé mimia zéma héla. Némac niḡ Miḡ Kewunina kua meme ic ionac uḡaginawac Anutunéh iwac welen qeḡe ichéra iwawai focdac hiḡḡimacac hezac imi énézéyu hémmu niḡac eḡeya kua meme uḡa méliyec.

⁷ Ninzu, neḡ focdac liliḡéma hamaḡ! Imuac kiwi yomuac biana ara imi niḡtoho wammac inéh séḡiséḡiyaguc.

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

⁸ Ni Yohanenéh iwawai imi hémma niḡi. Haka imi hémma niḡi imuaru haka imi nézéyec kua meme uḡa iwac hénayaiguc mepésimimaḡ zéma mama simiḡ hémiyi.

⁹ Imuhuc wamba inéh yomuhuc nézéyec, Imuhuc ménda wanna, ni imi ḡi zéma kua meme ic dac munahécḡa keczu zéma ackuazéc kiwi yomuaru hezac imi niḡtoho wammu iniguc momacnec welen qeḡe wamma kecdua. Imuac Anutu sac mepé qepési wammiwésémaḡ.

¹⁰ Waḡu inéh muḡuc yomuhuc nézéyec, Nalé imi hosuru hazac. Imuac biana ara kiwi yomuac qeriaiguc hezac imi asé kiwinéh ménda meseliwésémaḡ.

¹¹ Imuac waigic ic biria imi haka biria wammanec kecmac. Waḡu qeri ḡakolagucnéḡ qeri ḡakolagucnec kecmac. Waḡu ic solaḡa imi haka solaḡa wammanec kecmac. Waḡu ic téréya imi téréyanec kecmac.

¹² Ninzaḡ, neḡ focdac hamaḡ. Tasé eeyaguc imi nenamuru hezac. Icyā icyā wawaḡ memeginawac séciguc eḡac eḡac tasé ku énécmimaḡ.

¹³ Ni Alfa zéma Omega,* walac zéma andia, hénihénia zéma tetcgia.

¹⁴ Malekugina horua imi zuac sorocḡeāzu imi eneh imi séḡiséḡi ḡinaguc. Ieneḡ kekecac ichésa imuaru keremma saḡulaḡ igucnec ama yandawac qeriaiguc keremmuac ḡac buḡa qeénécmimac.

¹⁵ Ic kazuya zéma, zinac meme ic zéma, kaisero ic embac zéma, méra sacmeme ic zéma, baniara mepé qepési wammimia zéma, ac ikoc siḡa nimma waḡanzu imi ama yanda imuac séḡḡaḡeḡiguc kecmu.

¹⁶ Yesu ni hénariḡnawac niḡac wamma nuac kua meme uḡana méli énécmiwa iwawai imi héipuc waḡ énécmiyec. Ni imi ic kewu Dawidiac séra zéma qelia, widi edamuyaguc.

¹⁷ Uḡa Téréya zéma iniḡ buḡa qeḡeyanéḡ Hana zézaoc, waigic méréneh méḡ gezacyanéḡ ninzac inéh hana zémac. Méréneh méḡ doku niḡac owuruḡa ḡaḡararaḡ qezac imi waigic hamac. Waḡu méréneh méḡ kekecac doku niḡac wanzac imi waigic boḡteḡic memac.

¹⁸ Kiwi yomuaru biana ara ooyawac hezac imi oloḡ niḡ wammu onac énézéwa niḡḡic; Méḡnéḡ méḡ ac hezac imuaru ac méḡ toroḡemaciguc Anutunéh yéwéri zérabéraguc kiwi yomuaru ooyawac hezac imi ic iwac mia toroḡemimac.

¹⁹ Waḡu méḡnéḡ méḡ biana ara kiwi yomuaru hezac imuacnec ac méḡ auyu ḡahac wammaciguc Anutunéh kekecac ichésa zéma ama areḡa yanda téréya kiwi yomuac qeriaiguc ooyawac hezac imuaru ménda toroḡemac niḡac auwa ḡahac wammac.

²⁰ Ac imi héipuc wamma zézac inéh ni hélacnec focdac hamaḡ zézac. Hélacnec, miḡna Yesu focdac hawésémaḡ.

²¹ Miḡ Kewu Yesuac ewa hianéh ic embac téréya momac yanda onac muru hemac. Hélacnec!

* 22:13: A zéma Z.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1-2:12
2	Mataio 2:13-3:6
3	Mataio 3:7-4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25-7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24-11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46-13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47-14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29-16:12
25	Mataio 16:13-17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23-19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29-21:22

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34-23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31-26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69-27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Mareko 1:1-28
16	Mareko 1:29-2:12
17	Mareko 2:13-3:6
18	Mareko 3:7-30
19	Mareko 3:31-4:25
20	Mareko 4:26-5:20
21	Mareko 5:21-43
22	Mareko 6:1-29
23	Mareko 6:30-56
24	Mareko 7:1-23
25	Mareko 7:24-8:10
26	Mareko 8:11-9:1
27	Mareko 9:2-29
28	Mareko 9:30-10:12

February

March

date	Scripture
1	Mareko 10:13-31
2	Mareko 10:32-52
3	Mareko 11:1-26
4	Mareko 11:27-12:17
5	Mareko 12:18-37
6	Mareko 12:38-13:13
7	Mareko 13:14-37
8	Mareko 14:1-21
9	Mareko 14:22-52
10	Mareko 14:53-72
11	Mareko 15:1-47
12	Mareko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yohane 1:1-28

date	Scripture
1	Yohane 1:29-51
2	Yohane 2:1-25
3	Yohane 3:1-21
4	Yohane 3:22-4:3
5	Yohane 4:4-42
6	Yohane 4:43-54
7	Yohane 5:1-23
8	Yohane 5:24-47
9	Yohane 6:1-21
10	Yohane 6:22-40
11	Yohane 6:41-71
12	Yohane 7:1-29
13	Yohane 7:30-52
14	Yohane 7:53-8:20
15	Yohane 8:21-30
16	Yohane 8:31-59
17	Yohane 9:1-41
18	Yohane 10:1-21
19	Yohane 10:22-42
20	Yohane 11:1-53
21	Yohane 11:54-12:19
22	Yohane 12:20-50
23	Yohane 13:1-30
24	Yohane 13:31-14:14
25	Yohane 14:15-31
26	Yohane 15:1-27
27	Yohane 16:1-33
28	Yohane 17:1-26
29	Yohane 18:1-24
30	Yohane 18:25-19:22
31	Yohane 19:23-42

date	Scripture
1	Yohane 20:1-31
2	Yohane 21:1-25
3	Méliméli icac ai 1:1-26
4	Méliméli icac ai 2:1-47
5	Méliméli icac ai 3:1-26
6	Méliméli icac ai 4:1-37
7	Méliméli icac ai 5:1-42
8	Méliméli icac ai 6:1-15
9	Méliméli icac ai 7:1-29
10	Méliméli icac ai 7:30-50
11	Méliméli icac ai 7:51-8:13
12	Méliméli icac ai 8:14-40
13	Méliméli icac ai 9:1-25
14	Méliméli icac ai 9:26-43
15	Méliméli icac ai 10:1-33
16	Méliméli icac ai 10:34-48
17	Méliméli icac ai 11:1-30
18	Méliméli icac ai 12:1-23
19	Méliméli icac ai 12:24-13:12
20	Méliméli icac ai 13:13-41
21	Méliméli icac ai 13:42-14:7
22	Méliméli icac ai 14:8-28
23	Méliméli icac ai 15:1-35
24	Méliméli icac ai 15:36-16:15
25	Méliméli icac ai 16:16-40
26	Méliméli icac ai 17:1-34
27	Méliméli icac ai 18:1-21
28	Méliméli icac ai 18:22-19:12
29	Méliméli icac ai 19:13-41
30	Méliméli icac ai 20:1-38

date	Scripture
1	Méliméli icac ai 21:1-16
2	Méliméli icac ai 21:17-36
3	Méliméli icac ai 21:37-22:16
4	Méliméli icac ai 22:17-23:10
5	Méliméli icac ai 23:11-35
6	Méliméli icac ai 24:1-27
7	Méliméli icac ai 25:1-27
8	Méliméli icac ai 26:1-32
9	Méliméli icac ai 27:1-20
10	Méliméli icac ai 27:21-44
11	Méliméli icac ai 28:1-31
12	Roma 1:1-17
13	Roma 1:18-32
14	Roma 2:1-24
15	Roma 2:25-3:8
16	Roma 3:9-31
17	Roma 4:1-12
18	Roma 4:13-5:5
19	Roma 5:6-21
20	Roma 6:1-23
21	Roma 7:1-14
22	Roma 7:15-8:6
23	Roma 8:7-21
24	Roma 8:22-39
25	Roma 9:1-21
26	Roma 9:22-10:13
27	Roma 10:14-11:12
28	Roma 11:13-36
29	Roma 12:1-21
30	Roma 13:1-14
31	Roma 14:1-23

date	Scripture
1	Roma 15:1-21
2	Roma 15:22-16:7
3	Roma 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18-2:5
6	1 Korinti 2:6-3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19-10:13
16	1 Korinti 10:14-11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27-13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12-2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14-7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Galatia 1:1-24
15	Galatia 2:1-16
16	Galatia 2:17-3:9
17	Galatia 3:10-22
18	Galatia 3:23-4:20
19	Galatia 4:21-5:12
20	Galatia 5:13-26
21	Galatia 6:1-18
22	Efeso 1:1-23
23	Efeso 2:1-22
24	Efeso 3:1-21
25	Efeso 4:1-16
26	Efeso 4:17-5:2
27	Efeso 5:3-33
28	Efeso 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19-3:6
2	Filipai 3:7-4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21-2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18-4:18
9	1 Tesalonika 1:1-2:9
10	1 Tesalonika 2:10-3:13
11	1 Tesalonika 4:1-5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22-3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15-3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hebiraio 1:1-14
31	Hebiraio 2:1-18

date	Scripture
1	Hebiraio 3:1-19
2	Hebiraio 4:1-13
3	Hebiraio 4:14-5:14
4	Hebiraio 6:1-20
5	Hebiraio 7:1-19
6	Hebiraio 7:20-28
7	Hebiraio 8:1-13
8	Hebiraio 9:1-10
9	Hebiraio 9:11-28
10	Hebiraio 10:1-18
11	Hebiraio 10:19-39
12	Hebiraio 11:1-16
13	Hebiraio 11:17-31
14	Hebiraio 11:32-12:13
15	Hebiraio 12:14-29
16	Hebiraio 13:1-25
17	Yakobo 1:1-18
18	Yakobo 1:19-2:17
19	Yakobo 2:18-3:18
20	Yakobo 4:1-17
21	Yakobo 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Yohane 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yohane 2:1-17
2	1 Yohane 2:18-3:2
3	1 Yohane 3:3-24
4	1 Yohane 4:1-21
5	1 Yohane 5:1-21
6	2 Yohane 1:1-13
7	3 Yohane 1:1-14
8	Yuda 1:1-25
9	Ac Saṅa 1:1-20
10	Ac Saṅa 2:1-17
11	Ac Saṅa 2:18-3:6
12	Ac Saṅa 3:7-22
13	Ac Saṅa 4:1-11
14	Ac Saṅa 5:1-14
15	Ac Saṅa 6:1-17
16	Ac Saṅa 7:1-17
17	Ac Saṅa 8:1-13
18	Ac Saṅa 9:1-21
19	Ac Saṅa 10:1-11
20	Ac Saṅa 11:1-19
21	Ac Saṅa 12:1-18
22	Ac Saṅa 13:1-18
23	Ac Saṅa 14:1-20
24	Ac Saṅa 15:1-8
25	Ac Saṅa 16:1-21
26	Ac Saṅa 17:1-18
27	Ac Saṅa 18:1-24
28	Ac Saṅa 19:1-21
29	Ac Saṅa 20:1-15
30	Ac Saṅa 21:1-27
31	Ac Saṅa 22:1-21

December